

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Dette er en digital utgave av en bok som i generasjoner har vært oppbevart i bibliotekshyller før den omhyggelig ble skannet av Google som del av et prosjekt for å gjøre verdens bøker tilgjengelige på nettet.

Den har levd så lenge at opphavretten er utløpt, og boken kan legges ut på offentlig domene. En offentlig domene-bok er en bok som aldri har vært underlagt opphavsrett eller hvis juridiske opphavsrettigheter har utløpt. Det kan variere fra land til land om en bok finnes på det offentlige domenet. Offentlig domene-bøker er vår port til fortiden, med et vell av historie, kultur og kunnskap som ofte er vanskelig å finne fram til.

Merker, notater og andre anmerkninger i marginen som finnes i det originale eksemplaret, vises også i denne filen - en påminnelse om bokens lange ferd fra utgiver til bibliotek, og til den ender hos deg.

Retningslinjer for bruk

Google er stolt over å kunne digitalisere offentlig domene-materiale sammen med biblioteker, og gjøre det bredt tilgjengelig. Offentlig domene-bøker tilhører offentligheten, og vi er simpelthen deres "oppsynsmenn". Dette arbeidet er imidlertid kostbart, så for å kunne opprettholde denne tjenesten, har vi tatt noen forholdsregler for å hindre misbruk av kommersielle aktører, inkludert innføring av tekniske restriksjoner på automatiske søk.

Vi ber deg også om følgende:

- **Bruk bare filene til ikke-kommersielle formål**
Google Book Search er designet for bruk av enkeltpersoner, og vi ber deg om å bruke disse filene til personlige, ikke-kommersielle formål.
- **Ikke bruk automatiske søk**
Ikke send automatiske søk av noe slag til Googles system. Ta kontakt med oss hvis du driver forskning innen maskinoversettelse, optisk tegngjenkjenning eller andre områder der tilgang til store mengder tekst kan være nyttig. Vi er positive til bruk av offentlig domene-materiale til slike formål, og kan være til hjelp.
- **Behold henvisning**
Google-"vanmerket" som du finner i hver fil, er viktig for å informere brukere om dette prosjektet og hjelpe dem med å finne også annet materiale via Google Book Search. Vennligst ikke fjern.
- **Hold deg innenfor loven**
Uansett hvordan du bruker materialet, husk at du er ansvarlig for at du opptrer innenfor loven. Du kan ikke trekke den slutningen at vår vurdering av en bok som tilhørende det offentlige domene for brukere i USA, impliserer at boken også er offentlig tilgjengelig for brukere i andre land. Det varierer fra land til land om boken fremdeles er underlagt opphavsrett, og vi kan ikke gi veiledning knyttet til om en bestemt anvendelse av en bestemt bok, er tillatt. Trekk derfor ikke den slutningen at en bok som dukker opp på Google Book Search kan brukes på hvilken som helst måte, hvor som helst i verden. Erstatningsansvaret ved brudd på opphavsrettigheter kan bli ganske stort.

Om Google Book Search

Googles mål er å organisere informasjonen i verden og gjøre den universelt tilgjengelig og utnyttbar. Google Book Search hjelper leserne med å oppdage verdens bøker samtidig som vi hjelper forfattere og utgivere med å nå frem til nytt publikum. Du kan søke gjennom hele teksten i denne boken på <http://books.google.com/>

NYPL RESEARCH LIBRARIES

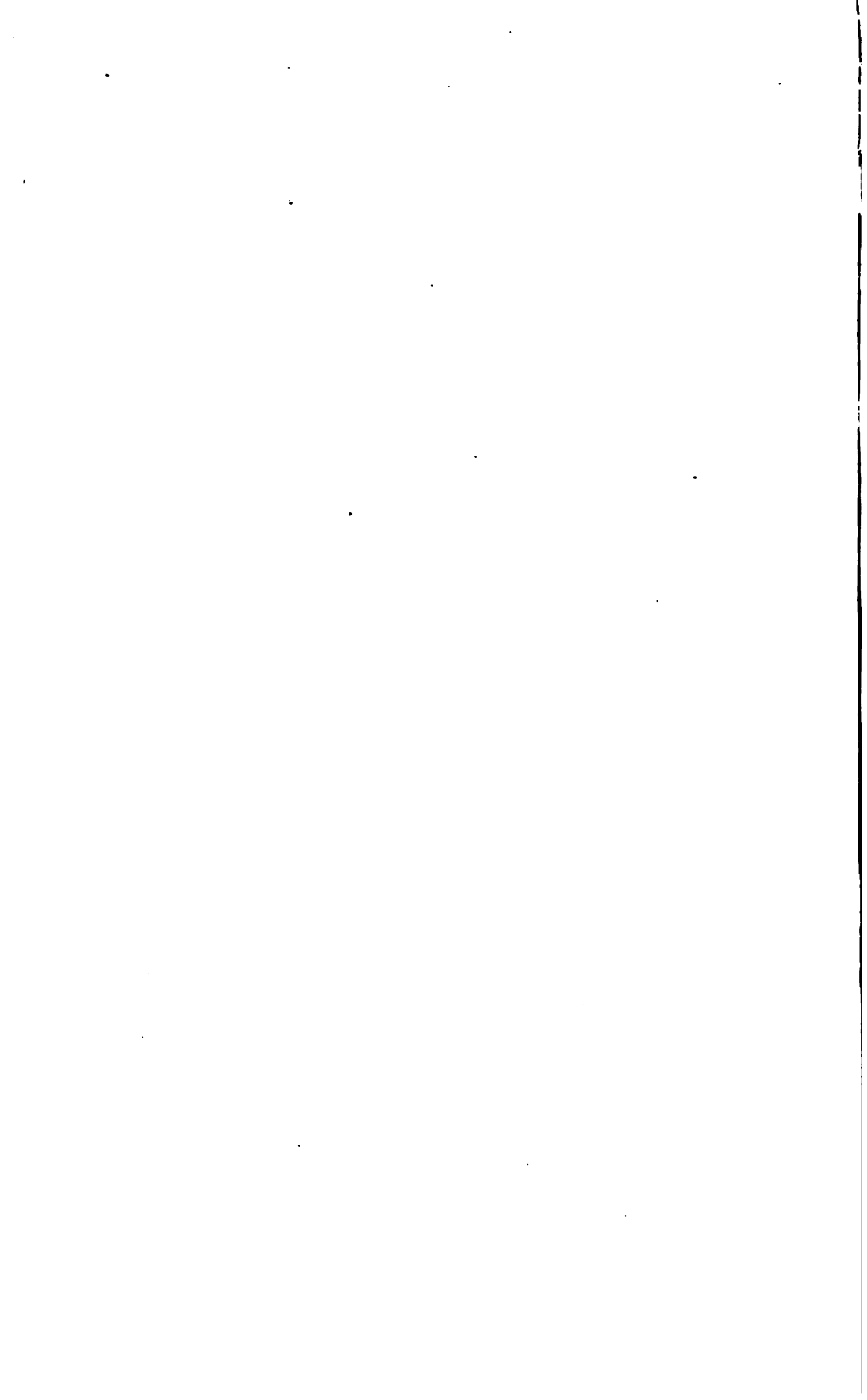
3 3433 06661344 3

Diplomatantur

G.G.M

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM

OLDBREVE

TIL KUNDSKAB OM NORGES INDRE OG YDRE FORHOLD,
SPROG, SLÆGTER, SÆDER, LOVGIVNING OG
RETTERGANG I MIDDELALDEREN

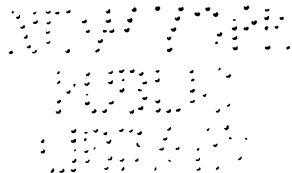
SAMLEDE OG UDGIVNE

AF

H. J. HUITFELDT-KAAS

SEXTENDE SAMLING

CHRISTIANIA
TRYKT I AKTIE-BOGTRYKKERIET
1903.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
318121
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATION
R 198

318121

Forord.

Som i Forordene til XV. Bind af *Diplomatarium Norvegicum* meddelt, indtraadte Dr. phil. A. Bugge som Medarbejder i dette Verk fra Begyndelsen af 16. Bind, saaledes at han besørgede en Korrektur (2den) efter Originalerne eller efter det tidligere af undertegnede afskrevne eller collationerede Manuskriptforraad og derefter læste anden revision. Hermed fortsatte Dr. Bugge til og med 22. Ark, men da han senere ved Stipendiereiser og forskjellige andre Forretninger hindredes fra at deltage i Arbeidet, er dette fra 23. Ark og til Bindets Slutning udført af Arkivar Christopher Brinchmann.

Kristiania, Juni 1903.

H. J. Huitfeldt-Kaas.

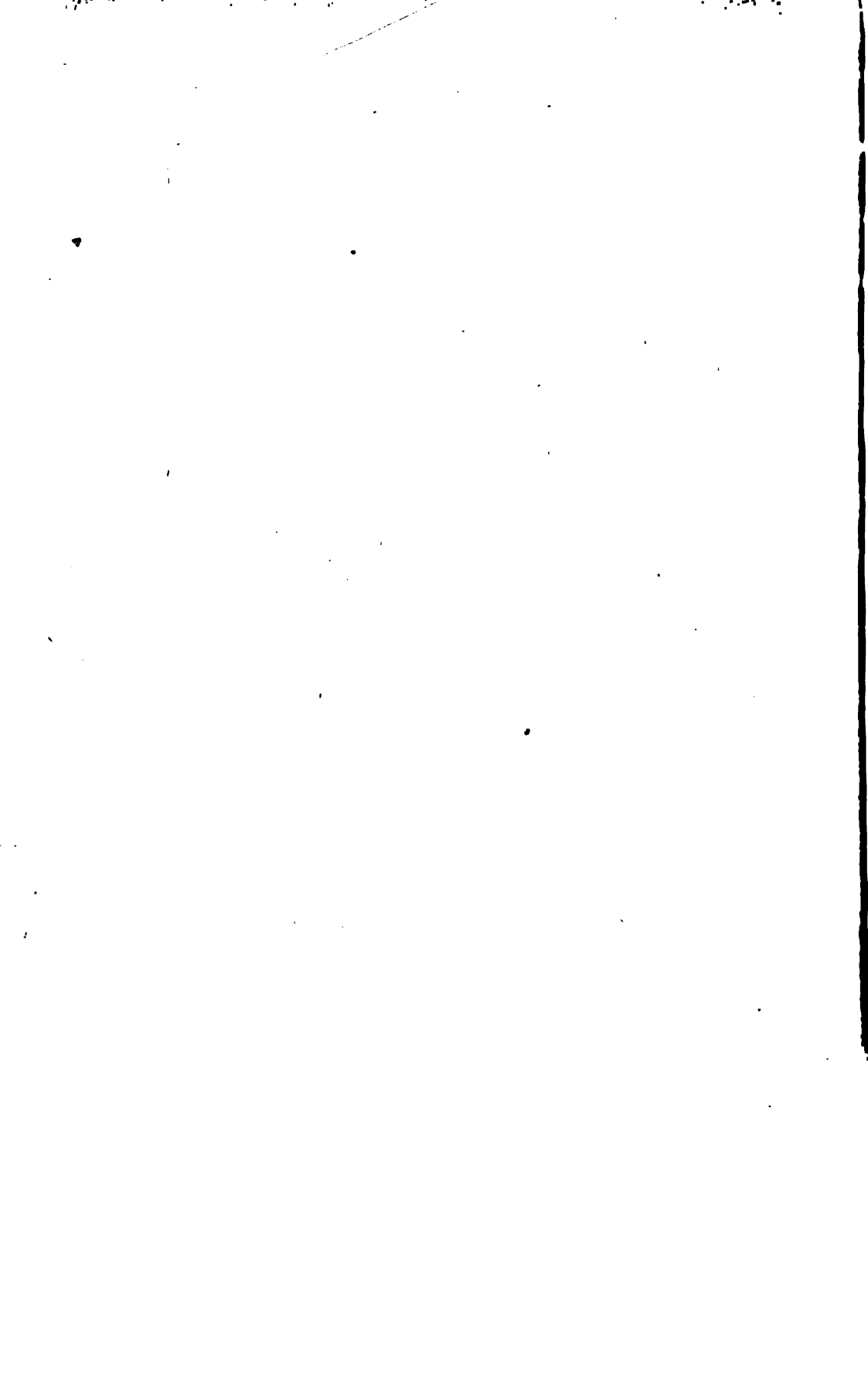

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM

XXXI

Pris: 4 Kroner.

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM

OLDBREVE

TIL KUNDSKAB OM NORGES INDRE OG YDRE FORHOLD,
SPROG, SLÆGTER, SÆDER, LOVGIVNING OG
RETTERGANG I MIDDELALDEREN

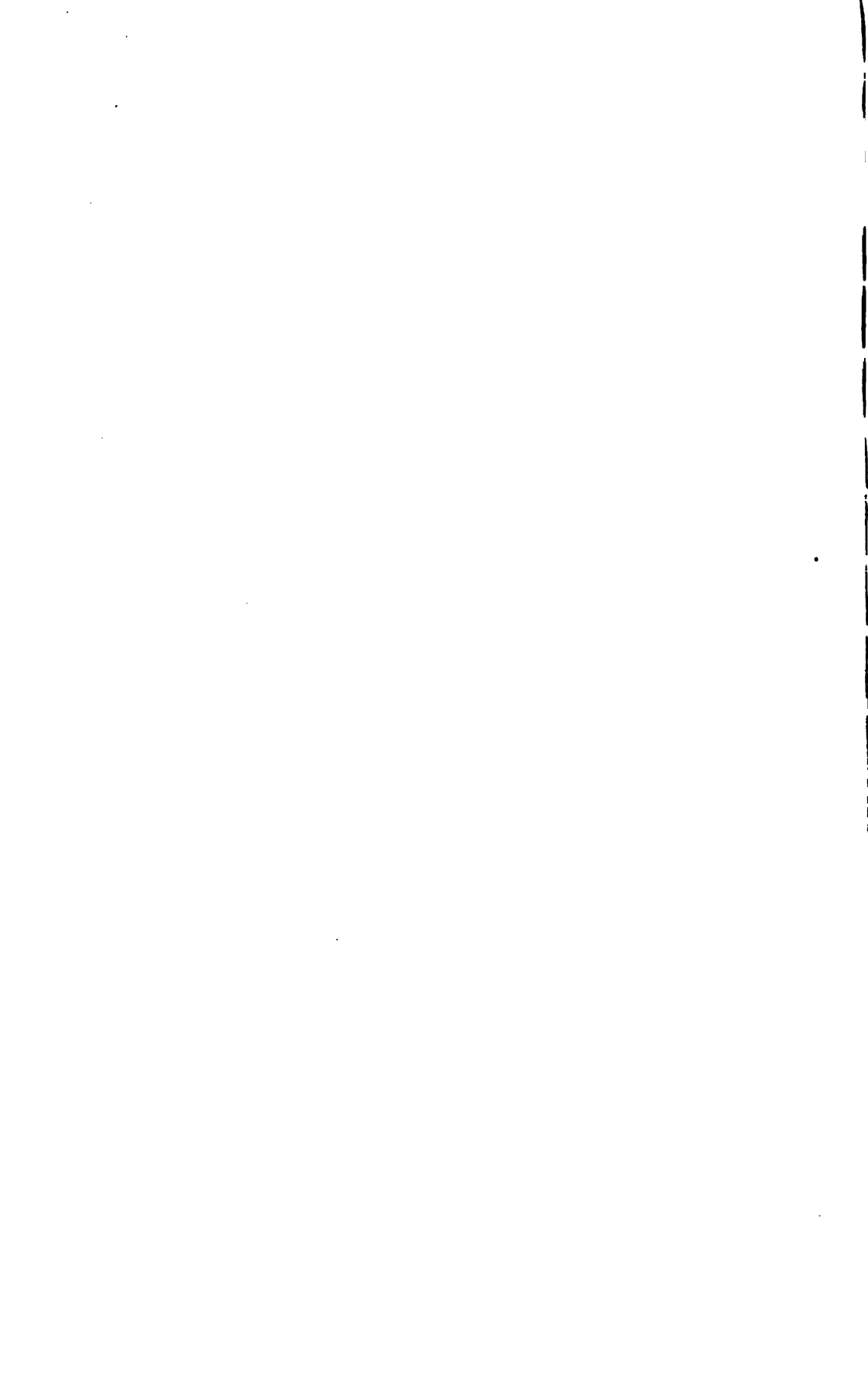
SAMLEDE OG UDGIVNE

AF

H. J. HUITFELDT-KAAS

SEXTENDE SAMLING
FØRSTE HALVDEL

CHRISTIANIA
TRYKT I AKTIE-BOGTRYKKERIET
1901.

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM.

Et Blad af en gammel *Jordebog* for *Munkeliv Kloster*.

Indført paa sidste Side af et ubeskrevet Pergamentsblad bag i en Afskr. fra det 12te Aarhundrede af Hieronymi Consulta super Evangelia i det store kgl. Bibl. i Kbhvn. (Gl. kgl. Saml. No. 1347 fol. 62. v.) — (Jfr. m. Dipl. Norv. XII No. 267).

1. [c. 1200.] [Munkeliv?]

¹ Af Steinavage .i. manabarmatr. oc. ii. aurar silfs
Af Heiz. iii. manab. oc holf morc vet niols
Af Straumi. xii. manab. Af Rikisheimi. viii ertogar
Af Prouanese. holf morc. Af Ose. iii manabarmater
Af Vpsolum .i. manab.
Þetta er fyrir norþan Staþ

Af Gloþaføyki. Skettingr. Af Ongulsvic .iii. manab.
Af Dumbasteini .xiiii. manab. Af Svinafætre .halfr annar
manab.
Af Diupvíc .v. manab. Af Tistáme .xi. manab.
Af Svaruastopum .v. manab. Af Eipi .viii. manab.
Þetta er í Aldafirþi.

Af Biorvíc .xvii. manab. Af Birkilande .x. manab.

Af Miclabolstaþ .iiii. man'. Af Gili .vi. manab.
Af Bærhe .vi. man'. Af Tohnenge .i. man'.
Af Bruarase v. man'. Af Biarhastoplum. halfr fiorþe
Af Hiolmusætre .v. man'. Af Hiolmulande .viii. man'.
Af Stoplum .v. man'. Af Colgrof .i. man'.
Þetta er fyrir norþan Sohnsæ.

Af Sævar Ase .ix. aurar. Af Coloase vii. man.' oc. xii. aurar
 Af Haucase .x. aurar oc iii Af Brunzlande .iii. marce. oc
 manap. ii. man'
 Þetta er í. Stroumahverui.

Af Nese .ii. mærer. oc holf vet malz. oc holf vet miols.
 Af Þorslande .ii. mærer. oc ii. manap: Af Leornalande .x. aurar.
 Af Hiolmulande .xii. aurar. oc iii. man'.
 Af Gotastapum .xiii. aurar. oc ii. man'. Af Scarþe. iii. morc.
 Af Hornom .iii. morc. oc ii man'.
 Þetta er í Lyhrisfirþi.

¹ Den i Afskriften af Klosterets Jordebog fra Slutningen af 15de Aarhundrede først indførte Gave af Kong Haakon Magnussøn (uvist hvilken) maa være en senere Indførsel i et ældre Register, der ved en ny Afskrift tilsyneladende har faaet Udseende af at høre sammen med den følgende Jordebog.

Fehirden i Tønsberg Hr. *Bjarne Audunsson* gjør Testamente, hvori han stadfæster sine tidligere Gaver til *Marielkirken* og *Nonneklosteret* i Oslo, til tre Kirker i Tønsberg og Presten ved Stulken i *Lawrentii Kirke*, hvor han vil begraves, og til den af ham opførte *Sygestue* nordenfors samme Kirke, hvorhos han bestemmer værdifulde Gjenstande som Gaver til Kong *Magnus*, Hertuginde *Ingeborg Haakonsdatter* og *Ingeborg Erikadatter* samt til en stor Mængde Slægtninge og andre, deriblandt alle hans Svende, til geistlige Institutioner og Personer, sin Fæstemø *Rannog* og hendes Moder Fru *Margrete* etc. Hans tre Søstre *Tove*, *Thorgun* og *Aase* skulle dele det meste af hans Jordegods, hvoraf *Aase* faar hans Hovedgaard *Skardeberg* i Thjelling.

Efter Vidisse af 8 Marts 1555 i danske Rigsarkiv (Danske Saml. No. 797. 3. — Norske Sager). — (Jfr. Dipl. Norv. IV No. 112, 138—40 og 285).

2. 4 Februar 1320. Tunsberghus.

Jn nam (!) gud ffaders amen Jegh Biørn Owdenson bekenes ad haffue giort thette testament gud till herss oc min sseel till hielp oc trøst sancte Agathe afthen heel oc w siugh paa Tonsbergs hwss thet første aar riges mins wørdeligs herre *Magnusse Norriges Swerriges* oc *Gouttes* konnungh ad Jegh stadfester med thette mitt *thette mit testamentz breff alle the goffuer som Jegh haffuer giffuit till hillige kircker til Marie kircke i Opslo till

Nønne kløsteret till sammen stetz till sancte Larens kircke i Tonsberge till sancte Perss kircke ibidem till Marie kircke till sammen stetz oc presten som siunger i stolcken i sancte Larens kircke i Tonsbergh der som Jegh haffuer wd wald min legerstad oc till then siucke stugen som Jegh haffuer lade vp giøre norden for sancte Lare(n)ti kircke, som wd wise alle the breff som følge mine goffuer oc thet forbiuder Jegh [ad nogen¹ pa gudz wegne ad nogen aff mine arffwinge tage aff thet godz som Jegh gaff till Marie kircke i Opslo xx marcke boll som ligger i Wigen sudre for en det er fuld giord oc holdet widder megh oc min herre Haken konnunger oc prosten i Marie kircke loffuede megh ad han skulle till skicke en prest som skulle lese sex messer for eth alter i for^{ne} kircke for min sseell i hwer wegke effter the breff som prousten haffuer besigeld oc andre gode men, en min herre Magnus konnungh oc hans frw moder gifuer Jegh xx mark brende som min here Haken konnungh moder fader hans gaf megh i testament, ther med giffuer Jegh min herre Magnuss konnungh en stor gamb klo med søl beslagen som min herre erche bispem gaf megh, oc min frw forskrefne moder hans giffuer Jegh eth credensze stop med eth logh forguld som fader henne gaf megh ther med en guld brase som en saphir star wdi som Asmund guldsmed gorde oc sself kenner, oc som min herre gud amini(n)gh hertogh Erick hosbonde [henne² gaff megh i en guld ringh, enn min frw hertugh jnnne i Swerge dotter mins Herre Ericks konnunges som Jegh er skullugh regenskaf som Jegh sagde henne i Beren giffuer Jegh och betaler eth guld neste som weger ix øre guldz en guld ringh som star halff mark oc thet belte som min herre hertogh Erick gaf megh oc eth forguld kredens stop med eth logh oc then giæld som Jegh ager hempte i Gotlandt aff Peter Kollgard oc hans arffuinge *hans Botollf Korings som min frende B(i)ørn Goss kan sige henne, en min herre Helge Bispem i Opslo giffuer Jegh min decretales com aparatu oc Codicem com aparatu oc degestum *vetum oc andet digestum vetus sine aparatu oc libellus Ramphrodi ad hielpe fattige klercker med som han sender till skole oc sancte Halworde till ere, oc giffuer Jegh ffrw abdise ij søll skaler, oc andere ij her Mattiss Hoffuordson som Jegh haffuer till rede sett oc skriffuit theris nam wdi, en søster Kristin oc suster Elin mine frencker i Nønne kloster i Opslo giffuer Jegh en kwfel aff engelst klede som ligger i kastellet po

Tonsberghs hwss oc xvij marck penninge till mord skin, oc tolf aure bol i Brands rød at tage ther landskuld wtaf i teris liffs tit som ther luder breff po som ligger hwss abadisen, en her Powel Erickson en søl skal, Jtem her Siword en søll skale Jtem her Jon Bentson en bold logede Jtem her Amund Borgerson en blaa skins plato en stol hufue oc eyn bred øxe oc en søl skalle Jtem her Guttorm lagmannen j stop med fod som bispen gaf megh, oc mith søl belte, ffrw Berliuth hans hwstro eth stop beslaget med søl oc med ffor gult ffoth, Her Torgir stølcke prest min frende ij søl skaler som Jegh haffuer till (rede) lacht oc hans nam i skriffuit Jtem lader Jegh ffha hannum till att gømme oc hwer prest efter hannum kommer som siunger i stølcken j for guld stop oc eth sommed handklede oc for^{ne} stobed ber offer wti med hand kledet oc holde med hand klede holle (!) blussen i altit i hans seele messe en till fattigt hws som Jegh haffuer begunt giffuer Jegh en søl skale at sette i pant nar dem behoff giøres oc then sammen søll skal befaler Jegh min stølcke prest oc hwer efther annen ad gøme til eigne till the fattiges behoff thy hwn skal høre dem till Jtem her Guttorm i Marie kircken en søl skol som Jegh haffuer till rede lagd Jtem Goute Wangh min mogh eth søl belte oc en søll skal som Jegh haffuer till skickt Jtem Tormod Swenson min mogh i Beren eller hans søster om han er af fallen giffuer Jegh min gord opo Stranden i Beren vnder det skillort ad gorden sellies oc betale Tormod eller hans søskin i marck brend søluer som Jegh er skullug ad betale Apostole kircken i Beren oc hwat ther offuer er skal Tormod oc hans suskin beholle oc giffuer Jegh oc Sigmunde nes en Rannow min fester møø giffuer Jegh en min kiste med de smucke der er wdi oc annet hwat som star skriffuit i rwllen eller skrift som ligger i then kisten en frw Margrete moder henne giffuer Jegh eth søl belte oc en søl skale som ligger i then samme kisten Jtem min kapelle kiste med all messe reid oc tide bock som bisskop Helge i Opslo gaff megh oc en annen tide bock oc helgedom oc kalck oc thet mere som der till hører giffuer Jegh till then stølck som Jegh haffuer korit min legerstad oc skal stølckes presten forware thet Jtem Orm brutte heimles hws i Skarebergh sa lenge han will were der oc der med v ourebol i Gulffuerød oc j ørtoge bol oc bliffue Jorden ighen løst for iij marck da skal Orm eige thet, krage then her Snare gaff megh

giffuer Jegh Tormod manter frende min, en Owden broder hans giffuer Jegh min gonge kleder fodrede med gra skind oc silcke vnder fodret en part, Eleff Slape giffuer Jegh min skarlakens kleder giortel oc vnder giortel fodret med gra skin, Jffuer klerck giffuer Jegh min giortel oc min tabberd alt aff eth klede fodret med gra skin oc iij marck penninge, Haken notarius giffuer Jegh librum de regimine principium en the kleder aff marbri ffem sammen som min herre Haken konnunger gaff megh med whit skin vnder giortelen wil Jegh ad selges oc viij timmer whit skin oc vij timmer graskin oc wil Jegh att alt klede werdet med j stucke sammett oc thet samme godtz som her Amunt ager megh wendes i penninge med thet første oc giffuis fattige folck oc besunderligen mine frende som fattige ere ther wdaf giffuer Jegh ferde partten af tesse for^{ne} penninge fattige men som Jegh haffuer sett i min siuge stuuen till klede oc senger til vp holdz som min stølcke prest skal rade for, siuge Giordz konne giffuer Jegh xx marck penninge oc vj marck oc x β enske will Jegh ad offres for min seell de two parter till høg altret oc tridie partten till stølcken oc vj punt wox till min wdferd will Jegh ad prosten oc prebendati som i communit er tage two delen oc stølcke presten tridungen skal prousten eller en a(f) prebendatis holle seele messe for min seel for høge alterit oc stølcke presten i stølcken pa then samme dagh Jegh bliffuer jordet da giffuer jech oc xx marck po then samme dagh oc skal skiftes mellom fattig folck nar messen er wthe i sancte Laren-ses kircke, till gra brødere giffuer Jegh v marck skulle de were skulluge adt lese trij Dauides salter for min seel oc till sancte Pers kircke giffuer Jegh tri marck oc ij marck till hwer the andre kircke i Tonsberge, en alt annet som Jegh haffuer vp regnet oc giffuit, oc skal Jegh en nw vpregne oc giffue mine swenne oc andre da will Jegh ad der till skall sellies som ligger po Tonsbergs hws oc opo Skarebergh oc de med betales mitt testament som Jegh haffuer gifuit i penninge, er Børn Goss min frende giffuer Jegh med alle lunder en gord som heder Grimsland som ligger pa Agde side som gor wtaf ix løpe smør oc fiordanger lous oc fire løpe lant i Salt røde med allom lunnedom vnder desse skil ord ad aager Børn jngen echte konne oc echte baren da skal det falle vnder mine arffuinger ighen oc giffue(r) Jegh hannum aff mine wapene j fwlt kørffuitz thet

beste han wil self wd wale oc x marck penninge oc Swen frende min giffuer Jegh haltolte løbe lant i Gerewall oc xxij løpe lant i Lunde wid Strupe brw med de sammen skilord som Jegh gaff Børn Goss i Grims land oc ther med v marck penninge oc lige sodan wapen som Jegh gaf Biørn Goss, Alf min frende giffuer Jegh eth skutte tugh oc ij marck penninge, Trwels eth harnersk oc en marck penninge, Asmunde ij marck penninge, Stein min frende ij marck oc der med skal han haffue frit hus i then siuge stuuen i al sin lifs tit, en Tølinges kircke giffuer Jegh ij oure boll i Wigh som presten haffuer legt af megh oc vj ourebol som presten oc Jegh hafue talet om skal han skifte till segh oc giffue megh vj ourebol jghen i Rødt som ligger vid Skarebergh, en Østen min frende giffuer Jegh tol ourebol i Bergh j Tiime oc mercke boll i Ormelete vnder det skil ort [ad presten¹ ad kircken i Sandeheret wil skifte widder hannum oc skriffue vnder mit naffn, en Sibørn frende min giffuer Jegh et helt tugh oc v marck penninge Olaff Tot oc Wlff hwer them eth fult tugh oc hwer iij marck penninge, Jtem Anders Tot eth harnersk oc iij marck penninge, Gulbrand j harnersk oc ij marck penninge, Jon Pile j harnersk oc ij marck penninge, Redar ij marck penninge, at alle the andre mine swenne hwer them j marck penninge, Jtem Ragnille j marck penninge, oc hafuer Jegh till arfuinge iij søstre som skulle arfue megh i løst oc i fast forwten thet Jegh haffuer bort giffuit ander stetz som thette mith testemente bref jnne holler, Jtem mine hoffuit Jorder skifter Jegh i mellom mine iij søskinne Jtem Toffue skal eige Bircke oc alt thet Jegh ager i Vplanden oc i Opslo herit wten Karl frende min skal sittie i Amunde rød i sin liffs tit Oc Torgunde suster min skal eige Skapim oc Skapems møller oc alle te Jorder i Borresoghen ere, en Ose suster min skal eignes Skarebergh oc alle laxe fiske min oc Wetter siø møllen oc Hems skough, skulle tesse trij parter altit følge Skarebergh oc skal hun haffue the Jorder som ther ligger om kringh Tossøen, en tækkes nogen aff them ad were mishollen da skulle the thet jemne efter gode mans sigelse med andet got ssa adt jngen blifuer mishollen men Ose suster min skal bo po Skarebergh oc hennes arffuinge oc skal hun vp tage alle thet qwegh stor oc sma som Jegh ager po Skarebergh efter mine dage oc thet niute hun oc hennes arfuinge til ewerdelige eige oc alle løse penninge skal

hun holle gorden vp mede en executores posse minus (o: þesse mins?) testemente setter Jegh herre Guttorm lagman i Tonsberge oc her Torgir stælcke prest kan thet oc ssaa ske ad Jeg dæder nogen anden stetz en i Tonsberge tha skal mine arfuinge were skulluger ad føre megh dit som Jegh haffuer korit mit leger stat oc skeer thet oc ssaa ad mit legome kan jngen lund komme dit da will Jegh dogh att tesse forskrifne artikele alle skulle hollis lige som breffuit jnne holder ad ssaa i sandingen er setter Jegh mitt Jnsigle oc beder Jegh her Guttorm Kolbiørnson lagman i Tonsberg oc Haken Jffuerson notarius at sette teris Jnsigle for thette breff som wittne er ad Jegh giorde thette breff oc testemente

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Fehirden Hr. *Bjarne Audunsson* gjør nogle Tillæg og Forandringer i sit tidligere *Testamente* til Bedste for nogle af sine Slægtninge.

Efter Vidisse af 8 Marts 1555 i danske Rigsarkiv (Danske Saml. No. 797. 3. — Norske Sager). — (Se foreg. Brev).

3.

2 Mai 1320.

[Tunsberghus.]

Alle men ssom thette breff ssee eller høre helser Jegh Børn Owdenson ewindeligen med Gud gjør Jegh witterligt ad Jegh glømde nogen part i mit testamentes breff som dette bref er widderfest, hwilcket Jegh will nw om bøte først giffuer Jegh Kolbiørn frendene min hal ottene lousps land i Remffiel po Agdeside oc Biørn Goss giffuer Jegh om fran Grimsland x loupe land som er alt Sandaass som ligger i Tromme en Salt ness tager Jegh ighen iiij løpe lant oc giffuer Jegh Bierne frende min oc v marck penninge, Jtem giffuer Jegh Ragnille iij marck penninge enda det star for i testamentet ad sa till sand wittnis burd setter Jegh mith Jnsigle for thette breff som giort war om Korsmesse aften om warit aff første aret mins werduliges herre Magnus Norriges Swerriges oc Goutes konnungh er alt thet som offuer dragit er i dette mit testamentis bref det haffuer Jegh self giort oc *ombiut po Jordene som thet siunes oc giffuer Jegh Alf frende min xij marck fun gilde

Fire Mænd kundgjøre, at fire Personer for dem anviste og opgik Delet mellem *Strengen* (Ødegaard under *Langseter* i Thrykstad) og *Thorper* (i Eidsberg). Indtaget i Underrettsdom af 25 Oktbr. 1625¹, indført i Retsprotokol No. 3529 fol. 387 a. i norske Rigsarkiv ved 30 Oktbr. 1714. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 258 og 283).

4. 22 Juli 1332. [Thrykstad.]

Ollum mand dennum som dette bref seer eller hørre, sender Ahrne og (o: a) Myszen Smyder og (o: a) Tangeland, Gunul Fure *forskrerne Amunder Foester Q G: Mehr wil kungiera yttar kundigt ad mer warum i ia wedder varpet fore *Studre Strenges gordan Onsdagen nest effter Margrette wigs (o: virginis) møsøe daug A° 13 aare Riggis wore wærdelige Herre Magnosor met Guds Miskund Norgis, Svergis, Gotte Konge, og hørde ad Gunild og (o: a) Torper, Gulbrander og (o: a) Torpor og Torbion og (o: a) Torpan og Torgiuler, viiste og wedderginge deelle og Ende Merke war i Sundbegk i Torpor Skoug, deden og Norder effter begknum og i Moeszen ofver Moeszen i Torpe Thiende, saa deden og i Riiszer deele, wedder motte høygere Aaszen wedder Wetteled og (o: a) Langszettrum, Saa skulle alle gangen Ende-mergke deden effter at wære, Til sande widnisbyrd sette ne (o: me) worum Jndszeigle for dette Bref, giort var daug og aar som foresziger.

¹ Denne Dom stadfæster Delet, som det er angivet i nærværende Brev.

Kvittants (Kjøebrev) paa 3¹/₂ Kroleie i søndre *Sigmundnes* i Lom Prestegjæld. Indtaget i Brev p. Papir af 25 April 1609 i norske Rigsarkiv, (fra Statholderarkivet., jfr. m. Brev af 13 Decbr. 1600 *ibid.*).

5. 6 Marts 1338. [Lom.]

I en Lagmandsdom dat. Hammer 25 April (Tagetirsdag) 1609 i Twist mellem Morten Nes af Lom og 12 Lagrettesmænd af Lom, angaaende en Dom om Vike af 13 December 1600¹ anføres:

Herhøes fremlagde Morten Ness femb gamle odals Breffue baade weed skrifften och Beseilingen vell foruarit och wskadt det j daterit vdi høiglofflig Jhukommelsze Konning Magni 19

regierendis Aar Fredagen nest fore Gregorij Mese, som er jdt
(Quitantze ¹ Breff paa iiij Koleige j Sigmundnes i Søndre gaarden,

Derefter følge de fire andre Breve nedenfor, dat. 25 Juni 1356, 9 Marts 1358, 5 Juli 1366 og 20 Mai 1388.

¹ Denne Dom, der frakjendte Morten Nes de 2 Gaarde Sigmundnes paa Vikestranden i Lom til Fordel for den daværende Sogneprest Hr. Jørgen Knudsøn, stadfæstes ved Dommen af 1609; hvis Morten ikke kan bevise, at Sigmundnes, der nævnes i hans Breve, er det samme som Vike, skal Sigmundnes følge Loms Prestebol. — ² 1600: Kiøbe.

Tre Mænd, hvoraf 2 Prester, kundgjøre, at de vare tilstede i Prestestuen paa *Sævarbø* (Hjelmeland), da *Jon Bonde Kalbjørnssøn* kjøbte en Del af Gaarden *Rise* (Rennesø) af sine Søkende, saa at han nu, med hvad han før havde kjøbt, eiede hele Gaarden.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Univ. Dipl. Saml. 1846). Af 3 Segl mangler 1ste.

6.

25 April 1341.

Sævarbø.

Ollum monnum þeim sœm þetta bref sœa œda hœyra sœnda Nicholas prester Jonsson Jon prester Andresson Siugurdr Nicholas son. Q. G. ok sina kunnigt gerande at þar varo mer j hia þa er lidnir varo fra burd vars herra Iesu Christi .M. vettra iiij^c. .xl. vettra ok œin vetar a ga(n)ghardaghen œina j prest stofuonni .j. Sœuarbœ er Joan bonde Kolbiarnar son kœypti af þeim broedrom sinum Ogmundr a Risum Halstœini ok Marteini ok Sidceliu iiij þeira mana[dam]ata leighu jardr j Risum firir vii. laupa smœers ok xx. mœla korns [œn] nu sakkar . . . fs vidrgengho þau ok at han atte adr j Risum iiii. mamatta leighu er adr nemdr Ogmundr hafde sælt honom var þesser jordr þa hans ol saman [vii?] mamatta leigha [med] tununum ok tuftum ok þeim husum sœm a standæ vttan gards ok innan med ollum þeim lutum ok lunnendum sœm til lighia ok leghet hafua fra forno ok nyu i rett enda merki vid adra men ollum aurum þa loknom ok sanz uithnisburdar settom mer adr nemfdir men vor jnsighli firir þetta bref er gort var a degghi ok are sœm fyr seghir.

Bagpaa, lidt yngre: Risum bref — med Haand fra 16de Aarhndrede: kiøbe bref

To Mænd bevidne, at *Gunder Siverssen* paa Lunde i Follebo (Gausdal) lovede *Thorger Lassesson* paa Langset sammesteds Tømmer og Vand til hans Kvernhus i Bækken paa Lundes søndre Mark(?)¹.

Indtaget i Lagmandsdom af 11 Febr. 1657 (Bispestolens Dokumenter, Gausdal) S. 12, jfr. m. S. 37).

7. 29 Juli 1341. Follebo.

Olum monum som dette breff see eller höre, sender Ogmunder a. Stenj och Brynj Oelszen, alle Quide Gud och sine, det see yder kunigt at andre aare och tiuffuende Rickis Werdelig herre Magnus med gudsz Mischund, Suia och Gottis Konings, a: Oele dagen waar mi a Sette Steffnum i prestegaarden i Folleboe, och hördum att Gunder Siffuerszen a: Lunde, loffuet Tor-gier Lasszesön boende a: Langset, at Wedt och Watne a: Bech offuer Syndre marck som falder till Lunde och hiem till quèr(n)-hus sine. Och till sandt Widnisbyrd, sette mit ockere jndsegell for dette breff, som giordt waar, a: time och aar som fyri siges,

¹ I en Underretsdom af 22 Septbr. 1627, indtaget i Lagmandsdommen af 11 Febr. 1657, hvori et Uddrag af dette Brev meddeles, fortolkes Indholdet saaledes, at Søndermark, som da kaldes Reten, af gammel Tid har tilhørt Lunde, medens Lagmandsdommen tilkjender Prestebolet i Gausdal Ødegaarden Reten, der ikke er bevist at være det samme som Søndermark.

Thore Fridiksson, Chorsbroder ved Christkirken i Bergen, og 3 andre Mænd udgive Transcript af en af Lagmanden *Thronð Krakesson* afsagt Dom. Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra dan. Geheimearkiv 1851). Af 4 Segl vedhænge No. 2 og 4 samt Levn. af No. 3. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 291).

8. 28 Februar 1348. Bergen.

Ollvm monnvm þeim sem þetta bref sea eða heyra senda Þorer Friðiks son, korsbroðer at Christkirkiv i Berghvin, Þorir Berghvlfs son, Greipr Þores son, Rafn Eiriks son, q. G. ok sina yðr gervm mer kvnnikt, at mer saam ok ifirlasom opit bref vndir heilvm ok oskadvm insiglvvm, Þrondar Kraka sonar er var laghmaðr i Berghvin, ok Jvars Oma, sva vattande orð ifra orðe sem her segir, [*Her følger Brev No. 218 i Dipl. Norv. I*]. til

sannenda settvm ver fyr nefndir menn, var insigli firir þetta transcriptum er gort var a þorsdaghin, næsta eftir lavpars messo a nivnda are ok tvthvgtá rikis, vars virðvlegs herra Magnhvsar meðr gvðs Nað, Noreghs Svía ok Skane konongs.

— — — — —

Biskop *Thorstein* i Bergen tillader Hr. *Jon* i Evanger (Voss) at sælge et Kirken tilhørende Maanedmatsbol Jord i *Afdal* (Vangens Sogn sammesteds) mod derfor at indkjøbe en anden Jord, der kan være Kirken til lige Nytte.

Indtaget i en Lagmandsdom p. Papir af 27 Juni 1708 fra Voss. (Trykt i Søndre Bergenshus Amtstidende for 3 Decbr. 1887, No. 49). (Jfr. Brev nedenfor af 18 April 1455).

9. 13 Marts 1349. Bergen.

Desligeste indgaf hand tvende gamle pergaments brefue meldende.

Thorsten med guds Miskund Bisp j Biorgem, Sender allum mannum, dennem som detta bref see eller höra, hilsen og samma (o: q. g. ok sina) lyder so (o: yder se) kunnigt, at vi hafver lofvet Hr Ionaë i Evangum at selgia et Mamatebol i Afdale, som Kirchum i Evangum tilhörer, fri for all tiltalla, for os og vora efterkommende, med denne Condition, at hand lægge de samma pendingha, som hand tacher for försagte mamateboel i en anden iord. da som försagde Evanger Kirchum so mange gange og giöres til dendz nytte, og til Sannænde herom, Sætta vi vor Jndseigl for detta brev; er giort i Biorghem fredagen nest efter Gregorie messze, som er leeden fra verdens födsel¹ vor herra Jesu Christi, tusinda tre hundrad förentiuge og ni vætter [nomen Bergenhem usitatum²

¹ o: þa er lidit var fra burdar tid. — ² o: nostro sub secreto usitato?

(L. S.)

Lest i Vangs tingstue d: 19 Sept: 1626.

Læst i tingstuen d. 6 Iunij 1627.

Læst paa Wangen d: 1 Octbr: 1627.

Ridderen *Jon Hafthorssøn* afhænder til Kong *Magnus* Halvparten af sit Gods i *Hammarø* (i Vermeland), som han fik med sin Hustru *Birgitte Knutsdatter*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 1. Segl vedhænger, 2. mangler. (Trykt i Svenskt Dipl. VI No. 4538, hvor senere Transscripter angives. Jfr. ogsaa No. 14 nedenfor og (Norsk) Hist. Tidsskr. 2 R. V. S. 134 ff).

10. 21 Februar 1350. Stockholm.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Hafthorsson miles in domino salutem sempiternam. Recognosco evidenter per presentes me excellenti principi domino meo karissimo domino Magno deus gracia Suecie Noruegie et Scanie regi mediam partem bonorum in Hamarø alias per eundem dominum meum regem reuocatorum que me nomine vxoris mee Byrghitte Knutzdotter contingebant cum omnibus et singulis infra insulam et extra videlicet villicis colonis, agris siluis piscariis molendinis et molendinorum locis propinquis et remotis humidis et siccis nullis penitus exceptis pro pleno et iusto precio dimisisse ac totaliter resignasse. ablata michi meisque heredibus omni facultate atque iure dicta bona pro eodem domino meo rege vel heredibus suis, seu hiis quibus idem dominus meus rex huiusmodi bona dimiserit, decetero impediendj seu quacunque occasione vel ingenio impetendj eciam nec si [per dominum] meum supradictum de sufficienti recompensa vt in litera sua patet infra festum b[ea]ti Johannis baptiste prox[ime] venturum satisfactum non fuerit prout reddidero me contentum, set tunc ad ipsum dominum meum regem seu heredes suos liberum habeam accessum. refusionem et plenitudinem petendj et exigendj pro eisdem. In cuius dimissionis testimonium sigillum meum vna cum sigillo consortis mee Birghitte Knutzdotter presentibus est appensum. scriptum Stocholmis anno dominij m ccc l dominica qua cantatur reminisc[ere].

Kong *Magnus* tillader Kjøbmændene af den *tydske Hanse* i Bergen at kjøbe de nødvendige *Madvarer* ikke alene som hidtil paa *Byens Torv* men ogsaa udenfor samme, og saa langt *Byens Takmark* naar, samt paalægger deres Skyldnere at betale dem sin Gjæld inden en Maaned under 13 Mark og 8 Ortugers Straf.

Indtaget i Brev No. 12 nedenfor. (Trykt efter en anden Oversættelse i J. P. Willebrandts *Hansische Chronick* III S. 22 f. — Jfr. den latinske Orig. i

Dipl. Norv. III No. 272, hvis Datering 7 Juni er den rette, da Kongen 25 Juni ikke længere var i Bergen).

11. 25 (5: 7) Juni 1350. Bergen.

Mangnus van der gnade godes der rike Norweghen vnde Sweden vnde des landes Schone vnde Halland en konyng wy beden alle den ghenen de dessen jegenwardighen breff zen edder horen lezen ewighen heyl an gode vmme des wyllen dat de mene kopman van der Dudeschen Henze vor myddelst wysen kloken luden de an vnser stad ligghen tho Berghen hebben vor vns gheclagheth an den tijden do wy suluen tho Berghen weren dat see neyne spise vnde etilike ware der se nôt hadden vnde bedroften to erer vor teringhe vnde erer buhuff konden veyle vynden edder hebben vppe deme ghemeynen markede der stad to Berghen dar en was bu orleuet ere spise to erer berginghe to kopende vnde to erer behuff vnde an neynen anderen steden bynnen der stad to Berghen edder butene vnde se des orloues nicht hebben ghehat bet an desse jegenwardighen stunde wy hebben ere grote nôt ghe merket vnde hebben vns ghe neghet vor myddelst sundergher vnde merer gnade to vuluolghende eres mylden bedes vnde be gherunge Hir vmme bouen alle preuilegia vt vorbenomene vriheyd deghedinghe edder olde rechticheid edder wonheid de en van vns edder van vnsen vor olderen jn deme rijke to Norweghen bulent edder ghe gheuen js so ghunne wy van sundergher gnade wegghen vnde gheuen vormyddelst desser jegenwardighen schriff dat en jewelk kopman de an der Dudeschen Hense is de to vnser stad to Berghen wor bunomet suluen wil des bruken schal myd vryheid vnde mach to syner vorteringhe vnde nôt etilik gud vnde ware kopen alzo vele alze he behuff heft alzo wol buten markedes alze vppe deme markede in allen enden der vorbenommeden stad tho Berghen vnde in allen enden bynnen deme lande dat *Takmart gheheten is wes se to erer eghene kost edder spise behuff hebben vnde nicht vort to vorkopende sunder jenegherleye hinder edder wedder ropent edder jemendes vorbôd bouen dat se clagheden de vorbenommeden koplude dat ze mengherleie wis schaden nemen vnde groten hinder hadden an erer kopenschop van den ghenen de myd en kopslaggheden wente ze holden ere wort vnde eren louen edder erer breue nicht alzo dat ze den kopluden nicht en betalden vppen dach edder vppe de tijd alze se louet edder willekort hadden dar van zo heft de kopman mengherleye wis schaden ghe

nomen vppe dat de kopman bukenne vnse beheghelicheid des to leuer to vor warende so wille wy deme vorbenomeden schaden môthen vnde den copman dar ane vor waren vnde stedighen von sundergher gnade wegghen dar en recht ouer vnde willen dat de schuldener der vorbenomeden koplude ze syn we ze syn edder an wat state edder werdicheid dat ze syn edder van wat enden vnser rijkes edder herschop dat ze syn dede louen edder ghelouet hebben deme vorbenomeden kopmanne vp ene wisse tijd na erer beyder buheghel(ic)heyd to betalende vnde den dach edder de tijd der betalinghe vor sumet alzo dat de deme kopmanne nicht en betalt vnde dat lete van notwegghen edder van vor sumenyse wegghen edder van quades wyllen wegghen de schal edder de scholen by xiiij mark broke vnde viij schillinge der penninge dede artighe heten deme vorbenomeden kopmanne bynnen deme negesten maente dat negest kumt der tijd vnde deme daghe alze se deme kopmanne ghelouet hebben to betalende vul vnde al betalen vnde we syk dar ane vor sumet de schal de vorbenomeden xiiij mark vnde viij £ ghebroken hebben vmme des wyllen dat he vnse bôd vnde vnse breue ghe broken heft dat vp nornes gheheten is brevabrut is dat alzo dat jement van vor metenheyd vnse gnade vnde vnse bôd alze wy vor ghe boden hebben krenket vnde syne schult an der wise alze vor ghe screuen steyd nicht en butalet so bede wy an strengghecheyd vnser vogheden de nw to Berghen syn edder an na tyden to komende sin vnde anderen vnser ammetluden by buholdinghe vnser gnade dat ze de suluen schult myt strengghecheyd vnser rechtes van den schuldeneren vt panden vnde deme kopmanne van der vorbenomeden Dudeschen Henze to danke betalen vnde neynerleye wis den vorbenomeden broke de ghe heten js vppe Norns brevabrut to gheuen edder vor sumen. To ener merer stedicheid vnser gnade so hebbe wy vnse jngezeghel vor dessen jegenwardighen breff ghehenghet dede js ghe gheuen an der vor benomeden stad tho Berghen na godes bord m° ccc° an deme veftighesten jare an deme neghesten daghe na sante Johannes de to myd somer kumt.

Bagpaa: m ccc l. Dyt priuilegium [Magni¹ betuget dat wy vyttalie buten mogen halen, vnd de Normans scolen ere schulde betalen bij xiiij marck vnd viij £ artigen bynnen ener mante na dem berameden termyne. — Yngre: Dit privil. betuget, dat

de [Normansz² [Berger¹ ere vitalien buten mögen halen, vnd de Normansz scholen ere schulden betalen.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslattet.

Erkebiskop *Olaf* af Trondhjem og Biskop *Gisbrekt* af Bergen udgive et Transscript af Kong Magnus's Privilegier for de tydske Kjøbmænd i Bergen, udstedte det foregaaende Aar.

Efter Afskr. (fra c. 1500) p. Perg. i Bergefahrer-Collegiets Arkiv i Lübecks Handelskammer. Uden Segl.

12.

2 Mai 1351.

Bergen.

Wy Olaff van godes gnaden erssebisschop to Drunthem vnde Ghisebrecht van der suluen gnade bisschopp to Berghen beden alle den guden luden de dessen jeghenwardighen breff zeen edder horen lezen ewighen heyl an gode. Wy bu kennen vnde betughen openbare an desser jeghenwardighen schriff dat wy hebben desse na screuene breue ghans vnde heel vnto schort vnde vntho rethen myt heleme vnde myt ghanzeme jngezeghele ghe zeen alzo ludende van worden tho worden also hir na bu screuen steyd: [*Her følger Brev No. 11 ovenfor.*] vnde wy vorbenomeden Olanus erssebisschop vnde Ghisebertus en bisschopp to ener betuchnysses des vor schreue breues dat wy den ghe zeen hebben myd alzulker vulkomenerheid alze vor gheschreuen steyd so hebbe wy vnse jngezeghele vor dessen jeghenwardighen breff ghe henghet dede is ghe gheuen to Berghen na godes bord m^o jar ccc^o an deme en vnde veffighesten jare an des hilghen cruses auende alze dat ghe vunden wart.

Angivelse paa Delet mellem Gaardene *Veberg*, *Selvig* og *Bjørndalen* (i Sande Sogn, Jarlsberg) samt Strøms Sogn.

Indført i Sanden Schibredis Protocoll jn A^o 1673, (Retsprot. 1151) i norske Rigsarkiv fol. 3—4. Brevet maa være falskt. (Jfr. Breve af 29 April 1361 og 9 April 1362 nedenfor samt Dipl. Norv. IV No. 660, V No. 236 og 800, VIII No. 380 og 398).

13.

18 Juni 1351.

Sande.

En anden Pergamentz gammell Domb wnder siuff forrehegende Jndseigle, wdsted dagen nest effter Botsocke a tolfte aarum och tiugende aarum Rix okkersz wærdelix H:ʳ Mangusz med Gudsz Mischund Norgisz Suergha och Gottasz Kongz, och ware de da paa schillie gangum mylliam Wæberg gaarder en Seluig gaarder, er Børndahlen och Strømsougens March, ginge de daa paa dalle aaszen i høgste bergenum, der ligger en stoer kantader stein, schorat a Sydre hørne, med trigium witnæsteine hiaa, och schillier dend stein Seluig och Børnedal schougom, wndan Wæberg gaardersz Marchum, End ginge de derfra oust Sydoust op offuer høyeste aaszene, och stender der eine langerstein, andre stein paa andre End deden öffuer Brufield aaszen, i oustthallen, och i flougen som och stender steine, er tagnar strengebeint steine effter arum i Kudalle fosszen, end Nockott wæsalt op med Aaenne och i oust Sydoust, [op öffuer høyeste¹ stein effter stein att bergom nemnesz Slottho bergie, och er slett bergoffittie och stander en lang stein, och ginge de saa stein effter annor op paa höygste Huszuig fielle, och stender stein som mercher strengio beint j lidloe holme i Blinne watno dedan at annor holme, end saa stein effter stein, Nockot nær at Nordoust opoffuer aaszenom i Marchesteinom, och stender i dehle, som gienger fra Röyszen att Bottne steinum effter breffue och schielriche som derom vatter, miellom Sandensoug: och Ström sougensz marchum etc:

¹ Fra [igjen udslettet.

Magnus, Norges, Sveriges og Skaanes Konge, kundgjør, at han har gjort Mageskifte med Hr. *Jon Hafthorssen*, der har erholdt forskjellige Gaarde i øvre og ytre Borgesyssel for Halvdelen af *Hammarø* i Vermeland i Skara Stift, hvilken Gaard Kongens Moder, Hertuginde *Ingeborg*, havde solgt til Hr. *Knut (Magnussen)*, Lagmand i Vestergetland.

Indtaget i Papirbrev fra c. 1440 i Upsala Universitetsbibliothek.

(Jfr. No. 10 ovenfor.)

14.

30 Novbr. 1351? Vad (Vestergtld.)

Magnus medh gudz nad Norregs Sweriges oc Skanungs (!) konunger helsar allom mannom them som thetta breff se heller

høre kerleca medh gud Wi gørom idher konnikt ath vi hafuum giord jorda skypte vidher ærleghan man herra Ioan Hafftors-son fult oc laglekt oc fangit honum oc hans ærvingom til æverdeleca ægho oc alla odals thessa vara iordar i øfra luthenom i Borgsyslo x markabol the sva hætha førs(t) Rakkastader. iiij markabol Ekabergh øfra. xij øris bol. Ekaberg nedra xij øris bol. Skiærtini iij markabol. jtem j ytraluthenom Rughøy Skiæløy medh them holmom ther til ligia. iiij markabol. Kalfnes iij markabol Stenbek oc thet vi æghom j Gralænum iiij markabol i Forsby xij ørisbol. j Ingerøy xij ørisbol. Holt x ørisbol. skal han oc hans arfua thessa iordar ægha oc fræselica fore radha allom them luthum oc lunnendum til thessa jorda liggia heller ligat hafuer fran forno oc nyo huat thet helz ær vthan gard heller jnnan ner heller fiærran. j the mattho at han hafuer os fore the iorder fangit halfuan then luthen j Hamarhø som ligger j Vermolande j Skara biscopsdøme oc var kæra moder Jngeborgh medh samre nad hertoghinna hafde salt herra Knvte lagmanne j Væstergøland fore slikt værd som breff ther om giort sigher Thy forbivdom vi allom mannom j huat embethe han stander. thesse vare skipan heller skipthe ey hindra heller hindra lathe j nakrom luth vthan huar som thet gøra vil hafue forgiort fæ oc frydhi oc allo thy frammare vi maghom helz vidder legea aff guz hemd oc vara, Til mera stad-festo thesse varo gærd tha sether var kæra husfrv Blansia sith insigle medh vara fore thetta breff som giort var j Wade i Væstergøland a Andres messo dagh a xij¹ are oc xx rikis vars *jnsigle os sielfuom nærvarandom.

¹ Formentlig Skrivfeil for xiiij, da Kongen virkelig var i Vestergetland til nævnte Tid, medens han paa samme Tid i 1350 maa have været i Østersølandene.

To Mænd kundgjøre, at de opnævnte 6 Mænd til at dømme *Gard Alfsson* og *Thore Reidarsson* imellem angaaende *Lande* i Sandshverv, der efter de fremførte Vidnesbyrd tilkjendes Thore, hvis ikke bedre Beviser kunne skaffes tilveie.

Indtaget i Underrets-Dom af 22. Decbr. 1662 i norske Rigsarkiv (fra Sandshvervs Kaldsarkiv). (Jfr. Dipl. Norv. I No. 449 og Brev af 11 Marts (?) 1513 nedenfor).

15. 6 August 1352. Lande (Sandshverv).

Der jmoed till Beuiszening och endelige paastand Bundegeodtzslutten at skall vere udj nœrdre Lande, och med dett Naffuen en gaard och Jord benefue-
nid. Af Wederparterne fremblagedes epterfølgende Documenter, nemblich først
en pergamenttz dom vnderhengende trende v-skade Zeigel lydende ord efter
andett saaledis:

Ollum Manum thiem som thæto sæ ædr høyra sænda Hælghj
Steinarffsen ock Aszlack Steinarffsen j Syszlum i Sannsuerfuj
Quide gudtz och sino, kunigt gerandæ at a Manadaghin nest
eptar sidaræ Olaffs Væcku a iij Are och xxx rickes ockars vyrdu-
leg Herra Magnus med Guds Naade, Norrig, Swia ock Skane
Konogh. varum mit a Landom j Sandsuerfuj, och høyr dum a at
Garder Alffsen kiærde fyro ockar, at Torar Ræidarsen hock fyro
hanum Jorghus i Landom æptur tom tackum mit ij Manna Tiom
er som hæito Toralde Hælgesen ock Ænghar Halduardesen, er
som suora a bock eptar varo theyr skill, er Toror stæmdj Garde
till Landom ij uacko, stemfim hanom j fyro Sinn at gera ther
fyro ockar huor so micket huar thæira ate i fyrnændrj iord Lan-
dum, Næmdum mit thæszo vj godæ men seom her nemfnæs,
Thorstein a Jernus, Karl i Huamsball, Gunvaldr a Gunnesse,
Gunnolffu j Øenn, Roe a Bœe, och Dyra a Klop, at døma ock rettatt
gera, thæira jmellom, ock æptur juad beggja thæira skilrickj som
mundilaghas dæmdo, fyrnæmdir domar ær at Thorar Ræidarsen
skuldj haffua ock fylghia fyrnæmdir Jord Landum, thar till er annat
fyro fynnit sannaræ j thin (o: thui) Male och till Sanynda
sathia Sira Orum a Alfftaløyta sit Jnnsigell met vorum Jnd-
sigelj fyro thæta breff er gortt var dæghj ock are som fyre
sæghir.

To Mænd kundgjøre, at *Sighvat Andorssøn* og hans Hustru *Ulfarna (Jo-
geirsdatter)* erkjendte at have modtaget fuld Betaling af *Sigurd Paalssøn*
for 6 Kyrleie Jord i *Hellen* paa Vaage i Vister Sogn, nordre Gudbrands-
dalen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Hellen i Vaage, August 1898).

Alle 3 Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 317 og III

No. 295, 307, 319 og 340).

16. 14 Septbr. 1355.¹ Thorrestad.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea edder høeyra sender sirra Alfver Þronderson ok Siugurder Øyuinderson Q. g. ok sinæ kunnikt gerande at mitt varom a Þorrastadum j Haurdins kirkiu sonk a Valdrese a kros messo dagh a xvii are ok xx rikis vars virdulegh herra Magnusar med guðs nad Noregh Syia ok Skane konungs en þau heldo hondom saman Siuguater Andorsson Vlfuarna kona hans af æine halfu en af annare halfu Siugurder Pallson med þui skilorde at fyrrnæmpd hiun Siuguater ok Vlfuarna vider gengo at þau hafdu fyrstan penengh ok æfstan ok alla þar j millum fyrir vi kua læighu jarder j Hæillinum a Vagha a norda luta j Gudbrans dallum j Vistar sonk frials ok hæimolt fyrir huarium manne till æuelegher æingnar vtan garz ok jnan med ollum [þeim² lunnyndum sem till hafua leghet at forno ok nyiu till rættra ænda mærkia ok till sanninda setti Siuguater sit jnsigli med okkrom jnsciglum fyrir þetta bref er gort var a dæghi ok are sem fyr sæghir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Brev for Hellen — brev for Hellenn och Walberig

¹ Eller 3 Mai 1356. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Kjøbebrev paa 2¹/₂ Koleie Jord i søndre *Sigmundnes* i Lom.

Indtaget i Brev p. Papir af 25 April 1609 i norske Rigsarkiv (fra Statholderarkivet).

17. 25 Juni 1356. [Lom.]

Det andet vdgifuen vdi same Herrisz sötende och tiuende Regementis Aar, Løffuerdagen nest ephther Trinitatis som er jdt Kiøbe Breff paa iij Koleige Jorder j Sigmundnes vdi den nördre gaarden¹.

¹ Jfr. Breve af 6 Marts 1338, 9 Marts 1358, 5 Juli 1366 og 20 Mai 1388.

Chorsbrødrene i Oslo erkjende at have solgt til *Thronð Thorstensson* i Markebol Jord i *Bakke* i Kraakstad Sogn paa Follo og at have oppebaaret Betalingen.

Indtaget i en Dom af 22 Novbr. 1610, tilhør. Hr. Kjøbmand Ingvar Petersen, Christiania. (Jfr. No. 20 og Brev af 1446 nedenfor).

18. **23 August 1357.** [Oslo.]

Først it gamelt Pergamentts breff datterit vdj thridie Aar Verdelige herre Her Hackens med gudts Naade Norgis Konings dagenn for S: Bertelomæie dag, Huor vdj alle Capitels Kaarsbrødre vdj Osloe bekiender att haffuer soldt Thronde Thorstienszønn Marckebo Jord j Backe liger i Krockestad sockenn a Folou, freilst och heimholtt for huerie Mandom vtenn gaardts och jndenn, med allum Lundenom som tilliger och leiget haffuer, fraa forno ock nyoe, Kiendis och att haffue opebaritt første pening och øffsta, med mierre same breffs jndholdt med Capittels Secret vnder hengendis.

Kjøbebrev paa $3\frac{1}{2}$ Koleie Jord i søndre *Sigmundnes* i Lom.
Indtaget i Brev p. Papir af 25 April 1609 i norske Rigsarkiv (fra Statholderarkivet).

19. **9 Marts 1358.** [Lom.]

Det 3 er jdt Købe Breff vnder dato fredagen nest for Gregorij Messe vdi Konning Magni nitende och tiuende Regementis Aar lydende paa iiiij Koleye Jord j Simundnes j den søndre gaardt,¹

¹ Jfr. Breve af 6 Marts 1338, 25 Juni 1356, 5 Juli 1366 og 20 Mai 1388.

Gunnar Thordsson, Raadsmand i Chorsbrødregaarden i Oslo, erkjender at have oppebaaret Betaling af *Thronde Thorsteinsson* for *Bakke* i Kraakstad Sogn, som Chorsbrødrene have solgt til ham.
Indtaget i Dom af 22 Novbr. 1610, tilhør. Kjøbmand Ingvar Petersen, Chritiania.
(Jfr. Dipl. Norv. I No. 320, V No. 277 og 300 samt X No. 160).

20. **Aug. 1357—Aug. 1358.** [Oslo.]

Dernest fremlagde it andit gamelt pergaments breff, datterit same for^{ne} thridie Kong Hackens Aar, Huor vdj befindes att Gunder Thordszønn Redesmandd i Kaarsbrødre gaard i Osloe

bekiender att haffue opebaritt Pening aff for^{ne} Thronde Thorstienszønn for Jordeuerdt i Backe, som liger i Krockestad Sockenn, och var soldt aff alle brøderne, som same breff vduiser, med enn hengendis segell wndertryctt.

Lagmanden i Tønsberg, «velvise Jon Thormodssøn», og 24 Lagrettemænd fastsætte Delet mellem Gaardene *Weberg, Lærum og Kjelaas* (i Sande Sogn, Jarlsberg) samt Strøms Sogn.

Indført i «Sanden Schibredis Protocoll jn A^o 1673» (Retsprot. 1151) i norske Rigsarkiv fol. 3. Brevet maa være falskt. (Jfr. No. 13 ovenfor og No. 24 nedenfor).

21.

29 April 1361.

Sande.

Dernest i rette lagde Sr: Laursz Laurszen paa Karen Sall: Andersz Madtzens och egne weigne, eftermeldte breffue,

En gammell Pergementz Domb, wdsted Torszdagen nest for Kroszmesze om waaren A^o: Dominj 1361, aff da Laugmand wdj Tonszberg weluise Joen Tormoderszen och med hannom werende 24 Laug Reteszmender wnder derisz Jngseigle, Huilchen melder om deele jmellum Weberg och Lerum Gaardersz schouffue, Saa och at schielne derfra Oust Nordoust steen effter steen wedholder offuer Syndre Suanewandet och op paa høyeste Slette Aaszknolden, som tuende opschaarende store bottne steene ligger wed annor steen, offuen a then eene, och witner steen som sant ehre rette bottne dehle Sogne jmellum, och schiller Strømsogensz march fra Lerum Gaarders Sameie schoffue, En holme i Blinne wandet schiller Weberg i March, och Knems schoffuen ad, och witner steen a aaszen i deele som ganger fra Royszene och ath bothne steinom, End ginge de fra Bottnesteinen och Nord yffuer aaszenom och aaszknaden och Nord yffuer Myrer och aaszer, som tuegiæ bottne deile følger, Stein fra stein och langt wnder andre, til Kieldaas gaardersz marchom widerfatter, huilchet schal wehre rette orneffndte schielne och Endemerche, mellum fyr^{ne}: Sameige gaardersz schougom och Sachnom, End schal Egeberg følge i sambeige til hugst och haffne som Eyre wehrdt haffuer, offuen och neden fielli, til euerlig Ejom,

Sex Lagrettemænd paa Ringerige og sex paa Hadeland fastsætte *Delet* mellem Gaardene *Egge* i Ulleraal i Norderhovs Sogn paa den ene Side og *Berger* i Jevnaker samt *Marigaard* paa den anden i Nærværelse af Eierne Haakon, Olaf og Eystein.

Indtaget i en Arrest- og Relaxations-Forretning af 27 April 1770¹ i norske Rigsarkiv (Rentekammeret. C. II. Almindinger. 1. Valdets, Land og Hadelands Almindinger vedk.) (Jfr. Dipl. Norv. VI No. 315).

22. 17 Juni 1361. Egge (Ringerige).

Moss sagde dernæst, at hand vel haver i sin Værge en Høyeste Rættes Dom af 27 October 1688 hvorudi findes inddragen Ord for Ord en gammel Pergamentsdom dateret Botelsmis Ugen anno Domini 1361, hvoraf Moss foreviste en verificeret Copie som hand begjærde oplæst og indtagen i denne Forretning.

Den verificerede Copie lyder som følger:

Alle Mand dem som dette Brev see eller høre, sender Asgrim Jonszen, Elling Tormorszen, Asgrim Kittelsen, Oluf Tormorszen, Biørn Aslakszen, og Guttorm Haagenszen, Laug Rættes Mænder paa Ringeriget, Troen Algatszen, Pouel Dyreszen, Anders Helgeszen, Oluf Povelsen, Østen Amundszen og Thord Knudszen, Laug Rættes Mender paa Hadeland, Glæde Gud og Signa. Vii giöra ydermeere kundet, at vi vore imellem Egge liggende i Ulleraal i Norderhaugs Sogn paa Ringerige og Berger som ligger i Iefnager Sogn paa Hadeland, Botelsmis Ugen Anno Domini 1361, hørde vi og saa at de toge Hænder sammen, Oluf paa Berger af den eene halve, og Haagen paa Egge og Østen paa Marigaard af den anden halve, under de Skild Ord, at de skulde det Alt holde og have som vi 12 Mænder gjorde dem imellem, om endemærke og deele jmellem deres Skouger, enhver fremkaldet fem skiellige gamle Prov, som vore laulig stævnt, som saa hedde, Oluf Torsen, Kittel Helgeszen, Dyr Haagensdatter, Bergitte Olsdatter, og Angiær Colbiørnsdatter, og sore paa Bog med fulde Eed, at skillige endemærke imellem Berger og Egge er i søndre ende i Aasstrygen, som kaldes Høygrøtte, og i Furue Kammen og i Reiszte Steenen, som nævnes Egge Steenen, derfra og i Ullve-Myhren, af Myhren ad Langdahls Rabben, derfra og i Bækken som flyder af Butten Kien som flyder i Søndre Oeszet af Kiærnet og i Dahlen som nævnes Graver Dahlen, dissze deele Mærker ginge vi ogsaa, og dømte vi efter Prov, at dette ende Mærke skal stande angerløst paa baaede Siider, Bergen med Kringle og Kringle Moeden paa Nordsiden,

og Egge og Marigaard paa Søndre Siiden. For saadanne Sager hænger vi vores Jndsegl for dette Brev, som giort var paa foresagde Aar, Stæd og Tiimer, som foresaget.

Locus Sigillorum.

Foreskrevne paa det nærmeste fordansket, forholder sig saaledes efter Originalen.

Test^r I: Tygesen.

Soren skriver over Ringerige og Hallingdahlen.

¹ Den sees fremlagt i Overhofretten 1783.

Sigvard Gunnersson sælger et Hefseldebol i *vestre Aas* (i Hundalen i Vardal) til *Grim Ragnesson* og oppebærer Betalingen.

Indtaget i et Perg.-Brev af 27 Februar 1661 i norske Rigsarkiv. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 375 og 400).

23. 24 Juni 1361. [Vardal.]

Her foruden loed hand for Retten opleesze et gammelt pergementz Breff anlængende et Hefselde boell i vestre Aas som Siffuord Gunnerszen haff(ue)r soldt till Grime Ragnesen, och derfore oppeboret fylliste ve(r)d och betalling, same Breff daterit Jons vcku, vdj Kong Haagens 6. Regimentis aar,
[Her følger Brev af 27 Mai 1406 nedenfor].

Dernest och for det sidste loed opleesze et gaml. schifftebreff med hengendis indsegle fore, Daterit 1572. Løurdagen nest for palme Søndag, paa Aas, anlængende forskreffne Aas jmellum Jngebjør, Peder Aasis Efferleffuersche, och Olle Nielszen S: Peders broeder,

Angivelse paa Delet mellem Gaardene *Kjelaas, Egeberg og Lærum* (i Sande Sogn, Jarlsberg) samt Strøms Sogn.

Indført i «Sanden Schibredis Protocoll jn A^o 1673» (Retsprot. 1151) i norske Rigsarkiv, fol. 4—5. Brevet maa være falskt. (Se No. 13 og 21 ovenfor samt Dipl. Norv. I No. 581 og 871, IV No. 769, V No. 236).

24. 9 April 1362. Sande.

Noch it gammel Pergementzbreff wdsted løgerdagen nest for Machnusz dagen a siuande aare Richesz wyrdaligha herre,

Haachenar med guds Mischund Norrigesz Konge, aff 12 laugrettesz mend, wnder 10 wedhengende Jndseigl, liudende, at de da ware a: rett dehle gang j mellum Kieldaas schouffuen och Egeberg schouff, som ligger i Sandensoug: och gangen til fieldsz mehr allom Sameigersz mender, haffuer da wehret derisz gang Steen effter steen fra Grosz dompehøllen och saa op neer aanon ath ouster och wnder Aaszenum, Ther stender en stein j schilliae fra steinom och op i aaszenum som er (o: en) Marchestein stænder, en saa oust Siuderoust Steen effter steen at forsszen som Tordsz forsszen hietter, vr fosszen och ost Siuderoust, steen effter steen a høyeste Aaszenum ath Suaneuandet, ther ligger thria Steene, som mercher i oust Syderoust offuer for^{ne} Suareuatne, och a høyeste Aaszene, ther ligger eine Stein Røesz, *nennesz Bottnesteinom, ther møttast thria Marchom Eigom, wider for^{ne} Bottnesteinum, Kieldaas march a westre, och Nordsidone, End Egeberg och Lærum gaardersz sambeigen schougom syden at for^{ne} Bottnestein Røisz, och Strømsz sogne march a ouster Siden, at for^{ne} Bottne steine, Var da derisz Domb, effter oldinghom Fyn, at thett er rett dehle, j mellum for^{ne} schouger, etc. ¹

¹ Sagen opsattes flere Gange, men det endelige Udfald af samme synes ikke indtaget i Protokollen.

To Lagrettemænd i Oslo kundgjøre, at *Halvor Brat*, Raadmand i Oslo, solgte et Skovstykke ved Navn *Kapnormark* i Jamnaker Sogn paa Hadeland af aarlig Landskyld 1 Maarskind(?) og 2 Mæler saltet Ørret til *Arne Sivertsen* og oppebar Betalingen; Grændserne for den solgte Del beskrives.

Indtaget i en Domsakt af 8de Juli 1680 i det Wedel-Jarlsbergske Arkiv p. Berum efter «et ældgammel Odels Pergamentsbrev», af gammel Norsk udtolket, som følger. (Jfr. m. en senere Afskr. i Underrettsdom ibid. af 31 Juli 1722, hvorfra Varianterne). (Se Dipl. Norv. VI No. 315).

25.

30 Juli 1364.

Oslo.

Allum goede Manum tem tette bref see heller høre, sender Fynboga Daughtson Joen Lodesøn, laugrettismende i Opszloe quidie Gud och sinne, mee vill eder kundigt giøre at mer vaare i Preste Stugum i Opszloe daugen nest effter Olszmisszo a niende Aare Riches aachor vorldelig Her Haachonnor med Guds Mischund Norgisz Konning, Saagom vi och hørde handom tacho at Halduor Brat Raade Mande i Opszloe, solte Arne

Siffuersen a: Stalszberga a: Rommericho. et shouff Støche neffnis Kapnor Marchum och liger i Jamfnacher Kirche Sogen a: Hadeland, deraf ganger Maalhuud och tuega¹ Melle Salto. Oure² huer om Aare i Landshyld och begynte deelle om forbemelte Kapnosz Marchom i Nedre Kapnore a: i Nordra Enda a: Fyllingen dedan ouster i Aaklangen deden i Ousthellingen met Kalffuehaugen, dedan at Maafosszen saa ned i Kapnosz Aaene och Fylling aaene norde i lange kiene³ och aa forbe^{te}: Kapnosze och shall følles hannem i huer maade varæd ned⁴ ollum, lutom och lunde foro och vedderlegir⁵ och liget, haffuer, Eend kiendis⁶ forbemelte Halduor Brato, at hafue fanget meste Pening o minsto⁷ som dennem j mellum i kiøb jerrochom⁸ (o: thera kom) For Sandende hengom mir alor jnseiglum, End Halduor sin⁹ Jnseigli for detta breff er giort var Stad Aar och daug somo foresiger.¹⁰

End paa samme Odelsbreff befindis saaleedis shreffuit breff for Kapnosze shoug liger til Bratuold paa Hadeland, Lest udi Retten paa Woxsen tingstue udi Agers Sogen dend 13: May aar Anno 1559:

¹ tunge. — ² Salte Oure. — ³ kiere. — ⁴ var ad ned. — ⁵ vnderligge. — ⁶ Een ejendes — ⁷ Messze Penning om nisto. — ⁸ Jærrochom. — ⁹ Halvorsan. — ¹⁰ Saavel Dommen af 8 Juli 1680 som Lagmandsdom af 15 Octbr. 1685 samt Underretsdomme af 26 Febr. 1689 og 31 Juli 1722 tilkjende Gaarden Bratvold paa Jevnaker Ret til Katnoset med Jagt i Skoven og Fiskeri i Vandet.

Kjøebrev paa en Kyrleie Jord i nordre *Sigmundnes* paa Lom.

Indtaget i Brev paa Papir af 25 April 1609 i norske Rigsarkiv (fra Statholderarkivet).

26.

5 Juli 1366.

[Lom.]

Det 4 daterit Søndagen nest for Sæliumanne Messe vdi Konning Haagens ellefte regerendis Aar, och er jdt Kiøbe Breff paa Kyrleieg Jord i Sigmundnes j den Nordre Gaardt,¹

¹ Jfr. Breve, dat. 6 Marts 1338, 25 Juni 1356, 9 Marts 1358, 20 Mai 1388.

To Mænd kundgjøre, at *Jon Thorleifsson* og hans Hustru *Gertrud* traf en Overenskomst, hvorefter hun undtog forskjelligt Jordegods og Løsøre fra Sameiet mellem dem, og hvorved de bestemte, hvad enhver af dem skulde have efter den andens Død.

Efter Afskrift fra Slutningen af 17de Aarhundrede hos Landhandler H. C. Krüger paa Skyrsand i Fuse. (Jfr. Brev nedenfor af 22 Juni 1545).

27.

7 Juli 1366.

Fuse.

Alle mend dennem som dette breff see eller høre sender Torger Svendszøn oc Evind Øystenszøn gudsz oc derisz helsen. (kungiørende) att vi vaare der hosz hørde paa oc saae Joen Torleffszønsz oc Gertrud hansz koninsz derisz handtag; Gertrud udelucte aff fellagsz forhandling otte manadamatabool i Tveitt, oc fire manadamata bol i Opsall, otte manadamata bol i Holdhuusz oc Hougen, halff fierde i Giøn i Toraldsz lodt tiuffve kiørlag i kleder, ubrend sølff sig til fellag tou spenil¹ som veje fem øre huilcke Joen gaff hender i festengaffve, een sylle vejer tre øre, som Joen gaff hender i bencke gaffve. Siden lagde de fuldt loughligt fellag aff jefne pendinge oc smykker. Siden gaffve de huer anden gaffver, att huilcken der leffvede den anden offver skulde haffve een seng, den beste, med all tillbehøring, en aff de beste gangverjer med tillbehøring, een kedel som kunde brugisz offver ild paa halff tredie tønne. Skulde huun da tage alle børnekleder oc forfald aff uskiftt boo. Oc till sandhed her om sette vi for^{ne} mend vore indsegle for dette breff, som vaar giort i prestestuffven paa Fuse tyrszdagen nest effter Petersz voke, aar effter vor herrisz Jesu Christi byrd 1366.

¹ I Parenthes er tilføiet: eller sølff spanner (ringer).

Einar Baugesson Bonde paa Brandsarf kundgjør, at han har solgt til *Helge Baardsson* saamegen Jord i *nedre Hellen* i Vaage, som *Kolbein Alfsson* eiede deri, og stiller derhos Sikkerhed for Hjemmelen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Hellen i Vaage, August 1898).
Alle 5 Segl mangle.

28.

25 Mai 1369. Ullinsyn (Vaage).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea. æder. høeyræ. sendir Einær Baughæson. bonde. aa. Brandzarfue Q. g. ok sinæ. þæt se yder kunnigt. at ek var. aa. Vllinsyn. a. Vagha. a. freadaghen nestæ firir trinitatis mæssodagh. aa. xiiii. are Rikis mins myndulighs herræ. herræ Hakonar med guðs naad Noreghs konungs. ok sæældi ek med handarbande Hælghæ Baardæsuni. sua

mycklæ jord sem Kolbæin Aalfasson aatte j neddræ Hællini er ligger. a. Vagha. frealsæ ok hæimolæ firir huærium manne med ollum lutum ok lunnændum sem til þeiræ jærdær hafuir læghet fra forno ok nyu vttæn gardz ok jnnæn firir xiiii. kugildi. kan þæn jord æighi frealls værdæ Hælgæ Baardæsuni. þa skal ek [lukæ¹ honom afterlukæ xiiii kyrlogh j godom penninghom kunnu ok æi penningar til væra þa skal han æighæ ii kualæigu jærdær jn j Brandzarf frealsæ ok hæimolæ firir huærium. manne med ollum lutum ok lunnændum vttæn gardz ok jnnæn. Hefuer ok Hælgæ opptnæmfder loket mer allæ værdauræ firir fyrnæmfæ jord j neddræ Hællini æfter þi sem j kaupp ockort kom. ok til sanyndæ settu þesser goder mæn sem hia uaro þæssæ jærdær kaupi siræ Sighurder præster aa. Vagha. Jfuer Arnfinzson. Sighurder Aalfsson ok Erlænder j Øy. sini jnzsigli med mino firir þettæ bref er gort var aa. dæghi ok aare sem fyr sæghir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff for nedre Hellen.

¹ Ordet er underprikket og skal altsaa udgaa.

Andres Thjostulfsson og hans Hustru *Ragnhild* erkjende at have solgt begge *Velundgaard* i Digernes Sogn i Rakkestad til *Thord Iversson*.

Indtaget i Domsbreve p. Perg. af 31 Juli 1602 og 10 Juni 1626 i norske Rigsarkiv (fra Selsk. f. Norges Vel). (Se Breve nedenfor af 26 September 1383 og 16de Juni 1408).

29. 12 Oktbr. 1369. Vatnemellom.

a. Och wdj rette lagde jtt kiøbe breff widgffuett paa Wattmellom fredagen nest for winternatten j Koning Haagens 15 aars Regimentis thidtt liudindis Andris Thjostulffzen och Ragnilde Kone hans att the haffde soldtt for^{ne} Thorder Jffuersen baade Welunde gaarder med mere breffuett derom jndeholler,

b. Jtt pergamentz Breff vnder 2 vschade hengendes Jndsegell, formellendes att Anders Thjostulffsønn och Ragnilde Kone hans haffuer seltt Thorer Jffuerszøn bade Wiulunde gaarde tha er ligia j Degranes sockenn westan och Bjørbeckenom och ouster j Glumsrud Wattn, frilsz och hiemholtt, som samme Breffue formelder daterit 15 Kong Hagens regierende Aar etc.

Oleif Alfsson erkjender, at han efter Aftale har oppebaaret Betaling af *Azzor Thoresson* for 2 Markebol Jord i *Kvikstad* paa Fron, som han har solgt ham.

Efter Orig. p. Perg. paa Gaarden Vistad i Fron (Gudbrandsdalen, indlaant Febr. 1899). Alle 4 Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. III No. 1160 og VIII No. 489 samt Breve af 28 Novbr. 1429 og 12 Marts 1471 nedenfor).

30.

8 Oktbr. 1370.

[Fron.]

Þet se ollum monnum kunnicht at ek Oolæifer Alfsson vider kiænnist þæs med þæsso minu brefwe at ek hefer vpp boret af Adzore Þoressyni fyrstæ pænigh ok sidustæ ok allæ þær jmellum sem j kaup wort kom firir .ii. markæ bool jærdær sem ek hefer sælt honom j Kuikstadum sem lighær (a) Frone: ok æftir þæiri vider ganghu sem þettæ bref vattær sem her er vidær fæst¹ ok till sannyndæ sætto þæsser goder men siin jnsighli med minu jnsighli sem hia varo Æiriker Sighurdæson p(re)ster a Frone Baarder Paals-son ok Hafwarder Vpghiæstsson. firir þættæ bref sem goort var a tysdaghen nesstæ firir veter neter ok a. xvi. are rikis vaars vir-
dulax herra herra Hakonær med gudæs naad Noreks kononghns.

Paa 2 Seglremme kan læses enkelte Ord af en Optegnelse omtrent fra Midten af 14de Aarhundrede: . . ft ii styky miols ok jii spon smørs
. sex sett med h . . . nar þerre so
mykyl fenghet sidan er sira Þostæin prest f . . hæyma

¹ Mangler nu.

Fire Mænd kundgjøre, at de vare tilstede, da *Halvard Thorleifsson* erkjendte, at han havde solgt 5 Øresbol mindre end 1 Ørtugsbol i *Stangenes* paa Eidskogen i Soler til *Halvard Thoresson* og oppebaaret Betalingen, hvorpaa *Halvard Thorleifssøns* Hustru *Gudrid Erlendsdatter* gav sit Samtykke til Salget.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Voss, Aug. 1895). Alle 4 Segl mangle.

31.

31 Oktbr. 1370.

Kirkeström.

Ollum monnum þeim sem þettæ bref sea æder høyræ sendir Þorleifuer Gelaugs sson Andres Gunners sson Eiriker Og-
mundæ sson ok Þorleifuer Þorgeirs sson Q. g. ok sina Mer vi-
lium yder kwnnikth gera at mer varom. a. Kirkustraume. j. Odale.

a. Raumæríki .a. þorsdaghen nestæ firir aldræheilaghæ messo dagh .a. xvi are rikis vars verdulegs herræ Haqoner med guds naad Noregs konunkgs saom ok hœyrdum .a. at þeir heldu hondum saman af einne halfw Haluader Þorleifs sson en af annære halfw Haluader Þorers sson kendiz þa fyrnemfder Haluader Þorleifs [sson¹ at han hafde selth adernemfdom Haluarde Þorers syni certoghæ bool minnæ en .v. auræ bool jerder .j. Stanganese er ligger .a. Eidesskoghe .j. Solœyum friælsth ok heimholt firir huorium [manne¹ med ollum lutum ok lunnindum sem til liggiz æder leghet hafua fra fornu ok nyu vttæn gardz æder jnnen kendiz oc Haluader Þorleifs sson optnemfder at han hafde vp boret af Haluarde Þorers syni fyrstæ peningh ok œfstæ ok allæ þer .j. millium firir fyrnemfdæ jord eftir þuj sem .j. kaup þeiræ kom hœyrdum mer ok fyrnemfdir men .a. firsagdom dagh at Haluader Þorers sson optnemfder leide fram tueggiz mannæ vitne er sua eitæ Eiriker Haraldz sson ok Narfue Botiuls sson er sua suoro .a. book firir os at þeir sagho ok hœyrdu .a. [at¹ þau heldo hondum saman Haluader Þorers sson optnemfder af einne halfw en af annære halfw Haluader Þorleifs sson optnemfder ok Gudriid Erlends dotter kona hans jattadæ þa fyrnemfd Gudriid at þet skulde hon hafua ok haldæ ok aldre riofue æder rofs men til fa er Haluader Þorleifs sson optnemfder husbonde henner hafde giort vm adernemfd jerdæ kaup ok til sannyndæ settom mer voor jnsigle firir þettæ bref er gort var a degghi ok are sem fyr seghir

Bagpaa: Stanganes a Æidaskogen. — Med Haand fra 17de Aarhundrede: formellende om Stanganes paa Eidskoffuen.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Optegnelse angaaende den «*Sysselmandsgave*» af Fisk, der er erlagt af *Hakon Sigurdsson* og hans Gudsøn samt *Odd Eysteinson*, og om en Gjæld af Fisk, der skal betales, saasart ske kan. — Pennepøver bag i Bogen synes at angive, at den har tilhørt Erkestolen i Thronhjem i Erkebiskop *Olafs* Tid (1350—71).

Skrevet paa forreste Permo af Codex C 29 i Upsala Univ. Bibl.¹ med en Haand fra 14de Aarhundrede. (Jfr. Norges gl. Love III S. 175).

32. [c. 1360—70.] [Nidaros.]

Swa marghir men hafua ghiort Syselmannsz giofna Jnprimis Hakon Sighurdarsson gudscœynn hans Jtem Odder Æystin sson fim-

than fiska ghildha ok j hundrat skræid skall ek þessa skuld
wpluka þet fyrstu er gud gefuer mik swa margha fiska *fiska

Bagpaa Bogens sidste Blad staa forskjellige Penneprøver, hvoraf kan læses:
Olafuer (?) med guðs miskun ærkibiscup i Nidarose (?) — þeim sem sem þ — huat
æitir hon kona Þosstein K . . . j B . . . — Yngre: Reuerendo in Christo patrj
ac fratri Magno Detter etc. Salutem in omnium saluatore

¹ Codex selv er en med 2 forskjellige Hænder, formentlig i 13de og 14de
Aarhundrede, skreven Samling af Pave Gregor den Stores 40 Homilier i en
noget senere Indbinding, hvorved de forskjellige Læg og Blade i den sidste
Halvdel af Bogen tildels synes at være blevne urigtig indsatte.

Gudbrand Anbjørnsson, Prest i Herjedalen, kundgjør, at *Asbjørn Raudmarsson*
solgte *Staksængdelen* søndenfor Elven og 3 Ladeenge ved *Salna* (Solna)
baade norden- og søndenfor til *Olaf Pedersson* for 5 herdalske Mark.

Efter Orig. p. Perg. i Øfverhogdals Sognekirke i Herjedalen. Seglet mangler.

33.

17 Novbr. 1372.

Sveig.

Ollom monnom þeim sæm þætta bref sea æder høeyræ sæn-
der Gudbrander Anbioner (son) prester j Heireiadal Q. g. ok
sina kunnight gærande at þer var ek nere j Sweigh at þeir
holdo hondom [saman¹ Olafuer Pedherson ok Asbjorn Rawd-
marsson med þui skilordhe at fyrnemfder Asbjorn seldi Olafuer
Staksænghi þellen sunnenælfui ok þrw lodduenghiar vider Salnw
badhe sunnan ok nordhen firir fim merker herdel(s)ker frial(s)t
ok hæimolt firir huarium manne fra sik ok sinum erfvinghium
ok vndir han ok hans erfvinghia² ok til sanynde her vm setti
ek mit in sighli firir þætta bref er gort vaar j Sweigh odens-
daghen neste firir Clemens messo dagh anno domini m^o c^o c^o c^o
lxx^o secundo.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Rettet fra: — hum.

Kong *Haakon* (VI) tager «sine» Bønder paa *Bø*, *Gunnes* og *Oien* i Sands-
hverv med deres Skove, Setre, Fiskevande etc. under sin Beskjærmelse, i
hvilken Anledning Grændser og Dele angives.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Sandshverv 1895). Huller efter 2
Segl. Brevet er falskt og skrevet over en ældre bortskrabet Skrift og med
samme Haand som flere andre Breve fra Sandshverv, Modum og Eker, jfr.
Dipl. Norv. X No. 189 og Jens Nilssøns Visitatsbøger S. 407—9).

34. 16 Oktbr. 1375. Tunsberghus.

Hakon med guds naad Noregs konongs sendir ollom monnom þem sem þetta bref sea æder høyra Q. g. ok sina ver viliom at þer vittir at ver hafum tekit bondom vorom a Bear Gunnæs ok Æyanne a Sandzverfæ med Rayiesætter skogom med allom sætren Skodzbv ok Gunbu sem liger a Rayiæ skog velde med ollom fiskiævatnom sina sem Gangveyia allom marke rener sem til Rayæ liger ok liget hafver a forne ok nyie med skogom væydestad(o)m firi sætter fiske vatnin ner a Voldæ myren ok af synstæ ænden a Bander vatnet sva a reysen er stender a soken mott a høgstæ ose a Svendsbuiældet mellem Sandzverfe ok Gelbuviken fra Arebuvatnet ok liger halfe vatnet a Rayie skogs velde sva efter sok[nmott?] j Langerdallen sva yfver Langerdalen vp a Solumfiældet sva epter aas broutæn ner a Skrim . . .(?) samastet(?) ok j aana til Kiørfestad æger møtter a retter skog skelnan som bref tems vatter ok fadur vor ok fadur fadur stadfest hafer ok ver nu med tæse vor bref stadfester a allom sinom artiklom med fri veg til skogs ok fra med quikum ok doudum yfer Hørtvet egom ok kor vegen faller sem firnemde bønder a høra (bøta?) Gunnese sem egande ær a Rayie sættrin lougliga j guds vern ok voræ vern ok kiærlika troust til alla retter mollem þil æverdelika fulkomelika fyrbydandæ hverie manne j hverium stett æder lot(?) nemma hvar sem þet gere vili setter af oss reidi refsinge ok hardum ofer kastum æfua sværa oss otta marckenna j bref brot ok trenom ret sina epter laugardomen ok gode mend biudum ver sysle manne vorom logmane vorom ok handgingnemanne vorom allom at seycke atter nemdom bondom vorom a Bear Gunese Oyenne ok sættrom Rayia skoghen Gundbw skoghen fiskebæken gildrings veydenom til lagar ok til rettinda beder hverie manne allom þy sem ere at ver hafvom gefvet þem ok varnade tæms til stærke ok sannader her vm latom ver vor secretum trøka firir þetta bref *bref giort var a Thunsbergs hwsse tisdagen nest epter vetter netter a eina are ok tytukta rikis vars Norgis oss sealfvan hiaa verander med allom raadet vorom a Norgis rikis wegnæ

Bagpaa: Afskrevet og oversat af de herrer Magnæus og Johnson, samt af herr Iustitzraad Thorkelin paa Afskriften og Oversættelsen attesteret Rigtig-

heden. Kiøb: d. 16 Aprilis 1795. C. Schmidt Not: P: — Fremlagt ved en Aastæds Sags Behandling imellem Liøterud og Sandor Sæters Ejere paa den ene og Raje Sæters Ejere paa den anden Side den 12te Juni 1795 testerer Aagaard.

Leik Thostensson og Ragnvald Halvardsson bevidne under Ed, at *Vatnemellom-Gaardene* eie Hugst og Havn i *Skekleskoven* samt Gadeløb nordover til *Veglund* (Rakkestad).

Indtaget i Domsbreve p. Perg. af 31 Juli 1602 og 10 Juni 1626 i norske Rigsarkiv (fra Selsk. for Norges Vel). Jfr. ovenfor No. 29 og Breve nedenfor af 16 Juni 1408 og 18 Juni 1460).

35. 26 Septbr. 1383. Grimsrød.

a. Dernest framlagde hand jtt pergamentz proffs breff vnder 3 hengindis jndsigle wdgifuett paa Grimsrødt y Degernis sogen Løffuirdagen nest for Michils mise dag j Koning Ollaffs 3 aar Regimentis thid liudindis Leikar Thostindtzen och Ragnaldar Halduarsen a boek suor att Wattmellom gaarder eiger wester i Skiechils skoug hog och haffn och gatu leig norden att Weglunde med mere same proffs breff derom jndeholler,

b. Jt andett Perckamentz Breff vnder 3 hengende Jndseigle datterit Grimszrød 3^e Kong Olluffs regierindes Aar, huor vdj findes thoe proff jndførtt Leickar Thostenszønn och Ragnilder Haldwordzdatter, som haffuer proffuedt, att Wadmella gaarder eigor vester j Schickuls schough Hugh och Haffunn och Gautu legæ norden att Wiglundanom, och ein Eignatall Viglunde gaarde vt effter Tiudwegenom och swa j Bierbeck som samme breff formelder etc.

Skiftebrev mellem 2 Brødre, hvorefter den ene, *Atle Sigvidsson*, erholder 7 Koleie Jord i nordre *Sigmundnes* i Lom.

Indtaget i Brev paa Papir af 25 April 1609 i norske Rigsarkiv (fra Statholderarkivet).

36. 20 Mai 1388. [Lom.]

Det 5 Breff vdgifuen j droning Margretis j Regimentis *Aaar, miduege dagen nest effter Halffuordz Messe, er jdt

skifte Breff, tuende Brøder emellom, Haffde da denn ene Broder ved Naffn Athele Siguedszön bekommit vij Koleige Jorder j Nørdre Garden j Simundnes med mere for^{ne} breffuers Jndehold¹,

¹ Jfr. Breve af 6 Marts 1338, 25 Juni 1356, 9 Marts 1358 og 5 Juli 1366.

En høi geistlig (Erkebiskop Vinalde?) underretter en svensk Biskop om, at han paa Grund af sine Forretninger i Dronning (*Margretes*) Tjeneste ikke kan træffe ham før sin Afreise til *Norge* med Dronningen, og anmoder ham derfor om at komme til *Rumlaborg*, hvor hun vil opholde sig nogle Dage, for at de der kunne forhandle sit Mellemværende, og beder ham medtage forskjellige Ting, som Brevskriveren har efterladt hos ham, og at forskafe ham en Mand, der kan passe hans Heste.

Indført i Codex No. 6 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 39. a—b.

37.

[Vaaren 1392¹.]

[*Rumlaborg*?]

*Fraterna in domino salute premissa Nouerit caritas vestra quod propter importunam instanciam domine mee et eius diuersa negocia quibus ad presens licet minus ydoneus *incertatus sum non valeo ad presens personam vestram attingere placeat caritati vestre vos vexare ad *Rwmlaborgh* quanto cicius poteritis propter diuersa que haberem vobiscum tractare et longum esset singula scribere Jntendit enim domina mea ibi stare ad tres dies vel circa et statim dirigere gressus suos in *Norwegiam* et forte si iam non fieret infra annum non haberemus concursum Jnsuper apportetis michi ciphum meum argenteum maiorem *clocear argenteum scrineum meum bursam meam de serico et balnearium ac eciam cultellum meum longum et necesse haberem de aliquibus lectisterniis et si scitis viam pro aliquo qui ppossit curam equorum meorum gerere ipsum vobiscum adducatis Cetera lator Jn Christo feliciter vale Scriptum etc. per v. multum cursorie quia aliis occupatus*

¹ Staar mellem Breve fra 1390-Aarene, af hvilke det næst foregaaende beretter om *Birgittas* Kanonisation (Decbr. 1391).

Amund Fitje (Stokke Sogn) afhænder Grunden ved *Melsomvig* til Bønderne (i Arendals Skibrede) for en Tønde Tjære, som han var bleven *Skibet* skyldig paa Regnskab.

Indtaget i Orig. p. Papir af 29 August 1613¹ i norske Rigsarkiv (Cancelliar-kivet, Kjøbstæder. Tønsberg). Jfr. m. samtidig Afskr. p. Papir bl. Arkivets yngre Dipl. (fra Statholderarkivet). (Se Breve nedenfor af 28 og 31 Mai 1534).

38. Septbr. 1393—Septbr. 94. [Stokke.]

7. Bønderne ochsaa begierer vdi dieris Supplicatz at deris gamble breffue motte bliffue lest och offuerseet, som di haffuer paa for^{ne} Melsom wigs haffuen, Huad som dissze breffue an-langer haffde di fiere breffue som di for osz frembbar, som wor først ett widische breff vdgiffuenn i Konning Erick. aff Norge hanns regierendes v Aar, och ingen anden Datum der vdi fantis, i sin mening, formeldendis at de hørde at Amund Fittie² tilsagde Bønderne och affhendiget till dennom for^{ne} Grund och Land, for j Tønde thiere som hand wor schibet schyldig vdi Regenschaff med nogen andre Prob der paa saame tidt tagenn bleff, och wor same widische aff vj Laugrettis mend vdgiffuet denn 25 Aprilis 1609.

¹ Dette Brev er en Overenskomst mellem Tønsbergs Borgere og Bønderne i Arendals Skibrede om Tømmerhandelen. — ² I Afskriften: Anund Foettie.

Regler for det *Broderskab*, som oprettedes i *Bergen* 1397 til Guds og Allehelgenes Ære og særlig til St. *Catharinas* og St. *Dorotheas* Pris.

Indført paa de sidste Blade af en Protokol fra Slutn. af 17de Aarhundrede i Bergefarenes Arkiv i Lübecks Handelskammer med Titel «Statuten und Re-cesse des Contor in Bergen betreffend». (Trykt i Chr.a Vidensk. Selsk.s For-handl. 1878 No. 11 S. 7—10 med urigtig Datering 1357, samt i Hansisches Urkundenbuch V No. 296). (Se nedenfor ved 1502).

39. Uden Dag 1397. [Bergen.]

Jn den Nahmen Godes Amen. Wittlick sy Allen guden Lüden, dat na der bort Christy, Vnses heernn, dusenndt dree-hundert söven undt negentich, do begunnen frame lüde, gode tho Lohue, alle godes hilligen tho ehren, unde tho einem sun-derlicken Lave unde tho ehren Sunte Catherinen unde Doro-theen, Eine bröderschup und eine gilde tho holdende Jn na-beschrevener Wise:

Jnt erste desse frame lüde de Jn disse gilde hören hebben in issliken Closter van den grauwen bröderen Jn dessen drenn Riecken twee Evige Misse: Jtem so schall man begahn lahten de guden lüde de uht der gilde verstorben sindt tho veer tidenn in dem Jahre, de erste begencknisse schall wesen des anderen dages na. Sunte Caterinen dage thon grauwen bröderen,

2. De andere begencknisse schall wesen des anderen dages na sunte Dorotheen dage tho den schwarten Bröderenn: .

3. De drudde begencknisse schall wesen Jn Sunte Jurgens avende tho denn grauwen bröderen.

4. Dee verde begencknisse schall weesenn also de gilde gedruncken iss, tho den schwarten bröderen, vnnndt weret sake dat Jennich man dyt versümede unde tho der begencknisse nicht en queme und offerde, de in de gilde hörede, Vnde Jegenwardich were thor stede, de schall gebrakenn hebben eine marck wasses.

Jtem welck man de tho Bergen stervet unde in de gilde höret, den schall men hahlenn mit alle den gilden Kerssenn besten Boldyck, und bringen one tho grave, dar he liggen will, Eein Jsslick gilde broder Jegenwardich schall volgenn unde offeren by Peenen Eyne marck wass: .

Jtem woll verstervet over Zee vth desser gilde, den schall men begahn also sick dat behört, wanner dat weerdt vorreschet, unde sine negesten frunde darummbe sprecken Eein Jewelick gilde broder hir Jegenwardich schall dartho offerenn bey Penen Eine mß wass,

Jtem welck broder de versteruet, de schall geven drie mß lubsch de gilde mede to verbeterende, und upthoholdende, vnde de dre marck iffte gildegeldt schall gahn vor alle schult, dyt iss des Kopmans unde der gilde broder eindracht, de dat verbeteren will, deme lohne dat Gott und de hilligen Junckfrewen beyde: .

Jtem weret, dat Jenich gilde broder nicht vermochte disse dre mß uhtogevende, den schall man alliecke woll begahn lathen, wen dat van sinen vrunden wittlick werdt gedahnn, hefft he ock neine frunde, so schall de gilde de unkost stahn unde eins lahten besundergen begahnn: .

Jtem so iss de Koepman overeins geworden, dat alle meistermans Jn de gilde schölen hören, de mit dem Koepmanne ummegahn und ein guht Knape iss: by peenen xx ß Engelsch.

Jtem so schölen tho disser gilde weesen veer hövetlude

de se vorstahn schöleenn, unde de schölen darby blieven twe Jahr lanck, alle Jahr schall men twee nye Schaffers kesen, also de gilde gedruncken werdt,

Jtem so iss de Koepman overeins gewordenn, de schaffers schölen dat holden. also dat gilde bock uhtwiset by Penen xx: 3: Engelsch: .

Jtem de uht disser gilde verstervet tho Bergenn, den schall men Ehrliken halen tho grave, mit dem besten Boldieck unde xij gilde bomenn

Tho der andern begencknusse buten sin Kerspell unde sine bygraftt. dat olde boldick, vnde in den Clostern Soss bome de dar tohuss høre, unde anders nicht, by peene xx 3 Engelsch: .

Jtem so vaken also dat schrin gedragen wert, so schöhlen de schaffers der gilde, Kerssen lahten vordregen, gode tho loue, alle sinen hilligen und der hilligen Junckfruwen Sunte Sunyue: .

Jtem so schölen dee veer schaffers: de vor de gilde stahn, lahten dregen de Kerssen vor dem hilgen lichame Also vaken he umme denn Kerckhoff gedragen wert, tho paschenn alle sondage to pinxstenn tho allen hochtidenn: . etc: .

Jtem so schöleenn de gildebrotter ehrlicken holden de feste Sunte Katherinen unde Dorothyen, vnde so schall men senden isslicken Closter eine thune behrs: alsse Katherina virginis dess gelieken tho Sunte Dorothien dage isslickem Kloester eine thune behrs: .

Jtem (in) Jsslicken Kloster tho Bergenn hebben de gilde brodere Eine ewige misse mit aller thobehöringe: .

thon grauwen mönniken ein grott verguldet kelck, missebock, missewede, und alle Reedtschop: .

Derglicken ton Swarten Mönken vpp. Sunte Dorothien Altare Eine verguldede tafele, kelck und Pahtenen vonn iij lodige m#: missewede unde alle redtschup, dartho thennen luchter: vndt en Petz: cruce: etc: .

Desse mageschreven hebben ore doden gelt uht gegeben by levendigen Lyve:

N: N

N: N:

N: N:

To Mænd kundgjøre en Transaktion (Gaardsalg?), der skede paa *Borge* i Vaale Sogn paa Vestfold, mellem *Ivar Thordsson* og en Kvinde.

Efter 3 sammenlagte Seglremme under et Brev af 23 Januar 1591 fra Sandshverv i norske Rigsarkiv. (Jfr. Dipl. Norv. I No. 365 og 440; IV No. 645 og X No. 104.

40. [1350—1400.] Borge (Vaale).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sea æder høyra sendda Ellingger Nikulosson ok Hafvarder Þiostolfsson quædiu gudz ok sina kunnikt gerande at mit varom j sætzstofuonne a nædra Borghom er ligger j Vala sokn aa Væstfold saghom ok høyrdum aa er þau hældo handum saman af einni halfuu Jfuar Þorðar[son]

To Mænd kundgjøre, at de hørte Sira *Asle Thorsteinsson* paa Heggen (Modum) stævne *Gudulf Klemetsen* til Mærin i Lider for at høre de Vidnesbyrd, han agtede at fremføre angaaende 1 Oresbol i *Gifstad* i Lider, som Gudulf havde ladet sværge fra Heggens Kirke uden at stævne rette vedkommende.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Oslo Bispearkiv). Næsten en Trediedel af Brevet og begge Segl mangle. En Oversættelse af Sogneprest A. Mørch vedligger, hvorefter det manglende er udfyldt.

41. 29 Februar 1400. Heggen.

Þett se ollum godum monnum kunnicht at mit Þorder Ei-uindæ sson ok Asbiorn Haluardzson varom j Heggine kirkiu a Modeimi [igans¹ sunnudaghin [j fystu viku postu² a xj^{ta} are rikis vars virdulex herræ Eiriks med gudz naadh Norex konungs saghom ok *ok hêrdom [a¹ at sire Asle Thorsteinson [prester] a Heggine stemfdi Gudulfuæ Klemetz syni iii natha stemn[u til Meirinnæ j Lidum at lydæ sinæ prouæ ok skilriki [vm êris bol jardær j] Gifstodum j Lidum sæm fyrnemder Gudulf[uær let suæria fra Hegg]inæ kirkiu ok [pre³ sire Asle hafdæ haft ok fylt [ok landskyld af tek] sidæn han til Heggine kom ok Þorgiulsæ a [Furue ær til vitnisburd]ær huat sæm han høyrdæ sire Gunnær þ[ær vm kungøre ok Eilef] Þorsteinson tok þesso vatto sæm Gudulf[uær fram leidæ þo huarki] sire Asle ædær nokor hans vmbodzs [man¹ logligæ [varo firir stemfdæ ædær] kirkiunnæ ok

aflauaðæ Þordær Þorsteinson þ[*a samstundis at*] jngæn var firir stemder Ok til sannynd h[*er vm sættom mit okkor jnsigle firir*] þetta bref er giort var degghi ok are sëm fyr seghir.

Bagpaa, lidt yngre: bref fore øris boll j Gifstodom sem liger j Lidom

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet. — ³ Fra [skal udgaa.

Jon Martinsson paa Sudreim, der har foresat sig at drage paa *Pilegrimsreise* til Rom og muligens længere, gjør sit *Testamente* og bestemmer Gaver til Kirker og Klostre i *Vadstena* og *Skara* samt til Holms, Ørs, Byrstad og Brolanda Kirker paa Dal (i Norddals og Sunddals Hereder), til *Varne Hospital*, til Lunds, Fors og Sudreims Kirker paa Romerike, til Kirker og Klostre i *Oslo* samt til en Mængde særskilt opregnede Personer, der tildels ere hans Slægtninge.

Efter Mag. Thomas Bircherods († 1731) egenhændigt skrevne Oversættelse af Vidisse p. Perg., som han selv eiede. (Trykt efter en slettere Afskrift i E. Pontoppidans *Annales ecclesiæ Dan. Dipl. II S. 493—95*). En anden Afskr. findes i Arkivet p. Gavne i Sjælland. (Se [Norsk] Hist. Tidsskr. 3 R. II S. 417—24). Indtaget i Vidissen No. 43 nedenfor.

42.

14 Juli 1400.

Sudreim.

I Nafn faders og Søns og dend Hl. Aands Amen. Hafver ieg Ion Maartensen foresat mig næst Guds hielp en pilegrims Rejse til Rom, og længere om Gud vil. Hvorfore ieg haver til Guds ære, og hans Velsignede Moders Mariæ, sund og frisk giordt mit Testament, saasom ieg vil det skal staa effter mine dage. Først giver ieg til vor Frue Kirche, og Ste: Birgitte j Vasteen en Kalch med disk, som vejer en lødig march af Klar Guld, samt en Møe i Klosteret, og dennem til ophold saa got som 30 march i Klæde, og en Nobel til Vielse Guld, j lødig march i hvide penge. Og skal Abbatissen lade mig gaae der til Skriffte engang, og at nyde en Siæle-messe hver Fredag et gand-ske aar. Dette er giort og betaldt, hvad Closteret kand faae meere, maa Gud raade for. Item til vor Frue Kirche j Skare 20 march til dends Bygning; skal Thorsten Sniolsen¹ dette betale for 140 march, som hand er mig skyldig for en hengst. Naar dette er udgiordt, saa giver ieg min Slegt Thorsten de hundrede march som hand mig skyldig er, fra mig og mine

Arfvinger. Item til Graabrød. Closter j Skare j lødig march paa det ieg engang maae gaae der til Skrifte, og nyde en Siælemesse hver Fredag, et gandske aar Item til Sorte brødre j Skare, j lødig march, at ieg en gang der maa gaa til Skrifte og nyde en Siælemesse hver Fredag et heelt aar. Item til Holms Kirche i No(r)dal et Guds Legems Huus [corporale² forgyldt og giordt, som vejer j lødig march. Jtem til Oors Kirche et Guds legems huus forgyldt og giordt som vejer j lødig march. Item til Sancte Laurentz Kirche j Bijrstad j Sundal, et Guds legems huus forgyldt og giordt, som vejer j lødig march. Item til Brolande Kirche en Kalch forgyldt og giordt, som vejer j lødig march. Jtem til Varno Hospital en Kalch, indtet forgyldt, som vejer halfanden lødig march. Jtem til Lunds Kirche i Kisa j lødig march til at farve med Ste: Margarethæ billede. Jtem til Fors Kirche paa Dalkom³ en lødig march til at farve med Ste. Laurentii billede, og et lidet Guds legems huus foruden forgylding som vejer .2. Øre. Item til min Sogne Kirche Sudreem et guds legems huus forgyldt og giordt, som vejer j lødig march, och j march bool iord i Viniarvaal j Suderims sogn og 4 Kør; j til hvert Altere, hvilche allerede er til Præsten leverede, hvor af hand skal give hver Jule Aften et lius til hver Altere, hver lius af en march vaax-tynge. Jtem endnu til Sudereim en Kiste og et par ny messe Klæder med Kalch och ald tilbehør. Jtem tredie deelen af aldt det gods ieg haver aulet paa Romeriige, Hedmarchen paa Fallo og Soløy det vil ieg til Guds æræ give til Clostre og Kirker for min, min Hustrues og mine Børns Siæle. En fierde deel af bemelte tredie deel til Sanct: Halvords Kirche j Oslo. Dend anden fierde deel til vor frue Kirche, tredie fierde deel til Nunnè Closteret j Oslo, og den fierde deel til Sudreim min Sogne-Kirche. Halfparten til Præstens bod, og halfparten til Kirchen. Skulde og mine Arfvinger bortleje Iorden, og have indseende med landskylden og Aaboden. Beder ieg Hæderlig Herre og Aandelige (Fader) min gode Ven Hr. Osten med Guds naade Biscop i Oslo dette [aule⁴ gods at deele imellem Kircherne som nu er sagt, med min Hustrues og børns Raad, hvor de vide [det⁵ best og belejligst ligge til hver af Kircherne, om ieg afgaar inden dette saa at ieg icke bliver self nærværende for dette Skifte, med saa skiæl at de holde for mig et anniversarium hver aar med messe offer og vaax. Jtem

giver ieg Hæderlige Herre og aandelig Fader Hr. Østen med Guds naade Bisp j Oslo en skure [Sorte Bæger af horn⁶ beslagen med sølf og med laage. Item min gode Ven Hr. Amund Bolt en trebolle som læmte bolle heeder. Item min *Svogers Gaute Ericson et horn beslaget med sølf. Item min broder Hauge Sigurdsen et Kar med høy foed under. Jtem min Søster fru Katrine Knudsdatter et horn til at driche af af Vall fiske tand, og beslaget med sølf. Jtem min Svoger Hr. Ionas Sigmundtzen som hafde min Søster j horn beslaget. Item min Søstersøn Sigurd et horn beslaget med sølf. Jtem Magnus min Søn et horn beslaget med sølf, det ieg selv lod beslaae. Item Sigurd min Søn et horn beslaget med sølf, som heder Gudrunarstut. Item Katherine min Datter et horn beslaget med sølf, som min fader Hr. Sigurd gaf mig. Jtem min datter Ingeborg et horn med sølf beslag som Cancelleren Hr. Henrich gaf mig. Item Thorsten Simonsen et horn. Laurentz Vebjorsen et horn. Jtem Saxe Andersen j horn. Jtem Thorsten *Skieldulsfen j horn. Jtem Østen Klerch [Schole person⁷ et horn. Item min Sogne Herre Hr. Guttorm 8 all: engelske. Af dobbelt brede. Jtem om Gud vil ieg skal *døer bort inden dette, da vil ieg med min Hustruis Raad lade mig legge i Oslo først i St. Halvors Kierche med 2 lødige marck og lade indride med mit stackede Harnisk og en Hengst skulle mine arvinger løse dend hest og harnisk med 40 mark om de ville. Skal halfparten høre Kierchen til til sin bygning og halfparten til Klerchene, Der til gifuer ieg til de fattige en half lødige marck. Item i Fru Closteret med 2 lødige marck og en half som er given til fattige folch der og ride der ind med en hest [og min⁵ thrafna-skierf, og dend redskab der til hører. Vil mine arvinger det løse, da skal de løse det med 30 marck. Item til Kaars-Kircken en lødige march og en half som er given til fattige folch der. Item j Sanct: Olufs Closter toe lødige march fordj at ieg er deres broder, og en half lødige marck, som er given i Guds nafn til fattige folch der. Item til Graabrødre 2 lødige marck og en half som er given til fattige folch, huis broder ieg og er. Item i Clementz Kirke med en lødige marck, og en half som til Guds ære er given til fattige folch. Item til wor Frue Kierche, hvor ieg hafuer *tent at begravis om Gud vil at ieg kommer igien 2 lødige marck, og en half given til fattige folch, og at ride ind

med min Hengst og mit aarlog harnisk og ald reitskab som der til hører. Kirchen skal eie halffparten til sin bygning, og half parten Klerchene. Ville mine Arvinger løse dend hest og harnisk, da skulle de det løse for 40 marck. Vil ieg at min skiold og helm skal ophengis i hellig Kaarsis Kirchekoer der som dend unge Kong Haagen huiler. Item til Sudreim min Sogne kierce en lødig marck, disse penge skal de lade mig hoes i Soer Kirche⁸ som før er meldt.

Vil ieg at dette ubrødeligen skal holdis, og beder ieg min Her Biscopen at hafue indseende at dette kand blive holdet og deelt imellem Kierchene som nu er sagt. Til vitterlighed her om setter ieg mit indsegel for dette bref som blef giort paa Sudreim *Oudsdagen nest efter tredie vaage i det ellefte min ærverdige Herris Hr: Erich med Guds naade Norgis Kongis hans Regerendis aar, sub anno Domini 1400⁹.

¹ Pontoppidan og Gavne-Afskriften: Iniolsen. — ² Bircherods Forklaring. — ³ a: a Bløkum? — ⁴ De andre Afskrifter: Arve. — ⁵ Fra [tilskrevet over Linien med samme Haand. — ⁶ Bircherods Forklaring. — ⁷ Bircherods Forklaring. — ⁸ Afskriften paa Gavne har: sogne kirchen. — ⁹ Rettet med en anden Haand fra: 1440.

To Kanniker og to Raadmænd i Oslo udstede Afskrift af *Jon Martinssøns* Testamente.

Efter Mag. Thomas Bircherods egenhændigt skrevne Oversættelse (i Dan. Rigsarkiv, Langebeks Norske Diplomatarium) af Orig. p. Perg. i hans egen Besiddelse. (Trykt efter en slettere Afskr. i E. Pontoppidans Annal. eccl. Dan. diplom. II. S. 492 f. og 495). En anden Afskr. findes i Arkivet paa Gavne, der rigtigere læser Navnene: Helgesen, Kolbensen og Joarsen).

43.

8 Juli 1401.

Oslo.

Alle mænd, som dette bref see eller høre sende Skieldelf Hulgesen, Thorgils Kolbensen, Canicker i Oslo Ulfer Laurentzen og Andun Ioarsen Raadmænd der sammestedt, Guds og sin helsen. Giørende vitterlig, at vi saae og offverlæste et bref, med et heelt, hengende, og uskat indsegel, lydende ord fra ord, som her efterfølger.

[Her følger Brevet No. 42 ovenfor.]

Og til Vitterlighed herom sette vi voris indsegler for dette transcriptum som blef giort j Oslo paa tredie Vaage dag anno Domini 1401.

Anders Hjarrandesson kundgjer, at han har solgt 7(?) Spands Bol i *Littlehammer* i Vinje Sogn i Suldals Skibrede til *Asmund Ormsson* for 5 Kyr-lag og oppebaaret Betalingen.

Efter en Afskrift med Thormod Torfæi Haand bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kjøbenhavn.

44.

1 April 1402.

Myre.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur høyra, sendr Andrese Þiarrandason q. g. ok sina kun(i)ght gerand, at ek hæfur sælt sxiu spanna bol i lithlum Homrum sem lighur i Vinnjar Kirkiusokn ok i Suldals skipræidu Asmundj Ormssynj firir fim kyrlogh medr ollum þeim lættrum ok lunendum tærffhum ok til-eighum vatn ok vædistod vtan gerdis ok jnnan honum ok hans ervinghum til ævinlæra æignar ok frials forædis Kænist ek ok fyrnendr Andres at ek hefur fyrsta peningh ok sæinsta ok alla þar i millum ettir þui sem i kaup okert kom ok til sanenda her vm ok mæiri stafeste sætti ek mit jnsighli medr þessara ghodra mana jnsighlum Halwardz Jonssunar, Rovalds Jngialds sonar firir þetta bref er giort var a Myrum a laughardagin i Paskaviku a. xiiij ari rikis okrs virdulughs Herra Eiriks medr guds nad. Noreghs Suia kongs.

Dette har ieg saaledes fortolchit. Alle Mend som dette brev see eller høre sender Anders Thiarandesson, Guds och sin hilsen, kundbart giorendis att ieg har solt sxiu (ieg kand iche sige huor megid) Spanne bol i lidle Hammer som ligger i Vinægar kjrkie Sogn och Svledals Skipreid Asmund Ornulfsson for fem Kiorlog, med alle de Lotter og Lunde tarv och thilhøring, Vand och Vejde Stede vden gaards och inden, hannem och hans arvinger thil evindelig ejendom och fri dispensation. Kiendis ieg och forbemelte Andres at ieg hæfur første penge och siste og alle der imellom, efter dend accord som i vaares kiob blev sluttit (opbaarit) och thil Sandheds her om meer bekrefftelse setter ieg mitt insigil med disse gode Mends jnsigler Halvards Jonssons, Rovaldz Jngialdszons for dette brev, som blev giort paa Myrum, loverdagen i Paaschevge j dett fiortende regierings Aar, vurdige Herres Eiriks med Guds Naade Norgis Sverigis Kongis.

Denne Original som Kongl: Majts Foged over Ryefylke min Høitærede broder Dominus Friderich Tonder haver mig tilsent, har ieg saaledes fordansk(e)t og hannem Originalen og Fortolkningen igien med Monsr Carl Carlsen her fra til Forsne (∴ forskrevne?) thing tilskicket A^o 1709 den 21. Novembr:

Thormod Torffuesen mpp.

Erik Thordssøn, Prior i *Kastelles* Augustinerkloster i Norge, og hans hele Konvent aflægge *Lydighedsløfte* til Hr. *Benedikt Esbernssøn*, Abbed i *Ebelholt* Kloster (Roskilde Bispedømme) og give ham fuld Raadighed over deres Kloster og dets Gods, ligesom ethvert Valg af Prior uden hans og hans Kapitels Samtykke erklæres ugyldigt.

Indført i Ebelholt Klosters Brevbog fol. 93 i Univ. Bibl. i Kbhvn. (Trykt i i Script. Rer. Danic. VI S. 176, jfr. Lange, De norske Klosters Hist., 2. Udg., S. 483).

45. 29 Juni 1403. [Kastellekloster.]

Littera super Castell.

Universis Sacrosancte matris ecclesie filiis Ericus Torthsøn prior ordinis sancti Augustinij in Castellæ Norvegie totusque conventus ibidem, Salutem et perpetuam dileccionem jn Christo Jhesu. Approbante scriptura nato salvatore mundi novit bos et asinus suum creatorem Ex quo irrationabiles creature tante discrecionis fuere Nos deo omnipotenti et omnibus sanctis venerabilique patri domino Benedicto Esberni abbati in paraclito sanctorum Thomæ et Willelmi Ebbelholt votum obediencie perpetuis temporibus duraturum promittimus. Nobis igitur conuenit apostolus Petrus in epistola sua dicens Eratis sicut oues errantes sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum Erasmus aliquando tenebre nunc autem lux in domino quia viro approbato jam nostri ordinis abbati plenariam super claustrum nostrum, et omnia bona claustrum supradicti potenciam resignamus ipse enim vita fama multorumque testimonio bonorum clarus ex canonica regula sancti Augustinij in abbatem est nobis aduolutus. lux igitur sub modio posita jam latere non potest nec ciuitas super montem abscondi quia conuentus noster predecessorum nostrorum testimonio abbati in Ebbelholt annexus et obediens esse promulgatur Ex quo solum non sufficit votum omnibus religionis et fraternitatis operibus prosequamur dicente

psalmista vouete et reddite ipsi quoque domino abbati qui verus pater et conservator noster et nostrorum est omnibusque successoribus suis perpetuam obedienciam promittimus cum effectu: prohibentes omnibus nostri ordinis conuentualibus ne quis in prioratum nostrum sine consensu deliberato dicti abbatis nostri Benedicti et Capituli Ebbelholt se audeat introducere Quod si contigerit dicti prioratus eleccio irrita fiet et inanis ecce quam bonum et quam jocundum habitare fratres. in vnum dum capitj suo cuncta corporis membra inclinant et ministrant nostraque ecclesia capitulo sanctorum Thome et Willelmj in Ebbelholt filialem reverenciam cum obediencia promittit sigillata, ut fiet unum ovile et unus pastor: et duos conventus unio dileccionis fraterne conjungit, quasi lapis angularis binas parietes constringit translati sumus de morte ad vitam vnde apostolus Paulus nos secum consolatur dicens nostra conversacio in celis est. Jn quorum omnium testimonium evidens et cautelam firmiorem, sigillum meum una cum sigillo nostri conventus presentibus duximus appendendum Datum anno Domini M^o c^o iij^o. jn die Petri et Pauli beatorum apostolorum.

Dronning *Margrete* skjænker til *Eskilstuna* Kloster en Del Gods i Strengenes Bispedømme, som hun har kjøbt af *Englike van der Horsts* Arvinger, hvorfor der skal holdes Messer m. m. for hende og hendes Forfædres samt Kong Eriks Sjæle og for de tre Rigers Bedste. Biskop *Jacob* og Provst *Anbjørn af Bergen* medbesegle.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af Seglene vedhænge No. 1, 4, 6 og 10. (Sigillat. forb. m. følg. No.) (Trykt i Svenskt Diplomatarium från 1401 I No. 396).

46.

12 Novbr. 1403.

Thorsharg.

Wy *Margreta*. meth gudz nadhæ *Waldemars* Danæ konungx dotter kungøræ allæ som thettæ breff høræ eller see vm thet gotz *Kingerløth Strand Norholm Snwppathorp.* oc *Grønsta.* meth al. thes til høring oc til liggelse. swo som ær gardhæ gotz ager æng schow fischæwatn fægang. møller møllestæther wat oc thywrt ødhe oc bygt rørende oc vrørende engte vnden taket e. hwat thet helst heder eller ær hwilket. forscr. gotz wy køpte oc finge

aff Ænglikes arwinge van der Horst tha. meth beradhen hugh oc godhom wilæ ok meth rath oc samthycke. oc fulborth wor kærste søns konung Erics oc flere gifwæ wy oc vnnæ thettæ forscr. gotz meth al thæs tilliggelse som fore ær sacht meth thettæ nerwardendæ breff oc meth al breff schæl. oc ræt som thet oss meth wppa. ær kommæt til Eskilstunæ closter j gudz, wor frwæs. oc her sanctæ Johannesse hedher oc æræ oc for waræ herræ fadhræs. oc forældræ siælæ sculd. swo oc for wor søns konung Erics oc wort oc thisse thry rikes bæstæ oc bestand bodhe til siæl oc liiff oc aff hændæ wy fran wor søn konung Eric oc oss. oc ware arwingæ oc æfterkommarae alt thettæ forscr. gotz meth al ræt oc gifwom thet til thettæ for^{de} closter ther vnder oc widher at bliuæ ewerdhelicæ vhindrat oc vqualt aff for^{de} wor søn oc oss. oc waræ arwingæ oc æfterkommere oc aff hworghom wppa waræ wæghnæ, oc ware thet swo at nokræ flere breff kunnæ fynnæs som wppa thettæ. forscr. gotz roræ oc oss til sagdhæ, the thettæ for^{de} closter i thettæ forscr. wppa waræ wæghnæ kunne til hinder kommæ, the breff sculæ thettæ for^{de} closter til godho oc gagn oc fromæ kommæ oc engen stæth til hinder eller scadhæ j nokræ madæ. wppa for^{de} wor søns, waræ. eller waræ arwingæs oc æfterkommeres wæynæ Oc hauer prieren oc conuent oss thet sacht oc bebreffwet at the sculæ hauæ waræ herræ oc forældræ wor søn oc oss oc thisse rike j theræ gudhelicæ bøner. oc at wy forscr. sculæ wordhæ lot takne aff thet godhæ j thet for^{de} closter gørs. oc at the sculæ j hworghe vko jn til domen haldæ two messer the førstæ j kirken haldes vm daghen then enæ aff sanctæ Johannes ewangelista oc then annen aff sancta Johannes baptista, oc een tith hwort aar jn til domen, wppa then næstæ thorsdach æfter sancta Martens dach tha sculæ the haldæ aartith meth messer vigiliis saltaræ oc lyus vm aftanen. oc vm morghenen. for waræ herræ oc fathræs oc forældræ siælæ oc for wor siæl, nar guth oss wil kallæ aff thenne wærelt oc hwort aar wppa then for^{de} thorsdach tha scal prieren som nw ær oc then her æfter kommæ kan plæyæ brøthrenæ wæl, oc bædher æn annen tith oc æfter ædende tith vm myddaghen sculæ brøthrenæ. ga. j kirken oc syungæ eet wor frwæ loff som heder, o florens rosa etc. oc æfter thet loff sculæ læsæs fæm collectæ then førstæ aff wor frwæ, then annen aff thæn hælghæe and. then thrithæ aff allæ hælghenæ, then

fiærdhæ for allæ cristnæ siælæ oc then fæmtæ aff thet hælghæ kors, oc at allæ thisse forscr. stycke swo haldes oc gøres. oc fulkompnæs oc stadhighe oc faste. bliuæ sculæ ewerdhelicæ j allæ matæ som her fore screuet star. Ok. til mere bewaring alle thisse forscr. stycke. tha. haue wy wort jncigle meth wiliæ oc witscap. ladet hengæs for thettæ breff. Ok til witnesbyrdh. biscop Jæcops aff Berghen. prowast Anbyærns aff Berghen her Karls aff Toftom. her Steen Beyntsøns. her Erengisel Nielsøns. her Thwræ Beyntsøns. her Jens Dwæs her Magnus. Munks oc her Johan Thomessøns jncigle. Datum. Thorsharge anno Dominj Millesimo cdº tercio secunda feria post djem beatj Martini Episcopi.

Bagpaa: Super bonis in Kingerløeth.

Kong Erik stadfæster det Gavebrev paa forskjelligt Jordegods, som Dronning Margrete tillagde *Eskilstuna* Kloster, paa samme Tid, som hun skjænkede ham *Fiholm* i Södermanland.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af Seglene vedhænge 1, 2, 5 og 9. (Sigillat forb. m. foreg. No.) (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 I No. 397).

47. 12 Novbr. 1403. [Thorsharg.]

Wy Eric meth gutz nadh Danmarks Swerikes Norghes Wendes. oc Godas konung oc hertich j. Pomeran kungøræ allæ som thettæ breff. høræ eller se. at. wppa then tith wor. kæræ frwæ oc modher. drotning Margretæ gaff. oss then gardh Fiholm. meth. hans tilliggelse. som hon hafdhe til foren køpt for synæ redhe penningæ tha. sagdhe hon. oss. til foren. at hon thet gotz. Kingerløth Strand Norholm. Snwppathorp. oc Grønstæ. meth thes tilliggelse. som. hon oc hafdhe køpt oc fonget. for synæ redhe penningæ. wilde vnnæ oc. gifwæ til Eskilstunæ closter. j gudz. wor frwæs oc sancta Johannesse. hedher. ther widher at bliuæ ewinelicæ. hwilket. hon oc swo giort hauer. meth worth. rath. fulborth oc samthycke. æfter thy hennes oc prierens. oc conuents j thet fornempdæ closter opnæ breff ther. vm ludæ, hwilken forscr. gafue oc hennæ opnæ breff ther. wppa. gifwet. wy fulbordhæ oc stathfæstæ, oc samthycke oc wele thet stadhicht oc fast halde. j allæ madæ, oc meth alle thes breffs grenæ oc article. æfter thy thet luder. vhindret oc vqualt. a. ware oc ware arwinges oc æfter-

kommeres wæghnæ, hwilket. breff thettæ wort breff ær. widher hengt. Ok til mere bewaring at alle thisse forscr. stycke. swo meth worth rath. samthycke oc godhom wiliæ swo schedhæ æræ, oc at the swo stadighe oc faste, oc vbrødeliche blieue oc haldes sculæ ewerdhelicæ j allæ madæ swo som j for^{de} wor kære frwæs. oc modhers. oc thettæ wort breff screuet star. som til sammen hængæ som fore ær sacht tha haue wy wort jncigle meth wiliæ oc witscap. ladet hengæs for thettæ breff. Ok til witnesbyrdh her Karls. aff Toftom her. Steen Beyntsøns. her Erengisel Nielsøns. her Thuræ Beyntsøns. her Jens Dwes her Ywar Nielsøns her Magnus Munks oc her Johan Thomessøns ridderes jncigle. Datum anno domini Millesimo cd^o tercio secunda feria post diem beatj Martini Episcopi.

Broder *Jakob*, Prior i Eskilstuna Kloster, og hele Konventet sammeteds, der af Dronning *Margrete* med Samtykke af Kong *Erik* har modtaget en Gave af 5 Gaarde i Strengenes Biskopsdømme, forpligte sig til to Gange i Ugen at holde Messer for Dronningen, Kongen, deres Forfædre og de 3 nordiske Riger samt aarlig Thorsdag efter Mortensdag at holde en *Aartid* for de nævnte Personer. Biskop *Jakob* og Provst *Arnbjörn* af Bergen medbesegle.

Indtaget i Vidisse af 12 Marts 1414 (se nedenfor) i danske Rigsarkiv. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 I No. 398).

48.

12 Novbr. 1403.

Thorsharg.

Wi brodhir Jacop prier j Eskilstunæ closter oc alt conuent j thæn sama stadh kwngørom allom them thetta breff see ælla høra for thæn skul at høgheboren førstinna waar nadhelika frw drotning *Margareta* aff henna synnerlikæ nadh kærlek ok godhuilia oc medh raadh samthykkio oc fulbordhan mæktigh førstes war nadheghe herres konung *Erikx* hawir vnt oc giwidh til wart kloster Eskilstuna til ewerdhelika ægho j gudz. ware frw. oc sancte *Johanisa* hedhir oc æro oc for hænnes herræs fadhers oc forældræ siæle swa oc for for^{de} waar herræs oc hænnes oc thæsse thry rikes bædzta oc bestand skul badhe til siæl oc liiff æpte thy som thera opna breff ther wpa giordh lydha oc wtuisa Thette æpterskriifnæ gooz swa som ær *Kingerløth Strand*

Norholm Snwppothorp j Iedher sokn ok Grønsta j Twna sokn
 liggiande j Østereka hundare j Strengenæsa byskopsdøme medh
 allom thæs tillaghom oc tilhøring swa som ær gaardha gooz
 aker æng skogha fiskewatn fægang quernæ oc quernestadha wath
 ok thort ødhe ok bykt rørande oc wrørande enkte wndantaket
 hwat thet hælzt hetir ælla ær hwilket forskrifna gooz hoon fik
 ok kœpte aff Ængliko ærwingiæ wander Horst for sina redho
 pænninga Thy kænnomps wi oc lowom oc bindom oss til medh
 thesso nærwarande brefue at wi oc ware æptekomara j for^{da}
 Eskilstuna kloster wiliom oc skulum for^{da} wara nadhelika fru
 drotning Margreta oc wan herra konungen oc thera herra oc
 forællir oc thæsse thry rike hawa j wara gudhlika bønær oc at
 the scula medh gudz hiælp lottakne wardha aff thet godha j
 thetta for^{da} warth kloster gors oc at wi skulom j hwarghe wiku
 in til domen halda twa mæssor the fôrsta j kœrkionne hallas
 wm daghen The ena skal wara aff sancte Johannes ewangelista
 oc the annor aff sancte Johannes baptista Oc en tiidh huart aar
 jn til domen wpa then næsta thorsdaghen æpter sancte Martens
 dagh skulom wi oc wara æpterkomara j thetta for^{da} kloster halla
 ena artiidh medh messor vigiliør psaltara oc medh liws badhe
 wm aftonen oc wm morghonen for for^{da} war frues oc herres oc
 thera fædhra herra oc forældra siæla skul swa oc for for^{da} war frwes
 siæl nar gudh hona aff thesse wæridenne will kalla Oc huart
 aar wpa then for^{da} thorsdaghen tha wil oc skal jac for^{de} prier oc
 minæ æptekomara priara j thet for^{da} kloster plægga brødhrena
 wæl oc bæter æn annen tiidh Oc genest æpter ætendæ tiidh
 vm midhdaghen tha skulu brødhrene gangæ j kœrkiona oc siwnga
 eth ware frwa loff som heter O florens rosa etc. Oc æpter thet
 loff skulu læsas fæm collecte The fôrsta aff ware frw the annor
 aff thæn hælgha anda the thridhia aff thet hælgha kors the
 fiærdha for alla kristna siæla oc the fæmta af allom hælgho-
 nom Oc til meræ bewaring at wi oc ware æpterkomara all thæsse
 forskrifna stykke swa halla oc gœra wiliom oc skulum j alla
 matto som hær fore scriwadh staa tha hawm wi for^{de} prior oc
 conuent warth conwentz jnsighle medh wilia oc witzskap hæntk
 for thetta breff Oc hawm wi bidhit hedherlika fædhra oc wæl-
 borna mæn Sua som ær ærkebiscop Henrik aff Wpsala biscop
 Pædhar aff Strengenæs Biscop Pædhar aff Wæsteraros Biscop

Jacop aff Berghen Proast Anbiørn aff Berghen herra Karl aff Thoftom herra Steen Benzson herra Æregiisl Nicliisson herra Thura Benzsson herra Jønis Duwa herra Ywar Nicliisson herra Magnus Mwnk oc herra Johan Tomasson riddara lata thera jnsigle til wtnisbyrdh hængia for thetta breff Datum Thorsarge Anno dominj M^o cd^o tercio secunda feria proxima post diem beati Martini episcopi et confessoris

Bagpaa: Transcriptum aff Prierns breff aff Eskilstune vm two ewighe messer jn til domen huar wghe etc. oc hwart aar een artidh jn til domedagh medh flere goth gernynger som han tilbinder sik ok 'sina æfterkommere j Eskilstwn atholde fore konung Erik oc drotning M oc there forældre fore thet gotz Kingersloth Strand Nørholm Snwppethorp j Strengenes biscopdøme

Abbedissen og Generalconfessoren i *Vadstena* optage Dronning *Margrete* til Gjengjæld for hendes Godhed mod dem og deres Konvent i Ordenens Broderskab, delagtiggjøre hende i dens gode Gjerninger og tilsige hende Begjængelse og Bønner efter hendes Død.

Indtaget i Vidisse af 12 Marts 1414 (se nedenfor). (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401, I No. 411).

49. 13 Januar 1404. Vadstena.

Illustrissime domine ac Christo deuote domine Margarete dei gracia Dacie Swecie Noruegie Regine soror Gerdechæ abbattissa et frater ERICUS Confessor generalis Monasterij sanctarum Marie virginis et Birgitte in Wazstena Salutem et augmentum continuum celestium graciaram Pie erga nos et nostrum conuentum vestre deuocionis affectum et innumera caritatis opera attendentes et quod super omnia gracios complectimur quod juxta promissionem vestram protectricem ac responsalem vos habere cognoscimus vestroque desiderio jn hac parte satisfacere cupientes in nostram confraternitatem fauorabiliter colligimus per presentes Concedentes vobis tamquam principali fundatrici Monasterij nostri et benefactrici precipue specialem participacionem bonorum omnium que per sorores et fratres nostri Monasterij et omnium monasteriorum nostri ordinis sancti saluatoris nuncupatorum jn missis oracionibus predicacionibus jeiuniis vigiliis abstinenciis laboribus ceterisque deuotis exerciciis (que)

fieri donauerit copiosa clemencia saluatoris Jnsuper volumus ac eciam ordinamus vt cum domino placuerit de huius seculi incolatu ad patriam vos vocare et obitus vester apud nos fuerit nunciatus jdem fiat pro vobis officium quod pro fratribus et sororibus nostris facere consueuimus et anima vestra supradictorum sororum et fratrum pro tempore existentium suffragiis orationibus et deuocionibus specialius recommendetur Jn cuius Concessionis Testimonium Sigilla vtriusque Conuentus presentibus sunt apposita Datum Wazsten. Anno domini MCCCC quarto jn octaua epyphanie domini.

Bagpaa med samme Haand: Transcriptum aff alle susters oc brøthers breff aff Wazstena vm brøtherscap giwet drotni(n)g Marg.

Jtem at the willæ haue koning Erik *od drotning Marg. j there gudheleca bøner, oc at the willæ all tidh haue thre personer j there closter ewerdheleca fore for^de konung Erik oc drotning Marg. schuld etc.

Kong *Erik* og Dronning *Margareta* gjøre vitterligt, at de for gjort Tjeneste og for Laanet af 600 lübske Mark have pantsat til *Fikke Grubendal* og hans Arvinger, hvad Kronen eier i *Boknes* i Lane Skibrede og i Skriksvik Sogn med al kongelig Ret, undtagen hvad *Lemeke Gerst* har deri.

Indtaget i Vidisse nedenfor af 11 Juni 1425 i svenske Rigsarkiv. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 I No. 527).

50. 21 Januar 1405. Egholm (Edsh-).

Wy Erik medh Gwdz nadh Danmarks Swerikes, Noreghs Wændas och Gotas konwng, och hærtigh j Pomeran oc wy Margareta medh sama nadh, Waldemars Dana konwngs dottir, gøre witherlighit medh thetta wart opna breff at for then tjänist som thænne brefförar Ficke Grvpendall oss hær till gjort haffwer och hær eptir trolighæ göra scall swa længe han lifwer, swa och for the sex hwndærth Lubysca mark som han oss nw lænt hafwer j swa dana pæninga och mynt som nw j Lødhesæ æra gæfwe och gænge, ffor thetta for^{na} satto wy honom och hans ærfwinga som ær hans hustrv barn, ælla andre hans rætte ærfwinga the j thæsse rike boande æra, till panth swa mykit som wy och kronæn hafwa j Boknæs j Lana: schipredhe, och swa mykith som wy och kronan hafwa j Skrixwikasokn, och for^{dr} Ficke nw j wærio hafwer, medh aldh konwngslik ræth, vndan taghit swa mykit som Læmeke Gærst ther nw hafwer, thetta

for^{na} j eet pant at beholda, for thæssa for^{na} pæninga, till thæs at wy ælla ware ærfwinga, ælla eptirkomande, fforn^{da} Ficke ælla hans for^{da} ærfwinga thæssa for^{na} pæninga at bethala, och ey før j geen taka ælla ther j at hindra, och hwad han ælla hans for^{da} ærfwinga opp bæra aff konwngsligh ræt hær for jnnan aff thetta for^{na} thet scal honom ælla them ey afslas j hofwdh pæningana Och scolo wy och ware ærfwinga och eptirkomande, hemela och frij firnænfde Ficke och hans arfvinga som for ær sakt, thetta for^{na} for hwars mans tiltalw till thæs han ælla the fanga thæssa for^{na} sex hwndærth Lubysca mark Till mere bewaring allæ thæssa forscrifna stykke tha sætte wy for^{do} kwng Erik och drottning Margareta war jnsigle for thetta breff, och hafwa wy bedhet ærlighe mæn hær Amwndh Bolt hær Jon Darre, hær Endrith Erlendson Riddara, Swale Remarson, och Sæmwnd *Ifwarsson laghman j Wighen awapn lædæ theras jnsigle till witnisbyrd hængias for thetta breff Datum Egholm anno domini Millesimo cd^o quinto Crastino Fabiani et Sebastiani martirum beatorum.

Pave *Innocents VII* tillader paa Ansøgning Lægbrødrene og Lægsøstrene af Birgittinerordenen i Vadstena i og udenfor Klosteret at bære et Kors af rødt Tøi paasyet deres Klædning.

Indført i en Vadstenacodex (Brevbog) fra 15de Aarhundrede i Upsala Univ. Bibl. Cod. No. 6 in 4to fol. 59 (før 28). — (Jfr. M. Celses Bullarium p. 160.

— Trykt i Svenskt Diplom. fr. 1401 I No. 532 efter en anden Afskrift).

51. 6 Febr. 1405. Rom (Vatikanet).

Quod fratres et sorores seu conuersi ab extra possunt portare crucem paruam in mantellis suis. Dxxxii

INNocencius episcopus seruus seruorum dei. Dilectis in Christo filiabus abbatisse et sororibus ac dilectis filiis confessori generali fratribus necnon conuentui tam virorum quam mulierum monasterii sanctarum Marie virginis et Birgitte in Watzstena per abbatisam soliti gubernari. ordinis sancti Augustini. sancti saluatoris nuncupati. Lyncopensis. diocesis salutem et apostolicam benedictionem Magne et sincere deuocionis affectus quem ad nos et Romanam geritis ecclesiam promeretur vt vestris peticionibus annuentes ea vobis quantum cum deo possumus fauora-

biliter concedamus que vestris necessitatibus fore conspicimus oportuna. Hinc est quod nos vestris in hac parte supplicacionibus inclinati auctoritate apostolica tenore presencium statuimus et eciam ordinamus quod conuersi vestri monasterii vtriusque sexus presentes et posteri infra cepta dicti monasterii et extra dictum monasterium in quibuscunque locis ad que tamen ex causis licitis et honestis eos pro tempore declinare contigerit in habitu per superiores siue prelatos ipsorum iuxta regularum instituta ordinis vestri eis pro tempore deputato. siue deputando crucem paruum de panno rubeo assutam in signum quod religioni se voto professionis astrinxerunt publice deferre debeant statutis et consuetudinibus monasterii et ordinis predictorum iuramento confirmatione apostolica et quacunque firmitate alia roboratis et alijs contrarijs non obstantibus quibuscunque Nulli ergo omnino hominj liceat hanc paginam nostrorum statuti ordinacionis et constitutionis infringere vel ei ausu temerario contraire Siquis autem hoc attemptare presumpserit indignacionem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli. apostolorum eius se nouerit incursum Datum Rome apud sanctum Petrum viij idus Februarij pontificatus nostri Anno primo.

Thore Endridsson, Prest paa Thjørn og Provst i Elvesyssel, *Nikolas Eysteinson*, Landfoged sammesteds, *Jon Thoresson*, Ombudsmand i Thjørn, og en Lagrettemand sammesteds kundgjøre, at tre Ægtepar erkjendte at have solgt til *Brand Endridsson* 7½ Øresbol Jord i *Skor* ved Dal i Steinkirke Sogn paa Thjørn og at have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Remme til 4 Segl vedhænge.

52.

29 Marts 1405.

Steinkirke.

Ollom monnom þeim sœm þetta bræf sia æder høyra senda Þorer Ændridason prester j Þiorn ok profuaster j Ælfuasysslo Nicholos Oystæinsson landzfogute þer samastadh Jon Þoresson vimbodzman j Þiorn ok Ræidulfuar Ragnarsson logretis man þer sama stadh Q. gudz ok sinæ kunnikt gørande ath mer vorum a Stæinkirkiu kirkiugarde sunodagin nesto æftir Mario messo dagh j langa fasto Anno dominj M^o. quinto sagom ok hœyrdom a ath þau heldo hondom saman af æino halfuo Helgi Salleson ok Gro Nicholssa doter æigin kona hans Audon Þorgæirsson ok Ragnilda Æuinda doter æigin kona hans [ok] Gunnar Þorgæirs-

son ok Gunilda Æiuinda doter æigin kona hans en af annare halfuo Brander [Ænd]ridason, kendis þæir þa Helgi Audon ok Gunnar fyrnemfdir ath þæir hafdo sælt Brande fyrnemfdom med ja vilia ok samþykt Gro Ragnilda ok Gunilda fyrne(m)fdra æigna konor þæira. halft viij øyris boll jarðer j Skor sëm liggir vidir Dall j Stæinkirkiu sokn j Þiorn frialst ok akæra laust firir hwaríom manne med ollom þæim lutom ok lunendom sëm til liggir ædir lægit hafuir fra forno ædir nyo vttan gardz adir innan, vndan þæim ok þæira arfuum ok vndir Brandh adir nemfdan ok [hans¹ arfuar til æuerdolega æigo ok alt afredis kendis ok þau oll saman j sama handir bande ath þau hafde vp boredh af adnemfdom Brande fyrsta peninga ok sidasta ok all þer j millom æftir þuj sëm j kaup þæira kom fyrir fyrnemfda jord Til sanende her vm settom mer var jn sigle firir þetta bræf er gor var degi ok are sëm fyr sægir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Formeller om otte øris Boliord som liger wed Dalin.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Halvard Berdorsson, Kongens Ombudsmand over Thoten, Hadeland, Biri og Vardal, kundgjør, at han hørte et Forlig mellem *Ragne Grimsson*, samt *Gunner Sigurdsson* og *Arne Haraldsson*, der erkjendte at have modtaget Betaling for sin Lod i *østre Aas* i Hundalen (Vardal), hvorefter 3 Mænd paaviste Gaardens Udveie (Grændser).

Indtaget i Brev af 27 Februar 1651 i norske Rigsarkiv. (Se ovenfor No. 23).

53. 27 Mai 1406. Hørstad (Vardal).

Sammeledis er for Reten bleffuen opleest et gammelt pergementz breff med 4. hengendis Jndsegle fore, anlangende samme Gaard Aasz huor vidt udveyen dertill sig strecher med dedz vnderligende 3 Tomter och lyder saaledis,

Thessze allem goedum mannum kunnjckt at Eck Haluor *Borsenn Kongens ombudzmand offuer Nørdree Toeten Hadelandz Byrj och Wardall var Eck a Hørstad Steffnebye Torszdagen nest for Huid Søndag Anno xvij aare, Rigis mines werdigis Herre hr. Erich met gudz naade, Norgis Koning Hørde Ech, a Semia Ragne Grimmesen Gunder Sigursen och Arne Harald son at de veder gick, at haffue foretaget, alle vert aff atter^{no} Ragne

Grimmesen for deris Loed i østre Aas er ligendis i Hunnerdalen med 3 tømter frelst och hiemmet for huerie mane, Tog Ech 3 mandz vidtne, som heder Torer Aszlesen Amund Aszmundsen och Asmund Poullsenn at randsage udweigene deris, nord vp i fra Longemyrene och aff Rustebergs myrenum, deden och i Bingstad Aa, synder at i Hune aa vnder fire Zigneter.

Dernæst och for det sidste loed opleesze et gaml. schifftebreff med hængendis indsegle fore, Daterit 1572 Lourdagen nest for palme Søndag, paa Aas, anlangende forschreffne Aas j mellum Jngebior, Peder Aasis Efferleffuersch, och Olle Nielszen S: Peders broeder¹.

¹ I Brevet er ogsaa indtaget flere yngre Breve, som den daværende Eier af Aas, Peder Jonassøn, lod læse i Rette ved Sorenskriveren Jacob Hanssøn.

To Lagrettemænd i Bergen bevidne, at Jomfru *Cecilia* var ægtefødt Barn af *Haakon Rangvaldsson (Smør)* og Hustru *Margreta Viljalmsdatter* i Skaftan (Skapten), og at Jomfru *Cecilia* først arvede sin Fader og derpaa Hustru *Margreta* denne sin Datter, hvorpaa *Sigurd Onassøn* igjen blev Hustru *Margretas* Arving.

Efter en Afskrift p. Papir fra 18de Aarhundrede bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn. (efter Orig. p. Perg.) — (Jfr. Dipl. Norv. II No. 498 og Munch, D. norske Folks Hist. VII S. 909).

54. 7 August 1406. Bergen.

Þess kennumst mid Benedikt Siugurdarsson ok Þorgeir Ellendsson suorner Logrettumenn i Berguin med þessu okkro opnu brefue. at þat er okkor viterligt ok vittum firer full sannende at iumfru Sescellia var dotter Hakonar Rongnualdssonar ok hustru Margrettar Wilialms doter i Skaftanum. beiggia þeirra skilgetid barn bade til fader. ok moder. erfde ok iumfru Sescillia adrnemfnd fader sinn firsagdan. ok sidan erfde hustru Margreta fyrnemfnd iumfru Sesceliu dotter sina adrsagda. ok tok arf efter hana ok sidann þar efter erfde Siugurdr *Onanassun. þratnemfnda hustru Margrettu Wilialms dotter efter logum, ok þat er morgum godum monnom odrum witerligt. ok her efter villium mid sveria um þes kann med at þurfua. Til sannenda her um settum mid okkor incigle firer þetta bref er giort var i Berguin a Laugar daghen nestan efter Olafs messu sidare, Anno Domini M° CD° Sexto.

Fem Lagrettemænd paa Ringerike kundgjøre, at de efter Paalæg af Kongens Ombudsmand *Harald Olafsson* randsagede *Delet* mellem *Sande* og *Fjøsriken* i Aadalen, der fastsættes efter de fremførte Vidners Forklaring.

Efter en Afskr. fra Slutn. af 17de Aarhundrede i den Hammerske Saml. i Vidensk. Selsk. i Thronhjelm (No. 64 Litr. C i Nyerups og No. 15 i Hammers Katalog).

55.

21 Septbr. 1406.

Fjøsrik.

Thet skullom allom mennom kunugt vara, thet meer Erikr Pederson, Torer Erlandsøn Stephen Ogmundson Thomas Erikson og Anders Halvorson lagrettomannom a Ringariki athr tigidagen after krosmisse dag om haustan vorum meer a Fiosvikinum a nere Aadalene Anno d(omi)ni M. CD. sexto i navn kongsens ombudsmand Haralder Olufson tilkrafde at skynia og ransaka a deelo og grandamerke millium Sandom og fornemder Fiosvikenom egnan, hørde meer tha vetne efter Ingulf Torgilson, Carl Jonson, og deim svoro a book med fullom eidstavan sem sua æther: Asbonder Redulefferson, Torfinder Evindersøn og Agsle Ivearsøn, athr there vista fyre Gudh sant vara ath retto skellan og londanom Fjøsrikanom börjas meder Haglarkenno steinom thedan og i Maberget, ifran berget ok ath i aasene, sedhan thero i fran ath i aana, dedhan og athr randsaka me ok rækte ather uthur hællan, gingom meer tha ollom maals eiguna, fundist ther Steinar og markeskelnan deim fyr okkor vetnat varo, ther lonnenom athr fylgia Fiosvikum eiguna tykades okkor skynsommelik vara. fyr Sanning skul setto meer okkor insigli fyr thessa bref, som giort var dag og aare sem fyrsagt.¹

¹ Derefter følger en Oversættelse, skreven med samme Haand, idet forestaaende Brev skal gjengive det originale Brevs Sprog. Dette er imidlertid baade altfor modernt og feilfuldt til at være andet end et lavet eller forfalsket Dokument.

Berthold, Biskop af Grønland, gjør vitterligt, at dengang han paa Erkebiskop *Eskils* Vegne af Nidaros visiterede i Lille Herdal, indviede han Kirken sammesteds og fastsatte efter Sognemændenes Bøn deres *Kirkemessedag* til 12 Novbr., hvorhos han tilstaar andægtige besøgende eller dem, der hjælpe til Kirkens Bygning, 40 Dages Aflad.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. (med Arnes egen Haand) i Univ. Bibl. i Kbhvn. (Trykt i Grønlands Historiske Mindesmærker III. S. 890 ff. efter en Afskr. fra c. 1600 i Arnes Brevsaml.)

56. 13 Novbr. 1407. Herdal.

Copia aff et Pergamennz breff liggendis i Lille Herdals kiercke i Herdallenn.

Wii Bertholdus med guds naade Biscop i Grønmlandt helse alle de som dette breff høre eller see, kierligen med vor Herre. Det skall alle viterligt vere, at da vi visiterede i Lille Herdall paa Erligh Herris veigne, Her Eschild med guds naade Ercebischof i Nidros, anno domini M. CD. Septimo, Søndagen epter Sti. Martenns dagh, viede vi kiercken der sammesteds, och schippede dieris kiercke mes dagh, epter Sognemendenis bønn och villie, dagen epter Sti. Martenns dagh, och vetom vi aff guds naade och S. Peders och S. Poffuels Apostels, alle ret schippede dem ¹ som de ² kiercke medt gudelige act søckie, alle ³ til Skriff eller bøgningh hielpe, xl. dage afflad, dem till affløszzen aff dieris Sønder. Jn cujus rei testimonium secretum nostrum est appensum, Domino ⁴ die et loco prenominitis.

Corrige: ¹ ret skriftede mænd. — ² den k. — ³ eller. — ⁴ anno.

Vidnesbyrd om Delet mellem *Skekle* og *Veglund* (Rakkestad), hvorefter sidstnævnte Gaards Beboere kun skulle have Udveie i Skekleskoven med Tilladelse eller ved Leie af denne Gaards Eiere.

Indtaget i Domsbreve p. Perg. af 31 Juli 1602, og 12 Septbr. 1616¹ i norske Rigsarkiv (fra Selsk. f. Norges Vel). (Jfr. ovenfor No. 29 og 35 samt Brev af 18 Juni 1460 nedenfor).

57. 16 Juni 1408. Digernes.

a. Jtt pergamentz breff wnder sex hengindis wskad jndsigler wdgiffuett emellom for^{ne} Skiechle och Weglunde a Botolffs efftan xix Koning Ericks Regimentis aar liudindis i sin beslutting om endemercke och dele, Oer gambla bralege widder Wattmelle aa, och wester i Strudtz Kleff och oer hinnæ och sua i Skorda Kleiff som ligger mitt i almanna wegenom, och sua wdt effther almanna wegenom wtt ij Lidladals brow och oer broen och auster j eynn Røis och oer Røisene och sua auster y wdtt medtt j Angulzs Grytiuick, wilde nockott their mend som a Wiglundanom satto haffua i Skiechuls skoug tha skulda their haffua autuegia meder Loffue eder Leigo med mere forskreffne sex Mandtz breff derom jnde holler,

b. Huorom hanndt (o: Gunder Haagennsønn paa Giuffuer) nu vdj Rette laugde och for Ossz loedt oplesze jtt gamm(e)llt Perkamenttz Breff medt 6 henngenndis och vschadde Jnndsegler formeldenndis vdj sin Meninge: adt Narffue Gunderszen och Joenn Toreszenn haffde prouffuidt medt fuldt Eidstaff om Enndemerke och dielle. j mellom for^{ne} Gaarder. Oor gamble Broleggh vider Wattnemellom aa och wester i Strudtzkleffuenn och oer hennde och suaa j Skordalls Kleff som ligger mit j allmanne weigenn och saa vdt effter Allmande Veigen och vdj Lilledals Bruff och our Broenne och ouster i eenn Røsz och our Røszenn och saa øster i Wattnedt j Annguls Grytteuigh eigornna Skichle offuer for Westann och Synndan fyrrir och thill Birkebech och Skickle er rette Odalszbord wilde nockre de Menndt som aa Wiglonndom sidde j willie haffue j Skickull da skulde de haffue Anntueigia medt Louga eller leiga med mierre samme Breffs Jnndeholdt — — — som er giortt vdj 19 Aar werduglige herre Her Erichs Norgis Konningh regierindis Aar.

¹ Herefter ere Grændserne atter beskrevne i Dom p. Perg. af 10 Juni 1626 i norske Rigsarkiv og fastsættes ved disse Domme væsentlig i Henhold hertil.

Olaf Eriksson pantsætter sin 'og sine Sostres Del, tilsammen 9 Oresbol, i *Orrebek* i Vistalanda Sogn i Thorpehered til *Gerike Hansson*, Borger i *Lødøse*, for 20 svenske Mark for et Tidsrum af 30 Aar, og hvis Jorden ikke er indløst inden denne Tid, da har han og hans Arvinger tabt sin Løsningsret.

Indtaget i Vidisse af 17 Septbr. 1439 (se nedenfor) i svenske Rigsarkiv. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 II No. 1255).

58.

6 Februar 1410.

Lødøse.

Thet scall allom mannom witerlikt wara som thetta breff see æller høra thet jech Olaff Ericsson kænns medh thesso samo mino opno brefwe mik at hafua pantsat beskedhnom manne Gericke Hanisson borghara j Lødhissom min twægghia systra deell jortha som jech mechtik ær at sælia pantsætia oc forfølgghia med allom laghom oc ther till min eghen deell thet ær alt saman theres deell oc min ix øra booll alt j øffura Bek ligendes j Thorpahæret j Wistalanda sokn som jech hafuer pantsat j xxx aar fore xx mark j Swenst tall medh sadan skæll at waare thet ey løst jnnan thenna for^{da} tiidh tha scall jech ælla mina arffwingia jngen tilltalan hafua till thet forscrifna ix øra booll som jech rætteligha pantsat hafuer medh skogh aaker æng

oc fiskewatn rørandes och orørandes j waato oc j thorro jnkte vndan takit Till thæs mere wisso oc wtnisbyrdh thrycker jech mit jnsigle fore thetta breff. Scriptum Ludosie Anno dominij Medx^o ipso die beate Dorothee virginis meo sub sigillo dorso-tenus presencium coaffixo

Bagpaa: Thetta breffuet holder jx ores bool

Eilif Gunnrødssøn, Lagrettemand i Skjeberg, kundgjør, at hans Fader solgte *Vestby* i Utanskogs Fjering i Rakkestad Sogn til *Sveinke Tholfsson* med den Aftale, at *Bodal* skal have en Gadevei mellem Vestbygaardene, hvis Retning nærmere angives.

Indtaget i Underrettsdom p. Papir af 4 Mai 1648¹ p. Gaarden Haraldstad i i Rakkestad. (Jfr. Dipl. Norv. VII No. 545, IX No. 360 og X No. 545).

59. 12 Marts 1410. Dalen (Skjeberg).

Bleff daa først aff forsk:º Thord Jaren jndlagt ett gammelt papirs breff, vnder tre hengendis jndzege, liudendis ord fran ord som følger huilchet ehr lest och paaschreffuen,

Ollum Mannum dem som dette breff see eller høre sender Eilif Gundrosøn laugrettismend j Schiebergsgonn, Qom: Gud och sine kunigt gerande att min fader solthe Sueinche Tolffsøn Vesby, som ligger j Rachestad sognn j Wtenschoug fierding, Och haffde min fader det j sinn schielordom att Bodaall aatte rettiste gatto veg mellom Vesby Gaardene, Vestenn och Nordenn fore en houg som kaldis Raune hougén och saa ret j fiellet, Och saa Vester j enn daall, som kaldis Rougedaall, Jtem hørde och ieg det att min fader sagde, att det var hans sammalth Odell, Jtem sagde och min fader till Suenniche ey sal² jche til Vesby vtten till³ Bodaall mist sinn rette gatto veig, Jtem ehr denne min vidnisbyrd, halff fierdesindz tiffue Aar gammell till sandinge beder ieg de schellige mend som saa heite, Alff Ormsøn och Gudbrand Redersøn laugrettismend, att henge sinn jndzege med min for dette breff som giort var j Daalen, j Schieberg schibrede Sci. Gregorij dag Anno Dominj 1410.

¹ I denne angives Grændser for Gaardene Haraldstad, Sævis og Vestby. —

² Rettet fra det oprindeligt skrevne og derfor ganske usikkert; misforstaaet af Afskriveren. — ³ Aabent Rum.

Almuen i *Jemtland* udsteder Gjældsbreve til Domprovsten *Jens Nilsson* i *Upsala* paa Domkirkens og Dronning *Margretes* Vegne for 600 Mark Penge, som staa igjen af de 1000 Mark, som for 8 Aar siden blev Landet paalagt, og hvorfor 4 navngivne Mænd staa som Forlovere, hvilke Penge nu loves betalte til førstkommende 11 Decbr.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet vedhænger. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 II No. 1278 og St. Olaffs Saga, udg. af J. Hadorph, S.162—67).

60. 4 April 1410. Mordvik.

Thet skal allom mannom witherliket wara som thetta breff høra eller see at wj Karl Pædherson Joan i Sandom Joan i Hara Tylogh i Østanaar Eskil j Sunbærghum Karl Bardhson Thorger i Moo Joan Dale Sighurdh a Berghe Thomas j Bergx-wiik Gumme i Sætrum Widhiærff i Gardhamar Gutzorm i Agh-nahal Olaff i Skala Halwardh i Klifsio Østin j Hoghramo Olaf i Vngrufuo Olaf i Ælff Swærker a Bakka Thorger i Wiik Andris *in Hæg Jacob a Aass Slodhe a Sillabakka Niclis i Giislaass Lauris i Vpland Niclis i Okkadha Rollef a Moo Ottar j Ottarsio Vibiørn i Thoot Berse i Forsom, Alfuer i Stadh Thowe i Kolaas Joan a Bakka Henrik i Nidhragardh, Tronder j Slattom Erik i Tiwdhestadhum Swen j Atberghum Olaf a Moo. Rollef i Vpgardh, Claws i Oknom Østin i Thangaraas. Thørkil i Aflo Thørkil j Sudheraasum Ragnwald i Almaas. Thorbiørn i Bredhaby Pether i Faxanægh(e)ld Olaf i Thrulzaas. Joan i Græftom Andris Kroker Arne i Fornaby Jngelder j Hæstum Kætil Hokson Andirs i Wiikom Olaf Hamundson Niclis a Hall. Pether i Hølene Biærmodh i Trappanæss Sighurd j Myklaas Amund Bagge, Tiwadh i Westanø Pawal i Dighranæs Gunnar i Aarwiik Jon i Ængiom Helghe i Gilleraas. Thore a Rast. Ødhger a Grøtløsa Redhar i Genwallum Wilkin i Stokkom Bryniølf j Waghlem Olaf i Tandom Hemming j Øsan Helghe i Rødhestadhum Niclis i Høliom Ysaac i Bredhawangh Olaf Biwerson Pether Brudson Ottar i Handogha Olaf i Kalpa-stadhum Sighurd j Wiik Arne j Goksio Thore Flater Haquon Sighurdson Claws j Strøm Pether j Tillungxaas Berswen i Filinge Pether j Krangedhe Olaff Bolt Biørnakarl, Sewaster i Hambre Erik i Næss. Biørn a Aas Olaf j Ansasio Olaf Ylianson Aswidh i Stownne Joan j Briniom Jenis i Odhinsal Sigfridh i Opa. Gumme i Gryten Joan Parter Stafan a Berghe Hawardh i Gærdhum Gummund i Owdho Olaf i Hakasænge Greger i Duwawiik Olaf i Hagha *Sidhurd j Tramstadhum Botolf i Tand. Thollef i

Wtby Aaswidh i Wædherwiik Nielis Sowdher Michel j Grima-
 næs Tronder j Stafrom Faste i Mordhwiik Sigge j Sødhasio
 Enar widh Aa. Haquon j Landzæmpne. Anund j Biwrsio oc
 Østin i Flatnorum oc ware ærfwingia oc æpterkomara geldskyl-
 loghe ærom ærlikom manne herra Jenis Nielsson doomprost j
 Vpsalom. a Vpsala domkirkio oc ware nadoghe frw drötning Mar-
 garete wæghna siex hundradha mark j Swenskom pæningom
 eller i godhhom gildom wærdhørom som honom atnøgher. a
 wars landz wæghna Jæmptaland for the aterstadher ther j gen
 sta j waro lande Jemptalande aff the thousand mark ther war
 nadhogha frw hafde waart land til lakt ok hon oss tilbødth med
 siin opin breff badhe med for^{da} herra Jenis Nielsson doomprost
 j Vpsalum ac annor siin budh ther hon hiit sænde, hulket mar-
 kageld j atta aar til forenne war oppa lakt ofuer all thenna
 thry konungx riike, Thæssa for^{da} siex hundradha mark menom
 wj ok skulum alle fornæmpde oc alle med enne sampnadhe
 hand betala en manadh epter Martins messo nw næst komber
 hær j konungx gaardhin Forbærgh i Jemptalande widher wara
 sannind. æro oc godha tro vtan alla længre thøfring. Ware thet
 swa som gudh forbiwdhe at for^{da} herra Jenis Nielsson domprost
 ey beredder wordhe jnnan thenna forscrifna thiid som nw ær sacht
 a for^{da} Vpsala domkirkio oc ware nadoghe frw wæghna. som
 fore scrifuat staar, tha tilbindom wj oss. ok wara ærfwin-
 gia ok æpterkomara. a wars landz weghna for^{da} herra Jenis
 Nielsson domprost vpræta allan then skadha ther han vm the
 for^{da} siex hundradha mark gør a for^{da} Vpsala domkirkio oc wore
 nadoghe frw weghna. Ware thet ok swa. at for^{de} herra Jenis
 Nielsson domprost j Vpsalom før afginge som gudh forbiudhe.
 æn thenna for^{da} thiid tilkome at the for^{da} siex hundradha mark
 skulu betalas, eller ok at war for^{da} nadogh frw for^{da} herra Jenis
 Nielsson annarstadz siin ærende sænder tha wiliom wj ok sku-
 lum alle for^{de} them betala hwem waar nadogh frw eller ærkebi-
 scopen ok capitulum j Vpsalom ther æpter sænda med thesso
 waro opno brefue ther wj nw wtgifuom Alla thenne fornæmpda
 articulos ok hwart oordh widh sigh tha lofuom wj alle for-
 næmpde stadhugha fasta ok obrutlika at halla med enne samp-
 nadha hand widher wara sannind æro oc godha tro vnder for^{da}
 Vpsala domkirkio ban ok hæmd ok wnder wara nadogha frw
 drötning Margarete hylle ok nadh, Til hulkins breffs mera wisso

ok stadhfæstelse oc at alt thetta forscrifna skal hallas stadhugt fast ok obrutlikit som fore ær sacht tha hængiom wj wars landz Jemptalandz jncigle fore thetta breff nærwarandis godhom mannom swa som ær Lasse Laurisson Pawal Jenisson Tillogh i Hardhskagh ok Magnus Blixer hulke for^{de} fyre hafdo til forenne wissath oc lofuat ware for^{de} nadoghe frw drötning Margarete biscop Andris j Strængenæs som tha war doomprost. j Vpsala oc proost Jenis Nielsson som tha war ærkediekn j Vpsalom oc herra Olaf Magnj kanik ther samastadz, hulke fyre æn sta j sama løfte for the thusanda mark ther vppa thæn thiid war vppa waart land Jemptaland lakt, ok hafdom wj ther a oc øfuer hedherlikan ok wælboman man Pether Nielsson Jøssa Findsson foghta j Jæmptaland. at wart landz incigle kom med ja wilia ok withskap hænghiande for thetta breff, hulkit som gifuet ok scrifuat war j Mordhwiik j Brækkasokn j Jemptaland aarom epter gudz byrdh thusanda fyrahundradha wppa thet tionda aret sancti Ambrosij dagh.

Bagpaa: litera obligatoria terre Jempcie Ecclesie Vpsalensi vel eius preposito de vje marc ab Ecclesia Jempcie. — M vj. — Yngre: Noriges handlinger.

(Dronning) *Margrete*, Kong Valdemars Datter, skjænker *Jens Svarteskaanung* det Jordegods i Vestergötland, som tilhorte Rigens Fiender, afdode *Sabel (Kerckendorf)* og hans Hustrue *Kirstine (Lavesdatter Urne)*, og som Jens's Fader, Hr. *Nils Svarteskaanung*, havde i Væрге af Kronen, da han døde.

Efter Afskrift i Peringskölds Dipl. vol. XI i kgl. Vitt., Hist.- och Antiqu.-Acad. i Stockholm. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 II No. 1326 efter Afskr. i Lars Sparres Copibog (J. 7) fol. 386 i Svenske Rigsarkiv, hvis Afvigelser kun ere orthographiske. Her findes ogsaa Tegninger af de dengang bevarede 4 Segl: Dronningens, Thorsten Simonssons og Brødrene Augustins).

61. 1 Juli 1410. Hisingen.

Wi Margareta medh guds nade Waldemars Dana konungs dotter kænnest medh thetta wart opnæ breff at før huldschap tro-skap oc kærlek som war son konung Erik oc wi haffue befunnit aff her Niels Swartæ Skanung, hues siæll gudh haffue, oc war søn oc wi æn wænta at befinnæ af Swartæ Jens, forenæmpdæ her Skanungs son sa længe han leffuer. tha haffue wi vnt oc gifuit medh thetta wart opnæ breff fornæmpde Swartæ Jens all then ræt som war son oc wi oc cronan oc konungadømet

haffuæ hafft eller haffuæ i thet godz som kallas Sabels oc hans husfru H. Christinæ godz, swa megit aff thetta forskreffnæ gotz, som her Skanung nu aff oss haffdæ i Westergötland tha han døthe, thet haffuæ wi vnt oc giffuit fornæmpdæ Swartæ Jøns til ewærdelig eyæ medh all war sons konung Eriks oc war oc kronona ræt som wi ther till haffuæ hafft eller haffuæ som før ær sagt. thy at fornæmpda Sabel oc husfru Kirstinæ døthe ware oc rigesens fiender. Ok till meræ bewaring oc wysen om allæ these for^{ne} stycke, tha haffwæ wi wart signet medh wilie oc witskap ladet hænge for thetta breff oc till witnisbyrd her Gøstaf Magnussons her Jens Gryms riddares, Hans Krøpelins Thorsten Simonsons Staffan Clawssons Jacob oc Lambrechts Augustins brøders Eggerd Cales Jens Anderssons oc Pællæ Markmans wæpnara jnsigle. Datum Hysinge in Sandægarden anno domini millesimo cd: decimo in profesto visitacionis beate Marie virginis.

Jakob, Biskop af Garde, bevilger som Generalvikar for Biskop Peter af Roskilde, at den ukjendte Kirkevielsesdag for St. Michaels Kirke i Slangerthorp (Slangerup), der hidtil har været holdt paa St. Briccii Dag (13 Novbr.), hvilket har voldt Uleilighed, for Fremtiden maa høitideligholdes første Søndag efter Allehelgensdag, og at de i den Anledning givne Indulgentser ligeledes maa overføres til denne Dag.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn., jfr. m. flere Afskr. i Langebeks Danske Dipl. i danske Rigsarkiv. (Uddrag i Grønlands hist. Mindesm. III S. 150 efter Mscr. Barth. VIII S. 108).

62. 13 Novbr. 1411. [Slangerup?]

Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis Jacobus dei et Apostolice sedis gratia Episcopus Gardensis, venerabilis pro nunc in Christo Patris Domini Petri Episcopi Roskildensis in spiritualibus generalis Vicarius salutem in Domino. Cum sincere nobis in Christo dilecti, parochiani videlicet Ecclesie Sancti Michaelis in Slangethorp, Roskildiensis dyocesis ex incerto dedicationis sue die in Festo Sancti Briccii Confessoris annua frequentatione celebrate diversa eis hucusque evenisse incommoda qverulose proposuerunt instanter supplicantes et devote super hoc de oportuno remedio ipsis salubriter provideri. Nos igitur auctoritate omnipotentis Dei et beatorum Petri et Pauli confisi concedimus atqve statuto perhenni firmamus qvati-

nus eadem dedicationis festivitas usque in Dominicam proximam post festum omnium sanctorum transferatur atque ipso eodem die perpetuis temporibus de ipsa festivitas celebrior habeatur erga Parochianos Ecclesie memorate. Volentes ut omnes et singule indulgentie per quemcunque Predecessorem nostrum ratione ejusdem dedicationis concessa pronunciarique consvete Dominica, qua supra concedantur atque concessa populo promulgentur. In cujus rei testimonium sigillum nostrum presentibus est appensum. Datum Anno Domini Millesimo. C. D. undecimo die sancti Briccii Confessoris.

To Mænd kundgjøre, at *Harik Paalsson* erkjendte at have solgt til *Fridik Thorstensson*, hvad han havde arvet efter sin Fader i *lille Bolstad* paa *Ladalm* paa *Vaage* og derfor oppebaaret Betaling.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Hellen i *Vaage*, August 1898). Alle 3 Segl mangle. (Se Dipl. Norv. III No. 608, V No. 452, samt Brev af 7 April 1436 nedenfor).

63. 14 Novbr. 1411. Lunde (Vaage).

Ollom Monnom þeim sem þetta bref sea ædæ høyræ sendæ Halwardh Alfsson Bergswein Auðonasson Q. g. ok sinæ kunnigt gerande ad mer warom a Lunde er liggir a Wagha a lauger daghin nestæ æfter Marteinsmesso a þridiæ are ok xx Rikis wars wyrduligis herræ herræ Eirikis med gudis naadh Noregis kunungis saghom ok hordom a ad þeir heldo hondom saman Harikker Palsson af eine halfw en af annare Fridiker Þosteinsson med þeim skilmala ad firnæmder Harikker kiendis ad han hafde sælt firnæmdom Fridikie swa myklæ jordh som han atte ok han hafde ærft æfter faðer siin j litlæ Bolstadum er liggir a Laðalme a Wagha friælsæ ok heimulæ firi hwariom manne med ollom þeim lutum ok lunnadom sem til firnæmdæ iordh j litlæ Bolstadum hæfwir leghit ad forno ok nyghio vtan gardz ok jnæn til ewerdelighar egho ok alz afrædis: Jtem kiennis ek Hariker Palsson ad aðernæmder Fridiker hæfwir lokit mik fystæ peningh ok siðasta ok alla þer j millom sem j kaup okkart kom firi firsagdæ jordh j litlæ Bolstadum ok til þes meiræ Sanyndæ sætte ek tidnæmder Harikker mit jncigle med þessæ godræ

manna jnciglom sem j hiawaro þesso okkro kaupe firi þettæ bref er gort war dægghi ok are sem fir sighir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff for Bolstad

Erkebiskop *Eskil* af Nidaros tilstaar alle bodfærdige, der besøge St. Marias og St. Birgittas Kloster (i *Vadstena*) eller yde det Hjælp eller der overvære Gudstjeneste, hver Gang 40 Dages *Afad* for paalagt Pønitents.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet mangler. (Trykt i Svenskt Diplomatarium fr. 1401 II No. 1692). (Jfr. Dipl. Norv. IV No. 795).

64. 21 Marts 1413. Vadstena.

Vniuersis Christifidelibus presentes litteras inspecturis *Eskil* lus miseracione diuina archiepiscopus Nidrosiensis salutem in domino sempiternam. Quoniam vota Christifidelium ad diuini cultus ampliacionem et animarum remedium sunt piis exhortacionibus ac indulgenciarum fauoribus excitanda nos igitur de omnipotentis deij misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum auctoritate beatique Olauí regis et martiris meritis et precibus confidentes omnibus vere penitentibus et confessis qui claustrum beatarum Marie virginis et Birgitte ibidem patrone visitauerint uel qui eidem claustro manus porrexerint adiutrices seu qui missis predicacionibus aut aliis diuinis officiis ibidem interfuerint quociens premissa uel aliquod premissorum deuote adimpleuerint tociens quadraginta dies indulgenciarum de iniunctis sibi penitentiis auctoritate ordinaria in domino misericorditer relaxamus. Datum Watzsten. anno dominij mcd xiiij^o die sancti Benedicti confessoris nostro sub secreto impendenti coaffixo.

Bagpaa: littera domini archiepiscopi Nidrosiensis super indulgenciis.

Lasse Laurensøn i Vang i Jemtland erkjender, at han har overdraget til *Upsala Domkirke* 10 Øresland Jord i *Fastaberg* i Skerike Sogn ved Vesterås for 70 engelske Nobler, som han paa Dronning *Margretes* Vegne var skyldig, med Ret til Gjenløsning for hans Efterkommere.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Vaabenseglet (Skjold, delt efter Længden) vedhænger. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 II No. 1770).

65.

12 August 1413.

Upsala.

Allom thæm thettha breeff høra æller see skal thet witherli-
kith wara ath iak Lasse Laurinzson ij Wangh ij Iæmptalandhe
kænnis medh mino opno breffwe ath iak hawir geldgullith Vp-
sala doomkyrkio thyo ørislandh jordh ij Fasthaberghe ij Sked-
righe sokn widh Wester Aarws. medh hwsom oc heman. ij watho
ok thorro. engo wndan taghno fore sywtyghi Ængilska nobila
som jak war. skylogher. Wpsala doomkyrkio aff rettho skuld aff
høghburne forsthinne wæghna drøtningh Margarete. Thy affhen-
dher. iak mik oc minom arffwom thet sama godz. Fastabergha
medh thyo ørislandh iord ok tilæghnar. jak thet for^{de} Vpsala
doomkyrkio til æwerdhelika ægho wthan alth argth. Ware thet
swa ath nokre myne æpther komare. ællir ærffwinghia wilia thet
ather løsa. tha skula oc ægha the giffwa oc bethala the for-
sagdhe Wpsala doomkyrkio for^{da} sywtyghi *Ælgilska nobila.
Fframdelis. giffwir jak fornempde Lasse Laurinzson. fulla
makth. oc alla hærenzhoffdHINGIANOM oc domaranom ij the hæ-
rade som for^{da} Fastabergh jnnan ligggher. at hwilkin thera nær
stadder. ær maghe Vpsala kyrkio forscifna thyo øris land jord
ij Fastaberghhe. fasta oc hemola til æwerdelika ægho. Til thes
mere wisso oc forwaringh. tha hengher iak mith jncigle for
thettha breff. Scriwadh ij Vpsalom. æpther wars herra byrdh tu-
sand aar. fyra hundrad. aar aa trætthondhe arith næsta løgher-
daghin æpther sancti Laurencii dagh.

Bagpaa: littera Laurencij Laurisson de x oris in Fastabergh circa Arosiam.

Olaf Paulsson i Hyrebod afgiver Forklaring om en Granskning af Grænd-
serne mellem *øvre og ytre Hodal* samt mellem *Sverige og Norge* i 1413,
hvorved han skal have været tilstede sammen med *Hans Albrektsson*,
Landsfoged, og *Lasse Karlsson*, Lagmand i Helsingland, samt *Haakon*
Larensson, Lagmand i Jemtland, med opnævnte Mænd fra Helsingland,
Jemtland og Medelpad, og hvorved Grændserne fastsattes efter Lands-
skraaen, medens Øvre Hodalsmændenes Breve domtes ugilde.

Efter en defekt Afskr. p. Papir (fra 1480-Aarene) i svenske Rigsarkiv med
Spør af 3 bagpaa trykte Segl. Forfalskning finder her vistnok Sted, da de
nævnte Personer ikke vare Lagmænd i 1413 eller overhovedet samtidige.

(Trykt i Handl. ror. Skand. Hist. XXIX S. 49—50.)

66.

Uden Dag 1413.

Uden Sted.

[Alle the dannem]en som thetta breff kan fore koma Hilsar jach Olaff Pawelsson j Hyrebodom venligh [och kerligh meth waar] herre Iesu Christo Bekiennis jach och fulleligh tylstar meth thetta her mith nerwarandis opne breffue at arom epter gudz byrdh Mcdxiiij Tha var jach paa ena syn j mællan yter Hwddal och øffuer Hwddal meth tesse her epter scripne som var Hans Albrichthsson lanzfocthe meth Lasse Karlson lagman j Helsingelandh och Esbiørn j Tælle Hælgæ j Gordh, Sywrðh Mørth, Kiebbe Olaff och Gundbiørn j Rangsæther huilke som næmpdhe vore aff Hælsynge landh jtem ther var och Hakan Laresson lagman j Jemphelandh pa Rikesens radz vegna aff Norie meth vi mannum och vi owildhe men aff Mædelpadh som ranzakadhe om Rike mærke j mællan Swærie och Nørie før thy the tær bodhhe the trætthe om jnghen annar egær Tha reknadhe øffuer Hwdals mæn sig j mile nidhan føre øffuer Hwddal [neff¹ Och yter Hwddals men reknadhe sigh j milæ offwan føre øffuer Hwddal jn tyl Hwitalme [neff¹ Tha ranzakadhe the xxiiij meth focthe och lagmannom bæggæ thæres skel Tha haffdhe øffuer Hwdals mæn naghan breff som ther rørdhe pa Huilke breff the granneligh ranzake, Och ranzakede jamwel bøkerne som kallas landzskra Som fynz skielege vti al rikemerke j mællan Swarike och Nørie Tha bare fførsc^{ne} xxiiij bøkerne gille Och ogilledhe the breff som øffuer Hwddals mæn haffdhe Tha kwndhe the ey sannare ranzake en Rike mere skulle staa och bliffue vidh Hwytalme som [skrane vthwise Till yttermere wisze beder iag hederlige mannas Jnsigle son er her] Olaffs kirke herre [i Hudal och her Olaffs kirke herre i Jerffsiø Scriptum Jerffsiø Anno [Dominj mcdlxxx] jpsø die assumpcionis [beatissime Marie virginis]² .

¹ Ordet neff er paa begge Steder tilskrevet over Linien. — ² Udfyldt efter 2 lidt afvigende Afskrifter i svenske Rigsarkiv fra 17de Aarhundrede, af hvilke den ene har Aarstallet mcdlxxxiv. — Brevet findes ogsaa blandt flere yngre Afskrifter fra 17de Aarh. angaaende Jemtlands Grændser i Pakken: «Danica. Strödde Gränshandlingar. Sverige söder om Lappland mot Norge.»

Ridderen *Klaus Grupendal* og Væbnerne *Volkmar v. Mølen* og *Gert v. d. Lancken* udgive Vidisse af det Forpligtelsesbrev, som Eskilstuna Klosters Prior og Konvent have udstedt til Dronning *Margrete*.

Efter Orig. p. Perg. i danske Rigsarkiv (Sverige. Södermanland. Katal. S. 165 No. 13). Alle 3 Vaabensegl vedhænge (2det m. Omskrift: S. Volkmar de Molen). — (Trykt i Sv. Dipl. från 1401, II No. 1924).

67. 12 Marts 1414. Uden Sted.

Wj Clawes Grupendale Riddere Møleke oc Gerith van der Lanken a wapn gøre witerlicht oc openbare alle the som thenne scrift høre eller see oss æfter war herres føthelsses aar thusende firehwdrethe vpa thet fiortænde aar vpa sancti Gregorii pape dagh hafue seet oc skoet oc hørt grangifleghe fore oss ouerlæset eet opet pærkmens breff v raghet oc v scrapet oc j alle made v falsket oc v misthænkelicht medh sanne oc wisse hængende jncigle jnciglet helt oc holdet oc allsthings wel bewaret huilkit breff luder ordh fran ordh æfter thy som her æfter følgher

[Her følger Brevet No 48 ovenfor.]

Oc til mere witerlichtet her vm haue wi ladet ware jncigle hænges fore thænne scrift Datum anno et die supradictis

Ridderen *Klaus Grupendal* og Væbnerne *Volkmar v. Mølen* og *Gert v. d. Lancken* udgive Vidisse af Optagelsesbrevet for Dronning *Margrete* i Vadstena Klosters og Ordenens Broderskab samt af Klosterets Brev angaaende hendes og *Eriks* Delagtighed i Ordenens gode Gjerninger etc.

Efter Orig. p. Perg. i danske Rigsarkiv (Sverige, Östergötland No. 17. Katal. S. 217). Alle 3 Segl vedhænge.

68. 12 Marts 1414. Uden Sted.

Wy Clawes Grupendale Riddere Møleke ok Gerith van der Lanken a wapn gøre witerlicht ok openbar alle the som thenne scrift høre eller see ooss æfter war herre føthelses aar thusende firehundrethæ vpa thet fiortende aar vpa sancti Gregorij pape dagh hafue seet ok skoet ok hørt grangiffleghæ fore oss owerlæsne opna permens breff wragedhæ oc wskrapedhæ oc j alle madæ wfalskedhe oc wmistenkelighæ medh sanne oc wisse hængende jncigle jncigledhe hele oc holdne oc allstings wæl bewaredhæ hwilke breff lude ordh fran ordh æfter thy som her æfter følgher

[Her følger Brevet No. 49 ovenfor samt Brevet No. 364 i Dipl. Norv. VI, ogsaa trykt i Svenskt Dipl. från 1401, I No. 564.]

Oc til mere witerlicheet her vm hafue wy ladet ware jnciglae hengis ffor thænne scriff Datum Anno et die supradictis

Fikke Grupendal (til Aaby i Baahuslen) erkjender, at han med Samtykke af sin Hustru *Katharina Andersdatter* har gjort Mageskifte med *Biskop Brynjulf* af Skara, hvorved han overlod *Stalbjerget* mellem Skara og Axewall til Skara Domkirke mod *Sjovaraas* Kvern ved Hønsæter.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl mangle No 1 og 4. (Trykt i Svenskt Dipl. fr. 1401 III No. 2108.)

69.

15 Juli 1415.

Aaby.

Thet skal alla mæn viterligheth wæra thom som thetta bref hora æller se at jæc Fikke Grwpendal bekennis thes med thesso myno opno brefuæ at jæc hafuer med mynne hustrw *Katrino Anders dotter* ja oc goduilia giort jorda skipte med wyrdeligom herra herra *Bryniulfwe* med gudz naadh biscope j *Skarom* med swa *danghe skel at jæc [oc¹ antwordher oc afhendher domkir-kunne j *Skarom Stalbierghet* som liggheer mellom *Skara* oc *Axa-walla* med allæ lunnendæ som ther til hafwer lighet fran forno oc nygio j wato oc thyrro fran mik [oc¹ mynne hustrv oc warom ærfwingiom [til¹ oc til domkirkennæ j *Skarom* til æwerdelighe egho, fore the quern som kallaz *Siowaraas* quern oc liggheer widher *Hønosæter*, Oc til witnisbyrdh her om tha hængia thesse godhe men siin jncigle med myno jncigle som swa heta *Jacob Augstiin* fagute ofwer *Wikena* oc *Sæmondher Thørgylsson*² lagman ther samastadh oc *Fykke Zysendorp* for thetta bref som scrifuad war j *Aby* manadaghen nesta fore sancte *Margarete* dagh anno dominj m^o cd^o xv^o

Bagpaa: De *Stalbergh*. — de *Stalbergh* priores littere quarum defectus supplebatur per alias litteras sequentes.

¹ Igjen udslettet. — ² Skankevaaben.

Fikke Grupendal mageskifter med Samtykke af sin Hustru, *Katharina Andredsdatter, Stalberget* med *Tostathorps* Hage til Biskop *Brynjulf* af Skara og hans Efterfølgere mod *Sjogaraas* Kvern i Fullalösa Sogn i Kindahered. Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl mangler No. 2. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 III No. 2109 og efter en Afskr. i Dipl. Norv. V No. 511).

70.

15 Juli 1415.

Aaby.

Thet skal allum mannum viterliet wara som thetta breff hõra eller se, at iak Fikke Grupindall. bikænnis med thesso mino opno breffwe mik hawa med minna hustrv *Katerine Andrissa* dotter. ja oc godhvilia. giort iordhaskipte med wyrdhelikom herra herra *Bryniulff* med gudz nadh biscop i Scarom, i swa mato, at iak hawer wnt oc latit hanom oc hans epterkommandom. i Scara domkirkio *Stalberghit*, som ligger mællin Scara oc *Axawald*. med *Tostathorpa* hagma. aakrom oc ængiom, oc skoghom oc allo andro thy som ther til ligger oc aff aller tillighat hawer. ee hwat thet hælzt ær nær eller fiærran, i wato oc thõrro engo wndan takno, for the qwærn som *Siogharaas* qwærn heter oc ligger widh *Hønsæter*. j Fullalösa sokn i Kindaheret med allo thy som ther til ligger oc aff aller tillighat hawer. nær eller fiærran i wato oc thõrro. hwat thet helzt kan wara engo wndan takno, affhender thy iak mik minne hustrv oc warom arfwom for^{da} *Stalbergh* med *Tostathorpa* hagma oc allo andro thy som ther til ligger oc aff aller tillighat hawer. som forscriwat staar, oc tilegnar iak thet for^{dom} biscop *Bryniulff* oc hans efter kommandom i Scara domkirkio til ewerdhelika ægho oc til witnisbyrdh hær wm tha hængia thesse godhe mæn *Jacob Augstiin* foghute offuer *Wikena*, *Sæmunder Thyrgilsson* laghman ther samma stadh, oc *Fikke Zisendorp* siin incighle med mino eghno incighle for thetta breff som scrifwat war i Aby manadaghin næst fore sancte *Margarete* dagh Anno Dominj Millesimo quadringentesimo quinto decimo

Bagpaa: De *Stalbergh* et *Tostæthorps* hagma quomodo permutabantur pro *Sioæras* Quærn

Peder Ulfssøn (Ros) gjør vitterligt, at han og hans Svoger *Jons Eriksson* have gjort et venligt Skifte efter *Peders* Farfader Hr. *Jon Hafthorssøn* og hans Mormoder Fru *Birgitte* af den Arvedel, som de begge have kjøbt af *Peders* Farbroder *Ivar Jonssøn*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle. (Trykt i Diplom. Dalekarl. Suppl. S. 43 f. og i Svenskt Dipl. fr. 1401 III No. 2127).

71.

17 August 1415.

Ervalla.

Thet sc[al] ollum them witerlict ware swasom thetta breff se eller høra læsas at jac Pether Wlfson. kennis med thesso mina nærwardendis opno breffue thet jach hafuer giort et ret oc winlict skipta med welboren man oc ærlighen Jøns. Erikson miin ælschelica magher epter myn fadher fadher herræ Joan Hafthornsson riddera war oc mina modhers modher. fru Byrgitto gudh therres sielæ hafue, aff then lut oc arfuedeel swasom for^{de} Jøns Erikson oc jac kiøptom aff Ywar Joansson myn fadher. brother. vtj hans liffuendis liiff epter thy hans opno breff luder oc beuisær som wi ther vppo hafuom, først vtj swa mato som her epter følgher. at for^{na} Jøns Erikson oc Byrgitto mina søster scule hafue fyra garthe j Sudherby vppo Fannø j Løta sokn liggendis swasom sculde om arit siextan pund korn. oc fyra march penninge Jtem Fanø garth som rænter vque march penninge Jtem thrydhungen aff halff Ærwalæ garth oc swa marga landbo garthe ther tilligendis swasom ræntæ halff siextande march penninge hwart aar. Ther j mot scal jac hafue. først Synnerstathe. som rænter. attæ pund korn oc halftyende march penninge jtem Østunaquern swasom sculder .vj. thyni miol oc ena march penninge. jtem Brydiogarthen j Aspe j Biornscogh sokn som rænter. fyra march penninge oc Holma j samme sokn som renter tyo øre penning. jtem en garth j Fyraby j Øbo-sokn som sculder thre thyni korn oc ena march penninge jtem twadelenæ aff halff lwt (?) Ærwale gardh jtem Ralzsta j Nerka ligendis med alt thet ther tilligger vtan en gardh som heter Næwasta, jtem Sterlinge oc liggendis j Nærkæ oc med alt thet, ther. tilhørir. jtem all then rættikhet swasom wi j Ørabro hafuom vtan thet stadh som slottit astaar. jtem en gardh j Vllauj j Aschesundz sokn som renter. twa march penninge. Jtem tve pund. miol sculd. j Alsters quern j Wermaland. Thetta forscrefna schypta hafuom (wi) giort schiellica oc laghlica epter thy Swerikis laghbok vtkræfuer. oc beuiser, Thy later jac fornempde Pether Ulfson forscrifna Jøns Erikson. oc alla hans arfua oc epterkommera quitta. ledhuga oc altzthings løsæ for all ytermæra tiltalen eller namanung om thesso fornempda gotz oc schyptæ, Oc for alle the gotz oc løsæra swasom wi mellom os j Swerighe schypt hafuom, til thenna dagh swasom ware opno breff ther ofuer

ytermæra lude oc beuisa. Oc til this mera visso storræ schiell oc hæghra forwarung tha henger jac mit jncigla witherlighe for thettæ breff Oc bethis jac ærlighe menz jncigla til witnisbyrdh med mit swasom er herræ Olaffs kirkio presters. j Ærwala oc Oleff Garps Datum et actum Ærwala anno domini Millesimo quadringentesimo xv^o Sabbato jnfra octauas assumpcionis Marie virginis gloriose.

Bagpaa: Pether Wlffssons skipto breff med Jøsse Ericson.

Med Haand fra 17de Aarh.: ang^{de} Sudherby, Fanø, Årvala, Synnerstad, Østuna qvarn, Aspa, Holma, Fyraby belægne i Løta, Biørnskog och Öbo soknar jtem Ralsta, Nawasta, Sterlinge, belægne i Nerike.

Vadstena Konvent beder Biskop *Sigurd* af Hammer om Tilgivelse for *Olaf Magnussens* Enke *Ingerid* af hans Bispedømme, som er kommen derhen som *Pilegrim* under den femaarige Pønitents, han har paalagt hende paa Grund af de mistænkelige Omstændigheder, hvorunder hun forklarer at have født et utidigt Foster i Skoven, hvilket derpaa en Bjørn skal have borttaget.

Indført i en Brevbog fra Vadstena fra Slutn. af 15de Aarhund., Codex No. 6 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 55 a. (Trykt i Svenskt Dipl. från 1401 III No. 2185).

72. [9 Februar 1416¹]. [Vadstena].

Reuerendo in Christo patri ac domino domino Sighurdo diuina
miseracione episcopo Hamarensi domino nostro gracioso
cum condigna reuerencia presentetur

Humillima et deuota nostri recommendatione in domino sincere premissa Cum debita graciaram accione pro vestris beneficiis nobis impensis et fauoribus graciosis Reuerende pater et domine quoniam latrix presencium Ingridis relicta Olau Magni vestre pastoralis sollicitudinis ouicula post labores plurimos et viarum discrimina ad nostrum peruenit monasterium in specie et habitu vere peregrine deuotissime postulans vt indulgenciam misericorditer de iniuncta sibi penitencia consequi mereretur Casunque sue miserie nobis non sine suspiriis recitans asserebat se de viro suo legitimo concepisse et ante tempus debitum abortiuum in nemore peperisse quem mox ablatum vrsina se uicia sue nature sequens vestigia in fouea quam fecit remocius sepeliuit. Pro quo facto forsitan huiusmodj casus suspiciosa rari-

tas et dicte mulieris probacio defectiua quinquennem sibi penitenciam reuerendam paternitatem vestram jniungere coegerunt Quamobrem reuerende paternitati vestre que singulariter pietatis gracia et mansuetudinis spiritu dinoscitur habundare humillime supplicamus quatinus vestra episcopalis dignetur auctoritas hanc simplicitatis filiam a prefata penitencia absolutam habere et misericorditer supportatam dummodo casus ita in veritate contigit sicut dixit, Et licet occasio quodam modo fuerit huius mali et sinistre suspicionis inicium, tamen hoc totum propter longe sue peregrinationis exilium habere dignemij abolitum et indultum Nam securius est reuerende paternitati vestre si propter misericordie humanitatem quam si propter districciorem iusticiam iudicatur. Suscipiat ergo pius pastor benigne suam ouiculam reuertentem, ne si claudatur ei misericordie sinus incidat in desperationis abissum et periat simplicitas innocentis quam tamen innocentem non iudicamus cum sit ouis aliena Sed ideo nominamus quia ex confessione eius tam occulta quam publica cognouimus ipsam fore jnnocencie titulo insignitam Jnsuper ad mandata vestra libenter nos offerimus beniuolos et paratos ac specialiter pro statu vestro felici et incolumitate persone diuinam clemenciam iugiter oraturos Reuerendam p. v. conseruet altissimus in sua gracia incolumem et felicem per tempora longiora Scriptum monasterio nostro Watzstenensi dominica iiij post octauas epiphanie domini nostro sub sigillo

Hec conuentus fratrum monasterij Watzstenensis reuerende paternitatis vestre humillimj et deuoti oratores

¹ Indført i Codex mellem Breve fra Aaret 1416.

Erkebiskopperne af *Lund* og *Upsala* samt Biskopperne af *Oslo* og *Odense* give 40 Dages *Aflad* for paalagt Pønitents til de bodfærdige, der paa nogen Maade medvirke til Opførelsen og Udsmykningen af det *Marie-* og *Birgitte-Kloster*, som agtes bygget fra nyt af i *Maribo*, samt til dem, der i religiøst Øiemed besøge Stedet.

Indført i en Brevbog fra Vadstena fra Slutn. af 15de Aarhundrede, Codex No. 6 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 87. b.

73. [Februar 1417?]. [Kjøbenhavn?].

Vniuersis sancte matris ecclesie filiis ad quos presentes littere preuenerint. P(etrus) dei gracia archiepiscopus L(undensis) Jo-

(hannes) Vp(salensis) Ja(cobus) Aslo(ensis) Jo(hannes) Otto(ni-ensis) archiepiscopus et episcopi paternum affectum in domino et salutem Pium obsequium deo omnipotenti credimus exhiberi quando et quociens eius fideles ad pietatis opera monicionibus salutaribus excitantur. Cupientes igitur vt monasterium sanctarum Marie virginis et Birgitte vidue M.¹ N. de nouo erigendum et edificandum congruis habeatur reuerenciis et honoribus et a Christifidelibus frequencius visitetur et in suis edificiis prosperum successum et felicem effectum valeat obtinere omnibus et singulis vere penitentibus confessis et contritis qui prefatum monasterium seu locum in quo construatur causa deuotionis et oracionis seu peregrinacionis deuote accesserint, missis matutinis vespertinis aliisque diuinis horis et officiis ibidem interfuerint uel cimiterium eius deum pro pace et pro fidelibus defunctis pie exorando circuerint seu ad serotinam pulsacionem beatam Mariam virginem ter cum salutacione angelica humiliter salutauerint aut ad structuram ipsius Monasterij uel ad calices libros vestimenta lumina et alia ornamenta diuinum cultum concernencia sua largiti fuerint et manus porrexerint et porrigi procurauerint adiutrices quociens premissis uel eorum aliquo deuote fecerint tociens eis de omnipotentis dei misericordia et beatorum P(etri) et P(auli) apostolorum eius auctoritate confisi prout nobis de jure et dyosesani consessu permittitur .xl. dierum indulgenciam de iniunctis sibi penitenciis in domino misericorditer relaxamus Et nos J(hannes) episcopus O(ttoniensis) suprascriptus predictas indulgencias et omnes alias predicto loco a quibuscunque archiepiscopis et episcopis concessas que nostra confirmacione necessario indigent in quantum cum deo et de jure possumus auctoritate ordinaria qua ibidem fungimur tenore presentium approbamus et in nomine dominij veraciter confirmamus Jn cuius rei testimonium secreta nostra presentibus sunt appensa

¹ Nogle følgende Breve vise, at dette betyder Mariebo.

Erkebiskop *Eskil af Nidaros* og Biskop *Barthold af Garde* tilstaa de bodfærdige og troende, der paa visse nærmere angivne Festdage i religiøst Oiemed besøge den hellige Kong *Olafs Altar* i St. Pauls Kirke i *Saxkjøbing*, eller som yde Gaver dertil, 40 Dages Aflad for paalagt Pønitents, naar Diocesanen dertil giver sit Samtykke.

Efter Arne Magnussens Afskr. bl. hans Apographa i Univ. Bibl. i Kjøbenhavn efter Orig. i Saxkjøbing Prestearkiv. Erkebispens Segl var tilstede, medens Bispens manglede. (Jfr. Grønlands hist. Míndesmærker III S. 892 f.)

74. 25 April 1420. Nidaros.

Vniversis Christifidelibus presentes litteras inspecturis, Esskillus Dei et Apostolice sedis gratia Archiepiscopus Nidrosiensis, ac Bertollus eadem gratia Episcopus Gardensis, salutem et sinceram in Domino caritatem. Quoniam vota Christifidelium ad divini cultus ampliacionem et animarum remedium sunt piis exhortationibus ac indulgentiarum favoribus excitanda: Nos igitur de omnipotentis dei misericordia, et beatorum Apostolorum ejus Petri et Pauli meritis et precibus confisi omnibus vere poenitentibus et confessis, qui ad Altare Beati Olavi Regis et Martyris in Ecclesia Sancti Pauli Apostoli de Saskøpungh, Othoniensis Dyocesis, in festivitibus infra scriptis videlicet, Nativitatis Domini, Circumcisionis et Epiphanie, Resurrectionis, Ascensionis ac Pentecostes, Trinitatis, Corporis Christi, in utroque festo Sancte Crucis, in omnibus festivitibus Apostolorum et Ewangelistarum, in Nativitate sancti Johannis Baptiste, in singulis diebus Beate Marie semper virginis, in utroque festo Sancti Olavi Regis et Martyris, Beati Laurentii, Beatorum Nicholai et Martini Episcoporum ac Confessorum, Beataram Katerine et Margarete virginum et Martyrum, necnon in omnibus diebus Dominicis per anni circulum, causa devotionis, orationis seu peregrinationis accesserint, vel qui in missis, predicationibus, aut aliis divinis officiis ibidem interfuerint, seu qui eidem Altari manus porrexerint adjunctrices. quotiens et quandocumque premissa vel aliquod premissorum devote ac venerabiliter adimpleverint, totiens .xl. dierum indulgentias de injunctis sibi poenitentibus in Domino misericorditer relaxamus, Dummodo Dyocesanus predictae dyocesis suum ad hoc prebuerit consensum. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum Nidrosie Anno Domini MCDxx^o.¹ ipso die Sancti Marci Ewangeliste.

¹ MCDxx^o. Scriptum est et evidens in originalibus ne postea dubitem (Arnes Anmærkning). Derpaa beskriver han Erkebispens ellers ikke kjendte Segl saaledes:

In sigillo, oblongo, Eskilli Archiepiscopi est frontispicium templi, vel chori. in ostio sedet Rex coronatus, habitu talari, dextera securim tenens sinistra globum cum cruce ante pectus Regis locatum, Inferius in sigillo adhuc ostium est, in quo vir geniculans cum cruce, faciem ad Regem elevans (sunt S. Olaus et Eskillus) ab utroque hujus inferioris ostii latere sunt duæ figuræ:

Her følge to Tegninger, der formentlig have staaet i Skjolde paa hver Side af Erkebispen, nemlig 2 korslagte Nøgler (Embedseblem) og en halv Ørn mod 3 Tverbjelker (Familievaaben) med Omskrift: Secretvm. Eskilli. primi. [archiepiscopi Nidrosien., 2det Segl manglede.

Biskopperne *Johannes* af Roskilde, *Aslak (Bolt)* af Bergen, *Thomas* af Orknø, *Arne* af Skaalholt og *Anbjørn* af Hammer tilstaa de bodfærdige af sine Stifter, der bede eller høre Messer ved eller yde Gaver til *St. Olafs Altar* i St. Pauls Kirke i *Saxkjøbing*, 40 Dages Aftad for paalagt Pønitents.

Efter *Arne Magnussens* Afskr. bl. hans Apographa i Univ. Bibl. i Kbhvn. efter Orig. i Saxkjøbings Prestearkiv.

75. 10 Juni 1420. Saxkjøbing.

Universis et singulis Christifidelibus, ad quos presentes littere pervenerint, Nos Johannes Dei et Apostolice sedis gratia Roskildensis, Aslacus Bergensis, Thomas Orchardensis, Arnerus Scaloltensis et Andbernus Hammerensis, eadem gratia Ecclesiarum Episcopi, salutem in Domino sempiternam. Pium et gratum omnipotenti Deo obsequium impendere credimus, quotiens fideles suos ad pietatis opera excitamus. Cupientes igitur, ut Altare Beati Olavi Regis et Martyris in Ecclesia Beati Pauli in Saxkøping, Ottoniensis Dyocesis, congruis habeatur honoribus, et a Christifidelibus jugiter frequentetur: omnibus vere poenitentibus et confessis, nostrarum dyocesium subditis, qui ad Altare predictum causa devotionis seu orationis accesserint, aut ibidem missas audierint, seu etiam qui dicto Altari pro sustentatione laudabili ad ornamenta vel lumina aut alia quecumque prefato Altari necessaria, pias elemosynas et grata subsidia fuerint largiti, quotiens premissa vel aliquid premissorum devote fecerint, totiens de omnipotentis Dei misericordia et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, quadraginta dierum indulgentias de injunctis eis poenitentiis singuli nostrum misericorditer in Domino relaxamus. Datum Saxkøping, Anno Domini M. CD. vicesimo, feria secunda infra Octavas Corporis Christi. nostris sub Sigillis presentibus appensis.

Sigilla.

1. Johannis Epi. Roskildensis rotundum est. mihi simile.
2. Aslac̄i Bergensis, rotundum, admodum exiguum, inest

scutulum cum hac figura circiter¹ (forte trabes sunt) et supra scutum caput infantis vel aliquid simile.

3. Thomæ, abest.

4. } Arneri et Andberni sunt mihi similia.
5. }

¹ Skål formentlig betyde Aslak Bolts Vaaben som i Nye Dan. Mag. I, S. 65.

Erkebiskop *Peter* af Lund samt Biskopperne *Knud* af Linkjøping og *Johannes* af *Oslo* tilstaa de bodfærdige af sine Stifter, der i religiøst Øiemed besøge *St. Olafs Altar* i St. Pauls Kirke i *Saxkjøbing* eller yde Gaver dertil, 40 Dages *Afad* for paalagt Pønitents.

Efter Arne Magnussens Afskr. bl. hans Apographa i Univ. Bibl. i Kjøbenhavn eft. Orig. i Saxkjøbings Prestearkiv.

76.

4 Juni 1421.

Saxkjøbing.

Vniversis Christifidelibus ad quorum notitiam presentes littere pervenerint, Petrus Dei gratia Archiepiscopus Lundensis. Swecie Primas et Apostolice Sedis legatus, Kanutus Lyncopensis et Johannes Asloensis eadem gratia Ecclesiarum Episcopi, Salutem in Domino sempiternam. Pium et gratum Deo obsequium impendere credimus, quotiens fideles suos ad pietatis opera excitamus. Cupientes igitur ut Altare Beati Olai Regis et Martyris in Ecclesia Beati Pauli in Saxkøping Ottoniensis Dyocesis, congruis habeatur honoribus, et a Christifidelibus jugiter frequentetur omnibus vere poenitentibus et confessis nostrarum Dyocesium subditis qui ad Altare predictum causa devotionis seu orationis accesserint aut ibidem missas audierint, seu etiam qui dicto Altari pro sustentatione laudabili ad ornamenta vel lumina aut alia quecumque prefato Altari necessaria pias elemosynas et grata subsidia fuerint elargiti. quotiens premissa vel aliquod premissorum devote fecerint, totiens de omnipotentis Dei misericordia et Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi quadraginta dierum indulgentias de injunctis eis poenitentibus singuli nostrum misericorditer in Domino relaxamus. Datum Saxkøping Anno Domini Millesimo CD^o. xx^o primo feria quarta proxima post diem Beatorum Marcellini et Petri Martyrum nostris sub Secretis.¹

¹ Arnes Anmærkning: Tria sigilla olim appensa fuere, quæ nunc omnia desunt.

Tre Mænd kundgjøre, at *Geirmund Olafsson* og hans Hustru *Ragnhild* overdroge 9 Øresbol i *vestre Haraldstad* (i *Rakkestad*) og $\frac{1}{2}$ Markbol i *Krok* i *Utanskogs Fjerding* til *Thorlak Steinarsson* mod 9 Øresbol i *søndre Baadal*.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden *Haraldstad* i *Rakkestad*. Alle 3 Segl vedhænge. 1. Oxe. 2. Drikkehorn i *Skjold*. 3. Bomærke). (Jfr. Dipl. Norv. V No. 381, VII No. 545 og ovenfor No. 59).

77. 31 Mai 1422. Rakkestad.

Ollom monnom þeim sëm þætta bref sea ædr høyra sændr Þorðr Jonsson Barðr Þoresson ok Þorkel Þosteinson q. g. ok sina mer villum ydr kunnikt göra at mit vorom *vorom i Rakastada kyrkiogarde a huithasuno dagh a xiii are ok xx^a hæra Eirikix med gudz nadh Norekx konogh ok mærgom adrom godom manom hia værande saghom ok høyrdom a at þeir heldo handom saman af eini halfo *Þollar Steinarsson æn af ædre halfo Gæirmondr Ollafsson ok Ragnelda æigin konna hans med þy ski(l)orde at þeir bytho jardom sin a mællom i sua matha at Geirmondr sæte Þollake ix aurabol j væstagardenom j Haralzstadom ok halft marka bol j Kroke sëm ligar i Vtanskogsx fiordongh frialsar ok hæim hollar firi huæriom manne vtan gardz ok jnan firi jx aura bol i synsta Badadal jftr þy sëm Þollakx bref vm vata sëm han af hænde Germonde førnæmdom jtem skal ok huar jarden vm sægh væra friælssar ok hæim hollar firi huæriom manne med allom luthom ok lunændom sëm til ligia fra fono ok nyo vtan gard ok jnan ok til sanenda sæthom mer var jnsigli firi þætta bref sëm giort var a are ok dægi sëm før sæger.

Bagpaa: bref om Haralzstadz

Hr. *Thorger Olufsson* (Prest i *Enebak*) bevidner, hvad *Sæbjørn Bunes* (*Høland*) og hans Moder have skjænket til *Enebaks Prestebol* i *Mo* i *Høland Sogn*, hvortil knyttes Uddrag af senere Prov og Domme angaaende *Presternes Bygselret* i denne Gaard.

Indtaget bl. Antegnelser til nedre Romeriges Fogderis Regnskaber 1682—91 i norske Rigsarkiv. (Jfr. Biskop *Eysteins Jordebog* S. 404).

78. 1422. Enebak.

Jn Nomine Jesu.

Thill nærmeste oplysning og forklaring om *Byxle Rættens Hærlighed* udj den gaard *Moe* beliggende udj *Hollands Sogen*, findis *effterfølgende Bewisligheder*.

1. Tvende H: Torger Olluffsøns Vidnisbyrds breffve, fordom Præst till Enebach, udj gammel og fast ulæselig stiiil, aff Ao: 1422 bewidne(n)de (saa vit jeg kand forstaa) om hvis Sebiørn Bunnæs og hans Moder haffver giffvet till Enebachs Præsteboel, udj Moen, beliggende j Holland, og det met sin Hærlighed at følge till ævig Odel og eyedom.

2. Hans Olsøns og Holm Buers Vidnisbyrd, om dett bytte som Hr. Povel (byxle raadig paa Enebach Præsteboels vegne) gjorde med Peder Dælin og Bottolff Ranum af Enebach sogen, der eyede j pd. j Moe j Hølland, og sich indtitt af opsidderne j landskyld og derfor kreffede deris landskyld, for 2 Aar, hos Byxle Manden H: Povel, som og gaff dem gods andensteds, for det de eyede udj Moe: Ao: 1575: d: 4: Søndag i Advent.

3. Laugrættis Mændene j Enebach Sogen, Halffvor Daffindson, og Torger Mysen bevidner in Anno 1580: at de sampt flere med dem, som kunde mindis 5. Præsters tiid tilbage, at gaffve breffvet lyder paa xii: ørisboel till Enebach Præsteboel, hvormed byxelen altid haffver været, før end den fierding siiden tilkom: NB: samme 12 Ørisboel forklaret udj Sl: Rasmus Michelsøns dom at være 15. Lispd: 1628:

4. Findis en bevis af Hans Holt Lænsmand j Enebach sogen, daterit Ao: 1580: d. 9. Octobris, at H: Povel, paa den tiid Sogne Præst til Enebach vaar rette og eneraadig byxlemand til Moe j Hølland, efter Boletals breffvet, med 12 Ørisboel.

5. Hans Sebiørnsøns Peder Bølers og Halffvor Ruds Tilstand om Børger Moes Traadsighed der iche wilde tage sine pantepenge igien, nedsat hos Jngemoer Viigs Søn, paa en fierding skyld udj Moe, fordj at Børger Moe, mente ved den fierdings skyld att wille winde Præstebolets Byxle Ret ifra Enebach som Præsten allene fuldte med xii: øritzboel, da dog paa den tiid vaar 6. Mends Leyer j Moe: Ao: 1583: d. 28 Martij.

6. Hr Augustinus Frandsøn Sognepræst till Hølland, vidner om Børger Moes forligelsis tilbud, med Sognepræsten Hr Povel paa Enebach, sampt hans tilstand om Byxle Retten som skulle fremdelis som før hen følge Enebachs Præsteboel Ao: 1585 d. 3 Augusti: Og det som mere er:

7. En liden Teinebog med gammel Norsk Stiiil, som beviser at Enebach Præsteboel wed j pd. tunge som de fuldte

og endnu følger udj Moe, haffver bygt ald gaarden bort, og til hvem. og paa hvad tiider, fra Ao: 1533 og til Annum 1571.

8. Povel Tostensøns Storebechs gaffvebref paa et Lispd. j Reemaal, og 2 skaalpd. j Moe in Ao: 1627: Noch Confirmation der paa under hans haand og Segil, in Ao: 1632.

9. Den Sorenskriffvers Sl: Rasmus Michelsøns Dom heel widløfftig forklaret, wed hvad underfundighed, andre ville hafft bœxelen, og bœxle Rættten j fra Enebach Præsteboel, hwilken han dog omstendelig tildømmer Enebach Præster, som mæste og bæste Mænd j godset endog de nu iche nyder det som dennem med Rette i godset tilkommer.

Flere atskillige breffve findis wel, hvoriblandt disse offverskrefne som de efterretligste, saaledis som forskreffvet staaer, lyder aff Jndhold, Jeg hermet udj Sandferdighed med egen undertegnede Hand og Zignete bewidner, Actum Enebach d. 12 Martij Ao: 94:

Peder Effvindssøn Leuthen:

(Ringsignet i rødt Læk med et Fugleben i Skjoldet og en Tulipan paa Hjelman).

(Vadstenas Generalkonfessor?) udtaler til et Medlem af Birgittinerordenen (Hans Hildebrandssøn?) sin Glæde over den fra Hoffet modtagne Efterretning, om at Kongen vil skaffe Ordenen en veldoteret Kirke i *Bergen* til Anlæg af et Kloster, om Planen med *Munkelivklosteret* slaar feil; Pavens Forbud mod Ordenens dobbelte Konventer haabes ved Kongens og fleres Intercession atter ophævet. Nyt Abbedissevalg i Vadstena (1422) og Erkebispevalg i Upsala (1421) omtales.

Indført i Codex No. 6 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 27. a. (Har antagelig tilhørt Broder Johannes Hildebrandi). (Jfr. Langes Klosterhistorie 2den Udg. S. 62).

79.

[c. 1423].

[Vadstena?].

Paterna caritate in domino sinceriter premissa Nouerit tua dileccio filialis quod ex relatione latoris presencium venientis de curia regis nouum concepi gaudium videlicet quod pro construendo *monasterij ordinis nostri in Noruegia collata est per regem quedam valens ecclesia Bergis sita prediis et possessionibus dotata pariter et ditata jn casu si Monasterium Mwnkaliwe iuxta conductum et compromissum subtrahatur super quo tamen per

dominum apostolicum facta est specialis dispensacio sicut dilectioni tue alias intimaui Jtem de Romana curia nuper noua recepimus minus leta. nam ut dicitur quidam apostata et aduersarius nostri ordinis extraxerat a papa quod de cetero non edificentur in ordine nostro Monasteria duplicia sicut hactenus obseruatum fuerat. sed tantum in locis singulis singillatim et separatim aut pro fratribus aut pro sororibus simplicia construantur et quod grauius est que iam de facto sunt duplicia segregentur sororibus ibidem remanentibus in locis suis. fratres sibi de nouo monasterio prouideant sicut possunt Quapropter omnino caueas ne pro conuentu sororum aliquas iuenculas uel mulierc(u)las colligas donec uiderimus quem finem recipient hec taliter attemptata. Confido nichilominus in dominij bonitate quod de uerbis eius non cadit minimum super terram. iam enim misimus, ad regem et reginam simulque ad regem Anglie quorum supplicatoriis auxiliis hanc comminatoriam credimus reuocari Caue insuper ne de hiis eciam secretissimis intimes uerbum vnum Si auerterit a nobis deus flagellum istud cum uenerit oportunitas tibi scribam jtem preter has animi turbaciones subsistunt nobiscum cuncta prospere tamen propter infirmitates validas resignauit abbatissa suum officium et statum loco cuius priorissa .N. fuit electionis ordine substituta. Jtem frater J(ohannes) H(aquini) assumptus et consecratus est in archiepiscopum Vpsalensem quem credimus speciali dei munere nobis et nostro ordini datum celitus protectorem. Jtem exhortando precor et precipio vt te ad fratres in conuersando modeste et pacifice tamquam exemplar precipuum exhibeas reprimendo realiter precipites motus si quos improuide contigerit suboriri. Jtem caue de nostris indulgenciis facias publicam pronunciacionem nam ad instanciam capituli Lubicensis papa fecerat nouam et specialem reuocacionem omnium nostri ordinis indulgenciarum datarum ad instar et causa huius reuocacionis est quod fratres de Marienwald prope Lubek huiusmodj indulgenciarum pronunciacioni adhibuerunt omnia munimenta que producere poterant usquequaue quantum tamen possumus ipsum misericordie dominum per obseruancias regulares placabilem nobis reddere conemur et conuertet nobis fulgura harum comminacionum in irrigantem pluuiam graciaram

(Generalkonfessoren i Vadstena?) tilskriver en Biskop, der opholder sig hos Kongen, og som anmodes om at komme til Klosteret, før han begiver sig til sit Hjemsted, angaaende de Farer, der true *Birgittinerordenen*; Abbed S(teins) Planer (med Hensyn til Munkeliv Kloster) antages ikke at ville faa Fremgang, men Kongen vil da isteden derfor skjænke Ordenen et heldigt beliggende og vel doteret *Hospital* i Bergen til Anlæg af et Kloster.

Indført i Codex No. 6 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 28. b. — 29. a.

80.

[c. 1423.]

[Vadstena?]

Humillima nostri *reconmendacione cum sincera deuocione in domino semper pre(m)issa Ex intimo cordis affectu regraciamur vestre paternitati reuerende pro tam benigna caritatiua ac compassiua sollicitudine quam pro nobis geritis et nostro loco ut prius multociens. sed iam potissime experientia declarastis Et licet nos sumus immeriti. attamen non cessat bonitas vestra que ab inicio secum creuit, miseracionis affectum ostendere eciam in indignos. Recepimus siquidem litteras vestras graues quemadmodum Rumores continentes quos ferre equanimiter non potuimus Sed incredibili pauore concussi defecimus Nam timor et ebetudomentis cecidit super nos de tam tristabili et improuiso meroris euentu Etenim ea mala que repentina sunt et inopinata magis solent obstupescere eciam viros validos et constantes. Nec est mirum. Si enim cedrus Libani horrore concutitur quid pacietur virgula deserti, Nondum enim radicati fuimus et ecce statim debemus euelli. Ordiri cepimus et cogimur iam succidi vnde inter ancipites tristicie fluctus et pauoris quid sit potius eligendum dubitamus. Nisi sicut scriptum est Cum ignoremus quid agere debeamus hoc solum habemus residui vt ad ipsum deum oculos nostros dirigamus. Si enim egressus est Sathan a facie dominij acceptam habens potestatem vt contra nos deseuiat, non tamen potest facere quicquam, nisi in quantum permittitur. Quia fidelis est dominus qui non patitur nos temptari supra modum. Sed faciet cum temptacione prouentum, Et cum iratus fuerit minime recordabitur, Non enim delectabitur in perdicionibus nostris qui post tempestatem tranquillum facit et post lacrimacionem et fletum exultacionem infundit. Qui si flagellat et saluat percutit et manus eius medetur, deducit ad inferos et reducit Insuper scire dignetur paternitas vestra de domino .N. N. quod perlectis litteris vestris festinanter misimus ei nuncium cum litteris nostris vt statim veniret ad nos eo quod indigeremus consilio

suo super vno valde arduo negocio nobis defacto jmmnenti Et ipse rescripsit nobis quod per nullum euentum posset ad nos venire priusquam in sequenti ebdomada propter aliqua impedi-
 menta quibus necessario esset occupatus Et ideo non presump-
 simus tam diu vobis dare responsum ne forte contingeret vos
 prius separari a domino nostro rege quam nuncius noster posset
 venire ad uos Jtem de transcripto quod misistis nobis scire
 volumus reuerenciam vestram quod secundum videre nostrum
 in multis apparet suspectum nec videtur habere veram formam
 secundum stilum curie vt apparet simplicitati nostre. Et ideo
 nisi essetis valde informati et certificati quod talis bulla de con-
 sciencia [dominj¹ pape vtique emanasset forte videtur nobis fore
 consultum quod non moueretur *illam materiam coram domino
 nostro rege. Ceterum vltima clausula in litteris vestris vehemen-
 ter nos excitat in stuporem in qua dicitis quod arguiminj pluri-
 mum a quibusdam de grauamine et crudelitati que fecisse dice-
 minj monasterio nostro et ignoratis qua ratione vobis detrahi-
 tur et quare sic iniuste iudicaminj tamquam aduersarius Cum
 semper fuistis testis deo fidelis promotor loci nostri et sincerus
 defensor. Ad quod nos respondemus cum honore vestro quod
 non est in nostra consciencia ab aliquibus personis cuiuscunque
 sexus condicionis aut status talia vobis debere imputari Cum
 scimus infallibiliter et experimento cognouimus reuerenciam
 vestram nostris loco et personis semper fuisse fauorabilem et co-
 operantem ex animo consiliis et auxiliis oportunis Nec reuocacio
 fratris .N. sicut allegastis potuit vobis vllo modo esse imputabi-
 lis cum ipse *per multis instanciis ac precibus frequenter a
 nobis pulsatus nullomodo acquieuit diucius nobiscum velle re-
 manere. Et si aliqua contra nos inimica detraccio superseminans
 in medio zizania hec forte vobis suggesserat vnum solum est
 quod in hac parte nos releuat quia interrogacio consciencie
 nostre nos coram oculis dei non accusat Euigilet igitur super
 nos obsecramus in domino pia et paterna sollicitudo vestra Et
 non propter hanc si quam habuistis displicenciam a pristino
 amore deferueat Sed quod ceperat pro nobis opus bonum donec
 finaliter compleat non desistat, vt sicut pro capite ita eciam pro
 vltimo membro dummodo ipsum continetur in corpore fideliter
 laboretur Quia [non² minus desudat diligencia boni medici pro
 sanitate pedis quam capitis jntroducenda cum ipsius sit princi-

palis intencio tocius organici corporis curacio sanatiua. Quatinus sic faciendo mereaminj efficj Christi perfectissimus imitator qui non minora in Caphornaum ciuitate extranea, quam in propria patria fecisse virtutes et miracula perhibetur. Jnsuper scire digneminj quod nulla habemus alia noua de Curia Romana vtinam ista non haberemus Jtem de negocio abbatis .S. nichil accepimus sed credimus quod frustra pecuniam suam et litteras transmisit ad curiam. Sed vnum est quod dominus Rex graciose providerat fratribus nostris de alio loco multum meliori pro inchoando Monasterio quam erat monasterium ipsius dominj S. scilicet de quodam hospitali in ciuitate Bergensi quod est in optimo situ cum bonis adiacentibus vniuersis Circa nos [autem² omnia bene et competenter agerentur. Si placaretur nobis deus et cessaret ista quassacio Ceterum pater reuerende vtinam liceret nobis deuocionis vestre filijs et seruis vestris humillimis vt flexis genibus cordis nostri vnam solam petitionem a vobis impetrare mereamur quatinus ista vice antequam ad propria redire disponitis, Pietatis vestre dignacio descendere velit visitare et consolari nos jn istis perturbacionibus nostris et dare nobis salutis consilium in agendis Et vere si propter indebitas fatigaciones labores et expensas non fuerit vobis grauis iniuria. nobis vtique esset magnus honor et gloria Si tantam nobis graciam vestra paterna Reuerencia ostendere dignaretur. Jn domino vigeat semper et crescat per incrementa graciaram status et honor vester

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Domkapitlet i *Stavanger* underretter Pave *Martin V* om den sørgelige Stilling, hvori Stiftet befinder sig, især paa Grund af den Sygdom og Alderdomssvækkelse, hvorunder Biskop *Haakon (Ivarsson)* allerede i 3 Aar har lidt, hvorfor der anholdes om, at Paven vil give ham en dygtig Mand til Medhjælper med en passende Underholdning, da Biskoppen selv ikke har været at bevæge hertil. Som dertil skikket anbefales den kongelige Kapellan, Presten *Audun Eyvindsson*, Chorsbroder og Baccalaureus i kano-nisk Ret.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn. efter en Afskr. af Thormod Thorfaens fra Stavangers Stiftskiste. (Jfr. Norsk Hist. Tidsskr. 3 R. V. S. 241 ff.)

81. **12 Februar 1424. Stavanger.**

In nomine Domini Amen.

Sanctissimo in Christo patri ac Domino, domino Martino, digna dei providentia sacrosancte Romane ac universalis ecclesie summo pontifici, Capitulum Canonici Ecclesie Stavangerensis in Regno Norwegie, sui humiles filij et devoti, cum sui humillima recommendatione devotissima pedum oscula beatorum. Cum sacrosancta sedes Apostolica Ecclesiarum utilitatibus, et indemnitatibus, non tantum in propinquo positarum, sed etiam in remotis, habeat per sollertiam sue gubernationis intentius providere. Nos variis oppressionibus conqyassati, sub alas vestre sancte protectionis in necessitatum articulis, pronunc imminentibus, non tantum nobis ymmo Ecclesie Cathedrali supradicte, in qua divina ordinatione exigente in ministerium Dei vocati sumus, ac etiam totius dyocesis habitatoribus utriusqve sexus utinam de salubri remedio providere curetur. Notificamus igitur vestre sanctitati . . primo quod ecclesia Stavangrensis qve qvasi pastoris solatio destituta in redditibus nimium attenuata consistit, propter peregrina regimina et alia incommoda, qve hucusqve infra limites hujus dyocesis viguerant, atqve vigent, maxime ideo quod venerabilis Dominus et pater, Dominus Haqvinus, vestre sanctitatis permissione noster Episcopus, tanta decrepitate etatis debilitate, ac corporis invalidudine preventus, ut qvasi nullius rei capax sit, precipue jam in tribus annis retroactis nullius facti, neqve preteriti, neqve presentis, memor fuerat, vel est, nisi per alios circumstantes in faciendis ad memoriam reductus fuerit, et ut verius fateamur, tanta valitudine corporali gravatus est, ac memorie naturalis defectu adeo perpetue preeditus, quod per amplius, prochdolor gubernationem temporalium et officium suum pastorale neqveat exercere. qvare ex premissis sancta mater nostra Ecclesia Stavangrensis, tam in spiritualibus quam temporalibus multa incommoda atqve dampna quodammodo irrecuperabilia per plures annos perpessa fuerat, et ad huc diuturno tempore patitur. Quid plura, quot et qvanta aliis Ecclesiis particularibus et clericis, qve et qvalia civibus et incolis sue dyocesis nota dispendia et insolita gravamina quantusve laicorum clamor intollerabilis seu odiosa eorum inflammatio contra Dei Ecclesiam et nos, (h)actenus intulerant mala et inordinata regimina, plene

et perfecte vestre sanctitati ascribere non valemus. Verumptamen, sicut ex debito tenemur ecclesie sancte utilitatibus insistentes, ad ea semper declinare duximus, que ipsius Ecclesie respiciunt commodum et profectum, perplexitatis dispendium vitare volentes ut ne ipsa Ecclesia Stavangrensis tempore nostro intollerabilis depressionis incommoda diutius deploraret oportuna juris quesivimus remedia, tandem, ut placuit nobis, omnes simul, cum debita reverentia ad predictum patrem et Dominum Haqvinum, Episcopum nostrum, accessimus, et cum instantia, qua potuimus et debuimus, per viscera Jhesu Christi monentes eundem, sicut alias sepius per litteras serenissimi Principis ac domini nostri gratiosi Domini Erici Dei gratia Norvegie Dacie Svecie, Slavorum Gotorumque regis ac Ducis Pomerensis, pro salubriori statu Ecclesie petitus et rogatus, ut cum se iam pretextu decrepitate senectutis ac defectu memorie naturalis impotentem ac insufficientem ad gubernandam ecclesiam suam cognosceret, aliquem providum et honestum virum, litterarum scientia et moribus commendandum, auctoritate vestre sanctitatis cum consilio et consensu nostro sibi eligeret in coadjutorem, reservato sibi tamen de redditibus pro statu et honore suo quantum sufficeret, juxta sanctitatis vestre beneplacitum, qui constanter cum attestatione juramenti simpliciter negavit: nichil attendens ad ea que hujusmodi dampnosam occupationem seqvi possent, utilitatis sue Ecclesie immemor, semper qverens que sua sunt, non que Jhesu Christi, ymmo, pater beatissime, nisi per circumspectam vestre sanctitatis industriam celeriter provideatur, Ecclesiarum ruina, cleri conculcatio, populi aversio et totius dyocesis lapsus non immerito formidantur, quare ad sanctitatis vestre pedes tanquam ad securum portum, flexis cervicibus pro oportuno premissorum remedio optinendo confugimus fuis lacrimis vestre sanctitati supplicantes quatinus attendentes pericula que imminent Ecclesiis et maxime ecclesie Stavangrensi, que non solum spiritualium sed et temporalium inestimabile sustinet detrimentum, zelum etiam postulantium attendentes, postulationem nostram admittere dignemini honorabilem Dominum Audunum Evindi in sacerdotio constitutum, serenissimi Domini, Domini Regis supradicti capellanum quotidianum concanonicum nostrum et confratrem ac in jure canonico baccalarium, virum utique in spiritualibus et temporalibus circumspectum, in coadjutorem et ordinatorem nobis miserorditer concedendo, quem

profecto vita moribus scientia et etate habilem et idoneum, matrimonio legitimo procreatum atqve sufficientem, qvantum humanum nosse, dicte vestre sanctitati bone conscientie testimonio recommendamus. Confidimus siqvidem in domino, qvod sui cooperante gratia velit et debeat in hujusmodi coadjutorii officio ad Dei honorem et animarum lucrifactionem salutiferam, prout decet coadjutorem, laudabiliter et meritorie ministrare, proviso tamen patri nostro valetudinario Domino Haqvino, ut premititur, de expensis.

Datum et actum Stavangrie sub sigillo nostro majori, Anno Domini M. CD. xxiiij. xij die mensis Februarii.¹

¹ Arnes Anmærkning: Exscriptum ex chartis Thormodi Torfæi, qvas ille exscribi curavit ex Chartophylacio Stavangrensi. Nunc antem inter Stavangrensia diplomata, certè ea qvæ mihi missa fuere, non comparet.

To Lagrettemænd i Hallingdal kundgjøre, at *Haavard Arnessøn og Reidar Helgessøn* efter *Thorbjørn Peterssøns* Stævning fremlagde sine Bevisligheder for *Kopanger* og *Gjufsjorderne* i Aals Sogn, men at *Ulfhild Olafsdatter* ikke vilde gjøre dette, hvorfor *Rolf* og *Azzor Bjørnsønner*, der sidde paa Tune, indstævnede Sagen for Lagmanden i Oslo c.25 Marts.

Efter Afskrift fra 17de Aarhundrede p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Raæn i Hols Annex til Aal). Brevform med Levning af Segl i rødt Lak udenpaa.

82.

[Februar 1424?]

Gord.

Ollum monnom them szom thetta bref sia eller høra sender Haldvor Olafson, Arne Eilufson Lougretto Mend j Hallingdall Qvadra Gud och sina kundtgjörande, at mer varum paa rette stefne Stad j Aals Soken j fyrnefndom Hallingdall, paa xv aar och xx Rikis okkar vurdelegsz herra Herra Erich med Guds Naad, Norigs Konge, saagum och hørdom paa, kendis och da Hovord Arnesøn och Reiar Helgeson, at their hafdo lagt, med Thorbiørn Pederszon med allo szino profve och schilriche som their hafdo for Kop Anger och Gjufsjordene, lagde tha Vlfvild Olafsdatter med allo sino profve och schilriche som hun hafda for Thunene vilde da fyrn: Vlfvilde ikke kennem (o: — s) lagho, leiggo da fyrnepdom Thorbiørn fram ij schilrik Vitne, en so etta Juar Pederszon och Gunulfuer Haldvorsøn oc so svoro paa bok med fullom eidstaf, at optunepdom Thorbiørn stefnde fyrst Havarde

Arnesson och Reiar Helgeson, och Rolf Biørnson och Asor Biørnsen som si[tt]e paa Tunene, lagda stefndom och for Lagmanden j Oslo, Thorsdagen nest epter Kyndermeszo er theira rette stefno dager iij daga sygna for var fru meszo nu nesten kommer, Var och laghan thæira Manodagen nest epter, her en hafde stempt theim, tede da Haldvor och Reidar Prof sine som their hafdo for KopAnger och Giubsjordene; krafde da och qvade Thorbiørn Pederson the hafda da fleir prof, Kændis da Haldvor och Reiar at de hafda da ingen anden prof, en de hafdo their der paa bygdor stefnomne, eller schilriche utan sin Kopa bref; Kendis da Rolfver och Assor at de vilde gierne teet sin prof och schilriche, en Vlfultar fornamb och vilde ekki Och til sanenda setto meer okkar indsigle for dette bref en giort vaar j Gard samme dag degghi oc Aar, som fyr seigher.

Udskrift : Jesum — Konngel. Maytz. Boende Lensmand wdj Holls Annæx : Sander Roenn jlegenn till hende och med ald som største flid at forrette och efterkomme. Cito Cito Cito. — Holl.

Erkebiskop Jöns (*Haakonssøn*) i Upsala, der paa sine *Visitatser i Jemteland* har erfaret, at der sker meget imod den hellige Kirkes og Christendommens Forskrifter samt hans Formænds udgivne Statuter, giver fornyede Bestemmelser angaaende Kirkers og Prestegaardes Eiendom og sammes mere betryggende Behandling tilligemed nogle Paabud til Hemmelse af den herskende *Løstgættighed*.

Indtaget i Vidisse af 1 Marts 1440 nedenfor i svenske Rigsarkiv.

83.

14 Februar 1425.

Brunflo.

Jn nomine dominj amen. Wj brodher Jenes med guds nadh Erchebiscop j Vpsalum Helsom alla the som byggia oc boo j Jemptalande æwerdelica med gudhi kungorum wj jdher at wj gørandes waart embitte oc søkiandes kirkionar her kringom landhet wndherstandit hauom mang groff stycke gaa amot the helga kirkior j landena. och Cristendomsens bestandilse aff ene onthe sidwænio moth gudlikom ræt oc allom skiælom, oc æn tho at Erchebiscopa j Vpsalom som fore oss haua warit haua the forda stycke høglica forbudhit thok æru the ey thess heller afflagd Oc thy mædhen wj ærum aff guds foresyn. skjpadhe til at forestaa. the helga. kirkio oc bewara jdhra. sielar. epter wara. ytersta. makt

tha tilbør oss swa. framt som wj wiliom wntfly guds wredho. oc hæmpd. fortagha oc forbiudha jdher the ondha. sidwænio som kirkioinen magh koma. til forderffuilse. oc cristendomenom til nidherfal. Thy biudom wj først prowestenom oc allom kirkioherrom. oc kirkioiwærendom j forscrifno tesso. landhe at the enghom sælie borghe eller lane. kirkione thiend. wtan fore. redha. penninga eller godha wærdøra. eller. oc wissan pant. huilken panther jo bæther wara. scal æn thet han fore staa. oc løsis ey for^{de} panther. oppa en wissan dagh. epter thy som wilkorat. wardher tha sculu kirkioherren och kirkioiwærendena. then pant opbiudha thre. helga. dagha. fore kirkiodurum. oc løsis han. ey æn tha jgen. tha. haffui the makt han at sælia oc hwadh som panther. dyrare. sæls. æn han forestodh. thet gifues æghande jgen. Æn faa the kirkione thiend wt j andhra. matho æn nw ær sakt tha. wari sielffue plictughe. thet kirkionne betala, oc prester bøthe ther offuer vj mark Swenska. oc hwar kirkioiwærende iij mark fore thet at the kirkionne thiend. eller penninga. swa. oskæligha wtfingo. oc amot thetta wart forbudh. oc ey sculu heller for^{de} kirkioherren eller kirkioiwærenda noghot til laans tagha. aff kirkionne wtan med {wtan¹ soknamanna withn oc sama. skælom. som før ær sakt Oc alle tesse pantha. oc andre kirkione penn nga. the sculu beuaras wndher. trem. kirkione laasom, til huilken laas presten haffui en nykel. oc kirkioiwærendena. the andra twa. æn wilia ey kirkioiwærenda. eller. soknamen stædhia presten til tridhia nykel. hafui tha presther wald messofal. gøra. for the sinne sokn. swa lenge han nykel. faar. oc makt at radha som honom bør Jtem epter. thy som aff alder. j allo Vpsalo biscopsdøme sidwænio warit hauer tha sculu alle sin tienda. fülleligha jnføra. j kirkioherbergit jnan tiwghunde dagh jwla. huilken thet forsumar eller ey gøra wil then scal. presther aff. kirkio lya. ther til han sina thiend. jnført hauer. oc om pascha. for. honum wppehalla. wm han æn ey tha for^{da} thiend jnført hauer, fframedelis wiliom wj oc biudhom at kirkioherren. oc kirkioiwærendena. widh huars thera. thre mark hwart aar. rækenskap gøri wm pascha tiidh j alla soknamanna. nerwaru. aff kirkionne thiend. oc andre. henne vpbyrdh. oc wtgiff. oc thenna rækenskap. wari kirkioherren plictugher at samanscriffua. oc ther fore engte kræffuia oc thenne rækenskaper. scal. j kirkione kistho gømas. ther til wj eller noghor a wara wegna. han framedelis kræffuir, æn wardher rækenskaper. kraffdher a. bi-

scops thinge eller prowesta thinge eller andhrom a. [weg² wara wegna. oc ey redheliga scriffuen ær tha bôte presther ther fore iij mark Jtem forbiudhom wj at noghor bliue længer kirkiowærende. æn tw aar. ath slagh, mæn tha. the haua. wm pascha tiidh rækenskap giort som sakt ær. tha sæthis annar thera. aff, som længer widh thet embitte warit hauer. oc wælie kirkiherren. ok soknamen annan j samu stadh, æn tycker them thet nytta oc kirkione til froma. wara. tha. magho the wel. om annat aar. then sama. j gen til kirkiowærenda thaga, Jtem forbiudhom wj kirkiherromen oc kirkiowærendomen widher ban ath the her epter ey wtlægge kirkione pæninga j hwsabygningh wppa prestabolen. som the haua. her til giort, for thy soknamanom bør a prestabole lagha hus byggia a thera eghin kostnadh. epter thy som cristna rättin wtuisar, huilken. cristna. rättir allom bør halda Jtem wiliom wj oc biudhom prestomen ath the all. thera prestabol rykthe oc engte thera spille med wanrycth huilken andraledhis gør bõthe biscope iij mark for hwart wanryktat bol. oc bætre thet bol. epter godha manna sægn som skadhan wyrda, Jtem biudhom. wj allom prestomen. att the ey forsyme jnuentarij breff, at thaga, tha the widher kirkiom tagha. oc lathi thet liggia j kirkione kisto, huilken. thet forsumar. at tagha hæller oc ey beuarar. som sakt ær. tha bôte ther fore vj øra for. hwart sin prowesther nær honum thing haller oc jnuentarij breff ey til ær, oc gaar prester. aff [h²æller skils fra. kirkiø tha wari prester [h²æller arffua hans. plictugher jnuentarium beredha. epter soknamannana [sokn² sægn oc niwthe enghom witnom ther amot oc ey sculu soknamen stædhia noghot fias eller fordhas aff prestens æghor for æn jnuentarium fulleligha bereth ær, oc forbætrat epter makt hans Jtem forbiudhom wj allom prestom fore noghrom oppehalla. om pascha æller sæthie noghon wt aff kirkiø wtan prowestens budh oc oppit breff. widher huars thera. iij mark, oc wari prowesther plictugher oc mæktugher a wara. wegna retta ouer the klærke som [æra moth² her amot dyrffuas gora. Swa oc ouer all annar sak. oc kæramal. som leckmen til klerke haua. wari han samuledis plictuger. oc mektugher. ofuer at rætta oc ræt skipa. epter. thy wj honom befalt hauom, æn glømer prowester æller ey wil ræt skipa. som sakt ær. wari saker til iij mark. æller meer. om hans sak thet kræfuir. Jtem wiliom wj oc biudhom prowestonom at han lathi oppehalla. om pasca.

for allom them som kirkiom skylloghe æra oc makt haua. at bethala. oc ey beredha. wilia æller fullan pant fore sæthia. oc dør swa noghor. then tha lathi han ey jordas. j wigda jordh. for æn kirkione bethalat ær. om hans æghor. swa myket rækkia kunno. Jtem forbiudom wj allom. oc serdelis kirkio oc henne embitzmannom at the ey længher aff koo legho thagi æn. hon. j liffue ær, æn dør leggha. koo thok ey aff handom. eller. wanrycth hans som leegt hauer. tha. wari dødth fore honum som koo aatthe. oc kræfuj ey længer leggho aff hænne, æn dør hon aff vanrycth tha. gælla han koo jgen. æller koo wærdhe. som rykta. sculde Jtem forbiudhom. wj alt lønskalæggha oc wiliom ey att stædhias scal noghrom oppenbara. frillo. at halla, oc findz noghor. her amot gøra tha scal. honom om pascha. ey gudzikame giffuas før æn han hona til æktha. taghit hauer æller oc hona alstingis forswurit. oc hwar som. swa swornan eedh ey haller taghi scrifft som menedhare. oc stande wtan kirkio swa længe han hona fæst eller ouer giffuit hauer. Jtem wiliom wj at farande folk. som aff androm landom komber. oc sik for hionalagh halla ey sculu redhskap. om pascha faa for æn the breff oc skæl haua. at the laglica saman komin æra, fore thy margher kombir løpande. med frænko sinne eller. annars hustrv, [Oc³ wiliom wj [ath² ey noghor wtlændsker. til giffto stædhias scal wtan. han full skæl. oc bewiising hafuir thet han ey annarstadz giffther ær, oc thetta biudhom wj sunnerligha allom warom klerchom granelica waar at tagha. Jtem biudhom wj widher huars iij mark at enghin læghre eller j sængh ganghe med sinne festhe kwnu for æn laghlica for them lyst ær. oc the wiigd æru, for thy at kome hinder. wti at hionalagh. atskilias sculde. tha. wordhe barn oæktha. om ey lyst eller wiigt war. Jtem oppa thet at enghin sigh scal kunna wrsaka. oc sighia at [han⁴ tesser forbudh ey wiste tha wiliom wi oc biudhom waa-rom prowest at han oppa huart prowestathing forscrifna artiela for almoghanom oppenbara. læsi oc lyse widher sina iij mark, In quorum omnium et singulorum maiorem euidentiam Secretum nostrum duximus presentibus appendendem Datum apud eccle- ciam Brunflo Anno dominj Millesimoquadragesimovicesimo- quinto, Decimaquarta. die mensis Ffebruarij,

¹ Fra [igjen udskrabt. — ² Fra [igjen udsløttet. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ⁴ Fra [tilskrevet over Linien.

Abbed *Nils* i *Dragsmark* og fem andre Mænd udgive Transcript af Kong *Eriks* og Dronning *Margaretas* Pantebrev til *Fikke Grupendal*.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv med Remme¹ til 6 Segl, af hvilke 3. og 4. (*Skankevaaben*) ere bevarede.

84. 11 Juni 1425. Holme (Baahus).

Jak Aboth Nighels j Draxmark Hænike Skacht, Henrik Hænningson, Torger Toresson, Ormer Toresson och Tronder Haluardsson bekænnis medh thetta wart opeth breff at wy warom j Holma j Braghasætirsokn oppa Stanganæs mandaghin næst æptir corporis Christi Anno domini Mcdxx quinto Saghom och hørðhom och jnwerdelica offwerlasom war, nadelighe herra konwng Eriks breff, och drotning Margareta medh helom hængiandom och oskaddom jnsighlom, swa watande ordh fraa ordhe som hær eptir følghir,

[Her følger Brev No. 50 ovenfor.]

Och till mere tyghe oc bewising tha hængdo wy war jnsigle for thetta transcriptæ breff som scifwat war a dagh, stadh ok aar som for scriwat staar

¹ Paa Seglremmerne læses Navnene Bjerne Toresson Redulfwer Redulfson oc Tronder Haluardson — Tyrghilstada — Brw kirkio

To Mænd kundgjøre, at *Audun Thjodolfsson* og hans Hustru *Ingeborg Odsdatter* meddelte Stadfæstelse paa *Godman Halvardssøns* og *Astrid Odsdatters* Kjøb af *Svalerud* i *Øiamark* Sogn og modtogte derfor 2 Kjør.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Haraldstad i Rakkestad. Levninger af begge Segl vedhænge¹. (Se Brev af 5 Januar 1445 nedenfor og Dipl. Norv. VIII No. 239, X No. 159 og XII No. 193).

85. 21 Juli 1425. Haabøl.

Ollom monnom þem som þetta bref seia edher høyra senda Eirikkar Þoresson oc Tryggar Andreson Q. g. oc sine kkunnught gørandæ at mit varom j Hobølezs kirkiogardæ laugurdagen nesta eftir Margreto mosso dagh a xvi are oc xx^{ta} herre Eriks med guds nad Noregs konongs sagom oc hørdom a at þau heldo hondom saman af eine halfuo Godman Halfuarson oc Astridh

Odzsdotter eighin kona hans en af annare halfuo Audon Þiodolfs-son oc Ingiborgh Odzsdotter eighin kona hans meder þessom skilordom at þau stadfeste þet kaup som Godman oc Astridh hafdo køft af Juro moder Astrido j Sswalurudi som liggar j Øygiamarca sokn skulu þau hion Audon oc Jngiborgh þer vppa aldrege tala a firnemdæ jordh j syne daga edher þeira son edher þeira barn oc vndan Audone oc Jn(gi)biorgh firnemdh jordh oc vndir Godman oc Astrido til euerligha eigho fek oc Godman, Audone ii kyr til vplictar oc til sannindæ sete mit okkor jnsigli firir þetta bref er giort war deigi oc are som fir seigir

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Om Sullerud

¹ 2. Segl indeholder et skraatliggende Sværd, ledsaget af 2 Stjerner. i et Skjold.

Haakon Lafranssøn, Lagmand i Jemteland og Herjedalen, erkjender, at han hørte to Mænds edelige Forklaring om, at *Thord Anfastesson* eiede 6 Marks Kjøb i *Lapsadal*, hvorfor han tildømmer Thord samme, indtil andet kan bevises.

Efter Orig. p. Perg., tilhørende Pastoratsadjunkt E. Modin, Ytterhogdal i Herjedalen. Huller efter 2 Segl.

86.

26 Februar 1426.

Kolseter.

Firir ollom þeim donde mannom sæm þtæta bref sea ædda høyra kennist ek Hacon Lafranson logman j Iæmptalande ok Hæriadal ath ek war aa almenneliko þinge j Suegh sokn þysdaghen næst efter Matias messo dagh komo þa firir mik þuow skilrik vitne er so eita Þore Hedhenson ok Olafuer Hallason baro witnisbyrdh ok feste wt æidh sin beskedhelikom manne Þordhe Ænfastasyne suo at fyrnemder Þordher atthe sex marka køpp j Lapsadall [ok j¹ badhe j vatn ok j lande ok j slætton frialst ok heimolt fyrir [huariom² manne þy kennist ek ok Þoordhe þet fyrnæmda sex marka koupp aa hender ok j frialsa eigho sakt hefuer þil þes att annat fins sannare ok þil sannenda bi-dher iak ærlikan man ok wællbornan herra Jon kirkio herra j Suegh at han sit insigle henge met mino insigle firir þettæ bref ær gort var j Kolsætre anno dominj M^o cd^o xxvj^o

¹ Fra [igjen udskrabt. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Laurits Gregersson paa *Opland* kjøber den halve Del af denne Gaard af *Thomas* ved *Kvellaa*.

Efter Uddrag i Papirsbrev af 4 Oktbr. 1627 i Vitterh., Hist.- og Antikv.-Akad. i Stockholm. Mærker efter 7 paatrykte Voxsegl.

(Jfr. Dipl. Nór. III No. 696 og 813).

87. 30 April 1427. Opland.

Derneft fremblagde da Oplandz Mand, jt pergamenttis welbeszeiglitt breff: dateritt: Opland. Anno 1427. feria quarta: post Dominicam quasi modo genitj. leest och paa skreffuitt: lydendis thet en Oplandz Mand, ved Naffn Laurittz Gregersen haffde kiøpt aff Thommis ved Quellåæ, half Jorden i Opland med vatten och viide stååde, som der till haffuer liggett aff forne och nye, intett vndertaget, huilckett szamme breff videre jndholder:¹

¹ Dommen tilkjender ifølge dette Brev Oplandsmændene Ret til Fiske i Selsø sammen med Bent i Selsø, da de nu have havt det i 7 Mands Alder i rolig Hævd.

Fire Lagrettemænd paa Vaage kundgjøre, at de paa *nedre Hellen* paa Vaage foretoge en Udvurdering af forskjelligt *Læsøre* til *Sigurd Kolbeinsson* i Ombud for *Baard Baardsson*, der erholdt 63 Kyrslag i *Sølv*, Sengklæder og andre Ting foruden en Del Kister og Byrder.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Hellen i Vaage, August 1898).

Alle 4 Segl mangle. (Se ovenfor No. 16 og 28).

88. 17 Marts 1428. Nedre Hellen.

Ollom monnom þeim sem þetta bref sea ædæ høyræ sændæ Byorn Pollyotsson Azsor Bardæsson Jfuar Birghirsson Vætærlidhi Biærnæsson logrætto men a Wagha q. g. ok sinæ kunnigt gerande ad mer warom a nædræ Hællene er liggir a Wagha a midvikodaghin nestæ æfter Gregorius messo a ix are ok xxx Rikis vars wyrduligis herræ herræ Eirikis med gudis nadh Noregis kunungis warom meer til kallade ad mætæ goz ok peninga j hender Sigorde Kolbeinssyni ok j fullu vmbudhe Barde Bardæsß matom meer þaa samþykkielighæ j hender firnæmdz Sigordz iii kyrlagh ok sextighi j sylfuer ok j siængaklædhom ok j adrom godhom þingom ok omætith xi kistor badhe læstar ok olæstar

ix byrdor sma ok stora ok til Sannyndæ sættom mer war incigle
firi þettæ bref er gort var dægþi ok are sem fyr sighir.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Breff for nedre Hellenn

En Del nordiske Biskopper, hvoriblandt Biskop *Jens* af Oslo, tilstaa
de bodfærdige, der paa visse Festdage besøge og høre Gudstjeneste ved
St. Michaels og *Alle Sjæles Alter* i *Skara* Domkirke, eller som begave
samme eller der bede for de tre nordiske Rigers Vel, 40 Dages *Aflad* for
paalagt Pönitents.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 7 Segl vedhænger No. 4.

89. 18 Juni 1429. Nykjøbing (Falster).

Wniuersis Christifidelibus ad quorum noticiam presentes
littere peruenerint Petrus dei gracia archiepiscopus Lundensis Sve-
cie primas et apostolice sedis legatus Cristianus Osiliensis Naffno
Ottoniensis Johannes Rosskildensis Cristiernus Ripensis Johannes
Asloensis et Seuerinus Tranquilliensis eadem gracia ecclesiarum
episcopi. Salutem in omnium saluatore Quia sensus hominum
ad malum semper sunt procliui ineffabilis dei misericordia uias
eis ostendit multimodas per quas resurgere valeant a peccatis
Cupientes igitur deo populum reddere acceptabilem. et quod
altare beati Michaelis archangeli ac omnium fidelium defuncto-
rum in Cathedrali ecclesia Scarensi situm congruis habeatur re-
uerencia et honore Omnibus et singulis verepenitentibus qui
dictum altare infestis jnfrascriptis uidelicet Natiuitatis domini
nostri Jesu Christi Circumcisionis Epiphanie Resurreccionis
Ascensionis penthecostes Trinitatis Corporis Christi atque singulis
festiuitatibus gloriose uirginis matris Marie. ac omniumque apo-
stolorum et ewangelistarum necnon Laurencij Erii Olau Hen-
rici Eskilli et Erasmi martirum atque Anne matris Marie virgi-
nis Helene et Elyzabeth viduarum beatarum ac beati Michaelis
archangeli omnium sanctorum et omnium fidelium defunctorum
comme(m)oracione deuote visitauerint et diuina jbidem audierint
eisque qui ad fabricam ornamenta uel luminaria seu ad quoscum-
que alios vsus dicti altaris aliquid boni donauerint obtulerint
uel legauerint necnon illis qui circa dictum altare semel pater
noster cum Aue Maria flexis genibus pro omnibus defunctis de-
uote dixerint eis eciam qui pro statu regnorum Swecie Dacie et

Norwegie deum pie exorauerint Quociens premissa uel eorum aliquid sincero affectu fecerint Tociens nos et nostrum quilibet de omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius meritis et auctoritate confisi xl^{ta} dies indulgen. de iunctis eis penitentijs misericorditer in domino relaxamus voluntate et consensu dyocesani ad hoc accedente. Datum in opido Nycopensi terre Falstrie Anno domini Millesimo Quadringentesimo vice-simonono decima octaua die mensis Junii nostris sub sigillis presentibus subappensis.

Flere Biskopper, hvoriblandt *Jens af Oslo*, tilstaa de bodfærdige, der paa visse Festsdage besøge *Upsala Domkirke* og der overvære Gudstjeneste, bede for de nordiske Rigers Vel eller bidrage til Kirkens Bygning og Fuldførelse, 40 Dages *Afsad* for paalagt Pønitents.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Remme til 5 Segl, der mangle.

(Trykt i *Ihres Upsalia illustrata* V. 56 f.).

90. 12 Juli 1429. Kjøbenhavn.

Uniuersis Christifidelibus ad quorum noticiam presentes littere peruenerint Petrus Lykcha dei et apostolice sedis gracia archiepiscopus Lundensis Johannes Roskildensis Cristianus Oseliensis. Nanffno Otoniensis et Johannes Assloensis eadem gracia ecclesiarum Episcopi Salutem et augmentum continuum. celestium graciaram. Quia sensus hominum ad malum semper sunt procliui jneffabilis misericordia dei vias eis ostendit multimodas per quas resurgere valeant a peccatis. Cupientes igitur deo populum reddere acceptabilem et quod Ecclesia metropolitana. in ciuitate Vpsalensi precioso edificio excellente cultu sumptuoso opere ad laudem dei omnipotentis et beatorum martirum Laurencij et Erii abolim erecta sed nondum prout decet consumata congruis habeatur reuerencia et honore Omnibus et singulis vere penitentibus et in statu promerende venie constitutis qui eandem ecclesiam jn festis jnfrascriptis videlicet beatorum Laurencij et Erii martirum patronorum jbidem. Natiuitatis domini nostri Jesu Christi Circumcisionis Epyphanie Resurreccionis Ascensionis Penthecostes, Corporis Christi. atque singulis festiuitatibus gloriose virginis matris dei Marie omnium apostolorum et ewangelistarum. atque quatuor sancte matris ecclesie doctorum, Johannis baptiste Henrici Olani Eskilli Botwidi Erasmi et Leodegarij

martirum Anne matris Marie Marie Magdalene Birgitte Elyzabeth Katarine Margarete omnium sanctorum atque die animarum deuote visitauerint et missas et alia diuina jbidem audierint eisque qui ad fabricam reparacionem seu structuram supradicte ecclesie. ornamenta. luminaria seu ad quoscumque alios vsus eiusdem ecclesie aliquid boni donauerint obtulerint uel legauerint necnon illis qui laborem aliquem seu expensum pro dicte ecclesie consumacione et construccione apposerint jllis eciam qui cimiterium jbidem orando pro defunctis circumierint atque eis qui corpus Christi ac oleum sanctum dum ad infirmos portantur. et reportantur secuti fuerint Similiter illis qui in pulsacione serotina ter Aue Maria flexis genibus deuote dixerint ac deum pro pace et statu regnorum Swecie Dacie et Norwegie pie exorauerint. Quociens premissa uel eorum aliquid sincero cordis affectu fecerint Tociens nos et nostrum quilibet de omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius meritis et auctoritate confisi xl* dies jndulgen. de jniunctis eis penitenciis misericorditer in domino relaxamus voluntate et consensu domini Dyocesani ad hoc accedente. Datum Hafnie anno domini Millesimo Quadringentesimo vicesimonono duodecima die mensis Julij nostris sub sigillis presentibus subappensis.

Bagpaa, noget yngre: littere jndulgentiarum pro ecclesia Vpsalensi

Haavard Endridsson meddeler *Gløder Thorkelsson* fuld Kvittering for Erleggelsen af sine Broderbørns Arvemidler baade efter Fader og Moder.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Kvikstad (nu p. Vistad i Fron, Gudbrandsdalen, indlaant Febr. 1899). Af 6 Segl vedhænge No. 3 og 4 utydelige (Øxer). (Jfr. Brev af 12 Marts 1471 nedenfor samt No. 30 ovenfor).

91.

28 Novbr. 1429.

Korstad.

Ollom godhom mannom them som thetta bref see ædher høra sendir Hauorder Endridhasson Q. g. ok sina kunnigt gørande. at Glødher Torkelsson hafuir fullelica framlact oc antuardat mik. alla mins brodhers barna pæninga. badhe. fadher arf ok modher arf. sua at mik wæll aat nøgher. Thy gifuir ek. firnæmpdan Glødher. ok hans ærvingia quitta lidhoga ok allungis akæra-

lausa. fire mik ok minom brodher barnom. fire adhernæmpda pæninga ofuersagho ok maato. ok sua eita Hariker Sigurdasson. Gunner Ellendzson. Guttorm Kolbensson. Gudmunder ok Iuar Testulfssyni. (ok sætto) siin jncigle med mino incigle. fire thetta bref. som giort war a Corixstadhom i Frona sokn monadaghin¹ næst fire Andresmøssø. a eno are ok firatykto Rikis wyrdaligs herra. herra Ericx med gudz naad Noregs konongs

¹ Rettet fra: manadaghin.

Asmund Borgarsson i Solberg, *Redulf Thoresson* i Askerø og *Thorgils Bjørnsson* i Ranarud i Jordlanda Sogn kundgjøre, at de have solgt 1 Markbol Jord i *Ørrebek* i Vistalanda Sogn i Thorpehered til *Gerike Wikard*, Bymand i Lødøse, for 20 gilde Mark, som ere erlagte.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle. (Se ovenfor No. 58).

92.

3 Februar 1430.

Lødøse.

Ollom mannom them som thetta breff see æller hōra sændom wij Asmund Borgharsson j Soolbergha Redhulffuer Thoresson j Askerø Thurghils Bjornsson j Ranarwdh j Jorlanda sokn boandis Q. gudhs oc sina kunnogt gørande at wij saalt hafuom beskedhnom manne Gericke Wikardh bymanne j Lødhisse j markabooll jordha j Øffrabech ligende j Wistalanda sokn j Thorpahærath medh aaker æng oc allom lutom oc lunnandom till alls odhals oc aaffrædhis som ther tilligger oc tillighat hafuer fra forno oc nyo jnnan gaardhs oc vtan ængo vndan takno j waato oc j thorro fore tywghu marker gilla som han os till fulnatha wæll betalath hafuer første pening oc siista oc alla ther j mællan som j køep wart komo. Thy affegnom wij for^{de} sama marka booll fran os oc waarom arffwom oc vnder for^{da} Gericke Wikardh oc hans arffwa till ewerdhelica egho friit oc hemolt fore hwariom manne Till saninda hær vm bethoms wij beskedhna manna jncigle hængias fore thetta breff som ær Pether Andrisson lagrættis man j Grøts backa skipredho Thord Thoralsson laghrættis man j Foxahereth skipredho oc Redhar Bryggisson sama sted boandis med(han) wij ey siælfue jnsigle hafuom Datum Ludosie Anno domini Mcdxxx^o die beati Blasij episcopi

Bagpaa: Thetta breff holler j markabool — J Affrebek haffuer s. Birgitta j Lødesse iij markabooll oc vj oris booll

Jtem keffe jak Her Tideman vij orisbooll som Helge Holtesson otthe

Alth. samon som S. B. haffuer j Offuerbek thet er .v. marka booll oc iij orisbooll

Broder Niklis, Abbed i Dragsmark, *Jakob Augustin*, Foged over Viken, og *Jon Gautsson*, Lagmand sammesteds, kundgjøre, at *Knut Jonsson* og *Marine Aslaksdatter* indskjød sin Sag til Oslo for *Olaf Haakonsson*, Sira *Toke* og Sira *Ulf*, der havde beseglet Brevene angaaende *Bergastrøm* i Elvesyssel.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Levning af Abbedens Segl vedhænger, de to andre mangle.

93. 25 Juni 1430. Tungehered?

Ollom mannom them som thetta bref see ella hora Sender broder Niclis abothe j Draxmark Jacob Augustiin foghate ifwer Wiken och Jon Gautson laghman ther samastadh Q. gudes och sina, kunniktgerande at wi warom j færd . . . Tungohz (-heret?) daghen næsta epter midhsomarsdagh Anno domini Mcdxxx Saghom ok hør[rd]om oppa at Knwt Jonsson och Marina Aslaksdotter laghdo till Oslo for Olaff Hako(n)sson Sire Tokæ oc Sire Wiff kaneke j Oslo wm breff ther giordh æra wm Berghastrøm ær ligger j Elfwasyslo *hwædh the mæn wilia tilstanda ther them jnsigladh hafwa till sanninda hær wm settom wi war jnsigle firi thetta breff ær giorth war dag stadh oc ar som firi sægir

Bagpaa: breff om Berghostrøm

Paa Seglremmen læses: . . . mæn Thomas ok Ola[f] . . . finnas j the bygdenna ær them opfodder ne oc . . .

Aslak Aslaksson erkjender, at han ved, at *Andres Ormsson* var ægtefødt og ligesaa dennes Sonner *Orm* og *Olaf*, samt at disse vare *Gro Aslaksdatters* og hendes Husbonde *Gudulf Klemetssons* rette Arvinger.

Efter Orig. p. Perg. i danske Rigsarkiv (Sehestedske Breve). Seglet (Bomærke) vedhænger. (Jfr. Brev ovenfor No. 41).

94. [c. 1430.] , Uden Sted.

Thet se ollum godom monnum kunnokt sem þetta bref sia æder hōra at ek Aslak Aslaksson wæt þet firi gudi sant wara at Andris Ormsson gud hans sæil¹ haur war at allo skilgætæn ok swa hans synir Orm ok han Olaf jtem hōrdæ ok ek ofta ok morgom sinnom at þe brōdernæ Ormer ok han Olaf Andrissa syni wora rætta aruinga æftir hænne Groa Aslaks dotter badhe aff hænne Groa fyr^{da} ok sua af hanom Guduluxæ Clæmætssyni bonde henna Groa fyr^{da} þa hōrde ek þom þet oftæ lyusa til sananda hær om sæter ek mit insigle firi þetta bref

¹ Synes rettet til: siæl.

Ni Lagrettemænd i Borgesyssel kundgjøre, at de vide, át det var Kronens Gods, som ifølge Kong Magnus's Brev blev givet for Halvdelen af *Hamarøen* (i Vermeland).

Indtaget i Papirbrev fra c. 1440 i Upsala Universitetsbibliothek.

95. [Julen 1431—32.] [Borgesyssel.]

Allom manom som thetta breff se eller hōre helsom vi Olaff Torstensson Olaff Wlfson Anders Amundson Erik Olafson Torsten Torbiornsson Torger Pederson Eleff Amundson Borgar Simonsson oc Anunder Andersson lagrættismen j Borgasyslo kerleca medh gud kongørom vi oc vithum thet. at kronan fylt hafuer oc fylgher en alt thet goz som fore var gifuet halfua Hamberona som hwdhbrefuit vtvisar huar som gozit ligiandis ær j sva mangh ar som hwdhbrefuet sigh vtuisar oc kunungh Magnusa insigle fore henger oc drotningh Blansia som gud thera siæl beggis nadhe Til mero visso oc vitnisbōrd tha henghiom (vi) var insigle fore thetta breff som giort var om jvl a iii are oc xl rikis vars værdelix herra herra Eriks medh gudz nad Norgis konunger.

Anders Mus, Provst ved Mariekirken i Oslo, en Kannik sammesteds, Væbneren *Haakon Bolt*, Lagmanden i Oslo og 15 Bymænd sammesteds kundgjøre, at velbaaren Mand Hr. *Svarte Jons*, Hovedsmand over Akershus (?) tilbød at gjøre hver Mand Ret og Skjel, der maatte have noget at klage paa ham eller hans Svende, hvilket han ogsaa ofte for havde gjort. Efter Afskr. fra 17de Aarh. i svenske Rigsarkiv (Lars Sparres Kopibog B. 16. fol. 420). Med Tegninger af 18 Segl; Herlog Matthissons ukjendeligt, Olaf Jonassons mangler.

96.

27 Oktbr. 1432.

Oslo.

Alla män thetta breff höra eller see, Helsom wy Anders Mws¹ progust i Marie kyrki i Oslo, Swenung Rolffson Caniker thär samma stadz, Haquon *Bokt² vapnare, Symon Biörnson³, Lagman i Oslo Henrich Röpplijn⁴, Aske Torgilsson⁵, Ywär Torgilson³, Olaff Erichzson⁶, Jesze Laurenson⁷, Herlog Mattiszson, Harald Aslakson⁴, Harald Ällingson⁴, Olaff Jonasson, Törkill Törbiörnson⁸, Henrich Hwittenhagen⁴, Gereka Ämendorp⁴, Endrydh Sywordsson⁴, Henrick Buk⁹, Jenis kopparslagare⁴, by man thär samma stadz, kärlika med gudh, kungiörandes att årom epeter gudz byrdh M.cd.xxxii vppå Apostolorum Symonis et Judä affton Tä wårom wy vppå Rådhestuffwene i samma stadh, och flere godhe män mädh osz, oc å hördin the ord som Erlig oc Wålboren man, herr Swarte Jenis riddare, och höffwitzmannen öffuer Åkerhäred (o: Akershus?), tā sagde. och stodh ther fulkomeliga öffuerbödig med sig, oc sina swänna, oc sagde så att wåre thär någor thän, äntyngia fattig åller ryk, thän honom eller hans swena haffwe något att skylda om någhor stycke, tā wilde han oc the plåga oc giöra thär åhra och rätt före sig, åpter ty som lagboken vtwijsar, och Lagmannenen oc rådet, oc andre flere godha män finna för rätta, sa hade han oc opta förra, tilbudit i wåra åhörande och andra flere goda manna mädh osz, oc till saninde her mädh, tā hångiom wy föreskreffnä wåra jnsiglä förå thätta bref, som giort war åår oc dag och stadh som förr är sagdt.

¹ I Seglet: Andree Laurentii. — ² Bolts Vaaben. — ³ Skankevaaben. — ⁴ Bomærke. — ⁵ Tre Sneglesnit. — ⁶ 3 Horn. — ⁷ 3 Agern(?). — ⁸ Skjold. — ⁹ En Buk.

Den lübeckske geistlige, Notarien *Johannes Krüger*, meddeler 28 April 1434 Notarial-Afskrift af en Stævning, som Erkebiskop *Martin* af Korfu efter *Baseler-Conciliets* Paalæg har udstedt i Anledning af en Klage fra Erkebiskop *Olaf Laurentsson* af Upsala mod *Arent Klementsson*, der kalder sig Biskop i *Bergen* og gjør Paastand paa Upsala Erkestol; Stævningen blev af Erkebiskop *Martins* Fuldmægtig *Esbarn Pedersson* opslaaet paa Domkirkedøren i Lübeck.

Efter orig. Notarialinstrument i svenske Rigsarkiv med paategnet Notarialmærke. Dokumentet er stærkt beskadiget; flere Sprøgefil forekomme.

97.

3 April 1434.

Basel.

Jn nomine domini Amen Anno anatiuitate eiusdem Millesimo quadringentesimotricesimoquarto Jndiccione duodecima die vero xxviiij Mensis Aprilis Pontificatus sanctissimj in Christo patris et dominj nostri domini Eugenij diuina prouidencia pape Quarti Anno quarto jn mej notarij publici testiumque infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia constitutus prouidus vir Esbernus Petri assertus procurator et executor ad infrascripta(m) quandam litteram citacionis monitorialis seu publicum jnstrumentum a Reuerendissimo patre et domino domino Martino Archiepiscopo Corfiensi cause et partibus infrascriptis asacro generali Basiliensi consilio specialiter iudicio commissario deputato emanatam seu emanatum signoque et nomine Jodoci Albrant de Brussella clerici Spirensis publici apostolica et jmperiali auctoritatibus notarij solitis et consuetis signatam ac sigillo prefati domini Martinj Archiepiscopi magno oblongo de cera rubea cere communj impresso pendenti jn filis rubeis sigillatam jn quo quidem sigillo tres ymages jn medio vna maior ymago beatam Mariam virginem representans cum filio super brachium Secunda ymago sanctum quendam Episcopum in cuius *dextre liber in sinistro vno baculo pastorali videbantur representans Tercia autem ymago sanctam Katerinam cum rota designare videbatur Subtus vero dictas ymages quidam episcopus eas adorare videbatur et ex utraque parte duo clipei conformes a dextris et sinistris conformes apparebant littere vero tituli Ferrenciales erant tales silicet Martinj vncti Archiepiscopi Corfiensis sigillatam saluam sanam et integram non viciatam nec cancellatam et omni prorsus vicio et suspicione carentem Exhibuit produxit publicauit et ostendit Cuius quidem littere seu publici jnstrumenti principium sequitur et est tale

Vni(u)ersis et singulis Christifidelibus et presertim Germanice nacionis Martinus dei et apostolice sedis gracia Archiepiscopus Corfiensis Judex et Commissarius cause et partibus infrascriptis a sacro Basiliensi generali consilio specialiter deputatus Salutem in domino sempiternam et presentibus fidem indubiam adhibere (?) Noueritis quod nuper dictum sacrum consilium quandam Commissionis seu Suspensionis cedula[m] nobis per certum suum cursorem presentari fecit quam nos cum ea qua decuit reuerencia recepimus huiusmodi sub tenore

Reuerendissimj patres et domini prestantissimi pro parte deuote creature vestre Olauo Archiepiscopo Vpsalensi huic sacro consilio Nicol Gram(?) cum querela exponit et dicitur quod licet ipse Olauus dudum in Archiepiscopum dicte ecclesie tunc vacantis et pastoris solacio destitute rite et canonice electus et tandem per apostolicam sedem legitime prouisus et in eiusdem ecclesie Archiepiscopum prefectus atque prouisionis huiusmodi huius ecclesie iuriumque et pertinenciarum eiusdem et jllius(?) mensam spectancium assecutus fuerit illamque per annum et amplius habuerit et tenuerit Nichilominus tamen quidam Arnoldus Clementis pro Episcopo Bergensi se gerens laycali suffultus potestate etc. Jn fine vero commissionis seu Suspensionis cedula scripta erant de alterius manus litera super(i)ori littere ipsius cedule penitus et omnino dissimili et diuersa, Hec verba videlicet Jndicit(?) Reuerendissimus pater dominus Archiepiscopus Corfiensis citet vt petitur eciam per edictum moneat sub censuris et declaret eciam si et prout de fide(?) et iusticiam faciat.

Finis vero talis est Datum et Actum Basilice sub anno anatiuitate domini Millesimoquadringentesimotricesimoquarto iudicacione duodecima die vero Sabbati tercia Mensis Aprilis Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Eugenij diuina prouidencia pape quarti anno quarto Presentibus ibidem discretis viris Judoco Angst et Johanne Mistelgalb clericis Spirensi et Bambergensi testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis,

Jtem Principium superscriptionis notarij est tale Et ego Jodocus Albrant de Bruchsella clericus Spirencis publicus etc. Finis vero vna cum appensione sigilli prefati Reuerendissimj domini Martinj Archiepiscopi Corfiensis consignauj rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum premisorum, Et eadem litera citacionis et monicionis seu publico jnstrumento sic ut premittitur exhibita producta et publicata seu exhibito producto et publicato prefatus Esbernus executor et procurator me notario subscripto vocato et rogato ad ecclesiam Cathedralem Lubicensem accessit dictamque literam seu publicum jnstrumentum ad ualvas eiusdem ecclesie vnamecum affixit hora terciarum ibidemque affixam per spacium quasi duarum horarum dimisimus multis presbiteris et personis literatis eam legentibus et inspicientibus Copiam eiusdem in signum vere exe-

cucionis publicacionis et affixionis facte ibidem in valuis dimittentibus Tandem in fidem omnium premissorum pecijt sibi per me notarium publicum subscriptum fieri et confici super talibus premissis vnum uel plura instrumentum seu instrumenta Acta sunt hec Lubic Anno Jndiccione Pontificatus quibus supra Presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Magistro Marquardo Schipherenj (?) Canonico ecclesie Lubicensis et Johanne Horn officiante ecclesie Lubicensis Testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Johannes Krugher clericus Lubicensis publicus imperiali auctoritate Notarius premissis omnibus et singulis dum sic vt premittitur fiere(n)t et agerentur vna cum prenominitis testibus presens interfuj eaque sic fieri vidj et audiuj ac in notam recepi de qua presens instrumentum manu mea propria conscriptum extraxi et in hanc publicam formam redegj signo et nomine meis solitis et consuetis subscribendo signauj rogatus jn fidem premissorum¹

¹ Foran denne Bekræftelse staar det skrevne Notarialmærke med Bogstaverne: I K og Sententsen: Omnia probate.

Kong Erik (af Pommeren), der har erfaret den upsalensiske Erkebiskop Arcnts Død, sender sin daglige Klerk Hr. Thorlaf Olafsson, Provst i Bergen, til Erkestiftets Geistlighed med Paalæg om at overdrage ham Erkestolens Gods med Rente og Rettighed indtil nærmere Bestemmelse. Indtaget i det følgende Notarialdokument af 20 Mai 1434 i svenske Rigsarkiv.

98. 27 April 1434. Skjoldenes.

Wi Eric mædh gudh nadh Danmark(is) Swerikis Norghis Wendes ok Gothes konung ok hertogh i Pommeren helse idher alla waara elschelighe klerka. domprowest ærchiediækn Capitell ok menighe klerkerij i Vpsala erchiebiscopsdøme kerlighe mædh gudh ok waare nadhe kiære wene wi haffue wndherstandet Thet biscop Arend ær dødth gudh hans siell nadhe. Thy ære wi nw swo ower eens wordhne mædh wor radh. som nw hær nær oss ære. badhe aff Swerike ok aff Danmark. at wi sende nw til idher wor elzscheligh ok da(g)ligh klerk herre Thorlaff Olafson prowest i Berghen i swa dana matho. at han scall anama Vpsala domkirke gaardha ok goodz i syn wærie heghn ok forswar. mædh all hennes ok therres erchiebiscopligh ræntho rætthogheyth ok tilhørelsse hwadh thet helzst ær eller mædh napn nempnas

kan enkte wndhan. thaghet Ok thet haffuom giort epther wort menighe radz raadh. som forscreffuat staar, for then helghe kirkes ok alles idher. ok menighe Rikens bætztsta ok bestandh sculdh. Thy bedhie wi idher wenlighe ok biwde hardelighe wnder wort hætsta. budh atj ware for^{da} [her¹ Thorlaff hægoghe ok lydhoghe Ok lader homom antwordas alle gaarde goodz ok erchiebisco(p)ligh rænthe ok rætthogheyt a hwar the helzst ære. eller falla kunna i Vpsala erchiebiscopsdøme. Oc waren homom ok ythermeere behjelpelighe gønstokghe ok fordeelighe i alle matho hwar han idher til sigher eller behøffua kan. swa lenge at wi scriffue homom. ok idher ther wm annat til jn Christo valete Scriptum jn Castro nostro Skiøldhaness. fferia tertia proxima ante festum beatorum Phillippi et Jacobi apostolorum, Anno domini Mcd^o xxx^o quarto nostro sub secreto

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Notarien *Peter Tidekesson*, geistlig af Upsala Dioces, udgiver efter Begjæring af Erkeedegnen i Upsala paa Kapitelets Vegne bekræftet Notarialgenpart af Kong *Eriks* Brev til Geistligheden sammesteds om *Thorlak* (o: Thorlaf) *Olafssøns* midlertidige Bestyrelse af Upsala Erkebisppestol efter den nu afdøde Erkebiskop *Arent*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv med paategnet Notarialmærke, hvori Navnet Petrus Tidechini.

99.

20 Mai 1434.

Upsala.

Jn Nomine domini Amen Anno a natiuitate eiusdem Millesimo Quadringentesimo Tricesimoquarto Jndiccione xij vicesima die mensis Maij hora primarum uel quasi Pontificatus Sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini Eugenij diuina prouidencia pape quarti Anno quarto jn noua domo Capitulari ante waluas ecclesie Vpsalensis. sita. jn mei notarii publici testiumque subscriptorum presencia personaliter Constitutus honorabilis vir dominus Thorlacus. prepositus ecclesie apostolorum Bergensis ac nobiles viri dominus Benedictus Stensson miles et *Olauis Ragwaldzson legifer Osgocie nuncij jllustrissimi principis domini Erii Swecie Dacie et Norwegie regis exhibuerunt et tradiderunt Capitulo Vpsalensi quandam apertam litteram Sigillo dicti Serenissimi principis sigillatam. Cuius quidem littere tenor sequitur et est talis

[Her følger Brev No. 98 ovenfor.]

Super cuius littere tradicionem et acceptacionem honorabilis vir dominus Petrus archidiaconus ecclesie Vpsalensis nomine Capituli eiusdem me notarium publicum infrascriptum adstatim requisivit ut unum vel plura ipsi Capitulo. conficerem instrumentum seu instrumenta. Acta sunt hec Anno iudicacione pontificatu die mense hora et loco supradictis presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Olauo in Thenstom et Ingewaldo in Wendell. ecclesiarum curatis. necnon nobilibus viris Karolo Bonda ac Nicholao Jenisson armigeris Vpsalensis diocesis Testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Petrus Tidechini Clericus Vpsalensis diocesis publicus imperiali auctoritate notarius suprascripte littere domini regis etc. tradicioni et acceptacioni omnibusque alijs premissis dum sic ut premittitur. fierent et agerentur unacum prenominatis testibus presens interfui eaque omnia et singula sic fieri vidi et audiui jdeoque hoc presens publicum instrumentum manu propria conscriptum exinde confeci signoque et nomine meis solitis et consuetis signauj rogatus et requisitus in fidem et testimonium premissorum

Bagpaa: Instrumentum super littera Regis qua mandatur Capitulo et clero Vpsalensis diocesis quod acceptarent Torlacum in archiepiscopum Vpsalensem

Væbneren *Nils Mus* i Norge, boende paa *Norc* i Rygge Sogn, kundgjør, at han har solgt til *St. Olafs Kirke i Lunkende* i Albohered (Skaane), hvis Kirkevæрге er *Morten Fust*, alt sit mødrene Gods i Fulstoft Sogn sammesteds, nemlig 5 Gaarde og 2 Fæster i *Bonrum* (Bonderum), samt en Gaard og en Fæste i *Onslunde* i Ingelstad Hered.

Indtaget i Vidisse p. Perg. af 2 Januar 1506 (se nedenfor) i svenske Rigsarkiv.
(Trykt i Diplom. diocesis Lundensis ved L. Weibull II S. 167 f.).

(Se følgende Brev).

100.

5 Septbr. 1435.

Lunkende.

Alle meen thette breff see æller høre helsser jak Niels Mws væbnere boendes j Norghe j Rigge sogn j æn gard hedher

Noræ Ewindelige med gud oc kundgiør jak alle mæn saa wel nærwærende som kommeskullende at jak wedkenner mek med thette myt obne breff at jak haffuer solt til ewindelig eyæ sanctæ Oluffs kircke jnnen Lwnckende i Albohæret j Lundebiscops dome hwilken kircke wærgen nw ær Morthen Fwsth allt myt mœdernæ godz liggendes jnnen Albohæret j Fwlstoffte sogn jnnen een by som hæder Bonrwm saa meghet som fæm garde ok two fester j huilke garde nw i boer j then enæ en god man heder Fiærsing degn han giffwer hwart aar een halff lœdemarck till landgille Annen gard nw j boer Nisse Jensson han giffuer oc een halff lœdemarck Tredie jnnen boer Michel Nielssøn han giffuer een grott oc tywe Fiærde jnnen boer Trwelss han giffuer two skilling grott till landgillæ Ffæmtæ jnnen boer Jeness Hagensson han giffwer een grott oc tywe Ffremdeles een gard liggendes j Jngelstæde hærit j Onslunde huilken een god man i boer Fader Jensson oc han giffuer tre £ g. till landgillæ oc een fæstæ liggendes nør twert vpp till med alt sin tillegelsse som ær ager oc æng skog oc marck vddrefft oc feske watn hart oc bløtt vott oc tywrt j alle markie oc enthet vdentaget Ffremdeles binder jak forne Niels Mwss mek ok mynæ arffwinge at frij forde sanctæ Oluffs kirke thet forde godz for wærss mantzs tiltall som nw ære æller kommeskullende fødde eller vfødde for vden all hinder Till ythermere witnesbyrdh henger jak myt in-seglæ for thette breff tilbedendes gode mænss so som ær her Laurens dæghen j Albohæret her Henrick Gerissøn ridder j Glæmyngæ her Jon Bing j Smestztorp Saxæ Karlsson webnere j Gyrsness Datum Lwnckene Anno dominij Mcd xxxv° feria 2^a proxima ante festum natiuitatis Marie virginis gloriose sub sigillis predictorum in testimonium premissorum

Væbneren *Nils Mus* i Norge, boende paa Nore i Rygge Sogn, anmoder sine Venner Hr. *Henrik Gertsson (Ulfstand)* i Glemminge, Hr. *Jon Bing* i Smedsthorp og Væbneren *Saxe Karlsson* i Gyrsnes om at medbesegle hans Brev angaaende Salg af Gods til *St. Olafs Kirke* (i Lunkende, Skaane). Efter Vidisse af 2 Januar 1506 p. Perg. (eft. Orig. p. Papir) i svenske Rigsarkiv. (Se foregaaende Brev).

101.

6 Septbr. 1435.

Lunkende.

Papirss breffuit lydher som her effther folgher:

Venlig helssen med gud till forn send Bedher jak ether

gernæ kyære wenner her Henrick Geræssøn her Jon Bing Saxæ Karlsson thet j welgiøre oc henghen æhre jnsegelæ med myt for thette breff som Morthen Fwst han haffuer aff (mek?) paa sanctæ Oluffs kirke wegnæ paa thet godz som jag haffwer hannom soltskiøt oc vpladet paa Albohærizt ting till ewerdelig eyæ med all ret-tighed oc mange gode mæn ther ower woræ, giøren her j som jak till ether troer oc gerne forskullæ well medt alle myne formwe Scriptum Lunckende Anno dominj Mcdxxxv° feria 3^a proxima ante festum natiuitatis Marie virginis proprio sub sigillo Ego Nicolaus Mwss armiger jn Norwegia habitans jn parrochia Riggæ jn curia que dicitur Noræ vester amicus jntimus

Erkebispnen af Upsala og 10 nordiske Biskopper, hvoriblandt *Jens af Oslo* og *Olaf af Bergen*, tilstaa de bodfærdige, der paa visse Dage besøge og foretage religiøse Handlinger i *Vada* Kirke i Upsala Stift eller bistaa den med Gaver 40 Dages *Afad* for paalagt Pönitents.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 11 Segl vedhænge No. 2, 3 og 6.

102.

27 Oktbr. 1435.

Stockholm.

Vniuersis christifidelibus presentes litteras jnspecturis Olaus dei gracia Archiepiscopus Vpsalensis Kanutus Lyncopensis Siggo Scarensis Thomas Strengenensis Johannes Asloensis Johannes Roskildensis Vlricus Arusiensis Magnus Aboensis, Olaus Arosiensis, Olaus Bergensis et Gerardus Burglanensis Salutem pium et deo gratum obsequium impendere credimus quociens fidelium mentes ad opera pietatis excitamus omnibus igitur penitentibus et confessis qui ecclesiam parrochiale Wadha Vpsalensis dyocesis cum *deuocionis visitauerint in festiuitatibus natiuitatis Epiphanie Resurreccionis Ascensionis penthecostes Corporis domini nostri Iesu Christi et similiter festiuitatibus beate Marie virginis sancte crucis sancte Anne et Birgitte Laurentii Ericj Olai Michaelis omnium sanctorum et dedicacionis et similiter dominicis diebus tocus annj Missas et alia diuina officia in ea audierint celebrauerint vel celebrarj fecerint Cimiterium eius pro defunctis exorando circuierint sepulturis mortuorum interfuerint seu in pulsacione pro Aue Maria salutacionem angelicam dixerint eis que qui pro eiusdem ecclesie construccione diuinarum continuacione et ornamentorum et aliorum necessariorum

bona quecumque obtulerint et quouismodo ad prefate pietatis *operæ cooperatj fuerint quociens premissa vel *aliquorum premisorum deuote adimpleuerint tociens de omnipotentis dei gracia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi singuli nostrum xl dierum jndulgenciam de iniu(n)ctis eis penitencis misericorditer in domino relaxamus Datum Stockholm in vigilia apostolorum Simonis et Iude Nostro sub Secreto Anno domini Mcdxxxvinto

Bagpaa: Summa indulgenciarum lxxx et xlc que sic wlgarizatur ottaghe daga och fritighi hundrada dagha dies

Fire Lagrettemænd paa Lom kundgjøre, at *Thronð Pederssøn* købte 5 Koleier Jord i *lille Bolstad* paa *Ladalm* paa *Vaage* i nordre *Gudbrandsdalen* af *Svein Harikssøn* samt 1 Koleie i samme Gaard af *Dag* og *Olaf Arnesønner* med deres Faders Samtykke og erlagde Betaling herfor.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Hellen i Vaage, August 1898).
Alle 4 Segl mangle. (Se ovenfor No. 63 og Dipl. Norv. VIII No. 356).

103. 7 April 1436. Moen (Lom).

Ollum monnum theim sem thethæ bref sea ædhe høyræ sendæ [Haldor Siugurdson¹ Alfuer Gudbrandson Siugurdhe Bjornson oc Eiriker Alfson logrethæ men a Loom q. g. oc sinæ ydher kunnikt gerandhe at mer varum vidher kirkiø gardhen a Monum a pascha æptanen anno dominj M^o cd^o xxx^o vi^o med theim skilmale at Swein Hariksson kendis meddher ia oc handarbandhe at han hafðhe selth Þronðh Pedhersyni v kualæygor iardar ij litlæ Boolstadhum som ligher a Laalme a Vaga ij nordreluthenum ij Gudbrandzdalum frialse oc heimola firir hvarium manne til euerdelegar eigo oc alsz afrædes meddher luthum oc lunnindhum oc ollum tillagum som ther til ligher oc leget hafuer fra forno oc nyio vthan gardz oc inan kendes oc fyr nemdher Swein ij sama handarbandhe at [han¹ hafðhe þa fyrstan pening oc sidutstan oc allæ ther *iij millum som ij kaup theiræ koom Jtem kendes oc Dagher Arneson oc Olafuer Arneson meddher fadher theiræ ia oc samþykkia at þeir hafde selt Þronðhe fyrnemdhum kyrlæggo iardar oc ij fyrnemdho Boolstaadæ meddher sama skilmale som fyr scrifuat star kendes their oc fyrnemdher brødher ij sama handarbandhe at their hafðhe þa fyrsthan pe-

ning oc sidutstan oc alle ther ij millum som kaup theira kom oc til meiræ viso setthum mer vor ynzigle firir thethæ bref ær scripuat var a degi oc are som fyr sighir

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Notaren *Peder Ivarsson*, slesvigsk geistlig, udsteder efter Begjæring af Erkebiskop *Johannes Laxmand* i Lund en Notarialafskrift af den Forsikring, som Provsten ved Apostelkirken i Bergen *Thorlaf Olafsson* ved sin Indvielse til Biskop i Viborg afgav om, at Lunds Erkestol og Erkebisper skulde være fri for alle Krav fra Pavestolens Side i nævnte Anledning, hvilke skulde tilsvares af Viborg Kirke og Bisp.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Notarialmærke med Navnet: Petrus Juari. (Trykt i Diplom. diocesis Lundensis ved L. Weibull II S. 192 f.).

104.

4 Januar 1438.

Lund.

In nomine dominj Amen, Anno a natiuitate eiusdem Mccccxxviiij^o jndiccione prima. *Pontificatus Sanctissimi in Christo patris et dominj nostri domini Eugenij diuina prouidencia pape quarti Anno eius octauo. quarta die mensis Januarij hora decima uel quasi in sacristia Ecclesie Lundensis in venerabilis Capituli ibidem. mei notarii publici infrascripti testiumque infrascriptorum presencia personaliter constitutus Reuerendissimus in Christo pater et dominus, dominus Johannes Laxman dei gracia Archiepiscopus dicte Lundensis Ecclesie Swecie primas et apostolice sedis legatus, venerabilem virum dominum Thorlauum Olai prepositum ecclesie xii apostolorum Bergensis in episcopum ecclesie Wibergensis eligendum et confirmandum inter plures sermones inter eos hincinde ventilatos pro quadam cedula sibi dudum per eum directa et presentata postulabat vt eam in venerabilis sui capituli predicti meique notarij et testium infrascriptorum presencia publicaret et legeret alta voce. quam sic perlectam et publicatam antedictus Reuerendissimus in Christo pater dominus Johannes Archiepiscopus per prenomiatum dominum Thorlauum in manus mei publici notarij committi et tradi iussit petens sibi exinde vnum confici publicum instrumentum cuius quidem cedula tenor de verbo ad verbum sequitur in hac forma

Ego Thorlauus Olai prepositus Ecclesie xij apostolorum

Bergensis jn nomine dominj auctoritate metropolitana sancte sedis Lundensis in Episcopum Wibergensem eligendus et confirmandus protestor et promitto. quod nunc et in antea. pretextu huiusmodj eleccionis et confirmacionis reuerendissimum in Christo patrem dominum Johannem Laxman Archiepiscopum Lundensem suosque quoscumque successores ac sedem ipsam Lundensem pro et ab impetitione solucione et obligacione camere apostolice pro parte eiusdem Wibergensis Ecclesie totaliter et omnino seruabo indemnes Ad id obligans ipsam Ecclesiam Wibergensem et me necnon meos ibidem quoslibet successores, Super quibus omnibus et singulis prefatus Reuerendissimus dominus Archiepiscopus sibi a me notario infrascripto vtpremittitur fieri peccit et tradi instrumentum vnum publicum seu publica instrumenta Acta sunt hec Anno dominj jndiccione die hora loco. pontificatu et omnibus aliis quibus supra presentibus ibidem honorabilibus viris dominis Martino preposito Wibergensi Mathia Johannis Boecio Sommar dicte Lundensis ecclesie perpetuis vicariis et Symone Esgeri presbitero Burglanensis dyocesis testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis

Et Ego Petrus Juari Clericus Sleswicensis dyocesis publicus sacra jmperiali auctoritate notarius Quia huiusmodj cedule productioni perleccioni et transumpcioni omnibusque aliis et singulis dum sic vt premittitur fierent et agerentur vnacum testibus infrascriptis presens interfui eaque sic fieri vidi et audiui jdeoque hoc publicum jstrumentum manu propria confeci signoque et nomine meis solitis et consuetis signaui rogatus et requisitus in fidem et euidens testimonium omnium premissorum

Redulf Olsson erkjender at have mageskiftet Synstegaarden i *Moen* med *Lyreholmen*, nogle Engedokker i *Solheim*. halve *Løvliden* og et Kvernestød m. m. til *Thorbjørn Ketilsson* og dennes Søn *Ketil* imod en Del af *Kopseng* m. m., alt i Hoflands Sogn i Eggedal.

Efter Afskr. fra Slutn. af 17de Aarhundrede (indlaant til Rigsarkivet af Sander Raaen i Hol, 1871).

105.

1438.

Hegne.

Tes skall allom mandom vitterlige vore at æg Redulf Olson kindis tes med tessze mine ofna brever at æg hafue

giort giorda skiffte med Torbiørnæ Kittelson og Kittel synj hans med dj skielorde at æg fich hannem synsta gaarden i Moden og Lyraholmen. og saa morga enga dochæn, som æg aatte i Solem. og halva Lovlidena og quernestødet vohr i Kolisaae. og iorda meginet vohr at bergna for nordan er Lovlidena det skulle og dessze for^{ne} fadgor følia og egnas ale dessze for^{ne} iorda (til) eugelicha eggo og alskos afrede fra mig og mine arvinger og vnder dennem og deris arvinger med allom luttem og lundom, som til deris iorder oc liget haver fra forno og nya vttengards og inden for huergom man aukierløs det fingo der imod *Rolalsgaard, i Kopseng enga Bingge enga og Øfsta enga frelst og *gemal for huergio mand med alom luttem og lundom som til tera iorda liget (o: -er) og liget hafuer for dennom og terom arvinger og vnder mig og mine arvinger med alskons af rede baade vttengaards og inden med fische og fuglo ale vedestad, det liga ale desze for^{ne} iorder oppaa baade sider i Hoflands sogen i Egedal. til sande herom da sette dese gode mend, sin indsegel med mino Helge Olafsøn og Giermund Biørnsøn for dette bref er giort var paa Hegne anno dommenj 1438 ind visze vdsupra.

Dete er rigtige copie efter originalen.

Kong *Erik* (af Pommern) udnævner paa det norske Rigsraads Begjering *Sigurd Jonsson*, som er en af de 3 foreslaaede, til *Drotsete* i *Norge*, hvor han skal modtage de kongelige Fogders Regnskab og besørge Udbetalingen til Kongen, af hvad ham tilkommer, og paalægger Rigets Indbyggere at adlyde ham i sin Fraværelse, da han nu har aflagt sin Ed om at paase Lovenes Overholdelse.

Efter Orig. p. Perg. i Dipl. Arn. Magn. (Univ. Bibl. i Kbhvn.) fasc. II No. 20.
Seglet mangler. (Trykt i G. J. Thorkelins *Analecta* etc. p. 123—26
og Jahns *Unionshistorie* p. 516 f.)

106.

3 Septbr. 1439.

Visborg.

Wij Erik med gudz nathe Norghes Danmarks Suerighes Wendes oc Godes koning oc hertugh [j] Pomern kungøre oc kennes med thette wort opne breff for alle the som nw ære oc kommende wurdhe at efter thet at wort [elske]lighe Radh oc godhe men aff Norghe Biscope prelate Riddere oc swene oc

gantzene mene menhet oc almughe haue oss til screuit oc ladit oss vndersta there begere at the wilde haue een drotzste ther j Rikit for thet mene wort oc Rikesins beste oc bestand sculd oc haue for thy lacht oss thre j waal aff wort Radh oc godhe men j Norghe swasom er Olæff Haqu[on]sson Erland Endridsson oc Sigwordh Jonsson at wij een aff them wilde sette them til drotzste oc oss thet hoychlike raat oc ydbm[ygelig]e bethet Nw aff thy at wij gerne see mene Rikesins oc mene Rikesins jnbyggere beste oc bestand som wij plichtig[he ære] tha ære wij ther gerne effter folghende Huilkit wij nw gudh til loff oc hedher oc for alles there kerlichet radh oc ydhm[yghe] bøn oc bestadelsse sculd swa oc for wort elschelighe Radhs ok godhe mens aff Norghe Radh oc vnderwisning som [nw nærmer] oss wore swasom er Mattes Jeyepsson Kolbiorn Gerst Symon Biørnsson laghman j Oslo oc Niels Aslasson laghman pa Hedhemarken haue thet nw swa til ladit oc sette them nw een aff the thre swasom er Sigwordh Jonsson til at ware wor oc rikesins fulmechtich drotzste ouer alt Norghe j alle the stücke oc macht som een drotzste bør at haue Jtem haue wij [nw] tiltroet oc befalet for^{de} Sigwordh Jonsson wor drotzste oc giffue hanom full macht at take Reknschap aff wore fogh[edher] the som wort j ware haue likerwis som wij thet selfue giordhe oc at han scal vtkreffue oc schicke oss redhelighe wor rente oc rettichet aff Norghe huar wij then helst haue eller til falle kan oc scal gøre oss til ffullesthæ godh rethe oc reknschap fore huat han ther aff vpbar pa wore wegne swa at thet [Reknschap ær oss till] gaffn oc nutte Wore thet oc swa at wij døthe oc aff ginge før æn for^{de} Sigwordh Jonsson wor drotzste oc han thet [æm]bite hafde tha scal han holde oc gøre thette for^{de} wor ffadherbrodhersson hertugh Bugeslaff aff Pomern j alle made likerwiis som han oss gøre wilde j wort leuende liff Thy bidhie wij ether alle oc byudhe oc huer serdeles Erkebiscop Biscope prelate Clerkerie Riddere oc swene Copstethe men oc gantze mene almughe som byggie oc bo j Norghe atj ware for^{de} Sigwordh Jonsson horughe oc lydhugeth oc folgafftighe j alle the stücke som ether bør at wære wor oc Rikins drotzste helst for thy at han hauer nw sworet oc giort oss her sin edh at han wil oc scal holde oc lade alle Norghes jnbyggere with lagh oc ret oc engen vforrette eller vforrette lade j nokre made vtan hielpe at huer nyder

lagh oc ret huar han til sagdher wordher j wor frawærilse oc wor oc kronene ret at styrcke oc ey fornedhre j nokre made oc thette breff at holde som fore screuit star som han wil antsware for gudh oc bekiendh [wære] for oss oc wort Radh ok mene Rikens jnbyggere j Norghe Datum in Castro nostro Wiisborgh terre nostre Gotlandie anno domini MdxxxNono feria quinta proxima ante festum Natiuitatis beate Marie virginis nostro sub .
 Secreto

Sub plica: proprio expressis presente(?) et talis
 ctis(?) Laurencio Brand cancellario presente

Bagpaa, yngre: breff att Her Siguord Jonszenn bleff droste i Norge

Væbneren *Erik Semundsson*, Foged og Høvedsmand over Viken, *Thorbjørn Jung*, Borgermester i Lødøse, og *Thorsten Vik*, Raadmand sammesteds, udgive Vidisse af Brevet No. 58 ovenfor.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger kun No. 2.

107.

17 Septbr. 1439.

Lødøse.

Ffore allom mannom som thetta breff see æller høra kungerom wij Eric Semundsson aff wapen foghote oc høffwizman ofwer Wiiken Thorbiorn Jwng borghamestare i Lødhissa Thorsten Wiik raadhman samasteds openbara betyghandes j sama brefue thet wij seet hafuom heelt breff medh færdogh jnsigle ludhanded som æpterfølgher etc.

[Her følger Brevet No. 58 ovenfor.]

Till ytermere tygh oc witnisbyrdh at sa ær som forescrifuit staar hængiom wij waar jnsigle fore thetta transscript, Actum Ludosie Anno dominij Mcdxxxix feria quinta quatuor temporum jn Septembrj

Thore Thordssøns (1570) Forfædre have allerede i 1439 erklæret for Kongens Ombudsmand og Lagmanden i Ryfylke, at de aldrig havde givet nogen Del af *Underberg* (i Høle Sogn, Strand) til Bispen eller Domkirken i Stavanger.

Indtaget i Brev af 22de Juni 1570 (se nedenfor) i norske Rigsarkiv.

Diplomatarium Norvegicum XVI.

108. Uden Dag 1439. [Stavanger?]

Och fremlagde et gamelt perkemete breff vnder Datum 1439 Vdj huilchet da gaffues til kiende at for^{ne} Toresz forældre, haffde beklaget sig hordelig for Kongensz Ombudtzmand och lagmand i Ryefølche, och flere goede Mend, at dj aldrig haffde sam-tøgt eller hen giffuet nogen lutt, liden eller stoer vdj Jorden Vnder berg, enten til Biszpen i Staffuanger eller Domkierchen.

To Mænd bevidne, at *Stener* og *Anund Østensønner* erkjendte at have givet *Thorsten Paalssen List* to Koleier Jord i *Kluge* (Kruke i Hedalen). Indtaget i Lægthingsdom af 27 Januar 1592 i norske Rigsarkiv, trykt nedenfor ved 1526. (Se nedenfor No. 122 samt Dipl. Norv. III No. 635, 690, 728 og 759, VIII No. 259, 305, 370 og IX No. 268.) (Jfr. ogsaa et Brev u. D. 1528 nedenfor).

109. Uden Dag 1439. [Vaage.]

Diszligist och fremblagde forskreffne Tostenn edt andit Pergemendz breff och vnder tuende Beseigling daterit. 1439 Formeldendes at *Stener* och *Anund Østensønner* haffue bekiende, at haffue giffuit *Tosten Poulsen List* tow Kolleige Jord i *Kluge* epher som same Breffue wider formelder,

Knut Brynjulfsson (Ros) skjænker sin Hustru *Ingegerd Magnusdatter* sine Gaarde *Rynninge* i Lengebro Sogn og *Dyringe* i Mosjø Sogn (Nerike) til Morgengave.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 6 Segl vedhænge de sidste 5 (Vaabensegl).

110. 19 Januar 1440. Nordby(Vermlid.)

Alle the danda mæn som thetta breff hõra eller see helsar jac Knwt Brøniolfson a wapn kærlica med gudh Thet skal allom kunnokt wara swa them ther epherkomandom ærw som them ther nw lifua mik haffua wnt oc giffuit i hedhersgaffuo minne ælskielica hvstrv Ingegærdhe Magnussa dotther alt thet goz som hær epher næmpnas som ær Ryninge iii gardha i

Lengebro sogn liggiandis oc Didringhe ii gardha j Moses sognn ligghiandis med quernom oc quernastadhom med watho oc thërro nær by oc fiërran engo wndhan(ta)kno ephther Wermscom laghom til æwerdz eghn fra migh oc minom arffuom wndher for^{da} Jngegærdhe Magnussa dotther oc wndher henne arffua, Oc ær thet swa at wi faam barn eller borin harffua som gud giffue tha ær thet godz barnanna mødherne oc ey fædherne, ær thet oc swa at wi faa ey barn eller borin arffua som gud fforbindhe tha eghie then morgongaffuo ephther annath liffer Oc thetta læth jac fæstfara a henne hyndirs dagh Oc thessa heldho a fæsthinne fferst jac Knwt Brønniolfson herre Sixsten prost i Vermelandh Biørn Niclissøn lagman j Vermelandh herre Haraldh j Nor herre Joon j Væsaheret Engilbrikt Staffanson Torsten Niclissøn Torgils Sixstensson Pedher Torstensson a wapn Haquon i Rør Lasse Biørnsson Andres Pædheresson oc med andhra manga dandhe mæn som ther nær wara klærka oc lek-mæn Thel mere wisso ok witnisbirdh bedis jac welborna manna jncigle som ær herra Sixsten i Thyngualda Biørn Niclissøn lagman j Vermelandh Engilbrikt Staffansson Torsten Niclissøn Torgils Sixstensson med mino engno som scriffuat war j Nordby i Wæsaheret sogn aret æffther gudz byrdh M^ocdxl Die sancti Henrici episcopi et martiris

Bagpaa: Knuth Brønniolfson hawer giffwit al sin goz sinne hustrv Ingegerthe Magnussa dotter

Erkebiskop Niklis i Upsala stadfæster paa sin Visitats i *Jemteland* de af hans Forgjænger Erkebiskop *Jøns* udgivne *Statuter* og tilføier et Par nye Bestemmelser om *fremmede Presters* Ret til at holde Messe samt om *Klokkeringning* paa Helligdage og Helligdagsaftener.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet mangler.

111.

1 Marts 1440.

Røden.

Vj Niclis med guds nadh Erchebiscop j Vpsala Helsom jdher alla klærca. och menegha almoghan byggiandes oc boandes j Jemptalande kærligha med gudh Ephther thet som j wel within ath aarom epter guds bërth tusandafyrahundradha. oppa fyrathiende aarith. fërsta. daghin j Martz maanadhe som war Tidessdaghin nest epter sancti Mathisse dagh j fastone Vj gø-

randes waart embitte widh Rødhene kirkio. ok landztingh hal-
 lande. med almoghanom j Jemptalande. lothom liudhelica læsa
 werdugx fadhers j gudhi Ærchebiscops Jønissa Haquonsson,
 huars siel gudh nadhe. stadga oc stillabreff. for almoghanom j
 for^{de} Jemptalandh Oc wj funno at for^{de} werdughe fadher haffde
 thet med godhum skiælom. Cristendomenom til økilse oc bestand
 epter the helga. kirkio rætt oc alla godha cristnamanna. sidwænio
 skikkat oc stadgat Thy stadfestom wj thet med allom sinom
 articulis ludhanded ordh fran ordh som her epter scriffuat staar.

[Her følger Brev No. 83 ovenfor.]

Fframdelis forbiudhom wj Biscop Niclis forscriffne wndher
 ban, badhe klerkoma. ok leekmannom at the engaledis tilstædhie
 hær j landet fræmande prestom messo sæghia eller annat presta
 embitte øffua. eller bruka. for æn the hafua warit j Wpsalom
 for Capitulum oc presenterat sigh ther oc wndherwiist sin
 prestabræff oc andra sina witnisbørdh oc bewiisningh at the
 rætfærdughe. ohindrade oc skælike æra wtan thet see the preste
 som biskedhelighe pelagrima æra Jtem wiliom wj oc biudhom
 at her epter hær j landet scal ringhias heligsmaal om høg-
 tiidhes affthna. oc løgherdags qwella. oc kleppas warfrv loff, oc
 aat ophalda. ringhia j hwario høgtiides oc Sunnadags messo som
 aff aldher sidwænia j alla Vpsala biscopsdøme warit hafuir,
 Huilken klokkare thet forsymar. bøthe iij øra. for. hwart sin a.
 prowasta. thinge om thet kan til honum med skælom prøfuas
 Alla thenna forscriffna stycke stadga oc artiela som forscripne
 standa. oc rætta thiend at gøra. thet ær. tienda hwart som gudh
 han giffuer. biudhom wj allom hær j landhit, oc hwariom enom
 særdelis widh sigh. wndher the helga. kirkio høgxta plict oc næfst
 epter thenna dagh obrutligha halda til æwerdeliken tiidh. Giffuit
 scriffuit oc stadgat widh Rødhene kirkio j fornempda Jempta-
 lande aar oc dagh som forscriffuat staar Til mera wisso och
 tessins wars buds høgre stadfestilse. lathom wj hængia waart
 Secret med witskap for thetta breff.

Bagpaa: Jempcia M vj — Yngre 1440.

Haakon Hoskuldsson, Lagmand i Oslo, kundgjør, at han tilkaldte *Nils Asleson*, Lagmand paa Hedemarken, 2 Kanniker i Oslo og 2 i Hammer samt 12 Lagrettemænd paa Hedemarken, Thoten og i Land for at undersøge de Breve, der fremlagdes af *Engel (Ingulf?) Alfsson* paa Hadelændingernes Side og af *Jaar (Joar) Eriksson* paa Romerikingernes Vegne angaaende *Skrukkeliden*, der tilkjendtes de førstnævnte, hvis Breve syntes dem de bedste.

Efter 2 Afskrifter i Videnskabernes Selskabs Bibl. i Thronhjelm (Hammers Saml. No. 64, Litr. B., Nyerups Katalog S. 637) skrevne med Haand fra Begyndelsen af 18de Aarhundrede, a ment som bogstavret Afskr. af Orig. og b som Oversættelse deraf. (Jfr. Breve nedenfor af 20 Juli 1470 og 10 Juni 1475).

112.

17 Juni 1440.

Eidsvold.

a. Ollum manum, dem som dette breff seer eller hørre sender Haagen Hus(c)huldsen laugmand j Osloe Qwede Gudtz och sine kunigt giørende, at komme for mig och laug retted a sette laugtinget a Edtzvold Anno dominj M. C. D. quadrageintho Engle Alfsson j full och loulige Ombude ald aff Hadeland aff enno halfuo en aff annar Jaar Erichsen a veigne a aldmugens vegne Rommerige, och der var da louligen forrekommen, om Schruchelidonne, huad heller hunn schulle med Rette ligge till Hadeland eller Romrige och teede der da fram breff oppa baade Sider, om for^{ne} deelle, kallede jach da till mig at schaade for^{ne} breff, desser gode mend, som her effter neffnis, Niels Aslesen laugmand a Heedemarchen, Sire Sigur Biøresen Sire Guner Holch Canica j Oslo, Sire Elling Erichsen, Sire Guner Torstensen Canica j Hammer, Niels Mus a vapn, Kittel Amundtzen, Holte Gunnernsen, Niels Kittelsen, Sigurd Harelsen, Palme Bersuendsen, Anund Nielsen, Halffuor Tronsen Saxe Østensen Haagen Oluffson, Torsten Gundersen och Erich Nielsen, sourne laugrettis mender i Heedemarchen, Touten och Land, sette vj os da sammen och jndbyrdelige schodde och at henge breff for^{ne} a baader Sider, Kunde vj ey rettere, at finne effter dj proue, som da for os kommet waar end dee breff, som atter neffnde Engle haffde paa almugens vegne a Hadeland, lesaro (o: waro) j allum grenom och artichler schieliger och louliger en dend som Jaar forneffnde der fram teede thi war det alle wor Sambtøchelike domme, och min fuldkommelige opschurder Schruchelidonne schall hereffter heden affligge til Hadeland, med allum rett baade Konningen och Kiercho, saa lenge der mercheliger, och schel-

liger proff finnis end dett nu for oss kommet ehr, Och till saninde och fulde stadfestning dissa woress dombs och Ordschurder sette for^{ne} herlige och gode mende sin seigle med mino for dette breff, er giort war om St. Botolphj dag, j dend stad och paa dj aar som fyrsegger.

b. Alle Mand, som dette Breff, seer eller høre, Jeg Haagen Huschelhuus, Laugmand i Opslo, for gud och alle mine arffuinger, och effterkommere witterligt giørende, at kom for mig och laug Rettet, paa siddendis Laugting paa Edtzwold, Anno Dominj 14 quadragesimo, Engle Alffsøn, paa aldmugens weigne aff Hadeland, paa dend ene Side, noch till wedermaals tale, møtte Jaar Erichsøn paa aldmugens veigne, aff Rommerige, paa den anden Side, och der waar da louligen forekommen om Skruchelidene, huad heller hun schulle med Rette lige thil Hadeland, eller Romme Rige, Och teede da der fremb breff paa begge Sider, om for^{ne} deelle kallede jeg da till mig att skaade for^{ne} breff, disse goede mend, som hereffter neffnis, Niels Aslesøn, Laugmand paa Heedemarchen, hr. Siffuord Biørnsen hr. Gunder Holch, Canich i Opslo, hr. Elling Erichsen, och hr. Gunde Torstensen, Canich i Hammer, Niels Muus a vapn Kittel Amundsen Holte Gundersen, Niels Kielsen Sifford Haralsen Palme Bersuendsen, Anund Nielsen Halffuor Trondsen, Saxe Østensen, Haagen Olluffsen Torsten Gundersen, och Erich Nielsen, laurettes mend aff Heedemarchen Touten och Land, sette wj os daa sammen och jndbyrdelig skaade att hengende breff for^{ne} paa begge [Sider] kunde wij ey rettere forefinde effter dj prouff, som da for os kommen war, end dj breffue som atter neffnde, Engle Alffsøn, hafde paa aldmugens weigne aff Hadeland, war j alle grenner och artichler skielliger och louliger end dj breff, som Jaar Erichsøn hafde paa aldmugens weigne aff Rommerige:

Thi war det alle wohr Sambtøchelige Domme, och min fuldkommen domb, at Schruchelidene schall her effter, høre och lige, till Hadeland, med alt Rettigheed, baade till Kongen och Kierchenn, saa lenge det mercheliger och schielliger proff findes end det nu for os kommen war, eller er, Och till Sandheeds och fuld stadfestning denne wohr dombs och Ordschurder sette for^{ne} hæderlige och goede mend, sin Jndseigle, med mine for dette

breff, er giort vahr Sanchte Botolphi dag; j dend Stad och paa dj aar som forskreffuet staa;

Richtig Copie aff Originalen
Test. Jacob Matzøn Lund
m. ppria.

Weret for dend Kongl. Oberhofrætt dend 3 Nov: 1711.

Test^r

I. Hasse.

Biskop *Olaf* af Bergen stadfæster efter Begjæring af Abbedissen og Konventet (i *Munkeliv* Kloster) Broder *Hans Hillebrandssøns* Valg til *Generalkonfessor* og tilstaa ham Ret til at høre Skriftemaal og paalægge Penitents for dem, der søge til ham.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 24 a.

113.

12 Septbr. 1440.

Bergen.

Olaus dei gracia episcopus Bergensis honorabili et religioso fratri domino Joh. Hillebrandi nobis in Christo predilecto Salutem et sinceram jn domino caritatem Racioni et equitati consonum censetur, vt actus rite et legittime facti firmiter approbentur. cum pridem littera domine abbatisse ac vtriusque conventus vestri ordinis nobis presentaretur processum eleccionis in se continens de persona vestra circumspecta assumpta et creata in generalem confessorem secundum instituta regule sancti saluatoris Considerantes ydoneitatem ac probitatem vestram in sciencia moribus et vita regulari approbata et ceteris meritis in hac parte requisitis huiusmodi eleccionem approbauimus Confirmantes vos. jn verum et legitimum confessorem et amministratorem singulorum que huiusmodi officio competere dinoscuntur Concedentes insuper plenariam potestatem audiendi confessiones et auctoritatem absoluendi subditos nostros ad vos in foro penitenciali confugientes et salutares penitencias imponendi prout animarum saluti oportunum cognoueritis ratum et gratum habentes. quitquit in premissis per vos fuerit prosecutum Jn cuius rei evidenciam sigillum nostrum hiis nostris patentibus litteris dignum duximus appendendum Datum jn curia nostra episcopali Bergensi anno domini 1440 feria ij.^a jnfra octauas natiuitatis beate virginis gloriose

Ragnhild Bergsdatter, Abbedisse i *Munkeliv*, og begge Konventer sende sin Tak til *Vadstena* Kloster for Udsendelsen af Broder *Hans Hillebrandsson*, der nu har udført den paabudne *Visitation*, men som de have overtalt til at forblive længere for at give dem den nødvendige Anvisning til Reglernes Overholdelse.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 24. a.

114. 12 Septbr. [1440]. [Munkeliv.]

Aue Maria gracia plena. Takkom wi jdher kærlica for jdra stora dygd oc æro som i oss. bewist hawin oc særdelis nw i thy atj hith sændin ærlikin man brodher Hanis Hillebrandi hulkin som nw ærliga hawir giort sith officium visitacionis swa at wi honom kerlika takkom oc ville han nw haffwa heem farid hulkit wi honom affrædhom fore then haardha oc wadlig wæg som her ær i mællan Oc næpligha med store bøn tha kunnom wi ffa aff honom at han her dwælias wille Oc thi bidhum wer jdher oc badhen conuentin atj framledis affsakin honom oc flyn swa at han haffwi [thera¹ [confessoris oc brødherne² minne oc orloff her dwællas. saker thes at wi ey [i² swa stakkat thima kunnom ffa fullelegha alla wmwysning oc torffwelikin stikke som oss behøffde til waart reglahaald hulkit wi gerna forsculla wiliom med alla godho. Gud wari med idher nw oc æuerdelica Scriptum Munkaliff feria secunda infra octauas natiuitatis sub sigillo conuentus

hoc Ragnilder Bergxdotter abbatisa in Munkaliff [fratres¹ Sorores et fratres eiusdem loci

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien og i Marginen.

Ragnhild Bergsdatter, Abbedisse i *Munkeliv*, Generalkonfessoren *Hans Hillebrandsson* og begge Konventer beklage sin store Nød for Erkebiskop *Aslak (Bolt)*, idet der paa Grund af Seiladsens Standsning ingen Tilførsel er kommen til Bergen; de anholde derfor om at faa kjøbt en Del af hans Korntiende i nogle Sogne nordenfor Stat.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to fra 15de Aarhundrede) i Upsala Univ. Bibl. fol. 24. a—b.

115. 20 Septbr. [1440]. Munkeliv.

Aue (Maria) gracia plena Jdhre fadherlikxheeth naad takkom wi for jdhra stora dygd. hiælp oc almosa. som i haffwen opta oc

tidhum mildelica hulkit gud alzwalluger jdher æuerdelica
 løner Nw hoppas wi æn til jdre nadh at fly til godha raadha.
 oc hiælp. som oss. nw vppa. ligger j waare store nødth oc fatig-
 doom Saker thess at siglingin kom ekki til *Bergwim som for-
 meer warid haffuer Oc fingom wi ganst lithit kœpa. til bæring
 offuer winther æller *fran til *kopstænonna. Oc vthan wi nyw-
 thum jdhre [sinde¹ synderlike naad j thy at wi ffaa kœpa. nokon
 korntiwnd i jdhre [ærche² byscopsdøme fore fult wærd tha ær
 jawande at wi faa lidha hær stora. armheeth Hwar fore bidhiom
 wi jdher fore gudz scul oc jomfrw Maria oc waare patrona
 sancte Birgitto med alle ødmywkt. atj wærdhoghins wæl gœra.
 at sælia oss. af nokrom jdhrum kirkiosoknom noordhan for
 Stadh som næst ær thesso byscopsdømena. hela lotha æller
 halfwa. æpter thy swa som gamull sætning ær for swadana [vp³
 lykt. swa som i thøm wærdørom jdher tækkis at haffwa. oc
 scriffwin oss. een swar i gen med nokrom wissom bwdhum jnnan
 thetta oc jwll. oc jdher wilia hwat jdher tækkis aff oss. at
 haffwa. oc swa jdhart vppid breff til the sokna jdhar naad wil
 afflata hulkit wi kærlica forthiæna wiliom j allo godho. Vestre
 venerande et preclare dominacionis et paternitatis graciam con-
 seruet deus altissimus jn vtroque homine pro felici gubernacione
 ecclesie sancte Noricane tempore diuturno Scriptum Munkaliff
 jn vigilia Matthei apostoli et ewangeliste sub sigillo conuentus.

Ragnilder Bærgxdotter abbadissa in Munkaliff [et Jo-
 hannes Hildebrandi³ Confessor generalis Sorores et
 fratres vtriusque conuentus vestri deuoti oratores

Venerabili jn Christo patri ac domino domino Aslako diuina
 miseracione archiepiscopo Nidhrosiensi et apostolice sedis legato.
 gracioso cum debita reuerencia presentetur hec littera

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien. — ³ Fra [til-
 skrevet over Linien men igjen udslettet.

Ragnhild Bergsdatter, Abbedisse i Munkeliv, Generalkonfessoren og begge
 Konventer sammesteds medgive deres Udsending *Laurents*, der i et for
 Klosteret magtpaaliggende Erende skal reise til *Hedemarken* og *Oslo*, et
 Anbefalingsbrev til Kongens Fogder, Sysselmænd og Ombudsmænd med
 Begjæring om at være ham behjælpelige paa hans Færd.

Indført i en Codex fra Vadstena (Mscr. No. 6 in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol.
 92 a. (Trykt i Troils Skrifter och Handlingar til Uplysning i Swenska Kyrko
 och Reformations Historien IV S. 370).

116. 21 Septbr. 1440. Munkeliv.

Allom mannom som thetta breff see æller høra helsom wer Ragnilder Bærghxdotter abbadiis j Mwnkaliiff ordinis sancti Saluatoris Confessor generalis oc systir oc brødir ther samastadhz kærlica medh warom herra saker thess. at thenna brefførare. L. skal fara wars clostirs ærinde ther oss ligger stoor makt vppa, vppa Heidmark oc til Oslo. oc annarstadhz tiit wer honom sænt hafwom Thy bidiom wær alla godha mæn som han *tilkoma .i. framfærd oc heemfærd. oc særdelis war nadhoghsherra konungx foghate. syslomen oc wmbwdzmæn ath the honom fræmme oc fordhæ styrke oc behelpelike wari for gudhzskuld jomfrw Maria oc sancte Birgitto. oc hwarghin hindre æller hindra laten a mote ræt, løntakande aff alzmæktoghum gud som alla godhgerninga aatirlønare ær. hwilkit wer oc gerna for skulla wiliom .i. allo godho. moth bans fordharom æpter waare formaghan, Oc til sanninde. hær wm tha sattom wær waart inzgle for thetta breff som giort war. j Mwnkaliif Anno domini Mcdxl. ipso die beati Mathei apostoli et euangeliste.

(Abbedissen, Generalkonfessoren og Konventerne i *Munkeliv*) der lide under Mangel paa Tilførsel fra *Hansestæderne*, foranlediget af den herskende Ufred paa Søen, anmode Biskop (*Peder af Hammer*) om at sælge til deres Udsending *Laurents* sin Tiende af nogle Kirkesogne samt tillade, at der bedes om *Almisse*, navnlig af Korn, og i den Anledning at udstede et Brev til Geistligheden og Almuen.

Indført i en Vadstena-Codex (No. 6 in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 92. a. (Trykt i *Troils Skrifter och Handl. til Uplysn. i Svenska Kyrko och Reformations Historien* IV S. 371).

117. [21 Septbr. 1440.] [Munkeliv.]

Ave Maria. Jdher hærradom oc fadherlike nad nødghums wi kungøra. at saker fatigdoms oc hardhatiid som her ær .j. Bærgwin for then stora ofrid .j. sion ær, at hær ey komber sighling aff Stædherna som ferra ær want Ok thy faa wi ænkthe køpa til waara wphælle bærning oc liifsødho Thy fly wi nw til idhra fadherlika naadh ødmywelika oc kærlika idher bidhiande atj for gudhz skul jomfru Maria oc sancto Birgitto wæl

gerin som wi hopas, oc sælin os, nokra kirkio soknor af idhrom, tiwnd ther næst waare at fora til Osslo Oc hafwum wi nu sænt til idher waard bwdh thenna breefforare .L. at kôpa oss nokod til bæring wm idher naadh wil oss nokod sælia .i. thæsso store nêdh oss vppa ligger hwat wi kunnom ey nw betala thet wiliom wi idher gærna framdelis sænda æpter thy idher tækkis oc .j. prøwin at mœghelikit ær Swa bidiom wi ok idher at .j. wilin wæl gøra oc stædia oss tigia nokra almosa hælzt .j. korne ok gaawin idhert breff ther vppa til klærkeriid oc almoghan ther idher tækkis hwilkit idher gudh æuærdelika lœna oc wi gærna forthiæna wilia .j. allo godho, gudh altzwallogher gøme idher badhe til liff oc siæl nv oc æuærdelica Scriptum Munkaliiff

Broder *Hans Hillebrandsson*, der som Visitator fra Vadstena lykkelig er kommen til Bergen, hvor han bliver Vinteren over, takker Biskop *Peter af Hammer* for bevist Velvillie, da han drog gjennem hans Bispedømme, og sender Hestene tilbage med Drengene. Han synes at have fundet Tilstanden i *Munkeliv* Kloster bedre, end Rygtet havde berettet, men da der hersker stor Mangel, maa Abbedissen sende et Bud til ham for at kjøbe *Korn*, og dette anbefales nu til Biskoppens Hjælp.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 23. b.

118.

[21 Septbr. 1440.]

[Munkeliv.]

Aue Maria gracia plena dominus tecum Vestre Reuerende paternitati multipharias refero graciaram acciones pro munificencia vestrorum beneficiorum et viscerose dileccionis amplexu exhibitis dum fines vestre dyocesis pertransij. vnde sciatis quod saluo cursu et prospero successu Bergas perueni Et quamuis nonnulla sinistra de condicione status monasterij Bergensis nostri ordinis referebantur inter wlgares attamen deo teste et consciencia inuenj ipsos fratres et personas vtriusque conuentus regularem obseruanciam obseruare. Et regulari vita preditos, de quo omnipotenti deo, *gracias immensas offero*, Verumptamen paupertas permaxima premit et aggrauat commvnitatem in hiis locis, Et vehemencius personas inclusas qui non possunt in seculo negocia exercere pro defectibus releuandis Et raro occurrunt fideles qui

curam fidelem gerant in negociis huiusmodj personarum prout cursus mundi et experientia quotidiana edocet. Vnde vestre benigne paternitati cum omnimoda precum instancia caritative supplico quatinus cum occurrerit nuncius domine abbatisse huius loci ad vestram presenciam pro annona emenda vel aliis necessariis, dignemini pie propter deum et ob meritum eterne retributionis vestram paternalem gratiam ipsi impendere et promotionem necessariam fauorabiliter impartiri, ab iniuriantibus defensando et protegendo ac dirigendo in agendis, Eciam detractoribus ordinis nostri si qui vobis occurrerint silentium imponentes innocentes saluando, Sciatis eciam quod hic propono ymare propter viarum discrimina sed equos remitto cum pueris, Nos fratres omnes huius loci Mwnkaliff debitores et deuoti oratores pro status vestri honorificencia et salute erimus indesinenter in futvrum. paternitatem .v. venerandam conseruet altissimus nunc et in ewum in vtroque homine semper saluam

Venerabili etc. domino P.
dei gracia episcopo Hamarensi
fauctori singularissimo cum re-
ueren(cia) detur hec litera

frater .J. H. professus mona-
sterij Watzstenensis et visitator
generalis ad vestre paternitatis
beneplacita humilis et deuotus

(Abbedissen, Generalkonfessoren og Konventerne i *Munkeliv*) tilskrive Rigsdrosten Hr. *Sigurd Jonsson* med Bøn om at hjælpe deres Bud *Laurents*, som de under den i Bergen herskende Kornmangel have sendt til *Oslo* Bispedømme for at kjøbe eller tigge Korn til deres Underholdning.
Indfert i en Vadstenacodex (No. 6 in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 92. a.
(Trykt i Troils Skrifter och Handl. t. Uplysn. i Svenska Kyrko och Reformationshistorien S. 372).

119.

[21 Septbr. 1440.]

[Munkeliv.]

Ave Maria. Saker thes ath gudh alzwalluger haffwer idher kallad oc tilskipat aff sinne hælgha nadh oc gifwid makt oc wælle aff hulko fatighe oc widerthorfftoghe magha sik wænta oc hopas stærk hiælp oc bestandlse. Hwarføre wi fly til idhan heradom och ærlicheth konnoct gørande stora nød oc fatigdoom som oss vppa genger .j. thy at ey kom sigling til Bærgwen .j. aar som want war formeer, oc wi enga ræntho haffwom .j. korne

vnder klostrid thær wi kunnom oss aff bærghia, Ok driffwer oss stor nød til at kœpa oc tigia oc søkia wara bæarning langt .j. fraa thet wi skulom lifwa aff Ok wm thæssin ærinde haffwom wi sænt waart bwdh thenna brefførare Laurens etc. .j. Oslo biscopsdøme ødmiwkelica bidhiande idher herradoom atj warin honom behelpelike at han matte waar ærinde ther fræmia antighe tigia æller kœpa oss nokad til bæarning som wi hopas alt goth til idher herradoom oc gærna fortiena wiliom .j. alle godho. Oc skulin .j. witha for sanna at wi wiliom oc skulom idher oc idher waarnad jæmpn haffwa .j. waara bønehalle som wi daghlika gørom, gudh alzmæktogær oc jomfrw Maria oc sancta Birgitta. jdher gøma beware oc styrke .j. alla godho nw oc æwerdhelika. Scriptum Mwnkaliiff etc.

Udskrift: Nobili magnifico et famoso viro domino Sighwrdo Joan. preclaro dapifero regni Norwegie cum tocius humilitatis reuerencia hec litera presentetur

(Abbedissen, Generalkonfessoren og Konventerne) i *Munkeliv* anmode en høiere geistlig om paa bedste Maade at bistaa deres Bud, som de have sendt til Biskop *Peder* af Hammer for at kjøbe og tigge om *Korn*, da der paa Grund af Ufred ingen Tilførsel deraf er kommen til Bergen.

Indført i Codex No. 6 (Mscr. in 4to) i Upsala Univ. Bibl. fol. 102. a.
(fra 15de Aarhundrede).

120.

[21 Septbr. 1440.]

Munkeliv.]

Aue Maria etc. Wyrðhelika herra æn tho at wer hafwom ey mykin kynschap æller nokot got forskullat med idher tho hopas wi til idhre dyghd oc kærlic atj ey til mistykkio takin at wi idher til skrifwa bidhiandis vm nokon loth saker thes at stoor nød oc fatigdoom drager oss ther til, kongørom wi idher at lithen sigling kom til Bærgwen .i. aar for ofrid som .i. sion ær, oc fingom wi enchet kœpa aff miøl oc malt som oss mæst makt vppa ligger oc thy hafwom wi sænd waart bwdh til wyrðhelik herra biscop Pædher .i. Hamar vm nokod korn ther kœpa æller tigia, oc thy ærom wer idher ødmywkelica bidh(i)ande atj warin oss behelpelikæ .i. thæsso ærinde thet ytersta .i. formaa oc bæter kunnen honom godh raad gifwa oc styrkia æn wi kunnom idher til skriffwa løn takande aff gudhi oc iomfrw Maria oc sancte

Birgitte Oc skulin .i. wara wis vppa at wi wiliom oc skulom
 jdher iæmpnan hafwa .j. wara bønehalle, Reuerenciam vestram
 conseruet altissimus nunc et in ewum Scriptum Munkaliff etc.
 vestri deuoti et humiles oratores

Ragnhild Bergsdatter, Abbedisse i *Munkeliv*, kundgjør, at hun har givet Brev-
 viseren *Anders Halvardssøn* sit fulde Ombud med Hensyn til Klosterets
 og *Allehelgenskirken*s Jordegods i *Sogn*.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to fra 15de Aarhundrede)
 i Upsala Univ. Bibl. fol. 24. b.

121. [Septbr. ?] 1440. Munkeliv.

Allom mannom som thetta breff se æller høra. sænde Rag-
 niller Bærgx dotter abbadisa in Munkaliff Q. g. oc sina kunnukt-
 gørande at jak hauer fangid thessom brefførare Andres Halward-
 son mith fult oc lagligid vmbudh ower alla clostirsins jordhar
 oc Helgona kirkio som liggia i Sokn thøm bigia oc bøla oc
 [lanscul¹ landzscull aff taka oc vpbæra. oc thøm til lagha søkia
 som rangænde giort haffwa. scal iak thet alt halla oc haffua
 som han lagliga gør i thesso wmbudhi oc til sanninde her vm
 tha sætte iak mit incigle fore thetta breff Datum Munkaliff
 anno domini 1440.

¹ Fra [igjen udsløttet.

To Mænd bevidne, at *Finbo Haakenssøn* solgte 4 Koleier Jord i *Kluge*
 (Kruke i Hedalen) til *Thorsten Paalssøn List*.

Indtaget i Lagthingsdom af 27 Janr. 1592, trykt nedenfor ved 1526.
 (Se No. 109 ovenfor).

122. Uden Dag 1440. [Vaage.]

Der emod fremblagde forskreffne Tostenn edt gammeldt
 Pergemendz breff med tuende Jndszegele vdgiffuit Anno 1440.
 Liudendes at Fyndbo Hagenssøn haffuer soldt Tostenn Powilszenn
 List, fyre kolleiger Jord i Kluge,

Peder Jonsson, Chorsbroder i Oslo, mageskifter paa Sacristipræbendens Vegne med Kapitlets Raad og Samtykke 12 Øresbol i *Jader* i Berum til *Jon Bjørnsson*, Raadmand i Oslo, mod 12 Øresbol i *Skulehus* (Sjulehus?) i Ringsaker Sogn.

Indtaget i en Tolvmandsdom, dat. ved Faabro i Berum 17 Novbr. 1809, Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Statholderarkivet). (Jfr. Dipl. Norv. II No. 627 og V No. 751).

123. Uden Dag 1440? Oslo.

Den første adtkomst till for^{ne} Jader oc detz vnderliggendis Lutter och Lunder, her metføllgende, daterit Osloë Anno 1490¹. Samme Aar haffuer S: Peder Jonssøn Korszbroder, med Capitulj Raad och Samtøcke, giort Mageschifte paa Sachristiens Vegne med Jonn Biørnssøn Raadmandt i beme(l)te Osloë, j saa maade, at bemelte Peder Jonszøn Korszbroder affhende till for^{ne} Jon Biørnssøn xij Ørisz: Jord vdj bem^t Jader, huilcken Jord lenge da haffde ligget øde, for den store Tøngszell, Brogierd och anden stor bekostnings Skyldt. Och der jmod gaff bemelte Jonn Biørnssøn till Sacrastien xij Øriszboll vdj Schulehus i Ringsaggers Sogen.

¹ Dette Aarstal kan paa Grund af Personernes Levetid ikke være rigtigt; maaske er der læst xc for xl. Peder Jonsson, der var Kannik allerede i 1430-Aarene, blev c. 1447 Erkeprest.

Gavebrev paa 19¹/₂ Koleie Jord i *Vekken* i Beverdalen paa Lom fra *Gurid Andersdatter* til Sognepresten Hr. *Amund Aslessøn* (o: Anund Aasulfsson) paa Lom.

Indtaget i Lagmandsdom af 19 Juli 1622¹ i norske Rigsarkiv (Statholderarkivets Dipl.). (Se Dipl. Norv. IX No. 287 og 290).

124. [c. 1420—40.] [Lom.]

Jndlagdis af her Joenn for det første vdj Rette, et gammell gafuebref, som Gurj Andersdaatter hafde till her Amundt Aslessøn² Sogneprest hersammestedzs vdj høylouglige Jhuekommellsze Koning Erichszs tjdt gifuet halftjufuende Kouleje jorder vdj Wecken som ligger vdj Befuedallen paa Lumb med Lutter och lunder, etc. huilchen gaardt och gaufue efter Brefuens wjd-løftigere jndholdd, for^{ne} her Joenn Lauritzøn forregaf at werre

fuld vdj en rolig hefdt. Och samme gaufue bref, der forljgellszen er gaaen vdj Hanns Gladzs tjdt, iche at hafue werreit hanum weedt handen, mens det sjden eblandt andre prestebollens brefue opfundet.

¹ Denne underkjender et af Lagmand Hans Glad og 6 Mænd 28 Juni 1608 mellem Sognepresten Hr. Jon Lauritssøn og Eierne af Offigsbø og Vaagesarv oprettet Forlig med Hensyn til Hugst- og Havneret for Prestebolets Gaard Vekken. Hr. Jon var da nylig kommen til Kaldet og kjendte lidet til Forholdene, men efter det nu fundne Gavebrev tilkjendes der ham Ret, eftersom de gamle Mærkestene udvise. — ² Formodentlig Hr. Anund Aasulfssøn, der forekommer som Prest her 1421—43.

Bjørn Niklisson (Vinge), Lagmand i Vermeland, og Væbneren *Thorsten Niklisson* udgive Transscript af to af Hr. *Peder Ulfsson* (*Boos*) fremlagte Breve angaaende *Hammarø* (i Vermeland).

Efter Orig. p. Papir i Upsala Universitetsbibliothek med Spor af to paatrykte Voxsegl.

125.

[c. 1440.]

[Vermeland.]

Alle the godhe men som thessa transcripth se heller høre helsom wi Biorn Niclisson lagman j Vermolande oc Torsten Niclisson vapnare sama stad kerleca medh varom herra kennoms vi thet vi seth oc ransakat hafuum vælborens mans Peder Wlfsons breff medh hængiande oscaddom jnsiglom sva ludhande ord fran orde som her epter scrifuith staar

[*Her følge Brevene No. 14 og 94 ovenfor.*]

Til mera visso oc øthermera stadfestilse at sva ær santh trikkiom vi var jnsigle a riggen fore thesse transscripth

Formular for (den Bergenske) Officials Bekjendtgjørelse om *Ophævelsen* af et *Ægteskab*.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens Haand af den Bergenske Bispestols Kopibog (bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.)

126.

[c. 1440.]

[Bergen.]

Universis Sancte matris Ecclesie filiis ad quorum notitiam presentes litere pervenerint Salutem in omnium Salvatore Quia

pium est et meritorium veritati testimonium perhiberi et precipue in casu quo occultatio veritatis prejudicium vel dampnum poterit generari innocenti Hinc est quod nos officialis N. in Ecclesia Cathedrali N. pro tribunali sedendo sententiamus declaravimus promulgavimus consilio peritorum ad hoc habito matrimonium contractum inter N. et N. ab initio fore fuisse nullum nullatum cassatum Et hoc omnibus quorum interest vel interesse poterit notificamus per presentes Jn cuius rei testimonium etc.

Biskop *Olaf* af Bergen udsteder Pas og Anbefalingsskrivelse for 2 geistlige, der agte at valfarte til *Danmark, Aachen* og Herrens Blod i *Wilsnack*.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens Haand efter den tabte Bergenske Bispestols-Kopibog (bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.)

127.

[c. 1440.]

Bergen.

Viaticum.

Universis et singulis Ecclesiasticis viris videlicet et secularibus ac Christifidelibus utriusque sexus presentes literas visuris uel audituris Olauus Dei gratia Episcopus [Bergensis] Salutem in omnium salvatore Dignum est et omni rationi consentaneum ut illi qui jugo Domini et sancte Ecclesie cothiano¹ servitio spontanea voluntate mancipantur ampliori dilectione et laudabili veritatis testimonio pre ceteris honorentur Jdcirco Universitati vestre per presentes notificamus exhibitores presentium D. N. et D. L. versus Daciam et alia pia Sanctorum loca, videlicet Aquisgrani et Cruorem Domini in Vilsnak pie compunctos in Domino Jesu veridicos peregrinos ac Catholicos viros et legales pie attestantes in Domino recommendamus vobisque omnibus et singulis supradictos ad quos ipsos casu vel proposito exitu et reditu venire et declinare contigerit pro eis et cum ipsis supplicantes quatinus eosdem Dei ac precum nostrarum intuitu ut et tamquam legales et Catholicos peregrinos, benigne colligendo consiliis et favoribus oportunis eisdem assistere dignemini non sinentes personas aut res eorundem a quoquam molestari aut reis injuriari mercedem a Domino Deo ac gratuitam in simili casu a Christifidelibus recepturi Datum Bergis.

¹ Lege: cotidiano. (A. M.)

(Biskop *Olaf* af Bergen?) udsteder Anbefalingskrivelse for sit Sendebud, der har lidt Skibbrud og nu agter at udføre de Pilegrimsreiser, han har lovet at foretage til St. Jakob i *Compostella* og Herrens Blod i *Wilsnak*. Efter Afskr. m. Arne Magnussens Haand af den tabte Bergenske Bispestols-Kopibog (bl. Apogr. Arne Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.)

128.

[c. 1440.]

[Bergen.]

Viaticum

Universis etc. Quoniam de itinerantibus solet ambigi nisi fulciantur testimonio literali Hinc est quod in Christo nobis cursor dilectus N. presentium exhibitor ratione voti emissi dum maris fluctibus apud Nor(vegiam?) detinetur ac naufragium passus ut a tantis periculis evaderet illesus votum emissum adimplere Dei nutu proponens ad Sanctum Jacobum in Compostella et ad Crucem Domini in Vilsnak tendens proficisci caritati omnium vestrum ipsum recommendamus intime supplicantes quatinus ipsum ad quos casu vel proposito diverterit gratiosis beneficiis consiliis auxiliis atque oportunitis favoribus ipsum promoventes nullam sibi inferendo injuriam molestiam vel offensam nec inferri quantum in vobis fuerit permittatis premium ab altissimo recepturi qui caritatem precipit et premiat observantes Datum etc.

Biskop *Olaf* af Bergen, der af Pave *Eugenius IV* er beskikket til Dommer i Sagen mod dem, der have gjort sig skyldige i Røveri mod Presten *Bjørn*, overdrager, da Forbryderne tilhøre Nidaros Kirkeprovins, sin Myndighed til den nidarosiske Kannik *Gunstein*, der skal foretage alle fornødne Skridt og sørge for, at *Bjørn* erholder fuld Erstatning.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens Haand af den tabte Bergenske Bispestols-Kopibog (bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.)

129.

[c. 1440.]

[Bergen.]

Olaus Dei gratia Episcopus Bergensis Delegatus iudex auctoritate Sanctissimi patris nostri Domini Eugenii pape super causa spoliationis facte Beroni presbytero a quibusdam clericis et laicis quorum nomina expressa habentur aliquorum etiam spoliatorum suorum nomina subticentur sed tamen per generalem clausulam sequentem comprehendi videntur Sed quia persone

tales nimis remote a dyocesi nostra sunt constituti et nimis grave foret ipsas extra dyocesin Nidrosiensem evocari Jdeo subdelegamus huiusmodi causam honorabili viro Domino Gunstano Canonico Nidrosiensi precipiendo quatinus executionem debitam faciat in premissa causa spoliationis citando sententiando et compellendo per censuram ecclesiasticam quoscumque transgressores culpabiles et reos quos ipse Bero presbyter nominaverit et convincere poterit legittima probatione ante omnia ad integram restitutionem et super hoc ad refusionem expensarum factarum et de dampno et interesse vel per modum amicabile compositionis vel reconciliationis si se humiliaverint Et quicquid in premissis rite fecerit servamus ratum atque gratum Jn cuius (etc.)

Biskop *Olaf* (af Bergen) udsteder *Anbefalingskrivelse* for to af sine Tjenere, som han med Skib og Folk sender paa *Nordfart*.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens Haand efter den tabte Bergenske Bispestols-Kopibog (bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.).

130.

[c. 1440.]

[Bergen.]

Olaus miseratione divina etc. Universis Sancte matris Ecclesie filiis ad quorum notitiam presentes litere pervenerint Salutem cum benedictione divina. Noveritis nos direxisse familiares nostros N. et N. cum navi hominibus et eorum bonis ad partes boriales in nostris negotiis faciendis quare omnibus Dominis amicis et familiaribus nostris in spiritu dilectionis cum instantia supplicamus quatinus predictos in favorem et subsidium nostro amore dignemini acceptare et ab omnibus injuriis et molestiis velitis defensare prout in consimilibus vices reddere erimus quam parati Scriptum etc.

Arnes Anmærkning: manu [singulari¹ eckj] olikre hinum, þo ei alleins. Er þo absque dubio hujus Olai. parum refert. skriftar formed er sama.

¹ Fra [igjen udslettet.

Scen Bøss og *Andreas Dan* bevidne under Ed, at nogle *Englændere* i Forning med en Skipper og nogle Kjøbmænd ved Trudsler og *Bøsseskud* fordrev Biskop *Olafs* Tjenere fra en fri kongelig Havn, hvorved de siden kom i største Fare for at miste baade Skib og Gods.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens Haand af den tabte Bergenske Bispestols-Kopibog (bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.)

131.

[c. 1440.]

[Bergen ?]

. . . . testes videlicet Sweno bœs et Andreas Dan juraverunt juramentum supra librum secundum formam juramenti libri quod viderunt manifeste quod isti prefati nauta et mercatores ac complices eorum fuerunt proni ac parati ad defendendum Anglicos sicuti Anglici fuerunt pro se ac talia et taliter oretenus retulerunt si non recessissent de portu voluerunt applicare ad eos et sagittaverunt versus familiares Domini Olavi multotiens nominati cum suis gunnis et sic per vim expulerunt eos de libero portu Regio et fuerunt in posterum in maximo periculo ut perderent tam navim quam bona. In cuius etc.

Arnes Anmærkning: Ei ólik hændunni á brefum Olafs biskups. Þó ei riðtt hin sama skrift, ut videtur. skriftar formed annars hid sama, et absqve dubio ad illius tempora pertinet vel paulo antiqviora. Þvi han kynni hafva lated þat copiera.

Erkebiskop *Aslak Bolt* (før Biskop i Bergen), der i flere Aar ved forskjellige mellemkommende Begivenheder har været hindret fra at sammenkalde de *Kirkemøder*, der efter kanoniske Regler aarlig burde afholdes, paabyder et saadant i *Tønsberg* førstkommende Sommer.

Efter Arne Magnussøns egenh. Afskrift bl. hans Apogr. i Univ. Bibl. i Kbhvn. (etter Afskr. i den tabte Kopibog for Bergens Bispestol).

132.

[c. 1440.]

[Nidaros.]

Forma convocandi suffraganeos ad Consilium conscripta per venerabilem patrem Aslacum Bolt Episcopum Bergensem ¹.

Quamquam conditores Canonum Metropolitano cum suis suffraganeis pro utilitatibus Ecclesiarum et animarum profectibus Concilia provincialia annuatim celebrare jubeant nobis nihilominus annis aliquot iam elapsis impedimenta varia et occupationes inevitabiliter emergentes cum fratribus nostris spiritualibus suffraganeis videlicet Nidrosiensis Ecclesie predictum in Conciliis celebrandis modum observare omnem penitus sustulerunt facultatem a quo que dispendia quantaque incommoda in spiritualibus et temporalibus Ecclesia Noricana cui licet immeriti divina tolerantia presidemus hiis temporibus perpressa fuerit cunctos compassionis oculis hanc cernentes credimus non latere Cupientes

igitur huiusmodi defectum dispendioso viis occurrere et remediis oportunitis diligenti deliberatione prehabita ob urgentem Ecclesie Dei ut premisimus necessitatem opitulante Domino relevandam provinciale Concilium in estate proximo ventura duximus convocandum. Fraternitati vestre auctoritate Metropolitana in virtute sancte obedientie firmiter demandantes quatinus ad provinciale Concilium una nobiscum celebrandum Tunsbergis tali die etc. videlicet sub anno Domini etc. nisi prepediti fueritis legitime studeatis personaliter comparere quem terminum vobis peremptorium assignamus Vobis insuper auctoritate predicta districte precipientes virtute presentium citare Capitulum Canonicos vestros ut per Syndicum seu Syndicos vel etiam procuratores suos ad hoc habentes speciale mandatum in loco et termino prefixis compareant prout penas a canone inflictas contra illos qui ad Concilia provincialia vocati non veniunt voluerint evitare Datum etc.

¹ Jntellige: per Aslacum Bolt, olim Episcopum Bergensem nunc vero (cum hæc scriberentur) Archi-Episcopum Nidrosiensem. (A. M.)

Hans Hillebrandssøn, «Prior» i *Munkelivs* Kloster, og Brødrenes Konvent sammesteds tilskrive Prædikebroderen *Johannes de Merincha* i Wismar med Begjæring om at lade fortsætte med Afskrivningen af *Bogen Catholicon*, hvorfor Penge ere deponerede hos Raadmanden i Lübek *Johannes Rydzenberg*, der bor i Mengenstræze nær Mariekirken.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to fra 15de Aarhundrede) i Upsala Univ. Bibl. fol. 33. a.

133.

10 Febr. [1441].

Bergen.

Sancte vivere et deo eternaliter placere cum humilitatis nostre salutacionis premissis Noueritis deo dilecte ac amicorum singulariissime quod percepimus per nuncios quosdam incepcionem scripture libri catholicon per fratrem .n. primitus conuencione facta et per litteras nostras vltorius continuande eiusdem scripture et consummande necnon et premij percipiendi per nos pro labore et voto vestro in loco certo et a certa persona fidei Et si nondum tales littere super hoc plenam fidem facientes ad noticiam vestram peruenerunt tamen pro certo sciatis quod dominus Johannes Rydzenberg consul Lubicensis qui moratur in platea Mengenstrato prope ecclesiam beate virginis vltra id quod

vobis frater Birgerus assignavit superaddat iam sex nobilianos et ij. florenos Arnenses per nos sibi missos vltterius vobis tradendos Et non diffidatis de vltteriori solucione vobis fienda per nos nam sibi asscripsimus vt nomine nostro vobis soluat integraliter recipiens ad se sexternos conscriptos seu totalem librum consummatum retinendo et conseruando donec sibi satisfactum fuerit et securitas tucior quam nunc est in mari diuina gracia suffragante amministrata fuerit jdeoque librum consummate et minime hesitetis quin premissa omnia compleantur. vale in Christo corporaliter et spiritualiter eius amori hic per graciam inherendo et in futuro eternitatis fruicione per gloriam consequendo Scriptum Bergis ipso die Scolastice virginis sub sigillo conuentus nostri.

ffrater .Io. Hil. prior monasterij Munkalif et conuentus fratrum eiusdem loci ordinis sancti saluatoris vestri intimj et precipui oratores pariter et amici singulares.

Honorabili et religioso viro amico nostro singularissimo fratri Iohanni de Merincha conuentuali in Wismaria ordinis predicatorum detur hec littera

Tre Riddere og to Væbnere kundjøre, at de vare tilstede ved Skiftet efter Hustru *Birgitte, Jøsse Erikssøns* Enke, hvor Hr. *Ulf Pedersøn (Roos)*, *Jon Pedersøn* og deres Søkende skulde have to Trediedele og *Jon Gedde* en Trediedel; da *Ervalla* ved Lodkastningen tilfaldt den sidste og de ovennævnte Søkende nodigt vilde undvære denne Hovedgaard, blev en Overenskomst sluttet, hvorefter *Jon Gedde* afstod nævnte Gaard mod andet Jordegods og Penge.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Levninger af 5 bagpaa trykte Segl.

134.

c. 1 Marts 1441.

Strengenes.

Wi Ærendgisl Nielson Ion Karlson Jaspar Giordson rid-dare Ingemwndh Arwidson ok Laga Dws aff wapn kungiorom vi allæ nw ære ok komeskolandes ath wi øuer warom i mangæ ærlike welbornæ mannæ nærware et arff skiptæ anno dominj M^o cd xlj i fyrsta vikæ fastæ i Strengenes epter velborren quinnæ hustrv *Birgitta Iæs Erikson* atthæ gud theres siel nadæ

mellan velbornæ men herræ Wlff Pædherson Ion Pædherson ok theres sysken til twadelen aff for^{da} arff ok herræ Ion Gæddæ til tridunggen oppa sinæ hustrv vegnæ tha skiptæ wi them thet swa i mellan met luth ok lagækaffiæ tha kom Ærwalæ met luth ok lagækaffiæ pa herræ Ion Gæddes deel for en triddungh tha Ærwalæ war fallit herra Ion Gædda til met luth ok laga skiptæ tha loth herra Wlff Pædherson Ion Pædherson mærkælikæ illæ ok sagdæ swa at the willæ nødugæ om bære hoffuet gardhen Ærwalæ tha badh herra Wlff Pædherson Jon Pædherson off (o: oss) met kierlikin bøn ath vi skullæ dagtingæ ok medillæ mellan them swa at herra Ion Gæddæ willa ouergiuæ Ærwalæ ok the matthæ bliuæ widh gardhen Ærwalæ tha forlikta wi them met kierlik winskaph ok een fulkomliken godæn ændæ swa ath thet skal bliuæ euinnælikit skipthæ ok aldrik optermeer for^{da} skiptæ oppriuæ eller athalæ tha forlikta wi them swa met en stadeliken goden ænddæ ij swa mathæ ath herra Ion Gæddæ skal hauæ Fano for en hoffuet deel Suderby for en læst korn tha swaradæ herra Wlff ok Ion Pædherson ath herra Ion Gæddæ skullæ hauæ Suderby for sextan punt korn tha willæ herra Ion Gæddæ ey øuer giuæ Ærwalæ wthen han skal hauæ Suderby for en læst korn ok swa munga peningga som herrra Ion Gæddes hoffuet breff wtuiser som ær x mark penninga aff Fano Suderby ok aff en trægardh jtem kom oppa herra Ion Gæddes deel Vimelo iij gardæ som skylla en læst korn ok iij mark pen. ok ij øres aff gielid i Markistæ jtem i Smalandh iij gardæ Sandzhwlt Roth ok Glwgisther som skylla iij mark gutniskæ jtem skal herra Wlff Pædher(son) Ion Pædherson ok theres syskena giuæ herra Ion Gæddæ xl mark Stokholms mynt for sin andeel i husen i Ærwallæ jtem bleff herra Wlff Pædherson Ion Pædherson herra Ion Gæddæ skyllugh en gardh at opp fyllæ i Sudermannaland liggendes som arlikæ aar rentha skal iij mark penningæ jtem alla tessa forscreffnæ articulos ok dagtingen war swa ouertalit som fore screuit star swa beda wi os gud til hielpæ ok villum vi thes ythermeer om vi wordum ther til kallat ok thes behoff giør wor eedh ok ræth ther oppa giøre at swa gik ok for thet vittnum vi met wort opnæ breff wor inscil trikkendes oppa riggen a *ryggen a thetta breff giuit aar dag oc stad som fore scriuit star

Biskop *Audun* af Stavanger formaner Klosterbrødrene i *Munkeliv* til at vise Lydighed mod sin Abbedisse og ydmygt boie sig for hendes og Konfessorens, *Hans Hillebrandssøns*, Irettesættelser og ved den sidstes Raad og Hjælp atter søge at tilveiebringe Forsoning og Ro i Klosteret. Han skjænker dem paa ubestemt Tid sine Indtægter af *Valdres*, hvormod Konfessoren vil give nærmere Besked, og sender dem en Del *Fisk*, en Bog om Laster og Dyder samt Bispetienden af *Hvitingsø*, hvis Kapels Opbyggelse han lægger dem paa Hjerte.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to fra 15de Aarhundrede) i Upsala Univ. Bibl. fol. 34. b. — 35. a. (Jfr. N. Hist. Tidsskr. 3 R. V. S. 249 f.).

135.

26 Marts 1441.

Stavanger.

Audioenus dei et apostolice sedis gracia episcopus *Stawargrensis

Salutem in deo cum felicis prosperitatis incremento semper premissam Amici dilectissimi Peruenit ad nos ea quam misistis pagina litterarum que eximie deuocionis erat plena dulcedine et regularis rutilabat discipline vtique claritate. *ad de iniuriis vt asseritis vobis illatis querelas non modicas continebat, legistis quidem. Beati qui persecucionem paciuntur propter iusticiam, et hoc verum dummodo in persecucionibus non turbentur. Sed longe aliud est si aliqui forte dimeritis suis exigentibus a suis propriis iudicibus sine tamen excessu paternaliter corripiuntur jniuste autem vexatis crescit in aduersitatibus virtus et premium in labore. Non est quidem in prosperitate vacua dei serui aduersitas. quia dum putatur deprimj erit forcior in aduersis. audito enim et multipliciter intellecto surgentis fremitu tempestatis quam inter vos et dominam abbatissam in hoc loco flatus dyabolice malignitatis inuidiose exagitauerat Instamus igitur quo possumus affectu cum consiliis et auxiliis venerabilis patris et dominj fratris J. H. confessoris vestri et precibus solliciti in Christo deuotis dormientem denuo suscitare. Iesum Christum. Surgat nunc et opituletur vobis vt dissencionis vestre materia penitus eradicetur, et vos in caritatis vinculo vniat, et in disciplinis regularibus non deserat ineternum Speramus autem et in Christo confidimus surgens surget ventis discordiarum imperaturus et fluctibus vt fiat ex indebita rixarum commocione mencium firma tranquillitas et statuta procella huius turbinis in auram transeat serenam atque deinceps in stabilita concordia sileant fluctus eius. Vobis autem in tam sancta et religissa congregacione indulta est exercende virtutis gracia,

vt quidquid in pace profeceretis in persecuacione monstretis Et si super vos picta sit nox caliginose aduersitatis, agite vt nox sicut dies illuminetur. Non enim debet obfascari in obscuritate turbinis quod olim accendistis in lumine claritatis Vos autem in Christo karissmj. Ponite in cordibus vestris pacienciam seruare continuam. et de forti et excessiua audacia. lucrum facite caritatis. rectas facientes vias vestras. vt studia vestra ad dominum dirigantur, Et sic compleatur in vobis quod legitis Cum placuerint domino vie eius inimicos quoque eius conuertat ad pacem. Quis enim nocebit vobis si boni emulatores fueritis. sicut vos fore euidentissime attestamur. Leuetis igitur oculos ad montem vnde veniat auxilium vobis videlicet sufficiencie complementum et in patria glorie plenitudo. Nulli dubium quod post nubilum venit serenum. Increpaciones quippe domine abbatisse atque confessoris vestri paternas et salubres cum paciencia et humilitate in vera regulari subieccione benigne suscipiatis et virgam correctionis nullatenus condempnetis, quia eorum increpacio et correctio vlnerat et medetur et percussio eorum medicinam adhibet sanatiuam. Scitis enim preluce ex regula dominam vestram abbatissam esse caput et matrem omnium vestrum et cunctarum rerum atque reddituum omnium, monasterij pariterque regularis obseruancie a deo esse reatricem institutam Res enim plena periculis est ipsa inconsulta aliquid in oppositum sue voluntatis mutare aut fabricare vel alias temere attemptare, quia talia non facile congruum sorciantur effectum. nec eciam permittitur quod regula ordinis vestri a deo instituta suis viribus aliquatenus annulletur. Nam tanto grauioris res est digna supplicij quanto magis appropinquat supernj contumelie creatoris Aures ergo vestras vanis ammodo suggestionibus obstruentes quia credimus vos memores voti vestri prestiti terrena pro celestibus reliquisse. quo circa rogamus vos et in Christo Iesu exortamur quatenus omni spiritui non credatis sed magis recurrите humili gressu ad matrem vestram dominam abbatissam atque patrem vestrum confessorum illorum parentes monitis per omnia beniuole et mandatis ne clamor uel sibilus alicuius discordie vel contrarietatis amplius quod absit audiatur. Nam sicut nostis vbi gubernaculum discipline contempnitur. restat vt religio naufragetur, Et cum pacis vnio in vestra congregacione dissoluitur consequens est vt totus ordo vestre religionis dissipetur. Non ergo mireminj karissimi

nobis in Christo filij quod talia vobis scribendo eructamus. Contingit aliquando quod nigerrimus fornax flammam lucidam euaporet Sed tamen ipse fornax de sua nigredine minime commendatur verba tamen ista supradicta dei emulacione annunciamus vt et vos pariterque ordo et locus vester ampliori fulgeat honore et virtutum floreat incrementis. Perseueret igitur in vobis disciplina ordinis. fraternitatis amor. sinceritatis caritas. monastice regule disciplina. voluntaria paupertas, castitatis integritas. proprietatis abdicacio. et iam nulla timeatur aduersitas vbi nulla dominatur iniquitas. viuat in vobis timor dei, seculique contemptus. et victa sunt omnia. dummodo virga discipline quam geritis nec decidat hiis fructibus nec arescat. Altissimus vos consuuet in vtriusque hominis sospitate. Scriptum Stawangrie dominica letare anno dominj Mcdxlj. Consecracionis vero nostre anno xiiij. Si qua rescribenda fuerint festinancius rescribentur. Viri religiosi karissimj velit acceptare benediccionem nostram redditus nostros episcopales ex toto deinceps de Waldres deo et vobis donamus ad gratiam subleuandos cum omnj plenitudine potestatis donec duxerimus reuocandos vt dominus .J. vester confessor lacius vobis referat requisitus jtem mittimus vobis exile quid pro sustentacione mense vestre. duas lagenas piscium et nostras decimas episcopales de Hwittings øy. etc. Memores sitis edificacionis illius capelle ibidem edificande ne clamor importunus rusticorum et contra vos et nos surgat sediciose in futuro jtem damus et legamus ordini saneti saluatoris pro commoditate et vsibus fratrum vnum librum de viciis et virtutibus vt velocius currat sermo eorum et fructum faciat gloriosum. etc.

Brødrene i *Munkeliv* udtale sin Tak til Brødrene i *Vadstena*, fordi de have sendt dem Broder *Hans Hillebrandsson* som Visitator, hvem de under hans Ophold have valgt til *Konfessor* for at hædre ham, og hvis Forskrifter i forskjellige Retninger de lydige have fulgt. Naar han er bleven Vinteren over hos dem, har dette sin Grund i Reisens Farlighed paa denne Aarstid.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to fra 15de Aarhundrede) i Upsala Univ. Bibl. fol. 34. a—b.

136.

28 Mai [1441].

Munkeliv.

littera sequens missa per quosdam fratres de Mwnkaliff
ad fratres Watzstenenses

Reuerendis et metuendis [patribus¹ paternitatibus vestris pro multiplici beneficio benigni fauoris fratribus nostris et loco benigne impenso persepius et specialiter in eo quod vestra circumspecta prudens et commendabilis sollicitudo dignata est nos suo circumspeccionis oculo respicere profectum vel defectum considerando, remediorum fomenta modo congruo adhibendo, mittendo nobis honorabilem patrem spectabilem sollicitum et in agendis fidelissimum videlicet fratrem .J. H. pro visitacionis officio hic exequendo plurimum regraciamur pro huiusmodj ac aliis, debitos nos constituimus oratores pariterque ad queuis beneplacita iuxta modulum nostre exilitatis promptos et paratos, Scientes nos benigne eum recolligisse vna cum aliis promouendo eum in confessorem per illud tempus quo hic moram contraheret vt in ampliori honore haberetur licet conuentualis noster non exstiterit, Eius salubria mandata reformaciones exhortaciones et monita processus et acta gratanter prout decuit suscipientes, in votis firmiter habentes pro possibilitate nostra obseruare, verumeciam sentencias penas et censuras qualitercunque latas pacienter sustinentes, parati eciam ad queuis correccionis sue genera *iure dica et legalia toleranda. Et sibi intime regraciamur pro fauoribus suis benignis et tractatibus et informacionibus ad *regulare vite obseruanciam et concordanciam in cerimoniis consuetudinibus et moribus secundum instituta penes vos consueta haberi. Excusabilis eciam est in hoc quod hic yemauit precipue propter discrimina et obstacula viagij difficillimj et inuij presertim tempore yemali. Si qua beneplacita vestra occurrunt per nos possibilia, ea tamquam filiis et amicis singularibus precipite confidenter. Statum vestrum faciat altissimus felicibus et prosperis successibus abundare. Scriptum dominica infra octauas ascensionis dominij

Vestri humiles et deuoti oratores, precipuis suis benefactoribus et amicis singulariter dilectis

¹ Fra [igjen udslettet.

(*Hans Hillebrandsson*) beretter Biskop (*Audun*) af Stavanger, at han under Kong *Christophers* Ophold i Vadstena Kloster omkring 2 Februar har forelagt ham Ansøgningen fra Søstre og Brødre i *Munkeliv* om at erholde *Allehelgenskirken* i Bergen med alt underliggende Gods samt et Brev til de tyske Raadsherrer om at være deres Beskyttere, hvortil Kongen velvillig har svaret, at han skal sørge derfor, naar han kommer sammen med det norske Rigsraad i Lødøse og er kommen til Magten i Norge.

Indført i Codex No. 3 (Mscr. in 4to fra 15de Aarhundrede) i Upsala Univ. Bibl. fol. 32. b.

137.

Februar? [1442.]

Vadstena.

Tenor ad episcopum Staffa(ngrensem)

[Salutem et si quid dulcius est salute¹

Humillima et deuota mei recommendacione in Christo premissa Noscat vestra dileccio pater mi venerande quod circa festum purificationis virginis gloriose domino nostro rege .X. gracioso in refectorio fratrum nostri monasterij Wazstenensis personaliter constituto ipsi litteras sororum et fratrum de Mwnklif cum debita reuerencia presentauit: ipsi supplicans humillime et toto corde quatinus sua magnificencia dignaretur Monasterio² et *personas inibi diuino cultuj mancipatis et in posterum mancipandis fauorabiliter prouidere et de gracia speciali ipsis ecclesiam omnium sanctorum in Bergis cum omnibus suis bonis et redditibus et iuribus conferre libero iure et perpetuo possidendam necnon ipsum Monasterium et personas eius cuiuscunque fuerint condicionis vel status cum omnibus eorum bonis sub sua proteccione regalique defensacione colligere, et in omnibus defensare, senatoribusque Almanicis [benigne³ ascribere ipsis nichilominus precipiendo vt ipsi monasterio suisque personis suo nomine sint in omnibus responsales tutoresque fauorabiles et benignj, ad que omnia ipse dominus rex familiariter michi respondendo dixit conue(n)ientibus nobis circa *regni Norwegie aliisque dominis et principibus Lodosie, et dum plenariam possessionem et potestatem ipsius regni Noruegie fuerimus consecuti quidque pro honore dei de vestro aliorumque dominorum consilio foret faciendum vtique et effectualiter faciemus, jdeo dilectissime domine amore dei et beate virginis sicut ipsis estis pater karissimus et in omnibus fidelissimus, ita sitis et modo eorum fautor

caritativus in exequione omnium premissorum, hec est intima instanciam mea et apud paternitatem vestram reuerenciam quotidianam (sic)

¹ Fra [er tilskrevet over Brevet og skal formodentlig indsættes her. — ² Rettet hertil fra Monasterium. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Haagen Pederssøn erkjender at have leiet en *Slø* (Fiskeindretning) i den *Aa*, der falder ud af *Mensøen* ovenfor den gamle *Slø*, hvilket alt tilhører *Medelgaarden Nes* (Grue).

Indtaget i Underrettsdom af 20 Marts 1662 i norske Rigsarkiv (Statholderarkivet). (Jfr. Dipl. Norv. VII No. 372 samt Breve nedenfor No. 140 og 145. Se ogsaa Breve af 28 Septbr. 1471 og 3 April 1558 nedenfor).

138. 14 Marts 1442. Klokkerbakken(Grue).

5. End fremblagt itt andet Pergements prouzbreff daterit Klockerbacken, ved Grue Kiercke Medtwecke dagen, nest effter midfaste Søndagh Anno 1442, och da en nembliq Haagen Pederssøn sielffuer att haffue bekiendt att haffve bøgð enn Sløe i den Aae som wdfalder aff Meensøen offuen for den gamle Sløe

Efftersom Søen och Sløen ligger till den gaard Meddelgaarden etc.

Samme Meddelgaarden bleff angiffuen att verre Meddelgaard Nesz

Thorlef Krok, Landsfoged paa Ordost, 2 Lagrettemænd og en Ombudsmand kundgjøre, at de 20 Marts 1441 i Skanathorp i Thegneby overvare et Skifte af Arvegods mellem *Helge Thoressøn* og hans Kone *Cecilia Amunds-datter* paa den ene Side og paa den anden *Nikkis Andressøn* og hans Kone *Katharina Thoresdatter*, Helges Søster, om hvilket de alle bleve enige.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl vedhænge, noget utydelige; i intet findes Skjold.

139. 9 Mai 1442. Brattathorp.

Ollom mannom them som thetta breff sea adher høyra sänder Thorleff krook landzfoghote wpa Ordhost Erik Thorleffson j Høghom Thore Jonsson j Kærre loghrættesmæn och Gammell Gunnarsson j Gillaby wmbudzman kwedhiæ g. och sina kunnoght

gorandes at mer warom j Skanathorpe j Thegnaby sokn mandagen næst æpter sancta Gertrvdha dagh anno dominj Mcdxl primo hêrdhom och saghom aa at Helghe Thoresson och eghen kona hans Ciscelia Amundzdotter aff enne halfuo æn aff andre halfuonne Niclis Andresson och eghen kona hans Katherina Thoressdotter heldo handom samman och wordhe skiftis satter war tha wnder handerbande thera at fornempdom Hælgha Thoresson och hustrv hans Cescilia Amundzdotter skulle frelselika følghia Skanatorp Lundaslæt Hærbjørnarudh halfft Halta Skorwoquern och swa mykin egho deell som them tilfallen war j Wardhønne æn fornempdom Niclis Andresson och hustrv hans Katherine Thoressdotter skulle følghia frelselikæ Wrangawadh och Witungxgæff¹ ther med waro the satter och allsater wm alt thet jordhagodz som them till arffs fallet war æfter fadher och modher Och ther wpa at thetta skifte skulle fast och obrotelika haldas tha loot Helghe Thoresson følghia Niclis Andresson och syster sinne Katherine Thoressdotter allen sin egho lot j Wranguadzskogh, æn sidhen thetta war alt wptalt och offuer ræknat tha badh Katherina lata sik en entidh hêra huro thet war laght thera j mellom tha ræknathe Thore Jonsson thet wp fore henne allaledhis som forescreffuet star tha swaradho hon at henne nøgdhe ther wæll mædher Till sanninde at wy thetta hêrt hafuom tha henger Thorleff krook Erik Thorleffsson Thore Jonsson och Gammell Gunnarsson sin jncigle fore thetta breff som giort war j Brattatorp anno dominj Mcdxl secundo jn vigilia ascensionis dominj etc.

¹ Mon: Wicungx- eller Wikingx-?

Prov om at *Mensøen* og *Slørne* have ligget under *Gaardene Nes* og *Breen* i Grue Prestegjeld i 50 Aar og været bortleiede i 6 Aar, da der ogsaa upaalt har været fisket i de nordenfôr liggende Tjern.

Indtaget i Underrettsdom af 20 Marts 1662 i norske Rigsarkiv (Statholderarkivet).
(Se No. 138 ovenfor.)

140. 21 Mai 1442. Klokkerbakken(Grue).

6. Jtt andett Pergements prousz breff wnder 2 hengendis Jndseigle daterit bem^{te} Klockerbachen ved Grue, Mandagen næst effter Halffuordsmise dagen Anno Dominj 1442 huor da er

proffued att Meensøen med Slødene som der affgaar haffuer da verrit brugt wnder Nesz och med deris forloff wdj 6 Aar, och dett ved tilforne 50 Aar forleden, Och da aff dennom att verre fischet j de Kierne, som ligger nest norden forre, aff alle andre wpaa klagett att for^{no} Meensøen och Slødene vaer brugt wnder Nesz och Breen, j Grue Prestegield etc.

Huilcke forschreffne Aasteden efter angiffuende skall befindis att ligge, runden om, der Finden haffuer bøgt, saa att der aff forstaaes, dett at vere Gaardernes Eiendom som der nu paa klager

Erkebiskop *Aslak (Bolt)* af Nidaros og 6 af hans Lydbiskopper tilstaa de bodfærdige, som paa visse Festdage besøge *Sjælekapellet* i *Skara* Domkirke og der forrette sin Andagt, 40 Dages *Aftad* for paalagt Pønitents. naar vedkommende Biskop stadfæster Begunstigelsen.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 7 Segl mangle No. 2 og 5.

141.

7 Juni 1442.

Lødøse.

Vniuersis christifidelibus ad quorum noticiam presentes littere peruenerint Aslacus dei gracia Archiepiscopus Nidrosiensis, et sancte Romane ecclesie legatus Johannes Asloensis, Audoenus Stawan-grensis Olanus Bergensis Gotscalcus Holensis Gunnarus Hammar-ensis, et Hemmingus Farenis eadem gracia ecclesiarum episcopj salutem in domino sempiternam Gratum domino obsequium im-pendere credimus quociens eius fideles ad pietatis opera excita-mus. Cupientes igitur vt capella animarum in cathedrali ecclesia Scarensi situata congruis habeatur reuerencia et honore omnibus et singulis vere penitentibus et confessis qui eandem capellam in festis infra scriptis videlicet natiuitatis domini nostri Jesu Chri-sti circumcisionis epyphanie Cene, Parasceues Pasche Ascensionis Pentechostes et corporis eiusdem domini nostri Jesu Christi Do-minica sancte trinitatis et singulis sollempnitatibus gloriose geni-tricis dei virginis Marie Michaelis archangeli, et infra octauas festi eiusdem diebus singulis Erics regis et martiris et om-nium sanctorum, et per octauas festi eiusdem necnon die commemoracionis animarum deuote visitauerint aut missas seu alia diuina in ea audierint uel celebrauerint flexis genibus terna vice dominicam oracionem videlicet pater noster, et terna vice salutacionem angelicam seu aue Maria pro fidelibus dei defunctis orauerint illis qui ad ornatum calices, luminaria, seu quemcunque decorem ipsius capelle

aliquid boni donauerint uel legauerint quociens premissorum aliquid affectu deuocionis fecerint, singuli nostrum tociens de dei omnipote(n)tis misericordia confisi xl dierum jndulgencias de jnunctis sibi penite(n)ciis elargimur domini dyocesani episcopi consensu ad hoc specialiter accedente Datum in opido Ludosie Sca-rensens dyocesis Anno domini M^o cd^o xlij^o jn octauis gloriosissimi corporis eiusdem nostris pendentibus sub secretis ¹

¹ Samme Dag meddele Erkebiskop Johannes af Lund og Biskop Thorlaf af Viborg det nævnte Kapel i Skara Domkirke de samme Begunstigelser i omtrent lignende Form.

En Del nordiske Erkebisper og Bisper, hvoriblandt flere *norske*, meddele de bodfærdige, der paa bestemte Helligdage besøge *St. Georgs Kapel* ved Upsala og der forrette Bønner etc., 40 Dages *Aflad* for paalagt Pønitents, hvilket yderligere stadfæstes og udvides af Erkebiskop *Nicolaus* af Upsala 24 Septbr. s. A.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 12 Segl vedhænge No. 2—4, 6—8 og 11 hele samt Brudstykker af No. 1 og 9.

142.

8 Juni 1442.

Lødøse.

Wniuersis christifidelibus ad quos presentes littere peruenierint Johannes, Lundensis Aslacus Nidrosiensis dei gracia ecclesiarum Archiepiscopj Torlaues Wiborgensis Johannes Asloensis Audoenus Staffangrensis Ako Arosiensis Laurencius Vexionensis Olauus Bergensis Gunnarus Hammarensis Goscalcus Holensis Hemmingus Ffærensis eadem gracia ecclesiarum episcopi Salutem in domino sempiternam Gratum deo obsequium impendere credimus quociens eius fideles ad pietatis opera excitamus Cupientes igitur vt capella beati Georgii martiris apud Vpsaliam aliquantum erecta et in honore eiusdem erigenda et consecranda debitis habeatur reuerencia et honore Omnibus et singulis vere penitentibus et confessis qui eandem capellam in festis et diebus sacris jnfrascriptis videlicet Natiuitatis Circumcisionis Epiphanie Cene Parascheues Pasche Ascensionis Rogacionum Pentecostes sancte Trinitatis et corporis domini nostri Iesu Christi necnon singulis festiuitatibus gloriose virginis Marie Johannis Baptiste sanctorum omnium apostolorum et ewangelistarum quatuor *doc-

tarum ecclesie Katarine Gertrvdis Barbare virginum Marie Magdalene Anne Birgitte viduarum Omnium sanctorum Commemorationis omnium fidelium defunctorum deuote visitauerint Missas aut alia diuina jbidem audierint aut ad vsus ipsius Capelle aliquid boni donauerint vel legauerint hiisquoque qui sub pulsu campane beate Marie virginis terna vice dominicam oracionem cum angelica salutacione flexis genibus deuote perorauerint vel ciuitatem¹(?) intrando et exeundo oblacionem obtulerint quociens premissa uel aliquid premissorum cum sincera deuocione compleuerint singuli nostrum tocies quadraginta dierum jndulgencias de jniunctis sibi penitenciis auctoritate nobis a deo concessa misericorditer relaxamus Ad Ratificacionem domini metropolitani Vpsalensis in cuius dyocesi capella prefata dinoscitur situata Datum Ludosie jn crastino proximo post octauas corporis Christi Anno a natiuitate eiusdem Mccccxsecundo Nostris sub Secretis que presentibus impendj fecimus in maiorem euidentiam premissorum

Et nos Nicolaus dei gracia Archiepiscopus Vpsalensis jndulgencias per venerabiles [viros reuerendi]ssimos in Christo confratres nostros Archiepiscopos et episcopos superius in presentibus nominatim expressos sic vt premittitur dicte [capelle] concessas cum nostri secreti appensione auctoritate metropolitana et ordinaria confirmamus Adiicientes jnsuper ex gracia [archiepiscopa]li quod quicumque fidelium dictam cappellam die anniuersario dedicationis eius hoc est in crastino beati Georgij martiris deuote [visitauerint] annum penitentialem eisdem in domino misericorditer elargimur Datum et confirmatum An(n)o domini etc. quo supra xxiiij die mensis Septembris²

¹ ciuitem mon ikke: cimiterium? — ² Erkebispnen af Upsalas Confirmation er skreven med en anden Haand end Hovedbrevet, nederst paa samme.

Kong Kristofer præsenterer i Henhold til sin *Patronatsret* til det kgl. Kapel *Apostelkirken* i Bergen sin Kapellan for Provsten sammesteds (*Alf Thor-gardssøn*) til at erholde det nu ledige Kannikedømme(?) ved nævnte Kirke. Efter Arne Magnussens Afskr. bl. hans Apographa i Univ. Bibl. i Kbhnv. (formentl. fra den tabte Kopibog for Bergens Bispestol).

143.

7 Juli 1442.

Oslo.

Cristofferus Dei gratia Norwegie Dacie etc. Rex Honorable viro Domino Preposito Bergensi Capellano nostro nobis sincere dilecto nostram gratiam et favorem. Cum ad vacantem pronunc de jure et de facto Ecclesiam sive Capellam Omnium Sanctorum Bergis Bergensis Diocesis nobis merum competit Jus patronatus. Et quia latorem presentium Dominum C. capellanium nostrum dilectum propter Deum et virtutum ejus merita invenimus prosequendum ipsum vobis ad dictam Ecclesiam sive Capellam canonice obtinendam in hiis scriptis offerimus presentatum instantes quatenus sibi eandem Ecclesiam cum omnibus suis juribus redditibus et obventionibus quibuscumque ac plenitudine juris spiritualis et temporalis conferatis ipsum ad eam et ad singula ejus jura institui et introduci ac in eisdem defendi secundum juris ordinem effectualiter facientes. In cuius presentationis testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum Asloie Sabbato infra 8^{ua} Visitationis Marie Virginis Anno etc. xli¹.

¹ Skrivfeil for xliij, da Kongen var i Oslo.

Hr. *Jon Hjerne* bevidner, at de Breve, som Hr. *Gustaf Laurensen*, Biskop: *Nils* af Upsala m. fl. have skrevet om hans Gods og beseglet med hans Signet, ere gjorte, da han havde mistet sin Indsegl, idet han aldrig har udgivet Brev uden til sin Son *Henrik Hjerne* eller modtaget Penge derfor af nogen anden end ham.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet (en Baad) vedhænger. Feilfuldt. formentlig falskt.

144.

Uden Dag 1442.

Lødøse.

Alle mæn thette breff høre ældher seer helsir jek *Jojan Hierne ryddher met gudh kennes jak her met mit vpna breff at the breff sum her Gotstaf Laverenson h(a)ver skrivit vppa mit gosity oc besegelt mædher mit insegel oc andhers mans insegel til vetennes byurd thet gyordhe the ten tidh jak hafwede tappet mit insegel vten mit vetskap oc vten mit ja mik til avendh oc mine barn oc vildhe gora vs arf løs oc mongh breff skrivit oc gyord vndher mit insegel ther jak inte aff vet oc aldrech breff vt gaff vten Hinrik Heyrne min son ok *pænigna aldrech toch

aff andher man en aff Hinrik Hierne oc hauom starck breff oc *gosth oc insegel til oc jak star her Gotstaf Laverenson *assken breff til hvat her Gostaff Laverenson oc biskop Niyels *sun bisskop uuær bisskop ij Opsala thet hava the gorth met falsk svek til vetenes byurdh hengher jak mit insegel før thetta breff Datum skrivit i Lødeseo anno *domino M cd xxxij

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundredet: Her Ion Hierne.

Kolbjørn Thorgilsson, Lensmand i Nes Fjerding og Odalen, kundgjør, at han efter Begjæring af Gest Halvardsson tog Vidnesbyrd af flere Personer angaaende Skovdelet mellem Solør og Odalen samt om *Mensjøen*, der provedes at ligge nærmere Odalen end Solør og at have været lovfæstet under *Knapper* i Odalen og bortleiet af denne Gaards Eier for mere end 60 Aar siden.

Indtaget i Underrettsdom af 20 Marts 1662 i norske Rigsarkiv (Statholderarkivet). (Se ovenfor No. 138 og 140 samt Brev af 28 Septbr. 1471 nedenfor).

145.

23 Juni 1443.

Os (Odalen).

2. Noch fremblagt itt Pergements Breff vnder 2 hengendis Jndseigle att den søe Meedsøen¹ skall werre deele jmellem Ondallen och Solløer formellendis som efterfølger

Ollom Mannom den som dette breff see, eller hørre sender Colbiørn Thorgildsøn Lenszmand i Næs Ferdung och Odallen quede, Gud och sina kunickt görande at ek var aa Osse rette tingstad som liger i Odallen a Jonemesse afften anno Dominj 1443 till kraffder aff Gest Halvordson at tage proff om Skogerdelle millem Solløer och Odallen och om Mensjøen Ledde da Geist for^{no} fremb for mig 2 skilrick vittne som saa hedde Haaken Poffuelsen, och Amund Torgilsøn och saa svora a bock, med fullen eidstaff at for^{no} Mensjøen ligger, nermere Odallen en Solløer och dermed amaget lougfest for^{no} Mensjøen a vakna tinge vnder Knapper och Odallen, a sidan de først dit komme Jtem ledde en da Gest for^{no} fram for mig j vittne som saa hette, Torgild Amundson, och saa suor a bock, med fullen eidstaff at hand viste at Tolleiffue a Kiølstad som Knapper otte, hafde bygt Endride, a Ledhissette bode, tit neffnt Meesjøen² och lagde saa hans Nett der i vel for 60 aar och ingen hørde han da okera, och sagde Einnar Gulbrandson vitta for Gud den

eid *sannam vara, som Torgild for^{no} suor och till Sanning her om sette dissir gode Mend Helleffue Gunarsøn, Torsten Eттersøn. och Enar for^{no} i Breffueno staar sin Jndsigle med mino Jndsigle for dette Breff som giort vaar dag och Aar som fore siger Varo och da Gunnar Torbiørnsdaatter, Gunar søn hindis, och Torder Torbiørnasøn loglige foresteffnte da dette proff let vaar

Samme Medsøen², efter beretningh att ligge paa denne side der Finden haffuer begd som er norden Medsøen

¹ Rettet hertil fra: Meensøen. — ² Rettet hertil fra: Mensøen.

To Lagrettemænd i Solør kundgjøre, at de vide, at Fiskeretten til *Sikelegen* i Aaen mellem *Varalden* og *Mykeren* i over 60 Aar upaatalt har ligget til *Kirkeberger*, *Hokaas*, *Hellisøen* og *Sandem* i Berge Sogn i Solør.

Indtaget i en Underrettsdom paa Papir af 20 Juni 1620 i norske Rigsarkiv¹ (fra Statholderarkivet). (Jfr. Dipl. Norv. I No. 533, VII No. 372 og VIII No. 270).

146.

1 Septbr. 1443.

[Solør.]

Och der nest fremblagde for^{no} Siguor Hock Aasz, ett gammell pergamentz breff vnder tuende forseigling och ehr liudendis ord fra ord som eпther følger.

Allum mannum dem som thetta breff seer æder hōra, sender Arne Steinsøn, och Thorer Thorckillsøn Laugrettismend i Solløer, queda gud och sina kunig giørande, adt mitt vittum dett for guds sandt wara, adt Sicke legen, den som ligger vid Ana, der som faller vd aff Warallanom, och vdj Mykeren, haffuer varedt Nordrett till Kiercka Berger, Hock Aassz, Hellisøen, och Sandim, som ligger i Berge sogen i Solløer, vell om lx. Aar, och alldrig midt nogen hørt for^{no} Sicka legen, amaga, eller laug-festa, huereket i Kiercke, heller a Vabna tingum, och Jngen der akara før hand Erich a Fagranes, och till Sandim, da har vj (o: sanninda her vm) setta mitt okar Jndseigle, for detta breff, som giort vaar à Søndagen nest fyrra Maria m[e]sszo sidaro, Anno. Dominj MCDXLIII.

¹ Saavel denne Dom som en Lagmandsdom af 27 August 1588, indtaget i Underrettsdommen, stadfæste den i det gamle Provsbrev bevidnede Ret, der har været bestridt af Eieren af Fagernes, hvis Gaard laa Fiskepladsen nærmere. Dommen har været lagt i Rette paa Brynd 12 Oktbr. 1648.

Hr. *Erlend Endridsson* i Norge under og oplader til *Tideke Jakobsson* den-
nes Odelsgods *Starker* med Tilliggelser i Skøfde Sogn i Alahered (Vester-
gotland), hvilket Hr. Erlend har havt i Pant af Husfru *Gunna*, Tidekes
Frænke.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. De 2 første Segl (Vaaben)
vedhænge, utydelige.

147.

24 Juni 1444.

Tonsberg.

For allom mannom som thetta breff se eller høra kungør
iac Erlend Endridsson, riddare j Norike ath iac hafuer vnt och
*fristh vplatit Tideka Iacobsson siin odul som jac j pant hafde
aff husfrv Gunno, som Tideka frenka wor oc ær thetta ephther
scrifna gotz Starker kalijdh oc aker bolith met skoghum fiske-
uatnom oc met allom androm tillaghom j Skøfde sokn j Ala-
heredh Til beuisning her om bedis iac dande manna jncigle
Jønis Olafson lagrettis man vppa Hedmark, Tord Ammundsson
samastadz met mit eghit Scriptum Tonsberg anno dominj
Mcdxliij die sancti Johannis baptiste

To Mænd kundgjøre, at *Steinar Gudmansson* ligeoverfor *Joan Smidsson* i
sin Faders Ombud stillede Pant i 2 Øresbol og 2 Ørtugsbol i *Svalarud*
(Sullerud) for de Børnepenge, der tilkom *Redar Smidssøns* Datter *Sigrid*,
og som beløb sig til 8 gilde Mark foruden et Brødjern.

Efter Orig. p. Papir p. Gaarden Haraldstød i Rakkestad. Begge Segl mangle.
(Se Brev No. 85 ovenfor og Dipl. Norv. VI No. 630).

148.

5 Januar 1445.

Valen:

Ollum monnum them sëm thetta breff se ældher høra
sendh(er) *Stiøstwlff Arneson oc Viliæm Steinarson Q. g. oc sina
kunnokt gørandhe ath mith varom j Valen som ligger j Øya-
mark sokn xij dagh jwlla Anno dominj Mcdxl quinto kom ther
Joan Smithson j ffullo vmbij ffadher sins aff enne halffuo æn
aff annare halffuo Steinar Godmanson hørdum vi oc sagum a
ath Steinar Godmanson vathsette jn j Swalarudh tweggia orthoga
oc tw øris boll jordar ffor barna pæningana som eptir Reedhar
Smithson var Sigrijde dotther hans burdhe, leth tha Joan Smith-

son ffor^{der} tha metho the pæninga, Matho tha the samstundis attha mark gilla vthan eth brødjærn som Steinar atthe henne oc til saninde setium vi var jnsigle ffor thetta breff var giort degi aare (!)

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Om Sullerud.

Olaf Lauritssøn i Vang i Jæmteland erkjender at være *Upsala Domkirke* 28 Mark skyldig, hvilke *Hans Maler* har skjænket Kirken, og som *Olaf* skyldte denne, og hvilke han nu lover snarest mulig at betale.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Spor af et bagpaa trykt Segl i grønt Vox.

149.

28 Januar 1445.

[Upsala.]

Alle the thetta breff hōra heldher see Helsar jak Olaff Laurisson j Wangh j Iæmtalandhe kærlika met varom herra Kænnis iak met thenna mina nærwarandes vpna breffue mik rætzlika skildogan vara Vpsala doomkirkio xxviiij (mark) hulka Hanis malare kirkione giffuith hæfde for æn han dødher bleff. oc iak rættelika honom skildogher vaar ffor then skuldh tilbindher iak mik ællir mina arffua for^{da} pæninga kirkione vthgiffua vthen alla tøffringh ællir hiælperædhe Til thes mera visso oc vithinsbōrdh, tha bedis jak beskedeligx manz incigle Andres Olaffson borgamestare j Vpsalom her for thetta breff Hulkit screffuat vaar Arom epther gudz bōrdh M^o cd^o xlv die beate Agnetis secundo

Bagpaa: Recognicio Olavi Laurisson jn Wang jn Jempcia super xxviiij marcis ex parte Hanis malare

Kong *Kristofer* begjærer af Abbedissen, Konfessoren og Konventet i *Vadstena*, at de med hans Sendebud M. *Klaus Ryting*, Kannik i Upsala, ville sende ham tillaans den bedste og kosteligste *Krone*, de maatte have, for at benyttes ved hans Fæstemōs Kroning, der skal finde Sted en af Dagene under deres Bryllup.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Brevform; Halvark med Spor af ndvendig Forsegling med et stort Segl i rødt Vox. (Trykt i O. Celses

Monumenta politico ecclesiastica p. 139—40).

150. 6 August 1445. Kjøbenhavn.

Cristofferus dei gracia Dacie Suecie Noruegie Slaorum
Gotorumque Rex Comespalatinus Rein et Dux Bauarie

Premisso nostro sincero fauore Widher kære Abbatissa Confessor oc mene Conuent at wy ære ouer eens wordhne met wort elschelige raadh at wor festemø scal cronas anner eller thrediaë wor brullops dagh gudh giue at thet wordher i een goodh tiidh efter hans welsighnedhe nadhe oc miskunde Thi sende wy nw till ether thenne brefwiiser Mester Claues Ryting Canic i Vpsale wor elschelige Capellan oc tiener oc bedhe ether kierligen ati sende oss meth hannom then alder beste oc kostelichste Crone som i haue oc giører ther wdi som wor synderlige troo ær til ether oc som i wele widhe wor oc righins ære oc werdicheth, wy wele met gudz hielp sende ether henne strax igeen wel forwareth oc holde ether oc Clostereth ther wdi scadheløst, oc forladhe wy oss gantze til ether her om fremdelis bedhe wy ether kierligen ati troligen bedhe gudh fore oss at wort brullop mate schee i een goodh tiidh hans welsighnedhe nadhe till loff oc ære oc oss oc alle wore righe oc land til friith hugneth, oc ewich salicheth, wy wele gierne thess ytermer widhe ether oc ethert closter bestondelse Jn Cristo valete Scriptum Castro nostro Hafnensi feria sexta proxima post festum beati Petri ad vincula Nostro sub Secreto Anno dominj etc. xlquinto etc.

Udskrift: Religiosis ac deo deuotis personis Abbatisse Confessori generali Ceterisque Sororibus et fratribus Conuentualibus monasterii Vastenensis nobis sincere dilectis.

Bagpaa, yngre: Rex Christoforus

Hr. *Ulf Pederssøn (Ros)* stadfæster de Gaver af Jordegods, som hans Forfædre have skjænket *Vadstena Kloster*, der paa sin Side har undt ham og hans Søsken *Snaflunda Kværn* i Nerike og en Bytomt i Vadstena. Blandt dem, der besegle Brevet, nævnes hans «Brødre» *Jon Pederssøn* og *Amund Bolt* samt Søsteren *Margrete Pedersdatter*, gift med *Sven Laurensøn*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af Seglene vedhænge de 5, vel bevarede; Hr. Ulfs og Margrete Pedersdatters vise en Rose, No. 2 og 3 mangle.

151.

14 Decbr. 1445.

Vadstena.

Alla the som thetta breff høra eller see Helsar iak Vlf Pædherson Riddare kærlica med gudhi Kungør jak allom oc be-
kennis met thesso mino nærwarandis opno breffue swa fore
epterkomandom som them ther nw ærw, ath epher thet jach
funnit haffuir ath mine foreldra haffua elskadh och styrkt ware
frw oc sancte Birgitto clostre j Watzstenom met thera gaffuom
och godhgerningom som theres breff wthuisa, swa och for then
kærleek jach funnit haffuir aff abbatissonne confessori generali
oc allom systrom oc brødhrom j for^{da} clostre j thy ath the mik
och minom syskenom brødhrom oc systrom oc warom arffuom
och epherkomandom til æwerdelica ægho vnth oc vplatit haffua
en qwerna stadh oc strøm som kallas Snafunda qwærn j Nærike
liggiande oc ena tomt her j Watzstena by liggiande mik oc
minom syskenom systrom oc brødhrom oc warom barnom oc
eptherkomandom vtan tomtøra och dagxwerke och ey lengir vt
slektena vtan som theris breff wthuisar som jach ther vppa
haffuir, Thy jak wiliandis minna foreldra foot spor efterfølghia
j godho gudhi til hedher och Jwmfrw Mario och sancte Bir-
gitto, minom forældrom oc mik och minom sytzskenom til siæla
gagn och nytto stadhfester jach a mina och minna syskena
wæghna badhe systra och brødhra for^{da} Watzstena clostre til
æwerdeligha ægho al the gooz æghor och gaffuor som mine for-
ældra haffua giffuit til for^{da} Watzstena clostre och clostrit theres
breff vppa haffuer Och særdelis thenna efftherscripna som forst
ær Fforswika strøm oc qwærn j Wadzbo liggiande och Vndadhe
sokn j Westergötlande hwilka miin fadherfadhers syster frw
Cecilia Joansdotther ther athe oc hon til clostrit giffuit och be-
breffuat haffuir, hwilka qwærn och strøm hon j rættø syskena
skipte fangit haffde oc ther met swa mykit som min fadhers
Pædhers Wlfson, och miin fadher syster hustrv Birgitta Wlfs-
dotther oc hennis husbonde Jønis Eriksson oc andre thera
samarffua gaffuo och bebreffuadho oc stadhfesto for^{da} Watzstena
clostre for mins fadherfadhers siæl gudh alles thera siæl nadhe
som ær serdelis j Løffkulla j Haghabyhøgga sokn liggiande j
Östergötlande Jtem j Skipstadha skoghe j sama sokn ok hærade
Jtem en fiska werka j Mothala aa Jtem j Fiskerudh vidh Sidhøe
her j Wæther vndir Wæstergotland liggiande, swa mykit j

hwan stadh som mins faders ok forældra breff wthuisa Jtem en gaardh j Wæri vidh Lincøping huilken miin fadersystor hustrv Birgitta Wlfsdotther j sina rættø testament laghlica thy sama Watzstena clostre giffuit och bebreffuat haffuir Thessin sama gooz met allom thera tillaaghom j wato och thërro nær by och fierran engo vndantaghno hwadh nampne thet helzst næmpnas kan, stadhfester jach til æwerdeligho ægho for^{da} Watzstena clostre ohindrat och oqwalt ath haffua ægha oc behalda fore mik oc allom minom syskenom brødhrom oc systrom och allom warom arffuom oc eptherkomandom epther thenna dagh, Och war thet swa som gudh forbiwdhe ath nokor kome som for^{da} gooz oc gaffuor fore clostreno j nokra matto hindra eller qwælia wilde tha wil jach thet ytarsta jak formaa the sama gooz wæria och forswara met ræt likerwiis som clostridh, ath clostrit skal them frij oc ohindrat haffua oc behalda som mine forældra them giffuit och bebreffuat haffua Til thes mera visso oc stadhfestilse lather jach mith jncigle witerligha hengia fore thetta breff Oc bedhis jach til stadhugheet och witnisbyrdh minna elskelica brødhra som ærw Joan Pædhersson oc Amund Bolt, Och min systor Margreta Pædhersdother oc hennis husbonda Swen Laurensso min mag, Och ærligha oc wælborna manna incigle som ærw her Greghers Benktsson Riddara oc Magnus Pædhersson awapn samuledis ath hengia fore thetta breff Datum Watzstenis Anno dominj M^ocdxlquinto in crastino beate Lucie virginis

Bagpaa: Thetta ær herra Vlfs Pedherssoons stadhfesto breff vppa Forswiika qwærn oc annar gootz som hans forældra haua giuidh

Biskop *Olaf* af Bergen udsteder Reisespas med Begjæring om velvillig Modtagelse og Behandling for to Kanniker fra Bergen, Presterne *Finn Sigmundsson* og *Peter Jonsson*, der agte at besøge det hellige Blod i *Wilsnack*, den hellige Jomfru i *Aachen* og flere hellige Steder.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens Haand af den Bergenske Bispestols tabte Kopibog bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kjøbenhavn). (Jfr. Dipl. Norv. IV No. 953).

152.

[c. 1440—45.]

[Bergen.]

Viaticum.

Universis Christi fidelibus presentes literas inspecturis
Olaus Dei gratia Episcopus Bergensis dilectionem in cuius¹

salute Quoniam propter diversitates personarum necessarium est ut a discretis itinerantibus assistentia literali premunitis sinistre suspicionis tollatur occasio ne per ignotos forte suspecti aut lesionis immerito incidant vel incurrant exhibitores presentium nobis dilectos in Christo filios Dominos Finnonem Sigmundi et Petrum Johannis Canonicos nostros Bergenses in sacerdotio constitutos versus Sacrum Cruorem in Vilsnak et Beata Virginem in Aquisgranis nec non alia sacra loca ubi eis expediens fuerit causa peregrinationis volentes proficisci Omnium igitur et singulorum ad quos ipsos casu vel proposito declinare contigerit in hac via pro eisdem supplicamus instantius caritatibus quatinus amore utriusque hominis Dei videlicet et proximi ipsos benigniter colligere velint eis consiliis et auxiliis saluberrimis assistentes dampnum injuriam aut gravamen predictis Canonicis in rebus vel personis a justitie transgressoribus injuriose fieri minime permittentes a summo Deo gratam felicitatis eterne vicissitudinem perhenniter accepturi Datum (etc.)

¹ Arnes Anmærkning: ita est. corrige: omnium. — Mon ikke snarere: Christo.

Aslak Bolt, Biskop i Bergen (men nu Erkebiskop?), udsteder et *Fuldmagtsbrev* for (to?) af sine Kanniker til at optræde paa hans Vegne ved *Kurien* eller andensteds og forpligter sig til at overholde, hvad de maatte vedtage.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens egen Haand bl. hans Apogr. i Univ. Bibl. i Kbhvn. (efter Afskr. i den tabte Kopibog for Bergens Bispestol).

153.

[c. 1440—45?]

[Nidaros.]

Tenor procuratorii conscriptus per venerabilem patrem
Dominum Aslacum Episcopum Bergensem.

Noueritis quod nos facimus constituimus et ordinamus quanto melius et efficacius possumus per presentes ex communi consensu et unanimi voluntate Discretos viros etc. Canonicos nostros presentes et mandatum nostrum sponte suscipientes nostros veros et legitimos procuratores syndicos actores et nuncios speciales et quemlibet eorum in solidum ita quod non sit melior conditio occupantis sed quod unus inceperit alter eorum exequi poterit et finire in Curia Romana vel alibi coram quibuscumque iudicibus vel auditoribus datis vel dandis in causis quibuscumque nobis vel Ecclesie nostre a quocumque motis vel movendis dantes et concedentes eis plenam et liberam potesta-

tem et speciale mandatum agendi et defendendi excipiendi replicandi libellum dandi et recipiendi litem contestandi expensas petendi et recipiendi beneficium restitutionis in integrum petendi testes et instrumenta et alias probationes producendi sententiam seu sententias audiendi appellandi et appellationem prosequendi iudices eligendi et recusandi compromittendi componendi paciscendi transigendi in animas nostras de calumpnia et veritate dicendi jurandi et prestandi alterius cuiuslibet generis sacramentum alium seu alios loco sui procuratores constituendi revocandi et procuracionem reassumendi et omnia alia faciendi procurandi et exercendi que veri procuratores et legitimi facere possunt et debent etiamsi mandatum exigant speciale et que nosmet ipsi facere possemus si presentes essemus Promittentes nos ratum et firmum habituros quicquid per predictos procuratores nostros vel quemlibet ipsorum substitutum vel substitutos ab eisdem vel altero eorundem actum et procuratum fuerit in premissis et quolibet premissorum In cuius rei etc. Datum etc.¹

¹ Arnes Anmærkning: Skriftarlaget nockud olikt þeirri sem er á þeim flestu Olafs biskups brefum. eru staffenner stærre og feitare. en þó stafagiordin vida lík. þarum refert. Ein og sama hönd á þessum tveimur. (Nemlig dette og No. 132 ovenfor).

Erkebispnen af Upsala, Biskoppen af Strengenes og 6 Adelsmænd afsige efter Kong Kristofers Befaling Dom mellem Presten Hr. *Peder Ragvaldsson* og hans Broder *Nils Ragvaldsson* paa den ene Side samt Hr. *Ulf Pedersson*, *Johan Gedde* og *Jøns Krabbe* paa Hr. *Peder Lykkes* Vegne paa den anden angaaende Gaarden *Myraby* med 2 underliggende Thorp i Husaby-Byring Sogn i Strengenes Bispedømme, hvilken tilkjendes Brødrene, da *Jeppr Drake* ulovlig havde solgt den til *Jøsse Eriksson*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 8 Segl vedhænge No. 3, 5 og 8 samt Levning af No. 1. (Jfr. Personalhist. Tidsskr. 2 R. V S. 112—15).

154.

17 Marts 1446.

Stockholm.

Vy Niels med gudz nadh Erchebiscop j Vpsala Erich med sama nadh biscop j Strengenes Benkth Jønsson hofmestare och lagman j Wplandhom Magnus Green høffuizman paa Stocholm Gozstaff Larensen Ærengisll Nielsson Birger Trulle riddera och Otte Wilson aa wapn kungøre med thettha worth oppeth breff ath Aarom epther gudz byrdh Mcdxlvj torsdaghen næsth fore

then sunnedaghen j fastone som man siungher oculi mea(?) warom wy tilskikkade aff wor nadugha herra konnungh Cristoffer ath sithia for rætta komo for os j sacherstien j Stocholms kirkyo Hedherlighen man her Pedher Ragualsson prester och hans brodher Niels Ragualsson och talade till her Wlff Pedhersson riddare Joan Gedda och till Jønis Krabba paa her Pedher Lykko wægna om eeth goz som heether Myraby liggian-des j Husaby Byringh sokn j Strengenes biscops dømme och thu torp liggian-des wndher sama gozeth sigian-des at[h J]eppe Drake thet foor-dhom olaglika saalth haffdhe velbornom manne Jyssa Ericxsonne gudh theras siell nade fore fyra læsther jern seth och wægith j Wæsteraars och skuthu sik ther om till breff och beew[ii]s[nin]gh huilken breff och bewiisningh wy ranzakadho paa baadha sidhor och funnom j sannindhen ath forskriff[uet]h goz och torpa waaro olaglica saalth som forscreffueth standher Thy *døpmdhom wy forscreffueth goz och torpa for^{dom} her Vlf Pedhersson Joan Gedda och Jønis Krabbe paa her Pedher Lykko wægna fraan och her Pædher Ragualsson och hans brodher Niels Ragualsson till och Olaff Drake som ær for^{da} Drakes ærffuinghia the forscreffna fyra lesther jern sath och wægith epther theres breffs wthwisilse j geen ath giffuo jnnan næsta vj vikor ther epther ath han hiith j landeth komber vidher hans xl marker eller och hans ærffuingia vidher samma booth om honum forstekkoth vordhe Till ythermere visso och sannindh hænghiom wy alle for^{de} wor jncigle met wilia och witzskap for thetta breff Huilkith som giffuith och screffuith ær aar dagh oc stadh som forscreffueth standher.

Væbneren *Svarte Sigge Jensson* mageskifter Jordegods efter sin Moder *Ingeborg Niklisdatter*, beliggende i Strengenes Bispedømme, med sin Broder, Væbneren *Svarte Aake Jensson*, mod Gods i Strengenes og Vesteraas Bispedømmer. Blandt Brevets Beseglere er en tredje Broder Hr. *Thure Jensson*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 7 Segl vedhænge No. 1 (Hr. Magnus Benktssons, et opspringende Dyr og en halv Lilie), 2 (Brevudstederens) og 4 (geistligt).

155.

22 Marts 1446.

Åkerø.

Thet scal allom mannom witerlicht wara swa wæl epther komandom som nw nærwarandom, thet jac Swarte Sigge Jens-

son a wapn bekænned medh thesso mino nærwarandis opno
 breffue thet jac medh næsta wena oc frænda radhe oc sam-
 tycke, oc medh vilia oc beraddo modhe oc medh enom ganzskom
 godhom fulkomplighom kærleek, haffua giort oc til lathet eth
 wenlicht oc kærleekt jordha skipte medh minom ælzskeligha
 brodher Swarta Aka Jensson a vapn j swa matto som her epter
 fylgher fførst haffuer jac epter hans eghnom vilia oc begærilse
 vnt oc vplatit allan min rætta ærffuedeel som mic til fiøl medh
 loth oc lagha skipte eptther mina ælzskeligha moder Ingeborghe
 Niclissa datter gud hennas siel nadhe, som er Akyrø gard
 medh Swndby oc them ødhe toptom ther vppe liggia fore iij
 mark land jord oc ij torp ther medh som ær Kærrabool oc Bodha
 j Betna sokn j Vppunda heradhe oc j Strengenæss biscopsdøme
 liggiande, Oc min ælzskelighe brodher Ake Jensson haffuer mic
 j sama skipte vplatet oc j geen giffuet een gard j Vesmannaland
 som Rørbo heter xx øris land jord oc xij øris land jord j Nor-
 raby ther hart nær liggiande j Flætiobo sokn j Norbo hundare
 oc j Vestræres biscopsdøme, oc eth halff mark land jord j Verna-
 lund j Ludgudha sokn j Røna herade oc j Strengenæss biscops-
 døme liggiandis, Medh swa dant vilkor oc forskiel at hwar skal
 sinom andeel styra oc radha byggia oc brwka oc allaledis epter
 sinom eghnom vilia skipa som hanom betzst synes, Thy affhen-
 der jac forscreffne Sigge Jensson mic oc minom erffuom thenna
 fornempda gard Akerøn Kærrabool oc Bodha medh alles theres
 tillaghom hwss oc jord aker oc ængh skogh oc fisskewatn thet
 øffuersta mærdhalæye oc lægherhwss j Sølne aa oc allom androm
 tillaghom hwat nampn thet helst nempnas kan som ther aff
 aldür til lighat haffuer oc ther æn til ligger oc til eghnar jac
 thet minom for^{na} ælzskelica broder Aka Jensson oc hans arffuingi-
 om til euerdelica ægho ohindrad oc oqwaldt for mic oc minom
 arffuingiom oc for alla the som ther kunno a tala vppa mina
 vegna Skede thet oc swa som gud forbywde, ath thenne for^{no}
 gardh eller godz æntyngia sømpt eller oc alt medh nokrom ret
 eller landzlaghom minom broder eller hans arffuingiom fran
 ginge tha tilbinder jac mic oc mina arffuingia for^{na} minom ælz-
 skelica broder Aka Jensson eller hans arffuingiom swa godhen
 gard eller swa got godz oc j swa godho læye liggiande som
 thetta nw ligger jnnan sex vikor j geen giffua eller viderlæggia,
 oc allan then skadha hanom vprætta oc j geen giffua epter ske-

ligheet som han eller hans arffua ther j taka kunno æntyngia j bygning eller andre kostnade til for^{na} gard eller godz komet er Alla thessa for^{na} sticke oc articula loffuar jac medh minom arffuingom stadhugha fasta oc vbrottelica at haldha vtan alt ater kall vider mina godha tro oc retta sannind, oc vtan alla gensægn eller hielpærædhe ther mic eller mina arffua kan koma til noghen froma, oc for^{na} minom ælzskefica brodher eller hans arffuingiom til noghen skadha j nogher hande matto, oc epter thy at jac ey nw jnsigle haffuer tha loffuar jac vppa mina godha tro oc tilplict oc medh thesso mino breffue at medh thet första jac faar thet latit graffua tha scal thet her fore koma vtan alt hinder eller noghra lenger tøffring Til thessins breffs mere visso oc ytermere forwaring, tha bider jac ærlica oc wælborna men som er her Magnus Benktsson riddare oc min ælzskefica broder her Twra Jenson riddare Magnus Laurisson a vapu her Eliff kirke prest j Betna oc progust j Vppunde Godzskalk Amundzson heradz høffdinge ther samestadz Mykiel Tasta oc Rawal Ødinsson vepnara at the henge theris jnsigle her fore til vitnesbord Datum Akerø Anno dominij Mcdxlvj feria tertia ante dominicam letare

Bagpaa: Skiptes breff Akro Swndby Kærrebol oc Bodha

Hr. *Otte Skinkel* i Ruthegaard erkjender, at han har modtaget af velbaaren Mand *Hans Kruckow* det Gods i *Andrup*, som han har indløst fra *Jesse Michelssøns* og *Kjel Tuessøns* Arvinger, en Gaard i *Broby*, som han har indløst af Prior *Jakob*, kaldet *Ged*, og en anden Gaard i *Broby*, som er tilfaldt hans Hustru *Anne (Barsebek)* efter hendes Fader, og som Hr. *Frederik (Barsebek)* skal indløse c. 11 Novbr. Godset er hverken solgt eller pantsat til Hr. *Otto Skinkel*, der paa Begjæring atter vil overgive det til Hans *Kruckow*, hans Hustru eller deres Arvinger.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 5 Segl vedhænge No. 3 (geistligt) samt 4 og 5 (Bomærker).

156.

28 April 1446.

Bogense.

Allæ mæn thette breff se æller høræ læses helsær [jæk¹ Otte Skinkel i Ruthegordh ridder ewynnelegen met gudh Ok kungør allæ mæn nerwærendes oc kommeskulendes at jæk vetherkænner mek j thette myt opne breff at hawe anamet aff hetherlik ok *valborn man Hans Krwkkow thet gotz i Androppe hwil-

ket han jnløste aff Jesse Mikelssons oc Kiæll Tuissons arwyn-
ger een gordh i Broby hwilken han jnløste aff prior Jegub
ther ær kallet Gedh hwilken gordh Staffin nw vti boor
een annen gordh i Broby hwilken hans husfrve ær telfallen
aff arff effter henne father thæn skal her Frædhrik jnløse
om Mortensmisse at forsware oc fordeythinge tel rætte
oc kænnes mek thæsse forescreffne gotz hwerkene at hawe
pandede æller køpt Mæthæn hwadh the for^d gotz arlege kunne
skyldæ æller rænte thet skal vare for^{thc} Hans Krwkkows
hans husfrvis Anne æller hans sanne arwinghs Ok naar for^d Krwk-
kow hans husfrve Anne æller æller hans sanne arwinger for^{thc}
gordhe oc gotz i geen æske vele oc haue tha skule the vare
rethe vden allhinder æller hiælpe rædhe Tel ydermere beusingh
tha ær myt jnzegel met andre godhe mæntz sosum ære her Eriks
sogen prest i Bogens Claues Ransows væbnere Nesse Tuison
borghmæstere j thet samme stet oc Jesse Persson byman j thæn
samme by hængde for thette nerwærendis breff tel vitninghs
byrdh Datum anno dominj M.º cd.º xl.º proxima quinta feria
ante festum Philippi et Jacobi apostolorum

¹ Fra [tilskrevet over Linien,

Erkebiskoppen af Upsala, Bisperne af Linkoping og Strengenes samt syv
Riddere kundgjøre, at de efter Kong Kristofers Befaling dømte i en Sag
angaaende Hr. *Thure Jenssons*, *Aake Jenssons* og deres Søskenes Mødrene-
gods, hvorpaa deres Fader Hr. *Svarte Jens* aldrig fik ret Skifte efter
deres Morfader Hr. *Nils Bosson* og hans Hustru Fru *Ingeborg Ravalds-
datter*. men som nu tilkjendes dem enten frit eller til Gjenløsning.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 10 Segl vedhænge.

157.

8 Juli 1446.

Stockholm.

Wij Niels med gudz nadh erchebiscop j Vpsale Niels j
Lynkoping Eric j Strengeness med same nadh biscopa Gøtzstaff
Algotzson Boo Stensson Niels Jensson Magnus Green Jon Karls-
son Æringiisl Nielsson oc Lauris Snaghenborgh riddara kungöra
med thetta wart nærwarandis opna breff ath aaren epter gudz
byrdh twsanda aar fira hundredha aar, oc vppa thet sætta aar
oc firetionda, nesta fredaghen epter warfrvæ dagh visitacionis
tha haffde høghboren første war nadighe herra konung Cristof-
fer befält oss, at sitia een ret, oc aatskilia nokra twædrecht och
arwedeela som wælborne män her Twre Jensson oc Ake Jens-

son vppa kiærdo, som først war thet thera fader her Swarte Jens gud hans siæl nadhe fic aldregh ræth lagha skipte, oc ey the heldir, aff thy jordha gotze som thøm med retta burdhe at haffua epter thera modermoder frw Ingeborghe Rawaldz datter som thera moder fader herra Niclis Boosson foordhom atte gudh theras siæl nadhe, Oc ey the morghon gaffuor til fulnadh som han henne giffuet haffde, Oc alz enkte aff løsom pæningom Swa oc vm then vpbyrd som for^{ne} herra Niclis Boosson vpbaar aff thy jordha godze som han olaghlica bortho fran them haffde aff thera retta møderne, Oc vm the løsøra som thera moder skulle haffua hafft epter sin fader for^{na} her Niclis Boosson Oc swa vm ena peninga summo ther Watzstena closter wtgaff forscr. her Niclis Boosson vppa her Birgher Wlffsons vegna, som the sagdho eendeels thera ræta møderne wara med retta, Thessa for^{na} articula oc hwar serdelis vm sigh, tha talade forscreffne her Twre Jensson oc Ake Jensson til wælborna men her Bænk Jenson vppa Boo Boossons vegna til herra Fadher Wlffson vppa synna hustrv vegna Ælina Nicliissa datter oc til her Staffan Wlffson vppa sins broders veghna Jon Wlffsons, hwilke som tha laghligha ther til swars kompne waro fore oss, Oc wij thessin forscr. sticke oc ærende granligha ransakadom oc offuer laghdom vppa badha siidor, Oc epter thy at these ærffda deela haffde swa lenge standit, oc engin bewiising for oss koma kunne, at the nokan tiid waro atskiildh med loth eller lagha skipte æller med nokrom androm reth æller landlagom Tha spordho wij thøm til vppa badha sidor, vm the wildho giffuet vppa oss, hwat wij sagdhom them mynne eller ret j mellan hwilket the stodho. med vilia oc beraddo modhe, oc sagdhe ther jaa til, thet the wildo sigh ther med nøye latha. hwat wij ther med giordhom Oc ther vppa tha haffuom wij nw sakth oc giort them een wenligh sæmye j mællan j swa matto som her epther følger fførst skal Boo Boosson vppa sina eghna vegna her Fadher Wlffson vppa sinna for^{na} hustrv vegna oc Jon Wlffson vppa sina eghna vegna forscr. her Twra Jensson oc Aka Jensson oc theras sysskenom j geen giffua, oc nw stragx vp antwordhe Rørbo gard xx øris land jord, oc ther med vij mark land jord ther nest vm kring gardhin liggiandis, som them læyeligast liggiandis ær Oc alth thet friit oc vmbewaret som the j siin haffuendis værø nw til førine haffua, hwar thet hælst liggia kan med allom tillaghom som lagh til sighia, kunno oc forscr. her Twre Jensson oc Ake Jensson eller theras sysskene noker

stadz finna theras retta møderna thet her Niclis Boosson wt sætte eller bort saldhe vlaghlica haffue fulla macht thet j geen kalla oc ather løsa som lagh til sighia allan thera rætta ærffwe-deell, her met skulo the bliffua wener oc wæl satte, oc all owilie oc tiltaling qwyt oc offuer giffuen vm alla sticke som fore screffuet staar vppa badha sidhor them j mellom, Til thessins breffs mere wisso oc stadhfestilse, tha lathom wij witerligha hengia war jnsigle fore thetta breff som giffuet ær j Stocholm aar oc dagh som forscreffuet staar

Bagpaa: Eth ærchebisp Nielssis dombreff om noger gotz wij winn jgen oc æn ma løsa jgen Yngre: Förlikningsbreff emellem Ture Jönson och Åke Jönson

To Lagrettesmænds Vidnesbyrd om, at *Bakke* Ødegaard (i Kraakstad) er stenet og renet (fra tilstødende Jord).

Indtaget i Brev af 22 Novbr. 1610¹, tilhør. Kjøbmand Ingvar Petersen, Christiania. (Jfr. ovenfor No. 18 og 20).

158. Uden Dag 1446. [Kraakstad.]

Disligeste fremlagde it andit gamellt Papiirs breff, aff thrende laugrettes menndt vdgiffuenn Anno 1446 paa for^{ne} Backe, huor vdj findes Proff jndførtt att for^{ne} Backe Ødegardt er stientt och rentt som same breff videre vduiser.

¹ Et sammesteds indtaget Brev af 9 Marts 1588 indeholder 2 Mænds Vidnesbyrd om, at Gunner Engelbretsson med sin Hustrues Samtykke solgte 1 Markebol i Bakker i Kraakstad Sogn søndenfor søndre Fridstad til Christopher Ashjørnsen paa Melby i Nordby Sogn, og Dommen selv kjender denne berettiget til at overlade den til Brug for sin Søn Hagen nordre Fridstad, uagtet den tidligere havde været bortbygget til Beboeren af søndre Fridstad.

Vabneren *Johan Gelde* og hans Hustru *Catharina Benktsdatter (Königsmark)* skjænke til *Vadstena Kloster* som Sjølegave og for den Velvillie, Klosteret har bevist dem, en Del af Gaarden *Væri*, hvoraf allerede Hustru *Birgitta Ulfsdatter (Roos)*, *Jøns Erikssons* Hustru, har givet Klosteret sin Andel.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Vaabensegl mangler No. 3.

159. 10 Marts 1447. Vadstena.

Alle the thetta breff høra eller see helsar jak Johan Gædda aff wapn oc min el(s)keligha hustrv Kathrin Bænctzdotter kærligha med gudhi kungørom wy allom med thesso waro opno breffue at wy gudhi jomfru Maria oc sancta Birgitto til hedher oc æro oc for wara oc wara forældhra siæla oc eenkanneligha fore

mina for^d hustrv fadher Bæneth Königxmark oc hænnæ kæra
 modher hustrv Mæritta gudh theres siæl nadhe Swa oc for then
 kerleek skuld som Abbetissan Confessor oc alla syster oc bro-
 dher j Watzstena Clostre oss bewiist oc giort hafua j thy at
 [the¹ oss baadhum oc thy wara som epter annat længher liffuer
 haua vnth oc lænth then gaardhen oc hwsen som wy nw haffwm
 her j Watzstena j Clostersens inhæghnat widh brødhra thræ-
 gaardh Thy samtykkiom wy vnnom oc stadhfæstom thy sama
 Watzstena Clostre til æwerdheligha ægho thet gootzit j Wærij
 som ær fæm thøma affgæll hwilkit ærlighen quinna hustrv Bir-
 gitta Vlffs dotter foordhom Jønis Erikssons hustrv gaff oc
 rætteligha bebreffuade j syna testament forscreffna Watzstena
 Clostre Oc wiliom wy thet j eengha mattho hindhra eller qwælia
 fore clostreno swa mykit oss ther bordhe at ærfwa epter for-
 screffna hustrv Birgitto Oc ther mædher vnnom vy baadhen oc
 giffuom for^{da} Clostre til æuerdeligha ægho ith thøma affgell j
 for^{da} gaard oc gootz Wærij hwilkit for^d min hustrv Katherin
 ther før ærfft haffde effter syna modher, Mædh swa skælom oc
 forordhom at wy thet sama gootz oc gaard Wærij alt saman
 skulom haua j waare wærio swa lenge wy liffwom oc thet waara
 længher effter annat liffuer Oc aarligha latha clostreno Watz-
 stena inføra swa mykit som thet rænthar j for^d gaarde oc gootz
 som hustrv Birgitta gaff oqualt oc vtan alt hindher oc forsy-
 melse Oc geenstan effter bæggiaswara døødh skal for^d gootz oc
 gaardher frij oc ohindhradher for allom warom arffwingiom
 oc epterkomandom baadhe thet thøma affgell som wy serdelis
 clostreno vnt oc giffuit hauum oc swa alt thet andhra som wy
 ther haffuum oc alt thet oss ther bordhe ærffua epter forse^{na}
 hustrv Birgitto met allom sinom tillaghom j waatho oc thorro
 nær by oc fiærran engo vndontakno hwat nampne thet hælst
 næmpnas kan gange vndher for^d Watzstena clostre til æwerdhe-
 ligha ægho Thy at wy ey haffwm thet til panth gaaffwo eller
 skypte mere æn som forscreffuit staar, vthan til eth wenlight
 laan aff Clostreno, oss til mak oc hærberghe Oc thy affhen-
 dhom wy oss oc allom warom arffwm oc epterkomandom æ hwa
 the hælstz æro eller wardha kunno thet sama gootz oc ræntho
 j Wærij med hwsom oc allom androm tillaaghom oc til æghnom
 thet forse^{na} clostre til æwerdheligha ægho j allo mattho som
 forescreffuat staar Oc giffwm wy hæradhz høfdhinganom j thy

heradhe gootzit liggir fulla macht med these breffue thet sama gootz oc gaard med allom sinom tillaghom for^d Watzstena clostre fast fara oc fastor vppa giffwa effther thy som lagh vthwiisar Oc scal for^d min hustrv Katharin haalla all wilkor oc forordh som j minom breffwm standa som Clostridh før aff mik haffwer vppa the sama hws oc gaard som wy aff clostreno haffwm her j clostersens jnhæghnat vm hon mith liiff længher lifwer som ær at hon skal enghen haalla stædhia eller forswara j for^d hwsom oc gaarde thet clostreno ær til hindher eller owilia j naghre mærkelighe sak Oc at for^d gaardher oc hws skulo frij oc ohindhrat for allom henna arffwm oc effterkomandom ather vndher clostridh gaa med alle bygningh oc kostnadh som jak eller hon kunnom ther bygghia latha æ hwat thet hælstz ær Oc ther mædher halla oc fulbordha med kærleek oc godhom wilia mith testament Grindhbotorpp som jak nw for^d clostre vnth giffwidh oc bebreffuat hawer Till thess mere wisso oc til standilse lathom wy baadhen waar incigle med wilia oc withskapp hænghia for thetta breff Oc bedhoms wy baadhen til withnisbyrd ærligha oc wælborna manna jncigle som æro herra Ærengiisl Niclisson Riddare oc Raghwald Puke laghman j Ostergötland samuledis at hænghias for thetta breff Screffuit j Watzsten Arom effter gudhz byrdh M^o cd^o vppa siwnda aar oc fyrihighi freadhaghen næst fore sancti Gregorij paua dagh

Bagpaa: Thetta ær Jowans Gæddo breff vppa Wæri

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Even Olafsson erkjender, at han er kommen overens med sin Broder *Thruls Olafsson* om Skiftet af deres Gods baade i lost og fast, saaledes at Even skal have 3 Markebol i *Traader* i Rollag Sogn og sin Del af Nedregaarden i Holmem (Sigdal), medens Thruls skal have Baadstødet i *Vardalen*, 5 Netlag i *Glessjøen* og begges Andel i *Fyrenvandet*.

Indtaget i en defekt Domsakt af 17 Juli 1690, tilhør. M. K. Strand, Solumsmoen i Sigdal (Jfr. nedenfor No. 162 og Brev af 1464).

160. 19 Marts 1447. Haugan(Sigdal).

Kiendes jeg Even Ollafsen med desszo mine obne bref at Truelsz Ollafsen min egen Broder, haver weret over ensz med mig, och jeg med hannem, om alt det fior schiffte som osz

jmellumb war, baade j loussze ochsaa j faste, och haver hand wel til mig giordt, och schal have tre merchabol j Thraadum som ligger j Rolaagsz Sogn, ochsaa megedt som jeg aatte j Nedre gardennom som liger j Holmensz Sogn med allum dem luttum och lundom som dertilliger och ligedt hawer, fra forno, och nyoe, vtangarsz och jnnen, for den boda støde som liger j Vardallenom och 5 nedtlag j Gleszøen ochsaa mychet som wi aatte baade j Fyren wandet, och schall dette have fri och frelst for mig och mine arfuinger, och wnder hannem och hans arffvinger till everdellige eygo og alschens affrede, Til ydermere wissze och bettere forwarelsze Da bedesz jeg goede mændtz jndseigle, med mine jndseigle for dette bref som ner war som saa heder Harald Solfueszen och Andersz Biørnszen, da dette satmaal, giordt war, da wj forn^{te} brødre satte wore, om alt det fiorschiffte som osz jmellum, baade i loussze og j faste, Til Sanning herom sette meer akorsz jndseigle for dette breff som giordt war a^o Hægen Midfaste Søndag Anno Domini 1447.

Foran teksten står: 1te Wnder 3de hengende j wox paatrogte Zignetter, Efter teksten staar: Hvor paa befindesz saaledes schreven, Anno 1647 dend 24 September er læst paa omtuistende Aasted jmellomb Holmensz Præstegaard och Hougen widner jeg

Aage Pederszen
Gamblossze Egen haand

De tydske Kjøbmænd i *Bergen* klage over den Uret, de formene at have lidt der, navnlig af Befalingsmanden Hr. *Olaf Nilsson*, og forklare de Underhandlinger, der have været førte med ham siden 1443.

Efter Orig.-Concept i Bergefarernes Arkiv i Lübecks Handelskammer. 2¹/₂ Ark, sammenlagte efter Længden, indheftede i et Pergamentblad, beskr. m. Latin i 2 Colonner. Af de 10 Blade, ere 7¹/₂ beskrevne. (Trykt i Chr. Vidensk.-Selsk.s Forhandl. 1877 No. 8 ved Y. Nielsen, S. 21—34, og i Hanserecesse, 2. Abth. 1431—1476, bearb. v. G. Fr. v. der Ropp, III S. 208—214).

161. [Efter Februar] 1447. [Bergen?]

Jnt erste alsz in vorleden tiden Anno domini mccccxliij alsz do ere Olf Nyelþ myt den Normanss hadde opgestecket yeghen den kopman vnde de ampte xxiiij puncte vnde artikele de do de kopman myt den Normanss vorleden vp iij puncte na de ene den kopman mede anlanghende alss van der munte etc. de an-

deren twe de ampte allenen anlanghende alss wor de ampte scolden bulude werden de de stede vnde kopman myt orer priuilegien hebben beschermet van oldinges Dat dorde den scho-makeren ore scho tosettende vnde se van nictes wegen dar vmme to [vnwonliken¹ eden to bringhende vnde to broke de geschaten worden vor den [koning¹ vnd(e) de stede dar do here Willem van Caluen vnde here Iacob Bramstede [vor² antwerden vor dem koninge alss dat yd staen scholde so lange dat de heren van den steden enes daghes dar vmme vorrameden Vnde de koning wolde den synen odder den oren nicht nyges tolaten etc.

Jtem wo do dar na Anno domini mccccxliij des rikesraed gemenliken to Bergen vpsetteden de puncte vp dat nyge myt anderen puncten vnder swarerem lude wen to voren welker puncte vnsze frunde to Lubecke vnkamelken copyen dar van hebben

Welke puncte noch myt andern mer puncten noch swarliker yegen der stede priuilegie ouer den [kopman¹ van Bergen vnde van der Hensse ludende hefft de houchgebaren furste koning Cristoffer myt ere Olffe Niels vorderinge den Normans besegelt yegen der stede priuilegie vnde sulck loffte nicht nyges tolatende Van sulken brefe de kopman nyne vthscriff kan krygen went se wert ome (nicht) gewen myt dem breue drenghet me don (o: den) kopman van der stede priuilegie. [1. b.] Jtem noch synd dar twe breffe de de koning den Normanss vorsegelt hefft welker kopyen Hinrich Graue by sik hefft de me al yegen den kopman brukende ys de erste ys gegeuen Anno etc. xlv

De ander is gegeuen na der tijd alss den steden de priuilegie ys confirmeret doch ys he gegeuen vnde besegelt ok in des koninge brutlacht alss syn tenor vthwisset vnde de ys der stede priuilegie groffelken sweckende vnde vorlegghende vnde confirmerende vnde staduestende den groten swaren maiestats breff (vnde ander³ myt den vnordelken puncten vnde ok andre breffe yegen priuilegie ludende.

Jtem sulken swaren maiestats breff myt syner confirmacien leed ere Olff Niels rydder [vnde¹ voged Anno domini etc. xlvj des mandages na des helgen lichames daghe apenbare vp dem lantrechte lessen in der stad Bergen in yegenwardicheit bisschop Jonsf to Feerø des prauestes tor Apostelkerken ere Erlender Endritsf ere Hartich Krummedyk ere Erik Symensf Krukowen

vnde der gemente vnde de kopman leet dar der stede priuilegie enyeghen lessen alss de confirmacien

Dar enbauen bod ere Olff den breff myt den puncten strenghelken to holdende.

De breff helt ynne bauen de swaren Puncte yegen der stede priuilegie ludende van des rikesrade vp geseet Van des kopmans schulden etc. nicht plichtich wessen to betalende sunder de helffté wat de Norman to Bergen invoren.

[2. a.] Jtem nyne Dudesschen vth der Hensze huss to hebbende auer strand sunder touorkopende odder vorbraken an den koning.

Jtem to des hilgencrucesdage na passchen int land kamende crucis vor sunte Michele wedder vth dem lande to varende.

Jtem de ampte to holden na burechte etc.

Jtem wo nu van dissem yare vorgangen Anno domini etc. xlvj in der kopsteuen wart geblasen dem menen volke allemeninge vp dem Jonsz walle dar quemen int erste des rikesraed de ertzebisschop van Drunthem bisschop van Bergen de prauest tor Apostel kerken de domdeken van Drunthem myt andern ghestliken papen ere Olff Niels^f ere Erlender Endryts^f ere Hartich Krummedyck ere Erik Symens^f Krukow Peter Nickels^f myt andern ere geliken vnde dat gemene volk besundergen de Nordervaer Dar led dess rikesraed den ergedachten maiestats bref myt syner confirmacien lessen.

Jtem so let dar de kopman [syne³ [de¹ confirmacyen der stede priuilegie enyeghen lessen etc.

Dar bod des rikesraed den maiestats breff myt syner confirmacien to holden vnde verbunden sick vort myt dem gemenen Norman bysunder myt den Norderuaren de ene by dem andern myt lyue vnde gude to bliuende des in ene vulkamen vorwillinge heelt eyn ysslick vpp syne hand dyt schach der stede priuilegie vngeachtet

Jtem nictes vnde vlochmere hyr do in der bu ghingh van [vlochmere³ slachtinge

[2. b.] Jtem alss de lochman [van stych¹ myt andern Norderuaren weren to worden myt des kopmans olderluden vnde vrageden wor [se³ de kopman ok dachte de norderuare odder yemande van on to krenckende odder vnfruntschop myt on to hebbende

dar vmme dat se vnder des koninges breff weren ghaen den se alle tijd musten horsam syn

Dar do de kopman to antwerde Se wusten nyne veyde odder vnfruntschop myt on. men de kopman de wolde van sick scriuen wat om weddervore [men^s vnde on ander dochte on nyne veyde odder vnfruntschop.

Jtem anno domini m etc. xlvj^o alss nu wass in der ergedachten kopsteuen vp eyn dinstedach na sunte Michele alss vnssse schepe vnde frunde weren kamen to Berghen weren des kopmanns houedlude vor des rikesrade tom dome vnder anderen degedingen vnde worden vragede des kopman^f olderman weer de kopman ok mochte velich vnde vredesam sitten varen vnd kamen vpp der stede privilegie so he van oldinges hadde gedaen Na dem sulke sake in dem maiestats breue herurt de kopman hadde geschaten vor vnssen heren den koning vnde de stede vnde alle dryer rike rade

Dar to antwerde vns des rikesraed de ertzebisscopp de bisschopp van Bergen myt den andern gestliken personen ok riddern vnder langen besprake ere Olff Nickels^f sprach dat wort vnde nam des kopmanns oldermanss hand in syne hand suss ludende De kopman solde velich vnde vredesam ligghen varen vnde kamen wente to sunte Iohanss daghe to an beyden tziden unvrucht^t Men den maiestatsbreff wolden se geholden hebben [3. a.] so scholde hyr eyn dachuart wesen dar scholden alle anwaldigen vnde koninges vnbadeslude kamen des rykes to Norwegen vnde se wolden den dach dem koninge ok vorscriuen de koning queme dar odder. nicht syns rikesraed scholde dar vulmechtich wessen vnde dar scholde alle dingk to ende werden vorlecht wol braken hadde dat he dene beterde [vnde^s ere Olff wolde vpscriuen so scholde wy ok vnde wol in der gemeenen tijd breke in saken de [nicht¹ geschaten weren odder dat anrorende weren dat de dar vor beterde int recht nach dem lochboke Myt sulken vorworden lauede de ene de andern velich vnde vredesam to wesende lyues vnde gudes. de ene vor dem andern vnbesorged to dem vrogenanten sunte Iohanss daghe to Men des kopmanns olderlude spreken myt sulken beschede alle ore word de kopman werss nicht mechtich sulk eyn dach ane orloff odder gehete der heren van den steden ok wolden se sik nynes dages furder vorwillen sunder se wolden den heren van

den [steden¹ darvan scriuen so mochten se ok de kopman wolden doen wat ere heren dar van screuen

Jtem dar na [beghunde³ in den winter bauen sulke vorwort vor wynachten desses yegenwardigen yares leet ere Olff Nickels^f voged summelke van vnssen medekopluden tacksetten tor steuen vorgerichte vmme sake willen de geschaten weren alss van der munte wegen vnde mende so vort an to meer luden to to sprekende des ghingh des kopmans^s [3. b.] Olderman myt sulken vnssen luden vpp de steuen unde sprach dat sulke sake van der munte eyn were van den schaten puncten vnde de sake de dar anrorende syn vor den koning vnde de stede vnde der rikerade vnd(e) wass begherende vort an van den lochmanne vnde radluden dat se dar nicht wolden auer richten na dem alss dat geschaten [were¹ wente de kopman wolde by dem schetende bliuen vnde dar nicht wessen ouer drunghen dar schod dat de buvaged vpp to eine andern rechtdaghe van ere Olaues wegen he wolde dat ere Olaue vorstaen [laten¹ wente he wass dar nicht suluen yeghenwardich sunder Adam de buvaghet klaghede sulke klage auer de vnssen [myt dem³ vnde de lochman vnde summelke [raedlude⁴ vulvorende de claghe vnde hulpen se vorbringhen wo doch dat se vor richter dar seten

Jtem des suluen dages [dar³ vmme middach vthen quam Mattys Pallassen eyn van ere Olaues deneren to des kopmans^s olderman myt andern ere Olaues deneren vnde sprach ere Olff hadde on dar gesand vnde wor vmme dat om van sinen personen nyn recht mochte weddervaren de gebraken hadden Jnt recht des rikesraed hadden sik doch so gescheden in dem loffte des vredes wol breke de scholde beteren vor syn [de³ houed, De olderman des kopmans^s stund om to enes gelofftes vnde vredes [to¹ by beschede so vorgescreuen ys wol in der gemenen tijd alss dat geloffte geschach went to sunte Iohan daghe de scolde beteren vthgenamen de saken de geschaten weren vnde dar an anrorende weren Alss so sprach he ere Olff bode om to: [4. a.] he scolde one nicht eerloss maken eer he wolde eerloss werden he wolde dar auer by setten vnde wolde dar syn lyff by setten

Jtem alss leed ere [Olff¹ synen knechten de in der bu waren ere harnss by sick vp des koningesgharden bringen vnde hadde syne knechte by sick vp den gharden furder do wen vp ene ander tijd vnde alss dat volk suss in der bu leep wedder vnde

vort to dem koningesgharden myt dem harnessche sad de kopman in vruchten so he noch degelyken syd lyues vnde gudes vnde eyn yderman bleff to huss vnde vp der brugge vnde de kopman konde nicht weten wo he dar aue wass

Jtem so hadde ere Olff de bulude vake to hope se to reysende wedder den kopman vnde klagede wo om tydinge queme de kopman [alsz dat³ wolde on dodslaen des de kopman doch ny willen hadde

Jtem dar na weren des kopmans houedlude vp den gilstauen vor der [menheit⁴ vnde berichteden dar on des wo sulke sake geschaten weren vor den konige vnde de stede alss weren de lochman vnde raedlude all vp ere Olanes ssiden vnde spreken ere Olff dorste nicht vp den gilstauen odder steuen ghan wen herr Olff wolde in kord dar vor myt summelken der vnssen vnde des kopmans houedluden vp der steuen gewest hebben so he se hadde vorbadet laten do wass om to wetende worden wo on de kopman wolde echt doedgeslagen hebben vnde de kopman myt den Dudeschen Ampten hadden do yeghen om to harnessche weset vnde de ampte hadden ore straten slaten

[Des doch de kopman vnde de ampte⁵ Dat des kopmans houedlude vor antwerenden dat de kopman odder de ampte dachten [4. b.] nemande to slande odder nymande geslagen hedden sunder oft se wol wolde slaen se musten sick weren sunder de ampte hadde ore gharden slaten vp de tijd wente se bevruchteden sik na vlochmere vnde ok na vorworden alss ere Olff hadde dem olderman by Mattys Pallassen toenbaden vnde were nicht to harnssche gewest vnde weren to husz gewest, vnde hadden des oren vruchtet vnd dat bewart [dyt rumôr von der⁸ dyt taksettet van der munte schach al tusschen sunte Merten vnde wynnachten

Jtem [jnt ya⁵ in dem yeghenwardigen yare anno domini m etc. xlvij^o des mandages na der hilgen dryger koninge dage [in dem lochdinge⁴ tacksettete Adam de buvaghete des kopmans olderman tor steuen van des kopmansz wegen van anlangunge wegen ere Olff Nickels^f vp den dinstedage morghen dar to wesende Alsz [hadde de lochman⁵ wass ere Olff dar suluest nicht yeghenwardich men Adam vnde de lochman myt andern synen byliggern vnde de lochman muntliken lass dar ene tzedede

len dar ere Olff den kopman vnde de ampte inne schuldige vmme vpplop vnde samholt dat de kopman vnde de ampte gehad scol-den hebben [alss dat se weren to harnsche weset⁴ vnde de kopman scolde utegeuen [eine bortleyanger³ vthvarleytangher [vnde de sampte bort³ bauen bortleytangher den se plegen to geuende vnde de ampte scolde bortleytanger vnde vthvaerleytangher vnde dar to scholde de kopman leytangers val vnde breuebroke van ome yare dat se sulken vthvarleitangher nicht hadden vtegeuen noch hadde one dat land nicht vtegeuen vnde de ampte schol-den vor den bortleytanger dat se den nicht vtgeuen hadden dre yar langk alle yar leytangers vall vnde breuebroke vnde vor den vthvarleytanger j yar leytangers vall vnde breuebroke dat sick to ener groten summe penninge wolde dregen vnde vorlopen hebben

[5. a.] To dem ersten alss van des vplopes wegen vnde samholdes wegen antwerde des kopmanss olderlude van des kopmanss wegen vnde van der ampte wegen De kopman vnde de ampte wusten van nyme vplope odder samholde Sunder se hel-den sik to samende alss vrame lude vp der stede priuilegie na loueliker wanheit nicht yeghent recht, vnde weren ok nicht to harnssche weset vp nymande Vnde de olderman vorbod vort den kopman vnde amptlude kleen vnde grot oft dar yemand were he were iunck odder olt de den kopman ofte de ampte samentliken odder enen yszliken besundergen den iungesten odder den oldesten wor vmme schuldigen dat [he¹ om entyeghen daen hefft myt worden myt werken odder vmme rechtuerdige schulde odder myt slegen blud odder blaw odder vmme alle ander hande sake vthgenamen de sake de geschaten syn wy samentliken de iungeste myt den oldesten besunderliken schal ome al doen wat recht ys wol klagen will de gha hyr by vns staen wy willen om all dat doen dat recht ys Alss wass dar nymand de den kopman odder de ampte odder ynigen personen besunderen odder samentliken schuldegede sunder de losse vnwaraftige tzedele dar nynerleige bewisinge by wasz ffurder vp den vthvaer leytanger des kopmansz vnde der ampte vnde der ampte bortleitangher vnde [vp¹ de vorgescreuen broke wolden sick des kopmanss olderlude myt oren frunden vmme bespreken men se seden dat sulk enen schad se odder de ampte nywerle vtegeuen hebben vnde weren

des ok nicht plichtich na orer priuilegie lude den steden confirmeret.

[5. b.] Jtem wart des kopmansz olderman wedder vorbadet vp de steuen vp den neghesten donnerdach to wesende Do vragede de lochman dem oldermanne wor he van des kopmanss wegen wolde recht doen vnde van der ampte wegen do sprak de olderman ya. de kopman scolde recht samentliken vnde besunderliken vnde ok der gelyk [de ampte⁴ vnde bod den kopman vnde de ampte to rechte so he vor hen gedaen hadde am dinstedage do thoch do de lochman de tzedelen echt her vnde lass de vnde vragede wor de kopman vnde de ampte vpp sulke tzedelen wolden recht doen wy wusten van nyme vplope odde samholde furder wen touoren gescreuen steyt van der andern puncte alss van dem vthvaerleitangher des kopmanss vnde der ampte unde der ampte bortleithangher dar wolde wy des andern daghes der stede priuilegie yeghen den bref den se dar vp hadden bringhen welkes brefes Hinr. Graue ene [besloten³ cotype van heft so vorgescreuen alss schaten des kopmannss olderlude sulke sake vor den konige vnde de stede vnde der rikerede.

[Jtem des vridages quemen de olderlude wedder vp de steuen vnde brochten der stede priuilegie de confirmacien mede vnde dar vorbod de lochman³

Do rosterde de lochman vns vnde de ampte vnde alle vnsse gud vnde schepe nicht vth dem lande to stedende eer wy recht gedaen hadden wy forboden vnss to rechte dat mochte vns nicht helpen vnde eyn van des kopmanss houedluden sprak dat me vns dar by blyuen lete by den puncten de geschaten weren vor den koning vnde de stede vnde by den priuilegie vns worden bange nuch an vnseme rechte weer wy wor vnrechte ane [wen wy quemen vor den konige vnde de stede⁴. Do sprak de lochman de tijd scholde drade kamen vns scholde altomale bange nuch werden Vnde do ghingh de buvaghed [6. a.] to vnde vorbod vnssen ampten ere ampt nicht to brukende vnde vorbod alder degherst den backers vns nicht to backende den bartschereren vnss odder de vnszen nicht to scherende den schomakern [ore³ den schynren den schrodern [ore ampte³ den goltsmiden ore ampte etc.

Den vrydages quemen des kopmanss olderlude vp de steuen myt der confirmacien vnde den houedluden van den ampten

vnde [myt¹ eyn yslik bod den synen dar to rechte alss des kopmanss olderlude vorgedaen hadden vnde leten de confirmacien lesen der stede priuilegie dar lass de lochman enen [andern b³ van den breuen dar gy de kopie so vorgescruen by Hinr. Grauen vinden dem wolden se volgen se achteden der stede priuilegie nictes nicht.

Jtem des Sonnauendes quemen des kopmanss olderlude vp de steuen wedder myt den houedluden van den ampten vnde vorboden sik echt eyn islik de syne alss vor Dat halp nictes nicht se woldens oren willen hebben [alsz schaten des kopmanss olderlude sulke sake echt vor den koning vnde de stede vnde der rikerade.⁴

Jtem dar na leeten *leten se blaszen vmme de bu den [bort⁵ leytangher vnde vthvaerleitangher leytanghers val vnde breuebroke vthtogeuede in dren daghen oft vthgeslagen dat ys so vele alss vredeloss gelecht de kopman bod synen [bort¹ leytangher vp den entfenghen se van den sosz mannen vnde worden des do to rade dar na se wolden [van dem kopman³ den nicht vpboren van weme meer sunder se wolden vthvarleitangher leitangersvall breuebroke to hope mede hebben

Jtem dar na weren des kopmanss houedlude vake myt ern Olaue to hope alss dat herr Olf sprach he wolde den bortley(t)anger vthvaerleitanger leitanghers vall [van³ vnde breuebrutt hebben van dem kopman [6. b] vnde den ampten odder he wolde syn liff dar by setten

Alsz dat on de kopman bod vmme gemakes vnde vredes willen doch der stede priuilegie vngekrenket konden vmb der stede priuilegie vor dem koninge vnde de stede vordegedingen dat yd *dat yd denne ghinghe alss yd recht were by sulken beschede wolde de kopman ern Olaue den leyt vnde vth varleitanger geuen des gelik de ampte ok den bortleytanger van dren yaren vnde den vthvaerleytangher men nynen broke Doch konde [vns³ [den kopman¹ de stede vor dem *vor dem vorgescruen vthvarleytangher de ampte vor bortleitanger vnde vthvaerleitangher ok vor den broke nicht vordegedingen vor den koninge wy echt myt den ampten den broke gerne geue.

Jn sulker mate helden [wy³ [des kopmanss olderlude¹ vake myt ern Olaue suluer degedinge ok myt [den biscop van Bergen vnde⁴ lochmannen vnde radlude in vnser leuen vrowen auende

to lichtmessen so scolde se [vns dar¹ vp ene afschrift geuen wo dat gedinget wass do wy de kregen. de ludde vele anders wen dar degedinget wasz. alsz konde wy des nicht eyns werden. vnde wy staen hyr in varen lyues vnde gudes vnde ere Olf besaket sik vmme volk vnde tut wedder vnd vort manck de bunde vnde mend so wy vorvaren vns dar mede mer to vallen.

Dar vmme beghere wy gy van vnsen frunden vns schepe vnde volk schicken myt den ersten so gy konen dar wy liff vnde gud mogen mede beholden vnde weren.

[7. a.] Jtem mach de vorberurde dach vart de des rikesraed hir mened to hebben to sunte Iohanss daghe nicht gestoret werden so werden de stede der nedderlage quyd vnde de kopman blift in vare lyues vnde gudes vnde wert das quyd vnde hebben se vns samentliken rosteret vnde vnsse gud vnde der ampte vnde vorbaden on ore aanbachten

Vnde wy bevruchten vns wen [he bed kan³ ere Olf bed kan wen wy so vro alsz [vns d³ he dat to wege bringhen kan dat he vns ouerualle myt dem ergesten dat he kan.

Jtem wo yamerliken ere Erik Symenß dem kopman synes gudes quyd maket to yare tornow (tor Now.?) vnde im Klenßken

Jtem alss wy de breffe vth Klenszken noch nicht enhebben van³ des koninges vnde vnser heren der stede so wy vorvaren de he hebben schal

Jtem alss Krukowen vnde de synen vinghen Hanss smedes knechte vnde vorden se [vp³ myt sik [wech³ vnde nemen den knechten ore kleder en deel vnde ore gelt de meste van der szijden de scho van den voten dar vmme dat se vee hadden halt vth dem allmind dar se ore husbunde hadde na gesand. vmme verscher vittalge willen to syner kost. dar de kopman to Bergen besundergen van koning Magnus priuilegie vp hefft dat eyn islik kopman dat doen mach dar bauen behelt Krukow Hanss smede dat vee vor vnde de schute vnde vorde de knechte vor den koningesgharden Dar vmme de kopman des rikesrade vake besochte vnde anlangende myt [7. b.] *myt der priuilegie de kopman konde dar odder Hansz smyd nyne entrichtinge dar vor krigen men Kruckow sprak des rikesraed hadde [s³ dat om to wiszet myt rechte

Jtem van Hinr. Hegeman de muste wol vp .lxxx. mark lub. ere Olaue geuen van synes knechtes [wegen⁴ de enen van ere Erik Symenß knechte hadde grepen in Lambert Hinrikß kol-

garden vnd hadde kol dar vte namen vor de daet dat he den kôl hadde vth dem garden nomen Domeden lochman vnde radlude Lamberde [vor den koel^s to ere Erik Symmenf knecht scolde om twe schilling engels geuen [vnde^s Alss worden Lamberde xij gr. vnde Hegeman musste de lxxx mark vor synen knecht [geuen¹ dat syn knecht one doff geheten hadde de den kol namen hadde.

Jtem van Hermen Hessen de enen Nordervaer vthgeret hadde vnde synen rechten masschopp. [beyde^s genomt Pael de ene de andere Ladewich Drewessz vnde hadde on daen an mel an molte vnde ander ware vp eluen hondert vissches to gildes [de quam^s vnde viij vissche des quam de ene van Norden [Pael genomt¹ vnde hadde gedaen Hermen Hessen wedder vj^c vissches *vj^c vissches vnde ij tonnen raues de wolde Hermen af reken an syner schuld Pael de Norman wolde van der schuld nicht weten vnde vorsakede synes masschoppes Ladewiges do stund Hermen Hesse vor dem rechte vnde bewisede dat myt oren vthgesneden rullen dat se masschop weren ok dat se om sculdich weren vnde bewisede dat myt leuendigen tughen Alss Andres Nickelsf Aslaker Egede vnde Guttormer de der suluen schuldeners letsaghe waƒ dar bauen domeden [8. a.] de [radlude vnde^s de lochman vnde raedlude dat Hermen Hesse scolde Paele dat gud wedder by namen de vj^c vissches vnde de schuld scolde staen went tor negesten kopsteuen dat de masschoppe beyde to hope quemen.

Ok eer dem dome wolde de sulue Pael Hermen vormordet hebben vp Hermenss eghen hussen vnde dar to om vpp gepansert myt syner were dar domeden de lochman vnde de radlude. Pael scolde Hermen dar vor geuen j norsche mark de so gud ys alss ix f lub. Desse dome worden afgesecht anno domini millesimo cccxliij^o des negesten recht daghes na sunte Michele.

Alss so steyt me na des kopmanss guderen vnde vorderff noch grauer wen id steyt to scriuende. Dat het al myt rechte nu to Bergen vnder mennichuoldigen saken Hinr. Graue. vnde Peter Vygend iuw wol konen vnderrichten [mer wen steyt to scriuende^s Dat sulke dinge dem kopman nu weddervaren vnde noch grouer [wedderuart^s so ys des kopmanss ingesegel an disse rullen benedden gedruket to ener tuchenisse.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Rettet hertil fra: to. — ³ Fra [igjen udslettet. — ⁴ Fra [tilskrevet i Margenen. — ⁵ Rettet fra: vthv.

Thruls Olafsson erkjender at være kommen overens med sin Broder *Even Olafsson* om Skiftet af løst og fast Gods, saaledes at han overlod *Even Baadstødet* i *Vardalen*, 5 Netlag i *Glessjøen* og sin Del i *Fyrenvandet* i *Holmems Sogn* (Sigdal), medens *Even* overdrog ham 3 Markebol i *Traader* i *Rollag Sogn* (Numedal) samt sin Andel i *Nedregaarden* i *Holmem* (Sigdal).

Indtaget i en defekt Domsakt af 17 Juli 1690, tilhør. M. K. Strand, Solumsmoen i Sigdal (Jfr. ovenfor No. 160.)

162.

3 Marts 1448.

Sigdal.

Kiendis jeg *Truelsz Ollafszen* med dessze mine opnebrief, att *Even Ollafszen*, min Broder, hafuer weret over ensz med mig, och ieg med hannem, om aldt det fiorschifte som osz war jmel-
lom, baade j loussze och saa faste, och hafuer hand giordt mig til nøyie wel, saa mig wel adnøyesz, fich jeg hannem Bodstødet j *Wardallenom*, och 5 netlag j *Glessziønom*, ochsaa mychet som jeg aatte, j *Fyrren wattnedt*, liger och desszer, eiygner j *Holmens Sogn* j *Sigdal*, fich och *Evind* forn^{te} mig der jmod 3 mercheboel jorder j *Traaden* som liger j *Rolagsz Sogn* j *Nomedall*, ochsaa mychet som hand aatte j nedre gordenom j *Holmen Sochn* j forn^{te} *Sigdal*, schulle och alle desszer forn^{te} arfuinger w-paa baade sider, frelsza vere, och for huer mand achier loust med alle lutter och lundom, som till hafuer liget, fra forno och nyo w-tan gordtz och jnnen, til meere wissze och bedre forwarelsze, da beder ieg goude mændtz jndseigle med mine indseigle for dette bref som ner ware, som saa hetter *Haral Saalfueszen*, och *Andersz Biørnszen* da dette saatmol giordt war, at wie forn^{te} Brødre saatte ware, om alt det fiorschifte som osz jmellum baade j loussze ochsaa faste, Til *Sanningen* herom, sette meer okor jndseigle for dette Brev, er giordt war a: Leggesz j *Midfaste Søndag Anno 1448*.

Foran Texten staar: 2det *Wnder* tuende hengende j woxsz paa trogte *Zingenetter*, mensz tredie bortte,

Arnbjörn Björnsson, Sysselmand i *Jemteland*, erkjender, at han efter *Fuld-
magt af Erik Rave* og hans Hustru har modtaget af *Joan i Ambre* 10 svenske Mark for en *Fjerding* i *Ambre* i *Rafund*, som *Arnbjörn* havde lagsøgt for *Erik* og hans Hustru.

Efter Orig. p. Perg. i *Nordiska Museet* i *Stockholm* (fra *Ragunda*).

Seglet mangler. (Jfr. Brev af 1468 nedenfor).

163.

20 Marts 1448.

[Rafund?]

Thet skal allom manom kunnnoeth wara som thetta breff
 høra æller ssee ath jach Anbiørn Biørnson syzloman j Iempta-
 lande laghlikit ombudh haffwande aff Eric Raffwe vppa hans
 hustrv wegna vppa een iordha deel j Ambir j Rawnda tha
 kænnis jach thes ath Ioan j Ambir haffuer mik til nøghio
 giort han betaladhe mik tyo march suenske for een ræt-
 tan ffiærdung j Ambir hwilkin iach laghsøkte vnder Eric och
 hans hustrv med laghom och æpter thet ath thenne forscripne
 Joan haffuer mik tyo march suenske til takka betalath for then
 iordha delen j Ambir vppa Erics wegne tha skal han then
 iordena haffwa ffrij och ffæls och ohindradha och atalaløsa
 æpter thenne dagh thenne witne waro nær tha pæningana be-
 talades Sigurd Ierundson Pedher Krakowaagh oc Olaff Tores-
 son och till ytermere witisbyrd later iach mit incigle hængie
 for thetta breff Scriptum et actum anno domini millesimo
 cd° xlvijio fferia quarta post dominicam palmarum

Biskop *Olaf af Bergen* tilskriver Abbedissen, Generalkonfessoren og Kon-
 ventet i *Vadstena* med en Konventbroder fra *Munkeliv* Kloster, som paa
 Opfordring udførligere vil berette, hvad Biskoppen ikke vil nedskrive an-
 gaende den Tilstand, der hersker sammesteds paa Grund af nogle af
 Brodrenes Forseelser, og som har bragt Klosteret i Vanrygte og truer det
 med Undergang, hvorfor han anmoder om, at der maa blive sendt 3 eller
 4 kyndige og velanseede Brodre, der atter kunne bringe Forholdene i
 Orden, hvormed Biskoppen og nogle gode Brodre i *Munkeliv* ville være dem
 behjælpelige.

Efter Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn. efter den gamle, nu tabte
 Kopibog for Bergens Bispestol.

164.

[c. 1449?]

[Bergen.]

Olaus dei gratia Episcopus Bergensis venerabili ac deo
 deuote domine. N. Abbatisse Vasten. Confessori ceterisque etc.
 in Christo Jesu sponso caritatis Salutem. Venerabiles circum-
 specti De perturbato flebili et infelici statu monasterii Munke-
 liff Bergis vestri ordinis presertim in conventu fratrum ibidem
 lator presentium frater N. eiusdem loci conventualis ex parte
 utriusque conventus ad vestras prudencias summa necessitate
 cogente pronunc destinatus cum tediosum nobis de hoc videtur

singula scriptis declarare idem frater verbotenus qualitatem ordinis inibi pronunc dispositam stricte requisitus vestris devocionibus plenarie ut tenetur valeat enarrare. Attamen nos propter graves et enormes excessus quorundam fratrum notificantes monasterium illud in tam grave scandalum infamiam et populi proclamationem lamentabiliter incurrisse quod timendum est de grandi eiusdem loci dispendio dissolutione et ruina nisi eidem per dei gratiam et vestras circumspectas prudencias celeriter succurratur. Quare sincero cordis affectu vos hortamur rogamus suppliciter et exoramus quatinus propter dei laudem augmentandum ordinis honorem et conuentus predicti reformationem dignemini huc mittere tres fratres ad minus vel iiij.^{or} si copia concedit in regula peritos pacificos discretos et modestos per quorum laudabilem vite conversationem morumque honestatem adiuti a quibusdam bonis fratribus hic preexistentibus regularis obseruantia iugiter rea(c)rescat ruga et macula prioris infamie per facinorosos regule transgressores introducta radicitus extirpetur. Onerantes nosmet ipsos eis in quibuscumque valuerimus eciam ut ex officio tenemur assistentiam fiducialiter administrando. Vigeat et valeat *vester felix congregatio in deo et comunione Sanctorum. Scriptum etc.

¹ Skäl ifølge Arne Magnusens Optegnelse have staaet mellem Breve fra 1444, men C. A. Lange i De norske Klosters Hist. (2. Udg. S. 297) antager, vistnok med Rette, at Brevet er skrevet Aar 1449 (jfr. Diarium Vazstenense i Script. Rer. Svecicarum udg. af E. M. Fant I S. 167).

Amund Sigurdsson Bolt kundgjør, at han har solgt sit og sin Moders Gods i Nerike, som heder *Gulberg* og ligger i Viby Sogn, til velbyrdig Mand Hr. *Gustav Olsson* og derfor oppebaaret 60 Stockholmsmark.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Begge Segl (Vaaben og Bomærke i et Skjold) vedhænge.

165.

19 August 1450.

Elfsborg.

Alle gothe men thetta breff høræ eller see helsser jak Amundh Bolth¹ kærlighæ med gwdh kungør jæk med thetta mith oppne breff ath jak haffuer soldh welbyrdik man her Gøtzstaff Olsson riddare swa mygit jordhe gotzs som jak ok myn modher haffuom j Nerke som Gulebergh hedher ok ligher j Wiby

soken fra mik ok mine arffue ok wndher for^{de} her Gøtz(sta)ff Olsson ok hans arffua j swa mathe ath jak eller mine retthe arffuinghe om mik forstaket wordher skal haffue fullæ makth ath købe jgeen for^{de} gotzs med all tilligilssæ for fullæ peningha wthin alth hindher ok hielpe ræthe kænna jak for^{de} Amundh mik haffue opboret for gotzssit swa manghe peninghe som j warth kob kom som er tryssinstiughe Stokholms mark er thet swa ath thetta for^{de} gotzs gaar her Gøtzstaff eller hans arffue [aff² tha til bindher jek mik Amundh Bolth ok mine arffue ath wetherleghe her Gøtzstaff swa goth gotzs som thet er swa lenghe han faar sinæ peninghe til gothe rethe jnen sex weghe wthen alth hindher eller hielpe ræthe til mere wissæ ok ytthermere foruarningh tha bedis jak beskedhin mans jnsiglæ Per Mortenssons j Lødisæ med mith egit skriffuath a Eluitzborgh odhinsdaghin nesth foræ komindis sancte Bartolomeus dagh Anno dominj M^o cd ok oppa thet fæmtyandhe

Bagpaa: *Amand Bolth

¹ Seglets Omskrift er: Amund Sigurdsson. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Ridderen *Svarte Thure Jensson* mageskifter sine 2 Gaarde *Skipadræt* og *Fallothorp* i Vrena Sogn (Södermanland) til sin Broder Ridderen *Svarte Aake Jensson* for *Bosgaarden* i *Fiflaryd* samt *Bjørnsthorp* i Høsne Sogn (Vestergötland). I Tilfælde af Vanhjemmel gives Erstatning inden 6 Uger. Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl vedhænge (Vaabenskjold med Hjelm i de to første, uden Hjelm i 4de; No. 3 geistligt). Sigillat. forb. m. Brev nedenfor af 4 Novbr. 1460 (No. 208).

166.

22 Marts 1451.

Åkerø.

Alla men thetta breff høra eller see Helsar iak Swarte Twre Jensson riddare kærlica medh gudh kunnocht gerandes swa fore epter komandom som for them ther nw ære, Thet iac medh vilia oc beraddo modhe haffuir giort eth skelighit oc laglighit jordha skipte, medh minom ælzskeligha brodher Swarta Aka Jensson riddara j thessa matte, thet jac hanom vnt oc vplatit haffuer thessin miin godz som ær twa gardha j Wrena sokn Skipadræt oc Fallotorp, ffor huilka twa gardha han mic j geen giffuit haffuir twa sina fædernas [garda¹ j Væstergötland som er Boozgardhin j Fiflariidh oc Bjørnstorp j Høsne sokn liggiane

medh alles theras tillaghom Thy affhender iac mic oc minom arffuom, thessa forscrifna twa gardha Skipadræt oc Fallotorp medh alles theras tillaghom engo vndan takno aff allo thy som ther aff aldir tillighet haffuir oc ther æn til liggir hwat nampn thet helsth næmpnas kan liggiandis j Jonakers herade oc j Strængenæs biscops dømme, Oc til eghnar jac them minom for^{na} ælzskeligha broder her Aka Jensson oc hans arffuom til ewerdeligha egho for vtan alt aterkall Skedhe thet swa som gudh forbywde, ath forscr. minom ælzskeligha broder eller hans arffwom thesse gardha Skipadræt oc Fallotorp medh nokrom ræt eller landzlaghom aff ginge, Tha tilbinder jac mic swa oc mina arffua forscr. minom ælzskelica broder her Aka Jensson eller hans arffuom swa got gotz j geen giffua oc j swa godho læghie liggiandis som thetta nw ligger jnnan nesta sex wikor ther epter at thetta ware hanom fran gangit, wider mina godha tro oc rætta sannindh och vtan alla længre tøffringh eller hielpa rædhe Oc bider jac hæradz høffdinghan j for^{na} Jonakers herade som gotzen liggia wtjnnan, Oc giffuir fulla macht och alla vppa mina vegna ath skiota oc skaptfara thessa for^{na} twa gardha Skipadræt oc Fallotorp minom forscr. ælzskeligha broder oc hans arffuom Oc ther fastabreff vppa giffua som Sweriges lagh wtuisa, likerwiis som iac siælf nær ware, Oc til thessins breffs mere wisso oc ytermer forwaringh tha lather iach witherligha hengia myt jnsigle fore thetta breff oc bedhis iac hederligha oc ærligha manna insigle til witnesbyrd som ær Magnus Laurisson a vapn oc her Eliff kirke herra j Betna oc progust j Vppunde oc Gotzskalk Amundzson heradz høffdinge ther samme stadz, at the late theris jnsigle hengia her fore medh mino eghno til vitnesbyrd som fore scr. staar, Ær thetta breff giffuit j Akyrø Arom epter gudz byrd thusanda aar fira hundredha aar oc vppa thet ena aar oc fæmtyonda nesta manedaghen epter dominicam reminiscere

Багпаа: па Skipadret oc Falatorp

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Ridderen *Svarte Aake Jønsson* oplader *St. Anna Chor* i *Vadstena Kloster*, hvor Dronning *Philippa* ligger begravet og har indstiftet en *Lampe* at brænde, 14 Øres Land i *Fullistad* i By Sogn (Vestmanland), som er hans mødrene Gods, for 90 svenske Mark med Ret til Gjenkjøb for sig og sine Arvinger. Blandt Vidnerne ere hans to Brødre, Ridderne *Svarte Thure* og *Svarte Sigge Jønssønner*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 6 Segl vedhænge No. 1 (Vaaben) samt No. 5 og 6 (Bomærker). (Se nedenfor No. 198).

167.

16 April 1451.

Vadstena.

Alla mæn som thetta breeff høra eller see Helsar jak Swarthe Ake Jønsson Riddare kerligha mædh gudh kunnocht gørandes allom mannom mædh thetta mith nærwarandes opna breff thet jach mædh wilia oc beradhno modhe salt oc nw genstan vplathit haffwer Sancta Anna koor j Watzstena clostre j hulkom Drotnigh Philippa ligger begraffuen til ath vppe halda ena lampo mædh, som høgboren forstinna Drotnigh Philippa ther stiktadhe at brænna sculde mith rætta mødherne som ær xiiij øris land jordh j Fullista j By sokn j Wæstmanna lande liggiandes fore nyetighi markir Swænscha pæninga swa dant mynt som nw giefft oc gienkt ær j Stocholm, hwilka penninga jach kænnis mic fullelica oc redhelica til nøies vppburit haffua, swa at mik alstinges wæl at nøgher Thy affhændher jach mich thetta forscreffna gootz xiiij øris land jordh j Fullista swa oc mina arffwa oc til eghnar thet forscreffna Sancta Anne koor j Watzstena mædh alles theres tillaghom som ther aff aldher til lighat haffuer oc ther æn til ligger hwat nampn thet hælst nempnas kan engo vndan takno, mædh swa dant forskiæl oc witzordh At naar jach eller mine arffwa wilia thet j gien køopa fore licha manga och licha godha pæninga tha skal thet friit oc vhindrat j gen antwardhas mich eller mina erffwinghia vthan alt hindher eller naghra længere tøffringh, Skedhe thet oc swa som gudh forbiwdhe at thetta forscreffna gootz xiiij øris land jordh j Fullista forscreffna sancta Anne koor mædh nagher ræth eller landz laghom fraan ginge Tha tilbindher jach mik swa oc mina arffwa forscreffna sancta Anne koor swa goth gotz oc j swa godho læghe liggiandes som thetta nw ligger j gen giffwa eller j sama stadhin widher læggia jnnan næsta sex wichor ther effther at thetta waare honum fran gangit widher mina

godha tro oc rætta sannind oc vthan all hielparædhe eller længre tøffring Oc til thessens breffs mere wisso oc ytermer forwaring tha lather jach witerligha hængia myth jncigle for thetta breff oc bedhis jach ærligha oc wælborna manna jncigle som ærw minna ælskeligha brødhers [herra¹ Swarthe Thwre Jønissou oc [herra¹ Swarthe Sigge Jønissou riddara Fikke Bylogha aff wapn oc beskedhelica manna Erengiisel Eskilsson oc Magnu Niclisson borghamæstara j Watzstena jncigle at hiengia for thetta breff til witnisbyrdh Screffuit j Watzstenom Arom effter gudhz byrdh M^o cd^o fæmtyghi [oc¹ vppa första aareno freyadhaghin fore palmløgherdagh

Bagpaa: Her Swarthe Acha Ionssons breff vppa lampo gosen j [Snäckian²

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [med yngre Haand.

Broder *Anund Benktsson*, Kustos for Minoriterordenen i Linkøping, gjør paa Provincialministerens Vegne Hr. *Aake Jønsson* (*Svarleskaanung*) og hans Hustru *Mechtild Klausdatter*, som Ordenens Velgjørere, delagtige i sammes gode Gjæringer og tilsiger dem efter deres Dod en Begjængelse i Lighed med Ordensbrødrenes.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Levning af Seglet vedhænger i rød og grøn Silketraad.

168. 1 Mai 1451. Søderköping.

Nobili viro et strenuo domino Achoni Johannis Militi ac consorti sue predilecte Domine Mechtildis Clawsdotter ffrater Anundus Benedicti ordinis Minorum Custos Linchopensis jn dei filio pacem continuam cum salute Exigente vestre deuocionis affectu quo deum et ordinem nostrvm diligitis vos tamquam speciales benefactores et amicos nostri ordinis ex speciali qua fungor reuerendi patris nostri Ministri prouincialis auctoritate plenaria ad sua suffragia ffratrum nostre prouincie videlicet Dacie Swecie ac Norwegie tenore presencium recipio plenam vobis participacionem bonorum omnium concedens tam post mortem quam in vita que per ipsos die noctuque jn missis vigiliis jeiunijs oracionibus laboribus ac aliis piis exercicijs operari dignabitur clemencia saluatoris Superaddens de gracia [speciali¹ vt cum obitus vester vtinam deo carus nobis fuerit intimatus

idem exequiale officium fiet pro vobis quod pro fratribus nostris karissimis defunctis fieri commvniter est consuetum Datum Sudhercopie Anno domini Mcdlj^o jn die sanctorum apostolorum Pphilippi et Jachoby Custodiatus officij sub sigillo.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Biskoppen i Skara, 2 Riddere, Lagmanden i Vestergotland og 3 Væbnere gjore vitterligt, at to Mænd paa Retterthinget i Skara 6 Februar i Kong Karls Nærværelse tiltalte Hr. *Thure Jønsson (Svarteskaanung)* og hans Søkende for en Gaard i *Landa* og en i *Jung* ved Navn *Busthorp* (Vestergotland); Sagen opsattes til Landstthinget 14 Dage efter Paaske, da Gaardene efter de fremlagte Breve tilkjendtes Hr. Thure.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 7 Segl vedhænge 6 (Vaaben); 4de kun Fragment.

169.

9 Mai 1451.

Skara.

Wj Benct med gudz nadh biscop j Scara Twre Twreson Martin Swan riddara Benct Gylta laghman j Westergotland Fikke Bylogh Lauris Figason oc Benct Andres(son) wepnara gørom witerligt med thetta wort opno breff at arom æfter gudz byrd Mcdl primo tha war nadhüge herra konung Karll for rætta sat j Skara med hans ærlica radh och godha men vppa sancta Dorothea dagh Tha j bland annor ærande kom en som hether Niels Broka oc en som heet Magnuss Pædherson ok kærde til welboren man herra Twra Jønisson riddare oc hans syszkene om en gard j Landa oc en j Jwng som heter Budzatorp och sagdo sith rætta ærfvæ wara oc war them hwarte for wærd ælla pæninga fran komit Til hwilkit ærande herra Twre swarade at han ey før hort haffde vtan hans fadher haffde thet ærfft æfter sin fadher oc han ok hans syskene æfter thera fadher och engin aff them waro til thalade nokon thiidh til forenne Thog lagde mins herra nadh forscreffna herra Twra och hans med arffua fore, ath the scullo thera bewisning fore komma jnnan nesta landz thing ther æfter oc for^{na} Niels Broka oc Magnus Person med thera bewisning Tha æfter wors nadhuga herra budh ok begerilse hioltz ther landz thing xiiij dagha effter pascha vppa samma aare badhe om the ærande oc annor som wor naduge herre tha befælt

haffde tha kom ther fram hedherliken man herra Josep som oc sagde sik wara en arffwe j samma ærande oc haffde for^{da} Niels Broka fulmektuga breff at hwat rættin ther om gaffwe tha sculle han wara fulmektugh göra ok hænda wppa allas thera wegna Tha taladhe for^{ne} herra Josep til herra Twra om for^{na} godz om hulkit the sik j rættin gawo med beggias thera beuisning for oss oc flere godha men Tha haffde for^{ne} herra Josep ey annor beuisning æn sagde sich, oc Niels Broka wara ther retta arffwa och budzmen til Tha haffde for^{de} herra Twre skælighen open breff at hans fadher. fadher thet inløst haffde for lxxx aar for thre mark oc xxx Stokholms mynt swa got at vj mark giordho ena loduga mark fframdellis haffde han eth kope breff vppa samma godz som hans fadher fadher køpt haffde eghindomen for vij aar ok xl for xl mark oc hundradha swa godha at vj mark giordo ena loduga mark, hulken breff oskrapat oc oskad waro oc wel troande j allom sinom articulis, thog war eth jncigle støt oc nokot brutit tha kundom wj alle granlica merkia at thet war skeet j samma fœrning tha the hiit fordhos thy gyllade wj thet widh sina makt som forscrewat star Tha atspurdom wj om thet nokon tiidh til forenne atalet war pa hæradzting ælla landzting hulkit engen sagde sik minnas Thy æfter swa dan breff oc lango heffd dœmpde jac Benct Gylta laghmans dom hawandis med forscreffna werduga fadher oc godha manna samtykio som forscreffne sta for^{da} herra Twra oc hans med arffwa widh samma godhz at bliffwa vtan swa kan finnas at herra Josep oc Niels Broka æro rætta arffwa æfter then som *som herra Swarta Skanung for^{na} godz salde tha sculo the herra Twra och hans syskene swa manga pœninga j gen giffua som forscreffne standa, om the ey fasta breff haffwa, vtan kunno fasta breff finnas tha stande køpjt widh sina fulla makt Till vitnesbyrd och stadhfæstelse at swa giort ok gangit ær som for screffwat star tha hængiom wj forscreffne war jncigle for thetta breff¹ Screffwat aar oc dag oc stad som forscreffwat staar etc.

Bagpaa: Jwng oc Landa

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Dom af tre Kanniker i Oslo, Lagmanden samt Borgermestre og Raad sammesteds angaaende Vedligeholdelsen af *Faderbro* (Faabro i Berum), hvortil Kannikerne ved *Marielkirken* i Oslo, hvem Gaarden *Jader* følger, skulle bidrage med 6 Langstokke og Fogden paa Akershus for en Ødegaard paa det andet Land med 2 Langstokke, samt begge med den nødvendige Farved (Tverbordene).

Indtaget i en Tolvmandsdom, dat. ved Faabro i Berum 17 Novbr. 1609, Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Statholderarkivet).
(Jfr. No. 123 ovenfor).

170.

Høsten? 1451.

Oslo.

I en Tolvmandsdom i Tvist om Delet mellem Lysaker og Jader i Berum anføres:

Ydermere vill ieg haffue Dommerne hennuiszt till en Dom, som er gangen och vdgiffuen aff thrende Korszbrødre j Osloë, Jtem aff Laugmanden, Borgemestere och Raad dersammestedtzt, daterit Osloë Tiiszdagen nestfor vor Frue dag Anno 1451. vdj huilleken Dom klarligen befindis, att Cannickerne i Mariæ Kircke (som Jader fullde) ere tilldømde at holde sex Langstocke oc saa megen farueed dertill er hørendis vdj Faders Broo, Och der jmod Fogden paa Aggerszhus som formedelst en Ødegaard paa den anden siide føllger thet andet land, schall holde tho Langstocke med veed dertillhørendis, j samme Faders Broe, — — —

To Mænd kundgjøre, at Ægtefolkene *Ulf Odsson* og *Kirstin Thorsteinsdatter* lyste, at de havde solgt 1 Markebol Jord i *Aungulsnes* (nu Ungersnes) i Ignebakke Sogn paa Romerike til *Eirik Hermansson* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg., indlaant til Rigsarkivet 1900 ved Uhrmager T. J. Thorstad.
Begge Segl mangle.

171.

2 April 1452.

Arnestad.

Ollom monnom thæim sem thettha bref sea ædher høyræ sendher Halvarder Thorkelsson ok Styrkar Petersson q. g. ok sinæ kvnnikt gerande at mit varom a Arnnæstat, som ligger j Vesby sonk a Follo a *paln svnnodagh anno dominj Mcdljj høyrddhom ok saghom a af einne halfvo, Vlf Ozsson Kristin

Thostæins dotter eigin kona hans en af annare halfvo, Eiriker Hermansson lyste tha førnemt hion med ja ok handirbande at thavk hafva selt adirnemdom, Eirike, merk bool jerder j Avnggrlsnes som ligger j *Imgnæbakkæ sonk a Ravmærike frialst *ol heimholt firir hvarivm manne med lvtvm ok lvnindom som til ligger ok legit hafver fra fornno ok nyio fra sik ok sinom arfvom ok vndir, Eirike ok hans arfvom kendiz ok førnemt hion j samv handirbande at thvk hafva vp borit af adirnemdom Eirike fyrstæ penigge ok øfstæ ok allæ ther j millivm ok til sannide ta settom meer var insigle firir thetta br(ef)

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Jon Niklisson* erkjendte at have solgt til *Niklis Arnesson* saamegen Jord, som han og hans Moder eiede i *Hauge* i *Askim* Sogn, og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Baastad i Smaalenene, 1892). Begge Segl mangle. (Jfr. Brev af 19 Oktbr. 1563 nedenfor).

172.

7 April 1452.

Askim.

Ollom monnom them som thette bref see, ædher høyre sendher Helghe, Thoresson oc, [Gr¹ Paal, Grimsson lagrete, men q. g. oc, ssina kunnikt gøyrendhe, at myt worom j Asskeims, kyrkio, a, langha frædagh Anno, dominj Medlij saghom, oc høyrdom a at, their, høylldom hondhom ssamman Joon Niclis, son af eine halfvo, En, af, annere halfwonne Niclis Arnesson med them skilordhom widherkiendis Joon Niclisson fyrnempdher at, han hafdhe selt Nicliss Arnessyni swa mykyn jordh mun oc, andheildh som han atthe j Haughe, oc, hans modher, som ligher j Asskeims, ssokn fra Jon Niclissyni, oc, hans modher oc, ollom hans erfwinghom oc wndher, Niclis, Arnesson oc hans, erfwingher, til æfwerdherlighe eigho, oc, aldz afredis frielst, oc, heimholt fore hwari(o)m manne med ollom luttom oc, lunindhom som til ligher, ædher leighit, hafwer oc widherkiendhis, tha, Joon tidhnempdher at, han hafdhe tha, wpp boret af [Joon² Nicliss Arnessyni fyrstæ, penninghe oc, øfsstæ oc, alla her, i, mellom æfter, thy, som j kaupp theire kom fore fyrnempdhen jordh mwn oc, andheildh j Haughe Oc, til sanindhe sætte myt, okor, jusigle fore thette bref

¹ Skal udgaaa. — ² Fra [igjen udslettet.

Hr. *Bo Nilsson (Grip)* gjør vitterligt, at han har mageskiftet Gods i Halla Sogn i Jönåkers Hered til Hr. *Aake Jönsson* mod Gods i Kärna Sogn i Hanekind Hered og et Mellemlag.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Vaabensegl vedhænge. Sigillat forb. m. Brev nedenfor af 4 Novbr. 1460 (No. 209).

173.

21 Oktbr. 1452.

Uden Sted.

Alle the dandemen som thetta breff høra eller see helsar jac Boo Nilsson ryddare kerlega med gudh gør iac vitherlegit med thetta mith neruarandis vpna breff at jac hafuer giort eth laghleghit iorda skypte med vælbyrdogom man her Aka Iønisson ryddara i sva matto at iac hafuer honum vnt oc vp latit thw oris land iord i Ækyrsta i Halla sokn i Iønakærs hæret i Strængianes biscopsdøme som arlega rëntar ena half mark Svenska peninga, Oc han hafuer mik i gen gifuit en attung iord i Tæratörp i Kerna sokn i Hanakinda hæret som arlega rentar en tøn korn oc en ore peninga Øsgøtzsca, oc ther til gaff han mik xx marc Svenska peninga i Stokholms mynt Thy affhender iac mik oc mina ærvinga the for^{da} ii øris land iord i Ækirsta oc til ægnar iac them for^{da} her Aka Iønisson oc hans ærfvingom til æwærdelegha ægho med allom thæras tilliggilsom som them aff alder tillighat hafuer oc en til ligger oc ma for^{da} her Ake the for^{da} iord sælia skipta oc alleledis brvka til sinna nyttho æpter sinom egnom vilia oc vare thet sva som gud forbiude at nakat aff these iord afginge med nakrvn ræt æller landzlagom tha tilbinder iac mik oc minom arfwm honum sva got godz i sva godho læghe som thetta nw ligger i gen gifua vider mina godho tro oc sanindh oc gifuer iac hæret-hofdinganum i thy hæredhe som iorden i ligger fulla makt oc alla for^{da} her Aka the iord at fasta a mina vegna æpter thet Sverikes lagh vtvisar til mera stadfestilse oc høgre forvarningh tha bedhis iac vælborna manna insigle her Godzstaff Vlfson oc her Fader Vlfson ryddara med mino jnsigle til vitnisbird ær thetta breff giffuit arom epter gudz bird M^o c^o d^o lij^o om xi thousand iomfrv dagh

Bagpaa: her Bo Nielsons breff pa ij oris land j Ekirsta

Mats Kagge, Heredshövding i Oppunda Hered, kundgjør, at han efter Begjæring af Hr. *Aake Jenssens* Ombudsmand forskaffede ham Stadfæstelse paa Hr. Aakes og hans Broder Hr. *Sigges* Mageskiftebrev angaaende *Akerø* i Oppunda Hered og *Rørabo* i Vestmanland.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Vaabenseglet vedhænger.

174. 27 Januar 1453. Oppunda Thing.

Alla mæn thetta breff høra eller see Helsar jac Mattis Kagge heradz höffdinge j Vppunda herade kerligha med gudh kunnocht gorandis Ath arom epter gudz byrdh thwsand aar fira hundrad aar oc vppa thet tridia aar oc fæmptionda nesta loghordaghin epter sancte Pawals dagh, ther iach thingadhe med almoghen aff forscr. herade a rettom thingx stadh oc dagh Tha kom fram wælborens manz her Aka Jenssons riddare æmbetzman Olaff Jensson, oc loth her læsa nogre skiptis breff, som wælborne mæn for^{ne} her Ake Jensson oc hans ælzskelighe broder her Sigge Jensson riddare, fulkomplighen oc eendraghtelighen mællan sigh giort haffdo Som war vm Akyrø gardh her j heradet liggiandis Oc om Rørabo gardh j Wæsmannaland j Norbo hundare liggiandis med allom them godzsom torpom oc tillaghom som bæggias theras opna hoffwedh breff ther vm wtuisa Och badh mic vppa forscr. her Sigge Jenssons vegna thet iach seulle giffua for^{ne} her Aka Jensson fasta vppa forscr. skipte Hvilket ærende jac til nempdena ranzsakan sköt, vm thet skipte laghlica giort war ælles eygh, Tha witnadhe nempden oc alt menogha heradet Ath thet skipte langhlica standit haffde oc laghligha giort war thøm j mællom, swa at engin kunne ther amothe sighia Och epter thy ath næmpden och alt heradet witnadhe thet laghlica giort wara Oc forscr. her Sigge Jensson haffde mic bidet oc fulla macht giffuet j sino opno breffue, at giffua ther fulla fasto vppa epter thy som Swerigis lagh wtuisade Tha nempde jac thessa tolf godha mæn til fasta at thesso skipte, som først ær Ermund j Ormsta Olaff j Inlænda Karl j Skalwnda Olaff j Dyumasta Karl j Wallom Eric j Binklinge Jon j Silinge Haquon j Ekeby Niels j Flææn Jngwar j Spetaby Jon j Hosoby oc Jens Jngieldsson wider waaromen Wlff Benktsson oc Biørn j Bergha Til thessins breffs mere visso oc stadfestilse tha lather jac witerligha hengia

myt jnsigle fore thetta breff som giffuit ær aar oc dagh oc stadh som forscr. staar.

Hr. *Aake Jønsson* erkjender at være *Strengenes Domkirke* 57 Mark 2 Ore skyldig for 6 Sølvstøb, veiende 7 lødige Mark, hvilke hans Fader Hr. *Svarte Jøns* havde pantsat, men som han nu paa egne og Søkendes Vegne har indløst for 2 Gaarde i Lundby Sogn i Vesteras Bispedømme. Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af de 4 Segl mangler 3die.

175.

9 Mai 1453.

Stockholm.

Jak Ake Jonsson Riddare oc howitzman vppa Ringxstadholm Kænnis med thesso mina nærwarandis opna breffwe mik aff retthe wetherlighe scwldh gelskyloghan wara Strengeness Domkirkio twa øre oc siw march oc femtighi Swænka peningha for sex silffstop som wægha siw lødogha march hwilkin min fadher herre Swarthe Jøniss gudh hans siæl nadhe ther insatthe til panth oc iak haffwer them nw vt anamath wppa mina oc alla mina syszkena wæghna for hwilka lvij march oc ij øre jak sæther thæssin miin godtz, een gaardh j Ødhnistha oc een gaardh j Ødhinsteen liggianthe j Lundhby sokn j Twhwndare j Wæstheraaris biscopsdøme med hwsom oc jordh oc allo thy ther wndher ligggher for^{do} Strengeness domkirkio til en brwkelighen panth swa ath hæne formæn magha the for^{da} godtz haffwa behaldha styra oc raadha oc affgældh vp aff bæra swa længe for^{da} peningha summa ær vpbwren eller bethaladh, oc wil iak oc skal ther for innan encthe bewara mik med them godtzsom eller landhbor ther vppa sithia oc ey them gæstha eller noghorledis twingha hwarkin iak siælfwer eller mina brødher eller tienara wthan wil heller oc skal them hielpa beskærma oc forswara epher minne makt swa ath the skwlo bliffwa besithen swa at domkirkian skal bliffwa wthan skadha oc iak frandelis wil gagn aff haffwa thetta loffwar iak for mik oc mina arffwa stadugth fasth oc obrwtheligith haldha widh sannindh oc godha tro Oc til ytermere forwaringh bedhiss iak wælborna manna herre Eric Nypertz herre Fadher Vlfsons oc mins brodhers herre Thwre Jønssons jncigle med mino eegno ath hængia for thetta breff Datum Stokholmis Anno dominj Millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio jn vigilia Ascensionis dominj

Bagpaa: Littera Akonis Jensson super Ødnista et Ødhinsten
parochie Lundby dyocesis Arosiensis

Syv Riddere og fem Væbnere, hvoriblandt *Amund Bolt*, gaa i Borgen hos Kong *Karl (Knudssøn)*, for at Hr *Henrik Jenssøn (Gyldenløve)* af Norge skal betale 800 Rhinsgylden inden næstkommende Paaske for sin Frigivelse af Fængslet; hvis Summen ikke erlægges, skal han vende tilbage til Stockholm, om han er i Live.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 12 Segl vedhænge No. 1 (Natt och Dag) og 8. (Bülöw). (Trykt i S. Brings Saml. af åtskill. Handlingar etc. II S. 246 f. Jfr. Norsk Hist. Tidsskr. 3 R. II S. 131 f.)

176. 31 Mai 1453. Stockholm.

Wy Bo Stensson Eric Axelson Eringisl Nielson Otte Olson Joan Gædda Symon Kørning oc Gregers Beynetson riddara Fficke Bylo Niels Cristiernson Karl Knutzson Amund Bolt oc Laurens Olsson a vapn Gøre weterliget med thetta wort opna breff at wy haffua loffuod med sammandhaand wor kære nadoge herre konung Karl etc. fore Herre Henric Jønsson aff Norige oc hans beskatning for hans fængelse j sa mato at han jnnan pasca dagh nw nest komonde skal geffua for^{de} wor nadoge herre attahundrada rinska gyllena eller oc sa myket i annat gull oc gode peninga som her i Stocholm gonga som ther pa løper Waret oc saa at for^{da} gull oc peninga jnnan for^{na} tiidh ey redeliga framkome, tha forpligte wy oss at for^{de} herre Henric skal ater jnkomo til Stocholm strax ther effter om han leffuer ok ey tedan vtan med for^{de} wor Nadoge herris eller fogetens pa Stocholms hws mynne Alt thetta for^{na} loffwo(m) wy stadogt fast oc obrotliga at hollas vtan alt argt hielperede eller argha list widh wara æro sannind oc gode thro Til ytermere wisso lata wy hengia veterliga wor incigle for thetta breff Scriptum Stocholm die Corporis Christi Anno dominj Millesimoquadringentesimoquinquagesimotercio etc.

Bagpaa, samtidigt: Jtem thetta breff ludher paa viij^c ringska gyllene for her Henric Jønsons j Norge fængelse — Fra 16de Aarhundrede: pantebreff

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Engel Gertsson* havde faaet i Arv *Vierosen* med underliggende *Storjen* (Odalen); Grændserne angives.

Efter en Afskrift p. Papir fra 1688 i norske Rigsarkiv (Statholderarkivet).
Uden Tvivl falsk.

177.

17 Juni 1453.

Opstad.

Allum Mannum den som dette bref seer eller høerer se(n)-
der Gester Hoffuerdersen Olfuer Sifuersen soren laugrettis
Mænd, Qvæde gud og sinde Kunigt giørende at mit vorum og
Opstad kirchegaardum sangt Botolmeszste Anno Domini 1453
Jch wederkienadis at bref worum oplæst, med fulle ædstafne og
bog soer at Engel Giertsen hafde i arf kommet alt Wier oszum
og Storjen wnder formeente Wier oszum, som er fra Størge
mundum og j Sandbechen noer wnder Røoszum j Buretiernum
søndere j Getteraabum j try tierna, der jmod tager Sougenesum
schoum derfra j Lange wattne, derfra j westre Bem lum og
bechum og sønder Ende slette Hellefaldum til Størge bechum
j Størgen, til sandinge setter Jch okore Jndsegle for dette bref
giort aar og dag som fore siges,

Rigtig Copie efter Originalen
Testorer

(L: S:) Peder Andersen Vinge
prop. m.

Ranfrid Ondsdatter bekræfter sin atdøde Husbonde *Thorsten Gudmunds-
sens* Salg af Jordegods til Hr. *Swarte Jons* ligeoverfor dennes Born og
lover dem yderligere Stadfastelse derpaa, hvor saadan tiltrænges.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Segl (et geistligt og 2 Vaaben-
segl, Färla og Ekeblad) vedhænge, 2det sonderbrudt.

178.

30 Novbr. 1453.

Ballerstad.

Alle the thetta breff hora eller see Helsar jak Ranfridh
Øndzdotther kærligha med gud oc bekennis jak med tesso mino
breffue ath all the godz ther min elskelighe bonde Torsten
Gudm(un)dson soldhe velbyrdhughum manne Her Swarte Jonf
riddare gud beggies there siel nadhe oc framdelis stadfeste hans
arfuinghom Som ær Swarte her Ture oc Ake oc theres siidzko-
nom thet var med mino ja ok fulkompnelighom goduilia giort

oc star jak thet køp fulkompnelikan en til hwar thet helst vara kan for mik eller minom arffuom oc til for^{da} her Swartta Jønþ arffuom effther ty vares breff vtuisa som the aff os haffua oppa for^{da} godz oc tilpliktar jak mik en at giffua them fasto oppa the godzen som the ey fasto oppa haffua fangith ephther ty som Sweris lagh vtuisa oc forbiudher jak alla mina arffuingha for^{da} her Swartta Jønþ arffuom j thessom godhzom at hindra som the aff mik ok minom bonda sath haffua oc the os fulkompneligha lika fore giorth haffua som var breff ther om vt uisa til tessins breffs mere visso oc bether stadfestilse tha bedis jak ærligha manna incigle ath hengia fore thetta breff medhan jak ey sielff incigle haffuer som er her Eleff kirkioher(re) j Betno oc proust j Opunda Ebbe Benktssøn ok Mikel Tasto aff vapen Datum Anno dominj Mcdliij^o die sancte Andree appostolj jn Ballirstom

Bagpaa med Haand fra d. 17de Aarhundrede: Fru Ramfridz Öndzdotters stadfestelse breff på nogre godz som hennes man solde her Swarte Jönsz

Hr. Erik Eriksson (*Gyldenstjerne*) og Dr. Nicolaus Ryting dømme paa Refstethinget efter Kong Karls Befaling i en Sag mellem Presten Hr. Harald i Østerplana Sogn i Kinnehered og Hustru Arfrid, Thorsten Jonsons Enke, der med Vold havde ødelagt nogle værdifulde Pergamentsbreve, som Hr. Svarte Jøns havde betroet ham, og som vare Gjældsbreve fra hendes Forældre til Hr. Nils Svarteskaaning. Trods sin Benegtelse kjendtes hun skyldig heri og dømtes til Erstatning.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Begge Segl (*Gyldenstjernes* og et geistligt) vedhænge. Sigillat. forb. med No. 199 og 201 nedenfor.

179.

3 Januar 1454.

Skara.

Wy Erik Eriksson Ridder ok doctor Nicolaus Ryting Gøre witerlict at thæn tiid wy reffzte tyng hiøldom (j) Skara effter wor nadoge herre konung Karls beffaling Arom effter gudz byrd Tusendaffyrահwndradaffemtye pa thet fferda tyende dag jull kom ffor oss her Harald j Østroplanda j Kynd heradh ok kerde til hustrv Arffrit Torsten Jonsons effterleffue, om nagher køstelig [breff¹ permens breff med hengiende jnsiglo wel bewarat som hon togh aff hans hender ok honom asyande brøt, reff, ok

beet jnsiglen ffra hulken breff her Swarte Jøns honom j gode tro til bewarande antwordat hadhe Ok hadhe ffor^{no} her Harald eth jnsigle med sik som hadhe warit Sigga Larissons aff wapn ok henk ffor ffor^{na} breff ok sagde sik thet med makt taghit haffua w henna mwn Ok kom ffor oss en qwinna som heter Jngegerd Swens ok war her Haraldz deya tha pa then tiid thetta skedde hulken som nerwar swor ok witnado at so tilgangit war som ffor^{uit} star ok sagde her Harald at hustrv Arffrid giordit ther ffore at breffuen lyddo pa naghra peninga Som hustrv Arffrides ok hennos systers fforældra pliktoge waro her Niels Swarta Skanung Riddara ok hans arffua som ær try hwndrat marc Swenske peninga sa got mynt at sex marc Swenskæ gora en lodug marc en graa hyngst sa god som tiwgu lodog marc, et styck rot yperst, tye tymber graskin ok ffæm tymber mardskyn Til hulkit hustrv Arffrid swarade at hon thet ey giort hade, ok effther thet ey waro ytermere witne pa ffærda, tha satto wy thet til nempden ath hon thet ransaka skulle oc huat heller the wilia heller weria eller ffella henne Ok nempden ransakadeth ok ffelte henne ffor ffor^{na} gerning Ty. dæmpde wy thet ffor^{na} hustrv Arffrid skal jnnan sex wigher oprætta ffor^{na} her Harald allan then skada han ffangit haffuer ffor thet at hon ffor^{na} breff ffordarwade ok sonder reff, Ok skal hon jnnan ffor^{na} tiid gora her Haraldz skadalosan om ffor^{na} peninga summo. hest klede ok skyn widh hennes ffyreyt mark ffor konungx dom ok dæmpde wy henne sak til ffyreyt mark ffor thet at hon the breff welleliga onyttaa, giorde Tesse tolf satho j nempden som æra Laris Siggesson Pedher Martensson Benkt Dwm Pedher Stygsson Pedher Nielsson ok Ragwal Andersson wepnara, Lasse Siggesson Thore j Tymmetzdal Swen Andersson Thore Smidh Jon Algotsson ok Mattis Brynelfson Tess ytermet til wisso ok fforwarning hengiom wy wor jnsigle til witisbyrd ffor thetta breff Datum Anno die et loco quibus supra.

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Herr Erich Erichsonz Ryddarz dom Breff. 1454.

¹ Fra [igjen udslettet.

Christina Bentsdatter, Abbedisse i Gudhems Kloster, gjør vitterligt at have mageskiftet et Aalefiskeri ved *Tolkabro* i Vings Sogn (Aasherød) til Hr. *Svarte Thure Jønsson*, Lagmand i Vestergötland, mod en Gaard *Madvalsryd* med Aalefiske og underliggende Ødegaard *Orrreleken* i Kinnaromma Sogn (Marks Hered, Elfsborg Len) paa nærmere angivne Betingelser.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 geistlige Segl vedhænge, 1ste ødelagt.

180. 9 Juli 1454. Gudhems Kloster.

Jech Cristina Bentzdotther abatissa j Gudhems kløster gøre vitherligit med thetta worth opith breff thet vi haffua giorth j lagligit oc vinligit iorda skipthe med velbyrdoghe manne her Swarthe Thure Ionisson riddare och lagman j vestre Götlandh sa ath vi haffua vp lathit vorth alafiskeri som vi haffuom vidh Tolka bro j Vinghs sokn j Ashæradh honom oc hans arffuingia til æwerdeligha eygho och han haffwer vorth kløster j gen lakth j gardh hether Madwalzrydh med ala fisketh ther samastadz oc ødhe godzen som ligher vppa annan sidona aane som aff aldher haffwer ligath til gardhen oc j ødhegodz som hether Orrreleken j Kindarom sokn j Mark ligiandis med sa dan skel ath vi skolo haua ij klerka ij friborna men och ij odell bøndher och the skolo ransaka hulkith fiskeri bætre ær vare thet sa at Madualzrydh vare betre en fiskerith vith Tolka bro j Vings sokn tha skal for^{ne} her Thure forbætra thet epther theyra sigilse med godz eller annar renta vare thet oc sa athet fiskeri vith Tolka bro vare bætre tha skolom vi oc vorth conuenth vidherlægia her Thure eller hans arffuingia, oc epther theyris sigilse och skolom vi hwor vara haffua sith fiskeri sa leynge till asyn er a kommen och likawell vare byth til æwerdeligha eygho och neer the asyn haffwer varit som førscriffuath star ath vi vitha vppa badha sidhor hulkit som forbætras skal tha tilpliktha vi oss och vorth conuenth at geffua for^{ne} her Thure eller hans arffuingia breff och skell oc stadfestilse vppa forscreffne fiskeri som Swerigis lagh oc reth wtwiser Til mere visso oc thessin breffs mere visso oc stadfestilse tha hengia vi vorth jnsigle med conuens insigle fore thetta breff oc bedhoms vi var forma(n)z insigle her aboth Aruiz ath hengia fore thetta breff med varom insiglom scriptum anno domini m^o cdliiij^o in octauis visitacionis Marie virginis

Bagpaa: Madwalzrydh

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Aslak Olafsson* enedes med sine Brodersøner *Ketil* og *Bjørn Evindssonner* om det Jordskifte, som *Aslak* havde gjort med deres afdøde Fader *Evind Olufsson*, hvorefter *Aslak* skulde have hele *Traader* i Rollag (Numedal) og *Evind* alt, hvad denne eiede i Nedregaarden i *Holmen* (Sigdal) med tilliggende Udjorder.

Indtaget i en defekt Domsakt af 17 Juli 1690, tilhør. M. K. Strand, Solumsmoen i Sigdal, fol. 59. b—60. b. (Jfr. ovenfor No. 160 og 162).

181. 14 Oktbr. 1454. Holmem (Sigdal).

Ollum Mannum dem som dette bref see eller høre, helszer mer Troller Kittelszen og Halfuord Weggerszen laugretes mænd Q. gud og sinne, kunie giøre, at meer warum a Holmen j nedre gaarden om winter dagen Anno Domminij 1454 hørde og saage a haander baand dere af ene halve, Aszlacher Ollafszen, en af andre halve Kitel Efuenszen og Biørn Efuendszen, Stadfester da attern^{te} brødre Kittel og Biørn al de jord schiffte som deresz fader Efuind Ollufszen giorda (gud hansz Siæl have) med Aslach forn^{te} Broder sin, Jtem var derra jorde schiffte saaledesz som her effter stander, Schulle da Aszlacher forn^{te} fylge alt Traaden, som liger j Numedal j Rollog Sogn frelst och *hensolt, for huer mand, med lutter og lunder, med fische og fygle, og alle veyde stade, Jtem schulle da Efvinder atternefnte eyge al den lodt som Aslacher tidt nemder aatte j nedre gaarden j Holmen, och alle wd-jorder som der aatte effter sin fader frelst och hemholt med luttem og lundomb, med fische og fygle og alle veyde steder, Jtem warde da satte og all satte om all firschiffte som dem war jmellumb, Til meere wissze og sanning, da henger mer wore jndszeigel for dette brev er giort var a: dag og aar som forsiger,

Foran Teksten læses: 1te wnder 2de hengende och j woxs paatrogte Zignetter,

Svening Andersson, Prest paa Holmem (Sigdal) og en Lagrettemand kundgjøre, at de horte Brødrene *Ketil* og *Bjørn Evindssonner* samtykke det Jordskifte, som deres afdøde Fader *Evind Olufsson* havde gjort med sin Broder *Aslak Olufsson*, hvorefter denne skulde have hele nordre Gaarden i *Traader* i Rollags Sogn (Numedal) og *Evind* hele Nedregaarden i *Holmem* (Sigdal) med alle Udjorder i Vardalen.

Indtaget i en defekt Domsakt af 17de Juli 1690, tilhør. M. K. Strand, Solumsmoen i Sigdal, fol. 60. b. — 61. a. (Jfr. foreg. No. og Brev af 1464 nedenfor).

182. 14 Oktbr. 1454. Holmem (Sigdal).

Ollum Mannum dem som dette breff see eller høre, helszer jeg Svening Anderszen præster a Holmen, och Torder Efuendsen laugrettesz mænd Q: gud, og sinne kunde giøre, at meer warem j Nedre gaarden, om winterdagen Anno Domminij 1454. Hørdom och saage at de helde hender sammen af enne halfue Kitel Efuendszen, og Biørn Efuendszen, en af andre halfuo Aslacher Ollufsen, med di schiel orde, at de forn^{te} brødre Kitell og Biørn, samtycher schiftebref som fader derra hafde giordt (gud hansz Siæl have) om jorde schifte med Aszlacher forn^{te} broder sinnom, schulle da Aslacher attern^{te} følge og eyge all nørdre gaarden j Traaden. *erliger j Nummedal, i Rollog Sogn, med fische og fygle, og alle weyde stader, baade vtan gorsz og jnnen frelst og hemholt for huer Mand, under ham og hansz Arfuinger, end forn^{te} broder schulle følge och eye al Nedre garden, som liger j Holmensz Sochn, og alle andre utjorder som de aatte baade j Wardallen og anderstedtz frelst og hemholt baade med fische og fygle, og alle weidestader uten gaarsz og jnnen ifra Aszlacher och hansz arfving often^{te} och under forn^{te} brødre Kitel og Biørn og deresz arfvinger til eværdelig eyge, og alle acherløst war de da satter om samme honderbaand, og al setter om al de fior-schifte som dem war da jmellum, Til mer vissze och Saning da henge wj waar jndseigle for dette bref er giortt war dag og aar som foresziger,

Foran Teksten læses: 2det ligeledesz vnder tuende hengende oc j voxsz paa trøgte Zingnetter,

Magnus Bonde Philippusson kundgjør, at han har solgt til Hr. *Erik Axelson (Thott)* 3 Gaarde ved Navn *Tuna* i Kumbla Sogn i Lysings Hered (Linköpings Bispedømme) for 40 Rhinsgylden og med Forbehold af Gjenløsningsret for sig og Arvinger. Blandt Medforseglerne er *Amund Bolt*. Efter Orig. p. Perg. i danske Rigsarkiv (Sverige. Dalarne. Østergötland fasc. 5—6 No. 16). De 2 første Segl vedhænge, de 2 sidste mangle.

183. 27 Oktbr. 1454. Stockholm.

Alla mæn thetta breff see eller hørå Helsar iak Magnus Bondhe Philpusson kärligha mett gud Kungør jak ok kennis

mett thetta mit nærwarandes opna breff, haffua saalt oc vp-lathet wælbornom man hærra Eric Axalson ridder, iij gorda som hetær Thwna j Kumbla sokn liggiande. j Lysings hærade oc j Lyncöpings biscopsdöme. mett aaker oc ængh Skogh Skywl oc fischewatnom j watho oc thërro nær by oc fiærre, wtan gordz oc innan engo wndan takno huat thær til ligger oc aff alder tillighat haffuer. ffor ffaratighe rinska gyllen. hulke iij gorda rænta tio (tw?) tøner korn aarlighet affgiæld, mett swa dana skæl at naar mic eller mina arffua tæckes for^{na} gootz j geen løsa. for swa. myket for^{na} gul. tha skula wi thett j geen løsa wtan alt hinder oc geensægn Ok kennis iac for^{na} summo gul vporit haffua j Stockholm til fulla nøghe Thy afhænder jac mik oc minom arffuom for^{da} gootz mett alla tillaghor som før ær sakt, Ok tilægna for^{na} hær Eric Axalson oc hans arffuom mett thenna for^{na} forordom, Ware thett oc swa som gud forbiwde at for^{na} hær Eric Axalson eller hans arffuom for^{da} gootz affginge mett nagra handa ræt Tha tilbinder jac mic eller mina arffua swa got gootz j geen giffua jnnan vj wekor æpter thett at for^{na} gootz ware hanom eller hans arffuom fra gangit Til then tiid at for^{na} summa gul ær hanom eller hans arffuom betalat til tacka. Til mere wisso witnisby(r)d oc ytermer forwaring Tha bediss iak wælborna mana jncigle som ær hærra Otta Olsons riddara. Amwnd Boltz oc hær Morten Lindormss borgamestare j Stokholm. mett mino ægno. hængiandes for thetta breff som war giffuet oc scriffuet j Stokholm Anno dominij Mcdlquarto Vigilia beatorum Symonis et Jude apostolorum.

Karl i Ballersta (Halla Sogn, Jönåkers Hered) og hans Søn *Jens Karlsson* gjøre vitterligt, at de have gjort Mageskifte med *Svarte Hr. Aake Jønsøn* angaaende forskjellige Gaarde i Strengenes Bispedømme.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 6 Vaabensegl vedhænge, tildels utydelige. Sigillat. forb. m. Brev af 25 Mai 1456, der indeholder en Stadfæstelse af dette Brev, men her ei indtages.

184.

19 Januar 1455. [Södermanland.]

Jach Karl i Ballirsta oc min elzskelighe son Jenis Karlson gørum wetherliggt med tesso waro breffue ath Arom epter gudz byrdh thusanda fira hundrada fæmtiendhe oppa thet *fenthe arid nesta synnedagin epter tiwgunde dag jwla tha giordom wy med

wylia oc beradha modhe eth lagligit jorda skipthe med welbyrdogom manne Swartha herre Aka Jenisson riddara j swa mattho som hær epter screffuat staar at wy wnthom oc oplothom honom til æwerdeliga ægo tessin warom epterscriffna goz først j Ballirsta eth halff marchland jord korn gil liggiandis mytt j bynom eth halff march land jord j Ekeby oc korn gil j østre ændelagit siw ortog land jord oc j westre ændelagit fæm ortogher land j Ækirstha halff sywnde ortog land stubba jord j westre ændelagit twgh oris land jord j østre ændelagit fira peningx land liggiandis alt j Halla sokn j Yonakers herade j Strengenæs biscops dome oc for^{de} her Ake haffuer oss igen giffuit tio oris land jord j Wallum korn gil j Hwsaby sokn j Wppunda herade oc j sama biscops dome Thy affhendom wy oss badom oc warom arffuom tessin for^{da} goz Ballirsta Ekeby oc Ækirsta met allom theris tillagom som ther aff aldher tilligat haffuer oc en tilligher jntbe wndhan tagit oc tilægnom thet for^{da} her Aka oc hans arffuom til æwerdeliga ægo, Skede thet oc swa som gud forbiude at thetta goz sompt æller alt fran ginge for^{da} her Aka eller hans arffuom med nokrom ret eller landz laghom tha tilplikthom wy oss oc warom arffuom for^{da} herre Aka eller hans arffua swa got goz igen giffua oc widherlægia oc j swa goda læge med lyka møkla aarliga rente som thetta nw rentar jnnan nesta sex wikor epter thet for^{de} her Aka eller hans arffuom frangangit ær alla tessa articula tha loffwar jac for^{de} Karl oc jac Jenis Karlson med wara arffua for^{da} herre Aka eller hans arffua staducht oc fast oc obriteligit at halla wedher wara sannindh oc goda tro oc giffuom wy heradhz høffdingenom j sama herade som gozen j liggia fulla macht oc alla a wara wegna thet skiptidh at fasta her Aka epter thy war lag wt wisa om wy ey siælfue kwynom nær wara Til tessis breff mere wisso oc bætre forwaringh tha bediom wy wan elzskeliga hosbonda herre Eric Axelson herre Fader Wlffson riddara Germund Laurisson Æbbe Benktsson Wlff Benktson oc Mattis Kagga wepnara at the hengia theris jnsigil for thetta breff til witnisbyrd medan wy ey jnsigle siælfue haffum ær thetta breff giffuit aar oc dag som forscreffuat staar

Bagpaa: Skiptis breff pa Ballirsta, [Ekeby och Ekerstadh]¹

¹ Fra [tilskrevet med Haand fra 17de Aarhundrede.

Svarte Hr. Thure Jønsson, Aake og Sigge Jønssønner, Riddere, Benkta Jønsdatter og Karl Knutsson paa sin Hustru *Birgitta Jønsdatters* Vegne, gjøre vitterligt, at de ere blevne forligte med Hr. *Fader Ulfsson (Sparre)* paa sin Hustru *Elin Nilsdatters* Vegne, som er deres Moster, angaaende den Arv, der tilkom deres Moder *Ingeborg Nilsdatter* efter hendes Fader Hr. *Nikles Boosøn*, hendes Moder *Ingeborg Ravaldsdatter* og hendes Broder *Joan Nilsson*, navnlig om *Hjelmaryds* Kvern og Vad.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Vaabensegl (de 3 første Baad) vedhænge.

185.

19 Marts 1455.

Strengnes.

Alle the dandemen som thetta breff fore koma kan kænompys wy Swarthe her Thwre Jønisson Ake Sygge Jønisson ryddare och brødhra Benctha Jønissa dotter och jach Karl Knutsson oppa mine elskelige hustrv vægna Byrgitta Jønissa dotther gørum vyterlegyth med thetta worth opna breff ath arum epther gudz byrdh M ed lv tha varum vy alle stadde j Strengnes odinsdaghen næsth efther medfasta sonnedaghen tha varum vy ofuir ena med velbyrdogh man her Fadher Wlsson ryddare oppa hans ælskelige hustrv væghna Ælyn Nielsa dotter som er war modersyster om nagoth arff och jordha trætta som langleca hafuir oss och var modersysther jnællan varith som førsth war om then forænningh som rykæsens raadh j Stokholm ladhe for^{de} her Fadher fore oppa synne hustrv væghna ath gyfua oss j then delen som oss brasth epter war modher som hon ey fyk epter synne moder Ingeborgh Rawalzdatter och war moderfadher her Nicles Boosson mer opp burith hafdhe gudh alles therre syel nadhe tha bekännas vy thet opburith hafua til fulla nøghya swa och om eth arff som oss til fyøll epter war moder brodher Joan Nielsson gud hans syel hafua thy latha vy for^{de} her Fadher oppa war ælskelige modersysther væghna och alles therre arfuingha qwyth ledugh och løos for oss och alla vara arfuingha sa thet vy aldrih skula hafua til talningh til fornempde her Fadher och hans hustrv och therre arfuingha æpther thenne daagh hafwa vy och vnth och vnna var ælskelige modhersysther Elyn Nielssa dotter wan retta andel som ær Hyelmarydz qwærn och Hyelmarydz wadha som war elskelige moderfadher her Nielss Boosson thet atthe och war moder Ingeborgh Nielssa dotter borde hafua ærftth syn fadher och vy framdelis epter war moder och swa mykedh som wy

hafdhom borth ærftþ æfther war moder brodher Joan Nielsson gud hans syel nade j for^{de} Hyelmarydhz qværn och Hyelmarydzvadha fran oss och waara arfuingha och vnna thet war modher-systher til æwerdeligha ægha til mere vyssu och høghre förvarningh tha hænghia vy war jnsigle nydhan for thetta breff

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Om Hielmaridz quarn och wadh her suder(?) — Med Haand fra 17de Aarhundrede: Om Hielmeridz quarn och Hielmeridz wad 1455

Sværte Hr. Aake Jønsson gjør vitterligt, at han har mageskiftet 7 Øresland i *Gredby* i Hærads Sogn til Biskop *Sigge* i Strengnes og hans Kapitel mod *Rallersta* i Bettna Sogn.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Vaabensegl (en Baad med Dragehoveder i Stevnene) vedhænge.

186.

20 Marts 1455.

Strengnes.

Jac Swarte Ake Iønisson riddare gør witerlicht oc bekenes med thetta mith opit breff mik haffwa giort it laglighet iordaskipte med aandelighom fadher oc werdoghum herra biscop Sigga j Strengenes oc hans Capitulum ther samastadz wppa domkirkionne wegna j swaa mato at iac hawer wnt oc vplatit domkirkionne siw ørislandh jordh j Gridby j Heradhis sokn j Akerbo heradhe j for^{da} biscopsdøme Oc for^{de} werdoghe fadher oc Capitulum hawer mik igen giffwit oc vplatit til æwerdeligha ægho wppa domkirkionna wægna ørtoghs oc sex ørislandh jordh j Rallistom j Beethna sokn j Vppunda heradhe oc j sama biscopsdøme Thy affhændher iac mik oc minum arffuum the for^{da} siw ørisland iordh j Gridby med alles theres tilliggilse ther aff aller tillighat hawer oc æn tilligger enkte wndan taghit oc tileghnar iac thet Strengenes domkirkio til æwerdeligha ægho Skædde thet swaa som gudh forbiwdhe at thesse for^{da} siw ørisland jordh domkirkionne affginge somt æller alt med naghrom ræt æller landz laghum tha tilpliethar iac mik oc mina arwinga for^{da} Strengenes domkirkio swa got gotz igen giffwa oc j swaa godha læghe som thetta nw ligger innan næsta sæx wikur æpter at thet waare kirkionne affgat widher mina sannind oc godha tro Oc giffuer iac heradzhoëffdinganum fulla makt j thet heradhet som jorden j ligger at fast fara Strengenes domkirkio formynnere sytzloman

eller wisso budh thetta for^{da} skipte æpter thy Swergis lagh vt-wisa. Til mere wisso oc bætre forwaringh tha bidher iac wælbyrdogha men mina brødher Swarte herre Twre Iønisson oc Siggå riddara at the hænge there jncigle hær fore med mina eghna til witnisbyrdh Scriffwat j Strengenes aarum æpter gudz byrdh Medlquinto torsdaghin næst æpter midhfasta sunnedagh

Bagpaa samtidigt: litera permutacionis super Gridby parrochie Heradhe pro Rallirsta. — Med Haand fra 17de Aarhundrede: 28 — Suartte her Åke, her Ture och her Sigge Jöns Sønner 1455 — Åke Jönsöns iordskipte medh Biskopen i Strengnes.

Thorfinn Henriksson, svoren Lagrettemand paa Voss, gjør vitterligt, at han har skjenket til *Vossevangens* Prestebol 5 Maanedmatsbol i *øvre Afdal* sammesteds med tilhørende Skov for sin egen og sine Forældres (Forfædres) Sjæle, hvilken Gave dog først skal fuldbyrdes, naar han er død. Indført i en Lagmandsdom p. Papir af 27 Juni 1708 fra Voss (Trykt i Søndre Bergenhus Amtstidende for 3 Decbr. 1887, No. 49). (Se Brev No. 9 ovenfor).

187. 16 April 1455. Flatehval.

Alle Mænd de som dette bref see eller høre, sender Torfind Hendrichszen, soeren Lougrettes mand paa Woss, guds og sin hilszen, Giøre vitterligt, at jeg hafver gifvet og undt Præsteboerdet 5 mamatteboel i øfre Afdall till evindelig eiendomb for min Siæll og mine foreldres Siæll, fra mig og mine arfvinger og under Præsteboerdet paa Wangen till evindelig og fredselig Eige, baade med tømmerkaug, tagskaug og græsbeede, og med alle de lotter og lunder, som ligger og tilligget hafver fra fordum og nu intet undertagen, Jttem skall jeg fornefnte Torfind følge fornemte Jord saa lenge som jeg lefver, og siden falde under Præste boerdet, som foreskrefvet staaer, till meere Wished, da setter jeg Orm Varszen og Helle Torgierszen vare indszeigle med fornemte Torfindz Jndseigl for dette bref, som var giort paa Flatteqval die Stⁱ Magni Martyris Anno 1455

(L. S.)

Læst i Wangens tingstue d. 19de September 1626.

Læst i tingstuen paa Wangen d: 6 Iunij 1627.

Læst paa Wangen d: 2 Oktbr. 1627.

Rigtig efter originalen

Test:

P: Badscher.

Væbneren *Eskel Aakessøn* erkjender, at han for sin Datterdatters, Jomfru *Elene Jonsdatters*, hendes Fader *Jøns Skulesøns* og fleres Sjøle samt til Forøgelse af sin Datters, Søster *Benkte Eskelsdatters*, Provent har skjænket til Vor Frues og St. Birgittes Kloster i Vadstena et Gods og Gaard, som han arvede efter nævnte Datterdatter, hvilket heder *Ledaby* (nu *Leaby*) i Vartofte Hered i Vestergötland. Brevet er medbeseglet af Udstæderens Svoger (d. e. Svigersøn) Hr. *Olaf Nilsson (Skanke)* og hans Søn *Jep Hegle*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Vaabensegl vedhænge, 1ste utydeligt. 2det Skankevaaben, 3die 3 Stromme. Sigillat. forb. med Brev No. 226 nedenfor.

188.

27 April 1455.

Kjøbenhavn.

Alle men thetta breff sie eller høre hilser jec *Eskill Ahasson* aa wapn kerlighe meth gud *Kungør Jech* oc bekennes meth thette myt opne breff swa for epterkommende som the neruerendis ere mich haffue wnt giffuit oc nu genstin vpladit *Gudi* til hedhers warffrw oc sancte *Birgitte Closter j Wastenom* for myne *Dotter Dotter Jomffrw Eline Jonissdotter Testament* oc syælerøkt oc henne fadher *Jønis Skulasson* gud therres siele haffue oc ffor alle the syæle jec ær pliktugher got fore at gøre liffuandis oc døde oc jæmuæl til minne kere *Dotter Syster Bencte Eskilsdotter* prowente økelsse oc oppehølle eeth mit gotz oc gard som jec erfede epter myne ffor^{de} *Dotter Dotter* oc hun erfde thet epter syn ffor^{de} fadher hwilket som kalles *Lædhaby j kirkiobyunum j for^{de} Lædaby Sogn j Wardtoffde* herede ok j *Westergotlande* ligande meth huss oc jord *Aker* oc ængh skogom oc fiskewatnom qwærnom oc qwernestadum tomtom oc tompstadum torpum oc fæmarkom oc allom wtwæghom j wate oc thorre nerbyy oc fierren ænge wndan takno j thy næær nw tilligger oc rettelighe til ligge bør ee huad thet helst ær eller ware kan oc affhendir jec mich for^{da} gotz oc gard *Lædaby* oc minom *Arffuom* oc epte(r)kommendom oc til egne thet for^{no} *Wat-*

stenæ Closter til ewerdelighe eghe whindred oc wqwalt aff mich oc allom androm æwærdelighe epther thenne dagh swa at for^{de} gotz oc gardher skall ew(i)nnelighe wiit Closter bliffue oc ey burt skiptas eller bytes ffor ffor^{de} myne dotter dotter siel oc henness fader oc alle myne Arffue oc til ffor^{de} prouente økelsse som for er saghd oc thy giffuer jec heredzhoffdinganom j ffor^{da} Warthoffte herade fulle makt oc wald med thette myt breff for^{da} gotz Lædaby fastfara oc fasta a giffua oc stadug dømme for^{de} Wastena Closter til ewindelighe eghe som for er sagd Till thess mere wisse oc høgre forwaring ladher jec med with oc willie mit ynsigle henges for thette breff oc bedes jeg till witnesbyrd welborne menz ynsigle som er forst myn kere Swagher Her Olaff Nielsson riddere oc myn sønss Jep Hegles met myt for thette for^{ne} breff Datum Haffnis Dominica Jubilate etc. Anno domini Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimoquinto

Bagpaa, samtidigt: Eskils Akasons breff opp Lædhaby — Yngre: B N iii j bokinne M xxxj — 27. her

Væbneren *Nils Finkenow* erkjender, at han i Trang for Livsophold har solgt til *Scarte Hr. Aake Jensson* sit Gods *Smedstad* i Frostuna Sogn i Dagahered for 64 Mark i svenske Penge i Stockholms Mynt, som han har oppebaaret, hvilket Salg hans Broder *Karl Finkenow* og andre Slægtninge medbesegle.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 6 Vaabensegl mangle No. 1 og 6, 2det udtydeligt, 3die Sparre, 4de Färla og 5te Baad. Sigillat.
forb. m. No. 207 nedenfor.

189. 28 Oktbr. 1455. Aaby (Sødermld.)

Jac Niels Fynkæno a wapn kænns med tettha mith nærwarandhis breff ath jach med wiliæ och beradhno modhæ och for myn stora trong oc nødh skuld som jac haftt haffuer och særdhelis j thetta horda arith fare myn liffs fødhæ skuld haffuer jac salt och wplatith welbirdogh man Swarthe her Akæ Jæns-son riddare myth gozs Smydhista til ewerdælæghe ægho som ær eth halff marklandh jord ligghandis j Frøstwna sonk j Dagæ heradæ j Strenghenes biscopdhømæ fare iiij mark och sextighi Swenska pæninghe Stocholms minth swa goth mynth ath halff nyændhe mark gør æn lødhog mark hwilkæ pæninghe swmma

jac kænnis mich rædæleghe och fwillæ(leg)hæ haffwæ wporit
 Thy aff hænder jac mich och mynæ arffwa for^{de} gozs
 Smydista medh allom tillaghom oc tilæghner thet for^{de} her Akæ
 oc hans arffwom som forskriffwæt sthar med hws och jordh aker
 oc ængh skog och fyskæwanth och med alla thy ther aff aller
 til lighæt haffuer och æn til ligher hwat nam thet helst næmnas
 kan jnthæ wndhæn takit skædhe thet swa som gwd forbiwdhe
 ath thetta gozs Smydista swmth æller alth for^{de} her Akæ eller
 hans arffue fran ginghe med nokrom reth æller lanslag tha til
 plicther jac mich och myne arffwe for^{de} her Akæ och hans arff-
 wom swa goth gozs j gæn fa och j swa godhe leghe och med
 miklæ likæ ræntha jnnan næsta sex wikor æffther thet ware
 hanom æller hans arffue fran gath allæ tessa articula loffuar
 jac Niels Finkæno stadhokt och fasth ath halla med mith oc
 myne arffue wider mynæ sannindh oc godhæ tro vthan alth
 arkt Thil tæssins mæra vissa och ytræ forwaring tha bider jac
 wælbirdoghe mæn her *Æringlis Nielsson her Fader Wlfson rid-
 dare oc myne næsthe byrdhomæn som ær her Join Karlsson
 myn moder broder her Erik Lypæn myn moder systerson och
 myn broder Karl Fynkeno ath the hænghe theris jnsigle for
 tettha breff med myno oc giffuer herishøffdinghen j ty heradhe
 som gozsit j liggher fwillæ maecth ath fastha giffue for^{de} her
 Akæ æller hans arffuom a myne weghna som jac sielffuer nær
 ware ær tettha breff giffuit j Aby arom æpter gwdzbyrd
 M cd lv Simonis et Jude dagh

Bagpaa: Niels Fynkenos breff pa Smedista

Til Bestemmelse af Grændserne mellem østre *Hogstvet* og *Eldor* i Aas Sogn
 fremlagdes 10 Decbr. 1703 to gamle Pergamentsbreve.

Indtaget i Follo Thingprotocol 1702—5 i norske Rigsarkiv (Retsprot. No. 325
 fol. 90). (Jfr. Dipl. Norv. III No. 247 og V No. 198).

190.

Uden Dag 1456.

Aas.

. Ved denne forretning war nu tillstede lenszmanden velforstandig
 mand Michell Lauridzen, som till Rettens betiening hafuer till neffnt efter
 følgende Laugrettismænd Hoffuor Trejder Hans Børsum Poull Herum Olle Wold
 Niels Steensrud Joen Burum

Horda for os udj Rette fremkom, Carll Hogstved, som hafde ladet gifue sin Nabo Haagen Eldor varsell, till denne tid, at vere tillstede, at dett delle, som hans documenter jndeholder kunde vorde efterseet, at hand der efter kunde niude huad Ret var, och der jmod iche vorde fornermet

Og anuiste nu Carll Hogstved 2de gamle Pergemendz breffue det ene udgaaen i Sal: Høylofflig Kong Erichs tid, horunder iche findes nogen jndseigle, men vnder hengende, nogle smale lapper horudj signetere schule vere hengende,

Saa og et andet gl. Pergemendz breff vnder 6 hengende Jndsegle aff dato 1456, som schulle jndeholde, horledes Eyledelene till disse gaarder, i de tider hafuer verit adtschilt fra huer andre, og formodet Carll Hogstved at maate niude effter samme breffuers jndhold, huis hans eyende gaard var till horig, og derpaa iche fornermis

og bleff nu her i Retten fremblagt Copier aff same breffue, som mand kunde rette sig effter at lesze saasom de i sig sielff, vare meget vkiendelig, og aff den eldgl: schriff, som iche mange i disse tider kand oplæse;

Horeffter Carll Hogstved gjorde vduisning, paa huis hand formodet med Rette hannom at schulle till komme, nemlig fra Bechen, nedentill og op effter Veyen, lige till 2de Steene, som synden for Eldor huuse er beliggende, der fra hand formeendte Deelet strechet sig opeffter till Grinde Ledet, og siden holt sig till den vej eller stj, som gaar ofuer till Refuug, effter et vad, og siden till nogle Steene, som dog iche siuntes at kunde komme ofuer eens, fra det ene sted till det andet, effter den Erfarenhed, som der om nu kunde vere at forneme, ej heller, Grindeledet og meere, som hans breffue jndeholder, hafuer verit at vduise, men den gl: forloben tid giort Ende paa alt saadant, og frembragte her om dissze proff¹

¹ Disse folge nu paa flere Sider og lægges til Grund for Dommen, medens Karl Hogstvets Udvisning underkjendes som ikke stemmende med hans egne fremlagte Documenter.

Helge Baardssøn bevidner sin Værfader *Ogmunds* Udsagn om *Teigsmyren*, der ligger til *Hjarrandrud* (Ski Sogn, Kraakstad), og hvorpaa kunde slaes 15 Læs Ho.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Haraldstad i Rakkestad. Seglet mangler. (Jfr. Dipl. Norv. XIII No. 16).

191.

26 Septbr. 1457.

Skotbud.

Ollom monnom *monnom them sëm thethhæ bref sea adher høræ ssænder Helghæ Baardzson Q. g. ok sinæ kunnikt

gerandhæ at jek war a Skotbwð sæm liger j Krakæstadsokn a Follo a manædagæn nestæ for Michialz messe Anno dominj Medlvj witnær jek med jnciglæ mino ssegn hans Ommondz werfadher mins at jek hørdhæ han segiæ thet for mek at thennæ Theigs myyr ær nw annærleidhæs wordæn jek wisthæ thet at heer war slæghit a xv laas høyy oc liger then fornemdh Theigs myr appter til Hiærændherud, jtem liger fornemdh Theigs myr a wægenom som awstan hallær til Hiærænderwdh til ssanyndæ Sætton jek mjt jnciglæ for þettæ bref gjort war degj ok aræ sæm for segir.

Bagpaa med en omtrent samtidig Haand: Ollom monnom them sæm þette bref — Med Haand fra 18de Aarhundrede: bref om gaard j Scheid sogen.

Kong *Christiern I* forlener Rigsraaden Hr. *Magnus Gren* med *Vånge Fjerding* i Østergötland og befaler Indbyggerne at vise ham *Lydighed* og betale ham de sædvanlige Afgifter.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Det store Kongesegl vedhænger, noget beskadiget.

192.

21 Oktbr. 1457.

Stockholm.

Wij Cristiern meth gutz nadh Swerikes Danmarcks Norges Wendes oc Gotes konung Greue i Oldenborgh oc Delmenhorst gøre alla witerlight at wij aff wora sønderliga gynst oc nadh swo oc fore troskap oc wilieliga thienist som thenne breffuisare her Maghens Green Riddera wor ælskelica man oc Radh oss oc wort Rike Swerike her til giort haffuer, oc en her epter troliga göra oc bewisa skal oc maa swo lenge han leffuer Tha haffuom wij vnt oc forlent och meth thetta wort opna breff vnom oc forlenom honum wort oc kronena gotz Wonge fiærding liggendis i Østregötland meth all sin tilliggelse oc konungxliga rentto oc rettughet, ehwat thet helst ær eller nempnes kan friit atnywte oc beholde swo lenge han leffuer, vden nogher affgift theraff atgiue Thy bethie wij oc biwdha idher alla oc hwer serdelis wora oc kronene skatskyldughe bønder oc mene almoga som i forscreffna gotz byggia oc boo ati her epter wæren honum hørughe oc lydughe, oc gøren oc giffuer honum til godha redhe ider aarlige landskyld, skat, sakøre thienist oc alla andra vdhskyldher som j oss paa kronene weghne plyktughe æræ, oc

engen annen Swo lenge han leffuer som forescreffuet staar, oc lader thet engelunde, Oc forbiwtha wij alla wora fogheta oc æmbitzmen oc alla andra ehwo the helzt æra eller wæra kunno. for^{na} her Maghens Green her vthinnan athindra eller hindralata mætha qwelia eller j nokra matto oforretta vnder wora konunxliga hempdh oc wrethe Datum in Castro nostro Stokholmensi die vndecim milium virginum Nostro sub Secreto presentibus appenso Anno domini Mcdquingagesimoseptimo

Under Folden: ad relacionem Erii Absolonis militis magistri curie

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: 1457 -- Förläningsbref

Svarte Hr. Sigge Jønsson skjænker med Samtykke af sine Brødre Svarte Hr. Thure og Svarte Hr. Aake Jønssønner en Stang Eng i Laggarbo Eng i Jünåkers Hered og St. Nicolai Sogn til Nyköping Kloster for Aartidehold for sig og sin Slægt.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Vaabensegl (Baad med Dragehoveder i Stevnene) vedhænge.

193.

9 Marts 1458.

Nykøping.

Alle the dannemen som thetta breff høra æller se hilsar iak Swarte Sigge Jønson riddare kerliga med gudh kennis iak med tesso mino nærwarandis opne breffue ath iak med bærådne modhe ok med mino ælskæliga brødhra radhe ok samtykkio hawir vnth ok giwit til Nycopinghz clostre æna stangh ængh ligggiandis j Lagarabodho ængh i Iønakærs hærede i sancti Nicolai sokæn til æwerdeligo ægo ffor mik ok min fadher ok mina forældhra som fram lidne ærw ok æn afida kunna gudi til loff ok æro jomfrv Maria ok sancto Francisco ok allom krithnom syælom til roo ok nadher j saa dana mattha ath brødherne i for^{da} clostre skulu plichtoge wara ath halla hwarth aar saa længe som for^{da} closter star æth bægengilse med allom brødhrom manadagin næsth effther tridhie synnadagin effther pascha nw næsth komandis Ok oppa thet ath thenna syælarycht skal hallas tha affhændher iak mik for^{de} Swarthe Sigge ok minom arwom the for^{da} ængh ok til ægnar iak hæne til æwerdeligo ægo til for^{da} Nycopingz closter Ok kunne thet saa hænda som gudh forbywde ath thenne for^{da} scyæla rycht ækkæ

hullis ok finnis thet med skæлом ath saa ware tha gywer iak minom arwom fulla macht til ath atherkræuia the for^{da} engh ok ey annars Ok gywer iak hærishøfdingenom ther i samma hærede fulla makt ath fastha ffor^{da} engh oppa hæristingh som Swærijs lagh wthvysa Til thes mæro visso ok vitnisbørðh tha bædis iak vælborna manna insigle som ære mina ælskælige brødhra her Swartha Twre Iønson ok her Swarte Ake Iønson ryddara med mino ægno hængyandis for thettha breff Som ær screwit i Nykøpingh arom effther gudzs børðh M^o cd^o l^o ok oppa thet at-tande torsdagin for mitfastha swnnadagh

Bagpaa: Oppa Laggerabada engh — j begengilse om aareth y tridie vikum effther pasca

Brodrene Svarte Thure Jønsson og Svarte Sigge Jønsson, Riddere, gjøre vit-terligt, at de have mageskiftet forskjelligt Jordegods med hinanden, hvoriblandt Gaarde, der havde tilhørt deres Fader Hr. Svarte Jøns og deres afdøde Sister Benkte Jønadatter.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænge No. 1 og 3.

194. 11 Marts 1458. Nykøping.

Alle the godhe Mæn som thettha breff høre eller se helser jak Swarthe Thure Jønisson riddere kerligæ med gudh ok ghør vittherligt med thettha mith nerwarandis øpne breff thet iak ok min elskalica brodher Swarthe Sigghe Jønisson riddere worum staddhe j Nykøpingh midfastæ løgherdagh Arom effter gudz byrdh M^o cccc^o lviiij^o tho giørdhe vy eth lageligt ok vinligt jordhe skiffthe os j mellom som her screuet star fforst fik jak aff min elskalighe brodher Swarthe Sigghe Jønisson en gardh j Fægherult som renther iiij pundh smør ok eth ødhe gotz som hether Qwernærydh ok en gardh j Follinghe som renther i pundh smør Alt liggiendis j Viwelstade sokn j Vesbo j Lin-køpings biscops dømæ ok en halffuen gardh j Gulberghe som renther ij pundh smør j Ørby sokn j Mark j Skare biscops dømæ ok fyr thesse for^{ne} godz ok egodelæ lagdhe jak min elskalica brodher Swarthe Sigghe Jønisson jghin en gardh som hether Nes j Flettabo sokn j Norbohæret j Vestraars biscops dømæ j Vesmanne landhe liggiendis ok renther aarlige vi^c jern Jtem fik jak en gardh aff min elskalica brodher Swarthe Sigghe Jønison

son som hether Ødinstabod som renther x øre penninghe ok liggheer j Tyllinghe sokn j Asuwndhe hæret j Opsale biscops dømæ ok allin min broders egodel som han egher j Forshem j Forshem sokn ok j Kaalstorp j Fulleløse sokn liggiendis j Kindhehæret j Skare biscops dømæ ok allin hans egodel j Siertorp j Marka sokn j Vilskahæret j Skare biscops dømæ som vor fadher her Swarthe Jøns køfftæ aff velboren man Biørn Nielsson ok ther moth vnthe jak min elskalica brodher allin min egodel som jak erffdhe effther min elskalica systher Benkthæ Jønissæ dotther gud henne siel nade j prowaste Økna som renther xvij penninghe ok xiiij øre liggiendis j Barwa sokn pa Østrarekin j Strengnes biscops dømæ ok allin min erffuedel som jak erffdhe j Kellaas effther min systher som renther i penningh ok v orthogher liggiendis j Sæby sokn j Smalandh j Linkøpings biscops dømæ Tesse for^{ae} gotz aff hendher jak mik ok minom arffuom ok effter komendhe ok til egnar jak them min elskalica brodher Swarthe Sigghe Jønisson ok hans arffuom ok effter komende til ewerdelica ego med aker ok engh skogh ok fiskævavn med torp ok torpæstædher qwernæ ok qwernæstædher nerby ok ferrin jnghen vndhin taghin med alle vthvædher ok til lagher som ther aff aldher til legat haffuer ok æn til ligghe kan thet ath fare ok brukæ sælie ok byta effter sin eghin villie Til mere visso bedis jak velbornæ manne jncigel som ær Klaws Plathe Olaff Ryting Eric Tyrgelsson henghe med minno egenæ jnciglen før thetta breff Screffuit Aar ok dagh som forscreuit star

Staffan Olafsson gjør vitterligt, at han med sin Hustrues Samtykke har solgt til Hr. *Magnus Benktsson* sin Andel af *Bønærød* i Lännes Sogn i Askers Hered og en Gaard i *Lundby* i Hackvas Sogn i Grimstens Hered (Ørebro Len). Blandt Beseglerne af Brevet er Hr. *Amund Boll*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl vedbænge, utydelige. Omskriften paa No. 2 synes at være Amund Pedersson; Hjelmtegnet er 2 Arme, holdende en Krands, i Skjoldet maaske en Rose.

195.

6 Mai 1458.

Göksholm.

Jac Staffan Olaffson [a wapn gør witer]ligit med thesso myno nærw[arandis] opno breffue huar thet helst for dandemæn

komo kan thet jac m[ed w]ilia oc beradhno mode onødher oc otwingder oc med myn hustru samtøchkiø salt oc vp antwardat haffu[er e]rlighom oc wælbørdhøghom man her Magnus Bæntzson riddare thessa myna gootz alla myna æga dela j eet torp som hether Bønærødh oc ræntar ena halff marc Swenska pæninga liggiandis j Lænnis sochn j Askers hæratt oc een gard j Lundhby then sunnersta som ræntar ena marc Swenska lighian-dis j Hakwass sochn j Grymstens hærade for sexton marc Stokholms mynt swa ath viii marc gøra ena lodoga marc med hws iord aker æng skoghum skiulom tompsta tompstada hwmbla garda strøma nærby oc fierre jnnan gards oc vtan engo vndan taghno som thom gozsom aff aller til lighat haffwer eller en spørias kan epter thenna dagh Oc kænneis jac mik myna betalning alla opburit haffua til godho næghio oc tachka swa at mik allaledis væl att nogher thy aff hændher jac mik oc myna arffua oc epter komande thetta forscripna gooz oc til egnar her Magnus Bæntzson oc hans arffua oc epter komande til æwerdeligho ægho styra oc radha brvka oc sælia epter sinom egnom vilia vare thet oc swa som gud forbiude at thenna forscriffna gooz med naghar lag eller ræt her Magnus Bæntzson eller hans arffwm aff ginge tha tilbindher jac mik oc myna arffua oc epter komande her Magnus Bæntzson oc (hans) arffua oc epter komande swa got gooz j geen lægia j swa godho læge oc mæclo rænto som aff thy gozse gaar jnnan sex vikwr nest komande vidh sanningh oc godha tro oc vtan alt archt oc hielpa ræde oc bedher jac hæradz høffdingan j samma hæratt at giffua for^{da} her Magnus Bæntzson fasto oc lyst pa for^{da} gooz oc køp likar wiis som jac ther sielffwer vare som landslagh wtuisa oc forbiudher jac hwariom manne epter thenna dag her Magnus Bæntzson eller hans arffwm naghat hyndher eller qwal gøra pa for^{da} gooz oc kōp Til thes mero visso oc stadfestilsse tha hængher jac vetherlica mit jncigle fore thetta breff Oc bedhis jac vælborna manna jncigle til ytermeer forwarning, oc vitnisbørdh som ær her Amund Bolt riddare oc myns broder Magnus Olaffson Gudmund Ericxson wæpnara at hængia fore thetta breff med myno egno Scriptum Gøxholm Die Johannis ante portam Latinam Anno dominj M^o cdl octauo

Bagpaa : Staffan [Olaffsons] breff

Svarte Hr. Sigge Jønsson gjør vitterligt, at han har gjort Mageskifte med sin Broder *Svarte Hr. Aake Jønsson*, Lagmand i Sødermanland, angaaende Gaardene *Sæby* og *Skæggesta* i Barfva Sogn (Sødermanland), som de havde arvet efter sin Søster *Benkta*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Vaabensegl vedhænge (No. 1, 3 og 4 Baad, No. 2 Sparre).

196.

2 Juni 1458.

Stockholm.

Jach Swarte Sigge Jønsson riddare gør vitherlikit med thetta mith næ(r)uarandes opnebreeff mich haffwa gioorth med vilia och beeraadhne moodhe och med myne vener samtykkie eeth lagliketh joordha skipte med myn ælskelighe broodher Swarte herre Aake Jønsson riddare Sydhermanna laghman j swaa maatto som hær æpter ffølgher ath jach haffwer honom wnth och vplathith til æwerdelica æghe jj gaardha i Sæby j Barua sookn j Østereeke næst liggiandis kirkien som ær viij øris landh joordh hulka gaarda jach fik med luth och lagha caffwla æpter myna syster Bæncta gudh henne siel naadhe Och han haffwer mich jgen giiffwit j gaardh j sama Sæby østersth som ær j mark land joordh oc j gaardh j Skæggistie (o: —a) som æ(r) iiij øres land joordh och j øres land j sama Skæggista j presta teeghen j sama sookn liggiandes och j sama hærede j Strengens biscops dømme hulka jj gaarda han fik paa syn luth æpter myn ffor^{da} syster Benkta Ty aaff hender jach mich och myna arffwa thessa ffor^{da} jj gaarda j Sæby och tilegnar jach them myn ffor^{da} ælskligh broodher Swarte her Aake och hans arffwe til æwerdelica æghe som fforscreffwath staar och ther til gaff han mich xvj mark Stokholmske peninge fførty thet war ey saa wæl bykth jach j gæn fik som thet jach honom wnte hwilka peninge jach kennis reedhelica haffwa opburith j reedho peninge och ey j andra warer Skeedde thet swa som gud forbiwdhe ath thesse ij gaardha j Sæby sompth eller alt aaffginge med noghon ræth Thaa tilplikter jach mich med myna arffwa honom och hans arffwom saa guth goodz j gæn giiffwa j swaa goodho læghe med liike mykle rænte som thet nw rænther jnnan næste vi viker ath thet vaare honom eller hans arffwa aff gaaith Och giffwer jach hæredzhøffdingen fulla makth aa myna wæghna j thet hæredhith goodzith j ligger mynom brodher eller hans vissa budh fasta och fulskæl ther oppaa göra æpter ty Swerigis

lagh wth wiisa naar han ther æsker oppaa Til tesses breffs meera wisso och hægge fforwaring thaa bidher jæch wælbyrdugha mæn her Ffadher Vlffson myn ælsklich broodher Swarte her Twre Jonisson herre Toordh Boonde Philipson riddere ath the hængie there jncigle for thetta breff med myne Giffwith j Stokholm Aarom æpter gudz byrdh Medl oppa thet aattende ffreedaghen næsth epter helghe liikama dagh

Bagpaa: Eth skiptis breff om ij go(r)dhæ j Sæby

Borgermestere og Raad i Hansestæderne *Lübeck, Rostock, Stralsund og Wismar* udgive med andre Stæders Samtykke Artikler for de *tydske Kjøbmænd i Bergen* angaaende Handelen, Afgifter, Mynt, Oldermænd m. fl. Forhold. Indtaget i Brev No. 216 nedenfor. Noterne i Randen skrevne med Haand fra 16de Aarhundrede. (Trykt efter en anden Afskrift i Hanserecesse 1431—1476, bearb. v. G. Fr. v. der Ropp 2. Abth. IV S. 431 f. samt i Willebrandts *Hansische Chronick* III S. 65 f og i *Urkunden-Buch der Stadt Lübeck* IX S. 613 ff.)

197.

3 Juni 1458.

Lübeck.

Wy borghermestere vnde raedmanne der stede Lubeke Rostock Stralessund vnde Wysmer vmme nutticheit vnde woluart des ghemenen besten vnde der nedderlaghe bestantnisse to Berghen jn Norwegen hebben angeseen mennigherhande gebreke schaden vnde anval dar de nedderlaghe darsuluest sere mede geswaket wert vnde deme vortowezende so hebbe wy mit hulpe vnde rade anderer stede desse nascreuen stucke vnde artikele bevilbordet vnde beleuet bydden vnde beden jnterste dat de koplude to Bergen nyn meel beer ofte molt er to der rechten kopsteuen vtsteden scholen na deme de vorsteuen mit endracht des kopmans vmme des gemenen besten wyllen affgedan is. Jtem also denne de Suderseschen de Hollendere vnde de Kampere vnwonlike kopenschop to Bergen driuen also mit redem golde vnde gelde to kopslagende dar vmme bede wy borghermestere vnde raedmanne vorben. dat nymand mel molt ofte beer to Bergen vmme rede gelt ofte golt ware vmme ware sunder allene ware vmme [ware¹ geuen schole so oldinges wonlik is gewesen. Jtem so denne ok to Bergen grot vorderflik schade beschüt van wegen des pagimentes so vorbede wy dat

gelt entf. men nynerleye golt durer ut geuen vnde entfanghen schal to Bergen sunder allene den sosteynden pennynck durer dan id in vnser steden gelt vppe dat des jrluchtigesten hochgheboren forsten vnde horen heren konynges to Dennemarken munte van werde bliue also dat al suslange wonlik is gewesen. Jtem gebeden wy allen kopluden van der Dusschen Henze de to Bergen

schot. jn Norwegen sint ofte komen moghen dat ze to deme schote also de copman vp sik settet vnde ouer eendregen dat en jewelik dar willich to zy vth to geuende to rechten tyden weret auer sake vmme meynyger leye *amual vnde schaden de deme kopmanne ouergeit vnde sik van dagen to dagen vormeret vnde nicht vormynnert vnde de kopman dar vmme mit eendracht vppe sik enen drachtliken scat settede vmme nutticheit vnde der nederlaghe bestantnyse wyllen dar schal willich to wesen kopmanne vnde schipheren ampte vnde alle de genne jn der Henze begrepen sint de der nederlage to Bergen bruken willen vorsoken vnde vorkeren vnde weret dat dar jemend were ofte queme de des mit willen nicht vtgeuen so schal de kopman ofte de vor den kopman raden de macht hebben dat se eme syn gud dōn rosteren vnde hinderen vnde schal denne vtgeuen dubbelden schat ofte sodane vorben. schot vnde were id sake dat iemend van denne queme de syn schot edder *vppesettenden schat nicht vp ofte vtghegeuen en hadde de schal dem kopmanne ghebroken hebben hondert schillinge Engelsch. Vortmer were

vorboden reise. jenich kopman ofte iemand anders de des kopmans rechticheit bruket to Bergen queme vnde verbodene reyse ghevaren hadde dar mach de kopman borgen van nemen bette vor de stede. Jtem so bede wy dat nymand von der Hense sunderlike stede ofte lande vorsōken schole jn Norwegen mit kopenschop to holdende ofte to vorsokende sunder allene in den steden also wonlik is by broke hondert schillinge Engelsch na vt wysinge der

confirmatie des breuesz to Lunenb. gegeuen. priuilegie. Vortmer confirmeren vnde bestedigen wy vnde wyllen ghehouden hebben den breff jn alle(n) synen puncten vnde artikelen de bynnen Luneborch van den steden der gantzen gemenen Hense vmme des gemenen besten wyllen na godes bort verteynhondert jar dar na jn dem twelften iar amme auende der hemmeluart vnser heren is beleuet vnde gegeuen. Vurdermer so bede wy eneme jewelken kopmanne schipperen vnde ampmanne to Bergen vorkerende vnde in de Henze behorende ofte de

gemene kopman to Bergen jenigerleye puncte vnde artikele
 vmme nutticheit des gemenen besten vpsettede dat men de also schal copmans
 vpsetter (?)
 holden by alsodane gebroke alse de kopman dar vp settet. Jtem
 so gebeden wy alle den gennen de meel molt vnde ber vth
 vnser vnde anderen steden by der Osterze belegen to Bergen wedder in
 de Oster-
 schen stede
 to segelen.
 bringen dat de mit erer ware vnse vnde andere stede darsuluest
 by der Osterze belegen wedder vmme vorsoken scholen. Vurder olderlude.
 so bede wy dat nyne olderlude to Berghen wesen scholen dan
 de allene de na older loueliker wonheit plegen to wesende van
 der Dudesschen Henze by vorlust hundert schillinge Engelsch
 vnde des kopmans rechticheit. Alle vorscr. stucke vnde artikele
 gebeden wy vorbenanten stede Lubeke Rostoek Stralssund vnde
 Wysmer jn dem namen der gemenen stede van der Dutschen
 Henze vmme woluart des gemenen besten vnde sunderlinges der
 nedderlage bestantnisse willen to Bergen jn Norweghen eneme
 jewelken van der Dutschen Henze dar vorkerende stede vast
 vnde vnuorbroken to holdende Vnde oft ze nicht ghehouden
 worden dat god vorbeden mote So moste wy myt hulpe vnde to
 dont der anderen stede dar to belegen dar anders vp vordacht
 wesen dat se holden mosten werden vnde dat mit eneme so
 richten dat dar en ander angedechte. des to orkunde vnde merer
 vorwaringhe aller vorscr. stucke hebben wy vnser stede jnge-
 segele witliken don henghen an dessen breff. Gegeuen vnde
 screuen bynnen Lubeke na der bord Cristi vnser heren dusent
 veriteyn² hondert iar dar na jn dem acht vnde vefftigsten des
 ersten sonnauendes na des helgen lichamen daghe.

Bagpaa: Anno mcccclvij to Lubeke gheuen van den steden
 Lubeck Rostock Wyszmer vnde Stralessunt.

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ² Fra [igjen
 ndslettet.

Scarte Aake Jønsson, Ridder, kundgjør, at da et Gods *Fullista* i By Sogn
 (Vestmanland), som han for nogle Aar siden havde solgt under *St. Anna*
 Chor (i Vadstena), hvor Dronning *Philippa* ligger begravet, nu er samme
 Chor frakjendt, overlader han det isteden *Vesterby* og *Medelby* i Fernabo
 Sogn.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænge No. 1 utydeligt
 og No. 2 (Baad); No. 3 affaldet. (Se ovenfor No. 167).

198.

2 August 1458.

Vadstena.

Alla them som thetta breff høra æller see helsar iak Swarte Ake Jønisson riddare kerleka med gudh kwnnogt gør iak med thesso mino nærwarandes opno breffwe swa for æptekommandom som nærwarandom at æpter thet at iak for nokrom aarom haffde saalt eth gooz vnder then choren som drotning Philippa gud henna siæl nadhe begraffwen ligger och hether sancta Anna koor ok gozith heter Fullista i By sokn oc Wesmanna lande liggiande huilkit for^{da} gooz ær nw for^{da} kore affgangit Thy antwardha iak thessin æpter scriffna gooz vnder for^{da} koor som ær Westerby ok Medhelby i Fernabo sokn i Norbo hærådhe liggiande i samo mattho oc wilkor som mith breff lwdher med hwilko iak saalde for^{da} gooz Fullista ohindrat oc oqwalt aff mik ok allom minom arffwom Ok for^{da} goz med sinom tillaghum skylda aarluka til affrad oc aff skuld ij faat iern Til mere wisso oc widherkønnilse hænger iak med with oc vilia mith jncigle for thetta breff Ok bedhis iak til vitnisbyrd welborna manna jncigle som ær fyrst mins kæra brodhers her Swarta Thure Jønisson riddara oc her Tord Bonda hængiandis for thetta breff Datum Wazstenis Anno domini M^ocdlvij^o Jn crastino aduincula sancti Petri

Bagpaa: Westreby ok Midelby — Fra 16de Aarhundrede: lampan — Fra 17de: Swartte her Åke och her Ture Jønssonner — Snäckian 1458.

Biskop *Benkt* af Skara og to Riddere gjøre vitterligt, at de efter Kong *Christiern I.s* Befaling dømte i Sagen mellem *Svarte Hr. Aake Jønsson* og Presten *Hr. Harald* i Østerplana Sogn samt paa den anden Side Hustru *Arfrid, Thorsten Jonssøns* Enke, der erkjendte at have ødelagt sin Faders, *Benkt Thuressøns*, Gjældsbrief til *Hr. Nikles Svarte-Skaaning*, *Hr. Aakes* Farfader, hvorfor hun nu dømtes til at give Erstatning.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Segl (2: Enhjørning. 3. Løve og en halv Lillie (Natt och Dag)) vedhænge. Sigill. forb. med Brev No. 179 ovenfor og 201 nedenfor.

199.

16 August 1458.

Skara.

Vy Benkt med gudz nade Biscop j Skare Eric Nipertz Magnus Benktsson riddere ok laghmæn ghørom vithterligt med

thetta vort nerwarandis opne breff ath Arom effter gudz byrdh M cccc° lvij° odinsdaghen nest effter vore frw dagh assumptionis j Skare vore vy til skikkadhe aff vor Nadighe herre koningh Cristiern med hans nadis fulmektighe maktbreff at aat skilliæ velboren man her Swartæ Ake Jønisson riddere ok her Harald kirkioprest j Østroplandh j Kindhæhæret ok hustru Arfridh Torsten Jonssons effterlewa med rettho om nakor kostelliche breff som før^{ne} her Ake kerdhe ath før^{de} her Haraldh til gymæ haffdhe aff hans fadher her Swarthæ Jønis gudh hans siel nade som ludindis vore pa hustru Arfrid ok hennes med arffue om en Summæ peninge som her Akes fadher fadher her Nicles Swarthe Skaningh haffdhe lænt hennes fadher Benkt Thuresson som var iij° mark Swenska swa godh mynth ath sex mark Swenska giördha ena lødøgha mark fem tymmer mardskin x tymmer graskin eth stykke røt ipertz en hingxt swa god som xx lødoghe mark huilken breff her Haraldh henne loth se j godhe tro ok hon syndher slet ok reff med veldhe ok haffdhe før^{de} her Harald fyrre vatter til retto med henne j koningh Karls tiidh tho reffxsten stoth j Skare Tho vardh hon nidherfellogh før samæ gerningh ok til dømpt ath utgiffuæ før^{de} her Haraldh the samæ for^{de} penninghe summa skin klæde ok hest huilket han beuistæ før os med en vtscrift besegelt aff dombreffuet stoth ok Capitulum til ther sama stadz ath swa var dømpt som før^{ut} star j reffxten ok tesgeliges her Tordh Bondhe Phillppusson riddere Olaff Rytingh Ragwaldh Andersson Torbiørn Maghnusson vepnære ok før^{ne} hustru Arfridh stot tho til sware kwnno thet egh aff værio eller mothe siggie vthan stot til ath hon them syndher reffuet hadde ok antwardhe her Haraldh tho strax pa reffxsten her Ake sith dombreff ok giordhe honom myndoghen ok mektoghen før retthen then før^{de} penninghe summa op at bære aff hustru Arfridh jnnen then tiidh som hans dombreff ludhe effter thy thet var honom ok hans sytzskena arørendhe Thy dømmer vy æn nw hustru Arfridh the før^{ne} penninghe summa vt atgiffua her Ake ok hans sytzsken jnnen neste sex vikor her effter vidh sine xl mark før koningdom j alle mathe som thetta førre dombreffuet ut ludhe vore thet swa ath hon the før^{de} penninge summæ klædhe skin ok hest ekki vt gaffuo jnnen tesse neste sex vikor tho dømmer vy her Ake ok hans med arffue til hennes gotz huar thet helstz

liggher j Vestergøtlanth eller Hallandh swa lenghe the fult haffue opburit før theris summæ Til mere visso ok vitnisbyrdh henghe vy vore secreth ok jncigel nedhen før thetta breff screuet j Skare aare ok dagh som for^{u^{et}} star

Bagpaa: Ludhendhæ pa hustrv Alfridæ gotz her Haralds i Østroplande [y Kindh herith¹ — Med Haand fra 17de Aarhundrede: No 25. Biskops Bänktz dom Breff 1458.

¹ Fra [med Haand fra 16de Aarhundrede.

Kong *Christiern (I)* underretter Indbyggerne i *Stavanger* Lagdømme om, at Biskop *Sigurd* m. fl. sammesteds have indberettet deres Lagmands Død, hvorfor Kongen efter Aftale med sit nu tilstedeværende Raad har beskikket sin «elskelige Mand og Tjener» *Thore Thorkelsson* til Lagmand i *Stavanger* og medgiver ham sin Følge- og Anbefalingskrivelse.

Efter 3 Afskrifter bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kbhvn.¹

200. 19 August 1458. Kjøbenhavn.

Wi *Christiern* meth gutz nathe Danmarks Norgis Sverrigis Vendes oc Gothes Koning Grefue i Oldenborg oc Delmenhorst, Helse ether alle vore Elskelige godhe men oc mene almue som bygge oc boo i all *Stavanger* Laghsav, Kerlige meth gudh oc vor nathe, oc gøre ether viderlight at oss Elskelighe verdughe Fadher Biscop *Sigvard* i *Stavanger*, oc nogher af ether hafue oss tilschrefvit at ether Laghman ær dødth, Thii hafue vii nu epter vort ælskilighe Radhz radh af Norghe, som nu hoos os ær, sæt oc skicket thene brefuiser *Thore Thorkilsson* vor elsklighe man oc thienare til Laghman at være ouer for^{ne} *Stavanger* Laghsav, oc hafuer han svoret, oc giort sin Laghmantz eed for oss, epter thij som Norgis lagh utviser, Thy bethe vij ether oc biuthe at j hannom her udi hørighe oc lydighe være som ether bør at være ether Loghman upa vore veghne, oc behielpelighe til at Laghen oc retten maa uppe holdis. Svo vel meth then fatighe som meth then righe, hvor han ether ther om behøfuer eller tilsigher, Oc forbiuthe vy alle hvo the helzt ær oc serdelis vore foghete oc æmbitzmen for^{ne} *Thore Thorkilsson* at hindre eller hindre lade i noghen ret at sige, efter thy som Laghboghen utviser som til for^{ne} Laghsav hør, eller i nogher

andre made modh ret at hindre under vor Koningelighe hefnd oc urethe in Christo valete, Datum in castro nostro Hafnensi Sabbato infra octavas assumptionis beate Marie virginis gloriose, nostro Sub Secreto Anno Dominj Medloctavo.

¹ Ingen af disse er skreven med Arnes egen Haand, men paa en liden Seddel har han egenhændig tilføiet: Ex chartis Thorfæi quas ille absque dubio exscribi curaverat ex literis Capituli Stavangr. inter literas vero mihi missas non comparebat.

Kong *Christiern I* stadfæster det af Biskop *Benkt* af Skara og 2 Riddere udgivne Domsbrev i Sagen mellem Hr. *Aake Jenssøn*, Presten Hr. *Harald* (i Østerplana) og Hustru *Arfrid*, *Thorsten Jonssøns* Enke, angaaende nogle af hende odelagte Breve.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Ved det store Kongesegl fæstet til Brevene No. 179 og 199 ovenfor.

201. 14 Novbr. 1459. Kjøbenhavn.

Wy Cristiern meth gutz nathe Danmarks Swerigis Norghis Wendes oc Gotes koning, Greue i Oldenburgh oc Delmenhorst, Gøre widerlicht (for) alle at her Aghe Ienssøn Riddere wor elskelighe radh oc mæn hauer wæret her fore oss oc kert at husfrw Arfridh Thorsten Ionssøns efterleue hadhe forkommet oc sønderslidet noghre breff fore hanum Swosom hans father her Sworte Jens hadhe fongit een klerk som hedh her Harild til thrwer hand at gømme som lude vpa een swm penninge. som dombreffuit huilkedh her Eric Ericssøn oc doctor Niels Rytting haffdhe giwit for^{de} her Harild ther vpa clarlighen vdhuiser. som thette wort breff ær wedherfest, oc haffdhe wi framdelis tilskickedh oss elskelighe werdighe father biscop Beynt i Schare oc her Eric Nypertz. her Maghwens Beyntzson wore elskelighe radh oc mæn at the schulde skylie for^{de} her Aghe. her Arild oc husfrw Arfridh at meth rette som the oc giort haue som theris dombreff oc klarlighen vdhuiser, ther wort breff oc wedherfest ær Thy stadhfeste oc fuldburdhe wi medh thette same wort obne breff for^{de} theris doom wedh fuld macht atbliffwe i alle made, som for^{ne} biscop Beynt her Eric oc her Maghwens dømpet oc vdhgiuit hawe forbywdhendis alle ehwo the heltzt ære eller wære kunne oc serdelis wore foghedhe oc embitzmen for^{de} her Aghe oc hans brøthre her vdi hinder eller vmaghe atgøre i

noghre made vnder wor koningxlighe heffnd oc wredhe, Datum in castro nostro Haffnensi crastino beati Briccij episcopi Anno domini millesimoquadringetesimoquinquagesimonono nostro regali sub secreto

Under Folden: Ad relacionem dominij prepositi Roskildensis
 Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Konng Christernz Bekräfthelse vpå et dom Breff, som Her Åke Jønson haffuer bekomit Anno: 1459.

Hr. *Einar Fluga* sælger med Samtykke af sin Hustru *Elin Lauresdatter* sin Gaard *Løkestad* i Amnehered i Skara Bispedomme til Hr. *Magnus Benktsøn* for 90 Mark i Stockholms Mynt.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl vedhænge, utydelige. I første Segl en Flue m. Omskr. S. Ener . . . sson; p. Hjelman en firbladet Blomst, omgivet af 8 smaa Roser(?).

202. 1 Februar 1460. Gøksholm.

Alla the mæn som thetta breff høra eller see helsar [jac¹ Enar Flogho riddare æwerdelica med varum herra kungørandis med thesso myno opno breffue thet jac med godhuilia oc beradhno modhe oc mynne elskelighe hustrv samtøchkio oc radh salt oc vplathit haffwer vælbornum man her Magnus Bæntzson riddare myn gardh Løkastadha oc alla the ægadela oc torp øya oc laxsa fiske ther vndher ligher med hws iordh aker æng skogum strønum nærby oc fierre jnnan gards oc vtan engo vndan taghno som the godzsom aff aller til lighat haffuer eller en sporias eller finnas kan lighiandis j Wermaland j Anghna herrat j Scara biscops Døme fore x marc mynne en hundrade swenska pæninga Stokholms mynt hulka for^{da} pæninga summo jac kæn- nis mik opburit haffua til godho nøghio swa at mik væl at nøgher oc mynne elskelige hustrv, vare thet oc swa at her Eric Laureson riddare talade paa then brodher [Deel¹ som han haffde j for^{da} Løkastadha tha ær han mik ther j moot skyllog oc mynne elskelig hustrv halft annat hundrade lætta gylløne och ther med een brodher deel j Aspanes oc j the gods ther vndher lighia Thy aff hendher jac mik oc myna arffua thenna for^{da} godz oc torp oc til egnar her Magnus Bæntzson oc hans arffua til æwerdeligho ægo styra radha bruka oc sælia epter sinom egnom vilia vare thet oc swa som gud forbiude at thenna forscrifna gods her Magnus Bæntzson eller hans arffua med

naghra lagha doma eller ræt aff ginge tha til bindher jac mik oc myna arffua her Magnus Bæntzson oc hans arffua swa manga pæninga j geen at giffua oc swa dana mynt som forscriffuat star jnnan sex vikwr nest komande vtan alt hielparæde oc ær for^{da} gods lagbudit oc lagstandit som lands lagh vtuisa Oc bedher jac hæratz høffdingan j sama hærat at giffua her Magnus Bæntzson fast oc lyst pa for^{da} gods oc køp Til thes breffs mero visso oc stadfæstilsse tha hengher jac vetherlica mit jncigle fore thetta oc myn elskelig hustrv Ælin Lauresa dotther Oc bedher jac *jac friborna manna jncigle som ær Niels Hermansson Staffan Olaffson at hengia fore thetta breff til ytermeer forwarning Scriffuat pa Gøxholm arum epter guds børth M cd l decimo jn profesto purificationis beate Marie virginis

Bagpaa: Jth breff oppa Løgestad — Jtém ær thetta breffeth vppaa Løkesstadhe —

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Væbneren *Olaf Laurisson* og hans Hustru *Katharina* sælge til Hr. *Magnus Benktsson* deres Arvegods *Redestadgerde* og en Ager i *Pederløkke* ved Ørebro, hvilken *Jens Laurisson* havde kjøbt af hans Hustrus Forældre uden at betale samme. Medbeseglet af Hr. *Amund Bolt* og Væbneren *Staffan Olafsson*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger 1ste, utydeligt.

203.

15 Februar 1460.

Ørebro.

Alle the mæn som thetta breff høra eller see Helsar jac Olaff Laurisson wapn oc myn elskelighin hustrv Kadrin kerlica med gwdh Gør jac vetherligit med thesso myno opno breffue thet jac med vilia oc mynne e(l)skelighe hustrv samtøchkio oc raadh haffwer wnt oc op antwardat vælbornum man her Magnus Bæntzson ridder mit bødabudh oc mynne hustrv som ær eeth marc land jord j Redista gerdo oc een aker j Pædherlichkio som Jenis Laurisson køpt hafde aff mynne hustrv for eldra oc encte betalat haffde pa for^{da} jord med alle the rænto och ræt-togheet ther vndher ligggher med aker (oc) æng vidh Ørabro lighi-andis til æwerdeligo ægo styra radha brwka oc sælia epter sinom egnom vilia thy aff hendher jac mik oc myn hustrv Kadrin oc vara

arffua thenna for^{da} jord oc til egnar her Magnus Bænctzson oc hans arffua vtan hielparædhe oc forbiudher jac oc myn hustrv huarior man arffwm frendom eller ha the helsth vara kunno her Magnus Bænctzson eller hans arffua naghat hindher eller qual göra pa for^{da} marc land jord som forscriffuet Til thes breff(s) mero visso oc stadhfestilsse tha hengher jac vetherlica mit jncigle fore thetta breff oc bedis jac vælbornum (-renn?) mans jncigle som ær her Amund Bolt ridder oc Staffan Olaffson wapn at hengia theris jncigle fore thetta breff med myno egno til ytermeer forwarning jn Christo valete Scriffuat j Ørabro pa sancti Sigfrüids dagh anno domini M^o cd l decimo

Bagpaa: Øra bro bref

Svarte Hr. Aake Jønsson, Lagmand i Sødermanland, gjør Jordeskifte med sin Broder Svarte Hr. Sigge Jønsson angaaende Gods i Strengenes Bispedømme. Den tredie Broder Hr. Thure Jønsson besegler tilligemed Hr. Fader Ulfsson (Sparre) og Hr. Thord Philippussen Bonde.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænge de 3 første, No. 2 og 3 utydelige.

204.

25 Marts 1460.

Axvall.

Jach Swarte Oge Jønisson riddare och Sydhermanne lagman Giør Witherligt meth thetta mith ner werendis opene breff mek haffua giordh meth willie oc beraadhe modhe ith lagelige jordaskiffthe meth mynom elskelige broder Swarte Sigge Jønisson riddare j sa mathe som her effther fiølgier ath jach haffuer hanom vnth och vplatheth til ewerdeliga ega ij gardhe j Barffwe sokn j Østerreek j Stre(n)gness biscops dømme en gardh j Sæby *østerds som ær en halff mark landh jordh en gardh j Skieggiste som ær iiiij øris landh och en øris landh j samme Skieggiste j presta thegn och han vplodh mek ighen j samme mathe ij gardhe j Sæby j samme sokn heredhe och j samme biscops dømme och ther til gaff jac hanom xvj marc svenske j mellom ffor thi ath the gardhe ware bethra bygdhe them jach fik then the ware han fik thi affhender jach mek ffar^{de} Swarte Oge ach mynom arffwom ffor^{de} gardhe j Sæby och Skieggiste och til egnar them myn elskelige brodher Swarte Siggæ och hans arff-

wom til ewerdeligo egha skedha thet oc sa som gudh for byvdhæ ath thessa ffor^d ij gardhe Sæby eller Skieggiste mynom elske- lige brodher eller hans arffvom meth nokan reth sompth eller alth aff ghinghe tha til plickther jach mek meth myna arffwa hanom och hans arffwom sa goth gotz igeen giffua j sa godhe læghe meth like mickle renthe som thet nw renthar jnnan nesta vi wiker ath thed ware hanom eller hans arffwæ aff gaadh Och giffuer jach heredzhøffdinghen fulle makth aa myna wegheⁿæ j thet hæredhith godzeth j ligger mynom Broder eller hans wisso budh ffastha ach fulskial th(e)r vppa giøræ effter thi Sweriges lag vtwisæ nær han ther eskar vppa Til thesses breffs mera wisso ach høghre fforwaringhe tha bedher jach welbyrdhoga mæn her Ffadher Vlsson myn elskelige broder her Thwre Jenis- son her Thordh Bonde Philippusson riddare ath the lathe hiengie theres jnsigle meth myne eghna ffor thetta breff Datum Axwal Anno dominj M^o cdlx^o die anunciacionis beate Marie virginis

Bagpaa, yngre: Swarte Åke Jönssons och Sige Jonsons skiptte breff

Elin, Nils Grips Datter, skjænker sin Frænde Swarte Hr. Aake Jønsson, Lagmand i Södermanland, Gaarden Gyrildthorp med Kvern i Frisle Sogn og Marks Hered i Skara Bispedømme for al den Godhed, han har vist hende i hendes Enkestand.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 5 Segl vedhænge. Sigillat. forb. m. Brev af 7 Septbr. 1461.

205.

5 Mai 1460.

Skara.

Jak Elin Nils Grips dotter kænⁿis med thetta mith nær- warandhis breff ath for then stora kerlek oc gunsth som myn ælskelighæ frændhe Swartte her Ake Jønisson riddhare Sudher- manna lagman haffuer mik giorth ok bewisth særdeliss j aar sidhan han til Væsthergøtlandh kom j myn stora traangh ok vidhermødho som jak leedh til myn fød^hæ ok klædhe j thy han haffuer mik giffuit miøl ok malth ok andhra æthandhe wara som jak til myn lifs nødtørfft ok bærnungh behøff^dhe gaff han oc mik eth goth halfft stykke klædhe som jak mik mædher klædha skal sylfskedher ok andhra godhæ gaffwor som jak ey til forena

atthe for storan fatigdhom som jak lidhet haffdhe j noghra viij aar sidhæn myn elskelighæ bondhæ mik fran ful gud hans siæl nadhe Ok løper the gaffuo wæl pa xxx swenska mark fframdelis løsthe oc han the iij aars mæssor, en j domkirkian j Skara en j hwart klostredh ther samma stadhz hwilka jak lather sighia gudhi til loff myns bondha ok forællra oc myna fatigh siæl til ganghz sa ok ath han lagdhe wt the xx mark swenskæ pen. som jach giffuit hadhe Krokekx closter til bygningh ok oppe helle til testamenth for sodanth kerlik ok godh wilia haffuer jach med fry wilkor hel ok osiwk wnth ok giffuit mynom ælskeligha frændha Swartte her Ake Jønisson en gardh som hether Gyryllatorp ok Gyryllatorps quarn liggiandis j Frisla sokn j Markx herredhe j Skara biscopsdøme med huss ok jordh aker ok ængh skogh oc fiskewatn j waatho ok j thorro nær oc fiærre inthe wndhan taghit som aff aller til then gardh oc quarn lighat hauer hwad thet helst næpnas kan fran mik oc mynom arffuom oc wndher [her¹ for^{da} her Ake oc hans arffua til æwærdhelika ægha sa ath han oc hans ærffuinghe magha thenne for^{da} gard quarn styra oc raadha skiptha oc sælia allaledis æfter sinom æghnom wilia æfter thenne dagh sigh til nõttha bruka Skeddhe thet swa som gud forbiwdhe ath jak ey kunne hemla honum these gaaffuo tha til plikthar jak myna arffuinghæ honum eller hans arffuinghe forst jgen giffua syna gaffua sa hwat han wt hauer lagth j Krokekx closter som til foren benæmpnth ær sa oc hwat han hauer wt lagth oc kostwarth pa the aarsmæssor oc ther til giffuer jak honum xx mark swenska pen. Stokholms mynth j ræth testamenth j samma gardh aff ath løsa, Ok giffuer jak herredzhøffdinghen j thy herredhe th(en)ne gardh oc quarn wty liggher fulla makt j these breffue a myna wægna for^{da} her Ake thenne gardh oc quarn fastha oc ful skæl pa giffua æfter thy Swerigis lagh wtuisa likeruis som jak ther siælf nærwarandis ware nar han eller hanss wissa budh ther pa æskianthe wardher Til thes breffs mera wisso ok yther forwaringh bidher jak hedherligh herre oc prelat her Pædher dækin j Skara oc welbyrdugha mæn Laris Siggason Benkt Andersson Ragwal Andersson hænghia theras jnsigle nidhan fore thetta breff med myno Giffuit j Skara Ar æfter gudz byrdh tusandhe fyrahundradhe pa sextighende areth manadagen næst æfter Philippi Iacobi dagh

Bagpaa: Girillætorp j mark

¹ Fra [igjen udslettet.

En Tolvmandsdom, hvori oplyses, at *Thorgaut* erklærede, at Beboerne af *Vatnemellom* ikke havde hugget mere end skjelligt i *Skiekleskoven* (Digernes, Rakkestad).

Indtaget i Domsbrev p. Perg. af 31 Juli 1602 i norske Rigsarkiv (fra Selsk. f. Norges Vel). (Se ovenfor No. 29, 35 og 57).

206. 18 Juni 1460. Digernes.

Dernest framlagde hand en tholff Mandtz dom wdgifuett paa skougen emellom for^{no} Skiechle och Weglunde gaarder Midueku dagen nest efter Botolffs woku dag. Anno dominij m cd sexsagesimo liudindis de 12 mend att haffue tilsporrth Thorgaut mencker thu nockott thennom som a Wattnamellom sitter hog ett haffu wester ij fiellet ett i Skiechils skoug, Ney sagde Thorgaut hogett haffue som skieligtt er, med mere forschreffne 12 Mandtz dom derom formelder,

Noch wdj rette lagde hand en semie giortt paa for^{no} Watnemellom then 1 Junij Anno 99 (o: 1599?) liudindis y sin beslutting att dersom de i Wattnemellom her efter will haffue nogett brug i Skiechle skougen offuer for^{no} 12 Mandtz dom da skule de dett haffue wdj deris Minde som skougen aager¹,

¹ Dommen af 31 Juli 1602 stadfæster disse Domme og Aftaler.

Grers Nilsson, Heredshøvding i Dagahered, kundgjør, at velbyrdige Mand *Nils Finkenow* stadfæstede sit tidligere Salg til Södermanlands-Lagmanden *Svarte Hr. Aake Jensson* af Gaarden *Smedstad* i Fröstuna Sogn, som har været Slægtningerne lagbuden.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Vaabenseglet (en Tverbjelke) forbinder Brevet med No. 189 ovenfor.

207. 25 Oktbr. 1460. Dagahered.

Jach Grers Nielsson hæresdom hafuande j Daga hærade Gør vitherligit med thetta mith breff at ar effther gudz byrdh, Mcdlx thaa jach tingade j for^{de} hærade med almoganom aa retthen tingxstad och dagh som war løgherdaghen nest fore sancte Simonis et Jude dagh fastadhæ welbyrdog man Niels

Finkeno Swarte her Ake Jensson riddare Sydhermanna lagman en gordh j Smydista j Frostuna soghen j samme hæred som er eth halft mark landh jord hwilken gordh lagbodhen war oc lagstonden som nemdhen och menoghæ hæradet vitnadhe, fran sik ok sinom arffuom oc vnder her Ake oc hans arffuom till ewerdeligæ ægæ fore saa manghæ peninga som for^{de} her Akes hoffuit breff vt ludher som thetta mith breff er vidher fast, och these xij ære fastæ men Andhers j Koleghæ, Niels j Egh, Olaff j Røssundhæ, Pædher j Lædæbro, Jon j Mædelby, Andhers j Næssi, Olaff j Smydistum, Karl j Øyæ, Jens j Grytom, Niels j Ellæ, Andhers j Hielmwngnhæ, Jon j Smydistum, Wj ære allæ viderware men till thetta breffs mere vissæ och ydh(e)r forwaringh thaa hengher jach mith (insigle) nædhan fore thetta breff giffuit ar och dagh som fore screffuit stor

Ravald Joansson, Heredshøvding i Jonaker (Jönåker, Södermanland), gjør vitterligt, at *Svarte Hr. Aake Jensson*, Lagmand i Södermanland, fik udstedt et Fastebrev paa 2 Gaarde i Vrena Sogn, *Skipadræt og Fallathorp*, som han havde tilskiftet sig af sin Broder *Svarte Hr. Thure Jensson*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Vaabenseglet, der forbinder Brevet med No. 166 ovenfor, vedhænger.

208.

4 Novbr. 1460.

Jonaker.

Jach Rawaldh Joansson hæret høffdinge j Jonaker Gør wether ligit medh thetta breff ath arom epter gudz byrdh M cdlx tysdagen nesth epter alla helgona dag paa retthan tingx stadh kom welboren man Swarte herre Ake Ienisson riddare oc Sydhermanna lagman och eskede oppa fasta och ful skæl pa twa garda j Wrena sokn Skipadræt och Fallatorp ther han haffdhe skipt medh sin elskelica brodher Swarte her Twre Ienisson Riddare som for^{de} herre Akes hoffuit breff wth ludher som thetta mith breff ær vidher festh ffran sig och sina arffua och vnder her Ake och hans arffuom til æuerdelica ægæ och tesse xii æræ fastan om for^{da} goz fforst Jngwar j Dyelp Jenis Storkarson Ioan Nielsson j Ekeby Sone j Skaulstadæ Lauris Wbbeson Peder j Bakke Byorn j Rynkeby Lauris j Vidhbo qwærn Ragnar j Øsby Hæmingh j Harstade Jenis j Vallinge Sigge j Drøgestade Widher vare men Esbiærn Cristiersson Niels

Santteson a vapen giffuit ar och dag som fore screffuit star vndher mith jnsigle

Rarald Joansson, Heredshøvding i Jönåker, stadfæster Södermanlandslagmanden *Svarte Hr. Aake Jonssøns* Mageskifte med Hr. *Bo Nilsson* angaaende Gods i Halla Sogn.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Ved Vaabenseglet (et Dyr, Fugl?) fæstet til Brevet No. 173 ovenfor.

209. 4 Novbr. 1460. Jönåker Hered.

Jach Rawalldh Joanson hærez høffdinge j Jonaker Gør wetherligit med thetta breff Ath Arom epter gudz byrdh Medlx tysdagen næst epter Alla helgona dagh oppa rættan thingx stadh kom welboren man Swarte herre AkeJenisson riddare och Syrdhermanna lagman och eskede oppa fasta och ful skæl pa ij øris landh jordh j Ækyrsta j Halla sokn som han haffuer sigh lagliga til skipth med welboren man herre Bo Nielsson riddare som for^{da} herre Akes hoffuit breff wt *wth ludher som thetta mith breff ær wedher fæst ffran for^{da} herre Boo Nielsson och hans arffua och wndher herre Akæ och hans arffuom til æwerdelica ægo These xij ær fasta fforst Jngwar j Dyelp Jenis Storkarson Joan Nielson j Ekeby Sone j Skanstade Lauris Wbbeson Peder j Bakkæ Biørn j Rynkeby Lauris j Widhboqwærn Ragnar j Øsby Hæming j Harstade Jenis j Wallinge Sigge j Drøgestade, widher ware mæn Esbiørn Cristiærnsen Niels Santteson a wapn Giffuit Aar och dag, som forscreffuit staar Wnder mith jnsigle etc.

Matthis Erlandsson, Heredshøvding i Uppunda Hered (Södermanland), gjør vitterligt, at velbyrdige Mand *Ravald Magnusson* har bemyndiget ham til paa *Nåshulta* Prestebols Vegne at overdrage Lagmanden *Svarte Hr. Aake Jonsson* en Del Jordegods i Bettna Sogn mod andre Gaarde i Barfva Sogn.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Ved Vaabenseglet forenet m. Brev No. 196 ovenfor.

210. 8 Novbr. 1460. Oppunda Hered.

Jach Mattis Erlandhson hærezdom haffuande j Wppundhe heræde Gør wetherligit med thetta mith breff ath Arom epter

gudz byrdh M cd lx lögherdagen næst for sancte Martins dagh giorde welboren man Rawaldh Magnisson mik myndog och mäktogh j sith oppne breff som *mither wederfest ath fasta welbordog man Swarte her Ake Jenisson riddare Syrdhermanna lagman a Næshwlta kirkio presta boolz wegna ij garda som hæta Hagaby oc ær vj øris land jordh och ij torp *thet mæd som ther aff alder wnderligat haffuer eth heter Koweglugh och annad Pyparetorp j Bethna sokn liggiandes ffran kirkia prestha bolz och wnder for^{de} her Ake och hans arffuom til æwærdelica ægo, oc for^{de} her Ake haffuer j sama skipte vplatidh oc j gen giffuit wnder Næshulta prestabolz til æwærdelica ij garda j Sæby næst kirkine liggiandes oc ær viij øris land jord oc eth halfft øris land jord j Syderby j Barwa sokn och j Østerrek liggiandis Och tesse xij ware fastar Peder j Eldfallom Joan j Fuglasund Martin j Lyda Magnus j Kulastom Niels j Grestom Niels j Haknasta Anders j Swndena Lauris j Kesabro Eric Støok Anders j Stenhulta oc Jenis j Grimsta, wederwaru mæn Wlff Bæntzson Nisse Joanson j Træksta giffuit ar oc dagh som for-screffuet star wnder mith jnsigle etc.

Bertil Matsson paa Kakuberg i Arboga (Vestmanland) og hans Hustru *Katharina Hansdatter* erkjende, at de have solgt Jordegods i *lille Andista* (Ånsta) og i *Åkerby* i Åkerbo Hered i Vesteraas Bispedømme til Hr. *Magnus Benktsson*; blandt Medbeseglerne er dennes Svigersøn Hr. *Amund Bolt*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 6 Segl vedhænge 1. 3. 5., kun sidste tydeligt.

211.

3 Marts 1461.

Arboga.

Alla the mæn som thetta breff høra eller see Helsar jac Bertil Mattisson pa Kakwberg j Arbogo oc Kadrin Hanissa Dotther myn hustrv kerligha med gwd kænnomps wi med thesso varo opno breffue thet wi med vilia oc beradhno [modhe¹ oc med varum barna samtøchkio salt oc op antwardat haffwm vælbornum man herra Magnus Bæntzson riddare sexton ort. land iord j Andista j then lislæ gardin oc atta ort. land jord j Åkerby j Broo sochn j Åkerbo hæret lighiandis j Westherars biscops (døme) fore hundrade marc swenska pæninga med hws

iord aker æng skogum fiskewatnom jnnan gards oc vtan nærby oc fierre engo vndan taghno som thy godzse aff aller tillighat haffwer eller en sporias kan hulka pæninga summo wi kænno omp opburit haffua til godho nøghio sa at oss væl aat nogher thy aff hendom wi oss oc war barn oc effter komandom for^{da} jord oc til engom her Magnus Bæntzson oc hans arffua til ewerde- ligo ægo styra oc radha brwka oc sælia epter sinom vilia vare thet oc sa at her Magnus Bæntzsone eller hans arffua naghat aff ginge aff the viij ort. land iord j Akerby tha skal her Magnus eller hans arffua haffua viij ort. land iord j geen j Andista oc ær forscriffna iord lagbudhin oc lagstandin epter lands lagh vtuisa oc giffwm wi hærethøffdinganom j sama hæret- fulla macht at giffua her Magnus Bæntzson fast oc lyst pa for^{da} jord som forscriffuat staaar til thes breff(s) mero visso oc stadhfæstilsse tha hængiom wi vetherlica war jncigle fore thetta breff oc bedhoms wi vælborna manna jncigle til ytermeer for- warning som ær her Gøtstaff Wlffson her Amund Bolt riddara Gudmund Ericxson wapn Eric Pædhersson borgamestara at hængia theres jncigle fore thetta breff med varo egno Scriptum Arbogo feria 3^a post Dominicam reminiscere Anno Domini M^o cd lx primo

Bagpaa: Thette lyder paa xvi or^t land iord i Andista oc viii or^t land iord i Akerby i Bro sogen i Akerbo herredh

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Margrete, Jakob Augustins Datter, erkjender at have gjort Mageskifte med Scarte Hr. Aake Jenssøn, Lagmand i Sødermanland, hvorved hun har overladt ham Korsgaarden i Trostathorp i Gøslunde Sogn i Kållands Hered i Skara Bispedømme, hvilken Gaard hendes afdøde Husbonde Jens Mat- thissøn har kjøbt af velbaaren Mand Ingvar Michelssøn, og hvorimod hun fik en Gaard i Skara, som Hr. Aake har kjøbt af Erik Bagge, Raadmand sammesteds, samt dertil 20 Mark i Stockholms Mynt.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 6 Segl vedhænger sidste, utydeligt. (Se Brev af 5 Juni 1465 nedenfor).

212.

21 Marts 1461.

Axvall.

Jach Margretha Jacop Augusti(n)s dotther kennes meth thetta mith nærwerendis opene breff ath jach meth willie och beraddha.

modhe haffue giorth ith lagelik jorde skiffthe meth welbyrdogh man Swarte her Ake Jenisson riddare Sydher manne lagh man j sa mathe ath jac haffuer hanom vnth oc vplathed mith rettha afflinga gotz Korsgardhen j Trostathorp j Giøstzlvnde sokn pa Kallen liggiendis j Skare biscops dømæ hwilken gardh myn bondhe Jenis Mattisson gwdh hans siæl nadhe køpthæ aff welborn man Jngwar Mickelsson ffor hvndhre marc peninghe som køpe breffuit vtwisær j sa mathe ath ffor^{de} her Ake, haffuer mek j sammæ skiffthe jgen vnth oc vplated en gardh j Skare by som han køpt haffde aff Erik Baggæ radhman j samma stath oc ther til gaff ffor^{de} her Ake mek thyvge marc Swenske peningæ Stocholms mynth sa goth mynth ath halff tiendhe marc gøre en lødigæ marc sylffs hwilke peninghe jac [rett]elige vpboreth haffuer til nøghies Thy aff hendher jac mek och myne arffue ffor^{de} gardh meth hws tompth jordh aker och engh skogh och fiskeri qwærn och qwærnastad nær by och fierre enthe vndhan thaged som vndher ffor^{de} gardh aff aldir til liggheth haffuer och en nw til liggther hwat nampn thet helzst nempnis kan entha vndhan thageth och til eghnar thet ffor^{de} her Ake och hans arffue til æwærdheliga egha sa, ath han ma ffor^{de} gotz styre och radhe skipthe oc seliæ all[ale]dis epther sin eghan villie sik til nytthe bruke Skedhe thet *ach sa som gudh ffor byudhe ath thetta for^{de} gotz aff ghinghe [ff]or^{de} her Ake eller hans arffue meth nogren reth Til plickther jac mek meth myne arffue hanom och hans ar[fue] sa goth gotz j sa godhe leg hæ meth lika mikle renthæ jghen widher lægghie jnnan nesthe sex vikær ther epther ath [thet] war hanom eller hans arffue aff gath Och giffuer jac heredzhøffdingen j thet heredhit gotzseth j ligger fulle makth j the[tt]a breffue a myne weghane ffor^{de} her Ake eller hans vissa budh thetta skipthe ath fasta som Swerigis lagh vt wise ner han ther pa eskandhe wardher likher wijs jach siælf nær ware Til thesses breffues mera vissa oc yther fforwaringhe tha bedher jach renliffuendis man her Aruith abboth j Warnhem Swarthe her Sigghe Jenisson riddare Jngwar Mickelsson Benkt Andersson Olaff Rythingh Benkt Dwn wepanere henghiæ theres jnsigle ffor thetta breffuit meth myne eghna Datum Axwal die sancti Benedicti abbatis Anno dominj M° cccc° lxi.

Bagpaa, yngre: Husfrw Margrethis breff pa Korsgardhen — Endnu yngre: j Væstergyländ

Kong *Christiern I* skjænker Hr. *Mogens Green* for Troskab og villig Tjeneste 3 Gaarde i *Svieste*, som Kong *Karl (Knutssøn)* kjøbte af Husfru *Birgitte, Knut Sommers* Efterleverske, og som nu ere Kong *Christiern* tildømte.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Brudstykke af Kongeseglet vedhænger.

213.

22 Juli 1461.

Stockholm.

Wij *Cristiern* med gudz nadhe Danmarks Sueriges Norges Wendes oc Gotæ koning Hertogh i Sleswigh Greffue i Holsten Stormarn Oldenborgh oc Delmenhorst gøre alle widerlicht at wij aff wor sønderligh gunst oc nadhe Swo oc fore troskap oc willigh thieniste som thenne breffuisere her *Maghens Green* Ridderere wor elskelige man oc radh oss oc wort righe Suerighe her til giort haffuer oc her eptir trolige gøre oc bewisa skal oc maa swolenge han liffuer, Tha haffue wij friit oc qwit vnt vpladet oc giffuet oc med thette wort obne breff vnnom vpladom oc giffuom frii oc qwit hanom ok hans arffwinge til ewerdelighe eyghe thre gardhe i *Svieste* som kong *Karl* købte aff hwsfrw *Birgitte Knwt Sommers* efftirriffue fore two hwdret *Stocholms* mark oc oss paa kronene weghne eptir hanom tildømpde oc sagdhe ære oc mæle wij the breff dødhe oc macktløse som forsciffne kong *Karl* haffde paa for^{de} gardhe aff hwsfrw *Birgitte*, Thi forbiwth wij alla ehwo the helst ære eller wære kwnne oc serdelis wora fogheta oc embitzmen forsciffne her *Maghens Green* oc hans arffwinge her vdi athindre eller hindre lade møthe qwelie eller i nogher mato vforrette vnder wor koni(n)gxlige heffnd oc wrethe Datum in castro nostro *Stocholmensi* die beate *Marie Magdalene Nostro* sub *Secreto presentibus* appenso Anno dominj *Millesimo quadingentesimo sexagesimo primo*

Under Folden: Dominus rex perse

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Koningh *Christianns* gafue bref for her *Måns Green* opå the godz som Koning *Carl* hade kiøpt af huszfru *Birgitta Knutt Sommarsons* 1461. 22 Julij

Kong *Christiern I* og hans Dronning *Dorothea* gjøre vitterligt, at de af Abbedissen, Generalkonfessoren og Konventet i *Vadstena Kloster* have modtaget 858 $\frac{1}{2}$ svære Nobler af den Sum paa 1000 Nobler, som deres «Ohm» Kong *Erik* leverede Klosteret for en evig Gudstjeneste i *Vadstena Bykirke* for sig og sin Dronning *Philippa*, deres Efterkommere samt *Hoffolk* og Raadgivere, hvorimod Kong *Christiern* vil sørge for, at den nævnte Gudstjeneste paa anden Maade bliver opretholdt, hvorfor ogsaa hele det svenske Rigsraad gaar i *Borgen*.

Efter Notarialinstrument¹, dat. *Vadstena* 27 April 1462, i svenske Rigsarkiv med Notarialmærke og 4 geistlige Segl.

214. 7 Septbr. 1461. Vadstena.

J Nampn fadhers oc sons oc thæns hælga anda Amen Wy *Cristiern* konung *Dorothea* drotning med gudz nadh *Swerikes Danmarkx Norges* etc. Gorum witerlighit med thetta wart opna breff swa æpterkomandum som them ther nw æru at wy haffwa anamat oc redheligha vpburit aff renliffwes mænniskiom som ær aff ware kære modhersyster syster *Ingeburghe Gærdzdotter abbatissa Brodher Magnusse Confessore generali* oc allom systrom oc brødhrom j *Watzstena closter* halffnionde hundrat oc halffniende swara nobla hwilka hogboren første konung *Eric* war kære ohm gudh hans siel nadhe j for^{da} clostre antwardat haffde oc giffwit til enne æwighe gudz tænist ther haldas skolande j *Watzstena byakyrkio* æpter thy hans breff ther vppa giffwit vt-wisar, fore sina siæl oc sina kære hustrv drotningh *Philippa* siæl oc alles theris æpterkomandes *Swerikes* konunga oc Drotninga oc theris wardnadha oc raadgiffwara liffwandes oc dødha j swa matto at wy widh wara godha troo oc sannindh loffwom oc wiliom forscripna gudz tænist fulfolghia oc fulborda æpter wars ælskelica raadz raadh j *Swerike* samtykkio jaa oc godwilia Oc wiliom wy oc skolom fore forscripna gull summo kopa oc æwerdelica tileegna forscripne gudz tænist swa mykit som løper vppa halfft annat hundrat *Stocholms* mark innan fyra aar hær æpter næst komande. Æn kunnom wy thet nokorledhis ferra astadh koma tha wiliom wy thet gerna göra med allom kærleek oc godwilia Skeer ey thet æller oss forstakkat worde innan forscripnan tiidh som gudh forbiude tha tilbinda wy waar barn arffwa oc æpterkomande for^{da} gudz tænist fulfolghia æller oc forscripna summo gull aater inantwarda j for^{da} *Watzstena closter* Æn nw vppa thet at ey skole forscripna gudz tænist længær

forhindras æller fordrøghias vtan hæller vppa taghas oc beries thet raskasta thet warda kan, tha wiliom wy nw med thet första at forscripna halfft annat hundrat mark rænto scal takas oc vtgiffwas aff skattin j war stadh Arbugha j Swerike til then tiidh ath forscripna rænta ær annar stadz til æwerdelighen tiidh stiktat oc funderat Kombær oc nokot widh *Arbugha by swa at the ræntha ey kunde ther vtgiffwas tha viliom wy hona annarstadz læta vtkoma j wart rike hwilka rænta ware æmbitzmen som ower the stædher raadha sculu aarlica vtkræffuia oc strax in j Watzstena closter sænda oc antwarda Oc med wiliom wy søstrom oc brødhrom inantwarda thet dombreff som rikissens raadh j Swerike oss vppa forscripna pæninga summo giffuit haffwer Æer oc witande at the pæninga summo som forscripne konung Eric hafde inantwardat j for^{da} closter war M swara nobla j gull silffuer oc pæninga, ther aff haffwom wy anamat reddan oc rættan rækenskap aff for^{da} systrom oc brødhrom j wars rikisraadz nærwaru Thy lathum wy oc wart elskelica raadh forscripna søstra oc brødher ther om qwitta lidhuga oc læsa for oss oc alla wara epterkomanda oc vntaghom them alla ytermere tiltalan om the forscripna pæninga summo badhe fore konung Erix arffuom oc allom androm, Nw med thæssen forscripna gudz tiænist skal wara oc æwerdelica bliffua for alla Swærikes konunga Drotninga oc theris raadh liffwandes oc dødha som fore sakt ær Thy wilia wy at hon skikkis oc tilgange thet næsta hon kan æpter thy konungx Ericx breff lydha oc vtwiisa Oc bidhiom wy kærligha oss elskeligha werdugh fadher biscoop Kætild j Lynchøping oc hans æpterkomande ther til behiælpoghe ware thet bætzsta the kunna æpter thy at thet oc ferra them antwardat war Oc mædhan the klærka som til for^{da} gudz tiænist skikkadhe warda, skulu hetha waara oc bliffwa ware enkanne-
 lighe Capellani, oc wiliom them med ingældom betænka om abbatissan oc conuentit j Watzstenom scriffua fore them til oss oc sighia at the troligha tiænt haffwa oc lydhughe haffua warit Thy wiliom wy oc biudhom at the wæren lydhughe, først bisceponom j Lynchøpinge, oc ther (næst?) abbatissone Confessori oc conuentit j Watzstenom som juspatronatus haffwa til for^{da} gudz tiænist som konungx Ericx breff ther om vtwiisar Alt thetta forscripna loffuom wy stadhugt fast oc obrutlighit halda. gøra oc fulborda aff oss warom arffuom oc æpterkomandum vtan alt

hindher forsymilse oc motesægn Oc wy Jønis Bæncztson med sama nadh Ærchebiscop j Vpsala, Kætild j Lynchøpung, Sigge j Strengenes biscopa Eric Axelson hoffmæster Thure Thureson Marsk Gøtzstaff Karlson lagman j Vpland Eric Nipertz lagman j Østergøtzland Eringisl Nielzsson David Bæncztson Arend Bæncztson Niclis Cristiernson Thure Jønisson Ake Jønisson ridara oc alt wars naduga herra konung Cristierns Rikis raadh j Swerike næmpde oc onæmpde gørum witerlighit oc loffwom at om swa hænde som gudh forbiudhe at warom nadhugha herra konung Cristiern oc drotning Dorothea forstakkat worde før æn the thæssa gudz tiænist fulbordat haffden som thetta breff vtwiisar Tha tilbinda wy oss fulkomneligha tilhielpa at all thæsse forscripna stykke articula oc ærinde som thetta breff ludhar skuli fulbordas oc haldas vtan all geensegn widh waara tro oc sannindh Oc lathom wy for^{de} abbatissam Confessore[m] oc alla systra oc brødher j Watzstena clostre lidhugha oc løsa oc theris æpterkomanda for alle ytermere tiltalen om forscripna pæninga summo mædhan wy withom oc hørt haffwom at the warom nadhugha herra konungenom godhan oc redhelighan rækenskap giort haffwa, Til mere wisso stadfæstilse oc widherkænnilse lathom wy alle for^{de} war Secret oc incigle med wars nadhugx herra konungxens oc drotninginna Secret med witu oc wilia hængias for thetta breff Oc til ytermere stadfæstilse rikissens Clemmo Giffuit oc scriffuit j Watzstenom Arom æpter gudz byrdh Tusanda fyrahundredraha sæxtighi oc eth vppa Varfrv apton natiuitatis .

¹ Den lange latinske Notarial-Bekræftelse er, som Norge ganske uvedkommende, her ikke medtaget.

Væbneren *Peder Ribbing*, Heredshøvding i Markshered, stadfæster og skjøder *Svarte Hr. Aake Jønsson* den ham af Hustru *Elin Gripsdatter* skjænkede Gaard *Gyrildsthorp* med Kvern i Frisle Sogn i Skara Bispedømme.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet, der forbinder Brevet med No. 205 ovenfor, vedhænger, utydeligt.

215.

7 Decbr. 1461.

Medelby.

Jak Pædher Ribbingh a wapn Hæredz Høffdinge j Mark ghør vittherligt med thetta mith nerwarandis øpne breff ath arom

efter gudz byrdh M^o cccc^o lxj vor frw affthin concepcionis Tho
 laghmans ting^{et} stot j Medelby tho kom ther for retto velboren man
 her Swarthe Ake Jønisson riddere Ok bedis fasta på Gyrildetorp ok
 Gyrildetorps qvern j Frisla sokn j Markshærede j Skare biscops
 dømæ liggiendis Som honom ær bodhe giffuet ok guldet aff vel-
 byrdoge quinno hustru Elin Grips dotter før miel ok malt ok
 andre ætinde ware hon haffuer faat aff honom ok før try aars
 messor han løsta aath henne ok før tiwgu Stokholms mark som
 han gaff på henne vegna til Krokseke kloster ok annet hwat
 thet heltz ær som henne hofft breff klarlige ther om vtuiser
 Tho loth jak thet til nempden rantzsaken om thet var lagh
 budet ok lagh standet Tho vitnade nempden ok menoge hæred
 ath thet war lagh budet ok lagh standet Tho fasta ok skøthæ
 iak¹ honom thet Tesso vore fasta mæn Knut Pædhersson
 mester Eric Gwnnæ Jeb Eric Anbiørsson Andor Bænesson Jøs
 Dwffua Jon Swensson Jeppe Sweningsson Gunnæ Maghensson
 Benkt Andresson Magnus Gunnersson Jon Talesson (Kile—?) Tesso
 vore viderware mæn Her Niels j Ørby Her Jon vanne Til mere
 visso ær thetta mith breff vedher fest hofft breffuit

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

De tydske Kjøbmænds Oldermænd i *Bergen* udgive en Vidisse af de Artikler,
 som meddeltes Kontoret i 1458 af Borgermestre og Raad i Byerne
Lubeck, Rostock, Stralsund og Wismar.

Efter Orig. p. Perg. i Bergfahrer-Kollegiets Arkiv i Lübecks Handelskammer.
 Seglet vedhænger. (Trykt i Urkunden-Buch der Stadt Lübeck IX S. 615).

216.

26 Mai 1462.

[Bergen.]

Allen vnde enem jewelken de dessen jeghenwardygen breff
 scholen zeen edder horen lezen dōn wy olderlude des gemenen
 copmans van der Dudeschen Henze to Berghen jn Norweghen
 residencie holdende witlik openbar betugende jn vnde mit dem-
 sulnen dat wy vppe datum van dessen eynen openen pargamyn-
 tes breff mit der stede Lubec Rostok Stralessund vnde Wysmer
 anhangenden jngezeghelen vor seghelt hebben geseen vnde horen
 lezen ludende van worden to worden so hir na volget

[Her følger Brev No. 197 ovenfor].

Vnde wente denne wy olderlude bouenscreuen densuluen breff jn alle synen artikelen vnde puncten ganz heel vnghe-schauen vnghedelget vngecancellert vnde slichtes aller vordecht-nisse anich hebben bevunden hir vmme to orkunde vnde tuch-nisse hebbe wy vnse jnghesegele don hangen an dessen breff Gegeuen vnde screuen na Cristi gebord jn dem verteynhunder-desten vnde twe vnde sostigesten jare an dem hilgen auende der hemmeluart vnser heren etc.

Bagpaa: Eyn vidimus.

Biskop *Finboge* af Bergen og hans Kapitel imødekomme en Begjæring af Hr. *Stephan*, Prior i Cistertienserklosteret *Sæby* (*Julitta* i Sødermanland), idet de skjænke nogle Reliquier fra sin Kathedralkirke af den *hellige Sunnira* og *Døberen Johannes*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Brudstykke af 2det Segl (Kapitelets) vedhænger.

217.

15 Septbr. 1463.

Bergen.

Nos Finbogus dei et apostolice sedis gracia episcopus Ber-gensis vna cum nostro capitulo omnibus et singulis ad quos pre-sens nostrum scriptum peruenerit Salutem in eo qui mundi uita indeficiensque salus titulatur eterna Sapientissimi enim Salomonis regis Ierusalem ciuitatis superne fama gloriosissima admirande ecclesie sue sacre velut regine Saba preconiiis diuulgata excolitur dum ipse rex polorum cui seruire regnare est in suis sanctis glorio-sius in nostra ecclesiastica yerarchia distinctis ordinibus debite ac policronitudinaliter glorificatur Sicut enim iniuste petencium desiderii fauor non assentit sic honestis amicicia precacionibus leuiter acquiescat. Hinc est quod sub obtentu huius sacri seruicij et honoris diuinj deuocius ampliandi ad instancias deuotarum precum deuoti ac discreti viri Domini Stephanj ordinis Cister-ciensis prioris in Saba paternaliter ac fauorabiliter consensimus et concessimus necnon largiti sumus partem sacrosanctarum reliqui-arum nostre cathedralis ecclesie videlicet partem brachij sancte Suniue virginis et martiris frustum de monto (mento?) eiusdem et aliud frustum de eadem necnon partem de testa capitis pre-cursoris ac baptiste nostri saluatoris jn quorum robur et muni-men sigillum nostri presulatus vna cum sigillo nostri capituli

presentibus [duximus¹ appendendum Datum Bergis Anno domini
Medlxiiij sequenti die exaltacionis sancte crucis

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henviſning hid.

*Gertrud, Narve Jepsøn (Rømers) Datter, erkjender, at hun har givet sin
Husbonde Hr. Mogens Green sit Pantegods i Viskinge i Sjælland, der
renter 4 Læster Korn aarlig og er hende pantsat af Kong Christiern for
630 Rhinsgyliden, med nærmere Bestemmelse om dets Anvendelse, efter
som hun efterlader Børn eller ikke.*

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. De 4 første Segl (Vaaben) vedhænge,
5te affaldet.

218.

25 Januar 1464.

Borgholm.

Alle mæn thettæ breff see eller høre læsis Helser Jach
Gertrwdh Narffwæ Jeoppssons dotter ewinnelighæ med wor
hærræ Wedherkennæs i thettæ myt opnæ breff aff fwldberadh
hwgh j myn welmacht athaffwæ wnt oc giffwit oc wner oc
giffwer myn elskælige husbonde her Mowens Green Riddere
thet godz som iak ipanthaffwer aff myn herre konnynggh ligen-
dis j Syælândh j Wiskyngghæ som ræntær aarlige aars iiij lester
korn med allæ andre sine tilligelsæ ehwat thet helst ær eller
waræ kan om gudh thet swa forseet haffwar at han myk offwær
leffwær hwilkit gotz iak ipanthaffwer for vj^e oc xxx Rynskæ
gyllenæ Er thet oc swa at iak aff gaar oc noghet barn effthær
myk haffwær tha skal for^{ne} gotz bliffwæ for^{ne} barns mœthærne
Waræ thet oc swa at for^{ne} myn elskelige husbonde affginghe
effthær myk oc wy ey barn effthær oss hathæ tha skal for^{ne} gotz
med beggis woræ arffwingæ hielp komæ till kyrkyr oc closter
for beggis wore syæle bestandilse skyldh oc till ingen annen
Ther wtoffwer forbiwdendis allæ mynæ arffwinghæ eehoo thee
helst ære noghet athyndre eller hindræ lathæ eller noger gæn-
sielsæ emodh for^{ne} article atgøre j nogra madhæ som for^{ne} stande
Till ydhermeere wisse oc forwarynggh haffwer iak hengd myt jn-
cigle nædhen for thetta breff Bethendis *werbyrdige mentz in-
cigle med myt til witesbyrd Som ær Per Baggis Anders Oleff-
sons Ødgisels oc Mattis Perssons a wapn Datum Borholm die
conuersionis sanctj Pauli Anno dominj M^ocd^o Sexagesimo
Quarto

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: 1x gyllen tylbaka — Med
Haand fra 17de: Pantagodz i Sielandh for 630 gyllene

Provsten ved Marielkirke i Oslo *Iver Vikingsson*, fire Væbnere samt Borgermesteren, Byfogden og 8 Raadmænd i Nyvardberg gjøre vitterligt, at de vare tilstede i Borgestuen paa Vardberg, da velbaaren Sven *Hans Sigurds-son* fæstede velbaaren Jomfru *Ingeborg*, Hr. *Aake Axelsson (Thotts)* Datter, og horte deres Aftale om Helmingsfelag, Morgengave (med Pant i *Giske*) m. m., hvortil hans Moder, Fru *Philippa (Hansdatter)*, gav sit Samtykke. Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 15 Segl vedhænge, de 7 første Vaabensegl, de 8 sidste Bomærker.

219. 11 Marts 1464. Vardberg.

Alle men, som thetta breff see, eller høre, Helsse wij, Jwer Vigungsson prouast i Marielkyrkio i Oslo, Karl Benctsson, Germund Benctsson, Lauris Finkenow, Anders Pedersson aff wapn, Hans Vædde borgemestere i Nywordbergh, Niels Vnge byfogedhe, Gottorm Gunnesson, Per Krook, Haken Akesson, Swen Asmundsson, Haken Pedersson, Asmund Asmundsson, raadhmen ther sampestadh, Ewinnelige med worherre, Gore wij vidherligh med thetta wort obne breff, at Aar efter gutz byrdh M^ocdlxquarto, midfasto søndagh, ware wij po Wordbergh i borgherstwen, tha vælboren swen Hans Siwurdsson fæste vælboren jomfru, jomfru Jngeborgh, her Ake Axelssons dotter, med swodane foroordh, som her efter sigis, At strax the komme baade i een sængh, Tha scal wara hælfningx fælagh, them i mellen, baade i løso oc i fasto alt thet the æghæ, eller æghendæ worde, Oc gaff for^{de} Hans Siwurdsson henne po samme tiidh til morgengaffwo, Eghendom j swo mækit gotz, som han oc hans moodher aaghe i Væstregötland, Toch swo at lifwer frv Philippa hans liiffue længer Tha scal frv Philippa haffwa aff hans gootz i Norgie, jæmpt i moot thet gootz i Væstregötland ær aff vskifte Oc Jngeborg eller hennes arffwe scal beholde eghendom po alt thet gootz i Væstregötland ær til ewinneligh eghendom, Oc ther til gaff han henne po samme tiid Tryhwndrede ledighemarck til morgengaffwo, Oc henne ther til pant fore satte Getzske oc alt Getzske gootz, Oc ecke Jngeborge aaff atløse mæden hwn lewer, om hwn lewer hans liiffue længer, Æn

hennes arwinge aff atløse for for^{de} tryhwndrede lød^k, i gul oc i sølf. Jtem hender thet swo, at for^{de} Jngeborg lewer hans lifwe længer oc ær eckie med barn atskifte, Tha scal hwn haffwa først sine morgengaffwor, siin klæde, sit sølf oc sit gul, fierdingx gioff oc tinde gioff aff vskifto, Oc sidan skiftæ til hælffninge med hans arffwa, bade løst oc fast, hwat som effter ær Jtem hænder thet swo, at Hans Siwurdsson lifwer hennes lifwe længer, Oc ær ecke med barn atskifte Tha scal han haffwa aff vskifto, Sinæ hæstæ, Sit harnisk, sine gurlinge, oc thet bezste tingh j gardin ær, sidhen gange til skiftis med hennes arwinge til hælffninge, bade i løso oc i fasto, hwat som efftir ær Jtem war frv Philippa for^{de} Hans Swrdssons moder nerwerendis po samme tiid oc samtykte alle thesse for^{de} article som nw forescrifne stande med frij oc goodh vilie, Til ydermere stadfæstilse Tha hengher Hans Siwurdsson, oc frv Philippa theris incigle først for thetta breff, med wore incigle til vitnisbyrdh, Som giort vaar Aar dagh oc stadh, som forscriffuit stander

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Thette breff lyde paa Kydem — Med en anden Haand: Hure Hans Siwrdhsson festhe Jngeborgh her Ake Axsselzons dotter — Med Haand fra 17de Aarhundrede: Jffuar Vigingsonz Morghongåffwa breff pa [Geska och ¹ Geska godz giffuit sin Hustro: Anno: — *1564: D. No. 17

¹ Fra [igjen udslettet.

Nuntien *Marinus de Fregeno* tilstaar velbaaren Jomfru *Philippa*, Hr. *Magnus Greens* Datter, paa Grund af hendes Bidrag til Krigen mod de vantro Tyrker Ret til at vælge en *Skriftefader*, der en Gang i hendes Liv og en Gang i hendes Dødsstund kan give hende fuld Syndsforladelse.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv med vedhængende ovalt Sigil i Seglgarnssnor (2 korslagte Nøgler, hvorover en Hat eller Hue).

(Jfr. Dipl. Norv. VI No. 574).

220.

15 Marts 1464.

Borgholm.

Nos *Marinus de Fregeno* Apostolice Sedis Nuncius Dilecte nobis in Christo generose domicelle *Philippe domini Magni Green militis filie*¹ Merito contribucionis quam ad expeditionem contra infidissimos Turcos pro defensione [fidei] catholice jn loco a nobis ordinato reposuit Auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa annuimus quod possit eligere

confessorem ydoneum Qui semel in vita et semel in mortis articulo Eadem auctoritate apostolica Sub forma que sequitur plenarie eam absoluat Misereatur tui omnipotens deus etc.¹ Dominus noster Iesus Christus Merito sue sanctissime passionis dignetur te absolvere atque auctoritate eiusdem domini nostri Iesu Christi Beatorum apostolorum eius Petri et Pauli atque sedis apostolice auctoritate in hac parte michi commissa Absoluo te ab omni sententia excommunicationis suspen[sionis et] interdicti atque a penis: Censuris eccl[esiasticis] a jure uel ab homine promulgatis Jnsuper te absoluo ab omnibus peccatis criminibus et exce[ssi]bus tuis quantumcunque grauibus Eciam in casibus sedi apostolice specialiter uel generaliter reseruatis d[e] quibus corde contritus et ore confessus uel oblitus es Et Remitto tibi omnes penas pro eis in presenti seculo et in purgatorio tibi debitas ac illam plenariam remissionem tibi hac vice imparcior quam ad recuperacio[nem] terre sancte seu Romam tempore iubilei euntibus ecclesia concedere solet Jn nomine patris et filij et spiritus sanctj amen. Jn Cuius Rei fidem et testimonium presentes fieri fecimus nostri sigilli munimine iussimus roborari Datum jn Castro Borholm Anno Domini Millesimo Quadringentesimo Sexagesimo Quarto feria quinta post dominicam Letare

¹ Udhævet i Originalen.

Sex Lagrettemænd kundgjøre, at de i Nærværelse af Eierne opgik Dele mellem Gaardene *Haugen* og *Skartum* i Holmems Sogn i Sigdal og optog forskellige Vidnesbyrd desangaaende.

Indtaget i en defekt Domsakt af 17 Juli 1690, tilhør. M. K. Strand, Solumsmoen i Sigdal, fol. 73 f. (Jfr. ovenfor No. 160, 162, 181 og 182).

221. 15 Juni 1464. Haugen (Sigdal).

Ollum Mannum them som dette Bref see eller hører, sender Tronder Gulechszen, Torald Ollafszen, Dyra Ollafszen, Taasten Pederszen och Biørn Evindsen og Eichar Halfuordszen logretteszmænd Q: G. og sinne, kunigt gørende, at mer varrum a^o Hougom som ligger i Holmensz Sogen i Sigdall a^o Frædagen nest for Bottolpfsz weckum anno Domminj 1464 oven the femben war wi da a^o deelesz gange forn^{te} Mender jmellumb Hougen

och Schartumb, att lyde deresz widtne, war tha der Tord Karlszen j fuld och loglig ombod a° Redar Anderszens weigne, en af andre halfve Asto Jonszen i fulla o(m)bod og lochliche Nielsz Erlandszen, och Orm Erlandsens weigne, Stodt och Haralde och Aszgerse Biørnszønner dem till som the da giorde dette j samme thuun, begynte de da at gange Deelle og byrjade nedem vedt Aane som heder Signen och der staar et rett deelesz Thræ som former hafde veret ombgenget och weseet, og huart *derlisz Merchia huert fra andra op at Tind weienom stach at j fra Schartumbsz giorda nordem at gange wi da op fra Thynd vegenom op paa jt Berg som lengst ganger inder j schogen, Ogsaa thedan og lengar øster j Marchen og funne oppa en warda oppaa et Berg, som widtne sagde at det war ret deelle, Som gange wi thedan og øster at en Myr som en Bech schier vtaar och saa thedan och a: Bogen j Bottnerudtz Myr etc. Jtem Bent Bendtzen lenszmand over Tuerdallen, Thesze schelliche widtne medt widende monne Rødan, er saa heite Arna Thystalszen och Tara(n) Thormodtzdater och a: Bog suore met fulle Edtstaff at hand hørda ofte af Fader sinsz ordom at det war rette delle, Dette samme hørde och Tharan og widtnat, Jtem hafde och desze forn^{te} samtøcka wittna, ydermeere i Eidem sina at de hørde de Folck sige som a: Hougen boede at det war rette deelle, Mindesz och thesze widtne huer for sig meer end 40 Aar, Mindtesz ock Thystel Fader Arnesz forn^{te} meer endt 50 aar, Jtem widnet och Harild Solfueszen sambtøcht med mine, at hand hørde ofte sinne Forældre sige at øster fra Myrne och at Aarbogen at det war rett dæle jmellumb Schartumb och Hougen, Och til sanede herom henger ech mit Jndseigla met thisze goede Mændz Jndseigle som fornefftis j Brefuet och giordt war dag och aar som forresziger

Foran Texten læses: Ydermeere blef Retten forestilledt wed offtebemelte Andersz Palmesen Fyren Copie af jtt dællesz Bref jmellomb Hougen och Schartumb som forige Sognepræst j Sigdal Sal: her Peder Hanszen Boeringholm med egen Haand haver skrefven och wnderschrefuen, saaledes lydendesz,

Margrete, Jakob Augustins Datter, erkjender, at hun har solgt og opladt til Svarte Hr. Aake Jonsson fire Gaarde paa Dal i Fingelanda Sogn og Vortbo Hered, hvilke hendes Husbonde Jens Matthisson gav hende i Morgengave, for 60 svenske Mark i Stockholms Mynt og 8 østgotske Tønder Korn aarlig, saalænge hun lever.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænge de 2 sidste (Vaabensegl). — (Se Brev ovenfor No. 212).

222.

5 Juni 1465.

Vadstena.

Jac Margret Jacop Augustinsdotther awapn kennis meth thetta mith ner^{da} opne breff mik meth vilia oc beradne mothe haffua solth oc opladit velbyrdog man Swarthe her Ake Jenson rid-dare tessen min epther scrifne godz som min elskelighe bonde Jens Mattisson mik til morgongaffuer gaff aa rettom hinders-dag oc stadh som først er Gatelsbyn oc Hiertsæther, Vannaryd oc Rydh ligiandis alth pa Dal j Fiirielande soghen j Vortbo herrad oc j Skara biscopsdome for tresinnom tiwgho marker svenskæ Stokholms mynt saa got mynt at ix mark gør en lødog mark sølffs oc ther til skal han giffue mik j min lifstiadh huart ar viii Øsgoska tønner korn huilke for^{de} penningha jac kennis mik nw haffua redeliga op boriit saa at mik fulleliga at nøiar tesligis korneth huart ar til thenne dagh Thi affhendher jac mik oc minæ arffuæ thetta for^{da} godz meth huss jordh agher och ængh skogh oc fiske vatn tomt oc tomtæstædher j vatho oc j tørre nerby oc fierre jnthe vndan thagit som vndher the for^{da} godz aff allær lighat haffuer oc en tilliggher huat naffn thet helst næffnas kan, oc til eghnar thet for^{de} her Ake oc hans arffue til ewerdeligæ æghæ saa at the maghe nw strax thetta for^{de} godz styra oc radhæ skiptæ oc selia allaledis sik til nytthæ brwgæ epther theris eghin vilghe, skede thet saa som gudh forbiude at thetta for^{de} godz somt eller alth aff ginghe for^{de} her Ake eller hans arffue meth nakrom reth tilplicther jac mik eller mine arffuæ for^{de} her Ake eller hans arffue saa goth godz j ghen at legia meth ligha mykla renthæ oc j saa goda lægha jnnan nestæ sex vekor epther thet vore hanom eller hans arffuæ aff goth Oc giffuer jac herradz høffdingh(e)n j thet herradz godzeth j liggher fulla makt paa mine veghna j thetta mit breffue for^{de} her Ake lyst oc faste ther oppo giffue war han eller hans vissa budh ther oppo eskiande vordher ligheruiss som jac sielff

nerwarande vore ephther thi som Swerigis lagh vtvisa Til thetta breffs mere visso oc ydre forwaringh tha bedher jac velbyrdoghe men Lauris Siggasson oc Hakon Eskelsson ath the hengghia theris jnsigle nædan fore thetta breffue meth mino eghno jnsigle Datum Vastenis feria quarta pentecostes anno dominij Mcdlxv°

Bagpaa: købe breffuet paa Gatilsbin Hiertseter Vannaryd oc Ryd pa Dal

Anna Eskildatter, velb. *Laurens Olafssøns* Enke, stadfæster den Gave, hendes Fader *Eskil Aakesson* har bestemt til *Vadstena Kloster* for sin og sine Slægtninges Sjæle og til Forøgelse af Datteren *Benkta Eskildatters* Provent bestaaende i Gaarden *Lædaby* i Vartofte Hered i Vestergötland.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglene vedhænge, 1. Hoglevaaben (3 Strømme), 2. et Murkors, 3. Bomærke. (Se Brev nedenfor af 1483 samt No. 226).

223.

3 August 1465.

Vadstena.

Alla the thetta breff høra ælla (se) hilsar jac Anna Eskildotter fordhom wælborens mans Laurens Olaffsons hustrv gudh hans siæl nadhe kærligha medh gudh kungør iak oc bekænnis meth thessa mina opno breffwe swa ffor epterkommandom som nw nærwarandom at mik ær til witande wordhit at min fadher Eskil Akason gudh hans siæl nadhe wnte oc gaff gudhi til hedhers iomfrv Mario oc sancte Birgitto til Warfrv closter i Wadzstene ffor sina siæl oc alla wara epterkomma(n)da oc iæmwæl til minna kæra syster Benkta Eskildotters prouento økilse ffor^{de} clostre til æwerdhelica ægho eth sith gooz oc gardh som kallas Lædhaby j kyrkiabynom j ffor^{da} Lædhaby sokn j Wartoffta hærådhe oc j Westergötland liggjande meth hws oc jordh akir oc æng skoghom tomtom oc meth allom sinom tillaaghom j wato oc therro j eyngo wndan takno Thy gudhj til hedhers iomfrv Mario oc sancte Birgitto stadhfæster iak ffor^{de} gooz Lædhaby ffor^{da} clostre til æwerdhelica ægho ffor mina siæl faders oc modhers oc alla minna warnadha oc iæmwæl til prouentonna økilse som ffor^{da} staar, oc affhænder iak mik ffor^{da} gooz oc allom minom epterkommandom ac arffwom oc tilæghnar clostre Wadzstena til æwerdhelica ægho ohindrat oc oqwalt a mina wæгна æwerdhelica epter thenna dagh oc

giffwer iak hæridzhøffdhinganom j for^{de} Wartoffta hærådhe ffor^{de} gooz ffastfara oc stadhuht døma epter thy Swerikis lagh wtuisa clostrena til æwerdhelica ægho Til mere wisso oc bætre fforwaring latir iak meth wiith oc wilia mit insigle hængias ffor thetta breff oc bedhis iak til witisbyrdh wælborens mans insigle som ær her Jønis Laghapwsa riddare oc beskedhelikx mans insigle som ær Jønis Gudhmundzsons borghemestara j Wadzstena meth mina eeghno Scriptum Wadzstenis Anno domini M^o: cd^o: lxx ipso die Jnuencionis sancti Stephani prothomartiris

Bagpaa: hustrv Anne breff Eschilsdotter oppa Lædhoby j Wæstirgøtland stadfæstobreff B. p. viij

Erkebiskop *Jens* af Upsala og Biskop Ketil af Linköping, for Tiden Sveriges Riges Forstandere, forlene Hr. *Magnus Green* og hans Hustru, Fru *Gertrud Narvesdatter (Römer)*, paa deres Levetid med *Fjelensbro* (nu Fellingsbro) Sogn i Vestmanland for villig og tro Tjeneste, han har bevist Sveriges Rige, og for den Skade, han derfor har lidt.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Begge Segl i rødt Vox vedhænge.

224.

9 August 1465.

Stockholm.

Wii Jens med gudz nadhe ærkæbiscop j Wpsale Swerikes førstæ Ketill med samme nadhe Biscop j Lynkiøpinge Swerikes forstandere paa thennæ tiid Gjøræ witherlicht at wy haffwom wnt och forlent och med thættæ wort nærwarendes opne breff wnnom oc forlenom welbyrdich man her Magnus Green Ridder oc hans ælskælige hustrv frw Gertrudh Narwesdotter Fiælensbroo soghen med alle konyngxlige ræntæ oc rätticheit frit i begges theeres liifs tiid atnyde oc beholde for willich och tro-tieniste for^{no} her Magnus haffwær bewisd Swerikes rike her till och æn her æffther bewise schal oc will oc fore then schade han j these forledhne aar for Swerikes rike thagit haffwær Skeer thet oc swa at for^{ne} her Magnus affgaar och hans ælskælige hustrv frw Gertrudh hanwm offwer leffwær tha schal hwn nyde oc beholde for^{no} Fiælensbroo soghn med ald konyngxlige ræntæ och rätticheit j syns liifs tiid som fore ær rørt, giffwendes oss æller hwem wy thet befalende worde paa cronenæ weghne at anammæ viij læstær jærn aarlige aars till godhe reedhe Thy bethe wii oc biwde ether alle bønder och almwghæ

som bygge oc boo j for^{ne} Fyælensbroo soghen at waræ for^{ne} her Magnus Green hørughe oc lydoghe oc hans ælskælige hustrv frw Gertrudh sammeleedes om hanwm noghit atkommer oc j alle madhe redhelike oc rættelikæ gørendes thøm ether aarlige schat oc alt thet j med rættæ plichtuge æræ atgiøre paa cro-nena weghnæ lathendes thet ingelunde, Hwar fore forbiwde wy alle eehwo thee hælst kwnnæ ware for^{ne} her Magnus Green æller hans hustrv frw Gertrudh her j moodh noghit hynder at-giøre qwælyæ mødhe æller wforretta widh ware oc Swerikes rikes Radz hæmpdh oc wreedhæ Jn Cuius Rei testimonium Secreta nostra presentibus sunt appensa Datum jn Castro Stochol-mensi Anno dominij Millesimoquadringsesimo Sexagesimoquinto Vigilia beati Laurencij martiris

Erik Pedersøn, Kannik i Throndhjem, kundgjør, at han for alt det gode, der er bevist hans Moder *Ingerid Arvidsdatter* af Abbedissen, Generalkonfes-soren og Konventet i *Vadstena*, hvor hun har Bolig til sin Dødsdag, har skjænket Klosteret *Lembogaard* i Frøgjørids Sogn og Vartofte Hered i Vestergetland for deres begges og deres Slægtnings Sjøle.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. De to første Segl (Vaaben m. en Sparre: vedhænge, 3die mangler, 4de Bomærke. (Omskr. p. 1. Segl: S. Eri-ci Petri canonici Nidr.) Vedheftet et Brev af 14 Mai 1470.

225.

15 August 1465.

Vadstena.

Alle the thetta breff høra ellir see Hilsar iak Eric Pedherson Canik i Drondem kærligha med gudh Kungør iak med thetta mith opeth breff at epter thet at iak haffwer befwnnit oc wisseligha weeth at ffrw abbedissan Syster Jngeborgh Gærdzdotter oc mestir Magnus confessor generalis oc alla syster oc brødher j Wadz-stena clostre haffwa mina kæra modher Jngrida Aruidzdotter, ælskat oc mykit til godho giort oc besyndirligha j thy at the haffwa henne wnt oc antwardhat hws oc rwm her i theris clo-sters gardh liggjande widh clostersins kælno hws widh gropena hwilkin hws oc rwm eptir ffrw abbedisse confessoris oc menigha conuentzsens wilia oc samthykt scall hon haffwa bruka oc nytia sik til nytto oc gagn ffrij for allom thunga ohindrat oc oqwald aff forscr. frw abb(ed)isso systrom oc brodhrom oc theris epter-

kommandom oc iæmwæl aff theris embitzmannom æ hwa the heltz ærw eller wardha kunna Oc kunde thet swa hænda, at nakat beqwæmlicharen rwm oc hws fwlle her i closter wadha-
 nom framledhis som swa godh ware som the hws æro ther miin
 modher nw haffwer oc wil hon them begæra oc ther j boo tha
 scall hon næst wara them at ffaa oc framdelis haffwa til dødhra
 dagha med samna wilkwr oc fo(r)ordh som forscriffwat staar Oc
 clostrit scal ginstan til sik anamma i geen thee hwss som hon
 nw haffwer med alle the bygning hon ther oppa bygdh oc kost-
 wart haffwer æ hwat hælstz thet ær eller wara kan Oc nær
 gudhi thækkis mina for^{de} modher aff werldinne kalla tha sculu
 the hwss oc rwm hon tha aff clostrena haffwer wndir clostrit
 gaa med sine bygning oc awærkan som forscriffwat staar Thy
 for tholkin kærlek oc godhgerninga oc gudhi til hedhers jomfrv
 Mario oc sancte Birgitto wil iak clostreno widherlæggia oc iæm-
 wæl ffor mit minna modher oc forældra siæla gagn *j hilso j swa
 matto at iak giffwir oc wnnir oc nw ginstan oplater for^{de} clostre
 til æwærdhelica ægho eth mith godz oc gardh som hetir oc kallas
 Leembogardh j Frøghioridz sokn, Wartoffta heradhe oc affhen-
 der iak mik for^{de} gardh oc allom minom arffwom oc epterkom-
 mandom oc tilægnar forscriffna Wadzstena clostre til æwærdhe-
 lica ægho Wtan swa kunde hænda at minom arffwom thæktis
 for^{de} gooz til sik lœsa tha sculu the thet lœsa ffor xx marc oc
 c.º swen(s)ka peninga oc Stokholms mynt oc nær clostrit haff-
 wer fforneypda peninga redheligha opbwrit tha scall for^{de} gooz
 minom arffwom antwardhas ohindrat aff for^{de} clostre Oc giffwer
 iak hæridthøffdinganom j fforscriffna Warthoffta hæradhe
 ffulla makt oc waldh med thessa breffwe forscriffna gardh oc
 gooz fastfara oc ffastor a giffwa eptir thy Swerikis lagh wt-
 wisar j swa matto som forscriffwar (o: —at) staar Til mere wisso
 oc bætre fforwaring hængiom wi badhen fornæmpdh med with
 oc wilia war insigle for thetta breff oc bedhoms til witnisbyrdh
 beskedhelica manna insigle som ær Jonis Gudhmundzson oc
 Giordh Lauris(son) borghmestara j Wadzstena Scriptum Wadzstena
 Anno dominj M^ocd^olxxv die assumptionis beate Marie virginis

Bagpaa: Jtem herra Erik Petri breff oppa Læmbogard j
 Frøgharydh sokn — B N iij — j bokinne lxxx a a

Hr. *Magnus Benktsson* paa Göksholm kundgør, at han har skjænket 3 Gaarde i Lerby Sogn og Vikingaker Sogn til *Julitta Kloster* for et Anniversarium hver 2 Mai for sin, sine to Hustruers, Børns og Forfædres Sjæle samt for Delagtighed i Klosterets gode Gjæringer. Medbeseglet af hans Maag Hr. *Amund Bolt*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl mangler 2. No. 3 (Amund Bolts) indeholder vistn. en Rose; p. Hjelmen 2 Arme holdende en Ring. Omskr. Amund Pedersson.

226. 20 August 1465. Julitta Kloster.

Alla the som thetta breff kan forkoma swa wæl æpter komandum som thøm nw æru. Helsar jak Magnus Bænksson pa Gøgsholm riddare kærligha mædh gudh, oc kungør jak mædh thæsso myno opna breffue ath iak haffuer giffuidh ok oplatidh thry jordha godz som ær førsth trighia øørs landh j Borestom j Norændelaghit j Leerby sokn som skyller iij tønær korn viij artigh pæninga ok j pund smør, Ok v artighelandh j Sæffuistum ok eth torpp ther nær som hether Tæppa ligendes j Wykinghaaker sokn som skyller ij marc Julitta klostre til æuerdheligha æghia mædh. wato ok torro skogh ok wathnom aker ok ængh hws ok jordh nær by ok fyærran allom tillaghom aff aaldher til leegath haffuer ok æn kan til liggia, mædh swadanth wilkor ok forskæll ath abboten ok alth Conuentidh j for^{da} clostre bebinda ok plichta sik ok syna æpterkomanda ath halda eth anniuersarium aarligha pa en eueghentidh pa næsth feriam(!) æpter sancta. Walborghe dagh mædh xvj mæssor, siwngande vigiliis ok mæsso som ther til bør fore mik ok myna thuo hustrur ok myna barn ok forældra gudh theras syæl naadhe, swa ath iak oc the mogha lotthaghande wara aff allo the godha som andelighe gørs j for^{da} clostre Ok swa widhe som thera ordens closter æro til domen Ware ok brødherne færre tha skulu the j thuo dagha æller flere fulkompna the for^{da} syælarycht Oc abboten wari plichtogher ath haldhæ alth conuentidh pa then dagh the thet gøra. Hwilkin for^{de} godz ok syæla rycht jak stadhfæste j for^{da} Julitta clostre pa sanctj Bernardi dagh j ærligx manna nærwaro som war her Godzstaff aff Warnhulta, oc myn eigen mogher her Amundh Bolth ok Mattis Kagge aa wapn, hwilkens jncigle til thæssins breff ythermera wissa ok forwaringh jak ok bedis ath hænghia fore thetta breff mædh myno eghno Datum Anno domini Medxv^o etc.

Bagpaa: Boresthom j Leerbo sokn Sæfwistom oc eth torph
j Vikingaakir sokn

Hr. *Amund Bolt* gjør vitterligt, at han, medens han laa paa sin Sotteseng i *Julitta Kloster* (i Södermanland), med sin Hustru *Cecilia Magnusdatters* Samtykke gav til *Vesteraas Domkirke* 3 Øres Land i *Medelby* i Dingetuna Sogn og *Vesteraas Bispedømme*, som han har arvet efter sin Fader.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.

227. 21 August (?) 1465. [Julitta Kl.]

Alle the mæn som thetta breff høra æller see *Helsar* jac *Amund Bolt* riddare kerlica med gwdh *Gør* jak veterligit med thesso mino opno breffue at then tiidh jac lag a minne sotha sæng j *Iwletta* clostre tha giorde jac mit testament med mynne elskelege hustrv *Cicilia Magnussa* dotter radhe oc samtökkio oc j vælborna manna nærwara som ær mynne hustrv fader herra *Magnus Bænctzson* herre *Thord Philip*[pusson r]iddara och i manga andra dandamanna nærwara oc tha gaff jac een min gard fore myna siæl [oc fore] myna foreldra til *Vestherares* domkirkio som ær tre øris land iord j *Mædilby* j *Dingetwna* sonk [liggan]dis hær j *Vesmanna* (land) j *Vestherars* biscops dømme som ræntar ena marc pæninga med hws iord aker æng skogom sk . . . nærby oc fierre jnnan gards oc vtan oc med alla the rænto oc rættogheet thær vnder l[igge]r æller en sporias kan epter thenna dagh til æwerdelico ægo styra radha bruka bytha oc [sælia] æpter thy the helgo kirkio formæn tœchker notteligit at vara Oc forbiuder jac allom h[oo the hælst va]ræ kwnno at engin hyndre oforrætta eller qwælia for^{da} iij øris land jord j [Mædilby æpter] thenna dag som mik hopas at engin thet gør thet ær mit retta arff och fæd[herne Til thesse] breffs mera visso oc stadhfæstelse tha hænger jac vetherlica mit jncigle fore th[etta breff oc be]dhis jac vælbormamanna jncigle som nær oc øffwer waro til ytermeer forwarning [oc stadhfæstelse herre *Magnus Be]nczson* riddare oc *Nærekis* lagman herre *Tordh Philipson* riddære oc [Mattis Kagge(?)] at hængia theris jncigle fore thetta breff med myno egno *Scriffuat* [i *Julitta* clostre(?) are] epter guds bœrd thusande cdlxquinto odins daghin næst epter sancti]*Bernardi* dagh?]

Peder Nilsson, Heredshøvding i Vartofte Hered, kundgjør, at dengang Vestergötlands-Lagmanden *Thure Jönsson* holdt Lagmandsting, stadfæstede Heredshøvdingen efter Begjæring af *Magnus Djekn*, Vadstena Klosters Sysselmand, den Gave af Gaarden *Lædaby*, som Væbneren *Eskel Aakesson* havde givet Klosteret.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Vaabenseglet (Sparre) forbinder Brevet med No. 188 ovenfor. Jfr. ogsaa No. 223 ovenfor.

228. 2 Decbr. 1465. Bek(Vestergötl.)

Alla the thetta breff høra æller see helsar jak Pedher Nielsson herazhöffdinge j Wardtoptaheradhe j Vestergötlande. kerlegha med gudh. Kungør iak ok bekennis med thesso mino opno breffue, at then tiid wælboren man her Thure Jønisson lagman j Vestergötland hiølt lagmandz ting j enom by som hetir Bæk j Hællestada sokn j för^{da} herade. kom biskedelikin man Magnus Diekn Watzstena closters sysloman. manadhe mik oc badh. ath jak skulle wæl göra. ath fast fara, oc stadugt döma Watzstena clostre eth gooz. som hetir oc kallas Lædhaby. j Lædhaby sokn j kirkio bynom liggjande, ok bar fram eth breff med hwilko wælboren man Eskil Akason haffde wnth oc giffuit for^{da} Watzstena clostre forescreffna Lædhaby til æwerdelica ægha, Och haffde bidhit oc badh j samma breffueno, oc loff til giffuit ath jak skulle fast fara. for^{da} goz, Oc tha æpter godha manna raadhe. oc lagmandzsins samtykkio ok wilia. ffast foor jak oc stadugt döme for^{da} gooz clostreno til æwerdhelica ægho, Och thesse xij æpterscriffne. hiello a fæstonne med mik. som først ær, Karl Æringislason, Tord Iæppason, Arffuid Laurisson, Lasse Bonde, Haquon Biørnson. Niels Petherson, Birghe Biørnson, Swen Jonson, Anders Petherson, Torsten Biørnson. Jngællir j Badhene. oc Biørn Andersson, These æru til vithne. at iak haffuer fast farit. fastor a giffuit, oc stadugth dømth. med thesso breffue. for^{da} goz Lædhaby æpter thy som for^{da} wælborens manz breff Eskil Akasons. lwdhar oc wthwisar, hwilka breffue. thetta mit breff tillfæsth ær, til vithnisbyrd. at swa ær dömt oc giort Watzstena clostre til dømth til æwerdelica ægho, Aarom æpter gudz byrd Mcdlxv. manedaghen nest æpter sancti Andree dagh j for^{da} by Bæk Til thæs mere visso. hængir jak mit jncycle med with oc wilia for thetta breff. Scriptum loco die vtsupra

Biskop *Gunnar (Holk)* i Oslo kundgjør, at han har afhændet til *Tydeke Møller* og hans Hustru *Gunhild (Amundsatter)* en Tomt i *Sarpsborg* ved Navn *Borg* i Olafskirke Sogn, udgjørende et Markebol, som Betaling for 6 Skippund *Bly* til Oslo Domkirke; Tomten havde Biskoppen tilbyttet sig af *Eidsbergs Kirke*.

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kjøbenhavn efter en Orig. fra *Borregaard* 1717. Jfr. m. Afskr. af en Vidisse fra 1618 sammesteds. (Se Brev af 30 April 1472 nedenfor og Biskop Eysteins Jordebog (Den Røde Bog) S. 167).

229.

26 Decbr. 1465.

Oslo.

Wer Gunar med gudz nad biscop j Oslo kungørom med thetta vart opne breff at wer haffuum s[olt] oc affhent biskeideligom manne Tydeke mylnere Gunildr hospro hans. theire barnom oc erfingiom tomtpt the j Sarpsborg er Borgh eiter j Olafskirkio sokn. som wer byttom til oss aff Eidzbergh kirkio. som er eit markæ bool er kirkian Eidzbergh fyr fylgde frelst heimholt oc akerelaust med allom lutom oc lunnendom som til thet markæbol Borgh liggher æder legit haffuer vtæn gardz æder jnnan. jngo vndantekno ffore sex skippund bly som Tydeke for^{der} fek oss til Oslo domkirkio oc vel til nogis betalet haffuer Til meire wisso her vm hengiom wer wart jnsigle ffore thetta b(re)ff ær giørt var j Oslo Anno Domini Mcdlx quinto¹. annen dag jole.

¹ Hvis Aaret regnes fra Juledag, er Aarstallet 1464.

Erkebiskop *Olaf* af Nidaros, der ved vigtige og uopsættelige Forretninger er forhindret fra i rette Tid at indvie det af *Ovrehodals* Indbyggere nylig opførte *Kapel* med tilhørende Kirkegaard, tilstaar med Tak den Erkebiskop eller Biskop af den romerske Kirke, som dertil begjæres, Ret til at foretage Indvielsen.

Efter Orig. p. Papir i Ofverhogdals Sognekirke i Herjedalen. Kvartark med Spor af et paatrykt, større Segl.

230.

7 Marts 1466.

Nidaros.

Uniuersis Christifidelibus presentes literas percepturis Olauus diuina miseracione Archiepiscopus Nidrosiensis et sedis apostolice legatus natus jn omnium saluatore salutem. Cum nos

arduis et ineuitabilibus negociis ecclesiam nostram Nidrosiensem tangentibus continuo simus preoccupati quominus ad aptum tempus Cappellam nouam de nostro assensu et licencia per rusticos jn Æfrehoodall nostre dyocesis nouissime exstrvctam eiusque cimiterium consecrare et dedicare valeamus. Vt a quocunque Archiepiscopo vel episcopo sancte Romane ecclesie commvniorem habente huiusmodi consecracionis et dedicacionis ministerium recipere valeat. jpsique domino et fratry nostro Archiepiscopo vel episcopo super hoc humiliter [et¹ requisito ad ipsum munus dedicacionis digne sicut decet dicte Capelle impendendum plenam et omnimodam cum graciaram accione concedimus facultatem Datum jn residencia nostra archiepiscopali Nidrosiensi Anno dominj Millesimoquadringsimosexagesimosexto Septima die mensis Marcij Nostro sub secreto presentibus jmpresso jn fidem premissorum.

¹ Fra - igjen ndslettet.

Biskop *Andreas af Garde* (Grønland), vikarierende Biskop i Linköping, kundgjør, at han gjenviede den ved *Blodsudgydelse* vanhelligede Klosterkirkegaard i *Vadstena* og samme Dag indviede et *Mariabillede*, hængende midt i Kirken foran Klosterbrødrenes Gitter, og et lidet *Dorotheabillede* i Kong Karls Chor, hvorhos han meddeler de bodfærdige, som her forrette Andagt, 40 Dages *Aftad* for paalagt Pønitents.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Brudstykke af Seglet vedhænger. (Jfr. Grønlands Hist. Mindesmærker III S. 189 f.).

231.

26 April 1466.

Vadstena.

Nos Andreas dei et apostolice sedis gracia Episcopus Gardensis pronunc ad tempus jn pontificalibus exerciciis vicarius Ecclesie Lincopensis omnibus et singulis Christifidelibus notificamus per presentes quod Anno dominj M^ocdlxvj jn crastino beati Marci ewangeliste constituti fuimus in monasterio Watzstenensi Lincopensis *diocicis et ipsius monasterij cimiterium eadem die reconcilianus quod per sanguinis effusionem quorundam insipientium instigante dyabolo fuit relegatum Jnsuper eiam eadem die jn Ecclesia prefatj monasterij duas ymages consecramus videlicet ymaginem gloriose virginis Marie per modum corone pendentem in medio ecclesie ante crates fratrum

ac aliam paruum ymaginem beate Dorothee in choro Regis Karolj situatam Et vt predictum Cimiterium cum ymaginibus antedictis a Christifidelibus ad monasterium ipsum confluentibus deuocius et frequencius venerentur Omnibus vere penitentibus contritis et confessis qui dictum cimiterium deuote circuerint orando pro omnibus fidelibus defunctis et specialiter ibidem quiescentibus, Et ante predictas duas ymagines genua flectendo deuote ter pater noster cum aue Maria legerint vel candelas accenderint Quociens premissa uel aliquid premissorum deuote adimpleuerint. Tociens eis de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius necnon sanctorum patronorum nostrorum Nicola; confessoris et Olauj Regis ac martiris auctoritate confisi quadraginta dierum iudulgentias de iuniunctis eis penitentiis in domino misericorditer relaxamus In cuius rei testimonium. Sigillum nostrum oblongum presentibus est appensum Datum loco die et Anno supradictis.

Sjurd i Kville erkjender at have solgt et halvt Kvernestød i *Hogaaen* (med fri Vei til og fra) til *Gudløg i Vigge* for 3 jemtske Mark.

Efter Orig. p. Perg. i Upsala Univ. Bibl. (fra Alanäset, Jemtland, 1883.
Begge Segl mangle.

232.

24 Decbr. 1466. Berg (Jemtld.)

Alle the mæn som thetta breff see æller høra læsas helssar jach Sjvrd j Quillo kærlika med waro herra Iesu Christo kiennis jach oc kwngør med tæssø mino opno breffwe ath jak haffwer sælt oc kærlika wnth med ja oc godwilia beskedelikom manne Gwdeløghe j Wigge eeth halft qwærnastædis j Hogaa for tree Iæmzska march wndan mich oc minom arffwom oc vndher for^{de} Gwdeløg och hans ærwingiæ oc rætthe æptherkomande til æwerdeliko [ægo¹ oc wægin frian til oc fraa Swa kiennis jach mich oc vpbvrit haffwa helan pæning oc halfwan swa ath mich wæl nøgher Oc tesse ware vintne adh kiope vare Sven j Vigge oc Jon Andresson j Wigge til tæs mere visse bidher iach tæsse dandemen som ær hær Seuerinus kirkioprester j Oviik oc Jønis Kætilson j Bærgh at the sin jncigle, hænghe for thetta breff, mich sælfwer ey jncigle agande Scrip-

tum Bærgh anno domini Mcdlx sexto jn vigilia natiuitatis dominij jn testimonium omnium premissorum

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Aslak Pederssøn, Lagmand i Viken, og to Lagrettemænd i Thorpe Hered kundgjøre, at *Vemund Ingemarssøn* erkjendte for dem, at han havde solgt til *Jon Martinssøn*, Landsfoged til Baahus, et halvt Markebol Jord i *Sollem* (?) ved Navn *Elifstuft* i Hjertum Sogn og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl mangler 3die; 1ste (Vaabensegl) utydeligt, 2det Bomærke.

233.

26 Marts 1467.

Hjertum.

Ollom monnom them som thetta bref se æller høra sender Aslak Pædherssøn laghman j Vikene Ion Gunnulfsson oc Haquon Swensson laghrettis mæn j Torpa herrade Q. g. oc sina kunnikt gerandis at mer varom j Hiertem j firnemde herrade aa skæra torsdagh Anno dominij M^ocdlxvij hørdom oc saghom a ja oc handerbandh thera af einne h. Ion Martenssøn lanz fout til Bahus, æn af annare h. Væmunder Ingemarsson med ty skilordhe at Vemunder kendis firi oker at han hafde sælth, Ione firnemdom eit h. mark bol iordh j Solle^e som the kalla Elifs tuft j Hiertem sokn som Vemunder før køpt hafde af broderssøn sinom med lutom oc lunnendom allom som ther til ligger oc leghet hauer fra forno oc nyio ottan garz oc innan frelst hemolt oc akeraloust firi hwariom manne vndan sægh oc sinom arfuom oc vnder Ion Martenssøn oc hans ærfuingia til æuerdeligha eigho oc alz afredis kendis oc Vemunder vpp hafua boret af Ione hwan peningh heilan oc h. oc alla ther j mellom æfter ty som j koup thera kom til saninde her om setiom mer okor incigle firi thetta bref som giort var degi oc are som før segher

Hr. *Mogens Green*, Hovedsmand paa Borgholm, gjør vitterligt, at han paa sin Svoger *Otte Matsson (Rømers)* Vegne har modtaget til Brug saa meget Gods, som denne eier ved Vesteras i Dale og paa *Fegerne*, indtil han forlanger det igjen.

Indtaget i Vidiase af 20 Marts 1529 nedenfor i svenske Rigsarkiv.

234.

7 Oktbr. 1467.

Aahus.

Jagh Moens Grenssz Riddher höffuitzmand paa Borcholm Giør vittherlighth met thette myt obne breff at iagh annammet haffuer paa velbyrdigs mands vegne mynd Swaghers Otte Matzens swa nøget gotz hannom tiilhører viidt Vestheraars i Dale oc paa Fegernæ at beholde oc bruche met hwat rettighedt ther aff kand gaa swa lenge at gud vill wii ighen tilsammen komme som iagh hanss obne breff ther paa haffwer Oc nar for^{ne} Otte Matzenn esker paa for^{ne} gotz ighenn tha skall thet komme till hannom ighenn vdhenn aldt genszigelisse i nogher made Jn cuius rei testimonium Sigillum meum presentibus inferius impressum Datum Aos anno Mcdlxvij ipso die beate Birgitte

Bagpaa: Om gotz i Sweriige — Copie aff her Moens Grenndss breff

To Lagrettemænd kundgjøre, at *Gudthorm paa Klauvestad* paa sin Hustrues, *Magnhild Ogmundsdatters*, og sin Svogers, *Gudthorm Ogmundssons* Vegne vedgik, at disses Fader *Ogmund Lafransson* havde solgt 2 Øresbol Jord i *østre Falang* i Gran Sogn paa Hadeland til *Erind Pedersson*, hvilket Salg nu Børnene stadttæste og erkjende Betalingens Erlæggelse.

Efter Orig. p. Perg. i Vidensk. Selsk. Saml. i Throndbjem (Hammers Bibl. No. 64 Litr. C i Nyerups Katalog, No. 15 i C. Hammers d^o). Begge Seglmangle, medens et 3die Seglhul viser Brevets tidligere Forbindelse med følgende Brev.

235.

1 Mai 1468.

Grindaker.

Ollum monnum them som thetta bref se æder hore sender Erik Torgylsson oc Elif Ellingsson sworne logreto men quedio gudz oc sina kunnygkt gerande at mit warom a Grinderakre a sunnodagin nesta firir Crosmessio vm waret anno dominj Mcdlxvij sagom meer a oc hordom at Guttorm¹ a Klauwestodom kendis oc vidergek firir oss i fullo vmbode Magnilde Ommunds dotter eigin kona hans oc sama mals a vegna Guttorms Ommundssonar verbroder hans at Omr monder *Lafuarnsson hafde selt Euinde Pæderssyni thuegia aure bol jardar j østre [gardenom² j Falangre j Granar sokn a Hadalande med ollum lutum oc lunendom som til ligger oc legit hafuer fra forno oc nygio vttan gardz oc jnnan frialst oc

hemolt akerelaust firir huoríom manne til æuerdeligo æigo til frials afredes. Jtem kennes oc meer fyrnd folk at mit stadfestom thetta opnemth kaup ij øris bol j Falangre oc war thær firir thekit huor peningh helan oc haluan som j kaup theira kom Til sanninda settom mit okar jnsigle firir thetta bref som giort war stad oc *oc tima som ffore seigir

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: thuende Breffuer for Øster gaarden j Falanger

¹ Aabent Rum i Originalen. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Lagrettemanden *Thorgils Erlendsson* kundgjør, at *Ogmund Lafransson*, der boede paa Klauvestad, ofte lyste for ham og andre, at han havde solgt 2 Øresbol Jord i østre Falang i Gran Sogn paa Hadeland til *Eyvind Pederssen* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Vidensk. Selskabets Saml. i Throndhjem (Hammers Bibl. No. 64 Littr. C. i R. Nyerups Katalog, No. 15 i C. Hammers do.). Seglet, der før har forbundet Brevet med foregaaende No., mangler nu.

236.

7 Mai 1468.

Kredestad.

Ollum monnum them som thetta bref se æder høre sender Torgyls Ærlendsson sworn logreto man quedio gudz ok sina kunnykt gerande med mino opno brefue at ek hørde opthe af byskedom manne som sa het Ommunder Lafransson som boodhe a Klauvestadom at lysse thy firir meer ok andre godo folke thet han hafde selt Eivinde Pæderssyni thueggia aure bol jardar j østre gardenom j Falangre som ligger j Granar sokn a Hadelande med ollum lutum ok lunendum som til ligger ok legit hafuer fra forno ok nygio vttan gardz ok jnnan ok fra seer opnemdom Ommunde Lafranssyni ok sinom ervingiom ok vnder fyrnd Eivinde Pæderssyni honom ok hans erfuingiom frialst hemolt ok akerelaust firir huoríom manne til æuerdeligo æigo til alz frials afredes jtem kendis ok tiitnempdar Ommunder Lafransson at han hafde vp boret af opnemdom Eivinde Pæderssyni huan peningh helan ok halfuan som j kaup theira kom so at honom wel at nøgde firir fyrnempth ij øris bool j Falangre Til mere visso ok saninde tha setter ek Torgyls Ellendsson mit jnsigle firir thetta bref som giort war a Kredestadom a laur-

dagen nesta efter krosmessø vm wareth anno dominij
Mcdlxvij^o

To Lagrettemænd kundgøre, at *Arne Kalssøn* for *Askel Thorsteinssøns* Om-
budsmænd, *Thjostolf Iversøn*, erkjendte, at han havde solgt til *Reinald*
Niklissøn hvad han selv og hans Søstre eiede i *østre Glumsrud* i Henes
Fjording i Eidsberg med Undtagelse af et Øresbol deri, som Askel efter
Reinalds Død havde indløst af Arne, der havde modtaget fuld Betaling.
Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Gaarden Nordby i Rakkestad.
Alle 3 Segl mangle.

237.

14 Novbr. 1468.

Budenes.

Ollom monnom theim som thettæ breff see eller høyra
sendir Jon Sebiornson oc Sebiorn Reiderson logrettismen Q. g.
oc sinæ kunnikt gerande at wi varom j nørðre Budenes j Heff-
nes sokn a Raumerikie manædagen neste effpter Marteins messø
Anno dominij M^ocd^olx^o octauo sagom oc hørdom at þeir heldo
handom saman aff eine haluo Þiostolff Ifuerson j ffullo vmbode
Askiels Þorsteinssøns en aff annare haluone Arne Kalssøn med
þeim skilordom at Arne fyrnemder viderkiendis j sama hander-
bande at han haffde selt Reinalde Niclissyni swa mykin andeild
oc jordmun som han atte j *Glumsbrud kiendis oc Arne j sama
ffyrnemde handerbande at han haffde oc selt Reinalde a systrum
sinum vegnæ swa mykin andeild oc jordmun som þær atte oc
j Glumsbrud som ligger j Henes fiordong j Eidzbergx sokn oc j
øffre lutanum j Borgæsyslo oc þo j øystre gardenom ffra Arne
oc swa ffra hans erwingiom oc fra hans ssysstrum oc swa ffra
þerom erwingiom vndir Reinalder oc vndir hans erffwingie
ffrelst heim holt oc akierelaust firir hwarium manne med allum
þeim lutum oc luninum so til ligger then jordmun Glumsbrud
øystre eder oc legeth haffuer ffra fforno oc nyo vtten gardz oc
innen til ewerdeligre eigho oc aldz affredis oc vpboret
ffyrste peningæ oc øffpstæ oc alle þer j mellom eptir thy j
kaup þeire kom, vtten eit ørisboll j ffyrnemde jord Glums-
rud som Askiel adernembder Þorsteinson sidere meire løyste
aff Arne Kalsyni som Arne tidnembder war oc bekiende
j sama handerbande siden Reinalder var dōdir gud hans saal
nadhe skal nw þet øris boll j Glumsbrudi vera ffra Arne
Kallsyni oc swa ffra hans systrum oc swa ffra hans erffwingiom

oc ffra systrom hans erffwingium oc vndir Askiel Porsteinson oc vndir hans erffwingie ffrielt heimholt oc akierelaust ffir hwarium manne med allum theim lutum oc lunindum som til liger thet ørisboll j Glumbrud eder oc legeth haffuer ffra forno oc nyo vtten gardz oc jnnen til ewerdelige eigho oc aldz affrædis kiendis oc Arne en j sama hander bande at han haffde vp boret ffyrste peninge oc øpste oc alle þer j mellom eptir thy j kaup þeire kom ffir ørisboll j Glumbrud aff Askielle seg wel til nøgis til mere visso oc saninde tha hengier Piostolffuer Ifuerson adernembder sit incigle med warum inciglum ffir þette breff er giort war degi oc are som fyrr segir.

Radgerd under Berge erkjender, at hun og hendes Søn have undt *Joan Asvidsson* hendes Arvedel, som er en Fjerding i *Ambre* (i Rafund), og derfor modtaget Betaling og Overgave; hendes Husbonde *Nils i Berge* besegler Brevet.

Efter Orig. p. Perg. i Nordiska Museet i Stockholm (fra Ragunda). Begge Segl mangle. (Se ovenfor No. 163).

238.

Uden Dag 1468.

Rafund.

Alle the dandemen som thetta breff hõra eller see [hilsar iak¹ Raadgeerdh [vnder Bergom¹ ok mjn son samvledis venlica ok kærlica med gud kennis iak Raadgeerdh ok mjn son samvledis med tessa nærwarandis breffue ath wj wnthaffuom biskedelikom manne Iowan Asswidzson mjn retta arffda deel som er ffarðing² Ambreen huika peninga han mik til takka beereth haffuir til fullo nøgio ok thil *til staa iak at thetta køpp giordis med beeradhno modhe j waato ok j torro ok *ok j allo ty for^{do} godze til ligat haffuir ok æn til hõra kan Ok ty affhender iak mik ok vndan minom arffuom tet for^{da} godz ok til egnar iak thet for^{da} Iowanne ok hans arffuom til æwerdelika æga nærby ok fierre ok engo vndan takno som aff forno til hõra kan oklandat epter tenna dagh epter landzlagom giort med vitnom ok faastom Tesse æro faasto. Andris j Vestansio bygiandis j Hamirdaal ok Hemming j Deensas. ok hustrv Ingeborg i Riislaas: Olaff j Wikom Børn j Hamarsgardh: Iowan

j Paalgardh: Katri(n)dh j Haasio: Andris j Diwpawik Vithnis-
men Niels j Vestaneedh Lasse j Haasio Jtem gaff han mik
offuer alth køp eth bælte som j mark gaalth oppa Iampta mooth
en kætil som wogh viij mark Scriffuit j Raffundh arum eftir
gudz byrdh Mcdlxvij^o vnder mins bonda incigle Niels j Bergom
ok Niels j Vestaneedh

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [skrevet over Radering.

Hr. *Ulf Pedersson (Ros)* i Ervalla og hans Hustru *Birgitte Jønsdatter* er-
kjende, at de for sin Levetid have undt sin Maag Hr. *Karl Knutssøn (Gera)*
og sin Datter *Katharina Hovedgaarden Srenaby* og forskjelligt andet Jorde-
gods med nærmere Bestemmelse angaaende Forholdet med Skiftet efter
deres Død.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl vedhænge (1. 2. og
4 Vaabensegl, 3. geistligt).

239.

25 Januar 1469.

Bjørkvik.

Jak Vlff Pedherson riddare oc min ælskelica hustru Bir-
gitta Lønssadotther kænnopts oppinbarlica med thetta wart nær-
warandes opna breff at wi med frii wilia och beradhno modhe
hafua vnt waar ælskeligha magh her Karl Knwtzson och ware
kære dotther Katerine thessin war ephtherscrifna godz fførst wan
howdhgardh Swenaby med thessin ephtherscrifna godz som ær en
gardh j Klifstadha och en gardh j w(est)ra Jøratompta sokn lig-
giandis, oc en gardh j Lundby j Aa sokn j Østirgothlandh liggian-
dis jtem j Værend j Huambo sokn Iærngiishult, Lindehult,
Ekebergh, Stensiomaala, thre gardha j Smørmaala och Getha-
maala j beggis waara [tidh¹ liifs tiidh at niwtha och strax nw
anama alla landskyldh och rättigheth her ephther vp at bera
som aff for^{da} godz bør ath gaa thiænist oc sakafal och alt an-
nath engte vndan taghit oc nar swa hænder ath eth aff oss an-
tigia iak ælla min hustru afffaller tha gaa thetta godz til skip-
tis som mer vtan Swenaby howdhgaardhen, togh swa med vilkor
ath arfuingana fa fult moth honom som han rænthar Alla thessa
for^{da} articula lofuar iak for^{da} Vlff oc min ælskelik hustrv war
ælskelika magh och dotther vbruthlica at halda widh waara æro
sanind och godha thro Til huilkins breffs ythermer stadhfestilse
och witnisbyrdh bedhoms wi ærlica och wælbyrdogha [mana²
incigle som ær her Aka Jønssons ridder mesther Pethers Motth

domproasth in Lynkøpungh oc Swen Laurissøns aff vapn ath *ath hængia nædhan for thetta breff med mith egith Scrifuat j Byrkeuik Arom epther gudz byrdh Mcdlx pa thet nionda vppa sancti Pauals dagh conuersionis.

Bagpaa: Her Vlff Pedhersson i Ærwala gaff [vth¹ [Her Karl Knutson och sin datter ffru Karin Sueneby och någre flere godz³

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien — ³ Fra [med Haand fra 16de Aarhundrede.

Johanniter-Prioren i Eskilstuna, Broder *Olaf Nilsson*, delagtiggjør Hr. *Magnus Green* og hans Frue *Gertrud (Narvesdatter Rømer)* i Ordenens Begunstigelser, Privilegier og Indulgentser.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet i rødt Vox vedhænger.

240.

20 Mai 1469.

Borgholm.

UNIuersis Christifidelibus presentes literas jnspecturis Frater Olauus Nicolai presbiter prior domus jn Eskilstwne et Kiøpingæ ordinis sancti Johannis Ierosolimitani in partibus Suecie Salutem jn omnium saluatore Nouerint vniuersi me auctoritate ordinaria michi a superiore meo collata virum nobilem et egregium Strenuumque militem Dominum Magnum Green vna cum dilecta sua coniuge Domina Gertude exhibitorespresencium jn participationem nostre confraternitatis cum graciis priuilegiis et iudulgentiis Dicto nostro ordini a sancta sede apostolica gracie collatis tenorepresencium deuocius collegisse Statuens eosdem tam jn vita quam post mortem participes omnium bonorum videlicet Missarum Horarum Vigiliarum Jndulgentiarum Eleemosinarum Castigationum Hospitalitatum Ceterorumque piorum operum factorum et faciendorum jn ipsius ordinis nostri Domibus Ecclesiis Capellis et oratoriis vltra et citra mare a prima sui jnstitutione et fundacione vsque jn finem seculi per vniuersum mundi ambitum Cooperante clemencia saluatoris Jnsuper Septima pars penitencie eisdem annuatim jn domino misericorditer relaxatur Datum jn Castro Borholm Anno Domini Millesimoquadringsesimosexagesimo Nono Vicesima die mensis Maij meo sub sigillo presentibus appenso

Erkebiskop *Olaf* i Nidaros takker Indbyggerne af *Hodal* i Herjedals Prestegjæld for de med deres Bud ham tilsendte 6 Pund *Gjedder* og tillader dem herefter at yde sin Tiende til *Hodals Kirke*, som de have været villige til at bygge, og til hvilken han har sørget for at skaffe geistlig Betjening.

Efter Orig. p. Papir i Øfverhogdals Sognekirke i Herjedalen. Kvartark med Levning af et bagpaa trykt, større Segl i rødt Vox.

241.

7 Marts 1470.

Nidaros.

Wij *Olaf* medh gudz Nadh Erchebiscop j Nidros och paweligx settis legatus etc. Heilsom idrom alla oss elskeliga bønder oc meniga almoga som ligga oc boo j Hodall. j Herra-dals prestageld. kierliga med gudi och wora andeliga bletzan Schal ider witherlicht wara at idert budh Haluard Olafsøn wor her ner oss j Trondem och antwordæde han oss vppa idra wegna sex pund gedder. som i oss. sent hafua forhuilkit wi idrom tacke oc willom thet gerna. jthermere forskilde Jthermere moga i witha. at efthertij atj hafua warit welwilliga till at bigga ider kirke. Tha vnnæ wi oc wela atj alla j forscr^{na} Hodals sokn. gøre Hodals kirke. idrom tiondh her efther. huilken som i hafua till foren giort till en. annan kirke. med stor møde oc vmake Oc hopas oss till idrom alla at hwer. efter sin formoga er forscr^{na} kirke behielpeligh. so at hun ma blifua bestandendis Och hafuom wi bestillit atj skulle fonge ther prestælige embæthe som idrom bør at hafua widh idrom soknakirke. Jn Christo valet Scriptum Nidrosie Die Cineris Nostro sub secreto Anno etc. lxx^o

Peder Nilsson, Heredshøvding i Vartofte Hered i Vestergötland, bevidner, at Hustru *Ingerid (Arvidsdatter)*, velbaaren Mands *Peder Martinssøns* Efterleverske, erkjendte, at hun for sin, sin Husbondes og Slægtinges Sjøle havde givet *Vadstena Kloster* sin Gaard *Lenbogaard (Lembogr.)* i Frøjarids Sogn i Vartofte Hered, hvilken Heredshøvdingen med 12 Mænd derpaa befor.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet (Vaaben m. en Sparre-vedhænger. Sammenheftet m. Brev. No. 225 ovenfor.

242.

14 Mai 1470.

Hangsdal.

Alla the thetta breff ssee eller høra Helsar jac Peder Nielsson aff wapn Hæridzhøffdhinge j Wardthoffta herrat kær-

ligha med gud kennis jac med thetta mit opit breff, ath aarom eptir gudz bœrdh Modlxx mandhagin næsth ffor sancte Erics daagh tha tingade jac j Hangxdaal med almogin j Wardhtoffta herrath, kændis ærligh dande quinna hustrv Ingridh, vælborens mantz eptirliffue, Peder Marthensons, gud hans siell nade, ath hon haffde vnth oc giffuit til Watzstena klostre for sigh, sins hosbondha ffor^{de} Peder Marthensons, oc ffor alla thera siæla, hon atte goth fore gœra, en sin gardh som kallas Leenbogardh, j Ffrœiaridh sokn, oc j Waardhtoffta herrat liggiande, som skylar iij pundh smør, med alla the tillagor, som ther tilliggir, oc rættheligha tilliggia bœr, som hænnis breff ther oppa giffuit ær, wthuisar, fra sigh oc sinom arffwm, oc ffor^{de} klostre j Watzstena til æwærdhelica ægho, Tha giorde jac omffærdh, oppa samo gotze, Oc thesse xij dande mæn, ffaste vaaro aath, oc a skaffte holdho som her eptirscriffne staa, Hakon Biørnsson, Hælgæ Ragualsson, Magnus Suønsson, Aanundh j Gerhem, Sigge Pedersson, Arffuidh skræddhare, Lauris Biørsson, Joon skræddare, Hakon Pedersson, Magnus Lassason, Thørkil Karlsson, oc Jngemar Hakonsson Til ytermere vithinsbœrdh, hængir jac mit jncigle .a. thetta breff Scriffuit *Aaar, daagh, oc staaadh, som fforscriffuit staa etc. etc. etc.

Bagpaa: ffasto breff oppa Læmbogard j Wæstirgøtland som herra Eric Petri gaff oc hans modher — b n(?) xxv — B Q xxxv aa

Gudbrand Thorkelsson, Lensmand paa Ringerike kundgjør, at han efter Befaling af *Svend Galle*, Høvedsmand paa Akershus, var paa Aaseskogen for at høre de Prov, som fremførtes af Hadelændingerne i Nærvarrelse af 12 Lagrettemænd paa Hadeland, angaaende Delet mellem *Hadeland* og *Romerike*.

Efter 2 Afskrifter i Videnskabernes Selskabs Bibl. i Thronhjelm (Hammers Saml. No. 64 Litr. B, Nyerups Katalog S. 637), skrevne med Haand fra sidste Halvdel af 17de Aarhundrede, a ment som bogstavret Afskr. af Orig. og b som Oversættelse deraf. (Jfr. No. 112 ovenfor og Brev af 10 Juni 1476 nedenfor samt Dipl. Norv. VI No. 583 og 585).

243.

19 Juli 1470.

Aaseskogen.

a. Firir ollum Mannum, werendom och kommandom, giör ech Gulbrand Torkiffsen lensmand a Ringerige kundigt, at egh waar à Aase schogenom St: Margaretæ Efftan nu wor Anno Domminj 1470 effterdj som welbaarne Mand, Suend Galle

Høfuidtzmand oppaa Aggershuus, hafde a mich befahlet, at tacha der Hadone prouff och widne, som der da schulle lade gange, om deellemercher, och adtschielner mellem denne och Roumane som deris, laugmand ordschurd j Ossloe ydermere der om wdtschyder, och wdgiffuen war, a Edtzvollen Botolphi nest firir och her wid fester, da komme der sam dages, disse beschedlige mend, aff for^{ne} böydelaug Hadeland, Hoffuord Biörn- sen, Torger Arnesen, Amunder och Tharalder, Arne sønner, Stafan Gutormbsen, Pouel Dyresön, Torsten Pedersen, Torder Gutrombsen, Aller Pedersen, Narffue Østensen, Lauridtz Jacobsen och Anders Olluffsen, laugrettis mend der sammestedts, Tog ech der da loughlige tilkraffde aff dem; først ett schilrigt widne er saa ette Gunder Gudbysenn och sor a bog, och hermede sin faders ord, saa offte sagdom høret sige, at da j sinom vngdom. Bucha Petter, Torer a Huimene wist for 80 aar och følge han- nem til Edtzvold, da som dj komme till Hellenen aur, for^{ne}, ware til laughtings, da huiltes der, der om rud (o: um rid) och finge sig mad, der wnder Hellenen och tallede alle saa med enne munne, at der var aatschielnet, jmellem Hadeland, och Rommerige, och sagde, det væræ alle viner, der som deris for- ældre dem sagt haffde, disse ord och widner, hørde Huglicher Haraldtzen oppaa, och fuldbyrde det, med sine magte for dette breff, Jtem tog ech en ett widne som hee[der] Helge Gudmund- sen och soer a bog, at da sagdes t[al]le veder Tosten Kus a Huallebye, och waar föder siu aar for storre döden, en hans fader fader, som heede Anders war föder firre aar effter store döden. och sagde tienne sin fader fader, j nittan Aar, och sagde wehra begge deris Buche Rider, Torsten Kus, och sin faders fader thil Edtzvold, da der dj kom till Hellenen, da sagde, hand hørre dem och flere, da der jmellem, bade sig gud till hielp at deelle merchet, och adtschielleden mellem Hadeland och Rom- meRige begynder först wider warpet, en Rast uden for Nitzjö, deden och j Steen Røesene, wider storre Snelde watnet, och siden i Hellenen som endnu siun och lichnis til fins med jnd- setto stinom j store furrer fra deellt, fra Hellenen, och deed Merchie, jn j et fische watne som heder Øyanger, och saa j Schrochelidonne och strax siden j Torstensbech som ligger synen for Wigge bech, och west j Horesberrig: Jtem schall alle wit- terligt verræ, at dj merchie, och Marstene som vore forældre

hafde fordom dage opset, waar nu nederslagen j aar, och fiue (fur?) Ravenner opbrende, som merchestenne, ware ind j setter, och reist anne Merchie lige en halff Rast, hia, mod wahr Bygdelaug, som aldrig haffde fuer weret, huiuche wj klage och kierre for Gud och alle retvisom Mannom, Jtem ligger Helleren ej lenger fra wor Bygd end en lang halff Rast, eller trej stakutte fierdunge, det randsage huario som tæchis, Jtem Taralder Baardsen, Peder Torgarsen, Gunder Ollufsen och Wider Carelsen hermed wnder sin magte om adschielneden och aalmerchie, mellem Hadeland och Romerrige ord fra ord som Helge forneffnde hermed och soer, och forskreffuet stender, till Sannende herumb, henger ech mit Zignette, med deser gode Manum som fyrneffnis fyrrre dette Breff er gjort war à dag och aar, som fyr segger.

Jhs.

b. For alle Mand witterligt giör Jeg Gulbrand Thorchildsen, Lensmand paa RingeRige, at ieg var paa Aasel Schougen St: Margrette afften Anno Domini 1470 Efftersom welbaarne mand Suend Galle, höfuidtzmand paa Aggershuus, haffde mig befallen, at tage Hadelandtz prou och widnisbiurd om deele, merche, och adschielner jmellem Hadeland och RommeRige, som deris Laugmandtz domb, j Opsloe, ydermeere der om wdvisser, och wdgifuen waar, paa Ædztwolden Botolphi nest tillforn, och her wed fester, da komme der samme dag, disse beschedlige mend, aff for^{ne} böygdelaug, Hadeland, Halfuord Biörnsen, Torgeir Arnesen, Amund och Thorald Arnesöner, Stephan Gutormbsen, Pouel Dyresen, Toesten Pedersen, Tord Gutormbsen, Aller Pedersen, Narffue Ostensen, Lauridtz Jacobsen, och Anders Olleffsen, laugrettis mender der sammestedt, thog ieg da loulig till kraffde prouff af dem, först it loulig widne, som saa heder, Gunder Gudbyesen, och soer paa Bog, och hermede sin faders Ord, saa offte, sagde sig hört sige, j sin wngdomb, och waar Bommerider till Torer paa Huinden, wist for 80 Aar, och földe hannem till Ædztwold, da som dj kom till Helleren paa for^{ne} aar, dj ware till Laugtings, da huiltes dj der omkring och finge sig mad, der wnder Helleren, och tallede alle saa med en mund, at der war adtschielne och deele merche jmellem Hadeland och RommeRige, och sagde, det were alle widne, dersom deris forældre, dem sagt haffde, disser ord och widnisbyrd,

hörde Huglicher Harraldsen paa, som var paa Almuens vegne fra RommeRige, och fuldbyrde det, met sit zignete for dette Breff; Jtem tog ieg endnu et widne, som heeder Helge Gudmundsen: och sore paa Bog med fuld æed, och sagde, at han taledede med Thorsten Kius paa Huallebye, och waar fød siu aar for den store död, for^{ne} Tosten Kius er hands faders fader, som hæde Anders var fød fire aar effter store döden, och tiende sin faders fader j 19 aar, och waar begge deris BommeRider, thil Tosten Kius och sin faders fader och fölgede dem til Edtzwold, da der dj kom til Hælleren, da sagde hand hörde dem och fierre da der jmellem, bade sig gud til hielp, att deelle mer(c)he och adtschellne, jmellem Hadeland och Rommerige begynder först wed warpet en Rast ud for Netziö, der i fra och j Steen-Röesene, wed store Snelde wandet, fra Sneldevandet, och siden i Hellenen, som endnu Siun och lignelse kand till findis, med jndsette steene j større furrer fra deelt, fra Hellenen och desz mercher, jnd (till?) jt fischevand heeder Øyanger, och saa j Skrychelidene och strax siden j Thorstens bech, som ligger synden for Wigge bech, och west j Hoers Berg, Jtem schall alle mand witterlig vere at dj mercher och marchsteene som wore forældre hafde fordum dage opset, waar nu neder schlagen j aar, och aff Romme Rigene opröte som merchesteene vare jnden j setter och reist andre Mercher, ligger en halff Rast lenger hid jmod, wor Böydelaug som aldrig hafde för weret, huilchet wj klage och kierre for Gud och alle retviisse Mend, Jtem ligger Hellenen ey lenger fra vor böyd en end lang halff Rast, eller threy stachede fierdinger det randsage huer som töches. Jtem widnede Tarrald Baardsen, Peder Thaargarsen Gunder Olsen, och Wider Karelszen, hermede desse Mend, wnder sinne Signetter, om adtschielnen och aldmer(c)he jmellem Hadeland och Romme Rige, Ord, fra Ord, som Helge forneffnede, och soer, och som forskreffuett staar, Thill Sandhed herom, henger jeg mit Signete, med disse goede Mend, som för er neffnt. for dette breff, som schreffuett vaar, pa dag och aar, som schreffuett staar.

Erkebiskop *Jakob* i Upsala giver under sin *Visitats* i Jemtland Bestemmelser angaaende forskjellige herskende Misbrug der i Landet, navnlig med Hensyn til *Tiendens* Erlæggelse, *Prestegaardes* Bebyggelse og *Gjengjærden* til Erkebiskoppen under hans Visitatser, idet der har vist sig Tilbøielighed til, saavidt muligt, at unddrage sig disse Ydelser.

Efter Afskr. fra 16de Aarhundrede i svenske Rigsarkiv (Kopieböcker från Medeltiden No. 1, Fragm. af en Kopiebok i 4to fol. 16—18).

244.

4 Februar 1471.

Røden.

Wii Jacob mædh gudz naadh Erchebiscopp i Vpsala och Sweriges førsthe Helse edher allæ oss ælskelige Bolfaste mæn ther byggia ok boo j Jemteland æwinnelige med war, herra, Kære wenner, gøre wij idher viterlicht ath tha wij nw foro her om kringh kyrkernær j lanted j wor visiteringh worth æmbete her holdendes aren æffther gudzs byrd medlxx vpa thet første aared, wart oss vnderwist om the storæ vansydher j haffua med idhra tiend ath göra saa ath ther idher bordhe göra hwart tiende ther göra j nw hwart fæmtende och hwart tiwgende mot gudz lagh och then helghe kyrkes och j moth idher egen stille breff ther gamble gode kunge och byscoppe idher vnth och gifwed haffua och gammalt och for(n)t haffuer wared. idher sielffue til en skadelich siæle førderffuilse, och førmindzskelse til edhers egedh liffzs bæring oc føda, hwar føre nogh ær befruktende ath the haardhe aar nw wared haffwa. oc thy wær nogh æn daglige æra. och andra stora plagor ther lanted haffua øffuerganged oc æn göra med hunger swalt oc annadh ath korn. fiska. fwgla diwr j skogen førtappede æra. ær mestedeles sketh ey for annadh vtan før stort syndegæl skul oc hælzst ther føre ath ey rættelige wilia göra idhra tiend, æpther thy gud sielff biwdher ati skole göra hwart tiende aff alla idhra til affling jæmwæl som aff ty gud idher vnner j vatnom oc skogom som ær fisk och diwr som aff thet til afflædh wardher j idher egen heman æ hwad thet hælzst ær. Och the laglige bygning ther soknen aff rættø borde byggia ok besørgia prestenom j synom prestegaarde. som ær stwgu med annar lagahws æpther thy lagen vthgiffua med syn eghen kost och tærning oc j øll oc maeth thet skiwtz nw in till kyrkerner at the sadana bygning bekosta skole oc ey soknen som thet med rætte borde besørgia aff hwilked afftogh oc stora tunga the ffatige kirker æra nw swa blottede ok

arne vordne ath the sigh ey magho kopa swa myked wax eller win vpheldhe som them behoff kan göras aaredh om kringh oc ther føre atj swa nødugt byggia jdhra prestegaarda tha wilia Clærkene icke gerna bliffua nær idher i landed qwarre Thy huar wij faredh haffua finna wij engen stadzs prestegaarda wærrer bygde æn her j landhet Swa och then fatige kyrke tiend(e)n kyrkener ffaa om aaredh hwad heller køped ær dyrth eller læth tha sæthia j spannen in før een øræ ther han anderstadzs geller twa ørre eller tre kringom landed Hwilked kyrkener ær een stoor aff saknadh oc oskæligedh baade ffør gud oc mennisker Thy kære wenner wppa thet alzwoldug gwdh wille wærduges wænda syna naad oc misskundh in till oss igen ok aar matthe wardha vppa jordenne i gen tha radha wij jdher alla oc hwar idher serdeles widh sigh vppa hwars idhers siælegagn oc bestand och *strangelige vndher then helge kyrkes næpst biudha ati göra fullelege oc redeliga jdhra rætta tiend aff korn oc rogh hwad heller han faller vppa akeren eller swidiom oc anadh ther iorden lather tilwaxa Swa och aff fiska fwgla och skin, maardskin hermelin graaskin eller hwad the helst hetha oc alla andra til affling aff skog och vatnom Och hwad lagahws her epther byggias skole j prestegaarda ath the byggias vppa soknenes kostnadh oc icke kyrkennes och kyrkennes tiend sæliges æffther thy mena loppedh ær j landed och andre siælia sith korn. Fforbiuda wii ther føre kyrke herrene oc kyrke wærendere ther sammastadzs tiende annarlunde sæligia æn som sagt ær Swa frampt the wilia ekki komæ ther j skada føre oc rætta kyrkerner syn skada ingen aff siith eged, Ythermera forstodo wij och ath the gode mæn som boo j the soknar ridkyrker æra wilia ey hielpa til then gængærd som gambla stillan inneholler oc wan ær göras moth Erchebiscopen. nær han inkommer j landed seth æmbete ath holda vthan skiwtha sigh til stillan och menæ at engen ær plictugh til the gængærd vtan the alenest j the sokin boa som Erchebiscop ligger widh, Hwilke stilla the ey ræth förstanda, thy hon ær swa vnderstandende at alle the j gæll boo som then kyrkeherre haffuer. Erchebiscopen liggher hemme til ære plictuge til the gængærd, men j andra fræmende soknar j the gæll wij æy tilkoma æra æy nogra gængærd plictuge ath göra som stillan seger vtan saa wore at Erchebiscopen wij eller war epterkomande ffør merkelige saker skul

nøddes swa hasticht fara. at han ey kunne fara om kringh til hwart eth gæll j lanted som thet sigh borde vthan fore in j eeth gæll mith j landhet ther alth lantedh [wille tha¹ belægeligest waare till ath koma och lago swa ther j v eller sex nætther at almogen j hwart eeth gæll øffuer alt lanted ville tha hielpa til then gængærd Huilket wij eller wore effterkomande ey tog begærende skolom wara vthan wij eller the swa merkelige saker føre hadde ath wij eller the jo swa hasta nøddes at wij engen lund kunne fara om kring som førre ær rørth Och tha skolom wij eller the met myndogh budh eller breff laatha almoghen thet til forende timeliga forstanda ath the sig her met forwiste hwad tiid the oss til sig førmødhe skulle, Waare oc nogher som her dyrffdes moth at gøra moth thetta (thessa?) for^{na} artiola oc quar thera widh sig tha haffua wij med giffued war ælskelige prouast ther øffuer rætte med kyrkennes ræt som saken ær, æpther thy som tilbør oc ænghen ther offuer bespara som rætelige sakfælther wardher. Datum Anno domini medlxx primo fferia secunda proxima post purificacionis beate Marie virginis apud Ecclesiam Rødene nostre dyocesis

¹ Fra [igjen udslettet.

Jon Olafsson, Prest paa Fron, og 3 andre Mænd bevidne, at de for omtrent 14 Aar siden i Begyndelsen af August vare paa *Lene* i *Østen Guttormssons* Sons Gravøl og hørte da *Guttorm Persson* med Samtykke af sin Søn *Østen* enes med *Ingeborg Glødersdatter* om, at hun skulde nyde *Medelgaarden* i *Kvikstad* for den Betaling, som *Guttorm* havde oppebaaret af hendes Fader *Gløder Thorkelsson*.

Efter Orig. p. Perg. p. Gaarden Vistad i Fron¹ (indk. Febr. 1899). Af 4 Segl vedhænge Levninger af No. 2 og 3 (utydelige Bomærker). (Jfr. Breve No. 30 og 91 ovenfor samt Dipl. Norv. II No. 629 og III No. 691 og 748).

245.

12 Marts 1471.

Fron.

Thet skal allum dandemonnum witherlikit wara at iak Ioan Olaffsson prester a Frone Østen Guttormsson Ragar ok Trondh Amundsson warom a Lenom æpter Olaffsmesso som nesth j Østens Guttormsson, sons ærffue som war wisth føre xiiij arom sagom ok hørdom oppa at the hullo handom saman Guttorm Persson aff ene halffuo med yaorde Østen son syns aff

andre halffuone Jngeborg Glødersdotter med ty skylorde thet han wnthe henne jghen nyde Quicstada som Mædelgarde hether wndan sygh ok syne ærffuingya wndher for^{da} Jngeborge ok hennis ærffuingya til æwinnelika ægho fore the pæninga som for^{da} Guttorm Persson haffde wppburit aff hennis fadher Glødher Tor-kilson med allom lwtom ok lunnyndom som til ligger ok lygoth haffuer fra forno ok nyo wtan gars ok jnnan Til saninde her wm sæther Østen Guttormsson sith insigle med warom som samptiikth ther til gaff tha thætta loffuat war føre thetta breff Scriffuit war a prestagarden a Frone Sancti Gregorij daagh Anno dominj etc. lxxi.

¹ Sammesteds findes et Skindbrev, dat. Listad Thingstue 3 April 1620, hvorved Laurits Rauenkloff i Ringebo og hans Hustru Helge Olsdatter med Samtykke af hendes Brødre Jon Listad og Hans Olason sælge 4 Kalveskinds Rente i Melgaard paa Fron til en tredie Broder Morten Olsson, boende paa Melgaard, hvorfor de have oppebaaret 8 Rdlr.

Abbedissen, Konfessoren og det hele Konvent i *Vadstena Kloster* meddele *Hoveds Klosters* Konvent, at den Begjæring, der gjennem sammes Udsendinge er fremsat om Afgivelse af to Klosterbrødre fra Vadstena, ikke har været let at imødekomme, men at nu dog en Prestbroder *Peder Pederssøn* og en Lægbroder *Jønis* have paataget sig at reise; den sidste er villig til at forsøge i Rom, om han kan blive indviet til Messedegn og forblive som saadan i Hoveds til sin Død, men senere maa man ikke gjøre Regning paa at erholde Klosterbrødre fra Vadstena, da Udsigten til at blive bortsendt afholder Folk fra at indtræde i Ordenen.

Indført i en Vadstenabrevbog fra Slutn. af 15de Aarhundrede i Upsala Univ. Bibl. No. 46 in 4to fol. 152—53. a. (Jfr. Langes Klosterhistorie (2 Udg.) S. 416 f.).

246.

8 Juni 1471.

Vadstena.

Litera ad conuentum jn Hoffwtø pro fratribus emissis

Åue Maria gracia plena Gudz kerlek ok gudz reddugha til ræth Reglohald medh æwerdeliko helso j warom herra kærste vener Modher abbatissa, confessor ok alla systra ok brødher oss æ(l)skelighe j gudhi jdher breff ok tilscriffuilse som j oss nw medh jdhra brødher hiit sænden, haffwom wj æn j thetta scriuidh medh warkunnan offwerwæghat ok betraktath Ok war wæl længhe her medh oss swa ath wj engha trøsth haffdom ath

göra jdher *ath göra jdher noghra vnsettningh medh personis, hædhan fraan oss, Thy ath wi siælfue haffwom mangh brødhra Rwm løes ok thom. En nw om sidhe for jdhra brødra ødmiwka bøn ok begæringh sculd hulke sik j alle maatho storligha haffwa latith waardha om idert batzstha wækthe gudh vp thessa thwa wara kæra brodher som wj nw til idher sendhom som ær brodher Pædher Pæd(er)sson presth brodher ok brodher Jønis leekbroodher j swa maatho, ath the baadhe togho sik vppa ath fara til jdher ok ther nær jdher for gudz sculd naghør aar staa ok bliffua saa længhe j siælfue medh thøm kunnen eens wardha ok the medh idher vppa thet j matthen thes hæller faa naghra dandhe mæn ju til jdher aff jdhra *engna landmæn æller andra hulkit wj her medh oss tha alle kærligha samtykthom ok tilstaddom fore gudz hedher wars ordens ok allas jdhra kærligha bøn ok bestandh sculdh Togh j swa maatho ok wilkor haffwom thet samtykt ok tillaatith ath wj nw strax j thera Rwm wiliom andra personas jntagha, och nar gudh wil ath her framdelis Rwm kunna falla æller løes wardha tha magho the hiith scriffua ok thøm bedhas om thøm saa tækkis, ok tha skolo tho Rumen thøm ekki nekas Maghen j ok wetha ath for^{de} brodher Jønis, lekbrodher haffwer saa sakth ath ær thet swa ath honom behaghar nær jdher tha wil han medh jdhre hielp ok kostnadh latha widherfreestha j Room, ath han maaghe vigdher wardha til mæssø dyækn, och staandha sidhan j mæssodyækn stadh ther nær jdher til dødhradagha, hulkit wj mildelika for jderth batzsta sculd vnth ok tillatith haffwom æpther thy wars ordens priuilegia ther om ludha oc vtuisa Thy bidhiom wi idher kærastha viner ath j thessa fornempdha vara brødher wilen vnfaa medh kerlegh, ok kerleka idher mothe thøm beuisa, oss hopos til gudhz ath thera akt ær godh oc wilia jdher foregaa medh sinom sidhom ok æptedømom [wi takkom¹ The haffwa her medh oss warith ok omgangith som dandhe mæn swa ath wj thøm baadhom takkom Thy hwadh j kunnen idher allæ saman dragha til sant regla haaldh, thet radhom wi idher fulkomlika göra tha maa hop ok trøsth wara ath gudhz skyndher jdher mæn til som idher magha wara til hielp størk ok bestandh Vithin ok thet ath j ængha personas torffwen jdher meer hedhan fran oss formodha æffther thenna tidhen Thy ath maanghe stykghias ther widher ok wilia for then sculd ekki her jntil oss ath the rædhas

her wt scolo sendhas som nw om stundh giorth ær j thenna aaren næsth forlidhen Her medh befalom wj jdher alla gudhi jomfrw Marie ok sancte Birgitte Scriffuit j waro clostre Watzstena vnder war conuentz jncigle jn sabbato sancte trinitatis anno domini etc. lxx primo

¹ Fra [igjen ndslettet.

Om Raadele mellem *Odalen* og *Solør* samt Forlig mellem Eierne af *Knapper* og *Berg* i Opstad Sogn (*Odalen*), hvorefter *Mensøen* skal tilhøre *Gest* (*Halvardsson*), medens *Gudbrand* (paa *Berg*) skal have en fra *Soen* mod *Ost* rindende *Slø*, og *Delet* forøvrigt være, som det nu er oplinket.

Indaget i Underrettsdom af 20 Marts 1662 i norske Rigsarkiv (Statholderarkivet. (Se Dipl. Norv. IV No. 1023, V No. 395 og III No. 486 samt ovenfor No. 138, 140, 145—46 og Breve af 1483 og 3 April 1558 nedenfor).

247.

28 Septbr. 1471. **Berg (Odalen).**

3. Noch fremblagt atschillige Pergements Raedels och prousz breffue om delle Bogderne Odallen och Solloer jmellem itt pergements breff och 6 Mends Semie och Raadellis forrettningh om en Søe nemblig *Medsøen*¹ och om en wdgaard, jmelom *Knapper* och *Berig* och wdveyen j *Skowen* till baade *Gaarderne*, Och efterdj der jche fanttis prou haffuer de 6 Mend giortt enn wenlig *Semie* de *Gaarder* jmellom, att *Gest* skulle følge *Medsøen*¹ till *Knapper*, och *Slaadenne*, som rinder aff *Meensøen*, och enstijge den *Skowen* som østen ligger *Mensøen*. jndtill *Solloer* *Skowen* tager ved, och *Gulbrand* skall eye en *Slaad* som rinder j *Ende* aff *Soen* østen till. Men wdgaerden. jmellom *Knapper* och *Bergh* skall stande som hand vaer da oplbicket neder j *Aaen*, och niude huer sitt *Quernstød* frj och frelseligen, vegen till en halfnings *Nytte* j allom *Skougene* jndtill *Meensøe*, och jngen den anden att sparre. Samme forligelse daterit *Berg* j *Opstad Sogen*, j *Odallen*. *Mickelsmisze Afften Anno Dominj 1471*²

¹ Rettet hertil fra: *Mensøen*. — ² Som No. 4 følger et *Vidnesbyrd* angaaende *Hørringstjernets* *Beliggenhed*, der her er dateret 1481 (uden *Dato*), men som aabenbart er det *Brev*, der efter *Orig.* er trykt i *Dipl. Norv. IX No. 391*, hvori det forkortede Ord *quinto* altsaa maa være urigtigt læst som *primo*. Ogsaa heri er *Mensøen* rettet til *Medsøen*.

Oslo Domkapitel bekræfter Biskop *Gunnar (Holke)* Overdragelse af Tomten *Borg* i St. Olavs Kirkesogn i *Sarpsborg* til *Tydeke Møller* og hans Hustru *Gunhild Amundsatter* for 6 Skippund *Bly* (til Oslo Domkirke).

Efter Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. (ikke egenhændig) i Univ. Bibl. i Kbhvn. efter en Orig. fra *Borregaard* 1717. Jfr. m. Afskr. af en Vidisse fra 1618 sammesteds i en friere Gjengivelse. (Se ovenfor No. 229 og Dipl. Norv. XIV No. 540).

248.

30 April 1472.

Oslo.

Ollom monnom þeim som þetta bref sia æder hore kungoorom wer capitulum corsbroder j Oslo at kom fore oss j comune varo jn vigilia Apostolorum Philippi et Jacobi anno Domini MCDLxx secundo bisskeideligen quinnæ Gunnilde Amunds dotter oc tede oss vars virdelix herres biscup Gunnars j Oslo bref som vatther vm toptene Borgh j sancti Olafs kirkio sokn j Sarpsborg som henne bondhe Tydeke mylner oc hon køpt hafde af varum herra biscupenom fore sex skippund bly efter thui som kaupbrefuet sialft vtuisar oc badtz capituli samtykke vm fyrne(m)pt kaup. En af thui at oss tyker thet kaup skellige oc skinsamlige þeiræ i mellom giort vare. Tha samtykkiom wer sama kaup i neruarende brefue som giort vaar degi oc are som fyr sægher.

De ovennævnte Vidisser af dette og Brév No. 227 ovenfor have følgende Bekræftelse:

Kienddis ieg Niels Krag Borgetings laugmandt. Thruidt Pedirssønn Kongz: Mayts fougid offuer Wernø klosters lenn Anders Lauritzssøn paa Sande Erlig och welbiurdige mand Jens Bielcke Norigis Candtzellers fougid att disse thvinde forskreffne Pergamenttis Breffue, her hos hengendis er rigtige och retferdeligenn vdcopiëtt och forklarid. aff Erlige mand Christen Anderssønn. forðum Thingskriffuer. offuer Thune och Aabyge skibrede. liudendis ord fra ord som disse forskreffne Copier. vdwisser och jndeholder wforfalskid och vraserid. met huer deris hengendis zignetter her neden vnder och mett Eginn hender wnder skreffuitt. Actum Fredrichstad den 11 (ii?) Januarii Anno 1618.

Niels Kragh
Ericksen mpp.

Thruidt Pederssen
Egenh.

Anders Lauritzsønn
egenn haandh

Christenn Anndirssønn Eginn haandt.

Arne Magnussen har confereret disse Afskrifter med Originalerne og skrevet udenpaa samme: Originalanna liede mier Monsieur Jens Wernersen¹ 1717.

¹ Senere rettet til Wernskiold, altsaa vistnok laant af ham, da han har været i Kjøbenhavn i Anledning af sin Nobilitation.

Hr. *Magnus Benktsson* giver sit Samtykke til den Gave, som *Haakon Bolt* efter sin Farbroder *Bo Stenssons* Raad skjænkede *Askeby Kloster*, nemlig Gaarden *Kullerstad*.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Kvartark med Spor af paatrykt Segl i grønt Vox.

249.

31 Mai 1472.

Askeby.

Jak Magnus Bænksson riddhare kennis med mina nærwarandhe oppno breffwe thet iak fulkomnalika til star ok samtikkær thet gosith som Hakon Bulth gaff Askaby klosther j sith testament for sina siæl med sins fadher brodher herra Boo Stenssons raadh ok godwilia ligiandis j Kullerstadha harth with prestagardin til ewerdelika aaga som skulla jj tyni korn ok jj øra peninga oppa frw Gudruna vegna som hon ærfdhe epther son ok mik giorth mindogan ok mektogan øwer fornemda goz thil tessis breff mera vissa ok stadfestilse thaa trykkir iak mith incigle nidher vndher thetta breff som screwat eer j Askaby arom epther gudz byrdh Medlxx secundo *sonnadagit nest epth(er) trinitatis

Bagpaa, yngre: Askeby iordhe breff

Sveriges Riges Raad tilkjender i Henhold til fremlagte Breve Hustru *Anna (Laurensdatter)*, *Haakon Svenssons* Efterleverske, Gaarden Utaal i Bro Sogn i Upsala Bispedømme, hvilken hendes Mand havde kjøbt for 120 Mark af *Las Jonsson*, der atter havde trængt dem fra Gaarden.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 12 Segl vedhænge No. 2, 3, 5, 7, 8, og Levning af 12. Sigillat. forb. m. Brev nedenfor af 28 Juni 1477.

250.

27 August 1472.

Stockholm.

Wy Hans i Strængenes ok Ludeke i Westerars med gudz nadhe Biscopa Steen Sture Rikesens forstandare Eric Axelsson Eric Ericsson Niels Stwre Gostaff Karlsson Ffadher Wlfson

Eskil Ysacsson Gregers Matsson Johan Cristersson ok St[affen] Wlfson Riddere Gørom witherlegit at oppa then tidh wy sathe for rättæ i Grabrødre closter i Stocholm Arum effter gudz bywrth medlxx ok paa thet andræ thorsdagen nest effter sancti Bartholomei dagh kom for oss Hwstrw Anna Haken Swenssons efftherleffwre med ith konung Cristierns ok rikesens radz dombreff Ok thesligis med her Ture Thuressons dombreff [lu]dendis paa ith godz Som for^{ns} Haken Swensson hadhe køpt ok kalles Vtaal aff en som heth Lass Jonsson for tywga mark ok hwn-drade Stocholmis mynt, Ok for^{ns} Lass Jonsson syden weldelege trongde forrørde Vtaal fran forscr^e Hoken Swensson ok hans hustrw Anna Hwilke for^{ns} dombreff wy fwndom skælege ok fastæ i alle syne articulis ludendis at optnempd Haken Swensson ok hans hustrw skulle anname strax sith godz Vtaal igeen ok all then opbyrdh Som godzet hade ræntet syden han thet køpt hade aff them som thet hade opboreth Hwilke dombreff wy nw haffom stadfæst ok med thettæ wort breff stadfæstom Ok dømme forscr^e hustrw Anna ok hennis arffwinge foresagde Vtaall gardh till med all syn tilligelsæ at nywde haffua ok beholle til ewerdelege ego Ok henne ok hennis arffwinge affreth ok opbyrdh igeen inden sex wikor her effter with firetii mark for wor dom Ok forbywdendis alle ehoo the helst ære eller ware kwunnæ henne eller hennis vmbudzmæn eller tÿenere her vtoffuer i nogra matte at hindre qwælie eller møte with wore ok rikesens strængelege hempt nest ok wrede Thess till forwaring witnisbyrdh ok fastere tilstannelsæ lathom wy henga wore secreter ok insigle Actum et datum Anno Die loco vt supra

Anna Laurensdatter, Eggert Grupendals Hustru og før gift med Haakon Scensson, sælger til Dr. Kort Rogge, Erkedegn i Upsala, sit Kjøbegods i Ekeby i Gamleupsala Sogn i Vagsala Hered for 42 Mark i svenske Penge, hvorfor hun vil kjøbe Gods, der ligger hende og hendes Børn beleiligere.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl mangler 1., 2. er utydeligt, 3. Rudvaabenet (en Rude). (Se foreg. Brev).

251. 10 Septbr. 1472. Vesteraas.

Ffor alla the thetta breff se eller høra, kungør jak Anna Laurinsszdotter Eggerd Grwpendalss hustrw oc fordhom Hakon

Swenssons epterliffwa Oc med thetta mith opna breff oppenbara bekennis at jak med wilia oc beradhno moodhe, saalt oc vplatifid haffuer, oc med thetta mith breff vplater hedherlighom manne oc herra Doctor Kort Rogge Erchiediekne j Vpsalom. tighio ortugh land frelsz jord mith rettha kopegotz ther aarligha affgaar tw pund korn liggiandes j Ekeby j Gamblavpsala sokn j Wagxsala herradhe, oc j Vpsala biscopsdome med tomtom asætrom hwss jord aker oc æng skogh fiskewatn, torp oc torpestadha qwern oc qwernestrøma, oc alla andra tillaghor j wato oc thorro nerby oc fierre, engo the vndan taghno som ther vnderligger oc aff alder vnderlighat hauer, oc æn [her¹ epter til finnas kan j hwario thet helzst kan wara nempt eller onempt for twa mark ok fyratighi swenska peninga Stokholms mynt Huilka for^d xlij mark kennis jak mik redheligha vpburit haffua oc til takka betaladha wara aff forscr^{na} hedherlighom herra Doctor Kort Erchiediekne j Vpsalom ffor huilka forscr^{na} xlij mark jak kopa wil swa mykyt gotz oc swa gott næmare mik ther jak nw boor mik bæther til makss oc mynom barnom tilgangs Thy affhender jak mik oc mynnom arffuom the for^d tighio ortugh land jord j Ekeby oc tileghnar oc hemmolar henne for^d Doctor Kort Rogge oc hans arffuom til ewerdeligha ægho, Giffuandes herradz høffdinganom j samma herradhe med thetta mith breff fulla makt lyst oc fast pa for^d gotz giffwa for^d Doctor Kortt naar han thet kreffuer som thet sik bør oc laghen vtwiisa Waare thet oc swa som gudh forbiwdhe at thenna for^d jord. ffor^d Doctor Kort eller hans arffuom affginge med noghon retth Tha tilbindher jak mik oc myna arffua ffor^d Doctor Kort oc hans arffuom widherleggia swa mykla frelsis jord oc j swa godha læghe eller sina peninga j gen j swa godha beredhning som jak thom aff honum vpbar innan sex wikur ther nest epterkomande vtan alt argt oc hielparædhe Oc bepliktar jak mik mith kopebreff ther jak pa haffuer sende for^d Doctor Kort thil handa thet snarasta jak kan vtan alt argt Thetta køp war laghligha giort j welborna manna nerwara som æra Pedher Lauresson j Skadhwy, oc Michell Rwth j Hessle Til mere wisso oc høghre forwaring bidher jak welbordoghe men herre Niels Sture j Pinningaby Riddare oc høffwitzman pa Westeraars oc for^d Pedher Lauresson j Skadhwy, oc Michel Rwth, at the syn jncigle hengia pa myna wegna medhan jak ey sielff jncigle

haffuer for thetta breff Hulkit som screffuat ær j Westerars tors-
daghen nest epter warefrw dagh Natiutatis Anno domini
Medlxxij:

Bagpaa: Super x solidis terre in Ekeby emptis ab Anna re-
licta quondam cuiusdam Haqwinj Swenson pro prebenda
Botuidj

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem anmoder *Mag. Olaf Hietland* og *Johannes Hannin*, Kanniker i Kjøbenhavn, om at levere Provsten af Oslo, Hr. *Ivar (Vikingsøn)*, de hos dem af Kannikerne *Mag. Hans Teiste* og *Gaute Ivarssøn* deponerede 200 Rhingsylden og et Relikviegemme, hvilket alt nu skal overrækkes Kongen, hvorfor han i den forløbne Høst fra Bergen har sendt *Mag. Olaf* en Nobel med sin Landsmand *Karl Sigurdssøn*, der er ansat i Kongens Kancelli, og nu med Overbringeren sender Hr. Johannes en Rhingsylden for deres Uleilighed.

Efter Orig. p. Papir i Danske Selskabs Samlinger i Dan. Rigsarkiv. Brevform.
Levning af et større Segl i rødt Vox. (Trykt i R. Nyerups Univ. Progr.
1802 S. 21 f.).

252.

13 Decbr. 1472.

Nidaros.

Olauus diuina miseracione Archiepiscopus Nidrosiensis

Cum nostro sincero fauore affectuosa in Christo salutacione premissis Dilectionibus Vestris notum facimus per presentes quatenus que apud vos deposita pridem sub fideli custodia tradidimus nunc per venerabilem virum Dominum Jwarum prepositum Asloensem nostram super hoc commissionem habentem duximus repetenda Quamobrem pro fidelitatis sollicitudine gratias agentes multimodas. Discreciones Vestras per has nostras patentes litteras requirimus exorantes vt fidem venerabili domino prenominato Domino preposito adhibentes omnimodam ducentos florenos ren. et jocale seu Clenodium eidem Domino preposito tradatis vti vobis illa per Canonicos nostros Magistros Johannem Teiste et Gautonem Jwarj tradi fecimus ad manus domino nostro serenissimo Regi per ipsum nostri nomine presentanda Has nostras patentes secreti nostri impressione munitas pro recognicione sufficienti et plena securitate vestra habituri Vobis insuper domino et magistro Olauo nobis dilecto cuj plurimum obligari videmur nobile vnum destinavimus in autumpno. De Bergis [per¹ Karolum Sigwardi nostratem et in Cancellaria

domini regis existentem Domino autem Johanni Hanniin florum renensem per latorem presencium Dominum prepositum propinari mandavimus in sollicitudinis vestre beniuolam gratitudinem et licet exiguam laboris recompensam In Christo valete feliciter et longeu Scriptum in residencia nostra Nidrosiensi Anno Domini Mcdlxxii ipso die Lucie virginis et martiris nostro sub secreto.

Udskrift: Honorabilibus viris ac Dominis Magistro Olauo Hietlandh, Johannj Hanniin Canonicis Hampnensibus Nobis sincere dilectis

Nederst: Receptum 1473. vigilia penthecostes .s. Die beati Bonifacij

¹ Fra [tilføiet over Linien.

Nils Ravalðsson af Vaaben gjør vitterligt, at han efter Fuldmagt af sin Morbroder *Olaf Thorstensson* paa dennes Vegne har oppebaaret af Fru *Birgitte (Olafsdatter Thott)* i Hammerstad 14 rhinske Gylden og $\frac{1}{2}$ Mark Örtuger af den Sum, som staar tilbage af hendes og hendes Husbondes, Hr. *Eringisle Nilssons*, Gjæld til *Ingemund Arvidsson* for *Valsø* med underliggende Gods.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Vaabensegl (1.—3. Thott. 4. Trolle) vedhænge.

253.

30 Septbr 1474.

Lagnø.

Jak Niels Ragwalson aa wapn gør witherligith med thetta mith nærwarandes opne breff ath aff then fulle makth som iak hafuer aff min modher brodher Olaff Torstenson, tha hafuer iak nw anamath, oc til fulle nøgie wpborith wppa for^{de} min moderbrodher Olaff Torstenson wegna aff Erligh oc velboren quinne fru Birgitte j Hammersta xiiij rinske gyllene oc en half mark ortogher aff thet gell oc penninge swmmo som igen stodh aff then swmmo som velboren man her Eringisl Nielson oc hans kære hustrv frw Birgitta war Jngemwndh Arfuitson skyllogh for Valsø oc thet gotz ther vndher ligger som benemdhe staa i kope brefuit Holke for^{de} peninge iak kennes mik hafue wpborith j velborne mentz her Erik Axelson, her Jwer Axelson, her Laurens Axelson oc Aruith Trolles nærware, Thy lather iak for^{de} fru Birgitte oc hennes efter kommende arfwingia, qwit.

frij. lidugh oc løss. for for^{de} min moderbroder Olaff Torstenson, mik, oc hans arfwingia for alth ythermer tiltal i nogre mattho efter thenne dagh Til thes ythermere wisso oc bæthre forwaringh tha bedes iak Erlige oc velborne mentz jncigil at hengiendes nidan for thetta breff Som ær her Erik Axelson, her Jwer Axelson, her Laurens Axelson Riddere oc Aruith Trolles aa wapn med(en) iak ey sielfuer jncigil hafuer, Gifuit oc scrifuit i Langnø Anno dominj Medlxxiii^o sancti Jeronomj dagh,

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: thettæ breff lydher pa Valzhø ath thet er betalet — Yngre: 1474 — Qwittens

Optegnelse paa en Del Artikler, som *Kjøbmændene (i Bergen)* ønske, at *Skomagernes* sammesteds ville indgaa paa, men hvoraf en Del igjen efter Forhandlinger synes opgivne.

Efter Orig.-Concept p. Papir i Bergefahrer-Archiv i Lübeck (P. 124.) Halvark uden Segl. (Den endelige Form fik Artiklerne ved Brevet af 24 Januar 1475, tr. i Dipl. Norv. IV No. 978 og i Hanserecess 1431—76, 2 Abth. VII S. 460 ff.).

254.

[c. 1474.]

[Bergen.]

De kopman begheret van den Schomakeren

Jnt erste dat se nynen nyekomen entfangen scholen vnde jn dat euenture setten, sunder myt des kopmans [willen vnde¹ wetende²

Jtem Nymande to vorwisende, buten des kopmans wetent vnde willen³

Jtem de vorwiset werden vnde deme kopmanne schuldich blyuen, dat denne de schuldeners scholen setten twe procuratores vnde vmbadesmanne sodane schulde jn tho manende, vnde eyneme jewelken syne schult, na parttalen aff to betalende

Jtem nyne kopmanschop to hebbende sunder to eres huses vnde lyues behuff Ok myt nymande hanteringe to hebbende, den de kopman vth laghe licht, by broke den de kopman mot lyden suluen Dyt steyt tor kannisse der steden⁴

Jtem Nymant schal en arbeyden, he behore jn de hense

[Jtem jeghen der gemenen Stede breue vnde vorbot¹, scholen se nynen eghen willekor offte Recht vpsetten vnde maken, deme kopmanne entjeghen [, also de xij redelik dunken⁴

Jtem de vruntliken affscheden, scholen ersten ouer zee seghelen er se by de brugge varen

Jtem we beslaghen wert vnde beschuldighet myt vndaet. vnstur, kopmanschop, ofte myt anderer sake, de jeghen den kopman synt vnde der Stede breue, dat de deme kopmanne scholen beteren vnde vorborgten, na jnholde der Stede breue. Recessen, vnde des kopmans ordinancie, lyk also eyn kopman don mot

Jtem dat se des jares twie komen vor den kopman, vnde beholden dat myt eren waren worden, dat desse vorschreuen puncte also gehalten synt vnde deme kopmanne truwe willen bewisen vnde bystandicheit, Nicht nygges vptosettende ane vultort des kopmans

Jtem Ere olden Breue deme kopmanne vorseghelt to holdende. De nyen priuilegien tovorlatende van koning Kersten Anno l. vorworuen [vnlympliken⁴

Jtem Allen anval vnde vnkost vmme eren willen bescheen, vp to richtende deme kopman⁵

Jtem de vruntliken aff scheden, scholen nicht wedder vp de straten komen tome ampte tobrukende [Sunder de vor armen mach wol wedder komen vp de straten so oldinges is gewesen¹

Jtem de apembaren byrtappen afftostellende vmme sake willen

Jtem lyk vnde wandel to donde deme kopmanne vor dem vnhorsam lohent etc.⁵

Jtem Dat desse puncte also in schrift werden vorsekert also des behuff is vnde van noden

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Rettet hertil fra: wetent. — ³ Fra [først udslettet, men senere underprikket. — ⁴ Fra [med en anden Haand. — ⁵ Dette og det foregaaende Afsnit ere igjen udslettede.

Hr. *Thord Bonde Philippussøn* gjør vitterligt, at han for et halvt Snes Aar siden mageskiftede sin Gaard *Kollisbogaard* i Gudhems Hered til *Svarte Hr. Aake Jonssøn* mod 2 Gaarde i Esberg og Figlarid Sogne. Blandt Brevets Beseglere er Hr. Thords Hustrues Broder Hr. *Jøns Knutssøn* (*Tre Roser*).

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænge 2. (3 Roser) og 4. (en Vinge).

255.

22 Februar 1475.

Skara.

Jak Toord Bonde Philpusson Riddere Gor [witterlikt med] thetta myth nærwa[rande] opna breff [ath jak] fore tio eller tolf aar gjorde eth laglighit iorda skipte med erlig och [welborin man] Swarte her Ake Jonson riddara j saa mate at jak vnte och oploth hanom till ewerdelige ægo myn gardh [j Borgunda] sokn som kallas Kollissbogard j for^d Bo[r]gwnda sokn liggiandes j Gwdemss herrad som arliga ræntar otta p[und smør(?) och] xx(?) tynnor biwg, Och her Ake vnte och vploth mik j samma skipte och mynom arffwom en gard som heter Stro liggiandes j Esbærg sokn j Gæsene som arliga skal rænta fira pund smør Och en gard j Ylffuarid liggiandes j Figlarid sokn j Ridweg som och arliga skal rænta fira p^d smør Thy affhænder jak mik och allom mynom epterkomande arffwom for^d Kollissbogard Och tilegnar hanom her Aka och hans arffwom till ewerdelige ægo med tomt hwss jord aker och æng skog och fiskewatn med qwarnom och qwarnastrømom torpom och torpastadom och med allom them tillagom som for^d garde aff alder tillighat haffuer och en tilligger oc hwad thet hælst næmpnas kan [e]ngo vndantakno Och skede thet sa som gud forbiwde At for^d Kollissbogard ginge her Aka eller hans arffwa j fran med nakon ræth Tha beplictar jak mik och myna epterkomandes arffua hanom eller hans arffwom sa goth gotz jgen læggie j sa godo lægie och med lika mykin rænte jnnan sex vikor epter thet her Aka eller hans arffwom fran ginge vid myn rætte sannynd ære och goda tro Och giffuer jak herradzhøffdingan j Gwdemss herrad som Kollissbogard vdj ligger fulla makt her o[p]a och hans arffwom for^d gard fasta och lagfara epter thy laghen vthwisa likerwiiss som jak [e]ller myth fullmækti[g]t bud ther nær ware Till tessins breffs ytermere visso och stadfæstilse bider jak mynne ælskelige hustrvs broder Jønss K[n]wtzson Karl Bænctson och Lindorm Biørson væpnara at hængia theris jncigle med myth eghit till vithnisbyrd for thetta breff Som giffuit ær j Skara Anno Dominj Mcdlxx quinto Die catedre beati Petri apostoli

Tretten Lagrettemænd paa Hadeland kundgjøre, at de efter Osolagmandens Paaleg paa Eidsvold 17 Juni vare paa Aasakskogen 8 Juli 1474 og hørte . *Amund Olafsson*, Lensmand paa Hadeland, der nu er død, tage forskjellige Mænds Prov angaaende Delet mellem *Hadeland* og *Romerike*.

Efter 2 Afskrifter i Videnskabernes Selskabs Bibl. i Throndhjem (Hammers Saml. No. 64 Littr. B., Nyerups Katal. S. 637), skrevne med Haand fra sidste Halvdel af 17de Aarhundrede, *a* ment som bogstavret Afskr. af Orig. og *b* som Oversættelse deraf. (Se ovenfor No. 243).

256.

10 Juni 1475.

Granevolden.

a. Det see ollum, godum verandom och kommandom *manun kundigt, at were, Taralder Baardsøn Taralder Arnesøn Peder Torgarsøn *Torgylff och Gutormber Erlandsøner Pouel Dyresøn, Torsten Pedersøn Amunder Trondsøn, Lauridtz och Steen Jacobsoner, Wider Karelsøn Aslach Alffsøn, Thorgiult Elleffsen, sourne laugrettis mend a Hadelan Quedie guds och sine, kunigt giørende att mich waren a Aasachsougene, wed Hellenen, a thredie vochu dag Anno dommini 1474 effterdj som Laug Manden j Oslo med Laug Rettene, som da war sammen kommen, med hannem a Edtzvold om for Botholfs dag, der for os forsagt hafde at komme til mit der, da a for^{ne} dag med Rovmane om deile gange och atschilnett mellem Hadeland och RommeRige, tog da Amund Olluffsen lensmand a Hadeland goede auinger (o: aminninger), dette Proff, sambdøgris, om for^{ne} Lutj Først sore desse à bog, med ædstaffuene Torgulf Erlandtzøn, Steendorff Gullichsen och Helge Gudmundsen Taralder Baardsøn Peder Torgarsen och Wider Carlsen forneffnte vitnede, och hermede wnder sin magte (—le? o: insigle), Ord forælderne sine ok s[ore?] at der haffde *an hørt aldre fra sine barns time och sinne forældre samlige om hundrede Aar, och samlige wnder effter deris alder, at veldtz och Aadtzchieldend mellem Hadeland och RommeRige, byriar først vider Varpett, en Raest vten for Nidtzio de daa och j steen Røsene wider store Snelde vatnet, och siden j Hellenen som endnu siun och lichenelse til fins, med jndsette Steno j store furum fra dell, fra disse mercher, och Hellenen jnd jtt fische watne, som heeder Øyanger och saa j Schrucelidene, och strax siden j Tostensbech, som liger synden for Vigge bech, Jtem kom aldmugen af RommeRige os till mode, a dend dag lought var a Edtzvelle, Jtem schall och alle witterligt vere at merchier och Røser aff stein, ere hia flotte en halff

Rast lenger end før, weret haffuer, huilchet for Gud klaget, och alle retviise mend, Och bede wij alle danne mend, som nu sammen komme, paa Edtzwelle at hielpe vore Ombudtzmand till, till at dem maatte Rett wederfahres, paa alle wore weigne Trøst vere for Gud at finne, end ydermerre, prou om for^{ne} Maal, Om ey kand endes, da viliom meer kiere och klage for vor naadig Herre och Konning, till Sanninde herom, henger meer vor magte (—le?) for dette breff er giort var, a Granner welle, Lougerdagen nest firj St. Botolphi dag Anno domminj 1475.

b. Dette schall alle goede Mend, witterligh vere, at vij efftersch^{ne} Tarrald Baardsen, Tarrald Arnesen Peder Torgarsen, Torgylff och Gutorm Erlandsønner, Pouel Dyresen, Thorst(en) Pedersen Amund Trondsen Lauridtz och Steen Jacobsonner Wider Karlsen Aslach Alffsen, och Torgulff Elleffsen sorne laugrettis mender paa Hadeland, for [os] och alle wores Arffuinger och Effterkommere, vitterligt gjør, at vij waar paa Asal schougen wed Helleren paa tredie vegge dag Anno 1474 efftersom laugmanden med hannem j Oslo, med laugrettet, som da var sammen kommen, med hannem paa Edtzwold, om for^{ne} Botolphs dag os forsagt, haffde at komme til hannem der paa forsk^{ne} dag, med aldmugen aff Romme Rige, om deele gang, och adtscheller, mellem Hadeland och Romme Rige, thog da Amund Olluffson lensmand paa Hadeland, gode annuger dette prouf samme dag om forsch^{ne} lunder. Først sore desse paa bog, med æedstafen Torgulff Erlandsøn, Stendroff Gullexsøn, och Helge Gudmundsen, och Tarald Baarsen Peder Torgarsen och Wider Carlsen, disse forsk^{ne} widnede och hermede wnder sine Signeter, sine forældre och sine forfædres Ord, ath dj hafde aldrig andet hørt. fra sin barns thime, och alle sine forældre fra hundrede aar, her j fra, och sambtlig derwnder, effter deris alder, at deele merche och adtschielne jmellem Hadeland och Rommerige begynder først wed varpet, en Rast wden for Nidtzio, der j fra och j steen Røsene wed store Sneldevandet, och siden j Helleren, som endnu siun och lignelse til findis, med jndsette Steener j store furer fradelt, fra disse mercher helleren jnd j jtt fischevand, som heder Øeangen, och saa udj Skrucheliden, och strax siden j Torstens bech, som ligger synden for Wiggebech, Jtem møtte aldmugen aff Romme Rige, paa dend forsk^{ne}

dag, som forrelagt var, paa Edtzwold, Jtem skall och alle vitterligt vere, at mercher och Røeser aff steen, ehre thilfløtte, en half Rast lenger, end før, wehret, haffuer huilchet for gud klaget, och alle retviise mend, och bede wij alle dannemend, som nu sammen komme (paa) Edtzwold, at hielpe wor Ombudtzmand till, at dem maatte Ret wederfahres, p[aa alles wore] weigne Trost were derfor hoes gud at finde end ydermeere prouff, om for^m maal, om ey kand endes, da wille wj det kiere och klage for vor naadige Herre och Konning, thil Sandhed herom henger wij woris Zigneter, for dette breff, som giort war, paa Grannewolden Løffuerdagen nest for St: Botolphi dag, Anno Domini 1475.

Biskop *Hans (Teiste)* af Bergen udgiver Vidisse af Kong *Christiern (I.s)* Privilegiebrev for de tyske Hansestæder med Hensyn til Handelen i *Bergen*.

Efter Orig. p. Perg. i Bergefahrer-Archiv i Lübeck (P. 124). Seglet mangler.

257. 1 Septbr. 1475. Bergen.

Wy Johannes van godes gnaden Bisschop to Berghen jnn Norweghen bekennen vnnde betughen openbar vor alswem jnn kraft desses breues dat vor vns zind gekamen de vorsienighe Laurentz Langhe Oldirman Hermen Zabel bisittere vnnde Johannes Nygeman Secretarius vnnde hebben vns van weghin vnnde vnder deme namen des ghemenen kopmans van der Dutschen Hensze to Berghen vor gescreuen residerende vorbracht vnnde getoget enen apennen bref van deme Dorchluchtigesten Hoghgebarnnen vorsten vnnde Herenn Herenn Cristierne to Norweghin etc. koningk vorsegelt Welken bref wy na vnsir vlitighen vorhoringhe ledegantz vngecancelleret vngedelget vnnde slichthes aller vordechnisse anich befunden hebben ludende van worde to worde aldus

[Her følger Kong Christiern I.s Brev, trykt i Dipl. Norv. VII No. 471¹ og i Willebrants Hansische Chronik III S. 74—75.]

Jnn tuchnisse der warheyt hebben wy dessen bref de ghegeuen vnnde ghescreuen isz to Berghen bauenscreuen na der bort Christi onnses herren dusent veerhundert dar na jnn dem viefvundesouentigesten jare ame (?) Daghe Egidij des hilghen Abb(a)t(i)s mit vnseme benedden angehangeden Secret. jngesegel witliken laten vorsegellen

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: quod Hol: est in Bo gd.

¹ Her skal S. 466 Lin. 18 fraoven istedenfor mynen læses: nynen.

Broder *Olaf*, Abbed i Julitta Kloster, og hans Konvent optage Fru *Gertrud* (*Narvesdatter Rømer*), Hr. *Magnus Greens*, og hendes Børn i Broderskabet og delagtiggjøre dem i de gode Gjerninger, der øves i Klosteret, med Begjængelse sammesteds efter deres Død.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Brudstykker af Abbedens og Konventets Segl vedhænge.

258. Uden Dag 1475. Julitta Kloster.

Vy Brodher Olaff Abbothe j Jwlatha Closter och alth Conuenthet ther samastadz Helsom jdher var ælskelige gode ven frv Giertrvdh her Magnes Grens oc ider ælskelige barn kærligha med warom hærra kungørom vy idher ath fore jdhra goda geringa kerlik och gudelighet ther j haffuen til wan helga ordan joufrv Marie och sancti Bernardi tha vnnom vy idher liffuandis och dødhom brødherskap och lottagandhe vara aff allo te godho som gørs kringh om all van ordhan och særdelis j warth closter Jwlatha som ær j afflath och j messom och alle gudz tidegærdom som haldz nath och dagh ther med j almosor fasto och waku och j [a]llom androm godom gærningom andeligom och likamligom jdher til hielp och trøsth till æwerdeligit lifffore ty wiliom wi ath æpter jdan dødh tetta sama breff komber oss j gen vppa varth Capitulum tha skulom wy göra fore idher the afflōsn bōn och amynnise som wy plægom ath göra fore wara brødher Till mera visso och stadfestilse tha hængiom vy varth insigle fore thetta breff som scriffuat ær j fornempdom stadh Jwlatha Arom æpter gudhz byrd M^o cd^o lxx^o quinto

Bagpaa med Haand fra Slutn. af 16de Aarhundrede: Aflattz bref för Frw Gertrud her Magnus Greens och hennes barn, gifuit af Munckarne i Julata Clöster Anno etc. 1475

Hans Jcnsson, Prest i Thegneby og Provst i Elveysssel, anmoder Borgermestere og Raad i *Malmø* om at være hans Fuldmægtig *Jens Hvit* behjælpelige til at gjenerholde den Gaard i *Malmø*, som hans Søstersøn *Anders Nilsson* og dennes Stiffader *Niklis Olafsson* forholde ham.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger 2det, utydeligt.

259. 19 Juni 1476. Thegneby.

Ala dandemen som thetta breff hendir fore at komæ borgamætare oc menige rad j *Malmø* sendir jec Hanis Jenis-

son prestir at Tegneby oc profast iffuir Elffue syslo (j) Bahus len vinlig helso med gud, kunnikt gerande at jec haffir giffuit oc fangit thenna b(re)ffuisare Jenis Huith nu som til forene med thetta mit opne b(re)ff mit fult oc laglikt ombod om min gord som jec til forene kært haffir at mik ær fra hefdat vttan minne oc ræt som Andirs Nielsson min systirson oc hans stiupfadir Niclis Olaffson haffue giort hindir vppa en sidan thenne for^{de} breffuisare Jenis Huit mit ombod fik som mit b(re)ff till forene vtlydir Thi bider jec en nu alla dandemen oc menicht rad vara thenna b(re)ffuisare bibielpelig till rette at jec ma mit niutæ en tho at jac ær vttan rikis for gudz skuld retuisenne oc minne fatige bøn skuld. oc huat forscr. Jeniss Huit logligæ her vti gør, star jec hanom fulkompligæ till som jec sielffuer neruarandis vare bade om landgilde oc all annor rettoghet, oc till san vitnisburd oc ytermeire stadfestingh her om tha bedis jec hedirligæ mænzh jnsiglum (?) med mino insigli hengiandis for thetta breff som ær herra Herlaux Helgassons prestar at Myclaby oc Haluardz Erixssons logrettismanz j Ordost Scriptum Tegneby Anno dominj Mcdlxxsexto ipso die *Geruasi et Prochasi j martirum

Bagpaa med Hænder fra 16de Aarhundrede: literæ altaris beate virginis in ecclesia parochialj Malmogic — Paa then gard i Kalenthe strædeth

Gudrun Haakonsdatter (Bolt) stadfæster den Gave af 3 Ottinger Jord i *Stenkilshvarf* i Hvarfs Sogn (Askahered i Østergotland), som hendes Moder Fru *Elin Laurentsdatter* i sit Testamente skjænkede til *Vadstena Kloster* til Ære for Gud, Jomfru Maria, den hellige Birgitta og hendes Datter Fru Catharina, deres nærbeslægtede Frænker; Godset havde Moderen arvet efter sin Fader Hr. *Laurents Ulfsson*, og Gaven var skeet til Belste for Givernes og deres Ægtefællers, *Haakon Bolts* og *Erik Stenssons*, deres Børns og Forfædres Sjæle.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 1ste Segl, der nu mangler, har efter en gammel Tegning bagpaa Brevet indeholdt en halv Lilie og 2 Sparer (Bolt; 2det Priorens (Johanneskorset) og 3die et Bomærke.

260. 10 August 1476. Varne Kloster.

Alla them thetta breff høra ællir see Hilsar jac Gwdhrwn Haquona dottir. kærliha med warom herra Iesu Christo Kæn-nis jac ok kkungør swa eptirkomandum som nærwarancum med

tesso mino opno breffue Ath miin ælskelica moodhir ffrv Ælin Laurentza dottir gudh hænnes siell nadhe, krank till sin lichama ok helbrægdha til sin ok skææll, med mino raadhe godwilia ok samtykkio vnthe ok gaff gudi til heder, jomffrv Marie sancta Birgitto ok hænnis kæra dottir Hælghe ffrv Katerine, Huilkra, min ffor^{da} modir ok jac, owerdhugha, ærom nærer skylla ffrænkor, Watzstena clostre j sino rætta testament, sith gotz som hetir, Stænkilshwarff ok æro iiij atthunga jordh, j Hwarff sokn j Askaherrrat j Østergötlandh liggiandis, ok skyllar aarligha xij tonir koorn och x øra swænska Huilkit gotz hon ærffde æptir sin kære ffadhir, herra Lauris Vlfsson, Oc mic epthir mina modhir fforscrifna gotz, rættelica haffdhe boort ath ærffwa, (Och enghom andhrom, med Akir ok ængh, j waato och thorro jnnan gardz ok vthan, nær by ok fiærran med allom sinom tillaghom, engho vndhantaghno, hwadh nampne thet hæltzt næmpnas kan, som ther nw tilligghir, ok aff aldir tillegghat haffwer, ok rættelica tilliggia bør, ffor syna siell, ok sins kæra bondha siell Haqnon Bolt och bæggis thera fforældhra siæla, Och for min hosbondha siell, Eric Stensons, och vaara barna siæla, ok forældhra, Ath the matto thess ytermere, luttaghande vardha, aff allo thy godho som j ffor^{da} clostir aff systrom ok brødhrom, gøres badhe dagh ok nat, tha gaff miin ffor^{da} modir, fforscr^{na} gotz, som forscriffuit sthaar, fraan sigh ok allom synom arffwom, ok æpterkomandom, ohindrat. och oqwalt for hwariom manne, thy Closterna ffor^d till æwærdelica ægho, Huilka fforscr^{na} gaffwo ok testament, Jac ffor^{da} Gudhrwn Haquona dottir, æptir thet jac ær minne modirs næste arffwe som før ær sagt, med allom kærleek ok goodhwilia, stadffæstir och po nygio giffwir, ok æptir thet miin modir for^{da} j synom liifs thima, æy breff. vppa gaff. som viderborde allaledis fulboordha, och bebreffwa ffor^{da} Watzstena clostre æpthir thy fforscriffuit sthaar, till æwærdelica ægho, fforbiwdhandis høghelicha allom, æ hwo the hæltzt æro ællir vardha kunno, ffor^{da} gotz for clostreno hindra ællir j naghra matto oofforrætta, ællir ther vppa forfangh gora vndhir gudz hæmdh och *strangha rætwiisa doom, Och giffwir jac herradzhøffhinganom j for^{da} Aska herrat fulla(!) ok vaaldh, for^{da} gotz ffastffara oc ffastor a giffwa, æptir thy Swerigis laagh vthuisar, Till mere visso, vithnisbørdh oc bætre forwaringh bedhis jac hederligx mantz ok reenlifwes herre herre

Olaff Clawosons prior j Varne ordinis sancti Iohannis och ærligx mantz Amondh Guthormsons llagrethis mantz jncigle ath hængia for thetta breff med Mino eghno, Scriptum Varne Anno dominj Mcdlxx sexto, die sancti Laurentii martiris.

Bagpaa: 82: g — breff oppa Stænkilshwarff j Hwarff sokn Gudrwna Haquonadotter B P p m^o

Raadssendebudene fra den Tydske Hanse, samlede i Bremen, underrette Kjøbmændenes Oldermænd i *Bergen* om, at der til Bilæggelse af Uenighederne mellem dem og Borgerne af *Deventer* og *Kampen* er nedsat et Udvalg af fire Borgermestere fra forskjellige Byer, der have fastsat Regler for Handelsforholdene i Bergen, hvilke derpaa ere vedtagne af Parternes Udsendinge.

Efter samtidig Afskr. i Bergesfahrer-Archiv i Lübeck (P. 124). Uden Segl. (Trykt efter andre Afskr. i Hanserecesse 1431—76, bearb. v. G. Fr. v. der Ropp 2 Abth. VII S. 645 ff., hvorfra Varianterne. Jfr. *ibid.* S. 639 ff.)

261.

10 Septbr. 1476.

Bremen.

Juw Ersamen vnde vorsichtigen Mannen Olderluden des gemeynen kopmans van der Dutschen Hanse to Bergen in Norwegen residerende, Doen wy Radessendeboden der gemeynen Stede van der suluen Dudeschen Hanse nu bynnen Bremen myt deme Rade darsuluest vmme des gemeynen besten willen todage vorgaddert, witlick opembare betugende vor iuw, iuwen nakomelingen vnde vor alsweme ouermiddelst desseme vnsern openen vorsegelden breue, dat vor vns gekomen synt de Ersamen manne Brand Hogeuelte, Hans Segebode vnde Johannes Nigeman also vulmechtige procuratores van des kopmans to Bergen wegene vp de eyne, de Ersamen Her Johan Borre Borgermester vnde Wilhelm van Sweten Radman to Deunter vnde Her Hinrick Pael Borgermester to Campen, vp de anderen syden, van erer Stede vnde des Suderseschen kopmans wegene, de denne mennigerleye clage vnde gebreke de eyne tegen den anderen vorgegeuen vnde dar weder entegen gesecht hebben etlik syn antwerde. Synt doch de suluen parthe dar na dorch de Ersamen vnde vorsichtigen heren Ludeken van Thunen Borgirmester to Lubeke, Her Erick van Tzeuen to Hamborch Her Hinrick Moller to Meideborch vnde Heren Johanne Sworen to Stade Borger-

mestere, van vns sunderlinges dar to deputert geschicket vnde gevoget, de se der ergeschreuen twischelinge haluen gutliken hebben vorliket vnde gruntliken vorscheden na Jnholde eyner schrift, de se vns vorbrachten vnde lesen leten ludende van worden to worden so hir na beschreuen steyt.

So sal eyn erlick¹ ondersate van der Hense den olderluden vnde deme kopmanne to Bergen jn Norwegen syn Schot gheuen vnde betalen, dat he schuldich is van alsulken guderen, alsoe he to Bergen hanteret vnde oft em van² jemande waende van lichten personen, de scholen dat beweren myt ereme eede, den see deme kopmanne gedaen hebben, hedde ok yemand synen eyd nicht gedaen, so mach dan de kopman van eme nemen vnde boren syn schot, alsoe behoerlik is, To wetene dat men van allen guderen dat men dar hanteret, schuldich is van veffteyn³ marck Lubesch teyn witte.

Jtem so en sal nemand to Bergen hupkoop kopen, noch vorkopen dan de Dutschen vnder syk by sorten vnde van den Northman tegildis by pene van viff lichte guldene van eleken hondert vissches.

Jtem dat nyn kopman oft kopmans knecht sal kopslagen myt anderen mannes kopgenoten, sunder se en syn vryg, dede dit ok jemand vnwetens de mach sik der onwetenheit entleggen myt synen eede sunder broke vnde de kop sal wesen machtloes.

Jtem so en sal nemand to Bergen by der Bruggen huse kopen ofte vorkopen, sunder orloff des kopmans, vnde sal sodane vorkofte hus vorlaten opembare vor deme kopmanne vnde laten dat schriuen in des kopmans bok, dat de kopman ok nemande weygeren schal ouer to schriuende jn deme dat *dat hus vrig is. vnde men em dar orlaff togebeden heft

Jtem so salmen to Bergen nyne spitzerie ofte kremerie hanteren anders dan na older loue(le)ker woenheit vnde dat gelik to holdende myt den eynen gelik als myt den anderen.

Jtem so en sal neyn kopman vthe der Hensen to Bergen vorkopen *Strank syden vnde neysyden anders dan by der gewichte

Jtem so salmen to Bergen tortyd nichtmer dan eynen olderman hebben, so dat van oldes gewontlick is gewesen, deme ok eyn jewelk sal temeliken hoersam bewisen, so dat van oldes na der gemeynen Stede Recesse beleuet is.

Jtem ofte jennige statute gesat were datmen de vnse vthe den Sudersesschen to Bergen to olderlude ofte in des kopmans raid nicht kesen en solde, dat sulckes ane sy vnde datmen dar to kесе de mittesten.

Jtem dat de olderman vnde de Raid richten sullen gelyck den eynen also den anderen in geliken saken, vnde nemande vorder to beswarende den eynen dan den anderen.

Jtem de van Deunter Campen vnde Sudersesschen to vordedingen gelik andere van der Hense.

Jtem so en salmen den Sudersesschen wanner em des van noiden is vnde vor ere viande bevaert syn neyn bussen krud¹ vnde andere Resschup weygeren to lenen⁵.

Vnde wante vor vns Radessendeboden der vorgescreuen gemeynen Hansestede sulcke articule vorgebracht vnde gelesen syn. dede beyden parthe also beleuet Ratificert vnde approbert hebben, vnde ok gelouet vor syk vnde de ere sunder argelist vnvorbroken wol toholdene Welcke vordracht wy Radessendeboden alle ok beleuet ingesat vnde ernstliken gehalten willen hebben, by pene vnde broke eynes etliken, na wodanicheit der sake, den eynen also den anderen todoende, tovormydende vnde desses to merer orkunde Sekerheit vnde vorwaringe is der Stad Bremen Secret des wy nu samptliken gebruken witliken myt vnser vulborde vnde weten nedenne an dessen breff gehangen De gegeuen is bynnen Bremen in den jaren vnser heren dusent veerhundert sosvndesouentich vmme dinxedage na natiuitatis Marie virginis.

¹ juwelick. — ² an. — ³ 20, andensteds 15. — ⁴ schot tilføies. — ⁵ Andre Afskrifter have endnu følgende 12. Paragraf: Jtem so sall vortan dey voetvall unde apenbar penitencie unde beschemenisse anno etc. 68 (etsteds: 64) besche en aff wesen, unde dey kopman sall limpliken in den saken syck hebben na wodanicheyt der sake. Sunder wes do utgegeven unde bescheen ys sal darby blyven, so dey raddessendeboden dyt so affseden, en byllich beduchte, ok umme eyne mysdaet nicht twier dode te sterven.

Med en nyere Haand: *Originale est Bergen.*

Eggert Grupendal paa Dyngе (i Baahus Len) af Vaaben gjør vitterligt, at at han til *Skara Domkirke* testamenterer en Gaard i Skanungs Hered og 3 Gaarde i Vermeland til aarlig Amindelse og Bønnehold for sig og Forfædre samt for sine Hustruer *Katharina (Matthisdatter)* og *Anna (Laurentsdatter)*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 5 Segl ere de 3 sidste (1 Vaaben og 2 Bomærker) i Behold. (Jfr. Dipl. Norv. II No. 901).

262.

Uden Dag 1476.

Skara.

Jak Ægerd Grvpendaal pa Dyngiø aff wapn gør vitherligit med thetta mith opna breff ath jak heel ok helbrygda giffuer j mith testament aff thet gud haffuer mik forlænth honom ok jomfrv Marie til loff ok heder een myn gordh som ligger j Mærene j Skanwngx heredz j Asaka sokn som skyllar vj pd. smør Jwstatorp Broby Midskaghen j Kilen j Wermeland med alla syna tillaghor badhe wato ok tørrø til Scare domkirkio vnder biscopstolen Swa ath werdog fader med gud biskop Hans j Scare om han lifwer mino lifwe længer eller hans epterkomande skolo frith anamma forrørda gordha med alla syna eghodela epter min døødh med swadana vilkoor ath han ok hans epterkomande biskoper j Scare skolo tridhie dagh prestamot haffua mik j aminnilse hwarth Aar och bønøholl then tid alle klærkar skolo seghia messor ok biskoper skal offra ther til ok tesslikis skal bidias før myna førældra ok mynna Hustrv hustrv Kaderin ok hustrv Anna ok alla cristna Siæla ok forbiwder jak mina arffua nogod hinder göra moth tessa mina testamens gaffuor vidh gudz hemdh ok vrede fwunos ok noghre mina arffua som ville rygga thenna mina testaments gaffwor med noghra ny eller gambla rikens stadgha tha skolo the ey anars løsa then gord j Mærene igen ær (o: æn) føre sextighio Stokholms marc j Swensca ørtogher ok the andra thre gordha j Wermeland stonda til løsn epther thy som the ræntha hwarth hwndrat jærn løses før thiwgo marc Suenska ørtoger Til høgre forwaring ok mere visso ok stadfestilse bedis jak welbyrdoga ok hederliga manna jnsigle som ær Lindhorm Børsson Jøns Jonson herradz høfding j Skanw(n)gx herradz Mestar Erik ok Per Hermansson borgamestare j Scare med mith eghit hengiande nidhan før thetta breff Scriffuid j Scare Arom epter gudz byrdh Mcdlxx sexto

Bagpaa: Super Merene Iustatorp Brooby Midskagen — Yngre: Scara domkyrkios 1476.

Arvid Trolle i Bergqvara, Ostgota Lagmand, samt 2 Riddere og 3 Væbnere gjøre vitterligt, at de efter Paalæg af Hr. *Sten Sture*, Sveriges Rigs-Forstander, hørte Hr. *Gustaf Olafssons* tre fremførte Vidner, der forklarede, at de vare tilstede paa Elfsborg, da Hr. *Olaf Nilsson* i Bergen i Norge kjøbte et Skib af Hr. Gustafs Hustru Fru *Ingerd*, hvorfor han lovede at betale 600 lübske Mark.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl mangler 2det.

263.

3 Marts 1477.

Vadstena.

Jak Arwid Trolle j Berquare (—rum ?) Ostgota lagman Ake Iønson Staffan Olfson riddara Knuth Eskilson Magns Bondhe Lydeka Olfson væpnara *gyrum vetherligith ath arum æpther gudz byrd Medlxxvii manadagen nest æpther dominicam reminiscere varum vi tilskickade aff ærligom och welbornom man vor ælskelighe høffuidzman herre Steen Sture riddare Swerigis rike(s)? forstandare ath sithia for rettha j klosterstuffunne j Vasthena kom for oos-ærligh och welborin man herra Gystaff Olfson riddare med thenna æftherscriffna vitne Pædher Nielson Eliff skomacare borgara i Vastena och Ioan Nasi klostersins tiæna(re) ibidem och bado sik swa gud til hiælp bade til liff och siæl ath the nærstadde varo oppo Eluidz borg och hørdo ath welborin man herra Olaff Nielson riddare i Beruin j Norghe kiøpthe eth skep aff ærligho och welborin quinna frw Ingerd herra Gystaff Olfsons hustrv for han henne loffuade sex hundrad libischa mark æpther ath thenna vitne for oos varo tha vitnom vi och tygum framdelis huar herra Gystaff Olfson kan besth bekomma ath tala sik til rettha om for^{da} pæningha sumpmo Til tæssis brefs mera visso ta hengher iak Arwid Trolle Ake Iønson Staffan Olfson riddara och Lydka Olfson væpnare var insigle til vitnisbyrdh for thetta breff giffuit och scriffuit aar dag stad som forescriffuat star,

Bagpaa: Thetta lyder vpa her Olaff Niel. om eth skip han køpte aff frv Ingerd — Yngre: Her Gøstaf Olsson

Per Karlsson, Foged over Sparbo og Jemteland, *Bertel Jenssen* paa Bur. *Esbem* Lagmand og 2 andre Mænd kundgjøre, at Brødrene *Olaf* og *Erik* i Sande solgte til sin Frænke Hustru *Birgitte (Pedersdatter)* i *Vesterhus* sin Odelsret i denne Gaard for 10 svenske Mark og med Forkjøbsret i Tilfælde af nyt Salg.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 6 Segl, hvoraf 3 Vaaben og 3 Bømærker, vedhænge. 1ste en væbnet Arm med Sværd, 2det 3 Grene om en Sparre, 3die utydel. Sigillat. forb. m. Brev af 18—20. Juni 1490 nedenfor. (Jfr. Dipl. Norv. III No. 747, 969 og 985 samt Brev af 25. Marts 1479 nedenf.

264. 3 April 1477. Jemteland.

Allæ mæn som thetta breff see eller høra læssis kungorum vi som hæræ effther næffnis som æræ først Per Karlson fogit offwer Sparbaa och Jænta land Bærtil Jenson wppa Bur Esbern lagh man j Jenta landh Jon j Degernæss Olaff Tamæsson j Wallæ, medh warth oppna breffwæ ath os fwl witterligath ær oc sommæ aff os nærwærindis waræ paa then tidh ath beskedælikom mannom Olaff j Sanda medh sina brodher Erik j samasted semmia giorda medh beskedæligan quinaæ beggis tere frenka hwsfrv Birgitta j Westrvs om then odalsbyrdh som [the¹ mællan them haffdæ j for^{de} Wesstrvs swa ath for^{de} husstrv Birgit fornøwidhæ for^{de} Olaff j Sannæ oc hans brodher Erik tigio swenska mark æffther beggis tere fornøwæ j godhæ betalingh medh swa skæll ath om thet for^{de} godz skall sælliass for peningh, thet for^{de} Olaff och hans broder eller therre aruingha skullo wæro thet næsth ath köppæ och j geen ath læssæ fore lika peningh och wærdh som laghen giffwer j Jenta land, Oc ath thet *swæ santh ær i alle matthe oc ythermere wisse oc vitnisbyrdh, bidher [jek¹ for^{de} Olaff i Sannæ, beskedælikom [mannom¹ som foræ scriffnæ standæ om there ingssegle medh mith egith fora thetta breff som scriffwedh war j Jenta landh Anno dominj Mcd lxxvii° ju cena dominj nostro sub sigillo etc.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Det svenske Rigsraad tilkjender (*Amund*) *Stakes* Hustru *Birgitte Haakonsdatter* og hendes Søkende Gaarden Utaal i Bro Sogn i Upsala Bispedømme, hvilken hendes Fader *Haakon Svensson (Bølja)* havde kjøbt for 120 Mark, men som siden var bleven dem voldelig berøvet.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Brevet har havt 7 Segl, hvoraf 6. mangler. Sigillat. forb. m. Brev No. 260 ovenfor.

265. 28 Juni 1477. Strengenes.

Vy efter^{na} Sten Sthure Niels Sthure, Gøtzstaff Karlssøn, Aghe Jenssøn Gregers Matssøn Fadher Vlfson, Eskil Ysakssøn, Tordh Bondhe, Staffan Olssøn riddara, Arwiidh Trolle och Hartwiik Japssøn væpnara, ock flere rigesens radh som nw forsamlade ware j Strengenes j closters trægardh, tha wy ther for rettsæ

satho, Arwm efter gudz byrdh Mcdlxx vppa thet siwændhe pa sancti Peders oc sancti Pawels afften, kom ffor oss en friboren man, som kalles Stake byggiendes j Norige j Wiikin och taladhe pa en gardh, som heter Vtaall liggiendes i Brosokn j Rodhin j Opsalæ biscops dôme, Hwilkin gardh Stakes hustrv fader, Hakon Swensson, gudh hans siel nade, hadhe köpt for xx mark och hwndrade, och siidin war then for^{na} gardh for^{de} Hakon Swensson och hans hustrv, hustrv Anna vædelege meth orettæ fra trænkth, hwilket swa j sannindin war, Och ransakadæ vy thetta wederhængendhe dombreff, som rigesens radh til fordna hadhe vtgyffuit j Grabrødra closter j Stocholm, Hwilketh for^{na} dombreff vy haffwe nw fwlbordith och meth thetta worth opna breff stadfestom, och æn nw dømom for^{de} Stakes hustrv, hustrv Byrgitta Hakon Swenssons dotter, hennes sytzskin och theres arffwinghæ for rørdæ Vtaall meth alla sinæ tilagher til ewerdeleghe ægo, ath radhe, nytte och *bøholle ohindret oc oclandrath efter thenna her tiidh wiidh xl mark for konungx dom, som her efter ydermere vil vppa tala, Tiil ydermere viisso ok bædra forwaringh Tha henghæ wy wor jnsigla nædin wiidh thetta breff, som gyffwiith ær aar dagh ok stadh, som fore screffwiith star,

Væbneren *Amund Stake* paa Dal gjør vitterligt, at han med Samtykke af sin Hustru *Birgitte Haakonsdatter* har solgt til Rigsforstanderen Hr. *Sten Sture* 18 Øres og 1 Örtugs Land i *Utaal* i Bro Sogn (Upsala Bispedømme) for 120 Mark i svenske Penge.

Efter Orig p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 6 Segl mangler 1. (Biskoppens), 2. og 3. ere utydelige. (Se ovenfor No. 250 og 265).

266.

2 Juli 1477.

Strengenes.

Jak Amundh Stake aa vapen byggiandes paa Daall Gor witterliket med thetta mith opnæ breff mik med myne elske-
lige keræ hustrues Birgittes Hakonsdottara samtickie oc gode-
wille haffue saalt oc oplatit ærlich oc welbyrdigh strenge
ridder herre Sten Sture Sueriges forstandara xvij øres land
jordh oc eth ørtugæ landh jordh j Wthaall j Bro sokn
oc j Bro skipelagh liggiandes med hus jordh aker ængh skogh
fiskewatn qwærn oc quernestadhe humbla gardhe oc med allom

them tillaghom som ther aff aldræ tilleghat haffuer oc en med retto til liggisæ kan enkte vndhan takit huarie handhe thet helzt ær eller wara kan for hundrade mark oc xx mark svenske penninghe Stocholms mynth Som nu gængth ok gæfft er Saa at half nyendhe mark gør en lodigh mark, huilke for^{de} penninge iak kennes mik haffue redelighe vpborith alle j ene summæ til fulla nøghia, Thi affhender jak for^{de} Amundh Stake ok myn for^{de} elskelike hustru Birgitta oss oc warom arffuom for^{de} Wthall godz ok tileghnom forscreffne welbyrdogh herre herre Sten Sture ok hans arffuom at haffue nywtæ ok brukæ til ewerdelighe egho med saadanth forordh at gaar forscreffne gotz alt eller nokot ther aff fraa for^{de} herre Sten Sture eller hans arffuingæ med nokon rett Tha beplicter iak Amund Stake min hustru eller waræ arffuinghe for^{de} herre Sten Sture ok hans arffuinghe saa manghe penninge j staden j gien (giffue) j lighe suare mynth som wy opbarom jnnan aars dagh ther nest komendes och giffue wy harzhøffdinghe j same skiplagh [ath giffue¹ fulla makt at giffue for^{de} herre Sten lyst oc fast her vppa som tilbør Til ytermera wisse och witesbyrdh Beder jak for^{de} Amundh Stake werdugh fadher med gudh herre biscop Hans j Scare och ærlighe oc welbyrdoghe men herre Twre Jønson ridder och lagman j Westra Gotlandh Jøns Knutzson hærzhøffdinghe paa Daal Egerdh Grupendal oc Lasse Nielson² pa Dyngge at hengie lathe theres Secret och jncigle nedhen widh thetta breff med mine eghnæ Giffuet j Strengenes pa warfrwædagh visitacionis Anno dominj Mcdlxxvij

Bagpaa:

Lxj

Vtaall j Bro Skiplagen

P iii

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Bruger Oxevaaben.

Væbneren *Jøns Knutsson* (Tre Roser) erkjender, at han har modtaget 50 lette Gylden af Borgermesteren i Skara *Peder Hermansson* som Ombudsmand for Abbedissen Fru *Christina* i Risabergs Kloster for en Gaard ved Navn *Hofland* i Veschereds Sogn i Vermeland, hvilken Gaard hans Hustrues Fader Hr. *Erik Sæmundsson* havde i Pant af Hr. *Laurens Ulfssøns* Arvinger.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl vedhænger 1., 2. mangler ganske og af 3. findes kun Voxkapselen tilbage.

267.

Uden Dag 1477.

Skara.

Føre alle the godamen thetta breff høra læsis eller see Bekennis jach Jøns Knwtsson a wapn med thetta mith nærwarandes øpith breff mik haffwa wpburith oc anamath femtie lettayyllene j gwl sylff oc redhapeninge aff beskelligh man Peder Hermansson borgarmestære j Skara wppa Renliffwes jomffruo wegna fruæ Cristina abbatisse i Risaberga kloster fore ein gardh hetandes Hofflanda liggjænde j Wermelandh i Weseherads sokn, som min hustrues fadher Herre Erich Sæmundsson gud there siell nadhe sik tilpantet hade aff wælbyrdugs manz herre Laffris Wlfsons arffua hwilke som for^{da} gard til førene i thera haffwendes wæro hadhe Huar fore affhendir iach mik oc minom arwingom oc friith i hendir wpantwordir for^{da} gardh Hofflanda med alth thet honom tilhører oc i min wære warit haffwer til thenna dagh wnder for^{na} Risaberga closter oc thes forstendere jæmwæl koma skolande som the ther nw æra med all then retth oc *rettugher som min for^{de} hustrves fader oc jach [honom¹ her till hafft haffuom Oc giffwer jach for^{de} Renliffwes jomffruo fru Cristinæ oc alla hennis epterkomenda i for^{da} Risaberga closter quitta oc frii ledhuga oc løsa fore alt ytermere kraff eller tiltaall wm for^{na} l. lettayyllene fore mik oc alla mina Arwonga bade fødda oc wfødda Thes til ytermere stadfestilse oc bætre forwaringh Bedes jach ærliga manna oc beskedna herra Hans Morthenssons Sacriste i Skara oc mester Erickx borgamestare ther samastadz jncigle med mino egno fore thetta breff Giffwit i Skara Anno Dominj Millesimo Quadringentesimo *Septuaiesimo Septimo

Bagpaa: littera de Hoglanda

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. Nils Sture i Ekesjø, Hr. Fader Ulfsson (Sparre) paa Engsjø og Nils Fadersson (Sparre) paa Hjulestad gjøre vitterligt, at de foretoge et Dele af Jordegods (efter Mons Benktsson) mellem Hr. Ulf Pedersson (Roe) paa hans Brodersøns Vegne, Axel Olsson (Skanke?) paa hans Frændes Vegne og Jøns Ivarsson (Dyre) paa hans Berns Vegne.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 5 Segl mangle de 2 sidste.

268.

17 Juni 1478.

Vesteraas.

Jach Niels Stwre j Ekesyø Ffadher Vlfson paa Engsyø Niels Faderssøn pa Hywlistade Riddare Gørom wy witherligith ath Aarom eptär gudz byrdh Mcdlxx pa thet aattonde satho wy fflore rætthe j kloster stwghen j Vesteraars sancte Botolps dagh eptär Her Sten Stwres Sweriges rikes forstandare tilskikkilse och flere gode herrer j rikesens raad befallilse ath sithia een rætth mellan welbørne mæn Her Vlf Pedherssøn pa hans brodersons wegna Axell Olsson pa hans frændes wegna Jøns Ywarsson pa hans barns vegna tha sagde wy them een rætth i mellom eptär Sweriges lagh och giordo wi them eeth wenligit och ewigt bythe jmellan swa ath them fwllelig pa alle sidhor aathnøgde och fwlle thesse epterscreffne gotz som først nempnes pa her Vlf Pedherssøns broderssøns deell och bythe meth loth och lageskipte som ær først een gaard oc heter Adelstade j Upland och skyller iiij p^d korn och xij øre [Ølstade som skiller xij spæn korn och iij øre¹ twa gaarde j Hedingstade som skilla xiii^c iærn som ligger j Nærike j Nærboas sokn och twa gaarde j Swderby och skylla the v marc J Østergötland j Salwatorp twa gaarde skilla ix tønner korn oc xij øre En gaard och hether Moo iij tønner korn twa gaarde j Meknesbode oc skilla iij mark Jtem ærw tesse eptirscreffne gaarde och godz oskipt mellan her Vlf Pederssøn och Axell Olsson hwilkin godz j Smalandh ligger som ær først Sandhwik Rosendaal Clokkebode Bardholth och skylla xx p^d smør och haffwe helften hwar there Jtem tesse eptirscreffne godz kompne pa Axell Olssøns skipth som nw nempnes først Legsbergh som skillar iiij p^d korn och j march [Ølstade xij spæn korn oc iij øre¹ Swndby vij øre twa gaarde i Bæristade och giffwa vj march Lwndby j march Samsala ij marc och eth ødetorp ther wndher som hether Solberge Jtem Bøneridh j march Gøtbotorp j march Arnaberg ij tønner korn och en mark Alme iiij tønner korn Fagilstorp ij tønner korn och vi øre Tornby iiij tønner korn Langabrøthe j march och twa gaarde i Ballarwm Øridh som skillar xii øre tilfælthz Axel Olsson meth looth och lageskipte. Thessa eptirscreffna gotz kom pa Jøns Ywarssøns barns wegna som først ær j Øbosokn Stiklinge iij march Rinkeby qwærn x tønner myøl Rinkeby iij march Holmen xii øre en gaard j Forsæter eth fat

iærn en ødegaard samme stadz som skillar j march en ængh som ligghe wid Stiglinge som skiller eth fath iærn hwilkith thesse twa gode mæn haffwa wilkoreth sik j mellan ath hwilken deel nokoth fatthes j eptir alles theres nøyo skall honom thet vprætthas och fwlth oc fasth hwar annen gøre eptir Sweriges lagh och finne the nokor the godz som ødhe liggia eller vp-spørias kan som ekki ær kommith till skiptess och ekki loth eller lage kaffe pa kompnith tha skal thet skiptas och nempnes thet them i mellan ath hwar skall ffwlth och fast haffwa pa alla sidhor hwilket skipthe fwlbørdogt och ewighth bliffwa skal Thill tess breffs ythermere wisso och bætre forwaringh lather jach Niels Stwre Ffader Vlfsson Niels Fader(son) Vlf Pederson Riddare och Axel Olsson a vapn hengia wor insigle nedhen fore thetta b(re)ff hwilket som giort waar dag och aar som fore screffwat staar

Bagpaa, yngre: Jtem thetta ær skyfftes breffuit millan her Vlf Pedersson ok Jønss Elffson

¹ Fra [igjen udslettet.

Degnen, Erkedegnen, en Kannik, Lagmanden og en Raadmand i Throndhjem kundgjøre, at de overvare et Forlig mellem Fru *Elin (Nilsdatter Kane)* og Fru *Gertrud (Matsdatter Rømer)*, der ei vilde anerkjende Hr. *Henrik Jenssen (Gyldenløves)* Kjøb af *Austraats* og *Austraats* Gods, men stillede hele *Uthaug* og $\frac{1}{2}$ Spands Leie i *Indstrand* (Ørlandet) til Pant for de af Hr. Henrik udgivne Penge, indtil Sagen om 3 Aar kan blive endelig atgjort; Hr. *Jakob* og *Otte Matssønner (Rømer)* gave hertil sit Samtykke, hvorhos *Otte* undte Fru *Elin Bjugneholmen* og *Kvernstødet* inde i *Bjugnen* i 3 Aar.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (ved Bytte med svenske Rigsarkiv, Septbr. 1900). Af 5 Segl vedhænge Levninger af 2. (Teiste) og 3.

(Se Dipl. Norv. IX No. 320).

269. 10 Novbr. 1478. Throndhjem.

Ollom monnum them som thetta breff see eller høra Sendha Swen Ericson Deken Wlf Olaffson Erkedeken Halsten solle Canik j Trondhem Erik Amundson lagman Thomas Jwte radhman ther sama stadz Q. gudz oc sina kunnoektgørande med thesso waro opno breffue ath arom æpther gudz boord

Medlxxvii^o jnprofesto sancti Martinj wore wij j Commune stfwone j Trondhem til bidne aff welbyrdwgo qwinnor Ffrw Elin oc Ffrw Gertrud at afuer wære eina winligha sæmie theire j millom War thet tha j teire skilorde med ia oc handerbande at frw Gertrvdh aff thij [at¹ hon wilde ei tilstaa thet køp som herre Henrik Jenson køpth haffde Austrath oc Austrathe gotz wttan tottis haffua mykit tiltall til her Hinrik Jensons erffwinga om sit ffæderne oc mødherne oc andra saker Sette hon tha frw Eline Vthaug alth oc j spans læigho j Instrandh til panthe fore the pæningha som her Hinrik Jenson vtgifuet hafde Swa lenge ath the werde ath skildhe med rette jnnan iij aar her ephther foore war nadughe herre konungh Cristiern eller them som han thet beffeller Wore oc tha welbyrdughe men Her Jacob Mattisson oc Otte Mattisson nerwardendis oc samtykthe tesse semia Wnthe oc tha Otte Mattisson fornempdhe frw Eline Bivgne holmen oc qwernestødhet inne j Bywgnan at haffua til leenss j iij aar nesth kommande Oc til meiro visso oc witnesbordh at swa er giort som fore scrifwat staar lathe wij henghe waar jnsigle fore thetta breff Scrifwat j Trondhem dag oc aar som fore seghir

Bagpaa, yngre: Om her Jacop Matzson Otte Matzson och fru Gertrud

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Margit Jonsdatter i Matanes erkjender, at hun har sluttet en Overenskomst med sin Frænke, Hustru *Birgitte Pedersdatter* i Vesterhus, om sin Odelsret til nævnte Gaard, hvorfor Hustru Birgitte gav hende 6 Alen Klæde; Margits Husbonde *Jon Jonsson* medbesegler.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 1ste Segl mangler, de 3 øvrige utydelige, i 2det kan sees et Skjold. (Jfr. No. 264 ovenfor).

270.

25 Marts 1479.

Jemteland.

Ffor allom mannom som thetta breff se æller høra læsas kænneis jak Margit Jonsdotther j Matanes med tesso mino øpno breffwe ath jak haffwer giort sæmio med mina frenka hwstrv Birgitta Pedhersdotther j Vestrws om then odelsbyrd som jak haffde j Westrws ok annat hwat thet helzst wara kan j swa mottho at for^{de} hustrv Birgitta gaff mik sex alna clæde nærist, thy skyl jak for^{de} odal Vestrws wndan mik ok minom arffwom

ok wndher for^de hwstrv Birgitta ok hennes arffvom til æwerdelico ægo Ok bidher jak tesse dandemen som ær Pedher Karlson fogode offwer Jamptaland ok Sparbo, Jon Jonson min bonde, Jon j Digernes ok Olaff Tomasson j Valla At the sin jncigle henge for thet breff, som giort war Aren æpther gwldz byrd Medlxxix oppa wara frw dag annunciacionis Marie

Bagpaa: Westraws jn Jemptia — M vj

Erkebiskop *Gaute* af Nidaros tilstaar de bodfærdige, der paa visse, nærmere angivne Festdage besøge Johannes den Døbers Kirke i *Hodal*, yde den Hjælp eller bede for de døde og for Freden, 40 Dages *Aflad* for paalagt Pønitents.

Efter Orig. p. Perg. i Ofverhogdals Sognekirke i Herjedalen. Seglet mangler.

271.

23 Juni 1479.

Nidaros.

Uniuersis Christifidelibus presentes literas inspecturis Gauto miseracione diuina Archiepiscopus Nidrosiensis necnon ap(osto)lice legatus Salutem in domino sempiternam Quoniam vota Christi fidelium ad diuini cultus ampliacionem ac fidelium remedium animarum sint piis exhortacionibus ac indulgenciarum excitanda fauore Cupientes igitur ut ecclesia sancti Johannis baptiste in Hodall diocesis Nidrosiensis congruis frequentetur honoribus et ut Christi fideles deuocionis gracia eo libencius confluant ad eandem Omnibus et singulis vere penitentibus et confessis qui dictam ecclesiam in festiuitatibus infrascriptis visiterint .s. pasce Pentecostes. Ascencionis Natiuitatis dominij Circumcisionis et dominica proxima post epyphanie Dominica passionis jn festis Sancti Johannis baptiste Olauis regis et martiris. Symonis et Iude et Martini jn festo dedicacionis eiusdem ecclesie. vel qui eidem manus porrexerint adiutrices [ad¹ aut ibidem circumeu(n)do cimiterium pro defunctis et pro pace pie et deuote deum exorauerint Quociens predicta vel aliquid premisorum deuote ac venerabiliter adimpleuerint tociens quadraginta dies de iniunctis eis penitenciis in Domino misericorditer relaxamus [jn huius testimonium Secretum nostrum¹ Jnsuper per presentes annuimus quod omnes incole parrochie Hodall. dent decimas suas ecclesie supradicte. in quantum et quamdiu studuerint eam in structura decenti et ornamentis conseruare. Jn huius

testimonium Secretum nostrum presentibus est appensum Datum
Nidrosie jn vigilia Natiuitatis beati Johannis baptiste Anno
Dominij Millesimo quadringentesimo septuagesimo Nono

Fra [igjen udslettet.

Nils Persson Bragde i Vitskøl og hans Hustru *Magdalena Olufsdatter*
(*Skanke*) stifte med Samtykke af sine nærmeste Slægtninge paa begge
Sider et Alter til den hellige Trefoldigheds Ære i Sortebrødreklosteret i
Aahus og henlægge dertil Jordegods, hvorfor der skal læses daglige Messer
for deres og deres Slægtninges Sjæle.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 9 Segl vedhænge Levninger af
3. 4. 6. og 7., hvoraf 6. et Skankevaaben, Resten utydelige. (Trykt i De la
Gard. Arch., udg. af P. Wieselgren, III S. 35 ff. — Jfr. Daugaard, «Om de
danske Klostre», S. 153).

272.

4 Decbr. 1480.

Aahus.

Jek Niels Person som kalles Bragde j Witzskøffle ok min
kære høstre Magdalene Oluffs datter kennis med thetta wort
opne breff at wij med wor frij wilie ok beratmodh hele ok
osiwghe haffue stichtet eth alter med sin ornementh j the helge-
trefaldughethz ære j Swortebrødre closter j Aoss med wore ar-
winges jaa ok samtøcke ok fulbordh so som er hedherligh ok
welbyrdigh mantz her Axel Bragde pa Krageholm, hedherligh
ok welbyrdigh man Laurens Knob høuitzman pa Giortzløff.
Mine kære brøders jaa ok samthøcke. At jek først Niels Bragde
skal giffue so mighin rentte aff en min gardh liggendes j Gers-
heret j Witzskøffle soghn j Eskilstorp som Lasse Jensson pa
boor ok giffuer hwart aar xxx skepper rwg ok xxx skepper
biwgh oc j skansk mark. Ok jek Magdalenæ Oluffs datter med
mine kære arwinghe so som er min kære modher hedherligh ok
welbyrdigh quinne frw Elitze Eskilss datter ok hedherligh ok
welbyrdigh man min kære brodher Axel Olsson jaa ok samtøcke
so mighin rentte aff en min gardh som ligger j Gydhingeheret
j Grydz sogn j Qwittinge som nu pa boor Jes Nielsson ok giffuer
arlege ars xxvij skepper rwgh ok xxvij skepper biwgh ok
ij mark skanske oc ij p^d smør. ffor huilken for^d rentte for^d brø-
der j for^d closter til ewigh tiid oppe skule holde j gudz ære
ewige messer. fførst om søndaghin en læsen messe aff gudz
legemen [Om] mandaghin en læsen messe for alle cristne siælæ.
Om Tiisdaghin en swngnen messe aff sancta Anna. Om odens-

daghin en læsen messe aff alle gudz helghen. Om torsdaghin en swngghen messe aff then helgetrefaldughet. Om fredaghin en læsen messe aff the helghe fem wndher Om liøwerdaghin en læsen messe aff iomffrv Maria. Huilken for^d gudz tiæniste holdes skall for for^d alter for mik Niels Bragde ok min kære modher frw Elitze Eskilsdatter ok min kære høstre Magdalene Oluffsdatter ok for alles wore foreldre siele. huikke for^d garde som forescreffuit staar skule ware wndher begges wore arwinghe med all sine rentte ok rettighet vdhen thet for^d landgille som forescreffuit staar. Wore thet so thet gud forbydhe at the fo(r)^{de} garde wore oss affwunnen med noghin reth kirkeloff eller landzloff Tha tilbinde wij oss ok wore arwinghe at holde for^d closter vdhen aall skade ok giffue for^d closter so mighin rentte j geen ok closter belegelicht her j Skane jtem wore thet ok swo thet gud forbyde at for^d brødher j for^d closter ey oppe hwlde for^d gudz tiæniste som forescreffuit staar Tha skule wij ok wore arwinghe haffue macht at gøre aff then rentte j gudz tiæniste hwar oss løster Skall then rentte thogh bliffue j gudz tiæniste for alles wore foreldre til ewigh tiid Til ydhermer wisse ok bædhre forwaringh henge wij begges wore inceyle nedhen for thetta breff med wor kære modhers inceyle frw Elitze Eskilssdatter med flere wore arwinges inceyle som forneffnde staa med flere gode mentz inceyle som wij ther til bidhit haffue So som er welbyrdigh man Pawel Laxman høwitzman pa Søluesborgh Ok welbyrdigh man Iohan Mølteke Ok welbyrdigh man her Per Stygge j Leghewidh Datum Aosie Anno Dominj Mcdlxxx die beate Barbare virginis gloriose

Borgermestre og Raad i Lødøse kundgjøre, at efter hvad de vide og have hørt vidne, var det *Vrag*, som Befalingsmanden paa Elfsborg, *Nils Klausson*, fik til Slottet ved Michelstid, strandet ved *Vranga* (Vrängö), som fra gammel Tid ligger til Elfsborg og er en halv Sømil nordenfor *Tisler*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Det store Bysegel vedhænger.
(Trykt i Handlingar rör. Skandinav. Hist. XXIX S. 39 f.).

273.

12 Januar 1481.

Lødøse.

Alle mæn thetta breff see eller høræ læse Helsæ wij borghamestere och Radh i Lødisse kerlige med war herræ kwngøre wij alle nærwarendes och komeskullendes med thettæ worth

Opnæ breff, ath wij haffwæ hørt och spwrth i sandheet och manghe dande men haffwe och withnet for os, ath thet wragh som Niels Claousson fik til E(l)winsborgh om sancte Michels tiidh som nw war Thet brødh pa en grwndh som ligger i westerswder vdh for Wranghøe Och haffuer forskrifne Wranghøe aff aller och vt aff hedhen høss leghit til for^{de} Elwinsborgh Thet wij aldrih haffwe anneth hørt eller spwrth aff nakwn man etc. Och ligger then for^{de} grwndh som forskrifne wragh brødh wppa, with en halff weghæ siøes nær vt fra Thisslæ Ath wij swa haffwæ hørth och spwrth i sandheth och ath swa ær withnet for os i alle mathe som forescriffuit staa, Thet withne wij med waar helghens edh och med warth stadzs insigillæ hengendes næthen for thetta worth opne breff som ær giffuit i Lødisæ Aar efter gwdz byrdh thwsende firehwdretde fyresinstiwge pa thet førstæ fredaghin næst efter the helge thre konnunghe dagh etc.

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: att Wrångö lyder til Elffsborg

Joan Bergersson, Heredsdommer i Forlunda i Dalarne paa Hr. *Nils Stures* Vegne, tilkjender *Per Olsson* i Rankhytten en Søsterdel i *Folkaby*, hvis ikke den rette Eier eller hans Arvinger skulde komme tilbage fra *Norge*.
Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet vedhænger, utydeligt.

274.

Uden Dag 1481.

Sunnehaga.

Alle the dandhe men tetthe breff høre eller se helser iac Ioansz Bergerson i Forlundha herredz dom haffuandhe (i) Dale a erligx ok velborens manz vægna my(n) herre her Niels Stwre kwngørendes med tesso myno neruarendes opno breffuo ta iak lagting hølt med almoghanom i Sunnehago i Vike sokn i ærlygx ok velborens suendz neruarv Eric Ericson fogthe i Dala Anno domini Medlxxxixi stodh beskelighæn man Per Oleson a Rankkahittha ok taladhe til them i Folkaby vm i systher deel i jordh ok beddes eth ægn aff them pa thet han ville ikke gha ini byn til them tha suaradhe Silffuasth ok Knwth thet the ville inthe ægn medhle hanum aff tha ransakedhe xii men them i mellan oc forvisthe hanum ini en fullan systher del i Folkøbyn i allum tillaghum i vatho och i tørrø ner by ok fiærre iggho vn-

hen *tanghno som ther aff aller til leghat haffuer och epther thy ath saa ær tha dœmpdhe iak for^{dē} Per Oleson en fullan systher del styra ok radha sa lenghe ath nogher komber vth aff Norrie som then systher delan fwl epther tha han komber i gheen eller hans arffue tha skal for^{dē} Per Oleson antwardhe them for^{dē} systherdelen vp ok gero *ok gero lyke før sa mang ar han haffuer hanum haff(t) komber han ikke i gheen eller hans arffue tha dœmer iak for^{dē} Per Oleson then for^{dē} syster del til syth *rettthe arff Tesse xii satho i nempdhnen Mykyl Rankkemag Eric Oleson i Lungaa Ole Ioanson i Nøyhitto Jøns Halfuardson i Andrakoby Ole Bierson a Strandh Eric Joonson (ii) Øndzgardhe Ole Ioonson i Kalxbek Larens Tordson i Brøthen Mykyl i Drengzarffuet Jøns Person ibidem Per Ole(son) a Bakka Hans i Botolffsbodhe Til tes ytermere *breffcens forvarning hænger iak myth incigle for tetthæ breff

En Afskrift af *Jemtlands Landskraa* angaaende Landemærke mellem *Jemtland*, *Finmarken* og *Helsingland*, bekræftet af Hr. *Laurens* i Sunde, *Esbjörn*, Lagmand i Jemtland, og *Magnus Nilsson*, Underfoged sammesteds m. fl.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv (fra Ragunda Kirke). 6 Segl, utydelige, 1. geistligt, 2. Skjold, 4. Bomærke i Skjold, 5. kun Brudstykke. (Trykt i «Handlingar rör. Skandinaviens Historia» XXIX, S. 44—48, med Forklaringer, især af Stedsnavnene).

275.

15 Mai 1482.

Sunde.

Tetta lande mære er millan Jampteland Ok Finmark oc Hælsungaland j Wikmarubæck j Torolgs æide j Sotnozem wider Haffra j Rodzænge oc j Risa stein ok j Ælfftiorn oc j Roddewarde oc oc j Ræjderskardh och j Hasioar oc j Byrkils bærg oc j Ælgdal oc j Hwndz haugh æpter watna fallum (—len?) wæst war oc j Hwalffiellet wider Stodsio thædan ok j Horndelo fiæl sunnan wærdht ath Hornfiællit wæster Swa norder j Dyrsio offwan wider Fordwna skardh norder æpter fiællum (—len?) ok j Længlins lider oc thædan oc swa norder til straums oc æga tha Jampter norder a Finmarkinne, ffran straume xix rasther at wæide dyr oc ykorne ok ganger swa auster lande mærit mote Angermanna landj tækær til ther som hæter Wannusior ok thædan j Holsior oc swa thædan i Raudsio och tædan j Hottængs sio oc thædan

j Hellusio oc thædan j Naygar sio oc thædan j Bergsio eller Kiolsio nordan ath Raffwndom oc thædan i Tælli asenum oc nordan at Bilatiærn ok ligger swa suder j Thiornsioar holm ok Swa j Blafinnens thiorn ok ther delde thau om j antwærdre krisnn Gunnilla snillæ som bodde j Solithom æn Arne illa het mader er bodde j Hælsio j Raffwndom han war mader fyrster kristin ther, ok wltthe thet thenna trætte at Gunnilla tok finnen sin oc satte a land Arne wid Blafinnens thiorn Tok Arne then [tha¹ finnen och sækte nider [j] watnit Sidan war thet satmale theira at Arne galt landit fer austen thiornnonne tha leet Gunniller æn fara j watn Arne, æn Arna leet swa mærkia watn sin ther han foor fram, sækte nider ræinshornom hæilom ok raak j jærn nagla till mærkis Ok faan swa Arne agyr(n)i Gunniller och sætter roff, Sidan gingo thau land ather vnder Arnæ æn finnen het Blafinne Ok war aff honom kallat Blafinnens tiorn Oc ligger swa landa mære suder j Tunder asenom austen at forse Ok thædan a Ingar sandh oc j Opsio Och swa j Thorogs æidh a Jampteskoqe oc thædan j Wikmara bæk Oc swa auster til Haffra austen at kyrkinne som næst, Ok haffua Haffra wallir sidan legath auster sidan Skule jærll doo, Oc ligger swa suder at Heredall Thetta ær en wtscrip aff bokinne som landit til hørir som kallis landz skra til mera sannindh hænge these æpter^{no} dande men sin indzsigle for thetta (breff) Som ær hederligh man her Laurens j Sundom Esbiorn lagman j Jampteland Magnus Nielsson wnder fauthe ther samastadz Jon j Digernæs Marten Ionsson Olaff j Wallom Scriptum Swnde Anno domini Millesimo quadringentesimo Octogesimo Secundo jn Vigilia Ascensionis dominj

Nota Halsungia concludit in se Mædilpadiam *Angermanman et Norrebwtæ secundum Noricos etc.

¹ Fra [skrevet over Radering.

Hr. *Jørgen Lauritsøn (Oxe?)*, Hovedsmand paa Baahus, kundgjør, at han hørte Hustru *Gyde Jønsdatter* pantsætte til Hr. *Bo Flemming* Gaarden *Skaneuthorp* med en Del underliggende Gods i Tegneby Sogn paa Ordost, indtil han har faaet sin Betaling, for hvad Hustru Gyde før havde oppebaaret af hans Gods.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet (Oxevaaben) vedhænger.

276.

2 August 1482.

Baahus.

Alle dandhe men thetta breff see eller høre helser jegh Jørghen Laurisson Riddere och Høwitzman pa Bahus kerlige med gudh kwnnicth gørendhe ath feria sexta proxima post festum Olauj Anno Domini Mcd lxxx secundo Hørdhe jegh pa ath hustrw Gydhe Jønsdotter pantsetthe welbyrdigh man her Bo Flemmingh en gardh liggendes j Tegneby sogn pa Ordosth som hether Skanetorp eth ødegerdhe hether Lwnnisleth och then egædeell hwn haffwer i Egnholmen swa myken eghedell hwn haffwer i Wardøen och halff Kalfføen och med all till liggilse quern och alle andre luther och lwnnindhe som till Skanetorp ligger och legit haffwer fra forno och nyie wtthen gardz och innen j swa dane mathe ath her Boo skal thet frelzlighe fylgie och haffwe swa lenghe han haffwer fongith bittalingh for x t^r smør som hwstrw Gydhe till fføren wp haffwe boreth aff her Booz gotz och inthet skal skerdis i bittalinghen for the x t^r smør Till ytermere forwaringh her wm henger jegh mith insigle fore thetta breff som giffuit war pa Bahus dagh och aar som for [sigher¹ scriffwit staa

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: her Boo Flemmingx breff

¹ Fra [igjen udslettet.

Pave *Sixtus IV* tillader Indbyggerne i de tre nordiske Riger at hædre og dyrke den hellige *Birgittas* Datter *Katharina* som Helgen, skjønt hendes Kanonisation paa Grund af de nødvendige Forundersøgelser endnu ikke har kunnet finde Sted.

Indtaget i Brev af 18 Marts 1501 nedenfor (eft. Afskr. i Cod. E. 146 i Univ. Bibl. i Upsala p. 61 ff.) (Jfr. Brev af 18 Febr. 1489 nedenfor).

277.

16 August 1482.

Rom.

Sixtus episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopis et episcopis ac dilectis filiis principibus ac comunitati regnorum Dacie Swecie et Norwegie venerabiles fratres et dilecti filii salutem et apostolicam benedictionem alias pro parte vestra fuimus maxima cum instantia et pluries requisiti ut dilectam in Christo nobis Beatam prout pie creditur Catherinam sancte *Birgitte* filiam canonizare vellemus. Et quia accepimus

testimonio quamplurimorum fidedignorum de vita moribus religione sanctimonia ac miraculis quibus cooperante altissimo in vita et in morte beata Katerina claruisse, et indies clarere asseritur. propterea cum non sit animus noster ab ipsa canonizatione alienus commisimus venerabili fratri nostro Johanni Baptiste episcopo Tusculano et dilectis filiis nostris Stephano tituli Sancte Marie Transtiberine presbytero et Francisco Sancti Eustachii Dyachono Sancte Romane ecclesie Cardinalibus ut de predictis omnibus plenam ut decet sumerent informationem referentque demum pro more in consistorio secreto quo possemus servatis servandis cum omni maturitate atque integritate tandem opus istud tam pium ad optatum finem quantum cum deo licebit perducere. Et quoniam refertur nobis omnes tam ecclesiasticos quam nobiles ac populares illarum partium ipsam beatam Catherinam maxima deuotione prosequi venerari et colere contentamur et toleramus ex permissione apostolica ut sine incurso alicuius demeriti vel labe ydolatrie aut infamie ne interim deuotio vestra tepescat possitis preces vestras et orationes privatim et publice in regnis illis Dacie Swecie et Norwegie libere et sine aliquo scrupulo conscientie continuare, Donec sedes apostolica quamplurimis arduis implicita opportuniori tempore cum omnibus requisitis et juris sollennitatibus poterit ut in animo nobis est ad canonizationem ipsam pervenire. Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno incarnationis dominice millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo xvii kl. Septembris pontificatus nostri anno undecimo.

Jon Jonsson (Skanke), Prest i Gudhem, kundgjør, at han for alt bevist godt har overdraget *Gudhems Kloster* det *Stenhus*, han har opført for sine *Arvemidler fra Norge* paa den ham for Livstid overladte Grundvold, ligesom han har solgt til Abbedissen de ved Siden af Stenhuset opførte Bygninger for 20 svenske Mark.

Efter Orig. p. Perg i svenske Rigsarkiv. Begge Segl (1. Skankevaaben med Omskrift: *Johannis Johannis*) vedhænge.

278.

20 August 1482.

[Gudhem?]

Ffor allom them thetta breff hender forre komme kungør iagh Jon Jonsson prester i Gudhem at iag med wilya oc wel

beradde modhe for welgerninge oc kerligh som iag af Gudheme kloster langlige haft hafuer først at for^do klosters forstandare mit prestøel gjorde oc siden andre margfollelige gode gerninge som mik ther gjorde æro saa oc for thet gode som iag framdelis ther habes at nytte hafuer jak wnt oc frit i hender antuordat sammo klostre till euerdelige egyo et stenus ther sammo stadz hulkit iak hafuer lathet opbyggia med myne rette arfpæningge som jak aff Norrige hiit førde oc hadde abbatissan oc alt conuenttet mig til forn wnt sammo grvnduall j myn lifz tyme som ther(is) opne breff ther pa lyder Nu som fo(r)screffuit star wplatter iak then grunduall breff oc stenus med al syn bygningh alleledis quit for huars mans tiltall pa myne weyne forbiudendis allom klosterne her pa noghet hinder at gørrer wid gudz strenge hemd oc wrede oc kennes iak at iak hafuer salt abbatissene sammo stadz all myn bygning som iak hafuer lathet byggia ther ner stenusset for tyggo mark suensska hulka peningge iag kennis migh redelige hafue opborret swa at mig wel atnøyer til witnisbyrd bedes jak erligx oc welbarens herres jnseg(l)e mester Olaff dæken i Skare med mit egyet hengiande for thetta breff Datum Anno Domini Mcdlxxxij die sancti Bernardi

Bagpaa: Stenusset til conuentit — Ccc

Sex nordiske Erkebiskopper og Biskopper, deriblandt *Gaute* af Nidaros. *Hans* af Bergen og *Karl* af Hammer, tilstaa de bodfærdige, som i religiøst Øiemed besøge *St. Georgs* Altar i *Lunds* Domkirke, og som der forrette Bønner eller ved Gaver yde sin Hjælp, 40 Dages Aflad for paalagt Ponitents.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 6 Segl vedhænge (Biskop *Karl* af Hammer en Skaktavi i Vaabenet). Brevet har ved en Rem i det ene Hjørne været sammenheftet med andre Breve.

279.

26 Januar 1483.

Halmstad.

Uniuersis Christifidelibus presentes literas jnspecturis Johannes dei gratia Lundensis Suetie primas Gauto eadem prouidentia Nidrosiensis archi Episcopi apostolice sedis Legatj Olaus

Roskildensis Johannes Bergensis Karolus Ottoniensis et Karolus Hammarensis eadem gratia Ecclesiarum episcopi Salutem in domino sempiternam Quia sensus hominum ad malum sunt procliui ineffabilis dei misericordia vias ostendit multimodas per quas resurgere valeant a peccatis Cupientes igitur ut altare beati Georgii martiris in Lundensi ecclesia congruis habeatur reuerencia et honore Et a. Christifidelibus iugiter frequentetur Et ut ipsi Christifideles ad ipsum deuocionis causa. eolibencius confluant et anhelent quo ex hoc dono celestis gratie vberius nouerint se refertos Omnibus vere penitentibus contritis et confesis qui ad dictum altare causa. deuocionis oracionis aut peregrinacionis accesserint missas predicaciones aut alia diuina officia coram eodem audierint aut [ad¹ p(re)sbiteri coram eodem ad diuina celebranda sustentacionem deputati manus porrexerint quomodolibet adiutrices Necnon ad missas luminaria calices seu alia eius ornamenta melioranda seu alia diuina officia adaugenda aliquid boni donauerint seu legauerint Seu eciam illis qui pro nostrostrarum ecclesiarum tocusque christianitatis statu salubri deum pie exorauerint aut coram eiusdem presencia premissa seu alia pietatis opera puta. elemosinarum largiciones aut deuotas oraciones cum dominica oracione et angelica salutacione deuote adimpleuerint Quociens et quandocunque id sincero fecerint affectu tocians de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius autoritate confisi xl dierum indulgenciarum de iniunctis eis penitentiis Singuli nostrum misericorditer in domino relaxamus Datum in Halmstade Anno domini mcdlxxx³o dominica septuagesima nostris sub Secretis presentibus impensis

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Knut Eskilsson (Hegle?) giver paa sin Hustru *Kirsten Eriksdatters* Vegne hendes Morbroder *Axel Pedersson (Skanke?)* Afkald for alt Løsøre, der tilkom hende. Brevet er medbeseglet af velb. Mand *Axel Olafsson (Skanke)*, der er begges Søskendebarn.

Indført i Lars Sparres Kopibog B. 16 fol. 72 i svenske Rigsarkiv.

280.

2 Marts 1483.

Vadstena.

För alla the godhe men som thetta breff Hender före ath komma bekennis iak Knut Eskilson, mik hafue giort ith kerlik

ok wenlicth bythe, mellem Erlik ok welbyrdlik man Axel Pedherszon ok mijn elskelika hustru weghna, som är hans Söster dotter Cirstin Eriksdotter, vppå allahanda lösöra, som är oppå gul, solf, koparkaar Öxe ok köör, Sengklädhe, dynär, bryggepannor eller huath thet helsth wara kan Thâ gifuer iak hanum quith, frij, ledogh ok löös för alla ytermera tiltalingh, ws eller wära efftherkommende födh eller vfödd för försc^{ne} lösöra, och gorðh ok köör i Wastena, huilkit som war giorth i ärlik ok wälbyrdik mans närwara, som är Axil Olofszon, begges thera söskenebarn, Begärandes hans Jnsigle, medh mijth egith, hengiandes före, nedhen thetta breff. Datum Wastena, Dominica oculi. Anno Domini MCDLXXX3^o.

Axel Olsson (Skanke) og hans Søster Magdalene Olafsdatter unde med Samtykke af deres Moder Fru Elitse (Eskilsdatter) velb. Mand Arwid Trolle og hans Frue Beata Iversdatter (Thott) det Gods til Mageskitte, som deres Moder arvede efter sin Søster, Hustru Anna (Eskilsdatter) i Lindö, imod Vederlag i Gods i Skaane.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv med Spor af 4 paatrykte Segl.
(Se Brev ovenfor No. 223).

281.

18 Mai 1483.

Stockholm.

Jak Axill Olsson wepnere ok Magdalene Olaffz datther ffulmegtege vpo wore kiere moders fru Elitzes wegne kennes ok fore allom witerleghet giøre Ath wij haffue wnth ok tillathet ok meth thetta wort øpne breff wnnom oc tillatom Ath erligh ok welboren man Arwid Trolle j Berquare ok hans kere hustrw frw Beata Yffuersdatther skulle anamme till sigh wore kere moders ok wort gotz som wore kere moder erffde epter syne kere syster hustrve Anna j Lindöö som her epternempnes fførst Hambre j Grotwnghe sogn som renter x pund korn, ij marc ørtog oc iiij pund smør Jtem engen ther wndher ligghe renther iiij pund korn Jtem Brøbyhamber renter ij pund korn, j marc pennenghe ok j pund smør Jtem Byrstade renter ij pund korn, j marc peninghe j pund smør Jtem Byrestade qvern renter iiij pund myøll Jtem Trolletorp renter j marc penninge Jtem Hærestade renter ix pund korn ij marc ørtog, ij ørtog mynne oc vj pund smør v [ort² marker mynne ok ij torp ther wnderlegge rente

vj øre svensca liggendes j Torssen sogn ok j Strengenes biscopsdömme, meth swadane wilkor och forordh Ath for^{de} Arwid Trolle och fru Beata skulle giffue oss jnnen medfaste nestkommendes all gotzens vpbyrd korn peninghe ok huat thet renter j thenne neste affratz daghe Ok siden haffue wij loffuet them thet till eth fult skiffa och wederlaggh ffore gotz j Skone i Lwnde biscopsdømmæ meth likæ affgiell och rente j korn peninghe ok alth anneth ok nar swo er skeed ok fulgiorth Tha loffwe wij ath gieffue hwar annen skiffes breff ther vpa som ther tilbør epter lagen Ty bidie wij ok biwde ider som for^{de} gotz boo och besidie Ath j waren for^{de} Arwid Trolle hørdoghe och lydoghe, gørendes honom idert landgille och rettighet och jngen annen Thetta loffwe wij stadoght fast och obrotligen at hollæ wid wore ære troo ok saninge Till mere wisse och betra forwaringe late wij trycke wore jnsigle meth welborne mendz her Gotstaff Karlssons och her Gregers Matssons jnsigle vpo ryggen aa thetta breff Giffuet j Stocholm vpo pynsdaghe dagh Aarum epter gudz byrd Mcdlxxx tertio

¹ Under de fire nu affaldne Voxsegl staar: Axill Olsson — Magdalena — Her Gøstaff — Hr. Gregers. — ² Fra [igjen udslettet.

Raadelebrev mellem *Solør* og *Odalen*, der angiver *Rofsø* og *Saltjern* som Delemærker.

Indtaget i Underrettsdom af 20 Marts 1662, i norske Rigsarkiv (Statholderarkivet).
(Jfr. Brev ovenfor No. 247).

282.

Uden Dag 1483.

[Solør.]

Jens Jacobssøn Bang, Foged over Odalen, Solør og Østerdalen, havde 25 Juni 1658 givet en «Finde» Karl Olufssøn Bygselseddel paa en Rydningsplads i Saltkjernberget, beliggende 2 Mile fra Bygden i Almindingen mellem Odalen og Solør, men et Par Aar senere nedreve og brændte nogle Bønder af Grue Sogn hans Bolig; heraf opstod en Proces, hvorunder Sognepresten i Grue, Hr. Laurits Olufssøn, som Landherre for en Del af de indstævnte Opsiddere, optraadte paa Bøndernes Vegne imod Fogdens Bydselseddel. Det hedder herom:

Her jmod att snarre, paa alle de jnsteffnte deris veigne som mesten er her Lauridz Olluffsøn Sognepræst her ibidem hans Landbønder och Gaarders besidere bem^{te} Her Lauridz sig jndstillet som en sielff schyldig til Sagen att svare, med beretning omtvistende Skow der Finden er jndbøgd med Rette for Eyen-dom och tillunder aff Arilds tijd jndsteffnte, hans Odels Gaarder att haffue

tilliget och verridt wnderbrugt Och om desz beschaffenhed fremstillet atschillige prouffsbreffue, och Pergements wdveys och andre breffue ut sequitur

1. Jtt Papirs Raadels Breff, wnder tuende hengandes jnseigle Solløer och Øudallen¹ jmellem de Dato 1483 de da att haffue gaaen till Roffssøen, och saa j Salt Kierne, med videre till Roffssøen etc.

Foruden ældre Breve angaaende disse Grændseforhold findes ogsaa indtaget et Provsbrev, «daterit Brynd tingstue j Gruesogen 27 Martij Anno 1641», der indeholder flere Vidners Forklaring om, at Søen og Seteren ligge under Nes (og Bjerke) i Grue, samt endelig Kongebrevet om Skovfinder af 30 August 1648 (N. Rigsreg. IX S. 132) og de kongl. Commissariers Resolution, dat. Bergen 20 Mai 1652, paa en indgiven Supplication. Skoven dømmes af Sorenskriveren over Solør og Østerdalen, Hans Carstensen, i Henhold hertil at tilhøre de i Provene nævnte Gaarde, og «Finden» at have nedsat sig ulovlig paa et andet Sted, end hans Bygselbrev tillod, hvorfor han har at forfoie sig bort, medens Bønderne for deres Selvtægt mod ham ilægges Bøder.

¹ Rettet hertil fra: Østerdallen.

Brev om, at *Bjørskov*, som nu paatales, ligger til *Holmen* i Grue Sogn og svarer en Hud i Landskyld.

Indtaget i Underrettsdom af 20 Marts 1662 i norske Rigsarkiv. (Statholderarkivet).

283. Uden Dag 1483. Klokkerbakken (Grue).

8. Noch jtt Pergements breff daterit Klockerbachen 1483 formellende att Biørschoff som nu paa anches ligger till Holmen j Gruesogen och der aff att werre giffuen Landschyld en Hund

Borgermestere og Raad i *Lübeck* anmode Væbneren *Jesse Magnussen*, Foged paa Varberg, om at lade Skipper *Tewes Smit* af Rostock erholde tilbage den nu i hans Len liggende Holk, der var ladet med Varer, tilhørende deres Medborgere, men som paa sin Reise til *Bergen* blev opbragt af den nu afdøde Junker *Jakob (af Oldenborgs)* Folk, der af den 24 Mand stærke Besætning havde dræbt 4, saaret 5 og udsat Resten paa 3 Skjær, efter at Skibet var stødt paa Grund.

Efter Orig. p. Perg. i Bergefahrer-Arkiv i *Lübeck* (P. 124). Brevform med Seglrem og Spor af det udenpaa trykte Segl i ufarvet Vox. (Tr. i Hanserecess 1477—1530, bearb. v. D. Schäfer, 3. Abth. I S. 509 jfr. m. 537 og 506).

284.

9 Oktbr. 1484.

Lübeck.

Wnsen fruntliken grot myt vörmöge alles guden touorne, Dächtige besunderen gude vründt, alsedenne Juncher Jacobes volk kort vör syneme dode Schipper Thewes Smyt van der Wijszmar eynen hóllick van negentich lasten myt den inhebbenden güderen also mele molte beere packen vnde andere kopenschup vnsen börgeren tobehörende dat to Bergen gewest scholde syn geladen vnder Norwegen vör Hilgessund genomen, to der Szee gelopen, dar veervndetwintich man jngeset vnde dar na to Molsunde jn de hauene gekomen syn. vnde also denne sodane Schip gestot hadde desstluen Juncher Jacopes volck an iuw schickende begerende se to geleydende, des gij nicht doen enwolden des wij juw hóllick bedancken, do hebben se de schiplude dessuluen Schipper Theweses Smyt der veer doet vnde vyue gewundet weren myt den gesunden jn eynem espinge vpp dre klippen gesat vp de eyne deme anderen nicht konde to troste edder hülpe kommen, so hebben dar na dessuluen juncher Jacopes volck vnde nicht de Schipper noch syn volk. dat stlue Schipp vorvaren vnde vorlopen, vnde is so dat stlue Schipp jn des Jrlichtigsten heren koninges vnde juweme gebede myt den jnwesende(n) güderen beliggende bleuen so wij desses vórder synt berichtet, Worumme begere vnde bidde wij deger vruntlick deme suluen Schipper syn Schipp myt syner Reschup vnde tobehöringe vnde vnsenn börgerenn ere güdere de dar jnne werenn do Juncher Jacopes volck dat vórleep vnvórrúcket ane entgeltnisse eren vulmechtigen so wij myt Juw nicht dan leue vruntschup vnde alle gudt en weten ghudtwillichlikenn weddergeuenn vnde volghenn latenn, des vnnde alles guden wij vns to Juw vormoden, dat wille wij vmme Juw vnde de Juwe gerne wedder vórschúlden wor wij móghenn, kennet godt de Juw sállickliken móte bewarenn Screuenn vnnder vnnsere Staedtt Secret Amme daghe Dyonisij et sociorum eius Anno etc. lxxx iiij°

Börgermeistere vnnde Raedttmanne der Stadt Lübecke

Udskrift: Dem dächtigen knape Jesz Magnuszen Vogede tho Wartberghe vnnsere besunderenn ghudenn vründe

Askel Ellingsøn kundgjør, at han har solgt 2 Hefseldebol i *søndre Degvold* i Dyste Sogn paa Thoten til *Sigurd Gudthormsson* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i Videnskabernes Selsk.s Saml. i Thronhjelm (Hammers Bibliothek No. 64, Litr. C. i R. Nyerups Katalog, No. 15 i C. Hammers do. Begge Segl mangle.

285.

9 Marts 1485.

Røise.

Ollom mannom them som thetta breff se æller høre sendher Askell Elingson Q. g. ok syno kwnoeth gerande med thetta breff ath iak haffwer soldh Siguordher Gwtormson ii hæffselbol i Dewollo(—e?) i søndre garden ligiandis i Dyøsto(—e?) sokn a Toten med lwtum (ok) lwnnendum wtan gardz ok innan fran fornæ ok nyæ frælsth ok hemolt fore hwariom manne wndan mek ok mynom arffwingiom ok wndher forn^d Siogwordher ok hans ærffwingiom til æuerdeligææ æighi ok alth affrettis jtem kænнис iak ok Askel Ællingson ath iak haffwer wpboredh aff for^d Siguordher fyrste peningh ok øffwesty ok saa manga som i køpp wordh kom til saninde her om bidher iak tesso dandemæn Staffen Sigwordson ok Torgrim Ericson hengiæ syn insiglæ fore thetta breff æfther thet iak ey insiglæ sielffuer haffwer skreffuæt a Røsswm oudenndagin nesth føre Gregorii messe anno dominij mcd *cdlxxxv

Bagpaa med Hænder fra 17de Aarhundrede: breff før Deigvalle paa Toden y Kollabo sokn — Købe breff for j hud y Dyuold y Kollabo som jeg haffuer køfft aff Gunder Askeuig

Sex Mænd erkjende, at de have givet sin Sognekirke *øvre Hodal* et Slette ved Navn *Fagerflo*, hvoraf kan erholdes 10 eller 12 Læs Hø, og som ligger mellem *Hafre* (Medelpad) og *øvre Hodal*.

Efter Orig. p. Perg. i Øvferhogdals Sognekirke i Herjedalen. Af de 3 Segl vedhænger Voxet af 2det, hvorpaa er trykt et Ringsignet i Lak, indeholdende 3 Blomster i Skjoldet og paa Hjelman, hvorved Bogstaverne C. S.

286.

17 Mai 1485.

Øvrehodal.

Thet see allom dandemannom witerlight ath wy æpter screffne Byorn Sighurdhson Halffwardh Olson Redhar Thoreson Hindrik Gwnnarson Pawel Hærleffson ok Torgardh Byørson

kaennomps ok fwlleligha til staam med tæssø opno breffwe ath wy med godhwilya ok beradhno modhe wnth ok giffwit haffwom gwðhi til heder ok oss ok warom æpterkommandom ware sokne kirke yffre Hodal eth slætte som kallas Fagher floo, ok ær slatter til x æller xij lass hø liggiandis mællum Haffre ok yffre Hodaal hwar fore skiliom wy for^{da} slot wnder the hælgha kirkia frith ok frælst for *hwiariom manne til ewerdeligha egho, til ytermere wisso bedhoms wy hederlighs mans jncighle her Larens war kirke herre ok Halfward Olaffson ok Jon Hammar j Ælffweross for thetta breff som screffwit war j yffre Hodal anno dominj Mcdlxxxvinto sancte Eirikis aftan

De tydske Kjøbmænds Oldermænd i *Bergen* oversende til *Bergefarernes* Oldermænd i Lübeck en Afskrift af et Brev fra Kjøbmændene i *Deventer*, hvori disse beklage sig over, at den i Aaret 1484 paatagne Forpligtelse til at udruste to *Flaader* til *Fredens* Vedligeholdelse ikke er bleven opfyldt, idet de hos de 6 wendiske Stæders Raadssendebud have faaet Samtykke til kun at holde en Flaade. Ligesaa hersker der Misfornøielse med den nye Fremgangsmaade ved *Skibes Befragtning*; det tilraades at beholde den gamle, hvorefter Kjøbmændene medgave Skipperne Ruller og Certer, uden hvilke de ikke bør opnaa Fragt.

Efter samtidig Kopi i Bergefahrer-Collegiets Arkiv i Lübecks Handelskammer.
Uden Forsegling. Meget utydelig.

287.

9 Oktbr. [14]85.

[Deventer.]

Copia littere mercatorum Deffen. anno lxxxv Dionisij

Alsoe gij vns schriuen to richtende entliken na der Stede breue etc. dat vns sodans nynerleie wesz stedt to donde Man wy hebben borgen ghenamen van en allen(?) de also jegen der stede bod syter ghesegelt wente vor de ghemeyne Hensze stede touerantwerdende dat de ghemene Stede moghen vmme spreken ene ersamen vreden hebbe gij dem ghemenen copman wol besorget jn dem gij begherden ene vlate, dat scolen jw de koplude wol zeggen wy vormede vns wannere de ghemenen kopman to Bergen jn den besten wes vpsetteden. vnde beleueden vnde wy wdermer(?) sodan vorschriuen, dat gij jw dar scolden na richten vnde nicht wes jw de kumpemen bwdere(?) ofte borgere vnde merklikesten koplude anbringhen alsoe gij jn desseme(?) vor-

gangen jaer hebben dan jw is wol indechtich doch (dath?) anno lxxxiiij tor kopsteuen do vorscr. gij an vns wo gij ouereens weren ghekamen twe vlate strengeliken toheldende in tokamen-den tijdt welk wij dem ghemenen kopman vōrgheuen vnde eendrachtliken wart beslaten twe vlate to holdende vnde nyne bad-lute also wy juw de beeder vorscreuen, dat gij denne nictes hebben aff gheholden likerwisz ifft sodan beleninghe kynderde-dinghe weren, dar ane dem kopman zere misszdunket jn dem gij van des kopmans breuen treden, vnde laten jw raden vnde reygeren van den merkliksten koplude vnde van zummighen borgeren vnde ok van etliken anderen vnser rades medekoplude, de doch myt vns tor stede weren vnde twe vlate mede beleuede. Wo ze dar ane hebben ghedan na dem male ze dat ton hilligen hebben ghesweren des kopmans wilkor to holdende etc.

Gij schriuen de vj Wendesche stede hebbent vpghesettet to holdende vnde doch der stede alle den(?) vorghef inholden, gij myt den merklikesten kopluden synt erschenen vor den sendebaden der vj stede, vnde hebben dar rades begheert, dat juw doch nicht beualen, noch screuen was vor den raed to gande van der sake wegen. Vurdermer juwe beraet hebben ghehat wer gij ij vlate wolden hebben iffte ene, vnde hebben na rypen rade vor en antwerde jnghebracht dat gij ene vlate¹ wolden hebben. Hadde gij vnse breue ghetoghet vor de sendebaden vnde heren vnse beleninghe to Berghen ghescheen en to kennende ghegheuen. ze en hadden juw sodans nicht ouer dat houet ghenamen, also doch etliken van der merklikesten [kopl]uden hebben ghesocht sset(?) wal ghemaket Moge gij va wente gij vnde de mer(k)likesten koplude dessen nedderlaghe groten mechtigen schaden hebben ghedan dar de kopman vurdermer wil vp vor dacht wesen jfft de borgere vnde kumpenen beedere(?) scolen mer raden wen de kopman van Berghen.

Jtem grot vnwille twisschen kopluden vnde schipheren jn dem ene nige wise vnde wonheit vpghenomen is. Etlike schip-pere sik beclagen gij vnde de vrachtheren [hebben?] wnbe-kande lude vp de ruke gheuen de gij suluen myt jw moghen rantzaken, Jfft gij mogen den schippern de vracht betalen dat men sodane lete bliuen by der olden wise duchte vns best ghe-raden sin. Ok is de ghemene kopman ouer eens ghekamen dat de vrachtheren hir namals scolen den schipperen rullen vnde

tzerters gheuen wo ze vorvrachtet synt dar sijk koplude vnde schippere mogen regeren dat gij also de vrachtheren moghen vnderrichten, Wente de kopman sal na dessen tijd nyne vracht den schipheren gheuen sunder ze bringen ere rullen vnde certer mede wo ze vrachtet synt.

Jtem der rekenscopp sin wij wol to vreden so gij schriuen Wedder ouer solghelt willen ze suluen dar manen, j . . . de rege (?) jtem de t . . . lis

Olderlude to Berghen

¹ Der bør maaske helst overalt læses: vlute.

Fru *Ingerd Jensdatter*, Hr. *Laurens Snagenborgs* Efterleverske, gjør vitterligt, at hun har solgt og afhændet til *Nils Klausson (Sparre)*, Hovedsmand paa Elfsborg, en større Del Jordegods, hvoraf noget i Norge (Baahus Len), og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 7 Segl vedhænge, paa 5. er Stemplet udfaldt af Voxkapselen.

288.

9 Januar 1486.

Foxerna.

Alle mæn thettæ breff see eller høre Helsser Jach Jngegærddh Jensedotter Her Laurens Snaghenborgs efterleffwæ kerlige meth wor herræ Thet skal alle mæn wetherlicht ware nerwærendes oc komesculendes At jach meth myn frij wiliæ hwgh oc beradh wetherkennes, mich meth thettæ mit opne breff at haffwe sold affhændh oc j hænder antwordeth ffræa mich oc minne arffwæ Erligh oc welbyrdigh man Niels Clawesson Høffuetzman paa Elffuensborgh oc hans arffwæ til ewerdeligæ eghæ atnydhæ oc behollæ tessæ effterschreffnæ gots oc gardhæ efførst j Flyndræhæreth j Ardestade j Rommwndaleff sogen ffræ gardhæ oc hwær gardh skyller aarlige iiij pund smør Jtem j Kallatorp j samme sogen ena qwærne meth hwss strøm oc allæ tillagher som skyller ærlighe xxiiij skelingæ Jtem j Soolbergh j Forss sogen en gardh som skyller iiij pund smør Jtem j Forss by j samme sogen en gardh som skyller iij pund Oc en qwærna strøm som kallas Strættobæck Jtem j Wphærets sogen en gardh hether Arnatorp skyller iij pund Jtem j samme sogen en gardh som kallas Dalæhedha skyller ij pund Jtem j samme sogen ena ødha tompth j Jngwlffs engenæ Jtem j Aasabrecko sogen ena

tompt kallæs Blixrwth skyller j pund Jtem j Wænæheræth j Swderrydher en gardh j Kirkio byen skyller iiij pund oc eth ødhæ bool kallas Rijs Jtem en gardh hether Forsbooll skyller v pund smør Jtem ij ødhe torp som hethæ Kløffweness oc halft Swiinabodeholth Jtem en gardh kallæs Aaker som skyller ij pund smør Jtem j Ghærdem eth torp kallas Alensaker skyller ij skelinge Jtem j Nordhæ Rydher j Norighæ alle the eghodelæ mich ther tilhøræ Oc framdeles alle the eghedelæ Ehwar the helst liggæ kwnnæ j samme hæreth eller andra statzs hwar the liggæ kwnnæ eller vspøræs j the læen nw til Elffuensborg liggæ meth alle tessæ for^{de} gardes ok gotzes Rænttæ oc Rettæ tillagher Som ær tomt oc tomtæ stæder Torp oc torpestæder Agher ængh Skogh mark fiskewatn ffægangh woth oc thørt nær by oc fiæren alt thet som ther nw tilliggher oc aff alder tilligith haffuer jnchtæ vden tageth Oc kennes jach mich ther foræ wphaffwa boreth penningæ oc fult wærdh aff for^{de} Niels swo at mich j alle madhæ ath nøghes Thij affhender jach mich oc mynæ arffwæ oc meth thettæ mit opne breff tileghner fforscreffne Niels oc hans arffwæ tessæ for^{de} gardhæ oc gots meth alle theres Rettæ tillagher som forescreffuit staar til ewerdeligæ eghæ behallesculendes Jtem waræ thet saghe thet gudh forbiwde at tessæ for^{de} gardhæ oc gots somme eller alle affginggæ for^{de} Niels eller hans arffwæ meth kirckælagh lantzlagh eller meth noghen annen ræth tha tilbinder jach mich oc myna arffwæ fforscreffne Niels oc hans Arffwæ swa got gotz igen athergiffwæ pa Renttæ oc Rettigheth oc swo wel beleylicht jnnen sex weggher ther nest effterkomendes oc them thet j alle mathe skædesløst athollæ vden alt hinder oc hielpærædhe eller nogher ytermere gensielsse j noger madhe Til ytermere withnesbyrdh oc meræ forwaring hengher jach mit inciglæ meth welæ oc widskap nethen fore thettæ mit opne breff Och bethes jach ther til meth Hetherlige mantz inciglæ Her Tydemantz Canick j Scare oc kirckæ herræ j gamle Lødissæ oc ther til welborne mantz jnciglæ som ære Torbiørn Esghersson Hæretzhøffdingh j Wænæhæreth Bertel Pethersson hæretzhøffdingh j Bærckæhæreth Magnus Rolandsson. Hæretzhøffding j Askiemshæret Rammwud Basse Hæretzhøffding j Flyndræhæret Oc Beynt Andersson j Kiærræ Hæretzhøffding j Aalehæreth Datum Foxernæ Anno Domini Mcdlxxxvj^o feria secunda infra octauas Epiphanie Domini

Paa en ved Seglene tilheftet Pergamentsseddel: Jtem til Forsboleth eth ødhe gærdhe hether Helgebuol Jtem i Norderyther eth øde gærdhe hether Sygordher badhe oc en deel j Landeryth antigen helfften eller thredunghen

Bagpaa: Flwndehæret Wenehæret frv Jngers breff

Kong Hans meddeler *Lyseklosters* Abbed, Brødre og Konvent med Gods og Tjenere et Beskyttelsesbrev og stadfæster de Privilegier, som ere dem meddelte af hans Fader Kong *Christiern (I)* og tidligere Konger.

Efter Afskr. m. Arne Magnussøns egen Haand bl. Apogr. Arn. Magn. samt i Mscr. Barth. C. (XXIII) p. 513 f. og i K, alle efter Orig., tilhørende Landsdommer Holger Parsberg og senere Jens Rosenkrantz, nu tabt. (Jfr. Dipl. Norv. VI No. 534 og «Nor» III. 3. S. 71.).

289.

12 Juli 1486.

Bergen.

Vii Hans meth guds nade Danmarcks Norges Wendes oc Gothes koning vdwald till Swerige, Hertug i Sleswiig oc i Holsten Stormarn oc Ditmerschen Greffwe i Oldenburg oc Delmenhorst gøre alle witherlicht at wii aff wor sønderlige gwnst oc nade haue taget oc vnfonget, oc meth thette wort obne breff tage oc vnfonge oss Elskelige gudelige oc renliffvede men Abbede brødre oc Convent vdi Liwse Closter oc alt Closters gotz vortnede hion oc thienere vdi wor koningslige frid hegn wern oc beskierming, besønderlige at forsware oc fordeitinge till rette. Oc vnne oc stadfeste wii them alle the friiheder nader oc privilegier som wor kære fader koning Christiern oc andre wore forfædre framfarne koninge vdi Norge them nadelige vnt oc giffvit haffve swo at the them frii oc vhindret nyde bruge oc beholde mwe, meth alle theres ordh oc article som the breff them ther vppa giffne ere inneholde oc vdvise som thette wort breff viderhengt er. Thi forbiwde wii alle ehvo the helst ere eller wære kunde oc serdelis wore fogede ock embitzmen nw ere oc her effter kommendis worde. paa wor gard Bergen oc alle andre for^{ne} Abbede Brødre oc Convent her omod at hindre eller hindre lade, møde, vmaghe eller vdi nogre made vforrette, vnder wor koningslige heffnd oc wrede, Datum in Curia nostra Bergensi feria quarta proxima post Octavam visitationis Marie

Virginis gloriose, Anno Domini M. CD° Lxxxvj.° Nostro sub se-
creto presentibus appenso.

Ex Tomo C. Bartholiniano, illic vero manu meâ Arnæ Magnæi, ex ori-
ginali Holigeri Parsbergii Judicis Sælandiæ. Extat quoque
Tomo K. Bartholiniano, hujus diplomatis Epitome latinè manu meâ Arnæ
Magnæi facta (ut ibi dicitur) ex originali Domini Jani Rosen-
crantzii. Rosencrantz hefr eignast brefed epter Parsberg, og lied það so,
a ny, Bartholino.

Esbjörn Andersson af Vaaben, boende paa Aaby i Norge (Baahus Len), gjør
vitterligt, at han med sin Hustrues Samtykke har solgt til *Nils Klausson*
(*Sparre*) to øde Tomtesteder i *Blixrud* i Aasbrekke Sogn i Flundrehered
i Vestergotland, som hans Farmoder tidligere har beboet, og derfor at
have oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl vedhænge; af 4. er
Stemplet faldt ud af Kapselen. I 1. Segl en halv Lilie, i andet et Væder-
hoved, 3. maaske snarest en opreist Bjørn (Basse?).

290.

8 Novbr. 1486.

Ramundeløf.

Allæ mæn thettæ breff see eller høre læse Helsser jach
Esbjörn Andersson Awapen boendis j Aby j Norige kerlige
meth wor herræ Oc gør witherlicht alle nerwærendes oc kome-
sculendes ath jach meth myn frij welia oc meth min kære
hustrves Radh och samtycke wetherkennes mich athaffwe soldh
vpladeth affhændh oc aldelis j hender antwordeth ffra mich oc
mynæ arffuinge oc meth thettæ mith nerwærendes opne breff til-
eghner Erligh oc welbyrdigh man Niels Clawesson oc hans arff-
uinge til ewerdelige eyæ atnydæ oc behollæ thettæ effter^{no} gotz
som ær two ødhe tomtæ stæder j Blixryth j Asabreckæ soghen
j Flwndehæreth hwilket som ær mit rettæ ffætherne Oc myn
ffather modher guth hennes siell nadh siest vppa bodhe tha thet
war bygdh etc. Meth alle tessæ for^{no} gotzes rettæ tillagher som
ær tomt oc tomttestæder agher ængh skogh marck ffiskewatn
ffægangh woth oc thørt nærer by oc fiærren jnnen markes oc
vden fore alt thet som ther nw tilliggher oc aff alder tilligheth
haffuer jnchtet vnden taghet Oc kennes jach mich ther
fore vphaffue boreth Penninge oc fult wærdh swo at
mich aldelis wel meth nøghes, Thij afhender jach mich oc
mynæ arffuinge oc meth thettæ mit opne breff tileghner for^{no}

Niels Clawesson oc hans arffuinge tesse for^{de} gotz meth alle sinæ rættæ tillagher som forscreffuit staa til ewerdelige eyæ früt oc vhindreth atnyde oc behollæ ffor hwærss mantz hinder eller tiltall etc. Waræ thet saghe thet guth forbiwde at tessæ for^{de} gotz eller nogeth thess rettæ tillagher som forscreffuet staa affgingghæ ffor^{de} Niels Clawesson eller hans arffuinge meth kirckæ lagh lantzlagh eller oc meth noghen annen wæreldz ret Tha tilbinder jach mich oc mynæ arffuingæ ffor^{de} Niels Clawesson oc hans arffuinge Swo got gotz igen at wetherleggæ swo got pa rentæ oc rættigheth oc swo wel beleylicht oc them thet j allæ madhe skadesløsth athollæ jnnen sex weghe ther nesth effter komendes vden allæ hinder helpæredhe eller nogher ytermere ræt gangh j nogeth madhe Till ytermere witnesbyrdh oc meræ forwaringh hengher jach mit jnciglæ meth welæ oc witskap nethen fore thettæ mit opne breff Och bether jach welbyrdigæ mæn som ære Torbiørn Esghersson hæretzhøffdingh j Wænehæreth Ramwnd Basse hæretzhøffdingh j Flwndehæreth oc Gudmwndh Torbiørnsson wepnere at the oc hengghæ theris inciglæ meth mit til withnesbyrdh nethen fore thettæ breff Datum Ramwndeløff Anno Domini Mcdlxxxvj^o octaua omnium sanctorum jn fidem et testimonium omnium premissorum

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Blixryth j Flwndehæreth
Yngre: Vestergyllan her Nils Klasson køper aff Esbiørn Andhersson i Norge

En Fremstilling fra lübsk Side af de Begivenheder, der fandt Sted i *Bergen* og andensteds 1450—55, hvorunder navnlig fremhæves de Voldsomheder og Røverier, hvorfor *Hansestædernes* Skibe og Folk have været udsatte, især fra Hr. *Olaf* og Hr. *Peder Nilssoners* Side.

Efter samtidig Optegnelse p. Papir, stilet til Kong Hans og vistnok skreven med Christian van den Gheres Haand, i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 3785). Helark uden Segl. (Trykt i Hanserecesse von 1431—1476, bearb. v. G. Fr. v. der Ropp, 2. Abth. IV No. 349, jfr. m. W. Christensen, Unionskongerne og Hansestæderne 1439—1466 S. 269 ff.).

291.

[1486?]

Lübeck.

Jrluchtigeste Hochgeboren ffurste gnedigeste leue her Juwer konyngliken maiestaed sy witlick, dat jnt jar dusent veerhundert

vefflich, do quam [de¹ tho Bergen de durchluchtigeste Hochgeborenen ffurste [vnde¹ konyneck Cristiernn seliger dechtnisse vnde entfengk de Crone to Drunthem vmmetrent Olauj Regis Dar mede was Her Oloff Nyelsson vnde syn slechte vnde de kopman van Bergen, Dar na, tho Bergen worden alle sake jn vreden gesat vnde beslaten, De Her konyneck scholde to allen dren jaren jn Norweghen kamen vnde setten alle dynck to rechte etc. Jn den jaren Anno etc. 1 l j lij Schach deme kopmanne Dudesch vnde Nornsch grote wald schade vnde homoed jeghen des Heren konynges vredebrief vnde der Stede pryuilegia, van Heren Oloff Nyelsson vnde den synen vnde touoren [xl¹ x jaere langk dat to langk wurde vnde vaken touoren was vorclaget to Copenhauen [vor¹

Anno etc. [lx¹ liij quam konyngk Cristiern to Bergen vnde richtede alle claghe vorenygede vnde concorderde der Stede pryuilegie myt deme lochboke vnde makede enen steden vrede to watere vnde to lande, by lyue vnde gude wol breke dat scholde de kopman mede helpen [richten¹ [keren vnde sturen², do tor tyd vmme mennichuoldighe tosprake vnde claghe auer Heren Oloff den vagheth vnde den synen Nam de Here konyneck, den vagheth van Berghen vnde settede jn syne stede Heren Magnus Green vmme bede willen des ghemenen volkes vnde des kopmans

Jn der suluen tyd belauede, de Here konyngk, dat Here Oloff scholde deme kopmanne nenen schaden doen ofte de synen noch Her Peters vnde de synen dat vorsegelden iiij Ryttere alze Here Nyelssz Erycksson Hoffmestere des Heren konynges, Here Eggert Frylle, Here Oloff vnde Here Peter Nyelsson gebroedere etc.

Anno liiij jn den pinxten nemen de Engelschen by den Schagen deme kopmanne viij schepe gheladen de werde van xvj dusent marck, Dar na vth Engelland quemen to Notouw ij laden schepe myt wande de werde van x dusent marck Lub. Dar na makede de kopman vth volk vnde schepe, vnde dachte synen schaden na tokamende, do entfôrde Here Oloff Nyelsson vnd Bisschop Torlauus de Engelschen vnde nemen dar vor vj^c Rinsche gulden ij scharlaken vnde jsllick dener eyn halff laken

Do suluest te Scheringessunde vnde to Maestrande nam Here Oloff vnde Nyelsz Petersson vnde ere zelschop vele, laden schepe sunderges Clawes Ghysen Tho Seelô xi schepe vnde ij

van Rostock bauen den vreden des Heren konynges vnde vorsegelinge [des H¹ der iiij Ryddere vnde der Stede pryuilegie Schade x dusent marck

Jtem nemen see vitallie meel molt vnde beere vth den schepen de werde ij^c marck ane volk vnde lude ouer bort gheworpen

Jtem he jn nam myt Nyels Petersson Eluesborch, vnde wolde deme Heren konynghe Cristierne nicht auerantwerden, ere de tyd eme belauet vnde vorsegelt was de vogedye wedder tho Bergen vj jare langh, do leydede he iiij Engelsche schepe x jare langk vrygh tho segelende nordewert Berghen jeghen Consent des konynges vnde der Stede pryuilegie entjeghen Jtem syne vnder voghede deden beschattinge nordwert auer dusent koye also dat deme kopmanne syne schult nicht worde betaelt

Jtem was Here Oloff jn vorbunde myt konyneck Karl van Sweden

Jtem Here Oloff de schreeff deme kopmanne veydebreue vnde entseggelbreue etc.

Anno lv jn deme Caluessunde worden den Steden ere pryuilegie vorsegelt vnde vorkundiget to watere vnde to lande, wo breke de scholde beteren Here ofte knecht, Dar enbauen nam Here Oloff myt Nyels Petersson vnde Oleff vnde de synen deme kopmanne allent wes zee ouere quemen Sunderges Schiphere Coerd Horn eyn kreygere van lx lasten, Ghert Gherwen vame Sunde xl lasten Schyphere Lunenborch van der Wismer lx lasten Hans Konet van xl lasten Hinrick Steen xxv lasten Bernd Schune xliij lasten Michael Tylehase van xxxvj lasten Reyncken van den Wolden eyne pleyte van Bremen l lasten Summa de schade iiij dusent marck Darup vthreyde de kopmann sodane Rouerye to sturende Alze deme kopmanne van deme [kony¹ Heren konynghe Cristierne was beualen, de vnkost vor vnde na vp de parthie vnde dat¹ vp heren Oloff iij dusent marck etc.

Jtem in deme Caluessunde was jeghenwardich vulmechtighe procurator der Lub. Her Godeke Burmestere Radman [quam to Bergen² de deme kopmanne de recessz dar suluest beslaten myt deme Credencien breue des Heren konynges vorgaff vnde warff an Heren Magnus Green dat he den gaerden beholden solde vnde de kopman solde eme bistandich wesen So langhe de Here konyneck anderes vorscreue

Jtem do suluest jeghen des heren konynges breue vnde vrede wurden berouet van Heren Oloffz deneren vnde des bischoppes. schipmans vnde boszmans, den ere kledere ghelt vnde boersen wart ghenamen, den neyn recht mochte bescheen, Noch den beschedighen luden to Zelow vnde Scheringessunde vnde clagheden eren schaden vor des Rykes Raed vnde deme ghemeynen kopmanne vnde dechten dare nenerleyewysz mede to lydende etc.

Jtem na velen dedinghen jn sunte Egidij auende, quam de Herschop de kopman Dudesch vnde Nornsch vp Joenszwalle, dar mede was Here Oloff vnde Here Petere Nyelson vnde ere byplicheres, [vnde wolde annamen den gaerden jeghen des Heren konynges breue² dar alle breue vnde pryuilegie des Heren konynges wurden vorkundiget vnde apenbare ghelesen, vnder der tyd schipmans vnde boszmans beslagen etlike van Heren Olaffz denere vnde des bisschoppes vppeme Strande van den, de den Roff des daghes touoren hadden ghedaen, den see toueden, Dar wart eyn ruchte vp deme Strande vnde by der Bruggen, de wile de Herschop vnde kopman stunden jn den dynghen vnde vrede Aldus wart ein sorchuoldich vplop van deme ghemeynen volke etc. walt myt walde wart gesturet, dat deme kopmanne seere vnde van harten leet was, vnde nicht sturen kunden ifte mochten, Wente Jwer Green, Heren Magnus Green soen, dede vogedie vorstunt de ghyneck to harnsche myt alle syneme volke, vnde was vor deme Clostere, vnde toherdede dat ghemene volk, eyn jewelk solde vulherdich blyuen, He wolde en vor allen schaden staen, deme bystant vnde hulpe is gedaen. van deme ghemeynen losen volke schipmans boeszmans [kop¹ vnde anderen volke etc.

Jtem desse grote vnuorwyntlike schade, is deme vnschuldighen kopmanne schipheren vnde boeszmans, van Heren Oloff vnde den synen to Maestrande to Eluesborch to Seelouw jnder See vnde hijr vnde jn velen enden. bescheen, jeghen des heren konynges strenghe breue schrifte, vnde lofte van Heren *Oloffte vnde den synen dar doch dycke vnde vaken wart auergheklaget vor des Rykes redere vnde doch neyn recht mochte wedderuaren etc.

Summa des schaden ane dat volk dat jn den tyden auer bort is gheworpen lij dusent marck Lub. vnde ij Hundert marck

Jrluchtigeste Hochgebaren ffurste gnedigeste leue Here wes gescheen is, dat is buten vulbort vnde willen d[es] ghemeynen erliken kopmans bescheen hadden syck sulkeus nummere vor- modet Bidden demodigen juwe konynglike maiestaed eyn gud myddel vnde vrede hijr jnne to betrachtende jn vruntschop, angheseen desse sake vns nicht allene anrorende is Men den ghe- meynen Hensze Steden darumme vns nicht moghelick is jmme rechten to der saken to antwerdende Men alle dynck setten jn vruntschop to endigende by juwen konyngliken gnaden etc.

Bagpaa, yngre: Tiltall som the Lubske haffde till Her Oluff Axelsson i Bergen

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet i Margenen med Henvis- ning hid.

Erkebiskop *Jakob* af Upsala tilstaar de troende, som forrette Bønner, tænde Voxlys m. m. ved det af ham samme Dag indviede *Crucifix* i *Ragund* Kirke (i Jemteland), 40 Dages *Aftad*.

Efter Orig. p. Perg. i Upsala Univ. Bibl. Seglet mangler.

292.

28 Januar 1487.

Ragund.

Jacobus miseratione diuina archiepiscopus *Wpsalensis* *Vni- uersis* et singulis presentes inspecturis Salutem in domino sempiternam Si deum in sanctis suis ore prophético laudare iubemur prouidas et salubres arbitramur Canonum sanctiones que sanctorum ymaginez adorari et venerari licentiant intuitu mens humana ab occupationibus rei familiaris fortassis distracta signatum in celis valeat contemplari Cupientes igitur vt ymago crucifixi in ecclesia *Ragwnd* per nos hodie consecrata in honore et reuerencia debitis habeatur ac ecclesia ipsa eo libentius a Christifidelibus deuotionis gratia frequentetur Omnibus qui ante dictam ymaginem cum genuflexione Pater noster Aue Maria aut orationes alias quascunque deuotas humiliter orauerint aut cereos accenderint vel quomodolibet aliter prosin(t?) messe(?) conseruationi manus porrexerint adiutrices, Quotiens premissa uel premissorum aliquid deuote adimpleuerint Totiens de omnipotentis dei misericordia beatorumque apostolorum eius Petri et Pauli auctoritate confisi singulis contritis et confessis quadraginta dierum indulgentias misericorditer in domino impertimur Datum apud

Ecclesiam Ragwnd Anno etc. lxxx septimo xxviiij menssis Janu-
arij Nostro sub signeto

De tyske Kjøbmænds Oldermænd i *Bergen* meddele Borgermestere og Raad i *Lübeck*, at deres Medkjøbmand *Peter Hartvigs* har befuldmægtiget *Hans Segebaden* og *Kort Houeman* i *Lübeck* til at indkræve, oppebære og kvittere for Erstatningen for den Skade, han har lidt paa sin *Fisk* paa sin engelske Reise.

Efter Orig. p. Perg. i Bergfahrer-Archiv i *Lübeck* (fasc. 2. P. 124). Seglet mangler. Beskadtiget af Fugtighed. (Jfr. Hanserecess 3 Abth. 1477--1530. bearb. von D. Schäfer II S. 174 § 338).

293.

9 Februar 1487.

Bergen.

Allen vnde isliken bosunderen watterleie states Condicien vnde werdicheit de sin gheistlick ofte wertlick de dessen vnszen breff seheen horen edder lesen vnde sunderghen juw Ersamen heren Borghermeisteren vnde Raedmannen der Stat Lubeke vnsen besunderen guden frunden don wy Olderlude des ghemenen kopmans van der Dudeschen Hensze to Berghen in Norwegen residerende na temeliker gruthe irbedinghe inen etliken na synem State wytlick apenbar bekennde vnde betughende dat vor vns isz irschenen de Ersame Peter Hertwiges vnse mede kopman dar wy hebben gheseten na wonliker wysze to Rade in vorgadderinge des ghemenen kopmans vnde hefft na der besten wyse schickinge vnde formen so he van rechte scholde vnde mochte vulmechtich ghemaket vnde maket vulmechtich in krafft desses breues den Ersamen Hans Segheb[aden] to Lubeke vnde Cord Houeman nu tortijd by juw to Lubeke to wesende affwesende ghelick jeghenwardich en samptliken vnde besunderen gheuende vnde vorlenende gantze vnde vullekomen macht vnde walt jntomanende vnde vp to borende van Schade haluen wegghen der Engelschen reisze alze vp tve rum visches en rum in Cord barsze vnde en rum in Bercksteden in fruntschop ofte in rechte to erwiderende vnde wie disse vorghenanten procuratores in fruntschop ofte in rechte werde entfanghende dar van to quiterende vnde ghemenliken alle ander dinghe dar by te donde vnde to lathende dat de suluighe Peter vorghenant dar by den laten scholde vnde mochte oft he dar personliken jeghenwar-

dich by tor stede were lauende vnder gudem ghelouen wes vormydelst den vorbenomeden procuratoribus samptliken offte besunderen ghehandelt offte ghedan wart stede vnde vast vnvorbraken to holdende in alle tokamenden tijden sunder arghelist wor vmme sy wy van allen vnde enen isliken begherende de myd dusseme vnse breue versocht wert offte anghelanget degher fruntliken biddende vnde begherende dat gy den vorbenomeden procuratoribus in vorvorderinghe sodans vorghescreuen Summen daten(?) dat to des vorghenanten Peter Hertwiges besten gutliken ghe anwerdet vnde ghehantrekent moghe werden vorschulden vnde vordenen wy vmme alle vnde eyne isliken gerne wor wy des irsocht werden in tuchnisse der warheid is vnse inghesegel wytlick ghe hangen nedene an dussen breff dede ghegheuen vnde ghescreuen is na der borth Christi dusent veerhundert seuen vnde tachtentich am daghe Appolonie virginis

Bapaa, noget yngre: vulmacht van Peter Hartwiges 1487

To Prester gjøre vitterligt, at de 8 August 1476 i Kalmar herte *Anders van Bergen* i Kjelberg i Norge erkjende at have oppebaaret 80 Mark i Stockholms Mynt, som var Restbeløbet af den Sum, hans Fasters Søn Hr. *Herman Rodenkirke*, Kannik i Upsala, skulde betale ham for et Markland Jord af hans Fædrearv i *Danmark Kirkeby* i Vaxalla Hered i Upsala Bispedømme; det øvrige Beløb, 60 Mark, var ham betalt af Hr. Herman og hans Moder Hustru Elsebe, dengang Kong *Christiern* tabte Slaget paa Haraker og siden paa Brunkeberg.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge, 1. geistligt, 2. Vaaben. Sigillat. forb. m. Brev af 3 Februar 1499 nedenfor.

294.

14 Februar 1487.

Upsala.

Før alle the thetta b(re)ff see eller hendher forekoma bekennes wij epherscrifne Vdde j Aker ock Otte j Frøswnde kyrkeprester ock gørom witherlighet med thetta wort opit breff oc hwar wij tilkrafde wardom fulkomplige tilstondom ath wij y nerware Erlige oc welbyrdige meenz her Ion Slawekis rydere oc Niels Magenson a wapn gud beggis theris siel nadhe j Kalmarna stadh ar epter gudz byrd Mcdlxx sexto torsdagen nest fore sancte Larisse dag worde, wij tilkrafde oc bydne til wytnysbyrd oc wydherwaremen pa eth stadfestelse om eth skelig

oc lagliget iordekøp som hederlig man Herman Rodenkyrke canik j Vpsale gyort haffde før nogen forlydhen tiid med erligh oc welbyrdig man Anders van Bergen i Kølberge i Norgye boendis fornempde her Hermans modherbroder son i swa matho at for^{de} her Herman gaff tha strax redhelige i ware nerware oc mangel dandemanz i ene swmmo for^{de} Anders van Bergen attaty mark redhe penninge Stokholms mynt epter Stokholms taal som war tha ytherste penninge pa thet iordekøp oc war for^{de} Anders van Bergen ther tha openbare bekend ath for^{de} her Hermanz moder hustrv Elseby j Lavnsbergh gud hennis syel nadhe oc for^{de} her Herman haffde fornøgt oc betaledh honom tilforenne tha høgboeren første konung K(r)istiern tapade slagit pa Haraker oc ther nest pa Brwnkeberg sextyo mark i gyort sylff redhe pønninge oc legisk klædhe før eth mark landh iordh honom laglige tilfallidh war i arff epter syn kære fadher gud hanz siel nadhe for^{de} her Hermans modher broder lyggendis j Danmarka sokn i Kyrkebyn Vaxalla hæredhe oc Opsala biscops dømme hwilke penninge swmme fyraty mark oc hwndrade bekendis tha for^{de} Anders van Berghe(n) for mange som ther nærstadde ware oc oss sig redhelige til gode nøyo opburyt haffwa hwarfore aff hende han sig ther oc allom synom arffuom oc epterkomendom for^{de} mark land iord i forscryffne Danmarke kirkeby oc Vaxalla hæredhe som arlige renther fyra pund korn oc tilgedne oc op antwardede thet for^{de} her Herman hans æ(r)ffua oc epterkomende med hws oc iordh oc allom tilaghom som ther tha vnderlago oc tilhørde oc aff alder til hørt oc vnderligit haffuer engo vndentagno til æwerdelige egho ath allt thetta tilgangit ær som forscryffuit staar oc ey i sannind anners befyndnes skal om theris iordhakøp och androm ærende thom imellom wilie wii forscripne göra waar edh oc ræth oppa hwar wij helstz tilkraffde wardhom Thes til ythermere wisso oc bætre forwaryngh lathe wij forscripne Odh i Aker oc Otte i Froswnde henge waer incigle wyttherlige nyden wyt thetta breff som scriffwat oc giffuit ær i Opsale Arom epther gudz byrdh Millesimo quadingthesimo octuagesimo septimo inprofesto sancti Sigfridj episcopi et confessoris

Bagpaa: Danmarkasokn j Kyrkebyn

Erkebiskop *Jakob af Upsala* samt Biskopperne i Strengenes og Vegsø tilkjende *Risaberga Kloster* Godsct *Sterling* i Edsberg Sogn, som Hr. *Ulf Pederssøn (Ros)* havde afvældet Klosteret, og som derpaa havde fulgt hans Søn *Peder Ulfssøn* og dennes Søn Hr. *Amund Bolt*, hvis Søn *Amund Bolt* i Glantzhammer Sogn døde for 3 Aar siden i Pestilents efter at have testamenteret Klosteret nævnte Gods, som dog hans Stiffader *Jøns Iverssøn* hidtil havde beholdt og derimod givet Klosteret Jordegods af ringere Værdi.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Segl vedhænge.

295.

21 Februar 1488.

Arboga.

Wij Jacob med gudz nad erchebiscopir i Vpsala etc. Cort i Strængenes ok Niels i Vexio meth sama nad Biscopa Gørum witerligit. at nw wii her i Arboga forsamlade warum. meth mange rikesens radh i Swerige fore merkelig rikesens erende skuld Arum effter gudz byrdh. Mcdlxxxoctauo torsdagin nest effter sancti Sigfridi dag. kom fore oss herre Niels Andree capellan i Riseberga closter meth Abbadisone oc menige Conuentins breff oss oc menige rikesens radh her forsamblad tilscriffuit. ludendis om ith gotz kallat Sterlinge liggiandis i Edzbergh sokn wiid for^{de} Riseberga closter, huilkit langlige aff aller hade hørt for^{ne} Riseberga closter til, som clostrens jordebok klarlige wtuiser oc anner breff the ther wppa hade. oc med offuerwald clostred afftrænkt war, Huilkit the offhta klagade fore konunga oc rikesens radh, ok togh aldrig ingen fulkomplig ænda ther wppa finge, fore theres forsumilse skuld som abbadysan clostrens erinde oc taall befatat hade Scriffue the ok ytermere huru nw sidan try aar nestforlidin i nyligiste pestilencia doo een friiboren sween kallat Amund Bulth i Glantzhammars sokn boendis huilken for^{de} Sterlinge i wærio hade ok honom i arff tilfallit wor. effter syn fader herre Amund Bulth. Huilkin herre Amund thet oc ærffth hade effter sin fader Peder Wlffson som thet oc ærffde effter sin fader herre Wlff Pedersson som for^{de} Sterlinge clostred affuellaat hade som the scriffue, Thenne for^{ne} Amund Bulth, som ther Sterlinge nw sisth i wærie hade achtandis oc betractandis syn oc sinne forældres siela wada. som thet sama Sterlinge med orætte haffht hade gaff thet i ræth testamentz gaffuo til for^{ne} Riseberga closter igen til euerdeliga egho oc laath thet scriffua meth andra gaffuor i siith testament paa siith ytersta huilkit som skwtit wart til hederliga mæn herre Symon kirkeherra i Glantzhammar

ok herre Alff hans capellan at them skulle witerligit wara om for^{na} testament Tha wii thetta erinde fore oss i rætta tagith hadum thet yterliga at randzsaka kalladum wii fore oss for^{da} herre Symon ok hans capellan herre Aalff spøriandis them til oc wiidh theris eedh som the oss gjorde formanendis at the fore oss berætta schulle huadh them om for^{da} Amundh Bultzh testament witerligit waar Tha suarade herre Symon oc berætte fore oss at han nerstadder war tha hans capellan for^{na} Amundh Bultz testament screff i hans yterste ok han tha for^{da} Sterlinge i sama testament til Riseberga closter gaaff, til huilkit han och radde fore siela wada skuld som han fore oss tilstodh effter thy honom granneliga witerligit war at for^{na} Sterlinge hade fordum clostred tilhørt ok orættelige frangangit war, Stodh oc for^{ne} herre Symon fore oss til oc sagde sig fordum haffua warit capellan i for^{da} Riseberga oc tha hade han offhta seeth oc læsiit oc i syne hender hafft ith breff som paa for^{na} Sterlinge ludde at thet clostred tilhørde meth ffæm eller sex hængiande incigle huilkit breff til en herredag wtsændt til at winna gotzsiith igen meth tha forfarit bleff Thetta witnade oc sagde oc fore oss Cort i Strengenes for^{ne} tha wii wiidh for^{da} Riseberga closter stadde worum j war wisitering nw i wintersdagen nest effter sancti Pauli dag conuersionis gambla abbadisan frw Cristin oc flere ællers iomfrwr ther i clostred at the swadana breff hade paa for^{ne} Sterlinge oc forfarit bleff som forscreffuit staa, Oc tha paa sama tiidh baro the fore oss theris iordebok i two ware Caniches som ære herre Niels j Wiby oc herre Niels i Wikingaker oc mange ware clerici flere nerware j huilke bok wij grannelige sagum oc lasom at for^{da} Sterlinge i blandh flere closters gotz inscriffuit staa Siidan sporde wij for^{de} herre Aalff herre Symons capellan huad honom om for^{na} testament witerligit war Tha swarade han ok tilstodh at han testamentit screff i herre Symons nerwere ok siidan thet scriffuit war ther effter om minnattis tiidh fik han bodh at han schulle koma til for^{ne} Amund Bultzh oc late honom faa then helge olningh tha han tiith kom, tha faan han ther fore sig welboren man Jønis Ywersson Amundh Bultz stiwffader. huilkin han hade til sig kallat, oc sporde honom tha til om han nakot hinder gøra wille paa hans testament han giort oc giffruit hade. at han thet honom wille late forsta mæden han j liiffue war oc bad tha for^{na} herre Aalff at han thet testament læsa

wille fore Jønis Ywersone Tha thet læsiith war suarade Jønis Ywerson oc sagde kære son huad tw giffuit haffuer wil iak i inga matto forhyndra wtan heller thet stadfæsta oc forbætra meth alla goda Thetta sade for^{de} herre Alff fore oss oc swor at swa allaledis tilgangit war oc teslikis for^{de} Jønis Ywersson nerstadder fore oss her i Arboga i menige rikesens radz nerwara ey kunne ney tilsægia wtan tilstod oc bekænde at swa tilgangit war, och haffde togh for^{ne} Sterlinge i sinne wærio behallit, oc war ey [til¹ clostred komit effter for^{de} Amund Bultz gud hans siel nade testament oc ytersta wilia oc sagde for^{de} Jønis Ywersson at han clostred widerlacht hade ith annet gotz fore for^{de} Sterlinge, til huilkit for^{ne} herre Niels abbadisona capellan suarade som oc theres breff nw hiith sænth ludde, at clostred ey fult hade, ty thet sama gotz som Jønis Ywersson clostred widerlacht hade kallat Suderbylanga i for^{de} Edzberg sokn liggiendes ey renter mere æn sex øre peninga, oc for^{ne} Sterlinge plæger arliga rænta wiidh iiii marc Randzsakadum wii oc at for^{de} A. Bulth i siith testament som forscreffuit staar for^{na} Sterlinge til Riseberga closter ey olagliga giffuit hade effter Sueriges lag som Jønis Ywersson thet oc fore oss tilstod Ty effter swadana vithne oc randzsakan oc for^{de} Jønis Ywersson(s) egin bekænnilse i menige rikesens radz nerwara dø(m)pdom wij for^{ne} oc meth thetta wart breff dæmom oc tilsægiom forrørda Sterlinge effter for^{de} A. Bultz testament och yterste wilia til Riseberga closter til euerdeliga egoo, oc Jønis Ywersson thet gotz igen han clostred fore Sterlinge widerlacht hade som forscreffuit staar, Aat huilkin waar Doom Jønis Ywersson sig nøgia leeth loffuandes oss thet i wara hænder thenne waar doom fulfølia wilia oc paa for^{na} Sterlinge enkte hynder gøre, Hwar fore forbiwdum wij allum enkannelige for^{de} Jønis Ywersson oc andra for^{na} A. Bultz ærffuingia wiid then helige kirkes strenge næfftz fore Riseberga closter for^{de} Sterlinge hyndra eller i nagra matto quælia effter thenna dag Thes til ytermere wisso witisbyrd oc høgre forwaring lathum wij for^{ne} hængia war Secrete nedan fore thetta wart dombreff Huilkit som giffuit oc screffuit ær aar dag oc stadh som forscriffuit staar

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Olaf Ketilsson erkjender, at han har solgt en Søsterlod i Brunsgaard i *Botheim* og Paalsgaard i *Bø*, begge i Lesje Prestegjæld, til sin Moster *Ingeborg Eriksdatter* og oppebaaret Betalingen.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Valde i Vaage 1888). Begge Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. III No. 759 og V No. 371).

296. 30 Septbr. 1488. Bøie (Lom).

Før ollom monnom som thetta breff hændher fore komma kænness iech Olaff Kædhelsson med tesse mine opne breffue ath iek haffuer solth minne modher systher Ingeborgh Eriksdotter ein systherluth j Brwns gordh ær liggher i Bottheim och Paalsgardh som liggher j Bøø j Læsia prestegeldh med allom luthom och lunindom som ther till liggher och lighath haffuer ffra fonno ok nyo wthan gardz och innan mellom fielz och fiæra ffra megh och minom erwinghom och wndher for^{de} Jngeborgh och hennis erwinghom frelsth och heimholth ffør hwariom manne och haffuer iek opboridh minstha pæningh och mestha och alla ther i mellom som i kaup waarth kom swa ath megh well athnoghier Till ythermeira wissan her om bidher iegh beskædhelighe men Alf Pædhersson och Ellingh Halwardhsson logrettis men henghia siin insigle fore thetta breff er giorth war aa Bøya j Lomsokn j Gudbrandzdalen Anno domini mcdlxxxvii^o Jn die sancti Iheronimi Doctoris eximii

Bagpaa med Haand fra Slutningen af 16de Aarhundrede: Jdt Breff paa Brunszgard j Bottim och Paalszgard j Bø

Gertrud Narvesdatter (Bømer) erkjender, at hun har undt sin Frænde *Peder Olsson* paa Rankhytten (Vika Sogn) en Eng ved Navn *Rostekjærne- eng*, der før var solgt fra *Folkadaby* (Vika Sogn, Dalarne), og som Peder nu indløste for 6 Mark i rede Penge.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Vaabenseglet vedhænger.

297. 31 Januar 1489. Folkarby.

Kænness iak Gertrwdh Narffwes dotther med thetta mith opna breff ath iak haffwer wnth mynom frænda Pæder Olstone pa Rankahyttonne ena twægghia lassa ængh som kallas Roste kærne ængh som *fordam var saldh fran Folkadaby ffør j pund

ostha ok j hwn drat iær n holka ængh fœrnæmpda Pædher Olson ather løste ffør sex mark reda peningha hwar fføre haffwer iak vnth fœrnæmpda Per Olsons och hans arffwom ok hanss æptherkomandwm the fœrnæmpda ængh til æwerdeligo ægo frit ok qwith swa ath han skal inkthe affrad gœra ther vtaff Til tess breffs forwarningh ok vitnisbœrdh ath sa ær som ffœrscriffwat sthar tha hængher [jak¹ Gertrvd Narffwe dotther mith insigle nedan ffør thetta breff ath arwm æpther gudz bœrdh Medlxxx oppa niende areth lœgerdaghin næst ffør kynnermessio j Folkadaby

¹ Fra [igjen udslettet.

Gertrud Narvesdatter (Rømer) erkjender, at hun for 40 Mark i Penge har solgt til sin Frænde *Peder Olsson* paa Rankhytten en Eng i *Sunnanhaga Bœng* (Vika Sogn), som fra gammel Tid har ligget under *Folkadaby*.

Efter Orig. p. Perg. svenske Rigsarkiv. 1. Segl (Vaaben) vedhænger; paa 2. er Stemplet faldt ud af Voxkapslen.

298.

31 Januar 1489.

Folkarby.

Kænnis jak Gertrwdh Narffwes dotther med thetta mit opna breff ath iak haffwer saalth mynym frænda Pæder Olsons oppa Rankahyttonne ena sex lassa ængh liggiandis j Swnnan haga byrængh som wtaff aldher legath haffwer vnder Folkadaby fœr fyretige mark reda pœningha hwar fføre kænnis jak Gertrvd Narffwes dotther ath jak haffwer them redelika opbwrith j goda nœyo hwar fføre affhændher jak mik ok mynom arffwom ok mynom æptherkomandwm thenne samma fornempda ængh och til ægnar jach henne fornæmpda Pædher Olsons oc hans arffwom ok hans æpther komandum til æwerdeligha egho fryth ok qwith swa ath thet skal inkte affradh aff gaa Til tess breffs meera fœrwarningh ok wyt-nisbœrdh at saa ær som scriffwath staar tha hængher jak Gertrwdh Narffwes *dotther mith insigle nidan ffør thetta breff ok bedis jak hederligx mans insigle myns frændes Olaff Biorssons j Warga gaardin med mit hængiandes nedan ffør thetta breff Arum æpther gudz bœrd Medlxxx oppa ix aret sabato ante festum purificationis i Folkadaby

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Fru Gertrudh Naruesdotter Anno etc. 1489.

Erkebiskop *Jakob* af Upsala bekendtgjør, at Pave *Sixtus IV* har tilladt, at *den hellige Catharina*, St. Birgittas Datter, maa vises Ære og Dyrkelse i de 3 nordiske Riger, hvilken Tilladelse Pave *Innocents VIII* har udtrakt til alle *Birgittinerklostre* med Paabud om Skrinlæggelse af hendes Reliquier, hvilket nu agtes udført førstkommende 1. August i *Vadstena* Kloster.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv med Levning af paatrykt, rødt Voxsegl. (Trykt i Troils Skrifter och Handl. til Uplysn. i Svenska Kyrko och Reform. Historien II S. 375). (Jfr. No. 277 ovenfor).

299.

18 Februar 1489.

Upsala.

Wniuersis et singulis presentes literas jnspecturis *Jacobus* miseratione di(ui)na Archiepiscopus Vpsaliensis Executor ad jnfrascripta a sede apostolica specialiter deputatus Salutem jn domino et presentibus fidem jndubiam adhibere Noueritis nos certa a sede apostolica successiue recepisse mandata primo a ffelicitis recordacionis Domino. Sixto papa quarto per que permittitur quod populus horum trium Regnorum Suecie Dacie Norwegie erga beatam Catherinam filiam quondam sancte Birgitte deuotiones atque uenerationes suas priuatim et publice continuare possit Ac postmodum a Sanctissimo domino nostro Domino Jnnocentio papa moderno Qui gratiam predecessoris sui ampliando concessit quod nedum jn Regnis predictis tribus verum eciam jn omnibus monasteriis Ordinis Ste Birgitte similiter venerari [p]ossit mandando nobis quat[enus] debeamus Reliquias eiusdem b^{te} Kath(e)rine in decenti . . . repositae fuerint Quas altissimi nobis gratia suffragante jntendimus ipso festo ad vincu[la] Petri proxime futuro jn monasterio Vastenensi vna cum quibusdam aliis fratribus et coepiscopis nostris atque prelatis constitui et mandata predicta ad dei honorem et catholice fidei exaltationem executioni debite demandare Jn quorum fidem et testimonium presentes literas fieri nostrique Sigilli impressione iussimus communiri Datum Vpsalie jn domibus nostre solite residence. Sub anno a natiuitate Domini Millesimoquadringsesimooctuagesimonono die vero xvij Febrvarij

Lucie Pedersdatter (Oxe), Hr. *Erik Bjørnssøns* Efterleverske, mageskifter til *Erik Skytte* sin Gaard *Bakke* i Askim Sogn og Askim Hered (i Baahusen) med Ret for begge til at omgjøre Byttet med et Aars Varsel.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. 2 paatrykte Segl i grønt Vox (1. Oxevaaben, 2. utydeligt).

300.

11 Juni 1489.

Moland.

Kennes jek Luciae Pedhersdotter her Eric Biørnssons efftherleffwerske med thette myth offnæ breff ath iek haffwer lagth myn gaardh Backe som rentther viij p^d smør ok ligger i Askym [sogn¹ sogn i Askym hæredh med Jens Skytthe Ok ther til skall jek gyffwe hanom iij p^d smør til godhe redhe hiem til høstrve Karine Hoghens i ny Løyessæ Ok nar myk eller hanom icke teckes thette skyffthe tha skulle wy syæ hwer andhen eth aar till foren til Ok gaa soo hwer til syth ighen *hwyth ok fry som for wor Til sanhedh her om sætther jek myth jndseylæ for thette breff ok bedes beskedeligh mandz Jon Clausson her fore med myth som gyffwet wor oppoo Molanne Anno dominj Mcdlxxxix jn ipso festo Barnabe appostoli

Bagpaa: Bakka j O(s)kimma sokin j *Askynss herrit etc. —
Yngre: Bytes Breff.

¹ Fra [igjen udslettet.

Byfogden, Borgermesteren, en Raadmand og 4 Bymænd i Malmø gjøre vitterligt, at *Anders Eriksson*, Borger i Marstrand, fremkom paa Bythinget med Fuldmagt fra Hr. *Hans Jensson*, Sogneprest i *Thegneby* paa Ordoet (Baa-hus Len), til at sælge en ham tilhørende halv Gaard i Malmø, der nu blev skjødet til *Jes Michelsson*, Raadmand sammesteds.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 7 Segl mangle 4. og 5., de øvrige ere Bomærker.

301.

6 Juli 1489.

Malmø.

Alle them thette breff see eller høre læses Helsse wy Oleff Persson byfoget j Malmøge Anders Jensson borgemæster Peer remsnider rathman Hennicke Fickesson Tve Acersson Niels Martinsson Smith och Jep Michelsson bymen samme stetz ewinnelige med wor herre Och gøre witherligt alle nerwærende och kommeskullende meth thette wort opne breff at Aar effter gutz byrdh m cd lxxxnono mandaghen nest fore sancti Knwtz konningx och martiris dagh pa wort bythingh jnnen fire stocke war skicket fore oss och mange flere dande men som ther tha sampnede ware beskedin man Anders Ericksson borgher i Mastrandh haffwende fwlle machth meth opne beseglede breff aff hedherligh man her Hans Jensson sogneprest i Tegneby vppa *Ordoftth j

Bahwss leen j Norghe En halff gardh her j Malmøge liggendhe pa hans wegne at sellie skøde och affhende Tha framgick for^r Anders Ericksson och skötte j sködh fran for^de her Hans Jenson och hans arffwinge till beskedin man Jes Michelsson rathman her samme stetz och hans arffwinge forⁿe halffwe gardh meth alle sine rætte tilhørelsse liggende her søndher i byen wæsthen thet strede som løber fran sanctæ Pethers kircke och til sancti Jøriens Capelle nordhen nest for^de Jes Michelssons gotz som han koptte aff Anders Nielsson i Weerby och Niels Olsson som tha borger war her i Malmøge och søndhen nesth welbyrdugh mantz her Oleff Stigssons gotz, aff Bwlderwp och holdher thenne forⁿe halffwe gardh j bredhen wd widh stredet aff nør fran for^de her Oleffs gotz och i søndher maleskullendes nitten alne jtem bredhen wppe i gardhen pa then wæstre ænde ær atten alne och længden aff øster och i wæster ær to och halffiærdesindztywge alne eth quarter mynne Ffor hwilken for^de halffue gardh for^de Anders *Erickssons wedherkende segh sannelige pa for^de her Hans Jenssons wegne athaffwe vpborith och annamith aff for^de Jes Michelsson gwld sølff rede penninge och fwlt wærdh swa at hannem ther meth althingis wel at nøgde Ffor then samme skyld tilbant och beplictet for^de Anders Ericksson for^de her Hans Jenson och hans arffwinge at frii hemble och fwlkommelge til at staa for^de Jes Michelsson och hans arffwinge for^de halffwe gardh meth hws jordh grvnd och bygningh och meth alle sine rætte tilhørelsse (j) brede och lengde jnetet vuentagit ware segh ehwat thet helst ær eller neffnis kan fore hwers mantz tiltaal hinder och helppe redhe som ther vpa taale will eller kan meth nogher hande logh eller ræth kirckenis eller wæridz aldellis oordgrant at gøre och for^de Jes Michelsson och hans arffwinge her vdi skadeløse at holle til euig tiidh At wy for^de men haffwe seet och hørt thette forⁿe Skøde swa i alle made tilgaa som forscreffwit staa tha haffwe wy meth wilie och witzskab laadeth henge wore jndceglæ nethen fore thette wort opne breff til witisbyrdh Datum Anno die et loco quibus supra

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: breff paa then gardh j Calentee stredee som jag kopte aff myn søster Karine Lyderss

Erkebiskopperne *Johannes af Lund* og *Gaute af Nidaros* samt 8 Biskopper, hvoriblandt *Hans (Teiste)* af Bergen, tilstaa de bodfærdige, der i religiøst Øiemed besøge *St. Olafs Altar* i *Saxkjøbings* Sognekirke eller yde Gaver dertil, 40 Dages *Aftad* for paalagt Penitents, hviket Diocesanen stadfæster.

Efter Arne Magnussens Afskr. bl. hans Apogr. i Univ. Bibl. i Kbhvn. efter Orig. i Saxkjøbings Prestearkiv. (Se ovenfor No. 75 og 76).

302.

12 Juli 1489.

Kjøbenhavn.

Universis Sanctæ matris Ecclesiæ filiis, ad quos præsentibus litteræ poterint pervenire, Johannes Dei gratia Lundensis, Sueciæ primas, Gauto Nidrosiensis Ecclesiarum Archiepiscopi ac Apostolicæ sedis legati, Nicolaus Roskildensis, Albertus Lubicensis, Johannes Bergensis, Carolus Ottoniensis, Nicolaus Glob Vibergensis, Elerus Arusiensis, Hartuicus Ripensis et Nicolaus Burglanensis eadem gratia Episcopi, Salutem in omnium Salvatore. Pium ac gratum omnipotenti Deo famulatum impendere credimus, quotiens ejus fideles ad pietatis opera excitamus. Cupientes igitur, ut Altare Beati Olavi Regis in Ecclesia parochiali Saskøpingh in Lalandia, Ottoniensis Diocesis, congruis habeatur reverentia et honore, et à christi fidelibus jugiter frequentetur. Omnibus igitur verè pœnitentibus, contritis et confessis, qui dictum Altare causa peregrinationis aut orationis visitaverint, missas, sermones aut alia divina officia ibidem audierint, celebraverint vel celebrari fecerint. quinque Pater noster et totidem Ave Maria in honorem passionis Christi flexis genibus legerint. qui etiam pro usu et fabrica dicti Altaris, seu pro quibuscumque ornamentis meliorandis manus adjunctrices quomodolibet porrexerint. Quotiens præmissa seu aliquid præmissorum devotè fecerint, totiens eis de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, singuli nostrum quadraginta dies indulgentiarum de injunctis sibi pœnitentiis misericorditer in Domino elargimur, dummodo ad id ordinarii consensus accesserit et voluntas. Datum Haffnis Roskildensis Diocesis, Dominica proxima post festum Beati Canuti Regis et Martyris, Anno Domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo nono, nostris sub sigillis præsentibus appensis. Et nos Carolus Episcopus antedictus omnes et singulas indulgentias ratas habemus, et auctoritate nostra ordinaria confirmamus et approbamus ¹.

¹ Arnes Anmærkning: Decem sigilla olim appensa fuere, quorum nonnulla nunc desunt, et eorum, quæ adhuc superant, nonnulla fracta sunt.

Biskop *Hans (Teiste)* i Bergen gjør vitterligt, at han har bygslet sin og Kirkens Gaard *Bro* i Søndfjord (Kinn Sogn) til en af sine Tjenere med sædvanlig Afgift.

Efter Afskr. m. Arne Magnussens egen Haand bl. hans Apogr. i Univ. Bibl. i Kjøbenhavn, maaske af den tabte Kopibog for Bergens Bispestol.

303.

[c. 1480—90?]

Bergen.

Vii Hans med gudz nadh biscop i Bergwen gøre alle godhe mæn vitherligt med thette wart opne breff. ath wi med vart elskelighe capitel ok Kanuke radhe ok samtykt hafue bygt thenne neruerandes brefuisare N. war elskelig tienere. kirkiennes ok ware iord som Bro heter, liggendes i Sundfiord. med alom lutom ok lunindom som til henne ligger ok lighet hafuer fra forno ok nio vthan gardz ok innan ingen *vndir skilde. med sadhan vilkar ok forord. at han skal halde garden ok iorden leighefør ok gifue oos then afgift gredelege som ther plæger af gange *ærlighe. Skal ok fornempde N. bruge *lige ok frælsleia beholde fornemde iord sa længe han lifuer nar han gifuer oos fornemde landskyld ok halder iorden ok garden leighefør. Datum Bergis etc.

Borgethingslagmanden *Thormod Jonsson* tilkjender *Helge Jonsson* Kosthold af *Olaf Ormsson*, der ikke medbragte sine Breve og ikke vilde give sig i Rette, uagtet de vare stævnedes til denne Dag angaaende *Klavestad* (i Skjeberg).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (ved Bytte med svenske Rigsarkiv, Septbr. 1900). Løvning af et paatrykt Segl i grønt Vox.

304.

28 Januar 1490.

[Sarpsborg.]

Ollom mannom them som thette bref se æder høyre sender Tormod Jonsson Bargetings lagman q. g. oc sinæ kvnniet girande ad a torsdagen nest eftter Paalsmesso anno domini M^ocd^o lxxxx^{ta} kom a raastovon for megh Helge Jonsson oc talade til Olaf Ormsson eftter ty the vare at dømder en Olaf

svarade ad han ej hafde sin bref ther oc ej vilde han give segh j rette sagde jegh ta Helge kosthold vnder vj men dømde the samstvnndes ad Olaf skal give Helge Jonsson ii øre for hvar miil jegh laglige til krafder lagde jegh annet slikt til a lagenne vegne oc konongen jjjj mark j domrof oc have them loked jnnen manet fra tenne dagh til sans her vm tryker jegh mit jnsigle far thette bref som fyr sigir.

Bagpaa, noget yngre: Claustad bref

Severin Knutsson, Kannik ved Mariekirken i Oslo, kundgjør, at han paa Irikstad (nu Irstad) i Romedal 28 Februar 1490 i 4 gode Mænds Nær-
værelse tilveiebragte et Forlig mellem *Arvid Thronðsson* af *Dodreim*
(Dorum i Vang Sogn) og hans Maag *Arne Thoresson*, hvem Arvid ønskede
fjernet fra Gaarden men dog tilgav for Jomfru Marias Skyld, hvilket For-
lig atter stadfæstedes paa Germestad (i Stange) paafølgende 5 Marts i
Nærverelse af en Lagrettemand fra Ridebo (Vang).

Efter 2 Afskr. bl. Apogr. Arn. Magn. i Univ. Bibl. i Kjøbenhavn. Orig. kjendes
nu ikke. (Se Dipl. Norv. V No. 874).

305.

5 Marts 1490.

Germestad.

Ollom monnom them som thetta breff sea ædher høyra
helssar ieg Seuerin Knwtsson canick at Marie kirke i Oslo kier-
lige meth gudhi kwngiørandes at ieg war oppa Jrigxstad som
ligger i Romdall wppa Heidmarken fyrste swnedag i fasthu
Anno domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo j full wm-
bode canickeness at for^{de} Marie kirke at bygge theire oc com-
mvnes iarder ther sama stadz oc war ther tha nerwarendes
these efftherscreffne gode men Trond Biørnsson Jon Gunnarsson
Torbiorn Asbiørnsson oc Awdhun Trondesson hoss megh oppa for^{de}
gard Jrigxstad kom ther tha till oss beskeleg man Arwit
Trondesson aff Dodreim oc hans magh Arne Torerson Haffde tha
for^d Arwith mange ord mod Arne oc wilde io endelige haffue honom
aff for^{de} gard Dodreim oc ey lenger tilstande eller holde then
pact oc samwarelsse som the bade haffde giort till samen them
j mellom bade tha forscreffne men oc ieg at the skulle forlikess
well oc skifte gott hwer med andhen thii at the ware
sa ner kompne tilhope at then eine haffde then annarss barn i
senge Sidhen at the haffde skiftt mange ord tilhope oc danne

men baæ them forlikess well om alle ærende som the haffde till hope Sagde tha Arwid for^d wilt thu faare fra meg oc skiffte gott meth meg tha will ieg gerne skiffte gott med teg oc thu skalt nyde mith barn gott ath Stod tha for^{de} Arne vpp oc bad Arwith fore gudz skyld iomfrw Marie skyld oc fore the dande mentz bøn skyld at han skulle giffwe honom till alle the skulder saker oc ærende som han kunne honom till tale i noger madhe oc gaff so honom ein triggælod skedh Stod tha Arwid opp meth opprackte hender oc sagde fore iomfrw Marie skyld will ieg altið bade gerne giøre oc lata lagde the sa bade hender till hope oc Arwid for^d gaff Arne sin mag qwitt frii ledug oc lawss fore alle the skulder pennig eller godz saker eller owillæ awund eller wrede som them noghen tiid mellom haffde waret j hwat made thet helst kunne ware oc alltinges akiærelawss bade fore segh oc sine erffwingiæ oc framdeles fore hwariom manne sa well om iordegodz som andre penninge bade om lawst oc fast oc j same handerband loffwade tha Arwid for^d Arne alle the iorde breffwe som han haffde fore Tompther som for^{de} Arne tha haffde kyph aff Arwid oc war tha offwertalet oc forlickte om første peninge oc siiste oc alle the ther j mellom ware som j kawpp theira kom sa at Arwid for^d lod seg well at nøge som fire sigher Jtem om friedaghen nest effther komme tha till Germæstad for^{de} Arwid oc hans søn Amwnde oc haffde met seg Haluardh Haluardsson lagrettisman j Riideboo oc giorde ther tha sama handerband annen reysse alle try till hope Arwid oc hans søn Amunnd met for^{de} Arne om alle forscr^{ne} artickla ligerwiiss ord fra ord som the førre giorde som fyre sigher huilke som wbrygdelige skulde holdes oppa alle siidor men tha j sa made at haffde for^{de} Arwidh giffuit sin mag Arne meyre en skellickt war tha skulle han wederligge the andre twa sine sønner met noger god willæ. gaffwe ether thingh slickt som honom syønist oc kwnne astæd komme oc ther met ware the wel satthe oc forlickte om alle ærende. Till sannind her om tha setther for^{de} Halward Halwardsson siit insigle met myno fore thetta breff so giort er aar dag oc stæd som fore sigher.

Erik Amundsson, Lagmand i Thronbhjem, kundgjør, at han i Nærværelse af Erkebispem og Rigsraaden Hr. *Nils Henriksøn (Gyldenløve)* dømte i en Sag mellem *Martin Jonsson* paa sin Hustrus og Versøsters Vegne samt Hustru *Birgitte* i *Vesterhus* (Jemteland) angaaende en Del af denne Gaard, som hun havde indløst af sine Frænder *Olaf* og *Erik* i Sande, og som nu tilkjendtes hende mod at betale Martin 14 Alen Deventer, som skede nogle Dage derefter.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 4 Segl, hvoraf 1ste Vaaben (med Ruder og Slanger). Sigillat. forb. m. Brev No. 264 ovenfor.

306. 18 og 22 Juni 1490. Thronbhjem.

Allom monnom them som thetta breff see æller høyre Sendher Erik Amundsson lagman j Trondeim Q. g. ok sine kwnnukth gørendis med these mine opne breffwe Anno dominij M cd *nonogesimo fredaghen nesth ephther sancte Botolffs dagh kom malempnæ fore mik ok lagrettene a Frostetinge aff Iemptelandh affwer warendis minom herre erchebispem ok herre Niels Hendrikson riddere oc rikensens radh aff einne halffwo Marthen Jonsson j fullo ok laglighe wmbodhe sine hustrv ok wersyster wegne en aff andre halffuo hustrv Birgitta j Westherhws kraffde for^{den} Marthen mik ther tiill ath iek skulde flij honum lagh ok reth fore then til tala som han haffuer til *Werstherhws pa sinne hustrv wegne ok wersyster Ransakadhe wj tha hustrv Birgitta breff ok biwissningh ssa ludhendis ath hon haffde løsth aff sinom frendom Olaff j Sande ok hans brodher Erik beggis theiris parth j Westherhws ok æpther thy ath the salde hustrv Birgittæ sin odallsbyrdh j for^{de} Vestherhws tha tykthe oss thet laghom ligth ath ware med Marthens samtykkia ath hustrv Birgitta skulde giffue fornempdom Marthen xiiij alne Defwenders krwmpet ok affwer skoredh ok thet fornempde Deffwenders bitaledhe hustrv Birgitta for^{dom} Marthen tiisdaghin nesth ther ephther j Trondem ok ther med gaff for^{de} Marthen wp alle tiil tale ok odals byrdh som han haffde tiill Westherhws wppa sinne hustrv ok wersyster wegne badha med jaa ok handerbande, med thi skilorde ath er thet saa ath Vestherhws verder falth tha skall thet [nesthe¹ odalsmannom stande til lausnar ephther laghom Tiil yttermer wissan ok sanindh her wm thesser settergerdar tha heingier for^{de} Marthen [sit² Tomas Iwthe Jon gulsmidh Radmen j Trondeim sin insigle med minne fore thetta breff som giorth war dagh ok aar som fyr seighir.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Jens Knutsson (Tre Roser) gjør vitterligt, at han har mageskiftet sin Gaard *Forssem* (nu Forsen i Skaraborgs Len?) til sin afdøde Hustrues Fader, Hr. *Aage Jensson (Svarteskaaning)* mod Gaarden *Tredesberg* (Skaraborgs Len).

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl mangler sidste.

307.

20 August 1490.

Skara.

Alle men thette breff høre eller see Hilsser jak Jens Knutsson kerlige med gud görendis alle witherligt med thetta mith opne breff at jak haffuer giort eth venliget jordhe skiffthe med velbyrdig man her Aghe Jensson riddere myne hustrvs fader Arffrydh gud hennes siæl nadhe j swa mathe at jak haffuer honom wnt oc till ewerdelige æghe vplathit en min gordh Forssem i Forssemæ by for en gordh Trædisbergh hulkin gordh han maa nw stragx anamme styre radhe ok alleledis sik till notthe bruka Thy affhender jak mik och alle myne arffua for^{de} Forssem och tilægner them her Age och hans arffua till ewerdelige æghe med tomt hws jordh ager ængh Skog fiskerij torpe och torpestæder qwærn och qwærnestader jnthe vndan taget som till for^{de} gotz aff alder tillegat haffuer oc æn tilligge kan æ hwat thet helzt nempnis Skedhe thet och swa som gud forbywde at thetta gotz sompt eller alt affginge her Aghe eller hans arffua med nogen reth eller landzlagh Tha tilplikter jak mik med myne arffue at vederlegge her Age eller hans arffua swa got gotz igen [legge¹ med lighe myken renthe och j swa godhe leyæ jnnan sex vikor ther epter thet wore honom frangaat Oc giffuer jak herritzhøffdingen fulla makt i thet herrede gotzit j ligger at fasthe och ful skæl gore her Aghe pa for^{ne} gotz Forssen nær han eller hans visse budh ther wppa æskendis worder ligerwiiss som jak self nærwore Till thess breffs mere visse och høgre forwaringh Beder jak velburdige men Lindorm Biersson lagman i Vestergotland Karll Bentsson at the henge theris jnsigle wiidh thetta breff med mith eget giffwit j Scara Aarum epter gudz byrd Tusendhe fyræ hwndrat nytighe pa sancti Bernardj dagh etc. etc. etc.

Bagpaa, yngre: Breff på Forszom som Jöns Cnuttson bartt bytte med her Åke Jönson,

¹ Fra [igjen udslettet.

Jøns Knutsson (Tre Roser) gjør vitterligt, at han har gjort Mageskifte med sin Søstersøn *Nils Posse*, der erholder Gaarden *Halby* i Aasehered (Näs Sogn) mod Gaarden *Hunsala* i Rakkeby Sogn (Kållands Hered).

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 3. Segl vedhænger, utydeligt.

308.

6 Decbr. 1490.

Falem.

Alle the Dande men som thetta [bref]f see heller høra Helsar Jach Jøns Knutson kerligh med gudh Gør jach allom vitherligith med thetta mit opne breff ath jach haffuer giorth eth venligith och jamlikith(?) garda skipthe med min kere systherson Niels Pose sa ath han skal haffua en min gardh j Halby ssom ligger pa . . . th [j] Asahæredh och ræntar arlige iij pundh smør Och jach skal haffua en gardh aff for^{da} Niels Pose j [gen] som ligger j Hvndhsala pa Qvallen j Rakkaby sokn som rænthar och iij p(u)ndh smør th[y] afhændher jach for^{de} gardh Halby fraa mik och mina arfua til for^{de} Niels Posa och hans arfua til æwerdeligha ægho Til thessens breff stadfæstelse och ytermere forvarningh bed[er] jach wælburdigh mans jnsigle Knut Biørnson hæradz høfdinge i Asahæradhe och Borqvardh Hanson hæradzhøfdinge pa Kallen med mino eghno hengiandes nidhan fore thetta breff Screffueth paa Faalom Anno domini Mcdlxxx die sancti Nicholai episcopi et confessoris

Arvid Sjurdsøn i Lilleby gjør vitterligt, at han har solgt til velbyrdig Mand *Nils Posse* sin Gaard *Lilleby* med en tilliggende Ødegaard *Graarød* i Borge Sogn i Aamord Skibrede for 80 norske Mark, som han har oppebaaret.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (ved Bytte med svenske Rigsarkiv, Septbr. 1900). Remme til 4 Segl, der mangle. Se Dipl. Norv II No. 885.

Brevets Beskaffenhed synes at antyde en Forfalskning.

309.

Uden Dag 1490?

Segerstad.

Alle them som thetta breff se ælle høre hilsar iak Aruith Sivrdson j Lillaby kerlega med gud gør iak alla vedirlikth med thetta mith opne breff ath jak haur salth ok opladith velbørd(i)gh man Nils Possæ min gardh Lilaby ok en* ok een ødegardh ther til som hedir Grarødth med alle sine til liggilse(?) *til liggilse som til lig-

liggir ok liggith haur fra forno ok nyo vttan gars ok innan med lötum ok lundum som bædre ær ath haur æn missta ok liggir vttan *skus i Borgha sogin i Amardh skebredh fore atta sins tyo nornæ mark, ok kennis iak haur op borith forssta penningh ok sissta ok alla thy i mellan swa ath mik vel ath nøyar thy aff he(n)dir iak mik foor nef(n)de goz fra mik ok mina æruinga ok vndir Nils Posse ok hans æruinga til æverdeleka ægo ok alsz odalsz, til ytir mere visse ok bædre foor varingh hengir iak mith insile fore thetta bref ok bedir iak hederlik man her Ivar Ioanson ok Gudbrandh Thorson ok Olaf Gris i Kølbergh insile med mino fore thetta bref skre(u)ith i Sægersta Anno dominj Medlxxx opa thet tinda

Paa 3 sammenlagte Seglremme læses følgende med Haand fra Slutn. af 15de Aarhundrede: Jegh Niels Polle bekendis medh thette myth ne(r)we(r)endis obne breff ath jegh hawer soldh och opladeth erlegh och welbørdygh man [Nie]ls Clausson ii aff myne garde tiil eth geen køp ffor ffyrsyndhthiwe mark och xvi £ i hwerie mark then enne legher j Barne herret j Byia j Skarstadh soghen och andhen gordh legher paa Falen j Badhen och gywer hware there j landskyldh iijj pundh smør om areth thy aff hendher iegh megh ffor^{de} gaardh och myn arwyngh och tiil egner Niels Clausson thennem och hans arwyngge tiil thesso jegh eller myn arwyngh thennem gen kunno fforneffnde(?) . . . tiil . . .

Michel Jonsson erklærer, at da han og hans Hustru nu ere gamle og sygelige, har han skiftet løst og fast Gods mellem sine Døtre *Asta* og *Birgitte* og med sin (øvrige) faste Eiendom givet sig ind til sin Maag *Peder Jonsson* til Forsørgelse for Levetiden.

Efter Orig. p. Perg., tilhørende Pastoratsadjunkt E. Modin, Ytterhogdal i Herjedalen. Spor af 2 paatrykte Voxsegl.

310. Uden Dag 1490. Lille Herdal.

Helsoor j gudhei ollom Danda Mannum som mit opnæ Breff fføre komandher vardher Thetta kenniss jak Michiel Joonson ath jak gørss nw en aldhrugher man och kra(n)ker arbeslithen och min hwstru tesselikias Jtem haffuer jak beytath millan minum dytthrum Astha och Byrgittha j leysseyrum och fastum huar sin del sum them bordhe haffua aff fadheress geor-

dhæ Jtem haffuer jak lach(t) fore mik ok mina hustrv alla mina fasther egher in til min magher Pedher Ioonson os til forning til Bryd och kledhum saa lengia vy leffua maa jthem oc efther min døth tha vnnar jak minum magher Pedher Joonson til euerdherlika egher och hans Barnum om the gyrra oss forning til døtdher dagga jtem frelssar jak hwnum och hans ervinghum til everdhelikaa egher j vattha och j thyrra fore fødhum och offødhum jnggan ath talla efther min døø Georth och giffuit i mina soken i lilla Herdal Anno dominj Medlxxxx scriffuit vndher danda mane incigil Gunnar Hilligiason och Ioon Arneson

Fem Væbnere og Borgermesteren i Skara gjøre vitterligt, at Fru *Ingerd (Jensdatter)*, *Laurens Snagenbergs* Etterleverske, paa Begjæring af velb. Mand *Nils Klausson (Sparre)*, Hovedsmand paa Elfsborg, bevidnede, at velb. Mand *Eggert Grubendal* i hendes Nærværelse paa Elfsborg for mange Aar siden solgte alt det Jordegods, han da havde frit i sit Væрге, til Nils Klausson mod at beholde det i sin Levetid, og at Fru Ingerd paa Forespørgsel dertil gav sit Samtykke som Eggerts nærmeste Arving.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 3 Vaabensegl og 1 Bomærke vedhænge.
(Se følgende Brev).

311.

20 August 1492.

Skara.

Wij efter^{ne} Arffuid Knwtsson Hans Swensson Jens Dauidsson Gudmwnder Torbiørnsson Anders Beyntzsson wepnere oc Hareldh gulsmyth borgemester j Scare Gøre alle witerlicht meth thettæ wort nerwarendes opne breff at aar efther gutz byrdh thwsende firehwdretde Nytighe paa thet andræ aar mandaghen nesth effter worfrw dagh assumptionis, j Swarte brøthre closter j for^{ne} Scare vare wij tilkraffde aff welbyrdigh man Niels Claouesson høffuitzman paa Elffwesborgh athøre noghen ordh aff welbyrdigh qwinnæ ffrw Jngerdh Her Laurens Snawenbergx effterleffue Tha atspwrde for^{ne} Niels Claouesson hennæ om hwn fullelige tilstodh at welbyrdigh man Eggert Grwbendall j hennes nærware paa for^{de} Elffuesborgh solde hanom alt hans jorde gotz som han paa then tiidh hadhe fritt j sinæ wære hwar thet helzst liggendes war etc. Hwilket hwn sagde jaa oc giorde sin helgens edh ther vpa at hwn war ther nærer manghæ aar tilforen forlednæ Oc hørdhe ther vpa at for^{ne} Eggert vp-lodh oc solde for^{ne} Niels Claouesson alt hans jordegotz ffræa sigh

oc sinæ arffuinge hwar som thet helst liggendes war som forscreffuit staa Meth saa skiell at Eggerth sculle selff nyde for^{ne} gotz j sin liiffs tidh Oc ytermere sagde hwn at Eggert spwrde hennæ til om hwn wille samtycka thettæ samme kœop efter thij at hwn war hans rettæ arffuinge Huilke ærende hwn sagde sigh aldeles haffue samthyckt oc æn nw fullelige tilstadh Oc kendes hwn for oss at for^{ne} Niels Claesson hadhe giorth hennes fullo nœghe ther ffore oc ytermere sagde for oss at hwn ickæ hadhe formodit at hustrv Ragnild eller nogen annen sculle haue kannet sig til atware hans arffuingæ Till thess ytermere wisse oc meræ forwaringh at hwn saa berætte oc tilstodh for oss j alle made som forscreffuit staa Thet withne wij forscreffne meth wore jncigle meth weliaæ oc withskap hengendes nethen fore thetta breff Som ær giffuit aar dagh oc stedh som forscreffuet staa

*Ingerd Jensdatter*¹ gjør vitterligt, at hun har solgt til velbyrdig Mand *Nils Klausson (Sparre)* i Vik alt, hvad der er hende tilfaldt efter hendes Frænde *Eggert Grubendal*, deriblandt ogsaa Indlösningret, til hvad der af hendes Arvegods maatte staa til Løsning.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 7 Segl vedhænge de 4 første (Vaaben) hele, 5. mangler, 6. og 7. helt utydelige. (Se foreg. Brev).

312.

20 August 1492.

Skara.

Alle mæn thettæ breff see eller høre læse Helsser jach Jngerdh Jensdotter kerlige meth wor herre oc gør alle witherlicht nerwarendes oc komesculendes at jach meth myn ffrij weliaæ oc beradhæn modh kennes mich athaffue vpladeth solth oc aldeles affhenth ffræa mich oc mynæ ærffuinge Oc meth thettæ mit nerwarendes opne breff Tileghner oc j hænder antworder Erligh oc welbyrdigh man Niels Claesson j Wiik oc hans arffuinge till ewerdelige eyæ atnydhe oc beholle allé myne eyædeler oc rættigheth som mich ær tilfalleth eller tilfalle kan efter myn kære frænde Eggerth Grwbendall gudh hans siell nadhe j alle the jorde gotzs han atte løsth oc fasth pant oc eyædoms gotzs, thet som han ffrith j synæ wære hadhe hwat thet helst ær jnchtet vnnen taghet Oc skal for^{ne} Niels Claesson haffue full macht mit byrdhe gotz inatløse efter for^{de} Eg-

gerth Grwbendall hwar som thet helzst liggendes ær thet som till løsen staar etc. Oc kennes jach j thettæ for^{ne} mit opne breff at for^{de} Niels Clauessøn haffuer giorth mich føllesth ther fore saa at mich j alle madhe wel nøgher Till thess ytermere wisse oc mere forwaringh hengher jach mit incigle meth welix oc widskap nethen fore thettæ breff meth flere tessæ effter^{ne} godhe mentz jnciglæ som jach ther om til withnesbyrdh betheth haffuer Som ære Arffuid Knwtzssøns j Torp Hans Swensson(s) j Heggetorp Jens Daudidssøns Gudmwndh Torbiørnsøn(s) Anders Beyntsson(s) wepnere oc Hareldh gulsmytz borgemester j Scare Datum Scare Anno Domini Medxcij^o feria 2^a infra octauas assumptionis beate Marie virginis gloriose

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Egert Grupendal

¹ Vaaben en Baad

Jens Knutsson (Tre Roser) og hans Hustru mageskifte en Del Gaarde i Kollandshered til *Nils* og *Knut Posse* mod 4 andre Gaarde.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Vaabensegl (1. med 3 Roser, 2. og 3. med Sparre) vedhænge.

313. 28 Oktbr. 1492. Uden Sted.

For alle the thetta breff kan koma kænix jak Jønix Knwtzson oc myn kære hwstrv mæd thetta vorth nærwarandix ypne breff ath iak haffwer giort eth venligh ok lagligh iordhe skifthe mæd ærligh och velborne mæn Nilix Pose oc Knwt Pose mæd swadana vilkor oc ffor ordh ath jak skal foo thøm iiij gordha j en by som heter Vonga som ligger j Kollandz hæradh iij gordha the rentthe vj pund smør hworthere oc j gord rentter iij pund smør och eth torppe tær samastads rentter ij pund smør ok skal for^{de} Nilix Pose och Knut Pose ffoo mik oc mine hvstrv jgen thesse effter scriffna godz som ær først en gord som ligger j Mæluplandhe by som Swen Siwrdson bor oppo giffwer iiij pund smør oc ij t^{or} korn ok j gordh po Ruden j sama sokn som renter iiij pund smør och ij t^{or} korn som Jwan Ericson oppo bor oc j gord oc oppo Ruden j sama sokn som Jønix Persøn bor oppo som giffwer vj pund smør oc ij t^{or} korn oc j gord j Haldhe by j Ose hæradh giffwer iij pund smør holkit skifthe jach haffwer hær j godhe manna nær vara gyorth mæd myn(e) venix rod oppo bodhe sidher oc om wore at nogod aff for^{de}

rentt kunde mi(n)skas oppo nogræ sydo tho skal thet vp fillas oc bytet thet skal sto stadu(c)th och fasth til æwegh tiid oppo bodhe syder ty aff handdher jac mik oc myn kære hvstrv och hennes arffwa oc til engnar ærligh oc velborene mæn Nilis Pose oc Knwt Pose och theres arffua til æwerdeligh tiid och giæffwer jach hæradz høffdingh fulle mackt skøthe oc skælæ som lagen giffwer til meræ visso oc vitnis børd tho henger jach mith *inselgh nedén ffor thetta breff oc bider jac ærlig ok velborene mæn hær Nilis Faderson Bent Faderson om theras inselgh Screffuid oc giffuid Anno dominj Medlxxxij jpsó die Symonis et Jwde

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Jth skyftes breff med Løns K(n)wtson Niels Pose om Wænghe

Fru *Ingerd Jensdatter*, Hr. *Laurits Snagenbergs* Efterleverske, gjør vitterligt, at hun har solgt til velb. Mand *Nils Klausson (Sparre)* i Vik en Gaard i *Lillehovet* i Bokenes Sogn ved Dragsmark Kloster for 30 Mark i svenske og danske Hvider men forbeholder sig Gjenkjøbsret.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af de 3 vedhængende Segl er kun 1. nogenlunde tydeligt (en Baad?) (Jfr. No. 311—12 ovenfor).

314.

3 Februar 1493.

Uden Sted.

Alle mæn thettæ breff see eller høre læse Helsser jach Ingerdh Jenssedotter Her Lauris Snawenborgx effterleffue kerlige meth war herræ oc gør alle witerlicht nerwarendes oc komeculendes at jach meth myn ffrij welia oc berath modh kennes mich athaffue vpladeth solth oc affhendh fraa mich oc mynæ arffuinge oc meth thetta mit opne breff tileghner oc aldels j hænder antworder Erligh oc welbyrdig man Niels Clauesson j Wiik oc hans arffuingæ til ewerdelige eyæ atnyde oc beholle en gardh liggendes j Lillæhoffwith j Bogheness sogen wid Draxmarcke closter som Asmwndh nw vdi boor skyller arlige ij tynner malth Meth alle thenne for^{ne} gardz rettæ tillager som ær tomt oc tomtæstadh agher ængh skogh marck ffiskewatn ffægangh woth oc thørt jnnen marckes oc vden alt thet som ther nw tilligger oc aff alder tillighet haffuer jnchtet vnén taghet ffor huilken for^{de} gardh jach kennes mich op haffue boreth til myn fulle nøghe aff for^{ne} Niels Clauesson xxx mark

swenska danske hwidhe etc. Thij tilbinder jach mich oc mynæ arffuinge ffor^{de} Niels Clauesson oc hans arffuinge thenne for^{ne} gardh meth alle sinæ rettæ tillagher som forscreffuet staa at frij ffrelsse hemlæ oc fulkomelige tilatstaa til ewerdelige eyæ behollesculendes ffor hwarss mantz hinder eller tiltall Dagh meth sadanne forordh Om jach eller mynæ arffuinge theckes for^{ne} gardh igen haffue Tha skal han staa oss til eth friith genkøp for sadanne en swm penninge som forscreffuit staa Til ytermere wisse oc mere forwaringh lader jach meth welæ oc widskap henghæ mit jnciglæ nethen fore thettæ. opne breff meth flere tesse effter^{ne} gode mæntz jnciglæ som jach ther om til withnes bethet haffuer som ære Bertel Persson hæretzhøffding j Collantz hæreth oc Ralandh Maghensson hæretzhøffdingh j Askiemshæreth wepnere Datum Anno domini Mcdxcii^o ipso die beatj Blasij episcopi

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: breff om en gaard i Nørige — lidt yngre: benemd lille Hoffwed her Niels Klasson(s) køp

Vidnesbyrd om, at *Peder og Andres Olafssønner* i Sande skjænkede sin Odelsret i *Vesterhus* til Upsala Domkirke og Biskopsbord, da Erkebiskop *Jakob* af Upsala visiterede ved *Brunflo* Kirke.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 1. og 3. Segl vedhænge, utydelige. (Jfr. No. 284 og 306 ovenfor).

315.

22 Januar 1494.

Brunflo.

Allemen som thetta breff see eller høre skal vittherligith wara ath thentiidh Verdugasthe fadher j gudhi Ærchebiscop Jacob hii Vpsala hwlt h sith æmbithe widh Brwnflo kirkio Anno dominj etc. xciiij jpsodie sancti Vincencii Tha kænnopts wy her æpther screffne Pedher Olafson och Andres Olafson j Sandhom med godwilia ok beradna moodhe giffuidh warth fwlla jaa ok samtykkie waara odalzbørddh som wy haffdholm til Westherhws Thy skyliom wy vndhan oss ok warom ærffwinghom och tilængnom wy Sancte Erix domkirkia och til biscops boordhe ther samastadz til æwerdelega ægho ffor oss och wara forældhra til æwerdelega sielagangh Til meera sannigdh ok bæthre forwarii(n)gh Tha næmpdhe lensmannen Niels Pedherson ottho fastho som swa heethe Larens Jngemundson Steen Pederson Kætil Olafson Mattis j Walabakka Olaff hii Grythe Magnus

Nielsson Kætil hi Guthestadhom och Magnus Olaffson Vitnismen Pedher hii Hagha Magnus ibidem och allom soknabondhom nærwarandhe och a hørandhe oppa samatiidh Til meere visse och stadfestilse her oppa hengher jach for^{no} Pedher Olafson mith jncigle ok jak Andres Olafson bedhis beskedelighe manna jncigle Magnus Nielsson ok Kætil Olafson mædhan jach siælfuer ey jncigle agher Screffuith aar och dagh som forscreffuidh staar etc.

Tolv Mænd kundgjøre, at de dømte i en Sag mellem *Niklis Hafthorsson* paa den ene Side og paa den anden *Per Jonsson* og hans Broder *Enar*, der ved Vidner bevistes at have solgt til Niklis østre Gaarden i *Akereng*, hvilket Salg da blev stadfæstet.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Brevet har havt 3 Segl, der mangle.

316.

Uden Dag 1494.

Sproteid.

Alle men som thetta breff se æller hœra helsom vy her effthernemnas Marthen j Øy Lars j Kluxas Per i Swensas Thore j Jacopsas Siurdh j Hara Olaff ibidem Henrik ibidem Per i Torp Lars i Kalppestadhe Andhers j Stamnager(d)he Fasthe j Anghilstadhe Kætil i *Gaustestadhe kerlig med gudh kwnnoth gørom ath vy varom i dom nemde pa vart laghting a Sprothede arom effther gudz byrdh etc. nonagessimio iiij^o j myllom Nielis Hafftorson pa then eno j^{wo} pa then andre j^{wo} Per Jonson ok hans brodher Enar om en j^{wan} gardh som Akeræng hether kraffwom vy fornemde doms men ther(e)s vithne komo tha fram twa beskedhne men som sa hetha Magnus Nielson ok Olaff Stenson ok sworo fullan bokaredh ath for^{de} Nielis Hafftorson kœpthe adhernemda østra gardhin j Akeræng med syna pœni(n)gga [som han vpbar for sit odal¹ ok betaladhe fœrstha pœningh ok sidhersthe thy dœmdom vy thet kœp stadhught ok fast ath bliffwa effther thenne dagh hwar thet rywffwer eller rywffwa lather swere xij manna domroff. ok lagma(n)s orskord om ey annadh sannare fyns til mere wisso hænggyom vy var insighle som ær Magnus Hanson Maghnus Nielson Olaff Stenson nidhan vndher thetta breff

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med en anden Haand.

Jens Jenssen (Skanke?) af Vaaben erkjender, at han har solgt til erlig og velbyrdig Mand Peder Knag to Gaarde ved Navn Trosnes i Grumshered i Vermeland, der i aarlig Afgift erlægge 11 Pund Smør og 13 Spegelaxe, for 88 Mark i Stockholms Mynt, som han har oppebaaret.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Segl vedhænge (1. Skanke-vaaben. 2. en Vinge. 3. et Hjortehoved). (Jfr. No. 320 nedenfor).

317. 26 Januar 1495. Arboga.

Jak Jens Jensson aff wapn kennis apenbarlighe med thette mit nerffuarendes opne breff ath iak med myn frij wilia oc beradhit moth haffuer saalth hembladh oc vplatit Erligh oc welbyrdugh man Peder Knag two myne gardha som heta Trosnes liggiendes i Grwmsh(e)rratt j Nora sokn j Wermelandh hwilka two gardha som rænta huart aar xj pund smør oc xiiij spikelaxa ffor nytie mark two mark mynne j godhe gilde Stokholms mynt ørtugha taall som nw i Vplandh genge ock geffwa ære, Huilka forscreffne two mark mynne æn nytie jak kennis mik alleledhis till godhe nøye haffua redheligha oc klarlighe vpburitt. Thij affhender jak these for^{de} tw gardha fra mik oc myne arffuinger oc till eghnar thøm for^{de} Peder Knag oc hans arffuinger alleledhis ok fulleligha till ewerdelighe egha vtan alt arght hinder eller hielperedhe oc vtan alle nye fwnder oc gamble med aker oc ængh skogh oc mark Strøma oc fiske watn j wato ok thërro engo vndan takno som ther nw till ligger oc aff alder till leghit haffuer frij ok frælst oc wklandrath for alle the som ther wilia eller kunne vpatala Wareth swo thet gudh forbiwdhe ath these for^{de} two gardha for^{ne} Pedher Knagh i nokra matte aff ginge med nokon lagh eller rætt. Tha tillplichther iak mik oc myne arffuinge for^{de} Pedher Knag eller [hans aruinge¹ swo godhe two gardha ock i swo godhe beleghe med swo godhe renta igen widherlegge jnnan vj wiker ther nest efftir som laghin jnne holda. Till mere wisse oc høghre forwarningh. tha haffuer iak bedhit these Erligha oc welbyrdughe men om theris jncegle atlata hengie nedhin thette breff med myno eghno jncegle vppa thet ath thette køp wbrytelighe holdas skall Som er Oleff Biorsson laghman i Wermelandh oc Anders Ericsson wepnare Som giffuit oc screffuit ær j Arbogha pa Mandagin nest efter sancte Pawels dagh Anno domini Millesimoquadringentesimo Nonagesimo quinto.

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Throsnes i Wermeland — Fra 17de Aarh.: Nagre breff paa Lattinnaa, etc. — Paa den tredie Seglrem: [Ch]ristus Amen Deus in adiutorium

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Magnus Hanssøn, Lagmand i Jemteland, bevidner, at han i Brunflo Kirke hørte Presten sammesteds Hr. *Lafrens*, Provst over Jemteland, tre Gange opbyde *Vesterhus* til Kjøbs for dem, der maatte være arveberettigede dertil.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet vedhænger, noget utydeligt. (Jfr. No. 264, 306 og 315 ovenfor).

318. 24 Mai 1495. Hagnastad.

Thes bekenness iak Magnuss Hansson lagman i Iempteland meth tesso nerwarandis opno breffwe ath iak ner war ok oppa hørðhe, j Brwnflo kyrkio ath hedherligh man herre Laffrens kyrkioherre ther samastadz ok prowsth offwer Iempteland bødth wp Westrwss laglighe thil køpss allom them som ther vare skylle eller thilborne Thetta fformemna wpbodh giordhe han tre resor allom kyrkio almoghanum nerwarandis Thil ythermera skel ok san vitnisbørðh hengher iak mith insigle nedhan vndher thetta breff ssom giorth var oppa lagmanssgardin i Hangnastadh Arwm efter gudz bødth Twsandha fyrahvndrath nighietighie pa thet femthe areth sswnedagin nest efter sancti Erikss dagh

Bagpaa: Vestrvs

De tydske Kjøbmænds Oldermænd i *Bergen* tilskrive sine tre Prokuratorer i *Lübeck* angaaende sine Ønsker med Hensyn til forskjellige Pengesforhold, Skibsrederi, Udbetalinger, Borgen, Regnskab, samt om Skipper *Knud*, der har fert en Drabsmand bort fra Landet, om *Gert Bonhof*, om Fiskevarernes Pakning, om Fragten af ledige Tønder, om Skrivematerialier m. m.

Efter Orig. p. Papir i Bergesfahrer-Arkivet i Lübecks Handelskammer. Fol. pat. med Spor af udvendig Forsegling. Hullet. (Jfr. Hanserecesse 3. Abth. 1477—1530, bearb. v. D. Schäfer III S. 256).

319. 20 Juni [14]95. Bergen.

Vnnszen fruntliken denst myt begeringhe alles guden to- uoren. Erszsamen besunderen guden frunde. Juwe antworde

vppe vnse scriffte van desseme vnde deme vorgangenen jare juw gescreuen hebbe wy entfangen vnde tho guder mathe vorstanden, dar jnne gij vnder anderen beri[cht]en dat gij dat takel van des kopmans holke myt touwe harnsche bussen vnde alle dat dar tho horet vorkofft hebben, vor dre hondert gulden, vnde dat gelt gelecht. an eyn veirde parth schepes, myt Symon Jonszon, vnde gy befruchten juw, dat gij dar nicht konnen mede tho dyken etc. Derwegen voge wy juw tho wetende, dat de kopman vnde wy, neynerleyewysz, hoger reden wyllen, dan so vele parthes, alse vppe sodane takel vnde touwe myt syner thobehoringhe komen wil, dar kome dan so vele parthes vppe, alse jd lijck is, wente de kopman hefft des holkes haluen schaden noch gehath, alse juw vnde velen kopluden wol witlik is, wo jd darumme js, Ock is de kopman noch vaste to achteren vnde jn merckliker schult, dat he neyn redegelt an schepe leggen kan. ehr dertijt dat sodant betalt js etc. Vortmer guden frunde so gij schriuen van deme ouerkofften gelde, alse nu vppe wynnachten negestvorden, scholde vthgekomen hebben, dat sodant so clare nicht tho engeyt vnde dat gij derwegen nicht mere dan vij^c xxvij mark entfangen hebben etc. Derhaluen guden frunde is vnse fruntlike bogere, dat gy juw myt deme scharpesten an de jenne holden, de hijr jnne vorsumelick geworden sin, dat se den houetstol myt der renthe vornogen, vnde se neynerleye [wysz¹ slippen, Jn deme se bynnen Lubeke radt vinden konnen wente by sodane beschede hebben se des kopmans gelt entfangen, vnde iffte gij desses van allen nicht konden bekomen so schriuet vns myt den ersten, namen by namen war sodane ghebreck ane is, vppe dat wij hijr des kopmans gelt van oren guderen vorforderen mogen, vnde were an deme holke so vele nicht vorsehen gewest, so were de kopman touoren gewest dar he nu tho achteren is etc. dat wij dar nu by laten moten, god mote vortan alle dinck tome besten vorfogen etc. Jtem wo wij jd werden holdende, myt Johan Syl Dyrick Melxstere vnde myt oren borgen, dar wylle wij juw, (wilt god) toer kopsteuen bescheyt van schriuen, dergeliken van zeligen Hans Nyssels saken, van den clenodien tho Bosten etc. vnde iffte gij derwegen vth Engelant noch tijdinghe worden krigende, wyllt vns vorwitliken, vnde bouen alle guden frunde, so schriuet vns nu clare rekenschuppe, alse wy vaken van juw begeret hebben etc. Ock guden frunde so gij schriuen

dat gij van schipper Knute borgen bogheret hebben, derwegene dat he toer kopsteuen negestvorgangen morderes hijr vth demelände gevoret hadde etc. Dar konne wij juw nu vordere nicht vpschriuen, nach deme Hinrick Engelke noch nicht toer stede gekomen is, sunder wyl he juw neynen horsam don jsset dat he hijr toerstede komende werdt he en schal beide van der herschup vnde ock van vns nicht vorgetten werden, Dergeliken so hefft vns Gerd Bonhoff syne . . . geschrifte gesant, dar vppe wy eme vor antworde gescreuen hebben, alsoe gij jn der copien hijr jnne vorsloten² vindende werden. Wil he juw derwegene horsam don moge gij van eme nemen, wil he auer myt juw vor deme erszamen rade tho rechte wesen so moge eme dar antworten vnde beschermen den kopman myt eyneme artikele vnser wyllekores de alsus ludende is. Jtem so schal, nemant noch kopman iffte knecht, sunder vulboret vnde weten des kopmans jenighen vplop vorsamelinghe iffte conspiratien maken, dar de kopman jn last vnde arbeyt. vmme mochte komen, by penen des kopmans rechticheyt, vnde vmme sodane sake willen hefft he sick suluen vthlage lecht, alsoe gij vth der aueschrift vnser breues an en gescreuen wol vorstande werden, vnde wy vormoden vns ganzeliken, dat wy des vor den steden vnde eyneme ydermanne wol bekant mogen wesen. Jtem so gy ock schriuen dat de lantveringhe ouer itlike vnser koplude clagen dat se myt der quaden packenge de markede vorderuen etc., Dusdzanz hebben wy deme gemeynen kopmanne vorgegeuen vnde lesen laten vnde so en konden wy vppe de tijt dar neyn [g]ud middel jnne vinden. Men wij scholden sodant wedder an juw vorschriuen, dat gij vns de namkundich maken, iffte dat borger iffte gesellen sin, vnde jn deme . . . gij jd dar by den b n vnde eyn komen konden, dat se dat suluen laten wolden so wolde wij hijr na juwem [scha.?]de by broke vppesetten kopman iffte geselle, suluen personliken ed . . . edder ock dorch syne vmbodeslude [myt] oreme vissche, de [de]ssen nage[st]en steden alsoe tho Collen tho Cassel tho [Lo]juwenborch tho Lieptz tho Franck[forth] vnde tho Norenberch vorsoken scholde by penen .l. r. gulden. Wiste gij ock mehre mercklike markede, de moge gij vns uweme gudeme rade mede vorwitliken, dar wille wij vns gerne jnne bewisen, alsoe j[uw] dat nuttest duncket wesen etc. [Vortm]er guden frunde, so claget hijr vaste alle

manne, dat se vele ledige tunnen krigen [myt?] deme bere alsoe
 hijr vrome lude [jnsc]hepen, derwegene hadden wy de schipperen
 vor vns, vnde geuen one en sodant tho jrkennde, dede, denne
 de meesten luden, vnde alsoe se berichtet syn, so
 scholen se vppe deme prame ledige tunnen by sick hebben, vnde
 wes se nicht llen se in de leddigen tunnen,
 vnde betappen vaste alle tunnen eher se, de jn dat schip leue-
 reren, Derwegen guden [frunde] iken, dat gij dyt den
 pramheren vorwitliken vnde bestellent so myt one, dat se jd der-
 wegene anderes nicht recht is, vnde de
 dar alte vnlimpliken mede varen, dat de dar ouer gestraffet wer-
 den, Dergeliken so [den schipperen dede hijr toerstede
 weren muntlike gesecht, dat se darvppe vorsehen sin. dat se
 vulle tunnen jn nemen, vnde . . at ock . . . dat se van oreme
 volke nicht werden betappet, wert dar gebreck ane befunden, dat
 schal men den schip n an fracht, Jffte se scholen
 jd betalen wyl de fracht nicht tho reken, So bidde wy ock
 andechtigen, dat gij dyt fracht[her]en ock witlick don,
 dat se de schepperen na dessere tijt, ock by sodaneme beschede
 vorfrachten willen alsoe vorge[schreuen] js, wen . . . wil anderes
 derhaluen jo lengk jo slymmer werden etc. Jtem twe dekere per-
 gamentes xvij boke papires black p[ennen] vnde zegel was hebbe
 wy van Merten Delewatere entfangen, hijr mede gode salichliken
 beualen. Screuen vnder vnseme des gemeynen kopmans jngesegel
 ame sonnauende na corporis Christi anno etc. xcv.

Olderlude des gemeynen Dutzschen kop-
 mans van der Hansze nu toertijt tho Ber-
 ghen jn Norwegen residerende.

Udskrift: Denne erszamen mannen Herman Bucke Lambert Loffe
 vnde Hans Verner (Veren?) tho Lubeke des kopmans van Berghen
 houetluden vnde procuratores vnsen besunderen guden frunden
 samptliken vnde besunderen fruntliken geschreuen.

Bagpaa med en anden Haand: Anno xcv na pinxten.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Vedligger nu ikke.

Jesn Jenssøn (Skanke?) paa Aspe gjør vitterligt, at han har pantsat til erlig og velbyrdig Sven *Klaus Kyle Gaardene Alme og Arneberg* for 40 Mark i Stockholms Mynt.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet (Skankevaaben) vedhænger. (Jfr. No. 317 ovenfor).

320.

18 Juli 1495.

Stockholm.

J Agh Jens Jensson pa Aspe Gør viterlict med thette mit neruarendes opne breff thet jagh j pant setther Erligh och velbyrdigh swen Claus Kylæ en min gard som hither Alme renther iij tonner *kørn och en som hither Arnebergh renther iij tonner korn for xl march ört. Stocholms mynt for^{ne} Claus Kylæ ath nythæ brwge och beholde for eth brwgelict pant for^{ne} ij garde med all rente til tess thet iagh eller mine arffue haffue for nøyeth for^{ne} Claus Kylæ eller hans arffue for^{ne} peni(n)ge i ghen i sa gode rede som iagh thønnom [nw¹ aff hannom anammet haffuer Och nar som iagh eller mine arffwe haffwe fornøyeth for^{ne} Claus Kylæ eller hans arffue for^{ne} xl march i ghen tha skal for^{ne} Claus Kylæ eller hans arffue antworde megh eller mine arffwæ for^{ne} ij garde i ghen for vthan alt hindher eller hielpærede Til ytermere vissæ och bether forworningh hengher iagh mit indceylæ nethen for thette mit breff Scriptum Stocholm løwerdaghén for sancta Margarete dagh Anno dominj *millecimo quadringgentecimo nonagecimo quinto etc.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Borgermestere og Raadmænd i Stockholm gjøre vitterligt, at deres Medborger *Matthis Lutke* begjærede et Vidnesbyrd med sig til Kalmar om det Gods, som afløde *Axel Olsson (Skanke)* havde frataget flere af deres Medborgere under en fredelig Tid, hvilket Vidnesbyrd meddeltes tilligemed et andet angaaende Kjøbsvenden *Hans Scharnows* Negtelse af at have skrevet et Brev til Axel Olssøns Forsvar.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Stockholms Segl (St. Erik) vedhænger; grønt Vox, belagt m. Papir i Trækapsel.

321.

8 August 1495.

Stockholm.

Wij Borgamestara ock Radhmen j Stocholm Gøre wytterlicht medh thette wart nerwarendes apne breff atj dach som wy fore Retta satom j ware Radzstue kom fore oss j rettin thenne breffuisere *Mattis Lutke* war kere medborgere och wort aff ossz

begerende eth breff ock wyderkennilse medh sich nydh til Calmaren aff war stadz tenckiebock ludende om tet gotz som framledne Axel Olsson medh sit parthij vare medbrødher ok borgera affhendt hade for noger føge Aar forledin j skypper Skoofatz(?) skyp, j en felig Dach ok frydh som begrepin och stadfest war ok appenbarlicha forkynnet offuer tesse thry Ryken Huilka godelmen som her vpmepnes som sit then tijden mysto hwar personlige wijdh sich primo Oleff Matsson war medbroder ther jnne hade vij messa kopper vogo xxvj skyppund och ij lyspund ena lest jern och ij knypper ketzlar vogho ij skyppund och iij lyspund Jtem æn war medbrodher Pedher Skytte ther jnne hade twa messa kopper wogho viij skyppund viij lyspundh och vj marc pund Jtem Hans Sledorn iijj messa kopper vogho xv skyppund viij lyspund och v marc pund Jtem Hans Hwffuendall v mesa kopper wogo xjx skyppund en lest jern och ith fath Rwmmenj Jtem Claues screddere v messa kopper vogho xjx skyppundh viij lyspund ok vj marc pund och ther medh j lest jern Jtem Hinric van demme Bwske ther jnne hade iijj messa kopper vogho xiiij skyppund och xv marc pund Huilke alle forscreffne vare kera medhbrøder ock borgara personligæ hwar serdelis for sich thette forrørde gotz fore ossz alle j rettin besworo ok hwillo medh theris eedh medh thera vthrechta fingra a kors och Helgadoma ok bade thøm swa gudh hielpa ath the thet for^{ne} gotz mysth hadho ok framledhne Axel Olsson medh sith partij thøm thet affrenth hadho j en felich dach och fryth som forrørth ær etc. *ffrandelis om Aarith ther effther om apostolorum Petrj och Paulj tijdh kom thenne for^{ne} breffuisere Mattis til rettha och tilthallade framledne Hans Scharnow køpsuen och liggere her then tijden war om ith breff som han schulle haffua dichtath och vthscreffuit som røde om fornempde gotz Medh huilket breff for^{de} Axel Olsson hade laugelicha eth storth forswar fore the verdige och Erlige [gode¹ herrer Rikesens Raadh aff Danmarck Huilketh breff som her wareth hade j retta fore the verdigesta verdighe fedher Erlige herrer och godemen warth Rykessens Raadh her j Grabrødtra closter Och for^{da} Hans Skarnow ther tha samma tijdh wedher til swars war ok bødth sich ther om j retta, Huilket breff han storlicha nekadhe och nesadhe Ok sade sich thet fulleliga affwerrie wylia attet aldrich war hans handscript Som han och tha beuiste medh sin rekinschaps bock

fore the gode verdige herrer alle huilken sin rekinschaps bock han til stedes medh sich hade j rettin, Och funnes ey bochen och breffuit vjdh ena handscripth Ther medh wort for^{de} Hans Skarnnow forelagth, ath han schulle thet affwerie sielffuer tolfte jn vppa ware Radzstue ath thet ey waar hans handscriptt eller latit tet breffuit scriffue eller och medh warith j Raadh eller Daadh ath thet screffuit warth lønlige eller appenbarlige etc. Huilken eedh fornempde Hans Scharnow fulbordade och fult gjorde som hannom aff the verdhige herrer forelacht war medh xij bolfaste dandemen som war stadz tenckiebock yterligere vtuiser och jnneholler bade Aar och Dach som tilbør etc. Ath swa ær giorth och allaledes fulkompnat och fulbordet som for screffuat staar vytne wij och tilstande medh warth stadz Secrete och Jnsigle her nedhan fore henghiendes vjdh thette breff Som snarlige screffuit och giffuit ær j Stocholm løgherdagen nesh fore Sancte Lauris Dach som tha fyrades fore hans Affthan Anno Dominj Millessimo Quadringentesimo Nonagessimointo.

Bagpaa: boswaren vppe Axsel Olufsen vppe de genamen goder jn veligen dage

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Lagmanden *Erland Andersson* i Bergen og Raadmændene sammesteds tilskrive Abbedissen og Konfessoren i Vadstena, angående den slette Tilstand, hvori *Munkelivs Kloster* befinder sig under den nuværende Konfessor *Laurens Olafsson*, der ganske sætter sig ud over Abbedissens Vilie, hvorfor der begjæres sendt en Mand, der kan holde Regler og Orden i Hævd, da Brødrene ellers ville forlade Klosteret.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Brevform; Halvark med Spor af udvendig paatrykt, stort Segl i grønt Vox. (Se Langes Klosterhist. 2 Udg. S. 306).

322.

1 Januar 1496.

Bergen.

Wenligha Helsa med gud. nw oc alltidh. Maa j vite kære frw abbadisa. Confessor. oc heyla conuentit j Vazstena Thet idhart clostir Munkaliff staar ganzsca krankliga. her j Berguen. ffør ty. at thøm brystir. een godh man til Confessor. Oc vore thet nytligit. at j giordin for gudz sculd. oc sendir her een dandeman. som closters bestæ vil vite. oc sancta Birgitta regla vil halda med hedir oc makt. som ther til hørir. Oc görin j

ecke thet. tha vilia brødernæ fara tedhan. The til Sweries som ther æro fødth. Oc the til Danmark som ther æro fødhe. ffør ty. at thet gar ecke saa væl nw. som thet gik j broder Ketils thiid. gud hans siel. nadhe Ty. at abbadisan. som mæst sculde radha hon. radher nw mynst. Oc ma j merkiæ. Hurw rætwiis han er. som nw er Confessor. The testament. som gifuit vardir. til clostrit. thøm takir han til sik [oc¹ gifuir abbadisan huad honum lystir. Jtem maa j oc vita. at the hafde ij brødir. til Nordlandh j fiordh. oc thigdo. til at bithala clostirs sculd. oc forbedræ. clostrit med. Oc tha fiskin kom till. Berguen. tha vilde abbadisan oc clostirs kōpman. borit vp. then fisk j sin sculd. fore. v^c. gilden. oc han fik ther ecke en fisk aff. oc ecke abbadisan. Huad Confessor brodir Laurens giorde ther wt aff thet veet han sielfuer. Jtem fisk var ther gifuen til. j houst aff Nordfarom. brødrom oc systrom til kost. thet tok brodir Laurens til sik. Jtem hafuer han eet steigirhus oc kost. besynnirliga nær sik. Er thet idra regla. thet vitin j bedre æn vy vitom. Oc ther hafuer clostirs kōpman. mykit owilia til abbadisan. at han faar ecke sin sculdth. Æn tha. at hon kan thet ecke bedræ. Oc kan thenna brefuisaren. Haluardh. berættæ jder med mwinnin manga ærende. thet vy kunnom ecke scrifua nw om sin j breffuit. Ey mer j thenna her thiid. vari gud med jder oc sancta Birgitta. Scriptum Bergis in Circumcisione dominj. Anno dominj Mcdxcvj^o.

Erlandh Anderson lagman j Berguen
oc Radmennena ther sama stadz.

Udskrift: Ærlighe jumfrv. ffrw Abbatissa et Confessor j Vazstena sendes thetta breff.

Bagpaa: litere [legiferi Bergensis¹ queremoniales super fratrem Laurencium Olai de diuersis excessibus

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Johan Mogensson (Natt och Dag) i Göksholm og hans Søstre og Svogre træffe en Aftale om Indløsning af det Jordegods, som deres afdøde Søstersøn *Jens Jensson* (Dyre?) har bortsat, men som nu foreløbig indløses af deres Søster *Birgitte Mogensdatter* og hendes Mand *Abraham Christiernsson* (Lejonhufvud). Angaar tildels Slægten Tre Roser, af hvilken *Jens Knutsen* medbesegler ligesom *Jens Ulfsson* (Roos) af Ervala.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 5 Segl vedhænger 2. (Tre Roser).

323.

26 Mai 1496.

Arboga.

Allemen som thette breff see eller høre lessis Helsæ wij effterscreffne Jahan Maghensson j Gökxholm aff wapn Ærmegardh Fyкке Bylows dotter fulmektwgh pa Erligh oc welbyrdugh manz Sigge Larenssons oc hans kære hwstrv, hwstrv Cristinæ Maghensadotter war kære syster wegna Eric Jensson i Sæm fulmektugh pa synne kære ælskeligha hwstrv wegna hwstrv Margretta oc war kære systher Ewinnelighe med warom herra Jhu. Ch^o. Thet skall alle dandemen witherligit wara ath wij for^{ne} fyre syskene som ær for^{de} Jahan Maghensson Birgittæ Maghensadotter. Cristinæ Maghensadotter. oc Margrettæ Maghensadotter oss ær eth arff tillfallith j jordhægotz oc j løsøre efter Erligh oc welbyrdugh swen Jens Jensson frw Sicelie Magensadotter søn gudh begges theres syell nadhe hwilkith gotz som [han¹ endelis olagligha haffde bort saalth i manga fræmedhe hænder fra synæ rette arffwinge oc efftirkomande Tha ære wij for^{ne} alle iiij syskene nw swo endrachtelighe eens wordhne meth ena kerlighe endracht samtykkio oc beradhit mooth ath wij achtæ thet samma gotz igen løsæ hwar wij kwnne thet helszt vpspørie Tha haffuer war kære metbrodher Abram Cristiernsson oc hans kære elskelighe hwstru, hwstrv Birgittæ war kære systher vntsatt oss met Siwtye mark oc tw hwndrathe mark redhe peninge j swodane Stokholms mynth som nw genge oc geffwe ære swo ath x mark skule gøre ena løduge mark sylffuer Hwilkæ for^{ne} peninge wij kennes oss alleledhis fult oc fast redheligha oc klarlige vpburit haffue till godhe nøye vthan alth hinder oc hielperædhe aff for^{de} war ælskelighe metbrodher Abram Cristiernsson oc aff hans elskelige hwstrv hwstru Birgittæ war kære elskelige systher Hwilket gotz som wij haffue nw først igen køpth aff hwstru Mektille Jens Ywerssons efftirleffwæ for thesse fornempdæ peninge Som ær først en gardh j Ledzsbergh liggendes j Lotæ sokn i Trøgden som renther iiij pund korn oc ena mark peninge som køpt war for fyresynnem tiwgho mark Oc thre gardha j Wreta liggendes j samma sokn for nytye mark [oc¹ hwndrethe oc renta ena lest korn oc halff fyerdhe mark peninge huart aar Nw her efftir tha haffue wij for^{ne} syskene Jahan Maghensson Eric Jensson pa for^{ne} mynne ælskelighæ hwstrv wegna Margrettæ Maghensadotter. Ok jak Ærmegardh fulmektwgh pa myn

kære maags Sigge Larenssons Oc Cristinæ myn dotters wegna meth enom frij fwlkommeligha wilia endracht oc samtykkio oc beradhit mooth saalth hembladh oc vpladit thette for^{de} gotz for^{de} war kære medhbrodher Abram Cristiernsson oc hans kære ælskelighe hwstrv hwstrv Birgitte Maghensadotter war kære ælskelighe syster till eth rætt wedderkøp som ær thenne for^{de} gardh først j Leedzbergh liggendes j for^{de} Løtæ sokn j Trøgden som renther fyre pund korn oc ena mark peninge for for^{ne} fyresynnetiwgho mark Oc for^{ne} thre gardha j Wreta j samma sokn som rentæ ena lest korn oc iiij mark peninge for for^{ne} nytte mark oc hwdrethe Hwilkæ for^{ne} peninge swmma wij for^{ne} Jahan Maghensson Eric Jensson Oc Ærmegardh kennes oss alleledhis oc fullelighæ klarlighe oc redhelighe haffue vpburit till godhe nøye j swadane mynt som for^{nit} staar Oc j swodane matta oc med swadane wilkor oc forordh ath for^{de} Abram Cristiernsson oc hans kære for^{de} ælskelighæ hwstrv hwstrv Birgitte oc theres arffuinge skule haffue nywta oc frij oc quitt bruka affradh landgille oc all annor rettigheit som ther plæger aarligha aars affgaa till eth rætt wedderkøp vndantakin all kirkione rætt Oc enkte skall affslaas j hoffwedswmmena till thess gudh føgher at for^{de} Abram oc hans kære elskeligha hwstrv, hwstrv Birgitte theres for^{ne} Summa peninge jgen faa j swo godhe tro oc j swo godhe redha som wij thøm nw vpburit haffue. Oc ytthermera nar gudh føgher ath wij thøm thenne for^{ne} Swmma peninge formwgho oc kwnno igen betale oc flere goz jnløsæ som swo olaglige ære bortsalde oc wtsatte Tha skule wij alla iiij syskene gaa hwar till sin parth oc deell skiffæ oc erffwa oc bytæ med ena endracht oc kerleck som Sweriges lagh jne holdher Till mera wisse oc ytthermera forwarning ath wij haffue thette for^{de} gotz swo endrachteligha oc winligæ saalt oc vplatit till eth rætt wedderkøp som for^{nit} staar Tha lather iak for^{ne} Jahan Maghensson medh Erligh oc welbyrdugh manz Jens Knudsens pa sin kære søns Eric Jenssens wegna Oc jac Ærmegardh wore jncegle meth thesse Erligha oc welbyrdugh menz jncegle som wij haffue ther till bidhit meth wore jncegle [at hengie for thette breff¹ till et fulkommeligit wtnisbyrdh som ær Jens Vlfsson j Erffwale oc Peder Knag hærithzhoffdingie i Akerbo herratt Datum Arbugis feria quinta pentecostes Anno domini Mcdxcsexto

Bagpaa: Jtem thette breff lyter oppa Wrede och Lesbærg oppo Trøydenn etc. 30 etc. Jtem thenna breff lagha al vty then stora hassken som j kystena stodh som nw ære *ær somman bwndid

Paa fjerde Seglrem: Alle men som thette breff (see) eller høre huilkit

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Johan Mogenssøn i Gøksholm og hans Svogre *Sigge Larensøn (Sparre)* i Nygaard og *Erik Jenssøn (Tre Roser)* i Sem paa sine Hustruers Vegne stadfæste det Mageskifte, som Søstersønnen, afdøde *Jens Jenssøn (Dyre?)* har gjort med sin Moster *Birgitte Mogensdatter*, Abraham Christiernssøns Hustru. Medbeseglet af Hr. *Svarte Jens* og *Jens Knudssøn (Tre Roser)*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 5 Segl mangle. (Se foregaaende og følgende Brev).

324.

30 Mai 1496.

Arboga.

Alle the godhemen som thette breff see eller høre lessis Helsom wij efftirscreffne Jahan Maghenssøn j Gøksholm Sigge Larensøn j Nygardh. Eric Jenssøn i Sææm wepnara. Ewinnelighe med warom herra Ihu. Ch°. Oc gørom witherligit med thette wort opne breff ath wij ære alle thry Syskene endrakterlighe kerlighe med enom godhom wilia eens wordhne besynderlighe jak Sigge Larensøn oc jak Eric Jenssøn pa beggis wara ælskelighe hwstrvr wegna Cristinæ Maghensadotter oc Margretta Maghensdotter Till ath stadfæsta oc fulbordhe thet køp oc skifte som Iens Ienssøn war systherson gudh hans syell nadhe haffde giort med synne elskelighe modhersysther ware systher oc alles wara syster hwstru Birgitte Maghenssedotter welbyrdug manz Abram Cristiernssøns hwstru. Oc thij bidhiom wij oc fwlmektwghe gørom hærithøffdingie j Glanszhamers hæridthe fast oc lyst giffwe for^{de} Abram war kære swagher oc hans kære elskelighe hwstru, hwstru Birgitte war (kære systher) vppa thet jordha skifte oc byte som for^{de} Jens Jenssøn haffde giort med for^{de} Abram oc hans kære hwstrv, hwstrv Birgitte war kære systher till ewerdelighe eghæ oc hennes arffuinge. om then gardh Ekebergh liggendes j Glanszhammer sokn j Strengeness biscopsdøme Swo ath fornempde Abram gaff Jens Jenssøn igen two gardha j Lodgodhewij oc ther till tiwgw mark oc hwndradhe hwilkit skifte køp oc byte wij fulleligha oc endrakterligha stad-

fasta fornempde Abram oc hans kære hwstrv, hustru Birgitte wara kære systher oc hennes arffuinge till ewerdeligha egha j alle matta som theris hoffwedhbref ther vpa jnneholda. Till ytthermera wisse oc høger forwaring Tha lata wij for^{de} Jahan Maghensson Sigge Larensen oc Eric Jensson bidhie thesse Erligha oc welbyrdughe men som ær her Swarte Jens Erchedækin i Strengenes oc Jens Knwdsson aff wapn om theris jncegle till eth fulkommeligit wtnisbyrdh ath wij thesse for^{ne} skiffte byte oc køp swo stadfest haffue athengie for thette breff med ware eghno jncegle Som giffuith oc screffuit ær j Arbugha vpa Mandaghin nest efter Helgha treffalliget dagh *Aaar efter gudzbyrdh Thwsende fyrehwndradhe Nyetye oc vppa thet siette Aar

Johan Mogensson i Gøksholm stadfæster det Mageskitte, som hans afdøde Søstersøn, *Jens Jenssen* havde gjort med sin Moster, *Birgitte Mogensdatter*, *Abraham Christiernssøns* Hustru, med hvem Johan Mogensson har foretaget et andet Jordebytte. Medbeseglet af Hr. *Svarte Jens*, Erkedegn i Strengenes, og *Jens Knudsson (Tre Roser)* i Falem.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Vaabensegl vedhænge
1. Nat og Dag, tverdelt. 2. Baad. 3. Tre Roser). (Se de 2 foreg. Breve).

325.

1 Juni 1496.

Arboga.

Alle the godhemen som thette breff see eller høre lessis Helsar jak Jahan Maghensson j Gøksholm aff wapn Ewinnelighe med warom herra Ihu. Chro. Kwngørendis med thette mit nerffwarendes opne breff ath om thet køp oc skiffte som Jens Jensson myn systerson giordhe med synne modhersyster hwstrv Birghitta Maghensadotter myn kære ælskeligha systher Abram Cristiernssons hwstrv. om Ekebergh liggiendis j Glanszhamm(e)rs sokn j Strengenes biscopsdøme. Hwilkith iak henne thette skiffte oc byte alleledis fwlkommelighe tillstaar om allen then part oc deell som iak haffdhe ther vpa tala for^{ne} myn syster [till¹ oc hennes arffwinge till ewerdelighæ eghæ j alle matta som hennes hoffwedhbref ther vpa jnne holdæ. Tha gaff for^{ne} myn syster Jens Jensson igen two gardha j Lodgodewij oc ther till xx mark oc hwndrethe redhepeninge. Hwilka for^{da} two gardha Lodgodewij jak bekennis mik vpburit oc annamith haffue j

mit rette skifte oc byte swa ath iak mik fullelighæ oc *alledis wæll athnøghir j thet arff som mik till fyøll efftir for^{de} myn systerson Jens Jenson Framdelis haffuer iak giort eth winligit oc kerligit byte med for^{de} myn syster hwstru Birghitte Swa ath hon skall haffue eth mit thorp som hether Alterydh liggienes harth widh for^{de} Ekebergh amote en annen gardh liggendis widh Ørebro j en by hether Skromsta j Aneste sokn som renther j mark arlighe ars likerwijs widh for^{de} Alterydh. Hwilketh torp oc eghor jak affhender mik ok myne arffwinge oc till eghnar for^{de} mynne systher oc hennes arffuinge till ewerdeligha eghæ med alle the till liggelse som ther nw till ligger oc aff alder leghat haffuer j skogh oc skiwill aker oc ængh j wato oc thorro oc thet som her effter vpsperias kan j engo vndantakno. Oc haffuer jak giffuit oc med thette mit opne breff giffuer hærithzøffdingie j Glandszhamerhærith fulle oc alleledis makt fast oc lyst giffwa for^{da} Abram Cristiernsson oc for^{ne} myn syster hwstru Birgitte om for^{de} køp oc skifte som for^{uit} staa Oc till yttermera wisso oc høgre forwarning Tha haffuer iak bedit these Erlighe oc welbyrdige men om theres jncegle lata hengie for thette breff med myno eghno jncegle Som ær her Swarte Jens Erchedækin j Strengeness oc Jens Knwdsson j Faleem. Datum Arbugis vigilia *corpore Christi Anno domini Mcdxcsexto

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: Jtem thette breff lyter opa Egbærgh

¹ Fra [igjen udslettet.

Syv Mænd, hvoraf 5 Herredshøvdinger, gjøre vitterligt, at Almuen paa Sævedals Thing paa Forespørgsel af *Nils Klausson (Sparres)* Foged *Arcl Gregersson* oplyste, at Holmen *Hvinge* med flere Skjær altid havde hørt til Sveriges Rige, og at de, som laa der paa *Sildefiske*, svarede Told og Bodleie til *Elfsborg* paa Kronens Vegne¹.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 7 Segl mangler 5te helt, af de øvrige ere kun 3. og 7. nogenlunde tydelige. (Trykt i Handlingar rör. Skandinaviens Hist. XXIX S. 42 ff.)

326. 22 Juni 1496. Sævedals Thing.

Alle mæn thettæ breff see eller høre læse Helsse wij effterscreffne Rammwndh Basse hærithzøffdingh j Fflwndehæreth Beynt Andersson j Kiærre hærithzøffdingh j Aalehæreth Eric Beyntsson j Giirissaas Brynttæ Bertelsson hærithzøffdingh j Col-

landzhæreth Beynt Olsson hæredzhøffdingh j Laskehæreth Rolandh Maghensson j Rudh hæretzhøffdingh j Askiemshæreth oc Joon Basse wepnere kerlige meth wor herræ Oc gøræ alle witerlicht meth thettæ wort nerwardes opne breff at aar effter gutz byrdh Mcdxcsexto Odensdaghen nest fore Sanctj Johanis baptiste dagh tha thingh stodh j Sæwedaal kom pa for^{no} thingh Erligh oc welbyrdigh mantz Niels Clawessons foget Axel Gregersson Oc bespwrde sikh meth menæ almwghæ oc dande mæn som ther til things wore om en Holmæ som kalles Hwyinggæ om noghen hadhe noghen tiidh annet hørth æn at han haffwer lighet til Sweriges Riighe aff allers tiidh oc begheretde ther dande mentz withnæ oc skiell wpa etc. Til hwilke for^{no} ærende meneghæ almwgæ swaretde oc endrachteligæ withnetde pa theres gode tro oc sanningen at for^{de} Hwyinggæ meth flere skiær haffuer liget aff gammel alder oc aff hedhen høøss til Sweriges Riige oc til Elffuesborg pa cronena wegnæ thet ingen man kan lenger spøræ oc ytermere sagde at the som ther loghe til fiskerij tha silden togx ther the gaffue toll oc bodeleyæ til for^{de} Elffuesborg som mangæ flere dande mæn wel witerlicht ær oc ther vpa giorde tesse xij effter^{no} dande mæn theres helghens edh som ære Trwels Arffuidsson j Skwletorp Tordh Bergesson j samme stadh Olaff Laurisson j Mielby Thore Gwnuadsson j samme stadh Niels Gøtzstaffsson j Kahøg Laurens Beyntsson j Lywesby Helighæ Nærendson j Kolletorp Joon Eskilsson j Torppæ Bergæ Jonsson j Vdderyth Ascer Olsson j Mielby Kedel Oop j Kallebeck oc Eric Olsson j Skor At saa endrachteligæ withnet oc sworeth ær for oss j mange dande mentz nerware pa for^{no} thing j alle mathe som forscreffuit staar Thet withne wij for^{no} meth wore jnciglæ witerligæ hengændes neden fore thettæ breff Datum vt supra

Bagpaa med Haand fra 16de Aarhundrede: att Huinge holme lyder till Swerige vnder Elffzborg

¹ Et lignende Vidnesbyrd, dat. paa Askemsheredes Thing Tirsdag efter Botolphi Dag (21 Juni) 1496, er trykt i Oedmanns «Bahus-Läns Beskrifning» (Tillæg).

Scante Nilsson (Sture) i Ekeshj, Væbner, gjør vitterligt, at han til *Matthis Lydeke*, Borger i Stockholm, har solgt Jordegods for 500 Mark i Stockholms Mynt og forbeholder sig og sine Arvinger Gjenløsningsret. Medbeseglet af erl. og velbyrd. Mænd *Peder Ravalsson* og *Jøns Ulfsson (Roos)*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. 3. Segl vedhænger helt (i Skjoldet en Rose, p. Hjelman to Arme) samt Levninger af 1. og 2.

327.

15 Novbr. 1497.

Stockholm.

Jach Swanthe Nielsson j Ekesis wepnere etc. gør witterlight med thette myt nærwærendes opne breff, ath jach med myn friæ wilæ oc beraadh haffuer saalth oc oplatidh hedherligh oc beskedhen man Mattis Lydheke borghare i Stocholm themne ephtherscreffnæ gaardhæ oc gotz, Som førsth ær een gaardh j Gilberghæ rænther v pund korn, oc ij marc penninge, een gaard j Nyæby rænther v p^d korn oc xvij øris penninge ij torp sammæstædz kallis Bolæn rænthæ ij marc penninge, j Kætilbergh een gaard rænther, iij marc oc ij øris penninge, een gaard i Wby rænther x spenn korn oc xj ørt. penninge liggiendis j Hesthernæ sokn j Siwhwndare hærredhe, Tesslikis een gaardh i Rickeby j Gwttørre sokn rænther xij spenn korn, oc vj øris penninge liggiendis j Longhwndare hærredhe oc j Vpsale biscopssdømæ fran mik ok mynæ arffwinge och tiil for^{de} Mattis Lydheke oc hans arffwinge med hws jordh aaker oc ængh skogh fiskewatn fægaangh waath oc tørth nær och fierre jnthet wdhentaghit som ther nw tilliggher oc aff aller tilleghit haffuer tiil ewærdelighæ eghæ fore fæmlwndradhæ marc gamb læ ørtogher, Stocholmss mynth, ørthoghen til thyæ penningæ, oc kænnis jach mik them ath haffue opbwrit tiil myn fullæ nøghæ j redhæ penningæ oc jnthet annadli wærdh Thy affhændher jach mik oc mynæ arffwinge for^{de} gaardhæ oc gotz oc tileghnær for^{de} Mattis Lydhekæ oc hans arffwinge tiil ewærdælighæ eghæ som forskriffwath sthaar Togh j saadane motthæ med faarordh oc wilkaar ath naar jach ællir mynæ arffwingæ willæ forskriffnæ gaardhæ oc gotz j gen kœpæ for saadanæ een summæ penninge oc saa gaath mynth thaa skal thet for^{de} gotz sthaa mik och mynæ arffwingæ tiil eth frith geenkœp wthen allæ hindher ællir gensighelssæ, Och som gwddh forbiwdhæ ath tessæ forskriffnæ gotz laglighæ affgingæ for^{de} Mattis Lydhekæ ællir hans arffwinge thaa tilbindher jac mik oc mynæ arffwingæ ath widerlæggæ honum ællir hans arffwinge saa gaath gotz j gen med saa godhæ lægligheth oc rænthæ jnnæn næsthæ sex weker ther næsth æpther widh mynæ æræ sanningh oc godhæ troo Til tess ythermeræ wissæ oc bæthæ forwaringh bidhiær jach ærlighæ och wælbyrdoghæ mæn Pedher Raffwaldsson oc Jøns Wlsson ath hængæ theris inszige nædhen fore thette breff med myth

eghith jnsziglæ Som schriffwath ær j Stocholm aarum epther
gwdz byrdh twsindæ firæhwndradhe nyotyæ oppaa thet siwændhæ
odhenssdaghen epther Sancti Morthenss dagh

Bagpaa: Her Swante Nigelsson — Yngre: i Vpsals bisschup
dom — Yngre: 13 ₧ 11 ⷀ vor 500 ⷀ

Hr. *Jøns Ulfsson (Roos)* i Ervalla sælger til Hr. *Sten Thuresson (Bjelke)* i
Rævelstad to Gaarde i Birke i Alsnø Sogn i Upsala Bispedømme for 150
stockholmske Mark, men med Ret til Gjenløsning.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Utydelige Levninger af begge Segl
vedhænge.

328. 1 Juli 1498. Stockholm.

For alle them tetta breff hendher fore adh koma kennis
jac Jøns Wlffson j Erwala Ridder adh jak med friom vilia oc
vel fortentkth haffwer saalt oc oplatidh oc med tetta mit opne
breff sæel oc oplather Erlig oc welbyrdug man Sten Twreson
j Ræwelste Ridder tessa twa my(n)a garda liggiandes vppa Birkøø
j Vpsala biscops dømme j Alsnø sogn rentto j lest korn ok xij
oris peninga for halfft annit hundrade marc Stocholmiske til ith
vedder koop Hwilke ij^e marc jac kennis mic redeliga haffwa
anamit oc op boridh til gode redho adh mic wel aatnøyer Thy
affhender jac mic ok myna Arffwa forr^{de} garda pa Byørkiø medh
alle tess tilaghor som ther til aff aller tillegat haffwer ok til-
egnar them for^{da} her Sten Twreson ok hans arffwa til tess adh
han ffaar syna fulla peninga ok betalnøng igen ok scal inthet
affslaas aff then rentto som her Sten opbæær aff forr^{de} garde
swa lengie han them j verie haffwer Vare thet swa sache adh
forr^{de} garde franginge for^{ne} her Sten Twreson eller hans arffwa med
nagon laagh eller reth Tha beplicther jac mic oc myna arffwa ho-
nom eller hans arffwom swa godh godz med liche mykin rentto jgen
vidherleggia innan neste sex vikor epter Sweriges laag viid myn
sannyng ok goda tro Til ytermero visso bedis jac Erlig oc vel-
byrdigh man Peder Ragwaldson j Erstavik om hans incigle med
mit egit vitherligha adh hengia for tetta breff Datum Holmis
in vigilia visitacionis Marie virginis Anno domini mcdxcviij^o

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Her Jønss Vlffsons breff
om 2 gårder på Biørckø,

Væbneren *Christiern Bagge*, Kongens Foged og Embedsmand paa Stockholm, underretter Kongens Fogder og Embedsmænd samt menige Almue i *Norge* om, at *Lappfogdens* og andres Roiser fra Nordbotn og ind i Norge, dels i eget Erende og dels for Opkrævning af *Lappeskatten*, hvilke en Tid have været standsede paa Grund af Tvedragten mellem Rigerne, nu, da disse ere komne under samme Herre, efter dennes Villie atter kunne foregaa paa den gamle Maade.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Brevform; Helark med Spor af et bagpaa trykt Sigil i grønt Vox. (Trykt i Handl. rör. Skandin.s Hist.

XXIX, S. 34 f.).

329.

3 Septbr. 1498.

Stockholm.

Jach Kyrstiern Bagge aff vapen Va(r) nadugeste och kære herres nw vppa tæne tyd ffoget och Æmbetzman pa Stocholm helse alle dandemæn var nadugeste oc kere herres ffogeter och æmbetzmaen och menege almoge som bygge och bo j Norghe kærilige medh gudh, kære vener Som ider væl ffortæncher ath thet haffwer varedh aff aldher och gamel Sedwenie thet lappfogeden och flere dandemæn aff Bærchara j Norrebotn plæge ffare jn i jdert landh æpter theress bærning och var naduge herres lappe skat och haffwer nw i en stæcchet tyd vared fforment ffor then twædrægt och owilie j mællen var nadugeste herre och Sweriges rike vared haffwer Æpter thet kære vener ath al tæne try rike nw æf[ter] gudz fforsyn vnder var nadugeste och kære herress hænder komne ære, tha haffwer var naduge herre vnt och tillathet och jach vppa var nadugeste herres vægne medh thetta mith vpne breff giffwer them ffullo magt ath the mage och skule bade lappfogeten och the honom ffølge ffare ffry vthen alt hinder jn j var naduge herres land och rike Norge æpter theress bærning och lappa skat vtkreffwie som theress fførældra ffor them aff alder giort hawe Hwar ffore bider jach alle æ ha the hælst vare kwnne som ffor var nadugeste och kære herres skyld vilie och skule gøre och lathe ath the jnthe hinder eller qwal them her vthinnen j nagen hande mathe gøre æller gøre lathe pa persone godz eller hwat the haffwe mederffare Sa fframpt the vilie gøre hwat var nadugeste herre lifft ær Jder alle samen her medh gud alsmaetog beffelendes Screffwit vppa Stocholm manedagen ffor varffrwe dag natiuitatis vnder mith jnsigle Anno dominj etc. xcviij

Bagpaa med Haand fra 17de Aarhundrede: Christian Bagges, fougdes på Stäckholms Slätt, pass för en fougde till at vpåre skatten vthi Lappe-marken. Anno 1498.

Peder Staalpanna, (Upsala) Erkebiskops Foged paa Arnø Gaard, gjør vitt-
ligt, at han 8 August 1478 var tilstede i Kalmar, da *Anders van Bergen*
i Kjelberg i Norge erkjendte at have oppebaaret Restbeløbet af den Sum,
hans Fasters Søn, Hr. *Herman Rodenkirke*, skyldte ham for et Markland
Jord i *Danmarka Kirkeby*, og hvoraf det øvrige var betalt, dengang Kong
Christiern tabte Slaget paa Haraker og siden paa Brunkeberg.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet (Bomærke?) vedhænger,
hvorved Brevet forbindes med No. 294 ovenfor.

330.

3 Februar 1499.

Upsala.

Jak Pædher Stalpanna myn naduge herres ærchebiscops
foghet vppa Arnø gardh gjør witherligt med thetta mith opna
breff adh iak war nærstadh j Kalmarna staadh oc til vitnes-
byrdh tilkraffdh Aar epter gudz byrdh medlxxvi torsdaghen næst
fore sancti Laurencij dagh j nærwara ærlighe oc velbyrdoge
mæns her Ioan Slawkis Riddares oc Niels Mag(e)nson aff vapen
gudh beggis thera siæl nadhe oc flere dandemæns oc dande
swænis Tha her Herman Radhenkirkie Canic i Vpsala gjorde
en stadfestilse pa eth skæligit oc lagligith iordekiøp som han
giorth haffde for nagon forlydin tiidh med ærlig oc velbyrdugh
man Anders Vanbergen i Kjelberga j Norie bo(e)ndis fornæmpde
her Hermans ælskelighe moderbroderson y swa mothe ad før^{nde}
her Herman gaff tha strax redheligha j myne nærwara oc be-
taladhe i ena summa fornæmpde Anders Vanberghen ottoty mark
rede pæningha Stokholms mynte epter Stokholms taal som war
tha ytersthe pæninger pa thet iordekiøp oc var for^{nde} Anders
Wanberghen ther tha vppenbara bekjændh oc førnæmpde her
Hermans moder hustrv Elseby j Lagwnsbergh gudh hennis siæl
nadhe oc for^{nde} her Herman haffde førnøgt oc betaladh honom til
forenne tha høguren første konungh Cristiern tapadhe slaghit
pa Haraker oc ther næst pa Brunkebærgh sextyo mark i giort
sylff rede peninger oc leyst klædhe før eth mark landh iordh
for^{nde} Anders Vanbergen laglika tilfallit war i arff epter
syn kiære fader gudh hans siæl nadhe for^{nde} her Hermans
moderbrodher lyggjandes i Danmarke sokn i kirkebyn Vaxalla

herrede oc Vpsala biscops dōme Hvlke pēninge summe fyratyo mark oc hvndrade bekiændes tha for^{ndhe} Anders Vanberghen for mango ther nærstaddhe vare sig redhelica til godhe nōye vpburith haffwa Hwar føre afhendhe han sigh ther oc allom synom arffwom oc epterkommandom for^{nde} mark landh iordh j förscriffne Danmarka kirkeby oc Vaxalle herrædhe som aarligha renthar fyræ pundh korn Oc tilegnade oc vpantwardagdhe thet for^{nde} her Herman hans arffwa oc epterkommande med hus oc iordh oc allom tilaghom som ther tha vnderlaghe oc tilhørde oc aff alder tilhørt haffwer oc vnderligat ingho vndantagno til everdeliga egho Ath alt thetta swa tilgangit ær som förscriffwat staar oc ey j sanningh annars befinnas skal om theras iordekop oc andre ærende thēm i mellom vil iak for^{nde} Pædher Staalpanna giøra myn edh oc reth vppa hwar iak helst tilkraffder vardher Tes til ythermera visso oc betræ fø(r)varing lather iak vitherligha hengia mith insigle nidhan widh thetta breff som gifwit oc scriffwadh ær j Vpsala Arum epter gudz byrdh mednonagesimonono in crastino purificationis

Bagpaa: litere concernentes predium jn Danmarka byn de quo fundatum est anniuersarium dominj Hermannj Rodenkarke

Fru *Mette Iversdatter (Dyre)*, Hr. *Knut Alfssøns* Hustru, stædfæster paa egne og sin Datter *Kristines* Vegne det Salg, hendes tidligere Husbonde, Hr. *Anders v. Bergen*, for 24 Aar siden i Kølmar sluttede med sit Søkendebarn Hr. *Herman Rodenkirke*, Kannik i Upsala, angaaende et Gods i Danmarka Kirkeby i Vaxala Hered i Upsala Bispedømme, da han baade har bevist Kjøbets Rigtighed og lagt 40 stockholmske Mark og en Hest til den tidligere Betaling, 150 Mark.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 3 Segl er kun 2. (Bjelkevaaben) tydeligt, 3. er helt borte.

331. 21 Februar 1499. Stockholm.

Jach Metta Jwers dotter erligh oc welbørdig mans her Knut Alfsons hustrwe Gør witherligit allom swa wæl epterkomendes som tøm nw ære med thetta mit opna breff at min førmermer hosbonde her Anders van Bergen gud hans siæl nade hade laglige saalt oc alleledis oplatiid i Calmarna stadh før fyra oc tiwgw aar sidhen hederlig man sin faders syster son

her Herman Rodenkirke Canic i Vpsala eth gotz i Danmarka kirkeby som aarlige renther fyre pund korn liggiendes i Vaxala herrede oc Vpsala biscopsdøme før fyratye marc oc hundrede Stokholms mynt oc haffuer han hafft gotzet sidhen i sine haffuendes wærie friit oc ohindret oc nw sidhen før^{ne} min herre her Knut hiit kom talede han och jach til før^{de} her Herman om før^{ne} gotz tha bewiste han siit køp med liffuende witne oc breff, Togh stodh han til at thet hoffuodbreffuit war honum bortkommet Therføre at han thetta swa skælige kunne bewisa, epter min herre her Knutz her Sten Turesons, her Benkt Rynings oc flere mine weners radh oc samtykkie serdelis meden han æn nw strax med sæmio oc kerlig gaff mik fyratye marc redhe peninge Stokholms mynt, oc en hæst vtøffuer the fyratye marc oc hundrede som han betalede oc førnøygde før^{ne} min førmermer hosbonde Tha samtykker jach oc stadfæster honum før^{ne} køp pa mik ok min dotters wegna Cristin fran oss oc ware arffuinge oc til før^{de} her Herman oc tiit han thet skikkende worder til ewerdelighe egho med hwss jord, aaker oc ængh skogh oc mark j watho oc torro inghe the wdentagende som nw ther til ligger eller aff aller tilligat haffuer, oc giffuer jach hæreshøffdingen j samma herrede ther godzet ligger fulla makt at giffue før^{de} her Herman ther lyst oc fast pa som lagen wtwisa Thetta før^{ne} loffuer jach før mik oc mine arffuinge honum oc hans epterkommende skadeløst holla widh mine gode tro oc sanning Til tess ytermere wisso bedis jach min elskelige herres før^{de} her Knut Alfsons, her Sten Turesons, oc hær Benkt Rynings insigle witherlige at hengia før thetta breff som giffuit ær i Graabrodre closter i Stokholm sancti Peders aften j Ffastene Arum efter gudz børd Tusendefyrahundredenyetyonyo.

Bagpaa: Super vno predio y Danmarka kyrkyoby

De tyske Kjøbmænds Oldermænd i *Bergen* tilskrive to af sine Prokuratorer i *Lübeck* angaaende fornyet *Skibrederi*, hvorpaa de dog ikke ønske at inklade sig, samt om forskjellige Pengeanliggender og Udbetalinger, hvorom der gives nogle Forskrifter og Forholdsregler.

Efter Orig. p. Papir i Bergerfahernes Arkiv i Lübecks Handelskammer. Brevform; Halvark med udvendig Forsegling. Hullet.

332.

20 Septbr. [14]99.

[Bergen.]

Vnnszen fruntliken denst myt vormoge alles guden touren. Erszamen besunderen guden frunde juwen breff vppe sunte Margareten dach gescreuen hebben wij entfangen vnde alles jnneholdes wol vorstanden, dar inne gy schriuen van dem schepesparte etc. jffte wij vppet nye mede reden willen iffte nicht, Derwegen guden frunde so hebbe wij ouertrachtet, dat de kopman vnde wij, alrede eyne grote summe geldes tho achteren sin, ock dat de kop[man] bethertho, n[ey]n profyth, sunder groten schaden, van schepen vnde [sche]pesparte, heff[t] gehat, hijrumme. hebbe. wy derwegen Amelunge fruntl[ik]en gedancket vor synen guden willen, vnde eme sodane parth thoredende ouergegeuen, dede juw tegen passchen, van des kopmans wegene vornogen wil sodane c marck Lub. also van deme olden holke vppe dat veirde parth komen wil, dar he denne wil june korten, sodane xxx marck Lub. renthe also vppe de vere hondert Rinsche gulden, komen willen, dede Hans Koningk van des kopmans wegene, van Werneken Stenhusz geboret hefft, welkere gelt Werneke van Amelunge wedder entfangen hefft, Jtem so gij vorder schriuen, dat dar neyn gelt en sy vnde Michaelis dach treth dar here dat gij renthe vth geuen moten, derwegen guden frunde, so enkonde wij nu so hastighen neyn gelt ouerschriuen, sunder vp mytvasten hebb[e] wij juw by dessen nagescreuen, gelt ouerschreuen, dar moge gij tegen pas[sche]n mede vthlosen vnde betalen also dat thorecken wil

Jtem by Pouwel Steer, dat sin broder vornogen schal

.¹ marck Lub.

Jtem [b]y Merten Johanszen¹ xxv marck Lub.

Jtem by Symon Elers, dat hesuluen vornogen wil lxxv marck Lub.

Jtem by Hinrick Bockholte dat hesuluen betalen wil lx marck Lub.

Jtem by Herman Egbrechte l marck Lub.

Jtem by Bertolt Mylden dat Hans Schymmelouwe vornogen schal lx marck Lub.

Jtem by Hinrike Eggemanne xv marck Lub.

Summa iij^c lxxxv marck Lub., dar bore gij tho van Amelunge lxx marck Lub. van deme schepes parte, also he de xxx marck renthe kortet so vorgeschreuen is, wij enkonde

vppe desse tijt nicht mer van steden bringen, Vortmer so gij schriuen [van] Hans K[on]inghe, dat gij dar neyn bescheyt van schriuen konnen Der [wegen gud]en frunde js vnsze fruntlike bede, jn deme dat de iiiij^c Rinsche [gulden de]m heren Hansze van Aleuelde van des heren koninghes wegene noch [nicht vorn]oget enweren, dat gij one dan, myt ernste anherden, dat he se no e, myt den ersten, vnde besorge den kopman vnde vns myt der [quittancijen(?), also des [van] noden is, Vnde so gij ock schriuen van den iiiij^c marck de he lange is schuldich gewesen, derhaluen js vnse bogere, dat gij one tegen mydtvasten, vmme ij^c marck Lub. manen, vnde laten de anderen ij^c marck stande. so lange dat he. van der reyse wegene, myt vns rekenschup gehalten hefft, wes he denne mer iffte myn vthgelecht hefft, dat mach men denne v(er²)liggen also jd recht, Vortmer guden frunde so hebben wij vor der meynte, gehandelt van deme schuttinghe, dar wij denne nicht entlikesz vpsluten vnde beleuen konden, men de schaffere scholen noch dyt jare dat beste don Willet sick dan nicht vorbetteren, So mach men dar dan by varen also jd nuttest wert, Hijr mede gode salichliken beualen. Gescreuen myt der hast vnder vnseme des gemeynen kopmans jngesegel, am auende Mathej apostolj anno etc. xcix.

Olderlude des gemeynen Dutzschen kopmans van der Hansze nutortijt tho Bergen jn Norwegen residerende.

Udskrift: D[en] erszamen mannen Herman van Mynden [vnde] Gerd(?) . . . drogen tho Lubeke des kopmans van Bergen houet[luden] vnde procuratores fruntliken geschr[eu]enn.

¹ Her ere nogle Taltegn forsvundne.

Sigrid Eskildatter (Baner) i Lindholm, Hr. *Nils Eriksson* (*Gyldenstjernes*) Efterleverske, gjør vitterligt, at hun i Graabrødrekloster i Skara holdt Skifte med sine Børns Faders Søkende, Hr. *Erik Eriksson* (*Gyldenstjerne*) i Fogelvik, Hr. *Knut Alfsson* (*Tre Roser*) paa hans Børns Vegne, *Abraham Eriksson* (*Gyldenstjerne*) i Demstrup og Fru *Kristina Eriksdatter* i Byrim, Hr. *Hans Aakesson* (*Thotts*) Efterleverske, om Godset efter Fru *Kristina Karlsdatter* (*Bonde*) i Fogelvik og Fru *Magdalena Karlsdatter*, Hr. *Ivar Axelsson* (*Thotts*) Efterleverske, hvorved Fru Sigrid paa sine Børns Vegne erholdt et meget betydeligt Jordegods.

Efter Afskr. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Stort Helark, Patent med Spor af en udvendig paatrykt Forsegling m. et Ringsignet i grønt Vox.

333.

25 Januar 1500.

Skara.

Jach Segredh Eskilssdotter j Lindholm her Nilss Eriksons epterleffuerska gør viterligit met thetta mith opna breff ath Aaren epter gudz byrdh Md. war jach i Skara i Graabrødher kloster Sanctj Pauli dagh vtøffuer et venligit Syskone skipthe med myn barnes faders søskone som ær Her Erich Ericson i Fogleuik Her Knuth Alffson paa hans barns wegna Abram Ericson j Demstorp frw Cristin i Byrim Her Hans Aakesons epterleffuerska epter waare kere moder ffrw Kirstin i Fogleuik koningh Karlss dotter och ffrw Magdalena koningh Karlss dotter Her Juar Axelssons epterleffuerska Hwars *sielss gudh naadhe Baade i arffuegotz och i køpegotz i pante gotz och køpstadz gaardha som os retteliga tiill arff ffallit ær och lagliga mellom oss byth met loth och lotkaffe Saa ath os alle well aatnøgher och hwar serdelis eptther Swerigis lagh, och loffua wy alle paa waar saningh och godha troo ath jugen aff os epter thenna dagh skall then andra i thetta skipthe som ær giorth ytermera hindra quelia eller i nogen motta offørretta etc. wtan skall stadeliga bliiffua och staa paa alla Sidhar som lagliga skipth och giorth ær i gode mens nerwarilsse som ær werduge ffadher biscop Brynilff i Skara Her Swante Nilsson Sweriges marsk Her Twre Jensson lagman i Westergötlandh Saa ath thenna Huffudh gaardh Tullegarn ffull min barn tiill met alle thesse epterscriffne godz och gaardha som rentha ij lesth korn och vj marc peninga, ij gordha i Tollebytorp renter hwar thera xij øre, ij gordha i Heggeness renter hwar thera xij øre Tæby sokn och retterdøme iiij gaarda i Tæby renter hwar thera iiij pundh korn hwartera i march peninge ij gorda i Broby renter hwartera iiij pundh korn hwartera vi øre peninge en gordh i Saadasta renter iij pundh k. i march peninge j gaardh i Walle iiij pundh korn i march peninge en gaårdh i Løta brunna renter en marc pe: j gaardh i Syltho renter j marc pe: et torp heter østra Bola renter i march peninge [i gordh i Riiffwi renter¹ Walentuna sokn i gaardh i Ekeby renther xij øre pe: Gothrøra sokn ij gaarda i Mædelby renter hwartera iiij pundh k. j gaard i Fransta renter xij spen korn Trøgden Hossoby sokn i gaardh i Grønssø renther iij pundh korn vij øre peninge j gaardh i Riffwi renter xvij spen korn v øre peninge j gordh j Lindasundh i Wi(l)berg-

sokn renter iij pundh k. j marc och xx peninge Løta sokn j gaardh j Hwmbla stadh renter iij pundh k. xvj ort. peninge j faar Bogløsa sokn i gordh i Gudhe renter xx spen k. xiiij ort. pe: Walby sokn i gaardh i Krogby renter iiiij pundh k. vij øre oc xx pe: j gaardh jbidem renter iij pundh k. xvij ort. p: Dalby sokn j gordh i Wegby renter v pundh k. j marc pe: Holm sokn j gard i Mysshatte sundh renter xviiij spen k. i øre Nysetter sokn och retterdøme v gorda i Nysætterss by renter hwar tera iij pund k. oc vj spen oc hwar tere ix øre och j ort. p: j gordh i Høgby renter vj pundh k. xiiij øre oc i ort. p: i gordh ibidem renter iij pundh vj spen ix øre i ort. wtiordh heter Glista renter iij spen k. iij ort. p: Almusa [sokn¹ gotz i Nysetter gør j marc Jtem j hesthaga tiill v hesta ther tiill en ængh i Nyssæter i Swinegarn sokn oc retterdøme iiiij gordha i Swinegarns by renter hwartera iiiij pundh oc hwartere xvj ort. p: hwartera ij høns x ægh femte gard ibidem viij pundh k. x øre oc ij ort. v gorda i Holingerdssboda renter hwartera ix øre p: hwartera j pundh smør hwartera j høns x ægh, ij gordha i Lagarabodha renter hwartera xiiij øre p: hwartera j pundh smør hwartera j høns x ægh j engh som heter Leghengen renter j marc p: Almusa godz j Swinegarn j marc ffør tompthøra Tyllinghe sokn i gordh i Hwappa renter xv spen korn v øre pe: i gaardh i Wlbro renter ij pundh k. vi øre i ort. p: Ødby sokn i Vesterreka herradh oc retterdøme i gordh i Salista renter iij pundh ij spen xj ort. p: i gordh i Walby renter xiiij spen k. xiiij øre pe: ij gaarda i Hosoby renter hwartera xviiij spen k. och hwartera iij øre peninge i gaardh i Hersshammar renter xj spen k. xv øre peninge i gordh ibidem renter xj spen k. xj øre peninge i gardh i Bøklinge renter xxj spen k. xj øre peninge Twmbo sokn i gordh i Hossoby renter iij pundh k. v øre pe: i gordh i Sundby renter ij pundh korn j march pe: Twhundrade herredh oc retterdøme Sæby sokn i gordh i Mølnatorp met j quern renter j lest biugmiøll i marc peninge i gaardh ibidem renter i pundh k. j march pening ij gorda [ibidem¹ i Aaby renter hwartera iij pundh k. oc hwartera i marc peninge ij gorda i Øffuernes renta hwartera iij pundh k. oc hwartera j marc peninge Berkerna sokn i gordh i Askø renter xviiij spen k. iij øre peninge i gordh i Oxne renter xviiij spen k. iij øre pe: Bælings herrede oc sokn oc retterdøme i gaard i Swiesta renter vij pundh k. x øre pe: i

gordh ibidem renter iij pundh ij spen k. v øre pe: i gord ibidem renter iij pundh k. v øre peninge ij gorda ibidem rente hwa(r)dera iij pundh k. hwartera xvi ört. peninge Rasbo sokn ij gorda i Aasta renta hwartera ij marc pe: i torp heter Breneboll renter [ij marc² Walø sokn i gordh i Rogasetter renter iij march peninge Vaxala herredh och sokn i gordh i Ieldha renter iij pundh k. Silbo herredh øffuer Sylasokn ij gorda i Husesta renta hwartera xx spen k. hwartera x ört. pe: oc hwartera ij ört. aff vtmark i gordh i Glisberg renter xx spen k. x øre peninge Dagaherredh Frøstwna sokn oc retterdøme ij gorda i Vardri renther hwa(r)tera vi tønner korn oc hwartera vj øre pe: oc hwartera i pundh smør oc ij pundh flesk Katby Sokn i gordh i Ledebro renter iij tønner korn j marc p: i pundh smør i pundh flesk Diilby i gordh i Tæby renter v tønner korn v øre p: i pundh smør i pundh flesk Akerbohæredh Midakike sokn och retterdøme i gordh i Hagaby renter ij fat jern i gordh ibidem renter ij fat jern i gordh ibidem renter j fat jern j gordh ibidem renter ij fat iern Rydafors quern renter iij fat jern Biorsko sokn i gordh i lille Tæby renter ij fat iern oc et swenskt hundrat Lille Kirke sokn Byrna torp ij gorda renta hwartera j marc peninge j gordh i Berga renter vj øre pe: i gordh i Dall renter vj øre peninge smo jordh i Øknen renter ij øre Tierp [sokn² iij gorda i Odenskaraby [re]nter hwartera iij marc peninge Børklinge [sokn² i torp heter [heter¹ Vidzø renter vj øre pe: Roden i Eckeby sokn i gordh heter Tonga renter ix marc peninge Knutby sokn i gordh i Hemandha renter iij marc p: [S]keffthammar sokn ij gorda i Vardede renta hwartera iij marc peninge i quern ibidem renter iij marc p: Nerecke Æffrabygdhen Svinauad sokn oc retterdøme Boos gordhen renter iij marc pe: i gordh i Bergha renter xij øre peninge i gordh i Gintzness gør x øre j gordh Slettemo gør j marc j gordh Hulth gør i marc Løniahult gør j march Liislatorp j march ij gordha i Dyreboll renter hwartera vij øre ij gorda i Booskulla rente hwartera x øre Boos kulla torp vj øre j Aroa (Åa?) j marc peninge Bredehulth j march Koperbole i march peninge ij gorda i Kaaretorp renta hwartera i marc Stenkulla j march Hargh ij øre peninge i gordh i Kalkeboll i marc peninge j Ødess quern ær lagdh ffør en marc peninge Østergotlandh Hellista sokn i gordh i Linsaffall renter ij marc danska viij pundh hwmbla j pundh aall j øde gardh [Hulth gør

i march korn nia Hult gør j march¹ som heter Ffalle gør ij øre danska i pundh hwmbla i øde jordh heter Dimparydh gør ij øre danska i pundh hwmbla Skellerydh quern x pundh miøll ij marc peninge Westergøtlandh Waszbo herredh Rydh retterdøme iiij gorda i Rydh rente hwartera iiij pundh smør oc hwartera j osth i gordh jbidem ij pundh smør i osth i gordh i Hagatorp ij pundh smør i osth j gardh i Bodha renter iiij pundh smør i ost Asbotorp gør vj pundh smør i osth Hagabodha i pundh smør i osth Geddeness i pundh smør i osth Spetzboll ij pundh smør i ost Mosaboda ij pundh smør i ost Abbarydh ij pundh smør i ost Gelsaboda iiij pundh smør i osth Ekeboda ij pundh smør i osth i gardh i Hulin iiij pundh smør i osth Helgænes ij pundh smør i osth j gordh i Ballingekelle viij pundh smør i gardh i Tiogwadh vj pundh smør Bogen ij pundh smør Rydwegh retterdøme i gardh i Stensryd gør iiij pundh smør i gaardh ibidem ij pundh smør Kyllingerydh iiij pundh smør i ost iiij gaarda ibidem hwartera ij pundh smør i ost i gaardh jbidem iiij pundh smør i ost Stockarydh ij pundh smør i ost vj garda i Vallerydh hwartera ij pundh smør i osth i gaardh i Aaress iiij pundh smør i osth Fflorkulla ij pundh smør i osth i gardh som heter Tongha renter ij pundh smør i osth Løndatorp ij gaarda hwardera ij pundh smør i osth Paauilstorp iiij pundh smør i gaardh Wangha gør vj pundh smør Tåalshulth iiij pundh smør i gaardh ibidem iiij pundh smør Gwnnerydh iiij pundh smør i osth Valsshall ii pundh smør i ost Kohulth ij pundh smør Biørnebech iiij pundh smør Ffrørydh iiij pundh smør Nynnerydh iiij pundh smør i gaardh i Siøboda ij pundh smør i gaardh i Berga ij pundh smør j quern i Aares renter v sol miøll Kokinghæredh ij gaarda i Brunatorp hwardera gør iiij pundh smør ij gorda i Karstorp gør hwardera iiij pundh smør j gaardh j Frysta j Vermissos i pundh smør Skaningsherredh i gaardh [i gaardh¹ i Klettings torp vj pundh smør j quern i Forsa vj pundh smør j querna strøm i Berga j pundh smør wppa Kollin i gaardh i Frøslunda gør viij pundh smør etc. aaredh Alle tessa ffør^{da} godz och gaarda som førscreffne staaer skall waar elskeliga kere broder hustrv frw Sigredh Eskilssdotter her Nilss Ericsons epterleffuerska nyuta bruka och beholla hon och hennes aruinge oppa waar kere broders barns wegna tiill ewigh tiidh waare thet saa sake som gudh förbiudhe at nogen

aff tesse før^{ne} godz waare henne eller hennes arffuinghe øffuerwunnit met nogen retta thaa beplicte vy os alle henne vederleggia j gen saa got gotz i saa godh leggia och met saa myken renthe jnnan neste vj viikur, waare thet och saa at nogen aff waare syskone kaarder sigh wanloth i tesse fførnempde skipte Taa beplicte vy oss alle at wederleggia henne eller hennes aruinge sin fulnadh i thette ffør^{de} skipthe *ig opriffuas skall vtan staducth bliiffua som førscriffuat staar Tiill thetta breffs mera vissa och bætre fførwarningh bedioms vy verdugh ffaders biskop Bryniolffs her Swante Nilssons her Twre Jønssons jnsigle nedan ffør thetta breff met waare som ær giiffuit aar och dagh som føre scriffuit staar. — Jtem v gårda i Karlaby renthe hwardere xx spen

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Magdalene Olafsdatter (Skanke), Hr. *Nils Brades* Efterleverske, gjør vitterligt, at hun og hendes (nu afdøde) Broder *Axel Olsson* 3 April 1483 have gjort et Mageskifte med Hr. *Gregers Matthisøn* angaaende Jordegods i Sverige og Danmark, hvilket hun nu stadfæster.

Efter Orig. (?) p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Huller til 4 Segl, der ikke synes at have været vedhængte. Brevet kan paa Grund af Vidnernes Riddertitel ikke være udfærdiget tidligere end 1497.

334.

[c. 1500.]

Uden Sted.

Jach Magdalene Olaffs Dotter Her Niels Bradis æfterlewerske gud hans siell nade Gør veterligit med thette mit opne breff At myn kære broder Axell Olsson och iach Giorde eth skiffthe oc bythæ med Erligh oc velburdough man Her Gregers Mattisson ridder hwars siell gud nade Om noger gods her j Swerighe oc j Danmarc liggendis Huilchit for^{ne} skiffthe oc bythe iach fulchommelige til stander oc fulborder at swa skal bliffue j alle matthe æfter thi som skiffte breffuit jnneholler. Som her eifterscreffuit staar, At Aarum efter guds (byrd) Mcdlxxxiiij^o vppaa femthe dagh paske Giorde myn kere broder Axel Olsson gud hans siel nade oc iach eth heffdeskiffthe med ærligh oc velburdough man her Gregers Matisson j Swa matthe at myn broder Axel Olsson oc iach oplade for^{ne} her Gregers Matisson oc hans arwinge j rætthe heffdhe skiffthe thenne æfter^{ne} gods Som ær fførst Lindø med sinæ omeyger Som renter xij march Jtem

Nyby iiij march Jtem Tangestade ix tønner korn oc xij øre Lauris j Frosaker v øre Elmebo sogn Jtem Flissæholt ij garde Jtem Siømale en gard Jtem Mwnchamalæ en gard Jtem Hor-karerødth en gard Jtem Strømene iij garde Jtem j Bøchen ij gardhæ Jtem en gard ther som Jens Oxe boær Thennæ for^{nø} xij garde renther femthie oc vj pund smør Jtem bliffuer myn broder Axell Olsson och iach skullog, her Gregers Matisson j thette hæffde skiffthe vj pund smør aarlige rente Thi affhender myn broder oc iach thette for^{nø} gods wnder her Gregers Matisson oc hans arwinge med saadanne for ord som her forscreffuit staa Vare thette saa saghe at thette for^{nø} gods for^{de} her Gregers Matsson fraa gingæ med nogen reth tha beplichter myn hroder Axell Olsson, Sigh, oc jach at vederleggie forp^{de} Her Gregers Matisson Swa got gods ig[en] s[om] med saa myken rente junen neste vi vikor vid saningh oc gode tro ffor thette æfftherscrefne gods ffor^{nø} her Gregers Matisson myn broder oc mich o[plodh] igen j rættæ heffdeskiffthe Som er først en gard j Fagerholt som arlige renter xxxv skepper korn, j skeppe smør veijgendis iij pund oc ij sider flesk oc vj ga Jtem Ornæker ij garde rente arlige hwer there ij pund korn xx skepper j pwndet liggendis j Vesby sogn Jtem j gard i Tranekær renter arlige j lødemarch Jtem ij garde j Yelczstorbby renter arlig iij march oc iij øre Jtem i festæ ibidem renther arlige xij skelling j Gatzløff sogn Jtem j gard j Vluatorp renter arlige j lødemarch Ffreste(!) hered Jtem en gard j Mwnchared renter arlige iiij skepper smør Jtem en feste i Fawgerholt renter aarlige j skanes march Jtem en gard j Elmholt renter ij skepper iij pund j skeppen oc j en skellin grot j Gydinge herede Jtem en gard j Liwngerom renter arlig ij skepper smør iij pund j skeppen j Glimmerakers sogn Jtem [e]n gard j Østeredh renter viij pund smør Jtem en gard ibidem renter vj pund smør, Jtem en festæ ibidem renter iij pund smør, Jtem en gard j Jwlorp renter iiiij pund smør Jtem en gard j Stolperod renter v pund smør. Jtem ij garde j Lijster renter ij pund korn xx skepper j pwnnet aff then enæ gardhen gaær xviiij skellinge aff then annen gaær xv skellinge j Gershæred Jtem en gardh i Eskels torp renter iij pund rogh oc korn helten rogh oc helten korn xx skepper i pwnnet Oc xviiij [skelli]nge Jtem iij garde j Tryninge vid Halmstade oc en j Borderød rente en t^{nø} smør Oc en gard j Skørp-

linghæ renter viij pund smor huilchen ga[rd so]m oss ær olagt j mellen Thi affhender iach mic Oc mijne arwinge thesse for^{ne} godz v[nder] Axell Olson oc hans syster frwe Magdalene oc theris arffwinge med swadanne for ord som her forescreffuit staar Wore thet oc sa at thetta for^{ne} gods i Danmarch som [iach] opladet haffuer Axell oc hans syster ecke saa myget rentter som thet nw lagt ær fore Tha beplichther iach mich oc myne arffwinge them oc theris [arff]winge at vederlegge swa myken opbyrd oc rente som ther kan wtaff gaa Jtem kunne thet oc saa finnes at thet gods Jach haffwer nw faath Axell oc hans sys[te]r j retthe heffde skiffthe j Danmarch at thet mere rentade en som fore:^{utt} staar tha skal myn broder Axell oc iach thet vederleggia Her Gregers j s[w]a got gods oc swa got rente jnnen nat och aar om thetta sigh mere løper Tiill ydermere visso oc høgre forwarning bedis iach erlige oc velburduge mæntz jnziglæ Som er her Swante Nielsson her Jens Vlfson oc Peder Ragwalsson med mit egit hengendis nedhen vid thetta breff Som screffuit ær aar dagh Som forescreffuit star

Væbneren *Stig Gris* kundgjør, at han efter Paalæg af sin Moder, Fru *Anna Arvidsdatter*, Hr. *Jakob Gris's* Efterleverske, har solgt til Hr. *Erik Thwresson (Bjelke)* i Benhammer, hvad hun har arvet i *Halkvi Gaard* efter sin Frænde *Erik Jonsson (Tre Roser)* for 160 stockholmske Mark, der ere oppebaarne.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle. (Jfr. Danmarks Adels Aarvog 1895, S. 128 ff.).

335.

15 Marts 1501.

Stockholm.

Jak Stygh Grys affvapn gør vitherligh for alla och sa for thet makth breffweth och befallingh jach haffuer aff myn kære modher frw Anna Arffuidz dotther Ath jak haffuer saalth och med thetta mith opne breff seell och oplather Erligh och welbørdogh man her Erik Twresson j Benhammar all then deel och rettogheth som ærligh och velbørdygh quinna myn elske lige moder ffrw Anna her Jacob Gryses epterliffuerska til fallen ær j retthe arff j Halkwy gaard och godz efther sin kære frænde Erik Jønsson gud hans siel nade ffor hwndrade sextyie

mark Stokholms mynth med hwss oc jordh j vaata och j torro neerby och fierre jnte vndan tageth som til fo(r)nempde gaard oc godz aff alleer til legath haffuer och her epther fynnes kan Hwilke forne(m)pde C lx mark jach kennis mik Stågh Gryss redelica opburith haffwer pa myn kære moders vegne som mik vel aat nøges til goda reda Thy aff hender jach mik Styge Gryss och fulmektoogh ær pa myn moders och begges vore arffwinga vegne fornempde arffwadeel i Halkwy gardh och godz som for screffuit star Och til engnar fornempde her Erik Twresson och hans arffuynga til æwerdeliga ægaa Voreth sa sake som gud forbiwde ath fornempde arffdell j Halkwy gaardh och godz fornempde her Erik Twresson eller hans arffwinga fraa gyngge med nagen ræth tha bepliktar jach mik Styge Gryss pa myn moders vegne och pa begges vaare arffuyngge vegne fornempde her Erik Twresson oc hans arffuynga sa goth godz och j sa gode lægæ med sa myken renta ath vidher leggja jnnan neste vj vykor ther nest epther thetta loffuar jach Styge Griis pa myn mod(e)rs vegne och begges vore arffwingge vegne fornempde her Erik Turesson och hans arffuynga thetta skadaløess halla viidh myn sannyngh och gode cristelige tro Til ytermera vissa och batre for varnyng bider jach arligh och velbørdygh meen som ær her Arffuid Trolle her Nilss Boosson her Erik Trolle ath the hengia teres jncigle nydan for thetta breff med mith egith, giffuid och screffuid j Stockholm aarum epther gudz bërddh twsandefemhwndrade pa thet första manedagen nesth for mydfasto sonne dagh

Bagpaa: Om Halqwj

Erkebiskoppen af *Upsala*, Bisperne af *Skara* og *Strengenes* samt de udvalgte Bisper til *Linkjeping* og *Vesteraas* bekjendtgjøre for den danske Geistlighed Pave *Sixtus IV.s* Tilladelse til at dyrke den hellige *Birgittas* Datter *Katharina* som Helgeninde i de tre nordiske Riger.

Efter Afskr. fra 17de Aarhundrede (ved O. Celse) i Cod. E 146 i Univ. Bibl. i *Upsala* p. 61—64. (Jfr. M. Celses Bullarium p. 206 og Regesta dipl. hist. Dan. I p. 582).

336. 19 Marts 1501. Stockholm.

Reverendissimo reverendisque in Christo patribus et dominis miseratione divina Dominis Archiepiscopo et Episcopis

venerabilibus viris dominis Abbatibus Prioribus Metropolitanis Cathedralium collegiatis ecclesiarum prepositis Archidiaconis Decanis Cantoribus Succentoribus scolasticis guardianis viceguardianis thesaurariis canonicis sacristis custodibus parrochialiumque ecclesiarum rectoribus seu locatenentibus earundem plebanis viceplebanis Archipresbyteris vicariis perpetuis Altaristis capellanis presbyteris curatis et non curatis ceterisque clericis Notariis et tabellionibus publicis quibuscumque per et infra inclitum Dacie regnum ubilibet constitutis. Iacobus Dei et apostolice Sedis gratia Archiepiscopus Vpsalensis et Bruniolphus Scarenensis Conradus Strengensis eadem gratia ecclesiarum episcopi Hemingus Gad Lincopensis et Otto Arosiensis ecclesiarum electi cum nostri Sincera recommendatione deuotum in omnibus animum complacendi Dudum patres amplissimi recolende memorie Sixtus papa quartus ad crebras instantias Ffredericj diue memorie imperatoris invictissimi ac semper augusti, christianissimorumque Ffrancie atque Dacie regum ceterorumque nobilium presulum ac Baronum plurimorumque catholicorum principum ac communitatum instantia Beatam Katerinam Sancte Brigitte filiam ob crebrescentiam miraculorum populique frequentem trium regnorum et aliorum in ejus ac sue sancte matris ecclesia concursum suis bullis atque literis desuper confectis ffratrum suorum consilio pro more consistoriali i Swecia Dacia atque Norwegia regnis sine scrupulo conscientie aut labe ydolatrie ex gratia speciali coli permiserat ac debitis pietate et religione venerari prout in copia Bulle presentibus inserte plenius continetur

[Her følger Sixtus IV.s Brev af 16. Aug. 1482, ovenfor No. 277].

Cum autem fratres et domini prestantissimi deum in sanctis ejus laudare jubemur congruum nostra consideratione pia mente concussi consensu regio petito atque obtento arbitramur ut eo modo in regnis Dacie atque Norwegie prout Swecie regno infra populares utriusque sexus ac religiosos in ordine sancte Birgitte constitutos veneretur. Die ad hoc conducta ac per religiosos famosiores istorum regnorum illius sanctitati dedicata per cujus continuam ac frequentem venerationem parem abundantiam concordiam atque justiciam¹ consequi vita comite suis atque matris precibus mereamur et vita functi requiem procul dubio ac gloriam sempiternam. Datum in opido Stocholmensi Upsalensis dio-

cesis anno domini millesimo quingentesimo primo xiiij kl. Aprilis nostris sub secretis et sigillis appositis presentibus inpendentibus.

¹ Saaledes rettet istedenfor justitiam.

Afskrift af et Brev fra Stæderne *Zwolle*, *Kampen* og *Deventer*, hvori der klages over, at deres Kjøbmænd, der aarlig segle paa *Bergen*, paa sin sidste Reise ere blevne besværede med en usædvanlig Afgift af 6 Mark for hver Læst Gods, hvilken de haabe tilbagebetalt, da de ikke, som der har været paastaet, have overtraadt Privilegier eller lagt Hindringer i Veien for Seiladsen paa hollandske Havne.

Efter Kopi p. Papir i Bergefahrrnes Arkiv i Lübecks Handelskammer. Uden Forsegling.

337.

6 Januar 1502.

[Holland.]

Vnssen fruntliken gruet mjt formoge alles gudes tofforen. Ersamen wjssen forsichtjgen besundergen guden frunde vnsser borger vnde koplude de to Bergen in Norwegen mjt eren kopenscheppen jarlijkes to forsokende plegen hebben vns nu mjt clachten for gebracht dat se van den kopman aldar to Bergen resenderende baffen gude olde gewante frjghejt der Hensse vnde prijfelejgen dar vp for lend dusse forleden rejsse belasten vnde besward sin geworden van jlker last gudes vj m& moten geffen vnde dat men dar vntbaffen vnssen kopluden gedrunge heft van hem forder borger to wjlle hebben nycht wetende wor ffor dan also wj for stan allejne vt orsake dat jwer ersamenheijden borger vnde koplude erer koppenschep vnde hanterjnge ok to Bergen hebben den older luden des kuntors to Bergen de vnsser angeschreffen sallen hebben sulk darvme dat vnsser borger vnde kop lude to Rostke en schjp sollen hebben don laden vnde dar mede to Bergen gesegelt vnde nycht jegen dan der ffrjghejt vnde prijfelejgen der Hensse se hebben nochtens vnsser borger vnde koplude sjk for baden for den oldermannen vnsz der sake bj jwen ersamenheijden so em sulk dorch schrijfte der juwen wart vp gelecht in al te forbliffende des em nycht mogen for beren dan hebben vp leggen moten vnde betalen de pennjnk vnde den vnssen mede for helden dat wj den juwen vngewantliken tollen aff genamen hebben mjt mer anders igl.¹ so wj den ersamen guden frunde de juwen to genen tjden mjt jenjgen vngewontliken

gelde hebben be lastet ofte beswart dat bewijsliken sin sal den gunt vnde gesteden en mjt aller forderjnge vp den olden gewontliken tolln al hijr mjt lijffe vnde gude an vnde aff mogen segelen kamen vnde kopen forkopen keren vnde for keren to wat plas vnde haffen dat em geleffet dar vmme kon wj vns njcht for sjnnen mjt wat reden rechte ofte be schede men bieten vns jennjge for buntnijsse maken salde dat men de vnssen baffen gude olde gewonheijde fryghejde prijfelejgen der Hensse vnde ressesse van velen gehalten dachfarden al sus to belastende vnde to beswarende vnde dat de vnssé wedder vmme njcht segelen solen mogen vt vnde in wat haffen der Hensse wor em geleffet vnde gelegen is vnde dat gemerket dat de vnssen dat kuntor to Bergen mjt luden schote vnde gude mede vp holden moten gelijk anderen so for fremmet vns de beswarjnge vnde sulkens vngeborliken schrijffenden vnde for nement van juwen ersamenheijden borgeren vnde kopluden vnde den oldermannen vns njcht wejnijch, vnde wij begeren dar vmme mjt ga(n)ssen andacht fruntlijk dat juwe ersamenhejde de sake mjt den besten betrachten wijllen vnde de djnge al so for fogen dat den vnssen er vnge wontlije aff genamen gelde vnde penijnge gutliken wedder vmme vt gerjchtet vnde betalt werde vnde der nijgecheijden tegen de frjghejt prijfelejgen vnde ressesse for geschr. for laten blijffen moge alsoe dat behort vp dat njcht van noden sin dorffe jngelijken anderen wegen to erdenkende dar an men sulkes wedder vmme bekame wj doch anders kent got vngern segen hijr jnne wjl sijk jw leffte mjt den besten gutlijk bewjssen vnde en to for laten ffor schreffn antwert bj dessen vnssen baden vns dar van wedder vmme beualen dat wjl wj in anderen tjden mjt allen flijte gern for denen kent god. geschreuen jn der hijligen iij konijnge feste xv^c ij

Swulle Kampen Deffenter

Bagpaa: kopjge van des kopmans wegen van Bergen anno xv^c ij jnt Hamborger schjpp jnt fri jar.

¹ o: jngeliken?

(*Bergefarerne i Lübeck?*) tilskrive de tydske Kjøbmænd i *Bergen* om sine Anliggender i forskjellige Lande og love at sende dem Skibe i to Afdelinger, da den først paatænkte Sendelse af 7 eller 8 Skibe ikke har ladet sig iverksætte; de berette om *Islandsfarernes* Forhold og om den til Raadet indkomne Klage fra Stæderne *Kampen, Deventer og Zwolle*, hvoraf en Kopi oversendes, om *Hans Amelungs* Død m. m.

Efter samtid. Kopi p. Papir i Bergfahernes Arkiv i Lübecks Handelskammer.
Uden Forsegling.

338.

Fasten 1502.

[Lübeck?]

Ersamen guden frunde tjdjnge vnde besched salde wj jw wol fele schrijffen wa jt füstes vmme lank stejt vnde ok van vnssen schepen so mjsse wj noch ij schepe dar noch nen tjdjnk van is gud geffe se wol sin. jtem ok van Ljffland dar stejt jt njcht wol de Russen hebben jnt land gewest vnde hebben groten schaden dan gad betert. jtem in Sweden wo sjk dat vp den somer for lopen wyl kan wy noch njcht van schrijffen god giffe vns gude tjdjnge van jw vt Norwegen dar vns ser na for langet wy hedden wol gement jw mjt dem ersten en vij ofte viij schepe to sendende men dar wj in betrachten so krjcht de ene dar fele in vnde. de ander altes nycht dar wert den kurrent vnde flok van vnde de mene man wert nycht besorget vnde de jungen maten jo mjt den olden fort sin sal men de nedder lage holden vnde ok mochten de Suderseschen en orsake nemen vnde menden dat jt vp se gedan wer so hebbe wj jt fort beste karen vnde hebben ij flate beleffet jsset dat sjk de tjt anders for strekket den wol so mach men tor kopsteuen dar vp denken. jtem so wj den forfaren dat gj grote moge van den Suderseschen hat hebben dat vns let is men gj hebben se in dat strjk vp dat njge so wj horen dat nen klen is van der edde halffen dar de kopman to drenget is dat dath nu gebort is sus leuen frunde hebben se hjr send iij baden an den rad van Lubeck jlljk mjt en breff en van Kampen j van Deffenter j van Swulle vnde hebben offer den kopman hoge geklaget dat dath vnborlyk is vnde se ok en smete for egen dat se se achter bakes klagen dar gj wol vp denken wjlt so let vns de rat de breffe lessen de den in holt so desse bj bunden koppjge vt halt¹ dar wj vp antwerden vnde de rat so an se forschreff weddervmme vnde wj dem rade in schrijften offer geffen so dusse ander koppjge ok vt halt² men se makeden en groten brask myt den dren baden

vnde menden wj em dat gelt fort tellen saldē so is dat wol to for antwerdende de kopman kan des wol bekand sin also van den Bremers hebbe wy nen breffe van kregen. jtem also van den Jslandes faren Kjnkel vnde Wjldē louwe vns heft nement wat secht so late wj dat ok hen stan den enen breff hebbe wj noch bj vns ljchte se menen wen de rat for se schrjft dat de rasterjnge wol los wert oft vt lage. leuen frunde jt is dat hogeste dat de kopman heft wen men dat. mjt breffen los krigen mochte so wer des kopmans djnk van nenen werden de djnk moten dor gan vnde men kan jt for antwerden na den jt vt den bormesteren kamen is vnde wj jt en ok for baden hebben vnde ok gebeden vnde se sjk den jegen den kopman in forsse vnde wreffel gestelet hebben vnde de kopman borgen nam vnde stelde jt noch tor fruntschop vnde dar baffen nement fruntschop begerde mjt schrjften ofte worden vp den sulffen vnhorssem vnde wrefften heft em de kopman vt lage lecht he nach jt bekant sin wat sake se begerden recht to donde na gnade njcht na rechte vnde den de kopman en wes gnade bewjsede vnde des kopmans recht alljk wol bj werden bleffe men so sljcht hen wjl wj nycht to raden wer dem kopman j for klenjnk vnde enem anderen wer orsake to makende dat men hyr na na der vt lage nycht fragen solde dar vmme wjl gj den djngen wol recht na gan de vns en part behulpen wessen solt sin vns vntjegen god betert vns dunket geraden dat de kopman gude endracht holde jo bj namen de xvij man so bljft de kopman wol de kopman men schut dat nycht so is jw djnk vte so wj njcht en hapen twjffelt dar nycht an wat wj dem kopman to gude don [solt^s kant sol gj vns gud wjlljch fynden konde gj jt passen dat gj hyr so fele geldes schjkken machten dat men al djnk vt lossede wer wol geraden dar gj wol vp denken wjlt. Ammelunk is an god for starffen god gnade der selen dar ok den noch so fele bj js vt to lossende wj werden jw in kort mer beschedes schrjffende wjl god de jw sund spare.

j koppjge de der kopman schref wart anno xv^o ij jnt Hamborch schjpp in de fasten.

¹ Se foregaaende Brev. — ² Vedligger ikke. — ³ Fra [igjen udslettet.

Beretning fra Kontoret i *Bergen* til *Lübeck* om Ankomsten af et Brev fra Hr. *Knut Alfsson* 29 Mai med Underretning om, at hans Tjener *Nils Jonsson* (*Schack?*) vilde komme for at modtage Kongsgaarden paa hans Vegne, samt at han selv vilde komme derhen, naar han havde indtaget *Baahus*, hvorefter de paa Gaarden værende Knegte droge bort og Nils Jonsson, der med sit Folk og 300 Bønder ankom 2 Juni, besatte Slottet; 6 Juni holdt han Thing paa *Jonsvolden* med Borgere og Bønder, der erklærede sig for Hr. Knut, medens Biskoppen og hans Folk forlangte Opsettelse til Erkebispens og Hr. *Nils Henrikssøns* Ankomst; 3 à 4 Dage senere forlod Nils Jonsson atter Slottet, da der ikke fandtes mere Mad, og Biskoppen har derfor indtil videre besat samme. To Skibe med Vinterfor syningen udbedes opsendte ved Michaelistid.

Efter Kopi p. Papir i Bergesfahrer-Collegiets Arkiv i Lübecks Handelskammer.
Uden Segl.

339. [Beg. af Juni] 1502. [Bergen.]

Erszamen guden frunde, de tijdinghe de wij hijr hebben js leider de beste nicht wente wij kregen eyne breff van heren Knuth Alfsson, am sondage na des hilgen llichames dage, jn lengeren worden jnnholdende, dat sin dener Nyelsz Jonszon hijr komen scholde, vnde nemen jn vnde entfangen van syner wegen vnse gnedigsten heren des koninghes garden, vnde wanner he Bahuszen gewonnen hedde, vnde sin werff jn deme ort landes hedde geworuen, So wolde he myt aller macht hijr tho Bergen komen. vnde nemen ock jn dessen orth landes, vorder bogerende, dat wij synen deneren behulplick wesen wolden, derwegen guden frunde so hebben. vppe sodane tijdinge, de knechte vppe des koninghes garden, nach deme se neynen houetinan en hadden den garden gerumet, vnde am achteden dage, des hilgen lichames, js de gnante Nyelsz Jonszon myt syner zelschiep vnde by iij^e bunders tho Bergen beide tho water vnde tho lande gekomen, vnde hefft sunder ratslagen hijr der rykesz redere, strax den garden jngenomen, wente dar nemant vppe was, de eme wedderstant dede, vnde hefft vorder des mandages dar na vppe deme Jonszwalle almennighes dinck gehalten dar denne vnse here de bischup, myt alle den nordevarers, dede vppe de tijt dat meste part hijr toer stede weren, vnde hijr myt den buwluuden, dede alle jn oreme harnsche tegen den gnanten Nyelsz Jonszon vnde de bunders. tom dinge qwemen, vnde horden des vorben. heren Knutes breue lesen, so wolden de bunder bliuen by heren Knuthe sunder vnse here bisschup, myt syner parthie,

schotten dyt vp. beth tho des heren artzebisschuppes vnde heren Nyelsz Hinricksons thokumpst etc. vnde so was hijr Nyelsz Johnson, na der tijt bij iij iffte iij dage vppe deme garden vnde also dar vppe nicht vele tho vorterende was, so vore he wedderumme synen wech vnde leth den garden leddich stan. also he one gefunden hadde, So hefft de here bisschup nu syne deners vppe densuluen garden geseth, so lange dat men horten wo sick desse dinge endigen willen. Warumme guden frunde js vnse andechtige ernstlike vnde fruntlike bede vnde bogere, dat gij myt den aller ersten. vmmetrent Mychaelis vns twe gude schepe. dede bussen were myt der thobehoringe jnne hebben, myt winter bere etc.(?) ouersenden, vnde laten se so tijdingen affzegelen, dat se hijr bytijden komen mogen, vppe dat wij, jo wat trostes hebben mogen, iffte jd vns behoff vnde van noden synde worde, hijr jnne willet vns besorgen also, wij juw des tho betruwen. Jtem schipper Cleysz Dommuch van Rostocke qwam hijr vandage jn de waghe de ock de besten tijdinge nicht en bringet sunder he hefft gehort dat vnse gnedigiste here de koningk tho Kopenhauen wesen schal etc. god geue vns gude tydinghe. Hijr mede gode deme heren de ander reyse beualen, Datum vt supra.

Bagpaa: kopijge van tijdiinge de de kopmen schreffen anno xv^e ij jnt frijar

De tydske Kjøbmænds Oldemand i *Bergen* tilskrive Borgermestere og Raad i Stæderne *Deventer*, *Kampen* og *Zwolle* angaaende deres Klage over den Afgift af 6 Mark dansk for hver Læst Gods, som er bleven paalagt deres Skibe i *Bergen*, og som de fordre restitueret; da de ikke have villet finde sig i de samme Regler som Kjøbmændene fra *Bremen* og *Wismar* og heller ikke villet underkaste sig de 6 wendiske Stæders Afgjørelse, skred man til at forkynde Arrest mod Skipper *Jakob van Horne* med Skib og indehavende Gods, som dog ikke blev respekteret; senere have de imidlertid atter tilbudt sig at betale Afgiften, om det passerede ikke maatte paatales, hvilket under Forudsætning af Stædernes Samtykke er tilstaaet. Der er Grund til at klage over Befragtningen af Skibe til *Østersøen* og *Bergen* m. m. men der ønskes dog nu et fredeligt Opgjør, da der er Uroligheder i Landet selv mellem *Kongen* og Hr. *Knut Alfsson*.

Efter Orig. p. Papir i Bergfahreernes Arkiv i Lübecks Handelskammer. Brevform; Helark med udvendig Forsegling.

340.

23 Juni 1502.

[Bergen.]

Borgermesteren schepen vnde radtmannenn der stede Deunter Compen vnde Swolle etc.

Olderlude des gemeynen Dutschen kopmans van der Hansze nutortyt tho Bergen in Norwegen residerende

Vnnszen fruntliken denst myt begeringe alles guden toouren. Erszame vorsenige heren besunderen guden frunde. Juwe schrifte jn langen worden jnneholdende, de clachte juwer borgere vnde koplude, de myt orer kopenschup hijr myt vns tho vorkerende plegen, de wij bouen gude olde gewonte vryheyt vnde priuilegie der Hansze, beswaret, vnde one vppe de last gudes sosz marck Densch togeuende, affgedrungen scholen hebben, vorder entliken bogerende den juwen restitutionen to donde sodaner affgenomen penninghen. myt velen anderen artikelen. so juw breff vorder begrepen hefft hebbe wy entfangen vnde besende wol jngenomen vnde vorstanden, dergeliken hebbe wy ock entfangen van vnsen frunden tho Lubeke, itlike copien juwer breue, alsoe gij deszer sake haluen, an den erszamen rad darsuluest hebben vorschreuen, de denne drauwe breuen vnde entsegge breuen gelick, ludende sin, dat wy dar by laten moten So vogen wy hijr vppe juwen erszamheiden fruntliken tho wetende, dat vns gaer vromede vnde zelsen duncket, dat juwe borgere vnde de koplude vth juwen steden, sick mer priuilegie vnde vryheide hijr tho Bergen vormeynt tohebbende, dan de koplude vnde borgere van Bremen vnde van der Wyszmare, dar van wij dergeliken sodane broke gelt, affentfangen hadden by sodanen beschede, konnen dat juterste de sosz Wendesschen stede, iffte de gemeynen Hansze stede. jrkennen. dat wy dat vmbilliken vpegeboret hebben, So scholde jd dar vorder vmme gan alsoe jd recht were, datsulue hebbe wij juwen borgeren vnde kopluden, ock vorgelecht vnde thourstande geuen, dar se den neynerleyewisz vndergan wolden, sunder myt, velen verlorenen spottesscher worden. de hijr to lanck vellen tho schriuende, rebell vnde vnhorsam geworden sin, So juwen ersamheiden. jn vorgadderighe der heren radessendeboden der gemeynen Hansestede, jn lengeren schriftliken wol vor ogen komende werdt, Vortmere so hefft de gemeyne kopman, desser sake haluen, mere dan eyne reise, thohope vorgaddert gewest, vnde dorch vnsen olderman, den juwen. tho

dren tijden affseggen laten, dat se jn vorberorder wise, sodane vj marck Densch vppe de last vthgeuen scholden gelick den Bremeren etc., dat se dan altesz nicht geachtet hebbin, darumme se denne na vnseme des kopmans willekore, dem kopmanne ock brockafftich sin geworden, alse nu de gnanten juwe borgere vnde koplude nergen vndergan wolden [so¹ [sunder² jo lenck jo mere spitesscher worde vorluden leten So hefft de olderman, van beuele vnde jn vorgadderige des gemeynen kopmans. Schipper Jacob van Horne, dede tegen des kopmans eyndracht bynnen Lubeke gemaket, bynlate gesegelt hadde, arresteret vnde by des kopmans rechticheyt vorboden. juwer koplude gudere, dedo hijr jnne myt eme brockafftich weren geworden nicht jnthonemende edder van hijr thovorende. dergeliken, hefft dosuluest de gnante vnse olderman by dersuluen pene vnde broke [juwen kopluden³ dede gudere myt deme vorscr. schippere jnne gehat hebben, vorboden, jn datsulue schip neyne gudere to schepende sunder willen vnde vulbort des kopmans, des se denne altesznicht geachtet vnde sodane schip dar enbauen. vth deme lande geladen hebben, vnde den schipperen vorben., vth der arresteringe zegele laten, deme kopmanne tho forsze vnde tho spite etc. Also leuen heren vnde frunde. na der tyt hebben sick de gnanten juwe koplude bedacht, vnde synt. myt Llambert Sterte. wedderumme komen, unuorbodet, vor vns dar wy, *dar wy myt den achteyn mannen vorgaddert weren, gnade bogerende, dat se sodane vj marck Densch vppe de last myt willen vthgeuen wolden, dar neyne clachte iffte sake mere van thomakende, wannere dar mede alle broke, beide myt deme schipperen vnde kopluden, vrig vnde qwijt wesen mochte, des wy vns alleyne nicht mochten vnderwynnen. Sunder hebben se heten wedder komen vor den gemeynen kopman, dar de sake touorn were vorhandelt, so hebben se nadertijt sodant so vorgescr. is, bogeret van deme gemeynen kopmanne, na velen reden vnde wedderreden, vmme eyndracht willen vnde mer vnkost tho vormydende, so hefft de gemeyne kopman vnde wij sodane ore bogere, togelaten vnde beleuet by sodaneme beschede wertsake, dat se derwegen vor oren frunden, vnde den steden, jenige clachte makeden. alse se nu gedan hebben, so scholde alle broke beide der arresteringe vnde affgesechte sake haluen, apen stan vnde vnuorgeuen wesen., Dat se dosuluest bevlbordet hebben vnde beleuet etc. Vortmer

guden frunde so hefft jd bethertho vnwontlick gewesen jn juwen steden schepe thofrachtende, dede jn den Ostersschen steden, myt bere mele vnde molte scholen geladen werden, hijr na Bergen tho zegelende, vnde wedder van hijr myt vissche geladen jn juwe stede to zegelende, also desse gnante Jacob van Horne nu gesegelt hefft, dat denne den Ostersschen steden vnde deme kopmanne tho hinder vnde tho vorfange js, darumme denne de vilgnante schipper, na vnseme des kopmans willekore vorbroken hefft des kopmans rechticheyt, wo sodant na desser tijt stan, dar willen de gemeynen Hansze stede vnde de kopman wol merckliken vppe vordacht wesen etc. Ersame leuen heren vnde frunde, aldus is desse sake hijr vorhandelt, also wij jntkorteste dat schriuen konnen, vnde hedde jd hijr also nicht vorhandelt gewest, So were wij gesynnet. van des kopmans wegene ouer desse sake tho clagende, vnde ouer vele mere puncte, dede vor den gemeynen Hansze stede nu jd alsus thogan schal wol vorforderet vnde vpgedecket scholen werden, dat wij vmme eyndracht willen bethertho. vorduldet hebben, vnde also jd nu leider hijr jntlant tusschen vnseme gnedigesten heren deme koninge etc. vnde heren Knuth Alffzon vnde synen byplichteren steyt, so were vns eyndracht vnde fruntschup malckander tho hebbende wol grot van noden. God voge alle dinck tome besten etc. Vortmer guden frunde. vth der jngelechten cedelen juwes breues vorstan wij vnder anderen, dat juw de erszamen heren radessendebaden, der soz Wendesschen stede gescreuen hebben, dat gij desser sake haluen scholen vorbliuen, by den twen negestbelegen Hanzesteden, dar gij ock by tho vorbliuen, gebeden vorder van vns gesynnen, den juwen van den affgenomen penninghen restituten todon, tor tijt, de sake vor den negestbelegen Hanzesteden gheapent vthgedragen vnde gesleten sij etc., derwegen schole gij weten dat vns sodant van den steden nicht vorwitliket is ock nicht hebben beleuet noch vulborden willen, Went so gij vth desseme vnseme breue vormerken mogen, jn deme desse sake jn fruntschup nicht werden vorliket, so moten se van notwegen, vor den gemeynen Hanzesteden vpgedecket vnde vorhandelt werden etc. vortmere so gij schriuen den juwen van den affgenamen penningen restitutie to don, sint gij des jo entliken bogerende, dat schal one wol wedderfaren. Men de jenne de sodane penninghe wedder vpboren willen, scholen des kopmans

rechticheyt (de se dubbelt vorbroken hebben) nicht bruken edder geneten, beth tore tijt tho dat desse vorgef. sake, vor den gemeynen Hanzesteden. jn fruntschup ifte jn rechte by gelecht vnde entliken vorliket is, vorhopen des tho gode vnde tome rechten. de kopman vnde wij, mogen des wol bekant sin. war des thodonde is dyt moge gij jn deme besten. den juwen geuen tho jrkenkende, So wij hijr den juwen sodant witlik gedan hebben dergeliken, vnde bogeren myt den allerersten hijr vp, juwe richtige beschreuen antworde, dat wij mogen weten, wat wy desser sakehaluen vnser frunden jn den steden vorschriuen scholen. Jtem vppe de anderen artikele juwes breues tho schriunde wolde tho lanck vallen jadoch scholen se vor den steden vorben. also men desse sake dar vorhandelt, wol vorantwordet werden, myt der hulpe van gode, de juw erszamheide tho langen tijden salich vrolich vnde gesunt tho langen tijden enthouden mote. Gescr. vnder vnseme des kopmans jngesegel ame auende natiuitatis Johannis baptiste anno domini m^od secundo.

Bagpaa med en anden Haand: Dijt is de koppijge dede ko(p)man schreffen heft van Bergen an de Suderssesche stede.

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien. — ³ Fra [tilskrevet under Linien med Henvisning hid.

Regler for Ordenen og Fremgangsmaaden ved Sammenkomsterne i *St. Catharinas* og *St. Dorotheas Gilde* i Bergen¹.

Indført paa de sidste Blade af en Protokol fra Slutn. af 17de Aarhundrede i Bergefarernes Arkiv i Lübecks Handelskammer med Titel: «Statuten und Re- cesse des Contor in Bergen betreffend». (Trykt i Chra. Vidensk. Selskabs Forhandling 1878 No. 11. S. 6 f.) (Jfr. ovenfor No. 39).

341. Uden Dag 1502. [Bergen.]

Sunte Katherinen vndte Sunte Dorotheien Gildebock Anno Domini MD vnde twe vme geschreven.

Wen men de gilde drincket: de vörworde:

Vrunden weset Gade wilkahmen unde den hilligen Junckfruwenn Sunte Katherinen unde Dorotheien beide, Jn de ehre disze gilde isz gestichtet so wille wy drinken der hilligen dreualdicheit beeker in dren druncken, de möhte uns tho hulpe

kahmen an liue und an Zelen — Her Olderman dat Juw Gott ehre etc:

De ander beker: .

Jtem Vrunde weset Gade: etc: alsze thovören: — des hilligen lichames Beker, de möhte uns toh hulpe kahmen jmme lesten: .

De dorde Beker

Jtem Vrunden: etc: der werdigen hilligen Junckfruwen Beker, Sunte Kahterinen und Dorotheien in welcke ehr disse gilde gestichted isz, dat se Gott vor unsz bidden:

Hirna giff men Broht, Botteren unde Kese:

De veerde Beker: .

Jtem Vrunde weset Gade willkahmen: etc: Wy drinken unser leven fruwen Beker, dat se ore leve Kindt vor uns bidde: .

De vifte Beker:

Jtem Vrunden: etc: Sunte Olauus de grote Köning sinen beker, dat wy jn sineme lande also verkehren und kopschlagen, dat wy salich werden: .

De söste Beker

Jtem des hilligen Ridders Sunte Jurgen becker, dat wy alle unse Noht verwinnen: .

Hirna schölen alle Jungen uhtgahn: .

De Secretarius schall dat boek lesen so hirna folget:

Jtem Vrunde: etc: Vnses gnedigsten Heren des Königes beeker, dat he mit sinen Rikes Rederen also rade und stüre, dat wy gnade und frede in sinem lande hebben mögen,

Hir schölen uhtgahn de olderlude, de schaffere mit jdtliken andern, und kesen nie schaffers: Wen de olderlude wedder ingekahmen sunt

Unser Herren van Lübeke Beker etc.

Item Unser Frunde Beker toh Lübeck: etc.

Hirna schölen de schaffer mit ören Krentzen twye ummegahn und nehmen den witte beeker und seggen also hirna folget:

Vrundte also wontlick isz, twe schaffere tho kesende, de de gilde vorstahn, So hebbe wy dytts Jahr vorgestahn unde gereckent. De nykohmen schölen, komen und bringen xii 3, de oldkomen iiiij 3, wesz wy gebroken hebben will wy twe jn unse stede kesenn de schölen dat vorbeterenn, se sint buten effte binnen A B dat Juw gott ehre.

Vnde bringen den Nyen schaffers de Krensze erliken und lucken en

So schölen de Gekoren schaffers vpstahn und gahn vor dat Cuntor und bidden De olderlude en tho huz tho folgende ein jszlick:

Hirna scholen de Oldenschaffers an heven

Desz Gemeinen Ehrlickenn Kopmans Beker etc:

Jtem darna Sunte Gertruden beeker Jnt lateste: etc: Vnde de Olderman geiht mit beyden nyen schaffers tho huz: Dar schall me vor pipen jszlicken unde vordregen lahtenn Eine grohte Kannen beers unde viff nye Beker: Jtem Jtlicken einen schincken vndte twe semmelen,

Item achte dage darna schölen de Oldenschaffers vann allen dingen Rekenschop dohnn vor den Olderluden und allen schaffers dem Clercke Eine thonne behrs, ledige thunnen unde Beker na older wonheit 2 m $\frac{1}{2}$:

¹ Ogsaa disse Regler tilhøre maaske oprindeligg Aaret 1397, men ere omskrevne og forandrede 1502.

Opdals Thinglags Bygdemærker efter en Dom af 1504.

Efter en Afskr. fra 18de Aarhundrede i G. Schönings Saml. i d. kgl. Bibl. i Kbhvn. (Gl. kgl. Saml. No. 2826. a.). (Jfr. Y. Nielsen, Kampen om Throndhjem 1657 i Throndhjems Festskrift 1897, S. 174 ff.).

342.

14 Juli 1504.

Uden Sted.

Opdals Tinglaugs Bygde Merker.

Hodstaae Fieldet er Merke imellem Opdallen Renneboe og Osterdallen, der næst Selbrøstet, der fra till Gisna Faldet, Der fra till Grythatten i Minildallen, till Eldaa Hougén, Dugfaand (Drigf-?), der fra till Troid Hytten, der fra till Gregors Slette allt imod Renneboe; Men fra Hodstaaen, Inderdallen, imellem Opdall og Indset; der fra till Iytte hougén, der fra till Graae Hougén ved Mor Siøen; der fra till Rotte Siøe Höen, der fra till Anmos, höen; der fra

till Gierschaften, er Taarnet paa Graas Myren og Dofrefield, der fra i Kalsöa, der fra i Sneer Fieldet i Foxfane, der fra omkring Svartdallen, Snoves Kiönne, der fra till Far Tieldet; der fra til Iöris Hatten heller Iöris Stoelen, der fra til Tovatne og saa till Trold Hyllen igiend

NB Siden har ieg funden udi een eldgamell Dom av dato 14de Iulii 1504 som Siver Drifstuen viste mig dise Märker.

Först fra Hosto Fieldet, er Märket mellem Opdall, Rennebo og Osterdallen fra Hosto Field norden till, er Selgebröstet. — fra Selgebröstet till Gisna Taldet.¹ — derfra till Grythatten. — derfra till Gregos Sletten og Mineldallen. — i fra Hosto Fieldet Söer og westen till. — Er först Inderdallen. — der(fra) till Iytelhoug. Der fra till Graahöen ved Mare Söen. Der fra till Raatte Siöhö. Der fra till Armoshö. Der fra till Giers Gaffen Taarnet. — der fra till Holsöa. der fra til Sneefieldet i Taafaand. — der fra till Seiles Kiönnen og Svartdallen, Der fra til Tor Tieldet (o: F—?). — Der fra til Ioris Stoelen. der fra til Tofhatten. der fra till Troldhötten igiend

Foranstaaende er indtaget i «Marke Raaen eller Marke Skiel imellem de fire Böygde Lauger udi Orkedals Fogderie, samt fremmede anstödende Fogderier og Boygder efter gamle Domme, og Breve ganske accurat forfattet av Sorenskriver — — Andreas Christian Krog» (i Orkedal fra 1737 og endnu 1776). Först indtages «Orkedals Tinglaug» efter en af Sognepresten i Orkedalen Jon Jonsson 22 Juni 1648 udfærdiget Originaloptegnelse. Derpaa følger et af Erkebiskop Olaf udstedt Document ang. «Meldals Tinglaug», trykt i Dipl. Norv. XII No. 424 under 30 Januar 1529, men hvis Datering her er 1520 den Løverdags næst for Kyndelsmesse Dag (o: 28 Januar). Blandt Afvigelser i Stedsnavnene kan mærkes: S. 508 Lin. 12 franeden: flecke—fölke; Lin. 9: Fytiöm—Tytiöen (nu Fiche); Lin. 3: Soffnedall—Savvedal; S. 509 Lin. 1 fraoven: synnlig—sönden; Lin. 5: Rondebergh—Rundeberg; Lin. 6: Backebrudt—Bökke Brue. Gjenparten angives uddragen af Meldals Kirkebog 7 Novbr. 1607 af Sofrens Blans. — Rennebo Tinglaug anføres efter en gammel Dom paa Eggen, efter Delet i 1658 og efter en trykt kgl. Placat af 1728 ang. Salg af Kongens Gods samt efter Sorenskriver Matthias Schaanlunds Optegnelse i en gammel Protocol. Derpaa følger ovenstaaende «Opdals Tinglaugs Bygde Merker» og endelig et af Lensmand Jon Gulliksen Mioen i Opdal forevist Document af 1669, om hvad der i Foged Morten Larsens Tid (1634—45) oplæstes paa Thinget af Markeraabogen i Nærvær af Lensmand Lars Hage paa Dovre og Gudmund Roste. De gamle Märker angives da fra Arelds Tid at have været saaledes:

— og begyndes i Ronsdals horn, der i fra og i Biörn klew; der i fra og i Groshoug vandet der i fra og i² Giersgaffen; der i fra og i Korsen paa Gros (Grof?) myren; der i fra og i Armoshoug, der i fra og i Ruttehoug, der i fra og i

Findshö, der i fra og i Selgebröst, der fra og i Grönli Schar:
Der i fra og i Selgebröst derfra og i Gisna Tald (Fald?);

Bagpaa staar med G. Schiönings Haand: Af forekommende Papirer, ved mig selv ndskrevne Sager, som alle ere brugte.

¹ Vistnok: Faldet. — ² Aabent Rum.

Hr. *Aage Hansson* (*Thott*) beretter Rigsforstanderen Hr. *Svante Nilsson* om den store Magt, Kong *Hans* samler i Danmark og *Norge*, og hvormed han agter sig til *Herredagen*, skjønt han skal være syg af *Pokker*; *Abraham Eriksson* (*Gyldenstjerne*) har ikke villet reise op i Sverige uden Leide, og *Anders Eriksson*, der skulde føre Breve til det danske Rigsraad, er bleven syg af Pestilents, hvorfor en god Mand i Kind ved Navn *Lasse Skume* er sendt afsted med dem.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Dan. Kongers Hist. fasc. 3). Spor af nødvendig Forsegel. (Trykt i Styffes Bidrag til Skandinaviens Historie V. S. 31 f.).

343.

3 Januar [1505.]

Skara.

Myne odhmyke welwileghe helssen nw och altiidh kerlighe sendis tilfforene met gud, Kere herre, ffrende och besynnelig [godhe¹ ven tekkis idher withe at jac haffwer stedhigth hafft myn bwdh i Danmarch och teskelikis haffwer jach och taledh met them som aff Danmarch ære kompne och kan jach jntet annet fforffare en kongen samler ene grooffwe macht bodhe i Danmarch och Norie aff heriener och kōpstedher teskeliikis och akter segh komme til then herredagh met ene stoore makt, saa ær mek och wnderwiist at then gamle kong skal wære siwgh i the pochker hwadh ther ær om weth jac ey til skels *man her nest jach biwdher idher til vil jac fforfareth ther ffor innen och biwdhe idher til ther om ibland anner ærende, siidhen kere herre tekkis idher withe ath effter thy at Abram Erichssen fek ikke then leydhe som han war begerende aff idher thaa wil han ingeledis giffwe segh wp at landit, thaa rodde jac honom at han skulle fforlathe segh paa then deel som Riken ær giordh i mellom hwilkit han ey ville wten lath mek fforstaa at han ville strax indh at Danmarch igen, Kere herre saa om the breff som i antwordhedhe Anders Erichssen at han skulle fføre til Danmarchss Raadh thaa tekkes idher withe at strax Anders Erichssen kom nidh thaa bleff han siwk aff pestilentia och haffwer

siidhan stædhiht hollit thet widh sengina thaa sende han breffwen til mek och skynde jach thennom offortøffuit astadh met een godh man i Kindh som heter Lasse Skwme och fformodher jac honom daghligha igen, nær han kommer jgen wil jach strax skynde honom wp til idher etc. War jach och nw her til tals met thenne werdhighhe herre byscopen om then kosthgerdh moth idher skal goris thy bodhe jac idher ganske gerne at i wille sende her nædh een idher eyen swen som for^{ne} kostgerdh kwnne wpbere aff almoghen Her met idher gud och sancto Erico befalendis Raadher och biwdher offwer mek effter idhers egen vilie och helsser then erlighe godhe quinne ffrv Mette met mange godhe nether paa myne vegna Raptim ex Scaris in octaua Iohannis Ewangeliste

Aake Riddere
Hanssen

Ukskrift: Erligh och velbyrdigh Man strenge riddere her Swanthe Nielssen Swerigis Riikis fforstondere sin kere herre och ffrende venlighe oc kerlighe.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Peder Bertelsson, Abbed i Helgene Kloster ved Lund, Degnen, Erkedegnen, 3 Kanniker og en Vikar, alle i Lund, udgive Vidisse af to Breve, hvoraf et paa Pergament og et paa Papir, begge udstedte af Væbneren *Nils Mus* i Norge.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af de 6 Segl vedhænger nu kun Levning af No. 2.

344.

2 Januar 1506.

Lund.

Wii effterscriffne brodher Pedher Bertelsson aff gudz forsiwn abbet i Helgenne kirke ved Lundh Peder Powelsøn dægghen Niels Kortssøn ærchedegn, Jørghen Pedherssøn, Peder Wff Anders Jenssøn Canicker i Lund, oc Michel Pederssøn perpetuus vicarius ther sammestedz giøre vitherligt alle ath wii haffue sett oc lest eett eyedomss breff scriffuit paa perckmen oc eett følge breff scriffuit paa papyr som Niels Mws vebnere i Norghe haffuer vdgifuit Perckmens breffuit lydher som her effther følger

[Her følger Brevet No. 100 ovenfor.]

Papirss breffuit lydher som her effther følger:

[Her følger Brevet No. 101 ovenfor.]

Till witesbyrd at wij saadane breff seett oc læst haffue Tha henghe wij wore jndsegle oc for^{no} Michel Perssøn scriffuer syn handschrift nædhen vidh thette breff Giffuit i Lundh aar effther gudz byrd Md sexto jn octauis beati Stephanj prothomartiris

Auscultata lecta et collacionata est presens vidissa siue copiiā per me Michaelem Petrj clericum Roskildensis diocesis publicum apostolica et imperiali auctoritabus notarium Et concordat cum suo vero originali quod protestor manu propria

Bagpaa: Vidissa om v gardhæ oc ij fæsther i Bonrwm som ligghæ till sancte Oloffs kirke i Lunkende

Kontoret i *Bergen* beklager sig for *Lübecks* Raad og Hansestæderne over dets egen betydelige Tilbagegang og de store Omkostninger, som navnlig nu i Anledning af den unge Konges Ankomst til Norge have været nødvendige, samt over Handelsmænd fra *Kampen* og andre Sudersøske Stæder, der paa flere Maader have handlet mod gamle Regler og Bestemmelser og ladet Skipper *Jakob van Horns* beslaglagte Skib segle bort m. m., hvorfor Stædernes Mægling paakaldes, hvilket ogsaa førte til et Forlig i Aaret 1507.

Efter Kopi(?) p. Papir i Bergefarer Collegiets Arkiv i Lübecks Handelskammer. Helark uden Forsegling. (Trykt i Hanserecense 1477—1530 (3. Abth.) bearb. v. D. Schäfer V. S. 344 f.)

345. [20 Mai—7 Juni] 1507. [Bergen.]

Ersamen vnde vorsichtige wise herenn, juwe ersameheide weten, wo vnde jn wat gestalt, dat olde Norwegesche kunthor. js vor allen anderen jn flore gewesen, vnde ock, de wile jdt van den Sassesschen vnde Westfelschen, is besocht worden, vnde van de jennen, dede beseggelick vnde horsam weren, jn mogeliker beteringe gebleuen vnde dar na, als men jtliken to vele vorgunnet, to¹ der cleynheyt gekamen, der de copmann vngerne bekenet

Juwe ersameheide weten ock, dat de copmann vngerne de Stede moyet, desuluen ock vp nene kostinge drenget, wowol dat alle Stede vth demesuluen nicht kleyne fruchtbarheyt hebben vnde jarlike beteringe nemen

Juwe ersameheide weten ock, dat sulke kunthore myt groter swarheytt, myt groten kosten, vnde merckliker spildinge gehalten wert, vnde nu sunderlinx, vmme den ankumpft, in dat rike, des jungen heren koninges, grot spilden moth vnde willen vns dar vmme, van wegen des copmans, des to juwen ersameheiden vortrosten, vnde vorlaten, dat gy deme kopmanne, so vele jumer mogelick, in richtigem vornemende, nicht willen affallen, dan hanthauen, vnde helpen vorbidden tom ende dar idt anders geborde, dat de eyne na dem anderen, so lange ere tydt nicht sliten, dat de vnhorsamheit vnde gebreke, to wide inriten, wor auer de copmann jn vnwegen were, des men nicht hapet so mogen juwe ersameheide one bescheden vnde vnderwisen, dar he sick borlick wert by schicken vnde halden

Vnde sodenne [vor² juwer wisheit jtlike Camper auer den copman clagen, des se sick doch billigen entholden, angesehn dat se weten, dat de copman sick erer, vth vele groterer sake hadde tobeclagen weret alle dingk jn fruntschop nicht bygelecht were, jn deme se den copmann gantz swarliken hebben beswart, vnde nicht allene myt velen smeliken trossigen worden, dan ock myt drouwe dat de se tovordarue des cunthors, sick van der Brugge geuen wolden, dar se doch itzundes mere willens, handels, vnde hofftes hebben, dan alle ore vorfaren tosamen gehat hebben mogen, des men eme noch gerne gunnet, by erem horsame

Se weten ock, wo se des copmans jurisdictie oft rechtswalt hebben vorachtet, vnde sick noch an der olderlude noch der xvij mans, noch des gemenen copmans seggende wolden benogen laten

Se hebben ock to eynem qwaden exempell, bauen des copmans vorbedent, schipper Jacop van Horne geladen, vnde dat mer is, vth des copmans arreste vnde besate, tegen recht vnde alle billicheit got betert, segelen laten, dat woll sulke straffe egede, dat sick jn tokomende tyden, eyn ander gelikes enthelde, datmen to juwen ersameheyden stellet, wen sulke walt deme copmanne schen mach, vnde wan idt geschen is, schal vorbeden werden, vnde vngestraffet blyuen so is lichtlick tobedencken, wat in korten tyden, dar vth volgen will, alsz dat alsdenne vth vnhorsame dat gude olde kunthor, worde vth older ordeninge, vth sinem stande, vnde aller wolfart komen, dar juwe ersameheide wal willen todenken, got weth dat de copmann nicht, dan leue fruntschup vnde forderinge, by alle manne

gerne seghe, tom ende, dat se alle eynerleye lude weren, vnde eyn sick [to³ deme anderen jn noth, de got guetlick affkeren will, vorlaten mochte

Dat wy auer vnse dingk korten, so is vnse vorbringent also, de copmann hefft na older hergebrachtten wonheyt, de ock jn recessen der Steder js beuestet, jn siner rechticheyt, dat mer nene byflate schall segelen, vnde plegen darumme alle jar, de olderlude to Lubeke toscriuen [wen des to forderinge des gemenen besten, behoff is⁴ an de van Bremen Hamborch Rostogk Sundt vnnde Wiszmere [vnde⁵ dat eyn ydermann [dem sodans gerne gegunt wert⁶ sick mach reden [laten⁵ vnde frachten laten dat alle man, dem sulkens belanget, jn den steden hefft geweten, vnde is ock so ruchtich vnde apembare

So is gebort, dat de gemelte schipper Jacob, js tegen sulk vorboth van Rostogk, jn eyner byreise, tegen des copmans herkoment affgelopen, vnde is darumme bynnen Bargaen to rechte gehesschet

Vnde wowol, dat de sake myt der tydt is vorbittert worden, dennoch, hebben de van Campe myt oren biplichteren int leste gratie beghert, de ene ock is geworden, vnde syn fruntliken van deme copmanne gescheden

Vnde sodenne de sake, wo itzundes berort, fruntliken bygelecht, hopet de copman, idt schole dar by blyuen

Js auer van den Camper emant, de sine sake vor de Stede geschulden hefft, vnde vor juwe ersameheide appellert, dat he des genete, js dat ock nicht gescheen, so schall wat eyn(s) vordragen is, vordragen bliuen, vnde schall villichte jn deme valle neyn recht wesen datmen vp affgerichtede sake, spreken moge, vnde stellen sodans tor kantnisse

Bagpaa med en anden Haand: En antword jegen de Sudersesschen for dem ersamen rade van Lubeke vnde gemenen Henssestede so is dit nu for lyket wes de kopman gerijchtet heft sal gerijchtet blijffuen xv^c vij dyt for lyket.

¹ Rettet hertil fra: dat. — ² Rettet hertil fra: van. — ³ Rettet hertil fra: vth. — ⁴ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvising hid. — ⁵ Fra [igjen udslettet. — ⁶ Fra [tilskrevet over Linien.

Den udvalgte Kong *Christiern (II)* anbefaler Brevviseren Hr. *Thorkel (Jons-
søn, Electus til Oslo,)* til sin Fader Kong *Hans* og udbeder sig noget nær-
mere Besked angaaende det Tømmer og de Bjelker, som Kongen ønsker sendt.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Danske Kongers Hist. fasc. 3). Brevform;
Halvark m. Levn. af et større Segl i rødt Vox.

346. 18 Juli 1508. Baahus.

Sønlig kerlig helssen ether Nade altiid idmigelige forsend
met vor herre Høgborenn første keriste Nadige herre fadher ver-
dis ether nade at viide at vij gwdh thess loff haffue ære karske
gwd vnde oss altiid thesligis till ether nade at spørre Keriste na-
dige her fadher haffuer thenne breffuisere her Torkild bedhet
oss om ath vij skulle scriffue ether nadhe till for hannom Vilde
ether [nade¹ verdigis till oc ramme hanss beste i hanss rettter-
dige ærinde for vor bøn oc scriffuelsse skyldh Thi han sigher
seg at han vill altiid gerne være effther ether nadis villie Jtem
keriste nadige herre fadher talde ether nade till oss om tymber
och belcker vilde ether nade lade scriffue oss till hwad heller
ether nade vilde haffue eghe belcker eller fwr belcke tha ville
vij skicke ether nade thet till mett thet snariste Oc ether nade
giffuer oss korn ighen Oc hwar langt oc hwor storth thet skall
være Jnghen besynderlige tiidende viide vij aff at scriffue ether
nade till paa thenne tiid Men her met ether nadis liiff siell
stath oc verdugheidh the helge trefaldigheidh beffallandis till
ewig tiidh Screffuit paa Bahuss tiisdaghen nest for sancte Marie
Magdalene dag Aar etc. Mdoctavo vndher vort Signet

Ether nadiss søn

Cristiernn etc. .

Udskrift: Høgborene første her Hanss met gwdz nade Dan-
marckis Norigis Swerigis Vendis och Gottis konning hertug, i
Slessuig Holstenn Stormarenn oc i Ditmerskenn Greffue i Oldhen-
borg oc Delmenhorsth vor keriste nadige herre fadher

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

*Kristina Erikasdatter (Gyldenstjerne), Sigrid Eskildsdatter (Banér), Hr. Nils
Erikssøns (Gyldenstjernes) Efterleverske, Anna Karlsdatter, Hr. Erik Eriks-
søn (Gyldenstjernes) Efterleverske, samt Jfr. Bodild Knutsdatter (Tre Roser)*
skifte mellem sig og *Abraham Erikssøn (Gyldenstjerne)* det Kjøbstadsgods
(i Stockholm), der var dem arvelig tilfaldet efter deres Moder og Moster,
Fru Magdalena, Kong Karl Knutssøns Datter.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Brevets 3 Vaabensegl vedhænge
(1. Gyldenstjerne. 2. Banér. 3. Halv Lilie(?) og Skraabjelker).

Noget 4. Segl har der ikke været.

347. 19 Februar 1509. Vadstena.

Vii æffther screffne Cristin Ericssdotther Sigiidh Æskilsdotther Anna Karlsdotter, ok Jomffrv Botiil Knwtzdotther poo synnæ syskene wengnæ bekendis med thette warth opna breff arom æffther gwdz byrdh twsendefæmhwndrade oppa thet nyendhe, hwithe mandagh i fastho i Wastenæ tha ware wij ffor-samlade paa eth wenligit syskene skiffthe, myndighe ok mæktige oppa allæs ware mædharffwinges wengnæ, adh bytha ok skiiffthæ alth thet kôpstadz gootz som war kære brodher Abram Ericsson, her Knwth Alfsons barn, ok allæ retthelige til arfsfallith ær æffther war kære modher ok modhersysther hwes siæl gwdh nadhe, ok haffwe wii swa skiiffth ok byth med looth ok laghakafflæ æffther Sweriges laagh, som her æffther screffwith staar Swa adh gardhin som i Wastena ær kom poo ffrw Cristines deell Store mynthet i Stokholm kom poo Abram Ericssons ffrw Sigiidhe ok ffrw Annass deel, Swa adh Abram Ericsson skal haffwa lisla borgare stwffwen nedher oppa borgare gardhin kellaren brwnnen ok kogeskorstenen, Ffrw Anna saalin kamaren ok trassin i samma hwsith Ffrw Sigiidh stora borgare stwffwin bodhin til gathin kellaren ok trasnyngen, ok her Knwtz barn skwle haffwa lisla mynthet, Ath swa wenlighe skiiffth ok byth ær med looth ok laghakaffla æffther Swerigis laagh, Ok til tesythermere fforwarningh ok bæther stadfestilsse Tha lathom wij alle hænghe ware jndzege nedhen før thette breff Som giiffwit ok screffuith ær Aar ok daagh som føre screffwadh staar etc.¹

Bagpaa: skiftis breff oppa kôpstadz godz som skiffthes i Wastena mellom *mællom ffrv Kyrstin ffrv Sigiidh ffrv Anna Her Knwtz barn

¹ Samme Dag og Sted overdrage Sigrid Eskildatter, Hr. Nils Erikssøns Efterleverske, og Anne Karlsdatter, Hr. Erik Erikssøns Efterleverske, en Tomt i Arboø norden Aæn, som er dem arvelig tilfalden paa deres Børns Vegne efter Fru Magdalena, Kong Karls Datter, til Hr. Aake Hanssøn (Thott).

Erkebiskop Jakob i Upsala paabyder paanyt Flytningen af de paa Prestegaardene staaende *Sognestuer*, der igjen skulle opsættes paa et beleiligt Sted paa Kirkevolden; Provsten Hr. Nils (*Gudmundssøn*) skal paase, at det er skeet, før Erkebispnen ad Aare besøger Jemteland.

Efter Afskr. fra 16de Aarhundrede i svenske Rigsarkiv (Kopieböcker från Medeltiden. No. 1. Fragment af en «Kopiebok in 4to» fol. 19).

348.

3 Marts 1510.

Upsala.

Wii Jacob med Gudz Naad Erchebiscob j Upsala Helssæ alla andelica och werdzlica som byggia och boo j Iempteland kerlig med gudh etc. Kære wenner wij haffwm ffornummith ath the sokne Stwffuor som wij idher føre raddhe tha wij worom ther nesth j landhet ath the skwlle tagas vtaff prestegardana. ær en nw ey tedhen fførdhe, Hwar før biwdhiom wij idher en nw widh then helge kirkes strenge nepsth ath j them nw j thenne winther och nempniste *sammor thedan taghen och nagherstadhens paa kirke wallen vpsætia ther [belelig¹ belegelighet kan wara Swa at alla swa dana soknestuffwor ære vtaff alle prestegaarda swa wel wid Ridkirke som vidh [widh¹ Howdh kirke jnnan thet wij kommum ther aath aare, Och hwar icke findz paa kirke wallen belegelighet rwm wilie wij och befalle edher her Nilz wor prosth ath j med andre dande mæn swa manga idher tækis sæthie och besckicke them rwm oppo kirkeherrens ægher Och hwadh j her med gøren wiliom wij ath j dande men lathe idher ath nøye ther følgie j wor wilie epter Om swa sker biwdha wij och idher her Nilz widh idhart presteembethe ath j thet swa fwlfølghen som scriffwath staa innan thes wij ther komum Ther bør sigh ingelwnde wara ath swa dana stwffwor skwle wara j prestegaardar ffør manga saker skull jkke eller thet naagher stadhis vthan ther nær jdher *idh, Hermed gud befallendes och Sancte Erich konungh Ex Vpsalia dominica Oculj anno dominj m d x nostro sub signeto

¹ Fra [igjen udslettet. .

Kong *Christiern II* forespørger sig hos sin Fader Kong *Hans* om, hvordan han skal forholde sig mod *Skotterne*, hvis de komme til *Marstrand*, samt mod *Bergefarerne* og oversender et Brev fra Tydskerne paa Bryggen (i Bergen), hvorhos han beretter om Klager over de Lybskes Røvier.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Dan. Kongers Hist. fasc. 3). Halvark, udv. forseget med et mindre Segl i rødt Vox.

349.

23 April 1510.

Baahus.

Sonlige kerlige (helssen) ether nade altid forscreffuet met wor herre Høgborenn forste kare herrefader werdis ether nade at wide at wii haffue spwrd i sandhet at høgborenn forste konin-

genss bwd aff Skotland er kommen till *till ether nade, oc her igemmen ether nadis Rige ved Bahwss then stund wii haffwe weret her etc. bedher iegh ether nade ydmygelig at ether nade wille werdis till at byde meg ether nadis wille till om the Skotther kommer till Mastran eller ey, oc om thet anslag met the Berenfar skall ga fram eller ey sender ieg ether nade eth breff som the aff bryghen haffue screffuet ether nade till om thet falk som ether nade wor begerendis aff thennom Kære herrefader syden ieg kom hiid till landet [for¹ [vor² ether nadis vnderssater her vti riget oc kerdet for meg at the Lybske haffwer tage ttheris *gost frant then meg eller them alting vdatworet beder ieg ether nade at kommer thet vti dage mellom ether oc the Lybske nar the Skotter er komne at ether well tha sende them [hiid¹ till Mastran Tha skall ether spøret met gwdz hielp at ieg skall giøre them eth homod ighen Kære herrefader at ether nade oc byde meg till om thet falk skall [ska¹ [her aff² komme till ether nade før pinsdag eller ey Oc om ieg skall sielff komme ether nade till tjenste [der² eller ey eller her Kære herreffader at ether nade wille verdis till at byde oss encket om alle erinde Enghen synderlig tiden vide (wii) at byde ether nade till pa then tid Her met ether nade then alsomectiste gud beffallendis Screffued met eghen hand pa Bahun sancte Jørghenss affthen aar etc. Mdx^o wnder wort secreto secretissimo

Ether nadis Sønn
Crestiernn etc.

Udskrift: Høgborenn forste her Hanss met gudz (nade) Danmarckis Suerig Norgis Wendis oc Gottis koning hertug vti Sleswig Ho(l)sten Stormarn oc i Ditmersen greffue vti Oldenburg oc Delmenhorst etc. wor kære herrefadher

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

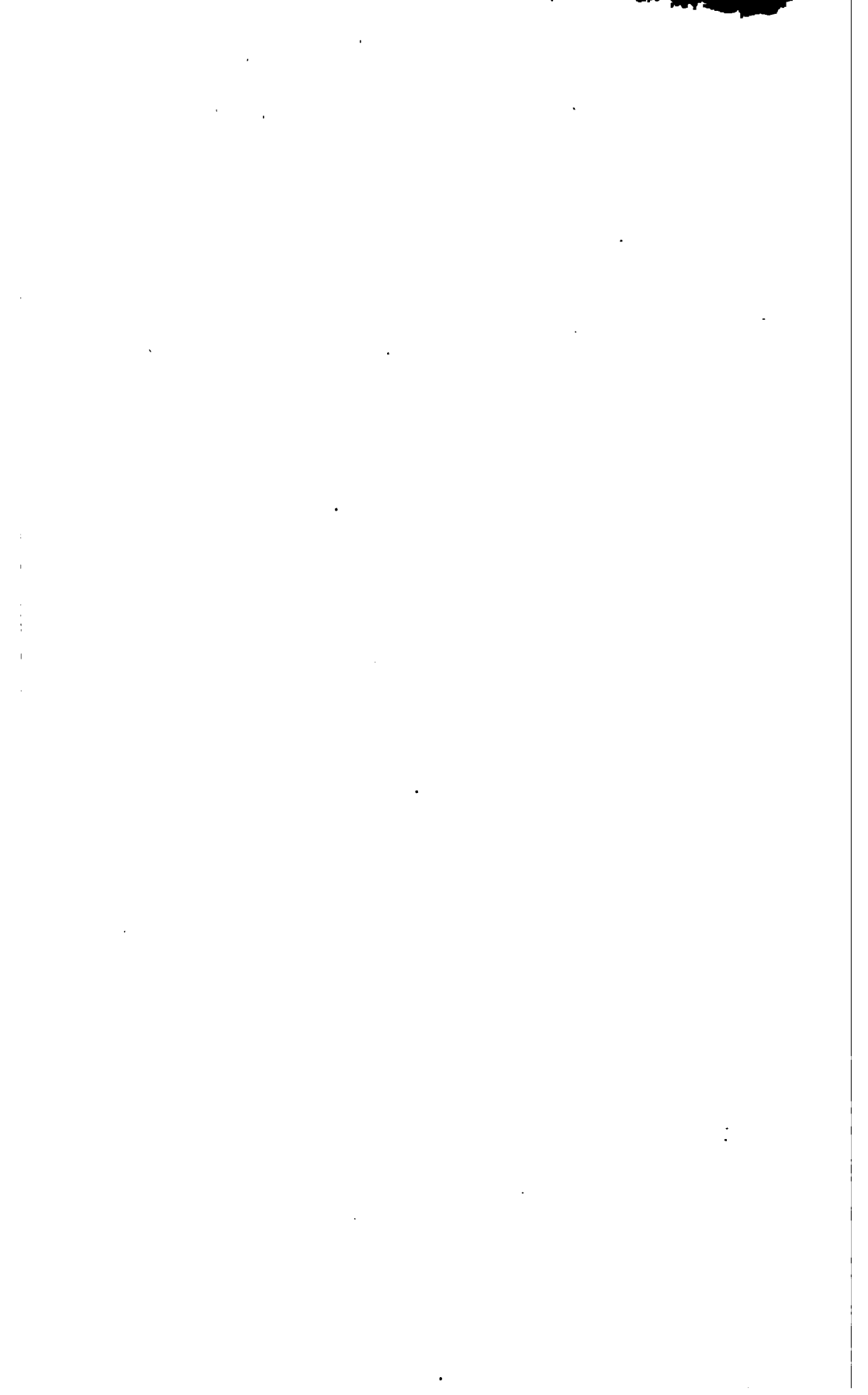

AKTIE-BOGTRYKKERIET

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM

2012
XXXII

Pris: 4 Kroner.

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM

DIPLOMATARIUM NORVEGICUM

OLDBREVE

TIL KUNDSKAB OM NORGES INDRE OG YDRE FORHOLD,
SPROG, SLÆGTER, SÆDER, LOVGIVNING OG
RETTERGANG I MIDDELALDEREN

SAMLEDE OG UDGIVNE

AF

H. J. HUITFELDT-KAAS

SEXTENDE SAMLING
ANDEN HALVDEL

CHRISTIANIA
TRYKT I AKTIE-BOGTRYKKERIET
1903.

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS
R 1918 L

Søster *Valborg*, udvalgt Abbedisse i *Munkeliv* Kloster, og Generalkonfessoren Broder *Nils Hansson* sammesteds erkjende (i Brev til *Vadstena* Kloster?), at de med Broder *Jens Jonsson* have modtaget Gaver fra forskjellige Personer i *Vadstena* By til sit Klosters Bygning og udtale Ønsket om, at han maatte blive istand til at udføre, hvad han tilsigter for Klosteret.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Kvartark, nu uden Segl. (Udfyldt efter *Langebeks Afskr. af Örnhielms Dipl. X 1144.* — Jfr. *Langes Klosterhist.* 2. Udg. S. 308).

350.

13 Oktbr. 1510.

Munkeliv.

Aue Maria gracia plena etc. Thet kæniss wij Syster *Walborg electa* j *Munkaliff* och brodher *Niels Hanson Confessor generalis* ther samastadz *Ste Birgitte* orden j *Berffwen* at thenne same [var¹ broder *Jens Jonson* førde med sik j warth cløster nogra besynderliga gaffuer som gudz venir j *Vastena* by holpte hanom til vart cløsters bygning fførst gaff *Gudmundh gulsmidh* ij spanne vm vij mark ok ij øra, Jtem her *Larens aff Ekbyrinda* j skedh vm iij lot Jtem her *Olaff Hokonson* ij lot och j quintin silf. Jtem herre *Olaff Martinson* j mark pæninga Jtem *Erich Brudzson* j skedh vm iij lot och j mark pæninga Jtem *longe Bænk* j mark pæninga Jtem *hustrv Katherin Jeppe køpmans* j gamalt spænne som vog nær j lot *Gudh alzwollugh* wære theres løn oc sancta *Birgitta* Jtem viil brodir *Jens gerna* taga vppa at hielpa warth cløster gud giffue hanom ther styrk och naadh til Jtem vilie wij gerna alle Systrar och brødher bidie før tessa gudz venir som hanom holpte j tesse rese gud løne them for sin kerlek Oc bidie [vij¹ oc gerna at gudz naadh matthe vpweckkia flera sina venir at the for gudz skuldh vilie ythermera wara os til hielp at for^{de} broder *Jens* matte fulkompna j warth cløster thet han viil beginna vppa til gudz heder oc var helge orden till styrek Till fullkomliga sannindh her vm [at for^{de}] gafwer wel ære framkompna trykke wij war [æmbetes] insigle nidan for thetta breff som gifwit ær j [Munkaliff] A^o dominj M quingentesimo decimo Sunnedagin [epter Sancte *Birgitte*] dagh Canonizacionis

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Christiern, udvalgt Konge, anmoder Kapitlet i Throndhjem, da Erkebiskop *Erik Walkendorffs* Valg nu er stadfæstet af Paven, om foreløbig at overlevere Erkebispesgaarden til dennes Kantsler og nogle Medlemmer af Kapitlet. eftersom han selv ikke strax kan komme derop.

Efter Orig. p. Papir i G. Schönings efterladte Saml. (Archiepiscopi Nidros.) i det store kgl. Bibl. i Kbhvn. (Gl. kgl. Saml. Mscr. No. 2828). Brevform: Halvark, udvendig forsegleet m. et større rundt Segl i rødt Vox.

351.

22 Februar 1511.

Halmstad.

Cristiernus dei gracia verus Heres Regnj Noruegie Electus in Regem Dacie et Suecie Dux Sleszuicensis et Holsacie etc.

Premisso nostro sincero fauore Kiære vænner viider att wor Helligste fadher paffwen haffuer nw screffwett oss till att vii skwlle være oss elskelige verdugstæ fadher her Erick met gwdz nade Erchibisp i Trondhem behelpeligæ att mwæ komme till rolig besiddelse paa siith biscops sticht och att vii skwlle affwerge thet om nogre ville holle hannom thenn fore och gore hannom ther nogre hinder paa i nogre made Tha gaff oss elskelige her Henrick Morthenssen Cannick i Trondhem for swar paa alles ether vegnæ tha vii lode hannom forstao om for^{ne} verdugstæ fadher, att er thet saa i sandheidt att' vor helligstæ fadher haffwer stadfestet hannom biscop i Trondhem tha ville i gore hannom all thenn deell ether bør att gøre etherss rætte herre och biscop vii haffwe nw seett hanss breff ther paa Thii bede vij ether kierligenn att i antwordhe garden nogre aff Capittell mett for^{ne} verdugste faderss canceller att holle till hanss handh ati ramme hanss bæstæ vti hanss frawærelsse effter thii att hand kand ey nw selfwer komme vp paa thenne tiidh Saa fræmpt ati kwnne ey liidhe ther skade om anden skedæ, her vti gore i oss storligenn till villie met och villæ thet altiide kierligenn mett ether forskyldhe Jn Christo valetis Ex Halmstædt ipso die sancti Petri ad cathedram Anno etc. mdxi nostro sub Signeto

Udskrift: Venerabilibus viris dominis decano ceterisque prelati et Canonicis ecclesie Nidrosiensis coniunctim et diuisim nobis sincere dilectis

Stein Gunnesson erkjender at have solgt 12 Øresbol i *nordre Lande* i Efteløite Sogn i Sandshverv til *Thorstein Persson* og at have oppebaaret Betalingen.

Indtaget i Underrettsdom af 22 Decbr. 1662 i norske Rigsarkiv (fra Sandshvervs Kaldsarkiv). (Jfr. Dipl. Norv. III No. 1057 og Brev No. 15 ovenfor).

352. 11 Marts? 1513. Bjerke (Hof).

Noch idt Pergemendtz Breff vnderhengende tuende heelle och v-skade Zeggell, ditz Jndhold w-anderlig:

Thitz kennedtz iegh Stein Ghunesen med thete mit opne Breff, att ieg haffuer selt Thostein Persen tholff: xij: oriszbol i Nordre gharden i Lande som liggheer i Æffteloite Socken i Sandsuerff, med alle tilligelsze vtten gaardtz ock inan ock jnghe vndan teckene frit och frelst for huarom Manne, vndann Megh forskreffne Stein och minne æruinghe, och attert vndert adreffeuende Thostein Persen och hand æruinghe thill æuerdelighe æighe, Jtem kennitz iegh Meg opneffuende Stein Ghuneszen up haffue bored aff Tostein Persen furste penningh och siste æfter thj som i koup vort kom, som fyrst var ij tueieghie pund katle ock j xvj mærkers ketel, och j xx mærker gryte, och j xvj mærker gryte, ock j vng heest goed for viij mærker, ock v allne neest Kleede, och j Kinn, ock xvj Liszpund Bugmiol, ock j viij mærker Kande aff Tinn, och j Leszningh goed for iiij Norene mark, ock j sulffbughen Kniff ghod om iiij hudert, och j quenne stack, om iiij mærker Norene, och iiij Skippund Koren, Thill itermere beuiszening herom tha bedert iegh thenne beskedelighen Mann Olaff Haldorsenn ad henghie sit Jndsighle med minom Jndsigle for thete som skreuid war Sanctj *Greeszhoub aftann aa Biercke j Hoffsocken Anno Domminj 1513¹.

¹ Ved dette Brev og No. 15 ovenfor antoges det 1662 bevist, at nordre Lande var Bondegods af Skyld 12 Øresbol eller Lispund, medens en Del af søndre Lande var geistligt Gods (i Anledning af en Sag angaaende Lodseiernes Hngstret i Laude Skove).

Sveriges Rigsforstander *Sten Sture* gjør vitterligt, at hans tro Tjener *Jens Larensøn*, Foged paa Borkholm Slot (Øland), begjærede, at den ham af den afdøde Hr. *Svante Nilssøn (Sture)* betroede Forvaltning af Slottet maatte blive godkjendt, deriblandt hvad der tilkom Fru *Mette (Iversdatter Dyre)*, hvorfor Rigsforstanderen paalagde en Del Mænd at optage Fortegnelse over, hvad Fadeburene indeholdt, hvoraf Fru Mettes Trediedel skulde overleveres hende, naar hun skikkede sit visse Bud derefter.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet vedhænger.

353.

5 Mai 1513.

Borkholm.

Jach Sten Sture Suerikis Riches fforstandare Gør vetherlegit med thetta mith opna breff ath then tiid iach var pa Borcholm nu ssisth kom ffor mech min tro tianere Iens Larensøn ffogot pa Borcholm eskandes och begerendes ath iach ville halla the foruanlingh i en ræth tro och ære han fran ssiigh ssakth ok laffuat hadhe tha han annammadhe aff min kare dødhe herre ffadher Suante Nielson gud hans siæll nade Borcholms slath oc nykla i bland annar ordh honnom ssa sigiandes ath hues dell ffrv Metta aff thet ffatabur pa Borcholm epter Suerikes lagh haffua skulle om honnom fforstackot varde, skulle ffor^{ne} Jens Laurensøn fult oc fast ath gøre ssom en dande suen bordhe, ther ffore aff hans begær oppa thet ffor^{ne} ffrv Mette eller nogor annar i till kommandhe tidh ingen makt haffua skulle antigia tala eller nogerledis sighia inrikes eller vtan at ffor^{ne} Iens Laurensøn ssiigh annars i then fforuandli(n)gh som ffor-screffuith star haftt hade æn i all ære oc radelegheth, ther ffore tha strax till skickadhe her electum till Linc. erliigh herre her Peder Turson oc velburdiigh man Pauall Kyle, Lass Torbierson borgamestare i Kalmarna Habram Pedersson Gudmun Ionson Radmen och Mattis Biscop borgare sama stadhz, Peder Suensøn och Birge skreddara ffogatar i norræ och sødhræmoth pa Øland met iiij odelbøndher pa Øland som skulle se och skodha i badhen ffataburin huat ther till senga klæde lakan bolsther hyggiandhe aklæde ryar *hoffdaboster taken oc ørnagath vara kunne, Tesliikis i eldkar ketzler kanner gryther tenfat beekin mulloger handffath lyusastaka bradspet och halster dretther hynninger malat oc sømath ther inne vare etc. oc badh thom alle ffor^{ne} och høglega fformanandes ath thee ville sadana omak pa siig taga alth thetta ffor^{na} med nogor hamp och lin ther till stedes var i thre dela parta ath byta som till børliigitt var pa

alle sidhar, huilkith the och i ij daga sa ffulkomnade, med loth och lothkaffla vtan alla velij som the hullo med sin edh thet alt sa delandes oc partandes huart epter annat i sith verdh ssa latandes vnder lass och nykla, then tridie dell ffru Metta haffua borde i litla ftaburith, ssa at nor henne vissa bodh tith komber skall thet henne op latas oc antuadas vtan alle gensegen i alle matthe, altid mech beplictandes in for the verdigiste verduge ffæder oc erliige herrer Rikesens radh oc annar stadhz huar sa behoff giordes ath suara ffor for^{ne} Jens Laurenson om the fforuandlingh till ffor^{ne} slotzloffuen han i mine hender epter min kære døde herre faders befelningh giort haffuer till ytermera visse och høgge foruarning later iac hænga mit insegle for thetta breff som ær giuffuit och screffuith pa Borholm Hælgæ torsdagh Anno dominij Mdxiiij¹

¹ Samme Dag og Sted kvitterer Sten Sture sin tro Sven og Tjener Jens Laurensen for gjort Regnskab for Borkholm Slot og alt Inventarium dersteds.

Bergefarernes Oldermænd i *Lübeck* tilmelde de tyske Kjøbmænd i Bergen, at der snart vil komme en Flaade fra *Lübeck* og *Wismar*, men ingen fra *Rostock*, samt at der er truffet en ny Bestemmelse angaaende Fragtfarten, idet kun visse Skippere, hvis Navne de ville finde i Rullerne, skulle vælges dertil og Bøder erlægges for at føre de Sudersøske eller Bremiske Kjøbmænds Varer, indtil de have opfyldt sin Skyldighed; da *Herredagen* i Kjøbenhavn nærmer sig, skal der, om Sendebud fra Bergen udeblive, blive sørget for Repræsentation sammesteds, hvortil Bidrag maa erlægges; i Anledning af de paaklagede mindre gode Varer er der truffet Foranstaltninger til Undgaaelse heraf for Fremtiden etc.

Efter Orig.-Concept i Bergefahrer-Collegiets Arkiv i Lübecks Handelskammer. Helark, uden Forsegling. (Trykt i Hanserecense 3. Abth. 1447—1530, bearb. v. D. Schäfer VI S. 444 f.).

354.

15 Mai 1513.

Lübeck.

Vnnsen fruntliken groth mit begeringe alles guden touorenn. Ersamen vnde vorsichtigen besunderen guden frunde Wy vorhapen vnse breue by Hans scipper ame jungesten an jw gesant woll hebben entfangen vnde vnse meninge daruth vorstanden, vnd so gy vns denne screuen van wegen eyner flate vth dessen dren steden to maken vnde aflopen tolaten, so hebben wy (dar) vaste arbeyt by den Rostkeren vmme gedan de, so wy vorstan, vnse flate

nicht mede holden willen, so werden allene vnse Lubessche vnde Wismerssche flate rede, ffurder guden frunde So is de copman hir auereyn gekamen vmme des gemeynen besten willen dat dar nene schipperen hir to Lubeck Rostock vnde Wismer scolen frachten, sunder van den frachthern de de copman darto gekaren hefft so bodancken wy den scipperen to Lubeck Rostock vnde Wismer vthgenamen [tweⁿ¹ [veer² scipperen van Rostock der namen gy jn der frachthern rullen wol vynden werden, desse wilkor is vorpenet vame copmanne vp iiiij r. gulden von etliker last de dar gudere jnnehefft sundere gnade touorboren an de copman to Bergen Ock guden frunde desulue pene is gesettet vp de Suderseesche vnde Bremer gudere, de yn den scepen van dussem jare vth dessen dren steden afflopende, bofunden werden wente solange dat se hebben gedan gelick vor vngelick [vort yenne² dat se vnseme copmanne deden by tiden des orloges twischen ko: w. to Dennemerken vnde den steden. Ersamen guden frunde oft [se² sick entschuldigen wolden dat en sulkent vmbowust were so kone wy dat wärmaken dat wy dat to velmalen [gescr.¹ [vorscr.² hebben an de Rostker vnde Wismersken dat se sik sulkere gudere [jntoscepende² entholden scolden [jntoscepende¹ angesen de Suderseeschen vnde Bremers persönllick hirsuluest gewest syn. vnde gebeden, mede in to schepende, darto se neyn vorloff hebben van vns krigen konen so duncket vns hir van noden to syn dat wy dusse dinge hir myt vns mit densuluen Sudersessen vnde Bremesken vpt strengeste vnde penlikeste toholden [anstellen³ bet so lange dat se lik vor vngelik wo berort gedan hebben, ffurder guden frunde so gy vns denne itlike hebben scriffklik vorordent hir tor stede synde vnde [so² noch [itlike mer² van jw [hir² tor stede [mher¹ geschicket scolen werden dessen anstanden h(e)ren dach to Copenhauen mede tobesenden [dewile denne³ vnde de tidt [de vp Joannis wesen scal² vaste vorloopt [de vp Johannis wesen scal¹ vnde gy nummende senden wowoll wy dagelix noch [van² jw vorhapen desuluen vorben. hir tokomende besenden werden, dar sik dat den yo so wolde geboren, dat weder vnde wynt nicht wolde fugen, sodan bodescup torstede tokrigen, so willen wy hir gerne na vnsem vormoge itlike [hir¹ darto ordineren de dachfart mede toholden wowo(l) dat *gröt van nöden were dat eyn van den juwen hir torstede noch mochte komen dede mochte de gebreke des cop-

mans mede muntlik vpdecken vnde vorgeuen. Vnde so denne ersamen guden frunde jw woll bowust is dat sodane dachfart mede tolestende vaste gelt kosten wil, vnde wy nene scrijffte van jw etlikes ouerscreuen geldes [van jw¹ ontfangen hebben vnde by vns so gy weten neyn gelt is, so hebben wy der wegen hir den copman jme schuttinge tosamen gehatt vnde [hebben¹ darumme gesproken itlik gelt tomaken vnde jw dat hir deme kopmanne wedder toentrichtende, [dewile¹ dār denne vnse volk gantz trach to was [vor² den⁴ copmanne gelt vth toleggende, sunder se wolden yn dat scarpeste wesen vor den gulden to hebben, so hebben wy darto van des copmans wegen in der besten wise etlike to geordineret [wat¹ vor der gemeynthe dat se dat gemeyne beste kennen scolden wat de copman vor eyne gulden van gewichte geuen scolde vnde vor eyne gulden pagemente so syn desuluen des so auereyngekamen dat en de copman scal geuen vor j gulden van gewichte xxxij worpe, vnde vor den gulden pagimente xxx worpe. Jtem desse [na² benomeden de hebben de macht vame copmanne gehat vnde dat so wedderjngebracht jnterste Jurgen Ghawesow Hertich Fleth, Hans Cordinck, Titke Roleues Helmich Helmesen Patroclus [van Dorptmun¹ Vamelo Hans Stange, Hans Høtfilter Reppenhagen de junge, Marcus Bremsz, (Brunsz?) Hans Busch. Ock ersamen guden frunde so juwe breue vormelden de wy auerlanc kregen als van [qwadem molten⁵ vnde mell vnde vnwontlikem sulfar vnde voderdoke vnde ok dat louwent to smal is vnde so nicht als id oldinges plach to wesen [hantert wert³ ditsulue hebben wy gebrocht an den ersamen rat to Lubeck [vnde¹ de hebben darumme gesproken mit dem [ersamen² rade van Luneborgh dat id scal eyne ander [gestalt vnde² vpt de olden wise kamen, vnde is so verne gekamen dat vp dat louwent wrakers gesettet⁶ syn, de deme rade eyne eidt gedan hebben, ok ersamen guden frunde so hefft de copman wol dre mal tohopegewesen dar de vnse warschuwet sint dat eyne ieder sick wachte vor quat mell molt vnde andere gudere jntlant toforen, de dar auer boslagen wert, dat schal de copman richten so recht is, Ock ersamen guden frunde licht hir eyne scriffte in dussen breue⁷ dar jnne de namen der yennen dar wy gelt affgenamen hebben vnde wat se scolen wedderumme vor den gulden hebben etc. vnde weset dar to vordacht dat gy se wederumme gutwillichliken vnde danckbarigen entrichten Susz weten

wy vp ditmall nicht mehr to scriuen etc. Jtem noch guden frunde boelagen sick itlike scippers dat de copman myt jw vnwontlik schot van ene [newen¹ [nemen² bidden wy dat gy dar vör willen wesen dat desse dinge [remediert vnde² redeliken mogen togan vnde vns eyne scrift dar van senden vnde de legenheit toscriuen, vnde bouelen jw gade. Screuen vth Lubecke vnder vnser copmans segell am pingxsterdage anno etc. xiiij

Olderlude der Bergerfarer
bynnen Lubecke residerende

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henviisning hid. — ⁴ Rettet hertil fra: deme. — ⁵ Rettet hertil fra: qwat molt. — ⁶ Rettet hertil fra: gesetten. — ⁷ Vedligger nu ikke.

Karl Knutsson (Tre Roser) erkjender at være sin Moster, Fru *Anna (Hansdatter Thott)*, *Klemet Howenskilds* Efterleverske, 100 Mark skyldig, som han skal betale, naar hans Tjener *Lasse Kul* kommer tilbage fra Lübeck, hvor han har oppebaaret Pengene af *Henrich van Santen*.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Lidet Kvartark med Spor efter 2 nedenfor paatrykte Segl i grønt Vox.

355.

12 Oktbr. 1513.

Stockholm.

Jag Karl Knwtsson bekenness och viderligit gör med thette mith opne breff och egen handh skriffth adh jeg skyllig er myn moderssyster ffrv Anne Howenskeldss effter lewerske hwn-drede marc ortwger rede peninge ssom hon migh lanth hawer hwicket jag bepligter mig henne betale til godhe redhe nar dhenne myn tiener Lasse Kwl til bage kommer ffra Lybke och kendes adh han ffor^{de} hwn-drede march aanamet och vpbwredh hawer vtaff Hendric van Ssanten effter hennes skriwelse til ydermere visse bedes jagh myn broder Erig Knwtssons ssignete med mit egith neden ffor thette breff sscrewet y Stocholm onns-dagen ffor sancte Lwvus¹ dag anno dominj Mv^c xiiij

Bagpaa: thette breff lydher paa hwn-dredhe mark som jak lonthe Karll Knwtson

¹ Antaget at betyde Lucas; menes der Lucius, bliver Dateringen 2. Marts.

Fru *Mette Iversdatter (Dyre)*, Rigsforstanderen Hr. *Svante Nilsson Stures* Efterleverske, gjør vitterligt, at hun og hendes Maag *Axel Laurensøn (Thott)* have modtaget af Broder *Nils*, Prior i Mariefreds Kloster, 340 Mark, hvorfor han paa Konventets Vegne har modtaget til Pant en Del opregnede Klenodier, som atter skulle indløses.

Efter Afskr. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Halvark uden Segl.

356. 20 Juli 1515. Mariefred.

Thet skal alle vittherligt vare thet iagh Metthe Ywers dotther Erligh Velburdigh man oc strengha Ryddare Her Swanthe Nielsons Swerigis Rykis forstanders efftherliffwerska Kendis ock gør vitherlighth y thenne vtskorne scriffth thet iak oc myn kyære maagh Erligh Velburdugh man Axell Laurensøn haffwa annamet oc vndfangyth iii^c xl marck ørtogher affh Erligh oc Renliffueligh man brodher Niels prior y Marifridtz kloster affh Carthus ordhen ffør huilke fornempde iij^c xl marck han paa menighe Conuentis vegne affh ws y fforwarningh oc panth haffwer thesse effther^{ne} Clenodia som ære fforsth eth Sølfbelthe veyer xiiii lødogmarck hwer lødogmarck för xiiii marck ørtogher en søldysingh føygylth veyer viij lødogmarck hwer lødoghmarck för xvi marck ørtogher oc en guldbradza veyer xiiij lodh guldh met saadanth skell oc vilkor ath naar för^{ne} peningha ære tyl redhæ ath fornøgha för^{ne} brodher Niels paa för^{ne} Conuentis vegne thaa skkal förscreffne panth vara oss eller vore arffwinghe til redhæ vthen alth hyndher Tyl hwes ythermeræ vissæ oc förvarningh lather iak trycka mith Signete met för^{ne} myn kyere maagh Axell Larinssons jntzeigell nedhen paa thenne vtckorne sckriffth Sckriffuet y Marifridh Sancte Margarete virginis dagh anno etc. Mdxv^o

Erkebiskop *Erik (Walkendorff)* af Nidaros tilskriver Erkebiskop *Gustav (Trolle)* af Upsala et Lykønskningsbrev i Anledning af hans Opnaelse af denne Stilling.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Brevform; Helark, udvendig forseglet med Ringsignet (Vaaben) i rødt Vox.

357. 4 April 1516. Nidaros.

Premissa amicabili salutacione cum promptissimo obsequendj affectu Gestientem ac redundantem leticiam cohibere nequiuimus Reuerendissime pater vbj accepimus vos eo humanarum rerum

fastigii subuectos et sublatos esse vt Christianum gregem vestra incomparabili prudentia et virtute moderandum facile tutum securumque prestaturj et a furum insidiis et a luporum incurisibus videamini Gratulamur itaque vobis antistes religiosissime vtpote quem non fortuito ac casu sed ab omnipotentissimo rerum omnium conditore ad archipresulatus amplissimam dignitatem repertum electum missum et constitutum haud immerito credimus deus etenim optimus maximus cum labanti ac nutabundo Suecorum statui subuenire ac opitulari vellet vos vnum ex omnibus potissimum delegit qui vestra singulari virtute fulciretis titubantia recrearetis afflicta, sedaretis tumultuosa qui denique cuncta redigeretis ad tranquillitatem Quod de vobis cum multa polliceantur tum vel hoc in primis quod in vobis sunt affatim omnia animi bona, claritudini generosissime vestre et laudatissime familie congruentia, que non minus honorata quam clara iamdiu floruit floretque Proinde concepte de vobis maxime spei oppido satisfeceritis vbj perpetuam et perennem horum regnorum pacem pro virili parte tum vestra grauissima qua plurimum polletis auctoritate tum prudentissimorum virorum qui illic rerum summa potiuntur consilio nixi promouere studueritis et totis viribus instaurare curaueritis Jmitatj maiores illos vestros viros splendidissimos probitate innocentia et integritate nullis postponendos qui dicte pacis concordieque auctores semper extiterunt quique concitatum sepe martem et tumultuantem genuina quadam dexteritate composuerunt et sedauerunt, scientes nichil in humanis rebus pace et concordia extare melius nichil prestantius uel quodnam magis expetat et concordia paruas res crescere discordia maximas dissipari Jllam igitur amplectendam fouendamque quanta possumus maxima exhortacione suademus Et hoc precipue tempore scilicet pacis sequestre et induciarum Nam si res de federe ineundo plus equo distrahatur (cum sit mora plerumque nociua) verendum plane vt verisimiliter coniectare licet ingentem adeo mortalium stragem quanta nostra et maiorum nostrorum tempestate vix edita sit haud dubie futurum Quam tamen et nos strenua quod possumus opera auertere conabimur Quippe dolendum est ob inexhaustam et execrendam habendj cupidinem et insatiabilem dominandj libidinem tantum christianorum sanguinis et vite nequicquam hactenus esse profusum etc.

Quod reliquum est Reuerendissime pater ad obsequendum gerendumque vobis morem nos paratissimos exhibemus et fore pollicemur dum vescimur aura Nichil antiquius ducendum quam id prestare vt de nobis omnia que de amicissimo et vestri obseruandissimo expectari conueniat vobis polliceri possitis Viuat diu et bene valeat vestra reuerendissima paternitas Deo immortalis et diuis Olauo et Erico regibus commendata. Ex Nidrosia ipso die Ambrosij Episcopi Anno domini Millesimoquingentesimodecimo-sexto sub nostro signeto

Vester Ericus Nidrosiensis

Udskrift: Reuerendissimo jn Christo Patri Domino Godstauo Archiepiscopo Vpsaliensi Suecie Primatj Et apostolice sedis Legato Domino et fautori suo obseruandissimo.

Tolv Mænd dømme paa Skatthinget i Berg mellem *Anders Jonsson* i Vigge og *Nils Michelsson* i Mo angaaende en Eng, som Anders havde kjøbt fra Mo, hvilket Kjøb bekræftedes, ligesom ogsaa Nils's Son *Jon* mod at erholde 6 Alen Klæde stadfæstede Salget og enedes med Anders om Opfyndningen af en Eng.

Efter Orig. p. Perg. i Upsala Univ. Bibl. (fra Alanäset i Jemteland 1883).
Alle 3 Segl vedhænge, utydelige. (Jfr. Brev nedenfor af 5. Juni 1520).

358. 9 Februar 1517. Berg (Jemtld.).

Alla dandemen som thetta breff see eller hørå læsas helse wi xii men som her effther nemfnas Yørian Karlsøn Pedher i Rørich Olaff Ragwaldson Awdhin i Tossass Pedher Jensson Pedher Andheresson Olaff Pedherson Sten Redarson Torghie i Moo Andhers i Tordsaass Pal i Hogermo Jon Jensson kerlika met gudh, kunnogth gøre wi aarum effther gudz børdh Mdxvij manedhagin nesth fore sancta Scolastica dagh aa rettho skatthinghe i Bergh varum wi j doom nemffde aff welbørdoghum man Her Olaff Galli Riddher ok høffwidzman offwer Jemte-landh, emillom Anders Jonson i Wiggie pa then ene haluo pa then andra halffwo Niels Michilson j Mo wm thet køp [som¹ giorth var wm ith engh fornemffde Anders Jonson køpth haffdhe vndhan Moo ok fornemffde Niels thet ryggia wille, kom tha fram fornemffde Andher(s) Jonson [met] køpsbreffwith swa

ludhandis ath thet engh som breffwith sielfft vthskyrer var skilth vnder [Andhers Jon]son ok hanss erffwingar effther han ok offwan a sama køp bar fornemfde Niels vp j mark i sono oppa thet han skulle aldre thala pa thet køp effther thet fornemfde Niels i Mo bar then sono vp met godwilia, dømffde wi thet køp gilth som giorth war wm thet engh obrytelika hal-das effther thenne dag, met sama doom giordhe wi ok en forlikningh millan Anders Jonsson ok Jon Nielsson i Moo met beggis thera godwilia oppa thet ath fornemfde køp skal thes stadugare bliffwa standandis thil en ewige thidh ath fornemfde Anders Jonson gaff Jon Nielson vi alne klædhe ok ther met vprydhia ith engh ther honum er belæghielighit, ok rekkthe the ther met hwar annin handhen, swa j mattho ath hulkin thetta køp, sæmia, ok dom riwffwer eller riwffwa lather skal swara sekther ok domroffwe effther laghom, thil ythermer forwarilse her wm bidie vi domsmen velbørdhogom man Her Olaff Galli Riddher ok hoffwidzman i Jemphelandh ok Hans Karlson som star i lagmandsted ath the sin jusigle hengie for thetta breff met mith jusigle Yørian Karlson som giorth er aar ok dag som forskriffuath staar.

Bagpaa: Anders Jonsson i Viggie — Med en anden Haand: Om it ængie køpt fra Mo

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Erkebiskop *Erik Walkendorff* i Throndhjem tillader Søstrene og Brødrene i *Vadstena Kloster* ved deres Sendebud Broder *Erik Brodssøn* at søge Hjælp i hans Stift til det nylig oprettede *St. Katharinas Skrin* i deres Kloster. De, der yde Bidrag, erholde Del i Klosterets store *Aflad* og derhos af den hellige Kirkes Liggendefe 40 Dages Aflad af Skjærsilds Pine.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Seglet mangler.

359. 15 Marts 1517. Throndhjem.

Wii Eric Walckendorff met gwds Nad Erchiebiscop i Trondemm och paffwelige Sædes Legatt, Gøre witterligt alle met thette wort obne breff at paa thet at then Hellige moders Sancte Katherine skrin som the gode Renleffuede Søstre oc brødre wdj Sancte Birgitte claaster i Watzsteina haffwe nw latit boria met stoer flit arbeide oc kaastnad maa thess snarere oc

bedre ffwldkommes, fformeddest gode gwdelige mænniskes Almwse oc hielp, then alsommegtigeste gwd hans Rene moder Marie Werdige ffrwer Sancte Birgitte oc Katherine oc alle gwds helligen i hiemmerige til loff heder ære oc werdighed oc alle oss til hwgnad glæde oc siaetrøst Tha haffwe wii wndt oc nadelige tilladet at the fforskreffne conuent Søstre och brødre mwe haffwe theris fwldmægtige bwd Renleffuet Mand Broder Erick Brodson offwer allt wort Stigt i thette aar om hielp oc trøst til ffor^{ne} Sancte Katherine skrin Och hwilcke gode mænniske them wille hielpe ther til ffortiæne the ther met ffor^{ne} claasters stoert afflaed Och thesliges giffwe wii them aff then hellige kirkes liggende ffæ xl dage afflaed aff skærsilds pinæ Giffwet paa wor Erchebiscops gaard i Trondem tredie søndag i ffaste Aar effter gwds byrd Mdxvij Wnder wort Secret.

Hr. *Knud Knudssøn (Baad)* til Moland, Høvedsmand paa Baahus, erkjender at være Hr. *Erik Abrahamssøn (Lejonhufvud)* 100 Rhinsgylden skyldig, hvilke skulde tilbagebetales inden førstkommende Juledag.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Kvartark med paatrykt Ringsignet (Baad) i grønt Vox.

360.

28 Septbr. 1518.

Baahus.

Jeg Knwdt Knudssen Ridder til Molandt oc Høwitzman paa Bahuss paa myn naduge Herris vegne Kong Crestiern etc. Beken- dis met thette myt obne breff ath ieg er skyldig velbyrdige man oc Streng Ridder Her Erick Habramssen Høwitzman paa Örebro Hwndert Rynsgyllen effter vegdt Huilket for^{ne} Hwndert gylden ieg bepligter meg eller myne arffwinge at betale for^{ne} Her Erick eller Hans arffwinge inden iwle dag nw nest komendes ehwadt dagtinge som skee kand mellom tisse try rige tha scal ligewel for^{ne} Her Erick hawe sine penninge for vden alle hinder och gensigelsse i noger made Til sanden her om trycker ieg myt Signett neden for thette myt obne breff Screffwet paa Bahuss Sanctj Michels afften anno dominj mdxviiij

Bevidnelse om, at Hustru *Bamborg i Heglid* havde givet *Sunde Kirke* 2 Trediedele af sin Eiendom i denne Gaard for sin Sjæl med Ret til Gjenløsning for hendes nærmeste Arvinger. Dette var ikke skeet, hvorimod Presterne Hr. *Erik* og Hr. *Peder* i Sunde havde brugt Jorden, hvorom siden Retssager verserede over et Aarhundrede.

Efter en Sexmandsdom p. Papir af 27 Oktbr. 1631 i Vitterh., Hist.- och Antikv.-Akad. i Stockholm. Med paatrykt Voxsegl. (Jår. Dipl. Norv. XIV No. 661, 604 og 701).

361.

[Før 1520.]

[Sunde.]

Wij efterskreffne: Peder i Berge, Reder i Oruigenn, Giörd i Ostberg Peder i Mollung, Mogenns i Thannde, och Erick Ollszønn alle edszornne laugrettis mennd aff Sunde thinglaugh, kienndis och for alle gjør witterliggt, att Anno 1631 denn 27 October wore wij logligenn, eptter fogdens Erick Christensszöns beffalling, i hanns och thingskriffuereuns Jenns Michellszöns neruerillsze, wdi et marckeganng neffnitt, at siune nogle mercker i hiemb eiigerenn, emelom Heglidzs manden paa denn enne, och Fornebye menden paa denn andenn side, nu och neruerendis thill stede, nemblig, aff Hegliidt, Siuor Øennszön, Siuor Perszön, och Oluff Ollszönn, jtem aff Fornnebye, Oluff Kieldson, och Oluff Hellisszönn: daa haffuer wij samptligenn siunitt och seett de mercker som findis emellom for^{ne} Hegliidt, och Fornebye, och siunis laglig steen mercker att werre, huor eptter de schall paa begge sidder rette hagenn, thj wij wiste iche dennom vgillde alld och emeden den stund iche bedre och logliger mercker findis kannd: dernest i rette lagde de Hegliidzs mend deris forszet læst och paa skriffuitt lydenndis ord fraa ord som eptter følger:

Beklager, Oluff i Hegliidt, Siuor Pederszön ibidem, och Siuor Øennszön ibidem, huorledis en legde, ligenndis inde j deris hiemb Eiiger, saa gott som wed deris huuszwegh, wnder deris beste fröudt er i fortienn kommen fraa deris gaarder, och wnder Fornebye, endog de drager der aff aarlig skatt,

och er dett saaledis thill kommen, att der war en gammell quinde i Hegliid nemblig, hustru Ramborg, hun gaff Sunde kiercke tho deellen aff den jord hun aagde ibidem, for sin siell. dog neste arffuinge thill giendløsning, sidenn brugte sallig her Erich presten j Sunde, samme legde enn thid lang mett Heglidzs mendz loff och minde, fordj hand var deris frende, eptter hannom kom her Peder, saa willde hand met throe holde sigh thill samme eng, huorfore Hegliidz manden leigde en mannd ved naffn Oluff Jepsszön thill kong: M: och finge skriffuelsze hiemb met hannom igenn fraa hans May: thill laugmanden s: Niells Bottelszön att hand met 24 mend skulle dømme i sagen, thj dombde de at børde mend och slegtningge, bør niude bruge och beholde sitt odells gottz, och kongen sin aarlig skatt der aff, och kiercken thill saa mange penge som samme godzs for worderis kand: Siden bleff samme leigde worderitt for 6. dr. thill kier-

cken, dennom Hegliidz manden betallt haffuer eptter beuiszis lydellsze: Men formedellst Hegliidz manden iche haffde raad till peninge at betalle for^{ne} Oluff Jepszøn med for hans wmag och regsze thill ko: M: om for^{ne} verff, daa wntte de hanom derfore thill pantte en thredie deell aff same eng, indtill hand kunde haffue ret for sitt wmag: emedlerthid døede hand, och hans daatter Marett Olszdaatter, brugte dett en thidlang, och strax der epter kom fegden paa, saa thiden bleff forhalet, dog der er alltid miere end i huer tiende aar, aamaget paa, men iche komen thill nogen ende, de fattige folck i Hegliidt thill stor schaade som saa lang en thid haffuer giortt aarlig skatt der aff, och dog ingen gaffn der aff bekommett haffuer: Men motte i dett stedt aarligenn kiøbe hø hossz andre och føre ind paa cronens gottz de bezider,

och Fornneby manden nemblig salig Kielld, och nu hans sønn Oluff Kielldson vill sig dett thilegne wnder en frij bunde gaardt i Fornebye, huilcken for nogle aar sidenn, er jgenn lagt, saa huerckenn kongen, presten eller kierckenn bekommer thiende der aff: maa de saa forsnilde fra ko: Maytt.^s gaarder lotter och lunder, och ligge dennom wnder friett gottz, da raader de formeegitt: rette Aarszagenn, at det haffuer staa saa lenge, ehr indtett anddett, wdden Hegliidzmandeu haffde ey raad thill penng, at betaalle Oluff Jepszøn for sin wmagh och regsze thill Danmarck, huor fore Oluff Jepsøn forholdte dennom samme legde saa lenge hand leffde, och epter hans dage sich Kielld Roluffson fatt paa den, thj hannd haffde thill echte for^{ne} Oluffs datter, siden forpanttet hand thet bortt thill her Seffrenn j Sunde, och drog der eptter thill Norge, och war der offuer xx aars thid, endogh Oluff Jepszøn self bekiende noget førin hand døde, och sagde thill Lauritz Øensszøn i Hegliid (der de talldis viid om samme legde) ieg kand iche ventte det ieg skall haffue her wnder huuse veggen dine i Hegliidt, menn naar ieg haffuer rett for mitt wmagh till Danmarck, saa begierer ieg iche mere: Dette bekiende nu i dag Anne, och Kiersten Lauritz døtere wed deris høyeste eed att haffue hørt aff Oluff Jepszøns mund, och onsket dennom saa sandt att findis i gudz rige, och alldrig sandermere: thi formientte nu Hegliidzmanden at pant kannnd inthett forstaa sig, och Olle Jepszøn och hans arffuing at haffue hafft noch ligge och rett aff samme eng for bette sitt wmagh eller regsze thill Danmarck, nu paa 60 aars thid de samme eng brugtt haffuer, och Hegliidz manden haffuer dragett der aff skatt och thyng, och Fornebymandenn inthett: Menn der som Oluff Jepszøns arffinger haffuer fraa deris frj gaardt i Fornebye, nemblig for^{ne} Kielld Roluffson, och hans høstru, byttet noget aff samme eng thill Lass Anderson i Fornnebye wnder hans gaardt, daa kommer dett denom inthett ved, thj huer søger sin fangszmand:

Derneft fremblagde de for^{ne} lagmandz Niells Bottelsszøns och 24 mendz dom, daterit Hegliidt denn 22 Octobris 1571 leest

och paa skreffuitt lydenndis i sin fulde meening, at de same thid och sted vare forszamblede och tillneffnitt paa Hegliid j ko: Maytt fogdis Peder Thomeszøns neruerillsze, att schille den trætte som vor emellom her Peder i Sunde och Oluff Jepssøn i Fornnebye Lauritzs Øenszøn, och Lassze Madtzøn i Hegliid, daa fremb kom fornemde Oluff Jepszøn med sine med arffuinger och thilltaallede her Peder, och willde wiide huad rett hand haffde thill att forholde dennom dett eng som heder Hegliidt, och kiennde sig med sine med arffuinger att vore børde mend thill same engh. och sagde att de drage skatten aarligen och hand haffuer godzetz, och godzett ligger ind i deris eiger och dj lide stor schade och vskiell aff hans boschab, som hand lader driffue offuer deris eigger, Der thill suaarede for^{ne} her Peder och sagde att samme engh haffuer liggett vnder prestebollet i lang thid, och hannd will och beholde samme eenng, Daa fremb bar Oluff Jepssøn itt beszelede breff lydenndis att høstru Ramborg j Heglid gaff Sunde kiercke tho deellenn j Hegliid for sinn siell. saa j motte, att hindis neste slegttninger skulle løssze samme tho deellen jgenn, daa thill spurde wij her Peder om hand haffde nogenn breff och beuisz att samme engh, var kommen wnder preste bollet met nogen rett eller rettergann: daa sagde hannd ney, och sagde eptterdj prester haffde fuldt thet som wore for migh, saa will och ieg følge samme enng: Daa eptter tilltaalle och giendszuard, thoge wij ossz denne sagh fore, och randszagett samme maall och offuer wegjt, daa eptterdj att samme enng war saa vlogligen kommett ifraa kierckenn, och opvnder preste bollet, och legger ind i Børde mendz eigger som dj giøre schatt aff, och dj haffuer dragett skatten for samme enng aarligenn, allt sidenn dett var giffuit wnder kierckenn. och samme engh var komett fraa kierckenn wnder preste gaardenn, och eptterdj at samme enng var giffuitt thill kierckenn met forord, att neste slegttninger schulle løssze dett igenn, daa haffuer wij saa for rette aff sagt, att for^{ne} Børde mennd och slegttninger bør nyde, bruge, och beholde, sitt odells godzs, och kongen thill rettenn skatt aarligenn som dj thill førenn giortt haffuer och kierckenn thill saa mange peninge, som samme godzs kannd vorderis for: Att saa j sanndhed ehr som forskreffuitt staar. daa trycker wij wore zigneetter her wnder dette vortt obnne breff som schreffuitt ehr, aar och dag som forsziiiger:

Jtem fremblagde de for^{ne} beuisz paa 6 dr. at were bethalltt thill kierckenn for bemelte engh leest och paaschreffuitt och lydenndis ord fra ord som eptter föllger:

Kienndis wij eptterskreffne kiercke ombudzmend i Sunde so-genn Joenn Jnguollszøn i Welluigh, och Lasz Anderszøn i Fornebye att wij annamett thill osz paa kierckens wegne sex dr. aff Oluff Jepszøn, som war Sunde kiercke tillsagtt for Hegliid eptter Lagmandens Niells Bottellszøns och tolff menndz *legenn, derforre sige wij Olle Jepszøn frij werre for samme penng, thill ydermere beuiszningh her om sette wij vorre mercker nedenn for dette skriffuelsze, som schreffuitt var i Hegliid Anno Dominj 73, 6 May :

Endnu fremblagde de thuende pergamentis velbeszglede breffue, leest och paa skreffuitt, thet første daterit 1530

[Her følger et Uddrag af Brevet No. 701 i Dipl. Norv. XIV.]

Dett andett breff daterit den 1559 sancte Miekellsthid,

[Her følger et Uddrag af Brevet No. 684 i Dipl. Norv. XV.]

Daa eptter thilltaalle och giendszuard, och eptterdj det beuiszis met bette thuende gamell quinder, som ved deris høieste ed bekiennder, at haffue hortt det Oluff Jepszøn bekiende i sin vellmagt, iche at kunde ventte sig noget i samme engh naar hand sich [sitt?] for sin regsze thill Danmarck saa begierde hand iche meere der wdj, Jtem beuiszer bette lagmandz och 24 mendz dom, at for^{ne} eng er thill dømpt rette odells eyere i Hegliid at løsze for penge thill kiercken, samt beuiszer de Hegliidz mend att samme penng eptter vorderinng thill kiercken bethallt ehr, och offuer allt wduiszer forschreffne thuende pergamentis breffue, at Oluff Jepszøn och hanns sallig fader Jep i Fornebye haffuer bortt bebreffuit alle deris jorde partter i Hegliid ved sammie och jorde bytte: daa viste wij iche att dømme for^{ne} Hegliidz menden fraa bette pantte engh emod forskreffne prob, dom och breffue, alld den stund de stannder wed sin fulde magt, menn samme eng at følge cronens gaardt Hegliid, som dett fraa komen er, eptterdj bette Oluff Jepszøn och hanns arffuinger haffuer hidtill paa 60 aars thid haft lige noch der wdj aff dissz affgrøde, for sine regsze thill Danmarck: Menn der som de Fornebye mend iche ville nøyes med for^{ne} marcke prob formedellst nogett ringe sne nu falldenn var, daa de sellff thill første vaarenn igenn der om at regsze prob igenn: Disz thill windiszbyrd wnder voris zigneetter med thingskriffuerenns Jenns Michelsszøns bezeglinng thill vitterlighedt: Datum vt supra:

[Uddrag af Brevene af 1530 og c. 29 Septbr. 1559 ere indtagne i Lagmandsdom p. Papir af 24 Juli 1633¹ i Vitterh., Hist.- och Antikv.- Akad. i Stockholm. Ogsaa indtagne i Brev p. Papir ibid. af 27 Oktbr. 1631 med ubetydelige Afvigelser:]

a. Der emod beuiste hans Vederpart med et velbeszeglitt Pergamenttis breff, leest och paaschreffuitt daterit Anno 1530:

wnder Salig Oluff Hemingszen lagmand i Jemteland, Jon i Mollung och Halsten Thiffvatszen deris szignetter, lydendis i szin kortte Meeningh, att forⁿ: Olluff Jepszens fader, Jep i Forneby haffuer giort samb och stage med szine Verbrödre Szuend och Daniell i Hegliid, om hans høstruis Arff och Odell i forⁿ: Hegliid, med saa schell att Jeppe fich paa szitt bytte paa szine børns wegne thj marck kiøb j iord foruden hindis hiemen følge som var 32² %: Thi skillede hand forⁿ: Arff och Odell i forⁿ: Hegliid, wnden szig och szine børn och deris Arffuinger och wnder forⁿ: Szuend och Daniell och deris arffuinger till Odellss och euindelige Egendomb med alle tillunder, wnden schillde dette thj marck kiøb: Sammeledis bekiender Secill i Hølan och Anne i Trapnes, att de med deris bønders och børns Raad och handelag, kierligen wnt och szollt haffuer, deris brödre Szuend och Daniell i Hegliid, deris rette Arff och Odell i forⁿ: Hegliid for x % huer, wden deris heimen föllge, som var 30 % huer, thj schillede de forⁿ: arffue och odell i forⁿ: Hegliid ligendis. wnden dem och deris arffuinger och wnder forⁿ: deris brödre och deris arffuinger thill Odell och euindelige eyendom med alle thillunder: som samme forⁿ: sambs och kiøbe breff ydermere formellder och jndholder,

b. Dernest beuiste de med it andet Pergamentis velbesglit breff daterit Sancte Michells thid 1559 leest och paaschreffuitt: lydendis att Olle Hemingszen fordom lagmand szellff 6: haffde veritt j iordebytte emellom Olle Jepszen i Forneby och Lauridtz Øensen i Hegliid, daa fich Olle Jepszen paa szit bytte aff Lauridz Ønszen thj Melling i aaben ager, nest sin agger. och Lauridz fich aff hanom igen thj Melling paa sitt bytte i Hegliid, som var Olle Jepszens morne, fem Melling j oben ager gandsche schrint, och fem Melling i fasten legde, huor med de lode sig noye paa begge Sider ved handeband, som samme breff ydermere formellder och indholder:

Dernest fremblagde de Hegliidz Mend forⁿ: 6 Mendz domb daterit Hegliid den 27 Octo: 1631 som er funderitt paa forⁿ: gamell jorde breffue, och leffendis prob och vindiszbyrd, saauell som funderitt paa be^{tte} ferige gamell lagmandz och 24 mendz dom, wdgifuitt och daterit i Hegliid den 22 Octob: 1571. Begge forⁿ: domme leest och paaskreffuitt:

¹ Lagmanden Hans Michelssøn stadfæster Brevene af 1530 og 1559. — ² I Brevet af 1631 staar her rigtigt: 30.

Tolv Mænd dømme paa Vaabentinget i Berg mellem *Per Andersson* i Matenes samt *Per* og *Jon Eriksson* i Kvisle paa den ene Side og paa den anden *Anders Jonsson* i Vigge angaaende et Kvernestød i *Hogeraa*, hvilket i Henhold til et tidligere Bytte tilkjendes sidstnævnte, men hvis han er misforneiet dermed, skal han have sine Penge igjen af Kvislemændene.

Efter Orig. p. Perg. i Upsala Univ. Bibl. (fra Alanäset, Jemtland 1883).
Alle 3 Segl mangle. (Jfr. Brev ovenfor No. 358).

362. 5 Juni 1520. Berg (Jmtld.)

Alla dandemen som thetta breff see eller hõra læsas helse wi xii men som her effter nemffnes Yrian i Hoff Torgie i Moo Sten Halwardson Olaff Raffwalson Sten Sigurdson Martin i Alteness Jon i Asom Awdin i Tossass Anders i Borgilsten Pal i Hal Erik i Berssvik Jngemundh i Kallebech ath vi varum i dom nemffde pa vapnatingit i Bergh miillan Per Andersson i Matenes Per Erikson ok Jon Erikson i Qwislom pa then ene halffwo pa then andra halffwo Anderss Jonsson i Wiggie wm ith qwernastædil liggiandis i Hogeraa som Viggie mannin køpth haffde aff Qwislemannin ok thera foreldra sidan saman bytheth haffde qvernastædelom ransakade vi thetta maal ok funne sva fore retthe ath Viggie mannin skal bliffwa vith thet qvernastædil som han haffde bytheth thil sik swa med skel ath nøgier Viggie-mannenom ekki thet forsagda qwernastædil tha skal [han¹ haffwa sina peninga i gen aff Qwislamannomme thetta er war fuller domer ok aller met en obrythelika stadfesto thil mera visso ok forwarilse hengie wi var insigle for thetta breff Yrian Karlsson Kætil Olaffson met lagmandsens insigle som giorth er Anno domini md xx pa sancte Bonefacii dagh

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Nils Klausson i Storda (nu Stola) og *Benkt Gylte* i Paathorp erkjende, at de have afstaaet til Hr. *Thure Jensson (Tre Roser)* paa Lindholm, Vestgøthe Lagmand og Høvedsmand paa Øresten, og hans Tjenestekvinde, Hustru *Ingeborg Engebretsdatter*, samt deres sammenavlede Barn sine Fordringer paa Gaarden Tostethorp i Gæsenhered, som Hr. Thure kjøbte af deres Maag *Jon Gisleesson*.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Begge Segl vedhænge, utydelige.

363. 15 August 1520. Skara.

For alle godhe men thette breff see eller høre Bekennis vij ephtherscreffne Niels Klaffson i Storda ok Beneth Gilthe i

Paathorp i thette varth øpne breff ath vij med godwilia ok be-
radne mothe, haffwe vnth ok oplatith Erligh velbyrdigh herre,
her Twre Jensson paa Lindholm Strengge Ridder Væsgøthe lag-
man ok høwtzman paa Ørsthen ok hans tjänste quinne hwstrw
Ingeborgh Engelbregdz dotter ok theris barn the samman haffwe.
vorth byrde budh paa en gardh liggendes i Gæsenherret som
hether Tostetorp ok then qwærn ther vndher liggher som then
godhe herre laglige køpte aff var magh Jon Gislesson for hwn-
drade mark swenske som hans køpe breff vtviser ther paa gif-
weth ær Thi affhænde vij oss ok vore arffu(i)nge for^{ne} byrde
bud ok telegne her Twre Jensson, hustrv Ingeborgh ok theres
(barn) som før ær sagth Tel ewærdeligh ægio Tel stadfæstelsse
latha vij vitherlighe hænghe vare insigle nædhen thette breff
Som scriffweth ær i Scara varffrvdagh dyre Ar epther gudz
byrdh Mdxx etc.

Bagpaa, Yngre: Breff vppå Totestorp y Gengelz härädhit

Erik Knutsson (Tre Roser), Hovedsmand paa Kalmar Slot, gjør vitterligt.
at han, om han snart skulde dø, har givet sin Hustru *Margrete Eriksdat-
ter (Vasa)* Baasgaard i Søderköping med 3 underliggende Hereder til
Morgengave og anbefaler hende forøvrigt til sin Fasters, Jomfru *Karine
Alfsdatters*, og sin Frændes, *Thure Jenssens (3 Roser)*, Omsorg.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 5 Segl vedhænger kun 1. (3 Roser).

364.

7 Septbr. [1520].

Kalmar.

J Ach Eriich Knwtzson Høgboren fførstes Konwng Cristierns
Mijn Kereste Nadwge herres Høffuitzman pa Calmerna Sloth
Gør weterliigid ath jach nw j dagh j the helgetreffollwghetz
nampn med mijn gode wilie ja och samtijcke om alzmectwg
gwd fførbijwde mich bliiffwe fførstackoth heller hans welsignade
nades mectwghet wiil mich haffue och tage wtaff thenne sijn-
dwge werldh helsth mæden man kan siigh nw ware ffør then
sijwkdom plaage gaar her j Riichith etc. Døgh haffuer jach
vnth och geffluid och med thetta mijth wpne breff wner och
giffwer mijn Elskeliige kere hwstrv, Maregretthe Eriics dotter
Baasgord j Swdercøping med the iij hæriid ther opwnder
liigiendes ære, Hennes Rætthe ffrii szæker morgen goffwe
och all then godz och gorde mich tiilhøre j Østergotland ath
hon thøm maa haffwe brwke och beholle hwess thet helsth kan

ware heller opsøriges vnder liiggier j sijn liiffs tiidh och siiden hennes effter komende, ffør alle mijne arffuinge bode ffødde och och offødde Och om eij henne aatnøijes eller tijckes ffijllesth ware som jach henne altiidh mijndeliige tiilsagt haffuer, Dog fførmaner jach effter mijn død mijn Elskeliige kere ffader siister jomffrv Karin Alfss dotter och mijn kere ffrende her Twre Jønsson med flere mijne nesthe arffuinge ath the ytermere opffille hennes wilije, wethe, och rame hennes besthe, Szo fframpth the ecke scole sware mich ffør gwdz strenge dom hwrv the handliid haffwe Som fførescreffuith staaer Tiil ytermere sza j sandningh ær Bedis jach Erliige och Welbijrdwge mentz jndsiigle, Her Twre Iønssons, her Eriich Trolles, her Eriich Abramsons, Her Holger Karssons, Riidderes, och Knwth Bengtszons med mijth weterliige hengiendes neden ffør thetta permantz breff Ther giffuid och screffuid ær pa Calmerna sloth dagin nesth ffør wareffrve dagh Natiuitatis

Sub plica: m. propria O J

Søster *Anna Olafsdatter*, Abbedisse, og *Larens Nilsson*, Viceconfessor i *Munkelivs* Kloster i Bergen, tilligemed Søstre- og Brødrekonventerne sammesteds meddele hæderlig Fader, Hr. *Peder Ingemarsson*, der en Tid har været deres Generalkonfessor og nu vender tilbage til Vadstena, Vidnesbyrd om, at han den hele Tid har vist sig som en kristen Dannemand, hvem de byde velkommen, om han atter vilde komme til dem.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv. Spor af 2 paatrykte store Segl, 1. vesicaformet, 2. rundt, i grønt Vox.

365. 18 Septbr. [c. 1520¹.] Munkeliv.

Før alle the som thætta breff see ællir høra Bekænnoms wij Syster Anna Olafsdotter abbadissa oc brodher Larens Nielsson viceconfessor j jomffrv Marie och sancte Birgitte clostir Mwnkaliiff j Bergwen j Norgis rike. och baadhen conuentin Systra ok brødhra ther samma stadz ath tæssen nærwarandis brefwisare hedherligen fadher hær Pedher Jngemarson haffwer waridh waar forman oc confessor generalis och vmgaath sigh met oss som en cristin dandeman gudelika och høfwidzlika j alle maatho saa ath wij honom kærligha takkom och nw sielfwiliande vpsadhe han sith Confessoris æmbide Til ath fara hem igen til sith eghith closter Watzstena ther han ær jngiffwen.

Æn wille han blifwa frændelis hær hoss oss tha ær han oss wælkommen Och til ytermera withnesbyrdh och sannindh latha wij trykkia waar jnseghle for thætta samma breff som gifwidh war aar æffte(r) gudz byrdh Thusandæ. fæmhundra paa thet forsta¹ j waart fornæmpda clostir Mwnkaliiff xvijj daghen j Septembrj maanadh.

¹ Aarstallet maa være feilskrevet, da Anna Olafsdatter først flere Aar senere kan være bleven Abbedisse i Munkeliv Kloster; 1510 var Søster Valborg endnu udvalgt Abbedisse. Heller ikke Aarstallet 1521 (eller et senere) synes muligt, da Hr. Peder Ingemarsson blev Konfessor i Vadstena i Mai 1521, resignerede i Novbr. 1524 og døde i Oktbr. 1526. I Juni 1520 kom han hjem fra Rom. (Diarium Vadstenense i Scriptores Rerum Svecicarum I).

Fogden og Lagmanden i Jemteland besegle et Tolvmandsprov, hvorefter Eierne af *Legstad* og *Lille Imnes* skulle nyde Halvparten af Skoven mod Eierne af *Store Imnes* med Undtagelse af den Del, der ligger mellem Veien og Søen, og som skal tilhøre sidstnævnte; han skal da tilsvare den Niendepart, som tilhører *Sunde Kirke*.

366. 4 April 1521. (Jemteland.)

a. Indtaget i en Tolvmandsdom p. Papir af 22 Oktbr. 1634¹ i Vitterh., Hist.- og Antikv.- Akad. i Stockholm. Ogsaa indtaget i en Sexmandsdom p. Papir ibid. af 3 Mai 1641 med uvæsentlige Afbigselser.

(Jfr. Dipl. Norv. XIV No. 175).

Da fremlagde Peder Pedersøn et gammelt pergamenttis 12 mendz sambs och probs Breff, vnder Fogdens och lagmandens Peder Carlszøns och Hans Carllsøns zignetter, dateritt 1521, die beat: Ambrosii epi: 4 confessorum², lydendis att Legstad manden och lill Jmnes mandenn, schulle haffue och niude halfue schog emod stor Jmnes manden thill euindeligh eyedom, foruden en partt szom ligger emellom veyenn, och søen, den schall stor Jmnes manden eygnis, och szuare till den niende partt szom Sunde Kirke thillhører; och iche Legstad Manden, szom szamme breff ydermere, formelder, och indholler,

huilchett findis paaschreffuit, att lagmanden S [Pe]der Grumb haffuer ved mactt kiendt, den 6 Feb: 1628.

¹ Denne stadfæster Brevet af 4 April 1521. — ² o: episcopi et confessoris.

b. Indtaget i defekt Dom p. Papir af 2. Oktbr. 1626¹ i Vitterh., Hist.- og Antikv.- Akad. i Stockholm.

[Legstads Eiere] fremlagde itt 12 mendz proffsbreff, aff fogdenn och lagmanden beszegled: dateritt 1521: die beat Am-

brosi episcopj 4 (3: et) confessorum(!) lydenndis, att Legstادت manden och lille Jmnes manden schulle haffue och nyde halff schog emod stor Jmnes manden thill euindelige eye, foruden en partt som ligger emellom veyenn och søenn, den schall stor Jmnes manden eignas och suaare thill den niende partt som Sunde kiercke thill høre, och icke Legstادت manden:

¹ Sexmandsdommen, afsagt i Nærvarøelse af Kongens Foged Christen Rasmussen og Thingskriveren Jens Michelsson, frakjendte i Henhold til dette Brev Legstادتmanden Ret til Hugst i Store Imnes Skov.

Kong *Christiern II.s* Forordning, rettet til Norges Indbyggere nordenfjelds og paa Lister, angaaende Landskyld, Handel og Forkjøb, Seilads, Kirketugt, Rettergang, Afgifter, Vedligeholdelse af Kronens Gods etc., hvilket alt *Jørgen Hanssøn*, Befalingsmand paa Kongsgaarden i Bergen, skal paaase overholdt.

Indført i Lovcodex p. Perg. fra 16de Aarhundrede i d. store kgl. Bibl. i Kbhvn. (Gl. kongl. Saml. No. 1154) in fol. p. 183 f. (Jfr. Regesta Danica, 2. R. I. S. 1261).

367. 29 Septbr. 1521. Kjøbenhavn.

Wii Cristiern med gudz nadhe Danmarchis Suergis Norgis Vendis oc Gottis koning Hertug vdi Slesuick Holstenn Stormarenn oc Dittmersken greffue i Oldenborg oc Delmenhorst Helser edher alle wore kere wndhersotte, oss elskelige, Bisper, Prelater, Ridher, wore fougethe, embismend, godhe mendh, knaper, Bøndher, oc menighe almoghe som bøgge oc boo nordhan fiels oc wdi Listhe vdi wortt rige Norghe kerlig med gud oc sancte Oluff konning Kiere wenner wi haffue forfarytt huorledis bonder oc almogen ther vdi wort rige Norghe oc besonderlig the som Nordhenfiels oc i Listhe boendis ere, skule møghet besweris wdi nocker besonderlig *mødhe oc artickle i modh cristen lagh skeel oc rett Tha wppa thed then fattycke ekki saa her effther olaggelega besueres skal wille wii att these efftherscreffne artick(ler) oc skickelse effther thenne dag obrytelig holdast skal Fførst vilium wi att bønder oc menighe almughen her nordhan fiels oc wdi Lysthe schule betala theris landrotthæ theris retthe arlig lanskuld vti slichth peninghe som vdi gamel tied aff ganget haffuer Oc skal landhrotten ey nødhe them til att betala thet vdi andra peninghe som han helst haffua wil

Tesligist ville wi oc saa Ath inghen fouthē embidzmend eller landhrotte mogho eller skule tuingha noghen bondhe eller landbo til att selia them theris wara Men bondhen skal self radhe seg oc føre thet til kōpstadhen och seliæ huem hanwm teckis oc mest peninghe giffua wil Togh att huess eæthandhe wara edher andra som wi selfue behoff haffue Schule the oc først biodha oc selia oss oc skal wor fouthē eller ombudzmandh sadhana wara them til godhe reidha betala *skal effther thet mesth gielder en andhen stedh Samledis skule jngen prosther (o: presther) prelather prosther knaper eller fouthē her effther tuingha nocken landbo eller skatthebondhe att sigla paa theris skip, men moghe oc skule the sigla met wora wndhersotthe Nordhfara hueriom them teckis Skule the ey heller eller theris befallingz mend enghen leck folch latha bastha eller bindha Ey heldher taghe them til euighe trela for huess secktt the vdi falla modh kirkenn Men giffua them lagliga ath warelse att tagha plictt oc boed effther kirka laghenn Skule the oc jnghenn vdi ban settia før en han offuerwondhen er med kirka laghen Ey skule the heller selfuer ware sack søgere eller domare Menn huess werdzens seckt vdi cristen retthenn stondher oc leigfolch secther vordher i moth kirken Skal wor lagmand med danemendh dome them til oc almoghen fran, oc eighi tagha nocked them self løsther Tesligist wille wi att inghen prester prelather eller prowst skule nokon met tuingha (o: tungha) eller besuering leggie vppa almogen med offertoll vthferd eller andhen deil yther mere en gamalt haffuer waret sidwenia oc kirken rett wd uiser och skal thed almogenn med slicth peninghe som the best hennie (hemiie?) haffue paa Wele wi oc saa ath inghen landrotthe her effther skulo taka nockra iordhe mwther aff sine iordher Man skal them som iordhen legher nytthe och beholde henne Om han er ther man fore oc giffue syn arlighe rettoghē aff iordhen til godhe reidhe. Ther til med vilie wi att alle the som haffue landh och len aff oss oc kronon skule bygia oc forbera vora oc kronana settha gordhe oc icke lathe them forfalla Skule the och med macht oc heffd halne ware oc kronana landboe godz saa ath thet bliffuer med mackt oc heffd vdi alle madhe Wille wi och enlig befalla oss elskelige Jørenn Hanssen vor ombudz mandh vppa konings garden vti Bergen, at han her enkanelig wara pao tagher oc besonderlig til sion ath saa vbrythelig

holdis Thi bedhe wi oc biodha idher alla oc huar serdelis atthi retthe edher effther thenna fornempder vor vilia oc skeeckilse oc then altingist med macht holde wnder wor kunglige hemdh oc wredhe Schreffuid paa wort slott Køphennhaffn sancte Michaelis dag Ar etc. Mdxxi

Andreas, Rektor ved Thronhjems Skole, sender to af sine fattige Disciple til Presterne paa *Søndmøre* og beder dem at sørge for, at de i deres Menigheder maa erholde nogen Hjælp til at studere.

Efter Orig. p. Papir, indheftet i Mscr. E. 146 i Upsala Univ. Bibl. S. 268 med Titel: «Collectanea ad Geograph. et Hist. Sveciæ,» hvilket har tilhørt Olaus Celsius. Med paatrykt grønt Voxsigil.

368. 19 Juni 1522. Thronhjøm.

Honorabilibus viris ac discretis parochiarum in Sønmer curatis siue ecclesiarum pastoribus Andreas Nidrosiensis schole rector Salutem Quoniam scholares pauperes victu amictuque carentes litteris studere bonis nequeant sine bonorum hominum auxilio jdeo scholares meos honestos Olauum Andree et Johannem Hemmyngi ad vos mitto rogans quam humillime [vos¹ vt eos iuuetis elemosynas recipere a vestrīs subditis mercedem accepturi ab optimo maximoque Deo omnium bonorum operum retributore Valete foelices ex Nidrosia Anno a virginio partu .1.5.2.2. die sancti Geruasii

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Hertug *Georg* af Sachsen, der af Markgrevinde *Elisabeth* af Brandenburg har erfaret Hertugerne af *Holstens* Foretagender mod hendes Broder, Kong *Christiern II*, erklærer sig villig til at yde Raad og Bistand gjennem Underhandlinger.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 602). Brevform; Patent, udv. forsejlet m. Ringsignet i rødt Vox. Intet egenhændigt.

369. 2 Mai 1523. Leipzig.

Was wir Ehren liebs vnd guets vormogen mit freuntlicher Erbiethung altzeit zuuorn, hochgeborne furstin, freuntliche liebe

Muhme, Als vns Ewer lieb ytzo geschriben vnd antzaigt, Welher gestalt widder ko.^e w[ird zu] Denmarcken, Ewer liebe pruden, die Hertzogen von [Holstain vnd ihre] Anhang jn kriegsvbung stehn, vnd teglich arpayt[en vm] Ewer ko^a wurde kunigreich, Als Gutlandt, vnd zumtayl Schlossz v[nd] Stedt jn Holstain geweldiglich abtzudringen, mit angeheffter bith, das wier Ewer liebe, die solhe Sach mit belanget als abweszens yres freuntlichen lieben herren vnd gemahels, vnsers lieben Ohmen vnd Schwagers des Churfursten von Brandenburgk etc. schriftlich zuuorstehn geben wolten, Wes szeyn ko^e wurde vnd ewer liebe, szich jn dissen anligenden noten, zu vns hulffe raths trosts vnd beystandts vorszehen sollen, Vnd wy dasselbig weyter meldet haben wir alles jnhalts vorleszen, Vnd warlich disse szeyner koniglichen wurde, vnd Ewer liebe not, beschwerd vnd trubsall. nicht gerne vornommen, tragen auch solhes wy billich hertzlich mitleyden, Vnd wywol vns als wir jn dergleichen beschwerd vnd noten gewesen, von wenig vnszern herren vnd freunden, hulff trost ader beystant betzeiget, Wollen wir doch was zu stillung dissz furnhemens vnd Emporung gut vnd nutzlich szeyn wil Durch vnderhandlung, vnsern Rath vnd fordrung vnsers vormogens zu leyten vnbeschwert szeyn, vnd Ewer lieb Ehre vnd freuntschafft zuertzeygen. Sindt wir geneigt Datum Liptzigk am andern tage des Monats May Anno dominj xv^o xxij^o

Von gots gnaden Georg Hertzog zu
Sachsen Landtgraff jn Dhoringen
vnd Marggraff zu Meyssen

Udskrift: Der Hochgebornen Furstin, Frawen Elisabet Geborn aus kuniglichem Stam zu Denmargken, Marggrefin zu Brandenburgk, zew Stettin Pommern, der Cassuben vnd Wenden Hertzogin, Burggreuin zu Nurmbergk vnd furstin zew Rughen, vnser freuntlichen lieben Muhmen.

Bagpaa med samme Haand: Antwort — Med Chr. Vinters Haand:
G(e)org hertzog zu Sachsen 1523 —

Kong *Christiern II* beklager sig for Keiserens Statholder (Erkehertug *Ferdinand*) over sin Farbroders, Hertug *Frederik af Holstens, Lübeckernes* og hans egne Undersaatters Forhold mod ham, hvilket har tvunget ham med Hustru og Børn til at forlade sine Riger og Lande, og anmoder om, at der fra «Regimentet» i Nürnberg maa udgaa *Achtserklæring* over hans Modstandere.

Efter Orig.-Concept p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 817).
Helark uden Forsegling. (Jfr. Dipl. Norv. V No. 1037).

370.

25 Mai 1523.

Mecheln.

Freuntlicher lyber Oheym Wir geben E, l, [zuerkennen¹ als vnserm geliebten oheym zuerkennen Wie wir durch vnser wyderwertigen vnd gegenteyl als [di¹ [von² vnserm vettern hertzogen Fridrichen zu Holstein vnd denen von Lubegk wyder goth ehr vnd recht auch wyder Romischer key^r M^t mandath vnd ernstlich gebotht vnnnd vber vnser hoch vnd vberflussig erbie then merglichen an alle absagung [besch¹ an vnsern reichen landen vnd leuthen beschedigt Vnnnd nuhn zum letzten durch derselben vnser wyderwertigen zuthun [vnd¹ anregen [von¹ auch [hilff¹ yrer hilff vnd beystandt [das¹ vnser vnderthanen des kunigreichs zu Denmarcken [bewogen¹ von vns jn vngehorsam vnd wyderwillen zu sein [vnd von vns abzufallen³ bewogen [Dadurch¹ Vnd sich des auch der hertzog von Holstein [wyder vffgerichte vortrege vnd recess³ vnderstanden das kunig(re)ich Denmarcken auch vnser Erbland dy beyden Furstumb Sleszwig vnd Holstein sampt der landen herschafften [dorzu gehorend², geweldiglichen einzunehmen vnd durch der gnanten von Lubegk auch vnser vngehorsamen vnderthanen abfallung hilff vnd beystant vns, vnser fruntliche gemahel vnd liebsten kinder [gedrungen⁴ aus denselben vnsern reychen vnd landen zuweychen vnnnd dyselben [gantz¹ zuuerlassenn⁵ Dweil wir vns dan zu e, l, als vnserm lyben besunder viel vnnnd hohe fruntschafft versehenn So ist an e, l, vnser gantz vleissigs biethenn Sie wolden vns jn dyszenn vnsern grosten nothen mitt ewer hilff *hilff trost vnd beystant nicht verlassen Sundern ansehen dass gross vnrecht gewalt vnd vbel vns vnser hertzlibsten gemahel vnd kinder bescheen dasselbig helffen straffen vnd vnderdrucken vnd [Sich¹ jn sulchen vnsern grosten nothen E, l, hilff vnd trost nicht entziehen wie wir vns dan zu e, l, jn gantzen getrawen getrosten, Hirann be-

weist vns e, l, ein besunder grosse fruntschafft das wydervmb auch dyselb E, l, als vnsern lyben ohmen jn gantzem vleysz zuuorschulden vnd zuuordynen wo den allezeit gantz willik gefunden werden Datum Mecheln altera pentechostes Anno **xxiiij^{ten}**

Relator cantzler

Med en anden Haand:

Vnnd nach dem dan e, l, als Stathalter Romischer k M^t jnn heyligen reich sulch gewaltsam vnbillich furnehmen des Hertzogen zu Holstein deren von Lubegk sampt jren andern mituorwanten vnd vnser vngehorsamen vnderthanen *ans vns begegnet jn keynen wegk zudulden geburen vnd vns als ein glidmasz des heyligen Romischen reichs jn vnsern rechtfertigen Sachen zuhanthaben vnd zuuerlassen jn keynerley weysz gemeint, So jst an e, l, vnser gantz dinstlichs vnd vleyssigs biethenn E, l, wolden Sich nicht beschweren vnnd bey dem Regiment zu Nurnbergk ernstlich vordugen vnd vorordnen lassen, das der hertzog von Holstein, dy von Lubegk sampt jren andern mittuorwanten vnd dy vngehorsamen vnderthanen des reichs Denmarken jn des heyligen reichs acht vnd aberacht mochten declarirt vnd erkant werden vnd das sulchs allen Stenden jm heyligen reich offentlig publiciert vnd vorkunt bleybe, Vnd alsdan mit ewer stadtlichen hilff vnd beystant vns vnser hertzliebste gemahel vnd kinder jn keinen wegk verlassen vnd alszo vns vnserer reich vnd Erbland auch vnser lieber gemahel leibgeding welch vns wyder alle billigkeyt geweldiglich eingehnomen vnd derselben vortryben wurden wyderwmb helffen einsetzenn vnd darneben ansehen das grosz [nfuldent]

¹ Fra igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ⁴ Fra [tilskrevet under Linien. — ⁵ Ved et Tegn er angivet, at her skal indtages det efter Brevet staaende Stykke.

Bagpaa: clagschryfft

Diderik v. Schönberg anbefaler Hoimesterens (*Albrecht af Preussens*) Raad og Tjener, *Hans v. Rewitz*, der oftere har reist i Kong *Christiern II.s* Eriender, til at erholde en Belønning af ham.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 607). Brevform; Halvark, udvendig forsejlet med Ringsignet i grønt Vox (en opspringende Løve).

(Jfr. Dipl. Norv. XI No. 314).

371.

17 Juni 1523.

Nürnberg.

Durchleuchtigster vnd Groszmechtiger konig. eur konigⁿ M^t sindt mein vnderthenige gantz willige vnd vnuerdrossen dinst mit allem vleys beuorn Gnedigster konig furst vnd herr, dieweyl mein g^{ter} herr der hohemeyster etc. gegenwertigen seiner f. g. Rath vnd diener. den Erberen Hansen von Rewitz mit etzlichen nottorfftigen gewerben an eur ko^e M^t gefertigt, der sich dan mermalen jn eur M^t dinsten. willig gebrauchen hat lassen, So aber die leut nicht gern vmb sonst dienen. Thu ich eur ko^e M^t gantz vndertheniglich bitten eur M^t wollen jnen jn gnedigen benelh haben, vnd jnnen zu sundern dinsten bewegen, auch jnen domit er dester williger mit konig^r pension gnediglichen vorsehen vnd bedencken, welchs ich vmb eur koniglich M^t, jn hochster demut vordinen will. Will euch hiemit eur koⁿ M^t als meinem g^{ten} konig jn vnderthenigkeyt vndergeben vnd beuolhen haben Datum Nornbergk Mitwochen nach Vitj Anno jm xxij^{ten}

E Kⁿ Ma^t

vndertheniger vnd
gantz williger

vnuerdrossener

diener Diterich von
Schonbergk etc.

Udskrift: Dem durchlaughtigsten vnd groszmechtigsten konig. fursten vnd herren, herrn Cristiern konig zu Denmargken Schweden vnd Norweden, hertzogen zu Schleszwigk, Hollstein Stormarn vnd der Dietmarschen grauen zu Oldenburgk vnd Delmanhorst meinem gnedigsten konig fursten vnd herren.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: Dirich von Schauenberg — 1523

Diderik v. Schönberg forklarer Kong *Christiern II* efter Begjæring af Hr. *Christopher v. Taubenheim* og Dr. *Eytel Senft*, at det Hr. Christopher oversendte Mandat angaaende Fremgangsmaaden i Sagen mod *Hertugen af Holsten og Lübeckerne* efter de retskyndiges Mening ikke kan bruges, men at det maa indrettes efter et i dette Brev indlagt Concept. Dr. Eytel Senft er antagen som Kongens Prokurator ved «Regimentet» foruden en holstensk Prokurator, hvorhos Brevskriveren underretter Kongen om forskjellige Forholdsregler, der maa iagttages.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 609). Brevform;
Helark m. Spor af udvendig Forsegling.

372.

29 Juni 1523.

Nürnberg.

Groszmechtigster, Durchlauchtigster, vnd Vnverwindtlichster konig eurn koⁿ Ma^t, seindt mein vnderthenige gantz willige vnd vnuerdrossene dinst mit allem vleys beuorn gnedigster konig, Furst vnd herr, es haben eur ko^e M^t ein Mandat an herrn Cristoffer von Taubenheym Ritter etc. vorfertiget, jn welchem der vnderricht wie von wegen eur koⁿ M^t, gegen dem hertzen von Holsteyn vnd denen van Lubeck zuhandeln sey, dieweyl aber solch Mandat vast vnformlich, vnd disen gebrechen das mit nichten vf dasselbig wie es gestelt wie dan die gelarten vnd rechtvorstendigen. sagen, so herr Cristoff vnd jch durch die selbigen erfahren zuhandeln sey jn Sonderheytt wie doctor Eytel Senffts den herr Cristoff eur Ma^t jn diser sachen zudinen vnnnd zu ausfurung derselben, der auch ein procurator alhie am Regiment vnd Cammergerichts ist. angenommen gutduncken vnd meynung, das er nichts weyter vff solch vberschickt mandat agiren ader handeln mag. Bin derwegen von herrn Cristoffen, vnnnd dem obgenanten doctor gebetten, dits eur Ma^t jn meinem Namen zuschreyben, mit erjnung das dieselb eur M^t, ein ander volmechtig mandat nach laut jnligender Copien¹ vnd wie die gemacht welchs auch der gebrauch vnd gewonheytt alhier am Rechten. des Regiments und Cammergerichts vorfertigen wolt lassen, vnd dasselbig Mandat, neben einer grundtlichen vnd genugklichen Instruction des gantzen handels vffs aller eylents her ausser schicken wolten vnd wes der doctor gehandelt, vnd hin furder vff solch Mandat handeln mag, haben eur ko^e M^t aus seinem schreyben hieneben¹, zuuormerken, Jch wolt auch eur koⁿ M^t weyter Instrukcion, Rathschleg, vnd jnformacion juris, wes die gelarten alhie vermainten zuerhalten zuschicken, So haben eur Ma^t, weder meinem g^{ten} hⁿ dem Churfursten. meins wissens. noch meinem g^{ten} hⁿ dem hohemeyster. der stetigs hier auch gewest, herren Cristoffer ader anderm, keinen grundtlichen bericht des ergehenden handels zugefertiget, der wegen auch bey den Rechts vorstendigen alhie nichts zurathschlagen. Bis solcher bericht alhier geschickt wurd. welchen bericht vnnnd anders, eur Ma^t benentem, doctor Eytel Senfft zufertigen mogen. den ich jn beysein herrn Cristoff von Taubenheym, algeraidt, zubehuff eur Maiestat subarrirt vnd veraydet

hab, dan her Christoff fur sein person, wie eur M^t folgende horen werden nicht hat handeln dorffen, *Et het sich auch der oftgemelt herr Cristoff, gern weyter jn eur M^t sachen brauchen wolln lassen, welchs jme vnuorletzt seiner eren, jn keinen wegk gezymmen hat wolln, angesehen weyl er jm Regiment sitzt das er demselben ein ayde gethan, sich nichts, mit anderm hendeln zubeladen, Sonder allein das jhenig, so vorgebracht, ein zunemen So ist er doch eur koⁿ M^t zu sonderm gefallen, bey diser handlung gewest, domit jch fur mein person nicht bey eur Ma^t geacht, als der sich jn vnbeuolhene sachen dringen wolt Es haben auch eur M^t yzundt zwayhundert gulden, zu diser sachen heraus vorfertiget, das vff dismal zuviel ist. vnd was yzundt vff solche sachen gegangen werden eur M^t aus jnligenden zettel¹ zuornemen haben, Nachdem mich dan eur M^t nicht alweg alhie finden, vnd antreffen mogen wie vielleicht eur M^t, nun mals bericht das ich mich an die ort begeben, da jch eur Maiestat sachen nach meinem besten, souer dyeselb solchs wollen gehabt haben. auch gern furdern, wurdt, So haben herr Cristoff vnd jch vngeuerlich was furder vff solche sachen zugehen gehorn will, alhie vfgezaichent, vnd bewogen. Vnnd was am gelt noch jm vorrath. soll herr Cristoff bey sich als eur M^t diener zubehuff furderer geschafft behalten. Eur Maiestat wolln auch einen vorstandt durch die Fucker alhie zu Nornbergk machen, damit wan herr Cristoff sie vmb gelt jn disen sachen vnd so es von notten, ansucht das sie jm dasselb raichen thetten, dan man eur M^t nicht alzeyt anzutreffen wais, auch wurdt solchs. der sachen so man eur M^t zuuorn ersuchen solt, verzuglich fallen dan sich dieselben sach, nicht als baldt als sich villeicht eur M^t vorsicht enden will. Es wurdt ye zum wenigsten ein halb jar friest, dar zugehoren. Auch gnedigister konig, Nachdem herr Cristoff vnd jch doctor Eytel Senfft. zum procurator angenommen, haben wir nachdem der hollsteyniisch procurator mit funff vnd dreyssig gulden bestellt, dieselben von eur Ma^t wegen jme zugeben auch zugesagt vnd funff vnd dreyssig fl. pro Arra gegeben domit er eur Ma^t diner zu sein scheyn vnnd beweysts hab. Haben wir jme zugesagt, das jm e M^t lauts jnligender Copien¹ ein Bestell brieff zufertigen sollen, vnd denselben neben dem Mandat vnd jnstruction zu disem handel, wie vorgehort dinstlich. wider schicken, dem vnzweyuenlich. zu furderung eur M^t aigen sachen, dieselb eur

M^t also gnediglich vervolgen vnd nachsetzen werden Welchs alles Jch eur koⁿ M^t vndertheniger meynung nicht vorhalten wolt dan west ich eur M^t vilfeltige vnd angenehme dinst zuerzaigen wolt ich als der freundt gantz willig befunden werden, Will mich hirmit eur koⁿ M^t als meinem g^{ten} h. vndertheniglichen vndergeben vnd beuolhen haben Datum Nornbergk am tag Petrj vnd Paulj Anno etc. jm xxiiij^{ten}

(Egenhændigt:) E. K^{en} Ma^{tat}

G W V

Gehorsamer Diner
Ditterich von
Schonbergk ss^{tt}

Udskrift: Dem Groszmechtigisten. Durchlachtigisten vnnnd Vnvberwindtlichsten konig Fursten vnnnd herren, herrn Cristiern konig zu Denmargken, Schweden vnd Norweden, Hertzogen zu Schleszwigk Holstein Stormarn vnd der Dietmarischen Grauen zu Oldenburgk vnd Dellmanhorst Meinem [gnedigi]sten konig fursten vnd herren.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1523

¹ Vedligger nu ikke.

Diderik v. Schönberg tilraader Kong *Christiern II* at give Hr. *Christopher v. Taubenheim*, der af Kurfyrst (*Joachim*) af *Brandenburg* anvendes i Kongens Tjeneste ved «Regimentet» i Nürnberg, en aarlig Pension for at gjøre ham desto villigere.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 608). Brevform; Halvark, udvendig forseget med Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox.

373.

29 Juni 1523.

Nürnberg.

Groszmechtigister, Durchlachtigister, vnd Vnvberwindtlichster konig, eur koⁿ M^t sindt mein vnderthenig gantz willige vnd vnuerdrossene dinst mit allem vleys beuorn, Gnedigister konig. furst vnd herr, Dieweyl eur koⁿ M^t hilff vnd Rettung hoch von Notten, welche dan am *mainsten. durch den Churfursten von Brandenburgk gescheen mus, vnnnd dieweyl herr Cristoff von Taubenheim, durch den Churfursten. jn solcher hilff gebraucht, der auch eur M^t sachen, hie am Regiment, mit einer Beschwerung handeln, vnd vf sich laden thut, deucht vnd

sehe mich fur geraten an, das jnnen eur M^t, derselben furder zudienen, zu sich gezogen. Auch dem Churfursten geschrieben, vf das sich der gedacht herr Cristoffer zu eur M^t begeben, ydoch vnschedlich anderer seiner dinst, bey jrer Churfurstlichen gnaden vnd sonsten vnd nachdem die leut nicht gern vmb sonst dienen, das sich alszdan eur Ma^t, furder mit einer jerlichen pension, mit jme verainigt het, Welchs jch eur konigⁿ M^t also jn ansehung jres besten nicht vorhalten wolt, dan eur M^t nach allem meinen vermogen zudienen bin jch zuthun gantz willig
Datum Nornbergk am tag Petrij vnd Paulj Anno jm xxiiij^{ten}

E. ko^{en} Ma^{tats}

G W V

(Egenhændigt:) Gehorsam Diner
Dieterich von
Schonbergk

Udkrift: Dem Groszmechtigisten, durchlauchtigisten vnd vnberwindtlichsten konig fursten vnd herren herrn Cristiern konig zu Denmargken, Schweden vnd Norweden hertzogen zu Schleszwigk Holstein Stormaren vnd der Dietmarischen grauen zu Oldenburgk vnd Dellmanhorst meinem g.^{ten} konig fursten vnd herren

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1523

Udkast til en anbefalingskrivelse fra Kong *Christiern II* til Paven for De kanen i Throndhjem Hr. *Olaf Engelbrektsøn*, hvem Kapitlet sammesteds enstemmig har valgt til den i Rom afdøde Erkebiskop *Erik (Walkendorfs)* Efterfølger.

Efter Concept m. Kantsleren Klaus Pederssens Haand, skrevet bagpaa foreg. Brev fra Didr. v. Schonberg til Kong Christiern II i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 608. Se Dipl. Norv. I No. 1062).

374.

[Juli 1523.]

[Mecheln.]

Venerabile Capitulum Nidrosiense intellecto Reuerendum in Christo patrem dominum Ericum mortem obiisse in Romana Curia [processerat¹ processit ad aliam electionem [ne ecclesia¹ secundum formam traditam a sanctis patribus ne sancta ecclesia Nidrosiensis pateretur detrimentum ex tam diutina vacatione et

suffragijs omnium fuit electus venerabilis dominus Olauus Engelberti decanus ibidem quem etiam nobis presentarunt Verum enymuero cum nouimus [longa experientia² illum virum bonum et idoneum [volumus¹ et in spiritualibus et temporalibus volumus illum quam maxime commendatum habere vt sine vlllo impedimento consequatur suam confirmationem

Paa Forsiden af Brevet staar:

Quum quidem plurimum moliri(?) refert qujs non preficetur huic ecclesie in nostro regno Norvegico [ufuldendt.]

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet i Margenen.

Hr. *Hans v. Schonberg* anmoder Dronning (*Elisabeth*) om ikke at vente med at indfinde sig, (hvor Kongen er?), om ikke det paatænkte Tog skal gaa overstyr af Mangel paa Penge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 611). Brevform: lidet Halvark, udv. forseget m. Ringsignet (Vaaben med en opspringende Love' i grønt Vox.

375.

21 Septbr. 1523.

Meiningen?

Aller Durchlaughtigest vnd grosmechtigest konigyn Jch habe jungst zw Brossel e k. durchlaughtigkeytt aus trawenn herzzen anszcegett das .e. g. nicht lange wolten vorzcyn, den hyr jst eyn gros vorlangen vnd harren nach e k.^o d. vnd so .e. M^t. jn korzzen tagen nicht komen jst woll mogelich das der vorgnhomeu zcugk vnd alles was dar vff hangen vmb sunst vnd beslich(?) vmb wenigk geldes wyllen zw rugk ghatt sulchs habe jch e k M^t aus vnderthenigens ghorssam nicht vorhalden wollen B(e)fhell mich e kⁿ M^t myns hochsten vormogens datum an Menigk (montagk?) am tage Mathej jm xv^c xxiiij

E. kⁿ M^t. G

vndert.

Hans von Schonbergk R.

Manu propria scripsit

Udskrift: DER aller durchlaucht^{sten} konigin zw Dennemarken zw egen hant

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Her Hans Skoneberg

Kurfyrst *Frederik af Sachsen* sender Kong *Christiern II* nogle Skyderedskaber, som efter hans Begjæring ere tilveiebragte, hvilke Rentemesteren i Schweidnitz vil befordre til Zinna efter Aftale. Det Skydevaaben, hvormed Kongen nedlagde den lille Hjort, medfølger, da det er fundet paa Heden af en Bonde.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 588). Brevform; Halvark, udv. forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox.

376. 6 Oktbr. 1523. Lochau.

Durchleuchtiger Konig fruntlicher lieber Herr, Vetter, vnnnd bruder, Nachdem euer ko w, gestern, vor jrem abschid, mir ain geschoss gegeben, vnd gebeten. das ich euer ko w, ains, oder zway. welche die lenng vnnnd mass hetten, wolte zurichten, vnnnd euer ko w, furder zuschiken lassen etc. Als vbersennde euer ko w, ich hiemit vier Gabeln, vnnnd zwen Stralh. derselbn leng vnnnd mass, in ainem truhlen wie euer ko w, sehen werdn, die wirdet mein Schosser zur Schweynitz. Eure ko w, gegn der Zeynn, wie euer ko w, mit mir vorlassen, furder zuschiken Vnnnd wo euer ko w dieselbn wolgefielen. vnd zu jrem Waidweg dinstlich weren, hort ich gantz gern, Euer ko w, werden auch darbey, ir geschoss finden, so sie mir gegeben. desgleichen. das geschoss, domit euer ko. (w) den klainen hirschen geschossen haben, das hat ain Pauer, in der haid funden, das alles hab ich euer ko w, fruntlicher meynung nit verhalten wellen. der ich zudinen ganantz willig bin Datum Lochaw, dinstags nach Franciscj Anno dominj etc. xxiiij

(Egenhændigt:) Fridricus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtign Furstn Herrn Cristiern zu Denmark Norwegen der Wendn vnnnd Gotten Konig. Hertzog zu Schleswig Holstain Stormarn etc. Grauen zu Oldenburg etc. vnnserm besondern lieben Herrn Vetern vnd bruder.

Paa Seddelen over Seglet med Chr. Vinters Haand: 1523.

Kurfyrst *Frederik af Sachsen*, der sent idag har modtaget Kong *Christiern II.s* Brev, vil imorgen sende sin Secretair *Hans Foyel* til Schweidnitz, for at denne mundtlig kan sige ham Brevskriverens Mening om dets Indhold.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 589). Brevform; Halvark m. Spor af udv. Forsegl. med rødt Vox.

377.

7 Oktbr. 1523.

Lochau.

Durchleuchtiger Konig, fruntlicher lieber Herr, Vetter. vnnnd bruder, von euern koniglichen wurden. ist mir heiot spat, ain schrift zukomen, die hab ich vorlesen, vnnnd bin, mit gots hilf, bedacht, morgen frue meinen Secretari Hannsen Foyel. zu euer koniglichen wirde, gein der Schweynitz. zuschicken, vnnndt derselbn, euer ko wirde, auf berurt ir schreibn, mein gemut. allenthalben weiter, anzaigen zulassen. das hab, eurn ko wurden ich, fruntlicher meynung, nit verhalten wollen, der ich, zudinen gantz willig bin, Datum zu Lochaw, am Mitwoch nach Francisci Anno etc. xxiiij

(Egenhændigt:) Fredericus K.
m. prop.

Udskrift: [Dem] durchleuchtign Fursten, Herrn [Cristier]n. zu Denmarck Schwedn [Norwege]n. der Wenden vnd Gotten [Konig, Her]tzoq zu Schleszwig etc. [vnnser]m besondern lieben herrn Vetern vnd bruder

Zu ire ko w hannden

Ved Seglet med Chr. Vinters Haand: 1523

Asche v. Schueicheln beretter Hertug *Albrecht af Mecklenburg*, at han har tilendebragt sine Underhandler med den udvalgte Konge af Danmark (*Frederik I*), der nu har sendt ham i lignende Erende til *Lubeck*, hvorfra han, saasart han er færdig, vil begive sig til Hertugen for at aflægge Rapport.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 606). Brevform: Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

378.

10 Oktbr. 1523.

[Lübeck?]

Durchlauchte Hochgeborne f g H Jch hebe vonn wegen jw fⁿ gⁿ, von dem Erwelten konige tho Dennemarcken, fruntlickenn Handel thuurgunnen, erlanget, vnd na befel juer fⁿ gⁿ vb mein anbringent nochsam antwort empfangen, dy jck jue fⁿ gⁿ, mit der eile nicht schriften kan vnd bynn vonn der .k. w. ann dy vonn Lubeck afgeferdiget, mit denn vonn Lubeck vmb tidt vnd stede, thuorlickenn, dat ick mock vorsehenn, dissen

tach nicht vonn hir kummenn kann, wenn ick meinen afscheidt wil ick nu mit gotlicker hulpe, nicht seumenn, dach efte nacht, bey juen fⁿ gⁿ *sum, vnd wider alles handels bescheidenn, dut hebe ick juen fⁿ gⁿ nicht vorhalden mocht, na dersackenn gelegenheit hirmede gode befolenn, geschrefen mit hast meine hant, am Sonafende na sente Dionisius xxiiij jare

Juen fⁿ gⁿ
arme williger

Asche von Schweicheln

Cedel

Ock .g. h. wy wol dy erwelte konigk mit dem anhangen beiden geschickt des jue f g my glofenn schal wol hundert tusernt tu fute vnd tu perde starch is, det ich dy merde deil gesehen hebbe, vormercke doch seine konigkliche wirde, denn flit, dy von ju fⁿ gⁿ vorgewant is, vnd juen fⁿ gⁿ vnd denn Bischoppe von Rasborch handel vorgunnen, vnd heft thu juen fⁿ gⁿ ein hoch vortrawen, vnd heft etlicken forsten dy ock seine w ersucht vnd sick ock tho handel geboden, js vmb juer fⁿ gⁿ afgeschlagenn,

Udskrift med en anden Haand: Dem durchluchten vnde hochgebarenn ff vnde here here Alberde hartoge to *Meybelenborch forsten to Wenden Grefe to Schweryn Rostocke Stargard der lande here mynen g h denstlicken gescreuen.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1523

Kurfyrst *Frederik af Sachsen* erklærer sig ude af Stand til at give Kong *Christiern II* noget Raad med Hensyn til Underhandlingene med *Lübeckerne*, da han kjender for lidet til Sagen. Det *Vilddt*, Kongen har ønsket til førstkommande Søndag, haaber han at kunne skaffe ham.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 590). Brevform; Helark m. Spor af udvendig Forsegl. m. rødt Vox (Ringsignet).

379.

11 Oktbr. 1523.

Lochau.

Durchleuchtiger Konig vnser freuntlich willig dinst, vnnd was wir liebs, vnnd guts vermogen allzeit zuor, Besonder lieber herr, vetter, vnnd Bruder, Wir haben ewer ko:ⁿ wird schreiben,

neben dem brieff. So vnnsere Oheym, Hertzog Albrecht von Meckelnburgk, etc. ewer ko:ⁿ wird, geschriben, darjnn Sein lieb. antzaigen, Wie die von Lubegk. zu gutlicher handlung geneigt sein sollen, etc. alles jnhalts vernomen, Nu weren wir wol willig. Ewer ko:ⁿ wird. vnnsern Rath, Jrem begern nach. jn dem mitzutailen, So wissen wir doch nit, Wie es vmb diese sach, gestalt hatt, vnnd warauff vielleicht, mit den von Lubegk, zuhandeln sein soll, Derhalben Wir ewer ko:ⁿ wird. wie wir doch, ane das, zuthun willig weren, jn diser sach, wie sie selbs ermessen können, nit stadlich rathen mugen, Weil aber Ewer ko:^e wird. etlich jre freund, vnd blutsuerwante, in kurtz bey jr haben wirdet, vnnd diese ding. mit jchte verzugk leiden konten, Ewer ko:^e wird. Alsdan jrs Rathes in dem auch gebrauchen,

Hanns von Greuendorff, hat auch von wegen Ewer ko:ⁿ wird. an vnns geworben, das Ewer ko:^e wird. auff negsten Sontag. gern etlich wilbret haben wolten. vnnd doch nit angezaigt Wohin wir ewer ko:ⁿ wird. dasselbig schigken solten, Wo nu Ewer ko:^e wird. vns anzaygen werden. an welchem end Ewer ko:^e wird. das wilbret zuhaben begern Wollen wir vleis furwenden. ob wir Ewer ko:^e wird. mit wilbret versehen mochten. Das haben wir, Ewer ko:ⁿ wird. freuntlicher meynung nit verhalten wollen. der wir zudienen willig vnnd geneigt sein Datum Lochaw Sontags nach Dionisij. Anno dominij xv^c xxijj.^o

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: [Dem durc]hleuchtigen Fursten. [Hern Crist]jern, zu Denmargk [Norwegen Sc]hweden, der Wen[den vnd Gotten] Konig Hertzogen [zu Schleswig etc. v]nserm freunt[lichen lieben] hern Vettern vnd Bruder.

Kurfyrst *Frederik af Sachsen* erkjender Modtagelsen af Kong *Christiern II.s* Skrivelse med Anmodning om Ledsagelse fra Schweidnitz til Grændsen den følgende Dag (Thorsdag), hvilket Kurfyrsten lover, naar han faar nærmere Besked om Tiden. Det begjærede *Vildt* skal han søge at skaffe ham Løverdag. Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 591). Brevform: Helark, udv. forseget m. Ringsignet i rødt Vox.

380. 14 Oktbr. 1523. Lochau.

Durchleuchtiger Konig, Vnnsere freuntlich willig dinst, vnnd was wir liebs vnnd guts vermogen Allezeit zuuor, besonner lieber herr vedter vnnd Bruder, Ewer Konigklichen werden widerschrift, So wir derselben neben zuschickung vnnsers lieben Bruders Hertzog Johannsen etc. brief getan, haben wir sambt Ewer konigklichen wird, bitten, das wir vnbeschwert sein wolten, Ewer ko: wird auff morgen dornstag zur Schweynitz anzunemen vnnd furder geleyten lassen, alles jnnhalts vernomen Vnnd jst vnnsere freuntlich bitt Ewer konigklich werde, wollen vnns noch heyut jn der nacht, oder ye morge frwe wissen lassen, zu welcher Stund wir die vnnsere zur Schweynitz haben vnnd Ewer ko: werde geleytlich an nemen solten, So wollen wir solchs bestellen, vnnd Ewer ko: wird mit hilff des Almechtigen, an die orth, da sich vnnsere furstenthum enndet, bis an die greynitz geleytlich bringen lassen,

Nachdem wir auch vermercken, das Ewer ko: wird auff jr bitt, vnnd ansuchen, von vnnsere Ohmen dem Ertzbischof zu Meyntz, vnnd Magdeburgk etc. noch keyn gleyt haben, jst vnnsere freuntlich bitt, Ewer ko: wird, wollen vnns zuerkennen geben, ob sie auch ausserhalb, gedachts vnnsers Oheymen von Meintz vnnd Magdeburgk etc. vergleytung, den tag zu Juterbock zubesuchen willens sein, oder nit,

Des wiltprets halben wissen Ewer ko: wird als ein jeger, das es nit alweg kan gefangen werden, wen man es gern hett, wir wollen aber vleis ankheren, Ewer ko: wird jrem Begern nach, auff Sambstag schirsten, mit etlichem wiltpreth zuversehen, Das haben wir Ewer ko: wird, freuntlicher meynung nit verhalten wollen, dan derselben dinst zuerzeigen sind wir ganntz willig, Datum Lochaw mitwoch Calixtj, Anno dominj xv^c xxiiij^o

(Egenhændigt:) Fridericus K.

M. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten herrn Cristiern zu Denmargk, Norwegen, Schweden, der Wennden vnnd Götten Konig, Hertzogen zw Schleszwig etc. vnnsere besonder lieben herrn, Vedtern vnnd Bruder

zu jrer ko. werden aigen handt

Paa Seddelen over Seglet med Chr. Vinters Haand: 1523

Kurfyrst *Frederik af Sachsen* sender Kong *Christiern II* paa hans Begjæring nogle for 2 Dage siden ankomne nye Tidender, nævner Kongens Forsæt at komme til *Schweidnitz*, hvorom han siden intet har hørt, og lover at underrette ham om den paatænkte *Rigsdag i Nürnberg*, for hvis Skyld han selv nu begiver sig mod Grændsen for i Tilfælde at være i Nærheden.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 592). Brevform; Helark, udvendig forseget m. Ringsignet i rødt Vox.

381.

28 Oktbr. 1523.

Kolditz.

Durchleuchtiger. konig, Vnnser freuntlich. willig. dinst vnnd was, wir, liebs vnnd, guts, vormogen. zuuor, besonder lieber her, Veter, vnnd, Bruder. Nachdem. ewer, ko: w: vns. am. jungsten zu Jutterbock, vor, vnnserm. abeziehenn. doselbs gebetenn Ob. vnns, vonn. Rom oder sonst ethwas, von Newen zeytungen, zukomenn, wurden, das. wir. Ewr: ko: w: dieselbenn, nit. verhalten. wolten, des wir. vnns. dan, dazumalh, vff. derselbenn. Ewer: ko: w: Begern. zuthun, erbetenn, Ewer: ko:° w: haben. vns, auch, doselbs, zu Jutterbock, durch vnnsers. liebenn Bruders, Canntzler: jn geheym, lassen. antzeygenn, Ewer, ko: w: gedechtenn. vns zuschreyben, Derhalbenn. soltenn. wir, Ewr, ko: wird: vier, oder funff pferdt, zuschickenn, die, mit ewr, ko: wird, gegenn. der Schweynitz rittenn Nu jst. vns. daruff. vonn. ewer. ko: w: biszannher, kein schryfft. zukomen, vnnd. konnen nit, wissenn, aus was vrsach, dasselb. vorpliebenn ist, Aber ewr ko: w. schickenn wir, hirjnneuerwart: vnnser bewylligung nach etlich zeitung, die, vnns vor zweyen. tagen. zukomen, wie, Ewr. ko:° w: dieselbenn: vornemen. werdenn, Ewer ko: w: wollenn. wir, auch, nit bergen, das wir vnns. hieher, auff getan, jn wilens vnd Meynung denn angesatztenn. Reichstag, zubesuchen, wir wissen. aber noch, nit, eygentlich, Ob. derselbig, auff, angesatzte zeit, statlich, wirdet, besucht. werden, oder nit, vnnd. gedenncken, vnns, mit, gots hulff, der tag ains, Noch fernner gegenn, der. Grenitz werts, an ein Orth zubegebenn. domit, wir, alsdan. Nurnberg, vnnd, den. Reichstag, dester, neher zuerrai chenn. habenn, wie es. aber domit, pleybenn. wirdet, wollen wir Ewr, ko: w: zu, annder zeit. auch wissen. lassen, Weyll. wir, auch, nit, gewust, wo: ewr: ko: w: diser zeit. anzutreffenn, habenn. wir, disenn. briff: vnnserm altenn. schosser zu Wittennberg, Greger. Burger vbersandt, vnnd, beuolhenn, Ewr ko: w:

denselbenn. furder. nach zuschickenn, Vnnd ob. Ewr, ko: w: jme je zuzeitenn, bryff zuschickenn, wurden, die an. vns hieldenn, das er, dieselbenn, annemen, vnd vns furder, zustellenn. sollt, Das alles wolltenn. wir Ewr ko: w: der wir zudinenn, willig vnd gneigt sein, fruntlicher meynung, nit vnangetzeigt. lassen, Datum Kolditz, Mitwoch Simonis vnd Jude, Anno dominij xv^o xxiiij

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen. Fursten. herrnn Cristiern, zu. Dennemarck. Schweden. Norwegenn, der Wendenn, vnd Gotten konig: hertzen zu Schleszwig etc. vnserm besondern liebenn. hern, Vettern, vnd bruder

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1523

Kurfyrst *Frederik af Sachsen* erkjender Modtagelsen af en «Fortegnelse» fra Kong *Christiern II*, hvem han derhos underretter om, hvorledes Brevvexlingen mellem dem lettest kan foregaa; hvis Kongen skulde ønske at opholde sig ubemærket nogen Tid i *Lichtenberg*, vil Kurfyrsten give sin «Præceptor» sammesteds Besked derom.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 593). Brevform; Helark m. Spor af udvendig Forsegl. m. rødt Vox.

382.

31 Oktbr. 1523.

Kolditz.

Durchleuchtiger konig fruntlicher lieber herr Vetter vnnd bruder, ich hab die verzaichnus so mir euer ko w, heut vor jrem abraisen zugestellt, lassen abschreiben. vnnd thu euer. ko w dieselbig hiemit widerumb vbersendn, Euer ko wird schik ich auch hieneben, ainen brif an meinen alden [Schosser¹ Schosser zu Witnberg, Greger Burger, darynnen thu ich ym beuelhn ob e ko w, ym brif, an mich haltend, geben wurdn, das er dieselbn, annemen, vnnd mir furder, zuschiken sol, denselbn brif werdn Euer ko w, ym, durch Lucas maler zu Witenberg, wol zu zestellen wissen,

Jch wil auch nit vnderlassen, sondern dem Preceptor zu *Lichtenberg* schreiben, Wen euer ko w, zu irer gelegenheit, daselbs hin komen werdn, das er derselbn euer ko w, ain Gemach eingebn sol, da euer ko w, meins verhoffens, etlich tag, vnd wie

lang ir solichs gefellig, haimlich vnnnd vnuermarkt bleibn mögen, aber euer ko w, wil ich nit verhalten, das der Preceptor itzt neben andern meinen Reten zu Torgaw ist, da sie in etlichn sachen zuhandeln haben, vnd wirdet aller erst auf Sontag nach allerheiligen das ist, von morgn vber acht tag. widerumb anheim gein Lichtenberg komen, das zaig ich euer ko w, darumb an, domit sie sich darnach zurichtn wisse Vnnnd wen Euer ko w, willens sein, sich gein Lichtnberg zubegebn So wollen euer ko w, solichs. dem Preceptor ain tag. oder zwen zuuor, anzaign, das alles hab ich euer koe wird fruntlicher meynung, nit vorhalten wollen, dan derselbn fruntlich zu dinen bin ich willig vnnnd gneygt, Datum zu Kolditz Sonnabents nach Simonis vnnnd Jude Anno dominj etc. xxiiij

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten herrn Cristiern. zu Denmarck Schweden Norwegn etc. konig, hertzog zu Schleswig etc. vnnserm besondern liebhn hern Vetern vnd bruder.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1523

¹ Fra [igjen udslettet.

Kurfyrst *Frederik* af Sachsen, der har modtaget to Breve fra Kong *Christiern II*, ønsker sig, som tidligere sagt, fritaget for at underhandle med Erkehertug *Ferdinand* om hans Sager, som han dog paa bedste Maade vil støtte; selv befinder han sig for Tiden i Allstedt (i Thüringen) af Hensyn til den forestaaende *Rigsdag* og beder Kongen sende ham en betroet Mand, med hvem han kan forhandle om hans Anliggender, da han selv ikke er nogen god Skriver, og vil da meddele denne sine Raad. Paa en vedlagt Seddel forklarer han, at Grunden til *Myntmesterens* Udeblivelse er Sygdom. Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch Saml. No. 594). Brevform: Helark, udvendig forseget m. Ringsignet i rødt Vox. (Trykt i Allens Breve og Aktstykker etc. S. 114 ff.).

383.

11 Novbr. 1523.

Allstedt.

Durchleuchtiger konig fruntlicher lieber herr vetter vnnnd bruder, von euer ko wird, seind mir, an vergangnem montag. zwen briff zukomen. die hab ich, sambt ainer vorzaichnus, was

mit euer ko w geschiktn, auf dem tag. zu Marienwald. durch iren gegentail. gehandelt, empfangen. vnd alles inhalts vernomen, Vnd als euer ko, w auf vorig vnderred. die e. ko. w, mit mir gehabt, bitten tun, irer obligendn notturft halben, mit Ertzherzogn Ferdinandn zuhandeln etc. des wer ich Euer ko w, auch derselbn gemahel, zu gut, zutun gantz willig, Euer ko w, wissen sich aber sonder zweuel, zuerynnern, das ich gebetn hab, meiner, aus etlichn furgewantn vrsachen, domit zuuerschonen. vnnd das E ko w, dieselbig ire sachn. durch ainen der jren, werbn, vnnd antragn lassen wolten, Mit dem erbiethn, was ich fur mein person guts darbey thun konte, das ich solichs, nit vnderlassen wolt, welchs dan euer ko w, ir, dazumal haben gefallen lassen Weil ich dan noch zur zeit, nit aigentlich wissen kan, ob der reichstag. der, massen, wie der ausgeschriben, furgennigig, vnd statlich besucht wirdet, oder nit, Vnnd ich mich darumb anher, in dise lannd art getan, das ich denselbn Reichstag, wo der, furgang gewonne, dester eher. zuerraichn het, Vnnd dise grosse sachen, wie euer ko w, wol ermessen mogen, vberlannd nit wol zuschreiben, zu dem das ich selbs, nit ain guter schreiber bin. vnnd sonnderlich, am soliche grosse sach, mit aigner handd zuschreiben, So bedunckt mich, es sol gut sein, das euer ko w, ainen vertrauten diner. zu mir abfertigtn, der mir, euer ko w gemut. vnnd bedenckn, jn allen iren obligenden sachen, als derselbn konigreich, land, leut, genahel. die verglaitung meins ohem des Marggrauen, euer ko w, Brif vnd anders, so sie gern, in verwarung woltn haben. belangend, weiter anzaigen tetten. durch denselbn wolt ich alsdan euer ko w, mein gutdunckn, souil got, gnad verleihen wolt, das euer ko w, vnd derselbn obligenden sachn. zugutem raichn mocht. weiter zuerkennen geben, das auch euer ko w, jre sachn vnd obligend. irer person halbn, got dem almechtign haimstellen, vnd ergeben, daran thun euer ko w, cristlich vnnd wol, dan vnnser hergot, wirdet es, an zweuel, nach seinem gotlichen willen, vnd zu e ko w, bestn, wol zu ordnen vnd zuschikn wissen, vnnd wir konnen noch mogn nit mer darbey thun, dan was menschlich ist derhalbn wirdet solichs, vnd anders, so got der almechtig. vnns zuschickt, ym billich haimgestellt, Wo nu Euer ko w, fur gut ansehen, ainen der jren zu mir zuschikn, der mich irs willens vnndt gemuts, auf alle obangezaigte artigkel, entlich berichte, vnnd sonderlich. was

mit Ertzhertzog Ferdinandn oder sonnst. zuhandeln sein sol so
mogn E ko w, denselbn furderlich zu mir abfertign, So wil ich
den dingn, mitler zeit, auch weiter nachdenken, vnd dan euer ko
w meinen Rat, vnd gut dunken, mit gots hilf, in dem fruntlich
vnd getreulich. mittailenn, vnnnd die ding allenthalbn bey mir,
in gehaim vnd vnuermarkt halten, Euer ko w, wil ich auch nit
bergen. das ich al tag, vom Regement vnd sonst, entlich bot-
schafft. warten bin, ob der Reichstag, furgang erraich, oder nit,
vnd wie es domit bleiben wirdet. Wil eur ko w, ich alsdan,
vnuerhalten zuerkennen geben, dan wo derselbig itzt, nit furgen-
gig, gedenck ich mich mit gots hilf. von stundan. zuerhebn vnd den
negstn widerumb, anhaim zu ziehn, das alles hab ich euer ko
w, fruntlicher meynung, nit verhalten wollen. der ich fruntlich
dinst zuerzaign willig. vnd gneigt bin, Datum zu Alstet am
Mitwoch Sand Mertinstag Anno dominj xv^c xxiiij

Fridericus K.

m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen fursten herrn Cristiern zu
Denmarck Schweden Norwegen etc. konige hertzogen zu Schles-
wyg zu Holstain Stormarn etc. Grauen zu Oldenburg etc.
vnnserm besondernn lieben herrn, vettern vnd bruder

Zu ko^r w aign handen

Paa et indlagt Halvark: Als auch euer ko w, mir auf ainer zettl
angezaigt. wie der Muntzmeister zu euer ko w, nit komen sey,
mit bit, ym noch ainsten, zuschreiben lassen etc. hab ich auch
verlesen, vnd euer ko w, wil ich nit bergen, das mir gestern
von gedachtem Muntzmeister, ain schrift zukomen, darynnen
tut er sich entschuldign, aus was vrsachn er dismals, zu euer ko
w, nit komen, noch seiner geselln ainen schiken kan, wie euer
ko w, ab inligender seiner schrift.¹ vernemen werden, Weil es
dan mit dem Muntzmeister dy gestalt hat, das er aus gottes
schikung. zu wandern vnuermogent, so hof ich, e ko w, werd
jne entschuldigt haben, dan wo er seins gesunts halben, mit
ichte, zu wandern vermoglich gewest, wer er, sonder zweiuell nit
aussenbliben, das hab ich euer ko wird, des wissens, vnd sich
darnach zurichten haben, fruntlicher meynung, nit vnangezaigt
wolln lassen, datum utsupra

¹ Vedligger nu ikke.

Melchior de Germania melder Kong *Christiern II* sin Ankomst fra Spanien til Mecheln 14 Novbr; Keiser (*Karl V*) er vel stemt for sin Søster og Svoger, hvorum Brevskriveren nærmere skal berette, naar han træffer Kongen, til hvem han nu vil begive sig.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 4289). Brevform; Halvark med svage Spor efter udvendig Forsegling.

(Trykt i Allers Breve og Aktst. S. 116 f.).

384. 16 Novbr. 1523. Mecheln.

Høgboren første och mechtug Konig Kæriste nad^e Herre myn ydmidig tro willig och plichtug thienste ether nades homlechtugheidt altiidt redeboden och forsendt medt vor herre. Kæristæ nad^e Herre Verdus ath hwiide, ath ieg er kommen fran Key. Mait. vdaff Spanien tiil Mechlen lørdagen nesth effter Sante Morthens dagh, Wel ath ieg haffuer werith y stoer liiffs faare mangan tiedt och swo hafft kommer och nødth och haffuer bestellet ether K. nades ærende hoes key: Mait: met aller største vliit aff all myn formuæ som thet haffuer werith mwgelicht, och kan ieg aldri andet formercke, en key: Mait. wil ether nade got for syn kæristæ syster skildt aff all syt hierthe, och wil ey ether nad^e forladæ, ther moæ ether nad^e forkommelige forladæ seeg tiill, och biidæ poæ, Thii bether ieg ether nad^e wille tagge seeg eth goth mudh tiil, och troste seeg sielffuen, all tings medt gwddh alsommechtugste help, skall bliffue got, och fange gwddh ende, swo ath ether konglich nade skall wel komme tiill ether nades riige oc landæ igen, Cantzeler och her Anthoni tyckkes besth were, ath man sender ether nad^e thee breff ieg haffuer foet vdaff Spanien, ther wdiij skall ether nad^e wel gwddh trost fornomme, ieg wil och swo met thet første giffue meg poæ veyen tiill ether nad^e nær ieg kommer wil ieg ydermer ether nad^e al leylicheidt vnderwise swo ath ether nades hierte skall haffue gwddh hwsvallesse ther vdaff Her medt ether kongliche Mait. gudh alsommechtugste befalendes hwilken wille forware ether nade for ether nades vwenner och forlene ether nade all then deel ether nade kan wære nytteligh tiill liiff och siel, Skreffuet medt en hast i Mechlen xvj dagen Nouembris Anno Mdxxiij

Kæriste nad^e Herre ether konglich nad^e will weel ladæ forware alle breuene ath the ey komme y mange hender for saag skildt

E. K. N.

ydmige tro thiener
Melchior de Germania

Udskrift: Høgboren førstæ oc mechtug Herræ Hærræ Christiernn Danmargkes Swerigs oc Norges etc. konigh etc. myn kærístæ nadigæ herræ ydmidelich

Paaskrift med Hans Michelssøns Haand: Mester Melchyor

Kurfyrst *Frederik* af Sachsen, der for Tiden opholder sig hos sin Broder Hertug *Johan*, vil senere underrette Kong *Christiern II* om, hvorledes det vil gaa med den til *Nürnberg* udskrevne *Rigsdag*, og om han selv kommer til at drage derhen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 595). Brevform: Patent, udvendig forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox.

385.

17 Novbr. 1523.

Weimar.

Durchleuchtiger konig, Vnnser fruntlich willig dinst, vnnd was wir liebs vndt guts vermogen, zuuor, besonnder lieber Herr. Vetter vnnd bruder, Nachdem wir euer ko w, am jungsten, von Alstet aus, vnder anderm geschriben das wir noch nit aigentlich wusten, wie es mit dem ausgeschriben Reichstag zu Nuremberg bleiben wurd, vnd ob wir denselbn besuchn wurdn. oder nit, yedoch wolten wir euer koⁿ, wirde, allenthalben weiter schreiben etc. dem selbn also nach, geben wir Euer ko w, zuerkennen, das wir itzt zwen tag alhie bey vnserm lieben bruder hertzog Johannsen etc. gewest, vnd sein willens, vnns, mit gots hilf, furder, hinaus, in dy Koburgisch art zubegebn. vnnd daselbst weiters beschaidts zuerwarten, wie es mit dem angezaigten Reichstag bleyben wirdet, vnnd so es die weg erraichet, das wir villeicht furder gein Nuremberg ziehen werden, sol euer ko w, solchs auch vnuerhalten bleiben, das woltn wir euer ko w, freuntlicher meynung nit vneroffent lassen. dan derselbn Euer ko w, fruntlich zudinen sind wir willig vnnd gneygt, Datum Weymar dinstags nach Martinj Anno etc. xxiiij

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten Herrn Cristiern. zu Denmark, Schweden, Norwegen etc. konig, Hertzogen zu Schlesz-

wig Holstain etc. Grauen zu Oldenburg etc. vnserm besondern liebn Herrn Vettern vnd bruder.

Kurfyrst *Frederik* af Sachsen erkjender Modtagelsen af Kong *Christiern II.s* Brev fra Torgau, men har af Mangel paa nærmere Oplysninger ikke kunnet udrette noget med Hensyn til de omskrevne Kjøbmænd, saa meget mere som han selv staar paa Reisen ud af Landet (til Rigsdagen i Nürnberg), hvorimod han har talt med Kjøbmanden *Martin Leibell* fra Leipzig, hvis Betingelser han anfører. Grunden til *Myntmesterens* Udeblivelse vil Kongen nu have erfaret.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 596). Brevform; Helark m. Spor af udv. Forsegling m. Ringsignet i rødt Vox.

386.

19 Novbr. 1523.

Jena.

Durchleuchtigster Konig, vnnser freuntlich, willig dinst, vnnd was, wir liebs, vnnd guts vormogenn zuuor. Besonnder, lieber, her, veter, vnnd Bruder Wir habenn ewer ko: wirde, schreybenn, welchs, datum heldet, zu Torgaw dornnstag¹ nach Martini vnd vns gestern, zu Weymar, vberantwort worden, empfangen, vnnd alles, jnhalts, vorlesenn, Vnnd aus was vrsachen der Muntzmeyster zu. Ewr. ko: wirde nit. komenn oder jmandts, geschickt. hat, das habenn ewr ko: w: sonder zweyffell, aus vnnserm, vnd des Muntzmeisters schreybenn so wir Ewr ko: w: derwegenn. getan, vormarckt, Vnnd nachdem ewr ko: wird. bitten, das wir, Ewr ko: w: kauffleut zufugenn woltenn lassen, welche, das jhenig, douonn. ewr ko: w: vnns meldung gethan, ausrichten etc. Nu werenn wir ganntz willig, Ewer ko: w: jn. dem. wilfharung. zuertzeigenn. Weyll aber ewr ko: w: vnns nit vermeldenn, was vnnd wieuil, das jhenig ist, so die kawffleut vonn ewr ko: w: annemen soltenn, vnnd wir jtzt, auff. dem wege sein, ausser landes zu ziehenn. So habenn. ewr ko: w: woll zuermessen, was wir, jn, dem thun können, Aber ewer konigliche wirde, wollen, wir nit, bergenn, das gleich jn dem, als wir, nechtenn, hie einkomen, ein kauffmann vonn Leiptzgk, hie gewest, Mertenn Leibell. gnant, Mit dem habenn. wir geredt, der hat. sich vnns zu vntertenigkeit, erbetenn, wo ewr ko: w: jme, an demselben, einen kawff zustehenn lassenn, der jm treglich vnd leydelich, were, woll. er. denn. annemen. vnd sich, mit

ewr konigliche wirde, darumb vortagenn Wo nu ewr konigliche wirde gelegenn. mit jme, douon handeln. zulassen, So wollenn ewr ko: w: jn, an ein orth, wo es ewr ko: w: gelegenn, zu sich bescheydenn, vnd mit jme douonn vnderrede halten Oder aber, das jhenige, so ewr konigliche wirde, jme vmb par bezallung zustehenn. lassen wollen, gein Leyptzgc jn sein behawsung vorordnen. will. er sich aller gebur vnd vntertenigkeit erzeigenn. Das habenn wir E: ko: w: jnn eyll nit vorhaltenn. wollen, Der wir fruntlich zudinen willig sein. Datum Jhen dornstag Elizabeth Anno etc. xxij

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen fursten herenn. Cristiern. zu Dennemarck, Schweden Norwegen etc. Konig, hertzen zu Schleszwigk, Holstein etc. vnnserm besondern lieben hern. Vettern, vnnnd Bruder.

¹ Formentlig Skrivfeil for: Dinstag.

Kurfyrst *Frederik af Sachsen* erkjender Modtagelsen af Kong *Christiern II's* Brev, dat. Torgau 18 Novbr., med hans Beklagelser over ikke at have faaet Svar paa sine Breve, hvilket dog er skeet; Kongens Begjæring om at bo nogle Dage paa Slottet i Torgau kan med saa kort Varsel ikke imødekomes, da Huset for Tiden ikke er indrettet derpaa. Naar Kurfyrsten om nogle Dage træffer Kongens Sendebud *Hans v. Schenberg* i Nürnberg, skal han nærmere forklare ham Forholdet.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 597). Brevform: Helark m. Spor af udv. Forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox.

387. 25 Novbr. 1523. Heldburg.

Durchleuchtiger Konig. freuntlicher lieber her vetter vnnnd Bruder, von ewer ko:ⁿ wird, jst vnns heuthe dato, ain schriftt zukomen, der datum heldet zu Torgaw Mitwoch nach Martinj, dar jnnen erstlich angezaigt wirdet, wiewol ewer ko^e wird, vnns zuuor, von zwayen biss in dreymalen geschrieben, Wer doch ewer ko:ⁿ wird. von vnns, kein antwurt zukomen. Vnnnd zaigen funder vff einer zettel an, das ewer ko:ⁿ wird. ain schriftt, die

zu Alstedt gegeben. von vnns zukomen. etc. haben wir mit weitem jnhalt vernomen, Vnnd wissen nit anders, wir haben ewer ko:ⁿ wird. auff alle jre brieff. antwurt geben, dan wir haben ewer ko:ⁿ wird. negst, von Weymar, vnnd Jhen auss, auch geschriben. wollen wir vnns versehen dieselben brieff, werden ewer ko:ⁿ wird. numals auch vberantwurt worden sein,

Vnnd als ewer ko:^e wird. begern, das wir derselben zu freundschaftt. vnnd gefallen vergonnen. vnd gestatten wolten. ain kleyne zeit lanng. jn vnserm hof zu Torgaw, zu wonen etc. Jn dem weren wir Ewer ko:ⁿ wird. zuwilfharen wol geneigt, Aber nachdem ewer ko:^e wird. etlich malh, zu Kolditz vnnd anderswo bey vnns gewest, vnnd vns derwegen nie angesprochen Wir auch nit aigentlich wissen, wie es dieser zeit, jn demselben hawss gestalt hatt, dan wir werden bericht, das noch in allen gemechen, hyn vnnd here, allerlay darjnnen ligen soll, zu dem, das vnns Schosser, vnd andere die vnnsern. auch hawss darjnnen halten, Aber weyl wir vermergken, das Ewer Ko:^e wird. Hansen von Schonbergk. gegen Nurnbergk abgefertigt, Vnnd wir mit gots hilff, in wenigen tagen. daselbs auch verhoffen zusein, So wollen wir jme, jn dem, alle gelegenhait weiter antzaigen, Freuntlich bittend. ewer ko:^e wird. wollen des kain vngefallen tragen. dan wo ewer ko:^e wird. ehr vnnd zuuor mit vnns daon geredt, hetten, wir vnns jn dem allenthalben erkunden, vnnd ewer ko:ⁿ wird. antwurt geben mogen, Das wolten wir Ewer ko:ⁿ wird. freuntlicher meynung, nit verhalten der wir dinst zuertzaigen. willig vnd geneigt sein, Datum zu Heltpurgk. Mittwoch am Tag Katherine Anno dominj xv^c xxij.^o

(Egenhændigt:) Fridericus K.

m. prop.

Paa en vedliggende Seddel, der med Vox har været fæstet til Brevet: Was weiter des reichts halbn, oder sonnst an vnns gelanggn wirdet sol Eurn ko. w, auch nit verhalten werden Datum vtsupra

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten, herren. Cristiern, zu Denmargk, Schweden, Norwegen etc. konig, hertzen zu Schlesswig, etc. vnserm besondern lieben hern Vetter vnd Bruder,

Hertug *Georg* af Sachsen undskylder sig hos Kong *Christiern II* for at give noget Raad med Hensyn til de Underhandlinger, der skulle drives i Kongens Anliggender, til hvilke han mener ikke at have tilstrækkeligt Kjendskab.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 603). Brevform; Patent med udv. Forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox. Intet egenhændigt.

388.

29 Novbr. 1523.

Dresden.

Durchlauchtiger König, vnnsere freuntlich dienst, vnnd was wir liebs vnnd guts vormogenn, allezceyt zuor, Freuntlicher lieber herre vn[nd] Oheym, Ewer koniglichenn werden ytzt gethans schreybenn mit vbersandter Copey eyner schriefft, So derselben von dem hochgepornenn Furstenn herrn Joachim, Marggrauen zw Brandenburgk Churfurstenn etc., zukommen jst, darjnnen meldung beschiecht Wes auch [der] hochgeporne Furst her Albrecht, hertzog zu Meckelburgk etc. vnnsere lieber oheym, seiner lieb durch derselbenn geschickten hatt antzaygenn lassenn, das seyn Lieb sambt den(?) Bischoff zu Ratzenburg etc. bey Ewer koniglichenn werde, gegenparthey jnn guetlicher handlung zuerlangenn, jnn hoffnung stehet, Bittende Ewre konigliche werde darjnnenn vnnsern Rath, vnnd guthbeduncken, was yr jnn dem anzenhemenn sey, Mitzetaylen, haben wir alles jnnhalts vorlesenn, Vnnd werenn wol gnaygtt. Ewer koniglichenn werde, als vnnsern liebenn herren vnd Ohay[men jn]n solcher jrer obligendenn beswerde, vnnsern Rath, der gsthetzig, freuntlich mitzetaylenn, Diweyl vns [der fortga]nng vnnd herkommen, der sach vnkundig, wyr auch [ewre] koniglichen werde Reyche, vnd vnderthanenn vormogenn nit wissenn, Desgleich ob die Summa wie dye verordentenn hendeler vermutung tragenn, bey yhnen zwerhebenn sie auch dieselb, zeraychenn so stadthafftig, vnnd Ewer koniglich werde willens sey, obgedachtenn vnnsern Ohaymen vnnd Swager Marggraff Joachim deshalb zubesuchenn, vnnd weyther handlung mit seiner Lieb furtzenhemenn, So mogenn vnnd können wir Ewer koniglich werde, solcher jrer bitt nach, vnnsern Rath vnnd guthbeduncken nutzlich ader erschieslich nicht antzaygen, Vleyssig bittend Ewer. konigliche werde, wolle solchs vonn vns kayner andern, dann freuntlicher maynung vorstehenn, vnnd wolten yr solchs, jm bestenn nit vorhaltenn, dann derselben wolfellige dienstbarkeyt zuertzaygen

seindt wir willigk Gebenn zu Dresdenn am Sontag nach Catharine virginis Anno etc. xxiiij.^o

Vonn gots gnadenn Georg
Hertzog zw Sachssenn, Landt-
graff jnn Doringen vnd Marg-
graff zu Meyssen

Udskrift: Dem durchlauchtigenn Furstenn hern Cristiern zu Denmargk, Swedenn, Norwegenn der Wenndenn vnnnd Gottenn etc. Kunig, Hertzog zu Slesswig zu Holsteynn etc. vnserm freuntlichenn liebenn herren vnd Oheimen

Bagpaa med en anden Haand: Hertzog Jorgens zw Sachsen Enschuldigung seins Rathgebens der gutlichen Handlung halben etc.
— Med Hans Michelssens Haand: Hertug Jørgens breff aff Mysen

Kurfyrst *Frederik af Sachsen* meddeler Kong *Christiern II*, at *Fuggernes* Tjener har leveret en Bundt Breve fra Kongen, hvoriblandt skulde findes Brev til Brevskriveren, men da dette ikke er Tilfældet, sender han det hele tilbage til Kongen. Erkehertug *Ferdinand* er kommen til Nürnberg sidste Sendag (29 Novbr.), men om *Hans v. Schönbergs* Ankomst har Kurfyrsten intet hørt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 599). Brevform; Patent, udv. forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox.

389.

2 Decbr. 1523.

Nürnberg.

Durchleuchtiger Konig, Vnnsrer freuntlich. willig dinst, vnnnd was wir liebs, vnnnd guts vermugen, zuuor, Besonder Lieber Herr vetter. vnnnd Bruder, heit gantz spat. jst vnns ein puschel, mit brieuen durch Wolfffen Hoffmans seligen son. der Fugger diener, alhie vberantwort. vnnnd darbey vermeld worden, das ewer ko:^e wird vnns solche brieff, zuschigken theten, Weil dan die oberschrift darauff, jn Latein, an vnns gehalten, vnnnd das zaichen darauff gestanden dauon ewer ko:^e wird. vnns hieuer antzaig gethan, haben, Wir denselben puschel, auffgethan, Aber kaynen brieff darbey funden, der vnns zustendig, Nachdem wir vnns dan vermuten, Solche brieff, werden von Ewer ko:ⁿ wird. Cantzler, auss Brabant, anherkomen sein, So thun wir Ewer ko:ⁿ wird. dieselben, jn massen wie vnns die vberantwort wor-

den, sampt dem papir, mit der oberschrift, darein solche brief geschlagen gewest. bey gegenwertigem vnnszerm aignem bothen vberszenden, Ewer ko:ⁿ wird geben wir auch zuerkennen, das vnnsrer Oheym Ertzhertzog Ferdinand, an vergangnem Sontag. hie einkomen, vnnd wiewol Ewer ko^e wird vnns, negst vnder anderm geschriben, Wie Sie Hanszen von Schonberg. anher zu gemeltem vnnszerm Ohemen, dem *Ertzogen abgefertigt, haben wir doch, nach nit gehort, das er hie szein soll, Das alles haben wir ewer ko:ⁿ wird, freuntlicher meynung, nit verhalten wollen, Dan derselben. freuntlich dinst zuertzaigen, sind wir willig, vnnd gneigt, Datum Nurmbergk am Mitwoch nach Andree, am andern tag Decembris, Anno dominj xv^c xxiiij.^o

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten, Herrn Cristiern, zu Dennemargk. Schweden Norwegen etc. konig. Hertzogen zu Schlesswigk etc. vnnsrem besondern lieben hern Vetter vnnd Bruder.

Kurfyrst *Frederik* af Sachsen undslaar sig for at give Betænkning og Raad angaaende det ham af Kong *Christiern II* tilsendte Udkast til et Forsvarsskrift mod Hertug (*Frederik*) af Holsten, da han dels ikke helt er inde i Sagerne og dels ser, at Underhandlinger endnu føres mellem dem.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 598). Brevform: Patent, udv. forseget m. Ringsignet i rødt Vox.

390.

5 Decbr. 1523.

Nürnberg.

Durchleuchtiger Konig, vnnsrer freuntlich willig dinst, vnnd was wir liebs vnnd guts vermugen, zuuor, Besonder lieber herr vetter vnd Bruder, Nachdem ewer ko:^e wird. vnns jtzo geschriben, vnnd ain verzaichnus zugeschickt, Welcher gestalt. Ewer ko:^e wird bedacht, jr Schutzrede, vnnd entschuldigung. wieder vnnsren Ohemen den Hertzogen von Holstain, jn gemein aussgehen zulassen, etc. haben wir sampt ewer ko:ⁿ wird beger, vnnd bith. das wir dieselbig gestelte meynung jrer ko:ⁿ wird. entschuldigung. vbersehen, vnd jr alsdan. vnnsrer gutbedungen vnnd Rath, mittaylen wolten, etc. empfangen, vnnd alles jnhalts

horen lesen, Vnnd wo wir Ewer ko:ⁿ wird, jn dem vnnd anderm, das jr zu ere, vnd guthem raichen mochte, etwas guts rathen, vnnd furdern konthen, das weren wir zuthun, gantz willig, Aber nachdem diss ain grosse, vnnd wichtige sach. darjnnen zurathen beschwerlich. Wir auch von derselben, wie die gelegen. vnnd was vorhin darjnn allenthalben ergangen, nit wissens tragen. wie wir dan Ewer ko:ⁿ wird, mehr dan ainsten, angetzaigt haben, So konnen Wir Ewer ko:ⁿ Wird. jrer Beger nach. jn dem vnnszern Rath, vnnd gutbedungken, wie wir doch zuthun willig nit stadlich mittaylen, vnnd sonderlich, weyl wir auss Ewer ko:ⁿ wird jtziger schriffte vermergken, das Ewer ko:^e wird. mit jrem gegentayl, noch jn gutlicher handlung stehen, Das alles haben wir, Ewer ko:ⁿ wird. freuntlicher meynung. nit verhalten wollen, Dan derselben Ewer ko:ⁿ wird. freuntlich dinst zuerzai- gen, seind wir willig vnnd gneigt, Datum Nurmbergk Samps- tags sand Niclas abend Anno dominj xv^e xxij^o

(Egenhändigst:) Fridericus K.

m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten Herren Cristiern zu Dennemargk Schweden Norwegen etc. konig. Hertzogen zu Sless- wig. etc. vnnserm besondern lieben Hern Vetter vnndt Bruder.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Korførstens breffue aff Saxsen

Kurfyrst *Frederik* af Sachsen sender Kong *Christiern II* nogle sent den foregaaende Aften ankomne Breve uaabnede, da han, nagtet deres Adresse til ham, antager, at de ligesom de forrige angaa Kongen. *Hans v. Schønberg* er nu hos Erkehertug *Ferdinand* i Kongens Erinde og vil antagelig snart blive affærdiget.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 600). Brevform; Halvark udv. forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox.

391. 10 Decbr. 1523. Nürnberg.

Durchleuchtiger konig. Vnnser fruntlich willig dinst, vnnd was wir liebs vnnd guts vormogen alzeit zuuor, besonnder lieber herr, vnnd vetter, Nechtn spat, sein vnns aber brif mit dem zaichen, wie Euer ko w. vnns hiuor. angezaigt, zukomen, vnnd wiewol, dieselbn mit der oberschrift, an vnns halten, vermutten wir vnns doch, das die angezaigten briff, euer ko w, in massen, die, so.

wir euer ko w, am jungsten zugeschickt, zustehn, derhalben, vbersenden wir. euer ko w, soliche brif. bey disem vnnserm boten hiemit vnaufgethan, welchs wir, euer ko^r wird, als vnnserm lieben herrn vnnd vetter, dem wir zudiinen willig vnd gneigt sein, nit haben verhalten wollen, Datum zu Nuremberg dornstags nach vnnser lieben Frawen Conceptionis, Anno dominij etc. xxiiij

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durch(leuch)tigen Fursten herrn Cristiern. zu Denmarck Schweden Norwegen. der Wenden vnd Gotten konig etc. hertzen zu Schleszwigk Holstain etc. Grauen zu Oldenb(u)rg etc. vnnserm besondern lieben herrn vnd veteren

Paa en vedlagt Seddel: Euer ko w, wollen wir auch fruntlicher meynung nit bergen, das Hanns von Schonberg. alhie ist vnnd sucht alstund, in euer ko w, sachn bey Ertzhertzog Ferdinandin an, Versehen vnns, er werd in kurtz sein abfertigung erlangn, wie er dan Eur ko w, solichs wol weiter anzaign wirdet Datum vtsupra

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: breff aff korforsten Frederich

Kurfyrst *Frederik* af Sachsen melder Kong *Christiern II*, at han af *Hans v. Schönberg* har erfaret, at han paa Kongens Vegne havde Besværinger at fremføre for Erkehertug *Ferdinand*, hvorfor Kurfyrsten, saavidt muligt, har støttet ham heri, men hvad Kongen har ønsket med Hensyn til det af den nu afdøde *Pfeffinger* beboede Hus, det ser Kurfyrsten af forskjellige Grunde sig ikke istand til at opfylde; med *Rigsdagens* Sammentræden gaar det langsomt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 601). Brevform; Patent, udv. forsejlet m. Ringsignet i rodt Vox.

392. 11 Decbr. 1523. Nürnberg.

Durchleuchtiger. Konig. vnnser freuntlich willig dinst, vnnd was wir liebs vnnd guts vermugen, allzeit zuor, Besonder lie-

ber herr, vnnnd vetter, Wir haben ewer ko:ⁿ wird. Rath, vnnnd diener. Hannsen von Schonbergk. auff Ewer ko:ⁿ wird Credentz brieff angehort, Vnnnd weyl er sich hat vernemen lassen. das Er von Ewer Koniglichen wird. dermassen abgefertigt, Ewer ko:ⁿ wird. beschwerungen. bey vnnserm hern vnnnd Ohemen Ertzhertzogen Ferdinanden, anzutragen. haben wir die ding. zu Ewer ko:ⁿ wird. besten souil vnns hat gezymen wollen, gefurdert, Dan Ewer ko:^e wird wissen. auss was vrsachen wir vnns der Sachen. bissanher ent schlagen, vnnnd vnns derselben. nit verdedtig gemacht, Warauff. auch Schonbergk, seinen abschied erlangt, vnnnd was er aussgericht hatt. wirdet er ewer ko:ⁿ wird. sonder zweyuel. allenthalben weyter berichten, Gemelter Schonberg, hat auch, des hawsshalben, darjnne Pfeffinger seliger gewont, vnder anderm gegen vnns gedacht, Nu haben wir Ewer ko:ⁿ wird, am negsten geschrieben. Wo ewer ko:^e wird. die zeit, als Sie bey vnns gewest, derhalben eyniche erjnnerung. vnnnd ansuchung gethan hett, das wir vnns gegen Ewer ko:ⁿ wird. freuntlich wolten haben vernemen lassen, Aber weyl es, nit bescheen, wir auch seind Pfeffingers absterben, nit mehr, dan ainsten jn demselben hawss gewest, vnnnd noch allerlay darjnnen haben, dass vnns zustendig, Welchs hyn vnnnd her, jn den gemechen ligt, vnd an vnnser selbs Beyszein, nit wol anders, vnnnd wie wir es gern habenn wolten. mag geordent werden. So wissen wir ewer ko:ⁿ wird, darauff nit zuuertrosten freuntlich bittend, Ewer ko:^e wird, wollen solchs, nit vnfreuntlich vermergken. Das Alles haben wir Ewer ko:ⁿ wird. nit verhalten wollen, Dan wir sind willig, vnnnd gneigt, Ewer ko:ⁿ wird. als vnnserm herrn, vnnnd vettern, freuntlich zudienen, Datum Nurmbergk, Freitags nach Conceptionis Marie, Anno dominj xv^e xxiiij.^o

(Egenhændigt:) Fridericus K.
m. prop.

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten. Herrn Cristiern zu Dhennemargk. Sweden Norwegen etc. konig Hertzogen zu Schlesswigk, etc. vnnserm besondern lieben Hern Vettern, vnd Bruder.

Paa en vedlagt Seddel: Wir weren auch wol geneigt, ewer ko:ⁿ wird. etlich zeitung zuschreyben, So wissen wir doch, nichts anders. allein das sich der Reichstag, langsam anlest, Aber was

sonst hie. fur zeitung sein, der wirdt Hans von Schonbergk ewer ko:ⁿ wird. allenthalben wol zuberichten wisszen das haben wir ewer ko:ⁿ wird. freuntlicher meynung nit verhalten wollen Datum vtsupra

Kong *Christiern II* beretter Hr. *Georg v. Minckwitz*, at Kantsleren (*Klaus Pederssøn*) har foredraget Kongens Sager for Fru *Margrete* uden endnu at have faaet noget endeligt Svar, ligesom han heller intet har kunnet erfare af Keiserens nylig ankomne Gesandt *Johan Hannart*, der formentlig ogsaa vil komme til Erkehertug *Ferdinands* Hof, hvor Hr. *Georg* skal søge at udforske ham og at faa nogen økonomisk Hjælp under Kongens nuværende Forleghed.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 859). Brevform; Helark, udvendig forseget med Ringsignet i rødt Vox.

393.

20 Decbr. 1523.

Torgau.

Cristiern von gots gnaden kunig zu Denmark
Sweden Noruegen etc.

Vnsern gnedigen wyllen zuuorn Gestrenger lyber getrawer vnd rath Wir geben euch gnediger meynung zuuernemen, wie vns jtzo vnser Cantzler aus Nyderlandenn zugeschryben wie er alle vnser gewerb an vnser lyben Muhmen [vnd¹ Frawen Margreten vnd dem hoff von Burgundien furgetragen vnd angezeigt hadt aber biszher kein antwort erlangen mugen, Zeigt vns auch weitter an wie dy keyserlich botschafft [Hannart² sey vberkommen vnd sich vernehmen lassen das sy gantz gern mitt vns jn vnderredung kumen wolten, Wywol aber berurter vnser Cantzler desselben potschaffter furnehmen jn geheim zuerlernen gar vleysig nochgetrachtett der meynung vns dasselbig ferrer anzuzeygen, Er hadt aber jn dem allen von dem geschickten keynen bericht bekommen mugen. So wir vns dan gentzlich vorsehen das der gnant potschaffter bey vnsernn Bruder vnd Swager Ertzhertzog Ferdinanden vnd Regiment zu Nurnbergk auch erscheynen, vnd als wir nicht zweyffeln sich mitt S, 1, aller Sachen notdorfftiglich vnderreden vnd beschliessen werden Jst hirvmb an Euch vnser gnedig ansynnen vnd begern ap eynich furschlege vnd handlung, doran jchtes wes merglichs gelegen jn vnserm Anlygend, das vns zu guthem erreychen mocht furgenommen wurde, Jr wollett vns dasselb, auch wes sunsten vor neuer gezeytung

vom Keyser, Kunig von Franckreich vnd andernn vorhanden, jn gantzer geheym eylends zuerkennen geben, Domitt wir vns ferner jn vnsern Sachen dester sicherer verwart zuhalten haben, dan wir gloubwirdig bericht key, M^t, velgk auch dy Englischen wydervmb aus Franckreich vnd ein jeder anheym vberzogen sein sollen Jr woldett ewern muglichen vleysz jn allen vnsern geschefften treulich furwenden wie wir vns zu Euch gantzlich vertragen das wollen wir jn allen gnaden wydervmb euch erkennen Datum Torgaw am Sontag nach Lucie Anno dominj etc. xxij^o.

(Egenhændigt:) Cristiern

Paa en vedlagt Seddel: Auch lyber Rath vnd getrawer Were vnser beger ap es euch gerathen deucht vnd jr auch fuglicher weysz thun mochten bey Ertzhertzog Ferdinanden jn gantzer geheym mitt vleysz zuorarbeyten dweyl wir doch aus Brabant vnser Sachen halben kein entlich Antwort erlangt, das bemelter Ertzhertzog vns zu besunder gefallen jn ansehing vnser merglichen Anlygend verordnen vnd vorschaffen wolt. das wir dyser zeit vmb dy bezalung nicht gemahnet werden mochten Oder vns mitt souiel geldes entsetzung oder aber dyselb vff sich nehmen, domitt wir bey vnsern trauen vnd glauben [geben¹ [bleyben² mochten Wollen wir so sich vnser gelegenheit verbesserten alles ehrlich wydervmb erlegen Datum vtsupra

Udskrift: Dem Gestrengen vnserm Besunderen lyben Ernn Georgen von Minckwitz Rytter — Jn Sein eygen hant

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: *1524

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ³ Fra [tilskrevet over Linien.

Kong *Christiern II* underretter Hr. *Georg v. Minckwitz* om, at han har afærdiget sin Secretair M. *Lambert Andersson* med Kredentsbrev og Instruktion for dem begge til Erkehertug *Ferdinand*, men da Veien er usikker, har han deponeret alle skriftlige Sager i Banken i Leipzig, hvorfra Hr. *Georg* skal lade dem afhente, hvis M. *Lambert* ikke i Løbet af 14 Dage er indtruffet i Nürnberg.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 861). Brevform; Helark med Spor af udvendig Forsegling i rødt Vox.

394.

30 Decbr. 1523¹.

Berlin.

Cristiern von gots gnaden Kunig zu Denmarken Sweden
Noruegen etc.

Vnsernn gnedigen wyllen zuuorn Gestrenger lyber getrewer vnd Rath, Wir geben Euch gnediger meynung zuuornehmen das wir vnsern [Dutzschen² Secretarienn Meyster [Melcher² [Lamprecht Andree³ mitt gantzen beuel Credentz vnd Jnstruction an Ertzhertzog Ferdinanden [vff euch vnd jen semptlich lautend³ abgefertigett Dweyl wir vns dan vermuthen vnd besorgen das einicher miszfall vnderwegen jme begeggen wurde So haben wir all sein beuel von schriftenn jn dy panck zu Leiptzk legen lasenn Ap meyster [Melcher² [Lampert⁴ gein Nurnbergk jn vierzehen tagen vngeuerlich nicht ankommen wurde So solt jr macht vnd beuel haben dyselben anzunehmen vnd vnser gewerben mitt allem vleysz ausrichten Demnach an euch gutlich begern jr woldett dorauff vnd all ander vnser Sachen guth achtung haben vnd dyselbenn mitt vleysz ausrichten Hiran thut jr vns ein guth gefallen Gneigt widervmb euch jn allen gnaden zu guthem nicht vergessen Geben zu Perlin am mitwoch nach Jnnocentium Anno etc. xxiiiij^o,¹

(Egenhændigt:) Cristiern

Udskrift: [Dem] Gestrengen vnserm
[Besunde]rn lyben Ernnn,
[Georgen] von Minckwitz
Ritter

¹ Aaret regnet fra Juledag. — ² Fra [igjen udslettet. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ⁴ Fra [tilskrevet over Linien.

Kong *Christiern II*, der har hørt Rygter om Rigsdagens, Regimentets og Kammerrettens Ophør, paalægger Hr. *Georg v. Minckwitz* (eller i hans Fravær *Melchior de Germania*) ved Hjælp af Kurfyrsten af Sachsen at anholde hos Erkehertug *Ferdinand* om snarlig *Restitution* i sine Riger eller, om saa ei sker, *Achtaerklæring* over hans oprørske Undersaatte.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 855). Brevform; Helark, udvendig forsejlet med Ringsignet i rødt Vox.

395.

4 Januar 1524.

Köln v. Spree.

Cristiern von gots gnaden kunig zu Denmark
Sweden Noruegen etc.

Vnsern gnedigen wyllen zuorn Gestrenger Lyber getrawer vnd Rath Wir geben euch gnediger meynung zuuornehmen das wir gloubwirdigen bericht entpfangenn wie der reichstag zweyffelhaft auch das Regiment vnd Kamergericht zubesorgenn nydergelegt werden mocht derwegen auch zuuormuthen das vnser Sachen jn verlengerung gestalt blyben, wie dem allem So ist an euch vnser gnedigs begern, Jr woldett mitsampt vnserm lyben Vetternn dem Curfursten zu Sachssen getreulich berathschlahen vnd vleysz furwendenn domitt vnser geschefft jn ansehen der mergklichen notdorfft nicht zu weytenn verzugk gewant vnd vns doraus grosser vnd merglicher vnuberwintlicher schaden erwachsen mocht, jr woldett auch mitt rath des churfursten zu Sachssen, ap der reichstag regiment oder kamergericht jhe nicht furgiang oder nydergelegt wurde bey dem Ertzhertzogen Ferdinanden mitt vleysz furarbeyten vnd ansuchung thun, das der Ertzhertzog dem jegenteyl an stadt key, M^t ernstlich an ein ander bequehme vnd fuglich Malstedt den tag fur den ersten andern vnd dritten jnsumiren vnd mandyren lassenn vnnd wyderymb jn vnser kunigreich furstenthumb land vnd vorige possession einkumen lassenn Oder aber wu das nicht geschege Acht vnd aberacht vber sy vnd dy jrenn ausgehenn dardurch wir nachteyls verwartt(?) So dy recht vnd kamergericht nicht jn jrem weszen dennoch wir keins nachteyls vnd schadens zugewarten angesehen was der vorzugk jn dem allen key, M^t, Mandath auch vnser notdorfft zu schaden gereichen woldt, Jr wollett jn dem allem ewer vormugenn vnd vleyssig vorfordung furwenden wie wir vns gantzlich zu euch vorsehen hiran beschicht vnser gefellige meynung Gneigt wyderymb euch jn allen gnaden vnnd zu guthem nicht vergessen Eylends zu Colln an der Sprew am montag nach Circumcisionis dominj Anno etc. xxiiiij^o

(Egenhændigt:) Cristiern

Udskrift: Dem Gestrengen vnsern besondern lyben Ern Georgenn von Minckwitz Ritternn etc.

Jnn sein abwesen Mgr. Melcher de Germania zueroffnenn

Paa Seglseddelen med Chr. Vinters Haand: 1524 — Georg von Mynckwitz

Jürgen v. Dannenberg erkjender, at han paa sit Regnskab har modtaget 160 Gylden af Mester *Lambert (Anderssen)*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 873). Kvartark med paatrykt Ringsignet (Vaaben) i rødt Vox. (Trykt efter en Afskrift i Dipl. Norv. XIV No. 415).

396. 3 Februar 1524. Uden Sted.

Jck Jurghen van Dannenberch bekene jn dusszer myner hantt scriff dat jck hebbe eyent fanghen ij^x ghilden an müntte van mester Lambertte vp myn rechkensscap am myddeweken noch vnssze leuen fruwen daghe lichttmyszen jm xxiiij

Bagpaa: Jürgen von Danneberg
160. gulden

Dr. *Eytel Senft* underretter Kong *Christiern II* om Gangen i Sagen med Hertugerne af *Holsten*, hvis Kantsler *Wolf v. Utenhof* er kommen til Nürnberg. Staden *Lübeck* har indgivet Klage over Kongen for Brud paa givne Privilegier og Løfter. Dr. Eytel har ikke modtaget de ham gjen-nem Kongens Kantsler lovede 200 Gylden og anmoder om at erholde en *Hofklædning* til Vinterbrug.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 614). Brevform: Helark, udv. forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox (i Skjoldet en Skraabjelke, p. Hjelman en halv Enhjørning). (Jfr. Dipl. Norv. XIV No. 421).

397. 14 Februar 1524¹. Nürnberg.

Durchleuchtigster grosmechtiger konig gnedigster her .E. konigklichen Jrleuchtickayt seyen mein vnderthenig schuldig vnd willig dinst alzeit beuor gnedigster her vff die Replicas, so ich von wegenn E. konigⁿ Jrl. wider die Hertzogenn von Holstain auch Stat Lubeck gemacht vnd gerichtlich jnpracht die .e. ko. jrl. zubesichtigen ich bey hern Hansen von Schonbergk zuge-schickt: habenn die gegenthayll vnderschiedlich duplicas ge-

macht vñnd auch gerichtlich vbergebenn: wie ich dieselbenn .e. ko. Jrl. Secretario Maister Melchiorn so ytzundt hie auch hern Jorgen von Minckwitz anzuhoeren behendigt hab: vñnd nachdem dieselben E. ko. Jrl. baide widerpart vff der alten pan vñnd jñhalt jrer exception zuerharren vñnderstan: So bin ich willens mit dem kurtzsten so sich leiden will jñ schriftten daruff zubeschliessen: verhoffend: den gegenthayln allen jren behelff vmbzustossen: das wolt .e. ko. jrl. damit sie der handlung wissens hettenn ich hiemit jñ vñnderthenigkait anzaigtt habenn:

Am andern kan ich nit vñnderlassenn: e. ko. Jrl. anzuzai-genn: das vergangner tag die Stat Lubeck E. ko. jrl. vor Churf. fursten vñnd gemeinenn Stenden so ytzundt hie vff dissem Reichstag sein: hefftig verclagt haben: mit anzaig allerhand beschwerdenn so jne den von Lubeck wider alt herkomen: vffgerichte vertregebriff: Sigell: key:° freyhait etc. von E. ko: Jrl. begengnet: mit angehengeter bit .e. ko. Jrl. wider Sie die von Lubeck khain Rhat hilff oder beystand zuthun So haben die hertzogenn von Holstain ytzundt besitzer der kron Denmargk jren Cantzler her Wolffen von Vttenhauen hie: was sein werbung oder handlung sey: ist mir diser zeit verborgenn: bedeucht aber mich nit vngeratenn sein: das. e. ko. jrl. bey des Reichs Stenden vmb Copey derselbenn Supplication von den von Lubeck vbergebenn: hett ansuchen: vñnd daruff jr notdurfftig verantwortung thon lassen: das alles ich E ko.ⁿ Jrl. zw jrem wolgefallenn vñnd fernerm bedencken will gestellt habenn:

Am dritten so hat mir vergangner tag E ko.ⁿ Jrl: Cantzler geschriebenn: wie das e. ko.ⁿ Jrl: mir sollen zur Notdurfft baid der Sachen der van Lubeck vñnd hertzogenn von Holstain zway hundert guldenn verordent habenn: hie zw vberantwortenn: als derselb Cantzler auch E. ko. g. Secretarj Maister Melchior de Germania darfur gehapt solchs gelt sey mir gewislich zukomen: etc. Zaig ich E. ko. jrl. an das mir desselbenn wenig oder viell gar nichtz zu gestellt: oder behant wordenn: als ich auch nit wais: durch wen vñnd wan es solt beschehen sein: das wolt e. ko. g. jch hiemit nit verhaltenn: vñnderthenigklich bittend: dieselbenn E. ko. g. wollenn (mir zw Rom vñnd eren.) mich mit ainen Erlichenn winter hoffklaidt gñedigklich bedencken vñnd versehenn lassenn: Will vmb E. ko. jrl. ich mit gantzem vreis vñnd ernst jñ vñnderthenigkait verdinenn Datum Nurmbergk am

xiiij tag Februarj Anno Tausendt funffhundert zwantzig
vnd drey¹

E. Ko.ⁿ Jrl.

vndertheniger

Eytell Sennfft

Doctor

Udskrift: Dem durchlechtigsten Grosmechtigen fursten vnd
hern hern Cristiern der Reiche Denmargk Schweden Norwe-
gen vnd Gotten konig hertzog zw Schleswig Holstain Stor-
marn vnd Damarschen grauen zw Oldenburgk vnd Delmanharst
meinem gnedigsten herrnn.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1523—1523

¹ Aaret maa være regnet fra Paaske.

Ludvig van Dyssen erkjender at have modtaget 8 Guldgylden af Kantsleren
Nikolaus Petri (Klaus Pederssøn) paa Kong *Christiern II.s* Vegne.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 889). Halvark
med paatrykt Ringsignet (Bomærke) i rødt Vox. (Trykt efter en Afskrift i
Dipl. Norv. XIV No. 426).

398.

18 Februar 1524.

Mecheln.

Jtem b(e)kenne yck Lodewy[ck v]an Dyssen m[yt] myner
hant scryfft dat yck hebbe entfanghen van mester Nyckklywes
Petyry viij golt g. van des kunyges vegem van Denmarck [to
me¹ ghesc(r)even to Mechlyn jn Br(a)bant den xviiij dach jn den
mane Februaryo jnt jar na godes bort m d xxiiij

(Et skrevet Bomærke som i Seglet).

Nedenfor med Hans Michelssøns Haand: Quittancie [a]ff Loduig
fan Dijst paa viij golt gyl-
den opborit aff cancelleren

¹ Fra [igjen udslettet.

Jürgen van Dannenberg, der hverken ved Bud eller personlig Henvendelse
hos Biskoppen af *Minden* har kunnet erholde de 200 Gylden, hvorpaa
Kong *Christiern II* havde givet ham Anvisning, beder nu denne om 300
Gylden til Erstatning for sin Skade og for at kunne skaffe *Ryttere* tilveie.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 872). Halvark,
udv. forsejlet med Ringsignet i grønt Vox (2 rudede Tverbjelker;
over Skjoldet Bogstaverne I V D).

399.

24 Februar 1524.

Lochau.

Durchluchtigeste groetmechtigeste koninck g. h. Myn williger denst sin j k. w. bereit g k Szo alsze ick an dem jungensten bi j k w thom Berlin gheueesen vnde alszo dar van j. g. aff gheuerdiget mit eynem breue an den biscop van Mynden ludende vnde ick wider van sinen g ij° gulden scholde entrichtet werden ane jenige lettinghe edder vor thogeringe so mick do suluest van j k w. is tho ghesecht dar vp ick eynen miner dener an sin g mit dem entfangen breue gheschickt der vor trostinghe vnde tho vor sicht dem suluen alsze wider vmme scholden de vor benomeden ij° gulden vor genoget vnde tho ghestalt sin worden dem suluen so nicht ghescheen des ick mick doch in keynem weghe vor szeyn hedde vnde dem suluen minem dar gheschickeden dener de antuuerdt ghegeuen dat sin .g. an sulkem nicht tho donde were ick wer den eyghener perszon bi sinen .g. gheuest Szo is j k. w. noch in g. ghedencken dat ick mick alszo miner perszon an sin .g. tho riden besuert befunden den ick mick sulker antuuerdt bi sin .g. besorget is dem noch an j k. w. min denstlicke bede j. g. wolden noch mine hoghe notrofft schaden vnde vor derff dar in ick ghefoert vnde ghekamen gnedichlich betrachten vnde mick itzunt bi jegenuuardich minem dener mit iij° gulden gnedichlich vor szeen vnde tho schicken vp gode rekenskap dar mede ick dissen vorbenomeden merglicken schaden ethuues vor kamen mochte wo dussem alszo ghescheen worde alsze ick mick in hogher vor trostinghe vnde der mennichuuldigen gnedichlike tho szaghe szo mick van j k. w. ghescheen genslich tho gheschende vor szhe wes ick des alszo wedder vmme j k. w. bi ghemeynen ruterer der betalinge haluen vnde sus tho gode handelen kan des ick mick mit eren vnde voghe tho vor antuuerden hebbe wil ick willich ghefunten werden Datum Luchouu jn vigilia Mathye anno dominj M v° xxiiij

Juuuer k. w. williger

Jurgen van Dannenberghe

Udskrift: Dem dorchluchtigestenn Groethmechtigesten fforsten heren heren Cryssterne der rike Dennemercke Szuueden Noruueden der Wenden vnde Gotten konninck Hertoch tho

Szleseuuyck Holsten Stormeren vnde der Ditmerske Graue tho Olden borgh vnde Delmenhorst Mynem gnedigesten heren

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Breff aff Jørgen Danneberg
1524

Sebastian v. Draschwitz, der selv sjette af sin Slægt har udrustet 10 Heste og en Vogn til Kong *Christiern II.s* Tjeneste og nu i 3 Maaneder optjent *Sold*, beder nu Kongen om at erholde denne udbetalt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 875). Brevform: Halvark, udvendig forsegllet m. et større rundt Vaabensegl i grønt Vox (en opspringende Buk).

400.

14 April 1524.

Altenburg.

Durchlauchtigster groszmchtigster aller genedigster here königk, Ewirn königlichen Maiesteth, Sint meyn ganczwilige hochvleysszige dienste zuoran bereit, Aller gnedigster königk. Vff erforderung Ewir königlichen maiestet, hab ich, mich sellipsechste meins geschlechts, .E K M. widder(wert)igen zu straffen zuhelffen, zudienen begeben, mich auch, E K M. zw erhen, vff zcehen pferde vnd eyn wagen, geröset, das ich. mit eynem groszenn darlegen, zu furmynnerung meins guth, schaden vberkommen. gedienet vnnnd gefolget, auch drey Monnet, meyn solt, verdienet. Jst derhalben an E K M. meyn hochvleisszige dinstliche bith. meyn getrawen dienst, den ich geneyget gewest, auch forder E K M. zw gutte geneigt bin, genediglich zubeheztigen, vnnnd denselbigen solt, myr selber genediglichen zugeben vnnnd zuhanden stelhen, Das will ich. vmb dieselbige E, K, M, nach meynem hochsten vleysz vnd vormögen, vff E K M. beger vnnnd erforderung zuordienen gancz willig befunden werden. Bith des E K M. vmb genedige antwurth Datum Aldenburgk dornstags nach Misericordia dominj Anno etc. xxiiiij^o

E, K, M,

gehorszamer vnd

gancz williger

diener

Sebastian von
Draschwitz

Udskrift: Dem durchlauchtigisten hochgebornen Fursten vnd herren, Herren Christiren von gots genaden, der reich Denne-
margk Schweden Nortweden etc. königk, Hertzog zw Schles-
weichen, Holstet Stormoren , etc. Graue zw Oldenburgen vnd
Delmenhorsth Meynem aller *ge genedigsten Herrenn,

Bagpaa med Christiern Vinters Haand: Sebastian van Kratuitz (!) —
1524 — Med en anden Haand: Hardwigk

Jørgen Hanssøn takker den kgl. Sekretær Mag. *Lambert Anderssøn* for Breve, han har skrevet til ham, men som han ikke har faaet, og beder ham derfor at skrive med Overbringeren heraf, om hvordan det gaar paa Mødet (i Hamburg). Han anmoder ham om at befordre den Sag, hvorm han har tilskrevet Kongen, og beretter om Mag. Lamberts tilstedeværende Slægtninge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 960). Brevform;
Halvark m. Spor af udivendig Forsegling med Ringsignet i grønt Vox.
(Se Dipl. Norv. VI No. 691).

401. 22 April 1524. Amsterdam.

Jesus

Venlige oc kerlige Helssenn altyt foresendt met gud kære mester Lambret synderlige gode wenn tacker jeg ether fore all ære oc got som i meg beuist haffue huilcket ieg gierne will forskyldte hwar ieg kandt etc. ieg haffuer formert ati haffue screuet meg ij eller iij breffue till fore huilcket ieg ether tacker end dog ieg intthet haffuer seeth eller lest them wille i nw well gøre oc scryue meg till met thenne breffuisere huarledes thenne dagh forløber segh om nogen trøst ær pa ferde pa wor siide tesligiste ati wille sollicitere myne ærende till thet beste hoss wor nadige herre swo ieg met thet alderførste [mauge¹ [maa² fange encket besceyt ighen thet oc annedt got will ieg gierne forskyldte met myn tienneste huar ieg kand nat oc dagh ieg haffde gierne screuet ether till tilfforenn men ieg wiste ey fore wiss hwar som i ware Her met ether altyt gud befalendis ether modher broder Cristiern ladher siige ether manghe gode natther han ær her i Amsterdam ether broder mester Powell siidder end nw fangen etc. Cum hiis in Cristo Datum Amsterdammis xxij die mensis Aprilis mdxxiiij

totus tuus
Georgius Iohannis

Udskrift: Venerabilj viro magistro Lamberto Andree Regie .M.
Datie Secretario amico meo dilectissimo

¹ Fra [igjen udslattet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Electus til Lund, *Johannes Weze* underretter Kong *Christiern II* om, at han i Henhold til hans Brev har gjort sig al Umage for, at Hr. *Johan Hannart* snarest mulig kunde komme afsted, hvilket dog ikke kan ske for den følgende Dag, hvorpaa han førstkomende Thorsdag vil indfinde sig hos Kongen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1246). Brevform: Helark, udv. forsegl. m. Ringsignet (Vaaben) i rød Vox.

402.

17 Mai 1524.

Torgau.

Durchleuchtigster Furst *Groszmesztigster Konig gnedigster herr, meyn vnderthenig gantz willig dinst seint ewer ku w jn allen treuen zuuorn beyreit(?) Gnedigster her, vff heuth dach dat. gein abend vmb zehen vher ist mir e ku w schreyben zukohmen Aber jch bitt doruff e ku w demutiglich wissen das jch derhalben als heuth den gantzen tag bey dem hern Hannart muglichen vleysz angekert vff das er vff heuth seynen abschedt hett bekohmen mugen das doch jn keinen wegk zuerlangen gewest Wywol jch den gantzen tagk auffewart vnd mein hogsten vleysz angekert hab jch doch zum letzten vormarkt das Hannart als vff morgen zu Mittag entlich muge abgefertigt werden doch wyl er den morgen tag alhier verharren vnd mitt anzeygung so fern kein weytter einfal kumen vff zukunfftigen dorstag, bey ku w, erscheynen Wu aber ander gelegenheytt furquehmen(?) das her Hannart nicht komen mocht Will jch e k w Eylend vndertheniglich zuerkennen geben domitt sich e ku w zum besten dernach zuhalten wusten Dem allen andernn beuehl szo wer e k w zugeschryben wyll jch mich noch mein hogsten vormugen vndertheniglich bevelyssigen denselben ausszurichten. Vnd so den her Hannart kumen werden wy jch verhoff Bitt jch gantz vndertheniglich e ku w wolden gnediglich beuehlen lassen das ehrlich herberg vor sein person verordnet wurden Wy dan e k w zuthun wissen E ku w als meynen gn^{ten} hern jn aller wnderthenigkeytt zudynen bin jch

gantzwylig Eyland zu Torgau am dinstag jn den pfingstheyligen tagen anno etc. xxiiij^o

(Egenhændigt:) E. V. Ma: ^{ts}

Fidele mancipium
Jo: Weze Electus Lundensis

Udskrift: Dem durchleuchtigsten Groszmechtigsten Fursten vnd hern hern Cristie(r)n kunig zu Denmarken Sweden Noruegenn etc. Hertzogen zu Sleswig Holstein etc. meynem gnedigsten hernn.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1524

Electus *Johannes Weze* underretter Kong *Christiern II* efter Begjæring af Hr. *Johan Hannart* om, at denne nu har faaet endelig Afærdigelse fra Kurfyrsten af Sachsen og den følgende Dag vil indfinde sig hos Kongen i Wittenberg, hvor han bør modtages af nogle af Kongens Tjenere og anvises et godt Herberge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1247). Brevform; Halvark, udv. forseget m. rundt Signet (Vaaben) i rødt Vox.

403.

18 Mai 1524.

Torgau.

Durchleuchtigster Furst Groszmechtigster konig gnedigster herr meyn vnderthenigst gevlyssen dinst seint e, ku w jn allweg zuuorn bereyt Gnedigster herr, Jch bitt ewer ku, w, vndertheniglich zuwissen das jch von dem hernn Hannart vff heuth vmb ein hor verstendigst wurden, das er vom churfursten von Sachssenn seynen gantzen abschiedt erlangt habt vnnnd sey gentzlich der meynung vff morgen dorstag zu Wyttenberg einzukohmen vnd e ku w zuersuchen, vnd doruff an mich begert das selb E, k, w, ferner zuuormelden, aus was vrsachen aber das geschicht kan jch nicht wissen, Aber jch achts dauor das er gern sehe das e ku w jeme etlich dyner entkegen schicken vnd ehrlichen annehmen lassen wolt vnd domitt auch jme ein statliche ehrliche Herberg bestelt wurde das mich den auch zur ehren fur guth ansiht vnd gerathen deucht Disz hab jch e, ku, w jn vnderthenikeyt nicht wollen vorhalten Dan e ku w als meym guten hern jn aller vnderthenigkeyt zudynen bin jch

hogstes vormugens hochgevyssen Eylen(d) zu Torgau am mitwoch nach pentecostes Anno etc. xxiiij^o

(Egenhændigt:) E. V. Ma: ^{tis}

Fidele mancipium

Jo: Weze Electus Lundensis

Udskrift: Dem durchlauchtigsten Groszmechtigsten fursten vnd hern hernn Cristiern zu Denmarken Swedenn Noruegen der Wenden vnd Gotten kunig Hertzogen zu Sleswigk etc. Meynem gnedigsten hernn

Zu Seyner koⁿ wurden eygen hannt

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1524

Electus til Lund *Johannes Weze*, der har modtaget Kong *Christierns* Brev med Spørgsmaal om, hvor Hr. *Johan Hannart* vil søge Kongen, gjentager sin Melding om hans endelige Afærdigelse idag fra det sachsiske Hof og Hensigt at søge Kongen i Wittenberg den følgende Dag, hvorfor han atter fremhæver Ønskeligheden af, at der sørges for en god Modtagelse.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1248). Brevform: Halvark, udv. forseget m. rundt Ringsignet (Vaaben) i rødt Vox.

404.

18 Mai 1524.

Torgau.

Durchleuchtigster Furst Groszmechtigster Konig gnedigster herr E ku w seint mein vnderthenigst gantzwillig dinst jn allweg zuuornn bereyt Gnedigster herr E ku w schreyben hab jch nach zeitlicher ehr erbytung jtzo vmb funff huren vndertheniglichen entpfangen vnd dorjnn vormerckt das jch jn geheym vornehmen solt wu Her Hannart nicht zu Wyttenbergk bey E ku w komen wolt das er doch an eyn ander gelegen orth e, ku, w, ersuchen thett etc. Hiruff gebe e ku w, jch vndertheniglich zuerkennen das jch denselben e, ku, w, beuehl heuth vorlengst vorhandeltt vnd auch doneben mitt allem vleysz vorarbeyt das her Hannart gantzlich heuth seynen abschiedt erlangt, vnd eygenthlich der meynung sich vff morgen vmb acht schlegen alhier zuerheben vnd sich geim abend kegen Wyttenberg zu e, ku, w, zuerfugenn, vnd hadt doneben gebeten e ku w sulchs anzuzeygen, derhalben were meyn guthb(e)duncken, als den Hannart gern sehe, das jen e ku w mitt etlichen ehrlichen annehmen wolt vnd

beuehlen lassen jme ein ehrlich Herberg zuuorordnen wy jch dan keynen zweyffel trag, Jch hab auch dysze meynung e, ku, w, hiebeuor ehr dan mir e ku w schrifft zukohmen bey eynem eignem botten zugeschryben vnd zu mehrer Sicherheyt sulchs E ku w bey jegenwertigem auch nicht wissen zuuorhalten Es ist auch der Hohmeyster aus Preussen alhier vmb ein hore einkohmen Hiemitt thu jch mich e ku w als meym gn^{ten} hern jn aller vnderthenigkeyt beuehlen Eylend Torgau mitwoch nach Pentecostes Anno etc. xxiii^o

(Egenhændigt:) E. V. Matie:

fidele mancipium

Jo. Weze Electus Lundensis

Udskrift: Dem durchleuchtigsten Groszmechtigstenn Fursten vnd hern Hern Cristiern zu Denmarken Swedenn Noruegen etc. Kuning Hertzogen zu Sleszwig, Holstein etc. meynem gnedigstenn Hernn

Bagpaa med Christiern Vinters Haand: 1524

Joachim Czerer anmoder den kongelige Secretair *Johan Weffring* om i Forening med Hr. *Georg v. Minckwitz* at forskaffe ham «en Drikkepenge» eller en Silkevams af Kong *Christiern II* for sin Uleilighed samt Medlemmerne af 10 Haandverk (Arter) i Treuenbritzen de belovede Penge. Hvis Johan W. kan skaffe Brevskriveren det forlangte, skal han erholde de pantsatte Hosebaand, som denne har indløst, frit tilbage.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 865). Brevform; Helark, udv. forseget m. Ringsignet (Vaaben) i rødt Vox.

405.

26 Mai 1524.

Berlin.

Mein freuntwillig dinst zuuorn, besonder gunstiger lieber freunt vnd bruder. dein gesuntheit vnd gluckselig vormugen. erfhure ich begirig, gott lob. es ist auch allenthalben mit mir zuerleyden. Lieber bruder. dem jungsten vnnserm vorlasz vnd abscheidt nach [zu¹ Trewen brietzen. habe ich ewer Hosenn bendell, bey Martinus wirt. dem Braszken. besprochen. vnnnd vorsehe mich kurtzlich gelt zubekommen, Alsdann will ich sie an mich nehmen [vnnnd nehmen², vnnnd sollen furder bey mir von euch. ewers gefallens gehalten werden, Bitt auch gantzes vleis.

Jr wollet, Ern Georgen von Mingkwitz, Rittern, Meinen groszgunstigen hern, zu hulff vnd Rath nehmen, sein gestrengkeit. auch neben ansagung meiner willigen dinst. bitten, vnnnd samptlich bey ko:^r w: zu Dennemarcken vleis furwenden, mir ein dringkgelt, oder ein seyden wammes zuebitten vnnnd zuerhalten. dann ich furware muhe gnug. dafur gehabt, wie ich euch, negst bericht habe, Es haben mich auch. das gesellig, aus zen ambtn. so mit zu Trewen brietzen wahren, betlich angelangt, an euch zuschreiben. jrer auch gein ko:^r w: jm pesten. wie der Schenck mit euch redet, zgedencken, Dann Hoenndorff sagt jm. es were beuolhen worden, jnen dringkgelt zugeben, haben doch nichts bekommen, Ertzeigt euch fleyszig vnd gutwillig, vnd meiner gedенckt vor allen, vmbshandtwercks willen, prengt ir mir was heraus, solt ir die hosen bendell frey bey mir haben, vnnnd waran ich euch dinstparlichen willen ertzeigen kan vnnnd mag, thue ich gneigts vnnnd alles vleis gerne, solts auch [nit² an mir nit anders erfinden, Thue euch sampt allen ewern guten gesellen vil guts wunschen. vnnnd got dem allmechtigen beuelhen, Hossa die nonne grusz mir freuntlich. Datum Berlin. am tag Corporis Cristi Anno etc. xxiiij^o

E: W: B:

Joachim Czerer etc. sss.

Jnn beschliessung dieses brieffs. thue ich euch ein becher mir Byr, heel vth, to supenn, den wollet mir gleich thun etc.

Udskrift: Dem achtparn Johann Weffring ko:^r w: zu Dennemarcken etc. Secretario Meinem groszgunstigen freunt vnd lieben bruder

zw aigen hannden

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Kong *Henrik VIII* af England, der har modtaget Kong *Christiern II:s* Brev af 5 April og hørt, hvad hans Kantsler, *Klaus Pederssøn*, havde at forebringe, lover efter Evne at bistaa ham mod hans oprørske Undersaatter, men beder sig undskyldt for at yde ham noget Laan paa Grund af de Krige, hvori han er indviklet med Skotland og Frankrige.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 965). Brevform: Patent m. Spor af udv. Forsegling m. stort rundt Segl i rødt Vox. (Trykt i Allens Breve og Aktstykker etc. S. 239 f.). (Se Dipl. Norv. X No. 412 og 419.

406.

3 Juni 1524.

Greenwich.

Henricus Dei gracia Rex Anglie, et Francie, fidei defensor, ac Dominus Hibernie Illustrissimo ac Excellentissimo Principi Domino Christierno eadem gracia Dacie, Noruegie. Swecie, Gothorum, Sclauorumque Regi etc. Duci Sleswic. Comiti in Oldenburg et Delmênhorst, fratri, et Consanguineo nostro Carissimo Salutem, atque felicitum successuum incrementum. Vbi perlegissemus vestre serenitatis ad nos litteras quinta die Aprilis Aldenburgi ad nos datas, fraternum ipsius erga nos animum summa nostra cum voluptate statim agnouimus, ob [quem] vestre Regie Maestati ingentes gratias agimus, persuasumque esse cupimus, non minori studio, atque benevolentia nos vicis[im] illam prosequi, summoque ardore felices eius successvs¹, perinde, ac nostros exoptare, Venerabilis deinde Dominus Nicolaus eiusdem vestre serenitatis Cancellarius mandata omnia sue fidei credita diligenter, ac prudenter nobis exposuit, percepimusque quid in negotio cum suis subditis componendo ad eam diem actum esset qui, si in sua perfidia, ac perucacia perstiterint, aliquem alium asperiores modum adinuenire oportebit, quo ad æquas concordie condiciones tandem adigantur, cui profecto sic nos pro uiribus aderimus, ut sincerum nostrum in se animum sic haud dubie vestra celsitudo perceptura. De mutuo vero, de quo idem cancellarius eius nomine nobiscum egit, uehementer dolemus, non posse hac in re (ut cupimus) dicte vestre serenitatis desyderio impresentia satisfacere adeo namque grauibus bellis tum aduersus Scotos, tum Gallos terra, marique res nostras tuendi gratia implicamur, ut uix his queamus commode sufficere, has igitur ob causas, aliasque complures, quas eidem Domino Cancellario recensuimus, vestram serenitatem impense rogamus, ut super hoc mutuo excusatos nos habere, nostrumque responsum in optimam partem uelit interpretari. Et feliciter valeat. Ex Regia nostra Grenwici. Die iij. Junij M. D. xxiiij:

(Egenhændigt:) Vester bonus frater
Henry. R.

(Nederst tilhøire:) Petrus Vannes:

Udskrift. Excellentissimo potentissimoque Principi Domino

Christier[no] Dei gracia Dacie, Swecie, Noruegie, Sclanorum, Gothorumque Regi etc. Duci Sleswic., Comiti in Oldenburg, et Delmenhorst fratri, et Consanguineo nostro Carissimo:

¹ Rettet hertil fra: successos.

Kong *Henrik VIII* af England, der har modtaget Dronning *Elisabeths* Brev fra Nürnberg af 8 April, hvoraf han med Glæde erfarer, at hendes Helbred er god, har af hendes Kantsler hørt, hvad han havde at forebringe, og har givet ham Svar, som han vil meddele.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 966). Brevform; Patent, udv. forsejlet m. stort rundt Segl i rødt Vox.

407.

3 Juni 1524.

Greenwich.

Henricus Dei gracia Rex Anglie, et Francie, fidei defensor, ac Dominus Hibernie, Serenissime atque jllustrissime principi Domine Elysabethe eadem gracia Regine Dacie, Swecie, Noruegie etc. Ducisse Sleswic. etc. Comiti in Oldenburg. etc. nepti nostre amantissime, Salutem, et syncere dilectionis *augumentum. Gratisime nobis extiterunt vestre Serenitatis literæ, octauo die Aprilis Norimberge date, ob id maxime, quod secundum eius ualetudinem agnouimus, quam ab omnipotenti Deo diutissime seruari, et augeri exoptamus, Reliqua vero, que dicte vestre Serenitatis Cancellarius coram nobis exposuit, accurate audiuius illique responsum dedimus, quod fideliter ab eo relatum iri non ambigimus. Si quid porro est, in quo vestre Excellencie rem acceptam prestare possimus, eam impense oramus ut fidentissime nobis uti uelit, quos sibi gratificandi studiosissimos experietur, Et feliciter ualeat, Ex Regia nostra Grenwici. Die .iiij. Junij. M. D. xxiiij:

(Egenhændigt:) Vester bonus auunculus
Henry. R.

(Nederst tilhoire:) Petrus Vannes:

Udskrift: Jllustrissime ac Excellentissime Domine Elysabethe Dei gracia jnnate Principi Hispanie, Regine Dacie, Suecie, Noruegie etc. Ducisse Sleswici etc. Comitisse in Oldenburgh et Delmenhorst. Nepti nostre dilectissime,

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Kongens breff aff Engeland till {dronning Elysabeth¹ etc.

¹ Først har der staaet: konningh Christiern.

Kardinalen af York (*Thomas Wolsey*) takker Kong *Christiern II* for det med Kantsleren *Klaus Pedersøn* modtagne Brev og forklarer sin Villighed til at støtte de fremførte Begjæringer hos sin Konge (*Henrik VIII*), hvilket han baade nu har gjort og ved given Leilighed yderligere vil vise.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1269). Brevform; Helark, udvendig forseglet med et større, rundt Sigil i rødt Vox.

Samme Haand som de 2 foregaaende Breve.

408.

3 Juni 1524.

London.

Serenissime atque Illustrissime Rex ac Domine D: mi colende post humilem commendacionem Reddidit mihi venerabilis Dominus Nicolaus vestre Regie M:^{ta} Cancellarius ipsius ad me litteras, ex quibus facillime percepi, quanto amore, et affectu me prosequatur, quantumque fidei in me collocauerit, id quod tam magne uoluptati, mihi est, ut nihil mihi possit gratius contingere, quam a vestra serenitate ex corde amari, cui immortales gracias habeo, suisque desyderijs omnibus me offero paratissimum, Diligenter deinde dictus Dominus Cancellarius mihi exposuit, que in mandatis habebat, qua in re summa prudentia, parique dexteritate usus est, hec omnia ubi ego, accurate, ac reuerenter (ut debui) intellexissem, Serenissimo Domino meo Regi declarauit, eidemque Domino Cancellario in suis hic pertractandis negocijs semper adfui, adeo ut illum perspexisse arbitror quantopere vestre Regie M:^{ta}: gratificari cupiam, et quam magno desyderio illi ex animo inseruiendi teneam, quod data occasione, copiosius comprobare adnitar, reliqua vero sigillatim ex eo cognoscet, cum quo sum uberrime colloquutus, et felicissime, ac diutissime ualeat vestra Serenitas cui me humillime commendo. Londini Die .iij. Junij M. D. xxiiij:

.E. Vestræ Serenitatis

Humillimus Seruitor

(Egenhændigt:) T. Cardinalis Eboracensis

Udskrift: Serenissimo ac jnuictissimo Domino Christierno Dei gracia, Dacie, Noruegie, Swecieque Regi etc. Duci Sleswic. etc. Domino meo Colendissimo:

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1524 — Cardinalen aff Engeland

Kong *Christiern II* sender Dronning *Elisabeth* nogle Klenodier, hvorpaa Hr. *Jørgen* (v. *Minckwitz*) skal søge at faa laant Penge i Leipzig, hvilke *Hans Michelsson* da skal sende Kongen. Dronningen skal lade sin Jomfru spise hos sig og lade Hr. *Jens* (*Mønbo*) læse Evangelium for sig, hvorhos hun skal sørge for, at forskjellige Ting sendes Kongen, og at hendes Folk skulle sig af med Drengene og lade dem «reise Fanden i Vold».

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 862). Brevform; Halvark med Spor af en udvendig Forsegling m. rødt Vox. Alt egenhændigt. (Trykt i Allens Breve og Aktstykker etc. S. 245—49).

409.

[8 Juni] 1524.

Wittenberg.

Node oc fred vti wor herre Ihesw Cristo altid formere seg
vti ether

Myn ydmygelighen oc kerlighen helsen ether altid forsend met wor herre kere frwe widher at ieg sendher ether met thenne breffwesser Iørghen the span som i fenge beder ieg ether ati welle giøre all ether fiid til met her Iøren at han kwnne vti Libs fange penige ther paa oc lader eth bud bliffue ther som i loe vti nath som skall rie effther ether nw vti nath oc skall were hos ether for en i fare aff Libs oc for her Iøren ladher icke andet mercke seg en thet klenodie hore hannwm till oc kwnne i fange ther penige paa tha siger Hans Meckelsson at han sender meg them hid met eth west bud Jtem kommer køreførsthen capeland hiid til oss i dag tilig hwad tidener som han forer skulle i fange at wede strax Jtem bedher ieg ether ati ladher ether iomfrwe altid ede indne hos ether oc lader her lens altid sie ether øwangillium for ether her met ether gud befallendes Screffued vti Huithenberg vti dagh etc. Aar Mdxxiij

Cristiern

Paa en indlagt Seddel: Jtem bedher iegh ether ati sie her Iørghen ath han siger ether falck at the skulle them ved the drengene oc lader hannwm (ø: thennwm) risse fenden vti voll ser til ati icke forgeder thet szo frant som vij skulle bliwe wender vt supra

Paa en anden Seddel: Jtem Symen oc Iøren Sido kommer till meg oc tager met *then hwer eth harnnes oc eth par hanske

Jtem at the oc tage myne hanske met them oc er thet tengeste giort rede som skwlle were till then peckelhue och saa Jtem at han oc tager met seg then hvide gangere som ieg feck aff myn søsther

Udskrift: A la Roynne De Dennemarchs etc.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1524

Dronning *Elisabeth* lover i Brev til Kong *Christiern II* ved Hjælp af Hr. *Jørgen (v. Minckwitz)* at forsøge at skaffe Penge laante paa de tilsendte Klenodier samt at opfylde hans øvrige Paalæg, hvorhos hun beder om Instrux, paa hvad hun bør svare sin Fæster Fru *Margrete*, om hun spørger om hendes og Kongens Ophold i *Wittenberg*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3623). Brevform; lidet Halvark, udv. forsegl. m. Ringsignet (Vaaben og Bogst. E. R. D.) i rødt Vox. Helt egenhændigt. (Trykt i Allens Breve og Aktst. S. 249 f.).

Jfr. Dipl. Norv. X No. 420 og XIII No. 276.

410.

[9 Juni 1524.]

Düben.

Node och fred wdy wor herre Jhesu Crysto altyd formere segh
y ether nade

Myn ydmygelygh kerelygh helssen ayl tyd tyl foren screued [screue¹ med wor here aler kereste here som ether nade hauer screued megh tyl och begere ded jegh skal gøre met beste med her Jøren ad jegh kuyne fange nogen peynyghe po dy klenode som ether nade seynde megh welked jegh gerne gøre wel och gyue ether nade ded tyl keyne wad wy kuyne gøre der wdy med ded første och om ded a(r)ynde som ether nade scriuer megh tyl wel jegh ganske ger(n)e rete megh efter och ayltyn-geste fuyl kome efter ether nade wele som megh bør ad gøre aler kereste here wed jegh wel ad ner som jegh komer hus myn far søster da skal hon taled tyl megh for ether nade hauer were der y Wytenbergh och jegh deslygeste och spørre megh møged der om beder jegh ether nade wel scryue megh tyl wad ether nade tokes best ded jegh skal soyre wel jegh der gerne [reth¹ rete megh efter skuyle jegh wel scryue ether nade yder myere tyl aylt myn menyge nu hauer jegh fanged so wnt y [myge¹ myne øgen ded jegh yke kayn gored po deyne tyd Dogh wel jegh scryve ether nade tyl ded første jegh komer tyl Lypsygh her med ether nade deyn al som mektegeste gud befalendes screued wdy Dyuen [tosd¹ torsdagh nest efter jegh dru fra ether nade

Ether nades høstru

Elysabet

Udskrift: Høghboren første konge Crystiern myn kereste nadege here och hosboynde ydmygeligh tyl screued

¹ Fra [igjen udslettet.

Borgermestere og Raad i Staden *Köln* meddele Dronning *Elisabeth* med Følge frit *Leide* i og igjennem deres By.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 870). Brevform; Patent m. Levning af et nedenunder paatrykt stort, rundt Sigil i grønt Vox.

411. 20 Juni 1524. Köln.

Wir Burgemeistere vnnd Rathe der Stat Collne Thun kunt allermeniglichlichen, das wir vff schrifftlich ansynnen vnnd begerde, der durchluchtigister grossmechtigister Frawen [frawen¹ Elisabeth der Richen Dennemarcken, Schweden Norwegen Wenden. vnd Gotten, konigynnen geborne van dem koniglichem stame zu Castillien Ertzherzogin zu Osterrich, Hertzogin zu Burgundien etc. zu Schlesswick, Hollstein, Stormarn vnnd der Ditmarschen, Greuyn zu Oldenburg vnd Delmanhorst etc. vnserer genedigister lieben frawen jrer k: w: mit sampt jrer ko: w: Rethen, guderen, dieneren vnnd wes dieselbige k. w. jn vnnd durch vnser Stat brengen vnnd furen werden, vnser vnnd vnser Stat, fry, strack, sicher vurwart felicheit vnnd geleidt gegeben haben, vnnd geben jn crafft dis briefs der zuuersicht jre k: w, werden keynen, wie van Alders gewonlichen, mit sich *bringin, der vff vnser Stat vnnd burgere schaden gewesen, des er noch nit gesoent sey. Sonder argelist vnnd geuerde. Vrkunde der warheit haben wir vnser Stat Jngesiegell, ad causas, hierunden vff spacium dis briefs gedruckt, Der gegeben ist, jm Jar vnnsers herrn thusent vnfundert vnnd viervndtzweintzigsten. den zweintzigisten dag Juny,

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1524 — Colens leyde

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Johannes Weze, Electus til Lund, meddeler Kong *Christiern II*, at han har forhandlet med Kurfyrst (*Joachim af Brandenburg*) saaledes, at Kongen paa Løvedag (25 Juni) Kl. 5 Eftermiddag skal komme til *Potsdam*; Kl. 10 à 12 vil han paa Broen i *Belitz* træffe de af Kurfyrsten udsendte Ledsagere. *Hannart* kommer idag ved Middagstider sammen med Kurfyrsten og hans Gemalinde.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 1250). Brevform; Helark, udv. forsejlet m. rundt Ringsignet (Vaaben) i rødt Vox. Helt egenhændigt. (Jfr. Dipl. Norv. V No. 1041 samt XIII No. 269 og 279).

412. 22 Juni 1524. [Potsdam?]

Durchleuchtichster Groetmechtichster Koeninck Alreghnedichsther
Here, mynen plichtigen onderdenighen dienst altzijt zouorn

Gnedichster Here Jch heb myt dem Churffurst gehandelt
vnd ys beslassen, dat v. ko: w. bij syn churf. g. als nv am
Sonauent ontrynt die v. uren nach myddage in synre Curf. g.
Schlot genant Potztom koemen werden, vnd dat v. k. w. anden
seluen Sonauent omtrijnt die .x. offte. xij uren gewijsshlich tzo
Beeltz (daer men nae Brandenburch rydt) off der bruggen sij,
aldaer sullen des churfursten geleytz lude .v. ko. w. alsdan ge-
wijslich annemen vnd geleyden, Hyr om laten v. k. w. daer
geen maggel in vallen, Hannart koempt hueden yrst hier om-
trint myddage, den willen myt sampt die churfurstynne, syn
[K.¹ Churf. g: oich myt brenghen Geschreuen op mydwechen
xxij Junij Anno etc. xxiiij^o

E. V. Ma: ^{tis}

Fidele mancipium

Jo. Weze Electus Lundensis

Udskrift: Koenencliche Wyerde tzoe Denmarcken eygen hant
— Cito

Bagpaa med Hans Michelssens Haand: Joan Vetzees breff til k
M^t — Med Chr. Vinters Haand: 1524.

¹ Fra [igjen udslattet.

Erkebiskop *Herman af Köln* underretter Dronning *Elisabeth* om, at han
efter Kong *Christiern II.s* Begjæring om *Leide* i Anledning af Troppe-
hvervinger, er villig til at meddele samme, naar det gjælder Folk, der
paa nogen Maade vedkomme ham eller staa i et undersaatligt Forhold
til ham.

Etter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 871). Brevform;
Helark m. Spor af udvendig Forsegling m. grønt Vox.

413. 25 Juni 1524. Poppelsdorff.

Vnnser freuntlich dienst vnd wes wir liebs vnd guts vermugen
zuor Durchluchtige hoichgeborne Furstynne besunder liebe Mome,
Wir haben des furtragens vnd begerens von wegen, des durchluch-
tigsten groszmechtigsten Fursten vnd hern Cristiern zu Denmarckh

Sweden vnd Norwegen konig etc. vwer liebe hern vnd gemahels, auch vnnsers lieben hern vnd frunds, vnd sunst gleichfals von vwer liebe wegen in jrer gegenwertigkeit vor vnnsern Rethen beschehen in die lengde ongeferlichen bericht entfangen, Anfengklich mit erzelung des handels, was massen seiner ko: wurde sich eins Reysig zugs geworben, so nu derselb zu rug gungen, vnd dan die wolgebornnen vnnsern neuen Rethen vnd lieben getruwen Dietherich grauen zu Manderscheit etc. vnd Wirich grauen von Oberstein etc. mit anzall etlicher Reuter diss orts in jr koniglicher wurde dienst mit darstreckung jres leibs vnd guts geritten weren Auch mit erzelung, was vrsachen solicher Reutter bezalung nach villfeltiger vnderhandlung bisz anher nit beschehen vnd also verbliben were, mit angeheffter ko. w. begere, so fileicht der merer theill derselbigen hauptleudt vnd Reutter. vns verwant vnd vnderthenig mit jnen zuhandelen, das sey nach ankunfft jrer ko. w. Alsdan in Brabant ansuchen wulden vnd mitlerzeit mit syner koniglicher wurde zu dulden vnd zu leyden, Als sey dan auch erachten kundt billich zu sein, vff gelegen wege bezalung zuthon, sich in handelung mit jnen zugeben, vnnd dan zu dem andern, mit gesynnen vnnsers geleids, haben wir alles gleichsamb genuchsamb verstanden, vff welichs alles wir .v. l. freuntlicher guter meynung nit wollen verhalten, Das wiewoll wir mit gemelten vnnsern Raith dem grauen von Manderscheit derhalben gehandelt, Er aber vns mit widerantwurdts begebenet, Nachdem Er diser sachen allein nit zuthun sich darumb vsserhalb der andern mit verwandten: der nit aneme Aber solichs furderlichst an dieselben gelangen zulassen Wir mochten aber in diesem fall abnemen, so sey mit darstreckung jres leibs, auch muhe, kosten, vnnd arbeits jr .k. w. gütwilliglich zugeuallen gewest, ein mirgkliche anzall Reutter angenommen gegen denselben sy hoichlich zusagen, vnd zum theyll mit vorpfendung jres gelaubens vnd trauens gethon hetten, von welchen Reuttern sey itzundt vnd hiebefur zum Dickermaill angezogen vnd derhalben ermant weren, darumb sey schwerlichen sunder verlust jrer eren vmb gheen mochten, jnen nit zu solicher bezalung jres solds zu verhelffen, were jme vnd dem grauen von Oberstein, Auch als er sagt, zu schwere, so solichen schaden vnd kosten allen vff jres bleyben ligen solt, das er auch erachten mocht jmands der pillicheit geneigt, solichs

begeren wurde, hait sich aber nichtsmynder in diesem fall ko. w. vnd vns zu vnderthenigem vnd guitwilligem gefallen erpotten, dem von Oberstein auch andern gemeinen Reuttern disz alles fuglichster maissen anzutragen Auch souil jm seiner selbs person halb jmer leydlich vnd muglich zuthun sich der geburlicheidt nach in gutlicher vnderhandlung befindt zulassen, dann des begerten geleidts halb, Wiewoll wir seiner k. w. auch v. L. in dem vnd grossern vnsers vermugens gern wilfarten, so doch der mynder theyll dieser Reutter haup(t)leudt vnd ander in gemein vns vnd vnnserm Stifft verwandt adir zugethain, wir auch nit wissens haben was gemuets adir furnemens ein jder fur sich selbs in dem ader anderen sein schaden zu erhoelen sein mochte, vnd dan nit mynder ist wir von etlichen derhalben jnen gueden beystandt zuthun angesoicht, wir aber gepurender maissen abgesehen Sin wir doch also syner ko. w. vff ytzt vnd kunfftig ansynnen ein vngeferlich geleidt. vur die jhenigen wir mechtig vnd souil wir hir jnn thun kundten zugeben guitwillig, Was wir auch sunst in anderen syner ko. w. vnd v. L. zu fruntlichen dienst vnd willen zuthun wissen vnns geliechermassen auch erpotten haben Geben zu Poppelstorff am satersztag nach Natiuitatis Johannis Anno etc. xxiiij

Hermannus dei gratia Archiepiscopus Coloniensis Princeps elector Westualie et Angarie dux etc.

Udskrift: Der durchluchtigen vnd hoichgebornnen Furstynnen Frauwen Elisabethen geboren von dem konigklichen stamme von Cicilien konigjnnen zu Dennemarcken Sweden, Norwegen, der Wenden vnnnd Gotten etc. Hertzogjnnen zu Sleszwick, Holstein, Storma(r)n, vnd der Diethmarschen grafjnnen zu Oldenburgh vnd Delmenhorst vnnser lieben *Momem

Bagpaa: 1524 — Antwort [desz¹ [Landtgrevischen Rethe² Bischoff von Kolns desz konigsz verglaittung betreffend

¹ Rettet hertil fra: der. — ² Fra [igen udslettet.

Dronning *Elisabeth*, der har havt *Leide* gjennem Hertugen af *Cleves* Land, anmoder ham om lignende for sin Gemal Kong *Christiern II*, der paa Grund af vigtige Anliggender først nu har kunnet komme efter hende. Efter Kopi p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 885). Halvark uden Forsegling. (Jfr. Dipl. Norv. X No. 424 samt XIV No. 232, 234 og 239).

414.

21 Juli 1524.

Mecheln.

Elisabeth etc.

Hochgeborner Furst besonnder freuntlicher lieber ohaim Als wir .E. L. jungst von [Kay. M^{t1} Ro^r Kay^r. M^t vnnd Ertzhertzog Ferdinando vnsern [f¹ vnserm lieben Herren vnnd Bruedern [zwo schryfften² vnsern freuntlichen Lieben Hern vnnd gemahell vnns vnd die vnsern etc. durch E L furstenthumb vnnd Lannde vhelich vnnd sicher zuuerglaitten vbersandt haben vnnd dieweyl Hochgedachter vnns Lieber Herr vnnd gemahell ausz S L treffenlichen obliegen hinder vnns vertzogen haben wir E L geschickten so vnns zuuerglaitten zugeordent personlich [vnder anderm² antzaygett [lassen solc¹ [vnnd³ solchen vertzuck auch von wegen vnnd ausz beuehl vnser Lieben Hern vnnd gemahels vermelden lassen [etc. wie da¹ mit freuntlicher bith E. L. wolten sein Lieb auff derselben beger sambt S L Rethen dienern Habd vnnd guethern etc. durch E L Furstenthumb vnnd Land sicher vnnd vnbeschwert durchbringen etc. Aber biszanher von E L desz kain Antwort bekommen [Dieweyl¹ [Nachdem³ dann [Solche¹ [diese³ verglaittung vnserm freuntlichem Lieben H. vnnd gemahl hochlich von Nøtten Bitten wir bey gegenwertigem freuntlich vnabschleygige Antwort wie wir vnns desz vnnd alles guthen gantz bey E L vertrauen Seind wir jnn allem guten gein E L zuuergleychen vnd zuuerschulden genaigt vnnd gevlyssen Datum Mechell 21 tag desz Monats Julij Anno etc. xxiiij^{ten}

Bagpaa: Copia an den Hertzogen von Kleff des Geleytts halben geschryben — 1.5.24.

¹ Fra [igjen udsløttet. — ² Fra [tilskrevet i Margenen. — ³ Fra [tilskrevet over Linien.

Dronning *Elisabeth* beder Hr. *Henrik Gøye* ufortøvet at udføre, hvad den medfølgende Skrivelse fra Kong *Christiern II* indeholder.

Efter Afskr.(?) p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 886). Brevform: Halvark uden Forsegling.

415. 29 Juli 1524. Mecheln.

Elisabeth von gots gnaden der Reych Denmarcken Sweden Noruegen etc. konigin geborn ausz koniglichem Stamme zw Castillien

Vnnsern gunstigen grus zuor Gestrennger Ernuester lieber getreuer Nach jnhallt desz Schreybens So vnser freuntlicher Hertz Liebster Herr vnnd gemahell Euch hiemit zusendett jst vnnsere gnedig Synnen vnnd gutlich Begern an Euch jr wollett demselben alls vnser trostliche zuuersicht gein Euch steett also vnngesperts vleysz nachkomen vnnd kainen verdryesz darjnn haben das wollen wir jnn gnaden vnnd allem gueten gein Euch zuerkennen zw allentzeytten vnuergessen erfunden werden dann wir Euch jnn zeyt vnnsers Lebens jnn kaynerlay weysz noch weg zuerlassen gedencken noch wollen daran jr Euch gentzlich verlassen mögett Datum Mechel jn Brabant am Freytag nach Jacobj Apostolj Anno etc. xxiiij^o

Udskrift: Dem Gestrenngen vnnd Ernuesten vnnserm Rath vnnd Lieben getreuem Hainriecken Gøyden Rytter.

Den østerrigske, engelske og nederlandske Gesandt underrette Hertug *Albrecht af Mecklenburg* om sin Ankomst den foregaaende Dag fra Kjøbenhavn til *Lübeck*, hvor nu den valgte Konges (*Frederik I.s*) Gesandter ville ankomme, hvorfor Hertugen anmodes om at indfinde sig, ligesom Kurfyrsten af Brandenburg skal bedes at sende Dr. *Ketwick* eller et andet Sendebud. — Grev *Ulrik af Helfenstein* tilføier, at intet udrettedes i Kjøbenhavn, hvor der kun blev forhandlet med Rigsraaderne, idet man hverken i Skrift eller Tale vilde benytte Kongetitelen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 963). Brevform; Helark uden Forsegling. Gr. Ulr. v. Helfensteins Haand. (Trykt i Allens Breve og Aktst. S. 265 f.).

416. 1 August 1524. Lübeck.

Durchleuchtiger Hochgeborner Furst Ewren furstlichen gnaden seynd vnser vnderthenige willige dinst zuor Genediger herr, Wyr fugen E f g zuvornemen das wyr vff gestern Sontags nach Jacobi hieher kegen Lubeck von Coppenhagen ankommen vnd was wyr doselbsten nach vormogen vnser instruction ge-

handelt wyl die notturft erfordern Ewren f g vnd andern vnsern mitcommissarien zu referiren Es werden auch vnser gnedigsten hern des newen vormeinten erwelthen konigs gesandten hieher wydervmb ankommen den entlichenn abscheyd mit e f g vnd andern commissarien zu nemen vnd zu machen, Derhalben ist an E f g vnser vndertenig bit sie wolle sich vffs furderlichsts des seyn kan, hieher kegen Lubeck personlich vorfugen domit disse sache zu entschafft gereichen mog, das auch vnserm gnedigsten hern dem Churfursten von Brandenburg etc. anzeigen ob seyn Churf. g doctor Ketwick oder andern zu dissem abscheyd vororden wolde, das wyr jnn e f g das zw thun oder zulassen wolgefallen vnd rath gestellt haben wollen, E f g wolle auch vns den tag jres hie eynkommens benennen domit wyr dem Oratorn hochgedachtes vnser gnedigsten hern so die zuor ankemen den anzaigen vnd die derselbigen E f g zukumft zuerwarten bitten oder vormogen konden Das wolten wyr E f g vndertaniger meynunge nicht vorhalden sich dornach haben zu richten, dann der selbigen vndertenig zu dynen seynt wyr willig Datum Lubeck am ersten tag Augusti Anno etc. xxiiij^o

(Egenhändige Underskrifter:) V g z Helffensteyn
 p. manu propria
 Johan Baker
 Herman Zuderhusen

Durchleuchtiger Hochgeborner Furste Ewren Furstlichen gnaden seynd meyn gantz vndertenige wyllige dinste zuor Gnediger herr Jch fuge E f g zuvornemmen, das wyr der restitution halben gantz nichts erheben haben kundet, dann das volk hat den kopff gestreckt Es wyl wyder ad partem noch sunst nicht helfen vnd hand wenig furchtbarsz auszgericht wie denn E f g so sie ankunpt berichten wyl Es hat jnen gantz vbel vordrossen das jm der titel im schreyben vnd reden nicht geben wyrt, Vnd hat vns nicht gehort, alleyn die redte haben mit vns gehandelt Vndt wyr haben keynen abscheydt dort wollen anemenn sunder den hie hayssen holen, sie auch herwyder gesprengt mann mus mit der faust dran Sunst merck ich wol wyl nicht helfenn E f g wollen myr eyn pferd mitbrengenn wie ich die gebeten dann mann hat myr nicht eyn esel dortjn geben

Das alles vmb E f g zuvordynen byn ich gantz wyllig Datum
meyn hand, am ersten tag Augustj Anno etc. xxiiij.

E F G

vnderteniger dynen
Vl g z Hellfensteyn

Udskrift: Dem durchleuchtigen Hochgebornen fursten vnd
hern Hern Albrechten hertzogen zu Meckelburg etc. vnsern
gnedigen herrn

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1524

Hr. *Jørgen Minckwitz's* Skriver *Diderik Hanoult* erkjender paa sin Herres
Vegne at have modtaget 100 Engelotter, hver paa 66 brabantiske Styver,
af *Hans Michelssøn* paa Kong *Christierns* Vegne.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 964). Kvartark
uden Segl.

417. 3 August 1524. Antwerpen.

Jch Dietherych Hanoult bekenne das jch von dem Er-
baren Hans Michelsen enphangen hab jn namen Heren Jorgen
von Mingkwytz Rytter hundert englotten von wegen des groisz-
mechtigen Konig zu Dennemargk vnd ain englot vur sexvnds-
sig brabantisch stuber Vrkundt meyner aygen hantschryfft Ge-
geuen zu Antturff am drytten tag Augustij Anno 1524

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: En quittance aff her Jør-
gen Menckviss paa j^c englotter och huer fore lxxvj st^r som hans
egen scriffuer Diderick giffuer meg

Kong *Jakob V* af Skotland, der har modtaget Kong *Christiern II.s* Brev,
besvarer dette med mange Venskabsforsikringer og gode Løfter; Brevskri-
verens og hans Riges nuværende Stilling vil Overbringeren (Vaabenherol-
den) nærmere forklare ham.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 977). Brevform;
Patent, udvendig forseglet med stort, rundt Segl i rødt Vox.

418. 8 August 1524. Edinburg.

Serenissimo et potentissimo principi Cristiarno dei gratia
Danie Suetie Noruegie Vuandalorum Gothorumque regi duci

Slesuicensi Holsatie Stormarie et Ditmertie comiti in Oldenborgh et Delmenhorst Jacobus eadem gratia Scotorum rex felicissimos rerum omnium successus integerrimum amorem plurimamque salutem Litteras vestre serenitatis accepimus jllustrissime princeps ex quibus intelleximus regiam vestram maiestatem non parum letitie et voluptatis de nostra ad vos transmissa epistola habuisse vestrique erga nos animi et affectum et integritatem presentem futuramque fortunarum et bonorum omnium communionem Cum potentissime princeps prisci federis longeuam obseruantiam cum constantem et indelibilem inter maiores nostros amorem et sanguinis necessitudinem recolimus impellimur quidem ea efficere que vestre serenitati honori vsui aut voluptati esse possunt Et quamquam scriptis nostris facta nondum sese adequarunt, enitemur ut quod litteris serenitas vestra receperit re etiam ipsa sentiet Nempe nullus est princeps tam iustus potens tamque inclitus cui non bella intestina rebelliumque motus officere possunt ut multa nos retrotemporum erudiuit experientia, ad que reprimenda extirpandaque non parum conferunt et pene necessarie amicorum sunt opes Et quoniam (ut in aliis nostris scripsimus litteris) constantis et vere amicitie specimen in aduersitate elucet Nulla vis mortalium nos a vestre serenitatis amicicia distrahet Demum quicquid prisci federis ratio et sanguinis necessitudo expostulauerint pro vestra (fauenti immortalis deo) facturi sumus maiestate Presentem nostrum nostrique regni statum precencium lator armorum rex vestre serenitati (credimus) depromet cui felicissimos rerum successus viteque incolumitatem concedat qui eam ad regie dignitatis apicem prouexit deus sempiternus Datum ex oppido nostro Edinburgi octauo die mensis Augusti anno regni nostri xij^o

(Egenhændigt:) James R.

Udskrift: Serenissimo et potentissimo principi Cristierno dei gracia Danie Suecie Noruegie Vuandalorum Gothorumque regi duci Slesuicensis Holsacie Stormarie et Ditmercie comiti in Oldenborgh et Delmenhorst fratri et confederato nostro longe carissimo etc.

Hr. *Johan Hannart* underretter Kong *Christiern II* om, at der ikke, som denne havde hørt, er kommen nogen Tidende fra de til Mødet i *Kjøbenhavn* afreiste Gesandter, hvorom (Statholderinden) Fru *Margrete* vil underrette ham, naar saadan eller Brev til ham ankommer. Der er intet passeret siden Kongens Afreise, og Hannart drager selv bort et Par Dage i egne Anliggender.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 956). Brevform; Helark m. Spor af udv. Forsegl. m. Ringsignet i rødt Vox.

419. 15 August 1524. Brüssel.

Durchleuchtigster Groszmechtiger khunig. gnedigister Herr. Mein vndertenigist willig diennst. sein Ewern khuniglichen wurden zuor, Gnedigister khunig. Jch hab. Ewr khuniglich wurden schreiben emphanngen. darjnnen Sy vermelden. das Sy vernumen haben. wie etlich zeitung. vnnd gewisz potschafften von den geschickhten zum tag gen Koppenhagen heraus an meiner gnedigisten frawen fraw *Margreten* hof kumen sein sollen. mit beger. wo Ewr khu: wurden brief damit heraus gesandt werden. dieselben Ewrn khu. wurden zuteschicken etc. Darauf gib jch aber denselben E khu. w. vnderntenigist zuuernemen. das noch ainiche Newzeitung oder brieff von gedachten geschickhten nit herkhumen sein. wann aber derhalben etwas herkhumbt. so wils E. k. w. mein gnedigiste fraw berichten. vnnd die brief so an E. khu. w. heraus gesandt werden mit dem ersten zuschickhen

Von Newenzeitungen, wais jch E khu. w. yetz nichts zuschreiben. dann es ist seit derselben Ewr khu. w. wegziehen von hie nichts weder aus Deutschlanndt [dem¹ Ertzhertzog Ferdinanden noch aus Hispanien khumen.

Jch wirdt morgen von hie ruckhen. vnnd ain tag. oder vier etlicher meiner geschefft halben auszbeleiben. Aber doch darnach widerumb her an meiner gnedigsten frawen hof khumen. Das wolt jch E khu. w. vnderntenigister mainung auch nit vnanzeigeit lassen, vnd thue mich jr hiemit vnderntenigist befehlen Datum zu Brussel an vnnsrer frawen tag Assumptionis Anno etc. im xxiiiij^{ten}.

(Egenhændigt:) E Ko. W.

vnderntenigster diener.

Jo. Hannarth.

aig. h.

Udskrift: Dem durchleuchtigsten. Groszmechtigen Fursten vnd herren herren Cristiern khun(i)gen zu Denmarckh. Schweden. vnd Norwegen. Hertzogen zu Holstain. vnd Schleszwickh etc. meinem gnedigsten herren.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Kong *Henrik VIII* henvender sig til Keiser *Karl V* med Begjæring om at udfinde et Middel til at gjenindsætte sin Svoger Kong *Christiern II* i hans Arverliger, hvortil ogsaa Brevskriveren vil yde sin Bistand; Mødet i *Hamburg* har nemlig vist sig frugtesløst paa Grund af hans Fienders Rænker.

Efter Afskr. m. Kantsleren Klaus Pederssens Haand i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 967). Staar paa samme Ark som de 2 følgende Breve og har vistnok hørt til Kantslerens Brev af 29 Aug., Dipl. Norv. X No. 427.

420.

17 August 1524.

Oking.

Sacratissimo ac potentissimo principi domino Carolo diuina fauente clementia Elec: Romanorum regi et imperatori semper Augusto, necnon Hispaniarum Castellę Aragonię ac vtriusque Siciliaę Hierlm. etc. Regi Archiduci Austrię, Duci Burgundię Comiti Flandrię Tyrolis etc. fratri filio et confederato nostro charissimo Salutem feliciumque successuum incrementum Partim ex rei iudignitate partim vero fraterno amore quo illustrissimus Dacie regem vestre cesareę M^{ts} sororium complectimur adducti nostros oratores ad conuentum Hamburgensem superioribus mensibus destinauimus vt vna cum alijs ab eadem M^{te} vestra missis dicti regis restitutionem amicabili aliquo modo cum subditis rebellibusque suis omni industria diligentia atque dexteritate procurarent ceterisque hinc inde controuersias si fieri posset nostro nomine sedarent ac componerent Qua in re ob perfidiam pertinaciamque aduersariorum nihil hactenus profecerunt desperantque ad vllum justum amicabilemque tractatum mitissimis hijs medijs eos vnquam posse adduci quos profecto dicti Serenissimj regis aduersos rerum euentus grauissime indolemus non solum quia affinitate arctissimisque federis et amicicie vinculis vtriusque nostrum est astrictus Sed etiam quod regio nomini ac splendori ignominiosum est vt cuiusquam principis subditi ex innata potius perfidia, quam vlla vel leuissimę culpę occasione deterrimum eijciendi reges exemplum nostre inducant tempestati, quod periculum omnino auertandum esse iudicamus indignumque arbitramur vt

dictus rex cum coniuge et dulcissimis liberis vestre cesareę M^{ti}s nepotibus miserandum in modum huc et illuc iacentur et affligantur proinde ipsam omni cordis affectu vehementissime rogamus vt aliquam aliam viam excogitare velit qua prefatum illustrissimum regem in auitis suis regnis restituere eumque vna cum prole a tanta rerum [omnium¹ [calamitatum² calamitate vindicare queat Qua in re boni fratris et amici officio non sumus villo tempore defuturi Hoc igitur negstium vestre cesaree M^{ti} iterum atque iterum commendamus nostroque istuc oratori vt illud idem sedulo et accurate agat in presentia mandamus Et felicissime valeat vestra M^{tas} ex regia nostra de Okyng die xvij Augusti Mdxxiij

Vester bonus pater frater auunculus
Henry r

Sanctissimo et potentissimo principi domino Carolo diuina fauente clementia Ele. Romanorum imperatori semper augusto ac Hispaniarum Aragonię Castelle vtriusque Sicilie etc. regi Archiduci Austrie duci Burgundie Comiti Flandrie Tyrolis etc. fratri filio et nepoti nostro charissimo

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Kong *Henrik VIII* af England henvender sig til Paven (*Clemens VII*) med Bøn om at finde et Middel til at gjenindsætte Kong *Christiern II* i sine Arveriger, hvorfra han er fordreven af sine oprørske Undersaatter; et Møde i *Hamburg* af Gesandter fra forskjellige Sider har nemlig vist sig resultatløst.

Efter Afskr. m. Kantsleren Klaus Pederssens Haand i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 967). Paa samme Helark som foreg. og følg. Brev.

421.

18 August 1524.

Oking.

Beatissime pater post humilimam commendationem et deuotissima pedum oscula beatorum Vbi primum intelleximus aduersos Serenissimj regis Dacię: fratris et confederati nostri carissimj successus non potuimus eos non grauissime indolere [quum¹ [tum² quod cesaree Maiestati et nobis est affinitatis federis et amicitie vinculis astrictus [quum¹ tum etiam quod iniquum regieque dignitati dedecus ingens esse arbitramur vt perfida subditorum nequitia suo regno extantes reges sursum et deorsum

misere iactarentur cuj malo vt nos (si fieri posset) occurreremus ad conuentum Hamburgensem nostros oratores misimus qui vna cum alijs a vestra Sanctitate et cesare huius rei gracia destinati de dicto rege in auitis suis regnis restituendo sedulo agerent Sed tantam intelligimus esse aduersariorum pernecitiam vt [non² solum suum rennuant regem sed etiam iustas equasque [omnes² concordie oblatas conditiones penitus reiiciant Proinde cum *mitirioribus hijs modis [nihil¹ nil profici queat vestram beatitudinem quam possumus ex corde obsecramus vt pro innata(?) sua prudentia et apud christianos principes auctoritate aliquem alium modum excogitare dignetur quo dictus rex a tanta miseria se paruulosque liberos possit quandoque vindicare Qua in re nos omnia prestabimus officia que a bono fratre et amico expectanda sunt et felicissime valeat vestra Sanctitas quam deus altissimus longeuam conseruet Ex regia nostra de Okynck die xviiij^a Augusti M D xx iiij^o

Deuotissimus atque obsequentissimus filius dei gratia rex Anglie et Francie fidei defensor et dominus Hibernie Henricus

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

(Kardinalen *Thomas Wolsey*) støtter sin Konges (*Henrik VIII.s*) Henvendelse til Keiser (*Karl V*) til Fordel for sidstnævntes Svoger Kong (*Christiern II*) med Hensyn til dennes Restitution i sine Riger, efter at Mødet i *Hamburg* er løbet frugtesløst af.

Efter Afskr. m. Kantseren Klaus Pederssons Haand i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 967). Paa samme Ark som de 2 foregaaende Breve.

422.

20 August 1524.

London.

Sacratissime ac jnuictissime princeps et domine mi colendisime post humilem commendationem Quamuis Serenissimus dominus meus Rex aduersos jllustrissimj regis Dacie rerum successus perinde ac proprij fratris indoleat summopereque cupiat in suis recuperandis regnis germanum illi affectum exhibere jn precipuis tamen votis mihi [quoque¹ est posse operam fidem studiumque meum re quapiam ipsi comprobare non solum quod eius Serenitatis sum obseruantissimus verum etiam quod regio nomini sic afficior vt grande scelus esse putem quicquam dignitatis splendorisue illi detrahi Quum itaque ob genuinam aduersariorum

perfidiam oratores quo(s) Serenissima hec regia M^{tas} ad conuentum Hamburgensem miserat in dicti regis restitutione nihil proficere poterint maxime expediens ac ferme necessarium vestre celsitudini ceterisque christianis principibus [ex officio² esse arbitror et huic malo mature occurratur, ne preter id quod reges regibus ex officio debent deterrimo hoc expellendi reges inducto exemplo esset mox cuique principi a suis subditis timendum Quo circa vestram cesaream M^{tem} humiliter rogo vt postquam mitioribus medijs nullus amplius locus est relictus velit aliquem alium modum adinuenire quo a tam miserabili rerum omnium fortuna prefatum regem cum nobilissima prole tandem vindicet eiusque perfidos subditos ad iustas concordie oblatas condiciones adigat qua in re potentissima hec regia M^{tas} boni fratris officio non est defutura, ego vero fidem addictumque meum eidem regi Dacie animum testari conabor Et felicissime valeat vestra cesarea M^{tas} cuj me humillime commendo Londinj die xx^a Augusti M etc.

E v. cesaree M^{tas}

humillimus Seruitor

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Dagbog, ført under den Reise, som *Gert Krudup* og *Hans Ebbrecht*, Oldermænd for Kjøbmændenes Kontor i *Bergen*, tilligemed Secretairen Mester *Erasmus Boddeker* gjorde fra Lübeck til Kjøbenhavn og igjen tilbage til Lübeck fra 23 Juni til 23 August 1524, medens der holdtes Rigsdag i Kjøbenhavn og Kong *Frederik I* blev kronet, og hvorunder der forhandlede om Overfaldet paa *Skotterne* i Bergen og om nye Privilegier for de tydske Kjøbmænd.

Efter den originale Dagbog, bestaaende af 28 Blade in 4to, indsyede i et Stykke Pergament i Bergerfahernes Arkiv i Lübecks Handelskammer.

423. 23 Juni—23 Aug. 1524. [Khvn. Lübeck.]

Anno dominj etc. xxiiij am auende Johannis baptiste to p. 1.
middensommer syn de boscheden manne alsze Gerth Krudup Hansz Ebbrecht olderlude des gemeynen copmans des cunthors to Bergen in Norwegen, vnde de erafftyge mester Erasmus Boddeker alsze ore schryuer oft secreterer vth Lubeck do de clocke to dren was gereyset to Copenhagen vp den bestempten rykes dach darsuluest dorch den grothmechtigen heren vnnde heren Fredericken erwelter konyneck to Dennemarcken etc. vpperichtet vnde vor-

follich genamen alse deme vorben. cunthore betreffende so hir nafolgende des copmans gebreke vnde bedenck wyder entholden touorstendigge vnde boghere etc.

Johannis baptisten auent was vp eynem donredach den xxij jm Junio

p. 2. Am mandage negest na Johannis baptiste vp middach syn
27 Juni. wy vorben. sendebaden des gemeynnen copmans der Hansze des cunthors haluen tho Bargaen in Norwegen bynnen Copenhagen erschienen vnde mit dem boscheden manne Hinrick trummen-sleger eyn Dudeschs tor herberge gekamen vnde vnser heren radessendebaden van Lubeck orer tokumpst gewachtet, wente se nemen ore reysze aff to schepe vth dem Werner-munder deep, vnde vnse koesz geholden auer den Belt. Deo sit laus

30 Juni. Am donredage na Petrij et Paulj apostolorum do de clocke vere was tor vespertydt synt de ersamen wolwyszen vnde vor-sichtigen heren van Lubeck alsze Thomas van Wickedden borgermeistere Bernt Bonhouwer radthman vnde mester Pawel van dem Velde secretarius bynnen Copenhagen in ore herberge erschienen jegen dem Hilligenn Geiste in Cristiernne Eszkelszen hus herlyken vor de herberge gebracht mit etlyken reyseners vngeferlich by hunderth perden dar weren mede szos rydders in der ordenungh ane de wagen

Vmmetrenth vp de vorben. stunde, syn wy by de heren radessen(de)baden gegang vnde etlyke schryffte en gehantregcket, welcke de .E. radth van Lubeck an sze geschicket dar mede eyn breff van Gotlande sze gar demodygen wylkame geheten,
p. 4. vnde vns orer tokumpst hochlyken gefrouwet, vnde vnsz wedder-umme bodancket, vnde van des copmans wegen sick wyllich ertoget allent wes se ores vormogens dem copmanne tom bestenn don konden gutwillich gesporet werden des wy en gar denstlick bodancket des gemeynnen copmans wegen, vnde vorth in vnse herberge gegang

1 Juli. Des morgensz am frydage na Petrij et Paulj synt de heren radessendebaden in des Hilligen Geistes kerken gegang godes denst todonde Do. erschienen by sze de here bysschoppe van Fune vnde her Albrecht Jepszen rytter vnder malkander sick bogrotet in stadt k: w:, gyngen de heren radⁿ van Lubeck strackes vpt sloth to Copenhagen, vnde k: w: hefft desuluen heren
p. 5. radessendebaden wylkame geheten vnde gynck en entgegen, vnd

synt in syner ko: w: gemack vnder sick gebleuen, vnde gyngen noch vor maelyth wedder in ore herberge.

Namiddage hebben wy vorben. sendebaden her Otten Holgerssze(n) rytter dorch des copmans scryuer in synem haue bynnen Copenhagen antwerden laten vnde tor fruntlyker gaue geschencket eyn vath mumme eyne tunne Lubeschs bers vnde eyn lech gelen wynsz denstlyken gebeden sick de clenen gaue nicht mochte laten vorsmaden, hefft vorth de vorben. rytter sick gar hochlyken jegen dem copmanne jn jegenwerdicheit der vorben. sendebaden erbaden vnde sulkens alletyth an dem gemeynnen copmanne gewyllyget touordenende,

Des sondages na visitationis Marie na middage to eynem p. 6.
slage js erwelter konynck Frederick etc. rykesz redere ock ³ Juli.
deheren radessendebaden alse van Lubeck Vorkum van Hamborch her Hinrick Salszborch borgermeistere vnde Gerth van Hottelen radtman, van Rozstock her Hinrick Gerdes borgermeistere vnde Bernth Kron rathman van Sunde her Nicolaus Smyterlouwe borgermeistere vnde Jasper Klues rathman radesz wysze tom ersten male vorgadderth vpt radthusz to Copenhagenn

Des mandage morgens to achte slegen weren de heren ⁴ Juli.
radessendebaden der stede by de heren radessendebaden van Lubeck in ore herberge

Na middage weren wy des copmans sendebaden by vnse p. 7.
heren radessendebaden vnde deden en borichtyng des copmans artykel haluen, wyseden se vns an oren secreterer na lesinge dersuluen dede vns m. Pawel borichtinge, dat dar jnne nictes to donde er itlyke ander punckte dar de herenn radessendebaden vnbe hir weren eyn, ander begrip hedde, vnde des copmans were ock alrede gedacht

Dinxstedege morgens to viij slegen synt de heren alsze ko: ⁵ Juli.
w: rykeszrederen. vnde radessendebaden wedder to rade to Copenhagen vpt sloth vorgadderth

Twisschen xij vnde eynen hefft sick eyn jder jn syn beholt bostedyget

Mydeweke morgensz erschenen wy by vnse heren rades- p. 8.
sendebaden deden heymelyke vorfoskinge oft nicht wes troe- ⁶ Juli.
stes vorhanden were dede de here borgermeistere antwerdent datme hapende to gode alle dinck scholde eyn gudt ende nemen, vnde des copmans were ock gisteren gedacht int beste, welket an vnse olderlude hutten gescreuen etc.

Vp densuluigen vormiddach weren de heren radessendebaden by vnse heren in ore herberge

Vp den namiddach weren, also k: w: rykeszredere vnde de stede tosamende radeszwysze vpt sloth to Copenhagenn vnd to vyff oren vp den auenth wedder van eyn gescheyden

p. 9. Vp densuluen auenth erwelter koninck Frederick etc. erschen in der Densschen kumpanie tor collatie, de stede weren dar gebedenn vnde quemen dar nicht tor collatie

7 Juli. Donredage morgens to viij slegen weren wy by her Quo Vincentz, vorhelden syner .S. van dem schepe to Aleborch angeslagen etc. sede syne .S. dat he vele flytes wo wol vngefordert by de gudere gedan, de vnuorrucket weren vnde dat alle bescreuen dem copmanne tom bestenn, mochte syne leue eyne vulmacht erlangen he wolde sick dar jnne ertogen de copman scholde em nicht myszdancken, it neme wy in bedenckent, vnde seden syner .S. danckseggynge, syne .S. was ock dancknamich der fruntlyker gaue alsze des Leydesschen lakens vnde der last soltes etc.

p. 10. Furder worth syner S. vorgeholden wo de Schotten myt synem broder doctor Vincentz vnde mit dem gemeynnen copmanne gehandelt, heddeme itlyke maten vorstanden dat de Schotten hie an ko: w: vnde rykesrederen grote clacht gedan, syne S. mit dem besten dar mochte inszeen, vnde des copmans beste gedenckende, antwerde syne S. wo de Schotten alrede clacht vorm heren koninge vnde rykesreden gedan mit schriftlyke vorteykynge, vnde he hedde syck erbaden synes broders haluen touorantwerdende. ock den Schotten gefraget oft se by der schryfft vnde clacht blyuen wolden ock by macht to holdende, weren se to engge getreden vnde hedden neen antwerth darup gegeuen, he wolde ith furder in dechtnyssze nemen vnde synes broders ock des copmans nicht vorgeten. Ock furder gebeden oft de Schotten recht wolden gebreken nergen anders dan hir mit geistlyken edder wertlyken rechten vor ko: w: ock dorch syner gnaden so aff tosentencierende, Jtsulue worth ock dem heren borgermeistere ock her Bernde vorwytyket, de wolden it ock to synne nemen. taneden vnse heren des nicht wolden vorgeten vnde des copmansz beste gernne todenckende

Ock worth vnse heren vorclaert des schepeshaluen ko: Cristiern van Mastranden halen leeth, vnde wyder vormaninge

gedan der dryer schepe de Tyle Gyszeler genamen bauen szegele, vnde breue, ock Hans Ebbrecht scholde reysze vp den rykesz-^{p. 12.} dach in Norwegen vp Olauj beramet, eyn ende mochten erlangen he darsuluest denne konde erschynen, de here borgermeistere wolden gedencken der Schotten ock nenen flyt sparen so vele mogelick dat Hans de reyse mochte volgen etc.

Frydages na visitationis Marie weren noch auermals by^{8 Juli.} here Ouo vnde Neels Vincentz gebroderr deden mher flytes io der Schotten vnlimplyke clacht mochten to synne nhemen vnde des copmans ock doctor Vincentz nicht touorgetende, dat se gernne don wolden so vele en mogelich

Sabbato nona Julij

9 Juli.

Deden wy mher flytes vnde vortastyngge jegen der Schotten vnlimplyke clacht, sede her Ouo to twen oren vpt raethusz^{p. 13.} to wachtende etc.

Jtsulue deden wy vnsen heren radessendebaden touorstande, vnde seden ore wyszheyden se wolden dar ock erschynen mit den andern heren radessendebaden vnde deden densuluen bodesschop, des wy vnszen heren denstlyken bedanckeden

Thor middach maelydth hadde ko: w: Frederick etc. bodesschop by vns in vnsze herberge by syner gnaden toerschynende

Jlende ane sumenyssze gyngge wy myt vnsem schryuer vpt sloth, leten dat dem dorsluter vorstan dat de geschickeden der Bargerfarer hir weren ko: w: mochte torkennen geuen n(a) kleynne vorwylyngge leeth vns ko: w: in syner gnaden gemack^{p. 14.} esschen dar by der bysschoppe de hochwerdigen erwerdygen gestrengen van Rypenn Wentsusel vnde Wyborch eyn Dydeschs vnde Denschs canceller her Mans Goye rytter vnde itlyke ander redere ko: w: streckede syner gnaden hant vnsz alsze Gerde Hanse vnde Erasmo vorben. gedan vnde wylkame geheten. Na geborlyker ko: w: denstlyke erbedyngge to rugge getreden, vnde gewachtet wat syne ko: w: bogerte (tohorende)

Ko: w: leeth dorch dem werdygenn vnde achtbaren heren doctorem Detleuum Reuentlo syner .g. redener do thor tyth vorgeuen, dat by ko: ma^t: itlyke van den Schotten de to Bargaen jn Norwegen huszholdyngge gehath wenich jm talle van dem copmanne jn groter noge gekamen, ore gûth affhendich^{p. 15.} gemaket vnde noch tom mesten ore lyff nicht wol bargaen kon-

- den, synt de Schotten jn kercken vnde kerckhouen vorfluchtich dorch des copmans gewalt gewordenn, dar in den hilligen gewygeden stedenn nenen frede gehath, men se angetalliget ore gudth genamen, se ock vth dem ryke Norwegen geiaget, dat de Schotten gar clegelyken clagende an ko: w: vnde syner gnaden rykesrederen, vnde oren schaden en togemeten vnde affhendi- cheit orer guder to xliij^m eyn hunderth marck geschattet, Dar vth ko: w: vnnde rykesrederen enstan mochte, mit dem koninge van Schotlande tosamende gebrocht werden, vnde de wanckende
- p. 16. copman des entgeldende worde, jtsulue were syner ko: w: vnde rykeszrederen nicht annemich dat de copman syne ko: mat: so int ende in last bryngen scholde, wuste ock nicht ko: w: desul- uen Schotten dar vthtowysende na dem se so weldichlyken dorch den copman aueruallenth beiegent, ock hedde syne ko: w: nicht boualen syner .g. amptman doctor Vincentz Lungen dat houetman, dat he sick sust scholde vordresten jemande auerwal^(?) todonde des hedde he neen bouel van ko: w: noch syner ko: w: rykesrederen Were doch beter gewest oft de copman be- swerynge gehath an ko: w: ore gebreck wol konden gesocht hebben vnde de armen lude szo gar clegelyken nicht auerual- lent gedan So wolde doch ko: w: gerne weten wo de szake
- p. 17. gestalt hedde allenthaluen mochte gestyllet werden, datsulue vor syne ko: w: vnde rykeszrederen hir jegenwerdich vptodeckende bogerende

Tor stunth is geantwerdet dorch Gerth Krudup Allergene- digeste durchluchtigeste hochgeboren here konyneck hochwerdi- gen erwerdigen werdigen gestrengen erbaren genedygen gunsti- gen heren, vp ko: w: syner gnadenn vorgeuent don laten, do ick int erste protestation mit mynen hirgeschickeden des cop- mans sendebaden bystenderen, oft ick my jegen ko: w: ampt- man doctor Vincentz Lungen vnnde des gemeynen copmans jenyge rede seggende, desuluen ock nicht to na edder to verne to schaden nadele gesecht hebben men ko: w: torkennen int

p. 18. beste genedich todudende des ick my vnde myne mede bysten- den van deszhaluen beholdenn

Genedygester here wy alsze geschickeden sendebaden des copmans hebben der szake neen bouel, ock hebbe wy des neenth wetenth dat ko: w: houetmann oft de copman den Schotten dar scholden auerual gedan hebben. Men it were wol

in fryszkem wetende, dat ko: w: rykesredere doctor Vincentz dar hen in Norwegen vor eynen houetman geschicket, ock mit ko: w: voerschryffte so wol ock des ersamen rades vnser heren an den copman to Bargaen gedan dat de copman ko: w: beuelzman bystendich tosynde, oft dar wes weddersplittinge scheende, also dat de koninges gharden by dat ryke Dennemarcken sampt dem ryke Norwegen na allem vormoge k: w: houetman tohant- p. 19.
 hauende, oft des wes gescheen dat de copman dem houetmanne dar jne byplichtinge gedan is vns nicht bewust, men allent dat wy ko: w: nu tor tyth antwerden kone wy nicht mher dar van seggen sunder allene dat me hir to Copenhagen vth horsage gehoret vnde vorfaren hedden, also dat de deken vp des konynges hues to sick de Schottenn getagen vnde by nacht slapender tyth eyn block hus vor den gardenn gemaket, villichte in der meyninghe dat se des koninges garden holden woldenn in der touorsicht, dat Jurgen scriuer mit etlyken schepen den hoff toentsettende ko: Cristiern tom bestenn, tar vth to markende, wen se starck geworden, so wy hir boricht synn de brugge wolden angesteken hebben mit vore de touornychtende, vnnde dar en .j. k. w. vaget vnde denn copman wolden vordreuen hebben vnnde vam leuende gebracht, so isz och beter doff sulkens vp .j. g. houetman vnde copman ore losze vornementen der Schotten, sze also *alsze sze, dar vth wolde ocek erwasszen syn dat j. k. w. dat ryke Norwegen nicht wol schode vnder der kronen van Dennemarken erlanget, men weth woll dat grote twestinge jm ryke Norwegen is, dar vmme is dat gantz van noden j. k. w. mit den rykeszrederen ith to synne begrype, ane twyuel is den Schotten wes bejegenth sunder orszake nicht gescheen, so hefft doctor Vincentz to hulpe junck vnde olt de he hefft konen krygen genamen, den Schotten vnnde .j. g. vianden wedderstanth to donde tegen ore bossze vpszate me hefft ock in gudem wete- p. 21.
 nende gekregen dat der Schotten guder synt prysz gedelet vnde dat se ore leuenth beholden hebbenn de Schotten vorwysset vorebret vnde vorsegelt nummer in tokamenden tyden dar vp to sprekende tosakende, Dar dat stede hebbende dat de antwerdeszman jegen den clegeren erschynende wyl ane jenige myshopynge wol jnt lichte kamen, szo .j. k. w. vaget doctor Vincentz Lungen ock szo wol de copman en betreffende des wol werden entleggen dat de vnschuldyge copman dar van nene last dra-

- gende, vnde de Schotten sust achterbakes bauen ore vorebreunge clacht vpbryngen schole nicht van werden syn des .j. k. w. ock rykeszrederen in bedenck geuen, huten wen de clocke to twen vren, synth wy boscheden by de heren rykesrederen vpt
- p. 22. radthus tosynde vnde der Schotten ore clacht tohorende, hebben wy vnse heren vnde de anderen stede geforderth. dar by to synde des sick vnse heren nicht geweygerth. Doch kregē wy itzunder bodesschop dat vnse heren weuellige dyngē vorgekamen vnde de her borgermeistere van Hamborch ock nicht wol geschicket de sake sick doch mochte vorstrecken beth am mandage edder dinxstedage tokamende denstlyken van .j. k. w. bogerende

K. w. fragde oft wy dar to Bargaen gewest, js syner .g. geantwerdet neen

- Hir vp hefft ko: w: berath myt syner .g. rederen gedan hir jegenwordich vnde nochmals laten seggen, dat wy dar to mochten trachten, dat de Schotten by dat ore kamen mochten.
- p. 23. vele vnkost voreblyuen mochte, dat de schepe dar jn Schotlanth hantterende, so wedderumme de Schotten mancket den Dudeschenn nene schepe mochten rosteret werden, wente des konynge herholt Johan Dicson war hir torstede van heren, ko: van Schotlanth dat de szake mochte bygelecht werden in fruntschop, edder sust de arme lude aftowysende dat se van hir reysen mochten dat ore were en genamen dat se nicht de therynge hadden lange hir to liggende vp vnkost, ko: w: were to freden dat de sake rouwelken stunde beth am mandage edder dinxstedage negest tokamende

- Des hefft me syner k: w: hochlyken vnde denstbarlyken dancseggyngē gedan, vnde ko: w: mit syner .g. rederen stunden vp vnde k: w: streckede vth syne hant vns gedan dar beneffen
- p. 24. de die bysschoppe her Mansz Goye vnde itlyke ander rykeszredere dar de jegenwerdich vp de rege stande vnde gyngen van slote jn vnse herberge

Wo wy by k: w: gefaren lete wy dorch vnse scryuer Erasmus Boddeker vnse heren itsulue vorwytylyken des weren se gefrouwet do hadden ock vnse heren de beyden heren van der Hoye to gaste, alse Johan vnde Erick gebrodere etc.

10 Julij.

Dominica .x. Julij

11 Julij.

Lune xj Julij

Lauede vns her Ouō Vincentz der Schotthen clacht to schaffende

Na middage schicke vns her Ouo de clacht de lete wy vth copieren

Vp den auenth sande vns her Otte Holgerssche eyne p. 25. vebock to frunlyker gaue, js em danck gesecht

Martis xij Julij

12 Julij.

Dede wy vnsen heren vnderrichtinge wo wy in ko: w: jegenwerdicheit gefaren am sonnauende vorganghen

Vnse heren radessendebaden heten vnse gebreke .M. Pawel tovorantwerden ore wyszheiden wolden dar jn szeen

Mercurij xiiij Julij

13 Julij.

Weren de heren radessendebaden by vnse heren in ore herberge, ock was do des copmans gedacht

Na middage reden de heren van Hamborch passeren

Jouis xiiij Julij

p. 26.

14 Julij.

Vormiddage weren de heren radessendebaden vpt sloth to Copenhagen to rade

Na middage quam de here graue van Hilffuensten mit syner selschop to Copenhagen¹

Vp den auenth to voren dede wy sendebaden dem w: heren doctorj Detleue Reuentlo flytige vnderwysynge wo de Schotten gehandelt, vnde worth by na vorhalet so ko: w: to uorstande gegeuen worth am sonnauende vorgangen, lauede vns syne leue des copmans beste to donde by k: w: des wy em danck gesecht

Veneris xv Julij

15 Julij.

p. 27.

Dede wy anrorynge by vnszem heren borgermeistere des copmans gebreke haluen, sade de here borger: me scholde to freden syn des scholde mit dem besten gedachten werden

Na myddage reeth k: w: vpt rathus vnde des keysers geschickeden erschienen ock al dar

To vyff vren reden des keysers geschickeden wedder in ore herberge

Sabbato xvj Julij

16 Julij.

Worth mher flyt angekeret des copmans haluen kregge wy berichtynge des heren ko: canceller hedde gelauet an k: w: to dragende etc.

17 Juli.

Dominica die xvij Julij

p. 28.
18 Juli.

Lune xvij Julij mane

Weren wy sendebaden by dem heren borgermeister in des Hilligen Geistes kerken vnde wyder vorderynge gedan fruntlick byddende, dat des gemeynen kopmans mochte gedacht werden. vp de mede dat sendeboth to Bargaen mochte vor sick gan wente dar were mercklick angelegen, sede syne erbarheit dat he suluen by dem heren canceller geweest mit em rede dar van gehath, de wolde syn beste don by k. w., me were vorhapende des keyzers sendeboth scholden morgen affgericht werden

19 Juli.

xix Julij

Vp den morgen to achten gyngen de radessendebaden vpt sloth to rade

Tor vespertydt weren de her canceller in staedt des konyn-
ges eyn bysschop in stadt der rykesredere vnde de beyden bor-
germeisters Lubeck vnde Hamborch in stadt de Stedere to den
heren sendebaden des keyzers etc. in ore herberge jn Albrecht
van Gochs hus in handelynge

20 Juli.

Mercurij xx Julij

Vormiddage erschienen, k. w. rykesredere radessendebaden der stede vpt rathus to x slegen quemen des keyzers sendebaden ock aldar

To xij slegen worden des keyzers sendebaden to perde in ore herberge gebrocht

Do de klokke to enem slage worden wy des copmans sendebaden vpt rathus geesschet der Schotten oren losen grunth vnde clacht tohorende, syn wy dar erschienen vnde affgewyset dat me vns wedder esschende worde

To iij gyngen de heren radessendebaden in ore herberge vnde geleydet etc.

p. 30.

De here konynck to vyff slegen reeth wedder vpt sloth

Scot

Jn vnser heren borgermesters herberge synt wy des copmans sendebaden geuolget vmbē touorstendigende vnser warfe haluen de here borgermeistere behelt vns tor maelydt jm anbegynne vns touo(r)stande geuen dat de Schotten ore clacht hedden laten lesen jn bywesent rykesrederen vnde der Stede so de sulue angetagen mit oren byplicheren Hinrick Krummendick etc. her Thomas van Wyckeden na besprake vnde rypem rade

geantwerdet dat der Schotten clacht nicht anto(ne)mende sunderen doctor Vincentz Lunge were jegenwordich de sick der sake ane jenich mangel wol worde myt reden vnde guden gelympe affwysen doch dar mede vorhalet dat de Schotten byplichtinge gedan den konynges hoff tegen k. w. itzyger tydt, konyneck p. 31. Cristiern togeualle wedderstanynge gedan dat se ock vth dem ryke gewysset, ane orsake nicht gescheen, hyr worde vth rysen dat de sake nicht nu tortidt vorenenth konde werden, men me moste de sake wysen an den hochwerdigisten heren bysschoppe to Drunten vnde gestrengen rykesrederen jn Norwegen de szake touorhorende etc.

Gysteren vp den auenth hadde her Thomas trefflyke rede gehat myt dem canceller van des kopmans wegen dat se forderynge krygen konden vmme sware kost touormydende. Me were nicht nyes bogerende men dat olde tobeholdende, dat me ock gehalten wolde hebben

Ock sede her Thomas dat Hinrick Krummendick den Schotten byual gedan, vnde by en gestanden vp rathus vor de heren samptlick. Dem heren borgermester is demodygen gedancket mit denstyker erbedynge des copmans wegen vnde bleuen myt syner erbarheit den auent vnde weren alle frolich. Deo sit laus p. 32.

Jouis xxj Julij

21 Julij.

Her Ouo Vincentz sede vns an to xij slegen to wachtende vp rathus der Schotten clacht, js itsulue vnsen heren vorkundyget de leten vort toseggen den anderen heren radessendebaden

De wysse tydt toerlangende senden wy vnsen schryuer an heren Ouo vpt sloth, her Ouo leeth vns affseggen, so worth vnsen heren ock affgesecht vnde den heren radessendebaden hutten dar nicht vp to wachtende

Ock leeth her Ouo vns seggen dorch vnsen scryuer dat k. w. vnde rykesredere beslaten hedden de Schotten wedder to wysende an de heren rykesredere in Norwegen de sake touor-tastende dar en walt wedderfaren were enen scholde recht scheen were idt ock myt rechte gescheen denne alsze denne p. 33.

Her Ouo hadde sick horen laten, doch vorhen van em gehort dat de Schotten de sake wolden bryngen vp synen broder vnde wedderumme vp den copman, dar vth to merkende dat se gantz wanckelmodich weren vnde schyr vorsuffet hedden sze nicht tohardynge

22 Juli.

Jn die Magdalene xxij Julij

K. w: vnde rykesrederen vormiddage vpt rathus to rade beth de clocke vyue vnde nene fromde heren sendebaden dar mede

p. 34.

23 Juli.

Sabbato xxij Julij

Vormiddage weren de heren radessendebaden vpt sloth to rade, vnde de heren wedder affgynge volgeden wy wo billich vnde deden jn de herberge anrorynge vinne vnse warfe hefft de here borgermeistere gesecht vns mochten to freden geuen. it scholde myt flyte betrachtet werden

Vp den auent to vij leth k. w. Seuerin Norby scriuer Steffen wedder jn setten ock enen borger van der Wysmar Hinrick Durekop de schult gegeuen breue van k. Cristierne an Seuerine hedden js so befunden vnde de breue worden vpgebraken, dar vth vorstanden k. Cristiern bose gemith

p. 35.

24 Juli.

Die dominica xxiiij Julij

Tor vespertydt gynge de heren radessendebaden vp sloth vnde to sossen wedder aff

25 Juli.

Lune xxv Julij fuit dies sanctj Jacobj apostolj

Vormiddage weren de heren rykesrederen to samende

Na myddage weren wy sendebaden by dem heren borgermestere deden wyder vorderynge, ratslagender mathe vpt lange dat hyr eyn schyp were dar mede Hans Ebbrecht sick van hir to Bargaen tobeualende dat k. w. mochte confirmeren vnde ratificeren des copmans priuilegia van konyngen to konyngen genedich gegeuen etc. konde me wes nyes erlangen it stunde by k. w. vnde besunderen an rykesredere in Norwegen vnder k. w.

p. 36.

anhangende segele dar jnne de copman vortrostynge touorstendygende dem gemenen besten to gude hefft de here borgermestere kortes berades gesecht ock bewagen dat itsulue ene gude meynynge, dat sulue wolde syne erbarheit in gudem gemethe dragen vnde an k. w. bringen etc. vnde sede vns wy scholden vnse priuilegien boeck mede vpt sloth nemen mit des copmans gebreke dem so gescheen vnde her Ouo Vincentz sick ock nu vorm her borgermester hadde laten horen syn beste ock to donde b(y) k. w. vnde rykesrederen, vnde vth vnser borrichtinge her Ouen ock gude meininge gesecht des sick de he(ren) borgermestere gefrouwet

Tor vespertydt to twen slegen synt de heren radessende-
 baden by k. w. vnde den rederen erschienen vnde wy volgeden p. 37.
 nach bouel des heren borgermeisters mit vnsern priuilegien vnde
 artikelen oft wy scholden syn vorgekamen

To soss slegen synt de heren radessendebaden van slate
 gegan vnde wy volgeden vnsern heren, vnde de here borger-
 mester gaff vns touorstande, dat des copmans gedacht were,
 vnde k. w. vnde rykesredere hedden beslaten dem copmanne an
 de heren rykesrederen Norwegen touorschryuende myt enem
 openen breue mit k. w. anhangende segele dat de heren rykes-
 redere Norwegen den copman ernstlick by ore olde rechtlicheide
 olde gewonte ock priuilegia hantdeden bypflichtinge ock bescher-
 mynge to donde beth ko. w. de priuilegia olde herlicheide con-
 firmeret vnde beuestet ock vpt nye touorgunnende des von no- p. 38.
 den syn wyl, to bate vnde vordele dem ryke Norwegen vnde
 dem gemeynen besten, vnde k. w. wyllen twe rykesredere ock
 senden in Norwegen dar konde de copman woll by ertogen oft
 se gebreke hedden, De kronynge worde ock villichte in verteyn
 dagen scheende, dar were mercklick arbeit in gescheen van den
 Steden,

Vnde vorth .M. Pawel boualen dar mede int toszeende ange-
 nomen Dem heren borgermeistere is mit flitiger erbedinge des
 dancksegginge gedan nach geboer vnde bleuen vp den auent by
 dem heren borgermeister nach synen begerte vnde drogen des
 eyn guth gemothe samptlick der guden tydyng. Deo sit laus.

De Hollander vnde Brabander kregen van k. w. vnde rikes-
 rederen eyn guth ende mit den Steden eyndracht nicht by k. Hol.
 Cristiern tostande etc. beth Martinj negest worden se darumme p. 39.
 tho samende kamen

Die Martis xxvj Julij

26 Julij.

Vormiddage weren de rykesredere jm Hilligen Geiste to rade
 Na myddage weren de rykesredere vnde de radessendebaden
 by k. w. vp sloth to rade

Deden wy vorth in der Schotten sake fragent wo de gestalt
 hedde sade vns syne S. her Ouo dat der Schotten clacht nedder-
 fellich geworden vnde de suluen godt sy geeret nene fruchtbar-
 heit hir erlanget. Hadde doch k. w. mit siner g. rykesrederen
 beslaten dat de Schotten wedderumme vorschreunn an de heren
 rikesrederen to Norwegen de sake touortastende oft den Schot- p. 40.

ten vnrecht gedan were gelick vor vngelick beiegen schole weret en mit rechte gedan den als denne wo recht is wedderfaren moge. Her Ono Vincentz sede de rese mit den geordenten redere in Norwegen were affgeslagen

Wyder flyt vorgewendet by dem secretario der schryfft haluen gysteren dorch den heren borger: Ingebrecht sede M. Pawel it were dem canceller gesecht de meyninge to beramende. ock wolde syne leue des gedencken

De erbare here Thomas van Wickeden hefft ock gelauet flyt antokerende de schryfft moge enen vorthganck hebben na belenynghe k. w. vnde der redere

p. 41.
27 Juli.

Mercurij xxvij Julij

Js dorch vns mher vnde mher flytes vorgewendet vormiddage na middaghe by dem heren borger: dem canceller mester Pawel vmb de breue toerlangende

28 Juli.

Jouis xxviii Julij fuit dies Panthaleonis

Vormiddage is flyt gedan by dem canceller vmb den wylle breeff Namiddage reysede k. w. to Callengeborch

Vmb trenth dren vren krege wy den wyllebreff vnde wech breff szo reysede Hans Ebbrechtes vp den auent to Wagen in schippe Greger Borcken. Godt geue beholden reyse

Borch.
p. 42.

Vor dem wyllebreff worth gegeuen dem canceller achte gulden Rynschs in golde

29 Juli.

Veneris xxix Julij fuit dies Olauj regis

Gisteren konde Greger Borcke nicht rede werden wente em veylede eyn ancker

30 Juli.

Sabbato xxx Julij

Lepen hir to Copenhagen dorch den Sunt vefftich schepe Hollanders oft den Sweden gelyngt mogen se mumme schansse erlangen hebben se anders gudt gelucke

31 Juli.
p. 43.

Dominica xxxj et vltima mensis Julij

1 Aug.

Lune prima mensis Augustj fuit dies cathedra (o: vincula) .S. Petrij

2 Aug.

Martis secunda mensis Augustj

Weren de heren radessendebaden to samende vormiddage in dem Hilligen Geiste

Mercurij tercia Augustj

3 Aug.

Weren de heren radessendebaden to samende by dem heren
borgermestere Thomas van Wickeden vp den morgen to rade in
der Stede gebreke

Jouis quarta Augustj

4 Aug.

Worth flyt angekeret vmbe de confirmation

Veneris quinta Augustj

5 Aug.

K. w. quam wedder to Copenhagen

Sabbato sexta mensis Augustj

p. 44.
6 Aug.

Her Thomas van Wickeden was allene by .k. w. vpt sloth
wol ene gude stunde lanck

Spade vp den auenth worth gekofft ½ tunne carsseberen
vam Sunde vnnde gantz fersschs

Dominica die septima Augustj

7 Aug.

Des morgens to souen sanden wy dem heren konyng ton
eren ene grote molde uul carsseberen worth syner .g. dorch
Erasmus Boddeker vorantwerth vnde weren syner k. w. gantz an-
genamen, de anderen an vnse heren vnde anderen guden frunden

Vp den suluen dach was de kronynge, konyneck Frederickes p. 45.
to Copenhagen jm dome. Godt geue dem gemeynen besten moge
gescheen syn

Martis nona Augustj

9 Aug.

Weren de heren rykesredere by k. w vpt sloth to rade
beth to twen

Namyddage deden wy mercklick flit vmbe de confirmation,
(leten² wort beramet dorch vnser scryuer vnser dunckens, gyngen
mit den schryfften to M. Pawel, dem de artikel jm dele beha-
geden vthgenamen von der Jslandesschen reyse, de sulue scholde
stande blyuen vmbe der Hamburger wyllen de nu groth gehoer p. 46.
hedden by .k. w. vnde moste berouwen beth de heren rades-
sendebaden der Stede to Lubeck vorgadderth etc.

Vp den auent quam her Smyterlouwe vth Sweden to Copenhagen

Mercurij x Augustj fuit dies .S. Laurentij

10 Aug.

Vp den morgen weren de heren radessendebaden jn der
Lubesschen herberge to rade vnde her Smyterlouwe brachte jn
sine warfe vth Sweden

Namiddage weren se tho rade vpt sloth by ko. ma':

- Jn dussen suluen dage quam hir enkede tydyngge dat de carspel buren in Schonssyden an de grense Sweden to hope vordadderende jn enem holte, nhemen myt sick enen schryuer,
- p. 47. vnde koszenn enen konyneck, vnd jderem carspel vyff mans, weren xv mans, vnde boaloten idt also welkere mancket den xv mans gekaren worde den wolden se holden vor enen konyneck vnde horsam syn so sick dat egede de anderen xiiij mans de auer bleuen scholden syn des konynges rathgeuers vnde drauanten, dem so gescheen. Etlyke vam adel kregen dyth to weten vnde leten den gekaren konyneck mit twen drauanten grypen. vnde worden hir tho Copenhagen gebrocht vpt sloth vnde jn den tornne gesath, de anderen worden ock so voruolget vnde dyt schach vngeferlich viij. dage vor der kronynge konyneck
- p. 48. Fredericks. Do des heren konyneck Fredericks kronynge gescheen, am dinxstaghe worden de bure so voergescreuen fencklick gesath etc.

11 Aug.

Jouis xj Augustj mane

Rykesredere vnde de heren radessendebaden weren jn Hililigen Geiste to rade

Na myddage worth flyt angelecht vmbe de confirmation

12 Aug.

Veneris 12 Augustj

Worth mher flytes angekeret vmbe de confirmation me konde nictes beschaffen

p. 49.
13 Aug.

Sabbato 13 Augustj

Worth flyt angekeret vmbe de confirmation sede de here borgermeistere me scholde tho freden syn beth in de tokamenden woken

14 Aug.

Dominica 14 Augustj

15 Aug. Lune quintadecima mensis Augustj fuit festum assumptionis diue virginis Marie

p. 50.
16 Aug.

Martis 16 mensis Augustj fuit dies .S. Rochj

Worth nictes beschaffet wo wol doch flyt angekeret

17 Aug.

Mercurij xvij Augustj

Ante meridiem recesserunt Hamburgenses versus Hamborch Tho enem slage gynck de here borgermeistere vpt sloth to rade

De here borgermeistere sede wo .k. w. vnde syner gnaden redere gesecht dat de confirmation nicht eer konde gescheen eer p. 51. de konynghe tho Norwegen gedan were denne als denne etc.

Vp den auenth brochte wy des copmans priuilegia, de suluen jm dele worden dem heren burgermeistere ock de wylle breeff vorgelesen, hefft doch de here borgermeistere gesecht me scholde etlick berades dar jnne don beth. morgenn

Huten krech ock des copmans sendebade Hermen Houeman boscheyt der schepe haluen de Tyle Gyseler genamen etc. Am sondage thokamende de here konyneck vnnde rykesredere wolden dar jnn szeen

Jouis 18 Augustj mane

p. 52.
18 Aug.

Weren wy by dem heren borgermeistere ock by dem secretario Paulo wort vnse guddunckent vorgegeuen dat k. w. gelauet na der saluynghe wolde confirmeren, were wol van noden de wyllebreeff ene voranderinge kreghe jm tytell des koninges ock int ende dar ock mochte mede jnstan to straffende de auertreders des copmans priuilegia na dersuluen jnholde etc. beuol de here p. 53. borgermeistere .M. Pawel mit vns togande an dem heren canceller dem so gescheen vnde behagede den heren borger: de meyninge gantz wol

De here canceller vp vorgeuent M. Pawels vnser jegenwordicheit den wyllebreeff gecorrigert szo me szeen mach vnnde vmme geschreuen worden

Thoe vesperdyt kreghe wy den breff, k. w. to Dennemarken dem Copmanne to Bargaen gegunth mit enem artikel de tegen p. 54. priuilegia frygheyde don schal me straffen jnholde dersuluen, so dem copmanne van syner gnaden vorfaren gnedigen gegeuen vnde gegunth, worth noch twe goltgulden gegeuen jn de cancellie

Frydages 19 Augustj

19 Aug.

Seden wy Gerth Krudup vnde Erasmus Boddeker dem heren borgermeistere Thomas van Wyckeden dusent guder nacht vnde beuolen syne E. gode almechtich in luckselygere wolfart woltofarende des vns syne strengicheit ock gode beuol woltofarende vnde scheyden sust van em vnd dem secretario etc.

Eodem die

p. 55.

Do de klokke to eynem slage was vp den suluen dach ffore p. 55. wy noch beth to Koke. Godt geue mit suntheit jn luckselyger wolfart wol tofarende. Amen.

28 Aug. Martis 23 mensis Augustj am auende Bartholomej apostoli Dinxstedages vp den auent to souen quemen wy sendebaden des copmans alse Gerth Krudup vnde Erasmus Boddeker van Copenhagen van der dachfart tho Lubeck. Deo sit laus in euum. Amen

Τελος

Paa Forsiden af Pergament-Omslaget staar: De Kopenhagensche reces vp dat kunthor tho Bargaen jn Norwegen betreffende vnde geholden anno domini etc. xxiiij. — Indsiden af Pergamentet indeholder den nederste Del af et Notarialinstrument. Foran Dagbogens første Blad er indheftet et Blad Papir, beskrevet med Latin af grammatisk Indhold.

¹ Paa en mellem p. 26 og 27 indheftet Papirseddel staar: Dat sendeboth to Lubeck was De greue van Hyluensten — Doctor Gudenhusen nuncijen jmperatoris — Hollander vnde Brabander — Mester Cornelius — Mester Jacob de Voech — vth Engelanth — Her Johan Backer ritter — M. Ambrosius Storm. — ² Fra [igjen udslettet.

Kong *Henrik VIII* af England erkjender Modtagelsen af Kong *Christiern II*s Brev og har, efter at have hørt hans Kantslers (*Klaus Pederssøns*) Fremstilling, givet Svar herpaa og lover at være ham en god Ven.

Efter beskad. Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Müncb. Saml. No. 968. Brevform; Helark, Patent, udvendig forsegl. m. et stort, rundt Segl i rødt Vov.

424. 28 August 1524. Ved Farnham.

Henricus Dei gracia Rex Anglie, et Francie, fidei defensor. ac Dominus Hibernie Serenissimo principi Domino Christierno eadem g[racia Rex Dacie, S]wecie, Noruegie, Sclauorum, Gothorumque Regi, Duci Sleswicensi, Holsacie etc. Comiti in Oldenburg e[t Delmenhorst fratri et Co]nsanguineo nostro Carissimo Salutem, fraterneque dilectionis incrementum, Accepimus vestre Serenitatis l[itte]ras] omnes solent, tum propter egregiam, ipsius erga nos uoluntatem, tum etiam, quod pro dicunt, gratissime nobis extiterunt, easque ubi perlegissemus, accurate intelleximus que [vestre Serenitatis] Cancellarius eius nomine nobis exposuit, ad singulaque responsum dedimus quod ab illo fid[elissime et] diligent[issime ex]positum iri neutiquam ambigimus, adnitemurque ut in vestre Serenitatis negocijs omn[ibus] boni fratris] opti[m]ique amici officio minime desimus. Que felicis-

sime, ac diutissime valeat. Ex [Moro? ¹] apud Farnam Die xxviii.
Augusti. M. D. xx iiij:

(Egenhændigt:) Vester bonus frater et consanguineus

Henry R.

(Nederst tilhøre:) Petrus Vannes:

Udskrift: Serenissimo atque Jllustrissimo principi Domino
Christierno Dei gracia Dacie, Noruegie, Swecie, Sclaurorum,
Gothorumque Regi Duci Sleswicensi, Holsacie etc. Comiti in
Oldenburgh etc. fratri, et consanguineo nostro Carissimo

Bagpaa med en anden Haand: litteras litteras

¹ Jfr. Dipl. Norv. X No. 427.

Kardinalen af York (*Thomas Wolsey*) meddeler Kong *Christiern II*, at han i
Forening med Kong *Henrik VIII* har læst hans Brev, og at denne ikke
vil svigte ham som Ven og Broder, men beder ham undskyldte, at han
ikke kan skaffe ham det begjærede Skib, da han selv er indviklet i alvor-
lige Krige.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1270). Brevform;
Helark m. Spor af udvendig Forsegling med Ringsignet i rødt Vox.

(Trykt i Allens Breve og Aktst. S. 289 f.).

425.

28 August 1524.

London.

Serenissime atque jllustrissime Rex, et Domine Domine mi
colendissime post humillimam commendationem. Gratissimo animo
jnuctissimus Dominus meus Rex, et ego vestre Serenitatis litteras
perlegimus. ob id maxime quod eius incolumem ualetudinem
nunciabant, admodumque hec Regia Maiestas indoluit, dicte
vestræ serenitatis res non usque quaque aduersariorum perfidia,
ex sententia succedere, que ut in melius quandoque corrigantur,
boni fratris, optimique amici officio neutiquam deerit, quemad-
modum ex suo Cancellario vestra Serenitas uberius cognoscet,
De navi autem, quam ipsa petierat, Serenissimus Dominus meus
Rex, maxime dolet, quod propter grauissima bella, quibus undi-
que nunc est implicitus, nequeat vestre Regie Maiestatis desyderio
satisfacere, nauali etenim presidio ad res suas tuendas illi maxime
est opus, eam idcirco uehementer rogat, ut hoc suum responsum
in bonam partem accipere uelit, qua profecto excusatione, minime
uteretur, nisi rerum status, in quo impresentia uersatur, illud

maxime exposceret, Et fælicissime ualeat. Serenitas vestra, cui me humillime commendo Londini. Die xxviiij, Augusti. M. D. xxiiij.

E. V. Serenitatis

Humillimus seruitor

(Egenhændigt:) T. Car^{lis} Ebor.

Udskrift: Serenissimo atque jllustrissimo Domino Regi Dacie etc. D. meo colendissimo

Concept til Kong *Frederik I.s* Stadfæstelsesbrev paa tidligere *Privilegier* for *Hansestæderne* og *Hollænderne* med Hensyn til deres Handel paa *Norge* og *Island*, medens de skulle afholde sig fra Handel paa *Hetland* og *Færo*.

Efter Orig.-Concept p. Papir i Bergerfarernes Arkiv i Lübecks Handelskammer. Halvark uden Forsegling. (Jfr. Willebrandts Hansische Chronick III p. 88 f. og Dipl. Norv. V No. 1042).

426.

[August 1524.]

[Kjøbenhavn.]

Forma confirmationis priuilegiorum mercatorum Bergensium

Wy Frederick von gots gnaden etc. bekennen vnde betugen openbar jn vnde myt craft dusses breues dat wy vth sunderger gunst gnade vnde toneginge so wy vnde vnse ryke tho den ersamen borgermeisteren radtmannen borgeren copluden deneren vnde jnwoneren der Wendesschen stede also Lubeke Hamborg etc. vnde vort allen anderen steden van der Dudesschen Hense hebben, ock vmme mergliker vnde mennigerleye denste vnde wyllen so se vnser vorfaren vns vnde vnsem ryke gedan vnde noch don mogen myt fryem wolberadem mode ock na rade vnde vulborde vnser vnde vnser rikes Norwegen reder hyr naben. also der erwerdigester erwerdigen [gestrengen¹ hochgelerden² gestrengen vnde erbaren heren heren N. ertzebisschuppe to Drontheym pawestliker hilliger legat. heren N. etc. vnde mer anderen vnser vorscr. rykes Norwegen rederen, den vpgenanten steden oren borgermeisteren radtmannen borgeren copluden deneren vnde jnwoneren alle vnde jslike ore priuilegia rechticheyde fryeheyde olt herkomst vnde gewonte so se sampt vnde besunderen van vnser zeligen olderen vnde vorfaren koningen to Norwegen gehat gnedichliken gegeuen vorsegelt vnde vorebriet Dat se der to orer vnde gemelten vnser rykes wolffart vnde nutticheyt na jnholde aller vnde isliker orer puncte vnde artikel van

vns vnser vnde vnser nakomelinge vogeden amptluden vnde toleren hyr namals [gnedichlick¹ vngehendert geneten vnde gebruken mogen vnde scholen, bestedyget vornyet beuestet ratificert vnde confirmert hebben. Bestedigen vornyen beuesten vnde confirmeren also jegenwordich jn vnde myt craft dusses vnser breues. Willende dar neffen, vnde vth sunderger myldicheyt gemelten steden den oren vnde oren nakomelingen vor lenende dat se hen vorbath darsuluest to Bergen de Dudesschen ampte vnder des copmans rechticheyt hebben vnde dar to ore egen huse auer Strant belegen na older gewonte rowlich beholden scholen etc. Cum alijs et singulis articulis retentis.

Ock scholen de [alle¹ vorscr. stücke puncte vnde artikel [scholen den¹ allen anderen priuilegien rechticheyden van vnser vorfaren koningen to Norwegen den steden vorhen gegeuen vn-uorfenglich syn dan desulue by vullenkoemer macht vnde werde blyuen⁵ [allet sunder argelist vnde geferde¹ oft ock van vnser vorfaren koningen to Norwegen off s [enige¹ jemande enige priuilegia oft breue des erscr. steden [um?] oren priuilegien fryeheyden vnde rechticheyden to vorfange gegeuen dat de myt dusser vnser confirmation gedodet cassert vnde ene vnschedelich scholen syn allet sunder argelist vnde geferde. Gebeden darum allen vnser vogeden amptluden vt in fine articulorum.

De Dudeschen ampte etc. huse auerstrant etc. rowlich beholden. Ock schal de copman to Bergen darsuluest gnedichlich gehanthauet vnde myt neynen vmplichten oft volck vth to maken belast edder ock sust in seiner rechte walt [van gestliken, oft wertliken⁴ nicht vorhindert werden.

Wy wyllen ock de priuilegia wo vnse herre vader ko: Cri-stiern dem copmanne tegen der Hollander vnde ander butenhensessche vnwontlike segelatie vnde hanteringe jnt rike to Norwegen jnt iare⁵ gegeuen by gantzer vullenkomener macht vnde werde, gehalten, vnde wes [dar¹ den Hollenderen [oft¹ van vnser vorfaren ko. to Norwegen entegen gegeuen genslick cassert vnde vornichtet hebben so wy ock casseren etc. in craft dusses breffes also dat gemelte hynfurder nicht anders dan vpt olde allene myt twen schepen to Bergen kamen vnde jn twen garden by stücken vnde summen vnde neyner cleynen wucht oft mate touorkopen by [vnser ko: gn.¹ vnser vngnade vnde swerer straffe.

Jtem der schippbrokigen vnde zedriftigen guderhaluen willen wy den artikel in etwan ko. Cristiern priuilegien anno xiiij dar vp gegeuen hijr myt vornyet vnde ratificert hebben.

Wy willen ock de vorsegelingē dem copmanne vp de Islandesschen reyse jnt jar⁵ gegeuen [vmme¹ vth orsake dar jnne vnder bogeren anetogen ernstlick geholden [hebben¹ vnde hijr myt ock ratificert [hebben¹ vnde oft van vnser vorefare dar tegen enige ander [schre¹ breue edder scrifte gegeuen van neyner werde geholden hebben [vnde scholen sick⁴ Dergeliken der eylande Hetlande vnde Verho [nicht tobekoken by verlust der priuilegia vnde fryheyt nicht tobekoken¹ entholden vnde Bergen also dat rechte markt bekoken by pene vnde straffe in dem [priuilegio dar¹ voren. priuilegio begrepen.

Wy willen [vnde beden¹ ock dat des copmans schulde vorheren(?) broke [scholen¹ gan [sunder argelist edder exceptie¹ vnde dem copmanne van sinen schulderen se syn Nordensch ofte Dudesch syne schulde na gebor betalt scholen werden Dar by neyner list [exceptie edder¹ exceptie [togebruken¹ edder vorboth heyme(likē?) oft openbaren to gebreken.

Jtem also [sick¹ denn itlike Dudeschen dem kopmanne [schuldich synde¹ to Bergen ock in Dudesche lande schuldich synde. sick vaken van der Brugge by de Nordenschen geuen vnde nictes [to¹ betalen so willen vnde beden wy alle vnser vogeden vnde anderen vnder saten geistlich vnde wertlick dat sick numment vndersta desuluen [jm rike¹ tegen des copmans willen vptoholden dan [dersuluen myt rechte straffen vp sy[ne]¹ [vp geborlige⁴ forderinge myt rechte straffe edder genslick vth dem rike wise [Ock [schal] de copenschup allen Nordenschen vnde Dudesshen fry syn so dat [anders] numment enige copenschup egen maken. Dar to schal sick vnse vogede] vnde ander entholden vth den schepen vp dem lede liggende wes tokopen dem gemeynen copmanne to uorfange¹. [Ock schal vnde mach de gemeyne copman in allen vnser hauen fry kopen vnde ghedan wes eme van noden sunder vorletinge eyns yderen⁴ Dergeliken [dat sick¹ [scholen⁶ de Hollan[de]r Schotten vnde ander vth den boten vnde norderfare schepen oft boden blyuen ore copenschup myt besemeren oft der geliken todryuen.

¹ Fra [igjen udselettet. — ² Ordet er understrøget og skal maaske udgaa. — ³ Stykket fra Afdelingens Begyndelse og hid er tilskrevet i Margenen. — ⁴ Fra [tilskrevet i Margenen. — ⁵ Aabent Rum. — ⁶ Fra [tilskrevet over Linien.

Dronning *Elisabeth* beretter Kong *Christiern II* om sine Forhandlinger med Statholderinden af Nederlandene, Fru *Margrete*, der kun venter paa M. *Lambert (Anderssøns)* franske Oversættelse af Kongens Forestilling for at kunne give Dronningen Svar, hvorfor denne først den følgende Dag kan komme til Kongen, der bedes at forblive i *Veere*; hun skal da meddele ham sin Fasters Ytringer om *Luther* og *Hannarts* Udtalelser om Kongens Sager.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3625). Brevform; Halvark med Spor af udv. Forsegling med rødt Vox. Egenhænd. (Trykt i Allens Breve og Aktstykker etc. S. 294 f.). (Jfr. Dipl. Norv. XV No. 248 og 249).

427.

5 Septbr. [1524.]

Brüssel.

Myn ydmygelygh kerelygh helssen ether nade ayl tyd tyl foren screued med wor here ayler kereste here gyuer jegh ether nade til keyne ded jegh hauer taled med myn far søster och gyuet ether nade erynge tyl keyne da hauer hon soyrt megh ganske [wel¹ wel po dy erynge so ad ner hon fanger ded screft som ether nade seynder hyne da uel hon gerne gøre aylt ded hyne er [mou¹ muelycht ad gøre och hauer hon loued megh got soyrt ayler kereste here mester Lambert hauer yke eynnu lade scryue ded po fransoys heylers haude jegh fot myn afskyed y aften och syger hayn ad ded blyuer uære y afte [ded¹ der fore kayn jegh yke kome før y morge och yke heyler scryue ether [nad¹ nade noged soyrt po dy erynge ayler kereste here hauer myn far søster [screu¹ taled ganske yle tyl megh [om¹ och hauer hon taled møged om Luter som jeg yder myere wel syge ether nade ner jegh komer tyl ether nade y morge och hauer jegh taled med Hanart jegh vel self syge ether nade [wad¹ hurom ayl tyngeste er jegh beder ether nade ded ether nade vel blyue der y Fyre yntyl jegh komer tyl ether nade her med ether nade deyn ayl som mektegeste gud befalendes screued y Brysel v dag y Setembr

ether nades høstrue

Elysabet

Vele myn farsøster yngensluynde haue ether nade for høfs-mayn vel jegh self syge ether nade var fore vel jegh yder myere forhøre wad hon hauer y syne och syge ether nade ded

Udskrift: Au roy monsyneur et mary.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: myn frwes nades breff til K M^t

¹ Fra igjen udslettet.

Paulus Petrus Kempe tilskriver Kong *Christiern II* et Trøstebrev med Forklaring over Velsignelsen ved at paalægges Herrens Kors og oversender ham en liden Bog, da han ikke, uagtet indtrængende Henvendelser til *Lucas Maler (Cranach)* og *Martin Luther*, har været istand til at opdrive det nye Testamente, som denne først antager vil kunne udkomme ved Pinsetider. Den gjennem *Georg Spalatinus* fremkomne Pengeforsendelse er ikke naaet uskadt frem, saa at noget deraf fattes.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 979). Brevform: Helark, der formentlig har ligget i en Convolut, som nu mangler.

428. 26 Septbr. 1524. Wittenberg.

Christierno Illustrissimo Danorum Sueuorum etc. Regi adeoque suo secundum deum Mecenati liberalissimo gratie et pacis in Christo plurimum P: P: K: D:

Locabant olim eruditissima ingenia Serenissime Rex haud in extrema felicitatis parte. si vel a preclaro viro aliquo contingebat salutari laudarj vel ad familiaria colloquia nonnunquam inuitari. quanto nos beatiores qui abs te Rege Sereniss: adeoque tantam apud cordatos omnes eosdemque vere pios laudatissimo non modo talibus Regie Celsitudinis dotibus ornatur laudamur et fruimur verumetiam liberalissimis eisdemque vere regiis adiuuamur. litteris quasi renascimur et incumbimus, quam vsqueadeo regii candoris tui inexhaustam liberalitatem. non hesitamus non admiraturos omnes Partim quum nullum nobis persuademus fuisse seculum huberrimis Heracliti illius Ephesii lachrimarum riuulis hoc nostro incorruptissimo dignius. Quantule enim dulcissime pacis (bonorum omnium alumne) partes incontaminate relinquuntur Nusquam enim non impii quidam spiritus in pernitiam diuitum simulac pauperum. quasi Stigia quedam Erinis celum Mare addamus etiam terram confundunt Partim quum hec pestilens Hydra cui nisi immundissima sua cognita salua sapit nihil, haud contenta vsqueadeo pernitiiosa omnium rerum inuersione nisi et in bonas litteras omnes earumque professores virulentissimum aculeum suum effunderet. Cui nisi diuina misericordia imprimis eatur obuiam de elegantioribus litteris adeoque artibus dicendi omnibus actum est Extimescimus enim alias futurum et breui quidem quod fede barbariej fediores presides intuntur. cultiores litteras perditum iri scilicet omnes quarum negligentiam adeoque interitum ruina sacrarum litterarum comitetur necessum est Qui enim doceat scribat aut predicat sine eloquen-

tia, artibus dicendi adeoque li(n)guarum haud mediocri cognitione (sine qua sacra intelligantur nunquam) quantumuis alias pius ac sanctulus fuerit non videmus. immo impossibi(le esse eruditus harum ambigit nemo Sed hec impietatis ipsissima natura est in ipsam conscientiam nostram adeoque in animas solius dei iudicio obnoxias (qui solus καρδιογνοστής est) imperium vsurpare¹ Cui morbo quouis demonio etiam meridiano pestilentiorj nullo alio medeamur pharmaco quam ardenti in deum pium patrem fiducia e cuius manibus nos nemo quantumuis ferox vel potens hostis abripiat De adolescente contuli moxmo lecto R. C. tue mandato cum Martino Luthero asseuerante vere hunc iuxta R. C. tue voluntatem presto futurum maxime Quantum ad pecuniam attinuerit quam mihi adeoque Nicolao dono misitasti haud .R. C. tuam fugiat me trignitaquattuor aureos et septem grossos tantum accepisse Non enim Tabellarius huc Wittenbergam aduenit sed Georgio Spalatino illustrissimi principis F(r)ederici concionatori ad me dedit perlaturo qui nunquam satis mihi nuntium illum depingere potuit Mirabaturque plurimum me vel minimum vnum ab omnibus accepisse atque estimat (quod verisimile etiam nos esse ducimus) sola diuina prouidentia nobis contra Tabellarij voluntatem perlatam Dolum in illis duobus aureis adeoque 5 grossis admissum ex cuius parte (deus norit) facile colligimus Erat enim sericeum illud filum adeoque aureum ferro diuisum atque scissum quod non potuit non doli aliquid pre se ferre Sed vtut est laus deo qui nobis summam tamen partem reseruauit E qua Nicolao [H: ² sex aureos (vt iusseras) dedimus Alterum tantum libellum ad .R C tuam impresentiarum damus Nouum enim Testamentum nullis precibus. nullius intercessione. nullaque mercede comparare potuimus Sepe licet Lucam pictorem adeoque M. Lutherum [penes quos vendendi huius potestas erat ³ importunis quasi modis sollicitauimus. quamprimum enim [ex ² prodierit curemus omni diligentia ad R. C: tuam missitarj Persuademus enim nobis (quemadmodum et Lutherus estimabat) vix intra ferias penthecostes proditurum Tua R C. interea se Erasmica tralatione non multum a Lutherana dissidenti oblectabit Postremo quantum ad commendationem attinuerit qua te piis pariter ac probis commendarj iussisti omnibus. admodum exiguum mihi persuadeo accessurum ad te presertim optimis quibuscumque iam olim commendatissimum Haud enim desunt neque

defuturi vnquam qui optimum eumque pium patrem exorabunt tuas partes fortunaturum felicissime, facile enim nobis persuademus R C tue persuasissimum esse in cruce vsqueadeo gaudio leto animo. hilarique spiritu opus esse quemadmodum in felicitate timore Hec duo te probe edoctum esse facile colligit qui vero iudicio animum in tuam crucem induxerat vnquam, quam dei gratia quasi Achilles quidam inuictissimus tuleras laturus que et fortissime felices qui vsqueadeo manum dei expectant ״ מִיב כִּי יִהְיֶה לְמַעַן בְּזֶם צָרָה וַיִּוּדַע חֲכִי בּו Qui crediderit non festinat

Tuarum igitur partium erit jnclitissime rex non modo mansuete manum dei ferre (Est enim si hanc bone voluntatis argumentum cognouerimus verum filiorum Mnemosinon) sed etiam nunquam non affectare scientes virtutem in infirmitate perfici Bonum enim mihi quia humiliasti me, quem enim diligit castigat Qui sine virga fuerit non potest non spurius esse. Haud nos lateat igitur crucem (omnium rerum preciosissimam) pium patrem filii imponere. quo fidei sue reddantur certiores atque videat si dilexerint eum Nulla enim (mihi crede) sine cruce Christiani hominis vita esse potest Quid salubrius atque magis summis votis optandum atque id in quo Christus ad summam vsque ignominiam (inequali licet lance) precessit Nonne propterea dedit illi nomen quod est supra omne nomen Quid nos veremur contempnimus fugimus quum ad salutem via est alia nulla Omnes enim qui pie velint in Christo viuere persecutionem patientur oportet Conclusum est oportere despectos esse mundo qui gloriosi futuri sunt deo, Atque iis mundi delicias displicituras quibus arrideat spiritus Mundi enim voluptas quo fortior eo imbecillior spiritus Quid aliud in diuinarum litterarum oraculis cernere contingat quam fidem Charitatem moxmoque crucem ea comita(n)tem Non potest enim crux non esse fidelibus certissima comes Nul- lum magis horrendum cecitatis argumentum quam perpetua felicitas Quemadmodum nullum maius eterne felicitatis Mnemosinon quam fidelium aduersitas hec sola via est que ducit in amenissimos פְּרָדִם campos Nihil est nobis aliam persuadeamus precesserat Christus sequantur sin necessum est Felices bis ter atque iterum quos ita clemens dei manus erudit Jste est thesaurus a presidibus mundi spretus a sapientibus explosus immo Iudeis scandalo gentibus ludibrio Magnum est scio in calamitate non deiici animo Sed hoc ipsum etiam cognoscere nonnulla pietatis pars

est atque cum apostolis tum demum clamitare Adaugeas nobis fidem hoc si iterum seduloque in cruce fecerimus nunquam perpetuo diuinus defuturus est spiritus in opportunitate presentaneus refocillator maxime precepitque in die tribulationis se inuocarj atque vel eam ob causam crucem imponit quo velimus nolimus contemptis omnis creature quamlibet preciose presidiis atque ad eum solum tamquam ad sanctam illam anchoram confugiamus Quis enim tum demum inuocauit dominum et non exaudiuit eum Tum erit vt omnis qui inuocauerit dominum saluus erit Reliqua Serenissime Rex Christiana eaque sedula meditacio R. C. tue suppeditabit que quorsum hec omnia quantumuis agrestia et exotica [sunt² spectant facile pie iudicabit bonique consulet Dominus deus pater Dominj nostrj Jesu Christi conseruet R C tuam in ardenti fiducia. Sincera charitate adeoque voluntatis sue timore Datum Wittenberg. ex Dolio nostro plusquam Diogeneo Anno virginie partus sesqui millesimo vigesimoquarto sexto Calendas Octobres

Paulus Petrus K.

¹ Rettet hertil fra: vsurpant. — ² Fra [igjen udslettet. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ⁴ Cfr. Propheten Nahum I. 7. (Vellivillig Meddelelse af Professor A. Seippel). — ⁵ Paradis.

Lübeck's Borgermestere og Raadmænd tilkjendegive Hertug Albrecht af Mecklenburg, at deres Udsendinge til Kong Frederik I af Danmark, der nu ere hjemkomne fra Kjøbenhavn, berette, at denne er villig til at underhandle og at sende nogle af sine Raader til et Møde, hvorved Brevskriverne som Venner af Freden tilbyde sin Hjælp.

Efter samtidig Afskr. p. Papir i norske Rigsarkiv (Müncb. Saml. No. 993). Halvark uden Forsegling.

429.

28 Septbr. 1524.

Lübeck.

Copey

Dem durchleuchtigen Hochgebornen Fursten vnd Herrn Herrn Albrechten Hertogenn tho Mecklenborch Fursten tho Wenden Grauen tho Schwerin Rostock vnnnd Stargarde der Land Herrn vnsem gnedigen Herrnn dinstl.

Vnse willige denste sin juwen furstlicken gnaden stets voran bereyth durchluchtige hochgeborn Furste gnedige Herr also wy denne jtzt von vnsem Radeszfrunden so jungest by ko^e jrlucht to Denmarcken to Coppenhagen gewest jnn orer anheimekunfft verstendiget dat ore ko wirde vp den auesched so

jungst hier bynnen vnser Stat genomen ore ko. w. gemothe j. f. g. togeschreuen vnde dat ore k w tho gutlickem Handell geneget derhaluen ock etlycke von orer Maiestat Rethen vmme den to erwarende gedeputiret Wenn wy nun von j. f. g. vmme den anthofangen verstendiget wullen wy by densuluen alsze leffhebere desz fredesz vmme den thogewarten keinen arbeyt edder flyth sparnn welck wy jw f g denn wy anneme denste tho leystenn willens synnd. denstlicker meninghe nicht mochten bergen Schreuen vnder vnser Stat Secreth am auende Michaelis Archangelj Anno etc. xxiiij

Borgermaystere vnd Rathmanne der
Stat Lubeck

Med en anden Haand: Collationiert vnd auscultiert gegen den
Original bey mir, Kay^r. Ma^t. Secretarien

Franciscus sss

Bagpaa med første Haand: Die von Lubeck geben Antworth dem
verlassen abschied nach

Kong *Christiern II.*s Orator i Skotland, *Alexander Kyngorne*, forsikrer ham om sin Troskab og lover at være tilstede med en Hær, naar han vil vende tilbage til sine Riger, da *Robert Barton* og *David Falconer* have lovet ham Skibe; efter Hertug (*Johan*) af *Albaniens* Fordrivelse er Stemningen for Hertugen af *Holsten* ved det skotske Hof nu ganske forandret.

Efter samtid. Afskr. i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 984). Helark uden Forsegling. (Trykt i Allens Breve og Aktst. S. 302—4).

430. **c. 11 Novbr. 1524.** [Skotland.]

Sequuntur articuli missi ad celsitudinem tuam ab Oratore tuo Alexandro

Primus Neque exilium, neque gladius, neque mors deterrebunt me, quominus perpetuo sim fidelissimus maiestati tue, in vtraque fortuna.

Secundus Dux Albanie est extorris, jlli fauentes sunt expulsi a curia, tam Scoti quam Galli

Tercius Litere misse prius ad duces de Holstar reuocabuntur quarum exemplar et reuocationem vna cum Oratore faciam ad celsitudinem tuam mitti

Quartus Serenitas tua faciat me certiozem quando in Regnum tuum redire decreuerit, et inueniet me priorem illic cum exercitu, quia Robertus Bertone et Dauid Falcone *sposponderunt mihi naues suas, necnon et priores stipendiarij vna cum alijs sese mihi obtulerunt

Quintus Puto quod gratum habebō responsum ad articulos quos a tua maiestate huc detulj

Sextus Jn nouissimis literis missis huc per ducem de Holstar petebatur a duce Albanie vt ego hic detinear quia dux de Holstar habet me jnamicum maxime inuisum

Septimus Pro exilio erumnis et laboribus quos pro tua serenitate libenter pertulj remunerari cupio non per vllas pecunias aut opes sed tantum per vnas tue serenissime gratie litteras.

Finis

Med en anden Haand: Frater Florentius Guillermus orator predicatorum.

Paa Bagsiden med Hans Michelssøns Haand: Kopia aff thee Artichle som doctor Alexander aff Skotland sender fran seg oc til K M^t i Meckellen anno Mdxxiij om Martini tijde

Monsterskriveren *Hans Gamper* beretter Kong *Christiern II* om sin Reise til Wursterland for at hverve Landsknegte, der dog viste sig for den største Del allerede at have taget Tjeneste hos forskjellige geistlige og verdslige Fyrster, ligesom ogsaa «Hertugen af Holsten» nu har Hververe i Bremen. Hans Gamper vil dog fremdeles, som i de sidste 3 Aar, tjene Kongen, hvem han beretter en Del Rygter, der ere ham fortalte af (*Reinhold v.*) *Hederstorff*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 917). Brevform; Helark, der har ligget i Convolut.

431. 16 Novbr. 1524. Bremen.

Durchleuchtigster Kunig. Allergenedigster her. Alls jch jungst. von eur kunigklichen Mayestadt abgefertiget worden bin jch zu dem hauffen knnechten komen, So jn dem Wursterlanndt vnnd jn dem lanndt zu holgelegen (o: Hol gelegen?). vnnd het verhofft, der selbig hauffen solt jnn Namen vnnd von wegen Eur kuⁿ M^t anngenomen worden sein, des sich auch der ganntze helle hawffen, vertrust het, So hab jch auch warlichen der gleuchen, kain annder Mensch nie annderst gernerckt vnd gehort,

Sonner das der ganntze helle hawffen willig wer gewesen Eur kuⁿ M^t auf ainen gulden drey Monnatlang zu swern, vnnnd, zu diennen, Es ist aber dem gemainen man nie fur gehalten, oder zuuersten geben worden, also haben sich die knecht derhalben verlossen, Vnnnd haben sich der hawffen geschmellert, bis auf funff Tawssenndt, starckh des habben Mein genediger herr, vonn Breme, zwelfhundert der Merrertayl von den oberlennndischen knechten zu seiner furstlichn g. Behueff, angenommen daryber Jorg. Stegethin vnd Hensle von Halberstat, hauptleut sein den anddern tayl hat der bischoff von Eytrich angenommen, bey dem Selben oder bey Hertzog Heinrichen von Braaunschweyghk werden Jorge Stegethin Cunradt Pfenig vnd jch vnns jn dinsten aufenthalten vnd vinden lassen etc.

Jtem Hederstorffer Clement von der Wisch vnnnd andere etlich Holsteinischen edlleut, sein jn etlichen jren bewerbungen von wegen der Reuther so zu Copennhagen gelegen alhier zu Brehm gewesen, des hat Hederstorffer vnns etlich zu gaste gehabt. vnnnd vnns zu [gaste gehabt¹. versten. geben wo der hauffen knechte jn Eur kuⁿ M^t dinsten wer gewesen vnd mit Reutern furgezogen, so wer das ganntze land, wider gewunen Vrsachen das sy die Selbigen zeit keine Reuter vnnnd knechte. jnn jren lannden gehabt habben, Auch hat der Hertzog. zu Holstein Selichs nie wellen glauben, das seliche knechte verhanden gewest sein, bis das er aygne potschafft vnnnd kuntschafft yber die Elffe nach den knechten gehabt, vnd da sy vernomen haben, das der selbig hawffen, Nochmals jn eur kuⁿ M^t dinsten angenommen werden sol hat er auch nach Reuter vnnnd knechten betracht vnnnd angenommen, des der hertzog vnnnd die stedt mer dann ain dunen, golts schaden gennomen haben, sollen. sich beclagt haben, vnnnd dem Bischoff von Breme die, Schult geben etc.

Jtem weyther hat vnns Hederstorffer verstenndiget, wie er ytz zu mallen, jnn gresserm vnd merrerm Beuelich dan vor von seinem hern abgefertiget sey, Etlich bis jnn die xv hundert lanndtsknechte, annzunemen der gleuchen so sein Jorg Hochmuet, Krombach Wolf Gennskragen, vnnnd anddere mer auch jnn Beuelich, hierauss nach Linenburg vnd weyter verordnet hab aber nicht kunden, vernemen auss wass vrsachn

Auf das hat Hederstorffer. von wegen seines hern, auch mit mir gehandelt, vnd dinst angetragen, Wu jch Musterschreyber

vnd jnn annderm mererm beuelich, Alls Benedictus von Anna-
ffelt vnnd andere mer guet wissen haben, annemen vnnd sein
wolle, das sol mir genuegsamlichen verbriefft, vnnd versigelt wer-
den dardurch jch zw ainem grossen hern werd'n mag, Selichs jch
mit gueten worthen verantwurt vnd doch mit nichten mercken
wollen lassen, Er hat auch noch kain ander wissen von mir
sonnder das jch mich genntzlichen jn seines hern diennste be-
geben werde Vnnd wie wol jch schimpflich vnnd schmechlichen
genueg, lestermals auf mein menigfeltig erpieten, von eur kuⁿ
M^t abgeuertiget. vnd jnn geltschult komen, alle mein armuet
bis auf den petsach zeruckh hab muessen lassen, So bin jch
doch nie vnnd noch nit des willens. vnnd willens gewessen, wider
eur kuⁿ M^t, zu diennen vnd der wegen meiner dinst halben auf
Bischoff ellectus ansuechung frag vnnd vnnfueglich abweyssung,
was jch von Clauss Hermling von gelt empfangen sol haben
kuntschafft zu bringen, So hat doch eur kuⁿ M^t desselbigen gen-
nedigs wissen, daz mir nie kain annder gelt zu handen zugestellt
worden ist auss zugeben, Sonnder was die verordneten Blasy
Kotzelitze vnd zollner von Rennspurg, beyhenndig gehabt vnnd
aussgeben haben Des hat Clawss Hermling der selben Rechen-
schafft von mir eur kuⁿ M^t, alle Reygister jnn Finen yberannt-
wurt, vnnd mir des schryfftlich vnnd Muntlich kuntschafft geben
altzeit bestennidig sein will, auch hat er mir gelobt selichs eur.
kuⁿ M^t schrifflichen, verschreyben vnnd das mir meiner treuen
dinst halben derhalben ybel gelonnt wirdt, bin aber vngezwey-
ffelter hoffnung, eur kuⁿ M^t werde mich selicher Meiner treuen
dinsthalben, auf eur ku. M^t verschreybung, vnnd begern nun
drey Jar lanng, jn keinem schaden stecken, oder komen, las-
sen etc.

Weyther fueg jch eur kuⁿ M^t zuuernehmen das Hederstor-
ffer sich beruembt, wie gelt, Bestelbrief vnnd Artickelbrieff, zu
Copenhagen ligen auf acht tawsent fuessknecht vnnd Reuther.
ytzlichem ainen halben Monnat solt auf die hanndt zu geben jnn
schein weyss alls ob man die selben, knnechte, zu vngehorsam-
keyt wider die Sweden brauchen vnnd annemen welle aber sy
sollen dem kunig von Schothen, zu komen wider den kunig von
Enngellandt, Seliche, Bestelbrief hab er gesehen vnnd darauf
etlich hauptleut vertroestet.

Jtem weiter so haben vnnd sollen. sy jnn kuntschafft wis-

sen wass Ro^e kay^e M^t eur kunigklich Mayestat fur vertroistung, zugeschryben haben auss Spanien, auf weliche zeit er Eur kuⁿ M^t, hilf vnd beystanddt, thuen welle, Des haben eur kuⁿ M^t, vier dunen golts noch auszstendig die von eur kuⁿ Mt Schatzen, jn Spanien vnnnd ander endt gefuert vnnnd ausgegeben, worden sollen sein des lassen sich etliche junckhern horen, das sy schlechte Rath wern bey dem hertzog von Holstein wan sy nicht alle [jr¹ haimlickeyt von eur kuⁿ M^t, durch jr kuntschafft, wissen solten, vnd haben also jber soliche bestimpte artigkln Rathschlag. gebraucht vnd jn jrem Rath befunden wo sach wer, das eur kuⁿ M^t sich durch hilf oder annder weg das lanndt wider einzunemen mit Macht komen wurden so wellen sy alle jr sachen auf ain freye schlacht setzen vnnnd jr leben bey ainander zelassen nicht weychen, ausz der vrsachen wo sy sich schon jn gnnade, geben wolten, wer zu besorgen, das doch kainer mit dem leben daruon komen mocht darauf wellen sy jr datum gesetzt haben, vnd noch vill annder artickl mer, hab jch jn pester Mainung Eur kuⁿ M^t, fur Hederstorffer newe zeitung nicht wellen verhalten Beuilch mich eur kuⁿ M^t, als Meinem genedigisten hern Datum zu Brehme am Mitwochn nach Marthine Anno dominj etc. jm xxiiij jar

Eur kuⁿ M^t

Vnnnertenigister diener
, Hanns Gampper

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: Hans Gamper

¹ Fra [igjen udslettet.

Hans Gamper beklager i et Brev til sin Svoger, den konglige Secretair *Johan Weffring* (eller *Hans v. Bayreuth*), at Kong *Christiern II.s* Krigstog ikke er kommet istand, da Leiligheden nu var god, medens han og hans Folk imidlertid forjæves have ventet paa Tjeneste og derved lidt Skade. Han beder sig underrettet, om der nogensteds skulde være Brug for ham og tilbyder paa sin Side at anbefale Svogeren til anden Tjeneste, om han skulde ville forlade Kongens.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1414). Brevform: Halvark med Spor af udvendig Forsegling med grønt Vox.

432. 27 Decbr. 1524¹. Deventer.

Freuntlicher hertzen lieber Brueder Hannss Als jch, jungst von dir geschiden het jch vermeint. der zug auf kn. M^t seiten solt seinen furgangkh haben gehabt darzue warlichen alle

lanndtsknechte, guet willig gewest, vnd ist jnnen der ku^r M^t dinste nie vorgehalten oder angebracht worden, vnd alls jch bericht worden durch Hederstorffer, wo die knnechte [die selben knnechte² die zeit jn ku. M^t dinste angenommen vnd furgezogen weren so wer das lanndt sonder schwerdt schlag widerumben erobert, worden, wann die zeit kain Reuther oder fuessknechte jm lanndt zu Holstein weren des menichem. lanndtsknecht. ein getreulich laidt ist die gern zwen Monatlang vergebens dint wolten haben. alls Benedictus von Annafelt vnd Siman Gansaw guet wissen hebben. vnd jn selicher hoffnung vnnnd vertrostung der frum Frantz Singer vnd Joachin Rapin dariber von den schentlichen Pauren auss dem Wursterlandt zu dot geschlagen werden den got gennedig sey vnd annder erliche Brueder mehr etc. lieber Brueder Hans jch vernym wie der zug jn Engellandt oder durch den von Engellandt vnd Burgundischen. furgan werde. hab jch hiemit hern Jorgen von Mingwitz verschryben mein jm pesten gegen hern Flores von *Niselstain nicht zuergessen Jst mein pit so du was vernymbst wellest jn ermanen vnd mein jm pesten auch gedennckhen dergleuchen will jch auch thun Weiter gib jch dir zuerkennen wo du ytzt zumallen, an dinsten manngel hetest oder von ku^r M^t. nicht weiter geprauchet wurdest, das jch dir durch kuntschaft des Canntzlers vnd seiner furstlichen gnaden des bischoffs vnd pfaltzgraffen ytzt zu entricht [secretarien³ wol ankommen mochtest jnn einer erlichen, besoldung jch versich mich aber du werdest kunigklicher wurde dinste nicht verwegern Sunst solstu guet Rath vinden schreyb mir vnd gedennckh mein jm pesten der gleuchen will jch auch thun gruess mir Hannsen schreiber vnd all guet gesellen Datum zu Deffetern am dinstag jnn weyhennachten feyrtagen Sand Johannis tag Anno dominj jm funffundzweintzigisten jar¹

Hanns Gamper

Jch kann gedennenken das man mir nicht vil guets redt der schulden halbn die jch schuldig bin vnd mir alles was jch gehabt zu Ach auff offentlichn margkt vmbgeschlagen vnd verkaufft dar zw pringen mich meine treue dinst etc.

Udskrift: Dem Erbarn vnd furnehmen ku^r M^t zu Denmarckhen. Secretarien Johann Weffring jnn abwesen. Taubenhannsen. Beden Meinen liebn Bruedern.

¹ Aaret regnet fra Juledag. I 1524 faldt Joh. Evang. Dag i Julen paa en Tirsdag. — ² Fra [igjen udslettet. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Kancelli-Notitser om Breve, der skulle udfærdiges, hvoriblandt flere til Norge, saaledes til *Hans Eriksson* (paa Baahus) om Penge til Besætningen paa *Akershus*, hvor *Michel Blik* samt *Peder Hansson (Lille)* m. fl. skulle ligge i Slotsloven, da Hr. *Vincentz Lunge* har ment, at Hr. *Gude Galde* ikke vilde overtage den «sin Broder (d. e. Hr. Oluf G.) imod»; om Lensbrev for *Peder Hansson* og Tilladelse for *Lydeke Mule* at opsøge Vraget af det Skib, hvormed hans Broder (*Hans Mule*) led Skibbrud m. m.

Efter Orig.-Opskrift i danske Rigsarkiv (Dan. Kongers Hist. fasc. 10 No. 15). Helark, sammenlagt efter Længden, hvoraf Halvdelen beskr. (Jfr. Allen, De tre nord. Rigers Hist. IV. (2) S. 256 og 563).

433.

[Decbr. 1524?]

[Kjøbenhavn?]

p. 1. Et breff til Hans Ericksen han antuorder Mickel Blick eller hans wisse bodt j^m marc aff then landhelp til at lone thet folk met ther ligger paa Aggershusz oc at Hans Ericksen lader sit eget wisse budt folge Per Hansen til Aggerhusz, oc lade forfare all then leilighet ther vtj landet paa ferde, m H N oc riget er anrørendes oc straxs ffi min H N eet wisse bodt tilbage igien hur altingest er fat vthen al forhalinge eller forsommels

Et breff til Mickel Blick, at m H N befaler hanom Agerhusz slott oc leen [til¹ atholde til H N handt oc samme slots logn haffue wii antuordet Per Hansen at han skal antuorde [ether¹ tig oc tw skalt tage Per Hansen oc the andre met vtj samme slotsloff som nw skreffne oc sende Hans N slotlofuen oc ther [pa¹ sende hafuer wii skreffuet Hans Ericksen til atsende tig j^m marc til at lone folket met

p. 2. fylgebreff til lenet oc [p¹ breff paa lenet ad gratiam paa regenskap

at Mickel Blick beholder hoss sig aff the karle som dwffuelig ere ramme H N beste met

breff til radet vtj Norge huare for slotslogen nw antuordes Mickel Blick thii ath her *Vincentij skreff H N til at han ingenlunde trode thet her [Oluff¹ [Gude² Galle skulle wille annamme slots loffn [broderen til mode¹ oc ther som thet skede tha fryctthede her Vincentz ther skulle bliffue et stort vplop ther i riget Ther for haffuer m H N nw ladet antuorde Mickel samme slotsloffn til H N anderleds berader sig ther om met Norges

riges radt tha wil H N lade sig tilborlig vnderuise oc lade sig tilborlig finne epter Norges riges radt

Per Hansen fylge b(re)ff til hans breff han skal hafue hans len friit pa nade³

Per F(i)nbo j [p¹ beskermels breff til rette

p. 3.

j breff til Lutke Mwle han ma soge thet frag vp hans broder drognet aff

dog huat krut oc skyt oc annet som M H N tilkommer pa kronens vegne kommer til stede

j breff til thee karle ther ligger pa slottet at tacke thenom oc at thet er forscreffuet til Mickel huare han skal tage penninge oc lone folket met

j breff til bispen aff Selandt [at han skriffuer² til alle kiopsteder Falster Lalandt oc Møen ath thii breffue the finge er icke anderleds ment ent(?) om thet sagefalddt vtj thii steder som m H N self haffuer vnder hender

breff til borgerley at the holde ingen vthen met gode heste oc harnske

her Johan Oxe til borgemestere(?) i Rip at thii skicke hanom p. 4.
rett aff Seffren Sander for pendinge han er hanom pligtug⁴

j bref til her Vincentium at for han frychtet her Gute skulle icke anname(?) etc. tha *Milkel(?) til radet etc. bether were hanom etc. oc om landhelp oc andre erinde etc.⁴

bref til bispen af Selandt om skriffuerens regenskap
om Slangerup

oc [om¹ at thii breffue som wor forscreffuet til alle kiopsteder om sagefalddt ere icke ander leds ment en [kongens sag¹ wii vele self haffue koningens vtj alle thii steder vtj samme breffue benefnes dog vntagne thii kiøpsteder som prelater oc ridderskapet vnder thenom haffue med rette

skat register

Breff til Per Nilsen pa Skodborig [met¹
om Skinckel Bar

Cristiern Persen

Her Henrick Nilsens breff

Breff til myn(?) herres N

mester Mogens dreng

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien. — ³ I Margenen staar: til radet om mynte som gaer for ij alb. oc m H N etc. at thu

therfor etc. oc forskriffuer til radet om landhelp vtj solff eller gode danske — om Per Hansens len sa at then kan were H N nytte. — 4 Herfra begynder en ny Haand.

Klaus Hermeling, der har modtaget Kong *Christiern II.s* Brev af *Benedikt v. Ahlefeldt* og forrettet det ham deri paalagte Hverv til *Hans v. Halberstadt*, forsikrer Kongen om sin Troskab og Lyst til at tjene ham ved Gjenerobringen af hans Riger, hvormed der dog ei bør ventes forlænge, da Forholdene for Tiden ere gunstige i Danmark paa Grund af Urolighederne i Skaane og Hr. *Søren Norbys* Foretagender, hvorhos de Leietropper, der nu med Lethed kunne erholdes, ellers ville tage anden Tjeneste.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1440). Brevform: Helark m. Spor af udv. Forsegl. m. Ringsignet i grønt Vox. (Trykt i Ekdahls Chr. II.s Arkiv S. 842—50).

434.

14 Februar 1525.

Uden Sted.

Dorchluchtygheste grotmechtygheste Hochghebaren Forste alder gnedtygheste konyngk myn vnderdenyghe wylghe berede denst sy juwen konychlyken werden alle tydt voren bereyt vnd bydde juwe konychlyke werde denstlyck weten dat yck juwer konychlyken gnade breue van Benedycktes van Aneuelde vnderdenyghen entfanghen vnd allen ynholt wol vorstan wyl my ock al myns gherynghen vormogens ghetruwe vnd flytych dar ghern na rychten vnd hebbe ock Hanse van Halberstadt so vele de schryfte on belanget juwer konychlyke werde beuele myt flyte an ghedraghen vnd juwe k l w beuynt nycht anders den dat he juwen k l w al synes vormogens ghetruwe vnd vast blyuende wart wolde men got dat ytsyck yn de weghe begheuen vnd so schycken mochte dat he vnd der vele vnd mer dar wes to don konden de juwen k l w ghern hulpen vnd noch ghetruwe vnd gut synt vnd de wyl yck juwen k l w hyr beuoren gheschn. wen yck ytlyker dynghe ghewysse eruarynghe vnd kunschup cryghen mochte also denne wolde yck van stundt bodesschup by juwen k l w hebben vnd der ock vorynren so twyuel yck nycht juwe konychlyke gnade draghen en gnedych weten wo yck dat van anheue mynes denstes alle tydt ghern gut ghesen dat al den dynghen yn vorgangener tydt vorghekamende dat do lychtlyker den nu to donde ghewesen were dat nu leyder nycht batlyck juwe k l w dar ynne vorynren den de wyle yt nu got wylt beteren so verghekamen dat nycht wol wes gruntlykes entlyker guder vt-

dracht sunder keyserlyker magestadt vnd des rykes hulffe rat vnd van orent weggen dar yn to handelende ys twyuel yck nycht juwe k l w syn des yn vastem steden erbeyde vnd de wyle syck doch dat ghelucke vnder tyden wol ertoghet vnd wol vele guder weeghe dar to beret werden kan yck my nycht vor wunderen yn wat ghestalt by keyserlyker magestadt etc. by den hochwysen reden myt den dyngghen so langhe ghesumet vnd vorgetogen wert dat juwer k l w der hoch beromden werden konyngkgynnen vnd juwen konychlyken werden kynderen to konyckryken, landen vnd luden nycht wedder gheholpen vnd to vorouerende ghebracht werden dat doch noch gans wol so dat keyserlyker magestadt wylle vnd ernst to donde were vnd wo wol yck yn den dyngghen ychtes wes to grunden to gherynghe vnd to vnachtsem vynd [ock¹ vyllychte den louen nycht hebbe den noch wen keyserlyke magestadt juwe konychlyke werde de hoch wysen Heren vnd radt des Huses to Bregongen de grunt vnd warheynt wusten myt wat wonderlyken bosen lysten vnd vnghegrunden bosen pratken der groten hoghen ere vnd macht keyserlyker magestadt entteghen ghetrachtet [vnd ghehandelt¹ wart wes groter ere macht vnd hulpe keyserlyker magestadt dem gansen ryke yn den saken de nu vorhanden vnd noch beyegen mochten entstande vnd ankamende wen juwen konychlyken werden so myt ernste vnd macht wedder ghehulpen wurde wolde yck my noch gans vor hapen myt den dyngghen scholde so langhe nycht ghesumet werden de wyle yt noch de tydt der gnade vnd dar men yn helpen konde wol were dem ytsunt noch alle de ghemenen vndersaten yn juwer k l w konychryken forstendumen vnd landen gans gut syn vnd nycht anders den vorlosynghe bydden vnd begheren wen se auer de lenge vorlaten vnd jo hoger beswert ys yt to bedenkende se so nycht blyuende werden wen ock de Ost lande vnd Nedderlande erer nottruft vnd nerynghe haluen ytlyke vorhandelynghe vnd kontrackt makeden wolde ock yn den dyngghen groten mangal bryngghen den doch ytsunt de ghemene welt to gyes vnd eghen nutz mer den to truwen ere vnd lonen leyder gheneget ys vnd so doch al de fruntlyken vorhandelynghe vnd vornemen so peuestlyke hyllychheit keyserlyke magestadt konychlyke werde tzo Engelant vorgephenomen, alle vorby ghegan vnd vorstelt syn vnd keyserlyke magestadt de gansen grundt des rechten vor syk hat wer doch

lychtlyck de achte van dem ryke dar ober to gan laten vnd vorbot an alle vmmelyggende forsten Hern vnd steden dar nycht teghen to helpende vnd sust enen forsten dar to gheuellych yn stadt des keyzers dar to vor ordent vnd den den gansen helen armen rot ruter vnd knechte de doch noch alle to den dynghen wol gheueget synt vnd so myt frouyden na juwer k l w konychryken vnd forstendumen fort ghetoghen so wurde dat myt godes hulpe balde yn vorouerynghe der lande vnd gude weghe kamende den yt doch nycht wol anders to ere vnd nutte juwer k l w vnd juwe k l w kynderen den vor den speten kan ghehandelt werden so dat ock wol vor ghesecht ys wen ock en knecht vft achte dusent de nu wol vorhanden vnd lychtlyker den vor antonemende weren vnd de myt ener vlate schepe hen yn de ryke gheset wurden de scholden vnghetwyuelt nu na ghelegenheyt yn Schone yn Selant yn Fune ock Jutilant myt todad der ghemene vele schaffen dar juwe k l w so yck my genslyck vorhape noch ernstlyck to ghedenken werden den wo keyserlyke magestat vnd juwe k l w dar noch schycklyken vnd ernstlyken Handel dachten yn vortonemende so scholde dat yn ghewysen anslegghen vnd guder Cunschup nycht feyglen vnd vnghetwyuelt to dem begherten ende kamen den wo myt den dynghen so langhe vorwylt dat keyserlyke magestadt gans vorleddeget wart so ys to befruchtende dat wylle my vnd velen guden ghesellen de des ghern gut deden vele to lanck werden den wen keyserlyke magestadt nu myt der ylle vnd sundergen yn den orden ernstlyke cryghe vfrycteden dat wurde de vyende besweren [sweken¹ vnd de saken allenthaluen lycht maken den dar synt mer Fransosen also yn Franckryken wol hebben se den namen nycht alder gnedygheste konyngk de wyle my nu alle dysser vorhandelynghe vnd wo grote vnerlyke bosheyt vor rederyge vnd arghelyst so teghen juwe k l w der hochberomden werden konyngkynnen der junghen Herschup allenthaluen ghehandelt ys wurden mer also anderen bewust bydde yck juwe k l w vnderdenyghen denstyck dysse myne hoghen vormanynghe vnd langhen schryfte nycht anders den gnedyghen vp nemen wyllen den yck van grundt myns Herten negest dem Hemmel vf erden myn hogher bede vnd begheer hebbe den den dach to leuende vnd dar to helpen mochte dat sodane homodyghe bosheyt wo my bewust myt der ere vnd daet mochte ghestraffet vnd ghe-

wraken werden des yck ock noch an got keyserlyker magestadt juwen k l w nynen twyuel draghe dar yck ock vast vp hapen blyuen vnd stan wyl de tydynghe ytz vt Denemarken my bewust so entholt syck Her Seueryn Norbyn noch erlich vf vnd de wynt heft om kortlyck ytlyke schepe van Lubyck vp Gotlant yn de haue ghebracht de heft he vor gut prys ghern to syck ghenomen vnd ys clegelyck dat he nyne hulpe vnd trost cryghen schal den he en grot ramor yn der Ost see holden konde yn Schonen synt se noch gans gut to juwen k l w der haluen hebben se ock nynen schat gheuen wyllen so syn ytsunt de Holsten de Juten vt Seelant ruter vnd knechte vnd wene se vp brynghen kunnen dar hen yn Schone ghetoghen so dat Holsten Juytlant vnd Selant ytsunt der lude gans blot stadt dat yck juwen k l w de got dem almechtyghen samp der hochghedachten konyngkynnen vnd der junghen Herschup yn lanckwerygem gheluckselygem reygmente vnd ghesuntheyt alle tydt beuelen syn myt denstyker beuelynghe to erkennende gheue g. myt hast am daghe sante Valentyne etc. anno xxv

alle tydt juwer k l w
vnderdenyge wylge dener
Clawes Hermelynck

Paa et vedliggende Halvark: Och alder gnedygheste konyngk de tydynghe van dem Hoep der landes knechte so dyssen wynter yn Gronynger landt ghelegen heft juwe konychlyck werde tom dele wol en gnedych weten den se synt nu kortlyck vor dem stychte to Munster vnd ostwert to tende wyllens ghewesen so heft se de byscop van Munster dorch den ort landes nycht dorch ten laten wyllen so ys hyr mangerleyge saghe weme se mede vft enteghen ten wolden ghewesen erstlyck was enseggent dat se de Hartyghe van Sassen tor Lawenborch yn dat stychte to Bremen wedder voren wolde nu secht men se ten na der Herschup van Rauensbergen vnd syn ytlyke ytlyck reysych tuch by syck tokamende vormoden vnd wyllen den dem byscop van Mynden yn syn lant ten nu laten juwer k l w wedderwerdyghen ock dach vnd nacht dorch vnd wedder dorch ryden vnd jagen vnd latet se ock waren nu hebbe se to Lubyck vnd to *Hamborch alle scheppe wente vp pynxten numment aftosegelende gherustert se hebben ock sampt des rykes rat to Denemarken

vornement ghehat enen Hop knechte antonemende vnd to schepe ynt erste Her Seuern Norbyn dar mede to dwynghende dar na dorch de se dem konyng van Engelant entteghen schycken wolden wes des nu noch yn dem grunde ys kan yck nycht egentlyck weten den gnedygheste konyngk hyr ys van ytlyken heren vnd junckheren en toch anghestelt vnd vorhanden dat dryddehalf dusent perde vp dat erste yn der vasten by en-ander kamen scholdende men ment ock hemelyck dar schullen de Hop knechte noch by komen vnd so dat vorsyck gynghe wart yt syck vp de naheyt na Meydeborch begheuen wen nu juwe k l w myt dem kornorsten dem marckgrauen to Brandenborch yn dem vortruwende stunde konde syne k f l g den dar wol vele gudes to don wen ruter vnd knecht so by en ander quemen se wyder yn juwer k l w besten to ghebruken de vft Hertyghe Hynryck van Brunswyck des doch ruter vnd knechte vor allen anderen densten begherych synt Hertyghe Erychk van Brunswyck wert dyssen vastelaut by dem marckgrauen to dem Barlyne synde Hertyghe Hynryck ys ytsunt mede vp dem Pomer-schen haue

Udskrift: DEM dorchluchtyghesten grotmechtyghesten Hochghebaren Forsten vnd Heren Heren Crysteren to Denemarken Sweden vnd Norweghen der Wende vnd Gotten konyngk Hartyghe to Sleswyck Holsten Stormeren vnd Detmerschen graue to Oldenborch vnd Delmenhorst etc. myneme gnedygheesten Heren denstlyck gheschn.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Klein van Haillem, øverste Hovedsmand over en ledig Hob Knegte i Stift Utrecht, sender Hovedsmanden *Jakob v. Essen* til Kong *Christiern II* med Fuldmagt til Underhandling (om Hverving), som om Brevskriveren selv var tilstede.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1428). Brevform: lidet Halvark m. Spor af udv. Forsegl. m. grønt Vox.

435.

18 Februar 1525.

Utrecht.

Dem Durchluchtigem Hogebarem vermoegendem kristlicker koenynch und hernn etc. Krystaern vnssernn gnedigen liuen koenynch und hernn etc. Jck gheue juwer k^r Mst gnedentlicken

teckennen al so ick all nu myt enem hopen van knechten opter garden ligge inden neder sticht van Vtricht inde all noch ghenen hernnn yet inde(?) hebben Schicke jck dair omme van wegen des ganssen helen hopen dessen tegewairdichgen Jacop van Essen *hopen by juwer k^r M^{at} omme myt juwer k^r M^{at} to handelen js dair omme mynne guetlicke bidde und begheer juwer k^r M^{at} dessen vurg. Jacop van Essen hopman gelooffen und gelooffen willen gheuen jn aller stalten oft ick selfs in personen by juwer k^r M^{at} weer Datum jndem Neder Sticht van Vtricht op Saterdach post Valentini Anno etc. xxv^o

Klein van Haitlem
Ouerster Hopman

Udskrift: Dem Durchluchtigem Hogebaren vermoegenden koenynck inde Hernn Krystaern koenynk tzu Denmarcken Sweden inde Noerwegen Stormer der Ditmerssen Harthooge tzu Holsten inde Sleeswick gra[uen tzu] Oldenborch inde Doelmerhorst [etc. my]nem gnedigen liuen konynch [inde Hernn]

Klaus Hermeling, der ikke kan tilskrive Kong *Christiern II* om alt, hvad der tildrager sig, har anmodet *Hans v. Halberstadt* og *Benedikt v. Ahlefeldt*, der ogsaa medfører Breve, at foredrage for Kongen, hvad der tiltrænges, hvorhos han advarer mod at vente med at foretage alvorlige Skridt, da dette kun vil være til Modpartens Nytte.

Efter Orig p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1443). Brevform; Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. grønt Vox.

436. 23 Februar 1525. Uden Sted.

Dorchluchtygheste grotmechtygheste hochghebaren konynck alder gnedygheste here myt myneme wylghen bereden denste bydde yck juwe konychlyke werde denstlyck weten dat syck sunderghe marcklyke handelunghe vnd bewechlyke orsake begheuen der me ock nu nagheleghenheyt juwen k l w alle nycht wol schryuen kan der haluen heft syck Hans van Halberstadt juwer k l w ghetruwe dener erheuen vnd myt Benedycktes van Aneelde juwen k l w tom besten vnd an juwe konychlyke werde ghereyset so hebbe yck one samptlyck ytlyke werue vnd berycht an juwe konychlyke werde todraghende beuelen dar juwe k l w

al vse ghetruwen wolmenynghe wal gnedyghen vtuormarkende werden wyl my noch genslyck vorhopen juwe k l w wyllen syck nu naghelegenheydt der saken dar so ynschycken to raden vnd daden dat myt den dynghen nycht lenck ghesumet vnd vortoghen werde den en dach yn juwer k l w saken vorwylt ys dem jeghendele en gans jar fryst vnd batlyck vnd jo lenck jo groteren affal vnd schaden juwen k l w vnd jo mer anhenges vnd starynghe yn orer bosheydt dem jeghendele vnd wo wol yck hyr beuoren yn ytlyken anderen breuen de ock Benedycktes by syck heft vele artykel vnd vormanynghe gheschrieuen so kan yck doch vt sunderghen bewaghe myn anrogent nycht laten vnd wer doch myns bedenckenes weghe to vyndende vft syck jenyghe saken tusken keyserlyke magestadt juwen konychlyken werden den Nedderlanden vnd Ostlanden enthouden mochten dar juwe k l w vmme vorhyndert vnd vpghehouden wurden dat yt allenthaluen [by ghelecht¹ yn batlyken vnd formlyken dynghen by gelecht vnd vorvatet wurde so dat keyserlyke magestadt vnd de lande vnd stede doch hulpen de wyle de rechte tydt were den men wart dat noch vorsyck vynden wat keys. mag^t vt dyssen vortochlyken handelen noch beyegen mochte dat doch klegelyck ys dat yt nycht anders bedacht vnd(?) anghesen wart alder gnedygheste konyngk yck dor nycht hogher vormanen den wo syck vt allem berychte vnd sust by keyserlyker magestadt juwen konychlyken werden dem huse to Bregongen dat jenyck handel so begheuen wurde dat men ernstlyken vortganden handel vnd dynghe wolde vornemen wor men my den ynne vnd to toge brukende wuste schal [men² my [yn² juwen k l w saken alle tydt ghetruwe vnd wyllych vynden myt gades hulpe deme yck juwe k l w sampt der hochghedachten werden konyngkgyunen juwer konycklyke werde leueste ghemal vnd de junghen Herschup yn lanckweryghem gheluckselyghem reyngmente vnd ghesuntheyt alle tydt denstyck beuele g. myt hast des donredaghes na sunte Peter tom stole¹ vor hoghinghe etc. anno xxv

alle tydt juwer k l w
vnderdenynghe wylge dener
Clawes Hermelynck

Udskrift: Dem dorchluchtyghesten grotmechtyghesten Hochgebaren forsten vnd Hern Heren Crysteren to Denemarken

Sweden Norweghen der Wende vnd Gotten konyngk Hartyghe to Sleswyck Holsten Stormeren vnd der Detmerschen graue to Oldenborch vnd Delmenhorst etc. mynem gnedyghesten Heren denstlyck gheschreuen.

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Klaus Hermeling tilskriver Kong *Christiern II* angaaende de Udsigter, der ere til at erholde Leietropper ved Hjælp af Hertugerne *Erik og Henrik af Braunschweig*, hvortil navnlig Kongens Søster, Kurfyrstinden af Brandenburg, vistnok vil bidrage, hvad hun formaar. *Benedikt v. Ahlefeldt og Hans v. Halberstadt* have nylig forladt ham, og *Jørgen Stegetin* vil nu drage til Kongen og bringe mundtlig Besked fra Brevskriveren.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1441). Brevform; Halvark med Spor af udv. Forsegling m. grønt Vox.

437. 26 Februar 1525. Uden Sted.

Dorchluchtygheste grotmechtygheste Hochgebaren konyngk alder gnedygheste Here myn vnderdenyghe wylghe berede denst sy juwen konychlyken werden alle tydt vorrn bereyt gnedygheste konyngk yck bydde juwe k l w denstlyck weten dat my hartyghe Eryck van Brunswyck nu vor vastelauende tor Nygenstadt by syne f g to kamende vorschreuen vnd der knechte haluen do de vor dem stychte to Munster leghen ytlyke vnder redynghe vnd handel hadde de wyle nu syne f g so gheschycket vnd wyllens na dem Barlyne tom vastelauende vnd vyllychte dat do noch heymych [was¹ to syner f g forstlyken bylegher to tende gheneghet was hebbe yck syne forstlyken gnaden juwer k l w saken tom besten nu der vorwantnyse gar hoghe vormant [vnd hebbe syne f g¹ vnd hebbe syne f g vp gans fruntlyken to ghenegeden vnd wylghen antwerden befunden syne f g wyll juwen k l w noch enen denst don helpen de juwen k l w vnd juwer konychlyken werden kynderen to gude komen schulle so ver syner f g macht vnd vormoghenheit went do yck nu so vele ermarket vnd vorstan hebbe yck ock an de dorchluchtyghen vnd hochgebaren korforsttyn vnd marckgraunnen to Oldenborch juwer k l w leuen swester gheschreuen vnd vormant de ock vnghetwyuelt oren hoghen flyt der sake haluen an hertyghen Erych leggende wart yck weyt och dat Hartyghe Hynryck

to Brunswyck etc. to den saken noch vast vnd gut ys vnd syne f g wart ock kortlyck so yck my vorse bodesschup by juwen k l w hebben yck werde ock ynt erste yn der vasten by synen forstlyken gnaden synde so dat yck vp allen orten so vele my jummer mogelyck de weghe tom besten bereden wyl my ock² noch to got dem almechtyghen vnd juwen k l w vorhapen juwe k l w wyllen syck nagheleghenheyt dar yn schycken vnd myt dem ersten de wyle dat lude vorhanden vnd to bekamende syn to ener bestendyghen tydt vnd enem erlyken toghe na aller nottrufft vorsorghet ghedenken dar men ock juwer k l w allent haluen vnd ens vor al mede helpen moghe¹ kunne vnd moghe gnedygheste konyngk synt der tydt dat Benedycktes van Anne uelde vnd Hans Halberstadt van my schededen synt my tylyke dynghe dar an gheleghen beyegent vnd vorghekamen de yck ock jeghenwardyghen dem Erbaren Jurgen Stechhentyn vp truwe vnd louen berycht vnd an juwe k l w to dragende beuelen hebbe bydde denstlyck vnd twyuel nycht juwe k l w wyllen ome gnedych ghehor vnd louen gheuen wente he yt ock allenthaluen ghern gut seghe dat yck juwen konychlyken werden de got dem almechtyghen yn gheluckselygem reygmte vnd ghesuntheyt alle tydt beuelen syn alle denstlyck to erkenende gheue g. myt hast am sondage yn dem groten vastelauende etc. anno xxv

Alle tydt juwer k l w vnderdenyghe wylghe dener
Clawes *Helnelyck

Udskrift: DEM dorchluchtyghsten grotmechtyghsten Hochgebaren forsten vnd Heren Heren Crysteren to Denemarken Sweden vnd Norweghen der Wende vnd Gotten konyneck Hertyghe to Sleswyck Holsten Stormeren vnd dejr Djetmarschen graue to Oldenborch vnd Delmenhorst etc. [mynem gnedyghesten] Hern denstlyck g.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Breff aff Klaues Herme lijn Mdxv

Med en anden Haand; 55

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Klaus Hermeling, der mente, at *Benedikt v. Ahlefeldt*, som hos ham har erholdt Reisepenge, strax havde begivet sig tilbage til Kongen med Brev og Besked, har nu erfaret, at han er med *Skram* i Stift Münster, hvorfor han har ladet Brevet hente hos ham og sender det nu til Kongen med fornyede Forslag til Hverving af Tropper, hvormed han kan gjenerobre sine Riger og Lande.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1442). Brevform; Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. grønt Vox.

438.

7 Marts 1525.

Uden Sted.

Dorchluchtygheste grotmechtygheste Hochghebaren konyneck alder gnedtygheste Here myt mynem vnderdenyghen wylghen bereden denste bydde jck juwe konychlyke werde denstlyck weten dat yck juwer konychlyke werde breue nu jungest van Benedycktes van Aneuelde vnderdenyghen entfanghen vnd allen ynholdt wol vorstan vnd my so vele jummer moghelyck flytych dar na gherychtet hebbe nu hadde my juwe k l w yn ener ynghelichten sedelen beualen Benedycktes vp syn ansynnent myt enem perde vft anderer nottruft to vorderende gnedtygheste konyneck so hebbe yck one na vtrychtende syner beuele so he ghesecht myt x golt gulden tor terynghe wedder an juwe k l w to reysende vorsorget vnd [ock¹ ytlyke breue vnd ock muntlyke beuele an juwe k l w to draghende beuelen nu ys he myt Hanse van Halberstadt yn mynem bywesende to Bremen afghereyset vnd yck hebbe nycht anders gheweten den dat he wedder by juwe k l w ghewesen vnd de breue to rechte an juw k l w ghekamen weren so beuynde yck [dat he¹ nu dat he yn dem stychte to Munster wedde ghekert do Schramme by om ghekamen vnd myne breue dar ock lygghen laten des yck my hoghe beswert de wyle yck yn juwer k l w schryften befunden dat yck slunyghen antwerde wedder don scholde [etc.² so hebbe yck de suluen breue wedder halen laten vnd schycke se jeghenwardyghen by Jurgen Stechhentyne juwer k l w to bydde denstlyck juwe k l w myn langhe schryvent vnd vormanent nycht anders den gnedtyghen vnd ynt beste vormarken vnd annemen wyllen aldergnedtygheste konyngk Jurgen Stechhentynt wart juwer k l w veler dynghe muntlyke berycht vnd vorynrynghe donde der yck vp dytmaal der vedderen nycht vortruwen dar den noch were myne hoghste bede vnd gude menynghe dar dat juwe k l w jummer mer vorhandelen vnd to wege brynghen konde dat den juwe k

l w den hupen knechte so nu vor handen jo nycht van vft yn ander denste kamen laten den yn juwer k l w dens bracht vnd to water vft to lande wo nuttest mede f varen wurde vnd wo to lande wes vorgenommen scholde so wer Hartyghe Hynryck to Brunswyck gans nutte dar wen he van keyserlyker mat. juwen k l w vft huse to l gen myt enem gherynghen tal ruteren konde bewylget vnd de hap knechte ock wyllych weren so wolde yck my ken junckheren myt guder vndersettinghe vnd ansleghe balde rat vynden vmme enen mechtyghen hupen reysyges dar ock by to bryngende dar wy vnghetwyuelt myt godes juwer k l w konychryke forstendumen lande vnd *vnd l korter tydt mede wedde erlanghe vnd eroueren wolden vnd w konychlyke werde by frauwen Margareten etc. vnd by den des huses to Bregongen rat vnd Hulpe erlanghen vnd be mochte vnd dat men to lande wes vornemen wolde w Hochgedachte frouwe Margareta etc. vnd juwe konychlyke w heyme Hertyghen Hynryck by syck vorschreuen vnd my c hemelyck vor wytlyket truwede yck [yck¹ myt gades Hulpe H Hynryck gar balde vnd heymycht by juwe k l w vnd y to bryngende vnd den ock wol gar ylych rat vnd ans korte tydt vorhandelen vnd stellen de myt gades Hulpe c gerten ende wol erlanghen scholde de wyle ock nu H Erych to den saken wol gheneghet vnd gut ys dat yck k l w de got dem almechtyghen yn lanckweryghen g selyghen reygmte vnd ghesuntheyt alle tydt beuelen syn lyck to erkennende gheue g. myt hast des dynxtedagi ynuocauyt etc. anno xxv

alle tydt juwer k l w vnder d
wylghe dener Clawes Hermelyj

Udskrift: DEm dorchluchtyghesten grotmechtyghesten ghebaren forsten vnd Heren Hern Crysteren to Dener Sweden vnd Norweghen der Wende vnd Gotten konyng tyghe to Sleswyck Holsten Stormeren vnd der Detma graue to Oldenborch vnd Delmenhorst etc. mynem gnedyg Hern denstlyck geschr.

Bagpaa med Hans Michelssons Haand: Mdxv — breff aff Hermelijn

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Hertil hører formentlig denne Seddel: Ock ghen(e)dygheste konyngk ys vp den mydweken na ynuocauyt tusken Her Hynryck Gouyden den ruterer so to Copenhagen myt om gheleghen vnd den Holsten en dach vorramet dar se den vp ytlyke vorschryunghe so to Coppenhaghen ghemaket vnd orer betalynghe haluen handelende werden wat dar nu yn afscheyt ghemaket kan yck juwen k l w noch nycht vor wytlyken den yck wyl allen mogelyken flyt vor wenden dat alle dynck juwen konychlyken werden noch vor vnd nu naghelegenheyt juwen k l w so vele mogelyck yn den saken noch tom besten kamen moghe vnd weyt wol dat juwen k l w vele saken allenthaluen wol bewust syn vnd mot syck doch na ghestalt der saken schycken yt ys en olt spreke wort dat plecht ghemenlyck ynt lyecht to kamende wat yn den sne ghehut ys etc. dat dysse sedel na lesende vorbrandt werde

Hertug *Frantz v. Braunschweig*, Administrator i Stift Minden, meddeler Dronning *Elisabeth*, at han nylig har forhandlet med sin Broder Hertug *Henrik den yngre*, der ikke længer ser nogen Udvei til at bevare Dronningens pantsatte Klenodier; Hertug Frantz beklager sig over den Unaade, Kongen (Chr. II) har vist ham, og som han mener, han ikke har fortjent. Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1543). Brevform. Patent, udvendig forseget m. stort, rundt Segl i rødt Vox. (Jfr. Dipl. Norv. XIV No. 491).

439. 22 Marts 1525. Petershagen.

Mein freuntlich Diensth. Vnnd wes Jch. *allzceigt meher liebs vnnd Gutts vormagh. zuuorn. Alldurchleuchtigester Grösszmechtigester. Hochgeporner. furstynn. Gnedigester frauw, Jch weill .E. k. w. nicht bergenn. das Jch. jtzs vnlang vorschennen. met meynem freuntlichen lieben Bruder. Herzogen Heynrichen dem Jungern etc. von wegen .E. k. w. kleynoden. vnderredungen gehabt. Des Sein lieb. die antwortth. gethaen. Sein liebe wissen. jtzunt. die selbigesten kleynoeth. nicht lenger. auffzuhaltennd^e. noch jennich middell. furder dar jnn. zufindenn. dar den E. k. w. mit dem pesten. woll wurden zgedenchen, Vnnd. heth mich. weynigh vorsiehen. das mein allernedigester herre. der kunningk. etc. mich. am jungesten so vngnedig abgefertiget, weill mich. dennoch. vorhoffen, Sein [vnd E¹. k. w. werden mich noch gnedigen. bedengchen. Nachdem Jch der selbigesten seynner k. w. nue kein vntreuw. beweiset. wiewoll Jch sollich. der

geduldt. beuehell. wusth Jch aber .E. k. w. wo meth
mugens. dienst vnnnd weilenn zubeweisenn, des bei
Hertzen gefleisszen. Mughtes auch. hoch vnd viehell
k. w. als meyner gnedigesten frauwen. die gott lang
sten vnd gesunt sparen mussz. also freuntlicher wo
nicht vorhaltenn. Datum Peterszhagen am Methw
Oculj Anno etc. xxv^{to},

Franciscus von gotts gnac
strator des Stifts Minden
Braunsweig vnd Leunenbu

Udskrift: DER allerdurchleuchtigestenn Groesz
hochgeporenn, konningjnnenn, frauwen N, geporenn
nien, konningjnnenn. zw. Dennemargken. Sweden vnd
etc. meyner allergnedigesten frauwen vnnnd konningj

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: Franciscus biscop
— 1525

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Hans Michelssøns Notits om en Pengforsendelse fra *Jørgen*
et nürnbergsk Bud.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No.
uden Segl. Hans Michelssøns Haandskrift.

440.

8 Mai 1525.

Jtem her vti for xj gilden sølff grosser minus
och xxj for j gilden, aff *Jørgen Fickendorp* som t
bersske bud fick viij die maij Mdxv

Johan Hannart erkjender Modtagelsen af et Brev fra Kong
tilligemed et vedlagt Brev fra Kurfyrst *Frederik af Sa*
Kongen har begjæret, at Hannart vilde svare. Denne sende
Svar, som Kongen bør sende ved sit eget Bud. Han reiser
til Seeland og tilbyder sig, om ønskes, at forhandle videre

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 142
Halvark, udvendig forseget m. Ringsignet (Vaaben) i ro

441.

16 Mai 1525.

Durchleuchtigister, Groszmechtiger khunig. gne
Mein vnnndertenigist willig diennst. sein Ewren khun

den alzeit zuor, Gnedigister herr, jch hab Ewer khuniglich wir-
den schreiben mir bej gegenwurtigem jrem dienner gethan. sambt
dem brief. so sy mir daneben von meinem gnedigisten herren
hertzog Fridrichen von Sachssen Churfursten etc. zugesannnt
haben. emphanngen. vnnnd dieweil E. khu. wirde. in solhem jrem
s(c)hreiben melden. wo jch seinen Churf. g. widerumb anntwort
darauf s(c)hreiben wollen. so soll jch dieselben. denselben E khu.
wirden zusennden. dann Sy jnnerhalb ainen tag oder zwen
ainen Poten zu solhen seinen Churf. (g.) sennden werden etc. Dar-
auff hab jch gleich dise hiebeiligennde Anntwort seinen Churf.
g. geschriben. E khu wirde vndertenigist bittenndt, Sy wolle jme
die bej berue(r)tenn jrem Poten also zuschickhen,

Jch versich mich jnnerhalb acht oder zehen tagen aufs
lenngst. von hie auffzusein, vnnnd in Seelanndt zutziehen, So mir
Ewr khu wirde. weiter bej kay M. von jren wegen [etwas¹ ze-
handeln befehlen wollen. mugen Sy dasselbig thun, So will
jchs mit vndertenigsten vleis bej jre M. gern handeln, vnd thue
mich hiemit denselben E. khu. w. ganntz vnnndertenigist befe-
hlen, Datum zu Prussel am xvj tag May Anno etc. im xxv^{ten}

(Egenhændigt:) E ko. wir.

vntertenigster diener

Jo Hannarth

Udskrift: Dem durchleuchtigisten. vnnnd Groszmechtigisten. Fur-
sten. vnnnd herrn. herren Cristiern. khunig zu Denmarckh. Schwe-
den. vnnnd Nor[we]gen etc. meinem gnedigisten Herren,

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: Hanart 1525

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Kong Frederik I (ved Kantsleren M. *Matthias Hvorf*) udsteder *Landsvistbrev*
for *Salmund (Thorgerisson)*, der begik uoverlagt Drab paa *Thore Thor-*
steinsson, mod Betaling af 6 fulde Thegn og Fredkjøb, samt Drabsbøder
til Arvingerne. De fire Atvistemænd til Drabet have ikke erholdt Kongs-
dag eller Landvist.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (indkom. 1894). Levning af Seglet,
der forbinder Brevet med No. 154 i Dipl. Norv. XV, vedhænger
og viser Erik af Pommerns Billede.

442.

14 Juni 1525.

Oslo.

Vii Frederick med guds nade Danmarcks Wendis oc Gottis
konningh wtuald konning tiil Norge Hertug i Slesswig Holsten

Stormaren oc Ditmersken Greffwe i Oldenborg oc Delmenhorst
 Sender allum manum them som thette breff sæa eder hœria
 Q. g. oc sina wer villiom atther witter at weer haffuw m i heder
 wider gud sackar gode manne bœnestaderr oc effter thæ proffue
 som her følger giiffwet Salmwnd som Tore Torsteinssenn wortt at
 skade wforsœno landzwist oc skal han effter siit rette werck
 lwcka oss ii fwlle tegenn oc ii fwllæ fridkap Jtem sackar gre-
 destad soo skal han lwcka oss iiiii fwlle tegenn oc iiiii fwllæ fridkap
 at haffwe lwckat indhen tolff monedha eder haffwer han ingha
 landzwist (Jtem ære Per Swenske: Ion trockneet: Ion skœtt oc Gud-
 brand fulle atuiste mend at tessa draabe oc haffwe the hwerckhen
 dag eller landzwist aff oss) biodhum wer arffwinge hins dawde at
 tackæ setther oc bœtther aff honom effter thera bestha manne lager-
 dome som sœslomanne tiil neffnt ær aa hweriaa twegio alffwone.
 En fulkommelighenn forbiodhuum wer hwariom manum vandrada
 atawcka eder atawcka latha wider han hedom aff om thette
 maal. Nema hwer som ted giœrer willæ haffwe forgiœrt fee oc
 friddi oc werdhæ aldrie bothamader siden war thette breff giœrt
 i Oslo in profesto Corporis Cristi anno eiusdem Mdxv Mester
 Mattis Hwœrwff proffwest tiil Mariekircke i Oslo Canceler wor
 indsegleda.

Antoine de Ligne, til hvem Kong *Christiern II* har sendt sin gamle Tjener
Antoine de Metz med Kredentsbrev, sender ham tilbage med Anbefaling
 og mundtlig Besked og tilbyder sin Tjeneste.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Mûneh. Saml. No. 1462). Brevform:
 Halvark, udvendig forseglet med rundt Vaabensegl i rœdt Vox (Ringsignet?).
 (Se No. 446 nedenfor).

443.

30 Juni 1525.

Bailleul.

Sire en la plusconuenant (?) humilite que faire puis treshumblement
 en vostre bonne grasce me recommande

Sire jl vous a pleut donner credence avng de voz cheual-
 liers nommet messire Anthoine de Mes de voz anciens ser-
 uiteurs, laquelle credence adreschant a moy, ma exposer de
 par vous sire vous suplyant quil vous plaise le croire en ce quil
 vous dira de par moy, Et le plustost que poray feray mon deb-
 uoir comme lui ay dit,

Sire vous me poez commender ou faire commander voz ver-
 tueulx desirs, lesquelz je acompliray a mon leal pooir, Auecq

layde de dieu aqui je pryé quil vous donist Sire bonne et
longhe vie, De mon parceque les Belloel che dernier jour de
Juuing xv^c xxv

(Egenhændigt:) Vostre tressunble et tressobeysant
seruyteure

A De Ligne

Udskrift: Au Roy

Statholderinden Fru *Margrete* underretter Kong *Christiern II* om, at hun
har paalagt den keiserlige Secretair *Maximilian Transylvan*, der er kom-
men fra Mødet i *Lübeck*, hvor der forhandles om Kongens Gjenindsæt-
telse i hans Riger, at begive sig til ham for at give ham nærmere Med-
delelse om, hvad der forefalder.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1490). Brevform;
Halvark, Patent, udv. forsegl. m. stort, rundt Sigil i rødt Vox.

444.

4 Juli 1525.

Breda.

Durchleuchtigester vnd groszmechtigester furst freuntlicher
lieber her vnd Swager vnsern freuntlichen greusz vnd was wir
gutz vermogen zuor Nach dem kay: M^t. vnsern freuntlichs lie-
ben herren vnd wetteren Secretarj Maximilian Transylvan von
dem tag zu Lubeck, Euer kuniglicher wird. widereinsetzung
halb gehalten ankhumen jst, haben wir dem berurten Maximilian
zu euer lieb zu ziehen vnd was der selben halb auf vorgenan-
ten tag gehandelt jst worden antzuzaignen beuolhen wie dan
eur kunighlich wird solchs weiter von jme vernemen werden
Solchs wolten wir euer lieb freuntlicher vnd gunstiger meinung
nitt verhalten Datum zu Breda am [iiij^{en}] tag Julij xv^c xxv, etc.

Margrett von gots gnaden Ertshertzogin von
Ostreich hertzogin vnd grafinn zu Burgun-
dien Regente vnd gubernante etc. etc.

(Egenhændigt:) Marguerite

Udskrift: Dem durchleuchtigisten groszmechtigisten fursten
vnd herren herren *Cristiern* kunig zu Dennemarck Sweden Nor-
wegen etc. vnseren freuntlichen lieben herren Swager

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1525

¹ Fra [tilskrevet med andet Blæk.

Hans Michelsson beder *Henrik van Lijt* at udbetale Overbringeren *Jørgen Stegetin* 32 Gylden til Fortæring og Omkostninger samt beder ham besørge Kong *Christierns* Brev til *Kort Penning* med et sikkert Bud.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1521). Brevform: Kvartark m. Spor af udvendig Forsegling m. Ringsignet i grønt Vox.

445.

7 Juli 1525.

Lier.

Jtem leffwe Henric fan Lijth guode vrijnt ick hebbe nw afferdiget brijnger dösses breffues *Jørgen Stegetijn* vnde bijn mijth emme offuer ens gekomen dat gij emme fornøgen skøllen thoo sijner theringe vnde vnkoste xxxij golt gilden dat gij emme fan stunden an afferdigen villen vnde screffuet och Klaus wat too alsoo vnse affskeide vass *Jørgen* sal sølffwen mith demme gelde alle vnkoste staen

Jtem mijn g here screfft en breff an *Kort Penning*, alsoo *Jørgen* ju vert don dat gij ith emme dat mith enen vissen bode villen too hande skicken mit dem ersten Datum Lijre an 7 dag Julij Mdxv

Hans Mickelssen

Udskrift: An demme Ersamen *Henric fan Lijth* too *Androp* in den gilden egelle.

Bagpaa med *Hans Michelssøns* Haand: 1525 — Jeg scriffuer *Henric Lijt* om penninge til *Jørgen Stegetijn*

Antoine de Ligne takker *Dronning Elisabeth* for Brevet med Hr. *Antoine de Metz*, hvem han medgiver Anbefaling og mundtlig Besked, samt oversender det forlangte *Signet*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1463). Brevform: Halvark, udv. forsejlet m. rundt Vaabensegl i rødt Vox (Ringsignet?) (Se No. 443 ovenfor).

446.

12 Juli 1525.

Bailleul.

Madamme en la plusconuenant(?) humilite que faire puis humblement en vostre bonne grasse me recommande

Madamme humblement vous mercy quil a pleut a vostre magestee enuoyer messire *Anthoine de Mes* vostre bon et leal seruiteur comme je croy, lequel ma aduertty de *pluiseurs choses vertueuses de vostre mageste entre les autres lescript quil vous

a pleu a vous madamme signet lequel ay retenut, de pour ad ce donner response samblable escript vous enuoye signet de ma main vous requerant madamme, moy faire ceste honneur que dajeuster credy audict mesire Anthoine, en tout ce que vous dira de par moy pour ceste fois

Madamme vous plaise moy commander ou faire commander voz bons et vertueulx desirs, de je suis prestz les acomplir a mon leal pooir, auecq layde de dieu aqui je pryé [que¹ vous donner madamme bonne et longhe vie, De mon parceque les Belloel che xij^e de Juliet xve xxv

(Egenhændigt:) Vostre tressunble et tressobeisant
seruyteure Antoine De Ligne

Udskrift: A madamme la Royne

¹ Fra [igjen udsløttet.

Statholderinden Fru *Margrete* underretter Dronning *Elisabeth* om, at hun sender den keiserlige Raad Hr. *Gerard Mulart* og sin Hushofmester *Souastre* til Kong (*Christiern*). Den sidste skal sige hende forskjellige Ting, der skulle tjene hende til hendes eget Bedste og Keiserens Tilfredsstillelse, hvorfor hun beder hende at have Tillid til Souastre og rette sig efter, hvad han har at forebringe.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1492). Brevform; lidet Halvark, udvendig forsegleet m. stort, rundt Sigil i rødt Vox.

447. 5 August 1525. Hertzogenbusch.

Madame Jenuoye maistre Gerard Mulart conseilhier et maistre des Requestes de lempereur et mon maistre dostel Souastre vers le Roy, Jay charge audict Souastre vous declairer les causes, et oultre ce vous dire aucunes choses a vostre bien et honneur et au contentement de lempereur, Je vous pryé vouloir croire ledict Souastre et selon ce vous conduire, Maduisant de vostre Jntencion, Atant madame Je pryé nostre s^r vous donner sa grace, Escript a Boisleduc le ve daoust lan xxv,

(Egenhændigt:) Vostre humble tante
Marguerite

Udskrift: A Madame ma niepce la Royne de Dennemarcke,

Hans Michelsson anmoder *Henrik v. Lijt* om strax at udbetale *Kort Penning* 10 Courantgylden til Fortæring, da han staar paa Reisen til Landsknegtene. Denne paategner Kvittering for 20 Gylden.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1522). Seddel uden Forsegling. Egenhændigt.

448. 25 August 1525. [Lier.]

Jtem leffue Henric fan Lijt gude vrijnt, brijnger dösser mijner scriffte Kort Penning, skicket emme fan stunden an x gilden korrentte too theringe hee sall fan stvnden an reijssen naa den knechten alsoo gij vol vethen etc. gescreffuen am xxv dag augusti Mdxv

(Kort Pennings Haand:) bekene ick Coert Pennynck dat ick entfangen hebbe xx rynsche g.

Hans Mickelssen

Bagpaa med Hans Mikkelsøns Haand: Vnder thenne mijn scriffter Kort Pennings hand vndertegnit paa xx gilden hand opber aff Henric van Lijt paa mine vegne

Statholderinden Fru *Margrete* meddeler Dronning *Elisabeth*, at Overbringeren vil give hende Besked om Grunden, hvorfor hun sender Kongen et Bud. Hun ønsker, at han vil give den forestaaende Expedition saadanne Befalinger, at alle Ubehageligheder kunne undgaaes.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1493). Brevform: Kvartark m. Spor af et mindre, rundt Segl i rødt Vox.

449. 26 August 1525. Haag.

Madame. Le porteur de cestes vous declairera les causes pour lesquelles je lenuoye deuers le Roy. Si vous prie les bien entendre, et tenir main quil vueille donner tel ordre a son expedition que tous jnconueniens apparens en sourdre, cessent. quest bien neccecaire quie jcelluy porteur vous dira plus aulong Et surce madame apres me estre recommande a vostre bonne grace feray fin a ceste en priant nostre s^r madame vous donner bonne vie et longue De la Haye ce xxvj daoust anno xxv.

(Egenhændigt:) Vostre hunble tante
Marguerite

Udskrift: A Madame ma bonne nyece madame la Roynne de Denemarke.

Klaus Hermeling meddeler Kong *Christiern II*, at han har modtaget haps Brev med *Kort Penning* og lover, at de begge skulle gjøre, hvad de forma, til Kongens Bedste, hvorhos han anholder om fire Anbefalingsskrivelser til Hertugen af *Geldern*, Greverne af *Ostfriesland* og *Oldenburg* samt Junker *Baltasar af Esens*, for at der ingen Hindringer skal lægges Kongens Folk i Veien i deres Lande, og at de maa faa den Hjælp, som keiserlige Mandater tilsiger dem. Sendelse af flere Penge tiltrænges.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1444). Brevform; Halvark m. Spor af udv. Førsegl. m. grønt Vox (Ringsignet).

450. 27 August 1525. Antwerpen.

Dorchluchtygheste grotmechtygheste konyngk alder gnedygheste Here myt mynem vnderdenyghen plychtyghen wylghen denste bydde yck juwen konychlyken werden denstlyck weten dat yck dem beschede vnd berychte na so my Cordt Pennynck huden ghedan heft vnd wy samptlyck myt allem flyte so vele vs jummer mogelyck ghedenken vnd wyllen nakamen Cordt Pennynck vnd ytlyke ander synt ock al en wech vnd to der behof al den saken de wyle yt nu so gheleghen vmme veler orsake wyllen dat vnder dyssen landen nycht vele banckterens. vft lange tydt to synde dent wyl yck juwe gnade denstlyck ghebeden hebben dat vs juwe k l w ver fruntlyke forschryfte vnd breue gheuen wylle an den hartych van Geller an den grauen van Ostfreslant an den grauen van Oldenborch vnd enen an junckher Baltesar van Esensen vnd ludende dat se dorch juwe k l w bede wyllen so vele on jummer dontlyck vnd mogelyck de juwe vp oren stromen vnd landen sunder oren schaden wanderen vnd spaseren wyllen laten vnd wes de bryngher vnd entogter der breue wyder begherende vnd orer nottruft na weruende werden dat se den gnedych gehor ghelouen gheuen vnd gnedygen guden wyllen bewysen wyllen anghesen der vorwantnyse dar mede juwe k l w de werde konynggyne vnd juwe kynder de romeschen keyserlyke magestadt toghedan vnd vorwant syn ock sunderge mandat [vnd bot¹ de juwe k l w van keyserlyker magestadt an, alle rykes forsten vnd Heren [an alle des rykes forsten vnd Hern dar² juwe k l w vnd de juwe to vorderende vnd behulpen to synde dar vp hebben vnd ock sundergen yn des grauen van Vreslant bref dancksagyngge dat he syck alle tydt vorhen teghen juwer k l w selyghen Heren vnd vader ock gegen juwe k l w gutwyllych vnd fruntlyck ghehol-

den vnd bewyset hat dysse breue moghen vs vp den orden vele gudes don vnd sus schal myt gades hulpe vp allen orenden nyn flyt ghespart werden vnd wert myt gades hulpe vele ere ghelucke vnd gut vannkamen myt gades hulpe deme yck juwe konychlyke werde alle tydt yn ghelucke vnd ghesuntheyt beuele g. myt hast des sondages na sunte Bartolomey etc. anno xxv

alle tydt juwer k l w vnder denyge
wylge dener Clawes Hermelynck

Paa en vedliggende Seddel: Ock gnedygheste konyngk allem anderen ghenomen afschede wyl yck myt gades hulpe so vele my jummer mogelyck myt allem flyte nakamen vnd juwe k l w wyllen syck ock myt allem flyte vorderen vnd vorsen vnd to den dynghen wo vorlaten myt dem alder ersten gheschycket syn anghesynen dat alle vnd yder kummen syn vnd blyuen de malck vnd en yder ys behaluen juwe k l w allene dar lop dat vp vt so yck vaken gheschreuen vnd ghesecht hebbe dar vmme ys van [noden¹ nycht lenck vorghetoghen vft vp holden to latende Jtem yck hebbe van Creger baden yn rosen noben vnd yn Hynrykes nobelen so vele also lx golt gulden vnd xvij stuuver entfanghen de synt mer also half yn dyssem lande vortert wat yck den dar mede yn al dyssen saken besenden vnd vtrychten kan hebben juwe k l w wol af to nemende doch wyl yck myn vtterste beste don vnd juwe k l w myt den alder ersten beantweren

Udskrift: DEM dorchluchtyghesten grotmechtyghesten forsten vnd Heren Heren Crysteren tzo Denemarken Sweden vnd Norweghen der Wende vnd Gotten konyngk Hertyghe to Sleswyck Holsten Stormeren vnd der Detmerschen graue to Oldenborch vnd Delmenhorst etc. mynem gnedyghesten Hern denstlyck gheschreuen

Paaskrift med Hans Michelssøns Haand: Anno Mdxv breff aff Claues Hermelin som hand selffuer k M^t aff Androp met Greer bade och paa samme tiid anammer Claues Hermelin aff Greer bade xx nobelle

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udsløttet.

Hans Michelsson beder *Henrik v. Lijt* at udbetale *Jørgen Stegetin* 12 Angelotter, da han siger at have forbrugt, hvad han havde faaet af ham, til *Klaus (Kniphof)*; dette maa afkortes i det, han selv har faaet laant af *Henrik v. Lijt*, der ikke maa lade ham faa mere, end Brevskriveren nævner.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 1523). Brevform; Kvartark m. Spor af udvendig Forsegling med Ringsignet i rødt Vox.

451. 28 August 1525. Lier.

Jtem leffue *Henric fan Lijt* gunstige gode vrient ick bidde Jw gans sere vrientlicken gij villen also en frijnt vnde doen *Jørgen Stegetijn* xij angelotten also hee secht dat hee viidere hefft fortherit also dat gelth hee van jw kreg too *Klauesse* vnde soo møge gij emme dar in kortten dat gelt [also¹ also gij eme sølffuen gelent hebben, dath moth nw fan noden sijn hebbe gij dat gelt nicht soo segget got for emme dar hee ith skjildig ijss, vnde dot emme nicht mere also ick jw scriffue, gescreffuen too *Lijre* den xxvij dag *Augusto Anno Mdxv*

Jwe villige *Hans Mickelssen*

Udskrift: Den *Erszamen Henric fan Lijt* synen besonderen *Bagpaa* med *Henrik v. Lijts Haand*: De menvghe van *Jorijen Stattijn*

¹ Fra [igjen udslettet.

Hertil hører uden Tvivl følgende Seddel med *Hans Michelssøns Haand* (Münc. Saml. No. 1541):

Jtem leffue *Henric* hwo ju got dijncket dat he hijre perde nicht krigen möchte int *Engeland* dat gij den thoo *Androp kōfften* emme ij perde vppe xx gilden [offte *mijnre*¹ vnde recket denne mith emme vess hee behoffet thoo *theringe* dat hee dat dar thoo krige also gij den mith emme offuerleggen mögen an sodanne møntte also in *Engelant* gelth englotten øfte kronen

Hans Mickelssen

Bagpaa med *Henrik v. Lijts Haand*: Den mene van *Jorijen Stattijn* ende *Koert Penijck*

¹ Fra [tilskrevet i Margenen.

Statholderinden Fru *Margrete* sender den keiserlige Raad M. *Gerard Mullart* og M. *Jean de la Sauche*, keiserlig Secretair, til Kong *Christiern II* med Hverv, som de ville forklare, idet hun beder ham at nære fuld Tillid til dem og give dem Svar tilbage.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1494). Brevform: lidet Halvark, udv. forsegl. m. stort, rundt Segl i rødt Vox.

452. 8 Septbr. 1525. Haag.

Monsr Jenuoye maistre Gerard Mullart conseillier et m^e des Requestes de lostel et maistre Jehan delasauch secretaire ordinaire de lempereur vers vous pour les causes quilz vous diront. Je vous requiers les croire comme moy et sur leur charge me faire vostre response, Et atant mons^r pryé nostre s^r vous auoir en sa garde Escript a La Haye le viij^{me} jour de Septembre lan xxv,

(Egenhændigt:) Vostre humble cousine
Marguerite

Udskrift: A Monsr Monsr Le Roy de Dennemarke

Statholderinden Fru *Margrete* underretter Dronning *Elisabeth* om, at hun sender M. *Gerard Mullart* og M. *Jean de la Sauche* til Kong *Christiern* af Aarsager, som de ville sige hende, hvorfor hun anmodes om at vise dem fuld Tillid og med dem underrette hende om sin Tilstand.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1495). Brevform: lidet Halvark, udv. forsegl. m. stort, rundt Segl i rødt Vox.

453. 8 Septbr. 1525. Haag.

Madame ma niece Jenuoye maistre Gerard Mullart conseillier et m^e des Requestes de lostel et m^e Jehan delasauch secretaire ordinaire de lempereur vers le Roy pour les causes quilz vous diront. Je vous requiers les croire comme moy et vous employer a la conduite de mon jntencion, et par eulx me fere sauoir de vostre estat Et atant madame ma niece pryé nostre s^r vous auoir en sa garde Escript a la Haye le viij^{me} jour de Septembre lan xxv.

(Egenhændigt:) Vostre bonne tante
Marguerite

Udskrift: A Madame la Royne de Dennemarke ma bonne niece

Klaus Hermeling beretter Kong *Christiern II*, hvad han har foretaget med Hensyn til hemmelige Underhandlinger med de Kongen bevidste Mænd, og beretter om den gode Anledning, der nu gives til at hverve et stort Antal Knegte, saa at man allerede i den første Halvdel af Oktober vilde kunne være inde i Kongens Lande. Vaaben og Krigsfornödenheder tilraader han at samle i *Oldenburg* og anmoder om en Sendelse af Penge med sit Bud *Lille Henrik*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Müncb Saml. No. 1445). Brevform; Helark m. Spor af udvendig Forsegling m. Ringsignet i grønt Vox. Klaus Hermelings Haand. (Jfr. Allen, De tre nordiske Rigers Hist. V S. 112 ff.).

454. 20 Septbr. 1525. [Antwerpen?]

Dorchluchtygheste grotmechtygheste Konyngk alder gnedygheste Here myt mynem vnderdenyghen wylghen denste bydde yck juwe konychlyke werde denstlyck weten dat yck dem afschede na myt den breuen by dem manne wo juwen k l w bewust ghewesen byn vnd erstlyck de sende breue vnd Cardensye auer gheantwert vnd dar vp so vele my mogelyck na aller gheleghenheit gheworuen vnd ghehandelt so heft he en bedenken ghenomen bet vp den anderen morghen vnd my do sodane antwert ghegeuen dat yck om de vtschryfte der mandat ock hebbe sen laten so byn yck allene beslaten myt om ghewesen so heft he suluen de breue vnd vtschryft der mandat noch ens dorch vnd dorch ghelesen vnd heft wol vormarket vnd hoch beclaget de bose vorgyftyghe gytz vnder settinghe vnd handelynghe de allent haluen teghen juwe k l w vnd de werde konyngkgynnen des keyzers swester vnd juwen kynderen gehandelt ys vnd noch dagelykes ghebruket wert vnd let syck horen dat he vnd syn anhengk yn eren voryghen saken ock mandat vnd achte erlanghet de den en ander ernstlyck lut vnd beuel ghehat also syck na rechte ghebort so juwe k l w suluen ghesen vnd bewust sy vnd he draghe des anlygendes vnd swer myt juwen konychlyken werden der konyngkgynnen vnd juwen kynderen en ghetruwe grot medelyden vnd wo wol he yn dem breue van keyserlyker magestadt noch boet edder beuel crycht so werde om dar ynne ock nycht forboden de wyle he nu juwen k l w do he lest by jw ghewest sy suluen ghesecht [he¹ wen he en vyngerbret heten vft beuel cryghe wyl he juwen konychlyken werden to ere vnd gude ene handebret nemen vnd myns bedunkens myt den breuen [benoghe² der haluen benoghet syn wen juwe k l w myt den anderen dyn-

ghen vnd summen na [allen^s lude der artykel so auer ghegeuen vnd vorlaten gheschuycket vnd dat dar tor stede were vnd de dynghe so mochten vorghenomen werden dat juwe k l w vnd ock he nycht wyder yn schaden vnd hon gheuort vnd kamen den enen rechten ernstlyken ghewysen vortganck vnd vtracht crygen mochte so wyl he myt egener parsonen ock sus myt anderen to Schonen vnd vndersettinghe to juwer k l w beste vnd to behof alden saken wo dat den alder nuttest wart wyllych [vnd^s nycht vndancknamych teghen juwe k l w befunden werden he wylle ock nummer myt gades hulpe gelt vfte gut vor Ere nemen he heft ock hart gheraden dat men der breue edder mandat noch tor tydt nyne vtghan vft vorsenden late vnd gans heymych by syck beholde sollange dat men den dynghen negher sy so schal juwe k l w de breue so vele yck der by my ghehat by dem manne wo juwen konychlyken werden bewust vnd by my yn gudem vorware vynden des mans rat ys ock hart wes juwe k l w van langhen spesen busen hellebarden vnd puluer sundergen ror puluer erlanghen vnd yn anderen namen vnd heymych wente to Oldenborch schycken konde wer gans [nutte^s Alder gnedygheste konyngk to vnd yn alle dyssen dynghen kan yck nycht mer schryuen vnd seggen [den^s also yck to mermalen vnd vaken vorhen ghedan hebbe so ys noch myn ghetruwe rat vnd menynghe de wyle juwe k l w doch allenthaluen nu wol en gnedych weten draghen wo alle tydt ghehandelt vnd noch ghehan(delt) wert etc. dat syck juwe konychlyke werde sampt juwer k l w hochberomden werden konynggynnen yn enen heymyghen vorsweghen handel vnd rat holde so ock vnghetwyuelt [geschen^s ys vnd alle los vnbatlyke anbryngende hopen af vnd to rugge stellen vnd laten syck van nynen luden vnd sunderghen van den de yn allen steden vnd landen kunnen vnd moten blyuen de se syn [nycht^s lengher vp holden vnd vortroste vp lose wane den myt dem alder ersten so juwer k l w vnd konynggynnen jummer mogelyck by heymyghen frunden vnd fromden der doch noch beyde yn dyssen vnd anderen steden vnd landen vele ys de ghern lyf vnd gut an juwe k l w vnd konynggynnen [vor^s hengeden wen mochte gehulpen werden vnd sodane summe wo vorlaten by en ander vnd vpghebracht vnd to Oldenborch vft vp de anderen stede wo juwen k l w bewust yn juwer k l w gut vorwar tor stede schycken vnd myns

bedunckens ys vmme veler orsake wyllen noch nyn stede nutter vnd bequemer dar to also Oldenborch etc. wen sulcken gheschen vnd ghewys torstede ys wylle wy balde to den dynghen vnd luden kamen dar na ghelegenheyt der tydt vnd weders juwen konychlyken werden der werden konyngkgynnen juwen kynderen myt gades hulpe ghewys to juwe k l w landen vnd luden schal wedder ghehulpen werden etc. yck byn ock sus allem anderen afschede na ghekamen vnd den man de dar by my was vnd de vmme vormerkens wyllen juwen k l w suluen nycht to sprack myt my ghenomen vnd hebbe one ock mede by dem anderen manne ghehat vnd de heft ock suluen myt om ghespraken so hebbe wy one fort na rade vp na dem Ryne de dynge to vorhorende ghesent so heft yt syck begheuen dat de hartyghe van Sassen tor Lowenborch de knechte de vor dem Buske vorlouet vnd yn Hollant toghen heft anghenomen vnd de wedder teghen mynen g. h. van Bremen yn Wursthreslant ynt stychte to Breme ghesent so ys ock de hop landesknechte so to pasken yn Franckryke toghen wedder her vtghekamen vnd synt nu kortlyck vor Trer van ander ghelopen so ys de man vte vnd vorgadert se wedder vnd de hartyghe tor Lowenborch let ock welke annemen so wylle wy se noch den saken tom besten wedder to hope bryngghen vnd ynt stychte to Bremen vnd yn de lande Wursten vnd Hadelen vp de garde voren so dat yck iny gewys vorse iij vft iiij dusent balde wedder by en ander to hebbende so synt ock noch wol by seuen dusent Auerlandesker knechte yn dem Aberlande by en de men ock wol yn en kort by de anderen bryngghen konde Wen nu juwe k l w sampt der konyngkgynnen to den handelen kamen konden vnd yn dyssen dynghen ychtes wes mer de knechte to hope to bryngende vnd vp de garde to vorende wolden ghedan hebben dar mede men den wynter erbeyden vnd vp den frost rede syn konde so moste juwe konychlyke werde deme manne vnd my tom alder weynghesten ij vft iij^o golt gulden yn Fylyppes vnd Hornes gulden vft Schrecken berger by kegenwardyghen Clenen Hynryck mynen knechte yn enem budel vorsegelt hemelyck mede auer senden dar wy terynghe vnkost vnd badelon mede stan konden den yck hebbe den man vp mynen buden mede her vt ghenomen vortert vnd ock vorsent vnd wet ock nycht mer to borgende vnd vp to bryngende vnd got weyt wat yck synt der tydt juwe k l w vt

Denemarken ghewesen ys vp arue gut vnd pande gheborget vnd yn den saken vortert vnd to ghebracht hebbe vnd wen juwe k l w dem handel hadde na ghekamen vnd folghe don kunnen den my juwe k l w beryctede vnd sede do yck nu erst by juwe k l w quam so hebben syck [hyr² de handel hyr also begheuen dat wy to den luden ghekamen vnd myt gades hulpe tom lengesten achte vft verteyn daghe na sunte Mychhel yn juwer k l w landen myt macht vnd eren wolden wedder ghewesen syn ock gnedygheste konyngk des gheleydes haluen wo ock juwen konychlyken werden bewust kan yck ock wol cryghen vor des vnd so vele van noden ys vnd de wyle syck nu alle dynck bauen den afschet ytlyker mate vor andert hebbe yck sus yn de lenghe schryuen moten vnd wat nu juwer k l w vnd konyngkgynnen ghesynnet vnd gheneget synt vnd wyllen wyder ghedan ghehat hebben bydde yck juwer k l w gnedyghe to vorlatyge antwert by jegen wardyghen dar wy vs ghewys to vorlaten vnd na rychten moghen so schal by vs nyn flyt ghespaert vft mangel befunten werden myt gades hulpe deme yck juwe k l w sampt der werden konynggynnen vnd juwen werden kynderen alle tydt ghesunt beuele g. myt hast am hylghen auende sante Matey des hylgen apostels etc. anno xxv

J k l w

w d n

Paa en vedhæftet Seddel: Ock gnedygheste konyngk hebbe yck den man wo jw bewust de dat beuel der schepe hade yn Vreslant vnd vp anderen ende na afschede ghehat so wel syck doch numment der schepe vp den stromen to lydende apenbar ghem an nemen den men hadde so vele vorha(n)delet dat men sus dorch de vyngher sen wolde so heft de man verteyn daghe myt knechten by en ander gheleghen vnd heft der schepe vnd antwert na aueschede er beydet vnd ys doch numment to water vft to lande ghekammen dat ock vp sware terynge vnd schaden ghelopen ys begheren ock noch antwert wo dat dar vmme sy wen ock juwe k l w yn alle dyssen dynghen wes mer wolde ghedan hebben vnd dem manne vnd my sodane gelt dar yck vmme gheschreuen hebbe mede auer senden so schal nycht en pennynck dar van vtghegeuen werden den wes nodych yn den saken vnd juwen gnaden besten dar wyl yck juwe k l w vp myne ere vnd hals to antweren

Paa en vedliggende Seddel, der dog maaske tilhører et noget tidligere Brev fra dette Aar: Ock gnedygheste konyngk so yck ock to mer malen dar wol van ghesecht hebbe vmme ytlyke handelynghe vnd Contractt tusken den Ost Landen juwer k l w konychryken den Nederlanden vnd steden de den Nedderlanden behegelyck batlyck vnd blyflyck weren to makende vnd to vorbyndende dar mede se stedtlyck vnd vast yn der hulpe juwer k l w blyuen vnd syn mochten wor sulck en noch nycht fullen to ghen wer na ghelegenheyt noch gans nutte ghedan

Udskrift: Dem dorchluchtyghesten grotmechtyghesten hochghebarn forsten vnd Heren Heren Crysteren to Denemarken Sweden vnd Norweghen der Wende vnd Gotten konyngk hartyghe to Sleswyck Holsten Stormeren vnd der Detmerschen graue to Oldenborch vnd Delmenhorst etc. mynem gnedyghesten Hern denstlyck g.

¹ Fra [synes at skulle udgaa. — ² Fra [igjen udslettet. — ³ Fra [tilskrevet over Linien.

Klaus Hermeling meddeler Dronning *Elisabeth*, at han har besørget de fra hende sendte Breve og Befalinger og fundet Modtagerne villige til at tjene Kongen, hos hvem han nu har været og modtaget nye Hverv, hvilke han har udrettet, og hvorpaa han har givet skriftligt Svar, men beder, at alt maa blive holdt saa hemmeligt som muligt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1446). Brevform; Halvark, udvendig forsegleet m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox.

Med Klaus Hermelings Haand.

455. 20 Septbr. 1525. [Antwerpen?]

Dorchluchtygheste grotmechtyggeste Hochgebaren alder gnedygheste konyngynne myn vnderdenyghe wylghe berede denst sy juwen konyngnyken werden alle tydt voren bereyt vnd bydde juwe konyngnylike werde denstlyck weten dat yck juwer k g l w breue vnd beuele na aller nottruft myt allem flyte an de lude wo juwen k g l w bewust tor stede ghebracht vnd anghedraghen hebbe vnd syn de suluen yn aller freuntschup vnd ghetruwe tonegynghe entfanghen vnd vorantwert ghewurden wor mede de lude juwer k g l w der konychlyke we(rde) vnd juwen kynderen ghetruwen denst vnd fruntschup eres hogesten vormogens bewysen konden vnd mochten

schullen se de k l w vnd juwe konyngnylyke gnade alle tydt wylych vynden gnedygheste konynggyne also yck nu hyr cordt beuoren by konychlyker werde ghewesen hebbe yck na veler vorhandelynghe vnd vnder redynghe beuel vnd afscheyt ghenomen de yck ock myt flyte so vele my jummer mogelyck bestelt vnd vtgherychtet hebbe twyuel nycht k l w syn der dynghe allenthaluen myt juwe k g l w to heymyghen rade ghewesen vnd alle wol bewust nu hebbe yck teghen wardych k l w vp de dynghe alle schryftlyke antwe(r)t ghedan bydde juwe k g l w denstlyck de suluen antwerde alle van k l w wyllen lesen horen vnd mede sen so dat dar heymych vorsweghen vnd bestendyghen moghe ynne gheraden vnd ghehandelt worden den des ys nu mer not den vor dat men vorallen dynghen swyge vnd nycht anders vorneme den dat men vtrychten vnd holden kan wente de ganse warlt ys vp velen enden ful strycke vnd mote got yn dem heymmel allen hylgen allen erlyghen luden entfarnen dat myt k l w juwen konyngnylyken gnaden keyserlyker magestadt swester vnd juwen kynderen so schal ghehandelt vnd gefynantzsyert werden so leyder gheschen vnd noch dagelyck gheobbet wart vnd wolde got almechtych dat keyserlyke magestadt de rechte grundt vnd warheynt wusten vs older hogher anghebarnen doghet scholde syn keyserlyke magestadt yn dem grunde des harten vngetwyuelt sodane nycht [erlyden¹ lenck erlyden vft staden moghen etc. alder gnedygheste konyngyn wo dem alle wyl yck an got nycht twyuelen de grote vnschult de gotlyke erlyke [truwe¹ hartlyke truwe so juwe k g l w juwer konyngnylyke werde konynghe heren vnd leuesten ghemal vnd juwen kynderen alle tydt vnd noch ghedan vnd bewysen wart got de almechtyghe myt groten eren macht vnd ewygher selychheyt hoch beschulden vnd alle saken werden noch to gudem ende kamen myt gades hulpe deme yck juwe konyngnylyke gnade yn allem ghelucke vnd ghesunthey(t) alle tydt denstlyck beuele g. myt hast am hylghen auende sante Matey etc. anno xxv

J k g w

w d

Udskrift: DER dorchluchtyghesten grotmechtyghesten Hochghebarnen forstyn vnd frouwen frouwen Elysabeth tzo Dene-marken Sweden Norweghen der Wende vnd Gotten konynggyne gheboren vt keyserlykem stamme artzse hertygynne to Osterryck

Hertygynne to Bregongen etc. myner gnedyggesten konyngynen vnderde(n)ygen denstlyck g.

¹ Fra [igjen udslettet.

Klaus Hermeling beretter *Hans Michelsson* om en Træfning mellem en Hob Landsknegte og Biskoppen af Bremens Folk, der til Slutning bleve Seierherrer og igjen indtog *Wurstenland*, hvor der nu findes en Mængde Landsknegte, hvortil snart vil komme en stor Del Ryttere og Fodfolk, som ville kunne erholdes, hvis man handler hurtigt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1447). Brevform; Halvark, udvendig forseget m. Ringsignet (Vaaben) i rødt Vox.
Klaus Hermelings Haand. Uden Underskrift og Udskrift.

456. 30 Septbr. 1525. [Antwerpen?]

Besunderge gude frundt yck kan jw nu na ghelegenheyt nycht anders vor tydynghe schryuen den dat de hop landesknechte de dat lant to W(ur)st Freslant wedder yn ghenomen hadden sampt den Fresen des sunauendes na sunte Matey yn der nacht yn dat Bremessche legher gheuallen syn der menyngese alle vp to slande vnd to vordempende so hebben se ock dat legher yn ghecregen vnd de Bremesschen ruter knechte vnd buren synt meystych vt vp dat velt vnd wedder by en ander ghekamen vnd also de dach an ghekamen ys syn se wedder to den anderen yn ghetoghen vnd got heft on dat ghelucke ghegeuen dat se se vort wedder vp de flucht [gheslaghen¹ vnd den meren del gheslaghen vnd gheuanghen so dat de byscop van Bremen dat lant wedde(r) vmme ynne heft vnd lygghen ytsunt by dre dusent guder landesknechte wedder yn dem lande to Wursten by en ander vnd lopen noch alle dage to so dat or en grot hop werden wyl etc. so kumpt hartyghe Hynryck van Brunswyck etc. och vj daghe na dato dysses breues wol myt dre dusent man to vote vnd xij^c gherusteder perde ynt stychte to Bremen so heft de byscop to Bremen ock auer iij^c gerusteder perde rede by syck so dat dar auer ander half dusent reysyger perde guder lude vnd en marcklyck hupen landesknechte vnd vot lude dar by en ande syn vnd kamende werden vnd men ment se werden vp den hartygghen van Sassen tor Lowenborch en toch don vft yt mot ghescheden werden besunderghe gude frunt so ys jw vse vnder redynghe vnd afschet do wy lest by en ander weren wol be-

wust konde men dem noch myt der ylle so nakamen vnd dat noch sodane dyngk so jw wol bewust myt der ylle konde beret werden vnd to der stede dar van ghesecht ys kamen dat wer ser nutte vnd [echt² de rechte tydt so mochte men nu endyghen wyder handelen vnd myt gades hulpe wor to kamen den dysse dynghe wyllen nycht langhe so stan yok kan nu nycht mer schryuen den gy vorstan vnd weten myne menynghe wol g. myt hast des sunauendes na sunte Mychhelys der artzsen engeles etc. anno xxv

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Anno Mdxv breff aff Claues Hermelin then ix dag Octobris scriffuer om thet slag bispen aff Bremmen vondet haffuer i lantte Vorste

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Henrik v. Lijt sender Kong *Christiern II* etter Begjæring 600 Gylden 4 3 (til Zwynaerde i Flandern), omtaler Underhandlingerne om Salget af Skibet *Marie* og advarer Kongen mod at ride alene paa Jagt samt beder ham anvende Forsigtighed med Hensyn til de Veie, han vil drage.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1482). Brevform: Halvark, udv. forsegl. m. Ringsignet i grønt Vox over Seglgarn (Bomærke m. Bogst. H. V. L.)

457. 18 Novbr. 1525. Antwerpen.

Wuer konelijker mat. te voren mynen wijlghen denst ende allet ic goets vermag Erwerdijghen den hoech gheborn konelijker mat. toe Denemarke Sveden Norweghen

Jtem wuer k mat. sal beleue toe weten hoe ic wuer k mat. breuen in reuerenciie bij mij oefangen heb den xvij nouember sauons laet al soe sende ic v l bij mijnem denaer vj^c g. iijj £ ende vat wuer k mat. beleef ghebeyt oeyuer my altijt men ic heb met meneghe copman mijn lone ghehandel men ic verstaen desen coplijde net als van der Marij dat icket net en leet oem wuer k mat vijllen ic haedet de cop lanck gans af gheslaghen etc.

Jtem wuer k mat. sal beleue toe veten hoe ic v l eens toe ghescreuen heb tot Leer dat wuer k mat net voel inder jacht rijden soel soender folck al soe sal wuer k mat. noch veten dat ic v warsscau dat wuer k mat. net coemt oeyuer berghen sonder

ten sij Vuer l seet veel voer v bij sondert op hoeff daer sijn mer ander wegghen als wuer k mat. veel veetelijch is ramet besten ende dracht sorch wuer e. weet vel selloeff besten rade dat ic v l toe scrijuen dat doe ic inden besten her mede sij goet den here beuolen gheser. sauons den xvij nouember a° xxv in Antwerpen

Wuen goet wijlghen altijt bereyt
Henrijck van Lijt

Udskrift: Den hoech gheboren konelijker mat. to De(n)marke Sveden Noerweghe *soinen ghenadegh here here

Paaskrift med Hans Michelssons Haand: Anno Mdxv — Henric Fanlijt sender k M^t vj^c gilden 4 f til Swijnart i Flanderen

Christiern Vinter kvitterer for Modtagelsen af 50 Rhinsgylden af *Henrik v. Lijt*, Borger i Antwerpen, efter Befaling af Kong *Christiern II*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1671). Seddel uden Segl. Egenhændigt.

458. 9 Decbr. 1525. Antwerpen.

Jck Chrestiernn Winther k. w. van Denmarcken Sweden vnde Noruegen etc. Secretarius bekenne myt ieghenwerdigen desse myn handschrift dat ick geboret vnde entfangen heb von dem Erszamen Henricken van Lytt borgher toe Antuarpen feufftig rinsk. gyllen vt befeell vorbenambten myn gnedesten heer, gescreffuen toe Antwarpen vp denn negenste dag Decembris jar etc. xv^c vnde xxv

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: 1525 — j quittance aff *Christiern Vintter* paa l golt gilden opborit aff *Henric van Lijt*

Paulus Petrus Kempe erkjender at have modtaget af *Hans Michelssøn* 53 Philippusgylden og 16 Styver, som ere ham tilstaaede udbetalte af Kong *Christiern II* hos *Henrik v. Lijt*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1454). Seddel uden Segl.

459. 11 Decbr. 1525. [Antwerpen.]

Facit summarum j^c golt gilden
xxx st^r for j gilden

Protestor mea chirographa P. P. K. accepisze a D Joanne Michaele L. 3 Philippicos aureos et 16 stiffas tertio jdus Decembris Anno 1525 quos Christiernus 2 Danorum rex michi gratiose communicauit

Paaskrift med Hans Michelssøns Haand: 1525 — En handschrift aff Pouel Kempe paa penninge hand *apber aff Henric van Lijt

Christiern Vinter, der om Morgenen Kl. 9 er reden fra Lier (en Stund) efter *Paul (Kempe)*, er endelig om Aftenen med Nød naaet til *Diest*, da hans Hest ikke kunde bære ham længer, som ogsaa Paul har seet; han beder derfor om Penge til ny Hest, hvis Kongen vil, han skal fortsætte sin Reise, der dog formentlig er vigtig for dennes Sagers Skyld.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 1672). Brevform: Halvark, udvendig forsejlet m. Ringsignet (Gemme) i rødt Vox.

460. 13 Decbr. 1525. Diest.

Ether nades hogmechtighed myn ødmyge trow plichtige thiennest met nade oc friid vtj Jesu Christo allernadeste herre werdis ether nade at wide, at vtj dag reid, ieg af Lyre en stund efftir Pouell ther kloeken war viid ny oc kom emellom fem oc sex tiil Diist met stuor nøid szo ieg haffde meent ieg skulle bleffuet paa marcken om natthen thi myn hest bleff szo tret at ther ieg kom vtj herborghen met hannom tha stratte hand strax alle fire bien fran seg oc law thend gantske aften szom Pouel selffuer szo Ther vppaa kand ether nade wel mercke hand wiil icke thienne meg paa szo lang en reysze, efftir the hand kand icke taale at riide thend første dag vppaa sex sma mile huor lang tiid skal hand gaa two hundred mile, wisseligen wil thend ringe tæring som er xvij gyllen icke møget forslaa, Dog er ieg ther met til friids paa thendne tiidt, om ethers nade wilde werdis til at sende meg hiid til Diist vtj Pellicanen en guod klipper som kunde snart bere meg fran, ethers nade wiid selffuer huad macht ther ligger vppaa meg hobes nest guds-hielp ieg wiil fijj ether [n: ¹ endelige suar, huar effther ether

nade skal slaa siin liid, ffor xvj gold gyllen kand ether nade lade købe en guod klipper for som kan bære meg fran, oc ther som ethers n. sag kand gaa effther ether n: wiliæ, tha er thet the penning werd, men ganger thet anderledis, liguel skal ether nade fange at wide huor ether n: skal endeligen holle seg ther vtj, szo badir thet ether nade szo møget atj tørfue icke ytthermere koste ther vppaa, Ther for nødis ieg at bliffue heer ind til ether n. sendir meg buod huor efftir ieg skal rette meg, gud almechtigeste wiid myn wilie, at ieg wil gerne reysze, ther som hesten wiilde bære meg fran Ther for wilde ieg gerne haffue met thet snareste buod at ieg skulle icke ligge heer at tære ether nades penning til vnytte, wiil ethers nade giffue Hans Michilszen befaling ther vppaa [tha² heller noget andre tha mwe ether n: giffue aluerlige befaling, Thii the achte icke huor the afferde somme folck, siden the kunde bliffue skyld wiid thennom Ether nades hogmechtighed thend alsommechtigeste gud befalendes Scriffuit vtj Diist Sancte Lucie dag syllig met hast aar etc. mdxxv

S E K M:

ødmige tro diener

Christiern Winther

Udskrift: Tiil koniglich Maiestat aff Danmarck etc. myn allernadeste herre etc. — Cito cito cito

Bagpaa: 1525

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Paulus Petrus Kempe, der efter Statholderindens Ønske har maattet forlade Kong *Christiern II*, for hvis Søn han var Lærer, beretter Kongen om sin Reise over Antwerpen til Maastricht og om *Christiern Vinters* senere Ankomst, samt at Dr. *Martin Luther* tilskriver *Danzig* og de øvrige Hansestæder om at gjenindsætte ham i sine Riger. Han beder Kongen ikke at omtale den egentlige Grund til hans Fjernelse fra Hoffet og giver Raad om Prins *Hans's* Opdragelse m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1456). Brevform; ² Helark m. Spor af udvendig Forsegling m. grønt Vox. (Tildels trykt i Allens Breve og Aktst. etc. S. 388—92, forsynet med Anmærkninger).

461.

13? Decbr. 1525.

Mastricht.

1. Nade och friid af gud fader och vore herre Iesu Christo Lof oc ære vere gud i euigheit szom hafuer os nadelig oc rigelig frelset vtaf then grøelighe Leuiathan tenner, och syne vnde engeler, szom ære forstockthe menscher, som allen tiid tencke, och arbeider ther paa, at the kvndhe then ene varheid Iesum Christum vore herre tiil ligner gøre, och bespotte, dødslaa, och kor(s)fest, som the beuiser emod hans brødere i alle mode, huilke atfølle døde eller bespotte, er lige saa møget hwos hannum som thee gjorde hannum thet selber forthi thi ere hans
2. kærste brøder och lemod etc. Aller kærste herre fader och broder i Christo, ethers kerlighed begirde ath ieg skulle scriffue edher tiil, huorledis thet hæfde goid meg paa veghen fra edher ind til Mstrig Tha mo i vide thet hæffuer gonghet megh effter gwdtz mischunheid saa vel szom ieg kwndhe best begere, vthen ieg motthe bliffue i Antuerp tiil tiende dagh effther ieg foor fran edher, och warith them megeth swarth szom ieg forstaa før end thi kwndhe fly os paa stedhen, szaa at wi nødes tiil atlige j Lyre om natthen och komme tiidth wel sille, Hans Michelszøn skicketh meg xxxxx jii [Philippe¹ g. och 16 stiffer, huilke hand regnet meg fore xxxxx rinsk g., ther vtaff køpthe ieg oss huilke
3. vi hæfde behof tiil reessen for 16 rinsk g. etc. Kære herre effther ath thet ware gwdtz wilie ath iegh skwldhe (ssom jegh hobes) en stacket tiid were [fran² fran edhers nade, hwos huem iegh wildhe gierne dagh och nat med blyffue, hobes iegh ath thet skall ware oss megeth nøtterlig, szaa ath wj skwlle igeen (met gwdtz hielp) trollens hoffuet nedher trede, ath hwor meghet brøsth ther bliffuer nw paa Priinss Joannis vegne myn kærste herre och szøn i Christo thet skulle wi opretthe rigligh paa en andhen madhe forthi iegh wil (met Christi hielp) ether Nades ærendhe saa bestille at trøllen och wndhe mennisker skal selber ther offer wndhre, om ther ere noghen godh blødtor i them hwilke iegh skickes tiil, Megh tækkes ath inthet bedhre ere endh D Marthen Luther skal herteligh segh ethers nades sagh tiil nemme, och tiilscriffue Dansk och thee andre Christligh stedher och thee skwlle nodes tiil ath setthe edher jnd i edhers Land igen, heldher thee skwlle hæffue suar och vchristhlig conscientz ther, effther edhers breff szom wi screff then boregmesther tiil,

huilke ieg wid wisse ath hand och alle thee szom høreth eldher
 leser skal ligge paa hiarthet, Jegh wilde gierne haffue vtaff 4.
 hierthet, tallidh met hannum medhen Hans Michelszøn menith
 ath thet skwldhe icky bere ath etc, Medhen iegh hobes then
 tiid skal komme ath thet skal fuld vel bære ath Jegh wil med 5.
 Jorghen Mynckwitz sza tale ath hand moo holde edhers nade
 hwad hand haffuer sagh(t) edher tiil, och tale met hertugh
 Hanns efther edhers nades befalle met scriffuelse och breff,
 medhen huod stœcke och mesthen deel liggher ther paa ath
 gwode Christinne bedher [oc^s tiil gwd, och scriffuer tiil stedher
 eller selffuer farer fore ethers nade Jegh tuiel inthet ath thet
 skal i snarth ther tiil komme szaa ath thi skulle thet selber be-
 gere etc. Jeg meyn then szamme boregmesther wil scriffue 6.
 edhers nade tiil tha ligher ther wel magth paa, ath i skoffes
 icky i theris artikiler eller priuilegier, forthi ther ere manghe
 eblanth szom vmild och vchristlig ære huilke inghen skulle eller
 maa holde, Medhen ethers nade kan icky fare wild effther then
 scriffuelsze vij haffuer screffueth tiilforn tiil hannum, Thet maa i
 sendhen wære ath thee haffue szaa well skyld szom edhers nade
 etc. Jegh meynn ath thet ere nøttherligh och redeligh ath 7.
 effther thee ath Frue Margretthe מרגרטה^s will icky och maa icky
 och kand icky eller hendhers raad helpe edher, at j begerer frij
 hielp wtaff Flandria, thet kand wel skee foruthen alle oprøre, j
 tørff inthet traæ huad frue Margretthe eller hendhers raad segher
 edher tiil føre en i haffuer thet wtj handhen, Edhers frue maa
 gøre ther wtj huad ether nadhe tøcker reeth atuere etc. Kære 8.
 herre, om noghen spøre ethers nade ath hwi iegh komme fra
 edher, tøckes megh inghen bedhre suar at *werere (jeg taler szom
 en mennisk) en atj sigher atj haffde icky met hwilke i skuldhe
 holle megh heldher andhre huilke i kwndhe icky holle i szodan
 tienisthe foruthen staa løn etc. szaa meynn iegh athee skulle
 skammes wiid szaadan suar, forthi vij maa icky komme ther hen
 ath vij skwlle sighe at iegh ere borthfarit fore myn lerdoms och
 predikens vegne, Jegh wiid visze ath iegh hafuer jnthet andhet 9.
 læret end Christum szom ere fore myn och edhers och alle søn-
 derns skyld kør(s)fest død och opgestanden, forthj vij vare alle
 fortapt, wore gwode gerninger halfft os inthet medhen meer for-
 dømmet os forthi vij gjorde them icky aff troen, forvthen huil-
 ken inthet kand gwd befalle, Ther fore ware wij alle forlordhen

- en kwnne icky seg selber hwor meghet myndre en andern helpen, vij motthe tiil helvidj alle, Ther var inghen creatur paa jorden eller i heimmelen os kwndhe helpe, Tha forbarmet segh gwd ober os saa rigligh at han gaf syn alle kærste [søn⁴ for vore synd at alle thee ther gløbd paa hannum ath han ere them skenckit skal blyffue salighe. saa at alle the en anden vegh fynder the maa bliffue fortaft met lyff och seel tiil euigheyd och alle thee ther [gløbd² troer paa hannom salighe i euigheid
10. Amen Ther nest huoerledis szodan en troo paa Christum kan icky were for vthen gwode gierninger, thed ere kerligheid emod wore neste forthi thw motte saadan were thyn [neste⁴ szom thw haffuer fornomet at gwd hafwer wereth teg wiid Christum etc. lære huer andhen hielpe och troste lige szom Christus haffuer giord met os. Och at wij skulle szaa leffue ath inghen skal kan kere eller clage rettelig paa os, ath wij skulle were vnderdanne alle oberheid. i alle mode szaa ath thee skwllin thet bøde emod gwd eller hierthe eller conscientz, forthi tha børe thet seg at wij skwllie meer lyde gwd en mennisken etc.
11. Ther nest at szodan en mennisk kan icky leffue forwthen forfølles, forthj legommen strider alle tiid wdhi hannum emod andhen. och werdhen kan icky andhet en bespote fordriffue och
12. døde hannum etc. Kære herre iegh kœffthe en fadhe vti Antwerp wti hwilketh iegh packeth alle myn bøger bode grecos och hebreos hwilke iegh haffde alle kærste, medhen ieg kuwnde inghenlunde føre them med meg fore thi ath hesten ere lidhen och smaa och weghe longh och wndh Jegh bad Hanns Michelszøn ath han skwllie skicke meg them tiil meg meth then første fore mand, medhen iegh vid icky om han wille taghe forszømmels foreth Ther fore bedher iegh edher athi wille fore gwdtz skyld skicket met Hanns ath thet kwnne komme nedher met then første bod ther kommer forwthen twiffel jndhen
13. otte daghe tiil Antwerp voghne szom wiil tiil Libtz etc. Myn kære [herre⁴ efther thi ath ieg kwnne icky fonghe lebreff aff myn frwe, hafwer ieg taghet aff herren hwilken alle jordtz rigi høre tiil etc. Thed scriffuer ieg alt paa thed i skwllie icky twile paaid ath gwd skal i skicky syn Engel met edher etc. Jtem Pether van de Vald borgher i Antwerp szom gaff meg edhers breff skicketh meg syne brodere szom følle wil meg tiil Coloniam och sidhen ridhe tiil Ausborig wthi synne sændhe

han haffde heldhers icky fareth wt aff stedhen j otte dage, medhen han giordhet fore ethers skyld ath hand wildhe confereere met megh wtj then hellighe scriff. han er megh en gwode stolbrodher, gwd wære loff szom altiid skickerit effther synne miskwnd etc. ther fore bedher ieg at edhers nadhe wille tacke them Jegh haffde gjerne siethet ath Christiern Vinther haffde fülleth hannom, forthi han kom tiil os i Disth och haffde szaa forreith synne hesth ath han bliff then andhen dagh ther wij reed aff til Mastrigh och sagde han wille scriffue ethers nade ther om tiil Ethers nade kan wel fyndhe en raad ther tiil, thet tienner icky well (tøckes megh) ath han bliffuer huos edher fore en thet gongher ether andherledes etc. Gwd fadher och wore herre Iesus Christus beskerme ether dagh och natth met ether kære szøn. fore hwem iegh bedher ati sparer icky riseth och bedher gwddh fore hannom, tha toor i inthet twile paa ath han skal i frelszes fra the vndhe etc. Iesu Christi nade och (friid) wære med ether alle etc. screffuit i Mastrig onsdag⁵ effther iegh foor fra ether 1525

Paulus Petrus tuus ex
corde totus

Udskrift: Christierno 2 Danorum regi suo et domino et patri
et fratri in Christo amantissimo

Cito Cito Cito

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ² Fra [igjen udslattet. — ³ o: Jesabel. — ⁴ Fra [tilskrevet over Linien. — ⁵ Naar dette Brev sammenlignes med Hans Michelssøns og Christiern Vinters af 13 og 15 Decbr. samt Brevskriverens egen Beretning om 10 Dages Ophold i Antwerpen, maa her vistnok menes anden Onsdag etc., men selv dette gaar neppe an, hvis ikke Chr. V.s Brev er urigtig dateret 13 istedenfor 12 Decbr., hvilket efter Hans M.s Brev synes rimeligst.

Hans Michelssøn beretter Kong *Christiern II*, at *Paulus (Kempe)* er reist fra Antwerpen Tirsdag (o: 12 Decbr.) og har til Heste og Tæring faaet udbetalt i alt 83 Guldgylden; som Ledsager til Köln, hvorhen han nu formentlig er naaet, fik han Guldsmiden *Peter Vales Broder. Christiern Vinter*, fra hvem Brev oversendes, maatte faa Penge til en ny Heest. Underhandlingerne føres med Borgermesteren (af Danzig), hvorom Kongen snart skal faa nærmere Besked.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 1535). Brevform; Lidet Halvark, udvendig forsejlet med Ringsignet (Gemme). Egenhændigt.

462. 15 Decbr. 1525. Antwerpen.

Nade oc friid aff gud vor fader oc vor herre Jesu Christo hogborne første nad^e herre mijn ødmøge vnderdanige plictuge troo thieneste altid forscreffuen met vor herre kereste nad^e herre Paulus red her aff vti tisdags och beløber thet seg met heste oc penninge som jeg fordede hannom her aff met lxxxij golt gilden tock hæfde eders nade icke screffuit meg ther om tilforne vthen xl gilden at fonge hannom til thering men hand sagde for meg, ethers nad^e gaff hannom i befal at tage soo mægit som hand meg tilsagde etc.

Jtem thet breff som ethers nade screff hannom met Peiter Vale guldsmit, thet fick hand, oc samme Peiters broder kom i selskab met hannom oc reisser til Kolne met hannom thee vore v vti selskab met Pouel thaa hand affred hand er vel paa thenne dag i Kolne

Jtem sender jeg ethers nade it breff som Cristiern Vinther scriffuer ethers nad^e Jeg screff hannom tock swar paa ethers nades vegne, at ethers nade skulle giffue for samme hest xij golt gilden, ther som hand hannom icke thiene kunde skulle hand leffuererin paa stallin som hand then anammede, oc komme til meg ville jeg fonge hannom xij gilden paa ethers nades vegne som hand self motte købe seg en hest fore, ieg vil for ingen del købe hannom nogen hest, jeg hæfde køpt iiij heste førre end ieg kunde fornøge Pouel met thee ij heste som hand fick

Jtem then borgemester vil jeg handle met vti alle made som ethers nad^e meg ther om scriffuer, oc skal ethers nad^e snarligen fonge scriffuelse aff hannom self paa aldt thet som ethers nade meg scriffuer Jesu Christi nade vare met ether screffuit hasteligen vti Androp then xv dag Decembris Anno Mdxv Jtem Per Stub hæfuer jeg oc tilscreffuit ald besked effter ethers nades villiie

E N

troo thienere
Hans MickelssenUdskrift: Tiil K. M^t aff Danmarck Sijn nad^e herre

Bagpaa med Brevskriverens og Christiern Vinters Haand: 1525 — 1525

Christiern Vinter erkjender, at han af *Henrik v. Lijt* har modtaget 17 Philippusgylden à 28 Styver til Indkjøb af Hest, Sadel og Ridetsi.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1673). Seddel uden Forsegling. Egenhændigt.

463. 16 Decbr. 1525. Antwerpen.

Jck Christiern Winth(e)r bekenne met dussen myn handscriff dat ick entvangen heb van Henderick van Liit xvij Philippus g^{len} to en perd sadel vnde tóghe te kopen xvj dages Decembris Anno etc. mdxxv

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: 1525 — j quittancie aff Cristiern Vinther paa xvij Pfilippus gilden stycket for 28 st^r facit iij p^d xvj £ iij d. — folio 100

(*Klaus Hermeling*) tilskriver «sin gode Ven» (vistnok Kong *Christiern II*) med Begjæring om, at han og hans «Matschap» (Dronning *Elisabeth?*) ville gjøre Fortgang med, hvad de sidst have aftalt «paa Bergens Marked» angaaende Varer (d. e. Leietropper?).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1824). Brevform; lidet Halvark m. Spor af udvendig Forsegling med Ringsignet i grønt Vox. Klaus Hermelings Haand.

464. [Beg. af Janr.?] 1526. Uden Sted.

Mynen wylghen bereden denst alle tydt vorn Ersame vnd Erueste besunderghe gude frundt jw ys vnghetwyuelt al vse vorhandelynge vnd afscheyt so myn masschup vnd jck nu yn dem lest vorganghen markede to Barghen van jw vnd juwen masschup ghenomen hebben bew(u)st etc. dar vp hebbe yck ytsunt juwen masschup alle saken vnd wes der guder haluen vorhandelt ys vnd alle vmme stendychheyt gheschreuen dat he jw vnghetwyuelt wol wel lesen laten dar gy alle dynck wol vt vormarkende werden den alle dynck ys na juwem vnd juwes masschuppen begher vnd wyllen so vorhandelet vnd fullentoghen wo gy sampt juwer masschup de tydt vnd sake wo vor wylghet vnd beslatten nycht vorsumen vnd dem so nakamen wylle wy myt gades hulpe vnghetwyuelt to al vsen guderen wol wedder kamen de wyle jw nu dar vnd hyr yn den dynghen grot loue ghegeuen wart dar gy ock nycht anne twyuelen drouen wyl yck

jw gans fruntlyck bydden gy wyllen nu alle dynck olt vnd nyghe bedenken vnd sampt juwer masschup myt allem flyte de sake forderen vnd so vortsetten dat de tydt wo jw bewust nycht vorsumet vnd de dynghe tor stede gheschycket werden des wyl yck my genslyck to jw vorlaten vnd sende jw dar vp hyr yn vortekent dat marck vp de guder alle myt gades hulpe deme yck jw altosamende de vs holt vnd gut syn alle tydt benele g. myt hast etc. anno xxvj

(1 Bomserke.)

alle tydt juwe gude frundt

Udskrift: DEm Ersamen Ha[ns?]
van Tyge fr . . .(?)
mynem guden fru(n)de g.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Aff Klaues Hermelin

Hans Michelsson beretter Kong *Christiern II* om *Jørgen Skotborgs* Ophold i Antwerpen og om de Forholdsregler, han vil tage for at erfare, om han er Kongen tro, opfordrer Kongen til at virke for Frigivelse af nogle Personer, der ere fængslede for Evangeliets Skyld, og omtaler sin Udførelse af forskjellige ham paalagte Hverv og Commissioner.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1891). Brevform; Halvark med Spor af udv. Forsegl. m. brunt Vox. (Trykt i Ekdahls Chr. II.s Arkiv II S. 1017—21).

465.

4 Januar 1526.

Antwerpen.

Nade oc friid formiddelst Christi Mandoms anammelse vonssker jeg ethers K M^t oc then gandske christenhed hogborne første nadige herre verdes ethers K M^t at viide Jørgen Skotborg haffuer varit her vti Androp i then gildene løffue til herberges vel vti iij dage førre end jeg kom nw hiid til bage ighen, oc drog hand her aff i gaar til Meckellen til frue Margrete, och jeg forstaar at Popius vor och her gest met mester Jørgen Skotborg, om hand haffuer fuldt hannom til frue Margrete kand jeg end nw icke vide tilvisse, men jeg haffuer ladit thet forfare met husknechten i for^m mester Jørgens herberge thaa giffuer hand meg til kende athan skal komme hiid igen helligetrekongers dag eller en dag ther effther, Jeg haffuer giordt noget vd paa hanom om thee kunde forfare ther om nogen hans legelighed, ther som her Antonius fan Mess ville

giffue seg til ordz met hannom, skulle hand vel for alle andre forfare hans verff, oc kand vel. skee at mester Jørgen drager vel selfuer til her Antonium, mester Cornelius er i Meckellen ther som ethers nade scriffuer hannom til, skulle hand aldsombest vtspørge och forfare hans verff, ther som jeg viste til visse athan handlede emod ethers nade, thaa haffuer Staffen scriffuer tilsagt meg athand skal vel finde Raad oc lempper til, ath skilliie ether ved hannom, oc ther paa vil ieg holle hannom hoss meg end en dag ij eller iij ath jeg ther om nogen [viiss¹ sandhed kand forfare etc.

Jtem kereste nadige herre ville mijn frues nade verdes til oc gøre bøn til margreffuen met sijn scriffuelsse for noger som hand holder i fengxsel for Euangelij lerdom skjild, som er først en encke her aff byen borgersske oc hennes swoger, och szoo mijn skredere Røtke kowssemaker, tesse iij besønderligen ved hand ingen besønderlig sag eller brøst at giffue vthen ald eneste, thenne sag at thee skulle vti hijmmelighed hafft i theris beuaring ij forløbne muncker, och kledet thennom vti verslige kleder, och ther om haffuer hand inttet andet vithnesbyrd, vden en quinde som nw rebalderer met en prest som nogen forleden tiid thientte samme encke, oc hwn haffuer berøpt for^{ne} iij personer for margreffuen, oc ther som hand kunde haffue bekommit ithermere vithne emod thennom thaa haffde hand vel longe siden villit giordt them skade paa theris godtz, oc thee staa ther om paa theris nei Jtem anden sag hand giffuer thennom at thee skulle haffue edet kød vti theris hwss om fredagen, oc ther paa haffuer hand inttet vitnesbyrd etc. ther som hand vill nw gørit for mijn frues nades bøn oc scriffuelsse skild oc slippe thennom løss, effther thii hand ved ingen skillig eller redelig sag emod thennom, thet gaffue mijn frues nade ith stort Røchte oc loff her vti staden, oc ther som hand icke ville gørit, thaa bliffuer tock hennes nades loff ligestort oc huo kand viide huorsom thet kand forskildes ighen vil hennes nade scriffue at breffuit motte komme hiid til Henric fan Lijt jeg vil skicke hannom thet self oc anamme swar ther paa

Jtem thet støcke klede som ethers nad^e scriffuer om haffuer jeg køpt men thet kand icke bliffue frijserit før i then anden vge

Jtem v alne sort fluel oc v alne sardug sende jeg ethers

nade met Cristiern Tammessen oc til mijn frues nade ij alne røt skarlagen

Jtem vti Løffuen ere grebne xxj fanger fore Euangelij skjld then ene hob aff kle(r)ckeriet begijnder at staa op emod then anden hoben aff klerckeriet och bekende at theris lerdom er falsk oc emod euangelio huor ther om gaa vil fonge vij snart tidinge, Jtem Peiter fan Hølle hører jeg end nw ingen viiss tidinge aff, men tock er tidingen her lige som Jørgen scriffuere screff ethers nade, Kereste nadige herre skicker Jens Perssen for talle skjld i thet beste [made¹ fran ethers nade Jtem sammeledis at ethers nade met thet første gører mester Melchior, och mester Gotskalch huess hielp som ethers nade vil vnde thennom etc. then som er herre offuer freden, giffue ether friid alle tiide, oc vti alle made, herren vare met ether, screffuit i Androp fierde dag Januarij Anno Mdxvj

E K M^{ts}

villige Hans Mickelssen

Jtem breffuen til Skotland ere bestijrde, sammeledis til Nør(n)berg eller Eslynge oc sammeledis thee breffue til Spannien ere bestijrde vti then Velssere banck oc penningene sammeledis til her electum

H Mickelsen

Jtem ther skal vare end nw vti Emden, noget godz vti en kijste, som Klaues Kniphoff oc hans fennere Villom Huitlock skal tilkomme som ethers nades frende Mauricius hørde paa huorledes jeg ther om giorde en forklaring for Jørgen Stegetins suend at Jørgens arffuinge icke skulle slaa thennom ther ebland om hand thet nw vti ethers nades Reisse oc til Fresland etc. til seg anammit eller bekwmit haffuer for siit etc.

Paa en vedliggende Seddel: Jtem ther som mijn frues nade icke scriffuer for tesse fattige fanger at ethers nade vil thaa verdes at scriffue hannom til ther om meg er vnderuist athan vore thennom gerne met lemppe qwit ighen, thii athan kand ingen beuisning fonge emod thennom vden then Eneste quinde som forscreffuit stander

Jtem i dag sender jeg mijn suend til Meckellen at talle met mester Cornelio vm Jørgen Skotborg

Udskrift: Tiil K M^t aff Danmarck Sijn nadige herre

Bagpaa med samme Haand: 1526 — Med Chr. Vinters Haand: 1526

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Hans Michelssøn oversender Kong *Christiern II* et netop ankommet Brev fra den keiserlige Regjering samt et fra *Christiern Vinter*, som Hans Michelssøn har aabnet og læst; ligesaa sender han de til «Regimentet» allerede skrevne Breve, for at de nu kunne omskrives, beretter om *Fred* mellem Keiseren og Kongen af Frankrige, *Johan Wezes* Reise m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 1898). Brevform; lidet Halvark, udvendig forsegleet med Ringsignet (Gemme) i rødt Vox.

466.

10 Januar 1526.

Lier.

Nade oc friid aff gud vor fader oc vor herre Jesu Christo kereste nadige herre kom i dag til Lijre thenne bud aff Regimenttet oc haffuer scriffuelsse til ethers nade aff ethers nades procurator, ther fore sende ieg mijn swend i dag til Androp met samme bud och haffuer ladet taget thee breff ighen, fran thet andet bud som ethers nade befol mig at beskicke til Regimenttet, huilcke breffue ieg sender nw til ethers nade ighen met thenne bode, om soo er *er at ethers nade finder nw i thenne scriffuelsse nogen del som ithermere skal giffues swar paa, thaa kand ethers nade scriffue thee samme breff om ighen oc skicke thennom saa effther ethers nades villie

Jtem ther er och it breff som samme ethers nades procurator scriffuer til *Christiern Vinther* thet brød ieg op oc lessde thet sender jeg til ethers nade ighen forseglit vnder mith singnete

Jtem jeg sende i gaar fran Androp til ethers nade met then Engelsske mand etc. ith støcke sorth Engelst som holder xxxvj alne oc er friisserit som ethers nade scriffuer mig, oc inghen i samme lagen ligger j par hvide hosser som ere skorne til ethers nade

Jtem køpmenden paa børssen haffue thet for visse tijdinge at thet skal vare friid emelløm keij M^t oc kongen af Franckerige och noger haffue fonget scriffuelsse ther om oc ere thee venttendes poster ther om i huer stund, thet samme sagde oc for mig *Cornelius athan* oc sodant haffde forfarit, hand sagde

och segh athaffue forfarit at her Electus skulle vare affdragen oc ned emod Franckerige met flere andre oc loge paa Funteijnen oc forbijde leijden egemmen Franckerige ehuad heller hand ville drage til Rom, eller hiid neder til ethers nade viste hand icke hand gør ether nade vel ithermere vnderuisning ther om norsom hand nw kommer til ethers nade selffuer Jesu Christj nade vare met ether screffuit vti Lijre then x dag Januarij Anno Mdxv

E nades

villige troo thienere
Hans Mickelsen

Jtem jeg forstaar aff thette bud at ethers nades procurator haffuer tilsagt hannom for sijn løn vij golt gilden Jtem ther paa haffuer jeg fonget hannom j Phillippus gilden til thering

Jtem at ethers nade met aller første skicker thette bud fran seg, thii thee samme bud skulle haffue theris dagløn soo vel nor som thee ligge stille som norsom thee reisse

Udskrift: Tii K. M^t af Danmarck Sijn nadige herre — 1526. — Paa Seddelen over Seglet med Kongens Haand (?): Hans Mych helsen

Hans Michelsson beretter Kong *Christiern II* de forskjellige Forholdsregler han har taget for at udspeide *Jørgen Skotborgs* Foretagender, men beklager, at Kongen ikke betimelig har givet ham Underretning, da han i saa Fald kunde ladet *Hans v. Halberstadt* og *Herardt v. Franckfurt* lægge ham neder og fratage ham hans Breve. Hvis Kongen tiltrænger *M. Cornelius (Scepper)* til at besvare Lübeckernes Replik, kan han træffes i Antwerpen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1894). Brevform: Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. Ringsignet i rødt Vox. (Trykt i Ekdahls Chr. II.s Arkiv II S. 1021—24).

467. 11 Januar 1526. Lier.

Nade oc friid aff g(u)d vor fader oc vor herre Jesu Christo Kereste nadige herre som ethers nade fortæncker huorledes jeg screff ethers nade om mester *Jørgen Skotborgh* som vor reijsdt i hoffuit til frue *Margrete* etc. sende jeg mijn swend til magistrum *Cornelium* [ath¹ helligetrekongers aften sodant at forfare

huessom hans verff vaar etc. vnder veghen mellom Androp och Meckellen møtte Kornelius mijn swend oc Cornelius drog til Androp och ligger ther end nw vti then Røde løffue etc. tog gick mijn swend fram i til Meckelen effther mijn befal, och talde ther met her Antonium fan Messe oc gaff hannom sodan mijn befal til kenne om samme Jørgen Skotborg, thaa sagde hand mijn suend saa, athan ville giffue seg til tals met samme mester Jørgen, oc forfare ther om ald legelighed huessom hand haffuer at bestille i frwe Margretes hoff etc. oc sodant strax at ville forscriffue ethers nade, ellers oc mig ingen scriffuelsse haffuer jeg fongit aff hannom ther om

Jtem i gaar sende jeg mijn swend til Androp met thet Nørrenbersske bud at bestijre hannom thee breff, som jeg met samme bud haffuer screffuit ethers nade ther om [met samme bud¹ ijthermere besked om samme breffue etc.

Jtem soo haffuer mijn verdt screffuit mig i dag tilbage ighen met mijn suend hurledes [mest¹ nw mandag forleden vor mester Jørgen Skotborg vti Bergen, och ethers nades besønderlige ven Popius Occo vor ther hoss hannom och laa vti et herberge til sammens, oc om mandagen nath thaa alle gester vore til sengs gangne klokken mellom xj oc xij vor ther beskicket en vong for dørren, then samme mandag nath reissede samme mester Jørgen Skotborg och Popius ther aff, oc om morgenen som dagedes komme thee til Androp, oc gijng icke vti noget herberge, men strax paa andre vongne, och huort som thee nw ere reissede kand jeg icke vtspørge, haffuer nw her Antonius screffuit ethers nade ther om thaa kand ethers nade vel ther om gøre seg bedre forstand end jeg ether nade ther om nw scriffue kand, men ther som ethers nade haffde screffuit meg noget aff ethers mening i tiide, thaa ville jeghaffue giort thenne Steffen scriffuere fore hannom vti veghen, och screffuit Hanssken fan Halfuerstad oc Herardt van Framfort til at thee haffde taget vare paa hannom oc lagt hannom neder at thee kunde fonget hans breffue fran hannom, thette anslag er nw førsømmit at ethers nade icke screff meg [suar² til bage igen etc. tijdingen forløbe thennom end nw aldt ens vti Androp om freden, och om then Hamborger kraffuel etc. Jesu Christi nade vare met ether, screffuit vti Lijre then xj dag Januarij Anno etc. Mdxvj

E K M^{te}

Jtem haffuer ethers nade Cornelium
behoff at giffue swar, paa then
*Replicacam som thee Lijbsske nw
haffue giort emod ethers nade thaa
finder ethers nade Cornelium i An-
drop som forscreffuit staa

villige thienere
Hans Mickelssen

Udskrift: Tiil K M^t aff Danmarck Sijn nadige herre

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1526 — Med Hans Michelssøns Haand:
1526

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

(*Klaus Hermeling*) paaminder «sin gode Ven» *Jørgen Lijlander* (d. e. Kong *Christiern II?*) om, at alt er ordnet efter deres sidste Aftale «i Bergens Marked» (ved Juletider(?), men da ingen Besked endnu er kommen fra ham, beder ham om Svar inden *Fastelavn*, for at de aftalte Varer (*Leit-tropperne?*) ikke skulle komme bort.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1823). Brevform:
Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. Ringsignet i grønt Vox.
Klaus Hermelings Haand. (Se nedenfor No. 470).

468. c. 17 Januar? 1526. Uden Sted.

Mynen wylghen beredeu denst alle tydt vorn achtbar vnd
Erfeste besunderghe gude frundt jw ys vnghetwyuelt al vse vor-
handelynghe vnd afscheyt to myn masschup vnd yck nu yn dem
leyst vorgangen maerkede to Baerghen vnser guder haluen myt
jw ghemaket vnd ghenomen hebben allent haluen wol bewust
etc. dar vp gheue yck jw guder menynghe yn antwert fruntlyck
to erkennen dat myn masschup vnd yck ock de anderen twe
den gy juwe gheschencke vnd vor erylge hemelyck by my senden
vnvorsumet allen mogelyken flyt ghedan vnd anghewent hebben
so dat alle dynck vnd artykel na juwem wyllen vnd beghere fort
ghegan vnd fullen toghen ys vnd de tydt na dem afschede alle
yn gherumet vnd de breue vp de guder wo jw allenthaluen be-
wust synt van worden to worden dar feylet nycht en bockstaf
anne so de vorlat ghewesen ys vorsegelt vnd fullen toghen vnd
de lycht by dem manne to truer handt also jw bewust vnd

de afscheyt ghewesen ys vnd beydet alle daghe vnd stunde vp juwe bodesschup vnd hadden vns ock nycht vorsen dat wy suslange van jw sunder bodesschup ghebleuen hadden na dem vs to ghesecht wart dat en Cop gheselle Mayryes gheheten vs myt ytlyken dynghen van stundt volghen scholde dem so nycht gheschen etc. besunderghe gude frundt de wyle nu dysse dynghe so gheleghen wo myt der sake vnd de tydt noch nycht vorsumet vnd alle dynck na dem vorlate vnd afschede vt gherychtet werde dat wy denne myt gades hulpe vnghetwyuelt to al vsen guderen wol wedder kamen kunnen vnd *vnd wylleen der haluen wyl yck jw noch ynt hogeste vormannen vnd ghebeden hebben dat gy wyllen alle dyngk bedenken vnd maken dat wo gy jummer kunnen vnd moghen dat de tydt nycht vorsumet vnd alle dynck wo jw bewust to tyden tor stede gheschycket werde suschycken syck alle dynghe vft se van got dar to ghewunschet vnd ghebeden syn dar vmme wylt hyr nycht yn vorsumen dar wyl yck my ock genslyck so to vorlaten vnd sende jw dar vp hyr yn vortekent de beyden warteken vnd marke vp de guder so jw bewust vnd bydde doch dysses juwe touorlatyge antwert myt den alder ersten jo tydtlyck vor dyssen vastelauende vp dat nyn wyder schade dar vp kamen moghe myt gades hulpe deme yck jw samp al den de vs truwe vnd gut syn alle tydt beuele g. myt hast etc. anno xxvj

(2 Bomærker).

alle tydt juwe gude frundt

Udskrift: DEM achtbaren vnd Ersamen Jurgen Lyflander mynem guden frunde frunt. gesern.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Aff Klaues Hermelin Mdxxvj

Gudbrand Ingebrectsøn, Prest paa Lom, og *Peder Elefsøn*, Provst i Gudbrandsdalen, bevidne, at Biskop *Magnus af Hammer paa Hof's Kirkes Vegne* (paa Lom) gjorde Mageskifte med *Elling Kolbensøn*, der overlod Kirken Ødegaarden *Skodin* mellem Adesarf og Flekøy, i Nordhered paa Lom mod Ødegaarden *Kaalstad* søndenfor Beyegaarden i Uthage samme-steds.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Valde i Vaage 1888). Alle 4 Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. III No. 1090).

469.

4 Marts 1526.

Lom.

Kennes wi effther^{no} Gulbrandh Ingebrecthsson presther wppo Lom och Pedher *Elesson prost offwer alle Gulbrandalenne thet wi ner wore j prestgordhen i ffor^{no} Lom Sogom och hårdom ath Ellingh Kolbensson gjorde iorde skyffthe med wirdeligom herre bysskopp Magnus [med gudz nade¹ bysskopp i Hambre po Hoff kirkenne vegne ffek thaa Hoff kirke ein ødegord aff Elling Kolbensson som eyther Skoddin liggher millom Adessarff och Fflekæy j Nordherred ppo Lom ssom ein øyre a hwarie aare i lanskiil gaee wtaff Ellingh Kolbensson ffek ther mothe i ghen ein *øgegordh som kalles Kaallstadh som ligher swnnen och *oghen ffor Bøgegordhen j Wdhagie som gor wtaff ij hwite i godh wilie hwarth aar ligher i Nordhered po Lom. Skodin tiil Hoffs kirke tiil ewerdelige eygo och Kaalstad vndher Ellingh Kolbensson och hanss erwingom tiil *ewerwerdelig eigio wppo beggis sidher saa mikyd som til liggher och leghet haffwer ffraa ffonno och nygio tiil ythermere bewissning oc sanning hengom wi wor insigel nedhen for thette breff som sa eyta Halword Andhersson och Stenar Siwrdsson med teris insigle som fforre stor som sscreffuet var po Lom dominica Oculi anno dominij M d xx vj etc.

Bagpaa, noget yngre: breff om Kallsta som ligger y Vdhoege

¹ Fra [tilskrevet i Margenen.

(*Klaus Hermeling*) tilskriver «sin gode Ven *Jørgen Liffænder*» (d. e. Kong *Christiern II*), tilsyneladende om Handelsvarer men vistnok i Virkeligheden om Leietropper. Han undrer sig over ikke at have faaet Svar paa sit Brev af Januar (c. 17de?) angaaende den ved Juletid truffne Aftale, og har derfor sendt et Bud, med hvilket han beder om øieblikkeligt Svar og Underretning om, hvor han kan træffe ham personlig før Paaske.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1822). Brevform: Halvark, udvendig forsejlet m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox.

Klaus Hermelings Haand.

470.

5 Marts 1526.

Uden Sted.

Mynen wylghen bereden denst alle tydt vorn besunderghe gude frundt so vnd(?) also jw alle vorhandelynghe vnd afscheyt

so myn masschup vnd yck nu vor negest vorgangen wynachten myt jw ghemaket vnd ghenomen hebben der guder haluen wo jw [wol¹ bewust etc. so hebbe yck jw vp alle de saken vmme trendt sunte Antonyges dach antwerde ghedan vnd to gheschreuen dat alle de dynghe vnd saken yn allen artykulen vnd ock de tydt de gy beghert [hebbe² vnd vs beualen hebben alle ys yngherumet vnd fullentoghen so dat myt godes hulpe yn al dem gennen dat wy jw toghesecht vnd vorhandelt hebben nyn manghel schal befunden werden so ver gy dem gennen na kamen also [gy gesecht vnd¹ de vorlat ys ghewesen des yck ock nummer wyl vorhopen gy dar nu na ghelegenheyt sumych yn werden wyllen etc. nu vorhape yck my gy hebben myne hyr vorgedanen antwert vnd schryfte auer langhes enfanghen vnd tom handen ghecregheu dar vt gy doch alle dynck wol vorstan hebben vnd dar yck ock ylyghe vnghesumede antwerde ynt hogheste beden vnd beghert hebbe nu kan yck my nycht vorwunderen na ghestalt den saken dat gy my sus langhe sunder antwert ghelaten hebben der orsake haluen hebbe yck noch den saken tom besten dyssen jegenwardyghen breues bryngher ylych vnd heymych afgheuerdyget de jw veler gheleghenheyt de yck jw nycht schryuen kan vnder rychtende wart dar vt gy wol verstydyghet werden wo alle saken der guder haluen stan der haluen fruntlick bydden gy me myt dem alder ersten wedder vmme verdyghen vnd my ock vnghesumet daghes vnd nachtes vorstydyghen wylten yn wat markede vft plas yck jw vynden mochte den yck mot vor dyssem osteren noch parsonlyck by jw syn dar ys vser guder haluen vele an gheleghen vnd so drade yck antwert hebbe wyl yck nycht sumen myt gades hulpe deme yck jw alle tydt [beuele² ghesunt beuele hyr yn synt ock vortekent de marke vp de *de guder g. myt hast etc. anno xxvj

alle tydt juwe gutwylger
vnd fru(n)dt

(2 Bomærker).

Udskrift: An Jurghen Lyflander mynen besunderen gans guden frunde denstlyck g.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Aff Claues Hermelin then v dag Marcij³

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet. — ³ Snarest Ankomstdagen.

Jøns, udvalgt Erkebisp til Upsala, under *Nils Eriksson* i Øsem, *Jens Ketils-
son* i Bjermo, *Olaf Persson* i Vaglen tilligemed deres Brødre og Slægt-
ninge Domkirkens Gods *Vesterhus* paa Frøseen i Jemteland tilleie i deres
Levetid for 10 Mark aarlig.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Løvning af Seglet vedhænger.
(Se følgende Brev).

471. 7 Marts 1526. Lits Prgrd.

Vij Jøns medt gwdz naad wtwald Erchiebysp til Vpsale domkyrke etc. Bekennes med thetta wort nærwarendis opne breff ath Aaren effther gwdz byrd Mdxv pa thet sette odhensdagen effther Oculi wnte vij paa ware ock Vpsale domkyrkis wegne oc med thetta vorth nerwarendis breff wnne ok tilstædie adt eftherscriffne gode men Nilss Erikson i Øsem Jens Kettilson j Bierma Olaff Person i Vaglen medt theris brødher oc nerskylle-
men mage niwthæ brwka oc fara oc förbætre eth vorth godz som kallas Vesterhwss liggiandis paa Ffrødzøen j Jemteland för x march om aaret til oss ock var byscops stol j theris oc the-
ris barns liifztiid oc haffwe tesse godemen loffwath j ware nær-
ware paa theris hedher ock ære aldre vilde klandre för^{ne} godz mot Vpsale Domkyrke vthen thet besittie för rette lege som andre landbor för x mark som före scriffwit staar, Oc saa ath the skole sielffwe personeligh besittie förnempde godz oc inghen makt haffwe setie nagen annen för seg paa för^{ne} godz Tesse gode herrer wore nær stadde tha saa war sketh som före screff-
wit star. Docter Hans Canic i Vpsalæ Erlig oc wælbyrdig man Ørian Person [fogit i Jemteland¹ her Eric prost ther samme stadz her Nilss i Brwnflo her Pæder i Liid Esbiørn Knwtson i Fieele Nilss i Gwmmegorde Ttil ythermere wisse oc förwarningh lathe wij henge wort Segel för thetta breff som geffwit oc screff-
wit ær i Liidz prestegord odhensdaghen i Medfastone Aar dag oc stad som förscreffwit star

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Nils Eriksson i Øsem, *Jøns Ketilsøn* i Bjermo, *Olaf Pedersøn* i Vaglen med sine Brødre og Slægtninge erkjende, at Hr. *Jøns*, udvalgt Erkebisp til Upsala, har overladt dem Erkestolens Gods *Vesterhus* paa Frøseen i Jemteland i deres og Børns Levetid mod en aarlig Leie af 10 Mark i Stockholms Mynt.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 6 Segl vedhænge, kun 1. (i rødt Vox) og 4. nogenlunde tydelige. Samme Haand som i foregaaende Brev.

472.

[7 Marts] 1526.

[Lit.]

Vii æfftherscriffne Nilss Erikson i Øsem Jøns Kettilson i Bierma Oloff Pædherson i Vaglen medt waare brødher ock nerskylle men Bekenne medt thette vorth nerwarandes opne breff at aaren effther gwdz byrd Mdxv pa thet sette vore wij til tals medt wor nadige Herre Her Jens Electo til Erchebysp til Vpsale domkyrke om eth godz Vesterhwss paa Ffrøssøen i Jempteland som lydher wndher byscops stolen i førnempde Vpsale Ock var Hans naad saa til fredz at wij skole besittie brwka och forbætre før^{de} godz j vaan och wor barne liiffz tiidh Oc loffwade wij wor før^{de} Herre aarlige aars gørre aff før^{de} godz x mark Stocholms mynt j lege oc som andre lydaktige landbor forbætre før^{de} godz til thet beste oc lofwade wij i wor førnempde Herres nærwaro wid waar hedher oc ære aldre klandra før^{de} godz heller før egith holle. heller nogenn annen settie ther paa wthan personelige thet besittie som tromen ock lydaktige landbor Til ythermere visse ath saa i sanningh ær begære wij Erlige ock gode mens jncigle Docter Hanses canic i Vpsale Erlig ock welbørdigh mans Ørien Persons fogitte i Jempteland. Her Erics j Owiken prostens ther sammestadz Her Nilsses j Brwnflo Esbiorn Knwtsons i Ffiæla Nilses j Gwmmegorde هنگيendes neden før thetta breff som gefwith ock scriffwit ær aar dagh ock sted førescriffwith staar.

Bagpaa: Reuersales predij Westerhusz terre Jemptie

(*Klaus Hermeling*) beretter «sin gode Ven» (vistnok Kong *Christiern II* selv) om sine Underhandlinger med de bevidste 2 Knegtehovedsmænd (den tredje ligger for Døden); hvis der gjøres Fortgang og skaffes Penge, kunne Folkene endnu erholdes. Da han frygter for at skrive, beder han om Underretning om, hvor han i Hemmelighed kan træffe Adressaten.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1821). Brevform; Helark m. Spor af udvendig Forsegling med Ringsignet i grønt Vox.

Klaus Hermelings Haand.

473.

Vaaren 1526.

Uden Sted.

Mynen wylghen bereden denst alle tydt vorn besunderghe gude frundt na dem afschede byn yck by den luden wo jw be-

wust ghewesen vnd sunderghen by den twen de drydde Wylken gheheten licht yn den dot kranck so dat he enen dooktor van Brunswyck leyt halen nu hebbe yck myt den anderen beyden tor grunt ghespraken vnd beuynde myt warde dat alle dynck na dem vorlate vp dyssen vorgangen pasken bestelt vnd reken ghewesen vnd noch ytsunt ys so dat nycht en man vft dynck wer to perde vfte vote dar anne feygelende wurde wen gy men allene dem gennen hadden naghekamen vft noch jegen wardych myt der ylle na kamen konden dat vorschreuen to ghesecht vor laten vnd vp dyssen vorganghen pasken scholde gheschen syn etc. vnd se hebben en groot vorwunderen vnd en grot vordrot dat gy na gheleghenheyt juwer sake [de¹ dynghe vnd tydt van jw seggen vnd vor nemen dat nycht wys sy nynen vortganck hebbe vnd nycht gheholden werde vnd dat men de lude de jw ghern myt lyu[e] vnd gude hulpen so vnbatlyck yn groten vorderflyken v[nko]st vnd schaden voren vnd dat beweget vnd vordrut wol m[ennig?] luden de jw ock truwe vnd holt syn vnd ghern dat beste [d]eden vnd ys to befruchtende dat sulke handelinge werde groten schaden brynghende etc. nu hebbe yck noch na ghelegenheyt den saken van juwer weghe yn fulmacht myt on so vele vorhandelt vnd beslaten dat se jw yn al den saken [noch¹ wyllen beraden behulpen syn vnd bestendych blyuen se twyuelen ock an orem meyster nycht se wyllen one dar och by beholden so ver also men noch wor to kamen kunne vnd se weten vor war gy moghen des louen wo gy wyllen vnd men hebbe jw to ghespraken vft nycht so ghesche dat doch jw vnd juwen saken [alle mede¹ tom besten vnd schulle vnd werde wol so blyuende dat ore meyster vft se vnd ander van syner weghe wo dat beraden vnd best wart yn juwen saken wol werden vort varende so ver by jw de manghel noch nycht vorbleue vnd dewyle nu de sake myt allen dynghen so ghescycken vnd vorhanden ys dat men dat nycht beter wunsken mochte vnd de men myt enem vnnomptlyken gude hyr neghest so nycht weder to weghe brynghen mochte wyl men syck vorsen gy wyllen vmme denken vnd dach vnd nacht nycht sumen vnd myt ylle vp brynghen wat gy kumme vnd [m]oghen den hyr neghest wet men den rat wo nu vorh[an]den nycht mer etc. Besunderghe gude frundt nu hebbe yck to behof dyssen saken myt den beyden noch so vele ghehandelt vnd wat gy dar vmme don schult

schal jw wol to wetende werden wen wy got geue myt leue by en ander kamen den dar mede gy sen dat se jw truwe syn vnd ghern hulpen wyllen so jw myt orer fruntschup dar se ock ytsunt beyde na vtte synt vp lofwerdyghe borghen vnd pande sesteyn vft achteyn dusent gulden vp brynghen vnd by syck weten so ver gy mer [weten² rades weten vnd vort varen wyllen vnd se laten syck ock beduncken dat hartyege Albrecht van Mekelenborch jw allene so vele junckhern vnd borghe vor sodanen summen yn der Marke vnd yn dem lande to Mekelenborch wol vp brynghen kunne vnd wes gy furder van Clennoden vnd panden hebben vnd van frunden vp brynghe kunnen se syn wor se syn dat gy de alle myt ylle by jw vorderen vnd hebben so vynt men rat wo me kan vnd m[ag]h Hyr moge gy jw genslyck to vorlaten Jtem dysse jeghen w[er]dyghe bryngher dysses breues wart jw alle saken vnd a[l gheleg]henheyt wo se stan wal vnder ryctende vnd der twygher . . nde dar yck mede ghehandelt hebbe vnd myn rat ys dat gy dyssen jegenwardyghen breues bryngher so fruntlyck horen vnd an nemen vnd one ock so dancknamyghen myt worden vnd werken wedder affardyghen vnd ock myt sodanen antwerden vorsen so dat de lude noch to juwen besten vnd handen stan vnd blyuen den ore meyster vnd se wyllen dar nae ghelegenheyt juwen saken nycht mede handelen vft handelen laten vnd dat gy dysen bewylghen vnd dat gy den ouersten ock ene Erylke vor [Erylke² Erynghe senden vnd ene so bewylghen dat se yn juwen handen blyuen den se synt ores meysters dach vnd nacht vor moden sodane breue hebben se ghekriegen ock mot yck jw myt dem Ersten parsonlyck wedder to worde so ver gy vort wyllen dar ys grot angheligen des yck jw nycht schryuen kan dar vmme schryuet my wedder by jegenwardyghen wor yck hemlyck wedder by jw kamen mochte vnd denket vmme vnd vorsumet nycht dat jw got gont vnd beschert heft etc. g. myt hast anno xxvj

Juwe gude frundt

Udskrift: An mynnen guden frundt N. denstlyck ghescreuen.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Hans Michelsson beretter Kong *Christiern II* om *Jørgen Hanssens* Ankomst til Antwerpen, hvor han et Par Dage har maattet holde sig i Ro paa Grund af et Fald med Hesten. Da han blev kjendt i Groeningen, sendte han et Bud til Hovedsmændene for Knegtene, der ere villige til at ligge samlede en Tid til Kongens Disposition. Han omtaler end videre Hertug *Henrik (af Braunschweig)*, der maa lades temmelig frie Hænder med Hensyn til det paatænkte Togs Ordning, *Herman Polle*, *Gert Stercke*, Electus (*Johan Weze*), der snart ventes fra Spanien, *Sæfren Norby*, Fru *Margrete* og Kongens Børn m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1902). Brevform: Halvark, udvendig forseget m. Ringsignet (Gemme) i rødt Vox. Egenhændigt. (Jfr. Dipl. Norv. X No. 513).

474. 30 April 1526. Antwerpen.

Mijn ødmøge vnderdanige plictuge troo thieneste, met Nade och frid aff gud vor fader och vor herre Jesu Christo Kereste nadige herre kom Jørgen Hanssen til Androp then xxix dag Aprilis oc haffde hesten størttet met hannom soo athan laa ij dage stille ellers haffde hand kommit førre, och haffuer hand presenterit meg ethers nades breff oc ther til met ethers nades befal och mening haffuer och sammeledis giffuit meg til kenne hwilken befal jeg vill altingest fuldkomme aff mijn ijderste macht och formuge etc.

Jtem sammeledis giffuer hand meg oc til kende athan thaa hand kom til Grøningen vor ther noget som hannom kende ther fore sende hand Henniecke Clauessens thienere till hoffuismennen aff knechte i samme verff som ethers nade befol hannom at verffue til thennom szoo at thee skulle forholle thennom til hobe paa en stackit tiidt til hwilcket jeg forstaar thee vore gandske villigen til at gøre, och ville gerne thiene ethers nade, mig twiffler inttet ther paa ethers nade skall nw vel selff haffue handlit oc tallit met hertugh Henric, och haffuer jeg ther om ithermere bosked screffuit ethers nade met Greer bode, och sammeledes nw oc scriffuer med Hermen Polle, om ald legelighed, som her nw paa ferdome er om Peiter van Hølle oc anden del etc.

Jtem vti dag kom Gerit Stercke til meg i Androp, oc gaff meg til kenne athan haffuer i befal at giffue meg thee penninge som jeg skulle haffue for thenne Aprili manet som nw forgangen er, tallede jeg om thee andre iiij^c gilden som jeg oc opbere skulle paa ethers nades vegne, thaa swarde hand meg athan

haffde ther ingen befal paa, men tock vil jeg lade mester Got-
skalch solicitere ther om

Jtem kereste nadige herre, ther som hertug Henric nw
tager seg thette tog for handen thaa rader jeg ethers nade fuld-
kommeligen at ethers nade lader hannom ther met bethemme
norsom ethers nade er altingeste vorden ther om til ens met
hannom [thette¹ at bestijre och beskaffe Rithmestere høffuidzmen
och alld ting, som ther til skall gøres tock effter ethers nades
villiie och consentte, thenne dell holdt hans nade mig here fore
och befrøchtede seg at ethers nad^e skulle fonge for mange Raad-
giffuere som til szodan handel møgit ville rade ethers nade ther
ebland, oc haffue tock ther om ingen forstand, thii rader jeg
ethers nade, som ethers nade troo ijdmoøge thienere ath ethers
nade vochter seg fore sodant folck, och formoder jeg dage-
ligen her Electum aff Spanniien at komme, then vil jeg snar-
ligen och skicke effter ethers nade, Jeg formerker hannom,
for ethers nades troo thienere i alle made, Oc hand haffuer oc
god forstand oc forfarenhed vti szodan verelssse, thii soøe jeg
gerne, at ethers nade haffde hannom til stede at rade och
handle met, Kand och ethers nade beskickit met hertug Albrit
at her Søffrijn Norbij motte fonge noøer trøstinge met scriffuels-
ser soøe jeg gandske gerne, Jtem then tredie dag i Maijo reis-
ser frue Margrete til Flanderen och børnen ere karsske oc frue
Margrete vil bancketere met thennom then første dag in Maijo,
oc ther effter drager hwn her vt aff Ethers nad^e her met gud
befalendes och Jesu Christi nade vare meth ether ewinneligen
screffuit i Androp then xxx dag Aprilis Anno Mdxvj

E K M^{ts}

villige troo thienere
Hans Mickelssen

Udskrift: Ttil K M^t aff Danmarck Sijn nadige herre

Bagpaa med samme Haand: 1526 — Paa Seddelen over Seglet ligesaa.

¹ Fra [igjen udslettet.

Antonius v. Metz erkjender, at han efter aflagt Regnskab for fire af Kong *Christierns* Raader m. fl. har erholdt en Forskrivelse for de af ham udlagte Penge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1890). Halvark med paatrykt Ringsignet i rødt Vox Gemme.

475. 9 Juni 1526. Tangermünde.

Jch Anthoni von Metz Ritter Bekenn vnd thue kunth hir mit dysem vnserm brieff fur mich vnd mein erbenn vnd ernehmen Nach dem vnd als ich von dem durchlauchtigsten Groszmechtigsten Fursten vnd herrnn hern *Cristiern* kunig zu Denmark Sweden Noruegen etc. kunig etc. mein gn^{ten} herr vf mein anzeigen vnd gethane Rechenschafft so ych fur S. ku. w. Rethen nehmlich meister *Gotschalk Johan Michelszen* dem probst von *Asznisz* Mayster *Melchior* vnd andern furgetragen, ein vorschreybung etliche Summa gelts, dy ich S ku, w, furgestreckt. empfangen habe, So gerede vnd gelobe ich derhalben fur mich mein erben vnd ernehmen, ap einicher weytter mangel jn der rechenschafft befunden, das ich vnd mein erben dasselbig alles an der Summa sollen vnd wollen abkortzen lassen oder Seyner ku, w, vnd derselben erben dauor gnugsamlich zu Recht stehen alles getreulich vnnd *vnd ane argelist zu vrkund mit meynereigen hantschrift vnderzeichnet vnd mitt meynem gewonlichen petzschie vnd zeichen versichelgt vnd versichert Datum Tangermunde am neunden tag Junij Anno etc. xxvj^{ten}

(Egenhændigt:) Anthoine de Metz
M h

Bagpaa: Antonj v Metz Reuerszbriff

Paulus Petrus Kempe frembringer for Kong *Christiern II* et Forslag af *Peter Stub* om at sende *Peter Jenssøn* ind i Danmark for at undersøge Forholdene, da Kongens Sag forhales saa længe. Hr. *Bernhard* (v. *Mehlen*) har havt Bud efter Penge, men disse vare da allerede sendte videre, hvorfor han nu vil reise til Kongen. Der berettes om Bogføreren, som har kjøbt de (oversatte) Testamenter, samt om flere Pengeanliggender.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1847). Brevform: Halvark, udvendigt forsejlet m. rødt Vox under Papir uden Anvendelse af Signet. Egenhændigt.

476.

23 Juni 1526.

Wittenberg.

Jesu Christi mischwndheit nade oc frid were met ether

Aller kærste herre Effther thi at ethers sag szo lenghe forholdes, tha haffuer Pether Stwb giffuet meg tilkendhe, hworledis han meyn han kan ether icky lidhet thienne, hwoir thet ether (som meg hobes) befaller, Han begerer gierne aff ether, ati wille skicke then karll Pether Jenzsøn ind i Dennemark, at han kan fornemme alle theris oplegung, oc wtt før met seg strax igen theris egne hand scriffth, bwod oc sigill hwore stercke the kwndhe komme ether til hielp Ther fore twiler ieg inthet ther paa, atj werdis i til athøre hannum hworledis han meyn ythermere, oc giffue hannum scriffuelsze szom han skall giffue ether nerwerendis tilkendhe Jeg wid wisth han ere ether troe oc thiennisthactig vt aff hiarthe, fore thi han troer oc frœckter gwd Jeg haffuer icky fwndhen hans lige eblantt alle ethers folck — Sodan ith bwodskab som han begerer kan inthet skade ether om thet icky stoerlige gaffner, ther kan inthet vnth aldelis komme vtaff Medhen i oc alle the ether wille gott kwndhe stoir hogesuales fonghe ther aff nair wj forstander oc wti szodan made hworeledis gwd wille wndherlighen brwge miskwndheit emoid oss

Jtem her Benhart sendhe i fredag en bwod hid om the penninghe, oc ieg swarede hannum at the haffde wæreth her hwoss meg wti two wgere oc at the ware icky nw lengher tilstede medhen borth skickett fore thi hand sendhe icky bwod effther them wti tide, [effther them¹, han meynthe han wille strax fare til ether, hware fore ere thet wel nyttherligt at i seer ther op om thet kan komme ether til hielp eller oc ey Jeg troer at gwd haffuer til thenne dag forhyndrett at han finghe them icky —

Jtem then bogkøber som kœffthe the testamentt, haffuer sent til Wittenberg til then boreger som sagde gwod fore hannum ledesk clede fore iiij^c gylden oc i^c gylden wti Marskgroszer, hwilcke j^c gylden the finghe megh, oc betalet ieg wt aff them Melchiore Lotther 36 gylden oc 18 grosser paa hwilcke han haffde Hans Michelszons scriffth szom han antworde megh, i fongher wist gwod betallung met thet alle fœrsthe fore the andhre etc.

Jtem her er en boreger som wille gyffue rinsk guldh fore kroner haffuer i rinsk guldh kærer, tha scriffuer meg til etc.

Jtem gud beskerme ether oc ethers kærste søsther at then grølig Leuiathan skall inthet skade ether, vndher hwilcken i nw leffuer Ther hørret stor troe till at standhe emoid trolen nar wj altid hører gwdtz ord, hwore megett medher ther som wi huercken moe eller kand høre gwdtz ordt.

Jtem wille i werdis atscriffue meg til met Pether Stwb igen met thett alle første, om her er noghet wti som gøris behoff at scriffue om Oc wille thet første skicke Pether Stwb aff steed igen Gwdtz fadhers oc Jesu Christi beskermsze were met ether oc ethers søsther wore kærste frue wti Christo Alle fattige Christne her wti Wittenberg sendher ether theris welluilige thienniste Scerfuit wti Wittenberge ¹then¹ sanct Hans anffthen Anno 1526

Paulus P K tuus ex corde totus

Udskrift: Sereniss. et Christianiss. D. Domino Christierno Danię Suecię etc. Regi optimo suo domino et Mecenati clementiss.

¹ Fra [igjen udsløttet.

Paulus Petrus Kempe meddeler Kong *Christiern II*, at han efter hans Befaling har leveret *Thomas (Holste)* 100 Gylden, udtaler sin Frygt for, at Kongen skal paavirkes i Trossager af sine nuværende Omgivelser og tilbyder at indfinde sig hos ham. Efter Kongens Begjæring udtaler han sig om, hvorvidt hans Søster Markgrevinde (*Elisabeth*) tør gaa i sin Eftergivenhed lige overfor sin Gemal i ydre Former.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1848). Brevform: Halvark, udvendig forsegleet m. Ringsignet i rødt Vox (en Lillie i et Skjold m. Bogstaverne P. P. K.).

477.

11 Juli 1526.

Wittenberg.

Iesu Christi vore herris nade, oc mischwndheit wære mett ether altiid

Aller kærste herre Thomas kam hiid then øelffthe dag Iulij, oc fyghe af meg efther ethers befallung j^e f. i marsk gr. etc. Item hafuer ieg icky lyden sorrig fore ether, at then vmildhe vulff, hwilcken i holder en nw wti øren, skal gøre ether en schalckeit, mand skall icky troe szodan, forthi the bedriger

oc swiger os sendelig, hwatt gott skwille the gøre ether, nar the vtaf hiarthet icky elsker ether, medhen meder hader ether oc alle, for euangelij skyld, wed hwilcket medhen i bliffue stadeligt, hafuer thett inghen nødt Christus kan inghen forlade som setther syn hofnung paa hannum, thett kan wi well bemercke vt aff werdtzens begyndelsse, at inghen er forladt som sette syn troo paa gwd Hwatt wille [wij¹ dog medher sorrig, hafuer han i gifuet os wed Iesu Christi kendelse thet euighe rige, ther fore moi oc wisz wide at han hafuer oc sorrig for wore legommer ia fore then mynsthe hor paa wore hoffued ere, Thett ere storlig fornøttige at wi altiid hører oc leser hans ewige ordt, som kan icky være fore wthen frweth aller kærste herre tencker ther paa dag oc natt, saa skall wel alle thet andhet tilleges ether, gifuer icky trolen rom, han ganger om, dag oc natt, oc atspørrer hwem [han¹ kan slwge etc. hafuer i meg behof, szo wil ieg gierne komme til ether oc ethers kærste søster etc. Jtem i begerer at ieg skal gifue mit rad efther then bref som myn kærste frwe screff til D Martin, so wid ieg inthet andhet hwatt ther stoed vti, en at hwn begærith rad vtaf hertug Hanns hwore hwn kwnde holle seg wti noghen sager hwilcke i wel wide etc. Ther fore wid ieg icky bedre rad en at hwn beder gwd met os, oc lyder mett syne marckgreffue alt som icky ære emoed gwd, som ære vti alle wtuortes tyngest som ere vti cleder, procession madt, eller szodan andhet, medhen hwar som han wil være openbarlig emoed gwd, som ere at nøde hynder fran troen in Christum, fran Euangelium eller til andre vschriffuelig tingester som i wel wide, tha bør hwn aldeles atkendhe, hwerken mand, eller fatter, [hus² barn, eller motter etc. Medhen gwd gifue hynder gwoed tolmogheit at lyde fore Christi skyld alt thet som han bewiser emoed hynder, dog szo at hwn glemmer icky fore alt, atsige hannum at han gørrer emoed gwd, Tiden ere stacket, gwd [ere² vnde os nade, frilig atbekende hans ewige ordt, ther blifuer wred mand eller husfrue etc. Vij moe medher lyde gwd en mennisken, Medhen troen er alt forlyden wti os, gwd formeder os hynder medher oc medher szo hafuer thet inghen nød etc.

Jtem ieg wid wel atj formercker them som wil være ethers nade til thienniste paa thett the kwnde fonghe fran ether hwatt the begerer oc ther efther fonghe orsag tiil atfalle fran ether,

Forwarer ether for them som hafuer tilforn vt af skalckeit be-
drigett ether, vthen the nw blifuer Christne oc tager wed euan-
gelium. medhen thet ere best atholle seg fran them etc. Gwdtz
fadhers oc Iesu Christi nade oc frid wære met ether oc ethers
søster myn kærste frue oc met alle the som frøcther gwd
Srefuet vti Witthenberge then øelfthe dag Iulii Anno M D 2 6

Paulus P K ex corde tuus

Udskrift: Illustriss. ac Christianiss. D. Christierno Dacorum
Sue, etc. regi optimo suo D. et Mecenati clementiss.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. -- ² Fra [igjen udsløttet.

Hr. *Henrik Krummedige* til Vallen gjør vitterligt, at han har gjort et
Mageskifte med *Mons Bryntesson (Liliehök)*, Høvedsmand paa Elfsborg,
der faar forskjellige Gaarde i Elfsborgs Len, medens Hr. Henrik til Gjen-
gjæld modtager Gods i Risterøds Sogn i Baahus Len.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 4 Segl mangle.
(Gjenbrevet findes i Dipl. Norv. V No. 1048).

478.

9 August 1526.

Malmö.

Alle them thette breff see eller høre lesses helsser jegh
Henrik Kromdighe Ridder tiill Vallen kendes och vittherligt
gør meth thette mith opnebreff ath iegh meth myn fry vyllghe
haffuer giort etth venligh och kerligh skiiffthe met erligh och
*velbyrligh Svend Maens Bryndtheszenn howitzmand paa Eels-
borg i saa made ath han och *alles hans arffwinghe skall haffue
aff migh these effther^{ne} myne gordhe och gotz ligendes vtj Ells-
borgs leen forst en myn gaard ligendes i Asghems herret vtj
Asghem songh som hidder Bacche gard och giffuer han otthe
p^d smør arligh ars [ti]illandgille Och tree gordhe y Aale herretth
vtj Skyblanne songh och hydder Rygh och skyller samme gardhe
aarligh aars tolf pund smør Jtem etth boell j Kolendz herrett
som liger y *Aaliss aas och skyller etth p^d smør, *huilket for^{ne}
garde och gotz for^{ne} Maens och [ha]ns arffwinghe skall haffue
nyde brwge och beholle till ith ewerdeligth eye met aagher
engh skow marck och mosse vodth och torth en[ct]he vnden-
tagetth som ther [nw] meth retthe tilliggher eller aff erildhe tiid
tilligget haffuer Och ther emodh skall for^{ne} Maens [weder]legghe
migh och myne arffwin[ge] these effther^{ne} gordhe oc gotz ligen-

des i Norge vtj Baahwsze leen y Freghne vtj Røstherodtz songh først en go[r]dh i Røsterodt so[m giffuer] arlig aar tiil-landgille fyre p^d smør i ƒ sølffledingh j t^{ne} bygh vognevide atten marcher smør j t^e [meel] v peningh [ledingh Jtem Ryer vt]i samme songh giffuer iiij p^d smør en ƒ sølffledingh j t^e bygh vognevide atthen marcher smør j t^{ne} mell v p[ening] Jtem en gord vti samme stedt giffuer fyre p^d smør i ƒ sølffledingh j t^e bygh atten marcher smør j t^e mell v pening Jtem s[øn]der Stran y su[mm]e songh giffuer fyre p^d smør iiij alb. ij skæppe korn ix marcher smør ij skæppe mell iiij peningh etc. skall for^{ne} Maens och hans arffuinghe nyde brwghe och beholle samme for^{ne} gordhe oc gotz tiill ith ewerdeligh eye fryth oc frelsth for hwar mandz tiltaell Jtem skedhe thet saa thet gud forbydhe ath for^{ne} gotz bleffue oss aff vwnneth meth naghent rettgangh gesteligh eller vertzeligh Th[a]a beplicthe vij oss ath giffue hwer annen saa gott gotz ighen till renthe och leylicheet innnen sex wgher ther nest effther [ath n]aghen retther dom er oss offwer ganghen etc. Tiill ydermere vitnesbyrd stadtfestellsze och bedreforwaringh ath sadant skiffthe skall stadet och fast bliffue som for^{uit} star haffuer iegh meth vilie och vidtskaff hengdt myth indsegell nedhen fore thette mith opnebreff tilbedendes flere erlighe och velbyrlighe mendz indsegell tillvitnesbyrd som ere Henrich Agheson Claus Podbusk riddere och Iørghen Kock mynthemester vtj Malmø hengendes nedhen for thette mith opnebreff hoess mith eghet indsegell Giffuet oc screffuet vtj Malmø Sanctj Laurencij affthen Aar effther gudsbyrdt milesimo Quingentesimo vicesimo Sexto

Bagpaa: Her Hindrik Krwmedigs breff paa gotz(?) — Yngre: Her Hindrik Krummediks och her Mons [Brynte]szons Bytes breff på nagre [gårde i Aske]msherett

Paulus Petrus Kempe beder Kong *Christiern II* om Undskyldning for sin frimodige Skrivelse, der var foranlediget af Frygt for, at hans Sag forhales af Folk, der heller ville være i Nederlandene end i Danmark, formaner Kongen til Standhaftighed i Troen og beretter om et Besøg hos hans Søster (Markgrevinde *Elisabeth*), men beklager sig over, at man har frataget ham Hesten, som han tiltrængte til saadanne Reiser; han har sammenskrevet en Bog til Kongens Brug, som han senere skal sende ham.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 1849). Brevform; Halvark med Huller efter gjennemtrukne Seglremme.

479.

23 Oktbr. 1526.

Wittenberg.

Nade oc friidt af gwd fader oc vore herre Iesu Christo

Aller kærste herre, Ieg bedher ether fore Christi Iesu skyld, ati icky wille tage meg myn scrifuelse til thet werste, oc icky heldher høre the, som vt af had oc affwyn taler paa meg fore ether, medhen meder beskerme myn wskyldigheyt ther wti. Ieg hafuer screfwet sendeligen vt af ith troe hiarthe, oc hafde ieg icky meynt, thet skwille hafde wæret ether til villig oc thieniste, wildhe ieg fwldnødet screfwet ith ordth Ieg hafwer icky ther wti atspwrde myn nøtt eller gafwyn, Vij vide wel alle then store møde oc arbeyd i hafuer hatt paa thet j kwndhe wndesette ethers fattige wnderdanne, gwd wære ether mild oc trøste ether at thet moe gange efther hans ewige gwode willie Medhen thet frøcthet wi at noghen skwldhe rade ether ther fran, hwilke møget heldher wil blifwe wti Nederland end wti Dannemarck som here er openbarlige vt af acth folck sagth [er¹ etc. Nw aller kærste herre end dog ethers sag forhales hobes wi alle til gwd hwilken wi beder dag och natt fore ether at han skall snarligen vti recther tidt helpe ether oc møgett thes snarer at alle andhen meyn thet skal wære vmøgelighth, henger harth weed hannum wti Iesu nafn, oc lader ether icky forføre met messen eller andhen gwdtz bespottelse, medhen haldher harth paa hans hellige ordth, efther then forstand gwd hafuer gifweth ether etc. Ieg ware nyligen hwos ethers kærste søster, oc taledede met hendher wti gwdtz ordt saa at hwn ære wel til fritz oc lofuer oc pryser gwdt, oc wil [ieg¹ wære alle tidth redebon, nair hwn begærer meg, oc meyn ieg thet haffde icky wæreth ether til skade om the hafde ladet meg beholleth hesten paa thet ieg kwnde snarligen komme til henner nair hwn scriffuer efther meg, fore thi her war inghen andhen atseele end then ene, hwn kwndhe end fonghet større hogeswales paa en tidth end sodanne mange heste kwnde wære werd etc. Aller kærste herre ieg hafuer scrifwet tilhobe vt af then hellige scrifth en bog, ether oc alle andhen Christne til trøsth oc hogeswales Nair ieg weed wiste hware ieg kan sende ether henner til hand, wil ieg gierne gøreth, eller forware henner saa lenge at wi kommer efther gwdtz willie tilhobe, Then ewige gwd beskerme ether fore alle ethers vuenner, Aller ethers fattige troe thienere oc alle

Christne her til Wittenberg, siger ether theris willige troe
thieniste Screffuet til Wittenberg then xxiii dag octobris
*Aaar 1 5 2 6.

Paulus P K tibi ex animo
et integerrimus et deditissimus

Udskrift: [Illustriss.] et Sereniss Principi [Christierno] .2. Daco-
rum etc. [regi optimo su]o D. et Mecena[t]i clementiss,

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Daniel Marqua erkjender at have modtaget af *Adolf Herdinck*, Tolder (?) i
Zeeland, 4 Livres og 18 Sous, som han har forbrugt paa en Reise i Kong
Christiern II.s Erende.

Efter Orig. (?) p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2133). Halvark
uden Segl.

480.

4 Novbr. 1526.

Uden Sted.

Despences faites par Daniel Marqua allant et reuenant de
Brusselles a Middelburch pour illecq recevoir pour le Roy de
Denemercke xv^c L. de xl gros

Premiers pour faire ouurir la porte a Enuers	ij	£
Pour louaige dungne huede de Berges jusques a Ernmuyden	xx	£
Pour mon cariage allant et reuenant de Middel- burch	vj	£
Pour mon battelaige Dernemuyde a Berges com- prins vj d. pour me faire amener a la huede laquelle estoyt party deuant ma venue	iiij	£ vj d
Pour les despens de mon cheual et pour la louaige de quatre iours entiers ensemble	xxxvj	£
Pour mon carreaige Danuers a Brussell	vj	£
Pour passer leau a Walem en allant et retournant	vj	d
Pour mes despens de bouche	xxiiij	£
Somma	iiij	L. xviiij £ art.

La quelle somme de quatre liures dixhuyt solz art. je Daneel
Marqua confesse auoir receu de mons^r le receueur de Zeellande
Adolff Herdinck et me tienz content d'elle Tesmoynng mon seing
manuel en mis le iiij^e de Nouembre xv^c xxvj

Paulus Petrus Kempe beretter Kong *Christiern II* om de to unge Mennesker fra Antwerpen, som ere ham anbefalede, og som han efter bedste Evne vil tage sig af, omtaler et Besøg hos Kongens Søster og nævner sin før omskrevne lille Bog og sit Arbeide med *Bibeloversættelsen*; han vilde gjerne tilskrive Prins *Hans* men frygter, at Brevet skal komme i «Skalkehaand.» Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1851). Brevform: Halvark med Huller efter gjennemdragne Seglremme.

481. 2 Decbr. 1526. Wittenberg.

Isu Christi nade oc barmhertigheit være met ether

Aller kærste herre, werdis i atwide, at then købmantz søn vt af Antrop, om hwilken i gaff Thomes befallung at ieg skville hielpe oc vnderwise i hwes made ieg kwnde hafwer wæreth hwoss meg, oc ieg hafwer hørdt hans forstand oc tækkes meg at han skal wel bliffue lerdet met tiden, han dicthet selfuer ith breff po Latin fore meg, wstraffelig efther hans aldher, Ieg haffde gerne taget hannum til meg oc giord hannum alth hwat ieg kwndhe til gwode effther ethers willie oc begerung medhen hans fader hafwer nw tilforn skicket hannum til en gwod preceptorem, dog wil ieg altid gifwe acth ther wp at han skal icky bliffwe forsømmet etc.

Jtem then andhen dreng then Enckes søn vt af Antrop, moe i wide at han kam icky her tilbydhen til Wittenberg før end S Andree anfthen oc icky heldher sendhe meg ethers breff til forn, Men før end ieg ficke brefwet, war ther en købmand wt af Lybtz her wti Wittenberg met hannum, oc skicket hannum til en andhen preceptorem, oc købmandhen wandrett borth igeen oc talet inthet met meg Tha kallede ieg drengen til meg, oc hørde hans forstand, och befald meg møgett well, end dog han hafuer icky hafwet gwode læremesterer fore thi han hafwer icky fundament oc er icky heldher congruus Thet er ønck met hannum om han skal blifwe lenger forsømmet, Gwd være ether mild ati wildhe werdis til athafwe arbeyd fore hannum och hans modher oc andhen wti hwilke gwd skall ewige lofwes, Thet er ith wisse teghen at wi frøcther gwd, om wi elsker the hwilke hannum tilhører oc werdhen foracether, wi kwndhe aldrig beder gøre end lære wnge børn wel wp Ieg wildhe gierne lære hannum och gøre myn ytherste flyd met hannum dag och natt, om ieg kan fenge hannum fran then preceptore met hwilken han nw ære, Thet kwnde i wel gøre met, hans moder, til hwilken

ieg haffwer och kommeth hannum nw tilatscriffue, saa wil ieg gierne gøre myn ytherste flyd met hannum som met myn egne broder, fore thi at gwd kan fanghe ther loff wtaff, och thet er ether til willie, thet war gott ieg kwndhe thet met thet aller første fonghe atwide at thet skwldhe icky forsømmes

Jeg ficke Hans scriffwere vij f. til tærepønning [vt aff meg¹, oc ethers søstere myn Nadigste frwe haffwer och tilforn giffwet hannum xiiij f. etc.

Jtem ieg hafwer wæreth hwoss hendher, hwn er wel til fridtz, hwn loffwer och pryser gwd och [er wel til¹ bedher dag och natth met oss fore ether Jtem ieg haffwer screffuet meth [Thomes² om clenodiern, hwilke han fødhe borth then tidt ieg ware hwoss ethers søster, Ieg bedher ether fore Iesu Christi skyld at i holler meg myn scriffwelsze til thet beste som myn gwode trooe er til ether, oc lader ether icky forføre meth mesze eller andhen gwtz bespottelsze, Medhen blifwer reen weed gwdtz ordt, han skall wel wti recther tidt, fry, helpe, oc trøsthe ether, etc. och bewisze syn barmhertigheyt emoidt oss, Ladher os harth henghe weed thet hemmelske rygie, thet werdtzens rigie fongher wi wel etc.

Jtem then lidhen bog ieg haffuer screffwet ether oc alle Christne til trøst oc hwatt ieg kand, omwendhe wti Biblien, skwlle ether Nade wel fonghe naar gwd wil wi kommer tilhobe Ieg wil gøre myn ytherste flid och arbeyd, ath then ewighe gwdtz ordth skall blyffue reend oc recth wtsetthe paa wore [ma¹ tongemaall, Lader ether icky forføre wtj aff wforstandiger wdleggerer eller predicker, Iegh wildhe gierne scriffwe myn principem til ethers kærste søn, men iegh frøcther thet skall komme wti skalcke hand, ther fore wil ieg gøre hwat i radher meg, Iegh twiffler inthet at gwd skall end nw gøre nade och myskwnd met [alle¹ hannum, Then ewighe gwd fore Iesu Christi skyld trøste ether alle och beskerme fore ethers wuener Alle Christne til Wittenberge, och ethers fattige thiennere sønderlige Prowisthen oc Pether Stwb seger ethers Nade theris fattige trooe thienniste Screffwet wti Wittenberge, then andhen dag Decembris Aaar 1526

Paulus Petrus K, tibi tuisque
omnibus ex animo deditissimus

Tager ether ware fore the Phariseers swrdeygh

Udskrift: Serenissimo et Incl[itissimo] domino (Danie] etc. regi opti[mo suo Mece]nati et p[atrono]

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Jakob, Greve af *Murray* (nægte Søn af Jakob IV af Skotland) Deltagelse for sin kongelige Slægtning *Christiern II*, til hvorefter Evne har virket; herom vil Kongens Orator, Mag. *Almgorne*, kunne give Oplysning, og til denne har Brevskriveren Del hemmeligere Sager, som han vil fremføre for Kongen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 1927) Helark, Patent, nødvendig forseglet m. et rundt, mindre Segl (Jfr. Dipl. Norv. XI No. 460).

482.

12 Decbr. 1526.

E

Jllustrissimo et (domino Danie?)¹ jnuictissimo Danie Noruagie Suecie Wandalarum Gottorumque Rege Cen. Holsacie Stormarie et Ditmercie Duci jn Oldenburch et Delmenhost Jacobus Morauie Comes Post obsequium dicit Triumphalem atque victoriam cum Regnorum honorum jncremento Quum mente reuoluo jnclitissimas calamitates quas proditorum conspirationibus pateris meae tus celsitudinis tue misereor Jtidem (vt antumo) cum principes et Nobiles quj ex humana origine deducuntur quj ex eadem [tua² Regali stir(pe) congerminatus sunt Nominis (pro virili) defensione statuere perpetuo vbiquo Quid quantumque in tuorum promotionem et tuitionem feci ffidissimus tue Maiestatis orator Magister Alexgorne edicat Cuj plura secretiora tue celsitudinij meo Nomine commisi Jn quibus illi (vti haud dubitatur tua plenam fidem adhibeat Valeat Regia tua celsitudinis triumphalis victor Ex Oppido Edinburgen. Pridie Jdus Anno dominij supra sesquimillesimum vigesimo sexto Clementissime Regie tue propaginis Plantula etc.

(Egenhændigt:) Jacobus Comes M.

Udskrift: Jllustrissimo et potentissimo Principi Danie Noruagie Suecie Wandalarum Gotorumque [Rege Cen. Holsacie Stormarie Ditmercie [Duci² Holdenburg host Comitj etc. etc.

¹ Hvad der staar i Parenthese skal vistnok udgaa. — ² Fra over Linien.

Et af *Abraham Stub* paa hans Stifsons *Laurits Brats* Vegne 1592 fremlagt Brev af 1526, angaaende Gaarden *Kluge* (Kruke i Hedalen), befandtes skrabet, udvasket og igjen opskrevet, hvorfor det dømtes ugyldigt.

Efter Uddrag i Lagthingsdom af 27 Janr. 1592 i norske Rigsarkiv (indkommet Septbr. 1893). (Se ovenfor No. 109 og No. 122).

483.

Uden Dag 1526.

[Vaage.]

Jeg Mogens Baardsønn thill Oustby, Longmand i Oszlo kiendis och gior witterligt for Alle at Anno 1592. den første Søgne efter Paulj Conners: Paa Oszlo Radstuffue, Offuerwerindes Erlige och welbiurdige Mandt Axell Gyldenstiernn thill Lingbigaardt Norgis Rigis thilforordenit Stadtholder och høffuitzmand paa Aggerszhus sambt flere gode mend, Sa och Borgemester och Radmend her samestetz, Kom for osz vdj Reete, Tosten Knudttzønn vdj Wogø Prestegield paa thend ene, End Abraham Stubb paa hans Stibsons Lauritz Brattes wegenn paa denn anddenn szide, Efter som dj aff sex LougRettis mend vdj forskreffne Wogø Prestegield wore thilfundenn paa reete Thingstuffue thend 9 Decemb: Anno 91 paa denne tidt at møde, om enn ødegardt kallis Kluge, som ligger i Hedalin i forskreffne Wogo Prestegield, aff denn orsag, at paa forskreffne tidt er kohmmenn for fornø sex Loug Rettis mend vdj Reete, Breffue emod Breffue huilcke breffue dj paa entenn sider icke icke torde emod dømme, Och derfor haffue forskreffne Sag her jndsatt, efter som same deris vpszetelsze wider i szig sielf jndholder och formelder,

Och der wi begge Parternis breffue, grandskit och beseigtit, befantis det breff som forskreffne Abraham Stub fremblagde dattirit 1526 vnder trende Beseiglingh at were skrabit och vdetode och paa ny igienn vpskreffuit, sa at mand grandgiffueligenn kunde sehe huor thend gamble skriffit och Lynier standit haffue,

Och med same breff forskreffne Abraham vnderstod szigh same Jorde Partt at wille tilholde, huilckett Breff osz syntesz aldelisz vloungligt at were,

[Her følger Brev No. 122 ovenfor.]

Huilcken Tosten Poulsen forskreffne Tostenn Knutzønn sagde en af sine fremfarne Slegttinge haffue werit

[Her følger Brev No. 109 ovenfor.]

Och derhosz nu beretit at same Kluge nu vdj langsommelige tidt haffue leiget øde, jndtill Knudt Bagge som aate den Quinde som fornø Abraham Stubb nu aager, same Ødeyord vdenn Loug och mynde jndhegnit och brugte, vnder denn gaardt Herringstad som forskreffne Abraham nu paa boer, Och satte derfor fornø Tostenn nu vdj all Reete, om hand icke burde igienn at wige thill same szin jordt, som hannom saa, vdenn Loug och domb haffuer werit fraholdenn, Med flere ordt Daa efter till taell och giensuar forscreffne Saga Leilicheed, och efterdj forskreffne Abraham Stubb, sagde sig inthet at haffue huor med hand kunde sig fornø Kluge tilholde vdenn med forskreffne vdtode

och paa ny igien vpschreffne Pergamendz breff. huileket och nu bleff paa tegnit, Bleff derforre saa for Reete afsagt at forskreffne Tostenn Knudzønn och hans medarfvinge, bør at bliffue i heffden thill forskreffne Kluge och det frelszeligenn nyde och beholde. jndtill forne Abraham Stubb paa for^{ne} Lauritz Brattes wegenn eller nogenn anddenn kand hannom eller hansz Arffvinge same Jorde Partt lougligen affwinde At sa i Sandheed er. widner Jeg hernedevnder med midt Signett Actum vt supraa

(Vaabensegl).

Mogenns
Baardtsen m: propria

Werit vdj Rette paa Hammar Tocketiszdaugs Laugting Anno 1630. Torbern S. mp. — Leest paa Øe Tingstuffue den 15 Junij Anno 1631.

Mowritz Jenssen
E. haandt

Zacharias Povellsson, Prest paa Aal. og to Mænd bevidne, at *Botolf Gudmundsson* paa Forespørgsel hos Kongens Foged *Mats Skriver* og flere Dannemænd erholdt det Svar, at han skulde have en Mands Del i Vant og Skov under sin Gaard *nordre Tune*.

Efter Afskr.¹ i en Dom af 22 Febr. 1687 fra Aals Prestegjeld. (Se nedenfor Breve af 8 Februar 1545 og 13 Januar 1547).

484.

Uden Dag 1526.

Aal.

Olum manum dem dette bref see eller høre, med gud og sina kundgerende ieg Zacarias Pavelszen presten paa Aall i Haltingdalen og Gutorm Efuindsen, Torsten Ifuerszen, at war vij paa Stafue paa et schattege og Madz schrifuer, kongens fougd. med danemend war, at kom Botolf Gunmunnszen og spurte sig for dannemend, om hans gaard schulle iche vdengaards hafue. da suarede de dannemend, at for^{ne} Botolf schulle hafue et mands lout i logen og lunden vnder nördregaarden paa Tune. og ville iche de dannemend hafue hannem i den bod, som bygd er, da schulle hand bygge sig en anden bod, till yttermeer saning henge vj vor jndscigle for dette wort obnebref, som giort war paa Aall. anno domini. m.d. xx. vi.

¹ Originalen angives at have havt 3 Segl.

Per Stub tilraader Kong *Christiern II*, i Henhold til hvad han før har om-
talt, strax at sende 2 à 3000 Mand til Skibs ind i Danmark, hvor Stem-
ningen er god, saa det forhaabentlig vilde være let at udrette noget, naar
snart mere Hjælp fulgte efter til Lands; flere af Kongens Folk vente
Dag og Nat paa hans Befaling.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 2242). Brevform;
Halvark m. Spor af udv. Forsegling m. Ringsignet i grønt Vox.
(Trykt i Allens Breve og Aktst. etc. S. 459 f.).

485.

11 Januar 1527.

Berlin.

Myn ydtmyghe wndherdanne thro tiennesthe tiil forscreff-
wit mett wor Herre Aldher keristhe nadighe herre som jeg tiil
forn haffwt ordth mett ethers Nad^e, om eth tall folk tiil skiibs
ath skicke jnd wti ethers Nadis landt och riighe etc. Saa rodher
jegh en nw ethers Nadhe folkommeligen at ethers Nadhe wordher
ther wti betencth en nw eth tall folk tiil skibz ii eller iij tws-
send tha hobes megh tiil gwtz hielp at ethers Nade skall
skaffwe en stor deell ther mett for thij jeg haffwer fanget [te¹
wisse bwd aff landeth saa at thee ere en nw wed en godh trøsth
och icke større Hielp begere Dogh mett saa motthe ath thee
wenthe thennom snarleghe andhen hielp aff ethers Nade tiil
landz och hobes megh mett gwtz hielp ath thet skall bliiffwe
giortt wti ij eller iij netther wt offwer och haffwer jegh saa
thet bestilleth ath ther wogher monghe aff ethers tro tiennere
dag oc natth oppo ethers Nades besthe kere nadighe herre at
ethers Nade wille verdes tiil at were her vti betencth tha hobes
megh tiil gwd ath thet skall goo reth tiil Her mett ethers Nade
then almegtigste gwd befallendes Screffwet wti Barlyn then xi
dagh wti Jannuario Anno Dominj MDxxvij

Ethers Nades thro tiennere

Per Stwb

Derunder et skrevet Bomærke.

Udskrift: Høgborenn første oc mechtigste Herre Her Cri-
stiern mett gwtz Nade Danmarckes Sueriges Norriges konningh
etc. Syn keristhe Nadiighe Herre

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: Per Stub 1527

¹ Fra [igjen udslettet.

Skriveren *Stefan v. Trier* erkjender at have modtaget ti
Michelsson 4 Philippusgylden, som han skal tilbagebetale,
ham muligt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2
uden Forsegling. Egenhændigt.

486.

22 Marts 1527.

Jch Steffan von Trier Bekenne mit dieser m
Hantschrijfft dasz jch entffangen hab von dem Er
Michelssen vier Philippus f. welche er mir gutlic
haet vnd gelobe dem obgenanten Hans Michelssen
wiederumb zu vernoegen so rynghe mir moglich
vrkundt der warheyth hab jch diesen zedel mit r
handt geschr. vnd vnderscrieben die vicesimasec
Anno etc. xxvij^o

Jta est Stephanus
qui supra manu

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Mdxxxvij — R
aff Steffen scriffuer paa iiij Philippus gilden — fol

Sex Lagrettemænd kundgjøre, at de efter to Mænds Vidnesb
mellem *Rudstad* i Enebak Sogn, der eiedes af *Arnald Jensen*
(i Ski), hvis Eier hed *Arne*, hvilket tillige var Dele m
og Follo.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv fra Enkekass
De 5 første Segl (Bomærker) vedhænge. utydelige; 6te
Brevet er utvivlsomt falskt.

487.

10 Mai 1527.

[Ski]

Ollom monnom þem som þetha bref sia æder
Nils Bionsson Even Svensson Olaf Dafinson ok Gur
son Oudin Biornson ok Þorsthen Hakonsson
q(u)edio gudj ok sina ath mer vorom med tha
soknomothe melam Roumarikj ok Folog a fre
Halvarske anno domini mdxxvjj worom mer th
krafder af eno halfe Arne a Gedsio ena a andro
Jensson efther prof ok skilrikum withonom som for
ok wor lagliko fyre stemth er sva hete Tharalther

Border Niklosson er a bog sor meder fuland edsthaf a reto endemerkum melam Gedsio a Follo ok Rustader er liger j Enebake sokn weder Langen a Roumar(i)ke j Ythrebøgdenom begønder j Gube sthenen ok dedan vesth(e)r pa tangen i Rustader skogen ok swa i beken swa allan bekin gienom neder j Langen som af heden hog hafwer holdeth foretha delo ok soknomoth athernemder gardum jmelam the sanhed her wñ hengio mer okrom jnsiglj fyr tha b(re)f gior war dagi ok are sem firi seger a theso woro b(re)fvo.

Bagpaa: Anno 1606 S Pouels dag læst paa Rudstadt y Ytherbygdum for sex mender — Jens Anndersen — E handt

Skriveren *Christiern Thomessen* melder *Hans Michelsson*, at han paa Grund af Sygdom maa reise til Antwerpen for at søge Raad hos Kongens Doktor eller en anden, og beder derfor, at nogen anden i hans Sted maa blive sendt med *M. Gotskalk (Eriksson)* til Skotland, hvorhos han tilbyder at tilbagelevere, hvad han har modtaget til Reisen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2244). Brevform; Kvartark, udvendig forsejlet m. Ringsignet i grønt Vox (Bomærke i Skjold, hvorover Bogstaverne C. T.).

488.

5 Juni 1527.

Lier.

Nade oc friid aff gud fader oc wor Herre Iesu Christo

Kiære Hans Michelssen widher at meg er kommet en siugdom paa, for huilken ieg nødis till, at giffue meg till Anderop till myn Herres nades Doctor [eller en anden¹ om hand kand sige meg nogne gode radt, thij beder ieg ether gerne atj wilde skicke en anden wtj mynd stedt met mester Gotskalch, Jeg wilde gierne haffue følget hannom oc giordt hannom all thend tienniste meg mweligt haffde wæritt haffde ieg bleffuit till pass, then trøye som ieg kopte for the two Phs. gⁿ wil ieg gerne antuorde ether eller huem som i beffalle meg Sammeledes wil ieg oc gerne bettalle ether wel the two korentte gⁿ som i haffue lant meg Ether gud beuorendes til euig tiid Screffuit i Lyre ottensdagen at afften nest fore pintzdag Aar etc. mdxxvij manu mea propria

Wor kieriste nad^e Herres

fattige tro tiennere

Christiern Thomissen

Udskrift: Till Hans Michelsen
wor nad. Herres mand oc Raadt.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Aff Cristiern Tommessens
Reisse til Skotland 2 Philippus gilden til en trøiie och 2 gilden
ther til met lont

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Dr. *Eytel Senft*, der har erfaret, at 50 Guldgylden til ham fra Kong *Christiern II* af Danmark ere deponerede hos *Hans Müller*, Borger i Eslingen, beder denne at sende ham samme under Forsegling med det Bud, der bringer Brevet.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2230). Brevform: Kvartark, udv. forsegl. m. Ringsignet i grønt Vox (Skjold m. en Skraabjelke, derover Bogstaverne E. S.).

489.

6 Juni 1527.

Ellwangen.

Mein gunstigen grus zuor lieber vnd gutter freund nach dem ich von ewerm vettern licentiaten Johan Machtelf bericht jr funffzick guldin jn gold jnnenhapt mir zustendig von wegen der kunigliche wurden von Tenmarckt, hab ich disen meinen botten abgeuertigt solchs geld von euch zuempfhahen vnd dagegen geburlich quittantz zuuberliffern, Demnach an euch mein gutlich bit gemelten meinem botten solchs geld verbitschiert zubehendingen, bin ich bereit jn anderm vmb euch zubeschulden Datum Elwangen am dornstag nach Exaudj Anno etc. xxvij

Eytel Senfft doctor
Cantzler zu Elwang

Udskrift: Dem Erbarn Hansen Muller burger zw Eslingen meynem gutten Freundt.

Bagpaa med Henrik v. Lijts Haand: De meneghe van Karstiaen Vinter — Med Hans Michelssøns Haand: 1527 — Docter Eytel Szenfft scriffuer Henric van Lijt om l. golt gilden paa k M^{ts} vegne

Dr. *Eytel Senft*, Advokat ved den keiserlige Kammerret, kvitterer *Hans Müller*, Borger i Eszlingen, for Modtagelsen af 50 Guldgylden fra Kong *Christiern II* af Danmark.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 2231). Halvark m. paatrykt større, rundt Segl i grønt Vox (utydeligt). Haandskriften en anden end i foregaaende Brev.

490. 6 Juni 1527. (Ellwangen?)

Jch Eitel Senft baider rechten doctor des kaiserlichen Camergerichtz aduocat vnd Cantzler zu Elwang: Beken mit diser meiner aigin hantschrift das mir der erbar Hans Miller Burger zu Eslingen ausgericht vnd vberantwurt hat funftzig guldin jn golt von wegen koniglicher wirde von Tenmarck kong Cristierns etc. meins gnedigsten hern des zu gezeugnus hab ich mein aigin angeborn jnsigel hieran getruckt vnd geben am donderstag nach Exaudi als man zolt nach der geburt Cristi tausent funfhundert vnd jm sibenvndtzwaintzigsten jare

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: 1527 — En quittancie aff k M^{ts} procuratori Doctor Ijttel Sennep paa 1 golt gilden Henric fan Lijt forschriffuer som staa i mij(n) Register folio 151

Skriveren *Christiern Thomesson* erkjender, at han af Kong *Christiern II.s* Mand og Raad *Hans Michelsson* har modtaget 2 Philippusgylden og senere 2 Courantgylden, den Gang han skulde have reist til Skotland med M. *Gotskalk (Eriksson)*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 2245). Kvartark m. Levning af et paatrykt Ringsignet i grønt Vox. Egenhændigt.

491. c. 9 Juni 1527. Lier.

Jeg Christiern Thomissen wor nadige herres scriffuere kendes oc witherligt gjør met thette myt opne breff meg at haffue anammet aff Hedherlig oc fornumstig Mand Hans Michelsen wor nadige herres Mand oc raadt først ij Phillippus gylden oc siden two korentte gylden then tiid ieg skulde faritt till Scotland met mester Gotschalch till windes byrdt er myt mercke trycht nedent for thenne myn egen handschrift giffuit wtj Lyre tempore pentecostes Anno etc. 1527.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: 1527 — Quittancie aff Christiern Thomessen paa ij Phus gilden oc paa ij Carollus gilden i guld — folio 152

Dr. *Eytel Senft*, der 21 Juni har modtaget Kong *Christiern II.s* Brev fra Berlin af 27 April, hvorved han er dimitteret af Kongens Tjeneste, forsikrer, at han ingen Skyld bærer for de Forsinkelser, der have fundet Sted med Hensyn til Kongens Sag, som hans Modparter paa alle Maader have opholdt, og udbeder sig Betaling for det sidst forløbne Aar (St. Hans 1526 til samme Tid 1527) samt en kongelig Gave, der kan være ham og hans Børn til Berømmelse og Erindring om den store og vigtige Sag, han har ført ved Kammerretten: han tilbyder fremdeles sin Tjeneste, om Kongen har den nødvendig.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2232). Brevform: Helark m. Spor af udivendig Forsegling med Ringsignet i rødt Vox.

492.

3 Juli 1527.

Ellwangen.

Durchleuchtigster Grosmechtiger kunig, gnedigster her Ewer kunig: Wurde seyten mein vnderthenig schuldig vnd ganantz willig dienst alzeit beuor, gnedigster her, E. kunig. W. schreyben der data Berlin am xxvij tag Aprilis jungst, hab ich am 21 tag Junij jn vnderthenigkait empfangenn vndd seins jnhalts vernomen vnd nach dem E. kunig. W. mich als jren aduocaten am kayserlichen Camergericht reuociert vnd mir mein dienst vnd jarsold nach ausgang noch des nechstkomennden halben jars haben auff vnd abkunden lassen, Jst erstlich an die selben E. kunig. W. als meinen gnedigsten hern, mein gantz vnderthenig hochfleissig byt meine getrewen vleissigen dienst, die ich warlich jn E. kunig. W. sachen angekert vnd furgewendt hab des ich mit got den actis vnd hern Cristiern Water(!) E. konig. W. Secretarien zubezeugen wais mit gnaden anzunemen, den verzug so ainicher jn diser sachen bescheen, nit mir der die handlung alles vermugens gefurdert, sonder den gegentaylen, die fur vnd fur nichts anderst wan flucht gesucht erken got zumessen, mir vnd meinen klainen kynden ain gnedigster kunig sein vndd pleyben, Vnd nach dem von E. kunig. W. mir der jungst jarsold von Johannis baptiste des Sechszwaintzigsten jars bis vff Johannis baptiste des Sybenundzwaintzigsten jars vnbezalt ausstet wie solchs ab allen gegeben quittantzen E: kunig. W. beynden mogen vnd sunder zweiffil wissen, So ist an die selben mein gantz vnderthenig bit mich desselbenn ausstenden jarsolds auch gnediglich entrichten zulassen, das wil vmb E. konig. W. ich altzeit jn vnderthenigkait beschulden vnd verdienen, vnd zu ausgang des vberigen halben jars vff E. kunig. W. erfordern die

acta gantzlich von handen geben, vnd gnedigster kunig vnd her Nach dem E. kunig. W ich als ainem grosmechtigen fursten vnd kunig getreulich, vnd jn ainer sach da kain grossere an das kayserlich Camergericht nie komen, vmb souil kunigreich land vnd leut auch villeicht nit mer komen wurd vndertheniglich gedient, deren halb auch zum dickern mal darob kranck worden damit dan solchs mir bey meinen vettern freunden auch kinden zu lob vnd eren ersprieslich sein, vnd ich E. kunig. W. meine vnderthenigen getrewen vleissigenn dienst, gnediglich angesehen vnd betracht werden seyen beromen kan vnd mag, So ist an E. kunig. W. als mein gnedigsten hern mein sunder demutig bit aus angeborner kuniglicher mylte vnd tugent, mich mit ainer kuniglichen gab nach der selben Eren vnd wolgefallen mir zu gedechtnus meinen kinden zu Eren rom vnd lob gnediglich zubedencken, das wil warlich vmb E. kunig. W. langwirig leben auch gluckselig victoria gegen jren feinden vmb den Almechtigen furzubittenn ich nymmer vnderlassen, vnd so E. kunig. W. meiner vnderthenigen dienste hinfurtter bederffen dieselben E. kunig. W. mit allem vleis gern mittailn wil, denselben mich vndertheniglich beuelhend, Datum Elwang mitwoch nach visitationis Marie Anno etc. xxvij

E. Kunig. W. vndertheniger

Eytel Senfft doctor
Cantzler zw Elwang,

Utskrift: Dem durchleuchtigsten Grosmechtigen Fursten vnd hern hern Cristiern der Reiche Tenmarckt Schweden Norwegen Wenden vnd Gotten kunig, hertzogen zw Schleswig Holstain Stormarn vnd der Dietmarschen Grauen zw Oldenburg vnd Telmanshorst meynem gnedigsten hern,

Bagpaa med Hans Michelsøns Haand: 1528 — Anammit aff Cristiern Vinther self vti Lijre then 30 december

Paa et Stykke Pergament med Chr. Vinters Haand: 37 — Docter Eytel Senfft procura[tor] vti Camerretten — Kunradt Wardorff Camm[er]bud

Dr. *Eytel Senft* forklarer Kong *Christiern II*, at han ikke, som Secretairen *Christiern Vinter* formener, har modtaget den ham til St. Hans tilkommende Aarsløn, hvilket hans hver Gang udgivne Kvitteringer ville udvise, idet de 35 Gylden, som Hr. *Christopher v. Taubenheim* og *Diderik Schonberg* udbetalte ham, da han antoges som Kongens Prokurator, kun var den brugelige Arra (Haandpenge); heller ikke maa de 200 Gylden, *Christopher v. Taubenheim* har brugt til Sagens Drift, betragtes som Betaling til Brevskriveren.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2233). Brevform: Helark, udvendigt forsegllet med Vaabensegl (Ringsignet) i rødt Vox.

493.

26 Juli 1527.

Ellwangen.

Durchleuchtigster grosmechtiger kunig E konig W seyen mein schuldig vnderthenig dienst altzeit beuor Gnedigster her nach dem E. konig W. ich kurtzlich hievor geschriben vnd solch missiua E kunig W Secretarien hern Cristiern Winter zugesant furter an die selb E kunig W zuzufordern hat mich gedachter Secretarj bericht wie das E kunig W nit anderst bewist sein solt dan das ich aller meiner jarsold von E kunig W. solte entricht sein vnd nemlich auch durch hern Cristoff von Taubenheim etlich sold empfangen haben Also zaig E kunig W ich vnderthenigleich vnd mit der warhait an das ich fur alle sold so E. konig. W myr haben entrichten lassen jch alweg dagegen geburlich quittanzie von mir gegeben, Aber mir der sold vff Johannis baptiste dits 27 jars vnentricht austadt werden meine quittanzie vnd alle schrifften aigentlich anzaigen wol ist war als ich durch gemelten hern Cristofel von Taubenheim vnd Dietrich von Schonburg zw E kunig. W. procurator angenommen hab ich solche burde nit vff mich nemen noch E konig W. verpfflichter gelopter vnd geschworner sein wollen mir wurde dan zuuordersten neben dem verschreiben sold ain arra wie dan der brauch vnd nemblich xxxv gulden vff die sach gegeben welchs dan kain besoldung gewest sonder wie jetzgemelt ex pacto et conventione gegeben worden, So wissen E konig W. das ich nunn vier gantze jar derselben gedient aber nit mer wan drey sold empfangen das hab E konig. W. ich jn vnderthenigkait zu bericht vnd grund der warhait vnangezaigt nit wollen lassen dan E. kunig. W. haben mich auch hievor der ij^c gulden hern Cristoffel von Taubenheim zur notturfft der sachen gegeben als ob ich daselben solt empfangen haben ansuchen lassen darjn E. konig

W. jeh dan auch vnderthenigen beschaid gegeben das ich dieselben nit empfangen wollen Also E. kunig. W. mir den ausstendigen sold gnediglich geruchen entricht zuwerden das bin ich vrbittig vmb E kunig. W. jn aller vnderthenigkait zubeschulden Datum Elwang am freytag nach Jacobj appostolj Anno etc. xxvij

E Kunig W vndertheniger

Eytel Senfft doctor
Cantzler zu Elwang

Udskrift: Dem durchleuchtigsten Grosmechtigen Fursten vnd hern herrn Cristiern der Reiche Tenmarckt Schweden Norwegen Wenden vnd Gotten kunig Hertzogen zw Schleswig Holstain Stormarn vnd der Dietmarschen Grauen zw Oldenburg vnnnd Delmanhorst meynem gnedigsten herrn.

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1527

Hertug *Ernst af Braunschweig*, der har modtaget Kong *Christiern II.s* Brev angaaende Søsterens (Churfyrstinde *Elisabeths*) ulykkelige Forhold, som han meget beklager, undslaar sig for at sende de begjærede Raadgivere og i det hele for at blande sig i Sagen, undtagen i Forening med andre Fyrster, da han er bange for at fremkalde endnn større Bitterhed. Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2039). Brevform; Helark, udv. forsegl. m. ottekantet Vaabensigil (Ringsignet) i rødt Vox. Egenhændigt.

494.

5 Oktbr. 1527.

Zelle.

Durchleuchtigester grosmechtigester hochgeborner ffurst gnediger her, E, g, seyn vnser ffruntlygh dyenst vnd was wyr liebs vnd gutes vormugen zwoern gnediger her Wyr haben ewr gnaden screyben heudt Sonnabentz entffangen das selbyge seyns jnhaltz mydt betrubtem gemuth vnd getrewen mytleyden vnsers hertzen vorlessen vnd wissen vns voryger vnser gehalten vntrerredunge ffreuntlygh zwerynneren weren auch auff das selbyge dis ewr gnaden screyben woell gneyget ewr gnaden, vnd der hochgebornen ffurstyn vnser ffreuntlyghen lieben muhemen

nydt alleyn jn dem, besundern jn wyell grosserm zw dyenen vnd zw wilffaren

Wyr wollen aber ewr gnaden nydt bergen das wyr jn was heydt dysser zeydt mydt vnsern reten vnd lantscafft vnd sunst auch mydt mercklygen vychtygen sachen beladen

Der halber wyr jn emsyger handellung vnd erbeydt sthet das wyr nyemantz van vnssern reten zw sulcher handelung ewr gnaden vnd vnser ffreuntlyghen lieben muhemen dyenstlygh jn disser sachen bey vns haben vnd also jn eyll jn zueyen ader dreyen dagen zw vns kurtz der zeydt halber zw brengen nydt wissen

Weyll wyr den auch bey vns eruegen dem nach wyr nycht wissen ab bey andern herren vnd ffreunden geleychmessigh anzugungh gedan ader nydt, das vnser geschickten wyntzigh ansehen haben, ader auch ffruchtbarlyghs der gestaltd raten besundern vnser achtens meher bitterunge eruecken muchten bitten wyr ffreuntlygh ewr gnadt vnd jrer¹ lieb dye wollen vns disser zeydt aus dissen vrsachen jm besten vnd ffreuntlygh entschuldigen nemen

Wyr wollen auch zw goth vnd der billygheydt vorhoffen dye lantscafft werde disses ffals nycht vorhengen zw lassen ader gestaten

Ab aber etwes vorgeNummen wurde das goth je gnedych lichen vorhute ist vnser eynffaltd bedencken vnd gutduncken jrer lieb auff ffreuntlychste ayn bedencken gebeten, als den hetten sych j l bey jren herren vnd ffreunden² ffreuntlygh zw berathen

So wollen wyr vor vnser parson jn aluegh jrer lieb zw dyenen vnd zw raten sampt andern jrer lieb ffreunden willygh hyer mydt erbyten vnd vns disser sachen halber kegen ewr gnaden vnd jrer lieb vnd sunst auch ffreuntlygh als der arm ffreundt willygh ertzeygen des wyr goth den hogesten wollen getzeuget habenn

Abermals bitten vns disses abslages jn vnffreuntscafft nydt zuwor mercken dan wyr vns kunfftygh disser vorganden erbytung so es van Nothen vnworieyslygh wollen zw ertzeygen wissen

Vortrosten vns auch zw goth dem almechtygen Er werde jrer lieb durch seynen gayst vnd gnade stercken vnd beystandt vorlenen dem nach er dye seynen wider alle anffechtung gnedychlichen trosten vnd erhalten kan,

Vnd wollen vns hyer mydt zw ewr gnaden vnd jrer lieb vnsers vormugens ffreuntlygh erboten haben als der willyge getrew vnd gerynge ffreunth Jlentz Zelle Sonnabentz nach Ffrancissij Anno etc. xxvij

Ernst

M. propria

Udskrift: [D]Eme durchluchtigesten gross[m]echtigestenn hoichgeborn fursten [vnd] hern, hern Cristiern zw [Den]marcken Sweden Norwegen [der Wenden] vnd Gotten konningk [Hertzen] zw Slesewik Holstein Stor[marn v]nde der Dithmerschenn [Grau]enn zw Oldenburck vnde [Del]menhorst vnsern gnedigen hern

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: 1527

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Hertug *Henrik af Mecklenburgs* Kantsler, *Caspar v. Schoneich*, der sildig den foregaaende Dag har modtaget Hertug *Albrecht af Mecklenburgs* Brev med Begjæring om Svar fra Broderen, meddeler, at denne formener, at, naar de snart træffes i Julen, de da lettest ville kunne forhandle om deres Anliggender, især da Hertug Henrik den følgende Dag skal drage til et Møde i Preetz 6 Decbr. med Kong *Frederik I* (af Danmark) for at underhandle om den bevidste Sag (uden Tvivl angaaende Kong *Christiern II*).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2228). Brevform, Helark m. Spor efter udvendig Forsegling m. grønt Vox.

(Jfr. Dipl. Norv. XIV No. 618—19).

495.

2 Decbr. 1527.

Schwerin.

Durchleuchtiger Hochgeborner Furst Ewern Furstlichen gnaden, sein meyne vnderthenige gehorsame vnd willigk dienste, alletzeit zuuorn, Gnediger herre, jch habe E. f. g. itziges schreyben, gestern spate alhir empfangen, vnd vndertheniglich vernomen, vnd bey M. g. h. hertzogk Henrichen, hie beuorn durch schrift, vnd itzt. vf solich E. f. g. schreyben, abermalen, vmb die Antwurdt, E. f. g. ferrer, vndirtheniglich antzutzeigen, vleisige anregung gethaen, vnd itzt daruf, von seinen F. g. bericht bekomen, Weyle beyderseits E. f. g. jrem vorlaes nach, so kortzlich. als in schirstenn weinachten, alhir bey einander sein werden, das seine f. g. es dar fur achten, das beyde E. f. g. sich alsdenne, mit einander selbist, zum fuglichsten, von den selben Sachen, zu vnderreden haben, wie seine f. g. des auch, bruder-

lich vnd freuntlich zu thuen wol gneigt, Nachdeme auch seine f. g. vf sein ferrer anregen, von konigk Frederichen, vffen tag Nicolaj schirst gegen Pretze, bescheyden, So wirt sich seine f. g. Sachen halben, E. f. g. bewust, morgen von hir, darhin zu reysenn, erhebenn, das ich E. f. g. auch vndirtheniger meynung, wolte vormelden den der selben E. f. g. vndirtheniglich zu dienen, bin ich alletzeit gehorsam vnd willig. Datum zu Swerin am Montage nach Andree Apostolj Anno dominj etc. xxvij

E F G

gehorsamer vnderthaner

Caspar von Schoneich Cantzler

Udskrift: Dem Durchleuchtigen Hochgeborn[en] Fursten vnd herren, heren Albrec[hten] hertzogen zu Meckelnborgk Fursten zu Wenden, Graue[n] zu Swerin Rostock vnd Starg[arden] der Lande herren, Meinem gned[igsten] heren

Zu seiner f. g.
eigen henden

Jakob Hogenholts Sønner Hans og Thomas minde Kong Christiern II om den Sum af 2000 Rhinsgylden, hvorfor han for 6 Aar siden fik forskjel- lige Varer fra deres nu afdøde Fader, og hvorfor den i Malmo leverede ~~Alt~~, der tildels var bedærvet, ikke kan ansees som Betaling.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2106). Brevform: Helark, udvendig forseget m. Ringsignet (Træ i et Skjold og Bogstav. H. H.) i grønt Vox.

496.

19 Decbr. 1527.

Stettin.

Durchlechtigster Hochgebornner konigk gnedigster herr Jwr koniglikenn Mat, synndt vnnser vnderdenige gantz willige vnnnd vnuerdraten dinst, mit allem vlite theorn bereit Gnedigster konigk vnd herr, Wie sindt vngetwifelt, Jwe konigliche Mat, dregenn jn frischem gedechtnisse, dat vnnser vader seliger Jwr ko. Mat. vp or schriuen, vnnnd brif vnnnd segell, vngeuerlick vp twe dusent guldenn Rynisch an kopper, tyn Salpeter Poluer kethelenn vnnnd andern thogeschicket vnnnd wuwoll Jwe ko. Mat. jn orem schriuen sick gegenn vnnsern vader, vnd vns als syn rechte Eruen verpflichtet, em gegen ouerantwerdinge dersoluigen gudere, ane alle synen edder vnnsern schaden, gude vnd volkamlike bethalinge thodonde, ydoch alsoz, wu jwe ko. Mat. jn

bethalinge dersoluigenn schulde szwmich worden, dat alszdann Jwe ko: Mat. vnsern vader seligen vnd vns, alles schadenns entheuen vnd bethalen woldenn, szo is doch, des vnangesehen, vnser vader seliger, mit dersoluigen bethalinge, vngeuerlick by szes jarn verthogert wordenn, vnnd hefft dennoch van jare tho jare, vnd ock vpt latzte. tho synem vnd vnserem grothen schaden, wan alle solten mit dem heringe geschen, wuwol sick vnser vader seliger tho guder bethalinge verlaten, vnd darup holt vnd soltt jndt landt geschickett, plucklings desoluige schuld an {ein heringe vnd¹ gelde entfangen, Szo dat vnser vader vnd wie, verthogeringe ock des bosen heringes haluen [so wie vpt latzte van den Denen hebben kopen mothen² mehr schaden dann framen genamen, vnd sonderlick dewil de herinck ouel begadet, vnd als de hyr vp de nedderlage gebracht worden, gestuncken Derhaluen vnd dewile dan Jwe ko. Mat. vnserm vader seligen hieuorn vp densoluigen schaden, by sosz last herings jn erkantnisse dersoluigen schuldt hebben anbeden laten welicker Jurgenn Haueman borger thom Elbagen tho der tidt, als myn dener, dewile de schaden, tho hoch gelopenn nicht hefft annemen wollen, derwegen szo is nachmals vnser vnderdenige vnd gantz demu-dige Bede, Jwe ko. Mat. wolle jn bedenckunge des vnderdenigen willens, szo vnser vader seliger, ye vnnd alwege jwr ko. Mat. tho eren vnd gefalle gutwillich vnd gern gedan, vnd dat he ock mehr, so he idt thodonde gewust gerne gedan hadde, vns densoluigen schaden, nha jwr ko. Mat. egener erkantnisse, Wiewol wie ouer dusent gulden, ye mehr dan weniger, jn dem schaden genamen wu obgemelten Jurgen Hauemen wol bewust gnedichliken entrichten vnd bethalen laten, Dat wollen wir wedderumb vele hochgemelte jwe ko. Mat. jn aller vnderdenicheit thouerdenen gneigt vnd bereit syn, Beuelen hirmit J. ko. Mat. dem almechtigen gade tho ewiger gesuntheit, de ock desoluige jwe ko. Mat. tho vorigem standt wesen vnd gluckseligem Regiment, barmhertziglich ye verhelpen wolle, Datum ylends am donners-tag nha Lucie Anno etc. xxvij

J. ko. Mat.

vnderdenige vnd gantz willige

Hans vnd Thomas
gebrudere, genant
de Hogenholter

Udskrift: Dem durchleuchtigsten hochgebornnen Fursten vnnnd herrn, Hern Cristiern konighe zu Dennemarcken etc. herthogen tho Slesewick vnd Holstehn etc. Grauen tho Oldenborch vnnnd Delmenhorst vnserm gⁿ hern

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: 1527 — Jacop Hogenholttes szønner aff Stotijn scriffue k M^t om geld som the ere til achters paa theris faders vegne

¹ Fra igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Hans Michelssøns Optegnelse paa indkjøbt Tøi og Arbeidsløn for Kong Christiern II hos Skrædderen Johan Geger «in den hogen Winkel», betalt ved Villom Fourer (v. Zwolle).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2235). Kvartark uden Forsegling. Hans Michelssøns Haand.

497. Uden Dag 1527. Uden Sted.

Jtem vier men her de conynch een gheszyt vambes vi £
 en iij ellen ij q^t Bret fasten de el ij £ vi £ ix d.
 en iiiij ellen fastens de el iiiij szr. iii £
 en canyfas en cattoen en sye en lywat ij £ vi d.
 den gheborden paltroce belet en lleuat en iij strycken ij £
 en noch ghestyt wambes vj £
 en iij ellen en ij q^t fastens de el — ij £ vi £ ix d.
 en iiiij ellen fastens de el iiiij str iij £
 en canyfas en cattoen en lywat en canyfas ij £ vi d.
 een elle syen sattyns tot beyde wambeysen vi £
 Jtem synen dyener een fasteynen vambes i £
 en iiiij ellen q^t myn olmer fasten de el iiiij szr. ij £ vi d.
 en iij ellen ghel ghewrellens de el iiiij st. i £ v d. j
 en canyfas i £ iii

[som ii £ iii £ ix d.¹

Jtem den snyder mester Johan Geger 2 £ 7 £ iij st. j ort

Bagpaa med samme Haand: 1527 — Villom forrer betaller mester Iohan skredere in den hogen vinckel aff Hans Mickelssens befalling arbeidet for k. M^t summarum ij p^d vij £ iij st^r j ort

¹ Fra [igjen udslettet.

Prioren *Jöns Johanssön* i St. Johannes Kloster i Eskilstuna og hans Konvent gjøre alle Brødre og Søstre af *St. Peders Gilde*, kaldet Sjølegildet, i *Rafund* (Jemteland) delagtige i alle deres Ordens gode Gjerninger og Privilegier mod en aarlig Afgift af 4 Penninge for hver Person.

Efter Afskr. i Joh. Burei Collectanea («Sumlen») fol. 528 f. i d. kgl. Bibliothek i Stockholm.

498.

Uden Dag 1527.

Eskilstuna.

Gille i Ravund

Alle Dandemän och dandeq(u)innor som nu äre och en varda skolu brödhra och systra innan S. Pedhers gille, kallendes Siälagille i Rafwnd, helsom vij Priær Jöns Joghanson j Eskilstuna och alt Conventet ther sammestädz af S. Johansa baptista ordh(e)n som först böriadhe i Jerusalem, evinnerlige medh v(o)r h(er)ra J(es)u Chro. Gøre vij edher vetterligt at för kärlicheet och gudheligen åstundilse som i til *van helghe (ordhen?) hafven thenna klostrena gyort och en her epther medh Gwdz hiälp en göra vilen Thå hafvom vij medh alla varom godhvilia och samtykke taged och annammedh edher bådhe män och q(u)innor som nu äre och än vorde skolu i vort fulkompligha brödh(e)rskap medh alle the nådher. frijheter vilkor och privilegij som wij särdeles hafuom ytermere af Romara kyrkia än andra orden, görandes edher fulkompligha *lofftagghna och delaktege medh these vore brefve bådhe lefvandes och dødhe af alle godhæ som i var ordhen i clostrum capellum, kyrkiom bönehusom som här til gjorde äro och här (epter) göra skolas som är i Messom medh tidjhegärdom psalterom *vigelesom bönom almosum aflat renlifnat predican och af allom godhom gärningom som her til gjorde äro och än här epther göra skolandes af vår helghe orden forsta opbörielse, och sva framdeles in til verldsens ende sva vidt som Christendomen är, framdeles gifs af vij Påvom i Rom svasom här efter nämnes först Leone then 3° (!) af Adriano papa 2° (!) af Stephano papa 5° (?) af Sergio papa 3° (!) af Johanne papa xij (!) och af Gregorio 5to (?) af Adriano papa 3° (!) vij aar och vij karenar af hwarior thera och vij aar och vij . . . för brödh(e)rskapet som i gudheliga hafva annammat medh oss och af Johanne papa xxij 30 år och 30 karenar. Jtem förlats edher. och på Gudz vegna af Romara kyrkia och af vår h.^e f.^s Påvans vägna hvart år siunde delen af allom idhrom syndom.

och the bot och bättring som idher är satt för idhra synder. fremdeles gifs och tillägs th(e)m för^{dom} brödhrom och systrom innan thet för^{de} gille thenne enkaneligh nadh medh helghe naadh medh fadhers Påvens makt, at om thet sva vore at then kyrkio som för^{de} gilles brödher eller systrar komme i något förboodh af Påvens baadh eller androm Prelata bod ehvadh thet helst kan vara tå mäghe innan lykta dörra inne vara mess tijdhegärddar och allom androm gudhelige embete at göres. Jtem är thet sva som at Gudh förbiudhe at thet hendher någor at dö i någrom thenne för^{de} förbod antige almänt eller enkanneliket. ta skal gudz ämbete göras för them, lijkavist som för andra ret vijsa dödha meniskior skal them ey nekas at jordas innan kyrkia och kyrkia gard af någrom man Jtem för thenna nådher frijheter och aflat skal hvar persona iiij peninge som ingifne äre i för^{de} gille hvar år utgifue til Eskilstuna Clöster. Datum anno dominij m d xxvij nostris sub sigillis presentibus inferius appensis.¹

¹ Nedenfor Tegning af 2 Segl, det første indeholdende et Slags Blomster-decoration i et Skjold, det andet er Konventets vesicaformede Segl.

Paulus Petrus Kempe sender Kong *Christiern II* med det Bud, der fra Torgau reiser til ham med Breve fra Hertug *Hans* (af Sæhsen), den sidste Del af *Matthæusevangeliet*, som nu er færdigt, og tænker at kunne faa den forbedrede tydske Udgave af *det nye Testamente* paa Leipziger Marked. hvorfra han ogsaa haaber at skaffe Besked angaaende den omskrevne Hest. Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2431). Brevform: Kvartark med Spor af udvendig Forsegling med rødt Vox.

499. 1 Januar 1528. Schweidnitz.

Iesu Christ[i w]ore herres nade oc friid wære met ether

Werdens i athwede alle kærteste herre kong, ath thendne boed, kom hiid wti dag fran Torgau, meth thesze breffue til ether fran hertug Hanss och effther thi han skwlde gange strax wfortøgert aff steed til ether, Sendner ieg nw oc met hannom ether thend systhe deel aff Mattheo hwilken er wdscreffweth Jtem thet nye testament paa teyske forbedret, troer ieg athfange wti Lyptz marcken Ther wil ieg och see om ieg kan fyndne thend mand met thend ganger Men fyndner ieg hannom icky ther, szo will ieg strax lade gange en boed til hannom och flye ether atwede hworledis thet haffuer seg met samme hæsth etc. Thend ewige

gwdh som haffuer skencket oss syn aller kæriste søn Iesum
Christum wore herre friie och frælsze ether [fore¹ och ethers
søster myn kæriste frwe met alle andre Christne fore alle ethers
wuenner till lyff och seell Amen Screffwet wti Sweynesth thend
første dagh Ianuarij Aar effther Christi fødtzel 1 5 2 8

Paulus P K tuus
ex animo ó δόλος

Udskrift: Sereniss. principi D Christierno 2 Dacorum etc.
Regi optimo suo D. et Mecenati clementissimo

¹ Fra [igjen udslettet.

Hans v. Halberstadt, der efter sidste Aftale med Kong *Christiern II* har
ligget i Brabant for at vente paa Besked, har nu, da Keiser *Karl V* hver-
ver Tropper (til den gelderske Feide), Tilbud om at skaffe 5 à 600 Knegte
og forespørger derfor om Kongens Hensigt, da den forestaaende Krig neppe
bliver af lang Varighed, og han ellers ikke uden stor Skade for sig kan
holde Knegtene længere samlede.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2395). Brevform;
Halvark med Spor af udvendig Forsegling.

500. 10 Februar 1528. Brabant.

Groszmechtiger Hoichgeborn durchluchtige Furst g^{ter} h. mein
vnderdanige gehorsam vnd willige deinst [tour¹ sein jwen k. w
zuuor bereit g^{ter} h dem jungesten auescheide nha, mit jwen k w
genohemen, byn jck bis anher. vmb dei sachen zuuornehemen jn
Brabant gelegen, Szo sein nw korte her beuor. dei Eddelen wol-
geborn hern. mein her von Burn vnd Lubbert Lorck her tho
Hebbern. geuertiget. von dem Allergroszmechtigem Karolo jt-
zundt keisern. vmb achte hundert pferde vnd ses dusent Lants-
knecht anthonehemen, des nw etzliche knecht bereit jm lande
liggen, szo hebbe jck beuelhilich vnd bynn geschickett. vmb vieff
odder ses hundert knecht to bearbeidenn, vnd dei sulbigen, dem
hoff zu Brugundi zuuoren, der haluen. vnd dweil jck verhoff
sodan krich dar jm lande nicht lange to duren, bidde jck jwen
k w touorlatinge meinuge vnd widern bescheit, wy mich kégen
dei lantsknecht, szo dei wederumb verlouett werden, holden
mocht, dan so jck von jwen k w. mich ohne handelde. vnd mich
daer nha nicht gehalten, wore mir. vnd keine to eim vnuor-
wintlichem vnd vordarfflichem schaden, welchs .j. k. w. wetten
zuberaden, vnd jck des j k w nicht hebbe willen bargaen, bidde

des j. k. w. schriftlichn bericht tom vorderlichsten Datum [des
Mandags nha Apolonie Anno etc. xxviiij [jm?] myndern jartael

J k w gehorsam vnderdenigen

Hans vonn Haluerstadt

Udskrift: Dem groszmechtigem. Durchluchtigesten hoichgeborn
Fursten vnd hern hernn Christern koningk zu Denmarkenn
Sweden vnd Norwegen hartzogenn zu Slesewick vnd Holsten. m
g^{ten} h deinstlich g.

¹ Fra [igjen udslettet.

Paulus Petrus Kempe tilskriver Kong *Christiern II* med *Peter Stub* og be-
gjærer med ham Besked, om han længer skal forblive. hvor han er, samt
om nogle andre Sager, som Peter skal forebringe: forøvrigt fremfører Bre-
skriveren forskjellige gudelige Betragtninger og Trøstegrunde og beder
Kongen sende sin Søster Brevet, om hun deraf kan have nogen Husvalds-
Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2432). Brevform
Halvark m. Spor af udvendig Forsegling med rødt Vox Ringsignet.

501. 10 Marts 1528. Schweidnitz

Jesu Christi nade och barmhertigheid wære meth ether
alle tiidt

Effther thi alle kærste herre, ath ieg forstandner ath thet
haffwer seg noghet andeledis meth ethers sag, end thend tiid :
ware her: Gwd giffwe syn naade ath alth skall skeep hannom
till æhre och pryss, och oss alle till help och trosth, bedher ieg
odmygelige om ethers gwode raid, hwar thet befalder ether ath
ieg kan end nw bliffwe en stacket tiidh, til szo lenge gwd skall
giffweth ath ieg skall enthen meer kan thyene ether, eller giore
thet anderledis effther syn hellige willige etc. Thi her lenger ath
wære, kan thet icky wære leygeligt och gotth fore szodanne or-
sage skyld, som Pether Stwb skall sige ether och nogle andre
stocker om hwilke ieg bedher ether geerne ath i wille wardes
till ath hore hannom, och trosthe oss och schicke hannom met
thet forste tilbage wtigeen etc. End dog aller kærsthe herre
Jegh twiffler inthet, ath i bliffwer i met gwdtz heelp harth weed
hans hellige ourd¹ och troen paa Jesum Christum, skwilde end
trollen meth alle hans forster och thend ganske werden bliffwe

ther fore paa ether wreedh gram och gallen Thi i haffwe ith wyndtnesbyrd wti hiarrtthet weed thend helligaand och troen paa Jesum Christum som skrygger wti hiarrtthet Abba pater, och siger meth S Pouel, hwath skall skælle oss fran thend kærligheid wi haffwe wti Jesu Christo wore Herre, armoid, Elendigheid forføllelsze, dødh, och pyne skwlle wære forrynge ther till Nw effther thi dieffuelen er szo saare wreed paa oss arme Christne och Jesu Christi hellige euangelio, haffuer wi ingen stærcker slotth eller waben och beskermelsze emoid alle hans swrfittige schalckheid, och blodige forføllelsze, End gwdtz ourdh ath sætte emellom hannom och oss och troen paa Jesum Christum wore herre och frælszerer Thi thesze twendne støcker skal mand wæll mereke naar mand læser, hører, och tencker paa thend hellige scrifth, Førsth ath thet er thend ewige sand gwdd som taler met oss och siger oss søndtz forladelsze till, helppe och trøsth til lyff och seel i hwes maade wi begærer weed troen wti Jesum Christum etc. Thet andhet ath wi skwlle ther næsth aldeles forlade oss ther til och troe stadelige ath thet skall skeep oss lige som han haffuer oss tilsagth, och thet alsomenesthe fore Jesu Christi skyld, och aldrig wil tilsehe eller komme wti hwge hwore arme søndner wi haffue wærede eller ære Om nw thend ganske wærden siger ther emoid, och engelern ja gwdd lader och selfwer som han haffde forglæmtte oss och wilde icky helppe och frælsze oss Thi han lader oss falde wti athskyllige elendigheid forføllelsze och pyne Dog skwlle wi holde styлле och sige O hemmelsche fader Thw motte styлле teg emoid oss hworeledes thw wilth, wreed eller blydh, hard eller mild Dog weed ieg wel och troer stadelige ath ingen som sætther syn hob til teg fore Jesu Christi skyld forlades [aff² som thw siger selffuer wti ps. etc. Gwdd er myn wyndtnesbyrd ath i ere meg altiit wti myth hiartthe och myne bønnen til [ether fore² hannom fore ether och ethers søsther myn kæresthe frwe wti Christo Och om i meene ath hwn kan haffue [n]oghen hwgeswalelsze aff thendne myn schriffuelsze gører i well om [i] ladher hendne lesze thend Jesu Christi beskermelsze wære meth ether alle nw och wti ewigheid Screffwed wti Swynesth thend thyende dag Marcij Aar 1 5 2 8

Paulus P. K. T. R.

C, ex animo ó δούλος

Udskrift: *Serenissimo et Christianiss, principi D, Christierno 2 Dacorum etc. Regi optimo, suo Mecœnati munificentissimo.*

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Administratoren i Stift Minden, Hertug *Frantz* (af Braunschweig), meddeler Kong *Christiern II*, at han har underhandlet med *Borchart v. Salder* og *Frantz v. Halle*, der ere villige til at skaffe Knegte, naar de faa Besked af Hertug *Henrik* (af Braunschweig), hvorfor Kongen maa fatte en hurtig Beslutning og sende Penge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2489). Brevform: Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. brunt Vox. Egenhændigt. (Jfr. Dipl. Norv. XIII No. 475).

502. 19(22?) Marts 1528. [Minden?]

Vnseren ganz wyllygen Deynst zuor an bereyt Erluchtyger gnedygiste konnyg wyer thun .e. k. D. zu wyssen dasz wyr huffen wyr haben .e. g. saghe wol nach geleygen [ausgerycht¹ vnd noch wolen zu noch szo veyl reyutteren kunnen alsz wyr thun solten waer esz .e. g. behufft wyr kunnen .e. g. auch nicht bergen dasz wyr myt Borger van Salder vnd [Fransz va(n) Halle² auch eyn guten abscheyt genumen nach allen .e. g. geuallen dan .e. g. szumme sych selbest nicht myt den knechten auch myt dem gelt dan wyr wullen ynkorst bey e k. d. syn nach dem auescheyt wy .e. g. bewust isz dan Borchert van Salder hat zugesagt dey sage bey eheren nicht zu hynderen sunder wan beuel kumen van vnserm broder hertzog Hynrich etc. wyl her thun wy eynen fromen man gebort vnd helffen myt allerley er kumme auch myt Fransz van Halle vorsehe wyr vnsz der werd selbest .e. g. [thun³ drynnen vnd veyl gotter eherlicher gesellen darvmb szummen .e. g. io nycht nach dem abscheyt dan wyr wullte nichtz vorschlaffen Datum myt faste anno domini xvjijj

Franciscus myt vnser hant

Udskrift: An konynglig durcluycht

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Aff biscop van Mijnden sijn egen hand

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.— ² Fra [tilskrevet over Linien istedenfor: van Salder, der er udslettet. — ³ Fra [igjen udslettet.

Hertug *Albrecht af Mecklenburg* forespørger sig, om Kong *Christiern II* ønsker de Heste og Harnisker, hvorom han før har skrevet uden at erholde Svar, da han ellers vil søge dem andensteds anbragte.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2467 b.). Lidet Halvark uden Underskrift og Segl, der uden Tvivl har ligget indeni Brevet af 24 Marts 1528 (Dipl. Norv. XV No. 366), der er skrevet med samme Haand.

503. [24 Marts 1528?]. [Dobberan?]

Wie wir auch E. k. w. zuor geschrieben habenn, das wir E. k. w. alle vnsere hengste, vnd hernisch, zukommen lassen wolten vnd ob Sie dieselbig auch vonn vns annemen wolte, So seint wir vonn E k. w. bisdaher vff vnser gethann schreiben, noch nicht beantwort werden, vnd wissen auch nicht, ob E k. w. dasselbig zukommen, oder behendigt worden sey, oder ob e. k. w. willens vnsere hengste, vnd hernisch antzunemen, Demnach ann e. k. w., vnser freuntlich bit, Sie wollen, vns, darnach mogen zurichten haben, verstendigen, ob E k w sie annemen wolte, Wo aber nicht das wir vns [midlerzeit¹ versehen, domit wir Sie ann andere orthere mögen wissen zulassen Datum vtsupra,

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Paulus Petrus Kempe erkjender Modtagelsen af Kong *Christiern II*s Brev den foregaaende Aften og vil i Henhold til samme forblive, hvor han er, et Par Dage og derpaa drage til *Wittenberg*. Han haaber, at Markgrevens (o: Kurfyrst *Joachim* af Brandenborgs) Sendebud faar et bestemt Svar uden alt Omsvøb.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2433). Brevform; Kvartark, udv. forsejlet m Ringsignet i rødt Vox.

504. 29 Marts 1528. Schweidnitz.

Iesus

Verdes i atwede aller kærste herre, ath ieg fick ethers scriffwelsse nw wti løffwerdags sillig om athen, ath ieg skwlde blifwe her, til ieg skwlde fange ythermere boid fran ether, eller fare til *Wittenberg*, Szo tækkes meg bæst athwære ath ieg bliffuer her, en dag eller two, til szo lenge ath i kwndne komme paa en rooelige steed, I vede well selfwer myn leyligheid, ath ieg kan icky være wti stoor bolder och brask ther fore twiffler meg inthet ther paa ath i io rammer myn bæste etc.

Meg hober till ath Margræffwe(n)s schickebode skwlle fange

rætth swar aff ether alle, och alledeles forwthen alle høg-
gelyery Thi i thes harder i thes bedre Thi gott kan hwoss
hannom inthet hielpe Thee torffwe well wskamafftige (giffwe¹
giffwe theris slemme sag hardelige fore Men malo nodo malus
cuneus, etc.

Thend ewige gwode och troe gwd wore hemmelsche fader.
størcke ether och ethers kæreste søster fore Iesv Christi wore
herris och frelssers skyld, wti en stadige troe och kerlighed til
ath wære gwdtz børn nw och ewindelig. Och forglemme aldeles
icky ath loffwe och pryse gwdd nw fore syn stoore miskwndelig-
heid emoid oss, ath han icky forglemtte eller foracthe wore
syne fattige thienners [bøn², Men hørde oss som han haffuer
tilsagdh wti angstens tiid, ath wi skwlle inthet twiffle ther paa
ath han wil io aldeles her effther oc høre oss om hwatsomhelst
wi bede hannom Lader oss ther fore nw tacke hannom fore
thendne welgerning, och bede dristelige om alth andhet hwilket
oss fattes, och troe staidelige ath wi skwlle bønhoeres som han
haffuer tilsagt fore Iesu Christi skyld etc. Datum Swynesth
thend xxix dag Marcij *Aaar 1 5 2 8

Paulus P K tuus ex animo ó δόλος

Udskrift: Serenissimo et Christianiss, principi D, Christierno
2, Dacorum Regi optimo, Suo Domino et Mecenati magnificentis-
simo.

¹ Fra [igjen udsløttet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Paulus Petrus Kempe forklarer Kong *Christiern II*, at han paa Grund af
Kurfyrstens (*Joachim* af Brandenburgs) bebudede Ankomst idag ikke kan
komme afsted, da han hverken kan faa Hest eller Vogn, som han tiltræn-
ger for sine Bøger.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2434). Brevform:
Kvartark, udvendig forsejlet med Ringsignet i rødt Vox (en Lilie i et Skjold
m. Bogstaverne P. P. K.?).

505.

1 April 1528.

Schweidnitz.

Iesus:

Verdes i athwede alle kæriste herre, ath her er tilsagdh
ath Chørførsten skall komme hiid wti dag Ther fore kan ieg

ingen raid fange til hæste eller wogen, szo ath ieg kan komme aff steed, førre end han er borthfarede wtigeen Och will ieg (met gwdtz help) strax komme till ether saa snarth ieg kan ther effther fange raid til en wogen Thi ieg kan icky komme ridendes [om¹ om [ieg² skal haffue myne bøger met meg Jeg haffde gerne seeth ath i haffde bleffwet wti klostern Thet haffde wel wæreth wthen alle farligheid, eller paa slotthen wti Wittenberg, etc. Thend ewige gwode gwd beskerme ether och ethers kæriste søsther met alle andre Christne fore alle dieffuelens bedragelsze och swig, och størcke ether til en rætth troe paa Iesum Christum wore herre och frælszerer ath wi kwndne bliffwe warafftige gwdtz børn nw och [wti¹ ewindeligh Screffwet wti Swynesth then første dag Aprilis Aaar 1528

Paulus P. K. T. C.

ex animo ó δούλος

Udskrift: Serenissimo et Christianiss, principi D, Christierno 2, Dacorum etc. Regi optimo suo D, et Mecenati munificentissimo

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien istedenfor: han, der er udslettet.

Peter Hals (van Mecheln) erkjender, at han af *Hans Michelsson* har modtaget 4 Guldgylden (à 28 Styver), som Provsten af Assens, *Hans Hanssen*, var ham skyldig fra sidste Opgjør.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2399). Kwartark uden Segl.

506.

21 April 1528.

[Lier.]

†

Jtem alsoe bekenne jc Peter Hals dat jc ontfanghen hebbe van Hans Mychhels iiii gholt gholden xxviiij st. voer den gholden dye my de proevest van [Asschen¹ Assens her Hans Hansen noch scholdych vaes van laester rekenschap jn kennesse hebbe jc mijn hanteken hijr onder gestelt anno xv^o xxviiij den xxj^{sten} dach apprijl

Peter² Hals

Bagpaa med Hans Michelssons Haand: 1528 — Quittancie aff Peiter fann Meckelle alias dictus Hals paa 4 golt gilden — folio 166.

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Mellem de 2 Navne et skrevet Bomærke.

Ferdinand, Konge af Ungarn og Böhmen, meddeler Kong *Christiern II*, at han i Henhold til hans Skrivelse har truffet Anstalter til hans Modtagelse, og da han ønsker at komme i Hemmelighed, sender han ham kun sin Hushofmester Grev *Nikolaus* (den yngre) af *Salm* imøde med 2 Heste.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2356). Brevform: Patent, udvendig forseget m. stort rundt Segl i rødt Vox.

507.

23 April 1528.

Prag.

Dem Durchleuchtigen Fursten vñnd herren, Cristeren, der Reich Denmarkhten, Sweden Norweden, der Wenden vñnd Goten Kunig, Hertzogen zu Sleswig, Holstain, Stormaren vñnd der Dietmarschen. Grafen zu Oldenburg vñnd Delmenhorst, vñnserem freuntlichen lieben Swageren vñnd Bruderen. Embieten Wir *Ferdinand* von gots gnaden zu Hunngeren vñnd Bohem etc. Kunig. Jnfant in Hispanien Ertzhertzog zu Osterreich, Hertzog zu Burgundj etc. Ro: Kay: M^t im heiligen Reich Stathallter, vñnser lieb vñnd freunndtschafft. Durchleuchtiger Kunig, freuntlicher lieber Swager vñnd Brueder, Wir haben eur lieb Schreiben vñnd daraus derselben zumahnen(?) zu vñns vornomen, Vñnd demselben nach eur lieb, Herberg wie das die gelegenhait geben vñnd fueglich sein mag bestellen lassen. Damit aber .e. l. dieweil wir vernemen das die in gehaim hie zusein vorhat, ze gut nemen sol. Wie, e. l. des von dem Edlen vñnserem lieben getrewen, Nicolaem dem Jungeren. Grauen zu Salm, vñnserem Rat Camrer vñnd obersten Somelier, den wir .e. l. mit zwaiien Pherden enntgegen schikken vernemen vñnd Er. e. l. weiter her belaiten wirdet. Wollten wir .e. l. auf derselben obbemelt schreiben freuntlicher mainung nit pergen. Geben in vñnserem Kunigelichen Geslosz zu Prag an xxiiij Aprilis im xxviiij. Vñnserer Reiche im anderen.

(Egenhændigt:) E L

V. B. Episcopus Tridentinus

.S. Cancellarius

frontlicher bruder vñnd schwager
Ferdinandus

Wedler(?)

Udskrift: Dem durchleuchtigen Fursten vñnd herren, Cristeren der Reich Denmarkht, Sweden, Norweden, der Wenden vñnd Goten Kunig, Hertzogen zu Sleswig, Holstain Stormaren vñnd der

Dietmarschen. Grafen zu Oldenburg vnnnd Delmenhorst, vnserem freuntlichen lieben Swageren vnd Bruederen.

Bagpaa: 1528

Kong *Christiern II* anmoder Biskoppen af Hildesheim, *Baltazar Waldkirch*, om en Sammenkomst paa hans nu forestaaende Reise og beder ham om at være behjælpelig med Paaskyndelsen af Kongens Sag for Kammerretten, der saa længe forsætlig er bleven forhalet.

Efter Koncept p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2307). Helark uden Forsegling.

508.

9 Juni 1528.

Weimar.

Hochwirdiger jn Gott

Lyber Freundt, Der Gestreng vnser Rath vnd lyber getrauer Georg von Minckwitz Ritter hadt vns e, l. gutwillig [zu¹ errpieten So e, l, jme vff sein furtragen so er bey derselben von vnsernt wegen angelangett, allenthalben wydervmb noch der lenge angezeigt, zweyffeln auch gar nicht e. l. werde desselben genohmen abschiedts wol jngedenck bleyben, So wollen wir vns auch dorauß gantzlich vorlassen, [das¹ e l [werden vns² jn jrem hirab [oder zu¹ reyssenn [vns¹ [eigner person³ ersuchen oder jhe [zum¹ an gelegen orth zu gutlicher vnderredung [vns¹ zu e, l, bescheydenn, Vnnnd nach dem (wie e, l, zum teyl vngezweiffelt wissen) das wir mit vnserm jegenteyl fur dem kayⁿ Regiment vnd kamergericht jn gerichtszwang vnd noch vnentscheyden stehen, wissen wir e. l. nit zuuorbergen, das wir an angezeigten orthen vber keyserlichem beuel vnangesehen desselben biszanher mit grosser beschwerd schimpff vnd vnkosten vffgehalten werden seint, Demnach bitten wir freuntlich, e, l, wolten vnbeschwert sein, vnd bey dem keyⁿ Regiment vnd sonderlich dem Camer-Richter vnd beysitzer mit allem vleysz befordern vnd dorob sein, vff das jn vnsern sachen [forderlich³ procedirt vnd vns dorjnn schleunigs rechtens mocht ergehen vnnnd vorhelffen werden, ⁴Wy dan E. l. vns desz halben gute vortrostunge haben thun lassen der wir vns gein jr bedancken vnd sy wolten sich jn den allenthalben gutwillig erzeigen wy wir vns etc. Datum Wymar 9 Junj an 28

Dem Hochwirdigsten jn got vnserm lyben freundt Hern Baltzarn Waltkirch Bischoffen zu Hildesheim Coadiutorn des Stiefft Cost-

nitz Ro^r key^r M^t jm heiligen Reich² obristen Oratorn vnd vice Cantzlern

Bagpaa: Bischoff zu Hildesheim Waltkirch

¹ Fra [] igjen udslettet. — ² Fra [] tilskrevet over Linien. — ³ Fra [] tilskrevet i Margenen med Henviisning hid. — ⁴ Herfra begynder en ny Haand.

Peder Scensson, Lagmand i Baahusen. Væbneren *Anders Olsson* og 6 Lag rettemænd sammesteds gjøre vitterligt, at Hr. *Thure Jönssons* (Tre Roser) fuldmægtige Bud tiltalte Hr. *Henrik Krummediges* Foged angaaende nogle Gods, som Hr. Thure erklærede sig at være Maalsmand til, og Hustru *Margrete* (*Thordsdatter*) i Hjertum paastod at eie og at ville unde Hr. Thure, men Hr. Henriks Foged sagde at være rettelig kjøbt af denne hvilket han tilbød at bevise. Lagmanden og de øvrige Mænd vilde dog ikke dømme Herrerne imellem men indskjød Sagen for Kongen og Rigen Raad.

Efter Afskr. p. Papir fra 16de Aarh. i svenske Rigsarkiv. Handl. af ekon. och jur. innehall fran 1500-talet. Uden Segl. Jfr. No. 513—14.

509.

30 Juni 1528.

Baahus.

Alle men thetta breff see heller hørre lesze giøre vij vetter light Pedher Suenszon laghman j Bahuszlæn Anders Olsson aff vopn Tordh Gunnarson, jbiidem Arff Gottorms)son Suen Askulls)zon Gunnar Suenszon Helle j Oszby Torloff j Hierton in ffør laghrettesman j Bahuszlen, att vij vore på Bahusz lagh tjngl. Tisdaghen nest ffør vorffrvdagh visitacionis, anno dominij m d x x viij kom in j rette ffør osz ærligh och velbørdigh man och strengh riddare hær Ture Jonszons ffullmennigge bødh och till taladhe ærligh och velbørdigh man strengh riddare her Hindric Kromediies ffogdhe på ffør^{de} her Hindric Krommedies vegne om nogott iorde godzs och sagdhe ffør^{de} her Ture Jonszons ffodhe att her Ture kände sjgh att vare nesth molzman till godzssett, och in kom for osz ærligh och velbørdigh quine hustrv Margreta j Hiertum sonck och sadhe sigh att vare retthe eghare till samme godzs och sadhe sigh att vnne hær Ture same godzs och ingen annen epher dij han ær retthe molzman dher till och ingen annen dher till suarat ffør^{de} her Hindric Kromediies ffodhe att thet var hær Hindric(s) retthe køp och attkomme och sagdhe her Hindric skulle thet beuisæ nar han skælighe till talædes ta møtte medh sin beuisznigh medh flere ordh tem

j millom var tå ephther till tall och gensuar tå før trøste vij osz ickæ att vare tij godhe herre(r)s domare Tij fførskydde vij dend sagh frå osz och in till vor kærste nådie herre och rigsens radh. Till vitneszbørdh trøckij vij vore insigle nedanforre, thette vorth opne breff tilbiedandes erligh oc velbordighe man och strenge riddare her Klaus Bille høffuetsman på Bahusz att tryckæ sitth insighelle nedhen før thetta opne breff giffuit och skriffuit aar och dagh rette tingh som førskriffuit ståar.

— — — — —

Skipper *Herman* og *Jakob Hallandafar* berette *Jon Teiste*, den Throndhjemse Erkebiskops Fuldmægtig i Bergen, at det Skib og Gods, hvormed de lykkelig ere ankomne til Amsterdam, blev beslaglagt af Skipper *Gottskalck* af Kampen paa Grund af den Skade, han led forrige Sommer, da *Povel Jonsson* med Erkebispens Skib borttog hans Gods. Ved gode Venners Raad og Hjælp have de nu sluttet et Forlig om, at Sagen skal behandles i *Bergen*, men forelobig have de maattet udbetale 190 Gylден, som de have laant af *Henrik Blaw*, hvem de have lovet Betaling af Erkebispen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2408). Brevform; Helark m. Spor af udvendig Forsegling m. Ringsignet i grønt Vox. (Jfr. No. 518).

510. 24 Juli 1528. Amsterdam.

Erszame Joen Teeste wetet dat wy myt beholden schip ende guet voer Amsterdam synnen ghecomen daer godt van gelaefft sy Ende soe wy daer quemen synnen wy myt schep ende guet besaetet van Schipper Gosschalck van Campen dyt ons daer wolde holden voer syenen scaden dye hem jnden Somer verleden van Pouwel Joensen myt myns heren schip gescheen is, soe hebbe wy myt guede fronden Raet genamen hoe wy ons anstellen szolden want wy ons heren scaden gheerne wolden kieren soe hebbe wy myt den selffen schipper enen ffrontlycken dach geholden daer by weren van myns heren wegen [myns heren weert¹ Wolbrant Claessen Wyllem Schutter ende Henrick Blawe myt meer andere guede fronden ende hebben begeert die schipper dye sake wolde toe Bargaen verscicken daer myn heere hem dochlyken syenen scaden wal solde op richten als syn bot daer queme ende daer hefft die schipper oucht wyllen mede toe freden wesen ende wolde syn gelt hier terstede hebben off hij wolde [syn Rey² onse Reise beletten dus synnen wy tesamen verdragen ende hebben hem wtgerichtet hondert ende lxxxx [g³. van ghewicht

voor syenen scaden jn eerste was hem genamen xxj defenter lakenne eyn Oesenbrugges Lake twe tonnen myt louwent ende Cramerye viij haeckbussen, xvij Roeren noch ij stucken een groet ende een kleyn eyn firrendel bussenkruet vj & coerrenkruet xvij spesz eendegen (?) twe henden ij schippont kesen iij g. an-bier (?) dat tymmertuecht (!) vj g. vj g. an negelen ende yserwerck ghij warden wal vernemen jn Pouwel Jonsens hantscryfft dije ghij bij Henrick Blawe ffijnden sollen Ende desse vorscr. hondert ende negentich gol. g. hefft wns Henrick Blawe geleent ende wy hebben hem gelauet als luede van Eren dat hij dat gelt weder van w ontfangen szal jn gol. g. off jn gueden ffysch off Rossz als hij bij w to Bargaen komt wy hebben hier Etlycke van onnze waerre wtgheborget daer wy gheen Reet gelt voer krigen konden anders solde wy dat hier selffen betaelt hebben, dus wylt hem zoe syn gelt [weder geffen² weder gheffen op dat hij geneu scaden daerbij liede want hij dat om myns heren wyllen ghedaen hefft die noet hefft ons daer toe ghedrongen wy wolden anders nicht auerghescreuen hebben

Jtem Leue Joen wylt datzoe soe bestueren dat dyt Last toe Halsten kloester Rede ys want wy warden vanstonden an weder Rede ende hebben die Last meest versecht ende dat wy meest sageboerden mogen krigen wy willen strack weder myt den Eersten wynde nae Norwegen dat guet dat wy nw june hebben y tot onse willen wal vercofft

Jtem Jck sende w myt Henrick Blawe twe swarte Leysche Lakennen Twe gele defenter Lakennen, jck sal w selffs [mede² meer mede brengen godt geue beholden Reyse, ghes. toe Amsterdam op sancte Jacobs Auent jnt jaer xv^c xxviii

S(ch)epper Hermen Jacop Hallenesfar

Jtem also gelt betaelt ys soe nemet quitancie van Henryck Blawe van syns selffs hant

Udskrift: Dem Eerszamen Joen Teeste myns gn. heren [deenre² Eertsbisschop deenre van Dronton nw to Bargaen jn Norwegen fr. ghes.

Bagpaa: Om skipper Hermand

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvising hid. — ² Fra [igjen ud-slettet. — ³ Fra [tilskrevet over Linien.

Biskop *Stygge Krumpen* og 4 Adelsmænd gjøre vitterligt, at Hustru *Margrete Skottes* af Baahuslen beklagede sig over, at Hr. *Henrik Krummedige* for 30 Aar siden havde frataget hende og hendes Søster Hustru *Katharina* 14 Gaarde og 2 Kverne i Baahuslen, som, uagtet hendes Klager derover for Konge og Lensmand, fremdeles bleve hende forholdte, hvorfor hun nu overdrog sin Frænde Hr. *Thure Jonsson* som ret Odelsmand videre at forfølge Klagen.

Efter Afskr. p. Papir fra 16de Aarh. i svenske Rigsarkiv (Handl. af ekon. och jur. innehåll från 1500talet). Uden Segl.

511. 18 August 1528. Nylødøse.

Wy Støygge Krumpen medh gudzs nådhe biskop i Vensøszell Andersz Bille, hoffueszman på Stheghe Holgerdh Vlffs-tandtt høffueszman på Lagholm Hansz Kraffsze till Basznes och Truett Vltan hoffueszman på Valbergh gør alle vettherligh att år epter gudh(s) bërddh m d x x viij tisdaghen effther vorffrv dagh asumsionis thet vy församlade vore vty Nyløsz etc. Tå kom før osz velbordigh quinne hustrv Margreta Skottes abba-husz (o: aff Bahusz) læn beklaghandes all ffør xxx år skulle hær Hindric Krommedie, riddare haffue tagit hennes søsther hustrv Katterine och henne xiiij gardher och ij quarnar liggiandes j Bahuszlæn [oc¹ att hon titt och opha thet beklagat haffuer før kongligh magistatt till Norye och hansz nådhes lensman j dagh samma godzs henne ffør holler bliffuer ther førre hon nu før osz beffalthe strengh riddare hær Ture Jonszon som sin frende och retthe odellsman samme sine klaghe ythermere att fførffølye och ingen annen thes till vittnesbërddh att hon så saghdhe, ffør osz trøckiom vij vore sighnethe nedhan forre vtt supra.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Albrecht Hondorff beder om Kurfyrstinde *Elisabeths* Mellekomst hos Kong *Christiern II* for at kunne erholde sin belovede Løn og faa en af Kongens Folk sendt til sig i Sachsen, med hvem han kan føre Underhandlinger.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2424). Brevform; Helark, udv. forsegl. m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox.

512. 20 August 1528. Hertzberg.

Meijnnen gantz wijlligen deijnst seij euwer furstlijchen gnaden bereij(t) nach allen mijnnen vormugen durchluchtijste

hochgeborn fursteijne gnedijste frauwe ich fuge euwer furstlij-
 chen gnaden vffes alder vnderdennijeste zu wijssen wijde das ich
 mich gentzlijch hette vor lassen mein gnedijster herre warde
 mich hebben mein vordijnnet lon gesant wijde mich dan
 zu gesaget ijst vnd ijst doch vor bleijben bijs vff der tzejt
 so wes es got ich wolt noch gerne mijt leijden mijt seijn-
 ner gnaden hebben wens ijn meijner macht wer als es nijcht
 ijn meijner macht ijst der halben ijst mein vnderdennijge
 bijt an euwer gnaden euwer gnade wolt meijnen langen getru-
 wen dijnst ansen den ich euwer gnaden heren bruder vnd euwer
 gnaden getan hadde vnd noch gerne tun wijl nach allen meijn-
 nen vormogen vnd *helssen seijner gnaden bijtten das seijner
 gnade mich wolt sodan meijnen vordijnnetten lon zu senden
 mijt eijner [va]n seijner gnaden egen deijner bejns ijs lant
 zu Sassen vff das ich mich mijt den selbijgen kundde vnder-
 halten seijner gnaden zum besten vnd mich bej dijsen bot-
 ten wijssen lassen vff was ort vnd vff was tzejt mein gnedij-
 ster here eynnen van dijsen seijner gnaden dijnner zur stet
 seijn sol wijl ich mich och fijnden lassen vnd aller leijge mijt
 ijm vnder reden wijls ich nijcht kan van mich schreijben der
 halben ijst mein vnder dennijge bijt an euer gnaden euer gnad
 wolt mich so gnedijch seijn vnd senden mich ein s(ch)rijfthlijch
 antwort wur nach ich mich rijchttten sol das wijl ich ijn aller
 *vnderhet vor dijnne hije mijt befelle ich euwer gnaden got dem
 almechtijgen der s(ch)affe das es euwer gnaden gut ijst an der sel-
 len vnd anleijb vnd helffe euer gnaden aus allen euwer gnaden
 vngeluck geschreben zu Hersberg des dunners tagges nach vnser
 frauwen krutwijgungtag ijm xxvij iar

euwer gnaden vnderdennijger dijnner
 Albrecht Hondorff

Udskrift med en anden Haand: *Dem durchleuchtigsten Hoch[ge]-
 bornen Churfurstynne [vnd] frawen Elisabeth geborn [aus] konig-
 lichem stan zu [Denm]argk vnd Marggraffynne [zu Brandenburg
 etc. meijner [g]nedigsten frauenn

Bagpaa med Chr. Vinters(?) Haand: 1528

Margrete Thordsdatter, Jon Skottes Efterleverske, erkjender, at hun har overdraget sin Frænde, Vestgötetagmanden *Thure Jonsson (Tre Roser)*, som Odelsmand at indtale de 14 Gaarde og 2 Kverne i Baahuslen, som Hr. *Henrik Krummedige* har frataget hende og hendes Søster for 30 Aar siden, og som hun, uagtet Kong *Hans's* Henvisning til Rigsraadet i Oslo, ikke har kunnet faa tilbage, idet hendes Klager og Moder for Retten intet have hjulpet.

Efter Afskr. p. Papir fra 16de Aarh. (efter 1630) i svenske Rigsarkiv (Handl. af ekon. og jur. innehåll frå 1500talet). Uden Segl. (Jfr. No. 509).

513.

24 August 1528.

Lødøse.

Thesze epther skriiffne godzs och breff løydher på the godhs som hustrv Margretta Tordzs dotther Jonsz Skøttas epther leffuerska solde hær Ture Jonszon och bekænnner sigh ingen nermare arffuinghe att haffue en hær Ture Jonszon, som thesze epther skreffne breffue ytterligare vtt uiszer etc. och hær Eskæll Bille nu på sin hustrvs vegner j verij haffuer

Ffør alle godhe men thetta breff hender ffør att komma bekænnner jach Margrete Tordhs dotther, Jonsz Skøttars eptherleffuerska att iach vnth, vplattitt och fullmæct medh thetta mit øpne breff vnner vplather och ffull mæcth giffuer ærligh och velbørdigh man, och strengh riddare hær Ture Jonszon Vesziote laghman som ær mjn ffrendhe och retthe odelsman till alth mit arffuegodzs, huar thett helst liggiandes ær och thet lagsøykøæ och till sigh annama, som hær epther ffølger jtem Nedherby j Malandh sonck renther vj gl^e och en t^o malt Ffossa i samma stadh v marc Danska stora Dall: renther viij gl^e j Stenkørkæ sonck Seuelockæ Rostadh Refføøgha Veffueron Romenæ Hackaboll Koltuedh Jorsuen Hædha Bredhsten och kalles lille Restadh och ii gongande quarner huilkæ ffør^{ne} godzs mik och mjn systher velligh frantagit ær, aff hær Hendric Kromedie och medh mak(t) vtan all dom och rettuisa mjgh j xxx år fførhollen ære och giorde iach alrik nogott køph medh hom eller vp bar till en peninghe før samma godzs j mine daghar så santh hielpe mik gudh och alle helgon, som iak och till før^{de} *optatt klaghat haffuer fførsth ffør konungh Hansz påå Baghusz, gudh hansz siell nådhe, och gaff han dogh hær Henderic ffull beffalningh att stå mik till retthe før rikens rådh, j Vpslo eller legga frå sigh j gen thåå mjn bondhe før retthe kom j Vpslo, tå kom hær Hendric ey till suars ey heller sedhan skætth ær thet iak och

altiid sedhan klaghatt haffuer serdeles nu tw år sedhan før Hansz Erikson och flære godhe men teslikæs nu j år på lagh tingh vty Bahusz ffør hær Klasz Bille laghman och lagh rettes men som theresz breff vttuiszar ther føre bedher iach ømuckæliigh alle godhe men och retth uisze herrer att the ære ffor^{ne} hær Ture Jonszon mjn frende och retthe odhells man behielpeligh att han ffor^{ne} godhs anname bruka och beholde må till euerdeligh eghe som iach honom vnt och vplattitt haffuer och ffulkommeligh till står och beggies vor bërddh eptther (som) Nores lagh klar(l)iga vttuiser. Till ytermere visze och fòruaringh hær om bedheriach ærliigh och velbërddiigh mens och strenghe rideres som ær hær Erik Flæmi(n)gx hær Knutt Andersson hær Pedher Hårdh ryddare Nils Claszon Tordh Bonde Harall Knuttszon, vepnare om terasz insighell och signete trøckandes nedan ffør thetta breff mean iak sielf ey insighell haffuer skriffuit j Løsze dye Bertolomey m d xx viij.

— — — — —

Margrete Thordsdatter, Jon Skottes Efterleverske, giver sin Frænde Hr. Thure Jønsson (Tre Roser) Fuldmagt til at indløse en Gaard i Ekland Sogn. som er pantsat til Volther, Borger i Lødøse, af hendes afdøde Husbonde Efter Afskr. p. Papir fra 16de Aarh. i svenske Rigsarkiv (Handl. af ekon. och jur. innehåll från 1500talet). Uden Segl. (Jfr. No. 509 og 513).

514.

26 August 1528.

Lødøse.

Ffør alle godhe men thetta breff hender fførre komme kændes iach Margrete Torszdotther Jonsz Skottes eptther leffuerskæ att iak vntt vplattitt haffuer och fulle magtth [giffuer¹ och nu medh thetta mitt opne breff unner vplattitt och fulle magtt giffuer ærligh och velbërddigh man oc strenghe riddære hær Ture Jenzon Vestgøtthe lagmandh som ær mjn frende och retthe odellsman teslikæs rette arffuingh till alt mith rette arffue godzs y Nære och j Suerye att på tale och tiill sigh anname vty gen løsza mjt retthe arffue godzs som ær en gardh i Eklande sonk som renter vj pundh smør som Volther borgare j Løszee j panth haffuer ffør nogon peninge aff mjn kære bonde Jons Skøtthe huesz syell gudh haffue ther fførre beddher iach alle godhe ærligh men ømuckæliigh att the ære ffor^{ne} hær Ture Jonszon min frende och retthe arffuingh behielpeligh att han

ffor^{de} godzs annama må och j gen løsza samma godzs och sedhan nytha bruka beholla må till euerdeligh eghe till sanningh hær om bedher iach ærligh och velbørdigh men och strengh riddare, hær Ture Trolle och hær Erik Fflæmingh trøckiandes terasz insighelle nedhan thetta breff, skriffuit i Lösze [datum¹ onstahan ephther Bertolleme y m. d. xx viij.

¹ Fra [igjen udslettet.

Albrecht Hondorff, der endnu ingen Penge har erholdt fra Kong *Christiern II*, henvender sig atter til Kurfyrstinde *Elisabeth* af Brandenburg om at bevirke ham udbetalt fra hendes Broder Kongen den Løn, der er ham lovet, og som han paa Grund af sin Fattigdom ikke længer kan undvære.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2425). Brevform; Halvark, nødvendig forseglet m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox (2 krydslagte Sverd m. Bogst. A. H.). Egenhændigt.

515. [21 Septbr. ?] 1528. Mittenwalde.

Meijnnen gantz wijlligen vnderdennijgen dijnst seij euwer furstlijchen gnaden ijn aller vnderdennijghet beret wes iych am leijsbe vnd gut vor mach durchluchtijste hochgeborn forsttijn gnedijste frawue iych fuge euwer gnaden ijn aller vnderdennijgheijt zu wijssen das iych das gelt van euer gnaden her vnd bruder noch nijcht entfangen hadde wije iych dan noch hoffe seijn kunnijglijche gnade wijrt mijch nijcht vor lassen vnd meijnnen langen getruwen deijnst lassen geneijssen vnd mijch meijn vordijnet lon zu sijckken da mijt iych mijch seijnner gnaden zum besten kan erhalten wes es got wer es sache das es ijn meijn vor mugen iych wolt es van seijnner gnaden so hart vff dijs mal ijn seijner gnaden ellent nijcht begeren so beijn iych so blut arm das iych mijch seijnner gnaden nijcht sunder gelt ijn dijssem lant bleijben kan dar vmme iyst meijnne vnderdennijge bijt an euwer furstlijchen gnaden eugnade wijl euweren heren vnd bruder erijneren das seijnner gnaden so mennijgen vnder halt van seijnner gnaden egen gelt dije es gar wennijg vordijnet hebben oder so dan deijnst nijcht getan hebben dar vmme bijtte iych euwer furstlijchen gnaden alse meijnne gnedijste frauwe euwer gnade wolt helffen das iych so dan gelt vber kommen muicht alse das iych euer gnaden vnd euwer gnaden heren vnd bruder hadde zu gesaget dan wijl iych ijn aller vnderdennijghe haltten hije

mijt [seij¹ befelle ijch euwer gnaden got dem almechttijgen der
 spare euwer gnaden am leijbe vnd selle gesunt ges(ch)rijben zu
 Mijttwalde vff den nacht vnd tag ijm xxviiij iar

e g

vnderdennijger dijnner

Albrecht Hondorff

Udskrift: Der durchluchtijsten hochgebornnen furstijnnen
 frauen Elijsebet marckgrawijnen zu Brandenburg etc. mejnner
 alder gnedijsten frauen

ijn ijren gnaden egen hant

¹ Fra [igjen udslettet.

Albrecht Hondorff erkjender, at han af *Thomas Holste* paa Kong *Christiern II's* Vegne har modtaget 50 Gylden (à 21 Sølvroschen) paa sin Besolding. Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2423). Lidet Halvark uden Segl. Egenhændigt.

516.

10 Oktbr. 1528.

Uden Sted.

Ijch Albrecht Hondorff bekenne miht dijsser mejnner egen hants(ch)reyft das ijch van Tommas Holtz entfangen hadde 1 gulden eijnnen vnd xx sulwergrossen vor j gulden *gerechten vff vsser ener rechens(ch)af mejns besoldijng halben das mejn gnedijster herre kunnijglijche ma. van Dennemarcken gnedijchlijchen schuldijch ijst zu orkunt *halbe ijch dijssen brijf miht egenner hant ges(ch)reben vnd vnder s(ch)ryben ijm xxviiij yar den x tag Otobrijs

ijeg fatte karre

Albrecht Hondorff

Hans van Halberstadt underretter Kong *Christiern II* om, at *Oswald v. Nymvegen* og *Thomas v. Strasborg* have været hos ham og tilbuddt Tjeneste med 800 Knegte, hvorfor han har bedet dem endnu en Tid at holde disse samlede, indtil han kunde faa bestemt Besked fra Kongen, hvem han skal give nærmere Underretning, naar han har seet *Oswalds* Knegte.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2396). Brevform: Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. Ringsignet i brunt Vox. (Jfr. Dipl. Norv. XIII No. 500).

517.

28 Oktbr. 1528.

Elburg.

Minen onderdanigen wilgen dinst alle tit zubeuoren Aller durghlughstgen Hogebaren vermoegeden koenyngh inde Heren etc. mynen gen. lieuen Heren, Jck gheue Juwer k^r w^r guetlicken to erkennen wo by my syn geweist bynnen der Elborch Oiswaldt van Nymegen inde dem scholtis Thoma van Straisborgh, inde sy my hoeren dinst myt aght hondert guder knechten gebaden hebben, jnn behoiff Juwer k^r w^r, dess Jck sy dann van wegen Juwer k^r w^r seer hoeghlicken bedanckten wandt Jck noch gheen klairlicke affscheidt inde hadd van Juwe k^r w^r enychge to sagyngh van my te segghen, dann Jck sy vertueght inde vertroest hebben durgh die verschryuynggh Jck van Juwer k^r w^r ontfangen hebbe, inde Jck van Jorrien Hanssen Juwer k^r w^r dynner ontfangen hebb, als Jorien Hanssen Juwer k^r w^r dann dair wider onderrightyngh aff sall doen, etc. hebbe Jck dann myt desse twee vurs. Oiswalt inde Thoma gehandelt dat sy die knechten noch eeyn kleyne tit by een anderen wolden halden wandt Jck my myt den jersten will erfuegen oistwart by die knechten omme dann alle gelegenheit all dair te verhoiren van wegen Juwer k^r w^r, inde weis Jck dann dair verhoir inde erfair will Jck sulx Juwer k^r w^r onuerwittich nyet laten dair Jck dann alle mynne vlyet inde maght dair aen will streicken als enen truwen dynner Juwer k^r w^r etc., Kenne godt almechtich die Juwer k^r w^r spair langhe maghtich vroelick inde gesondt Actum Elborgh op festum Simonis *etc. Jude Anno etc. xxviii^o

(Egenhændigt: Hansz van Halferstaet

Udskrift: Dem durglugtigen Hogebaren vermoegenden koenyngh inde Heren Heren Cristern, koenynck zu Denmarcken Sweden inde Norwegen, Herthoge zu Holsten inde Sleiswick Stormar der Ditmerssen, Graue tot Oldenborgh inde Delmenhorst etc. mynem gen. gunstigen lieuen Heren dinstlicken ges.

Bagpaa med Hans Michelssons Haand: 1528 — Anammet aff Hans van Halffuerstad then 6 Nouember som skipper Clemmit framfører

Skipper *Herman (Høyer)* og *Jakob Hallandsfar* underrette Erkebiskop (*Olaf*) af Thronhjem om det Forlig, de paa hans Vegne bleve nødte til at indgaa i Amsterdam, og ere nu komne tilbage til Norge for efter Aftale at indtage Laast i *Halsne Kloster*, og opregne Varer, som ere leverede til *Jon Teiste* i Bergen. Feiden mellem Biskoppen af Uetrecht og Hertug (*Karl*) af *Geldern* er endt med den sidstes Fordrivelse.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2409). Brevform: Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. brunt Vox. (Jfr. ovenfor No. 510 og Dipl. Norv. XI No. 555.)

518. [Høsten?] 1528. Halsne Kloster.

Jesus Maria.

Ersamenn werdije vorsichtijge here here wy vnderdaniiggenn deijners ffoghenn juwer ghenade tho wettenn dat wy gesundt vnde to passe sijnn vann der gnade gades des ghe lykenn gerte och vann juven ghenade tho horenn vort ffoghe wij juwer gnade tho wettenn dat wij tho Ammesterdam wal ghekomen syn mijt beholden reyse vnde vnsse marcketh ghedaynn na vnssenn wylenn So ffoghe wy juwer ghenade tho wettenn dat wy tho Ammesterdam an ghelangeth wordenn vann laekenn vndd gheschut so dat wy juwer ghenaden göder gheue macht hadden sunder wij bruckedenn juwer gnade wert vnde ander gudenn ffrunde raeth dat wyth(?)de saecke vor lykenn Sunder moste wij dar ijc xliiij guldenn stayn latenn So ffoghe wy juwer gnade noch tho wetenn dat wy jn Narweghenn wedder komen syn vmme de last wedder jn tho nemen thom Holsenn clauster de juwer gnade dar bydynggeth hadde och sal juve ghenade wettenn dat Joynn Teijst tho Bergenn by sych hefft xij leijdesche laekenn vnde ij deyuentersche laekenn vnde [nohch¹ noch ander kruder suchker peper vnde ander kruder nu nycht mer up dusse tijd vann nygher tydynghe ffoghe wy juwer gnade tho wetenn dat eth groeth ffeyde west ys tuschenn de hertijch vann Gelder vnde dem byschoph vann Vttrech de hertych van Gelder ys vor dreuen dat me nijcht weyt waer dat hey ijs vnde thoer seyuert ys dann guet ffrede sundelyck meyr goth spar juve gnade langhe gsundt etc. gheschreuen jn Naerweghen thom Holstenn clauster jnt jar xv^e vnde xxviiij ffr.

Schyppeer Hermann Jacob Hallenfaer

Udskrift: An denn erwerdyghen heren ersche byschopen jn
Druntem sal dusse breff ffruntlych ghe(s)ch.

Bagpaa: Skipper Hermand

¹ Fra [igjen udslettet.

Hans v. Halberstadt, der har modtaget Kong *Christiern II.s* Brev, men ikke for Tiden kan begive sig til ham, sender *Jørgen Skriver* for at tilkjendegive Sagernes Stilling, og vil derpaa selv følge efter for at give nærmere Besked, men beder, at ingen Forsinkelse maa finde Sted.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2398). Brevform: Kwartark, udvendig forsegleet m. Ringsignet i rødt Vox (Vaaben m. Bogstaverne H. V. H.). Intet egenhændigt (Jørgen Hanssøns Haand?).

519. Novbr. (før 6) 1528. Uden Sted.

Alder genedichste here Juwer gnade schrifte hebbe ick entfangen So kan ick my by j g nicht ffoegen sunder ick sende jw hyr Jurgen schriuer der schal j g alle sake up decken vnde tho verstaede geuen. So wyl ick den suluen na komen alles gennen des Jurgen scriuer j g werth vorholden so vel als jn my is vnd j g schal eyner truwen deyner jn my ffynden Als dan wyl jck juwer genade gebeden hebben dat .j. g wil doch dar nicht jn sumen vnde thom besten dar up verdacht syn hyr medde godde beffollen

Hans van Haluerstath

Udskrift: An k. werde mynen gnedigen leuen heren vnderdaenich gescreuen

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: Anamet aff Hans Halffuerstad then 6 nouember

Hans v. Halberstadt melder *Hans Michelsson* sin Ankomst til Antwerpen og beder ham sige Kongen, at han er beredt til at komme, hvorhen denne maatte ønske.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2397). Brevform: Kwartark, udvendig forsegleet m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox. Egenhændigt.

520. Novbr. (før 17) 1528. Antwerpen.

Mynen frunliken dinst nu unde to al tyden leue Hansz Michhelsen ick bin hir to *Antvanppen ghekomen so bidde ick

yu daet gi vyllen minen herren seggen daed he vyl mi scriven
vor yck komen sal bin ik al tyt beret

Hansz van Halferstaet

Udskrift: An minen guden f(r)unt Hansz Michhelsen frunt-
liken ghescreuen

Bagpua med Hans Michelssons Haand: 1528 — Aff Hans van Hal-
fuerstad then 17 nouember

Hans Hansson, Provst af Assens, erkjender Modtagelsen af Kong *Chris-
tiern II.s* Skrivelse angaaende Underhandlingen med Høimesteren af
Preussen, hvorom han har meddelt Markgrevinde *Elisabeth* Besked, der
selv tilskriver Kongen derom. Han minder om sin egen, *M. Jens (Møn-
bos)* og *Peder Stub*s trængende Stilling, hvorom de have bedet Hr. Electis
(*Joh. Weze*) at tale.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Müncb. Saml. No. 2770). Brevform.
Halvark med Spor af den gjennemdragne Seglrem. (Jfr. Dipl. Norv. XIII
No. 492).

521.

29 Decbr. 1528¹.

Weymar.

Mynn ydmygelige vnderdanige plictige tro tiennestæ ether
nades hogmectighed altid forsend met wor herre Jesu Cri-
sto Hogboren forstæ allerkærestæ nadige herre Jeg sich ether
nades scriffuelse jwle dag met then instruction paa thend hand-
ling som er emellom ether nade och hogmesteren aff Prytzen
Hwilcken Jeg strax antwordit hogboren forstinne ether nades
kære soster och gaff Jeg hennes nade ther met tilkenne all ether
nades mening ther om, som ether nade meg tilscreff Och hwes
swar hennes nade ther paa fanget haffuer aff hogboren forsta
ether nades frende, giffuer hennes nade, ethers nade self till-
kende wdj syne scriffuelsse, kæreste n. herre M. Jens Peder Stub
och Jeg wij gaffue oc her elect. aff Lund till kenne tha han
war her wor nødtorfft, at han skulde ware wort bud till ether
nade ther om Swo forsee wij oss nw aldeles till ether nades
hogmectighed at ether nade well betencker oss nar thet
ether nade self well befaller, wij haffue nw, gud ware ærett oc
loffuet, till engen fortrøsting wdj wor nød oc elende wden till
gud och ether nade allene, Thend almectugste ewige gud hug-
swale ether nades hogmectughed wdj thenne sin store elendig-

hed och hielp ether nade, ether nades kære børn, och søster och alle ether nades fattige tro tiennere ther well wdaff Och snarligen at komme till syne lande och Rige igen wden stor blodstørtingh her met ether nades hogmectighed och ether nades kære børn then ewige gud befallendes Screffuit wdj Weymer xxix mensis decembris Aar etc. Mdxix¹ vnder myn egen handschrift

Ether nades ydmyge
Tiennere Hanss Hanssen

Udskrift: Høgborenn fførstæ och stormectugstæ herre Her Cri-stiern met gudz nade Danmarckes Swereges Norges Vendes och Gottes konning, hertug wdj Sleswig Holsten Stormarn och Ditmersken Greffue j Oldenborg oc Delmenhorst myn aller [kæ]riste nadige herre

Bagpaa med Chr. Vinters(?) Haand: 1529

¹ Aaret regnet fra Juledag.

Kongens Søster (*Elisabeth af Brandenburg*) beretter Kong *Christiern II*, at hendes Husbonde og Sønner Markgreve *Joachim* (af Brandenburg) og *Albrecht* (af Mecklenborg) skulle reise til Barsel hos Hertug *Erik af Braunschweig*, hvor Kongens Sager neppe ville blive behandlede til hans Bedste. Hun har ikke opnaaet *Leide* for ham hos Landgreven af *Hessen* og meddeler Besked om 200 Gylden, som kunne erholdes i Leipzig, mod hendes Kvittering, om *Thomas (Holste)* ikke kommer.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2771). Kwartark uden Segl, skrevet med Provsten Hans Hanssøns Haand, i hvis Brev det efter Remmesnittene synes at have ligget.

522.

[29 Decbr. 1528?]

[Weymar?]

Kære herre broder ether nade skall oc wide at hertug Erick aff Brwnswig haffuer nw en ongh søn, Och wor herre hosbonde met wore sønner M. Jachim och hertug Albrecth oc alt theres wrawentzimmer komme till samme hogtiid Ther maa ether nade tenckæ till at ether nade seer sig well fore, thij thet er befryctendes at thend forsambling bliffuer icke paa ether nades bestæ Jtem wij kwnnæ oc engen leide fange aff landgreffuen aff Hesen paa ether nades wegne icke mwæ wii heller wide om han will giffue ether nade then eller ey

Jtem om the ij^e f. som ether nade forscreff Tomes ether nades tienner skulle vpbære aff the two køpmen aff Libisk etc. Tha haffue the bodit oss till at ther som ether nades tienner Tomes icke selff komme Tha wille the fornøge oss them paa ether nades wegne nar wij sende them ther paa wor nøgafftige quittance

Bagpaa med Chr. Vinters(?) Haand: 1529

Provsten af Assens, *Hans Hanssons*, Optegnelse paa, hvad han vil begjære af Kong *Christiern II* til Trøst i sin Sorg efter dennes Afreise til Nederlandene, navnlig om at faa Ophold i et Kloster indtil Kongens Restitution, da han er syg; af *Hans Michelsson* og *M. Gotskalk (Eriksson)* vil han begjære deres Forbon hos Kongen til hans Bedste og Forsvar mod hans Uvenner.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2772). Halvraat uden Segl: synes at have ligget indeni et andet Brev.

523.

[Begynd. af 1529.]

Weymar!

Først at bede wor nadige herre at hanss Nade will gøre for gudz skyld och scriffue meg nogen god fortrøstunge till oc hugswale meg noget j thenne myn aller storstæ sorg Jeg haffuer hafft siden hanss nade [droff¹ drog her fran *off oc til Nederlanden

Jtem at hanss nade will scriffue for meg till then herre oc hanss nades wen Jeg nw skall haffue mith affleiger hoss nar Jeg drager her fran, at Jeg *Jeg mattæ fange myn vnderhalling wdj et closter eller annerstatz ther som Jeg kwnnæ ware eenligæ och fange myn nodtorffthe Thij Jeg kwnnæ eckæ well ware ebland then menigæ man fore myn kranckhed oc dagelige siwgdome skyld swo lenge gud almectugstæ will giffue sin nade till at hanss nade maa komme j syne lande igen

Jtem at bede Hanss Michelssen oc mester Gotskalch at the oc for gamelt wenskab will tale, mith bestæ till hanss nade oc ware mit forswar till thet bestæ om nogræ mynne vwenner wille forfore meg

Jtem at glemme icke at scriffue meg till igen hwar j kwnnæ spørge Jeg er, enethen j Aaldenburg eller annerstatz och lade mig jo wisselige fange scriffuelse fran wor N herre oc hug-

swalelssæ thij Jeg wed meg nw engen fortrøstunge aff nagen mendiske her paa Jordan vden allenestæ aff thend almectugstæ gud oc hanss nade, hwilcken Jeg hanss nade befaller till ewige tiid

Jo Jo

Egenhændig Paaskrift: Hanss Hanssens ærende till wor Nadige herre — Med Chr. Vinters(?) Haand: 1529

¹ Fra [igjen udslettet.

Antonius v. Metz meddeler Hr. *Baltazar v. Waldkirch*, Biskop af Hildesheim etc., at han har udrettet de ham paalagte Hverv i Köln og Aachen men har siden forgjæves søgt ham i Brabant; han tilbyder fremdeles sin Tjeneste (vistnok i Kong Christiern II.s Anliggender).

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2836). Brevform; Halvark, der har været forsegleet udvendig, men Seglet er bortklippet.

524.

4 Januar 1529.

Mecheln.

Hochwirdiger vnd Edler Gnediger herr Euern gnaden seint mein gantzwillig vleyssig dinst zuuorn bereyt, Gnediger herr Euer gnaden beuelich nach, hab jch derselben sachen noch meynem hogsten vleysz vnd vormugen zu Coln vnd Aachen ausgericht, der trostlichen zuuorsicht das euer gnaden dorob gnedigs guts gefallen tragen sollen, Vnnd hab mich dornach ferner alhier jn Brabant erfugt jn stetter hoffnung gestanden E, g, wurden auch jn kortz alhier sich begeben haben, So wolt jch mich euern gnaden zu dinstlichem gefallen eylend zu jr vnder augen erfugt haben Wo aber dasselbig nicht bescheen vnd E. g, an eynem andern orth zuuerharren willens, vnd was als dan E, g, von mir gethan haben wollenn, Will jch mich erpotten haben, mich dorjn e, g, schreyben noch jn allwegen meins hogsten vormugens vndertheniglich zugebrauchen lassen, mitt hulff des almechtigen der jch hirmit e, g, jn langwiriger gesuntheit vnnd glugkseliger wolffart demutiglichen beuelen thu, Vnd geben zu Mecheln am virden Januarij Anno xxix°.

E G

gantzw[illiger

diene]r

(Egenhændigt:) Anthoine de Metz

Udskrift: Dem Hochwirdigen vnd Edlen hern, Hernn Baltazarn von Waltkirch Bischouen zu Hildeszhaim Coadiutorn zu Costnitz etc. Ro^r, key^r, Mat. Oratorn vnd vice Cantzler etc. meynem gnedigen hernn.

Gudthorm Nilsson, Lagmand i Bergen, og tre Raadmænd sammesteds udstede Kopi af et af Hr. *Mogens Green* udgivet Brev.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Af 4 Segl vedhænge de 2 første (Vaabensegl), 1. 3 Lilier. sammenstødende i Skjoldets Midte. 2. Lingevaabenet (Ruder og 2 Slinger).

525. 20 Marts 1529. Bergenhus.

Thes bekennes vii effther^{ne} Guttorm Nielssen lagmand i Bergenn Tordt Matzenn Christiernn Torbiørnssen oc Andhers Hanssen radmend ther sammesteds at wii haffue seedt hørt rand-saget oc lest eth obet beseylt breff met hellt oc vskadt Jndzeylle lydendes ordt frann ordt som thenne effther^{ne} Copie jndeholler oc wdwiiser [*Her følger Brev No. 234 ovenfor.*] Tiill ytthermere Sandhedt her om henge wii vore Jndzeylle nedhen fore thenne Copie som screffwenn var paa Bergenhus palmeløffuerdagh anno etc. mdxxix

Paulus Petrus Kempe erkjender Modtagelsen af Kongens Brev af 27 Marts. hvorover han udtaler sin Glæde, og vil nu sende sine Oversættelser af de nye Testamente, som han i Henhold til Aftale har beholdt hos sig. Han forsvarer sig mod den ham af Hertug *Hans* (af Sachsen) tillagte, fra Luther afvigende Nadverlære, omtaler *Wilhelm (v. Zwolles)* Fangenskab, anbefaler *Peder Stub*, som reiser til Kongen, og udtaler Ønske om, at *Hans Michelsson* vil være hans Ven, samt advarer mod *Klemens (Rather)*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2805). Brevform Helark, udvend. forsejlet m. Ringsignet i rødt Vox (Lilie i et Skjold m. Bogst. P. P. K.). (Tildels trykt i Allens Breve og Aktstykker etc. S. 550 ff.

526. 1 April 1529. Hennicken.

Nade oc fried af gud fader oc vore herre Iesu Christo

Lige som ieg hafuer aller kærteste herre Kong, hafuet stoor sorig vti langt tiid. ath ieg hafuer inthet wisth fanget at wæde om ethers Leylighed. saa hafuer ieg oc nw fanget stoor

hugesualelsse af ethers bref (som ieg annammede nw poske afthen) vti huilcket ieg forstandner at i idelige oc troefastelig tilhenger gudtz ourd Iesv Christi hellige euangelio effther thi i saa kerlige kommer meg wti hwge, (gud hwgesuale ether ther fore wti ewigheid) oc begærer myne wdlegge(l)sser, hwilke ieg oc gerne nw sendner ether, oc skwlde i fore en halff aar hafue fanget thennom (skwlde ieg end selfuer hafue booreth ether thennom) om ieg hafde fanget nogen scrifuelse fran ether, Men ieg holtthe meg effther ethers første scrifuelse, at ieg skwlde scrifue thennom oc foruare ind til wi komme tilhobe, oc hafde ieg wæret wisse ther paa at ieg skwlde saa lengi hafue hafued thennom, skwlde ieg lagde møget lenger oc større wind paa thennom, hwilket meg hobes til skal wel fwldkommes naar thend ewige gud fører os til nogen rwg oc lyse af thendne elendigheid, Men euangelium Luce hafuer ieg wdkast saa at meg hobes thet skal ether welbefalde, These vdleggelsser kwndne i selfuer (effther gudtz nade vti ether) vider oc breder vttencke vti hiartthet oc bede gud om forstand. Meg tœckes thet var gott atlæse thennom en tiid aldeles wd tilhobe, oc ther næsth som ether selfuer befalder, her oc ther lige som sagen gifuer seg etc.

At i oc scrifue, at ieg skwlde tencke vti nogen made at i skwlde wære wreed paa meg, veed gud at ieg er vskylduge vti, han kendner mytt hiartthe, hwilket troefaster oc kerliger hafuer standnet til jend¹ ether end myn egen broder heller oc fader, Thi ieg wiste io wel at i kendne gud oc elsked meg vti Iesv Christo: huilken kerligheid kan icky andnet end wære ræt-skafuene oc af hiartthet, Ieg beder gerne at i wille thet icky troe, Ieg weed weel at i hafue thet icky rætt af hiartthet tenckth om meg, Hafuer ieg nogen tiid vti nogen made fortor-net ether, met ourd helder gerningh tha beder ieg ati wille thet fore gudtz skyld gifue meg till, Thi ieg hafuer thet alth meenet gott oc talet oc giord forwden hæggelery ock skalcckheid af ith enfoldige hiartthe som saa hafuer handelede oc taledede som ieg guoid mentthe thet Gud til loff oc ether til nøtt oc saligheid, Vilde gud at ieg kwndne wære ether til hwgesualels oc glæde saa gierne ieg vilde thet wære, thi ieg weed well at i hafue helters mangne nogh huilcke ether giører sorigfulde oc bedrøfuer, gud wplywse thennom alle oc beskerme ether vel fran them

At hertug Hans K, skal holde meg atwære paa en anden mening

om Iesu Christi nadoore end D. Martinus er, Ther vti hafuer ieg oc ingen skyld, huilcken meg ther om tiltaler skal han met gudtz heelp fange tilbørlige suar, hwær moe tencke oc tale om en andhen huat han wil, gud blifuer vel dommer, ther [til². Gud forlade them thet, som saadanne røcktthe wdgifuer paa theris næste. Ieg vil icky ytthermere lade spøre ther om. Ieg troer thet gøres oc inthet behof, Myne ourde screffth oc predickene oc gerninger skwlle bære wyndnesbyrd om meg Vilde gud at her-tug Hans oc thee ther hafuer saa stoor sorig fore fremmede sager, hafuer rætt forstand om alle gudtz ourde oc sønderlige herrens nadoore saa gerne ieg wil thet ønske oc idelige bede af gud: Gjører i oc wel oc acther inthet huat mand squaller vti saadanne vnøttige ting, Thee ere en hob orckelose gallene aandne. huilcke wilde gerne at alle [werden¹ skulde være suortther end diefuelen oc thee skulde være hvider end engelen Gud heelp thennom. Ieg mercker vel diefuelens skalckheid, han wilde gjerne atskyllige os efther syn willige, Men gud være lof som hafuer end nw til thendne [tiid² thet forhyndert oc riigelige ofuerwundenet vti os. Tha ther hafuer end wærede større orsage oc farlighed paa ferde bode vti Nederland oc huos Margrefuen Mea gudtz willige er rigelige skeede emoid diefuelen och skal lige saa fuldkommes vti euigheid — Villom skal ieg aldrig forglemme vti myne bonner saa lengi ieg lefuer helder at han blifuer frisk. Beder hannom være weed en guoid trosth Meg hobes thet skal snarlige komme til en guoid endne met hannom: Naar ieg fanger thee loffuenafttige doctorum artickler af Løfuen wil ieg gjerne skicke thennom til Doctorem Martyn etc. — Thet veed gud aller kærste Herre at ieg hafuer aldrig forglemptt ether vti myne bonner dag oc natt til gud Thi thet skal gud lade være langt fran meg at ieg skulde nogen tiid vpholde atbæde gud fore ether oc ethers kærste søster oc alle ethers thiennerer, som ere vti elendigheid met ether, oc thienner oc meener ether troeligt af hiartthet — Befaller aldeles ethers sag troelige wti gudtz hand for wden alle sorig oc omhwgeligheid, oc troer stadelige ath gud meener thet gott met ether, huorledes thet tilganger eller huorlengi thet forhaler seg, thet skeer sandelige hannom selfuer til lof oc æhre, oc ether til nott oc gafuen oc saligheid, Atspører idelige oc først gudtz rigie oc thet andnet alt skal ether wel tillegges, Iesu Christi nade være met ether oc beskerme ether fore

alle ether vuenner til lyff och seel oc gifue ether ofuerhand ofuer thennom alle, Tager ether wel ware fore Phariseerns swrdeyg oc sønderlige thend nederlenske Dementis eller Clementis, huilcken gud skall gifue nade at han skal snarlige bekendne syn egen grobheid oc doorheid, oc skal bruge kærligheid emoid syn næste oc icky meer fortale oc vanrøctthe [syne¹ thee Christne, Ther er ingen beder victoria helder siger emoid verden oc hans discipeler end skøde inthet huat thee squallerer helder talere, bespotter helder forbandner, befalle thet alth gud, oc lade som vi seher thet inthet, helder hører thet, oc besidder saa wore seele som Lucas siger vti tolmodigheit, Verden er sandelige wuerduge ther til, at wi skulde en tiid legge hendne helder hendnes bedreggery paa hiartthet, Vi hafue twsende fold nog at offuertencke alle wore lyffs tiid, gudtz hellige ourd wti huilcket wi seher hans stoore guoidheid oc kerligheid emoid oss veedh Iesum Christum huilcken ieg befaller ether vti euigheit Amen Screfuet vti Hennicken, thend første dag Aprilis Aar etc. 1 5 2 9

Paulus P K: ethers weluillige
troe thienner:

Paa en vedliggende Seddel:

IESVS

Ieg beder ether gierne at i wille troe Pether Stwb myn sønderlige guode veen oc ethers troefasth thienner vti huat ærende han hafuer paa myn wegne til ether, oc saa paa hans egne vegne Thi han hafuer nyelige hafuet en boid af Danmark etc. han skal sig ether alle leyligheid om meg oc huat ther fattis vti myn bref, Gører vel fore gudtz skyld oc rammer bode wore bæste, thi thet er paa yttherse met os, I kommer well wti hwge huat ieg hiarttelige baid ether om wti Swynitz, ther paa ganger oc mesthen deel Pethers befallunge paa myn vegne til ether: etc.

Ieg wilde gerne at Hans Mickelssøn wilde fore gudtz skyld være myn troe veen af hiartthet oc ofuergifue alle mistancker om meg, thet weed gud ieg will hannom inthet andnet end alt gott met myn thiennisth [oc¹ faattige oc bøn til gud, I wede oc selfuer at han gjører meg wrætt, Ieg hafuer wæret hannom guoid oc troefast paa hans røg bode huos ether søster oc andersteder huar som helst ieg fornam thet giordes behof, Pether Stwb oc Thomas hafuer lofued meg at thee wille giøre theris

bæste ther vti, Szo beder ieg oc ether gierne ath i ville giøre hannom oc alle andre ethers thiennerer huilcke nogen wndwilige hafuer til meg, myne weenne thee skwlle ingen fyndskab helder vndt acthe thennom af meg ewindeligh:

Vilde ieg oc gierne wede om myn kæreste herre Princeps ethers elskelige søn, kand end nw skønne paa høggelerer oc forfører, oc om han hafuer meg kærr Thi ieg wilde tilscrifue hannom wdleggelsser paa Ioannis euangelium, ath han skal oc met syn nafuene blifue gudtz elskelige discipel Gwd gifue hannom syn nade vti ewigheid, oc giøre thet saa at ieg motte end en tiid thienne hannom saa gierne ieg wilde thet troelige oc fittelige giøre Gwdtz nade wære met ether alle wti ewigheid Amen 15 29

Paulus P K ethers
thienner

Udskrift: Serenissimo et Christianiss. Principi D, Christiano 2, Danorum etc. Regi optimo, suo Domino et Mecenati candidissimo.

¹ Fra [igjen udsløttet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Jørgen Hansson beretter Kong *Christiern II* om Oprøret i *Dalerne* mod Kong *Gustav*, om Valg i *Kjøbenhavn* af Hertugen af *Holstens* yngste Søn til Konge og om *Roskilde Bispestol*; fra *Norge* berettes om Forholdet mellem Hr. *Vincentis Lunge* og *Kjøbmændene* paa *Bryggen*, om Standsning af hær Byggeforetagender paa *Nonneseter Kloster* og Hr. *Esge Bildes* opsigte Ankomst.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2776). Brevfor Halvark, udvendig forsegleet med Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox. Trykt Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. I S. 549 ff. Jfr. Dipl. Norv. XIV No. 65.

527.

5 Juni 1529.

Kampen.

Jesus

Myn plictuge tro tienneste ether nadis Høgmectugheidt altiidt foresendt met gud Høgboren furste kæreste nadige Herre werdis ether nade at wide at her ær jngen besunderlige nye tiidende wthen megh wor sagt wti Amsterdam at thet standet ganske wnderlige wti Suerige Her Twrj Jensen bispen aff Skare met nogre andre skullæ haffue giffuet seg wti Dalen emod Gus-

stoff konge och her Turis søn som ffrwe Kirsstine haffuer, stander wti borgen, oc en part sagde megh atthe haffde holden en skelmwsken met huer andre oc ther met ær thet optaghen tilforligeninge etc. Summa summarum them fattes intthet wthen gode middelers Jtem aff Dannmarck intthet annedt end hartugen aff Holssten skall were wti Københaffn met syn wngesste søn oc thend haffue the endrechteligen hwledt oc koren fore theris konge oc herre Jtem bispen aff Rotski(l)dt ær døder oc mener mand at mester Clawes Gørtssen Erchiden aff Ribe skall were biscop Jtem thend mene mand offuer alt lannedt lengis fast effter ether nade thet [ene¹ ær effter thet annedt etc. Aff Norige kom nw strax ith skiib fran Bergen oc siiger at doctor Wincentius oc købmenden wiid bruggen stande ganske romoresk met thend anden oc thet closster som han begintte at bygge oppa bliuer swo standen oc haffuer jngen forføllinge till festigheidt Jtem her Eske Bilde som mand sagde kongs garden skullæ haffue war intthet kommen wthen ther gick swo fore tidende at han skullæ icke komme før Michaelis, Hues iegh nw her effter yttermere kand forfare oc høre will jeg met thet alderførste scriue ether nade till Kæreste nadige herre at ether nade will i hwghkome at scriue megh till met thet første, som ether nade haffuer loffuet megh swo jeg motte wiide till eller fran huar jegh skall oc maa rette megh effter Jtem the penninge som ether nade wiid myn gamble tiennere skullæ haffue mentte jegh at giiffue hans konne met tiiden men han beklagede segh wti Amsterdam at han wille gerne købe segh nogen deell som han kunde gøre segh profit oppa wti Norige ther fore lontte jeg x gylden wti Amsterdam oc fick hannem pa ether nadis wegne will ether nade werdis till at lathe fornøge the samme x g^e Willom Mennes pa myne wegne han haffuer lont megh pe^e nw jegh war ther till clede oc anden deell Henrich Hans Michilssens Swend kener thenne Willom Mennes well etc. Jntthet annedt wancker her nw pa thenne tiidt som jeg wiid at scriue wthen her met ether nade altiidt the helge trefoldigheidt befalendis till ewigh tiidt Screffuit wti Campen thend 5 dagh mensis junij anno domini mdxxix

Ether nadis

ffatyge tiennere

Jorien Hanssen

Udskrift: Høgboren Furste oc mechtugeste Herre Her Cristiern met gudz nade Danmarckis Suerigis Norigis Wendis oc Gottis Konnung Hartug wti Sleszuig Holssten Stormaren oc wti Ditmersken Greffue wti Oldenborig och Delmenhorst myn kæreste nadugeste Herre.

Bagpaa med Hans Michelssøns Haand: 1529 — Anamit aff Jørgen Hanssen vti Camppen

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Jørgen Hansson, der ikke ved, om hans sidste Brev er kommet Kong *Christiern II* i Hænde, gjentager de deri meddelte Efterretninger om Opstanden i Dalerne, hvorfra Hr. *Thure (Jonsson)* og Bispen af Skara (*Magnus Haraldsson*) ere rømte, om Hertug *Frederik* i Kjøbenhavn og Hertug *Christierns* paatænkte Reise til *Norge*, om Roskilde Bispestol og *Esg Bildes* Ankomst til *Bergen* m. m.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2777). Brevform: Halvark, udv. forsegl. m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox. (Trykt i Saml. t. d. n. Folks Spr. og Hist. I S. 551 f.).

528.

23 Juni 1529.

Kampen.

Jesus

Myn plictuge tro tienneste ether nadis Høgmectugheidt altiidt forsendt met gud Høgboren furste kærste nadige herre werdis ether nade at wiide at jeg nw korts vorleden screff ether nade till huad tidende jegh tha forfaren haffde men om ether nade haffuer fanget breffuen wiid jegh icke Thij scriuer jeg nw thet same jgen primo om Suerige wor tha tiidende at her Twri met bispen aff Skare skullæ were wti Dalen med Gøstoff k. etc. nw er her wise tiidende ath the ere rømte aff Suerige oc ere bode wti Danmarck jeg taledede met en borger aff Wordberig som taledede met her Twri wti Engelholm oc han beklagede seg fore hannom atther ware mange hermend wti Suerige som han tha neffnede som segh met hannom forbunden haffde emod Gøstoff men tha thet giick paa knibingen falle the fran hannom etc. Aff Danmarck er inthet besunderligt wten hartugh Fredericus met hans søn er wti Kopenhavn oc man siiger at hartugh Cristiern will till Norige oc Hedersdorp skall haffue ført nogen knechte wti Danmarck

nw nylige etc. Jtem bispen aff Seland er død oc summe siige her Clawes Gørtssen canceler skall were biscop jgen oc summe siige thet er en anden, Aff Norige er jntthet annedt end her Esske Bilde siiger mand er wti Bergen oc haffuer kongs garden jnne Jtem the knechte wti Frisland forløbe thii jegh haffuer taled her met iiij eller v som tiden komme etc. Jtem jegh gaff myn gamble tienner Hans Meyger x. currentte g^e wti Amsterdam tha jeg for seneste fran ether nade wille ther fore werdis till oc lathe fornøge them pa myne wegne Willom Mennes Henrich Hans Michelssens swend kender hannom well kærste nadige herre ether nade loffuede at scriue megh it ord eller tow till szo jegh skulle ther effter noget wide at rette megh wil ether nade nw werdis till at scriue megh till er myn fatyge ødmygelige bøn thenne breffuisere will strax inden ij eller iij daghe tilbager jghen her met ether nadis liiff siel stat oc werdugheidt the helge trefoldugheit befalendis till ewigh tiidt Datum wti Campen sancti Hans afften 1529

Ether nadis

ffatyge tienner

Jorien Hanssen

Udskrift: Høgborn Furste oc mechtugiste Herre Her CRistiern met gudz nade Danmarckis Suerigis Norigis Wendis oc Gottis koning hartugh wti Sleszuigh Holsten Stormaren oc i Ditmersken Greffue wti Oldenborig ende Delmenhorst myn kærste nadige herre

Med Kong Christiern II.s Haand: Accepit .3. die Iulius

Jørgen Hanssøn beretter Kong *Christiern II*, at «Hertugen af Holsten» (Kong *Frederik I*) skal have ladet henrette 3 à 4 *Storehanser*; han har efter Samtale med Hr. *Antonius v. Metz* overdraget ham et mundtligt Hverv til Kongen, hvorpaa han beder om bestemt Besked, da han ikke for længe kan vente derpaa uden stor Skade for sig selv.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc. Saml. No. 2778). Brevform; Halvark m. Snit efter gjennemdragne Seglremme.

529.

5 Juli 1529.

Kampen.

Jesus

Myn plictuge tro tienneste ether nadis Høgmectugheidt altiidt foresendt met gud Høgboren furste Kærste nadige Herre

jnghe[n] besunderlinge tidende wiid jegh at scriue ether nade til pa thenne tiidt wthen mand siiger her vor wisse tiidende at hartugen aff Holssten haffuer latet rette nogre store Hansser iij eller iiij oc gitser jegh at thend ridder som logh wti Lantme(c)lenborich skall were en aff them the andre wiid jegh ick[e] etc. Jtem Her Anto(n)ij van Mets oc jegh haffue hafft nogre ord met huer anden som han ether pa myne wegne wnderuisendis wurd[er] Beder ether nade for gudz skyld oc myn lange tro tien- neste will hielpe rade oc dade ther till wti thet ether nade tyckis thet radeligt etc. Her Antonij haffuer sielff bodet segh ther till met mange gode oc stercke ord etc. Kær[is]te nadige herre werdis till fore gudz skyld oc lathe megh her oppa fange et bescheytlich antwort met thet furste ether nade kand stedis Thij megh tienner ick[e] szo lenge at sidde megh till scade bode till lieff oc siell Thette will ether nade werdis till at holde emel- lom edher nade oc hannom jntthet besunderlicht wiidt jegh pa thenne tiidt atscriue wthen her met ether nadis liiff siell stat oc werdugheidt the helge trefoldugheidt befalendis till ewigh tiidt Screffuit wti Campen thend 5 dach mensis julij 1529

Ether nadis

ffatyge tienner

Jorien Hanssen

Udskrift: Høgboren Furste oc mechtugiste Herre Her CRi- stiern met gudz nade Danmarckis Suerigis Norigis Wendis oc Gottis Konningh Hartug wti Sleszuig Holssten Stormaren oc wtj Ditmersk[e]n Greffue wti Oldenbori[gh] oc] Delmenhorst my[n] kær[is]te na]dige Herre

Bagpaa: 1529

Jørgen Hanssen, der ved sit Besøg i Lier fik Løfte om Brev inden 14 Dage, har siden ingen Besked faaet, skjønt han har skrevet 3 eller 4 Gange, saa han nu ikke ved, hvad han skal gjøre, da Tiden forløber; heller ikke fra *Antonius v. Metz*, med hvem han sidst skrev, har han hørt noget og ønsker nu blot at vide, om hans Breve ere fremkomne.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münc[h]. Saml. No. 2779). Brevform: Halvark, udvendig forsejlet m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox.

530.

28 Juli 1529.

Kampen.

Jesus

Myn plictuge tro tienneste ether nadis Høgmectugheidt altiidt foresendt met gud Høgboren furste kærste nadige Herre Effter thij ether nade nw senneste wti Lyre loffuede ath scriue megh inden xiiij daghe ther effter nogen bescheyt som iegh motte oc skulle wide atretthe megh effter, haffuer jegh screuet ether nade iij eller iiij reyser till ther om och anden deell etc. men jegh haffuer jngen [bescheyt¹ fran ether nade ther oppa igen Thii wiid jegh ey om samme myne breffue ære komen ether nade til hender Ther som ether nade end nw jnghen encket bescheyt will scriue megh till ther om, begerer jegh ydmwgeligen at ether nade will werdis till ath lathe megh wiide om ether nade haffuer ontfanget myne scriffuelsse Gudh wiid megh forlengis storligen oc wentter huer dagh nogen gode tiidende fran ether nade jegh hober oc sorger tiiden forløber segh fast etc. Jegh screff och ether nade till nw senneste met her Antonij van Metz huarledis ther om er wiid jegh oc icke Hans ord ware store oc gode men jegh vormoder han haffuer lenge glømt them etc. Kærste nadige Herre jngen besunderlige tidende wancke her pa thenne tiidt som macht pa ligger atscriue wthen her met ether nadis liiff siell stadt oc werdugheidt the helge trefoldugheidt befalendis till ewiigh tiidt Datum wti Campen thend 28 dagh Julij anno domini 1529

Ether nadis

ffatyge tienner

Jorien Hanssen

Udskrift: Høgborn Furste och mechtugeste Herre Her CRI-stiern met gudz nade Danmarckis Suerigis Norigis Wendis oc Gottis Konnung Hartugh wti Sleszuig Holsten Stormaren oc wti Ditmersken Greffue wti Oldenborig oc Delmenhorst myn kærste nadige Her[re].

Bagpaa: 1529

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Paulus Petrus Kempe, der intet Brev har faaet fra Kong *Christiern II*, siden *Thomas (Holste)* reiste, har nu Dagen forud modtaget 2 Breve, af hvilket det ene var dateret Lier 18 Juli og angik Greven af Ostfriesland, hvorpaa *Peder Stub* skal give mundtligt Svar; han sender med ham de første 17 Kapitler af *Lucasevangeliets*, som han har oversat, og beder Kongen sende *Peder* snart tilbage med Besked til ham.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2806). Brevform: Halvark, ndv. forseget m. Ringsignet (Vaaben m. en Lilie i Skjoldet og Initialer) i rødt Vox.

531. 28 Septbr. 1529. Hennicken.

Iesu Christi nade oc barmherttigheid wære met ether alletiid

Allerkærste herre Ieg gifuer ether ødmygelige tilkendne, at ieg hafuer ingen schriffuelsze helder boid fanget fran ether siden *Thomas* rede her aff førre end nw paa thend xxvii dag wti Septembri monet, tha kam en Lyptz boid til meg met twendne ethers breffue wti thet første war screffuet om Grefuen aff *Fridtzland* oc thet war screffuet wti *Lyra* thend xvij dag Iulij, paa huilcket bræff *Peder Stwb* skal sige ether myn swar, oc menung oc alle leylicheid, end dog i kwndne thet selfuer wiseliger oc bedre besyndne oc forstandne, end han kan thet tale helder [sige¹ thet er oc forlangt her atscriffue, oc i hafuer oc fasth bedre andre tingester huilcke i kwndne læse Ther fore beder ieg ether fore gudtz skyld ati wille høre oc troe *Peder Stwb* wti thendne artickel oc nogle andre huilcke ieg haffuer giffuet hannom befallunge wti til ether, oc at i wille ramme flyttelige myn bæste wti them, som ieg oc weel troer ether till Thi i haffue thet rigelige oc weel bewisth emoid meg, huat i haffue wti hiartthet emoid meg, Ieg will oc met gudtz heelp icky flye til nogen anden om heelp oc raid, thend stwnd gud end nw skicker thet saa met oss, meg hobes troelige at gud skall thet snarlige fasth bedre oc anderledes giøre, han meener thet dog faderligt oc kerligt met oss i huore møget thet sywnnes anderledes fore legommet, han bliffuer weel alle theris heelpper oc frelsser wti rætt tiid huilcke sætter hob paa hannom, kwndne wi icky wden aldeles byde tolmodelige effther hannom oc befalle hannom alle wore sag oc troe hannom til alth gott fore Iesu Christi skyld, Tha skulde han aldrig lade [wti² oss noget lyde till lyff helder seel wti huilcket wi skulde bliffue forderffuede, men han skall giffue oss som S Pouel siger weed

alle fræstelszer nøtt oc gaffuen, Men effther thi meg hobes at i skulle nog her om haffue wti Luca will ieg icky her om nw meer scriffue, Thi ieg sendner ether nw met Peder Stwb ethers welwillige troe thienner oc myn guode ween thee syttanne første capitteler wti Luca wdlagde oc wdscreffuet, thet andnet skulle i met gudtz heelp fange saa tidelige Pether Stwb kommer till ether wtigeen, oc beder ieg ether gerne at [i¹ wille snarlige skicke hannom tilbage til meg wtigeen met wisse ærinde, gud skall weel wære ether løn fore alth gott oc troefastheid som i haffuer bewiste emoid meg, Ieg skal oc legge alle myn thiennisth flytt oc hiartthe ther paa, at i skulle aldrig fyndne meg wtacknemmelige helder forsømmelige emoid ether wtigeen, oc sønderlige met bøn til gud oc wti thee støckerer som hører til ethers seels saligheid, Ieg ficke oc thet i sendne meg met Pether Stwb xxiii støckerer: om huilcket Peder Stwb skall wnderuise ether: Thend 'euige gudtz baremherttigheid fried oc nade wære met ether nw oc wti euigheid weed Iesum Christum Screffuet wti Hennicken thend xxviiij dag wti Septembri Aaar 1 5 2 9

Her ere oc mangne mangne Christne huilcke idelige bede fore ether, oc siger ether theris fattige troe thienniste til gud:

Paulus P Kempo
ethers willige troe thienner:

Udskrift: Thend fromme oc Christelige herre kong Christiern Danmarcks Swærigis etc. kong, syn alle kærste herre til egen hand.

Paaskrift med Chr. Vinters Haand: Paulus Kempo 1529 — Med Hans Michelssøns Haand: 1530 — Aff Paulo Kemppe

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Kong *Christiern II* medgiver sin Marskalk *Benedikt v. d. Wisch* Kredentsbreve til Hertugerne *Albrecht* og *Henrich* af Mecklenburg, Hertug *Frantz* af Braunschweig og Lüneburg, Biskop af Minden, Hertugerne *Otto* og *Ernst* af Lüneburg og Braunschweig, Junker *Baltazar* af Esens samt *Ludolf Kléncke*, til hvilke han bringer vigtig mundtlig Besked fra Kongen.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2671—73 og 2675—78). Brevform; Halvark med udvendig Forsegling med Ringsignet (Vaaben) i rødt Vox. Kun a. mangler Underskrift og Segl og er derfor muligens en Kopi. Samtlige skrevne med Gotskalk Erikssøns Haand. No. 2674, Brevet til Grev Enno af Ostfriesland, findes i danske Rigsarkiv.

532.

18 Novbr. 1529.

Lier.

a. (No. 2678). Christiern von gots gnaden Könningk tho Denemarcken Sweden Noruegen etc. Hertog tho Sleswig Holsten etc.

Vnsen vruntlicken grøet vnde wes wy leues vnd gudes vormogen tho voern Hochgeborne Furste leue Ohme vnde Swager wy hebben jegenwa(r)digen vnsen leuen getruwen vnd Marschalk Benedictus van der Wisk, etlike gewerue daer an vns itzunder hochgelegen, an juwer lefften muntlichen to dragen vortruwet vnd bevaelen szo he wyder vorclarende wert, Bidden der haluen myt hoghem vlyte .J. L. gedachten Benedictus goetlich horen vnd in synem anbringent vnd entfangen boveel. vpp dyt pass gelijck vns suluest vullenkommen gelowe gewen willen Sich ock daer jnne als eyn vrundt vnd blots vorwant (dar tho wii vns des vnd alles guden gentzlich vortrosten) guetwillich erzeigen dat willen wy wedder vmme jegen .J. L. myt allem gude vnd vrundtscofp gerne vorgleichen vnde vorschulden Datum tho Lyre den xvij dagh Nouembris Anno etc. mdxxix

Udskrift: Deme Hochgeboren Fursten Hern Albrecht Hertogen tho Mekelenborgk Fursten tho Wenden Graue tho Zweryn tho Rostock vnd Stargardt der landen Here vnszem vruntlicken leuen ohmen vnd Swager.

b. (No. 2677). Christiern van gots gnaden to Denmark Sueden Norwegen etc. koningk Hertogen to Sleswig Holsten etc.

Vnsen vruntliken groet vnd wes wy leues vnd gudes vormogen tovern Hochgeborn Furste leue ohme wy hebben jegenwardigen vnsen leuen getruwen vnd Marschalk Benedictus van der Wisch, etlike gewerue, daer an vns itzunder hoch gelegen, an juwer lefften muntlichen to draghen vortruwet vnd bovaelen, Bidden derhaluen myt hochstem vlyte .J. L. willen gedachten Benedictus van der Wisch goetlich hören vnd in synem anbringent vnd entfangen boveel, vpp dyt pass, gelijck vns suluest vullenkomen gelowe gewen Sich ock daer jnne als de vrunt vnd blöts vorwante (to dem wy vns des vnd alles guden gentzlich vortrosten) guetwillich erzeigen Dat willen wy wedder vmme jegen .J. L. myt allem guede vnd vruntschopf vorglei-

chen vnd vorschulden Datum to Lire den xvij dach Nouembris Anno etc. MDxxix,

(Egenhændigt:) E. L. Ohm
Christiern

Udskrift: Deme hochgeboren Fursten Heren Hinrik Hertogen to Mekelenborgk Fursten to Wenden Grauen to Zweryn to Rostock vnd Stargarde der Landen Here vnsem vruntliken leuen Ohme

c. (No. 2675). Christiern van gots gnaden to Denmarken Sueden Norwegen etc. koningk Hertog to Sleswigg Holsten etc.

Vnsen vruntliken groet vnd wes wy leues vnd gudes vormogen touorn Hochwirdiger jn gott hochgeborne Furste leue ohme wy hebben jegenwardigen vnsem leuen getruwen vnd Marschalk Benedictus van der Wisch etlike gewerue, daer an vns itzunder hochgelegen an juwer lefften muntlichen to dragen vortruwet vnd bovaelen so he wyder vorclarende werdt, Bidden derhaluen myt hoghem vlyte .J. L. will gedachten Benedicts goetlich hören vnd in synem anbringent vnd entfangen boveel vpp dit pass, gelijck vns suluest vullenkomen gelowen gewen willen Sich och daer jnne als eyn truwe vrunt vnd blots vorwant (to dem wy vns des vnd alles guden gentzlich vortrosten) guetwillich erzeigen dat willen wy wedder vmme jegen .J. L. myt allem gude vnd vruntschopf gerne vorgeleichen vnd vorschulden Datum to Lire den xvij dach Nouembris Anno etc. Mdxix,

(Egenhændigt:) Christiern

Udskrift: Deme hochwirdigen jn gott Hochgeboren Fursten Heren Francisco Confirmate Biscopen to Mynden Hertogen to Brunswigg vnd Lunneborgk vnsem vruntliken leue Ohme

d. (No. 2672). Christiern van gots gnaden to Denmarken Sueden Norwegen etc. koningk Hertog to Sleswigg Holsten etc.

Vnsen vruntliken groet vnd wes wy leues vnd gudes vormoghen tovorn Hochgeborne Furste leue Ohme wy hebben jegenwardigen vnsem leuen getruwen vnd Marschalk Benedictus van der Wysch, etlike gewerwe daer an vns itzunder hochgelegen an juwer lefften muntlichen to dragen vortruwet vnd bovaelen

als he wyder vorclarende werth Bidden derhaluen myt hochstem vlyte J. L. demsuluen Benedictus goetlike anhoren vnd in synem anbringent vnd entfangen boveel gelijke vns suluest vpp dyt pass vullencomen gelowe gewen willen, sych ock daer jnne als eyn vrunt vnd blots vorwant gutwillich ertzegen so wy vns des vnd alles guden to .J. L. gentzlich vorsehen Dat willen wy wedder vmme myt allem vruntschop vnd gude gerne vorgeleichen vnd vorschulden Datum to Lire den xvij dach Nouembris Anno etc. MDxxix

(Egenhændigt:) Christiern

Udskrift: Deme Hochgeboren Fursten Hern Otthe Hertogen to Luneborgk vnd Brunswick Vnsen vruntliken leuen Ohme

e. (2673). Christiern van gots gnaden to Denmarken Sueden Norwegen etc. koningk Hertog to Sleswigk Holsten etc.

Vnsen vruntliken groet vnd wes wy leues vnd gudes vor-mogen toorn Hochgeborne Furste leue ohme Wy hebben jegenwardigen vnsem leuen getruwen vnd Marschalk Benedictus van der Wisch, etlike gewerwe, daer an vns itzunder hoch gelegen, an Juwer Lefften muntlichen to dragen vortruwet vnd bovaelen so he wyder wert vorclarende, Bidden derhaluen myt höchsten vlyte J. L. demsuluen Benedictus goetlich hören vnd in syner entfangen boveel vnd anbringent vpp dyt pass gelijck vnser eigen persoen vullen komen gelowe gewen willen Sich ock daer jnne als eyn vrunt vnd blots vorwant guetwillich erzeigen, so wy vns des vnd alles guden to .J. L. gentzlich vortrusten Dat willen wy wedder vmme myt allem vruntschopf vnd gude gerne vorgeleichen vnd vorschulden Datum to Lire den xvij dach Nouembris Anno etc. MDxxix

(Egenhændigt:) E. L. vetter
Christiern

Udskrift: Deme Hochgeboren Fursten Hern Ernest Hertogen to Luneborgk vnd Brunswigk vnsem vruntliken leuen Ohme

f. (No. 2676). Christiern van gots gnaden to Denmarken Sueden Norwegen etc. koningk Hertog to Sleswigk Holsten etc.

Vnse vruntschaf vnd alles guet toorn Eddele vnd wollgeboren leue Ohme wy hebbe jegenwardigen vnsem leuen ge-

truwen vnd Marschalk Benedictus van der Wisch, etlike gewerue daer an vns itzunder hochgelegen an jw muntliche to dragen vortruwet vnd bovaelen, als gy van eme wyder vorstaen werdit Bidden derhaluen gnedichliken gy willet gedachten Benedictus goetlich hōren vnd jn synem anbringent vnd boveel, gelijck vns suluest vpp dit pass vullenkamen gelowe gewen Sich ock daer jnne als de vrunt vnd bloets vorwant (to dem wy vns des vnd alles guden gentzlich vorsehen) gutwillich bowisen dat willen wy wedder vmme myt allem vruntschopf vnd gude gnedichliken vorschulden datum to Lire den xvij dach Nouembris Anno etc. **Mdxxix**

(Egenhændigt:) Christiern

Udskrift: Deme Eddelen vnd wolgeboren Junker Baltazarn Heren to Esenze vnd Withmunde vnsem leuen Ohme.

g. (No. 2671). Christiern van gots gnaden to Denmarken Sueden Norwegen etc. koningk Hertog to Sleswig Holsten etc.

Vnsen gunst vnd gnedige willen tovern Erentveste leue besunder Wy hebben jegenwardigem vnsem leuen getruwen Marschalk Benedictus van der Wisch etlike gewerue, dar an vns nicht weynich itzunder gelegen, muntlich an dy to dragen bovaelen, Bidden derhaluen du willest eme jn synem anbringent vnd entfangener boveel, vpp dit pass, gelijck vns suluest vullencomen gelowe gewen, dy ock in allen saechen vns tom besten guetwillich finden lathen so wy nichten twiffelen dat willen wedder vmme jn allen gnaden erkennen vnd vorschulden Datum to Lire den xvij dach Nouembris Anno etc. **MDxxix**

(Egenhændigt:) Christiern

Udskrift: Deme Erbaren vnsem leuen besondern Luloff Klinke

Paulus Petrus Kempe melder Kong *Christiern II*, at han efter hans Befaling nu er dragen til Friesland, hvor han befinder sig i yderste Nød og mangler Klæder og Bøger, hvorom *Peder Stub* vil tale, og beder, at han snart maa blive sendt tilbage. Han oversender Slutningen af *Lucas* og vil snart give sig ifærd med *Johannes* og senere forbedre Oversættelsen, hvorhos han anbefaler sin Discipel *Valentin* til Skriver hos Kongen, forklarer *Nadverens* rette Brug og takker for modtagne 20 Gylden.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 2807). Brevform; Helark, udv. forsegl. m. Ringsignet (Vaaben, en Lilie med Initialer) i grønt Vox. (To indlagte Sedler, trykte i Allens Breve og Aktst. S. 564 f.).

533. 20 Decbr. 1529. Greetziel (Friesld.)

Iesu Christi nade oc baremherttigheid wære met ether nw oc vti euighet

Aller kærste herre ieg gifuer ether ødmygelige tilkendne, at ieg hafuer, efther ethers willige oc scriffuelsse wandrede hiid til Frysland, men ieg huercken will helder moe scriffue som myn yttherste nød weel begærde, thi om ieg giører ether bekommert, huo er tha thend som skall giøre ether glaid, Men huoreledes somhelst thet er ganget meg, dog veed ieg weel oc troer aldeles, at i hafuer ingen skyld ther vti, thi i hafuer alle tiid ethers christelige oc troefaste hiartthe, rigelige oc veluillige bewisth emoid meg fore euangelij gudtz ourdtz skyld, thend euige gud være ether mild vti euigheid etc. Jeg baid oc nw gierne, om thet kwndne wære ether til lempe foruden sønderlige forsuaring ati vilde helpe meg til nogle klæder, oc bøgger, nw meth Pether Stub ethers troe thienner, om huilcket oc alle myn leyligheid han skall weel wnderuise ether, oc beder ieg gierne at i wille werdes til athøre hannom oc forstandne bedre end ieg thet scrifuer oc han kan thet sige, oc end dog ethers heelp oc velgerninger ere flære oc større end at ieg kan noget thet fortienne dog skulde i fynde meg willelige och troefasth af hiartthet emoid ether vtigeen, oc sønderlige met swck oc bøn fore ether til gud som skall wære ethers euige løn, och ati wilde strax wfortøggert lade Pether Stwb komme tilbage til meg vtigeen, Thi alle thendh trøsth oc heelp ieg hafuer wti verden (næsth gud) thet hafuer ieg af ether alleneste, til andre kan ieg icky møget gott forsehe meg Thi verden met syne herrer oc førster ere meg icky naduge oc milde etc.

Jeg sendner oc nw til ether thend syste deel af Luca, huilcken meg hobes skall icky wære ether foruden trøsth oc gafuen, oc will gud (som meg aldeles hobes) at thet blifuer en tiid, bedre oc lempeliger met meg skal ieg saa offuersehe oc forbedre them oc alle myne bøggre, at thee skulle veel befalde ether oc alle guode Christne, her forinden troer ieg at i weel foruarer them, at ingen seller helder stæller fremmede oc wthye købbingskab. Oc beder ieg ether ødmygelige oc gierne at i wille hafue tolmodigheid met Ioanne Thi saa tidelige myne bøggre oc ieg kommer til rwge oc tilhobe vtigeen tha skall ieg legge

alle myn flytt oc arbeid ther paa ati skulle fange thend oc alle andre, som i selfuer begærer, ieg skall ingen wæckth helder arbeid spare efther thend nade som gud giffuer meg etc. Jeg hafuer oc taget myn gamble discipel Valentin met meg, fore huilcken ieg oc gierne beder ether ati wille tage hannom til ethers scrifuer oc thienner, thi han er ether veel nøtterlige oc stærck til at arbeide oc en guoid scriffuer som i kwndne her wti sehe hans egen handscrifth, Och wilde Pether Anckelsøn gierne være huos ether met Valentin, om huilcket alth met nogle andre artickeler Pether Stwb skall vnderuise ether, oc beder ieg ether gierne at i wille troe hannom lige som meg selfuer,

Aller kærste herre Befaller ether oc alle ethers sag vti gudtz milde hand oc guode willige veed en staduge troe til Iesum Christum vore herre frelsser och broder, och i thes vmøgeliger thet sywnnes fore legommet oc verden, i thes harder henger veed oc troer stadelige, tha skal thet saa sandelige som gud leffuer snarlige bliffue gott til lyff oc seel Thi huilcken ther troer paa hannom som propheten siger skall icky blwdes helder beskemmes men hannom skal gifues alle hans hiartthens begæring Thi han haffuer selfuer buodet at vi skulle troe oc paa kalde hannom vti angstens tiid och han vill høre oss Thi saa sandelige som Christus Iesus er bønhardt aff syn hemmelske fader, bønhoeres oc alle thee som beder vti hans naffen veed en staduge troe Thi tha ere vi en met Christo vti alle made, hues nade oc miskwndheid være met ether nw oc vti euigheid Amen
Screffuet vti Græte 20 die Decembris Aar 1 5 2 9

Paulus P Kempo ethers
villige troe thienner

Paa en vedliggende Seddel:

Iesus

Ieg hører oc spører at alle wille skøtt være ethers mesterer, oc scriffuer oc taler møget om thet huilcket thee lidet forstandner, oc sønderlige nw om herrens nadoore eblanth huilcke, en parth giører saa lengi tropum ther aff at thee wede huercken huat tropus helder Christi nadore er, en anden deel will saa twynge oc trenge til attage thet oc annamme wduorttes herrens nadore, at thee sywnnes meg lidet atforstandne om Christo helder wore Christelige frieheid wti huilcken sønnen hafuer

rætt fried oss, saa at alle wduorttesze ting skulle wære oss friie oc aanden wnder giffuede Ther fore lader them giøre saa mangne tropos som thennom løster atgiøre oc thee andre scriffue oc tale huore møget thee wille, bliffue i slætt oc enfoldelige huos Christi ourde tha kwndne i icky [forstand¹ forføres, oc annammer Christi wore herres nadore saa offtthe at hiartthet thet begærer wti samwittigheidtz oc aandens friieheid, thend skall weel lære ether at annamme thet met stoor hwnger oc tørsth oc hiartthens glæde, oc lader ingen byndne helder twenge induorttes ethers hiartthe fran Christelige friieheid fore hues skyld Christus Iesus er død, Skulde thet gielde mangne ourde oc lange scriffuelsser, saa hobes meg til gudtz heelp at ieg kwndne thet saa weel giøre som thee, oc haffuer oc giorde thet bode met predicken fore ether oc scriffuelsze, men dog saa at ieg wilde aldrig haffue ethers hiartthe fangede helder twingdt til noget, men at gud skulde thet giøre alleneste wti ether weed thend helligaand hues twengtzel oc trencktsel er thend rætte friieheid Ther fore tager ether weel ware, fore thee som wille twenge oc fange ethers samwittigheid, helder legge nogen buod helder forsuaringe paa ethers hiartte, Theris doorheid skall weel openbares wti syn tiid Amen:

Paa en vedliggende Papirstrimmel: Ficke ieg oc thee xx f. til tæring Gud lønne ether fore alth

Udskrift: Christianissimo principi Christierno, 2, Danorum Regi etc. optimo suo Domino et Mecenati clementissimo.

¹ Fra [igjen udsløttet.

Benedikt v. d. Wisch, der har underhandlet om Hverving af Landsknegte, tilraader Kong *Christiern II* at paaskynde Sagen og benytte sig af Hr. Electus (*Joh. Wezes*) Hjælp.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3058). Brevform: Halvark, udv. forsegl. m. Vaabensegl (Ringsignet) i grønt Vox (en opspringende Hund; over Skjoldet Bogst. B F D W).

534.

4 Januar 1530.

Uden Sted.

Mynen wylghe beredde denstte syn guen k g alueghe bereydt g h yk hebbe myt dem manne geredt dem wast befrem-

met dat so langhe myt der sake ys getouet de doch guuen k g so ser to gude dygen komen vnde dar so flytych yn gehandelt ys de myt groter lyst syndt noch guuen k g to gude vp gehalten vnde steyt noch ser vol vnde hedt nycht so grote besuer wy guuer k m myt my dar van ges(e)cht het wente dar werden vol handel schen de guuen k g vol to lyden syn hyr vm ys myn armer getruue radt dat guue k m nycht sume vnde neme den ellechtus to hulpe vnde vor teken plas vnde dyt by de lude to kamen vnde konen sunder den ellechtus myt den luden nycht handelen he hetd en lonen (louen?) dar guue k g wyl my ock de auesch(e)dt holden vnde nycht af wenden laten so hape yk vyl godt yd schal ser gudt werden geschreuen na gades gebordt mv^c xxx yar myt egener handt den iiij dach yener

g k m

truuer dener

Benedyctus van
der Wysch

Udskrift: Dem durchluchtigesten hochgebornen fursten vnd herrn herrn Cristiren der Rieke Dennemarken Sweden Norwegen vnd der Gottenn konningk etc. mynem gnedigesten herrnn

Bagpaa med Chr. Vinters Haand: Benedictus van der Wisck

Secretairen *Christiern Vinter* meddeler Kong *Christiern II*, at der nu i Speier udskrives en *Rigsdag*, der skal holdes i *Augsburg* 8 April, hvor der skal forhandles om Krig mod *Tyrkerne* og om at tilveiebringe Enighed i Christenheden, og hvortil Keiseren antages at ville indfinde sig; han tilraader Kongen i saa Fald personlig eller ved Sendebud at søge sin Sag for Kammerretten paaskyndet og afsluttet, saa hans syvaarige Landflygtighed nu kan faa en Ende, og han selv blive gjenindsat i sine Riger og Lande.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3055). Brevform; Helark, udv. forsejlet m. Ringsignet (Gemme, et Athenehoved) i rødt Vox over Seglgarn.

535. 24 Februar 1530. Speier.

Ether nades hogmechtighedt myn odmyge tro plichtuge thiennest met nade oc friid vtj Jesu Christo aff gud fadir worherre Allernadeste herre werdes Ether nade at wille wiide, at

her nw vtj Spire vdscriffues en almenige riigsdag som schal stande til Auspurg thend ottende dag aprilis negst kommendis welche forhobendis er, at key^r maiestat worder selffwer besøgendes, paa hwilken mening er at skulle forhandles, om krieg omod Turcken, oc so om thend hillige Christlige trow Thi key^r M^t giffuer tilkende, at hand wil hwerman høre emod hwer andre ther vtj, oc met guds hielp giøre en almenige enighed vtj Christenhed, so moget som mogeligt er, Thet gud almechtigeste giffue wor himmelsche fadir, huilken alting mogeligt er,

Ther for giffuer ieg E. n. til kende om samme riigsdag, om E. n. tyckes radeligt were, Ther som E. n. kunde [icke¹ vtj sandningen forfare ther vtj Nedderland, at key^r M^t selffuer kom vtj egne person, at E. n. føget seg oc tiil samme riigsdag vtj egne person, Tha hobes meg samme E. n. kunde noget nytteligt vdrrett hwoes hans maiestat, som kunde hielpe tiil en ende thendne E. n. lang elendighed,

Men ther som E. n. icke tyckes nytteligt were eller radeligt atgiffue seg vtj egne person til samme riig(s)tag at E. n. lader besøge samme dag met siin sendebud, met breff til keyserlige Mt Samelunde Churfurster furster oc stende, vtj betrachtning Effter thi E. n. sag so lenge haffuer hengt vtj thendne Cammerretten oc tiilforn vtj regimentet, oc vpholldes aff E. n. widerdels lang handling, ith aar fran anden, so at E. n. haffuer nw werit vtj Elendighed vij aar fulle paa thend trettende dag Aprilis nw negst kommendes, hwilket wel er atforbarme at key^r M^t met alle Romische riigs stende willie oc fulburd wille giffue en streng oc alwerligh befaling vtj Cammerretten, at vforhindert alle andre sager, som vtj samme ret hengendes ere, skulle the forder E. n. sagh vtj rette tiidt, oc twinge E. n. widerdeil at handle, oc giffwe antwurd, som thet seg byr efftir retten, altiit efftir riigs ordning, ind til sagens ende, hwilket dog her tiil icke skedir er, Jtem naar wij her besluter vtj E. n. sag, at the strax tagir thend samme for hendir oc vfortoffuit bereder seg, at sige ther vppaa hwad ret er Ther met hobes ieg at E. n. sag schal komme til en snaar oc lychsaling ende,

Men kunde E. n. thet forwerffe aff key^r M^t, at hun wille lade indsette E. n. egen vtj siin førstethomb kunigriige och *oc lande, vtaff øffuerste keyserlige macht, Tha wille E. n. sette nøgafftige borgen her vtj Tyskeland, at samme E. n. wil were offwerboden at stande

til rette fore samme key^r M^t oc alle stende vtj Romische riige, Camerretten eller for hwilke the ther tiil ordendes werden, for alle the tiiltall, hertogen aff Holsten, oc the Lubscher, ther tiil all andre, som formene seg at haffue noget emod E. n., oc hwad som thend tiidt for ret worder affsagt, thet wil E. n. lide oc vntgelde, huilket met ingen lempe kan wel affslages, Thi thet er buode screffne keyserlige oc pawelig rett, Thendne anslag oc fordragelsze [w]ar moget bedre, end thend forⁿ, ther som E. n. thet bekomme kunde, men ther som E. n. icke kand thendne siiste bekomme, tha giøres thend først aldellis behoff, til adforder E. n. sag,

Jtem jeg haffuir nw for iij vgger besluttet paa E. n. wegne emod hertogen aff Holsten vmb thend key^r mandat til alle furster vtj Tyskeland, som bispen aff Coln haffuer vnderscriffuit at hun icke schal reuocier(i)s efftir hertogens begeir, Jeg troer oc jcke at the kendner thend samme machttelosz, effter thj key^r M^t kommer paa thend tiidt vtj Tyskelandt naar samme ordel ganger, wij kunde inthet mer giøre ther tiil, fore wij høre hwad fore rette affsiges etc.

Aller nadigste herre Jeg haffuer for sandningen hort at her Seuerin Norby er mechtig wel tagne hwoes key^r M^t, oc were worden en høffzmand, haffde hand icke selfuer weret so wiisz, at hand haffde saadanne key^r M^{ts} begeir lempelich abslaget,

Om andre E. n. leglighed setter ieg til E. n. selfuer, hwad nytteligt sywnes at were, Samelunde ocso met for^{ne} forslage Ytthermere wiid ieg inthet paa thendne tiidt at giffue E. n. tilkende, hwilken ieg gud almechtigeste wore himmelske fadir tiil euig tiid befaler, at beholde oc for ware vtj sin nade oc fröcht Scriffuit vtj Spire 24 februarij annj etc. 30.

S E N K M t

odmyge tro thiennere

Christiern Winter

Secretarius etc.

Udskrift: Dem durchlauchtigsten Grosmechtigsten furst vnd hern, hern Christiern der Reich Tenmarcken Schweden vnd Norwegen der Wenden vnd Gotten kunig hertzogen zu Schleswigk Holstain Stormarn vnd Ditmarschen Graffen zu Oldenborch vnd Delmenhorst seinem allernedigestenn herrenn

Bagpaa med Kongens(?) Haand: 1530 — Then .9. dag Marcius

¹ Fra [igjen udsløttet.

Christiern Vinter tilskriver Kong *Christiern II* om de Penge, *Peter de Wale* skulde have betalt ham og *Eytel Senft*, hvilket kun delvis er skeet, da han selv ingen Penge har faaet ind paa Frankfurter Marked. Chr. Vinter beder derfor Kongen om at faa Resten paa Grund af de nu herskende høie Priser paa alle Ting samt om en spansk Kappe «at drage til Kongens Ære», da hans gamle er ganske udslidt.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3056). Brevform: Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. Ringsignet i rødt Vox.

536.

11 April 1530.

Frankfurt.

Ëther nades kuniglicher hochheit myn odmyge trow plichtuge thiennest met nade oc friid vtaff gud wore fader oc wore herre Jesu Christo Allernadeste herre som E n. scriff meg tiil at ieg skulle anname aff Peter de Wale lxx gulden vtj basse, the .l. tiil myn tering. oc xx til doctor Eytelsenfft Ther vppa giffuer jeg E. n. odmygeligen tilkende, at ieg haffuir icke vpboret aff samme Peter de Wale mer end xxx gulden Thi hand sagde athand haffde ingen penning løst vtj thendne market oc muste selfwer tage pa rente aff Fuckern iij^c gulden men ther offwer haffuir hand sagt athand wil strax fare hiem oc bliffue allene hieme vtj viij dage, so wil hand strax vfffare til rigsdagen til Auspurch, Ther som E. n. wille tha ther vdj Nidderland lade vorligge hannom, sodanne penning Tha wil hand strax som hand vpkommer til Spire offuir antwurde meg them. Ther for beder ieg E. n. ødmygeligen at hun wilde doch nadeligen betencke meg her vtj frembde land, der alting dubbelt. oc somt treydubbelt dyrer end thet war vtj forgangen aar,

The xx gyllen til E. n. gamble procurator skulle liberers vtj guld, so indholler hans breff,

Jeg haffuir och til the windtnesbyr at forfore vdlagd wiid sex gulden, oc schal endnw viid xij gullen vdgiffue, men effter thj ieg icke haffuir myn regenschaff huos meg, so kan ieg icke wisseligen ther om scriffue,

Allernadeste .h. ieg beder E. n. ødmygeligen och, at hun wilde vtaff sin kuniglicher rundheit giffue meg en hispanische

kap. at drage E. n. til Ere Thj myn er so gantsk forslidden at hun inthet duer mere at drage, oc sammelunde sende meg thend met Peter de Wale, jeg wil thend samme met myn flitige willig thiennest wisseligen forthiene Same E. n. kuniglicher M^t gud almechtigeste befalende Scriffuit vtj Franchfort thend xj dag Aprilis annj etc. 30

S E K M

odmyge tro willig thienner
Secretarius vnd procurator
Christiern Winter
etc.

Udskrift: Dem durchlechtigesten Grosmechtigen fursten vnd hern hern Christiern der reich Tenmarck Schweden vnd Norwegen der Wenden vnd Gotten kunig Hertzogen zu Schlesuig Holstein Stormarn vnd Ditmarschen Grauen zu Aldenburg vnd Delmenhorst seinem aller gnedigesten herren:

Zu eigner handt

Secretairen *Christiern Winter* tilskriver Kong *Christiern II* angaaende de oldenborgske Hertugers Sager, som han allerede efter Hr. Electus (*Joh. Wezes*) Brev har taget sig af, og om Kongens egne to Sager for Kammerretten (Achtserklæringen og Spoliiklagen), paa hvilke han haaber et godt Udfald, da han har ladet optage forskjellige Vidnesbyrd til Kongens Fordel, hvoriblandt af 2 danske Guldmedsvende i Speier. Han sender Kongen nogle Breve, der nu ere benyttede, giver en Del Raad angaaende Retsforhandlingerne og beretter forskjellige Nyheder, deriblandt Keiserens Ankomst til Insbrück i Anledning af Rigsdagen i *Augsburg*, der er udsat til 1. Mai.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (Münch. Saml. No. 3057). Brevform; Helark m. Spor af udv. Foregling med rødt Vox.

537. 11 April 1530. Frankfurt.

Ether nades hochmechtighed myn ødmyge tro plichtuge thiennest met nade oc friid vtaff gud wor fadir oc wor herre Jesu Christo, Allernadeste herre werdes E. n. at wide, at ieg annamet Samme E. n. breff paa thend fierde tag vtj Apriil monat, indhollendes om the greffwer aff Oldenborgs sag etc. om huilcke ieg giffuer E. n. odmygeligen til kende At ieg her tiil

haffuir giort oc her efftir gerne giøre wiil vtj samme E. n. frender [buode¹ sagher, myn beste, So at negst guds hilffp, for myn forsømselse skuld skulle the inthet tabe aff theris rett, Thi ieg haffuir tilforn før thendne E. n. siste scriffuelsze kom tiil meg, ordinert oc tiil[scriff² skicket, en guod forfarne procuratorem vtj samme greffwers første sag emod bispen aff Monster etc., oc paa samme dag som breffuene komme til meg, luod ieg handle paa samme greffwers wegne, Oc effter thj her Electus vtaff E. n. befaling, haffuir om samme greffuerens sagir, vtj lenge tilscriffuit meg, wil ieg paa alle artikkel giffue hans nade swar egen, welche vthen twiffwel framdeles giffuer e. n. thet tilkende

Men om E. n. sager her hengendes vtj rette, giffuer ieg til kende at ieg buode emod hertogen aff Holsten oc the Lubsker haffuir besluttet vtj E. n. spoliij Clag, at E. n. schal indsettes vtj siin kunigreich furstethumb oc herscafft egen, men E. n. widerdeil skyer ther for oc wil icke ther tiil, Ther for tyckes meg radeligt were, ther tiil och möget nytteligt at E. n. kunde forschaffet huoes key^r Mat. formiddelst bispen aff Hindelsmusz³ eller wiid Cornelium, at hender maiestet wilde scriffue alwerligen met thet allerfurste tiil Cammerrettern oc bysidderen at thi vthen all vdfucht oc forhinderung twinger oc tiilholder E. n. widerdeil, at handel efftir rigiens ornung oc termiin, oc vfortoffuelig procedeir vtj sagen, anseende at samme sager ere nw so lang tiid vphalden, en doch sein key^r M^t haffuir tilforn two gange, oc kuning Ferdinandus iij gange ther om scriffuit haffuir, oc inthet [eller lidet¹ des mer hulpet oc saa snart besluttet worder paa begge sider, at the tha vfortoffueligen endeligen siger paa samme sager, Jeg wil icke des myndre vaffladlig ther om sollicitier oc vpaa mynde etc.

Jeg twiffler oc juthet, met guds hielp, at E. n. winder samme buode sager, Endoch the sager om achten kunde icke komme so snart til en ende, som meg hobes spoliij Clag schal komme, thii widerdelen vpholder samme sager met theris beweisning so lenge the kunde

Fframdeles giffuir ieg E. n. til kende at ieg haffuir ladet vtj Spire forhore vtj E. n. sager vj wintnesbyrd, met huilke ieg forhober alle e. n. Clage ere bewisde, doch mo E. n. end nu for en feyll skyld lade forhore tiil Luneburg, wiid en sex wintnesbyrd til at affligge E. n. widerdeil defensional artikkel, efftir

thend forclarung oc wnderweising som ieg scriff E. n. siist til wnder huilke wintnesbyrde ere two guldsmitswenne vtaff Danmarck, thend ene war vtj Kobnehaffuen, vtj hertogens oc the Lubeskers belegerung, Thend anden war vtj Malmo, Thi samme two kumme til Spire, oc wille haffue thiennest Thi thend ene er Kundtze guldsmidson vtj Kobnehaffuen, oc haffuer sin faderbroder siddendes vtj Spire, Ther for tog oc thend anden (som er fødder vtj Sieland wiid Ordningborg) fran Franchfort vtaff sin thiennest met hannom hen til Spire, Oc ther ieg finge at wide, at the komne ware (oc thend eldste haffde vtj sinde som ingen kundschafft haffde vtj Spire, at wille reyse vtaff byen strax om anden dag) ginge ieg ther thed (then?) [samme¹ war oc giorde meg kundscab met hannom oc bød hannom til gest om samme affthen oc radet hannom at hand skulle bliffue ther, tha suaret hand meg at hand kunde ingen mester offuirkomme, men ieg tilsagde hannom ieg wilde giøre myn bedste om ieg kunde fly hannom en thiennest, ther som hand wilde bliffue ther, Jeg wilde och stande hans tering, ind til hand offuerkom en thiennest Oc om samme afften flyet ieg hannom vtj en thiennest

Om anden dags morgen ginge ieg strax for Camerrettern oc bisidderen, oc gaffue til kende, hwor die two aff Danmarck so kommen ware, oc ware weyfarende, bad ther for the wille strax lade forhindre oc forsteffne them atgiffue wintnesbyrd vtj E. n. sag, Thi ieg frøchtet ther som the haffde fanget at wide, noget ther om at the skulle hiemmeligen giffuet seg vtaff staden.

Hwilket ieg holler for en stuor guds wunder, oc for en wisser tegen, at gud almechtigeste wil besunderligen, at E. n. schal winde sagen emod sin widerdeil, Thi ther som E. n. haffde cost mange pening ther vppaa, oc befittet seg paa thet allhogeste Tha troer ieg icke E. n. skulle haffue bekommet nogle vtaff Danmarck, som skulle kunde giffuit sodant wintnesbyrd vtj E. n. sag, som the two haffue giort, endoch ieg icke wiid hwad the haffue windnet,

Framdeles sender ieg E. n. the forseglede breffue, met A. B. C. E. H. I. K. Thi ieg hertiil brugget haffuir vtj E. n. sag. alle. vthen the Trey Cur vnd fursten brieff, Thet samme ligger endnu vtj rette, Thi ieg icke haffue [lade² kund ladet recognosceir siglen ther vnder, therfor, at E. n. widerdeils procurator

haffuir vtj lang tiid icke weret huoes retten. oc sin substituerte procurator wil icke recognosceir samme breffue etc. Therfor nar Peter die Wale kommer fran rigstagen wil ieg offuerantwurde hannom samme breffue met alle the andre papirs brieffue som ieg icke lenger behoff haffuir

Ther tiil sender ieg E. n. auch nygelen til samme breffue etc.

Jtem thersom E. n. wilde endnw lade scriffue en wenlige breff til Camerretten efftir thend mening fuldner som keyserens breff skulle were som til forn scriffuit stander, tyckes meg nyteligen were tiil E. n. sags fordering.

Ligerwisz auch til keyserlige regiment. doch giores thet icke moget behoff

Fframdeles giffuer ieg E. n. tilkende, at ieg forstander oc wiid paa alle handlung at E. n. widerdeil standir ther efftir, oc giore hiemeligen alle theris fliit hwos hwem the kunde, oc mōge at the kunde komme til en fordrag met E. n. Therfor tuckes meg radeligt were, at E. n. betencker seg wel, oc indganger ingen trebligiger Condition eller welkuor, til forminderung E. n. forige kuniglicher maiestat oc herlichheid Thj alle scriffue ret werdelige oc andelige vdtrucker thet clarligen, at thend som spoliert oc foriaget er, schal for alle ting indsettes egen vtj alle mode tiil sodane frieghedt oc rettighed lige som hand war til forn, før end hand fordreffues,

Ther for tuckes meg radeligt were at E. n. annammer ingen Condition end met thendne Clausula, salua nobis omni juris libertate que quomodolibet spoliato conuenire poterit, de quo legitime protestatum esto.

Thette giffuer ieg E. n. vtj en trow guod enfaldige mening tilkende doch met E. n. hochuerstige [radts² oc wise radts forbederung etc.

Nye tidende ere her wisse at key^r Mat. er kommen til J(n)sbruch met tusind heste oc [ij eller¹ iij^m landzknechte, the andre hendnes maiestetz folck indfører oc indsetter viceroy vtj Neapolis,

Bispen aff Spire oc regimentet rider vff tiil Auspurg vtj negstkommendes vgge effter posche Thj riigsdagen er forstreckt ind til thend første dag Maij

Hertogen aff Melan siges her at were dōder,

Pawen oc alle Cardinalern haffuir bedet fore hertogen aff

Wirttemberg til key^r Mt. at hand wille tage hannom til nade egen,

Thend schwabische bund haffuir oc giffuit samme hertog leyde atkomme paa riigstagen,

Hermet E. n. k. Mt. guds nade oc barmhertighed befallen- des scriffuit vtj Franchfort thend xj dag Aprilis Aar etc. 30.

S E K M

odmyge trow plichtuge willigethiennr
Secretarius och procurator
Christiern Winter etc.

Udskrift: Dem durchleuchtigesten Grosmechtigen fursten vnd hern, hern Christiern der reich Tenmarckt Schweden vnd Norwegen der Wenden vnd Gotten kunig. hertzogen zu Schleswigk Holstein Stormarn vnd Ditmarschen Grauen zu Oldenborgk vnd Delmenhorst seinen allergne^{ten} hern

Zur aigner handt

Bagpaa med Gotschalck Erikssøns (?) Haand: 1530 — Anammet den 28 aprilis

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet. — ³ Hildesheim?

Kong *Frederik I* skjænker Hr. *Jens Mortensson* i Mjelde, før Prior i *Sortebrødre-Kloster* i Bergen, der for nogen Tid siden afbrændte, den Klosteret tilhørende Gaard *Mjelde* (nu i Haus), Kvernstederne i *Sandvig* og *Ødegaarden* «Hofuit» med alle Tilliggelser.

Efter bekr. Afskr. i norske Rigsarkiv (Bergenhus Amts Regnsk. 1668. Nordhords Fogderi). Uddrag i N. Rigsregistr. I. S. 23, jfr. m. Langes Klosterhist. (2 Udg.) S. 337 ff.

538. 15 Juli 1530. Kjøbenhavn.

Wij Fredrich med Guds Naade, Danmarckis Wendis och Gottes Konge wdualld Konge till Norge, Hertugh udj Sleeswigh, Hollsteen Stormarnn och Dyttmerschen, Greffue udj Oldenborgh och Dellmenhorst, Giøre alle witterligt, att thenne Breffuiiser Her Jenns Martensen udj Millde, som wor Prier wdj Sorte Brodere Closter udj Bergen, Haffuer ladet beredt for os, att forskreffne Closter nogen thid siden forledenn affbrændte, och ther laa en Gaard till som kalles Millde, och er kommen till Closter wdj hans forfædernis, thidt, med kiøb och gaffue, huillchen for: Gaard

Milde medt mehre goeds, som er quernstederne udj Sanduigh, som renter tollff Schillinge aarligen, och Hoffuidt øede gaard, som renter en hallff løeb Smør och jtt Buckschind, medt alld for: Gaards rette tilleggelse, Schouff, marck Agger, Eng jndtet vnder tagen, wij aff wor synderlig Gunst och naade, haffue vndt och giffuet, och med thette wort obne Breff vnder och giffue. forschreffne Her Jens Martensøn och hans arffuinger, alld then Rettighed, som os och Norges Krone kand med Rette tillfalde, wdj forschreffne Milde Gaard och Quernstederne udj Sanduigh, och Hoffuedtz øde gaard, att haffue, niude bruge och beholde for frj ejendom till Euig tiid, Thj forbiude wj alle jhuo the hellst erre heller were kunde, Serdeellis wore Fogeder, ombudtzmend och alle andre, forschreffne, Her Jens Martensen och hans arffuinger her jmoed at hindres, hindre lade møde pladtze eller udj nogen maade forfangh at giøre eller v-forrette, vnder wor hyl-dist och naade, Gyffuet paa wort Slott Kiøpnehagenn Fredagen nest effter Sanct: Knud Konnings dagh, Aar M. D. xxx.

Wnder wortt Zignett, ^{R^{or}} Her Vincentz
Lunge ritther

Att wij Effter: Pouell Hellisen laugmand udj Bergen Lauridz Hanssen Borgemester, Hans Hanssen Raadmand sammestedt, haffuer grandgiffuelig besichtet offuerlest eet Kongelig Breff, medt helt och vskatt hengendis secret och vnderschr^{tt} lyeden-dis ord effter ord som thenne forschr: wdcopie formelder, det bekiendis wij huer med wores zigneter hervnder trøgt paa dette breff, som er schreffuet udj Bergen den 2 Maij Aar Mdxciij¹

L. S.

L. S.

L. S.

¹ Derpaa folge Stadffestelsesbreve af 4 Novbr. 1639 (N. Rigsregistr. VII S. 617), 23 August 1648, (ibid. IX. S. 68) samt af 2 Decbr. 1667.

Hr. Tyge Krabbe meddeler Fru Anne Rud, hvad han har hørt om Kong Christiern (II) og Keiseren, oversender hende et Brev fra Kong (Frederik I) samt et Paalæg til Ridderskabet om at holde deres Folk færdige om noget paakommer.

Effter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Personalh. Saml. Hr. Henrik Krummedige og Fru Anne Rud. Indk. Br. 1529—33). Brevform; lidet Halvark. udvendig forsejlet m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox.

539. 1 Marts 1531. Helsingborg.

Venlig oc k^e hiilsen altiit forsent met wor herre Kiere frue Anne sønderlige gode wen Som y scriffue mig tiill om tidninge tha hawer ieg for farit at keyszeren hawer tagit op alle thij landz knechte som koning Cresten haude oc fick ieg wor nod^e herres Scriffuelsze y dag at hans node hawer forscreffuit en herre dage at staa wtij Nyborg Søndagen fore sti. Simonis et Iude dag oc er ther eth breff med Som hans nade hawer screffuit ether tiill Wiid ieg icke huor om thet liuder oc hawer ieg nw giuit ethers Swenne loff at fare hiem Sameledes fick ieg wor nod^e herres Scriffuelsze tiill alt Ridderskabiit her wtij landet [eth obne breff¹ at wy skulle holle wor rustening tiill stede nat og dag om noget paa komer Saa frompt wy wille icke sta hans nade tiill rette Kiere fencke thij roder ieg ether atij altiit holle ethers heste oc harniske tiill stede atij faa ther ingen skade fore oc lader menige adelen her wtij landet seg tække atij holle for lidet y viij heste dog hawer ieg suart for ether thet beste ieg kunde kiere fencke gør ieg gierne hues ether lefft er her met ether gud befale(n)des ex Helsingborg onsdagen epter st. Matie dag xxxj

Tiige
Krabbe Ridder

Udskrift: Erliig oc welbiirduge quinde ffue Anne Rudz dotter tiill Monstrupe k^{en} tiilskreffuit

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

(De tilstedeværende Rigsraader?) vurdere efter Begjæring af Sveriges Hofmesters (Hr. *Thure Jønssøns*) Sendebud *Peder Skriver* det samlede *Giske-Gods* i Søndmøre, Romsdal, Helgeland og Hetland, af hvilket Hetlands-godset er Hr. *Thures* eget, og det øvrige bestyres af ham paa Hr. *Alf Knutssøns* (af Tre Roser) Datterdatters (*Gyryld Fadersdatter Sparres*) Vegne. Godset, som Fru *Ingerl Ottesdatter (Rømev)* agter at kjøbe, ansættes til en Værdi af 3 000 Bergergylden, fraregnet *Giske Hovedgaard*.

Efter Afskr. p. Papir¹ fra 16de Aarh. i svenske Rigsarkiv (Handl. af ekon. och jurid. innehåll från 1500-talet. Fragment u. Segl. (Se Dipl. Norv. I No. 1079 og Langes Tidsskr. for Vidensk. og Litter. IV S. 89).

540.

Marts 1531?

Oslo?

— — Sveriges Hoffmestares sendelsödh. Polhar skriffuare *närwardele attoffverlyggia, och för en redligh peningh att setthe Gaska guldz j Sundmøre Rumsdall, Hietlandh och Hettlandh liggiandes epther gamla permansz rigisthers och skiptesbreffs, besegdes liodelse, som för^{te} Per skriffuare för osz framlagde huez thet kundte effther Norges ligh seluenje och lanszens bruk till enerdelighe ege vnt vore. Ta epther tij att för^{te} arligh och vrbodligh quinne ffru Ingerdh Ortesdotther som godzsett aff för^{te} hær Ture Jonszon achtatt att kopa på hær Alf Knuttzons dotter dotter vegner, och gszett j Hattlandh på hansz eigne vegner var rett odel-man, till för^{te} Geska guldz ransakadhe vij graunerlighen offuersage för^{te} breff och riggister effther godz rette renthe och landz skull oc epther vor skæll och godhe *sanduet skatthe vy för^{te} Geska gsz j Sundmøre Rumsdallen Hettlandh som hær Alf Knuttzons dotter dotter till hørde och hær Ture Jonszon j vere mal hafde j Hattlandh som hær Ture Jonszons larff oc² eytht ar till euerdeligh æigho vore sa gott som iij tuszen Bern gollen xii skællingh Danskæ, skællighe regnatt j gollenne month, och iij huiethe en skællingh vnder tagit Gaska huffudh garth melh synom luttom och lundom som aff osz skat² thatt ar. Till ytther mere sanbett hær om setthe vy veluillighen vore insigle nedhan för thetta vort opne breff som skriffuit och giffuit vor ar stedz och dagh som för skriffuit stander.

¹ Med samme Haand som Brevene af 1539 nedenfor. — ² Tilskrevet over Linien.

Ridderne *Tyge Krobe, Albert Rønsberg* og *Axel Brøle* underrette *Fru Anne Rud* om Kong *Christiern-III's* foretaaende Ankomst, hvorfor Kong *Frederik I* paabyder, at hendes Svende med Heste og Harnisker snarest skulle møde ved Helsingborg.

Efter Orig. p. Papir i danske Rig-arkiv. Personalhist. Saml. Hr. Henr. Krummedige og *Fru Anne Rud*. Indk. Br. 1529—33. Brevform: Kwartark med Spor af udvendig Forsegl. m. grønt Vox.

541.

13 Oktbr. 1531.

Helsingborg.

Venliig oc kerliig Hilssen mett wor Herre Kere fruue Anne moy wiide att wy ffynge wor kereste nad^{te} Hierres scryuelse sso

konng Krystenss folck er y søen mett xxiiij suare scybe oc will her jnd y rygett tij beter wy etter po wor kereste nad^{te} H(er)res wegne attij lader suenne strax natt oc dag wspared mode her ffor Helssingborg mett Heste oc Harneske som y ere op screffuett ffor Tager her jngen fforsomelse ffor befale(n)des etter gud ex Helssingborg fredag efter Dyonisij mdxxxj

Tiige Krabbe
Albrett Rau(n)sberg Riddere
Axell Bradde

Udskrift: Erlige oc welbiirdiige quinne ffruue Anne Ruds dotter tiill Monstrop kerliig tiill screuitt.

Hr. *Oluf Rosenkrantz* raader Fru *Anne Rud* til hellere at forblive paa *Valden* end at drage til *Malmø*; Kong *Christiern (II)* ligger færdig med 30 Skibe, men man ved ikke, hvorhen han agter sig.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Pers. hist. Saml. Hr. Henr. Krummedige og Fru Anna Rud. Indk. Breve 1529—33. Brevform; Kvartark m. udvendig Forsegling m. Ringsignet (Skaktavlen) i grønt Vox.

542. 15 Oktbr. 1531. Kjøbenhavn.

Broderlige k^e helssen altid forsend met gud Kiere fadersøster dotter tacker ieg tig gerne for alt gott som thu meg alle tijde beuiist haffuer oc besønderlige for thyn lax thu sender meg huicket ieg alle (tijde) gierne forskylle oc forthienne ville hues i myn magt er som ieg tig plictug er Kiere fadersøster dotter som thu scriffuer oc er begerendes huad heller ieg rader tig attu scal giffue tig indt i *Malmø* eller po *Volden* tha tyckes meg gott oc radeligt were po thyn eghen forbedring attu giffuer tig indt po *Volden* gud forbiudit at thet scal gaa saa hart till attu scal jcke ther were forwaridt saa well som i *Malmø* oc tha kand thu kome nedt oc indt nar [tig¹ [thu² ville dog finge wij koninglige mat^e wor Nad^e herres scriffuelse i affthes saa at ko: *Christiern* er aldeles redhe met xxx skibe huort han hedhen ville thet vedt inghen dog hobbes meg nest gudz help at thet scal inthet haffue po sig her met tig gud almectiste befalendes raadt oc biud alle tyde offuer meg som offuer thyn eghen broder Datum *Kiøpnehaffnn* søndag nest effther sanctj *Dionisij* dag mdxxxj

Oluff
Rosenkrantz ridder

Udskrift: Erlige oc welbirdige qwynne frue Anne Rudz dotter till Volden syn kiere fadersøsterd[ot]ter venligen

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. *Knud Rud* tilskriver sin Søster Fru *Anne*, Hr. Henrik Krummediges Enke, angaaende forskjellige Pengesager m. m. og beretter om Kong *Christiern (II.s)* Afreise fra Nederlandene og Ankomst under *Flekkersø* samt raader hende til at komme til Kjøbenhavn, om det skulde vise sig, at han kommer til Danmark.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Pers. hist. Saml. Hr. Henrik Krummedige og Fru Anne Rud. Indk. Breve 1529—33). Brevform; Halvark, udvendig forsegleet m. Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox. (Tildels trykt i Vedel Simonsens Efterretn. om de danske Ruders Adelslæggt I S. 268).

543.

31 Oktbr. 1531.

Kjøbenhavn.

Broderliig Helsen kerlige tilscre^{uit} met wor herre Kære søster tacker iegh tiig gantzse gerne ffor megett gott thw mig altiit bewiist haffwer hwickett thw skaltt altiit finde mig willig till att forskylle oc fortienne met tiigh hwess i myn mackt ær som ieg dess plictwgh ær Kære søster som thw scriffwer mig till om the pendingh k^{re} ma^t fick vdaff tiigh tha will ieg sende mester Jesper thet breff som thw screffth migh till oc kommer ieg i tale met Cancellær eller met naagen aff scriffwe[rne] ther beffallich haffwer tha will iegh gerne tale ther om som thw troer mig till oc haffwer ieg bwditt thin fogett Anderss Iude till att lade tiig faa thet korn vffortøffw^t till Wollen som thw best hannom [til]l ieg torde icke till forn raade hannom ther till fforthi the sagde att Konningh Christiern laa vnder Flæckerø oc haffwer ieg screffwitt hannom till om naagett paa kommer att thett landgille oc hwad thw haffwer ther mackt paa ligger skwlle komme her ind paa thin gaardt Kære søsther som thw scriffwer hwadt mig tøkis om thenne feyde sa[a] mott thw wide att ieg weedt ingen visse tidinger att scriffwe tiig till andett end i dag otte dage kom Hanss Naadis Høgmectighedtz breff hidt att lydindis att thet bliffwer i morgen iij vger att Konningh Cristiern gick till skiffs oc siden haffwe intid hørdt ther till vden att wii ligge [sz]aa och wente Kære søster ther som hand skwlle komme hiidt [th]et [gwd] fforbiwde tha saa ieg gerne att thw waare her j byen ffor besynderliig sag skyll som ieg icke kand scriffwe tiig

till som ieg [w]ill well giffwe tiig till kände nar gwd w[ill] wii [komme till¹ findiis Kære søster antworde thin dreng migh the vlff skind oc betacker ieg tiig gantzse gerne for thet vlffwe skind oc bæwer thw skenckte migh i hwad maade ieg kand forskyllett hooss tiig ther skaltt thw finde (migh) willig till oc hadde thet icke wæritt for thin scriffwelse oc Æske Billes bøn skyll tha skwlle hand *longe siden haffwe betalett mig the vlffskind oc xx g^e som till bage staar oc ieg hanss *hanss obne besylde breff haffwer paa som ieg sender tiig en Copie vdaff oc hadde thw send mig pendingen nw saa skwlle ieg strax haffwe sænd tiig hanss breff till bage igen met samme bwdt och hadde ieg icke ladett thet for thin skyld oc Æske Bille loffwedt hand loffwede mig paa Korsør att ieg skwlle faaett myn betaling [till gode Rede² tha skwlle ieg haffwe ladt manet hannom ind att [hand² skwlle icke kommet aff landett før hand hadde betalett meg oc giort mig sitt breff fyllist oc sender ieg tiig mitt besylde breff att ieg haffwer annamit samme vlffw[e]skind paa mester Matzsis vegne her met tiig gud befallendis Ra[a]dt oc biwd altiid offwer mig som tig bør screffwett i Køpnehavn alle hilgen afften mdxxxj³

Knud
Rudt Ridder

Udskrift: Erlig oc welbyrdig quinde frw Anne Rudtz datter till Maanstrop sin kære søster wenligen tilscree^{net}

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

³ I et Brev, dat. Kjøbenhavn St. Villads Dag (8 Novbr.) 1531, angaaende ovennævnte Pengesager, skriver Hr. Knud Rud i en Efterskrift følgende:

Jtem kære søster mott thw wide her kom breff fra wor k^{te} na^{ge} Herre i afftess till Raad saa att konning Kristiern løff vd som i morgen ær xiiii dage oc haffwer hand iernstænge[r] oc stiger met siig oc holt thet stille hooss tigh self

Fru *Dorethe Bølle*, Hr. *Knud Ruds*, tilskriver sin Svigerinde Fru *Anna Rud*, Hr. *Henrik Krummediges* Enke, om forskellige Forretningssager og beretter om hendes Dattersønner, *Jørgen* og *Hartvig Bilde*, der for Tiden opholder sig hos dem, samt om hvor de ville sende dem hen, om Kong *Christiern (II)* skulde komme til Landet, eller om han drager andensteds hen.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Pers.hist. Saml. Hr. Henrik Krummedige og Fru Anne Rud. Indk. Breve 1529—33). Brevform; Halvark, udvendig forseglet med Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox.

544.

8 Novbr. 1531.

Kjøbenhavn.

Datterliig hilsen k^e tilscre^{uit} met wor herre Kære Moder ffich ieg thet dwellig oc wrter som i køffte ffor migh Tacker ieg eder ther gantzse gerne oc k^e ffor ederss vmage oc ffor megett gott i mig bewiist haffwe skwlle i altiid ffinde migh welwillig til att forskylle met eder ssaa længe ieg leffwer aff myn fformwge oc thesligiste wære ederss køffmand i hwor i mig behoff haffwe Kære Moder maa i wide att Iørgen och Hartwiig Bille komme hiidt till byen i tiisdagx Anderss Iude ederss fogett fwilde thennom hiidt oc skader thennom inted oc skall thennom icke heller skade met gwdtz hielp for then deell mendiske kand see thennom till gode Oc ær her Knud oc ieg saa raadet ther vdi att wii wille lade thennom bliffwe her fortøffwindis [hoss oss¹ indtill saa længe wii høre hwortt hæn will Will thet gielle ffor alwor att Konning Cristiern kommer hiid tha will ieg sende eder thennom offwer Will gud skille oss well wiid hannom tha will iegh skicke thennom till Roskylle att ederss fogetth skicker hwer till sitt lære igen om eder saa tøkis gott wære oc i saa wille haffwett tha scriffwer mig ederss willie ther om till tha will ieg lige saa gørett som i wille haffwet Kære moder som i scriffwe mig till att ieg skwlle køffwe eder ett sk^{pd} hwmlle till gode thet haffwer ieg giortt oc kunde ieg som gudt icke faa ther bæthre køff paa end xxxij marc skipp^{det} oc ederss tienner Anderss Iude forhørdett alle stade om hwmlle Handth geller meneckt xxxiiij marc her i byen oc gaff ieg Anderss Iude beffaling att skicke hannom en halff læst byg i wære ffor hwmlen hwert p^d for vj marc oc hadde ieg gerne seett att hand hadde kunde faaet en læst the hand wille giffue rede pending strax tha torde hand icke thet gøre met minde end hand hadde ederss beffaling ther paa hwad kornit løffwer mere end hwmlen the pending skall ederss bwd strax faa Kære moder som i scriffwe om thet klæde ieg fick i Roskylle markett att Peyter Gertzen saa maa i wede oc wist forlade eder till att thet wor xij alne och iij marc skulle ieg giffwe hannom ffor alnen saa waare wii fforeente hand oc ieg Thet ær xxxix marc offwer hoffwet thennom antworde ieg ederss scriffwer paa Maanstrwp ieg befryckter mig att ther ær naagett om scriffwer mig thet till ieg wille nødigitt i skwlle haffwe skade for myn skyll Kære moder ieg haffwer itt stoertt

hoff att i komme self hiid offwer oc tale met ederss drenge oc ederss søsken oc migh ederss broder haffwer nu i xv dage ingenstædt kwnde kommitt, en hæst falt met hannom och skeffret hanss been thet bædress nw naagett met hannom thi giffwer ieg eder thet till kænde her met eder gud beffalendes Raader och biwder altiid offwer mig som offwer eders egen datter screffwit i Kiøpnehaffn sancti Wilhadi episcopi dag mdxxxj

Daarethe datter
Bøllier

Udskrift: Erlig oc welbyrdig qwinde frw Anne Rudtz datter till Maagenstrvp sin kære moder wenligen tilscere^{uit}

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. *Holger Ulfstand* beretter Fru *Anne Rud* om Kong *Christiern II.s* Afreise fra Holland med en stor Flaade og en Mængde Tropper; 3 à 4 Skibe er komne til Hr. *Klaus Bildes* Len Baahus og 1 til Onsale i Hr. *Truid Ulfstands* Len, hvor der er plyndret hos Bønderne. Toget, der befrygtedes at gjælde *Bergen*, synes nu sikkert at rettes mod Danmark eller Vester-götland, da Hr. *Ture (Jonsson 3 Roser)* og Bispen af Skara ere ombord paa Kongens Skib.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Pers.hist. Saml. Hr. Henr. Krummedige og Fru Anne Rud. Indk. Br. 1529—33.) Brevform; Halvark m. Spor af uadvendig Forsegling med grønt Vox.

545.

14 Novbr. 1531.

Felberg?

Wenliig kærliig hylszen ettiir altiid ffor ssendh met gud kære ffrw Anne ssyndirlegge gode ven ieg *kal vel tro at *welt hørt have thet er ræt i dag iii vger kong Kristiern sseilde vd aff Holland han(s) flode [var¹ ssa stor han haffwer met (s)eg(?) xij skiffwe [er¹ hieme i Hollan[d¹ ssa haffwer han otte ellir jx ssma skiff boiiert oc iakther ther oppa haffde han xj ffænikker landz knækt dog tro vij vel te ære icke alle ffwlle te ffenikker ssom twm bwrde at være, vare te alle ffwlle ta skwlle thet være vj twssen knæktte ssa moi vide at ten skiffz flode skildz at ten *treee eller ffiærde nat effter at te sseilde vd aff Holland ther fick vii tedinder ffor nogger dagge sseden j jafftenz fick vii her skrivilze bode ffra her Klavz Bille oc ffra min brodher at

ther er trij eller iiii aff te skiff kommen vnder Bahwslæn iet skiff la vnder Onzalle i min brodherz læn thes var twenne reiser bøndher inge i thet skiff te aff thet skiff vare oc i lande i Onzalle te bade bønderne ssidde stelle te ssaiffe te ville inttet tagge fra tom strax bønderne skildes at ssa gik te i alle garde, oc togge hwad te kwffa (o: kunde faa) oc en brende te nogget i Onzalle ssa gik te til skiffz egen

Kære ffrv Anne i mae vide at vii vare ssare frøktaktegge at thet haffde gwillet at Bergen men nw ffor sta vii vel at *efftii tii at te gifwer sseg hiid ssønden fiældz ta geller thet vesselege hiid at Danmark eller at Væssthergylland tii at her Twre oc besspen aff Skare ære sselffwe bode met ingge oppa thet skiff K Kristtiern sselff var oppa her met etter ten alszom *mæktiggesstige gud beffalendes skrevet i Ffölbør tezdagen efftir ste. Mortenz dag 1531

Holger
Vlztan ridder

Udskrift: Ærleg oc velbyrdig kvinne (ffrw Anne) Rwdz datther til Vallen k^e ssendes

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Karl Skriver beretter Fru Anne Rud, Hr. Henrik Krummediges Enke, om Kong Christiern (II.s) 7 Skibe i Marstrands Havn, hvorfra Folk have været i Land og brændt Per Størles Gaard. Knud i Fleninge vil berette yderligere derom og om de Sager, Brevskriveren mener at være beleiet for. Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Pers.hist. Saml. Hr. Henrik Krummedige og Fru Anne Rud. Indk. Breve 1529—33). Brevform; Halvark, udv. forseglet m. Ringsignet (Bomærke m. Bogstaverne K. A.) i grønt Vox. (Trykt i Vedel Simonsens Efterretn. om de danske Ruders Adelslæggt I S. 225 f.).

546. 15 Novbr. 1531. Helsingborg.

Myn ydmydelegh tro Tiennisthe Helsen for szenth met wor Herre, maa y wede kiære ffruue atth ieg anuorde Andhers edhers dreng kongens breff szom y szende meg och haffuer han suar fraa Her Tyge Krabe om alle erende szom y screffue hanum tiill, Kiære fruue maa y wede atth her gaar en kong skatth offuer alth landet szaa [at¹ huor mand skal gifue en marck. Er her enghen andhen Tiende end kong Cristiern met vij hans skiff lige wdy Marstrandhen haffn Och haffuer hans folk warith y land och brenth Per Størles gaar aff, Och kand Knud y

Fleningghe ydher mere wndher wissze edher om alle erende bedher iegh edher kiære ffrue atth szende megh flere peningghe tiill ath købe haffre och høs och øll fare, och haffuer iegh kōp(t) xv t^r øll *syndher jeg kom hyd, och iij² marc^x (tønne¹ och kan han inthet faa *brede køb y Helszenborg eller ther om kreng. Kiære ffrue ffrø(c)tther jeg atth iegh *atth jeg skall være befford for edher for nogher szagh szom Knud kand wndher wissze edher Hwilketh szom icke skall findes myn skyll naar jeg kommer selff tiill stedhe, mæn the szom thet haffue giortt, the skwle full nøde bestaaet, men [the¹ gaa effther meg lighe som the giorde wedh then andher, fferty atth the faa icke løffuit effther theris eghen willie, men welle y thaghe theris snack fore och offuer falle meg dog [er¹ meg onth atth siige neg mod them, men meg hobes tiil gwd ath thet skall inthet ware wre(de)-lict hwad ieg haffuer giørtth, men jeg will giøre szaa szom ieg will staa tiill endhen atth sware fare edher och hwor god mand, och giøre edher godt *redhen skaff for alt samem, men wille y skycke en andhen y myn sted thet saa jeg gerne men dog will jeg gerne være hwor y wille haffue meg, Kiære frvue Her Holgør haffuer xx karlle och begaa the met en t^o øll dag och natt stwndom, men bedher jeg edher gerne atth y skriffue swenen tiill atth the were noget wndher edhers lyelsze, och the icke offuer falle meg, Kiære frvue skall Knud wndher wissze edher all min brøst och sag her met edher gwd befalendes skriffuit Helszenborg onsdaghen nest effther stj. Martins dag anno dominj mdxxxj

Karll skriffuer

Udskrift: Erlegh och welbyrdiig qwine Ffru Anne tiil Møns-
torp kerligenn szendes thet breff

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Kan maaske ogsaa læses: iijj.

Nils Berelssøn beretter Fru *Anne Rud*, Hr. *Henrik Krummediges* Enke, om Forholdene og Hofmændenes Antal paa Valden, hvilket vil være for lidet, om Feide paakommer. *Esge Bilde* er fremkommen, til sine Len ved Lindesnes, og hans Breve fra Brunlag ere oversendte Knud i Fleninge; om Kong *Christiern (II)* haves ingen anden Tidende, end at han skal være i *Oslo*.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Pers.-hist. Saml. Hr. Henr. Krummedige og Fru Anne Rud. Indk. Br. 1529—33). Brevform; Halvark, udvendig forsejlet m. Ringsignet (Vaaben, hvori et Menneskehoved m. Bogst. N. B.) i grønt Vox. (Tildels trykt i Vedel Simonsens Efterretn. om Rudernes Adelslægt I S. 226 f.).

547.

30 Novbr. 1531.

Valden.

Myn ydmigelige plectuge wnderdanig^e troo thienniste altiid redebou mett vor herre moy viide kiere frve szom ij scriiffue meg tell om ederss stoløxen ath jeg skulle slacte them oc gørre them y gott kø(b)mandttzgodtz, ta moy viide atj scriffue icke hellder her kommer fede eller ey, Men fornemmer ieg nogett poo kommer ta vell ieg bruge øxehammeren thet beste ieg kand oc icke ellers vtthen ieg for anderlunde ederss scriiffuelsse ther om etc. Scriffue (y) ocssoo framdellyss om gorsens føde (føre?) Huilckit ieg vell gørre miitt beste bode en poo gordyn oc anderstedttz soo meg hobyss till gudtt att thet skall bliiffue foruarriitt men gor altingeste ij kniuingen ta eder men nogett aff benen oc enthet aff stennen Scriiffue ij om then kyarll szom kom fraa Bergen thaa haffde hand engen anden tyende end ieg scriiff eder tell att Eske var vell framkommen y synne egne len om kriing Lynndesness, Och feck ieg syden nogle breff froo Eske them sende ieg st(r)ax neder tell Knudtt aff Fleninge oc hand skulle førre them frem oc vorre the scriiffne, poo Brunglag Ste. Caliixti dag etc. szoom y scriiffue om Per Saxen oc Niels Lynderop erre her poo gordhen ta moy viide att styndem erre ty poo gordhen oc stynnem anderstedttz etc. scriiffue y osso att ieg skulle giiffue eder telkende huad meg fattes tell gordyn oc om ieg haffde folcknock ta moy viide att the karle y sende meg syst op the motte soo gerne verriitt nedre, for thet gaffn y eller ieg kunn^e haffue aff *then, wtthen att lege øde madtt oc øll, thy att the haffue liitt gatt foedt (førdt?) en part aff *then soo vell som ieg Men ieg vel sye som Eske Bylle sade om Symon v marc suend x marc skade Men vell ieg lade eder vnderstoo huor sterck ieg er ennen porten om her kom nog(e)tt poo fø(r)st Per Bagy Niels Venelboo Per scriiffuere oc jeg, Niels Lynderop eller Per Saxen vel ieg icke regne, ty te viille soo gerne verre vtthe om terres berryng som andestedttz szoom y kunne selluff bedre formerke en ieg kand scriiffue oc haffuer ieg tagett en vng karll tel meg oc er thet en keck oc fultrøstiig, bude tertz (ø: budez tertz?) meg heller viille ieg x gode hoffmændt en xxx som inthet gadtt haffde set y slygtt leg Alt her er poo gordyn mynne en x hoffmænd ta er her forliitt serlestes y fede kunne y oc selluff vnderstoytt Her er icke mange ther kand enthen skiude mett skerpetiner

eller mett hager vtthen vy iiij eller v: ther som nogiitt paa kommer, well jeg oc bede meg gud tehelp poo ytt att her var icke skut ett skud enthen mett hager eller mett skerpetiner syden the vorde rensyt y huicken thet haffuer fœrdtt for eder hand lœy meg poo [som¹ en skalck nar ieg kommer tell eder kand thet beuiises att ieg haffuer spylth ett skud vell ieg stoo eder tell rette ther for som meg bœr att gœrre bade poo en dell oc anden etc. Som y scriiffue om Anne Olufdotters broilup ta vell Niels nu biide tell efter jull men sade hand soo komme y icke op her for enden ta viille hand sye meg tell en viij eller xiiij dage tell forne engen annen suard feck ieg aff hanum, kom her fraa Roskylle xxxiiij^{ter} ru oc xl^{ter} byg, Kerre frve moy viide att her (er) stor armodtt y blant tyeneren for ollend suyndtt thy en part haffue icke ett hor giiffuer mett (o: meg) ederss viilly tell kende om the skulle giiffue ollen su(i)nd eller ey eller ett flesk om y ville vnne(?) them ther poo, Er her engen tyende om kong Crestern en hand skall verre y Osloo Her mett eder gud befallendes Scriffuet pa Vallyn Ste. Andree dage Arr etc. Mdxxxj

Niels Berelssen

Udskrift: Erlyg oc velbyrdug quinne frv Anne Rudttz datter tell Vallyn k^{un} thette breff

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Johan Kruckow til Sœdem (i Sogn) meddelet Hr. *Esge Bilde*, at han stadig har ventet paa den bebudede Indkaldelse til Rigsraadsmœde, men da han nu hœrer, at Kong *Christiern II* er indfalden sœndenfelds i Norge, og at en Del af hans Tilhængere ville komme over Fjeldet, forespœrger han, om hvad der i den Anledning bœr gœres; sin Sœn *Jon* anbefalet han til Hr. *Esges Velvillie*.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Dan. Kongers Hist. fasc. 12 b. B.). Brevform; Halvark, udv. forsegl. m. Vaabensegl (Ringsignet) i gront Vox.

548.

2 Februar 1532.

Sudrem.

Wenlig kierlig Hielsennd altiit fforszenndt mett wor Herre Kære Her Eske synnderlige gode wen tacker jeg ether kerlig^{en} oc gerne for allt gott szom y meg ok myne altid giort oc bevist haffue wil jeg thet gerne mett ether forskylle met hves

y myn magth oc fformvghe er, Kære Her Eske, szom jeg ffor-
 stáádh vtij ethers tilbydelsse y vinterss atj vdj beffallingh [hade¹
 noghen merkelighe érinde oc huerff at handle páá wor keriste
 nadigste Herris vegna Konningh Ffrederikz met menighe Norgis
 Rigens ráád ok meg hves erindh oc handel hanss nade oc Righet
 anrørandis var nar the gode Herrer seg sáá forsamle kwnne
 men hwilkit jeg daglig forvacthet oc forvent haffver men nv
 nyless haffver jeg sport oc hørt at ,k, Kristiarn haffver seg nw
 her vdj riget inført sunnenfielss oc sáá for tidende at et tal folk
 skal kome her nider aff fiellet aff k K anhengere at jeg ey ved
 hvat stvnd eller tid jeg bliffver vdááffer fallen aff righenss ffi-
 der thij forvnder meg at y inthet ville giffve til kenne her om
 at jeg oc flere gode men mátte vide hvor som wij kwnne vare
 oc beuisse oss ssom gode ok tro men borde at gøre wor keriste
 nadigste herre om y páá hanss nadis vegne haffve meg eller
 them vdj nogher mádhe behoff men hvess erinde som y ville meg
 tilbivde páá wor nadigste herris vegne skvle y meg ther vdj altiid
 veluillelig befinne effther myn formáá oc maect som en god [oc
 tro¹ man bør at gøre, tacker jeg ether kerlighen for ether gode
 bvd hwilkit jeg gerne ville fyllest haffve gyort men tiden beløp
 seg all ffor kort oc snarlig, om Jon myn son lader jeg intil
 gvdh oc ether at y honom ville besørghe effther etherz gode be-
 haff jeg vil thet kerlighen met ether altid fforskylle Kære Her
 Eske gører her vdj som myn gode ok store tro er til ether vdj
 alle mááde oc biudher meg til j gen om alle erinde hvess szom
 etherz vilie er at jeg kan rette meg effther Her medt ether then
 evighe gud befalandis met alle etherz venner ladher myn Hvs-
 trv met flere gode venner sie eder ok etherz kære Hvstrv mange
 ,m, gode netter Aff Sødrem Anno dominj mdxxxij^o purificacionis
 Marie

Johan Krwkháw

Udskrift: Erlig oc welbyu(r)digh man oc Streng hiddere Her
 Eske Bille Høffzman páá Bergenhuss syn synderlig gode wen
 kerlighenn

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Esge Bilde, der har modtaget *Johan Kruckows* Brev med hans Svoger *Hans Bagge*, har meddelt dets Indhold til Biskop *Olaf* af Bergen og Hr. *Vincent's Lunge*, hvilket ogsaa skal blive Kong *Frederik* berettet; han tilraader ham i Anledning af Kong *Christiern II's* Indfald i Riget med sine Venner *Thronð Benkestok*, *Hans Bagge* og *Jon Teiste* at komme til Bergen og hjælpe med Raad og Daad til Rigets Bedste. Kong *Frederik*, der har mange Skibe og har faaet Landsknegte og Ryttere fra Sverige og Hansestæderne, vil vistnok snart sende Hjælp til Norge. Det er først nylig, at Brevskriveren har erfaret Erkebispens Frafald.

Efter samtid. Kopi p. Papir i danske Rigsarkiv (Dän. Kongers Hist. fasc. 12. b. B.). Brevform; Helark med Joh. Kruckows Brev (ovenfor No. 548) indlagt. Esge Bildes Skrivers Haand.

549. 8 Februar 1532. Bergenhus.

Wennlig kierlig hiillsenn alltiidt tillforunn sennndt mett wor herre: Kiere Johann Kruckow sønderlige gode wenn Tacker ieg ether høigeligenn oc gerne for thenne ethers erlige schriffuellse troscab oc gode tilbudt som i mig nw paa høigborne førstis Konning Frederichs wor Kieriste Nadige herris weigne mett thenne ethers swager Hans Bagge tillschreffuit oc tilbuditt haffue huilkenn ethers Christelige mening oc erlige tilbudt ieg haffuer tilkennende giffuett the gode herrer werduge fader mett gudt her Oluff bischop wtj Bergenn oc erlig oc welbiurdig mandt oc Streng Riddere her Wincentius Lunge for huilkenn wj alle sampligenn ether høigeligenn oc betacke oc wille wy thett paa hans Nadis wegne igienn mett ether forskylle huor som i oss behoff kunde haffue: Wille wy oc framdelis thett forfurdre jndtill Konnglige Maiestatt Konning Frederich wor Kieriste Nadige herre att thenne ethers thro thienneste schall bliffue wglembt Kiere Jahann som i schriffue mig till beclaugenndis oc befrøctenndis icke att wiide huilkenn dag som i schulle offuerfalldne bliffue aff Konning Christiernns anhangere som røcthett ther gaar att wenthendis ether offuer fields etc. Ther fore syuniss aff forschreffne myn herre bispenn Her Wincentius Lunge oc meg Raadeligst oc best wære Att i mett ethers wenner besønderligenn Trundt Benchestoch: Hanns Bagge oc Jonn Teyste paa ethers eigett gode behaug giiffue ether indt till oss raadendis oc hielpendis huess K: Maiestatt forschreffne Konning Frederich wor kieriste Nadige herre thette Riige oc oss alle kannnd komme till nøtthe trøst oc biistanndt i alle maade: wille wj alle samptligenn oc huer besønnderligenn tilhielpe aff wor ytterste macht

oc formue ether att fordeige oc beskiotte oc beskierme saa langt som oss liiff oc hiilbrede recker Attj sculle nest gudts hiellp ingenn nødt haffue: Oc thør i ingenn tuiffuell haffue att thett jw bliffuer gott oc Konglige Maiestatt worder oss tilhielp kommenn Thi ieg haffuer forfarett i sandningenn oc weedt for wisse [tiidende¹ Att wor kieriste Nådige herre Konning Frederich haffuer thenne dag reede liggenn dis: L Schiib wndtagenn huess Landtsknecthe oc reiszetøg som hans Nade haffuer foitth aff Suerige oc stæderne oc ere till euentyr thenne dag wdløbne Oc raader ieg ether attj haffue ith gott opseende paa ether mett wacht oc anditt att j icke bliffue forraskett enthenn paa reisen eller før i affdrage Kiere Jahann som i oc schriffue forundren dis att ieg icke tillformn haffuer ether thenne leilighetht tilkennde giiffuett Tha giiffuer ieg ether kierligenn tilkiennde att ieg icke wiste før viij dage siidenn for wisse At erchepe. i Trondem wor fra fallenn Konglige Maiestatt Konning Frederich oc riigett oc indtill Konning Christiernn endt dog ieg thett icke throitt hagde huilkett mig forhaabis att han thenne dag forthrott haffuer att han saa wden alld skiell orsage oc attuorsell haffuer fra fallenn synn retthe herre oc Konning etc. Kiere Jahann, wti huess maade ieg kandt wære ether oc ethers till willge oc beste schulle j alltiidtt befinnde mig welluillig oc redeboenn till Ether her mett gudt befallendis Giører well oc siiger ethers kiere hustru mange gode netther oc myn willige thieneste Oc Lader Sophia hillse ether oc ethers kiere husfrue mett mange gode netther Schreffuitt paa Bergenhuss torsdagen nest Dorothee wirginis dag mdxxxij

Eske

Bille.

Udskrift: Erlig och welburdig mandt Jahan Krwckow till Sodrem syn sonderlig gode wenn kierligen etc.

Bagpaa: Swar paa Jahann Krwckowss breeff etc.

¹ Fra [igjen overstrøget.

Esge Bilde beretter Kong *Frederik I*, at Erkebiskop *Olaf*, tiltrods for sine gode *Løfter*, har sluttet sig til Kong *Christiern II.s* Parti og har begivet sig til ham i Oslo, hvorfor han tilraader at bevirke et Forbud fra Lübeck til Kjøbmændene paa Bryggen i Bergen mod at drive Handel med Erkebispens. Han oversender et Brev fra Kong *Christiern* til Erkebispens og et Brev fra *Johan Kruckow*, der viser, at han og de andre Adelsmænd i Sogn forblive Kong *Frederik* tro, samt anmoder om at erholde en Del Landsknegte til Slottet.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Dan. Kongers Hist. fasc. 12. b. B.).
Brevform; Helark m. Levning af nødvendig Forsegling med grønt Vox.
Esge Bildes Skrivers Haand.

550.

9 Februar 1532.

Bergenhus.

Mynn ydmyge wnderdanlig willige oc plectuge thro thieniste ether nadis kong^e M^t altiitd tiilforunn sendt mett wor herre Kieriste nad^e herre werdis ether nadis kong^e Mat. att wille wiide att siidenn Albrett v: Gieiskier war affarenn mett hues breffue, ærinde oc leilighetther som ieg ether nade mett hanum tiil-screffuit haffde: kom hiit hiem twende aff myne som ieg haffde leigdt oc wdschickith att schulle følge oc indføre en myn thie nere tiill Trondem mett breffue [oc¹ att forhøre ther om alle leiglihetther etc. och bleff han th(e)r igen beliggindis thij han bleff ther saar oc ilde huggenn och haffde for^{ne} twende som hiem komme engenn breff eller beskiedt fraa Erchebispenn i noger mode Menn saugde the fore meg att han war ther affdragenn giiffuendiis seg tiill Oslo tiill konning Christiernn oc att han lader indtinge lenene ther nordt konning Christiernn tiilhande Och besønderligenn att han haffwer indtagit her Vincencis oc Her Niels Lyckis lenn huilchett ieg ther aff forstoith haffuer att han er frafallen ether nadis kong^e Mat. riigit oc indtiill thess obenbarenn fiende for^{ne}: k: C: Och nogit tiilforunn løb her oc slige løsze tiidinger huilche ieg icke dierffuitz ether nade tiill att schriffue helst forthij ieg haffde thett icke troith att han saa wcristeligen oc werligenn wden ald skiell orsage oc watwordith schulde hafft oc schickit seg emoedt ether nadis K: M: effter slige kierlig schriffuelsze oc erbedinge som han meg paa ether nadis wegne altiitd tiilbudit haffuer oc ther som thett i noger mode wore wdj myn macht att ieg kunde thett weidergiøre schulde ether nade spørge meg weluillig oc wforsømmelig ther tiill

Kierste nadt herre efter thy an for^{de} Erndtberg wif
 Trudien saa wille all skil^{de} mig te att wille o endit
 alle skilffue og skilffue som han mig paa ether side
 wagne kildit thil alle haffuer og frafallen ether side o indtil
 for^{de} konning Christiern Tyde mig rindige were att ether
 nade tilskilffue thorum aff Lyde att the framlede alle ind
 the then menige kildemand her paa byggen og att ether nade
 og the lige tilskilffue o wille her paa byggen att the og
 haffue ether byge o wille handill ether kildemand met for^{de}
 endit her wif ether indt i nager nade Och beder her ether nade
 ydmygeligenn og gierne att ether nade well wolle att wille mig
 ether nade alle breff indtil att hullede n rindig ether ad-
 denn henn som helst thet were kan it som nage her indt alle
 willede som for^{de} endit her p thil nager well haffue forfart
 till ether nade og kunden skilffue indt att thet han haffue
 mett att fare

Kierste nadt herre efter for^{de} then leilighett som nu be-
 giiffuer mig om for^{de} endit her sender her ether nade nu thet
 breff som konning Christiern haffde hann tilskilffue hullede
 ieg for nager orsage skilffue nu sende ieg screff ether till
 behold hess mig og sende ether nade en copie ther aff wif
 hullede for^{de} breff ether nade kan it thet ythermere forfar-
 huadt sandingenn er endit ieg nu skilffue kan it Sender her
 ether nade endit ith breff som Jahann Krwekow wdf Sagde
 mig tilskilffue haffuer mett swar ther wpgaa som ieg hann
 igenn paa ether nadis wegne tilskilffue haffuer wdf hullede
 for^{de} hans breff ether nade kan it ythermere forfare og wder-
 staae hans erlige thro thieniste og Christelig erbelinge som han
 mig nu paa ether nadis wegne tilbudit haffuer Oc haffde han
 wdskickit syn swager Hans Bagge Laugmandt paa Stegit paa
 alles theris wegne som er Jahann Krwekow: Hans Bagge: Tronit
 Benckestoch og Jonn Teiste etc.

Kierste nadt herre screff ieg ether nade og tiill mett for^{de}
 Albrett huordedis att thesse ether nadis Lantzknecte ere tiill
 sindz icke att wille bliffue her lenger endit indtiill posche nest
 kommendis Sagenn er thett att ieg icke well giiffue thenum
 monitz soldt Thij att renthen icke formaar att holde thenum
 tiill aars loonn endit siige tiill monitz soldt Thij beder ieg ether
 nade ydmygeligenn og gierne att ether nade well tiilteneke hiid

igenn att lade forskicke thett folch som ether nade oc meg paa ether nadis wegne her gaffnlige oc nyttelige kunde were Oc er her icke thett folch fengeligt som ieg thør sette then loffue tiill oc ther som feidenn icke aff sloiss att ether nade tha wilde hiidt lade forskicke l knechte oc ther som feidenn aff sloiss tha haffwer ieg noch wdj xxx knechte Thesligist att ether nade well werdis att wnde meg ether nadis obne breeff mett fuldt macht att ther som i framtidenn feidenn motte aff sloiss eller nogle aff samme knechte som hiidt kommendis worde icke ære meg nøttige eller gaffnlige paa ether nadis wegne att ieg aff thenum tiilbage igenn tiill ether nade maa forsende en rode nar eller huor mange meg tyckis best were Kieriste nad^e herre Thør ether nade ingenn tuiffuell haffue att ether nade scall bliffue forsømmith i nogenn mode saa langt som i myn forstandt oc macht er Oc hues ytthermere tiidinger ieg wdj framtidenn forfare kandt well ieg strax giiffue ether nade thenum screfftligenn tiilkiende Her mett ether nadis kongl^e Mats. liiff Siell Statt oc ald løcsalig regementhe then aldmectigeste gudt beffalindis tiill ewig tiidt Schreffuit paa Bergenhus Fredagenn fore fastelaugenn aar etc. Mdxxxij

Ether Nadis kong^e Mats.

Tro thienere

Eske Bille

Udskrift: Høigborenn Første och mectug herre Her Freidriich mett guds nade Danmarchs Vendis oc Gottis konning vdwald konning tiill Norge: Hertug i Slesuich Holstenn etc. Greffue wdj Oldenburg oc Delmenhorst myn kieriste nad^e herre ydmygeligen

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Stavanger-Lagmanden *Nils Klaussøn* beretter *Esge Bilde*, Hovedsmand paa Bergenhus, efter Meddelelse af Erik Ugerups Kapellan om Kong *Christiern II's* Ophold i Oslo, hvor de søndenfjeldske Herrer have gaaet ham tilhaande med Undtagelse af Hr. *Mogens Gyldenstjerne* og *Michel Blik*, der have sluttet en Dagthingning til Midfaste (10 Marts), samt *Erik Ugerup*, der er draget hemmelig bort. Kong *Christiern* har sendt 3 000 Mand til Vestergötland under Befaling af Hr. *Thure Jenssøn (Tre Roser)* og Hr. *Gude Galde*. Ifølge et Brev til Biskop (Hoskuld) skal *Jørgen (Hanssøn)* Skriver være paa Veien til Stavanger med 200 Mand for at indtage Lenene. *Gude paa Valen* havde lovet at være hos *Esge Bilde* senest 7 Januar med Sølv og Penge, men har ifølge dennes Brev altsaa ikke indfundet sig.

Efter Orig p. Papir i danske Rigsarkiv (Breve t. dan. Adels Hist. fasc. 7 p. 2. No. 146, Bilde). Brevform; Halvark, udv. forsegl. m. Bomærkesegl i grønt Vox.

551. 14 Februar 1532. Stavanger.

Minn ødmigelligh troff tjeneste ether tiill villj Kere Eskj Bille moy vide att here er kommenn en prest som vor hoss Erick Vgerop heder Her Lauris han vor y Danmark met breff for Erick och szegh han szagde for megh att Her Tyge Krabe ligher rede medt vij^c Reszeneer och meghen almoge er reest och haffuer bezoret szegh tiill hobe Och szagde han for megh atth koningh Kristhen liggher y Opsloo medt ietth tall folck Och alle szønderlanss here haffuer hangoeth szaaneer szom her Monss Gøllennsterne och Meckell Bleck och thy haffver hangoett opaa en daffting om thy foer icky vnszettningh inden medt faste ta skulle thy hangaa och Erick Vgerop kom heen szaa inghen viste huorth Jtem veder kere Eskill Bille atth iag saa ietth breff som vor skreffuen bispem tiill att Iørenn scriffwer skulle vere paa veghen hiidt att tage lenenn indt medt ij^c folck och er venteniss medt thet snarest Jtem vider kere Esky Bille koningh Kristhen skulle haffue szent iij^m folck tiill Vesthergilland Her Tury Ienssen och her Gude Galle ere høffuitzmend fore folketh Jtem kere Eske Bille iag formerker y ether scriffuelsze att Gude y Vale haffuer ickj veretth hoss ether then tiidt breffuith wor screffuith ta maay vide atth han loffuith megh bode medt hand och mund atth han y teedt aller szenest skulle vere hoss ether then søndagh effther Hellig tre konningher dagh och loffuith han megh ij^c mark y sølfwer och rede peninge och ville sielf fore them tiill ether och screff iegh ether tiill medt hannom ther om och mange andre dele och haffuer iegh mertth paa ether scriffuelse adj haffuer huerkenn fott peninghen eller breffuen effther thy y røre thet intiidt y ether scriffuelsze kere Eske moy vide att alle thy breff szom y finge then Tisken fore iuuell thennom fic han tennom y boieren v nødder tiill ickj mere paa thenne tiidt men kann Rasmuss vnder visze ether om alting hure tiill goer Her medt ether gudt befallindis och ether kere fru fru Sophia och etherss kere barn Henrick Bille och Iomfru Aplonia screffuith y Staffvangher sancte Valentinj dagh anno dominij 1532

Niellss Clausen
Ether gode venn

Udskrift: Erlig och velbirdig mand Eskj Bille høffuitzmand paa Berrien huss kerliigh szendis thette breff

Hr. Vincents Lunge beretter Kong *Frøderik I* om den nuværende Tilstand i Norge, hvor Rigsraadet og Almuen søndenfjelds samt Erkebispem af Throndhjem, der har været i Oslo, med hele den nordenfjeldske Almue er gaaet Kong *Christiern II* tilhaande. En Del af dennes Folk have paa Jæderen fanget og adspredt de af Biskop *Olaf* og *Esge Bilde* udsendte Karle og thinge nu med Almuen omkring *Stavanger*, hvis Biskop (Hoskuld) Hr. Vincents ikke anser paalidelig, hvilket derimod er Tilfældet med Biskop *Olaf*. Til Bergen ventes snart *Jørgen (Hanssøn) Skrivens* Folk søndenfra og Erkebispens nordenfra; selv vil Brevskriveren befæste sig paa et Sted ikke langt fra Bergen.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Dan. Kongers Hist. fasc. 12. b. B.).
Brevform; Helark udvendig forsegllet med Vaabensegl i grønt Vox.

552. 16 Februar 1532. Lungegaard.

Mind ydmig vnderdanig plictig tro thieneste ethers nadis Konglige Maiestat altit tilffornn met vor herre, Høigboren furste kieriste nadige herre haffwer ieg twenne gange skreffwit ethers nade til, hurledis seg ald lelighet her i riget begiffwit haffwer forhobendis ethers nade sliig myne skriffwelse vel ere til hande komne Dog for eth twiffwelsmoll skyld var thette myne formere skriffwelsers mening och indehold, at ieg varnide ether nadis K. Maiestat hurledis alt rigssz(e)ns rod syndenfels met samt then menige almwwfwe vare ethe(r)s nadis konglige høig^{het} frafalne och høigboren furste kong Kristiern tilhande Sammeledis erchebispem aff Trwndhiem som var i Opslo met menige almwe indtil Stadd nordenfels och var thet aleneste erchebispens bedriff och forrederlig forhandling och inghen andhens i then lantzænde Tha verdis ethers nade ville viide ath nw vdi dag otte dage kom her xiiij eller xiiij vgesyøs fran Bergen ind po eth land Iegeren kallet ved en lx eller lxxx aff høigboren furstis kong Kristierns folch och sloe greffwe och fangede ved en xx karle aff bispens her aff Bergen och mind frendis her Eskes thienere som vdsende vore po ethers nadis och rigssz(e)ns beste och xij eller xv aff thenom vndkomme Vdi dag tyngte forschreffne kong Kristierns folch vdi Stawanger met thend almwwfwe ther omkring boendis och bispem ther sammestetz gør

thenom inghen modstand mend er som meg siwnes thenom behielpelig och bestandig til thet beste, Jørgen Skriffwere er wiiselligen po vegen hiid met eeth eller tw skyff och som meg siwnes po handlingen, snarligen for dørren forwenthendis nar som han hand veed, hwad som erchebisen po vegen lyer som hanom her met ij kraweler møde skald Høigboren furstis kong Kristierns och Iørgens forskreffne vancher her flux allesteds mend ieg haffwer end nw inghen skriffwelse tess beyr vndffanget, hwad mening ther vnder skiwler er letteligen at begriffwe. Syndenfels haffwer menige almwfwe alrede vdgiort en scwar gengerdt met sampt en landhielp, hwer mand j lod sølf eller och xx 3, bisper prelater canicher prester och kyrcher haffwer vdgifwit alt thet sølf the otthee køffstederne haffwer gifwit vij eller viij skatte. Erchebisen po hind siide Stad tinger och sliig skatte vd Nw kommer Iørgen Skriffwere po then andhen siide met lige sliig befaling, Thenne gode herre bispen aff Bergen skycker seg imod ethers nadis Konglige Maiestats befalingsmand och riiget som en erlig trofast och vprictig prelate bode met ord gerninger rod trøst och bestand i ald tilbørlighet, Hues hielp och fortrøstning som ieg haffwer kwennid giordt ether nadis befalingsmand po ethers nadis vegne haffwer ieg effter machten velwelligen och gerne giort, Nw trenger fyenderne til bode synden och norden aff soo ieg her iche lenger secherlige at forbye Thii vil ieg tage meg en foye oortt ind iche langt heden effter bispens och mind frendis samtycche then besørgendis och befesthendis i sliig manering ath eth ringe andfald meg inthet beskade kand, midelertid trøsteligen meg til ethers nadis furstelig gode vndsetning och forløsning forhobendis, Mind tro loffwe tjeneste och hwlskaffs och mandskaffs eed och plicth vil ieg holle effter mind yderste machth och formwe ethers nadis kongelige maiestat vfforkrencheligh Oc nar som noger machth hid ind i riget aff ethers nade vdsendt kommendis vorder vil ieg findis ther hoss met liiff halss och ald velfart som thet seg bør vdi alle erlige vprictige och tilbørlige mode Jeg er vdi gansk och vtwiwelafttig forhøffning at ieg en gang før aarid bliffwer endt moe met vere po ethers nadis kongelige høigt^z vegne athielpe at straffwe the som ethers nade soo vredeligen och forrederligen vden ald relig orsage varning twang och hwldskaffs och mandskaffs vpskriffwelse frafallen ere Thette var alt erchebispens grwnd och mening then tid hand

soo vredeligen ij aar siiden met roff och tach offwerfalt mind hœstrwes moder och meg met sampt ethers nadis sloett och leend nordenfels etc., mend siiden kong Kristierns skyff po thend tid forgyngē tha ginge beggis therris andslag tilbage och siiden hand haffde stort g(e)høre och ald thend gystelige standtz methold tha motthe ieg po thend tid inthet stoo til troendis Endog ieg vel vyste hand met mind hœstrwes moder och meg hans forrederlige andslag och forhandling beskiwlde vilde Ethers nadis k[on]glike hœig^{tz} liiff statt och gode christelige regimente gu[d] alleruoldigste befalendis Datum po Lungergordt furste fredag faste Anno domini mdxxxij met mind eighen handt.

E. N. K. M:

vndertanig tro thienere

Vincenssz

Lunge

Udskrift: Hœig^{te} hœgborne furste och herre her Ffrederich met gutz nade Danmarchs, Vendis och Gottis kong vdwalt kong til Norige hartwg i Sleswig Holstein Stormaren och Ditmersken greffue i Oldenborg och Delmenhorst sind kieriste nadige herre thiensligen.

Biskop *Olaf af Bergen, Esge Bilde og Vincents Lunge* underrette Biskop (*Hoskuld*) af Stavanger om, at de 11 Februar have modtaget Kong *Christierns* og det søndenfjeldske Rigsraads Skrivelse om at gaa ham tilhaande, som det er skeet søndenfjelds, hvilket de have afslaaet, og anmode nu Biskop *Hoskuld* om med sit Signets Vedhængelse at slutte sig til dem i denne Sag.

Efter Kopi p. Papir med *Esge Bildes* Skrivers Haand i danske Rigsarkiv (Dan. Kongers Hist. fasc. 12 b. B.). Brevform; Halvark uden Segl.

553.

17 Februar 1532.

Bergen.

Sincera fraterna et amicabile salutatione jn Christo premissa Kiere herre broder wille i wiide att fastelaffuentt søndag finnge wj hœigborne førstis konning *Christierns* oc Riigenss raadts synden fiellfts breff oc scriffuellse wtj huilke scriffuellse the ere begerendis oc fulldkommelige raadendis att wj sculle gaa hannom tilhanden som the menige Rigeness Raadt oc allmue søndenfiellfts giortt haffue tuertt emodt alle theris ordt oc beseglde breff huil-

kett wj jntiiddt wppaa tuiffle ey lönntt worder effther forskyllenn: huor faare haffue wj endrectelige schreffuitt thennom till alles wore fuldkomelige alluorlige mening Att wj wille wouge liif hallss gots Arff och eye for wor Kieriste Nadigste herre høigborne fførste konning Frederich som wj hanss Nade loffuitt oc suoret haffue oc ther offuer hanss Nade oss ther fuldkommelige tillthror Oc Sende wi ether en Copie beszegldt aff thett breff som wj tillschreffuitt haffue Raadett sōnden fielldts paa alld wor alluorlige mening oc anslag: oc the fremdelis then høigborne første konning C: wnderuisze: bedendis ether oc fuldkommeligen wi jntiiddt paa tuiffle attj ther faare oc saa willtrække ether Signete thett mett oss samtycke oc wille strax verdist wfortøffuitt mett thenne wor breffdragere giiffue *off fuldkommelige oc fastelige till kiende met ethers breff oc schriftuelse huad troscab mandscab oc biistaandt szom i wor Nadigste herre K: M^t K: Fre: giøre wille oc oss paa hanss Nadis oc menige Riigenss indbyggere giøre wille Huilkett wor nadigste herre K: M^t met ether wden alldt tuiffi forskyllendis worder oc jndenn stackett tiiddt hiellp oc hugsuale sendendis worder: oc wj aldtiiddt wenligen forskylle oc beuiisze wille huor wj kunde effther alld wor macht oc formue. Reuerende [pater¹ p: v: Statum domino commendantes Ex Bergis Anno Mdxxxij Sabbato ante quadragesimam:

Olaus e: g: Episcopus Bergensis

Eske Bille

a Commiss. Regis

Wincentius Lunge

Bagpaa: Copie aff thett som wij sandrecteligen tiilschreffue Bispenn wdj Staffanger etc.

¹ Fra [igjen overstroget.

Hr. Vincents Lunge takker Hr. Esge Bilde og hans Frue for, hvad de have sendt ham og hans Hustru, og udtaler sin Forbitrelse over Erkebispens Handlemaade mod Kongen og mod ham selv og hans Slægt, som han ikke vil lade gaa uhævnnet hen. Han beder Esge lade dem, der have forlæst hans Jagt, atter begive sig ombord og forsøge at tage Giske tilbage, hvor Besætningen ikke er saa stor, som Bønderne angive.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Saml. t. Dan. Adels Hist. fasc. 7 p. 2 No. 159). Brevform; Halvark m. Spor af udvendig Forsegling m. grønt Voks (Jfr. Dipl. Norv. IX No. 693—94 og Paludan-Müller, Grevens Feide II s. 27.

554.

25 Februar 1532.

Helle.

Venligh och kerligh hellssen altiidt tillfornne sendt met vor herre Kere Her Eske frende och besinderlige godhe vend betaccher iegh ether kerligen gerne for etthers godhe tillskriffuellsse tyender rodh och sendingher vdi hwalspec oc vind som i met sampt mynd kere frenche ffrw Sophie megh och mynd høstrw nw tilhondhe skycchett [haffwe¹ och sendt haffwe hwilchet vij bodhe sampteligen kerligen och gerne forskyllde ville Som i røre vdi etthers schriffuellsse om mith folch norden aff kommett etc. Thaa maa i wiide ath iegh for verligh forhandlinggis skyld mod kong^e ma^t rigett och oss alle saa och for manngffoldige offwerlasth roff tagh skade fortriid och hoffmodh megh met sampt myne venner vdhen aldt religh forwarinngh vederffaritt szaa gandske och aldellis forbyttrett och forstyertt er oppo then erchebisp at skulle iegh enn forfføre hwer [en² [then¹ karll iegh haffwer om hallssz tha skall iegh medt gwdtz hielp haffwe nogher hwsualellsse ighen Var thet megh vwitherligit at folchet haffde giffuit sikh frann jachten och thet icche lettheligen tro kwnde etc. Er ther noger som framdelis vill sind eighen were bethee ladhe icche giffuendis sikh till jachten ighen er iegh kerligen begerendis i met tilbørlighen straff ville vere mynd ffogitt behielpeligen Thi iegh giffwer megh ingelunde tilffriis før enn the met hwer andre manglitt haffue etc. Macthen er icche saa stoer paa Gyske mod thennom szom orenne gaar aff i viide vell hwad forstand bønnen haffue enn hoff folch ath forslaa Ved iegh inthet synderligitt att skriffwe ether till paa thenne tiidh Giører vell oc syer etthers kiere hwstrwff mange twsind gode netther paa mynd høstrws oc myne vegne oc vor kierligh tienisthe vdhi hwess mode iegh kand vere ether till vilige och velgefald vill iegh altiidt veluilligh tilbeffindis Beffalendis etther gwdd Datum po Helle then xxv dagh februarij Anno domini Mdxxxij.

Vincenss

Lwnnge

Udskrift: Erligh velbyrdugh mand och Strenghe Ridder Her Eske Bille Høffuismand paa Bergh(e)nhuss sind kiere Ffrende kommendis

¹ Fra [igjen overstroget. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. Vincents Lunge underretter Hr. Esge Bilde om, at Oluf Alfsson, som de og Biskop Olaf af Bergen sendte til Oslo, Aftenen forud er vendt tilbage, hvorfor han nu sender ham til Bergen, for at han kan give dem alle Omstændigheder tilkjende. Den tykke Hr. Laurits anser han for en mistænkelig Person, da hans og Oluf Alfssøns Ord ikke stemme overens; og han derhos tidligere har forraadt Fru Inger Ottesdatters Sager til Erkebispen.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Saml. t. dan. Adels Hist. fasc. 7 p. 2. No. 162). Brevform; Halvark, udv. forsegl. m. Vaaben i grønt Vox.
(Se foregaaende No. og Dipl. Norv. IX No. 693—94).

555.

4 Marts 1532.

Helle.

Wenlig k[er]lig h[il]ssen mett hues ieg gott formoer altit til ffo[rnn] sendt met wor herre Kere frende och besunderligen gode vennd Effther som ether vell fortencer ath vij alle tresamptligen noget tiid siiden forleenn afferdigede mind thiene: Oluff Allssen til Opsloo met nogre vore verff och befallinger etc. Tha moe i viide ath hand hiid til meg ighenkom vdi iaffthas sylde vndskyllendis fast synd reiissis langmodighet Thii sender ieg hannou nw til ether met befalling ether met sampt thesi gode herre biispen ald beleilighed och tyender clarligen at ffrostoe lade Nar meg nogett bwdscaff eller tyende sunden eller norden aff meg ydermere tilkommendis vorder vill ieg ether the vffortøffwelige *deelfafftigt gøre Thend bwgede her Lawris my trygger ieg for en ewentyrere och speyere effter thii at forscreeff Oluff Alssens och hans ordt iche folgis att, mv vell skee hand haffwer skalchhett mett at ffare orsagen, then tiid hand thiente mind hostrwes moder haffwendis vdstande met erchebispen Tha skreeff hand erchebispen til alde mind moders andslaag och beleilighed etc. iche haffwer hand heller skyllss erligen och tilborigen met thend gode qwinne Fformercher ieg aff ethers ighen skriffwelse att ther inghen besunderligen maect sunden aff formoendis er vil ieg meg effter ethers gode raad snarligen ighen til byen føye Sier mind fenche frue Sophie mange twsind gode netther po mind hostrwes och myne wegne Beffalendis ether gnd och altiit kerligen görendis hues ether samptligen leeftt er. Datum po Helle mondagen post oculi anno etc. mdxxxij.

Vincenssz
Lunge ridder

Udskrift: Erlig velbyrdig mand och strenge ridder her Eske Bylle Høffwismand po Bergenhws sind kere frende och besynderlige vennd.

Biskop *Hoskuld* af Stavanger forklarer Biskop *Olaf* af Bergen, Hr. *Eage Bilde* og Hr. *Vincent's Lunge*, at han ikke kan stille de omskrevne 30 Karle, da Hr. *Mogens Gyldenstjerne* har berøvet ham hans Len *Midsyssel*, skjönt han altid rigtig har betalt sin Afgift, selv da Kong Christiern II.s Skibe berøvede ham sin Indtægt. Erkebispens Tilhænger fralægger han sig at være undtagen i geistlige Forhold; han ønsker kun at sidde stille ved sin Domkirke under den herskende Sygdom og haarde Tid.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7 a. No. 24).

Brevform; Halvark, udvendig forseget med Ringsignet. Egenhændigt.

(Jfr. Dipl. Norv. XIII No. 586).

556.

[10 Mai 1532?]

Stavanger.

Salutem p. kære herre som i nw om xxx karle flere eller ferre vtgøre met kost oc werge oc tyth tilførne oss saa tilscreffwet haffwe om slige verdscyldhe tienest eder bewise meen aff hwad leen eller forleningh wy scule eder then plyctelige gøre rore i intet om Deen føgghen forleningh som wy i befaling hade vithe wel sumlege hwre folk var wtsent then oss med almoghen i Mydsislen fraan ath tynge som tet fek ekki framgongh Togh ter aff her Mons Gillesterne eith moth oss oc wart folk offuerfallendis veldelige same leen oss fran takendis vthen vaar nadige herris noghen befalingh efter k. m. breffz ludelse den tydh wy sculle haffwe døm i forleningh vare her wnder landet Peter Hyl. skipper Clemet oc flere slige toge oc formynskede oss fran jamvel var eghen arlige intecth som aff kongelige forleningh Dogh haffue wy afgypthen aff same leen offuer oc ekki mynne til k. m. framskikketh som ten danne- mand Niels Clauussen her lagman breff ter oppa seet haffwer Ther offuer haffwe vy giort k. m. efter waar fatike formoghen vaar vnderdanlige lydelse som en bisp capellan bør gore syn herre oc k. Saa mane vy ekki fattis nokot paa ware syde wthen kerlig oc wenskab skipthe medh edher herdome Ekke heller kunne wy menes (en sydremere scriffues) wære erchiebisp's an- hengener, i dysse mathe ath wy gøre hans verdugiste nadh vaar verdscyldhe ødmycth oc sømmelighe lydelse som oss bør gore

var erchiebisp Jtem som wy tilførne screffuet haffwe saa bedevy oc kerlige begære ath wy matte stille sidhe hoos vaar domkirke ty her odis fast aff plagen oc hard tydh som her factieth folk haffuer thy moge wy medh inghen deel oc ikke heller the gode karle oss tiene paa doch(?) atter(?) legge waar domkirke oc gordh saa i ødhe oss saa alene paa fegebenken i ghen ath setthe føget folk haffue wy effter thenne døde. oc aff thet forredery som somglige oss giorde i Køpenhaffn, fforwudre oss oc storlige ath i gode herre haffwe ikke fanget anten breff eller bodh aff waar naduge herre oc scal ware troligeth ath hans nade er vitherliget hwat Norgis inbyggere nw vidfaris her medh eders alles herscab gudi befalendis raptim ex Stauangria *incrastina ascencionis dominj anno currente

D. p.

Episcopus Stauangrensis
Oscoldus

Udskrift: Reuerendo jn Christo patri et domino Domino Olauo dei gratia episcopo Bergensi necnon strennuis militibus dominis Esgero Bille et Vincencio Lunge Bergis triumphatibus.

Biskop *Hoskuld* af Stavanger besvarer et Brev fra Hr. *Esge Bilde*, der har anmodet ham om at komme til Herredagen, med Forsikringer om sin og Kapitlets Troskab mod Kong *Frederik I* men undskylder sig for personlig at møde, da han i sin sygelige Tilstand nødig vil vise sig for saa mange høie Herrer.

Efter Orig. p. Papir i dan. Rigsarkiv (Saml. t. dan. Adels Hist. fasc. 7 p. 2, No. 197). Halvark m. bagpaa trykt Segl i rødt Vox.

557.

4 April 1533.

Stavanger.

Salutem plurimam Kare herre som eder strengheydh scriffwer oss til i bland andre stykker stonder deer saa Oc kan welske ath the kunne komme ter vdinden ath forhanle. som then helige kirke, ethers oc stictens beste oc bystondh ikke saa gerne wile vide som wy etc. Kare her Eske gøret for gudz scyldh verdis vyle ikke teth saa forsta ath wy aff nokoth hogmod eller offuerdade edher erlighe herre i nager mathe wilie foracethe Men oss gud saa helpe wy holle eder for vore beste herscab oc gode nabo. wthen den store mystrynggh wy forneme oss abrotelige

ware hos eder i kommen den fortryter oss mesth Ther torff inghen twile oppa ath al den wnderdaning som oss bør gore vaar eyghen rette herre oc forste konningh Fredric Then vile wy bewise med hans nadis eygeth breff [oss¹ giort haffwe oc frandelis met al waar flyth oc macth med hielp (syelff til krefde) eller naar ther paa eskis lathe fynne oss som oss bør welwilligh i alle mathe kerlighe bedendis atj wilde bort legge i thenne helie tydh oc tilkommendis aal awndh haat oc yldwille Vy wylie tet med eder efter vaar fatike mact gerne fortiene oc med al odmyeth forscylde gud tet kende vy blygis mykit for vaar krankheyth presentere oss magle erlighe herre Meen huat i til oss scriptelighe biwde vile vy gøre oc sware til efter wart odmyke samwiske oc fatike macth Her med eder oc al eders vardnad gud befalendis bedendis gerne fore gudz sculd ati ville verdis til at varkunne eder offuer dette fatike klerkerj oc menighe almoghe ath the matte bliffue met brødh oc rolygheyth vnder deth erlighe rycthe som eder herredom her til dagx haffuer hafth som gud late lenge stonde oc tryffwis Ex Stauangria ipso die Ambrosij Mdxxtercio

D. g.

Episcopus Stauan-
grensis Oscoldus

Udskrift: Nobili viro Equitique aurato domino Esgero serenissimj dominj regis nostrj in Bergerhus Castellano Vigilantissimo

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Det danske Rigsraad tilskriver *Esge Bilde* angaaende hans Ønske at opgive *Bergerhus* Slot, som han dog anmodes om at beholde indtil den paatænkte Herredag ved St. Hansdag 1534, da der skal blive truffet Aftale herom; endvidere omtales *Kongevalget, Lübeckernes Privilegier* og Erstatning til *Stig Bagge* for lidt Skade.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I, fasc. 7. a, No. 26).
Brevform; Helark med 19 Rigsraaders Segl.¹

558. 18 Juni 1533. Kjøbenhavn.

Consiliarij regni Dacię iam pridem Hafnię congregatj.

Salutem cum syncerissima nostra dilectione Kierre Esky sønderlig gode wenn som i nu schriffue oc tilkiende giffue hwor-

ledes i forfarret haffue at then alsommectigtæ gud haffuer nw kaldet tiill syn naade aff thennæ werdenn høgbornæ førstæ konning Ffrederich alles wor herre oc konning, hwes siell met alle christnæ siellæ, gud alsommectigste will werdes seg naadeligenn wdoffwer at forbarne, Huilckenn etther breff oc schriffuelsze wii alle Danmarckis riigis raad her nw forsamblede, Sammeledes then Jnstruction oc myndelig befallingh som i haffdhe giffwet oc befallet these breffwissere etther tiennere, Sty Baggy, Michell wan Brwnsberg met theriis stolbrøddree athaffwe oc forhandle hoss kon: Mat. oc oss, wii annamedt oc oss tiilhandhe kom herre wdj these daghe i Kiøpnehaffnn, oc thennom grandzet offwerwegget, oc well wdj alle maade tilsammen forstandet haffue, tackendes etther kierligenn oc gernæ forre samme etther wellwillige oc kierlige schriffuelsze, troffaste meniing oc godhe raad huilcket wii alle gernæ oc kierligen met etther forskyldewillæ hwor wii kwnde, Kierre Esky som i tilkiende giffue ath effther then leylichtet seg begiffuer paa etthers wegnæ her wdj Danmarck, at i ther forre engenllunde lengger kwnde ther for tøffwe wden etthers storre brosth oc skadhæ Begerindis ther forre at wii wilde saadan etthers orsaghe ansee oc betencke, atfor skicke oc besørghe samme Slott Bergenhwes met en andenn godt oc troff mand som ther tiill nythelig oc bestandig kwnde werre etc. Tha tacke wii etther kierligenn oc gernæ, forre etthers trooff flyttiig oc weluillig tiennistæ i her tiill wor nadige herre, oss alle och Danmarckis raadt oc riige giordt haffue, huilcket wii gernæ bekiende och forskyldewillæ, Dog paa thet at altingest (nesth gudz hielp) maa oc kand thees beddree tiill begge riigers Danmarckis oc Norgis oc thees indbyggers wellfardt besthe oc bestand komme, haffue wii nw forschreffuit tiill verdugste werdwege feddre, herrer Riddere oc godhe mend Norges riiges raadt en almyndig herredag atwillæ besøghe her wdj Kiøpnehaffnn sanctj Hans baptiste dag her effther eth aar først kommendes. Tha thee gode herrer met oss om samme Slott oc Slotzloghe, *tilsliige(s)t om andree merckeligæ oc at skilligge handell och ærindhe tilsammen komme at raadslaa tractere och beslutthe som well alsomstørst macht begge riigghe paa liggendes erre Villæ wii tha gernæ om samme Slott oc Slotzlogs forwandling werre for tenckt, huilcket wii icke nu paa thenne tiidt saa koort forwandle kwnde for merckelig arsagher skildt Thij betthe wii etther alle

kierligenn och gernæ at i forre saadannæ och andree flere merckeligge orsagher skildt, willæ wellgierre och her effther som tilfornn, bliffue haffwe oc beholde samme Slotth och Slotz log wdj saadan form oc maade som i then anammet haffwe trooligenn for^{ne} riigens indbyggers gaffn oc bestand wdj alle maade ramme oc wiide, huilcket oss inthet paa twiffler tiill saa lengge for^{ne} herredag forsliidenn bliffuer oc begghe rigernes raadt tillsammans komme, Och at i oc paa samme tiidt personlig forbenfft dag besøghe willæ, Och hwor i teess emellom etthers eget werffwe tiill Danmarck regsendes wordhe, tilstædhe oc see wii gernæ Dog saa at i tillfornn besørge oc troffligen forwarre Slottet oc Slotzlagenn som macht paa liggendes er, och som forschreffuit stander thet willæ wii oc gernæ och k^{enn} forskylde etc. Som i oc røra wdj etthers Jnstruction at effther konung Oluffs oc Norges logh, formaade i wisseligen ath Norges riges raadt met thet førstæ atwille forsamledes, om kaaring oc andree riigens ærindhe at raadslaaees, hwor paa wii etther kierligen giffue atbetencke, at forre thet forbu(n)dt, breff och besegling som giordt och gangenn er emellom thesse twennæ riiger Danmarck oc Norge, lydendis nar nogen konungh døer oc affganger tha bøer och schullæ begge riigers raadt tillsammans atkomme och handle thale och beslutthe om kaaring och wdwellenze hwem thee tiill riiget samtycke willæ som samme recessze ytther mere inddeholder och wdtwiser etc. Wii formercke oc wdj etthers schriffuelsze en puncth om thee Lybeskes priuilegier lydendis, paa huilckenn wii giffue etther for swar at ther som thee forre oss kommendis worde, ther om noget atforhandle, schullæ thee dog ther paa engenn anden beskeet fange en altinges ther met schall bliffue wppe standendes, tiill saa lengge gud will i sellffuer ther om met thennom tiill swarss kommendes worder, Men etthers leenn i haffue her wdj Danmarcke schullæ holdes etther tiill gode, oc willæ wii gernæ ther wdindenn ramme etthers besthe, at ther met schall och stillæ bliffue standendes, etther wforfoeth tiill saa lengge i wdj riiget komme, oc tha ther om ytther mere met oss forhandle som wii haffue ytther mere alle ærindhe myndeligenn befallet thesse breffuissere atgiffwe etther tilkiende end wii nu schriffue etc.

Wii haffue oc forfarret, kierre Esky, at thenne breffwissere etther tiennere Sty Baggj haffuer lengge oc troffligen som en

erligh karll tient riiget, oc ther wdtloffner fangget stoor skadhe. som maa well skee etther well witterligt er, Thij betthe wii etther gernæ at i willæ wederlegge hannom igien met pendinge oc anden diell, hwes i haffue hoss etther paa kronens wegnæ saa at han kan haffwe hielp wdaff, for hans tiennestæ, at skadenn icke schulde hengge formøget tiill hannom, oc ther wdindenn ramme hans besthe, thet willæ wii och kierligenn forskyldhe wdj huilcke maade wii kwnde werre etther tiill willig oc k^t atramme och wiide ethers gaffn och besthe willæ wii thet altiidt gernæ giorre Jn Christo valete ex Haffnea feria 4ta infra octavas corporis Christj anno domini mdxxxiiij nostris sub signetis.

Udskrift: Erliig och welburdig mand Esky Bilde Høftzmand tiill Bergenhwes wor sønderlig gode wenn kierligen tilschreffuith

¹ Seglene i 2 Rader, 9 geistl. røde: Munck, Krumpen, Bilde (O. B.), Friis, Bilde (T. B.), Rønnow, Gyldenstjerne, Tornekranz, Prior af Antvorskov. 10 grønne: Mogens Gøye, Tyge Krabbe, H. Bilde, Belle, Bilde, Krumpen, Bilde (K. B.), H. Ulfstand, A. Brahe, O. Lunge.

Borgermester og Raad i Lødøse bevidne, at *Hans Fynbo, Nils Pederssons* Foged paa Dal, i Nærværelse af *Sofren Kyll*, Hovedsmand paa Elfsborg, fremførte 3 Vidner, der forklarede, at dengang Hr. *Henrik Krummedige* og *Ebbe Munck* annammede *Elfsborg*, da opbrød de mod sit udgivne Brev *Nils Klausson (Sparres)* og Fru *Margretes* Fødebur og borttogte Indholdet.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Begge Segl mangle.

559.

11 August 1533.

Lødøse.

Alle godhe mæn som thette breff hænder fføre ath komme bekænnes wy æffter skreffne bārgemæster ok råd h j Lødhesze ath då vy rådstue hālle mādaghēn næst æffther sanctæ Larens dagh anno dominj m^d xxx iij y ærlegh ok vælbyrdeghe mans nærøerelsse Søffrin Kyll høffuessman ppåā Ælsbārgh j blandt andre mærckeleghe ærende kom ffram Hans Ffynboo Nylss Perssāns ffoghett åppå Dall met dæsse æffter sscreffne vyttne Som ære ærlegh ok vælbyrdegh man Agxell Ppasse Truelss Arffuedhson ok then æffter screffne quennæ Jngærd Jøns Skānyngs sson var ffatteburs hvstru pāā Elsbā(r)gh then tydh her Hændreck Krommedyck ok Æbbe Munck anamdhe Ælsbārgh ppåā konyng Hānsz vægne ath de hade gefnedh vtt syne breff sāā ath her Nyls Klausson ok ffru Margrette ffattebure skulle stāā vrørdh

ssom yther mere deres besseglde breff om vttuysser ok thet håltt ecke læ(n)gher jn tyl dhes ath the komme påå slåtthet dåå slaghe de åpp ffør^{no} ffattebure ok vtth thoghe huadh del ssom dher jnne vore Thes tyll vyssæ ock yther mere bættre ffør varrelse ath dæsse godhe mæn ssom ffør benæmdh ære *ssuare påå boken ath så y ssanynggh ær ssåå bedhe vy ærlegh ok vælbyrdegh man Søffren Kyll om hans jnssegle vytterleghe hængendes fføre nedhen thetta vårtt oppne breff met vårtt eghedh stads jnsseghell etc. ssom skreffueth ær år ok dagh ssom fføre ståår.

Bagpaa: vetnes breff ad Krvmmedek eke hålt set bref som han gaff vt ffør Ælssborgh slot

Rigsraaderne Biskop *Olaf* af Bergen og Hr. *Vincentz Lunge*, Høvedsmand paa Vardøhus, meddele Biskop *Amund af Færø* og Lagmanden *Anders Guttormssøn* samt menige Almue sammesteds, at den i Bod i Romsdalen c. 8 Septbr. efter Kong *Frederiks* Død afholdte Herredag har besluttet, at *Færøerne* herefter skal henlægges under Bergenhus og Befalingsmanden sammesteds Hr. *Esge Bilde*, til hvem alle Afgifter skulle erlægges, og ikke til de to Hamborgerkjøbmand *Jacob Wullenweber* og *Thomas Köpping*, der en Tidlang have havt Forvaltningen uden Samtykke af Rigsraadet og til Landets og Handelens Skade.

Efter Orig. p. Papir i danske Bigsarkiv (Norge, Afd. I, fasc. 7. a, No. 22).
Helark, Patent m. 2 paatrykte større Segl.

560.

10 April 1534.

Bergen.

Wy efftherschreffne Oluff met gwdtz naade Biscop y Berghen och Vincencius Lwnge Ritther och høffwitzmandh tyll Vordewss aff Norigis riigis raadh Hellsse etther verdige met gwdt fadher her Amwndh met gwdtz naade Biscop y Fferrøø erligh och fornumstigh mandh Andhers Gwtormssen lagmandh met menige almwe ther sammestedt boendis och besidhendis kerlige met gwddh och her Sancte Oluff konningh vidher kerre venner atth effther hoigmectigste høigborne fwrstis och herris her Ffredrichs met gwds nade Danmarchs Vendis och Gottis koningh vdwaldh kongh tiill Norige Hartwgh i Slesswigh Hollsthenn Stormarnn och Dythmerskenn Greffwe y Olldhenborgh och Dellmenhorsth alles vor keriste och nadigste herre och kongs dødth och affaldh hwes siell gwdd forbarne ewindeligh Tha stoed ther enn allmyndeligh herredagh vdj Bodh i Rwmssdall nordher her

y riigeth om vor frwe dagh siernere vdhy hwilchen mange Norigis riigis och thess ølandes orther och lyddemods merchelige erende leylighedher och stoer macth paa ligghendis sager offwerweyde betractede och forhandlede bleffwe och y blanth andre mange om Noriges krones ølandh och thess menige indbyggers nytthe bestand oc gaffn Fferrøer hwilchet som nw vdj nogre aar vdhen Noriges riiges raadtz raadh vilge och samtycche haffde veretth vnder nogre kiøffme(n)dh aff Hamborgen Jacop Vulleweffwere och Thommes Køppyngh, kallede, som alldrigh nogre thiidh haffwe andsøgth førdreth eller begert nogett samtycche aff Noriges riiges raadh ther paa, ey heller thet begeredes oc førdrendes skulde och ey end nw heldher ther vppaa nogeth riigssens raadtz samtycche paa bekomme skulle Thy atth thet er vell høgeliggen beffrycthendes att ther som the Hamborgere finge sligtth eth Noriges krones ølandh vdj noget langsomme besydelse ath the vell met tidhenn schulde biwde till ath heffde landeth vnder segh och vndan Noriges krone som thet aff hendhøss och arilld thiidh vnderliggeth haffuer och end nw vnderligghendes och tiilhørendes er vdaff hwilchet twest twedrecth skade, forderffue, kriigh, vbestandh och riigeth mercheligh affdrecth føes och vpwoxe kwnde vdj mange maade Thesligest andseendis ath the vare som i samme landh Fferrø falde pleye alltiid aff gammell arilld thiidh atth føris selies och forhandlis her i Bergen Noriges riiges indbyggere och besyndherligen then menige søffarinde mandh som Nordlandene bruger och saa thessligesth Noriges krones borgere her i stadhenn met sampt Køffmendene vdhi thette Tyske cwntor besydendes till vpholldh proffiith och beste, ey kwnne heller slig vare hedher aff vell vdhen theris som for^{ne} staa store brysth och skade ombere Tha kerre venner for slig forbeneffnde leylighedtz och saghers skyldh och andre flere som nw icche vdtrycches eller forclares tha haffwe verdiste verdige fædre her Erchebisp, bisp, prelather, riddhere och riddhermendzmenndh Noriges riiges raadh alle endrectheligen affsaght for^{ne} Hamborgeske køffmendh for^{ne} landh Fferrø met alth thess kongelige renthe herlighett handell och vandell och aff then fwldmacth the haffwe vdj fraffalldtz vor retthe herres och kongs paa Noriges krones vegne ighenn loffuidt, tilsagth, bewillgeth, samtycth, beffaleth, bebreffwidth och beseylletth Erligh velbyrdigh mand och Strengere riddere her Eke

Bylle høffuitzmandh thyll Berghenhws for^{no} landh met aldh synd kongelige renthe och rettigheth, ther met etther alle paa Noriges krones vegne vdj verige forswar och beffallningh att haffue ther fore vii etther alle gwnsteligen och kerligen tryggelighenn och troligen bede, fwldkommeligen raade och paa Noriges krones vegne strengelighen och alwerligen biwde atj ingenlwnde effther thenne dagh sware eller noger etthers renthe affgift skat eller hwadsomhellsth andhen kongelige herligheth eller rettighet vdgiffue for^{no} Hamborgeske køffmendh menn beholde thenn i landeth hoss etther aff oss paa Noriges krones vegne beslaghenn och qwersath indtyll saa lenghe y ytthermere fange Noriges riiges raadtz aluerlige breff och schriffuelse hwad som i etther fwldkommeligen effther retthe skwlle och ther som for^{no} Jacop Vulleweffuere Thommes Køppyngh eller noghenn andhen aff Stædherne midler tiidh ther till landeth kommendes werde tha forbiwde vii etther fwldkommeligen och alwerligen thennom noghen renthe viss eller vwiss att giffue y noger honde maade saa framth i icche ville trenges till dwbbelth skatt etth aar vdatgiffue skwllendes, och findes sidhen for Noriges krones vtro vhorssamme och genstridige vlydige vndhersotthe hwilchet gw forbiwde och oss ingenlwnde forhobes vdj noger hande maade Her vider atth retthe etther effther fuldkommeligen verendes alle om etth raadh bestandeligen om noger etther her vdoffer høde, trenge, eller trwe vilde thyll hwilchet vii paa Noriges krones vegne etther som gode thro villige vndhersotthe bør ath giøre, ganske och aldelis till betro och fuldkommeligen oss tiill forlade Beffalendes etther gwddh alsswoldigeste ewindeligen datum y Berghenn fredagen i poske vege Anno domini mdxxxiiij vndher vore jndzeylle etc.

Erkebiskop *Olaf* af Trondhjem takker Hr. *Esge Bilde* for modtaget Brev og Gave og sender med *Anders Skriver* de begjærede 6 Breve til Almuen i hans Len angaaende *Restantscer*; han vil med det første begive sig paa Veien til *Bergen* og udbeder sig de nyeste *Tidender* fra Tydskland og Danmark samt anholder om gennem Hr. *Esges Broder*, Biskop *Aage Bilde*, at erholde en Forsikring af de danske Rigsraader, der ikke have undertegnet det ham tilsendte *Leide* i Anledning af hans Reise til Danmark.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I, fasc. 7. a, No. 23).
Brevform; Helark, udvendig forsejlet med Ringsignet. Intet egenhændigt.

561. 20 April 1534. Throndhjem.

Olanus dei gratia archiepiscopus Nidrosiensis et apostolicæ
sedis legatus

Premissa amicabile salutatione cum promptissimo gratificandi affectu kere her Eske besinderligen gode ween tacke wi eder ffor all stoor ære och digd som i oss och wore altiidt giort haffwe, och besinderligen ffor eder skenck och venlig tilscriffwelse som i oss nw tilhande skicket mett eder tienere hulket wi ganske gierne, mett eder fforskyldte wille,

Kere her Eske effter eders scriffwelse och beger haffwe wi antwordit Andres scriffwere eder tienere sex wor obne besigde breff thiiil almugen som besithendis ær i the leen som i vi beffaldingen haffwe paa Norgis kronis wegne, fforhoppis oss fuldkommeligen ath eder tienere och vmbodzmend, skulle thiiil gode reide ffangendis worde, hues restantz som paa fferdom kan war i samme leen, och wille wi mett gudz hielp, mett thett snarrest som wi tilforn scriffwit haffwe giffwe oss paa wegen thiiil Bergen, bedendis kerligen atti wille scriffwe oss thiiil mett thett allerførste huad god thiden i haffwe aff Tiislandt eller Danmarch ffongit siden i oss sendnist tilscreffwe, och besynderlig om thett herremøthe som stood i Hamborgen,

Kere her Eske giffwe wi eder och kerligen tilkiendne, att wi haffwe offwer sett och granneligen beskott the xxiiij indzigell och signett som hange ffor then leigde som werdugiste werduge strenge riddere, och gode mend, Danmarchz rigis raadt Norgis rigis raadt besigt haffwe och fformercke wi att her Mogns Gæ, her Oluff Nilson, Erich Erichson, och mange fleire aff Danmarchz raadt ffornemnde leigde icke besigt haffwe Tii ær wor kerlige bøn thiiil eder ati wille fforarbeide thett hoss werdugiste ffadher bisp Aage eder kere her brodher att hans nåde wilde ffii oss och menige Norgis raadt ein fforwaringh aff ffor^æ her Mogens och andre ffor end wi nidt komme thiill Danmarch, i fforsta wor meiningh well, och fforhoppis oss ati well mett then beste lempe fforfordre wor wilgie och beger.

Kere her Eske i hues mathe wi ighen kundne ware eder thiiil wilgie och kerlighet skulle i altiidt ffindne oss ganske welwilligen och redeboen, bedendis eder ati wille begrosse eder kere hustrv mett mange godenetter paa wore vegne, beffallendis eder

her mett then alsmeectugiste gud och her Sanct Oluff konung,
 Scriffwit i Trøndem feria secunda nest effther dominicam miseri-
 cordias Anno Mdxxxiiij Nostro sub signeto

Udskrift: Erlig welbiirdug mand och strenge ridder her Eske
 Bille høffwitzman paa Bergenhuss wor besinderlig gode wen.

Hr. *Nils Lykke* takker Hr. *Esge Bilde*, fordi han har heftet en Styr-
 mand, han ønsker at faa i sin Magt, beretter, at Lübeckerne have brand-
 skattet *Marstrand*, samt at Erkebispnen handler i Hertug *Christians* Inter-
 esse og forbereder sig til at reise til den berammede Herredag.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I, fasc. 7. a No. 21).
 Helark med udvendig Forsegling med Vaabensegl (Ringsignet).
 Intet egenhændigt.

562. 22 April 1534. Throndhjem.

Wenlig kerlig helssen altiindh forescreffuett metth wor herre
 kerre her Eske besynderlig godhe ween tacker jeg etther gantz
 kerligen och gerne fore ald sere och gott som I meg bewist och
 gyordt haffuer besynderligen myne tyenere altiidhe metth gun-
 stig willie och fordring och then styremand som I lode straffe
 och vdi borgen och forplychtelse behæctede sza hand meg til-
 hande komme skulle hwilkett jeg will altiindh gantz gerne ker-
 ligen forskulle och fortyene, kere her Eske wedt jegh her aff thenne
 landzænde ingen synderlige thyende atth forschriffue etther
 till, wdten the som her erchebisp aff Trundhem meg tilkende
 giiffuetth och sagtt haffuer, etther thes all leylichet tilschriffue
 wille, ij gaar sende hans naadhe meg och budh, att haffue fan-
 gett thyende offuer fyyelletth, sza the Lybske skulle wære kom-
 men ind fore *Marstrand*, metth et stortt anttaell aff skib och
 jachtter, och forschreffne *Marstrand* brandskatthett, kere her Eske
 kand jeg och ij ingen matthe formercke andett end foreschreffne her
 erchebisp forhandler bestyller, alle hans nades serende och til-
 reder seg strax metth thet furste efftther korsmesse, atth wille
 giiffue seg pa reysen och till then rigis dag atth drage, som be-
 slutt er, gudh giiffue same rigis dag och oss pa alle siidher salig,
 lycklig, och wellffarende, ij all cristlig bestand, framgang atth
 faa, kere her Eske ij alle the matthe jeg kand ware etther till
 wilie och kerlig tyeneste, metth hwes gott som y myn formw er,

will jeg altiðh welwillig tilbemyndes, bedhendes gants kerligen i wille hellse frw Sophye, myn kere suster, etther kere børn, och myn suster Karyne metth mange tusind godhe netther på myne wegne Her metth etther till syell, liiff, och all wellffartt thea alsswoldugiste gudh befallendis, ex Trundhem then xxij dag vdj Aprylj maanetth Anno etc. m: d: xxxiiij

Nils
Luckee Rytther

Udskrift: Erlig welbyrdig mand och streng Riitther her Eake Bylle høffuidzmand på Bergenhuss mijn besynderlig gode wæ kerligen senndenndis

De danske Rigsraader *Mogens Gøye, Oluf Rosenkrantz og Erik Banner* sæ tykke og stadfæste det *Leidebrev*, som det danske Rigsraad har udgivet paa sidste Herredag i Odense for det norske Rigsraad til at besøge Herredagen i Kjøbenhavn ved St. Hanstid i indeværende Aar, idet de ikke wæ tilstede, da Leidet udstedtes.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I. fasc. 7. a No. 25). Halvark, Patent med 3 paatrykte Vaabensegl (Ringsigneter).

563.

26 Mai 1534.

Skanderborg.

Wij efftherschiffne Magnus Gøie Danmarckis Riigis Hoffmesther och høffuitzmandt paa Kallundborge oc Schanderborge Oluff Roszenkrantzis høgborne furstes hertug Hansses etc. hoffmesther och høffuitzmandt Riddere oc Erik Bannere høffuitzmandt paa Kallø Giøre witttherlligt at nw vdj nesthe forgangnæ almyndiige herredag som stoedt vdj Otthensze vdtgaffue werdiige federe Biscopper, Erlliige welburdiige mendt oc Streng Riddere Danmarckis Riigis raadt wore kiere medtbrøder vnder theris jndzeglæ och Signetther, werdiige fedre Streng Riddere oc welburdiige mendt Norge(s) Riiges Raadt en secker oc frii leide, trygge seckere oc frii paa theris personer folcke thiennerer skiib oc goetz at neddher drage reigse fraa Norge tiill Danmarck then almyndiige herredagh vdj Kiøbenhaffn atbesøige nw Sancth Hans dag metsommer først tilkommendes stande skall, oc frii secker felliige oc vbehyndritt at opreigse igien som samme leide wiider lydher oc vdtwiiszet, Tha

effther thii at wij for^{ne}, paa then thiid vdi nogle *worere merkelige erænde forhindritt wore, oc ey tillstede nerwerendis hoss wore, saadan leide at forseigle, haffue wy nw then fuldbyrdt och samtøckt oc mett thette worth obne breff samme leide samtycke stadtfeste oc henne widt alle hennes ordt oc artikelle fwlbyrde at alle for^{ne} gode herrer Norgiss riigis raadt forre oss, wore, oc for alle som for wor skyldt giøre oc lade wille mwge secker oc frij, forre bemellthe herredag besøige, oc opreigsze igien, wbehyndritt mett folck skib goedtzs oc thienner, Tiill windisbyrdt haffue wy ladett trycke wore jndzeigle nedhen fore thette worth obne breff szom giiffuett er paa Schanderborge Tredie pingx dagh Aar etc. 1534 vnder wores signæter.

Almuen af *Arnedals* Skibrede beklager sig for «Danmarks og Norges Rigsraad» over, at Borgerne i *Tønsberg* ville formene dem det hidtil brugte Havnekjøb (af Tømmer).

Indtaget i Orig. p. Papir af 29 August 1613 i norske Rigsarkiv (Cancelliarlivet, Kjøbstæder. *Tønsberg*). Jfr. m. en samtidig Afskr. bl. Arkivets yngre Dipl. (fra Statholderarkivet). (Se Brev No. 38 ovenfor og No. 565 nedenfor).

564. 28 Mai 1534. Arnedals Skibrede.

Dernest en Supplication aff menige Almuge i Arnedals schibrede, till menige Danmarckis och Norgis Rigis Raad, Huorudj de beklager dennom icke at kunde miste den haffne Kiøb, som de till des brugt haffuer for Borgernis brug schyldt aff *Tønsberg* som allene¹ ere 8. mendt dennom det formeener, Och er same Supplicatz daterit Arnedals schibrede Torszdagen nest for *Dominicam Trinitatis Anno 1534*.

¹ Afskriften: eniste.

Sex Lagrettemænd af *Brunlalen*, *Raabygge* Skibrede og *Slagen* Skibrede bevidne, at de aldrig have hørt andet, end at *Melsom* Havn har været et frit *Ladested* for alle, Indlændinge eller Udlændinge.

Indtaget i Orig. p. Papir af 29 August 1613 i norske Rigsarkiv (Cancelliarlivet, Kjøbstæder. *Tønsberg*). Jfr. m. en samtidig Afskr. bl. Arkivets yngre Dipl. (fra Statholderarkivet). (Se Breve ovenfor No. 38 og 564).

565. 31 Mai 1534. Arnedals Skibrede.

Sammeledis et breff aff tuende Laugrettis Mennd, i *Brunlaugleen*, och tuende Laugrettis mend i *Raabygde* schibrede, saa och tuende Laugrettis mend i *Slauge* schibrede, vd-

giffuit at di aldrig andet haffuer hørt eller spurt end Melsom haffuen liggendis i Arnedals schibrede haffuer werit een fri haggem for alle at lade Jndlendische eller¹ Vdlendische, ligeruis som andersteds vnder landet sedwonligt och werit haffuer, aff forðum tid, Och ei heller haffuer nogenn tidt aff deris forfedre hørt, Datum Arnedals schibrede, Dominica Trinitatis Anno Dominij 1534. Och siunis disze prob. och for^{ne} Supplication at haffue werit forseiglet, mens wogset war derfraa gangenn,

¹ Afskr.: och. Afvigelserne ere ellers kun orthographiske.

De norske Rigsraader nordenfjelds, Erkebiskop *Olaf* i Throndhjem, Hr. *Nils Lykke* og *Johan Kruckow*, meddele, paa Forhaand sit Bifald til det *Kongevalg*, som de norske Rigsraader, der møde paa Herredagen i Kjøbenhavn, foretage i Forening med det danske Rigsraad, og angive en Del Punkter med Hensyn til Privilegier, Forleninger, Rigets Indtægter m. m., hvorom der skal fattes Bestemmelse.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I. fasc. 7. a No. 28). 3 Helark, hvoraf 5 Sider beskrevne, gjennemdraget og beseglet med 3 Voxsegl (1 rødt og 2 grønne). (Trykt eft. Afskr. i Dipl. Norv. XII No. 548).

566.

23 Juni 1534.

Bergen.

Jnstrux till Erwerduge fedre Strenge riddere och gode^e mend waare kiere medtbrødre Norgis rigis raadtt szom i Kiøbenhaffn forsamblett bliiffue samtlichen tilskickett aff oss Oluff met gudz naade Erchebiisp i Tronnhem och paffuelige Sedis legatte etc. Nils Liicke riddere och Johan Krugo och szaa Norgis rigis raaedt

Fførst efter the nødtz och sande forfald szom paa ferde ær szom Erlige velbyrdige mand och Strenge riddere Her Eske Bilde høffuitzmand paa Bergenhus waar kiere metbroder oss kierligen loffuit haffuer att vnskyldde och Ederss herredøme at berette och forklare wille Tha paa thett att jngen deld vpholdis och for waare skyld forszømis skulde om leiligheyten sig framdeliss begoffue saa vii jngelunde personligen betimeligen komme kunde tha j the helge trefoldiigheitz naffn sende wii Eder herredøme wortt obett besegelde fulmacts Breff och eder herredøme till yter mere raad trøst och biistand thette rige och tess meynige jnygerss geistlige och verdzlige welfferdz forfødring, och efter tii v befrycte Eders herredøme ther faa at ware skule Tha haffue wi szame fulmacts breff jndragett Erwerduge fader och herre b

Offue Bilde Biscop i Aars Erlige welbørdige mand och Strengere rid-
dere Her Mogns Gøde Danmarckes riges Hoffmeiister waar god-
uillige herrer ock gode wener paa thenne jnstrux waar tru grund
ock gode meining Eder herredøme alle samtlige paa waare wegne
gantz ful machtt giiffuende til eyn Christen koning ock herres vprich-
tig retferdig trofast vtuellessze szom Høgwerdugiste Erwerduge
Verduge fædre Erlige Strengere Riddere Herrer ock gode mend meyn-
nige Danmarckes riges raaedtt mett Eder ock ij [mett Eder ock
i¹ mett theres herredøme eyndrecteligen keysze vtuelie samtycke
ock fulbyrde Ville vii troligen och stadfesteligen holde szom
waar machttas Breff ytermere forklarer

Jtem att Norges rige ock tess meynige Jnbyggere geistlige
ock verdzlige Eddell och veddell bliiffue forwarit bestandeligen
mett breffue och Segell paa alle christelige Erlige reidelige ock
behøffuige nytszame Preuilegier Recesser ffrriheider herligheder
Statuter Breff Segell fforleninger lag och rett szom Norges rige
och the mett begoffnett befriett benaadett ock forlentt ær aff
Arildtz ock jn till thenne tiidtt

Jtem att alle Slotzloger land leen och alt huess ther till be-
hørendes er szom Norges krone tilkommer maa komme igen frii
ock frelss till meynige Norges riges raadtz hender at the thenom
sielffue och jngen andhen for^{de} vtualde kongelige Matt. vdi slige
tilbørlige vnderdanige troheytt offuerantuorde szom them bør at
gøre Norges och theres rette konung ock herre doch the gode
herrer ock gode mend szom Slotzlogerne ock lenene aff Stor-
mectugeste høgborne ffrirste ock Herre Her Ffrederick mett
gudz Naade Danmarckes Wendes och Gottes konung vtuald
konung till Norgie etc. alles waar kereste naadigeste Herre høg-
lofflige ock Salige i hugkommelssze ij befalling och forlening
haffde ock effter hans kongelige Mat.s affgang aff Norges raad
j Budh forsamblett samtycktt er theres forlenings breff att nyte
effter szom the vtuisze och jneholle vforkrencht j alle maate
ock szamme Slotzloge i slige truer handtt szom forscreffuit ær
at beholde

Jtem att then szom aff gud alzuoldugeste forsedtt ær ock
vduold kongelige Matt. bliiffuer ville verdes mett for^{de} Norges
riges raad offuer eijnss att worde om tiid och Sted her in j
Norges riige at komme, thette rige och tess meynige jnbyggere
geistlige ock verdzlige thenne ffrirste for^{de} artikell fult at gøre

naadeligen at forszørgie och forszø som forszreffuit ær mett christelige och nijtszame preuilegier friheider Herligheder Statuter Breff Segell fforleninger lag och rett att forszkaffe ful gøre och fulkomme szom eyn Christen koning och herre bør att gøre och oss och meynige Norges riges raadtt och jndbyggere efter att rette kunde Hans kongelige Matt. i all troheytt och tienistachtigheitt ydmygeligen och tilbørlighen att anamme entfange hyld och fultgøre thett szom oss i all christelige tilbørligheitt bør att gøre waar Norges rette konung och herre alle baade geistlighe och werdzlige y alle maate

Jtem att alle rigens Renter vpkomst landzhielp och andett huad thett helst ær szom Norges krone tilkommer maa bliiffue her i rigett tilstede hoess huer szom thett y befalling haffuer for^{de} kongelige Matt. till troer handtt och meynige Norges riges raadtt thett hans kongelige Matt. mett rigett Slotther ffester och altt rigens tilbehøring att offuerantuorde naar hans kong^e Matt. rigett anammendes worder szom och j Bud aff meynige forszamblt Norges riges raadtt samtycht och beslutt bleiiff Ock tha for^{ne} vtuold kongelige Matt. mett meynige Norges riges raad och beste mend i rigett paakallende Gudz trøst och naade att handle alle Brøster anliggende nytsamheitt til ytermere thette riges och meynige rigens jbyggerss languerendes velferd bestand och beste szom for^{de} vtuold kongelige Matt. och the alle for gud och verden thette rige och thess meynige jbyggere geistlige och werdzlige skylduge och plictuge ere y alle maate och att for^{de} vduold kongelige Matt. will ware oss eyn gunstig naadig koning och herre Vii jgen wille fulkommeligen ware hans kongelige Matt. y all god willigheitt ydmyge vnderdanige plictuge tro tienere och vnderzaate huer j syn Stedt szom oss bør att gøre waar rette koning och herre

Jtem att fornemde Erwerduge ffedre Strengere riddere och gode mend Norges riges raadtt waare kere medtbrødre och fornemde gode herrer mett samptt Høgwerdugeste erwerduge verduge ffedre Strengere riddere herrer och gode mend Meynige Danmarckes riges raad ville thessze for^{ne} artikler formere och forbetre och i alle andre maate szom thette rige och tess meynige jbyggere kand komme till lang warendende welferd biistand³ och gode Aff then naade szom Gud alszuoldugeste theres herredøme forlener raade handle och all christelige ffiitt foruende till thette riges och alles waaris gaffn och beste szom wii theres herre

wille kerligen bedendis eder herredøme thenom att wille betro huer y sin sted ock acht besynderligen ligerwiis szom wii perszonligen tilstede vore Ock paa thett att jngen tessze tuende riges handell ock anliggende ein Christen konges kaare ock vduellelsze skall nogett for waare brøster skyld vpholdes y nogre maate Tha haffue vii sentt Eruerduge ffeder Erlige Strenge riddere ock gode mend Norges riges raad waare kiere metbrødre szom komme ere eller kommendes vorde till for^{ne} Riges dag mett samptt Erwerduge ffader j Christo och Herre Her Offue Bilde Biscop i Aars Erlig velbyrdig mand ock Strenge riddere Her Mogns Gøude Danmarckes riges Hoffmeister waare besynderlige goduillige Herrer ock vener samtliken vortt obett besegelde breff ock fullmacht mett eyn Jnstrux waare gode raad grund och meyning szom szame wortt obne Breff ock Jnstrvx ydermere forklarer Saa er waar gantz kierlige bøn [till¹ huer i syn stad i alle eriss erbeding ock till ederss herredøme ville thette rige ock tess meynige Jnbyggerss geistlige och verdzlige langwarende biistand och beste att vide handle raade ock daade huor wii oss fulkommeligen ock troligen til eders Herredøme vdinnen forlade Ock ville thett gantz gerne huar i syn sted i all tilbørligheitt kierlige forskylle ock villedig fortiene ock wi ville dock ennu all vor høgiste fliitt foruende sielfue perszonligen at komme huilkett i sandheitt Gud scall kenne Then szame alzuoldugeste Gud vii eder Herredøme till Siel ock Liiff ock al Lycksaligheitz velferd befalle Datum Bergen then xxiiij dag j Junij maanett Anno Christi Mdxxxiiij vnder waare Signetter

Olaus dej gratia Archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice Sedis Legatus

Nils
Lycke Riddere

Johann aff waaben
Krugø

Udskrift: Reuerendissimo Reuerendisque in Christo patribus et dominis Archiepiscopo Episcopis abbatibus Strennuisque militibus et militaribus Regni Dacie consiliariis dominis fratribus et amicis nostris charissimis.

¹ Fra [igjen udslettet.

De tre nordenfjeldske Rigsraader Erkebiskop *Olaf*, Hr. *Nils Lykke* og *Johan Kruckow*, der ikke have været istand til at naa frem til Rigsdagen i København, der aabnes 24. Juni, og hvorfor de gjennem Hr. *Eage Bilde* og Kanniken Hr. *Jens (Olsson)* fremføre sin Undskyldning, befuldmægtige Biskop *Ove Bilde* i Aarhus og Righofmesteren Hr. *Mogens Gøye* til i Forening med de fremmedende norske Rigsraader at varetage Norges Tarv i Henhold til den medfølgende Instrux.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a. No. 29. b):
Helark, Patent med 3 udenpaa trykte Vaabensegl (Ringsigneter),
1 i rødt og 2 i grønt Vox.

568.

23 Juni 1534.

Bergen.

Wor gantz godwillige kerligen helsen mett all tilbørlig æres ærbeding och alt hwes goth wii fformue altiit fforcreffuit mett wor herre Erwerduge fædre Erlige Streng Ritther och gode mend Besynderlige godwillige herrer metbrødre och gode wenne wii giffue ethers herredømme kerligen tiil kenne, att ffor merckelige sande fforfald skiild ære wii fforhindrett szaa vi icke ffram komme ære tiil then almindelig Rigis dagh som aff these twende Rigis raad Danmarckis oc Norgis samtycht oc beloffuit ær at stande thenne neste Sancti Joannis baptiste dag i Køpenhaffn, haffue wii dog nu weret paa syette vege paa reisszen oc kenne gud gantz gerne wille haffue fframdragett och ær oss gantz høgligen jmodtt att fordelsszen saa haffuer willit fføigett seg som wi Erlig velbiirduge mand oc Streng Ritther her Eske Bilde høffuitzmand paa Bergenhws wor kere metbroder kerligen bedett, och thenne breffuisere heiderlig mand her Jens Canick i Trundhem wort Sendebudh beffallett haffue ethers herredømme ydermere ath berette wille kerligen bedendis ethers herredømme thennom ath wille bethros hwer i sind steedt besinderligen ligeruiis szom wii personligen tiilstede wore, Oc paa thett ath inghen these twende Rigis handele oc anliggende tiil ein Christen konungs kaar oc vdwellelse skall nogett ffor wore bryster skiild vphollis i noger made Thaa haffue wij sendt ethers herredømme mett samt Erwerduge ffader j Christo oc herre, her Offue Bilde Biscop i Aarss Erlig welbiirdug mand och Streng Ritther her Mogens Gøide Danmarckis rigis hoffmeister wore besynderlige godwillige herrer och wenne samptligennu wort obet beseglt breff oc ffuld macht mett ein Jnstrux wore gode raad grund och meying som wort obne breff oc Jnstrux ydermere fforclare, Saa er

wor gantz kerlig bønn hwer i sind staedt i all æres ærbeding och
thiil ethers herredømme wor gantz ffortroosting troo och loffue
stillendis at ethers herredømme wille thette rige oc thess menige
jndbyggerses geistlig och wertzlig languarende bestandt och beste
witte, handle, rade, oc daade hwor wi oss ffuldkommeliggenn och
trolig tiil ethers herredømme vdindnenn fforlate, och wille thett
gantz gierne hwer i sind stedt i all tiilbørlichkeit kerligenn ffor-
skylle oc willelig ffortiene, Och wi wille doch ennu all wor høgi-
ste ffliiit fforrewende siellffue personligenn ath komme hwilkitt i
Sandheytt gud skall kenne, then samme allzwoldugiste gud wii
ether herredømme tiil siell, liiff, och all lygsaligheytz welfaerd be-
ffalle Datum Bergen then xxiiij dagh mensis Junij Anno domini
Mdxxxiiiij wnder waare Signeter

Olauus dei gratia archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice
sedis legatus

Niels
Lucke Ritther

Johan
Kruggo aff wapen

Udskrift: Verdiige fader i gwd och herre Her Offwe Bilde
bysp wti Aars och Erlig welbørdiig mand och Streng riidder Her
Mogens Gode Dannemarckis Riigis Hoffm(e)ister vore kiere met-
brødere och besynnderlige gode wenner

Grev *Christopher af Oldenborg* tilskriver Erkebiskop *Olaf* af Throndbjen-
hvis Troskab mod Kong *Christiern (II)* er ham bekjendt, og begjærer, at
han vil forhandle med det *norske Rigsraad* angaaende Kongens Sag og
Fornyse af Rigernes gamle Forbund og give ham Svar med hans op-
sendte Hofsinde *Peder Hansson (Lille?)*.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a. No. 43.
Brevform; Patent med Spor af udvendig Forsegling med et større Segl
i rødt Vox.

569.

19 Novbr. 1534.

Kjøbenhavn.

Christophorus dei gratia Comes et Dominus
in Oldenburg^e et Delmenhorst etc.

Premissa reuerentia cum nostro sincero fauore

Kiere herre oc fader giffue wij ether kierligen tilkende at
oss er tiidt oc offthe fore berett then store gandz willighet oc
throskaff som i ether wtij beuist haffue emod høgborneste første

Koning Christiern wor kiere herre frende fore hand bleff ind-satt wtij thet wchristelige fenxell Hans Naade wtij sidder emodt breff oc zegell for huilckett wij ey andett kunde end ether kierligen oc gierne betacke Oc huor wij kunde wære ether nogett till wilge oc wiide oc ramme ether gaffn oc beste gøre wij thet gierne Szaa bethe wij ether end nu kierligen att huor som i end nu kunde forhandle hoss Norgis Riigis Raadt for^{ne} högborne førstes koning Christierns oc wortt gaffn oc beste Saa the oc Norgis Riigis Jndbyggere wille giffue thenom till hans Naade oc oss Oc bliffue hoss thet gamble forbundt som thesze twenne Riige stetze haffue wærett wtij wnder en herre oc koning Szaa att the icke worde atskildt, wij giffue ether selffue att betencke hues skade oc forderffue ther kand efftherfølge ther som thesze twenne Riige bliffue atskildt Oc attij wtij thesze ærende wille ramme oc wiide for^{ne} wor kiere herre frendis wortt oc begge thesze Riigis gaffn oc langsom bestand Oc ther paa giffue oss elskelige Pedher Hanssen wor hoffzinde som wij nu till ether skickett haffue ether enckett gode behaffuelighet oc scriff(t)lige antwordt Thet wele wij egen kierligen oc gierne mett ether forschylde oc bekende Jn Christo valete Ex castro nostro Haffnensi ipso die Sancte Elizabet Anno etc. Mdxxx4^o Nostro sub Signeto

Udskrift: Reuerendissimo jn Christo patri Domino Olauo Ecclesie Metropolitanae Nidrosiensis Archiepiscopo Nobis sincere dilecto.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem og Hr. *Nils Lykke*, der fra det nørrejydske Rigsraad have modtaget Henvendelse om at slutte sig til dets Valg af Hertug *Christiern* til Konge, medens det skaanske og sjællandske Raad skriver til Bedste for Grev Christopher af Oldenborg paa Kong *Christiern II.s* Vegne, henvende sig til det øvrige norske Rigsraad med Forslag om at opsætte Valget, indtil Raadet i sin Helhed kan komme sammen og overveie Sagen.

Efter samtidig Afskr. p. Papir (med Hr Nils Lykkes Skrivers Haand) i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a. No. 44. a.) Brevform; Helark uden Segl (Bilag til Brev nedenfor No. 575).

570. 19 Novbr. 1534. Stenvigsholm.

Oluff mett guds nade erchebiscop i Trundhem oc pæuelig
Sedis legat

Post Salute(m) Kere herrer brødre oc besunderlige gode wenne giffue wij etther k^{en} tilkenne som etther well wiittherlichtt

er om the breffue oc schriffuelzer, som erwerdugiste werduge fedre, strenge ritther Herrer och gode mend Danmarkis riigis raedt wore kere confidere(re)de Herrer brödre oc besunderligen godhe wenne haffue vdschreffuet som wij sende etther herredømme worafftig Copiier aff, furst thet nor Juttsk Danmarkis riigis raedt tiill thet Skonske raedt, och aff theris gwnsther oc herredømme framdelis samme theris breffue, grwnd och meniing mett Erlig wellburdig mand och streng Ritther her Vincenc. Lwnge Höffuitzmand offuer Worde hwssz wor kere mettbroder hiidt i rigett indskicchett om thet koer oc vdwelelze som theris gwnsther och herredømme stormechtig høigboren furste oc herre etc. hertig Cristiern til theris koning och herre att wille haffue. som samme theris breff formelder, att skulle thet haffue Stormechtig høigborren furste och here etc. koning Frederich alles wor keriste nadigiste herre höglofflige salige ihwkommez bebreffuet och beseglett, efftther hans k^o Matte. dødt och affgang en aff hans nadis høigmechtughedtz høigborne sønner, att wille kaare, keesse, och haffue till koning och herre, hwilkett oss grwndeligen vbewist haffuer weretth indtiill nw, Szaa ochsaa thet Skonske och Siælindske Danmarkis riigis raedt hiidt indschreffue thet, hworledis theris gwnster och herredømme ære mechtug edell welb(o)ren herre greffue Cristoffer aff Oldenborgh etc. pa stormechtigiste hø(g)borren ffurstis och herris etc. koning Cristierns och hans nadis egne wegne handgangne oss raaden- dis sammeledis att gøre och haffue wij Oluff mett gudz nade Erchebiscop i Trundhem etc. ffongett ffor(s)c^o eddell welb(o)ren herris greffue Cristoffers egen schriffuelze thes ligiste om samme erinde Tha er thett etthers gwnster oc herredømme well bewist hwadh langsam wfforwyndelig skade och forderff thette ffattige rige wdj lang tiidh haffdt haffuer besynderligen feck i siist forleden fyentlig handell och mest aff then splittachtighedt inden riigis hwilkett i alle riger och lande alltiid er then høgeste forgiftt forderff, och skadhe som mangffold bewises aff gammell historier och obenbar fore øgne haffuer wærett och besynderli- gen nw fore thet klare lywss och dagh i Danmarkis rige er hwilkett then allswoldugiste gud barmhertelig will boedraade oc alltingiste tiill fredelig bestand komme ladthe Szaa er wor gode thro, acht, mening och allworlig raedt til etthers gwnster oc *herredømmeme alle och hwær, serdelis att throffasteligen bede

then alsswoldugiste gudh om syn barmhertighedt och nade att hans guddommelig alsswoldughedt wille wnde och giiffue oss en godh endrechtelig bröderlig kerlighedt och the beste raad till thette arme riigis och thes mennige Jndbyggers welfart och bestande att wij sza ald høgiste fflytt hwær i syn stadt konde forewende paa alle Siider mett wore omliggende naboer och hoss then menige adell kōpstædmend och almwe her i rigett sza altyngistt maa bliffue vdi en endrechtug fredelig goed bestande och stille hollendis och wbewarett mett ald indworttis [fremmett¹ handell, saa lenge till then alsommechtigiste gudh will wnde och forsee att menige Norgis riiges raedt slottz herer edlinge oc beste mend i riigett konde sammen komme [Thij begere wij² och tha mett then helligands nadis begaffuelze endrechteligen metth Christelige erlige beskeedh och wilkor vdwelie kaare och keesse till koning och herre then som gud alsswoldugiste wnder och giiffuer och rigett och oss alle, bestandelig och nyttsammelig kand wære, som etther gwnsther och herredømme och well her vdynnen forstandich oc forffarett er, att slige forsamling ffore rigssens wiide och nw wyntthers swarhedtz skyld jche ske kand fore i forordett ther mwelichtt kand wære att menige Norgis riges raedt konde sammen komme Thij begere wij alles etthers gode raaedt samtlig oc besynderlig hwad som etther teckis bestandelighet att wære till gode redelige tilbørlige swar atth giiffue Danmarkis riges raedt paa baade parther oc alle wmbstendighett til thette riges gaffn, bestande, och beste, och alles wores och menige Norgis riiges Jndbyggers welfartt, oss tyckis nytteligit ware for(s)c^{ne} Danmarkis riiges raedt swar att giiffue paa baade parter, wor grwnd och godhe mening haffue i aff edhers høige dybe forstand, och thenne wor skriffuelze till endrechtig fredelighet well att formerke och forstaa skulle i etther och thertill forlade och jngen twiill pa haffue att wij aff wor yderste machtt och formwe throligen wille tyene Norgis krone och holle oss till menige Norgis riiges raedt endrechtighedtz bestandelighet baade mett raed och daedt, och forsee oss thes ligiste till etther alle och hwær serdelis i alle madthe, bedendis etther k^{gen} alle och hwær serdelis att wille gøre etther høgeste flyett om sande tyende och beskeedh att fforffare och oss thenum mett att deele wsparrindis ther [offuer² nogen deell wdoffuer wij wille thet siellffue gerne bettale, bekaaste, och skadeløss holle,

J wille etther alle och hwær serdelis her vdynnen throligen och kerligen bewysse, som wij oss fulkommeligen och wtwilendis till etther forsee och forlade, thet wille wij gantz kerligen och gerne altiid forskylle, och hwes etther brøderlig lefftt er, altiid kerligen gørindis, etther gode raad och alffworligen swar her paa metht thett aller første forwenttendis Her mett etther gwnster och her redømme till Syell, liiff och ald luckzalighedtz welfartt then als-woldugiste gudh ewyndeligen beffalendis Screffuet pa Stenwig-holm xix dag Nouembris anno domini m:d:xxx iiij.

Niels Rittther
Lucke

Copie aff the breffue til Norgis rijgis raed syndenfels och andenstetz i Riigett

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Forhandlinger mellem Hr. *Lars Siggessen (Sparre)* og *Christopher Andersen (Ekeløf)* samt Hr. *Klaus Bilde* paa Baahus, om hvad der kan gøres til bedste for Hertug *Christian* af Holsten, for hvis Skyld Kong *Gustaf* har indtaget Halmstad; Hr. *Klaus Bilde* staaer paa Hertug *Christians* Side men vil gjerne holde dette hemmeligt for *Nordmændene*, der ønske Hertug *Hans* til Konge og ikke kjende til Forholdet med Baahus Slotslov, der siden 1532 holdes til Danmarks og ikke til Norges Krone. Han er ogsaa villig til at yde Hjælp mod Skipper *Klement* ved Aalborg, men tilraader først at sende et Bud til de danske Herrer i Randers.

Efter Orig.-Udk. p. Papir i svenske Rigsarkiv (Acta historica från Konung Gustaf I:s tid). 2 Ark, uden Segl.

571.

[Novbr.—Decbr, 1534?]

[Baahus?]

Dette efterskrifne handlede her *Larsz Siggesson*
[met¹ oc *Cristoffer Anderson* met her *Claues Bylle*.
Først

Ath vdi huatt acht och mening och paa [huas² vegne stor-mechtig furste och herre her *Gøtzstaff* met guds nade *Sueriges* och *Gøttes* etc. koning vor allernad^o herre *haffuir* afferdiggett och forskickett the gode herrer aff hans nades ryges raad, sampt hans nades kriigsfolk in vdj *Halland*, førmodher osz ath edher kiere her *Claues* nogsam vnderrichtett och vitherligt ær paa

samme resze haffuir gudh almechtig fø(r)lænt naden ath the gode herrer Halmstada bu inkrechtett oc indtagett haffue, desligest bemannet, och vførsommeligen dedhen ath schrifftlig besøcht høg^{ne} furste oc herre her Christian hertigen tijl Holsten etc. sammeledes the gode [herrer¹ men høffuitzmen affuir hans nades krygsfolk j Randersz Age Lunge och Erich Erichson. Sydhen gaaffue sig the gode herrer met kong^e mt. vor allernad^e herres krygsfolk, fran Halmstade oc in tiill Varberg ath försøke ther lycken och giøre thet beste tiil ath bekrechte then ordtlandes vdi midler tijdh vndfinge the gode herrer breff och schriffuelse fraa the førbenempde gode men høffuitzmen vdi Randersz, oc aff deres schriffuelse førnumme vthen alt tuiffue(l)smaal huatt [gaat¹ tro och liit benempde høg^{ne} furste och herre her Christian hertigen etc. setir tiil eder som tiil syn tro man och raad, oc *egenvmb met huatt hulskap och manskap j hans nade førpflichtett ære, der vdi [vij¹ the aldellis inthet tuiffuel drage [desz effther haffue the gode men vdi leyrett förschickett før Varberg förschicket¹ huickett the gode men mykitt kiært och behagligt var, desz effter haffue the gode men förschickett osz hiit tiil edher kiere her Claues, effter saa stoor tro oc loffue szom oftebenempde høg^{ne} furste och herre her Christian etc. hertig tiil Holsten slaar och sætir tiil eder, ath all ansleg moge føretages met edhert gode raad, och samtycke.

Her begijnte her Claues ath fortælle then [ganske¹ hijstorian hure [all¹ sig then greffue Cristoffers handel hade begiffuett, oc ath the Skaanske vore alle nødde och tuungne tiil ath hylle honom paa nogre faa nher, dher schulle her Hans Skoggaard vere en, oc mente han ath på [samme² her Hans war inthet ath bygge hellir lijte paa, oc ath the hade saadan raadslag paa then tijdh, ath effter thi [ath¹ the Malmøgiske førviste sig met nogre heredh vp mott Bleking, och [flere køpsteder¹ stederne vore them meste parten [affslagne afffalne¹ fraafalne, och saa dhett førrederij szom var emellom bonderne och stederne, gaff the them saadan betenkelse, ath schulle the leffrerett greffuen en slachting, och han hade behollet marcken daa schulle baade the verith niderlagde oc menig landett theroffuir førderffuett, schulle the och haffue vijckett aff landett lote the siig tijke dhe viste icke met huatt lempe heller foge the hade kommitt ther ind igen. [daa¹ dhi schulle theres hørte nød, thuingett them til greffuen saa hade [hans ven¹ her Claues Bylles vener flyett honom [en¹

ij leijder then ene till *sancti*¹ *Martini* then annen till *jull*² daa lijdde the saa listeligen ath *huatt*¹ huar han hade giffuitt sig paa reszen tiil greffuen, daa hade hijne hafft orsach, ath holle saa leijden schulle verett för bruthen huar han hade icke vthen suarett en borger it hastigt ord emott, oc mente her *Claues* ath man maatte förgiffue en grund met saadan leijde dog hade han brukett samme leijde tiil syne tiænere, ath han vdi midler-tijdh kunne faa sijne rørende penige aff landett, dhi hade han latett förvende j gul solff och penige alt thet dher var rörligt paa hans gaarde.

Alt vm kom han in summa tiil thenne beslut, ath efter stormecht^e herre och furste koning *Frijderich saliges affgang*, hade veritt honom för saa gunstig och en nadig mild herre, daa schulle hans eghen æhre tuinge honom tiil ath vere hans nades barn saa hull och godh szom han hade veritt faderen, efter then försægling szom menige *Danmarcks* rijges raadh endrechteligen hade giort förbe^{de} koning *Frijderich*, vdi sijn frij wilkor, vm it hans b¹ dhi loffuede han paa æhre redelighet christelige tro och sannig vijdh then hijmmelske gudh, ath han vil holle sijn slot *Bahusz* ingen annen tiil honde vthen hog^{ne} furste hertig *Christian* saa ath alt *Danmarcks* rijge *Iulland Skaane Seland* och alle smaaland schule vere hans nade i fraa, saa¹ dheth gud förbiude, saa ville han en daa förvithe met för^{de} hog^{ne} furste hertig *Christian* vm han icke kunne vndsæte honom.

Hernest bekenne han ath the *Norske* studere thereffter ath the moge faa¹ hylle then vnge hertig *Hans* oc gaaffue thet hemeligen saa føre, ath thet efter¹ ther hog^{ne} furste hertig *Christian* komme¹ bliffue kung ij *Danmarck* daa schu¹ kunne dheth staa saa mijkit bedher emellom rijgerne ath¹ och frijdsammeliger ath hertig *Hans* bliffue koning j *Norie*. Desligest viste the *Norske* icke annett en ath² her *Claues Bijlle* hade sijn slotsloffue tiil *Nories* chrone³ saa dog hun förvandlet bleff, dhen tijdh the *Norske* toge sig thet vbestand føre mott kung *Friederich* paa kung *Christiernis* vegne saa ath han schall holle henne tiil *Danmarcks* chrone, dheth vil han och vbrodeligen holle och ther¹ effter then förde forsegling och mente ath han icke viste at kiøpe slijt gods för xx^m fl. szom han och hans hustru haaffue j *Danmarck* dheth vil han förvaage för hog^{ne} furstes hertig *Christians* schull, æffter then för^{de} förga försægling¹ Men ath han j thenne

førlidhne sommer hade hollett sig saa ath ingen rættelige førnimme kunne huatt han enten var mott heller meth greffuen, des ligest ath han och nu begierede nogen tijdh lang haffue thet hemeligtt, [ath¹ huatt hans rætte grund var, gjør han før then schyll, ath hvar thet bliffuer aapenbart i Norie ath han ær høg^{ne} furstes hertig Christens man daa kunne han inthet handle høg^{ne} furste hertig Christian tiil gode førdhi ath all hans handell vore daa mistenckelig, och suspect men huar thet ær hemeligt føhoppes honom ath indrage tiil før^{de} høg^{ne} furste hertig Christian then ene effter then annen. [Daa befrågede vij hans gode sijne och raadh vm [denne sk¹ vort tugh, Suarede han ath han før ingen dell ville thet affrådhe, føsehendes siig athvij vell saa starck vore vtdragde szom behøffues ath indtage nogett land och førswara¹

Tiil thet siste huatt honom tijcktes raadeligt vere [saa tijdh aars³ vm the skiper Clemets skiip før Olleborg [szom the gode men Age Lunge oc Erich Erichson høffuitzmen vdi Randersz schriffue vm³ [suarede han dheth¹ *Theller huatt bistand han ville gjøre i then maate eder nades høgmechtighet vm e. n. teckies ath gjøre ther nogett tiil. Suarede han, ath thet vore it gaat anleg, och ath han ville gerne haffue sijn schiip dher tiil vspar, och ville i then acht anamme alle the botzmen dher han i alt siit læn offuerkomme kunne och giffue them penige paa handen [och førarbededhe vij³ ath vm eder nadh nogre behøffuede siidhen hans schiip vore bemannett daa schulle the gerne vere eder nade tilhonde och offuerbaadig, dhi ville han anamme alle the han offuerkomme kunne.

Dog syntes honom raadeligest vere, ath haffue visze kunskap offuir ath Iulland tiil the gode men i Randersz ath førfare ytherligere all leghenhett vm samme skiip, hure man them best ankomme kan, desligest ath the godhe men ville sende heroffuir ii heller iij gode førsøchte siøfarne karle szom viste then leghenhett och [anbringe¹ [an føre³ tiil thet rætte anfall, dette budh [ath førschicke haffuir her Larsz Siggesson sig bekoste latett met tæring och vførsummeligen¹ [haffue wij³ afferdigett met saa lijdendes breff och schriffuell(ze), it vist budh sielff tridie [till¹ ath Randersz ath tiil the før^{de} gode men ther liggendes føhoppendes ath vm ther inthet annet gagn methfjlie kunne, daa faa vij iu visze kunskap dedhen ath dhen vij ødmygeligen vthen al førtogering vile eder nade schriffteligen offuersende.

¹ Fra [igjen udsløttet. — ² Fra [tilskrevet over Linien. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen.

Esge Bilde, Hovedsmand paa Bergenhus, beder Biskop *Amund*, Lagmanden og Almuen paa *Færøerne*, at de ville lade den hamburgske Raadmand *Joachim Wullenweber* erholde den i 1533 udthingede og endnu i Arrest beroende *Landeskat*, hvorm Grev *Christopher af Oldenborg* nu har tilskrevet ham med Begjering om hans Mellemkomst.

Efter Orig.-Concept p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a. No. 46. Halvark uden Segl. Esge Bildes Skrivers Haand.

572.

13 Marts 1535.

Lübeck.

Jeg Eske Bilde Høffuitzmandt paa Bergenhuussz wdj Noriige Heelszer ether werduge fader met gudt Her Amwndt Biscop: mett samt Laugmandt Bønder oc menige almwe som bygge oc boendis ere wdj Phærø ewindelige mett gudt oc sanctj Oluff Koning Wiider kiere wener: att meg er [tiilhande kommen¹ Høiigborne førstis Greffue Cristoffers [tiill Oldenborg oc Delmenhorst² breff oc scriffuelsze [tiilhande kommen² wdj huilchen hans nade begierindis er: ieg sculde ether tiilscriffue attj sculle antworde Erlig oc fornumstig mandt Her Jachim Wullenweffuere radmandt tiill Hamborg then hielp oc lande scatt som ther wd *wd tingit war then Sommer som [gudts aar² screffuis Mdxxxjjj oc endnu ther [hoess ether² i arrestering bestandindis er etc. Thij beder ieg ether k[ierli]genn: attj wille [ether¹ her wdindenn welui[lli]genn befindis [lade Thet forskylle¹ hanum samme forbeneffnde scatt att følge lade: Thet for skyller ieg mett ether altiidt gerne Beffalindis ether gudt Schreffuit wdj Lubche Løffuerdagen effter [m]ytfaste søndag Aar etc. Mdxxxv Vnder mytt Signett

Bagpaa: Phærø

¹ Fra [igjen udsløttet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Hr. *Nils Lykke* tilskriver Rigsraadet i Nørrejylland og forklarer Forholdet med de Skrivelser, Erkebiskop *Olaf* og han have modtaget fra samme ligesom ogsaa fra det sjællandske og skaanske Rigsraad til Fordel for Grev *Christopher af Oldenborg*; omtaler de givne Svar og Erkebispens og hans egen Hengivenhed for den udvalgte Kong *Christiern*, men forklarer, at ingen af dem besidder *Skibe*, hvormed de kunde gjøre ham nogen Hjælp.

Efter Afskr. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a. No. 48). Brevform, Helark, der har ligget i Brev No. 576. (Jfr. Dipl. Norv. XII No. 553).

573.

8 April 1535.

Fosen.

Mynn gantz ydmyg kerlig thienstlig helssen och alld æres erbeding mett allt hwes jeg gott formaa altiidt forc^{tt} mett wor herre Erwerduge fædre i gud, strenge ritthere gunstige kere her rer ffrender och besunderlige godhe wenne, etther nader och herredømme wille werdis och beloffuendis wiitthe, att høffwerdugiste ffather i gudh her erchebiscop aff Trundhem och jeg haffue i syste forleden trydie dag paske wndffangett erwerdug ffather i gudh och herre her Torbern Bylle archielectus vdj Lund strenge ritthere herrer och godemendz etc. Danmarkis riigis raedtz i Skone schriffuelze, om then ffyentligh handell som wore och [alle¹ these iij lofflige konge rigers Danmark Norge och Swergis old. ffyende the Lubske och theris anhang mett we(l)boren herre greffue Christoffer aff Oldenborch etc. dryffuende och ffore thagett haffue till alle rigernes och alle theris Jndbyggeres høege och læge stands ald werdzlige tydes wndertryckelze, ffordring och gantz fforderffuelze och hwadh jammer, blodz vdstørtelze, mord, brand, beskydning och beskattelze ther ffore wentt ere, hworre offuer seg then alswoldugiste gudh forbarne, haffuer forc^{no} her erchebiscop och jeg tilforn omthrent mydffaste oczaa fangett nogen forc^{no} strenge ritthers och godhe mendz Danmarkis rigis raedz och adels i Skone schriffuelze ther om, och hworledis theris herredømme och gwnster war stormechtig høffboren furste hertiig Christern etc. handgangende, thesligiste erlig welbyrdig mand oc streng ritther her Aage Lunge, och mester Jffuer Juls schriffuelze, hworledis etther nader och herredømme mett samtt menig adell købstedzmend och almwe i Norre Juttland waere fforc^{no} Stormechtig furste hertug Christern handgangen, hyllett, och sworett, mett allt tillsende, begerendis wij thesligiste gøre wilde etc. Hwoer oppaa for^{no} her erchebiscop och jeg theris herredømme och gunster paa alle syder wore mweligiste, tilbørligiste, beste swar igen tilschreffue etc. forhobendis etther nade och herredømme samme swar som i en godh alworlig welmening vdschreffuen bleff well forwitthligett och presenterett ere som hans nade och jeg i samme wore schriffuelze begerendis ware etc. schreff jeg samme tiidt nogen etther myne gunstige herrer oc wenne myne ydmyg welmening till for^{no} Stormechtig furstis hertug Christerns beste besynder-

ligen att hans furstelig stormechtighettz obett breff och schriffuelze som end nw jugen i these landzender kommen er, aldeniste doch mett ett slætt budh ylendis reysendis motte och kunne komme till then herredagh som forcⁿ er i Trundhem att stande hellige threffoldughettz søndag till menige Norgis rigis raedt, besynderligen till forc^{ne} herre erchebiscop, szaa raeder jeg end nw vdj en goedh achtt och mening, Thij hans nade er well hogligen beffryntt och meste almwen hær i rigett besynderligen i alle these norlande ære hans nade anhangende och throffasteligen forwitliger jeg etther nader och herredomme (ther wære seg nw om forgangen handelle hwre thet kand vnde raedgiffuere kunne gøre møgett, oczaa nar gudh will haffue nogen tyng fram tha schall thet jhw haffue nogen orsage) hans nade er en merckelig mandafftig wyes, dybfforstandig, erlig, dygdelig, from och throffasth herre, ther forlade seg² etther nader oc herredomme segh fuldkommeligen till, och er hans nade forc^{ne} stormechtig furste hertiig Christern nw gantz welwillig tilnegett, hwilkett jeg vdj ingen madte annett formercht haffuer eller forffare kand, och kenne gudh jeg ochzaa aff allt mytt hertte hans furstelig stormechtighettz welfartt efftter gudz willie att komme till thet menige beste till ett christelichtt gudffryctiig lukzalight gott regementte gantz gerne szaage och wilde och meg fuldkommeligen forhobes till gudh att altyngen till thenne tilkommende herredag ther om kand gaa efftter hans furstelig stormechtighettz willie och Danmarckis riigis raetz schriffuelze och begære, och hans furstelig Storm(e)chtighett och menige Danmarkis rigis raedt all mweligiste trøst, help, och biistand her aff rigett ffangende, høffgunstige kere herrer och wenne giiffuer jeg etther nader och herredomme ochza ydmygeligen och kerligen tilkende att wdj forc^{ne} Danmarkis riigis raedz schriffuelze formeldis och begerendis att jeg schulle vdgøre hwad skib och folk jeg mest aff stadh komme kunde tha helpe meg szaa santt then alsommechtigiste gudh och wære thes mytt wyttnisbyrd jeg thett aff allt mytt hiertte sza gantz gerne gøre wyldes som jeg wille leffue, och selfue woge liff och ald welfartt till then handels behoff, Och er jeg thett och fföre gud och all werden schullig och plychtig, szaa mogett som meg mweligtt er, thij thett gelder jhw bode ther oc hær fæderne riiger, myn kere father, brødere, blotzwenne, meg selff, och myne fattige barn oppaa, och tockis meg ochzaa

att bedre ware wij alle i these iij forc^{ne} riiger wogett ther off-
 uer lifff och ald welfartt eller alder en leffuendis bleffue, end
 forc^{ne} wore old. ffyende etc. schulle nogen tiidt fange slyge
 machtt offuer oss som schriffues the efftterstande, Szaa forinderer
 jeg etther nader och herredømme ydmygeligen och kerligen att
 jeg boer hær 1: Norske wegesøes norden Bergen pa en oben
 gard, och føige machtt haffuende, och hwad her aff skall
 vdgøris tha schulle the ffram ffore Bergen och ther ffram-
 delis haffue styremend, skybs vdredning, och hwad mand pa-
 holle schall, och monge orsager och anffall som jegh fattige
 mand icke nw schriffue kand meg pahengende, att jeg er sza
 well her, som anderstædtz, i liffs ffare, atth drage till Bergen
 och langes thes wyes selwilligen y ffyende hender, att lade slaa
 eller fange meg, eller løbe til haffs och wiidte alder hwortt,
 haffuer jngen wenne gott aff, hwylken myn vndskylling jeg
 for^{ne} Danmarkis rigis radt y Skone igen tilskreffuet^t haffuer,
 och beder ochzaa etther nader och herredømme gantz ydmyge-
 ligen och kerligen sammeledis atth wille haffue meg wndskullet
 och myn vndskulling andenstædz gørende hwor thett stædt haff-
 uer, meg hobes doch till gud jeg bade haffuer och will ald thro-
 hett och tyeneste fforewende aff ald myn fattige formwe til
 these twenne rigers kerligen forbunds welfartt och bestande
 Szaa will jeg etter nader och herredømme ochzaa ydmygeligen.
 och kerligen forindere att wille mett for^{ne} Stormechtig furste
 hertiig Cristern och andre Danmarkis rigis raedh beraedslaende
 och fortænkende wære, hwadh mwelig help och trøst aff these
 lande norden Bergen hans furstelig stormechtighett och Da(n)-
 markis rige till gode och bistannd kommee kwnde, och thett
 hiidt vp att schriffue Thy jeg seer ingen mwelig help hær aff
 att fange eller gøre kunde till skybs Thy for^{ne} her erchebiscop
 haffuer jngen schib som noget dwer och jeg haffuer icke vtthen
 en føige jacht^t som jeg haffuer ladett forbygge pa en xxx lester
 kere herrer och wenne thette allt haffuer jeg etther nader och
 herredømme y en thro goedh welmening icke forborge willett,
 och y alle the madte jeg fattige mand till alle these for^{ne} han-
 dels bestande och beste som tesse twenne riger kand komme til
 lang warende welfartt will jeg y throhett myn hogeste flytligen
 wsparende tyeneste, bade mett raedt och daedt y ald welwillig-
 hedt gantz gerne bewiisse och forewende aff all mweligiste for-

mwe, och i alle the madte jeg thesligiste kand wære etther nader och herredømme till ydmyghedt, wylie och kerlig tyeneste will jeg ochzaa i all godwillighedt, tilbeffyndis Szaa bedendis kere herrer och wenne etther nader och herredømme gantz ydmygeligen och kerligen att hwoer som nogen handell, thale, eller skickelze meg andlangende kand falle att etther nader och herredømme werdis och wenlige att wille raede handle, och wiidte mytt beste thett will jeg och gantz gerne imoedt etther nader och herredømme ydmygeligen [och¹ kerligen [och gerne² mett hwes gott jeg formaa fortyene och forskulle, her mett etther nader och herredømme till ald Seyerwyndning och lukzalighedtz welfart bade till syell och liff then alsswoldugiste gudh ewydeligen beffalendis skreffuett pa Fossen then viij dag mensis Aprilis anno Cristj mdxxxv

Etther naders och herredømmis
ydmyg oc welwillig wen

Niels ritther
Lucke

Nedenunder med en anden Haand: Till Da(n)marckis rigis raed i Nørre Jutland etc.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Hr. *Nils Lykke* tilkjendegiver Kantsleren (*Johan Friis?*), at han har begjæret den udvalgte Konges (*Christian III.s*) Leide for sig selv og hans Intercession for sig hos Fru *Ingerd Ottesdatter*, Hr. *Vincentis Lunge*, Erkebiskop *Olaf* af Thronhjem m. fl. og beder om Kantslerens Hjælp til at erholde de nævnte Breve.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a. No. 44 .b. Brevform; Halvark, der synes at have ligget i Convolut, med Spor af brunt Vox bagpaa. Maaske hørende til følgende Brev.

574. [8 April 1535?] [Fosen?]

Kere her Canceler, giiffuer Jeg etther och kerligen tiillkenne, att Jeg haffuer tiillscreffuit Stormechtug furste hertug Christiern wdworld koning tiill Danmark etc. myn naadugeste herre, att hans kongelige Matt. will wnde meg synn Christelig secker leyde, i hwad anffalld meg kwane tiillfalle, att haffue tiillfuchtt tiill hans kong. Matt. och hans kong^e matt^e gunstige och naadelige forscrifther tiill Erlig welbyrdug qwinne Ffrw

Jngerd och her Vincencium hwer en synderlig, och sydthen en synderlig tiill alle hendes wenne, ochzaa tiill her Erchebiscop aff Trwndhem, som Jeg haffuer screffuit hans kong^e Matt. all handelenn tiill, aff hwilchenn schriffuelse i ydthermere forstendigtte worde, Saa er myn gantz ydmygh och kerligh bönn, i wille thett beste her wdinnen handle och gøre, att Jeg alle for^{ne} breffwe maathe paa thett flytligiste fange screffne och gyorde, i schulle etther fulkommeligen ther thil forlade Jeg will etther wmaghe wwrde och thett gantz wenlig och kerligen forschylle och forthienne, Kere her Canceler gører her wdinnen som myn gode thro er tiill etther och Jeg meg aldellis tiill etther wenlig oc kerligen recomenderer i alle maadthe Jterum ualete

(Egenhændigt:) Niels
Lucke ritter
manu propria.

Hr. *Nils Lykke* tilskriver den udvalgte Kong *Christiern (III.s)* Kantsler og beretter om de forskjellige Breve, som ere komne Erkebiskop *Olaf* og ham tilhænde fra det nørrejydske Raad, der anbefaler dem den udvalgte Konge, og fra det sjællandske og skaanske, der tale Grev *Christopher af Oldenborgs* Sag, samt sender ham Kopier af de Svarbreve, der af dem ere skrevne i denne Anledning, hvilket han beder ham meddele sin Herre, til hvem han ogsaa anbefaler sig i andre Sager, der maatte forekomme.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a. No. 47.)
Brevform; Helark, Pat., udv. forsegl. m. Vaabensegl (Kingsignet).
(Jfr. Dipl. Norv. XI No. 610).

575.

8 April 1535.

Fosen.

Mynn gantz godwillig kerlig helssen mett allt hwes jeg gott formaa altiidt forc^{ett} mett wor herre, ker(e) her Cancelær besynderlig godhe wenn giffuer jeg etther kerligen tilkende att noget fore Sanctj Mortens dag syst forleden fyngge høffwerdugiste fater i gud etc. her erchebiscop aff Trundhem och jeg nogen schriffuelze som Danmarkis rigis raedt vdi nørre Juttland haffde tilschreffuet Danmarkis rigis raedt i Skaene om then hylling och mandskaff som theris nader och herredømme mett Stormechtigiste høigborne furste hertug Cristern etc. indgangett haffde thesligiste ther hoes Danmarkis rigis raedtz breff aff Skaene tilschreffuet menige Norgis rigis raed hworledis theris herredømme och gunster, mett samtt Danmarkis rigis raed i Syeland

menige allell købetidmend och almwe etc. haffue langangett
 kallett och sworrett eddeli welborn berne greffue Cristoffer aff
 Odenborch pa hofforne ffurens koring Christerns och syn
 egen wegne. oss ochzaa radendis thesligste att gore. som samme
 breffue yndermere forelare. hwor oppaa fore^{ne} her archebiscop
 och jeg fattig mand som har sammen boendis are Norden fiels
 oss kortlig beradslaende och offuerwegende att then handell
 kinde fore^{ne} Danmarkis rigis raed i Skaene och Seiland etc. saa
 hasteligen swarlig och vnuellig inoet stande paakommen ware
 formydelst baade rdworttis fryntlig kryg och indworttis vsam-
 drechtighet hwilkett altiit roeden er till alle riger och lands
 hochste skade och fonderffuelighet sa theris herredomme och
 gunster att ware gantz noble och thrangde ther heen etc
 straxt schreff fore^{ne} her archebiscop och jeg fattig mand alle wer-
 duge faedre strenge ritthere och gode mend Norgis rigis raed
 synden fyels och anden staedtz till wore godhe raedt och wel-
 mening. att ware vbwarett mett slige fremmedhe handelle etc.
 som jeg sender etther hær jnnelucht en worafftig Copie aff.
 sydhen er her kommen fullt bade fore^{ne} greffue Cristoffers och
 andere schriffuelze vp. som bade fore^{ne} her archebiscop och jeg
 gantz haffue nedslagett och kenne gud jeg aldry fornam eller
 formerchtt fore^{ne} her archebiscop i noget mathe att ware til-
 boigett till fore^{ne} greffue Cristoffers handell eller handgangelze.
 och ware gud thes ochza mytt wittnisbyrd thet kam och aldry
 i myn willie. kere her Cancelær er her sytthen mydffaste vpkom-
 men Danmarkis rigis raedtz aff Skaene schriffuelze. och strenge
 ritthere och erlig welbyrdug mandz her Offue Lunge och mester
 Jffuer Juls schriffuelzer hwor opa fore^{ne} her archebiscop och jeg
 haffue giffuett wore kerlige mwelig^e tilbørligen swaer som jeg
 och sender etther en worafftig Cope aff¹ och sitthenn effter
 paeske er her kommen sammeledis Danmarkis rigis raedz schriff-
 uelze om samme meniing som the tilforn om schreffuet haffue. och
 haffuer fore^{ne} her archebiscop och jeg wedh samme mening
 giffuet theris herredomme och gunster swar som tilforn. haffuer
 jeg och besynderligen ffore mytt hoffuett schreffuett theris herre-
 domme och gunster thes ligiste werduge faedre strenge ritthere
 herrer och godemend Danmarkis rigis raed y norre Jutland myne
 gunstige herrer och wenne myn ydmyg gode welmeninger etc
 som jeg och nw sender etther en warafftig Cope aff² haffuer

jeg ochzaa schreffuett stormechtig furste hertug Cristern vd-wold konng till Danmark etc. till, Szaa jeg haffuer schreffuett och tilsentt etther alle thesse beskede ha[ns] furstelig stormechtighett framdellis att wille berette [och att wiide sanningen hwr thet seg her begiffuett haffuer och till all beskedh³ Kere her Cancelær Szaa er myn gantz kerlig bøn [till etther⁴ attj altyng i en throo och godh meniing wille vpthage, och ehwor som nogen handell fore kommer meg fattige mannd berørende eller angangende attj wille tha gøre som en from erlig herre och dan-nemand altyngis till thet beste att fforewende thet will jeg gantz gerne metth hwes jeg gott formaa i all welwillighedt forskulle och ffortylene, her metth etther till syell liff och ald welffartt then allswoldugiste gud ewyndeligen beffalendis schreffuett pa Ffossen then viij dag mensis Aprilis Anno Christj m: d: xxx v.

Nils
Lucke ritther

Udskrift: ERlig *høfflerid och werdug herre stormechtugiste høffborne furstis och herris hertug Cristerns vdwold Konge til Danmark etc. Canceler myn besunderligen gunstige goede wen kerligen tilkomendis

Bapaa: [Niels Lyckis Sagh de suthelis⁴ — in negotio electionis regis

¹ Se ovenfor No. 570. — ² Se ovenfor No. 573. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid. — ⁴ Fra [igjen udslettet.

Danmarks Riges Raad i *Skaane* tilskriver det *norske Rigsraad*, hvis Brev to Dage forud er modtaget, og som allerede er den udvalgte Konge tilsendt; da det er stillet i Udsigt, at hans Valg vil blive tiltraadt fra norsk Side paa den til 23 Mai i Throndhjem berammede *Herredag*, bedes denne ikke afsluttet, før Kongens Sendebud kunne indfinde sig. Hvad han lover, kan man sikkert forlade sig til, saa at der fra hans Side vil blive ydet god Hjælp til at modstaa Lübeckernes og de Kontorskes Planer, hvortil der ogsaa fra det norske Rigsraad anmodes om Bistand ved Udrustning af Skibe.

Efter samtid. Afskr. i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a No. 55). Brevform; Helark, der har ligget i Convolut.

576.

25 April 1535.

Lund.

Wenliig Kerliig Helssen altiid metth al brodherliig weluillighedtt tiilffoern ssentt metth gudtt Kiære Herrer Confedereredhe

brødher oc ssondherliig gode venner giffue wii etthers Herredomme kerliige tiilkendhe att wii nu wti fredagen nest forledhen haffue etthers Herredommess merckeliige schrifuilssze wndffanghett oc wel fforstandhett wti huilcken wij rettheliighen fformercke oc befindhe kundhe huor grundeliighen oc aluortii-ghen etthers Herredomme bezindhett oc offuirtænckt. haffue the Lypskes oc theres tiilhengeres suigheliighe och fforderffueliige anslag oc paagriiff emodtt thisse iij Riighe oc theris indbiigere agthendes thenom wndher theris wold oc magtt altiingest att indkreffthe och nædhertrøcke ssom the oc theris floeldhræ fforre them mett theris tiilhengere aff gammel thiidtt haffue standhett oc tørsthett effther huilckett oss haabes att then almegtigiste gudtt aff hanss wbegribhelighedttz magtt oc godhedtt oss barmhartlighen ansseendes naadheliighen affuendhe wil szom etthers *etthers Herredomme ffrandelis oss tiilkendhe giffue Huorledis etthers Herredomme Verdugiste ffædher Strenghe Riddher oc godhe mendtt menige Norges Riiges Raadtt wti Romsszdall Aar etc. mdxiiiij fforsembledhe *endrettheliighen ssamtøckte atti ansseindes thett kerliige fforbundtt thisse thuendhe Riighe lang thiidtt emellom wæritt haffuir oc ærverdugste ffædher biscoper prelather Strenghe Riddher oc godhe mendtt menige Danmarckes Riiges Raadtt wor kiære mettbrødher oc oss alle tiil vilia oc vel befald effther alles wores kærliige begære oc schrifuelssze villie giffuitt etthers Herredomme thil then alminduge Herredaghe wti Kōpinhaghen som nu Sancti Hanss dag mydssommer neest fforledin standett skulle Huilckett wij sselfue wel fformercke kundhe atti edhers Herredomme vdhen merckeliig bessuaring icke bekomme kundhe ffor huilcken etthers Herredommess brodherliig goduilliighedtt saa oc ffor then store thro oc loffue etthers Herredomme tiil verdughe Herre mett gudtt Her Offue Bilde biscop vti Aarssz oc Erluig velburdiig mandtt oc streng Riddher Her Mogens Gøyæ Danmarckes Riiges Hoffmesther vor kiære mett brodher wdi saadane merckeliighe ærindhe thisse tuendhe Riighe høgliighen anliggendes tiilsatt oc stillett haffue, Wij etthers Herredomme høgliighen betacke oc ville thett brodherliighen oc kerliighen hoss etthers Herredomme att fforskilte oc fforthiæne altiid *goduilluige ffyndess Ytthermere berøress wti etthers Herredommess schrifuilssze om noghen brøst oc stoir indtrang ssom nu nogle forledne aar

wttoffuir beszeilde forbundtt skeett wære skulle Dogh wti huess maadhe kundhe wii wti etthers Herredommess schrifuilssze icke fforffare wij ville mett almechtigiste gudttz hielp oc naade wti fframtidhen godhe raadtt ffindhe att fforbedhre oc remediere huor noghen brøsth ffindess kandt oc fforhandle etthers Herredommess Norges Riiges och thess menighe indbiigges beesthe oc bestandtt ssaa yttherlige ssom vortt eeghett Som wij huer andhen effther Riigeness kerliige fforbundtt pliigtiighe ære Edhers *Herredommess torff oc aldelis inthett thuilee att huæss wor kiære naadigiste Herre Hogborne ffursthe Hertug Christiern etc. edhers Herredomme tiilssiigindis wordher thett bliffuir etther aff fforstheliighe naadhe vbrødeliighen holdett wti alle maadhe paa huilken store thro oc loffue wii haffue satt wti hanss naadis hendher oc vndher hanss naades *fførsteliige magtt oc regæmenthe liiff godttz och al wor welfartt Raadendes etthers Herredomme ffuldkommeliighen ssom wij wore kiære Confedereredhe brødher oc szondherlige godhe wener pliigtiighe ære atti edher oc szaa tiil ffor^m Hogborne ffursthe Hertug Christiern etc. wor naadigiste Herre indgiffue fforhobindis att hanss ffursteliige naadhe aff gudttz almechtigiste fforszien tiilskickett ær edhers Herredomme oss oc Riighene oc thess menighe indbiigge tiil hielp lœkssaliighedtt oc lang bestandtt thesligest thett besuigeliighe tyranske oc werliighe angrif ssom the Lypske mett theris andhængere indhen Riigettz oc wdhen paa thisse iij Riiges euighe fforderff oc vndhertrockilsse ssaa forrædeliighen begyntt haffue mett almechtigiste gudttz Herre(r)s fførste(r)ss venners oc confedere(re)des hielp oc thrøst oss alle tiil nøtthe oc bestandtt att affuerge, Kiære Herrer Confedere(re)de brødher oc szøndherliighen godhe wener wij fforffare oc wti etthers schrifuilssze ssom wij wti dag mett vortt budtt tiil wor kiærste nadigiste Herre ilindhe afferdiigitt fforskickett haffue, att fforrammett er enn meniig Herredag att staa wti Thrundhiøm the hellighe treffoldughedttz Søndag neest komyndes wti huilken Herredag oc modhe etther sselfue tœckess nøtheliigtt oc raadeligtt att wære ffor^m Hogborne ffurstes Hertugh Christierns etc. wor kiæreste naadigeste Herres Sammeledes Danmarckes Riiges Raadslagere budtt oc sschrifuilssze tiilstædhe att komme etc. Thii tœckes oss nyttheligt oc raadheliigtt wære att Etthers Herredomme samme Riiges dag om handtt szaa snarliighen ffor sig gaanghe kandt icke ilindhe eller fforkortheliighen

att skilliæ wille Saa wor kiarreste naadigste Herres Ambasatth och schriffuilssæ maa io tiilforne tiilstædhe komme Huilckett oss tockess ffor edhers Herredommess oc thisse thuzenne Riiges store notthe oc bestandtt hoigliigen raadheliigtt wære Om thett Bergiske Cunctor haffue wii schreffuitt then leyliighedtt wor kiariste naadigste Herre tiil oc hueess wii wti the maade oc andhre fforhandle kundhe Etthers Herredommess oc Norlandhen tiil godhe wille wii gandske weluilliigen oc gerne giøre Kiære Herrer Confedereæredhe szondherliig godhe venner ssom i wti etthers schriffuilssæ oc tiil kende giffue att wdhen Norges Riiges Raadtt¹ store skadhe oc affbræcke icke mugeligtt er noghen merckeliig hielp eller wnsættniing korthelighen wtt giøre tiil szziøss etc. Huilcken wnskylning wii vel oc wti een godtt mening fforstandett haffue bedindis etthers Herredomme fforthii kerligen oc geerne att then ffeydhe tiil szziøss lengher sseg wti framthidhen fforstræckindes wordher atti thaa fforthænc(t) wære. wille giøre Danmarckes Riighe then ydherste hielp oc wndsættniing ther mugeligtt er ssom wii etthers Herredomme ffuldkommeliighen tiilthro oc oss wisseliighen tiilfforladhe Giffue wii oc etthers Herredomme att fforsthaa thett Hertug Albrett aff Mecckelborg er nu kommen wti Siælanttt mett hostru oc born oc icke medtt mere magtt enn wedt lx Heesthe oc lyggher wti Kopenhagens by oc greffue Christopher paa Slotthett oc icke stædhe wil Hertug Albrett vp tiil seg oc stoir spliitt oc veniighedtt er eblandtt almughen bodhe ther wdi byen oc paa landett Saa att oss fforhaabes neest gudttz hielp att then fforderffueliighe agtt oc meniing ssom angreben ær kandtt snarliige ffonghe nedherlag helstt ffordij wor kiarreste naadigste Herre haffuir allt Iudtlandtt ssamelundtt allt Ffyens landtt bekreffthett oc wndher hanss ffurstheliige naades magtt indffangett oc daglighen er hanss naades ffolck ventyndes wti Siælanttt Huilckett gudtt almechtigiste wndhe szin naade oc godtt framgang tiil Inthett andett sønderliige nytt haffue wij att biudhe etthers Herredomes megtughedtt paa thenne thiidtt meen then euighe gudtt beffale wij etthers Herredomme alle tiil euig tiidtt Ex Lundis ffiære Søndag effther paaskæ Aar etc. Mdxxxv vndher wore Signeter

Danmarckes Riiges Raadtt
her nu forsambledhe

Bagpaa: Copia aff Schonske raadz breff tiill Norges raad schreffwit present. in Silckeborig ipso die Barnabe apostoli (o: 11 Juni) mdxxxv

¹ Fra [igjen udslettet.

Olaf Vigfastssøn og Hans Bagge, Lagmænd i Throndhjem og paa Stegen, Væbnerne *Thronð Benkestok* og *Christopher Thronðssøn (Rostung)* samt 5 andre Mænd tildømme *Finn Hanssøn (Rostvig)* paa hans Hustru *Margrete Pedersdatters Vegne* Halvparten af *Samsal* og *Samsals Gods* (paa *Ringsaker*), der var i *Helmingsfelaget* mellem hendes Moder Hustru *Anna* og dennes første Mand *Peder Svenssøn*.

Efter Afskr. af 16 Juli 1688 i Hedemarkens Fogedregnskaber (1689—92. II. Antegn. 1680—92) i norske Rigsarkiv; efter Orig. p. Perg. med 9 hængende Sigiller. (Se Saml. t. d. norske Folks Sprog og Hist. I S. 406—7).

577. 11 Juni 1535. Throndhjem.

Wii efterschrefne Olluff Wigfastsøn, Laugmand i Trundhiemb, Hans Bagie Laugmand paa Steyen, Trand Benchestoch och Christopher Trondtzen Wepner, Aszlagh Engebretszen, Olluf Mogensen, Peder Goutteszen, Bendt Karszen och Nielsz Lauridzen; kiendis och gjør witterligt for alle med dette vort obne bref, at aar efter Gudz byrd 1535 ware wj j Trundhiemb paa Sancte Barnaba Apostolj dag, Kom for os Erlig och welbiurdige Mand Find Hansszenn tilltallende Erlig oc Welbrd: quinne Hustru Anna, hans Hustruis Moder, om Hellingszfellag. effter Erlig oc Welb: Mand Peder Suentzzen Hendis første Hoszbond, hues Siæll Gud naade, da begierede Hustrue Anne for^{te} oc Find Hanszen Loug der om, huilche szom vj dennem iche wegrev kunde, som formelder udj Gifting Balchens 3de: Capittell Jnngæ Konna att syne bonde sin fællag etc: Saa funde wij da for en fuld Domb, at de och Find Hansszzen paa hans Hustrues wejgne Margarete Peder Svendtzens Daatter, schulle haffue Helten aff Samsal och Samszallsz Godtz, vnder sig, och sine arfuinge, till Arf och Eyendomb; Till ydermeere widnizsbyrd och bedre forwaring herom, da lade vj henge worre Jndszeigle neden for dette wortt obne breff, som giort och schrefvet war i Trundhiemb Aar och dag som forreschreffuet staar;

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem meddeler Danmarks Riges Hofmester Hr. *Mogens Gøye* det gjennem skriftlig Forhandling foretagne Valg af Hertug *Christian* til Norges Konge og anmoder ham om velvillig Bistand hos Kongen.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a No. 59. c). Brevform; Helark, udvendig forsegleet m. Vaabensegl (Ringsignet) i rødt Vox.

578. 8 Septbr. 1535. Throndhjem.

Olaus dei gracia archiepiscopus Nidrosiensis
et apostolice Sedis Legatus

Premissis amicabilem Salutacionem cum promptissimo gratificandj affectu. Kere her Mogenns besynderlig gode wenn giiffue wii etther kerligenn tiilkenne atth wii aff thenn beffalling somm werduge ffedre Strenge Ritter och gode mend Norges Riiges Raad wore kere medbrødre oss tiilbetrode paa thenn herredag som nw senist i Bodh i Romssdall [etc.¹ fforscreffue wii eth almyndelige here møde att skulle standit her i Thronnhem Sanctj Joannis baptiste midtsommers tiid nw nest fforledenn och effther thii att jngen aff Riigsens raad hiid tha komme kunde for riigsens fiinder som her tha wnder landit wore, tha haffue wii sydenn mett breff och budt saa offuereens wordit besynderligenn mett ffor^{de} werduge ffedre Strenge ritther och gode mend Norges riiges raadt synden fiels, atth wii mett thennom och thee mett oss haffue keesth kaareth och wdwooldt gud tiill priis loff och ære, oss och menige riigsens jndbygger tiill langsamlig lucke welffartt bestand och gode, i the hellig trefoldigheds naffnn høgborne ffurste och mechtigiste herre hertug Christiernn tiill Norges riiges och alles wor koning att were, vpaa thett att tesse twenne høfflofflige konge Riige som i langsamlig tiid wnder en koning endrechteligen sammenn werett haffue, ey skwille bliiffue weeins och attskyldt, aff huilchenn weenighet guds ffortørnelse mangffold stor skade och fforderff aff komme kwnde Thii bede wii etther kerligen att i wille hoss hans k: mat: forhandle ffordre och fremme thette riiges och wortt beste wii wille metth guds helpenn ffly hans Naade riigit i hennder wdenn all ydermere bekostning eller beswaring och were hans Naade huld och thro som wii wille forsware ffor gud och were bekend ffor hans kong.^e matt. Och i hues maade wii kunde were etther tiill wille och kerlighett skulle i altiid ffinde oss welwillig och reedebonn.

beffallindes etther her mett tiill Siell och liiff then alsommectigiste gud Screffuit i Trondem thenn viij dagenn mensis Septembris Anno domini Mdxxxquinto

Nostro sub Signeto

Udskrift: Erlig Welbyrdug Mand och Streng ridder Her Mogenss Gøide Danmarks riiges hoffmester wor synderligh gode wenn.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem meddeler Biskop *Ove Bilde* af Aarhus, at der i Bod i Romsdalen blev aftalt at holde en *Herredag* i Throndhjem ved Midsommerstid i indeværende Aar til Foretagelse af *Kongevalg*, men da den paa Grund af Krigen ikke har kunnet finde Sted, er han ved Brev og Bud kommen overens med Rigsraadets øvrige Medlemmer om at vælge Hertug *Christian* til Konge, for at Norge og Danmark som hidtil kunne blive sammen, hvorfor han nu anmoder Biskop *Ove* om at være Norges Talsmand hos Kongen.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a No. 59. a.) Brevform; Helark, udvendig forsegllet med Vaabensegl (Ringsignet) i rødt Vox.

579. 8 Septbr. 1535. Throndhjem.

Olaus dei gratia archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice Sedis Legatus

Premissis fraterna et amicabile Salutatione cum promptissimo gratificandi affectu, Kere herre broder och wbekende gode wenn giiffue wii edter kerligenn tiillkenne att wii aff thenn beffalning som werduge ffedre Strenge ridder och gode mennd Norges Riiges raadt wore kere medtbrødre oss tiilbetrede paa thenn almindeligh herredag som nw senist stodh i Boedh i Romssdall forscreffue wii eth almindelicht herremødhe att skulle standit her i Trondem Sancti Joannis baptiste midtsommers tiid nw nest forledenn och tha att wille handlit om en Christen Konings kaar och wdthwellelsse och andre nytsamme och gaff(n)-lige merchelige handele och erinde som tette riige Norge kunne kome tiill frittsomlige langwarinde welfart och gode etc. Tha effter thii atth jungen aff for^{de} riigsens raadt hiid tha komme kwnde ffor krieg orloug och riigsens fiinde som her tha wnder landit wore och andre merchlige anligginde Nødsager skyllt Tha

haffue wii sydenn mett breff och bud saa offuereins wordit besynderligen mett for^de werduge fedre streng ritter oc gode mend Norges riiges raadt synden fiels, att wii mett thennom och thee mett oss haffue keeist kaarett och wd woldt (gud tiill loff oc ere oss och menige Norges riiges jndbygger tiill langsamligh welffardt bestand och gode) wdj the hellige treffoldigheds Naffnn. høgborne ffurste och mectigste herre hertug Christiernn etc. tiill Norges riiges och alles wor koning och herre att were paa thet att these twendne høglofflige konge riige som i langsam tiid wnder en koning endrechteligen sammen weritt haffue, ey skulle bliiffwe att skylldt och weeins, aff huilchen wenighet mangffold stor guds fortørnelse skade oc fforderff aff komme kunde, Ther ffore bede wii etter k^{en} att i wille hos hans k: matt. forhandle ffordre och fremme thette riiges och wortt beste, wii wille mett guds helpenn fly hans Naade thette Riige Norge i hennder wdenn all ydermer kaastnit och beswering och were hans Naade huld och tro som wii wille forsware ffor gud och were bekendt ffor hans Naade, oc att were etter tiill wilge och kerlighet wille wii oss altiid welwillige beffinde lade i alle maade, her mett etther tiill Siel och Liiff then alssommectigiste gud beffallindis Screffuit i Trondem then viij dagen mensis Septembris Anno domini mdxxxquinto

Nostro sub Signeto

Udskrift: Reuerendo jn Christo patri Domino Auonj Bille dei gratia Episcopo Arusiensi fratri et amico nostro charissimo

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem meddeler den udvalgte Biskop til Roskilde. *Joachim Rønnow*, at det norske Rigsraad gennem skriftlig Forhandling har valgt Hertug *Christian* til Norges Konge, da den i Bod aftalte *Herrdag* i Throndhjem i Aar ikke har kunnet holdes paa Grund af Krigen. samt anmoder ham om at tale Rigets og Raadets Sag hos Kongen.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a No. 59. b. Brevform; Helark, udvendig forsegl et m. Vaabensegl (Ringsignet) i rødt Vox.

580. 8 Septbr. 1535. Throndhjem.

Olaus dei gratia Archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice Sedis Legatus

Premissis fraterna et amicabilj Salutatione cum promptissimo gratificandi affectu, Kere herre Broder och besynderlig gode

wenn Tacke wi edder gantz kerligenn och gerne ffor all ære dygdt willie wenscop och altt gott som i oss, och wore, altiid bewyst och giort haffue, huilchit wii altiidh mett eder broderligenn och k.^{en} ffor skylde wille, giiffwe wii eder k.^{en} tiill kenne, atth wii aff thenn befallningh som werduge ffedre Strengre Ridder och godemend Norges Riiges Raadt wore kere medbrøder oss tiill betrote paa thenn almenelig herredag, som nw senist [stod¹ i Boedh i Romssdall, etc. ffor screffue wii eth almenelige herremøde att skulle standit her i Trondhem Sancti Joannis baptiste midtsommers tiidth nw nest forledhenn Och tha att wille handlit om enn Christenn konings kaar och wdt wellelse och andre nyt-somme och gaffnlige merchelige handele och erinde som tette Riige Norge kunde komme tiill fridtsamelig langwarinde welfart och gode etc. Tha effther thii att ingen aff for^{de} Riigsens Raadt hiid tha komme kwnde ffor kriig orloffu och rigsens finder som her tha wnder landit wore och *arndre merchelige anliggende nødsager skyld Saa haffue wii sydhenn mett breff och budt saa offwereins wordit besynderligen mett for^{de} werduge ffedre Strengre Ridder och gode mend Norges riiges raad syndenfields, atth wii mett thennom och thee mett oss, haffue nw keest kaarett och wdt woldt (gud tiill loff och ære, oss och menige Norges riiges jndbygger tiill langsamlig welfardt bestand och gode) wdj thee hellige treffoldighedtz Naffnn høgborne furste och mechtigiste herre hertug Christienn etc. Tiill Norges Riiges och alles wore koning och herre att were vpaa thett att thesse twendne høglofflige konge riige som i langsam tiid wnder eenn koning endrechteligenn sammen weritt haffue ey skulle bliiffue attskyldt och weens, aff huilchen weenighet mangfoldig guds store fortørnelse skade och forderff aff komme kunde Ther ffore bede wii etther kerligen och gerne att i wille hos hans k: matt: fforhandle *frørdre och fremme thette riiges och wortt beste saa wille wii mett guds helpen flye hans Naade thette Norges riige i hender wden all ydermere bekaastning och beswering och were hans Naade huld och tro som wii wille forsware ffor gud och were bekendt ffore hans k: matt., och were etther tiill willie och kerlighet Saa i oss i frantiiden betacke skulle i alle [made¹ her mett etther tiill Siell och liiff then alsommectigiste gud befallindis Screffuit i Trondhem then viij dagen Mensis Septembris Anno domini mdxxxquinto

Nostro sub Signeto

att wer(e), paa thett att tesse twenne høglofflige koninge riige som i langsam tiid wnder en koning endrectheligen sammen werritt haffue, ey skulle bliiffue attskyldt oc weeins aff huilchen weenighet stor guds fortornelisse mangffold skade och forderff aff komme kunde Thii bede wii etther kerligen att i wille hos hans k: matt. fførde och fremme thette riigsens och wortt besthe Saa att her Jens wortt sendebudt maathe fange gunstige swar och beskeed paa alle erinde, Wii wille mett guds helpen fflye hans Naade thette riige Norge i hender wdthenn all ydermere kaastnit och beswaring och were hans Naade huld och tro som wii wille foraware ffore gud och were bekendt ffør hans k: matt., Och were etther tiill willie och kerlighet i framtiden saa i oss betacke skulle i alle maade Her mett etther tiill Siell och liiff then al-sommectigiste gud beffallindis Screffuit i Trondemm then viij dagen mensis Septembris Anno domini mdxxxquinto Nostro sub Signeto

Udskrift: Magnifico ac Nobilj viro domino Magistro Joannj Ffriis serenissimj Domini Nostrj regis Christierni Cancellario amico nostro precipuo

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udslettet.

Erkebiskop *Olaf* af Throndhjem meddeler Hr. *Peder Lykke* paa samme Maade som i de foregaende Breve Hertug *Christians* Valg til Konge i Norge.

Efter Orig. paa Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. a No. 59. e). Brevform; Helark, udv. forseget m. Vaabensegl (Ringsignet) i rødt Vox.

582. 8 Septbr. 1535. Throndhjem.

Olauus dei gratia archiepiscopus Nidrosiensis et apostolice Sedis legatus

Premissis amicabili Salutatione cum promptissimo gratificandj affectu Kere her Peder besynderlig gode wenn giuffue wii etther kerligen tiill kenne att wii aff thenn beffalling som werdige ffedre Strengre ridder och gode mend Norges riiges raadt wore kere metbrøder oss tiill betrode paa thenn almindelig herredag som nw senist stodh i Bud i Romssdall, fforscreffue wii eth almindeligt heremøde att skulle standit her i Trwndhem Sancti Joannis baptiste [dag¹ midtsommerss tiid nw nest forledenn och

effther thii att ingen aff riigsens raad hiid tha komme kwnde ffor riigsens finder som her tha wnder landit wore, Tha haffue wii siiden mett for^de werduge ffedre Strengre ridder och gode mend Norges riiges raad mett breff och bud saa offuereins woddit att wii mett thenom, och the mett oss haffue keest karett och wdwooldt gud tiill priis loff och ere, oss och menige riigsens indbygger tiill langsomlig lucke welffart bistand och gode, i thee hellig tre ffoldughedtz Naffnn høgborne furste och mechtigiste herre hertug Christiernn etc. tiill Norges Riiges och alles wor koning att were paa thett att tesse twenne hœfflofflige konge riige som i langsam tiid wnder en koning endrechteligen sammen werett haffuer, ey skulle bliiffue weeins och attskyldt aff huiltchenn weeniighet mangfold guds fortørnelse stor skade och forderff aff komme kunde, Thi bede wii etther kerligenn att i wille hoss hans k: matt: fforhandle fœrdre och fremme thette riiges och wortt beste wii wille mett guds helpenn fly hans Naade riigit i hender wden all ydermere bekaastning och beswaring och were hans Naade huld och tro som wii wille forswore ffor gud och were bekendt ffor hans kong.^e matt. och i hues maade wii kunde were etther tiill willie och kerlighett skulle i altiid finde oss welwilig och redebonn, Her mett etther tiill Siell och liiff thenn alsommechtigiste gud beffallindes Screffuit i Trondhemm thenn viij dagenn mensis Septembris anno domini Mdxxxquinto

Nostro sub signeto

Udskrift: Erlig welbyrdug mand oc Streng ridder her Peder Lucke wor synderligh gode wenn.

¹ Fra [igjen udsløttet.

Severin Kiil paa Elfsborg beretter Kong *Gustav I* Tidender fra Viken, Hal- land og Skaane, om Hr. *Klaus Bildes* Reise til Thronhjem og Ytringer om Viken, om Hr. *Vincentis Lunges* og *Erik Gyldenstjernes* Forhold samt om Hr. *Esge Bildes* Ophold i Lübeck og de der forefaldne Begivenheder.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv (Acta historica från konung Gustaf I:s tid). Brevform; Helark m. udv. Forsegl.

583.

20 Decbr. 1535.

Elfsborg.

Myn ødmyg^e wnderdanigh weluellig plictug tro tjenest edher nådes høgmettoget altid trollige beuiszendes. Stormectige første kereste nåd^e herre szom edher nåde haffuer scriffuedt her nidh wm then boyert at han skulle nidh tiill the anner skip szåå gaf Måns Swenson och her Erick migh tiill kenne atthe

haffua loffuedt folket månedt szåld szom haffuer weredt på skippen y szommer, och at thet ecke giordes behoff at han kommer ther nidh før en fram better lidher att skippen skulle fettalias wt, och haffuer han nw leget y fem wecker her wtte i skerren och ecke kunne faa bør och nw haffuer iach latthet ham løppa indyghen och haffuer borgerne rede ii heller iii skutter medt fettalya szom the haffwa acthet szeg ther nidh medt første weddher, kere nåd^{te} herre her Karll han antuordede myn foget edher nådes breff vm then gerd szom almogen skal göra wtt her y landhet szå haffuer iack tingat medt them her y Elzburgx lån och tesligest y Kindh thå haffue the loffuedt atthe wille gerne latte fynne szeg weluellig at göra wt gerdh szå szom the göra annerstedz her y landet men the haffue bedett migh at iak skulle scriffue før them till edher nådhe att edher nådh wille werdes till atthe her y Elzburgx lån mātthe föra szin gerdh her tiill Lødessze effter dhi atthe giorde wt gerd y fiord och the giorde ingen annerstedz gerd her vt aff landett, och wm oxerne the skulle göra wt wm eder nådhe tyckes atthe driffue them nidh till Landzkrona och the motthe bliffua aff medt thet annedt her y Lødessze, kere nåd^{te} herre jack bedher eder nåde gerne wm edher nådes breff till almogen her y lånedt atthe lotte fynne szeg weluellig till at kiøre steen her till slotthet y winter, kere nåd^e herre går her och førtidende at edher nådes folk skulle haffue fānt en hop aff hertug Abrictz hester och annedt tingest szom han hade acthet szenne at Tyslandt går her och szå før tall atthe haffwe fānt iii heller iiii skutter szom hade acthet szeg at Kiøpenhaffn medt øll och fettalya, werdes och edher nåd at wette at Marcus Meyer holler en nw fast på Warberg och screff her Trued mig till at han latter bygge et szegel skip, kere nåd^{te} herre werdes och eder nådh at wette att her Claffues Bille drog at Trānhem och war mig vndheruist at han lott szin ord gaa atthe Suānske skulle haffue Wiken och før en thet skulle ske wille han før szette wdt både arff och ege och mentte han at han skulle faa en stor skat wt aff almogen y Wiken och annerstedz ther y Norgie, gaar her och før tall y Lødessze att her Wintzszencius holler Akershus før Erick Gyllenstierne och will ecke latten påå slātthet kere nåd^{te} herre ingen anner besynnerlig tidende er her att iak kan scriffue eder nådh till wm. her medt edher nådes høgmetighet altid then alzmectig gud beffalendes

till euigh tidh. Scriffuedt på Elzburg sancte Thomes afftan anno domini mdxxxv

Seffuerin
Kiill.

Paa en indlagt Seddel: Kere nåd^e herre werdes eder nåd at wette at sziden tetta breff bleff scriffuet thå kom her Eskill Bille her till Lødessze och war han nw før xiiij dage szidan wty Lybke och szade han at szidan thet gamble rådeh war indszat y Lybke thå gáfue the honom szit fångszell quit och fik ighen meste partten aff thet han hade mist och drog han nw at Norge. Sadhe han och førtidende at Jøren Wlueuer war wt dragen aff Lybke medt en mecte szumme pen. och hade acthet szeg till the knecter szom Øffuerlak hade szålleredt, och szå skickade thet gamble råd bud effter honom och lott hentte ighen och szatten y fengszell, och tesligest Marcus Meyers brodher haffue the och y fengszell och toge från honom huat dell han hade från Warberg, Sade han och szå at thet herremøtte szom berommet war y Hamborg bleff wp szet ind till nw tredde dag iull, och the Lybske wore begerende leygde wt aff høgborne første koningh Cristiern at hertug Albricth motte komme till szamme møtte och tesligest och nogla borgere aff Kiøpenhaffn och Malmø, och mentte han at thet skulle komme y et wpslag ter szom høgborne første koning Cristiern wille giffue hertug Albricth szamme leygde.

Udskrift: Stormectige herre och første her Gøstaff medt gud nådhe Suerikes och Gøttes etc. koningh myn kereste nåd^e herre ødmyg^e.

Bagpaa med en anden Haand: Om Wijken i Norige 1535. Yngre Sewerin Kijlz breff till k. Gøstaf.

Erik Gyldenstjerne, Høvedsmand paa Akershus, beretter Kong *Christian III* om Erkebiskop *Olafs* Foretagender i Thronhjem, hvor han har ladet Biskop *Hans Reff*, *Eage Bilde* og Hr. *Klaus Bilde* fængsle, medens Hr. *Vincents Lunge* og Hr. *Nils Lykke* ere dræbte, ligesom han nu ved sine Sendebud forsøger at thinge det søndenfjeldske fra Kongen og under Pfalzgreve (*Frederik*), som siges at ville komme med Hjælp fra Keiseren. Kjøbstædmændene og Lensherrerne vise sig upaalidelige, og Almuen er uvillig til at udgive Skatter, hvorfor Kongen anmodes om snarest mulig at sende Krigsfolk og at søge at formaa Kong *Gustav* til at gjøre et Indfald nordenfjelds.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 68). Brevform m. Spor af udvendig Forsegling i grønt Vox. (Trykt i Paludan-Müllers Aktst. til Nordens Hist. II S. 250—52).

584.

4 Februar 1536.

Akershus.

Stormectigiste Herre mynn ydmighe plictige thro tieneste Ethers Nadis Kong.º Matt. alle tiidt forszendt met wor Herre Nadigiste Herre werdis ethers Nadhe ath wiidhe ath jegh haffuer nw fonghet wiissze kundskaff fran Trondhem ath Erchebiscopen haffuer ladet ihelslagh Her Wincentz och haffuer han fonghen biscop Hans Reff Esgii Bilde oc Her Claus Bilde och dødhe her Niels Lycke juleaffthen, thet siiges ath Erchebiscopen lodt røge hannom tiill døde Och haffuer han skicket etth parth syttth folck her sønden fieldtz ath tinghe almugen Eth: Na: fran hande och tiill palssgreffuen pa Rynn Och haffuer the keyserens och palssgreffuens breffue ath ladhe lessze for almugen, giørendis them wiiss ath palssgreffuen schulle selff personlighenn komme her i landhen met store macht nw i foraarethh Tesligeste haffuer han giordt almugen wiiss ath Ethers Nade haffuer weretth begerendis huer tridie peninge offuer alle Norgis Riighe huilchet almugen gandsche harth fortryder och wwilge giøre, Och haffuer jegh haffdt myt budt och breffue huuss almugen pa ethers Nades weghne om help och bystandt ath affuergehe sliigh Ethers Nades och Riighens skade Tesligeste haffuer iegh selff aff alle myn macht och fiidit forhandleth met køpstedmendt i Oslo Tonsbergh och Salsborgh och schreffuet Her Guthe Galle Jffuer Jenssen och andhre tiill som kronens och Ethers Nades leen haffuer Tha wille the platth inghen help eller bystandt giøre Thii køpstedmendt ere aldelis geleische och wtroff och forwender almugen fran Eth: Na: och giøre almugen wiiss then store macht met folck keiseren wille i foraarethh her indskicke met palssgreffuen ffor sliigh och flere falsche och forrederligh indskudt och wnderwiisningh, bønderne och almugen aff kopstedmendt haffuer ere the platth och aldelis oprørsche szo iegh kandt inghen fasthet eller troskaff aff them befinde Och ther som Eth: Na: icke met thet første wille tiltencke ath straffe sliigh forrederii, tha er thet storlighen befryctendis ath thet schulle bliffue szo menligt her i landhen ath Ethers Nadhe schulle selff wiide ath affstille thet Thii bedher jegh Ethers Nades Kong.º Matt. ath Ethers Nade wille were fortencct her wtindhen met alle første ath opskicke hiidt iiij fenicke knechte Ther szom thet icke skeer Tha mo Ethers Nade wiissze wiidhe, ath Ethers Nade er skyldt

wedt landhen Thii schulle ethers Nade haffue landhen tiill hør-
som ighen, tha schulle the met macht ther tiill twingis met alle
første Tesligeste ath Ethers Nadhe wille ladhe forhandle hus
koningh aff Suerigh ath hans Nadhe wille indfalde i Nordhe
landt ther ath giøre same Erchebiscop hues skadhe och affbreck
han kwnde, eller och bestalde hanom Nadigiste Herre thet er
megh icke mögligt ath giiffue ethers Nadhe [schrifteligen¹ til-
kende alle leylighedhen, Medhen iegh haffuer beffalet thenne
breffuiszer myn tiener Nils Stub ath giiffue ethers Nadhe yder-
mere alle saghens leylighet tilkendhe, wtj huilchet iegh wille
haffue ethers Nadhe høgelighen bedhen atthii wille hannwæ
ther wtindhen betroff Thii bether jegh ethers Nadhe ath ethers
Nadhe wille betencke huadt store macht ethers Nadhe ther an-
liggendis er Jegh wille trofflighen i alle ethers Nades saghe
ladhe megh (som thet segh bør) befindis Her met Ethers Nades
Kong.^o Matts. liiff siell och eth liclesalighe Regimente tiill ewigh
tiidt beffalendis Schreffuet paa Agghershuuss anno domini mdxxxv.
feria 6ta post purificationis Marie

Ethers Nades

Kong.^o Mats.

ydmighe tiener

Erich Gyllenstierne

Udskrift: Høgborne Første Stormectigste Herre Her Christian
met gudts Nade wdualdt koningh tiill Danmarcken Retth aff-
uingh tiill Norge Hertugh i Sleszuigh Holsten Stormaren och
Dytmarschen greffue i Oldenborgh och Delmenhorsth syn Nadi-
giste herre ydmigelighen tilschreffuit

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Hovedsmanden paa Akershus, *Erik Gyldenstjerne*, sender Kong *Christiern III*
en Kopi af Erkebispens Brev til Almuen, hvorved baade Kjøbstædsmand
og Bønder ere blevne modvillige tiltrods for sine nylic givne Løfter, saa
at hans egne Forhandlinger med Borgerne i Oslo og *Erik Ugerups* i Tus-
berg have været forgjæves; han anmoder derfor Kongen om snarest muligt
at sende ham Krigsfolk, da han nu paa Vintertid kan udrette ligesaa meget
med 2000 Mand som med 4000 til Sommeren.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 69). Brev-
form: Helark, Patent m. Spor af udvendig Forsegling med grønt Vox. (Trykt
i Paludan-Müllers Aktst. t. Nordens Hist. II S. 252 f.).

585.

14 Februar 1536.

Akershus.

Stormectigste kong mynd ydmyg plictig thro thieniste etthers naadis kong^e matt. altiit tilffornn sendt mett vor herre Verdis etthers naadis kong^e Høigmectighed ville vidhe att Jeg sendher etthers naade enn varafftig copie aff etth breff som erchebispenn aff Trwndhem haffuer vdgaa ladett yblantt almwenn her y landett oc er ganske almwenn saa vell etthers naadis kiøffstetzmend som bøndher formidelst sligtt etth breff [ganske¹ oproerske oc vlydige vordne som thenne breffuisere etthers naadis kong^e matt. ythermere vnderwisze kandh Hworffore formaner jeg oc ydmygeligen begerendis er etthers naadis kong^e matt. vill tiltencche [at¹ skicche meg hiid ind y riigett met aller første etth thaell kriigzffolch thet mesthe etthers naade kand ombære saafframtt etthers nade icche ther vdoffuer vill lide langszommelig skade oc besweringh ther som saadantt forrædherligt spill icche met thet første straffett bliffuer Och haffuer jeg thiid oc offthe met thiisse kiøffstetzmend bode met breff oc bud her Syndhenffieldtz som etthers naadis kong^e matt. tilffornn keyst kaaritt fuldbyrdt oc samtycth for theris retthe herre oc kong oc jnghen andhenn haffue ville oc besynderlighenn met thiisse Opsloeske borgere handlett oc mett thennom tiill ordtz oc samtall varett om hielp trøst oc bistannd paa etthers naadis vegne tha haffuer ieg aff thennom altiit saadann beskeydt fangett att the platt oc aldelis inghenn bistannd hielp eller trøst meg giøre vylde hwilchet meg synes oc tycches att the handle imod meg paa etthers naadis vegne som ewighe forrædere oc for sliig theris vwillighet haffue the giortt thend ganske almwe her y Aghersshus leenn meg vlydige fore saa ieg hoss thennom inghen trohett eller gehøre haffuer y noget hande maade som jeg meg tiilforlade kandh medhenn ther som thiisse Opsloes borgere icche faa sligh en tilbørlig straff som the borgere aff Aalleborg finghe tha skeer thennom bode vold oc vretth Haffwer oc thend gode mand Erich Vgerup forhandlett met the borgere aff Twnsberg y lighefformige maade om hielp trøst oc bistannd och dog jnghenn andhen besked eller swar aff thennom forffoer end som thiisse for^{ne} Osloiske borgere meg giffuitt haffue som och huerchenn ord ære thro eller loffwe holle, Kerre naadige herre ther som etthers naadis kong^e matt. vill nw vffortøffuitt skicche meg noghen hielp hiid ind i landett Tha vill ieg nw

thend stwnd vintherenn er bestille oc beskaffe saa megett met
ij^m folch som ther skall beskicches met iij^m om sommerdagen
Aller naadigste herre Om her Vincencius Lungis yncchelige død
och affgang hwes siell gud glede ewindeligen oc sammeledis om
the andre gode herrer som fangne ere kand thenne samme bref-
uisere etthers naade alting vnderwiise oc thesligist alt andet
hwor leylighedhenn seg nw her begiffuer Beffalendis etthers na-
des kong^e Høigmectighetz liiff Siell statt oc gode christelige lych-
salige *regemenge gud alsommectigiste ewindeligen Schreffuit paa
Aghersshus Valentinj dag Anno dominj mdxxxvj

Etthers naadis
kong^e mattz

ydmige horsamme
tro thienere

Erich Gyllenstiernn

Udskrift: Stormectigiste herre och Hogborne furste Her Chri-
stiernn mett gwdtz naade vdwalt, koningh thiill Danmark och
Norige Hartwg y Sleszwig Holstenn Stormarnn och Dythmet-
skenn Greffwe y Oldhenborg oc Delmenhorst mynd aller na-
digiste herre ydmydeligen

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Morten Krabbe, Provst ved Mariekirken i Oslo, tilskriver Hr. *Esge Bilk*.
Hovedsmand paa Bergenhus, angaaende sit Valg til Biskop i Bergen, det
var anbefalet af Kongen og Erkebispnen, men under de urolige Tider er
standset, hvorfor han beder Hr. Esge om at anvende sin Indflydelse hos
Bergens Kapitel. Erkebispens Folk have i Løbet af Vinteren tilfoiet ham
stor Skade, og selv ligger han nu i en streng Slotslov paa Akershus. Ø
Hovedsmanden *Erik Gyldenstjerne* er dragen til Danmark.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 93). Bre-
form; Helark m. Spor af udvendig Forsegling med rødt Vox.

586.

29 Juli 1536.

Akershus.

Myn venlig oc kierlig helssen althiid forsendt met vore
herre kiere her Esgy Bilde synderlig gude wenn jeg tacker *jeg
ether fore megheet gott oc fore ether welgerning j gjorde met
thet mageskifte oc som ether well fortæncker ieg gaff ether till
kiende hworledes myn herres naade haaffe screffuet meg till om

Berghens sticht jeg skulle anname thet oc ther paa hans nade haffuer screffuet Erchebispem og ieg ther paa fonghet haffuer Erchebispem samtyck vdi hans scriffuelsse oc thesseligest oc haffuer myn herres nade screffuet till capittel j Berghen oc thet breff kom oc erchebispem till hande oc sidhen thette vprer nw paa kom wedt jeg icke hworledes the danne mend ther vdi capittel er till synds oc thesseligest Erchebispem hannom burde well atgiere meg meghet gott vdi the och andere mader hans folk haffwer giort meg en greselig stoor skadhe nw vdi wynther weldiglig reffuet oc taghet ffraa megh vdhen all erlig oc redelig forwaring eller noghen werning oc nw som j wel wide er welbyrdig man Erick Gyldenstjerne draget till Danmarck oc jeg liggher her vdi en streng slotzloffue oc ther fore kand jnghensteds were paa myn forbederyng Thy er myn k.^o bøn till ether j ville welgiere som j meg trolighen loffuet oc tilsagde athij ville vere paa myn side oc handele myt beste ther till capittel i Berghen Oc moj frilig sye thennom till at ther som ieg kommer thid till thennom om gud saa forseet haffwer skall thet bliffue thennom till store glede oc gaffnn oc ieg will vdi alle tilborig mader skicke meg saa mod thennom aththy skulle meg alle tacke oc vdi hwilke mader ieg kand were ether till vilie oc ethers kiere hosffrue [oc børn oc wener¹ till vilie oc tienest skulle i fynde meg som en troo wenn giere well oc syer ffrue Sophie M^c gude natther oc bedher henne hwn will were paa myn side som hwn loffuet meg oc som ieg hener fuldkommelig tiltroer jeg wille fuld gerne haffue screffuet henne till oc ether meghet andhet till men thette budt vilde jnghenledis theffue thet matte aff stedt dag oc natt vsparet, wij haffue en jacht nedher j Danmarck først budh hiidt met samme jacht kommer will ieg forscriffue alle leiglihet till Oluff Sort saa thet skall komme ether till hand kiere Esy giere her vdi som myn gude tro er till ether her meth ether gud befalendis rader althiid offuer myn villig oc plichtig tieneste screffuit paa Aggershuss sanctj Olaj dag aar mdxxxvj

Martinus
Chrabbe

Udskrift: Erlig oc velbyrdig man oc streng Ritther her Esy Bilde hoffuisman paa Bergenhus k^o sendis thette breff

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Rigsraaden Hr. *Gude Galde* til Nygaard lover *Peder Hanssøn*, Hovedsmand paa Akershus, i Nærverelse af de søndenfeldske Rigsraader, Biskop *Hans* af Oslo, Kantsleren *Morten Krabbe* og Hovedsmanden over Tunnsberg *Lea Erik Ugerup*, at han vil være unge Kong *Christierns* tro Mand, hvorhø han benegter sine Uvenners Paasagn om at have søgt dennes Skade.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 96). Hælsark, Patent m. paatrykt Vaabensegl i grønt Vox.

587.

8 Oktbr. 1536.

Oslo.

Jeg Gude Galle ridder til Nijgard, Norgis rigis raad bekennes oc gør viderligtt for alle att iag haffuer nu paa høgborne furstes var kere nadige herres vegne konungh Cristierns konung Fredericks søn vdi nerwerelse verdighe faders i gud biscof Hansses til Oslo Erlige oc velburdighe mends mester *Morten Krabbe* prouest til Marie kyrke Norgis rigis Cancellar oc *Erik Wgerup* høffuitzmand offuer *Twnsberg* lenn Norgis rigis raad loffuett oc tiilsagtt oc mett thette mitt obne breff loffuer oc tilsegir Erlig oc velburdig mand *Peder Hanssen* høffuitzmand paa *Agershus* att jeg vil vare for^{ne} høgborne furste huld oc vnderdanige tromand oc thiennere ehvor som helst jagh veett oc kan mett myn yderste magtt oc formoge att vidhe oc ramme [hans] nadis gaffn oc beste oc affwerie hans nadis oc thette hans nadis Norgis skade oc forderff tiil land oc vatn oc sla emott hans nadis oc rigens fiender ehueden som the ere eller kommande vorde hiit tiil rigett thet yderste oc beste som i myn maect kan vere ther tiill haffuer jag oc saa loffuit att villie være for^{ne} erlig oc velburdig man *Peder Hanssen* paa for^{ne} vor nad^e herris wngge konung *Cristier(n)s* vegne efter *effter myn magtt bestandig met rad oc daad i alle madhe som jag vett paa hans nadis gaffn oc beste kan att were ner mig laugligen tilsægis oc om nock mynne owennir haffue ført oc sagtt mig vpa at jag haffuer waritt hans nade vnder øgen hans nade til skade emott thet hylling oc løfte som jag tilforrn met tesse gode herrer riges raad her swnnenfiels haffuer tilforrnne velueligen loffuit oc til sagtt hans nade effter alles vors obne breffs lydelse ther om the skal tet met guds hielp ecke met sanhett befinnes Tesse for^{ne} artielcer oc lijpte vil jag gerne effter guds nade oc styrke ther tiill holle vid magtt paa myn Cristelige tro oc loffue j alle made oc hans kong^e maitt. vil verdis att were mig igen en nadig oc gunstig herre Tiil vittnesburd oc sand foruaring att saa obrittlig

holles skal trycker jag mitt indzege vnder thette mit obne breff screffuit i Oslo søndagen nest efftir Sancti *Franscij dagh Anno domini mdxxxvj

Bagpaa: Her Gwdhe Galle Ritther — Her Gude Galles breff

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Almuen i Borgeyssels 12 Skibreder gjør vitterligt, at den i Nærværelse af Biskop *Hans* af Oslo blev adspurgt af Hr. *Gude Galde*, om han nogensinde havde forsøgt at sætte den op mod unge Kong *Christiern*, hvortil svaredes, at han aldrig havde gjort dette, og at Skatter og Afgifter vare blevne betalte, indtil *Erik Gyldenstjerne* uden nogens Skyld lod røve og brænde Hr. Gudes og flere Mænds Gaarde i Borgeyssel.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 97). Helark, Patent med 12 paatrykte Segl i grønt Vox. Bagpaa Brevet et skrevet Bomærke.

588.

21 Oktbr. 1536.

Tune Pgrd.

Wij menighe almoghe wdy. desse xij Skypredhe wdy Borgeyssell Gøre alle veterligith ath aar effther gudz byrdh anno domini Mdxxxvj ath Erligh och velbwrdogh mand Her Gwdhe Galle Ryddher ath spordhe oss alle samman j then godhe verdoghe herress byscop Hansses till Offslo, nerwerelsse som dhaa tingith met oss, paa waar kærste naadigste herress, wnghe koningh Cristiernss vegna samma dagh, Och *ladh oss høre hans kongelighe maiestatis breff och flere godhe mendh ther offerwandes, Dha sporde ffor.^{de} her Gwdhe oss meninghe almwghe ath om han noghen tidh met ordh eller Raadh haffde giorth oss vlydogh eller willogh emodh wore kæresthe naadighe herre wnghe koningh Cristiern eller emodh hans naadis ffogter eller embismend hwilkith wij aldrih haffwe hørth honum haffwe giorth j noghen maatthe, met ordh eller gerninger lønligen eller openbarlighen, vdhen alle tydhe haffwer hand styrketh och raath oss tiill ath wij skulle wara, Hans nadis ffogter och Embissmend høröghe och lydoghe och gøre och wtgyffwe paa hanss naadis vegna wore aarlighen skath och all annand krononess rettighet, Hwilkith wij och swaa haffwe giorth alle tydhe, Effter then godhe herress byscop Hansses Raadh och Her Clauffs Bylles och her Gwdes met end godh vilghe fføre end Erich *Gyllenstierness lod

røffwe och brenne her j Borgesyssell, fførsth her Gwdes gaardh och flere fatyghe mendh her om wdhen skyll och brodhe Och ville wij ytermere [at¹ gøre [for^{de} ¹ her Gwdes orsaghe och wndskyldingh fføre then ffør^{de} sagh, som hanum wrettelighen ær till lacht och oss medh naar gudh will wij komme føre hans naade sielff Till vitnesbyrd dhaa til bydye wij thesse effter screffne dandhemend som ær Tordh Borgesson a woben, Narffwe Aslaxson Tollagh Syffwersson Yffwer Tollaxsson, Arne Halffvorsson, Gwdmwnd Tørgersson, Larens Tørgersson, Asbyørn Harelsson, Endridh Gwnnarsson Tore Olaffsson Reare Swensson och Amwnd Toffwasson ath trycke syne jndsegle nedhen føre thetta breff som giorth war j Twne presthe gaardh xj M jomfrv dagh aar och dagh som før screffwidh staaer

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Byrge, Nils, Peder og Jon Pedersønner i Brattestad erkjende, at de have solgt til sine Farbrødre *Sven, Paal og Morten Ottersønner* i Ottersjø sin Faders Arvepart i *Ottersjø* i Undersakers Sogn og oppebaaret Betalingen. ligesom ogsaa *Birgitte Ottersdatter* i Aalestad og *Olaf* i Lid erkjende at have oppebaaret Betaling af de nævnte 3 Brødre, for hvad der tilkom dem i Ottersjø.

Efter Orig. p. Perg. i svenske Rigsarkiv. Alle 3 Segl mangle. Olaf Hemmingssons Haand.

589.

Uden Dag 1536.

[Jemteland.]

Alle dandemen som thetta breff see heller høre lesas bekenis wj brødher her effther nempnis Byrj Niels Pedher Jon Pedher søner j Brattestadh ath wj med beraadne modhe kerligh wnth ok saalth haffuer wo[rum ffader brødrom¹ Swen, Paal ok Mortin Otther søner j Otthersisø ffør wor rette arffuedel swa mykith worum ffadher tillude j ffør^{de} Otthersisø ligendis j Wndhers aakher sokn ffør xxv mark ok v mark j jorde leghe kennis ok wj fforskriifne penningh wpburith haffue oss til ffulle nøghisø ok alle swa [oss² wel athnøgher Ty skili wj ffør^{de} arff ok odal wndan oss ok worum ærffwingom ok wndher ffør^{de} wore ffadher brødher Swen Paal ok Mortin ok teress ærffwingher ok reth effther kommande til alle odals ok euerdeligh ego med alle sine tilligilse ffriith ok ffrelsth ffør hwarium manne war ok thetta kiøp giorth med hande bande ok ein obryteligh stadffesto ok te godhemen

til witnis Niels Benktson oppo Rista ok Erik Benktson po Remo Pedher j Swenstadh ok Rasmus j(bi)dem Ketil j Otthersiø ok Mattis j(bi)dem ath *ath hulkin thetta kiøp riffuer heller riffue laate skal bøte ffulth breffuebraath ok staa kiøp sidhan som ffør Jtem kennis Birth Otthers daatther j Aalestadh ath iak haffuer wpburith med mynom son raadhe vj mark aff mynom brødhrum Swen Paal ok Mortin Ottherssøner j Ottersjø ffør myn del løsth ok ffasth ligendes j(bi)dem Ty skil iak ffor^{de} arffue del wndan megh ok mynom ærffwingom ok wndher ffor^{de} myne brødher ok teres ærffwinger til odals ok euerdeligh(!) med alle til-lundher ffrith ok ffrelsth ffør alth effther(!) wndher sama witne Jtem kennis iak Olaff j Lidh ath iak haffuer wpburith vj øre aff tesse ffor^{de} Otthersiø men ffør myn odals børdh iak hadhe them til ath rekke j ffor^{de} Otthersiø the godhe men til vitnis her fførre staa Til yther mere fforuarilse her om bedhe wi Olaff Hemming-son lagman Ketil j Otthersiø ok Sigurdh aa Bergiæ ath te sin jnsigle henge nidhan ffør thetta breff skreffuith Anno dominj **Mdxxxvi**

¹ Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Kapitlet i *Stavanger* beder Hr. *Esge Bilde* om Fritagelse for at skaffe det *Korn*, han har befalet udredet, da der er Misvæxt i Landet, og der neppe haves det nødvendige til Høsten.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 131). Brevform; Halvark, udvendig forseglet med Ringsignet (Bomærke i Skjold med Bogstaverne I. G. 3: Jon Guttormsøn).

590. [Sommeren?] 1537. Stavanger.

Wenligh helsen medh gudh altidh forsent kiere her Eske haffue vi edærs breff emfangeth och forstath ath edærs strengelegheth ær begerendes korn aff oss ffateke men kanekenne j Staffwangher Vither thet kiere hær Eske ath hær ær ganske hordh tidh paa korn hoss oss Gudh han veth vore empne vi haffue ickie stor renthe och haffue haffth store kostnadh j tenne vinther aff kanungeligh maiestatis folk som hith vare senth j vinther och ær thet fare ath hær j fiilkedh ligher manghe jordho vsaadhe fore sadan hordh korntidh som gudh haffwær senth pa landedh Thi bedho vi edher kiere hær Eske j haffue oss fatøkie men fordragh ther vthi vi haffue nøgelighe sa mikith vi kwnne

beganghe oss medh tiil *høffthed hær medh edher strengtheth gudh beffalandiss och Sancte Switun Screffuit j Staffwangher Anno dominj M d xxxvij°

*Capituli Stauangrensis
Amici vestri

Udskrift: Strength riddher Eske Bille høwessman pa Berenhws sendess thette breff

Thorl Roed anmoder Hr. *Esge Bilde*, Høvedsmand paa Bergenhus, om at være ham behjælpelig hos Kongen til at erholde *Hammer Gaard* med *Gudbrandsdalen* og *Hedemarken* for en rimelig Afgift. En af Erkebispens Tjenere, der er kommen til Norge, beretter, at *Christopher Throndsøn* (*Rustung*) og *Gaute Kantaler* (*Norveger*) ere dragne til Keiseren.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 126). Brevform; Helark, udv. forsegl. med Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox. (Jfr. Reg. Dipl. Hist. Dan. 2 Ser. II. 2. S. 11).

591. 29 Juli 1537. Hammer Gaard.

Miinn idmigelige veluilige plictuge troe tiniste ether altiit tiill forn sendt mett vore herre Kiere Eske Bilde beder ieg ether idmigeligen och gierne attj ville vell giøre som myn gode troe er tiill ether och være mig behelpelig hoess vore Kiereste nadige herre Konge M^{att} att hans naade wille mig vnde thenne gaardt Hampmer mett huess goedz som ther tiill legger for enn paselige och redelige affgift menn paa nogenn regnscaab att haffue er ieg thett aldellis inthett begerindis, och giffuer ieg ether kierligenn tiilkende att then som Hampmer gaardt haffue schall, er hann ther mett inthett beholpenn vdenn Kiiff och trette for thenn Agershus haffuer: mett mynder end thij toffw neste leenn Gudbrandsdalle och Hedmarkett kommer ther vnder: Kiere Eske wancker her ingenn sønderlige tiinder y thenne landz ende att schriffue ether tiill paa thenne tiidt vthenn ther vaar kommenn en aff erchebispens karle aff Holandt och sagde i sandinge att Crestopher Trondssøn war fongenn y Holand och var igenn lossze kommen och er hann och Gaatte Canceler vpfarenn tiill kiisere(n) Kiere Eske giøre her vdj som myn gode tro er tiill ether: y skall igenn finde mig veluiligenn dag och natt for enn troe thiinere och fattige venn saa lenge ieg løffuer Kiere Eske beder ieg ether gierne attj ville vell giøre och helssze ethers Kiere hostrv frwe Sophia mett mange gode natther Ether: ethers Kiere

hostrv och barnn gudt almectigste beffalindis tiill euige tiidt
Schriffuit paa Hampmer gaardt Sanctj Olauj dag Anno dominj
mdxxxvij

Tordt
Roed

Udskrift: Erlig welbørduge mand och Strenghe Reddere Her
Eske Bilde Høffuitzmand paa Bergenhussz idmigeligen senendis
thette breff.

Væbneren *Thord Roed* erkjender, at han efter Kong *Christian III.s* Befaling
og med Samtykke af Hr. *Esge Bilde*, hidtil Befalingsmand paa Bergenhus,
fra denne Dag som Høvedsmand har modtaget Slottet af dem, der have
ligget i Slotsloven sammesteds.

Efter Orig. p. Perg. i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. b No. 131. c).
Seglet mangler.

592. 9 Decbr 1537. Bergenhus.

Jeg Thord Roed aff wabenn Høffuitsmandd wppaa Bergenn-
huussz gjør alle vitterligt oc kenndis mett thette mit obennbreff
Att efter Konngelige Maiestattis Høigborne første Konning Chri-
stianns Fredericssønns wor aller kierreste Naduge herris scriffuill-
sze fulde macht oc beffallning, sampt mett Erliig welbiurdig
maudts oc Strenghe Ridderis Her Eske Biillis framffarne høuff-
uitsmandnts her sammestedis viillge oc beskeed, haffuer Jeg nw
her y dag anammit thette Slott for^{ne} Bergennhuuss oc thess
Slottslouge aff these hanss Strenghets fuldmectuge Erliige wel-
biurdige oc fornumstiige Swenne Jenns Spliidt Beffallningis
mandt: Peder Bagge Slotts fogitt Anders Pederssønn oc Jenns
Laurenntssønn Schriffuere mett sampt the andre gode karle som
mett thennom y Slottslougenn louge Thij lader Jeg paa forbe^{de}
wor kierreste Naduge herris weigne for^{ne} her Eske Biillde mett
sampt for^{ne} hannss beffallningismenndt oc thiennere quith oc friig
for for^{ne} Slott oc Slottslouge att were Och will ieg gaee emel-
lom thennom oc alldt tilltall for samme Slott oc Slottslouge vdj
alle maade Till ytthermere wissenn haffuer ieg mett myn friig
willie oc vidscab her wnnder henngt mitt Signet, Som er schreff-
uit paa Bergennhuuss Sancte Anne dag for Jull Aaar efter
gudis byrd Mdxxxvij

(Kong *Christian III.s*) Instruction for Secretairen *Antonius Bryske*, der skal begive sig til Norge og i Forening med Befalingsmanden paa Akershus, *Peder Hanssøn (Lille)* og Churfyrsten af Sachsens Bergmester *Hans Glaszer* reise til Bergverkerne i Thelemarken og andensteds og derpaa snarest mulig vende tilbage med den Beretning, som Bergmesteren skal afgive derom; denne skal anlægge en *Smeltehytte* og erholde alt fornødent hos *Peder Hanssøn*.

Efter Udkast p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. c No. 132: Brevform; Helark, uden Segl.

593. [Begynd. af 1538?] [Kjøbenhavn.]

Instruction ærende och werffue szom wij Christiann mett guds naade Danmarcks Norgis Wenndis och Gottis Konningk her- tug vdj Sleszuig Holstenn Stormaren och Dytmersken etc. wille haffue wore Secretere oss elsk^e Anthonio Bryske tiilbetrod och aluorligen vdj befallning giffuitt vdj wort Riige (Norge) paa wore wegne att forhandle och v(d)rette szom her ephther følger

Først att ephther thij Høgborne Første Chorførstenn aff Sachszen etc. nu haffuer indskickett en Bergmestere som schall drage framdelis ind vdj wortt riige Norge och ther forfare all omstendig leiglighedt mett the Bergwerck szom ther forhande er och siden giffue bode [giffue¹ for^{ne} Chorførsten aff Sachszen och oss gode beretening och vnderuiszening, huadt thet mett samme Bergwerck will haffue paa seg Bede vij for^{ne} Anthonis Bryske och aluorligen befalle att hand strags giffuer seg mett hanom [fran¹ [tiill² skiib fran Nyborg och ind vdj wortt Riige Norge tiill wortt Slott Aggershus tiill oss elsk^e Peder Hansen vor Embitzmandh ther sammesteds och ther mett for^{ne} wor Embitzmand Peder Hansen følger for^{ne} Chorførsten aff Sachszens Berg- mester mester Hans Glaszere och Hans Cimbler omkring [paa en maanett¹ tiill alle Bergwercker och groffwer [tesligiste- vdj Telmarcke och vdj alle omliggendis steder huor mere er noget malm formodendis³ som ther findes vdj landit att besigtige alle omstendigh leiglighedt om samme Bergwerck

Sameledis schall for^{ne} wor Secretere Anthonis Bryske paa wore wegne aluorligen befalle wor lendsmand Peder Hanszen att hand fier och redeligen beskaffuer samme Chorførstens Berg- mestere syn vnderholning och all anden dell. szom hand behoff haffuer och førderendis worder och ther mett haffue tiilsiwn att thet saa skeer

Och nar for^{no} Chorførstens Bergmester mett Hans Cimbler ere nu saa [paa en maanets tiid¹ omdragit och besigtiget alle Bergwerck ther vdj landit tha skall samme Chorførstens Bergmester bliffue ther tiilstede och vpsette en smelte[hytte² tiill huilcken Peder Hansen vor lendsmand schall aluorligen haffue befalning att hielpe hannom och [vden all forszømsze³ beskaffue hannom all hues hand ther tiill behoff haffuer Och for^{no} wor Secreter Anthonis Bryske skall strags [then maanet forloben er som the haffue dragit omkring¹ [nar for^{no} Hans Glaser hannom befalendis worder³ tage alle berettening aff alle Bergmestere och Bergk¹ knegte szom ther indhe ere, hues huer ther om siwnis och beretter bode mwntelig och schriftelig mett seg och strags vden all forszømsze huercken dag eller natt ther offuer sparendis giffue seg hidt neder tiill oss huor hand oss først vpspøre kandh szaa hand tha kand berette oss all omstendig leiglihet ephther som vij hannom thet besynnerligen wille tiill betrod haffue

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien. — ³ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Stig Skafsten (Bagge) anmoder Hr. *Esge Bilde* om at være ham behjælpelig med at erholde den Rente af *Lister*, som Bispen (af Stavanger) hidtil har havt, og hvorom han har tilskrevet Kongen, beklager sig over Provsten paa *Lister*, som har slaet hans Bondelensmand ihjel, omtaler sin Sending af *Spegelax* til Kongen og Hr. *Esge*, lover at skaffe denne Tømmer til at bygge med paa *Mogenstrup* fra sin egen *Sagkvern* i *Flikkefjorden* og omtaler den store Skat, som Presterne i Stavanger Stift have maattet udgive, og som beløber sig til 2500 Lod Sølv.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Danske Adels Hist. fasc. 9. pars 1 No. 5, Bilde). Brevform. Udv. forsegleet.

594.

29 Juli 1538.

Lister.

Myn plectigh trwff tieneste alletidh. Kiære Esky Bylle tacker jegh for ere oc dydh oc hielpe oc bisstandigh swm y megh alletidh bewisste haffwer oc eders kiære hostrv oc eders wenner hwicketh y skal finde megh welwiligh ath forskylle aff aldh myn machth oc formowe oc eder tiener ath were soo lenge swm jegh løffwer. kiære Eske Bylle er myn idmigelighe bøn til eder ath y wylle wel giøre for tende hær myn bønne oc scriffwelsse skylly ath y wyl were myth bodh til wor nodisste

herre wm hwis rentte swm bysphen fwlth inden tetthe Lysster lenne ath hans node wylle wnde megh tedh entten for rentte eller for affgyfte belobber tedh segh en ringetingh soo with j^r marck oc tager proffsten til ath beskatte stackarle soo sora teræ for begærer iegeth oc y sysste dagh slogh proffsten myn lensmandh y hiel poo Lysster tendh troesste bwnde swm jegh haffdæ for dy wor jegh affwe medh tennem oc wylle jagen gioringh haffwe medh tennem. kiære Eske wylle y hielppe megh ter til dagh badh jegh eder ter giærne wm. kiære Eske haffwer jegh senth til wor nodisste herre sex lesster lax iii medh Poel Hoffweth oc iii medh myn swendh Torleff Bagy oc iii^c spigilax

Kiære Eske sender jegh eder xx spigelax tyll Anders Hallager oc beder jegh eder ath y wylle icke forsmo myne gaffwer swm wy tallith systh wy redh froæ Kiobbinghaffwen wm tymer til ath bogge medh po Monstorph dagh beder iegh eder ath y wylle scriffwe megh til hwre bretth oc langtte ter y wylle haffwet oc nar ath y wylle ladæ henttedh dedh effter eders scriffwelsse dagh skal jegh ladæ hogge tedh oc dy lobber y Hyderæwen medh skibbeth oc j^r wgesoes ter indenfor der liger myn saffkwarne y Flicketiorden der skulle dy tage tymereth indh. kiære Eske haffwer dy nu gyffweth en swar skath aff Stawanger stietthz oc er tendh til hobbe tagen oc foer handh nw froe megh sancte Margrette dagh oc til Oslooc oc beløber tedh segh swmmen swm pressteren haffwer wdh gyffwen iij twssind lotth soll. kiære Eske haffwer jegh scriffweth wor nodisste herre til wm samme rentte intteth haffwer jegh wider screffwith wm hans node wil wnde megh for rentte eller affgyfte soo haffwer jegh oc scriffweth hans node til wm tendh lax oc sender jegh eder breweth ath y wyl wel giore oc forforeth til wor nodisste herre oc y wille soo hielppe medh eders gode ordh swm y alletid giordh. Haffwer jegh ingen besonderligh tyden swm jegh kand scriffwe eder til oppo tende tidh. Roder oc biwder ower megh oc tedh iegh oer. Eder tendh almectigisste gwd befallendis datum Lysster anno dominij 153 octauo die Olauis regis.

Stigh Skaffstenn

Eders tiener.

Udskrift: Erligh oc welbørdigh mandh oc strenge ryder herr Eske Bylle ydmigeligh senttis tetthe breff.

Kong *Christian III* tager *Kjøbstaden Tønsberg* og dens Indbyggere under sin Beskyttelse og stadfæster dens tidligere *Privilegier* og *Handelsret* i *Viken* med Forbehold af senere Forandringer, der maatte findes hensigtsmæssige.

Efter bekræftet Afskr. p. Papir fra første Halvdel af 18de Aarhundrede i norske Rigsarkiv (*Localia. Tønsberg*). (Se norske Rigsregistr. I S. 54). (Sammesteds findes *Privilegier* fra Fred. II.s, Chr. IV.s og Fred. III.s Tid).

595. 10 Novbr. 1538. Kjøbenhavn.

Wii Christiernn met Guds Naade Danmarchis Norgis og Gottis Konninge Hertug udj Slesvig Holsten Stormaren Dytmersken Grefve udj Oldenburg och Delmenhorst: Giør alle vitterligt at vii nu af vor sønderlige Gunst og Naade hafuer taget och annammet og undfanget, og med dette vort obnebreff tager annammer og vndfange vor underszaatter Borgemester og Raadmand og meenige Borgere udj vor Kiøbsted Tonsberrige, dennem og deris Huustrue, Børn, Gods rørendis oc urorendis, i huad det helst er eller verre kand indtet vndertagen udj nogen maade, udinden vor Kongelig hegn, vern, fred og Beskermelse besønderlige at ville forsuare beskytte beskierme ogsaa dagtinge till alle rette, Sameledis hafuer vii af samme gunst og naade fuldbyrdt samtycht, og stadfest, og nu med dette vort obnebreff fuldbyrde samtyche og stadfæste alle de naader privilegier og fridheder som fornemte vore undersaatte mennige Borgere udj Thonsberg, af vore fremfarne forfædre konninger udj Danmarch og Norge naadeligen og gunsteligen undthe og gifne erre, vid deris fulde magt at blifue med alle deris ord puncter og articheler som de indeholde og udviser, Sammeledis hafue vi undt og tilladet at de fornemte vore undersaatte Borgere udj Tonsberg muge og skulle her effter besøge deris neringe udj Vigene og der kiøbe kiødt korn og andre vare som der ij den lands Ende till kiøbs er: Og desligeste muge vore undersaatte udj Kongelle og søge deris neringe og Bering hos Tonsberige og der kiøbe og selge hvis dennem behof er till deris underholdning: Dog saa at naar vii videre ere komene udj Rigens forfarenhed og dersom da findis nogle artichle j samme deris privileger och friheder som ere os eller andre vore undersaatte der udj landet besverlige, da ville vii med vort Elskelige Dannemarchis Riigis Raads raad hafue fuldmacht samme privilegier og friheder at forandre forvandle og remediere effter som de kunde verre os og Riigit og

andre voris undersaatte lidelig og tolig. Thi forbiude vi alle j hvo de helst ere eller verre kunde. Særdelis vore fogeder og om-
baadzmennd og alle andre fornemte vore kiere undersaatte Borge-
mester Raadmend og mennige Borger udj Tonsberg herjmod paa
persone huustruer og børn hion tiennere Godtz rørende og urø-
rende indtet undertagen og paa deris friheder og privilegger som
forskrefuet staar at hindre hindre lade møde pladtze umage, hel-
ler udj nogen maade forfang at giøre under vor Kongl: hefn og
vrede. Gifuit paa vort Slaat Kiobenhavn Sancti Martini aften
aar etc. Mdxxxviiij under vort Signet:

Christiern

L. S.

Rigtig Copie af originalen testerer

Underdanigste Tiennere

N. Clauszen I. Th. Coëgius.

Nørholm

M. propria

Mats Kasse afgiver edeligt Vidnesbyrd om den Aftale, som fandt Sted mel-
lem Hr. *Nils Klausson (Sparres)* Svende paa *Elfsborg*, og Hr. *Henrik*
Krummedige, da de opgave Slottet til ham, hvorefter de skulde drage frit
ud med sin Eiendom, og Hr. *Nils's* og Fru *Margretes* Fædebur være urørt.
indtil nærmere Forhandling kunde finde Sted for Kong Hans. Da Hr. Nils
Klausson siden klagede over, at Aftalen ikke var holdt, blev det under
Kongens og Rigernes Raads Mægling fastsat, at en Forligelse herom senere
skulde istandbringes.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv (Acta historica från konung Gustaf I:s
tid). Et bagpaa trykt Segl.

596.

8 Februar 1539.

Hallene.

Alle the ghodhe mændh thetthe breff sse høre ællir hendhir
ffore ath kombe bekiændss jak Mattz Kasse pa Hallene met
thette meth opne breff mek vitleghet ath vare ok jak nærstad-
derss var vedr Ælssborgh tøn tidh then daktyng paa gek y mel-
lom her Nilss Klaffwsson ssvæne pa Ælssborgh, ok her Hæn-
rik Krommedykke thær vte ffore legendss var, ok han ffornem-
dhe ssloth begiærendss var paa kong Hanssess vegne, ok thaa
til ssadhes her Nilss Klaffvssons ssvæne met hondh ok mvndh
breff ok ssegilss bevaryng ath the sskolle aff ghaa met ssine
beholne hoffvir ffry til ssyn rette herre her Nilss Klaffwsson ok

beplyktede ffornehmde her Hænrik Krommedykke ssek met sseth breff ok ssegill ath her Niilss Klaffvsson ok ffrv Margrettess ffatebvre paa ffornehmde ssloth met allen then dell tær vppe var ssom dem till hærde sskolle sthaa vrørdh, ok vbevaret ffor alle mandh inthill ath her Niilss Klaffwsson det ffordaktynge kvnde met kongh Hanss, thæsslikisth var jak ok y Sskara ten tidh kong Hanss met Ssværiskiss ok Danmarx ok Naarigiss rodh met honom dær stadde vaare ok de fforrette ssaatte y ssancte Olaffss klostir dhaa aahørde jak ath her Niilss Klaffwsson thil talede her Hænrik Krommedyke yn ffor rette ffor de gode herrer ok ath sspvrde honom hore ledhiss han hadhe hollet sseth breff ok ssegill vedhir makth ssom han hadhe geffvet her Niilss Klaffwsson ssvæne dæn tidh dhe honom vpgaffve Ælssborgh, daa ssvarede han ath han hade *holr sseth breff vedr makth ok kvnde det ikke bestaa ty han hadhe borth taket allen ten dell y ffornehmde ffatebvr var, ssom her Niilss Klaffvsson hade konigh Hanssess breff vppa, daa sskaffvedhe alle de gode herrer her Hænrek dhærffore ok kongh Hanss met dhem her Hænrik til ssadhe ath han sskolle fforlike ssek met her Niilss Klaffvsson dær om den del han hade honom y ffræa taket y ffornehmde ffatebvr, thette bedr jak mek ssaa gvd til hielp ok all helgion ath ssaa y ssanningh ær ok til gik som ffore sskreffvet sthor ok jak tette ffvll komlege tilsta vill y hvar jak bliffvr kalladr ællr tilkraffd ffor gode mændh tette breff til vitniss børdh ath ssaa y ssannyng ær tha bedhiss jak ærlge ok velbørdge menns ok strenge redderess ynxssagle ssom ær her Børie Niilsson ok her Krestoffer Andrsson met mine egne ath trøkkendss paa røggen aa tette breff ssom sskreffvet ær pa Hallene lørd(a)g eptr Kiøndilssmesse dagh anno etc. m d xxxix.

Stig Skafsten (Bagge) forklarer Hr. *Eage Bilde* i Anledning af hans nyelig modtagne to Breve angaaende Laan af 500 Lod Sølvs, at han med saa kort Varsel ikke kan skaffe saameget tilveie, men oversender, hvad han for Tiden har, da han nedig vil skille sig ved sine Kjæder.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (D. Adels Hist. fasc. 9). Brevform; Spor af udv. Forsegl.

597.

16 Februar 1539.

Lister.

Myn welwilleligh plicttigh tro tienesth aff all myn ganske maecth oc formowe edher alldidh till forn sentth medh wor herre,

kiere her Eske Bille tacker jekh edher ymigheligen ok gerne for ere dytth ok gotth som i ok edhers kiere hostrv ok foreldher megh bewisth haffwer hwilkedh edher dhen almectisthe gudh lone ok jekh alltidh gerne forskille will aff myn fattigh machth ok formowe so lenghe jekh leffwer, kiere her Eske Bille fik jekh edhers skriffwelsse x daghe for Fasthelawen ok en nw fik jekh edhers skriffwelsse medh Jens Splidhs swendh v daghe for Fasthelawens edhers breff so lydindis adh jekh skwlle lone edher j twsindh lodh silffwer ok dy skwlle were hos edher indhen førsthe fwlle wigghe i fasthe, so kierner dhetth gudh adh tidhen er ganske kortth so dan phennigh aff stedh adh komme i hware som breffwen haffwer weredh so lenghe, Hadhe jekh enhatth iii wigghers fresth adh jekh kwnne hafvetth mitth botth till Berghen, dha skwlle i fritth forladett edher till ffor^{de} silwer men dogh sendher jekh edher detth meste som jekh kan aff sthedh komme medh weners hielp ok sendher jekh edher thedh medh myn dreng Oloff skriffwer som er ii^c norske lodh silwer xxx Jachimdaller xx Rinsgilden oc c mark i dobell^f ok haffwer for^{de} Olaff wectthen medh segh, kiere her Eske bedher jekh edher ymygghelegh adh i tagher megh iki till møstikke adh jekh iki kwnne komme so møghetth silwer aff sted po denne tidh, men jekh hadhe wel i c lodh silwer heller ii dhem gaff jekh wd for en iiiii heller vi gorde som myn foreldher hadhe otth till forn, kiere her Eske thagher megh iki i annen meningh en so jekh skriffwer edher till so hielpe megh gudh som detth er saninghen som jekh skriffwer edher till, men en haffwer jekh en kiedhe heller ii ok dem wille jekh nødigh skille megh medh, kiere her Eske som i skreff megh till om forwarelsse po samme phennjgh, setther jekh thedh i edhers handh ad jekh kwnne fo dhem ighien i Berghen junen etth aar heller ii, y nar som, edher tickes gotth were, kiere her Eske wille i well giøre ok seghe edhers kiere hostrv ad jekh lodh seghe henne gontth(?)¹ ok edhers kiere barn ok wener dislighe(s)tth. Edher dhen almectisthe gudh befalendis ok rodher ok biwdher offwer megh som edher bør offwer edhers fatig thiener. Ex Lister Fastelawens søndagh anno domini mdxxxix

Sthigh
Skaffsthen edhers thiener.

Udskrift: Erlligh ok welbørlich mandh ok strenghe riddher her Eske Bille till Wallen ymigheligh tiilskreffwedh detthe breff.

1. 3: Godnat?

Stig Skafsten (Bagge) minder Hr. *Esge Bilde* om sit Forhold i Lenet (*Lister*) baade i Hr. *Henrik (Krummediges)*, Hr. *Esges* og hans egen Forleningstid, hvorom han har beseglede Breve; udtaler sit Ønske om hellere at ledsage Kongen eller Raadet fra Danmark til Bergen i Slutningen af Juli end kun at møde frem der, omtaler Vanskeligheden ved at skaffe Slagtefe og minder om Aftalen paa Bergenhus, hvorefter Hustru *Aase Evindsdatter*, Lagmand *Bent Hemningsens* Enke, skulde faa Kongebrev paa Gaarden *Holme* i Mandal.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (D. Adels Hist. fasc. 9, Bilde). Brevform; udv. forsegleet. (Jfr. N. Rigsregistr. I S. 7 og 109).

598. 16 Februar 1539. Lister.

Myn plictigh tro thie(n)sth edher alttidh till forne sentth medh wor herre kiere her Eske tacker jegh edher ymiggheligh for edhers store ere ok dytth som (i) meg alttidh bewisth haffwer hwilkedh i skwlle altidh fynne meg wellwilleligh so lenghe jegh leffwer bodhe i ok edhers wener till ad forskille, kiere her Eske thacker jegh edher ok ymigheligh for edhers gode rodh ok skriffwelse som i meg altid rodh (ok) skriffwedh haffwer, hwilkedh jegh aldrih gick i fro edhers rodh ok iki skall so lengghe jegh leffwer ok haffwer jegh breff ok seghell bodh aff presstme(n)dh ok so aff menighe almowe hwrledis jegh haffwer hanlledh ok *thieredh meg firsth i her Henriks tidh dislighesth i edhers tidh ok sidhen jegh fik lenen po myn eghin, ok hobes jegh so adh haffwe hanlledh medh them adh the will nw heller haffwe meg en skilles wedh meg, kiere her Eske Bille fik jegh wor kiere nodige herris maiestatis breff, adh jeg skall besøge hans nodhe om sancte Olaffs tidh i Berghen ok røde detth i hans nodis breff adh jegh skwlle were tillstede ok søghe hans nodhe i hwor som hans node skriffwer meg till, so er ok myn ymiggheliche bøn till edher, kiere her Eske, adhi wille thedh forfare hos kongelig maiestatth dher som hans node acther segh hidh till ryghetth heller hans nodis rodh, adh jegh motthe fo hans nodis skriffwelse so adh jegh motte komme nedher ok fillie hans node op heller ok hans nodis rodh for i skyn skilldh jegh seer dhetth fasth heller, ad jegh foller hans nodhe heller ok hans nodis rodh op en dhi

skwle fynne megh her for segh, men dogh setther jegh allth i edhers hendher hwadh som edher thickest gotth adh were, kiere her Eske Bille som i skreff megh till om slactther, detth trøsther jegh ingenlwnde become ok hwad slactther som jegh skall sielwer haffwe till mitth eghetth behoff detth mo jegh hentthe i Per Hanssens leen ok i Tellmarken, kiere her Eske Bille draggher edher well till mynnes om then snack som wi snackedh till hobe po Berghenhws om Bentth lagmandhen ok hans hostrv ok barn tha [war¹ loffwed i megh adhi wille were hans hostrv ok barn behielpeligh ad thi motthe fo kongeligh maiestatis breff po gordhen, hwilkedh jegh en nw bedher edher kierligh for gudh skill adi wille forhwerwe them kongeligh Maiestatis breff po forde gor so ad inghen skwle kome ther i mellom for fwille leding ok landskildh, ok hedher hwn hostrv Osse Ewinds dotter, ok hedher gorden Holem, ok liggher i Mandall, men i hwadh som i loffwer wdth thedh will jeg betthalle. Edher den almectisth gud befalendis ex Lister Fastelawens søndagh Anno domini mdxxxix.

Stigh
Skaffsthen Edhers fattigh tiener.

Udskrift: Erlligh ok welbørligh mandh ok strenghe riddher her Eske Bille thill Wallen jmygheligh thill skreffwedh detthe breff.

¹ Fra [igjen udslettet.

Peder Hanssøn (Litle), Hovedsmand paa Akershus, indberetter til Kong *Christian III* de nærmere Omstændigheder ved *Paal Bjørnsøns* Drab paa *Oluf Theiste* i Hofs Prestegaard paa Thoten hos *M. Thorbjørn (Olufsson)* 27 Oktbr., saaledes som de fremgaa af de sammesteds afgivne Vidnesbyrd i Nærværelse af *Hans Kruckow* paa Arvingernes Vegne.

Efter Orig. p. Perg. i Vidensk. Selsk. Saml. i Thronhjelm (Hammers Bibl. No. 64 Litr. C i Nyerups Katalog, No. 15 i C. Hammers do.). Seglet mangler. (Trykt i Saml. t. d. norske Folks Spr. og Hist. III S. 365 ff.).

599. 3 Marts 1539. Hof (Thoten).

Hochborenn Fursthe och Stormechtigiste Herre Her Christiann mett gudz Naadhe Danmarckis Norgis Wendis och Gottis Konning Hertwg wdij Sleszwig Holstenn Stormarenn och Diitmerskenn Greffue wdij Oldenborg och Delmenhorst etc. Hilser Jeg Peder Hanszenn Ether Naadis Hochmechtighedz Høffuitzmandt paa Aggerszhus mett myn wnderdannige plictige tro

tiennisthe Werdigis : E. N: Hochmegtighed att wiide: epther etther Naadis breff och befalning, wor Jeg paa Tothenn paa Hoffs prestegord Mandagenn nest epther Sanctj Matthis dag, Aar etc. 1539, offuerwerendis lawmandenn mett tolf Lawrettismend, och offuerwerendis Erlig och welbiirdig Mand Hans Krwcke mett fuld Magtz breff och beffalning att giøre och ladhe y erffwiingis frawerelsze, Tog Jeg ther proff epther Oluff Theestis afftag, hwes Siell gud benadhe, Som Paall Biørnszonn wartt att skadhe wforszonienn, och er thette fursthe proff och wphaff, Tog jeg etth skelrigt proff paa bog soer mett fulden edstaff, som heder Bretthe Oluffzdotther och thette (wor) wphaffued, att Oluff Teesthe szom fald hwes siell gud benadhe, kom till Mesther Torbiørns Sanctorum Simonis ett Jwdhe affthen och wor frilig drwckenn, som Oluff jndkom aff dørrenn, tha stoed Mesther Torbiørnn wp och bad were welkommenn myn kiere frende, Saa gick Oluff frem till bordett, òch støtthe sig paa Schorid, fay Hwndre dieffle, y motthe haffue etth andett sckor end thenne, Suarid tha Mesther Torbiørnn, myn godhe frendhe, thet skall bliffue gotth att giøre mett, en anden tiid naar y kommer egenn, Jeg skall raadhe ther boedt paa, Sydder ned, myn dreng skall drage ettheres Støffle aff, Sagde tha Oluff, Jeg beffaler hannum hwndre dieffle, icke skall Hand drage myne Støffle aff, Och tog Oluff alle ord till møsticke, Fremdelis som Oluff kom til bordett, och nogen stwnd ther epther, drwcke the flux omkring mett etth stortt stob, och drwcke kong^e Matt: och andre sckaler, Sa begynthe drengene att dragis flox om sckalerne, hwilcken skiencke skulde, Sagde tha M: Torbiørn. lader myn dreng nw skiencke kiere frende medenn y ere hoess meg, Naar jeg kommer till etther tha maa etthers dreng skiencke, Saa drack M: Torbiørn Olluff Teesthe Peder Hanszens skaall till, tha kwnde icke Oluff giøre mere end halffparthen Retth, Sagdhe tha M: Torbiørn, Hwarledes tienne y etthers Herre och Hoszbwnde, men y icke will giøre hans Skaall Rætth, Thaled Olluff till szyn dreng och szagde, Sall up ware Hesthe, y twsend dieffle Naffn, Sagdhe tha M: Torbiørnn kiere frende wille y bliffue y Natth, tha skulle y faa øll, mad, hø, haffre, gud och nock, I thet gich Olluffs dreng atth dørrenn, och skiødt hann kordenn y handen før hand gick wdt, Och M: Torbiørn szagde wille y icke bydhe, tha may giøre hworledis y wille. I thet szom Olluff

tog till szyn werge. saa togh och M: Torbiørn till szyn werge I thet drwg Olluff syn kordhe, och hög M: Torbiørn y handen szom hand szadt, M: Torbiørn reisthe seg till syn werge for bordendenn och szagdhe: y hög meg szom jungenn redelig karll, och szadt for^{de} pige emellom them badhe paa thenn tiid, Tog Jeg end etth skielrigt proff, paa bog soer mett fullen ed-staff, som heder Kield Jonszøn, och szad nest wp till Oluff Teesthe, Som Mesther Torbiøren kom paa gulled mett szitt werge, tha reisthe Oluff sig wp y bencken, Saa holt for^{ne} Kield hanum och bad hannum giffue seg till fredz, och holt hannum paa bencken nogett neer en tymme, Tha szagdhe Oluff iij eller fyre gange till Kield gack fenden ewold fran meg, och tog till syn dagertt, Saa slap hand hannum, I thet kom Oluff paa gulled, Saa hög M: Torbiørn tho eller trij hwg till Oluff, I thet hög Oluff M: Torbiørns Suerd aff henderne. Sagde tha M. Torbiørn, Halt wp esthw en Hoffmand, Saa fick M: Torbiørnn enn Hellebardhe och slog Oluff etth sslag offuer axellenn, I thet skiød M. Torbiørns dreng Paoll Biørnssøn Oluff mett en skietthe, Mesther Torbiørnn wwittherligt, Och ther aff fick hand szyn bane sjaar, Sagde tha Oluff, eya, Jeg haffuer nock, Carnelius stack thw meg, Sagdhe tha Mesther Torbiørnn hand stack etther icke, fick y nogen sting tha giorde ieg thet, och ther mett gick M. Thorbiørnn aff dørrenn, Kwnde Jeg icke ytthermere proff faa aff tesze Male, forthij the szagde seg proffløs paa badhe szydher, Och war thette proff thagitt wdy retthe Kongs dag, offwerwerendis Hans Krwcke y fuls ombud paa erffwingenis wegne, forthij erffwingenn waer ther langt fra, Och er szame karll grebenn och holdenn till Rettis, och stander till gud och etthers Naadhe om hand proffuis bother Mader att were, Att szaa y Sandingenn er, szom forscreffuit stoer henger Jeg mytt Signett neden for thette mytt proffuis breff Giffuit j aar och dag szom forscreffuit stor etc.

Søfren Kiil, Befalingsmand paa Elfsborg, og Borgermestrene i Nylødøse gjøre vitterligt, at velbyrdig Mand *Erik Nilsson* paa Strøm og *Lars Jute* paa Bergstrømsed under Ed bevidnede, at da *Knut Knutsson (Baad)* var en liden Dreng, pantsatte han efter Hr. *Henrik Krummediges* Raad en Del Jordegods til denne, for at han ved Hjælp af Pengene kunde sikre sig Kongens Gunst.

Efter Afskr. p. Papir fra 16de Aarh. i svenske Rigsarkiv (Handl. af ekon. och jur. innehall fran 1500-talet). Uden Segl. (Jfr. ovenfor No. 93).

600.

25 Marts 1539.

Lødøse.

6. Jack Syffringh Kyll kongeligh mat^a till Suerye minum all-
dher nåd^e herres befallnings man på Elzsborgh *sanfelt Hansz
Lambritson och Törn Olszon borghmestare j Nyløse gør alle
vettherlijght och kænnes medh thetta vorth øpne breff år epther
gudz børdh m.d.xxxjx vorffrv dagh y fastæ Tåå vor skickætt
ffør osz velbordigh man Erik Nilszon på Strøm och Larsz Iuthe
på Bergx strøms edh vittnade och svore på boken om thesze
epther skreffne godzs som ærligh och velbørdigh Larsz Turszon
tennom ther om till kraffde fførsth ij gardher j Østherstrøm ren-
tandes xii pundh smør ett torp vj pundh smør en gardh j Sål-
len re(n)tandes 4 pundh smør, Hierten 3 pundh smør Brene v
pundh smør och enom gardh liggiandes j Skryckridzs sonkn
medh nogre andre godzs the ickæ viste napnen vppo huilkæ
ffør^{de} godzs och gardhe hær Knut Knuttson åtthe och pant-
sette hær Hindric Kromedye på [then¹ tiidh han var en lithen
drengh Tå sagdhe hær Hindric till honom att han hade sin her-
res ouenskap till huilkætt han var begerændes hansz rådh och
trøsth, tå sadhe hær Hendric thou haffuer godzs och gardher
ther tu kant fføruerffue hansz nådhes guntsth medh ther tu be-
høffuer gull och peningar ther på tå vill iak vnsettye tiigh ther
på medh (o: men?) huadh heller kongen fik the pengher eller ey
vittnade de inte om. Till yther mere viszningh att såå saninghen
vittnatt och suorith [ær¹ før osz trøckiom vy vore signether
nedhan ffør thetta vort øpne breff skriffuit i Løse år och
dagh som ffør skriffuit står.

¹ Tilskrevet over Linien.

Søfren Kiil, Befalingsmand paa Elfsborg, og Borgermestrene i Nylødøse
gjøre vitterligt, at *Lars Jute* paa Bergestrøm efter Begjæring af *Lars
Thuresson (Tre Roser)* afgav et edeligt Vidnesbyrd om, at *Hustru Mar-
grete Skottes* til *Lindholm* i *Thord Bondes* og *Erik Stakes* Nærværelse
havde erklæret Hr. *Thure Jonsson* for sin nærmeste Arving, ogsaa til det
Jordegods, Hr. *Henrik Krummedige* havde afnødet hende, hvorefter Hr.
Thure skulde tage hende og hendes Gods til sig.

Efter Afskr. p. Papir fra 16de Aarh. i svenske Rigsarkiv (Handl. af ekon. och
jurid. innehall från 1500-talet). Uden Segl.

601.

25 Marts 1539.

Lødøse.

5. Jak Siffringh Kyll kongeligh mat^a till Suerje mjn nådhe
hærres befallningx man på Ælzsborgh samffelth Hansz Lambrekt-

son och Törn Olszon borgemestare j Nylosze gør alle uitterligh och kændes medh thetta vorth opne breff att år ephther gudzs bërddh mdxxxjx vorfrv dagh j ffaston tå fram kom Larsz Iuthe på Berghe ström uittnade och suoro på bokæn før osz ephther erliigh och velbërddigh mansz Larsz Turszon bøn och begere att han skulle tiill suerye hustrv Margreta Skøttes till Lindholm till hær Ture Jonson Tå bekænde hon sikh før hær Ture j ærligh och velbërddigh mensz Tordh Bonde och Erik Stakæ næruare att han var henez nesthe arffuingh teslikæs the godzs hær Hendric haffdhe hene j ffrån att han nødhe henne tem aff sammaledes att hær Ture søtthe tu tingh på hennes vegner och trye tjngh skulle han haffue hafft dom ther på, ther offredh eller ffegdh hadhe ickæ varith, och før tagit honom och skulle seddhan anname hustrv Margreta och godzett till sikh. Till yttermere uisingh att så vittnatt och suoret [ær¹ ffør osz som fførskriffuit ståår trockjom vy vore signethe nedhan ffør thetta vorth opne breff skriff(uit) j Lösze år och dagh som ffør skriffuit ståår.

¹ Tilskrevet over Linien.

Zacharias Povelsson, Sogneprest paa Aal i Hallingdal, erkjender, at han paa Grund af Kong *Christians* Brev udsatte 6 Løbsbol i *Sundre* i Aal, som tilhøre Prestebolet, til *Knut Endridsson* for 10 Lod Sølv mindre end 1 Kvintin, hvilket Gods denne skal beholde, indtil han har erholdt sit Udlæg igien ved Brug af Jorden.

Efter Vidisse af 14 Juni 1594, indtaget i en Lagmandsdom af 1 April 1615^t paa Gaarden Sundrehagen i Aals Prestegjeld.

602.

7 April 1539.

Sundre.

Desz bekiendis ieg *Sacraias Pouelsønn sogenn prest paa Aall i Hallingdall. med dette mitt obne breff. ad komb wor naadigis herris breff. och bud. kongelig mag.^{tz} kong Christiann aff Danmarckis riighe, och sette ieg *Sacraias enn jordepart wdt. som ligger wnder prestebollidt. ad kom da Knud Endresønn lagde fremb ett quintinn mindre eind thi lodt sølfuer. for sex løbboell i Søndre. som liger wnder prestebollidt, thj skall for^{ne} Knud følge och beholde samme, saa lenge hand faar szine pendinge igien aff for^{ne} jorduegh. Thill ydermiere sanding, da beder ieg disze fornumstige mendt, som saa heder. Haluward Haluordszønn lenszmandj for^{ne} dall. (Aall?) och Botill Gudmundszønn. att sette

szine indszegle. med mine indsegle. (for dette breff) som skreff-
uitt war paa Sundre. secunda. die. pas(c)he. anno. m. d. xxxix.

¹ Ved Lagmandsdommen stadfæstes en Underretsdom af 3 Mai 1614, hvorved Sognepresten Hr. Truid Michelssen tilkjendes de omtvistede 6 Løbsbol i Sundre, som hans Formænd have brugt, men som Knut Endridssøns Søn Sindre Knutssøn har gjort ham stridig. Sagen sees ellers at have været for Retten allerede 1594 og endnu 1633.

Ridderne *Trud Ulfstand, Klaus Bilde og Gaute Galde* samt Hovedsmanden paa Akershus *Peder Hanssøn (Lille)* gjøre vitterligt, at de istandbragte en Overenskomst mellem Borgermestere og Raad i *Oslo* paa Borgernes Vegne paa den ene Side og Kantsleren *M. Morten Krabbe* og 12 Bønder af *Follo* paa Almuens Vegne paa den anden angaaende Osloborgernes *Forkjøberet* til *Tømmer* i Havnene der i Lenet fremfor *Hollændere* og andre fremmede.

Indtaget i Lagmandsdom af 7 Juni 1617¹ i norske Rigsarkiv (fra Statholderskabets Arkiv). Efter Orig. p. Perg. m. 4 vedhængende Segl.
(Jfr. Dipl. Norv. XII No. 595).

603.

22 Septbr. 1539.

Oslo.

Wij effterschreffene *Trud Vlfstandt* høffuidzsmann paa *Warbiergh, Clauffs Bilde* høffuidzsmann paa *Baahuus*, Ridder Konngelig *Maytts*: fuldmyndig vdschickett j Norge, *Gutte Galle Rider* thill *Nyegaardt*, och *Peder Hannszønn* aff vabenn høffuidzsmann paa *Aggershuus*, Giør alle witterligt med dette wordt obne breff, att aar efter gudzsbiurd Mdxix S: *Mauriti* dagh paa Raadstuffuen j *Oeszloe*, war schickedtt for osz Borgemestere och Raadt paa deris och Menighedenns wegnne i *Oeszloe*, paa denn enne, och welb: *Mannd Mester Marcus* (o: *Martin*) *Crabbe*, i *Oepsloe* *Norgis Rigin Cantzeler* med 12 Bønnder aff *Follou* fuldmyndig paa menige almuens wegnne paa denn anndenn szide, Om trette dennom emellom war, for *Seglادتز* och *Skibsladning*, som arlige wdschickett aff *Follou*, och haffue wij der omb forligt dennom paa baade szider, efter begge deeris willge och *Samtøke*, vdj saa maade, att naar som *Oeszloe* borger komer der i nogenn haffun for *Follou* lehen och land, paa ladsteder, daa schulle dj først haffue sin last, førennd *Hollennder* eller nogenn annden vdlending der laade maa, Och skeer dett saa att nogle bønnder fortedsche dennom, och will ike selge for^{ne}:

Oesszloe borgere deris last, som daa huggenn ehr, och Oeszloe borgers schib løber der aff haffuen, och ike fannger deris last, och komer der Hollennder eller nogen anddenn vdlending sidenn och fanger same last effter Opsloe Skibe, som forre siger, erre vdløbbenn, daa schall denn last werre optøgt thill Konngens Ombudzsmann, och huer som solde, bøde otte Ørtuger och trettē mark. Sker dett och saa att nogenn Oeszloe Skib, komer jnndløbendis aff Siøenn i noggenn hauffnn vnnder Foulloug lannd, och Hollennder eller andere wdlenndische ligger der innde forre daa schall Oeszloe Borgere først haffue sin last, for dj andre, effter deris Priuilegiers liudelsze, Och huilcke Bønnder aff Fol-loug som selge nogitt tømmer och last førrennd Oeszloe borger haffue faatt last, daa schulle de i alle maade bøde, szom for^t: staa Och naar Oesszloe borger haffue fhaaett deris ladninngh komer der szidenn Hollennder heller anddre, daa maa bønnder handdle med dennom, och fli dennom last, Att saa skall wbrødelig holdis thill ydermere Sanndingenn, haffuer wij ladett hennge worris Jnndseggell nedenn forre dette wortt obne breff som war (giortt) aar och dagh som forre siger

¹ I Henhold til denne Kontrakt samt de tidligere kongl. Privilegier af 1508, 1538, 1560, og 1596 (Dipl. Norv. III No. 1040, I No. 1090, N. Rigsreg. I S. 295 og III S. 437) dømmer Lagmanden 4 store Tømmerdaaler rettelig optagne og konfiskerede. (Jfr. N. Hist. Tidsskr. 2 R. V. S. 117).

Magistraten i *Amsterdam* kundgjør, at to Borgere af Staden nu have erklæret sig tilfreds med, hvad der er passeret angaaende de *Fiske- og Linvarer*, som de i Hr. *Esges Bilde*s Tid hentede i *Bergen* til den danske Konges Behov, og som under visse Forudsætninger skulde været førte tilbage.

Efter Orig. p. Perg. i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. c No. 151. b). Seglet mangler. Beskadiget af Fugtighed; tildels udfyldt efter Afskr. i det Langebekske Dipl. i danske Rigsarkiv.

604.

2 Mai 1540.

Amsterdam.

Allen den gheenen die desen onse(n) brieuen zullen sien oft hoeren lesen Saluyt, doen wij Scout, Burgermesteren Scepenen ende Raidt der stede van Aemstelredamme te wetene Certificate mit kennisse der waerheyt, dat op huyden voir ons gecommen ende gecompareert zijn Peter Janszen ende Claes Jacob Heynezen onsen jnwoeneren burgers ende bergervaerders verclaerende dat zekere jaeren geleden, byden Eedelen vromen gestrengen wijsen ende voersichtigen heeren Aske Bilge Ritter daer ter tijt

voecht ende stadtholder der C. W. van Denemercken etc. jn zyn Ma' stadt Bergen jn Norwegen, heeft doen haelen zekere menichte van wagen vissch ende zeuen stucken linnen laeckens vuytten boede vanden voersz. Claes Jacob Heynen zon tot behouff vanden hoochgeborensten duerluchtigen grootmogensten furst ende heeren heeren Conninck van Denemercken etc. op condicien jndien den zeluen visch nijet gekent en werde voir goeden pryese dat hy alsdan die zoude wederomme keeren Van welcke affleeninge die voern. comparanten haer beclaichten gedan doen hadden voer de Mat. vander Coninginne omme te hebben restitueren latende dat zij comparanten vorstaen hadden dat de den zeluen vissch ende linnen laecken gehaelt zoude geweest hebben jn tiide van vrede ende bestant Maer alzoë zij comparanten nw ter tijt anders onderrecht zijn vanden G. heeren ende Ritter Asge Bilge Soë zijden sij comparanten te vreden te wesen ende zijn te vreden mitsdesen zoe verre huerluyden angaet dat den voern. vissch ende linnen laecken blijuen zullen daert es, Beloeuen die voers. comparanten ter cause van desen den voern. G. heere ende Ritter Aske Bilge nijet mer teijsschen oft te manen jn eenige maneren sonder arch ende list Jn kennisse der waerheyt hebben wij der voers. stede van Amstelredamme zegel ten zaken hier beneden gedaen hangen opden tweeden dach jn Meye jnt jaer onsheeren Duysent vijfhondert ende veertich

Under Folden: Hongaerden

Stig Skafsten (Bagge) beretter Kantsleren *Johan Friis* om det Opløb, der fandt Sted blandt Bønderne i *Raabbyggelagen*, hvorfra de drog til Nedenes for at slaa *Peder Hanssøn (Litles)* Foged ihjel, hvilket de ogsaa vilde have gjort med Brevskriveren, om de havde truffet ham hjemme. Han har fanget og henrettet en Del af dem og beretter nu om de øvrige Forholdsregler, han har taget, og den Hjælp han har faaet.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. c No. 153). Brevform; Helark, udvendig forseget med Ringsignet (Vaaben) i grønt Vox. (Jfr. L. Daac, Norske Bygdesagn I (2. Udg.) S. 88 ff.).

605. 25 Marts 1541. Ekeland.

Min plictigh tieniste edher altiitd fforszent mett gud Kiere p. 1.
Her Canseler Tacker ieg edher kierligenn ffor ere oc dygd som i meg bewist haffue ffraa then fyrste tiid ieg edher kienne lerd huikiid ieg mett edher fortiene wiil aff al miin ganske mact och fformoge Kiere Her Canseler giffuer ieg edher kierlig tiill kienne

huoreleidis her wdj Raabygelagen liggendis tett op tiil Telmarken vpreiste thenom nogen bønder wedt en xviiij karle oc neder droge tiil Nedenes oc acthett i hiel slagit Pedher Hanssons Fogett huikiid the høgge hannum xviiij døde saar liggendis paa sin seng oc skildis the ffraa hannwm for en død man Ther i fraa ginge the xiiij store mile heden til min gaard oc acthet meg i hiel slagit gaff gud tiill lycke att ieg icke hemme war Bleff meg aff nogen mine wener wnderuist Ta til tok ieg meg nogen løse wnge karle mett mine suenne och effter droog thennom mett same ffolck oc fongett theris høffuisman sielff fierde oc en bleff slagen ther the annenn bleffue ffongen Hade oc same bønder giort thennom en stoor klubbe met mange huasse tacker Then som same klubbe bar holde the ffor en hune herre Bestood same bønder [ieg¹ Jeg ffongede attj wthi act oc mening hade i hiel slagett alle ffogter oc lensmen oc siden reise menig man och gaa al werden offuer Och effter same bekiendelse loott ieg them rette effter log och dom *huikinkin beseglede dom sender jeg konglig Maiestatt en copie aff Haffver Jeg en nu no ghen aff same parti ffongen huikie the ther rette bleffue oc the ther en nw gaa i skogen haffue vdt uoldett och halffueidis nott them til att gaa mett thennom The same wil Jeg holde ffongen tiill ieg ffaar atth vide konglig Maiestatis vilge ther paa huad Hans Naade mett thennom hanle wille och nogen haffuer Jeg latet leiddett til meg huikiie Jeg vdj sterk borgen holde wil

p. 2. Kiere Her Canseler giffuer ieg edher kierligen tilkienne att Pedher Hansson meg till screffuitt haffuer att Jeg mett thett meste ffolck ieg affsted kan komme skal jndrage wdi Robyggelagen oc aff stiile same vprør oc wil Pedher sende meg lx karle Haffuer Tord Roott meg tilskickett xxiiij karle oc ather ieg ther tiil att tage saa mange vnge karle her aff Liiste len att ieg thennom bestaa skal Kom her wdj lenett welbørdig Man Trond Benkiestoc werendis paa siin rette reise nedher tiill min herris naad. haffuer ieg tilbedett then erlig man mett hans suenne ther mett meg inatt drage huikiid then erlig man seg willig finne loott paa konglig Maiestatis wegne mett god raad oc hues han mett meg thett affstille kan Ta vil Jeg oc welbørdig Man Trond Benkiestoc affstille same vprør thet yterste gud os sin naade giffue wil att straffe thennom som brodelig ere effter laag oc dom oc ffrii giøre thennom som vskyldig er, Kiere Her Chanseler

bedher Jeg edher kierlig atti ffor min skyldtt wilde til hielpe thenne erlig mandt Trond Benkiestoc att han hoos konglig Maie-stattis sin vilge ffulgiøre kunde huikiid han edher sielff sin wilge kungiore kan atti hannum ther tiil hielpe wilde Thet vil ieg kierligen fforskylle mett edher mett hues deld ieg haffuer wdj min werre ther gott were kan vil ieg altiid dele mett edher Kiere Her Canseler wtj hues maate Jeg kan vere edher oc edhers anhengere til wilge vti thenne landzende ta biuder meg til mett breff eller bud ta skulle i altiid finne meg villig som edher eigen tienere Her mett edher then euige gud beffallendis Screffuitt paa min gaard Eykieland annuntiationis Marie anno dominj Md xlj

Stiig Skaffsten
edhers ffatike ven

Kiere Her Chanseler aff these bønder ieg wdj borgen p. 3. haffuer er jngen ther aager x mark ther hans eigett er oc er slecten mechtig stor oc boer ieg miit vdj blant thennom Kienne thet gud att naar noget paa kommer skal ieg wente meg ont til land oc van Ta skulle the ingen orsage ffaa att giøre meg nogit ont ffor ther som ieg rot (o: raad?) nyte kan, kan Trond Benkiestoc betre wnderuise al lelighet baade ther om oc annet

Udskrift: Erliig och welbørdiig Mandtt Her Johan Ffriis Konglig Maie-stattis. Chanseler min synderliig gode wen kerligen til-screffuit.

¹ Fra [igjen udsløttet. _____]

Klaus Bilde til Lyngsgaard anbefaler *Thron*d Benkestok til at erholde en Forlening, hvorom han ansøger, da han er den mest anseede og forstandige Adelsmand nordenfjelds, hvor han vil kunne gjøre Kongen megen Nytte.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Norge, Afd. I fasc. 7. c No. 154).

Brevform; Halvark, udvendig forsegleet med Vaabensegl (Ringsignet)
i grønt Vox.

606. 13 Oktbr. 1541. Lyngsgaard.

Wenlegh och kerlige helsen altid forsend met wor Herre Kære Iehan Fris Synderlegh gode wen Som iegh formerker ath thenne gode mand Trwnd Benkestock besøger nw K m wor nadege Herre om help och trøst forlenningh och andend del som hand [sel¹ ydermer kand sel giwe eder sind welle och men-

ningh til kenne saa ma i wide och dheth er end dend acteste och forstandeste adels mand, som er der noren fiæls di tœckes megh radeleth och goth ath wære ath K m forsa hannom meet nagen hielp di hand er end af di som K m emmes mand kand hawe mœgen hielp wdaf wdi dend lansenne och kwnne Her Trwd oc iegh eke formerke andhet wd af hannom end hand er end god forstandeg mand efter dend belegleghed som segh der begiwer wdi *landehet Kere Iehan kwnne i ramme hans beste hos K m daa giøre i sare wel [wel¹ Hermet eder gwd befallendes Ex Lynxgar torsdach efter S Dinsdach anno 1541.

Klaws Bille

Udskrift: ERLige wælbiwrðiige Manndth Jahann Ffriis kon: Mtz: wore kiereste naadiigiisthe herress Candceler synn sønnerliige godewänn kierlligen sennedes.

¹ Fra [igjen udslettet.

Peder Herlogsson, Lagmand i Oslo, tilkjender i Nærværelse af flere Adelsmænd og Lagmænd samt Borgermestere og Raad, *Engelbrekt Bjørnsson* Odegaarden *Hundstok* i Sandehered, som dennes Fader havde kjøbt af *Gunnar Thorlaksson* og *Einar Halvardsson*, men som *Laurens Fynbo*, Raadmand i Tunsberg, nu gjorde Fordring paa som sin Hustrus Odel uden dog at kunne føre fyldestgjørende Bevis.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv. Spor af et paatrykt Segl.

(Jfr. Dipl. Norv. III No. 1024).

607.

27 Juni 1542.

[Oslo?]

Ollom mannom them som thette breff see eder høre sender Peder Herlogson lagman j Oslo q. g. och sine kunnocet gørende ath a tissdagen nest efter Sanctj Johannis dag Midsommer Anno Dominj Mdxlij Tha kom for megh ofwervarende Erlige velburdige mænd Eric Vgerup hoffuitz man offuer Tonsbergx læn Otte Anderson till Hammersgard Eler Brockenhus till Varne, Dyre Sewaldson Laurens Torstenson Peder Anderson lagmæn burgemestere och Raad, aff ene halfue fornumstig mand Laurens Fynbo Radman j Tonsbergh, æn aff andre Engilbrekt Bjørnson vm nogen trette som them j millom var vm en ødegard som

heter Hundstok liggendis i Sandeheret pa Vestfollen, Taledede tha for^{no} Laurens till for^{no} Engilbrect v[m fo]r^{no} ødegard Hundstok och sagde ath thet var hans hustrues [odall¹ och begerede thet j gen till atterlø[sen], æn Engilbrect for^{no} suarede och sagde ath hans fader hafde købt then ødegard aff Gunne[r To]llacson och Enar Haluardson och lagde ith beseglt breff i rette ludendes ther vm, Lagde och [for^{no}] Engilbrect lagmannens ordscurd aff Tonsberg j rette ludendes ath Laurens skulle føre her j r[ette] breff och beuisning at thet var hans hustrues odall och thet vare vlaglige komet j fra, æn [Laure]ns lagde breff j rette ludendes ath Gunner for^{no} solde noget gods bortt j fra sine søskene e[mod] teres vilge dog beuiste han ecke ther j at thet var hans hustrues odall och ecke kunde gøre . . . thet till Thi var thet sa for rette aff sachth ath effter thi at Laurens for^{no} haffde ingen odalss breff ther oppo och gaff seg vpp a alle profue Tha skall Engilbrect for^{no} och hans arf[fuin]ge aage nythe och beholle for^{no} ødegard Hundstock till ewerdelege æge kuitt och frij for alt ytermere till tall effter thenne dagh [indtill for^{no} Laurens heller hans arffuingie kunne ytermere framdeles beuise ath thet var hans hustrues rette odall och ægn² Till ytermere beuisning trycker jeg mitt inscegle for thette breff som giort var dag oc aar som fore siger.

Bagpaa, meget yngre: Hundstoch. — Breve om Hundstok af No. 4.

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [tilskrevet under Brevet med Henvisning hid.

Fire og tyve Lagrettemænd i *Ullensaker* Prestegjæld og menige Almue sammesteds bevidne, at Høvedsmanden paa Akershus *Peder Hanssøn (Litle)* aldrig har paalagt dem anden Foring, Madskat eller Gjengjerd end brugeligt i hans Formænds Tid, ligesaa lidt som han har begjæret saadan, naar hans Hustrues Moder (Fru *Ingerd Ottesdatter*) eller han selv i Kongens Erende reiste der, idet han har ligget hos Presterne, men noget Arbeide til Slottet (*Akershus*) og Jernberget have de efter gammel Sædvane udført, navnlig naar Bygning paa Slottet foretoges, men da aldrig til ubeleilige Tider.

Efter Kopi p. Papir i danske Rigsarkiv (Norske Saml. Afd. 1, fasc. 7. c No. 157 a). Helark, Patent, uden Segl.

608. 15 Decbr. 1542. Ullensaker.

Vy ephther^{no} Hareldt Giedtstade, Lauris Hog, Gunder Hoffuin Helie Kolby, Hogen Aastade Torstenn Kiuss, Torstenn Rude,

Tolleff Laage, Hogenn Kyghen Erick Loudenn Henrick Hoger. Markus Bwdnog, Byrger Tueder, Guldbrannde Olstadt, Oluff Hog Euinde Stanner, Gudemunde Løgen, Engelbrett Onszog, Roer Oess, Oluff Flyndern Askellde Lunde, Endrett Holt, Heliege Jngert, och Farmannde Szueryby, suorne lagrettismen wdj Wlensager prestegeldt mett menige almuge ther sammestes kienndis och giøre wittirligt mett thette wart opne breff, att Erliig wellburdiig manndt Peder Hansen høuitzmannndt paa Agershus, haffuer aldrig lagt oss noget foringe madskatt, eller giengerdt, och ey heller nogen anden wlaglige thønge paa enndt szom gammell seduane haffuer werett for hannem wdj ander godemendz tiidt. Siiden hanndt fick beffalling paa kon: Ms: wor kereste nadigste herres wegne her paa Agershus Men huor hanndt haffuer *regsert om kring wdj for^{ne} kon. Ms: huerff eller beffaling Thaa haffuer hanndt jngen giengerdt eller madskatt begerrtt aff oss thy hanndt haffuer mesthe legett hoess presternne, Och ey heller szaa offthe som hans høstrues moder haffuer reigsett her egemell leenett att begerrtt nogen giengerdt eller anden tøngsell aff oss for hendes skyldt, Men noget føige arbeide haffue wy giortt tiill Slotett och tiill Jerrnberget epther for^{ne} war k^{te} nad^{te} herris breffs lydelse Som och gammell seduane haffuer werett for hannem wdj ander godemendz tiidt nar noget haffuer werett biigdt paa Slottett. Dog haffuer handt aldriige tiilsagdt oss om noget arbeide eller eigtt wdj wor høsthe eller pløgning^e att wij haffue haftt ther formeg^{en} besuaring^e aff, huo andett haffuer sagt hannem offuer thaa haffuer hanndt jcke redelig^e sagdt och aldriige schall bestaaitt, Tesliigiste haffuer ffor^{ne} Peder Hansen wærett war høuitzmannndt sziden handt fick war nad^{te} herris beffaling her szom en Erliig godt dannemandt szaa wy tacke hannem alle godt och haffuer hollett oss alle och huer serdelis wedt Norgis l[a]g och rett och jngen aff oss ladett wforrettett emodt Norgis lag och rett Tesliigiste haffuer hanndt och setth oss gode karlle tiill fogeder och prouester szom haffuer well offuerfareth theris Erenndhe, szaa att wy haffuer them jnthet att skielle wdj nogre maadhe Tiill hues wdermere beuiszning trike wy waare jngsegle neden paa thette wartt breff Giiffuit wdj Wlenszager prestegordt fredagen nest for sanctj Thomes dag anno dominj etc. mdxlij

Bagpaa: Copie aff Peder Hansens s[ko]dz[ma]jall[s] breffue oc suart aff 12 skyb rede pa k skat i Norig

Kong *Christian III* udsteder *Artikler* for de Skibs- og Krigsfolk, som han under Befaling af Hr. *Mogens Gyldenstjerne* udsender mod Keiseren og hans Arvelande tilvands og tillands.

Efter en samtidig Kopi p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I fasc. 7. c. No. 157. b) indtaget i Journalen over Togtet (nedenfor No. 610). Feilfuldt.

609. S August 1543. Kjøbenhavn.

Vyr *Christian von gots gnaden*, zw *Dennemarcken Norgen* p. 9. der *Wenden vndt Gotthen konning hertzog zw Sleswig Holsten Stormarn vnd der Ditmerschen Graff zu Oldenburg vnd Delmenhorst*, Bekende vnd thun kundth hirmit offentlig vor ider(men)-niglichen, Nach dem wir dem gestrengen wndt *Erentfesten vnszern Rath vnd lieben getreuen Ern Magnus Guldenstern Rittern zu vnsern Obristen vnd Amerall vber vnszer skiff vnd krigs folck* so vyr wider dye key. Mat. der selben *Erblande zu waser*, vnd zu lande zu nemen vnd der szelben abbruch zu thun als mith jnen als mand mith offenen vinden zu handeln abgefertigeth, So haben vyr der wegen folgende artickell nach alther gewonheit vnd zerechten, wye es mith allen dingen jm beuthen vnd parthen gehalten, Auch was eyne idern zu zeynem theyll, eingefolget szol werden sullen laszen darnach sich eyne ider von vnszern krigszvolck, Er szey oberster hauptmand landtzknecht oder poszmand, *Denisch vnd Deutzch wisze zu halten vnd zu richthen*

Anfenglich so sollen vnsere krigsleuthe vnd schiffs volcke loben vnd schueren diesen articklin gegen genug zuthun vnd den szelben allenthalben nach zu kommen sich auch vormuge iren gethanen Eyde dem sie vnns vor hin geschuoren treuglig vnd alsze ehrlich halthen als Ehrlichen kri(g)szleuthen wol ansteheth wndt gebureth

1. Zw *Ersten* so sollen ein jder hauptmandt szo vff vn- p. 10. sernn Schiffen sein, mith wiszen vnd willen vnszern *Amerals vnd obersten macht* haben vnd sueren vier Quartier meyster zu welen vnd sollen von den vieren zwene dem hauptmandt vnd zwene der gemeyne zugeleggt werden, vff den cleyenen Schiffen so nieth so vil volcks als die grossen Schiff nieth bemannet sein jst genug an zueyn Quartiermeystern wie es dem den die gelege(n)heyt selbst wol geben will die sich dan halten werden wye vorgeschriben sthet

2. Zum anderenn so sollenn vnser Amerall hauptleute Schipper vnd quartiermeyster, auch acht haben das allewegenn wan die malzeit geschen ist kuchen vnd keller vor sorrecth vnd das vbrige vff gehaben vnd widdervmb den Keller vorwaret worde. darnach wen die ander malzeit geschicht so soll es gehalten werden nach alter Schiffs weyse vnd gewonheit vnd soll nach der mittag malzit jhe xxv knechte eyne thunne birs vnd zwanzig poszleuthe auch eyn thonne birs gegeben werden tag vnd naech

3. Zum dritten so soll kein landtknecht vnd poszmand vnserer vitalien binnen Schiffs borth voracthen vorspilden ader vber porth schmerszenn wo einer oder mer hir vber p. 11. ergriffen wirdt der soll gestrafft werdenn nach schiffs recht Wan es auch geschee da got vorsey das vnser orlochs schiff durch *stern vnd vngewitter vff die see vffgehalten oder in fremde lande vorgelagen wurde vnd also die vitalien nicht zu langen wolt das mand das volck nicht kunthe speysen Als vnser artickell mit bringen, So sol sich keyner ehr sey wer ehr wolle vnderstehen wider dem Ammerall obristen hauptmand ader beueis leuthe vflauff vnd vfrur zu machen vmb vitalie ader bezalunge, sunder ein jder soll vorpflichtig seyn vnserm orlochs Schiffen bis in die hauen vor Coppenhagen doraus sie gelauffen. bey jren Eyden vnd pflichten zu volgen

4. Zum virdenn so sollenn die poszleuthe nach altem (o: — enn?) gebrauch ire frew cost haben vor ire arbeit vnd muhe

5. Zum fuchten sol kein landtzknecht oder poszmand ehr sey Densch oder Deusch keine thunne schuffell oder schyszell dar aus man isset oder trincket entzwey schlagen oder vber porth werffen welch daruber befunden sol gestrafft werdenn nach dem Schiffs recht

p. 12. 6. Zum sechstenn befindt mand auch einen der so vill biers vorspildet als man mith eyner schuszell bedecken kand, So sel jhn der meystermand straffen nach den Schiffs rechten

7. Zum *siebeiden ob es sache were das got der almechtige vns eine beuthe von vnserm veinden zufuget so soll schiff anker tagel vnd taw desgleichen *schutz krauth loth vnd vitalie so wir zu hub vnser orlochs schiff bedurffen zuuor aus vnser sein, das guth binnen schiffs ist es sey von kisten vnnnd andern so die helffte vnser vnd die ander helffte dem krigs vnd schiffs volck zuge-

stelt werden, vnd sol solchs guds vnuorruchet hir her nach Coppenhagen gefurth wnd da selbst nach alten gebrauch vnd gewonheyth geport wnd gebeuteth werden

Wan aber ein schiff gewnnen wurde das aleine mit vitalien beladen so soll die helffte vitalie vnser vnnd die ander helffte vnser kriesz *veck vnd schiff *voelk sein

8. Zum 8 so soll vnser Amerall der oberste von vnser beuthe den zehende pfennig vnd von des gemeyne mans beuthe sie werde szu waszer oder lande gewonnen auch den zehenden pfennig habenn

9. Zum neunde so soll ein ider Schiffsheuptmand desglei- p. 13.
chenn der knecth heuptmand vonn vnsern parth haben zwe beuthe vnd van des gemeynen mans parth zwey beuthe es sey zw waszer oder zw lande, Aber Quartiermeyster Schiffer vnser Secretarien des obersten Amerals general schreibere Steurleuthe Cappellan buchszen schutzen trommeter pfeyffer Trumslager vnd barbier die sollen dubelt beuthe haben eyne van vnsern part vnd die ander von des gemeynen mans part Es soll auch nichts gebeuteth werdenn von dem gemeyne mande, ehr vnser Amerall auszleufft mith vnserm heupt schiffen beuthen vorreff, welcher preysz aber von den heuptleuthen ehr genomen wirdt, Soll nichts in des gemeynen mandts beuthe gehen, wasz Schiff vnser heuptleuthe darnach nemen wnd bleyben bemannet vnd wasz vor profith darmit geschafft, das sol damit als mith den andern schiffen darauff vnser heuptleuthe erst auszgelauffen sein gehalten werden das jhn dem gesicthe oder buthen dem gesichte gewnnen wirdt das szoll szeyn zu der gemeyne mans beuthe wie vor geschriben

10. Zum zehenden was schiff vnd guth das vns gott von p. 14.
vnserm (!) zufuget, dauon diese nachfolgende pillation das sol auch besonderlig beuthe sein

11. Zum Elfften so soll vnser Amerall des anderen Amerals so da genomen wurth sein, kisten kleyder kleynothten harnisch wher vnd was desmer, desgleichen ein ider schiffs heuptmandt des ander Schiffs heuptmans guth harnisch wnd was sunst sein ist, des Schipper des anders Schippers die buchssen schutzen der andern buchssen schutzen, die boszleute der andern bodtzleute guth kleyder vnd alles haben vnd die knechts haupt leuthe landzknecth Sturmand haupt bosmand soller der ander ihr gewehr

kleyder vnd gut haben, wie das eyn alth gewanheytt vnd gebrawch ist

12. Zum zuolffthen welche beuthe van wnszern amerall obristen vnd hauptleuthen zu lande geuonden wirt, die szol die helffte vnsz wnd die helffte den gemeyne manne *zugestelst werden, Desgleichen zu waszer auch alszo wie vorschreiben stehet
- p. 15. 13. Zum dreizehenden so soll aller Brandtschadt szo gewonden wirt zu waszer oder landt von wnszern Amerall eingomen ahne mitt wns zw gestelth wnd vleyssige regning daruan gethan worden
14. Zum vrtzehenden ob einen von vnsern kneethen oder bosleuthen geschossen oder geslagen wurde von vnsern veinden so soll man ihn lassen heylen von des gemeynen mandtz beuthe damit keyner daruon vor sumet worde
15. Zum funfzehende so soll keiner den andern etwas nehmen so vill als 4 ß werdt mher oder weniger werde eyn ader mer daruber begriffen den soll mand hangen an den bogspryth
16. Zum sechzehenden ob einiger mand vffbreche kisten thunne oder einige guthdz *daa zugebonden wnd gepacket ist. ehe vnszer Amerall heuptleute Schippere vnd Quartier meystere darbey kommen der szoll alle seyne beuthe vorloren vnd vbrochen haben Soll auch nach erkentnus des Schiffes recthen gestrafft werden
- p. 16. 17. Zum sibenzehenden wan sein degen oder wehr zeuth jm ernst muthe binnen Schips borthen, dem soll mand ein meszer durch die handt an dye mast schlagen vnd solchs sol ehr selbst aus reyszen, hat ehr aber einigen mhan beschedigeth oder gesuerth mith dem schwerte oder meszer szaa gehe dar so vil vmb als recth ist hals wmb hals auge vmb auge vnnd handt vmb hand
18. Zum achtzehenden so soll keiner sein wacht vorseumen auch selber nimandtz vor jne wachen laszen es sei dan das ehr vor gots wegen sunst kranck oder swag sey Welche hiruber thut ehr sey landtzknecht oder bosmand, so soll er gestraffet werden am leybe sunder al gnade
19. Zum neuntzenden sol keyn krisman ader landtz kneeth. kommen vff die kuebrugge die weyl das schiff wnder segel ist sunder vnszers Amerals hauptmans Scippers beuelich Wu eyner daruber begriffen dem szoll mand straffen vnter dem keyle dem nehsten Rechts tage

20. Zum zuantzigesten soll keiner den Teuffell nennenn p. 17.
 ader sunst einigenn fuch ader swerenn thun wan das schiff
 vnder Segel ist welcher daruber befunden der soll der meyster
 mand straffen nach Schiffs recth

21. Zum ein wndzwantzigesten sol ein ider knec[th] nach
 seinen losement gehen wan die wache besetz ist, vnd darinnen
 bleiben auch nith rwffen schreien noch kloppen Welcher dar
 vber thut soll gestrafft werden sunder alle gnade

22. Zum zweywndtzwantzigesten wan das Schiff wnder sigell
 ist soll nimantz schreyn ader ruffen Sunder dem schipper vnd
 poszmans guth gehorgebenn Welcher daruber thut dem soll mand
 straffen am leybe ahne alle gnade dan es gilt Schiff wnde guth

23. Zum *dreyvndtzawntzigesten Wan es darzu kompt das
 man mith den vinden slagenn ader handeln soll, so soll eyn ider
 ratte, wie sie vorordenet werden zu stette wnd oben bleybenn,
 wnd ehr nith hin weg gehenn jm werde denn erlaubt, vnd das
 sie iener andern rotte vmbgewechselt werden Welcher daruber
 thut sol am leybe gestrafft werden sunder alle gnade

24. Zum viervndtzwantzigesten Wan das schiff vor ancker p. 18.
 leyth so soll nymandtz das schiff besehen Welcher darvber thut
 den soll der meystermann straffen nach Recth

25. Zum funfvntzwantzigesten So wollen wyr endtlich das
 vff allen vnd idern vnserenn Orlochs schiffen alle montage
 nach altem schiff brauch Recth gehalten werden Wen das Schiff
 vor ancker leyt, damith einer dem andern anzuklaghen das einem
 jdern widderfhar szo vil als recth ist

26. Zum sechtzvntzwantzigesten so soll keyn krisknecht
 oder boszmandt dem meister mandt vnd seyne knechte vff vnszerm
 Schiffen zu wasser oder zw lande vberfallen, darumb das er ge-
 straffet ist wurden Sondern sol eyn ider zu erhalten gutz rige-
 mente dem meistermand bey stheen Wan auch dij schiffs reigsze
 gehalten ist so soll auch keiner rechen an dem das im vff den
 Schiff widerfaren ist Wer ther vber thut soll gestrafft wnd ge-
 scholten werden vor einem erloszen Schelm vnd bosewieth

27. Zum sieben wnd zwantzigesten so soll nymand rath- p. 19.
 slagen noch sich vo(r)pinden gegen vnserm Amerall Oberste
 hauptmandt skipper wnd meistermand oder seine knechte, Welche
 dar gegen thut, dem soll mand vber bordt werffen sunder alle
 gnade vnd sol ein yder bey] seiner Ehre vnde eide vorplichth

sein dem Amerall wnd andern beuels leuchte zw hulff dun das boese gestrafft werde

28. Zum achtevntzwanzigsten zoll niemandts zum hemlig gemacht gehen, der da franszosen vnd andern bose krancheit, hat darume die andern nichth dar durch vorgifften, Welcher daruber befunden, dem sol der meistermandt straffen nach dem rechte

29. Zum neunvntzwanzigsten So soll niemantz er sey wer er wolle [vff¹ nach beuthe lauffen sonder des Amerals obrister wizen vnd willen, Welcher daruber thuth, szol gestrafft werden an liebe sonder alle gnade

p. 20. 30. Zum 30 ob es sache werre das ein festinge durch hulf des almectigen angenommen wurde die man halten wolde, wnd wnszer Amerall wnd oberster wolte zw besetzwnghe dorse(l)bst etzliche knechte gebrawchen, So sollen dy knechte solluchs zw thwn schuldig sein, des soll man ihnen *widderubm noch notdorff vorschaffen wes zie vor nothen haben

31. Zum 31 Soll keyn knecht oder bosmand bynnen Schiffs borth ane borth fallen ane den obersten Amerals Schippers oder hauptmans willen, Wer dar ieghen thut schal gestraffet werden nach rechten

32. Zum lesten so wollen wyer alle diesze artickle, von allen wnd eyn idern jn sunderheit, jn allen maszen form wnd gestaldt gantz vnuorbrochen ser wnd wisz gehalten haben, huetcher heruber thut den soll gestraffet werden als obgeschreiben stehet Zw orkunt vnser Secret hij wnder gedrwckt vff wnsen Slotz Coppenhagen Anno xliij mitwoch nach wincula Petrj

Finis

¹ Fra [igjen udslettet.

[S. 21—27 ubeskræve.]

Optegnelser af Hofsinden *Bendt Bilde*, paabegyndte 5 August og afsluttede 26 September 1543 paa Orlogsskibet *Michel* i Admiralen Hr. *Mogens Gyldenstjernes* Flaade paa et Togt i Nordsøen under den *norske Kyst*, for største Delen skrevne med Runer. — Derefter er indført Kong *Christian III.s* Skibsartikler for Expeditionen (foreg. No.). — Endvidere Optegnelser om Provianten og Besætningen paa Skibet og tilsidst nogle helt private Notitser indtil 16 Januar 1544, de sidste ligeledes med Runer.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I fasc. 7. c No. 157 b), 8 Helark, sammensyede over Stykker af Kortblade; nogle Sider ere ubeskrevne. (Jfr. P. G. Thorsen: Om Runernes Brug til Skrift, S. 87—98, hvor Optegnelserne urigtigt tillægges Hr. Mogens Gyldenstjerne selv).

610. Aug. — Septbr. 1543. Forskj. Steder.

— — — Gud myn hoff — — — — — p. 1.

15 * 43

W * T

I(?) D G V

Beijnth Bilde

[F. p. b. r.

Christiern Søffrensen¹

Si deus pro nobis quis contra nos

(Med Runer:) Mit hof til gud al ene och til jngen anden

[Jtem² fic ieg sex iokim daler af min sold vdi Helsinor vns- p. 2.
dagen forre sancte Lavrins dag och skal ieg hafve hver monet
[xvj² daler och nar gvd vil vi komme for vorre finder tha gor
min solt to oc da skal ieg hafve thi daler

heder ten klippe som vi varre so ner fargo anynder om
naten Vincke oc liger to vgersaes fran Marstrandt oc liger mel-
lem Vorben oc Marstrandt

[Jtem nar ameralen skyder thu skudt om nathen [eller vdj
toge⁵ thaa skall mand wende oc [bye⁴ tagæ warre paa ame-
ralen⁵

[Jtem nar hand skyder eth skudt och wincker met hans
Fenell thaa skulle wy talle met hannem oc drage til hannem⁵

Jtem⁶ fic ieg af Iakim Beck 90 marck smo then tid ieg drog
vdi Belt med ten libeske amerall af min solt som ieg skal hafve
vdaf min herre om orrit

Jtem heder⁶ then lansk(n)ect som ieg lonte ten iakim daler

po di panser erme Onholt oc var samme lansknect hoer Torben Bille en tied lang

[20 September⁵

Jtem⁶ lod ieg foere af Mickel tre lester krudt oc half femte toenne krudt oc antvorde her Eske Bilde vdaf thet krudt som var p(o) Mickel som var ten siette oc tif vende dag vdi September

Jtem⁶ kom min fader ter nest efte gud verre lofvet til Koefvenhafn som skibene blefve ing lagt forre Bremer holmen ten ottende oc tiefvende dag vdi September

- p. 3. Vdi ten hellige trefoldich hes nafn drofve vi vdaf Kofvenhafn sondagen forre sancte Lavrits dag [anno dominj 1543.⁵

[Mith hoff till gud — das wolthe got⁵

Vdi the hellige trefoldighe(d)s nafn forre vi vdaf Helsing oer sanchte Lavfris dag: och komme vi til Hestnes hafn i Norge tisdagen ter nest efter och liger *Helsnes vdi Nenes herrit och heder ten gordt som fvden bver i Nenes gort oc loe vi vdi Hestnest hafn vdi . . . [dage⁴ po fierde dag oc komme vi ter vdi hafnen om tisdagen at morgen oc forre ter vdaf igen om fredagen at morgen

Jtem⁶ then samme fredag [som vi⁴ at aften som vi vorre om morgen af Hestnes bart imod aften oc ten anden dag at morgen som vi varre po refvet tha kom vos borren vnder ogen met en stvr storm so vi motte vende oc legge bi a bo och po bo och siden mote vi vende oc segle til bage vdi gen til Norre igen til Flecker oeen oc holde vi soen fran fredagen och til mandagen at morgen oc so forre vi ing vdi Fleckeroens hafn oc heder *herririt som Flecker oen ligger vdi *Mesit herrit eller sogn oc blefve vorre skif lacke vdi soen po samme regse

- p. 4. Jtem⁶ opo *ameraden spises also Jtem⁶ om *morfge spegesil [om tisdagen tv retter⁴ Jtem⁶ om medagen tv retter Jtem⁶ om aftenen oc tv retter

Jtem⁶ nar mand spiser fisk da far man oc tv retter oc kold smor Jtem⁶ oc *trefdve bosmend [lansknecte³ om en tonne oel *lag oc nat

Jtem oc om morge intet smoer

[24 dag Augustj⁵

Jtem⁶ blef Kristofer Trvnsen skut sancte [Lavfris⁴ Bartolomevs dag af the Hollender skif vden forre Nettet oc blefve ther

viiij eller ti dode oc fult sorre oc vr sancte Bartolomeus dag then fierde oc tifvende dag [Augustj⁵

Jtem then skiper af Hamborg hafver nogle Hollender pa sit skif oc nogle Friser som er obenbare finder men mand ma holde tennem til hob til mand forfarer i Hamborge hverledes ther er fat met s(k)ipperen om hand bver vdi Hamborge eller oc icke men di andre erre obenbare finder at di motte blifve til stede til mand foer ander besket

Jtem naer ameralen skider tv skvdt om naten [eller vdi eth toge⁷ ta skvle vi vende vdi soen

Jtem nar hand skider et skudt oc vinker med hans fannicke tha skvle vi drafve til hannvm oc tale med hannvm

Jtem ligger Nettet vj [mile fran⁴ vgerses fran [Nettet⁴ Fleckeroe

[10 dagh Augustj⁵

p. 5.

vdi the hellige trefoldigheds nafn fore vi vdaf Helsinger sancte Lavris dag oc komme ing til Norre vdi Hestnes hafn tisdagen ter nest efter oc ligger Hestnes vdi Nenes herrit och heder then gordt som fogeten boer vdi Nenes gordt oc loe vi vdi Nenes hafn fran tisdage at morgen oc til om fredagen at morgen do ginge vi til segels vdi gen

[20 dag Augustj⁵

holde vi soen fran samme fredag at morgen oc ing til mandag at morgen oc varre vi po refvet oc tha kom vos so stor en storm oc veder vnder ogen at vi motte vende oc ladde loebe til bage vdi gen til Narge ing vdi Flecker oeen vdi gen oc hedder herrit som Flecker oen ligger vdi *Mesit herrit eller sogen, oc blefve vorre skif lacke vdi soen po samme regse so at vi motte soege hafuen elles hadde vi blefvet med mand oc all tes verre

gvd verre lofvet at thet so gick

[28 (?) dag Augustj⁴

Jtem⁶ drofve vi vdaf Fleckeroen vdi the hellige trefoldigheds nafn then [dredufte(?)⁴ otte oc xx dag Avgvsti oc toge vi po hiem vegen same dag oc var sancte Hans dag decolacionis oc finge vi en stor stor(m) om morgen oc ten helle dag oc blefvet stille vdi mod aftenen om dagen

[om en fredagh om torsdaghen then⁷ [xxx Augustj om en torsdag⁵

Jtem drof vi vdaf Fleckeroen [sancte Hans dag decolationis¹ oc kome vi vdi Marstrandt lafverdagen ter nest efter oc varre vi vdi soen fran [vnsdagen⁴ torsdagen oc til lafverdagen: oc var anden dag efte sanct Hans dag decolationis

Jtem drof min broder Hans fran vos vdi Marstrandt anden dagen vdi September oc var om en sondag

p. 6. heder ter vdmedt som Fleckeroen oc Hestnes ligge vmed Avsi langs vmed [landet³ til Nesset

[18 dag September⁵

drofvi vdaf Marstrant vdi te hellige trefellighe(d)s nafn tisdagen nest efter helle kors dag oc varret then attene dag vdi September: oc komme vi om torsdagen at morgen ter nest efter vnder Kvllen oc kom vos ter boerren vnder ogen so vi motte sette vnder Gille leie vdi mod Soebor oc varret sancte Maters aften ter vi komme tid oc lo ter vnder vdi tv neter oc finge vi en stor storm om naten: oc dref storre Samsing en half vgesoes om naten: tesligest then libeske amerall dref oc samme nat oc vel so langt

[22 dag September⁵

Jtem loebe vi sancte Mattis dag fra Gille lei oc til Koebenhavn om aftenen vdi Sundet oc ladde vi [Sams⁴ Mickel ingen vraget om sondagen oc om mandagen lagde ing hannvm forre Bremer holmen tesber gvd verre lofvet oc lo ieg po Mickel hver nat siden ieg kom vdi hafnen til om tisdage nat morgen ter nest efter.

Her følger 2 ubeskrevne Sider og derpaa de ovenfor (No. 609) trykte Skibsartikler:

p. 28. Thette ær all then fittalie szom ieg [haffuer⁴ [hadde³ vdj Michel wdj geen then tijed ieg kom hiem met hannum fran Norge och her vdj Szundet bode flesk fisk kødt [och³ smør och szalt och brødth

Jtem ij t^{er} øll Jtem ij t^{er} smør fulde oc war ther noget spiszet vdaff then trede

Jtem en fierding sild szom wor leffnet til høffuitzmanden

Jtem ij^c flynder szaa wed pasz

Jtem v t^{er} rodet kødt szom folcket wille icke æde for vden
thet thette ophenger szom de icke helder wilde æde szom ieg
fick aff Hamborrig gallion

Jtem nogle sider surth flesk szom dij wille icke helder æde
szom kunde werre 40 elle(r) 50 sider

Jtem j warde kabellauff

Jtem en t^e sundt oc mauffwe

Jtem j lesth brødt

Jtem war ter paa Michell then gang ieg kom
hyem med hannum iij lester krudth oc v t^e krudth

Tesze ærre the skipper[s⁴ och styrremendt och p. 29.
bøsse skytter szom war paa Michel met meg then tyed ieg løff
fran Norre ij Fleckerøe och til Danmarck anno dominj 1543
then xx dag [Augustj⁴ September

Jtem skipper Symen Prys

Jtem skipper Knudt aff Køffuenhaffn

Styremendt

Jtem Henningh van Huszen

Jtem Hermen [van⁴ Peterszen van Huszen

Jtem Pether Suenszen van Huszen

Jtem Niels styremandth wdaff Opszolloff

Bøsse skytter paa Michell

Jtem Lauritz Euertzen

Jtem Miichel Prijsz

Jtem Per Gagij

Jtem Henningh Olszen

Jtem Michill Sielensfaer

Jtem Theus Hollender

Jtem Cuntze van Bemen

Jtem Christiern Huede

Jtem Niels Munck

Jtem Hermen Krøger

Jtem Jørren Baer

Jtem Thønnis Lijflender

Jtem Claus van Mølen

Jtem Jaccop Skotthe

Jtem Kleyne van Arlan

Bartell Lijflender

Jtem Hans Krøgher

p. 30. [først athen pincke szom⁵ tog [thet⁵ solf [er løben til⁵ Holland oc

Jtem sende Kristofer Otse(n) en iact fvl med fisk som skulle lobe til Solberre oc lo somme iact vdi den hafn som [Cristoffer⁵ Trvnsen sloes med finderen oc hadde hand icke verrit da hadde di foet hannvm bort, oc beklager ten fattige folc tennom atte hafve ingen forsvar hverken af Kristofer eller hans fveder eller af te andre befallings mend her vdi riget.

Derefter følgende med almindelig Skrift:

Thet ær thet szom ieg haffuer foet til fitalie paa Michel siden ieg kom her ing vdj Marstrandt

Jtem ij kær oc en tyer aff foden paa Bahusz oc ij t^e smør

Jtem vj t^r salthet kødt oc gørre dij vj t^{er} icke wden [iiij³ fulle t^{er} oc kom szamme kødt fran Bahusz

Jtem ij wngnodth szom ieg och fick vdj Marstrandt ieg wed icke heller thet kom fran Bahuesz eller och ey

Jtem fich ieg siden iij t^{er} smør szom kom och fran Bahusz

Jtem vij warde fisk fick ieg och aff Marstrandt aff then hielpp szom borgerne gaffue

Jtem fich ieg och ij Marstrandt en dag før en ieg lob aff [fran⁴ xvij t^{er} øll dantzøll fran [Mars Bahusz och iij p^d smør⁴ Odewa(l)dt oc iij p^d smør oc fick ieg och ij t^r tystøll aff Oddeua(l)dt szamme tyedth

Jtem fick ieg iij mauffre kør vdj Marstrandt szom kom fran Bahusz och noget fersk kokødt szom war slacthet szom skipper oc quarter mester anammeth oc wede dij icke moget thet war forre thet wor huggeth wdj stycker

p. 31. Thette ær thet szom ieg haffuer byttet bort aff Michel vdj Marstrandt forre fisk til Michelz knecte behoff

Jtem først ij t^r szalt forre j t^e fisk

Jtem xx sider surth flesk szom huerchen bodtzmenn eller knectene wille æde xx sider flesk forre iij warde fisk

Jtem fick ieg aff Christopher vdj søen ij lester øll j lest brødt vj sider flesk

Thette⁸

Jtem ten foerste gang ieg lo hoes ten pige Anne nogen tied vdi mine dage varret then siette oc tiefvende dag vdi September om ter kommer andet efter oc varret Cipriani nat oc skedet

mellom tisdagen oc vnsdagen oc var Cipriani dag om en tisdag 1543

Jtem then anden gang tet skede tha skedet vdi sterset op til reter bencken oc varre ten [otende⁴ [siuende⁴ vij dag vdi December oc varret *Geonefa dag 1543 at aften mellom tri oc fire om det kommer andet efter

Jtem drofve vi vdaf Kallingbore then neste torsdag efter sancte Knvdts dag vdi ivelf 1544 som var nest efter hellig treko(n)ger dag⁹

[Jtem thet ær thet szom ieg haffuer kofft oc bytteth bort p. 32. forre fisk paa Michel szolth paa Michill

Jtem ij t^{er} szalt forre enn t^e fisk

Jtem xx sider surth flesk szom dij wille icke ede forre iij worde fisk

Jtem fich ieg aff Cristoffer wdj Søoen ij lester dantzck øll oc j lest kødth oc ij lest brødth [viiij eller ix⁴ [vj³ sider flesk

Nosce te ipsum. Derpaa et Par udstrøgne, nu ulæselige Linier med almindelig Skrift¹⁰.

Skede tet met Karinne oc meg po sancte Nileves kirgor ten sexstene dag vdi Ianvario som var ten Marsellj (dag) [anno dominj 1544¹¹.

¹ Fra [med en fremmed Haand; alt øvrigt med Bendt Billes Haandskrift. — ² Dette Ord og Tallene skrives med almindelige Bogstaver, naar intet andet bemærkes; alt øvrigt med Runer. — ³ Fra [over Linien. — ⁴ Fra [igjen ud-slettet. — ⁵ Fra [med almindelig Skrift. — ⁶ Herfra alt med Runer. — ⁷ Herfra over Linien med almindelig Skrift. — ⁸ Herfra atter med Runer undtagen Ordet Jtem og Tallene. — ⁹ Herfra almindelig Skrift, der atter er ud-slettet. — ¹⁰ Herfra Runer. — ¹¹ Fra [almindelig Skrift.

Sex Mænd bevidnede for Hr. *Jon Guttormsson*, Kannik i Stavanger. at Biskop *Eilif (Jonsson)* gjorde Mageskifte med *Gunner Gunnerson* saaledes, at den førstnævnte fik Halvdelen af *Jorden Idse* i Strands Sogn, hvorimod *Gunner* beholdt *Gjosen* med 2 *Ødegaarde* i *Høle Sogn*.

Indtaget i Brev af 22 Juni 1570 (se nedenfor) i norske Rigsarkiv.

611. Uden Dag 1543. [Stavanger.]

Och da fremlagde for^{ne} Olluff et perkamentz breff vnder datum 1543 vdj huilchet gaffues tilkiende, at 6 mend haffde vondet det, for vellerdt mand her *Jon Gutormszen* cannich i *Staffuanger*, at beskop *Elluff* sallig i houkomelsze, schulle haffue

giort jordebytte med beschedelig mand, Guner Gunerszen, saa at for^{ne} beskop sich aff for^{ne} Guner en halff jord kaldesz Jdtze, ligendisz i samme schibrede och Strand sogen, och for^{ne} Guner sich en jord jgien ved naffn Giøszzen, och der til tou ødegaarde som liger i Hølle sogen och samne schibrede,

(Statholderen i Kjøbenhavn, Hr. *Esge Bilde*), tilskriver Kong *Christian III* angaaende de 3 Mænd, der skulle sendes til *Norge* i Anledning af den almindelige *Landeskat*, og som han har givet Besked om Landets Leilighed, om Kjøbenhavns Slots Forsyning med *Fiskevarer*, hvorom han har tilskrevet *Christopher Huitfeldt* paa Bergenhus, om *Vildvare*, især *Loss* og *Maar*, fra *Norge*, om Skibet *Michel*, om politiske Underhandlinger, danske Forhold etc.

Efter Kopi p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I fasc. 7. c. No. 158. Brevform; Helark. uden Segl.

612. 22 Januar 1544. Kjøbenhavn.

Hochbornne Første Stormegtigiste Konning Nadigiste herre Eders koninglige ma^{tt} myn vnderdanige willige och pligtuge tro tjeneste nu och altiid forszennndt

Nadigiste herre och koning [eff¹ werdis eders koninglige ma^{tt} at wille wiide at som eders ko. M^{tt} schreff meg vdj siste eders nadis schriffuelsse tiill om the ærende at bestyre vdj *Norge* om thend menige lande skatt at schulle lade strax fram komme som the schulle giffue ther aff Riiget etc. thaa haffuer jeg strax handlet ther om met mesther *Claues Rosengaard* vdj *Roskilde* och *Peder Dringenberg* och mesther *Henning* vdj *Lund* och andtuordede thennom eders ko: M^{ts} schriffuelsse och ther hoes handlede met thennom och vnderuisde thennom effther myn ringe forstand hues jeg wiste aff then lands leiglighed och besønnerligenn om the jordeygne bønder ther vdj Riiget och andit huad jeg wiste eders ko: M^{ts} gagnn kunde were vdj the ærende, och lode the thennom weluilligen findis at drage, samme reygse och ere dragne affstedt fiortten dage siiden

Sammeledis haffuer ieg paa eders ko: M^{ts} gode behag. forschreffuit tiill eders ko. M^{ts} lænsmand paa Bergenhus *Christopher Hwidtfeldt* om it thusindt woger bergerfisk at forskicke hiid tiill *Kiøpnehaffnn* at bespise eders ko: Ma^{ts} hus och skiibe met och hues fisk ther offuer er at thend selgis kiøpmendene effther som jeg ther om førre haffuer schreffuit eder

ko: M^{tt} till Thesligeste haffuer jeg och saa forskreffuit om sielspeck och hualspeck at forskicke hiid tiill eders ko: M^{ts} eget behoff, Nadigiste herre ther som ethers ko: M^{ts} icke befalder thet saa met thenne fisk som jeg nu bestillet haffuer v^{dj} saa maade Beder jeg ydmugeligen eders ko: m^{ts} will schriffue meg eders nadis wilge her om thiill, thaa er thet end nu tid nock at schriffue tilbage ighen om eders ko: M^{tt} wil haffue thet foruandlet, Haffuer ieg och v^{dj} liige (maade) tilschreffuit alle eders ko: M^{ts} lensmendh v^{dj} Norge at the wille v^pkiøbe huer v^{dj} sit læen alle the wilduare the kunde offuerkomme tiill eders ko: M^{ts} behoff och besønnerligenn the allermeste loss och moerde the kunde bekomme vdhen alt forsømselse

Nadigste herre och konning haffuer jeg ochsaa afferdiget Mickell Hals tiill Borindholm at v^pbare ther then lande hielp aff almoen paa eders Ko: M^{ts} wegne

Som eders ko: M^{tt} och saa schreff meg till om Mickelenn etc. thaa arbeigdis dag fran dag ther paa och bliffuer hand meget fast och well forbunden saa hand bliffuer eders konnlighe maiestadt it got brugeligt skiib v^{dj} mange aar ehuordt hand schall seigle Sammeledis arbeigdis och paa the andre skiibe saa at saa meget menniskeligt och mest mueligt kand were thaa schall ther inghen fliidt paa sparis eller skee nogen forsømselse v^{dj} och formoder jeg at wiid fastelagnns tiide eller ther hoes thaa skall Mickelen met gudts hielp were rede saa eders ko: M^{tt} schall sielff haffue ther en goed behag v^{dj}

Nadigste herre och konning tyckes meg och were gandske [raa]del[igt] paa eders ko: M^{ts} eget gode behag at eders ko: M^{tt} wille nu strax met thet aller første lade beskicke stæderne och handle met thennom om skiibe och hielp at faa aff thennom paa thet tilkomendis foraar saa eders ko: M^{tt} kunde faa endeligen och clarligenn at wiide huad hielp eders ko: M^{tt} [schall¹ mue forwentte sig och were wisser paa at mue faa aff them och at thette motte skee thend stund eders ko: M^{ts} Raad och Ambasater ere nu vdhe tiill thend rigs dag v^{dj} Sp[yer] och førere end the komme hiem ighen

Thij at [eders ko¹ kand skee at eders ko: M^{tt} kand nu komme tiill thend handel och faa thend tilsaggn aff Stederne, thend eders ko: M^{tt} icke skulde letteligenn [kunde² bekomme aff thennom effther at samme eders nadis raad och ambasater wore

hiem kompne ighen och thet gud aldmegtigiste will nadeligen affwende, at the skulde fore the tiender hiem at thet icke skulde slaa tiill friid, thaa er well befrygtendis at Stederne skulde bliffue tha vldeligere at handle met end nu, nar the fornømme at eders ko: M^{tt} haffuer the² thennom jo endeligen behoff Och slar thet siig tiill en feygde thaa schall eders ko: M^{tt} haffue hielp aff the² thennom Och er forthij raadeligt at eders ko M^{tt} lade handle och forwiider siig hoes the² thennom v^{dj} tiide som ieg eders nade tilfornn vforstandeligen raad haffuer Sameledis at eders ko: M^{tt} och saa lader handle met thet allerførste hoes koningen v^{dj} Franckrige konningen v^{dj} Suerige hertugen v^{dj} Prytsenn och andre eders ko: M^{tt} foruante wenner om hielp och trøst at mue faa paa foraarett v^{dj} tiide met skiibe och anden deell som eders ko: M^{tt} wed at behoff gioris paa thet at the siiden icke schulle kunde vndtschyldege the² thennom at the icke bleffue at warede v^{dj} tiide och saa [kand eders nade formercke tiill huem eders ko: M^{tt} maa v^{dj} frantiiden forlade seg² Eders konninglige ma^{tt} will v^{dj} these ærende icke fordrage tiiden, thij at eders ko: M^{tt} kand sielffuer well agte och besinde at eders nadis fiender wille icke forsømme the² thennom men ther som the haffue noget v^{dj} sindne at the wille thaa tage thet fore met thet allerførste paa foraaret

Jtem at eders ko: M^{tt} will oc saa strax lade thet forschriffue tiill eders ko: M^{tt} lensmend v^{dj} Jutland och Fyen at hues fitallie kirkekornn och andit bade af Slottene lænene och aff kirkerne hiid schall forskickes tiill Kiøpnehaffn at the lade thet vfortøffuit fram komme met første obne wandne paa thet at thet gud forbiude at fienderne komme v^{dj} Siøen eller her v^{dj} Strømmene vnder landene [at] the siiden icke skulde komme thet well fram met hiid tiill Kiøpnehaffn

Nadigiste herre och konning haffuer her Truget Wulffstand och Gregers Jensen schreffuit meg tiill at almoen v^{dj} Halland Bleginge och Lister beclagete the² thennom hordeligen at the icke kunde komme thenne skatt affsted och thesligest haffue nogle bonder aff Nørrehalland weret her hoes meg som the² thend menige mand haffde vdsendt och beclage the² thennom at the icke kunde komme thenne skatt affstedt, thij at the fore landsens leiglihedt icke pleige aldrig at settis saa høigt [v^{dj}] skatten Och kunde jeg jngen swar giffue the² thennom ther p[aa] førre end jeg

wiste eders ko: M^{tt} wilge ther paa, will ede[rs] ko: M^{tt} ther fore schriffue meg till huad jeg skall giffue thennom fore swar ighen will jeg gerne rette meg effther.

Nadigiste herre saa giffuer jeg och eders ko: M^{tt} ydmugligenn till kende at her Peder Skram lod [om it aar¹ [fore nogen tiid² siiden hugge [en¹ nogen wiid [och føren ind vdj Landzkrone¹ som skulde [vdj Landzkrone² haffue weret tiill thend bygning ther skulde bleffuit foretagen och staar samme wiid ther endnu [paa Strande backen² Wilde eders ko: M^{tt} tha schriffue her Peder tiill at hand [will forskicke samme wiid hiid offuer tiill¹ [inghen hinder gjør paa samme wid men lader thend folge till² eders nadis Slot Kiøpnehaffnn, thaa kand eders koninglige maiestat ther met meget spare eders nadis skouge her vdj landit

Nadigiste herre konig thend seigger magere her skulde arbegde hannum følger ingtet vdhen løsagtighed och tager ingen framgang icke agkter hand heller huad mand siiger hannum, men siiger att hand will nu først begynde. Och ther som ieg icke schulde fortørne eders ko: M^{tt} ther mett, thaa wilde jeg well lade vnderuise hannum saa hand icke saa schulde till forgefuis forkomme eders ko: M^{tt} kaast och loen.

Datum Kiøpnehaffnn sanctj Vincentij martiris dag aar etc. M d x l iiij

Copie aff thet breff till ko: M^{tt} vdsent aff Kiøpnehaffn sanctj Vincentij dag aar etc. m d x l iiij

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet i Margenen.

Kong *Christian III*, der af Hr. *Esge Bilde*, Statholder paa Kjøbenhavns Slot, har erfaret, at tre *Fribyterskibe* ligge under *Norges* Kyst og haardt plage Indbyggerne, paalægger ham at udsende saa mange Orlogsskibe mod dem, som han anser nødvendige, da der vilde hengaa for lang Tid, inden de norske Lensmænd kunde faa Skibe i Sæen.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I faasc. 7. c No. 159). Brevform; Helark, udvendig forseglet med et større Segl i rødt Vox.

613. 18 Mai 1544. Rensborg.

Christian mett gudtz naade Danmarcks Norgis Wendis och Gotthis konning etc.

Wor szønderlige gunst thilforrn Wiider att nu wdtj goer fyngge wij etthers skriffuelsze wdtj huilckenn y giffue tilkiende att ther skall ligge try skib wnder wortt Riige Norge szom skulle

szaae plage wore wnderszotthe wdtj for^{ne} Norge och etther ther fore tyckes raadeligtt were att wij skulde skriffue till wore leenszmendtt vdtj Norge, att the mett wore wnderszottis och foggetthers hielp szom pligthige ere att tilhielpue att wdgjøre folck och fetthallye till skibes nar behoff gjøris att the nu strags wdgøre orlogs skib, och nederlegge och affbreck gjøre szame skib, och holde wore strømme rene ther mett Tha hafu wij thet szaa her hosz osz offueruegett, att før end wor skriffuellsze kunde komme thyll for^{ne} wore leenszmendtt och foggetther wdj Norge tha skulle enn stoer partt aff szommerenn were forgoen och wore wnderszotthe ther wdoffuer storligen bliffue forarmett Thij bede wij etther och begiere attj nu strags mett thet allerførste wdsckicke szaa mange aff wore orlogs skib szom j kunde tencke att behoff gjøris att løbe vnder Norgis szide och ther nederlege szame try skib, och skicke [vij¹ etther thes thilbehoff fyre wore bestyllynge attj kunde ther aff thage szaa mange szom y behoff haffue, och lade skriffue høffuitzmendens och skibenes naffenn ther wdj, szom wij haffue laditt standerom thyll wdtj for^{ne} wore bestyllynge Wij skicke ether och szaa ett breff till osz elsk^e Her Claues Bilde ridder wor mandtt Raadtt och Embitzmandtt paa wortt slott Bahusz om Frantz Threeboe att hand skall anholde hannom *och hand kandtt fangefatt paa hannom wdj wore lande eller strømme, attj mett allerførste wille forskicke Her Claues Bilde thett till hende Her mett gjøre j osz szønderlige till wyllye Beffalyndis etther gudtt Schreffuitt paa wortt slott Rendorsborg Søndagenn vocem jucunditatis Aar etc. Mdxliiij wnder wortt Signett.

Udskrift: Oss elsk^e Her Eske Bilde ridder wor mandtt Raadtt och forordenthe Stadtholder paa wortt slott Kiøbnehaffnn.

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Thord Roedt, Høvedsmand paa Stenvigsholm, gjør vitterligt, at Bønder fra *Hodal* (*Herjedalen*) baade iaar og ifjor paa St. Hansdags Lagthing have klaget over, at Bønderne i *Hvitvand* (*Rætan*, Jemteland) ville skille dem ved Brugen af en *Eng* mellem Jemteland og Herdal, som de i lang Tid have hævdet, og som det derfor nu tilstaaes dem at benytte, indtil Sagen kan endeligen afgjøres af Kongen og Rigens Raad.

Efter Orig. p. Papir i Ofverhogdals Sognekirke. Halvark med Spor af et paatrykt Segl i grønt Vox.

614. 29 Juni 1544. Stenvigsholm.

Jeg Tordt Roedt Høuitzmandt paa Stenuigholm Giør witterliigtt och kennes ffor alle meth thette mytt obne breff att nu y disse dage war her nogre bønder som y Hoodall boendes och besitthiendes ere, och wore samme mendt her baade y fiordtt om sancthe Hans tydtt, samledis nu y aar her paa lagtingett, och beklagett seg for meg, att thee Bønder aff Hwittwandt wille haffwe fraa dem den eng som liigger emillom Iemphelandtt och Herdall mett wretthe som dee aff Hoodall haffwe longsommeliig tydtt wdi heffddt och macth hafftt och seg till nøtthe och gaffnn brugitt haffwer: Thy beder ieg alle serdeliis kongeliig Maiett. befallingsmendt, atthee them ther paa ingen hinder eller forfang att giøre wdi nogher maade j thy att ieg paa høgborne fførstis och herriis konning Christiann Fredricksszøns min alder nadigste herris wegne haffwer wntt och tillatthiitt och nu metth thette mytt obne breff wnder och tillader, att forse^{ne} mendtt aff Hoodall maa nyde, bruge, och beholde samme eng mett alle thee lutthum och lundenum som ther tilliigger, och aff Arelds tydtt ther till legett haffwer, indtill saa lenge att kongelig Maiet. wor nadigste herre kommer her sielff personliig ind y landitt, ther som samme mendtt syden fremdeliis komme ffor hans nadis kongeliig Maiett. att berette deriis sag och mett hues breffwe och bewissning thee ther paa begge siider emodt hwer andre haff[ue] lijde och wndgiellde ther om som hans nadis Kongeliig Maiet. mett Rigszens Raadtt forefinnendis worder och Norriigis lag ther om wdtuiszer och innehollder, thy att hans nadis Kongeliig Maiet. raader saa well offwer Iemphelandtt som offwer Herdall och offwer allt Norriigis riige, dij will ieg paa hans Nadis Kongelig Maiet. wegne ingelunde tilstede att samme eng skall gaa fforse^{ne} mendt ij fraa før endt dy bliffwer saa mett retthenn skiillde atth som ieg nu y denne min scriffwelsze berørtt haffwer, Her wiider nu att retthe etther effter, och icke her wdi noger maade emodt att giøre saa fremtt athy wille icke haffwe ther om yttermere till tall tyll y fremtydenn, Tess till yttermere wisenn att szaa y *y sanning er tricker ieg miitt Signett nedenn ffor dette mytt obne breff Screffuitt paa ffor^{ne} Stenuigholm Petri et Pauli ar etc. M D xliiij

Fire Mænd, hvoraf den ene paa sin Moders Vegne, erkjende, at de have solgt til *Nils Srensson (Tordenstjerne)* af Vaaben, boende paa Solum i Skogbygden, sin fælles Eiendom i *Hedensrud* sammesteds, hvortil Nils er ret Odelsmand, for 12 Lod forarbeidet Solv.

Efter ubekræftet Afskr. p. Papir fra 17de Aarhund., tilhør. Enkefru C. L. Solberg, Kobbervigen ved Drammen (indlaant 1898). — (Se nedenfor No. 623 og Dipl. Norv. VI No. 749).

615.

29 Novbr. 1544.

Tønsberg.

Wij effterschreffne Toszve Brandszøn Toffve Siimmenszøn Peder Olluffszøn och Olluff Helgeszøn, (j) ombode paa min Moders vegne, Sigrit Roersdaatter, bekennes med dette vort obne breff, att vj nu samdrekteligen haffve soldt och affhendt och tilsagt Erlige Mand Niels Suendszøn aff vaapen, boendes j Schoug bøyden paa Solum saa megen Jordepart som vj alle till hope aatte j Heidensrud liggendis j for^{de} Schougbøyden, effterdj att for^{de} Niels ehr rett Odelsmand der till och hansz barn som ehr iiij oriszboell med Luttum och Lundum som till for^{de} iiij oriszboll Jord ligger och ligget haffver fra forno och nygo utten gaards och jnnen jntet undertagendis, frelst hemholt och akersløst for hueriom Mannem, for tolf Lod got giort sølff fra for^{de} Toszve Brandszøn Toffve Simmenszøn Peder Olluffszøn och Olluff Helgeszøn och alles deris arffuinger och under atter^{de} Niels Suendszøn och hansz arffuinger till euerdelige æghe uden alsz affredis, bekiendis vj och for^{de} mend att vj haffve opbaaret de tolf lod sølff j gode Maade aff for^{de} Niels Suendszøn for de atter^{de} iiij oriszboell Jord j for^{de} Heidensrud som osz vell att nøyger och vj tacke hannem for god betalling, Men huisz gammel Landschyld som igien staar aff for^{de} Heidensrudt som paa vor Part kommer, och vj kunde med Rette regne [osz¹ Niels till, da ehr saa vor forord att tit^{de} Niels schal betalle osz den j gode Maathe, saa nær som den Landschyld som nu tilfallende ehr j dette samme Aar effterdj att Kiøbet var giort for Jull. Till ydermere beuiszning till bede vj 3 Mend, Erlige Mend Peder Anderszøn Laugmand j Tønsbergh, och Mattis Hendrichszøn Raadmand j sammested att henge deris Jndsegle med Toszve Brandszøns Jndsegle for dette breff effterdj vj haffve iche sielfve indsegle paa vore vegne, som giort var j for^{de} Tønsbergh Løffverdagen nest for S: Andreedagh Anno Dominj M:d:xliiij

Bagpaa med en anden Haand: No: 7: Sigrít Roersdatters schøde paa iiiij orisboel jord vdi Hinterud till Niels Suendsen aff vaapen boendis paa Solum for 12 laad gaat giort sølff.

¹ Fra [igjen udslettet.

To Mænd bevidne, at Kongens Foged *Hans Bringbær* (o: Dringberg, Dringberg) paa Foranledning af *Botolf Gunnundsson* stadfæstede, hvad Fogden *Mats Skrifer* havde fastsat angaaende hans Ret til Vand og Skov for *nordre Tune*.

Efter en Afskr.¹ i en Dom af 22 Febr. 1687 fra Aals Prestegjeld. (Se ovenfor No. 484 og nedenfor No. 625).

616. 8 Februar 1545. Aal.

Allum manum, dem som dette bref see eller høre, kenest ieg Olaf Biørnszen, og Endre Biørnszen, at worum paa Stafue paa et schattege, at kom Botolf Gvmunszen, lyste sit bref for kongens fouged Hans *Bringbær, at for^{ne} Botolf sporde sig for, om hand schulle holde sig med det samme bref, som det vdviszer logen og lunendher vnder nørdré gaarden i Tune, suara da for^{ne} Hans *Bringber, at ieg det fuldkommelíg stadfester, huad som Mads schrifuar hafuer giort med andre dannemend, som kongens fouget var i Hallíngdall paa den tid, ytter meere sanning da hengiu var jndseigle for dette breff som giort war paa Aall in dominica sexagesima, anno dommini m:d. xlv.

¹ Originalen angives at have havt 1 Segl.

Kong *Gustav I* meddeler Provsten i Jemteland, Hr. *Erik Andersson*, Kirkeherre i *Ovik*, Kvittants for Biskops- og Kirketiende samt for Afgiften af *Rafund* Laxefiske og af *Maarskind*.

Efter K. Gustav I.s Kvittants-Register 1542—52 i svenske Rígsarkiv (Acta hist. frá konung Gustaf I.s tid).

617. 20 Februar 1545. [Gripsholm.]

Wy Gustaff etc. göre witter ligit met thenne wår quittans, att thenne wår tro man och tienere her Erick Andreç kyrkeherre j Quick vdj Jempteland och proest ther sammestedz haffuer giortt oss rekenskap för then biscopz och kyrckie tiende som faller vdj tessé efter^{ne} prestegeld, öffuer alt Jemptelandh, som är

¹ Den indeholder en Fastsættelse af Grændserne mellem de forskjellige Eiere af Thvet i Strandvigs Sogn, foretagen af Sorenskriveren Christen Bertelsøn (Haue) og 12 Lagrettemænd af Opdals og Strandvigs Skibreder. Eierne vare paa den ene Side Jon Jenssøn paa Austestad og Jørgen Olason Forr i Fuse og paa den anden Side velbyrdige Axel Monat til Hofland og hans Hjemmelsmand Johan Anderssøn paa Enes. Lagt i Rette paa Bergens Raadstue 18 Juni 1655. — Uddrag af Dokumentet findes ogsaa i en Underretsdom af 25 Juni 1653 sammesteds angaaende Gjenløsning af en pantsat Del af Thvet.

Hr. *Esge Bilde* forespørger hos Kong *Christian III*, om ikke nogle Skibe maatte sendes efter det *Egetømmer*, som Hr. *Klaus Bilde* paa Baahus fik Befaling at lade hugge til Kjøbenhavns Slots Bygning, da der nu er Fred. Efter Kopi p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I. fasc. 7. c No. 161. Brevform; Halvark uden Segl. (Jfr. No. 622 nedenfor).

620.

22 Juni 1545.

Kjøbenhavn.

Hiøgeborn første Stormectugiste herre och Konning etthers Kon: Mae^{tt}: myn wnderdaning weluilig och tiillplictug troe thieneste forszendt altiit mett wore herre Naadigiste herre och Konning som etthers Kon: Mae^{tt} wden *thiffle wellfortencker att etthers Naadhe tiillforne haffuer laedit forschriffue tiill her Claus Biildhe paa Bahws om [egge¹ thømer tiill Steggerhuszit Oc tiill Spere paa then gamble saell here paa etthers Kong: Maiestetts slot, Och eptther thii then almectugiste gudt haffuer naadeligen forlente etthers Naade mett goder ffreddt, om etthers Kon: Maie-stett er tiillsyndts att wiille laadhe nogle etthers Naadis skiib [slett holcken eller huilcke aff the ander etthers Kon: Maiestetts skib etthers Naade wiill ther tiill laade brughe etc.² løbe [ther¹ hen tiill Norge eptther samme thømmer, saa thett moette ligge herre tiill redhe om etthers Ko: Maiestett agther paa forarit att laadhe samme bøgning gaee for sig herre paa Slotit, huadt etthers Kon: Maiestett her om worder tiill syndts, oc wiille werdis att biudhe meg tiill igen, wiill jeg ther eptther aldiels rette meg saa møgit meg er mwgeliget, Andett synderliget wede jeg icke paa thenne tiid att schriffue etthers Kongelig Maiestett tiill, Men etthers Kon: Maiestetts liff Siell metth eth goeth chresteliget oc ffrederliget *regementtte then almictugiste guud y ewighedt befallindis Schreffuit paa etthers Kon: Maiestetts slot

Kiøbiinhagen Mandagen nest fore sancth Hans dag Midsommer Ar mdxlv

Etthers Ko: Maiestetts

wnderdaning wilig troe mand oc thiener

Eske Bilde rider

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Kong *Christian III* paalægger Statholderen paa Kjøbenhavns Slot, Hr. *Eage Bilde*, at sende de nødvendige Skibe efter det i *Akershus Len* hugne *Tømmer* til Kjøbenhavns Slot, samt at tage Dom over de *Fanger*, der have forgrebet sig paa Kongens Undersaatter.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I. fasc. 7. c. No. 162).
Brevform; lidet Halvark, udvendig forsejlet m. et større Segl i rødt Vox.

621.

3 Juli 1545.

Koldinghus.

Christiann mett gudts naade Danmarckis

Norgis Wendis och Gottis konningh etc.

Wor synnderligh gunsth tillforrn Wiider att som j nu schriiffue oss till och giffue oss tillkende huorledis wij wille haffue thett mett thett bygnings tymber som wij haffue ladett hugge och bestyre vdj Aggershussz leenn till wor bygnings behoff paa wortt Slott Kiøpnehaffnn Tha giffue wij etther tillkennde attj mett thett første mue ladhe løbe skibbe hedenn att hentte samme tymber till for^{ne} wore bygnings behoff saa mange ther till behoff giøris och huilcke etther besth tyckis Sammeledis som i och giffue oss tillkennde om the fangere som haffue tagett paa wore vndersotte och ere wore wilge begerendis ther om att wiide: tha mue j tage thennom for rette och ladhe gaa ther om saa møgett som rett er Heer wiide j nu att rette etther effter och forladhe oss wisseligenn ther till Befalendis etther gudt Schreffuitt paa wortt Slott Collinghussz fredagenn nesth effter Sanctorum Petrj et Pauli apostolorum dagh Aar etc. Mdxlv Vnder wortt Signett

Udskrift: Oss Elsk^e Her Eske Bille ridder wor mandt Raadt och forordente Staedtholder paa wortt Slott Kiøpnehaffnn:

Kong Christian III besvarede Hr. Eske Bilde Forsøgelsen om han tør sende de to Skibe til Bristol og Len efter Egge Landet, da der skal være engelske Skibe under Norges Side, da der ikke forrige Forfall komder til Kongen af England, saa han med det første sende Skibene afsted og medgave dem Noget samt gave det nye Skib Navn, hvis det ikke har faaet

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv. N. Saml. Afh. I. fasc. 7. s. No. 160.
Brevform: Halvark, ovenfor forseglet med et større Segl
i rødt Vox. 174. No. 271.

622.

21 Juli 1545.

Kallundborg.

Christian mett gudts naade Danmarckis Norgis Wendis
och Gottis Koning etc.

Wor synderlige gunst tilforn Wiider att szom i nu haffue schreffuit oss tiill giffuendis tiilkende om the twinde skib szom i haffue liggendis tiill rede att wille lade løbe vnder Baahussz leen ephther thet ege temmer och atj tør ingenstedts lade thennom løbe føre end i fange vor scriffuelsze føre thij attj haffue spurdt att ther skall were nogen Engelske skib vdi sioen som skulle løbe vnder Norgis side aff och tiill Thaa giffue wij etther ther paa tiilkende att vij vide oss ingen fiensckaff mett koningen aff Engelandt. Jcke heller for see vij oss andit tiill hannom end got naborsckaff thij mwe i mett thet aller første lade thennom affløbe och fuldtgiøre samme reysze ephther samme temmer och giffue thennom siobreff vnder ethers naffn i vor fraue relsze lydendis att the ere skicket att løbe tiill Norge att hinte noget temmer tiill vort behoff etc. Och ther szom thet ny skib icke haffuer noget synderligt naffn thaa mwe i sielf giffue thet naffn och kalle thet huadt naffn ether tygkes her mett sker vor wilge Befalendis ether gudt Screffuit paa vort Slott Kallungborg Sct. Marie Magdalene aften Aar etc. Mdxlv vnder vort Segl

Udskrift: Oss elskelige her Eske Bilde Ridder wor mandt Raadt och Stadtholder paa vortt Slott Kiøpenhaffn.

Jlig Jlig Jlig

En Lagrettemand i Sande Sogn erkjender, at Nils Srensson (Tordenstjerne) paa Solum har betalt den gjenstaaende Landskyld af Hedemrud i Skogbygden, der tilkom Sælgeren og hans Medeiere.

Efter ubekræftet Afskr. p. Papir fra 17de Aarhundrede, tilhørende Enketru C. L. Solberg, Kobbervigen ved Drammen (indlaant 1898). — (Se ovenfor No. 615.)

623.

29 April 1546.

Tønsberg.

Dette kiendis Jeg Toszve Brandszøn Laugrettismannd j Sanden Sognn att Erlig Mand Niels Suendszøn paa Solum haffver nu betallet och fornøget mig ald den Landschyld som jgien stod aff Heidensrud j Schougebøygden fra det første och jndtill han kiøffte min och mine med egendes mends Part j for^{de} Heidensrud huilchen Landschyld han haffver nu fornøyet osz alle j gode Maade som osz aldeelis vell att nøyer Thj giffver vj hannem quit och frj ledig och løsz hannem och hansz arffuinger for osz och alles voris arffuinger for alt ydermere Kraff heller Tiltall, om for^{de} Landschyld effter denne dagh Till ydermere Beuiszning henger Jeg mit Jndsegle for dette Breff som nu er fæst vid Kiøbe Breffvet som giort var j. Tonszbergh, Torszdagen j Paascheveck Anno dominj M:d:xlvj

Kong *Christian III* erkjender at være *Jens Splid* 1000 myntede Jochimsdaler skyldig, hvorfor han erholder i Pant *Hardanger* Len og *Halsnø* Kloster, som han har i Forlening paa 3 Aar, efter hvilken Tids Udløb ny Aftale skal træffes om Afgiften.

Etter Orig. p. Perg. i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I. fasc. 7. c No. 163. b).
Seglet affaldet. Gjennemskaaet. (Se N. Rigsreg. I S. 89).

624.

12 Nobr. 1546.

Helsingør.

Wij Christian mett gudtz Naade Danmarckis Norgis Weendis oc Gottis konnung Hertug wtj Sleszuig Holsten Stormarn oc Dyttmerschen greffue wtj Oldenborig oc Delmenhorst Giøre alle witterlegtt och kiendis fore oss oc wore arffuinge epthterkommere konninger wtj Dannmarch oss aff rett witterlige gielddt skylduge attwerre oss elskelige Jens Spliidtt wor mandtt och tienere ett tuszinde gode møntthet Jochimsdaller som handtt oss tiill wortt oc rigens nytte oc behoff lontt oc mett forstreichett haffuer for huilcke j^M daller wij wtj pantt sette hannom wortt oc Norgis kronens leen Hardanger leen oc Halsznøocloster mett all theris rentte oc rette tiilleggelsze att haffue nyde bruge och beholle tiill saa leenge for^{ne} closter oc leen worder hanom oc hans arffuinge egen affløst aff oss eller wor arffuinge oc epthterkommere konninger wtj Danmarck for for^{ne} j^M daller, Dog saa att

handtt schall giøre ther aff sligge tiilbørlege tyngde oc tjeneste som ther bør aff att gaee eptther thee forleenings breffs lydelsze som hand ther paa hæffuer Och nar thee trye aar forløbenne ere som hans forlenings breff jndholler som handtt hæffuer paa for^{ne} Closter oc leen Thaa schall handtt bliffue tiill eens mett oss huadtt handtt oss tiill aarlige affgiiftt aff same closter oc leen giiffue schall, Och schall handtt holle bynderne ther tiilliggendis ere weed loug skiell oc rett oc jngen aff thennom wforrette emod Norgis lough i nogen maade Thij forbiude wij alle ehou thee helst ere eller were kunde seerdelis wore fogetter Embitzmendtt oc alle andre for^{ne} Jens Spliidtt oc hans arffuinge her emod paa for^{ne} Hardanger leen oc Halsznøoe closter eptther som for screffuitt staar att hindre eller i nogen maade forffangh att giøre wnder wortt hyllestt oc naade Giiffuit wtj wor kiøbstedtt Helsingøer fredagenn nest eptther Sctj. Morthens dag, Aar etc. Mdxl paa thet siette:

wnder wortt signett

(Egenhændigt:) Christian

Bagpaa : Jens Splid

Olaf Amundsson, Lensmand i Hallingdal, bevidner, at han efter Begjæring opnævnte 4 Mænd, der efter Granskning fastsatte, at *Botolf Gunmundsson* skulde have en Mands Del i Vandet *Logen* under *nordre Tune*.

Efter en Afskr. ¹ i en Dom af 22 Febr. 1687 fra Aals Prestegjeld. (Se ovenfor No. 484 og 616).

625.

13 Januar 1547.

Aal.

Allum manum dem som dette bref see eller høre, kiendis ieg Olaf Amundszen lensmand i Hallingdall, at kom Botolf Gunmundszen till mig og sagde, at hand wilde hafue sit maall i rette, om et watte(n) heder Logen og redebom at holde den sama saldage som paa var lagt, at ieg for^{ne} Olaf tilnevnde og krafde dissze dannemend Jwar Torkelszen, Endre Biørnszen, Olaf Alfszen og Biørn Biørnszen, war i Dageligen fra dagen efter st: Botolfsdag og Westmenar tilstede, war fore osz saa mange som der otte i Vpdals kierke sogn, at for^{ne} Botolf schulle hafue en

mands lut i Logen vnder nørdræ gaarden paa Tune og lundene, at hand schulle beholde sin byxszell og v-mage som hand hafuer kosted sig derpaa øster siden till middybs baade nær og fier, at kune vj indted andet [be]dre finne for gud ytter meere sanning, da hengiu war indseigle for dette bref, som giort war paa Aall wiga efter *ephainie, anno domini m:d. xlvii.

¹ Originalen angives at have havt 4 Segl. Dette Brev tilligemed No. 484 og 616 ovenfor ere fremlagte under en Tvist mellem Opsidderue paa Gaardene Tune og Strand paa den ene Side og Sundbredden paa den anden angaaende to Seterstøler og nordre Røungsvandet, som Klemet Sundbredden har villet bemægtige sig; han dommes imidlertid til at rette sig efter disse Breve. (Jfr. Dipl. Norv. IV No. 1122 og II No. 99, 100, 101 og 103).

Tolv Mænd, hvoraf 3 ere over 100 Aar gamle, bevidne, at de aldrig have hørt andet, end at *Berge* og *Retedal* (i Høle Sogn, Strand) var *Thore Thordssøns* og hans Søsters rette Odelsgods.

Indtaget i en orig. Dom af 20 Septbr. 1678 i norske Rigsarkiv (fra Ryfylke Fogderi-Regnskaber 1677—78) efter Orig. p. Perg. (Se ovenfor No. 108 og Breve af 1569 og 22 Juni 1570 nedenfor).

626.

25 Marts 1547.

[Ryfylke.]

For alle mend som dette breff hender for at komme, kien-desz vj effterschreffne mend som saa heder, Tore Torsen at ieg er paa min alder 106 aar, och aldrig andet haffuer hørt, end Bierge och Rettedal haffuer verit derisz rette odel, Tore Torszen med sin syster, och jngen anden menne det betaldt, och hørde jeg aldrig nogen mine forældre sige at det var nogen tid amaget, anderledisz, jnd dj folch haffuer det frelszligen saaet, det samme vinder Olluff Rygh och ieg er hunder aar, det samme vinder Alff Hille at ieg er 126 aar, det samme vinder ieg Clausz, ieg er en gamel mand, och haffuer aldrig hørt andet, Olluff Alfisen Liøtte paa Deerdallen, Suend paa Rosszeuig, Suend Erichszen, Torsten Torstenszen Olluff Nielszen Torsten Eyner-szen, Gundbøn paa Ornes, dette bekiender vj med vore jndsei-gele vnder at vj haffuer aldrig andet hørt aff vore forældre end som forskreffuit staaer, det vil vj baade bere och suere om be-hoff giøresz, skreffuet paa vor første frue dag i faste ano dominj 1547 vnder thj vnder hengende vskade zigenetter,

Kong *Christian III* tillader *Jon Simonssøn*, Lagmand i Lister, Mandal, Nede nes og Robygge Lene, at tage til sig, samt nyde og bruge Gaarden *Holleim* (Holme) i Mandal, saalænge han er Lagmand, skjønt Gaarden, der tidligere har været Lagmandssæde, af Kong *Christiern II* var overdraget en tidligere Lagmand og hans Børn og Arvinger.

Efter Afskr. fra c. 1680, bekræftet af Lagmand Laurits Andersson Undall i Mandals Fogedregnskaber 1678—80 i norske Rigsarkiv. (Uddr. i Reg. ov. alle Lande i dan. Geheimearkiv V. 511, trykt i N. Rigsreg. I. S. 101). (Jfr. ogsaa N. Rigsreg. I. S. 7,42 og 109).

627. 5 Februar 1548. Koldinghus.

Wii Christiann mett guds naade Danmarckis Norgis Wendis och Gottis konning, hertugh i Slesuigh, Holsteenn, Stormarnn och Dyttmerschenn, Greffue vdi Oldenborgh oc Delmenhorst, Giøre alle witterligt, at efter thii for Oss er berett, huorledis at end wor och Kronens gaardt i Mandallsleenn i Holleyynn sogenn kallis Holleyynn, skall alle tiidth haffue werett et laugmands seede, och hogborne forste konningh Crestiernn then tiidt handt mett woldt och welde indtogh wort riige Norge, tha gaff handt en laugmandnd bref therpaa till segh syne bornn och arffuinge, Tha efterthii thenne breffuiser Joenn Symynssenn er nu laugmandt vdi Liisteelenn, Mandalsleenn, Nødenesleenn. och Robygdeleenn, haffue wii aff wor synderligh gunsth och naade. vndt och tilladett, och nu mett thette wortt obne breff vnde och tillade, att for^{ne} Joenn Symyndssenn maa till segh annamme for^{ne} wor och kronennds gaardt Holleyynn, Och then nyde bruge och beholle, mett aldt synn rentte och rette tilliggelsse, agger enngsch schoff, march fischeuandndt, feegangh, wott och tyuffuertt, inttett vndertagettd vdi nogenn maade, emedenn och oldt then stundth handt er laugmandt, vdi the leenn, som forskreffuertt staar, Thii forbyude wii alle, ehuo the helst er, eller were kunde. serdeellis wor fogetther, Embitzmenndt, och alle andre, for^{ne} Joenn Symynnsenn heremodt paa for^{ne} gaardt, eller nogenn synn rette tilliggelsse, efftersom forskreffuitt staar, att hinndre eller vdi nogenn maade forfangh att giøre, vnder wortt hyllesth och naade, Giffuitt paa wortt slott Collinghuss, Syndagenn nesth effter wor frue dagh Kyndermisse aar etc. mdxl: paa tett ottennde: Vnder wort Signett: (L: S:)

De mandato prop. r. mat. etc.

Peder Christensson Niels Lauridtszøn, Bendix Oelssen. Tage Erichsson. Hans Erichson. Michell Hansson.	}	Disse berættis allerunderd: efter Joen Simenssønn, at haffue bethiendt Laugmands bestillingen, huiss bestallinger, och maa werrit vdi arffuingernis bewaring:
--	---	--

Augustinus Oelssen war min formand, huis allernaad:^{te} bestallung, fandtis vdi miin bevaring, efftersom jeg haffuer den Sal: Mands datter till hustrue,

Derefter følge Afskrifter af Kongebreve af 29 Juli 1632 (N. Rigsreg. VI S. 428 f.) 25 Oktbr. 1655, 28 Mai 1662 og 17 Septbr. 1670 angaaende Agdesidens Lagdømme, samtlige bekræftede af Lagmand Laurits Andersson Undall.

Kong *Christian III* underretter Righofmesteren Hr. *Esge Bilde* om, at han og hans Søn Hertug *Frederik* ikke efter Bestemmelsen kunne reise til *Norge* denne Sommer, hvorfor Kongen agter at sende Hr. Esge og 4 andre Adelsmænd til *Oslo* med en Flaade og beder ham om Raad med Hensyn til forskjellige Ting i denne Anledning.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I fasc. 7. c No. 165). Brevform; Helark, uændig forseget med et større Segl i rødt Vox.

(Jfr. N. Rigsreg. I S. 104).

628. 9 Mai 1548. Koldinghus.

Christiann mett gudtzs naade Danmarckis Norgis Wenndis oc Gottis Konning etc.

Wor synnerlige gunst tiilforrn Wiider att som etther welfortencker att wii haffue forskreffuitt [til¹ Adelen och jndbyggerne wdtij wortt riige Norge att vii wiille were wdtij wort kiøpsted Wpsloe nu sancti Hans dag midsommer førstkommendis Saa begiiffuer segh wor leylighed [seg² oc tisligiste hogborne førstis hertug Frederiickis wor kere sønns att vii icke samme tiid kunde vere ther tiilsteede som wii agtet haffue, Oc ther tiill mett skulle vii vdskiicke hogborne førstinde wor kere hustrue tiill Tyrgo mett vor kere dotter fræcken Anne oc wore raad oc hoffzinder mett att wdfølge som etther well witterligt [er¹ saa att wii fae haffue hoes oss tiilsteede [egen¹, Oc agte ther fore att forskiicke Etther Her Claus Bilde Byrge Trolle Byrge Jensen oc Claus Vrne mett nogne wore orlog skiibe til for^{ne} Vpsloe, Oc haffue tiilscreffuit thennom att the skulle rette thennom ther epther dog icke giiffuit thennom tilkiende om wii wiille sielff giiffue oss paa samme reysse [eller icke¹ Thij bede

wij etther och begerer attj strags wfortøffuit postuissze schriiffue oss etthers gode tycke tiill her om, Oc huad skiibe i wille² [etther¹ tyckes best vere att tage mett paa samme reysze oc huor stercke i skulle vere Sammeledis giffue vii etther tilkiende att vij haffue wed j^c xxv landz knegkte liggendes her i Norre Jutland oc ther som etther tyckis att behoff giøris att tage thennom mett paa samme tog thaa viile vii forscriffue thennom tiill Kiøpnehaffnn, Meden ther som etther tyckis icke behoff giøris attj thaa strags ville forskiicke till vor kiøpsted Arhus tolf stycker engelst som [vij¹ kunde betalle samme knegkte mett fore theris ars kledning, Oc attj nu ville jligen schriffue oss till etther gode tycke oc betenkinde huorledis etther tyckis best were her om at lade bestiille ephther thij attj nu viide best thenn landz leylighed, Her mett skeer oss synnerligen til villie oc forlade ossz ther wiisseligen tiill Befalindis etther gud Schreffuit paa wort slot Kollinghuss onsdagen nest ephther søndagen vocem Jocunditatis Aar etc. Mdxlvij

wnder wort signett

Paa en vedliggende Seddel: Sameledis skiicke wii etther vore breffue til thee gode mænd som skulle mett etther paa thenn reysse tiil Norge Attj thennom strags wille forskiicke thennom huer tilhende Datum vt in litteris

Udskrift: Oss elskelige Her Eske Bilde til *Suonholm Riider wor troe mand raad oc hoffmester

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Fra [igjen udsløttet.

Kong *Christian III*, der har betænkt, at det vil være uheldigt, om ikke han selv eller hans Son Hertug *Frederik* kommer til *Norge* i forestaaende Sommer, paalægger Hr. *Esge Bilde* at lade Skibe udruste til Reisen, hvorum Kongen, der snart agter sig til *Kjøbenhavn*, da nærmere vil forhandle med ham, hvilket alt dog skal holdes hemmeligt.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I. fasc. 7. c. No. 164.

Brevform: Halvark, udvendig forseglet med et større Segl i rødt Vox.

Jfr. Garde. Efterretn. om d. danske og norske Soemagt I S. 31).

629. 11 Mai 1548. Koldinghus.

Christiann mett guds naade Danmarckis Norgis Wendis och Gottis Konningh etc.

Vor synnderligh gunsth tillforrn Wiider att wii haffue nu offuerueyget och be1 tencktt² att ther som wii eller

hogborne første herttugh Frederich wor kere søenn icke vdj thenne szommer komme till wortt riige Norge effter som wii ther om haffue tillschreffuitt wore vndersotte ther sammestedtztz, tha wille thett giffue en stoer vlempe och motte vdj fremtiidenn komme møgett vntt aff Thii bede wii etther och begere attj strags vfortøuffuitt wille lade tillreede entthenn then Hamborger Galionn eller then Lybske Ommerall huilckett etther tyckis best were och ther till wore skiibe Gabriel Engellenn, Daudid, then lannge Griib och ett segell skib Och att the motte bliiffue vdredde mett fitalie bodtzmennndt och hues andett ther till behoff giøris Och att the met thett alderførste motte bliiffue till redde Anseendis att tiidenn forløbber segh fasth Och agtte wii sielff mett thett første att giffue oss till wortt slott Kiøpnehaffnn och tha sielff tale ydermere mett etther ther om: Dogh attj bode mett wor tillkompsth och tesligiste mett samme skiibbe wille holle hiemmeligenn huos etther sielff Ther mett skeer oss synnderligenn till wilge Befalendis etther gud Schreffuitt paa wortt slott Collinghuss fredagenn nesth effter wor herris hemmelfars dagh Aar etc. mdxlvij Vnder wortt Signett:

Udskrift: Oss elskelige Her Eske Bilde till Suannholm ridder wor manndt raadt och hoffmester:

¹ Fra [igjen udslettet. — ² Fra [tilskrevet over Linien.

Kong *Gustav I* meddeler Provsten i Jemteland, Hr. *Erik Olsson* i Oviken, og hans Kapellan Hr. *Mons Olsson* Kvittering for Sølv og forgyldt Kobber, som de fra *Jemtlands Kirker* have leveret Sølvskriveren *Jochim Olsson* og Kancelliskriveren *Rasmus Ludvigsson*.

Efter K. Gustav I:s Qvittants-Register 1542—52 i svenske Rigsarkiv (Acta hist. från konung Gustaf I:s tid). (Trykt i Konung Gustaf I:s Registr. XIX. S. 267).

630.

23 Mai 1548.

Upsala.

Wij etc. gøre witterligit, at wij 23 Maij anno 48, på Vpsala haffwe latidt aname genom wår sølffskriffwere Jochim Olson, och wår cantzelij schriffwere Rasmus Lodwichson tette effter^{no} sølff aff Jämtlandt, hwickit wår prowest ther samme stedz hederlig man her Erich j Owijke ther j landet aff alle kyrckierne vpborit haffwer, först forgyldt sølff sextige en lødemarch, halffsiwende lodt, Item någet forgylt sølff, otte løde-

Brevet fra Ingerdiz næstte brev

Fra Niels Krume over Liden. — 2 Fra Ingerdiz til

Nils Krume til Orboholm erlydet at han efter Begjæring af Fru Ingerdiz Krumes Broder Niels Krume til Orboholm. Enke efter hans Broder Jakob Krume og Nils Persson Bille, herte paa de Forklaringer som han fik af sine Tjenere angaaende en Kiste med Jordebrev, som disse havde belevet Hverde havde ladet indsette i Bjerkvik Kirkes Sackel, men som senere blev ført til hans Broders, Thure Persson Billes Hus i Stockholm. Efter Orig. p. Papir i svenske Landarkiv. Handl. af ekon. og jurid. indt. fra 1500-tallet. Helark. n. posttrykt Vaarbensen.

633.

12 Juni 1551.

Akerø.

Fior alle gode men som dette brev hender faare komme bekiennis jak Niills Krume til Orboholm ad aaren efter Christi byrd 1551 den 12 Jwnii var iak paa Aakerøen hos ærlig vælbørdig qwinne frv Anna min salighe broders Jakob Krumes ok salighe Niils Perssons efterlewerrske ok daa begjærede fornemde min sysster frv Anna af mek ad iak for denne dødelig tidz læglighet skwll ok hennes smaa barns som hwn hade efter fornemde salighe Nils Persson ad iak dem til en rættisss i framtiden ville vare vtoffwer naagen handell som hwn ville hanle met sine tjenere nw vdy min nærware om j kiste fwll met iordabreff som till hyrde fornemde salighe N: Persson ok hans metarwinger hwkien han for nogre aar siden hade latit insetia vdy sackerstigen i Berkieviks kirkie ok ad iak siden vll vitne met mit breff hwad iak om samme kiste horde paa det om fornemde min sisster af guds naadige vilia ok forsyn werde forkort innan hennes forberørde smaa barn komme til naagen alder ellær forstond ad de daa motte fornimme vtaf mit breff hwart de skwllle spøræ efter deres iordebref ok annen rættisss paa hwad dell deres salighe fader dem efterleft hade om elles ikkie dær forinnen kwnne ske naagid nyt skiffte mellem salighe Niills Perssons broder ok medarwinger ok barnen i saa maate kwnne bekomme sine breff ok rættisss igien etc. hær vdy kwnne iak mik ikkie vegre vtan var dæraawer ok hørde dær tall ok swar som hær efter foliær fforst taledede fornemde min sysster frv Anna sine tjenere Anders Henrigsson ok Lasse scriwer til ad de skwllle hær vnderwise hwad dem var viterligid om samme

kisste daa swarede desse fornemde baade ad i fiord den tid de gode men Twre Persson ok Axell Niilsson vaare hær ok lothe begrawe den ærlighe godhe man salighe Niils Persson daa spordhe de strax efter samme bref kisste ellær nykielen til henne daa sade vi for dem hwar hwn stod ok ad Niils Persson tog siælf nykielen til sakersstigen ok han var hos eder i Vesstergyl-land. Saa sade daa de gode men baade ad de motte iw hawe dær naagen breff vt for eth [møte¹ skwll som berammed var mellen frv Anne til Asspenæs ok dem met deres medarwinger ok dy sade de sæg ville fare dit ok vttage samme breff dær swarede frv Anne nw saa til ad de visste væll ad dær var ingien breff vdy som samme handell naagid paa lyde etc. Men nær vi fornwmme ad de gode men iw ennelig ville dit screwe vi strax hær Lars i Birkiewik til denne deres mening ok ad han skwlle laga sæg aff vægien met nykielen hwlkid han ok saa giorde som han hær nw siælf bekiende ad nær han saag dem komma gik han sin væg met nykielen ok nær de komme fram ok ikkie fwnne kirkieherren ellær nykiælen ginge de vp i kirkien ok lote tilbiwde ad vpdirike sakerssti døren Men nær det inthet kwnne hialpe sloge de daa vp døren ok lothe vt tage kissten ok fiire af deres swæner baare henne til bassz ok forden hit til gaarden ok om morrenen aater hæden met sæg detthe sade fornemde Anders ok Lasse scriwer Frans Olsson ok elles anre gode kare som hær nw til stædis vaare som ok vaare til stædis nær kisste(n) tox paa alles deres crisstelig tro ok ære saa tilgaat vare bepliktete sæg ok alle paa forskrifne sin ære dette framdellis yterliger ad bestaa hwar de kwnne til krafde bliwe yterliger sade ok daa fornemde min sisster frv Anna til os alle som hær til stædis vaare ok flitelighe bad os ok deslikis formante sine tiænære ad vi ok de alle ville akthe ok mærkie hwrw henne siden gik met samme kisste vdy Stockholm denne nest forleden host daa hwn kom til fornemde hennes salighe mans syskien ok met arwinger daa baade de henne ad hwn ville giwe sit raad til hwad af samme kisste ok breff skwlle giøres ad de bliwe forwarded paa det siste bleff saa for raad ad Twre Persson hade vdy sit hws j kammer som samme kisste væl finge staa vdy dok paa det ad ingien af hans egien tiænere skwlle vithe ad hwn dær stod daa skwlle two af Twres swæner bære kissten vdy min syssters hws ok siden skwlle hwn strax late

sine tiænere bære kisten vdy Twres hws hwkkit ok alt saa skede ad saa snart som kisten kom vdy frv Annes hws lot hwn sin kapellan her Joren ok Erik kok bære henne dit ok Niils som var salighe N: Perssons dreng gik met ok daa de komme for Twres hws var dær ingien i hwsed som kisten annamade daa bleff her Iøren ok Erik kok hos kisten stondes paa gatan saa lengie Niils løp til baka ok sade Twre ad kisten stod for hans hws paa vesster Longgatan ok ingien var dær som annamade henne in daa gik Twre siælf strax aastad til sit hws ok vp læsstid ok visste desse fornemde hwar de skwlle setia henne in ok siden visste han fornemde Nils bort i sit hærbærg paa Kiopmanna gatan ad han skwlle tage nogre skrin i Twres natstwwwe ok bære dit nær drengien kom fram vare skrinen stor ad han ikkie tog mer en eth ok bar til Twre siden visste aater Twre alle desse tre her Joren Erik ok Niils tilbage igjen ok tage aater hwar dere sin skrin i samme natstwwwe ok baare til Twre ok sattes al skrinen paa kisten ok Twre læsste siælf igien døren aat kammaren efter Twre hade ingien af sine met sæg fwlde desse fornemde Twre aater i sit hærbærg. Dette hær nest forscrefne sade fornemde Niils saa aldellis paa det kortesste saa vare til gaat det han ok framdelis yterliger gerne besstaa vil ad iak saa paa denne handell varid hawer ok honwm vdy tall ok swar saa forstat hawer trykiær iak mit signet hær neden vnder til vitnisbyrd. Screwid aar ok dag ok stad som forscrewid staar.

Bagpaa med en anden Haand: Ett widtinsbreff :N: Krommis om jordebreff.

¹ Tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Kong *Christian III* paalægger Høvedsmanden i Tønsberg *Bendt Bilde* at skaffe saa mange bevæbnede Karle med Proviant og Udrustning, som han er ansat for, naar han faar Besked af Lensmanden, for at disse kunne anvendes paa de 3 Skibe, som det er paalagt *Christopher Huitfeldt*, *Jesper Friis* og *Christopher Galde* (Bergenhus, Akershus, Stenviksholm) at udruste til Foraaret til Beskyttelse for Kongens Undersaatter mod Fribyttere under de herskende Krigsuroligheder.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (N. Saml. Afd. I. fasc. 7. d. No. 170).
Brevform: Halvark, udvendig forseglet med et større Segl i rødt Vox.

(Jfr. Garde, Efterretn. om d. dan. og norske Søemagt I S. 32).

634. 29 Novbr. 1551. Dronningborg.

Christiann mett guds naade Danma[rkis] Norgis Wenndis och Gottis koning [etc.]

Wor gunsth tillforrn Wiidt att som tegh vden tuiffu[el witter]ligtt er att i these forledenne aar vdj then forganngen feygde emellom the Skotter och Engelske haffue mange skalcke fordriistet thennom till att røffue och tage fran wore wndersotte bode till landt och wandt och tesliigiste paa then siøfarende manndt wnder wortt riige Norge och effter thij wij forfare att en obenbare feygde er begynnt emellom keyserlige Maiestatt och Koningenn aff Franckeriige er befrygtendis atth mange skalcke skulle endt nu ydermere endt tillforrn wnderstaa thennom att bruge theris moduillighedt och skalckhedt wnder wortt riige Norge Tha paa thett att wore strømme maa holdis renne wore vndersotte och then mennige siøfarendis mandt kandt bliiffue wedt theris neringe och bieringe haffue wij tillschreffuit oss elskelige Christoffer Huitfeldt Jesper Friiss och Christoffer Galle wore mendt och tienere att skulle nu strax paa foraarett [were¹ lade huer thennom vdtrede ett orloffs skiib och thett lade vdløebe vdj siøenn then gandske sommer offuer Thij bede wy [t]egh och wille att thu tilltencker att haffue tillreede vdj forraadt saa mange werafftige karle met wobenn och werge som thu esth pligtige och vppetegnett fore att holle oss och riigett aff till tienneste aff the leen so[m] thu aff oss i forleningh haffuer och ther till saa m[e]gett fitallie som the kunde behoff haffue thenne [som]mer offuer eller och saalenge behoff giør[is] nar thu fanger for^{ne} wore lennsmantz schri[ffuelse] huilckenns leenn thu vdj boer at thu [tha] vfortøffuitt forskicker hannom sam[me] mett fitallie och a[nne]n s thennom aldelis att were wor høffuitzmanndt paa samme skiibe hørriige och lydige vdj hues maad[e] handt thennom paa wore wegne tillsiigendis worder Heer wiidt att rette tegh effter och ladt thett ingennlunde Befallenndis tegh gudt Schreffuit paa wortt slott Drotningborgh syndagenn nesth effter Sancte Kariine dagh Aar etc. mdlj wnder wort Signett

Udskrift: Oss Elskelige Benntt Bilde wor ma[nndt] och Embitzmanndt vdj Tonsberg

Bagpaa: Dætte breff fick ieg y Køffnehaffn *conseptionis
Marię

¹ Fra [igjen udslettet.

Benkt Gylta til Paatorp tilskriver sin kjære «Fadersøster» Fru *Margrete* (*Nilsdatter Krumme, Otte Brockenhus's Enke*) paa Holme (i Baahuslen) med Raad om, hvad hun bør svare paa *Otte Brades* Fordringer, hvorom Brevskriverens Svoger *Klaus Christiernsson (Horn)* har berettet ham. Af den *Hamp*, hun har lovet hans Hustru *Ingeborg (Jakobsdatter Krumme)* at skaffe, vil han gjerne have $\frac{1}{2}$ Skippund og af det tyske *Hofre* ¹: Tønde, ligesom han paa sin Side vil sende hende 2 Fad *Jern*.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv (Handl. af ekon. och jurid. innehall från 1500-talet). Brevform; Helark m. Spor af udv. Forsegling.

635.

4 Oktbr. 1552.

Paatorp.

Myn ganske venlige helse altyd ødmiukelige til fornæ met then almæctig gud, kiære hiertans fader systher betackar iak edher ganske kerlige for alt gott som y mek altyd giort ok beuist haffuen huilket iak ok ganske kerlige ok gerne forskilla vil saa lenge iak liffuer k. hiertans fader systher, giffuer iak eder kerlige tilkenne, at jag ok Ingeborgh, maage vel, gud almæctig vnne oss altyd til edher samme tidendhe spørge, myn a. k. fader systher giffuer iak eder kerlige tilkenne at daghen nest efther y vaaren hedhen faren kom iak hein ok tycte mek tet saare ille være at iak skulle ycke faa tala met eder for en y faren heedhen, min: k: h: fader systher, huar gud vil myn leglighet kan sek saa begiffua daa vil iak en gong y thenne nest kommandes vinther, komma bort ok tala met edher etc. Myn a. k. fader systher saa forstod iak vdaff myn broder Klaisz Cristiernson at Otte Brade ok hans met arffue ville en nw ytterligare, klandra paa jorda ok the godz ther vpunder Men k. h. fadersisther huar vm saa ær, at y bliffue dher vm stempde, ok y rette kallade taa haffuen y ther vm gode ok fogelige orsaker, at giffua ther vm saa for suar, at samme jorda ok te godz ther vndher: skulle væra edher brodher Nielsz Krumma tilfallen, ok y nw haffue dhem vdaff honom, til it heffde bytte for noggre godz her y Suerighe som paa edher lott ok andell falne ære, ok vti saadana matther matthen y ok nyute saadane laglighe skosmall, saa at Nielsz Krumme motte bliffua ther framdelis vm stempdher ok

ycke y :k. h. fadersysther, saadana meningher, haffuer iak ycke giffuet edher tilkenne y then ackt ok mening, at y io sielffue ære vise nogh, til huat suar y giffue skulle, vtan ellist for it ringe raad vti saken etc.

K. h. fader systher iak haffuer ok forstادت aff Jngeborg at y haffuen loffuat henne at y skulle bestyra noghan hamp, saa vaare en nw tet samme myn begere at y ville bestyra ett j skipfund, sammeledes vm tet Tyske hoffrøtt vaare ok myn begere at y ville ok bestyrt oss ther en j t^o vdaff, iak vil tet gerna bettala, k. h. fadher systher y hade ok rørt vm noghet jern for Ingeborg, saa vil iak vel k. h. fadher systher senda edher tu fatt nyddher nar føre kommer, Myn a. k. fader systher intet synderligt haffuer iak edher tilbiude paa thenne tydhen vtan raadher ok biudher altyd vtloffuer mek, som edher eien sonn ok brodher. Edher her met kerlige then alzmectig gud befallandes. Iadher Jngebor ok Anna lilla ganske ødmiu(ke)lige helsze med mange gode netther. Snarlige aff Paatorp then 4 Octobri anno 1552.

Benckt
Gylta.

Udskrift: Erlig ok velbørdig quinna fru Mæritha til Holma syn kære fadersysther kerlige sendandes.

Bagpaa: Be(n)kt Gyltes breff 52.

Lasse Sjulsson meddeler *Olof Simonsson* Fuldmagt til at indkræve og modtage 3 Mark i Penge, som *Ellef* og *Jøns Olafsonner* ere ham skyldige, samt anmoder Kongens Foged *Olof Olsson* om at være ham behjælpelig.

Efter Orig. p. Papir, tilhørende Pastoratsadjunkt E. Modin, Ytterhogdal i Herjedalen. Spor af et paatrykt Segl i grønt Vox.

636. Uden Dag 1552. Rødøn.

Alle gode men tette breff hender fføre koma bekiendez Jagh Lasze Siulson med tette mitt øpne breff ath iagh giffuer thenne breffuisare Olloff Simonson ffulle maect och beffelingh at vptaga och vtt kråffia 3 mark pening aff Elleff och Yøns Ollafsoner boondez i Herdall huilke pening te åre migh religh skyllige huar ffør bider iagh alle embes men besyndeligh vor kierre

Peder Agger och Hanns Hannssenn y Raade sogenn mett gudt wiidther att erliig och welbiurdug qwinde frw Margrette tiill Holmenn saliiig Otte Brockenhuses efftherleffuerske haffuer beret for meg om nogenn tiill tall hun haffuer tiill ether som hwnn siiger och sielf ytthermere berette kanndt Tha epther thenn befallinng ieg haffuer paa kon: matt: wegne serdelis y hanns naades frawerlse at skicke huer loug och ret steffner ieg eder for^{ne} menndt att møde tiill bygdesteffne paa Lwnneby thenn første bygdesteffne ther bliiffuer hues y icke ther kanndt forliigis tha retther [ether¹ effther att møde for laugenn y Salsborg iij søgner epther vinthernatthenn hues y icke ther kanndt forliigis tha retther eder epther att møde for lougenn the gode menndt och lougmenndt som forsamlis her y Oslo iij søgner epther sanetj Pouels dag nw nest komendis att sware for^{ne} frw Margrette tiill hues hwn kanndt ether tiill tale mett retthe. Giøre och hennde hues ther om loug och ret er *ladenndenndis thet jngelunde vnder vij (!) ørtuger och xiiij m^å y breffue braadt. Giffuit paa Agershus thenn 11 dag Septembris aar etc. 1553 Vnder mit signette

Bagpaa med en anden Haand: Dene steffnen wor lest wed Rode kerke den szondag nest effter helle kors daag

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Jesper Friis, Hovedsmand paa Akershus, stevner efter Begjæring af Fru Margr^{it} (*Nilsdatter Krumme*) til Holme 5 Mænd af Raade Sogn, der have indgaaet Forløfte for *Sivord Gudmundsson*, hvilket de ikke have holdt, til at møde enten til første Bygdestevne paa Luudeby eller, om Forlig ikke opnaaes, for Lagmanden i Sarpsborg 3 (?) Marts eller for gode Mænd og Lagmand i Oslo 3 April. Stevningen er læst i Raade Kirke 2 Februar.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (ved Bytte m. svenske Rigsarkiv. Septbr. 1900). Med paatrykt Vaabensegl i grønt Vox p. Folden.

639.

29 Januar 1554.

Akershus.

Jeg Jesper Friis høffuitzmandndt paa Aggershus helser etther Anders Jungstenn, Giest Jungstenn, Peder Nielsen, Tordt Findtstadt och *Sinoch Grimstadt, y Raade sogenn mett gudt wiider att erliig och welbiurdug qwinde frw Margrette tiill Holme haffuer berett for meg om tiill tall hun haffwer tiill etther for nogenn penndinge som y haffuer loffwitt hinde for Siuordt Gudt-

mundtsenn och y icke betale will, som hun siiger och sielf ythermere berette kanndt. Tha ephther thenn befaling jeg haffuer paa kon: matt: wegne serdeliis y hanns naades frawerlse att schicke huer lough och retth steffner ieg etther for^{ne} menndt att møde tiill bygdesteffne paa Lundeby thenn første steffne ther bliiffuer effther steffningenn er lesth, hues y icke ther kanndt forliigiis tha retther etther ephther att møde for lougenn vdj Salsborrg iij søgner effther Midtfaste hues y icke ther kanndt forliigiis tha retther etther ephther att møde for lougenn the gode menndt och lougmenndt som forsamliis her y Oslo tiill Thage tisdag nu nest komendiis att sware for^{ne} fru Margrette eller hindiis laugliige ombodsmannndt tiill hues hun kandt etther tiill tale mett rette Giøre och hennde hues ther om loug och rett er, Ladenndiis thet jnnigelunde vnnder viij ørttuger och xiiij m $\frac{1}{2}$ y breffue braadt Giiffuiitt paa Aggershus thenn 29 dag Januarij aar etc. 1554: Vnder mytt siignette

Bagpaa: Kungjordens denne steffning laglige vdy Raade kirke Kyndelmysze dagh anno dominj 1554.

Nils Svensson, Lagmand (i Sarpsborg), kundgjør, at Fru *Margrete (Nilsdatter)* tiltalte 5 Mænd i Raade, der havde gaaet i Borgen for 3 Stykker Klæde for en Tyv (*Sivord Gudmandsson*), men som de nu ei ville tilsvare, da han siden blev greben for en Ko, som han stjal, og nu er bortrømt, hvorfor de nu indskjøde Sagen for Rigens Raad i Oslo førstkommende 3 April. Lagmandens Orskurd er læst i Raade Kirke 11 Marts.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (ved Bytte m. svenske Rigsark., Septbr. 1900). Med et paatrykt Segl i grønt Vox under en Papirseddel (Bomærke i Skjold m. Bogst. N. S.).

640. 3(?) Marts 1554. Sarpsborg.

Ollom mannom them som thette breff see eller høre sender Niels Swensen lagmandt kungørendes aat aar effther gudz byrdt 1554 the iij sygner nest effther Midffaste po Salsbugh offuerwærendes borgmester och raadt kom wdii retthe erliigh welbyrdiigh qwinne ffrv Margeret oc tiiltaliit tesse efftherscriffne mendt som lagliigh hiit stemdt vore som er Pæder Nielssen Sonne j Grimstad Anders i *Howgstenn Gest ibidem Tore j Ffinstad ffor en borgenn som the haffde sacgt godt ffor en tiuff ffor iij st^e klæde

oc nw inthet ville tiilsuare effther att samme tiuff bleff siidan grepen ffor then koo som tiuffwen stall oc var lensmanden tiilbeden aff then mandt som koen miste att han motte skee nogen rett for siit oc samme tiuff slap løs aff lensmandens fengsell oc løb syn vey ther wdoffuer ville ffor^{ne} mendt ycke sware ffrv Margeret tiil samme borgen wtthan skøde seg ffor riigens raadt effther stemningens lydelse tiil tagetiisdag nest komendes Att zaa j sandhet trycker ieg mit zignet for thette breff Screffuit anno vt supra

Bagpaa: Kungiordes denne auskur¹ laglige y Raade kircke kerre sondagh anno domini 1 5 5 4

¹ Forst har der staaet: steffning.

Tre Lagrettemænd i Raade Sogn bevidne, at kongl. Maits. Lensmand kradvede Prov af 5 Mænd i Raade angaaende det Forlofte, som nogle Borgensmænd havde indgaaet for 3 Stykker Nersk for *Sivord Gudmandsson*, hvorom der vistnok blev afgivet nogen Forklaring, men som Vidnerne dog ikke vilde beedige.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (ved Bytte m. svenske Rigsarkiv, Septbr. 1900). Med to paatrykte Segl (Bomærker) i grønt Vox. Feilfuldt.

641. 31 Marts 1554. Lundeby (Raade).

Alle mend thinn szom thet breff syer eller hører bekendes vy effther schreffuene mend [att y¹ Haluord Bentsszim Peder Haluordsszim Oluff Erecksszim edzordne laurettes mend y Rade sogin och att wy vare y Londeby rette steffuin stoue och flere danne men med ossz *høreun och sageun att kongeliig matt^e lensmand ffram kraffde nogin pro paa the borges mendz vegne som haffde loffuett ffor Siord Gudmandsszin ffor the iij stecker nerske war ffor^{ne} lens mand kuade och thill kradde en gange och anden gange och thryde gonge paa Rade kiergarde att stenffune thesze effther schreffne pro som er Hans y Ellestad Asslacke y Løcken och Haluord y Soginn Suend y Haff och Thore y Rodstad och nogin andre flere Tha kuade och krade ffor^{ne} lens manden samme ffor schreffuen *pra och thell, atth the schulle proffue ett ritte pro och suøre paa bogin effther [the¹ szom the er lauglighed steffune Tha proffuett samme ffor schreffuin pro nogitt men dog [w]ylle the icke paa bog suøre Att saa y szandhen er som schreffuett stord thricker wy vortt endzegell neden ffor

thet vortt obenne breff som schreffuett er paa Lundeby løffuer dagen nest effther poske are effther gudz byrd 1554

Bagpaa: Sivord Gudmandsszin

¹ Fra [atter udslettet.

Jesper Friis, Hovedsmand paa Akershus, paalægger 5 Mænd af Raade Sogn, til hvem Fru *Margrete (Nilsdatter)* til Holme, *Otte Brockenhus's* Efterleverske, har Tiltale for deres Forløfte for en Tyv, at møde for Lagmanden i Sarpsborg til første Lagstevne efter denne Stevnings Læsning, og om de ei der forliges, at indfinde sig for de gode Mænd og Lagmænd, der samles i Oslo 28(?) Januar førstkommende. Stevningen læstes i Raade Kirke 9 Septbr.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (ved Bytte m. svenske Rigsarkiv, Septbr. 1900). Med paatrykt Segl.

642.

3 Septbr. 1554.

Akershus.

Jeg Jesper Friis høffuitzmandt paa Aggerszhuss helser etther Annders Jungstenn Tore Findstadt Giest J[ungsten]n [och ¹ Sinnuf Grimstadt och Peder Nielsenn y Raa[de sognn mett gudt wiider] ath erliig och welbiurdiig quinde fru Margretthe tiill Holmenn Otthe Brockennhussiis ephther[leff]uerske haffuer bereth for meg om tiill tall hun haffuer tiill eder for enn tiuff som y sagde godt for som hun siiger oc sielf ytthermere berethe kanndt Tha ephther thenn beffalling ieg haffuer paa kon: Matt: wegne serdeliis y hans naades frauerske ath skiicke huer loug och rett steffner ieg eder for^{ne} menndt ath møde for lougenn y Salsborg thenn første laugsteffne ther bliiffuer effther steffningenn er lest hues y icke ther kunde forliigiis tha retther eder ephther ath møde for lougenn the godemendt och lougmendt som forsamliis her y Oslo thenn tredie steffnedag ephther sanctj Pouelz dag nu nest komendes ath suare for^{ne} fru Margretthe eller hendes loughlige ombiidzmandt tiill hues hun kandt etther tiill tale met retthe Giøre och hende hues ther om loug och rett er ladendes thet jungelunde vnnder viij ørtuger och xiiij m# y breffue braadt giiffuitt paa Aggerszhus thenn 3 dag Septembris aar etc. 1554 vnder mytt signette

Bagpaa: stifting for Siuord Gudmandsen — Kungiordes denne steffningh laglige y Raade kirke sondag[in] for hellie kors dagh anno domini 1554

¹ Fra [tilskrevet over Linien.

Nils Srensson, Lagmand i Sarpsborg, paalægger de 5 Mænd i Raade. der er gaaede i Borgen for *Sivord Gudmandsson*, at betale Fru *Margrete* (*Nils datter*) til Holme de udlovede 3 Stykker Klæde, som de ikke længer mente sig forpligtede til at udgive, efter at Sivord af Sven Lensmand var sat i Kongens Jern. Lagmandens Orskurd er læst i Raade Kirke 1 Novbr.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (ved Bytte m. svenske Rigsarkiv. Septbr. 1900). Med et paatrykt Segl i grønt Vox under Papirseddel p. Folden (Bomærke i Skjold m. Bogst. N. S.).

643.

17 Oktbr. 1554.

Sarpsborg.

Alle mendt som thette breff see eller høre sender Niels Swensen lagmandt y Salsburg kungørendes aat aar effther gud byrdt 1554 onsdagenn nest effther winther natthen po radstugenn offue(r)wærendes erliigh oc welbyrdiigh Cristoffer Galle til Aaby Eriich Kyll tiil Elyn Per Herlogsen ffordom lagman y Opslo her Knut Jenssen prosst j Twne borgmester oc raadt kom y retthe welbyrdiig qwinne ffrv Margeret tiil Holme oc tiil talit tesse effther screffne Pæder Nielsen Torer Fynstad Gest Andersen Anders Iungsten oc Sonne Grimstadt epther som the wor hiit stemdt met riigens steffning ffor iij st^e klæde som ffor^e mendt hade wæret erliigh oc velbyrdiige quinne ffru Margeret godt fore ffor thet tiwffuerj som Siuordt Gudmundtsen var y kommer och nw ycke betale [ville¹ efftherthii att kongens lensmandt tog samme tiwff siidan j kongens iarn nw framlaude ffor^{ne} ffru Margeret breff wdij rette att ffor^{ne} Swen lenssman bødt samme tiwff j borgen po Raade kirkegardt ffor then koo som handt hadde stoliit ffra Eriich j Meden oc iij daler po ffru Margeretes vegne ffor samme saag o[c]h var ther ingen ther ville wære godt ffor ffor^{ne} Siuordt epth[er]th[ij] motthe ffor^{ne} Swen haffue samme tiwff j kongens iarn och bleff siidan løs aff kongens iarn och menthe ffor^{ne} mendt att inthet ville tilsware then borgenn som [th]e haffde loffuit ffere Tha effther tiiltall gensuar bleff ffor rette aff sacgt att for^{ne} mendt skulle betale ffrv Margerett samme klæde som the haffuer loffuit ffere Oc ville the sidan nogen tiiltale tha tale ffor^{ne} Swen tiil Att saa i sandhet trycker ieg mit siignet næden po thette breff screffuit anno etc.

Ragnaa: Aschiorde for Siuord Gudmandsszin. — Kungiorde denne auskur laglige y Raade kirke allehelgenn dagh anno domini 1554

¹ Tilskrevet over Linien.

Nils Lystrup, Lagmand i Oslo, paalægger *Fru Margrete (Nilsdatter Krumme)* til Holme (Otto Brockenhus's Enke) og *Fru Ingeborg (Nilsdatter Gyldenløve)*, *Peder Hanssøn (Lilles)* Enke, eller deres Ombudsmænd at møde førstkommende 14 Mai paa *nordre Langsdal* for 12 uvildige Mænd til Afgjørelse, af hvad der tilkommer enhver af dem, idet *Fru Margretes* Ombudsmand *Erik Andersson* gjør Fordring paa *Ravaldsparten*, medens *Fru Ingeborgs* Ombudsmand *Povel Andersson* fremlægger Breve for større Dele af Gaarden.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (v. Bytte med svenske Rigsarkiv, Septbr. 1900). Levn. af paastrykt Vaabensegl i grønt Vox under Folden (Stjerne i et delt Skjold).

644.

29 Januar 1555.

Oslo.

Ollum mannum thønnum som tthette breff seer eller høre sender Niels Liustrup lagmandt y Oslo q. guds oc siine kundgørende att tiisdagenn ephther sanctj Pouels dag anno mdlv paa Oslo radstug^e offeruerendes erliig oc welbyrdege mendt Jesper Friis høuitzmandt paa Aggershus Peder Huitfeldt Norges riiges canceller Iuer Jenssen tiil Friisse Crestiern Munch høuitzmandt paa Hamer Peder Andersen Bentt Haardt lagmendt burgemester oc raad kom y retthe Eriich Andersen y ombodt erliig oc welbyrdege quine fru Margrette oc ttiiltalet hand Oluff Hog for en partt vdj nördre Langsdall kalliis Raffualdz partten oc framlagde it gamelt breff lydendes om for^{ne} Raffualdz partt Ther tiil suarede Oluff att hand haffde soltt erliig oc velbyrdeg mand Peder Hansøn ij hude skyldt i. for^{ne} nördre Langsdall och mentte att fru Margrette haffde ther jnthet vdj ephther henes breff iche formelder retteliiig huor for^{ne} partt liigger Framlagde tha formumstig suendt Pouel Andersen paa fru Jngeborgs vegne iij gamble breffue som lyde paa viij øres boll y for^{ne} Langsdall Tha ephther ttiltall gensuar sagens leylighet bleff thet saa for rette affzagt att for^{ne} fru Margrette fru Jngeborge eller thøres ombodz [mandt¹ met alle eyges mendt schal møde paa for^{ne} nördre Langsdall vnder xij vuiddege mendt s(anc)tj Haluordz affthen nest komendes met alle thøres proff breffue oc beuissing gamble oc ny som the ville helder haffue end ombere oc tha for^{ne} xij mendt grangiffueligen randsage oc offuerse breffue oc beuissing paa alle siider oc jorden huilcken for^{ne} Raffualdz partt skall vere, oc huadt landskyld ther bør met rette aff att gaa giiffuendes thet fran thønnum bescreffuet som the ville andsuare for gudt

och vere bekend for gode mendt Att saa vdi sandhet er trycker jeg mitt siignette neden paa thette breff Datum vtt supra

Bagpaa: Aschord paa Langdall [anno 55².

¹ Tilskrevet over Linien. — ² Fra [tilskrevet med andet Blæk.

Lagmanden, to Borgermestere og tre Raadmænd i Tonsberg udgive Vidisse af Fehirden Hr. *Bjarne Audunssons* Testamente og Codicil af 1320.

Efter Orig, p. Papir i danske Rigsarkiv (Danske Saml. No. 797.3 — Norske Sager. 6 paatrykte Bomærker. (Jfr. Dipl. Norv. IV No. 1136).

645. 8 Marts 1555. Tonsberg.

Wij efter skriffne Peder Anderson lagman i Tonsberge Larens Holck Peder Jonson bormestere Bernt Knuppell Jacop Trwelson Mattis Henrickson Radmen till samme stetz gøre witerligt med thette wortt obene breff ad wij haffue seeth oc hort eth permentz breff oc offuer lesit [ort fra ortt¹ med hele hengende oc wskadde Jnsigle ludendis ord fra ort som her efter følger

[Her følge Brevene No. 2 og 3 ovenfor.]

Oc till wter mere bewisningh trucke wij forskriffne men wore Jnsigle for thette [breff¹ transkriuit breff som giort er i for^{ne} Tonsberge then ottene dagh Martij anno domini mdlv.

¹ Fra [igjen udslettet.

Sven Galde til Thom anmoder Fru *Margrete (Nilsdatter Krumme)* til Holme om hendes Hjælp hos Kantsleren (*Johan Friis*) til at erholde Kongebrev paa en Sagfos ved *Rosø*, som *Jeppé Skriver* har havt i Forlening, samt beder hende om at forstrække ham med Korn og Malt i hans store Trang. Hendes Oxne og Faar vil han modtage til Havning paa Thom, da der ei er Græs paa *Hanke*.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv (Handlingar af ekonomiskt och juridiskt innehåll fran 1500-talet. Enskilda bref). Brevform; Halvark m. udv. Forsegl.

646. 31 Juli 1555. Thom.

Vænlygh helszen nw och altyd ffor szænd met gud myn kæræ szøster tacker jegh degh ganske gærne ffor alt got szom dw megh beuyt haffuer huelket jegh gærne met degh ffor skylle wyl y huad mode jegh kand kyæræ szøster [beder¹ haffuer jegh hørt ath dw wyll nw haffue bod till Danmarck nw strax szo ær myn kyærlygh bøn tiill degh ath dw wyll wæl gøre och wæræ megh behelpelygh huosz kanszelæren ath han wyll wæræ

megh behelpelygh ath jegh mothe ffo dæn szaw ffosz szom Jæpe skryuer haffde y ffor lænynggh aff kon(g)en och ffoszen leger wed Rouszø myn kyæræ szøster wylt dw nw skryffue wæl ffor meggh tiill kanszeleren ath jegh mote ffo noget ath helpe meggh met dw west myn store trænggh dw west wæl hur meggh trænger myn kyæræ szøster wylt dw och wæræ meggh behelpelygh met Per skryffuer jegh wyl gärne wære y hansz menne szo hand skall yntet skylle meggh myn kæræ szøster wylt dw och wæl gøre och ffly meggh thet korn och malt dw haffuer loffuet meggh jegh ær szore trenggh dær ffor meggh wed meggh ynen rod wden jegh ffor help huosz degh och kand jegh degh aller ffull tacke ffor thet korn jegh haffuer ffoet .huosz degh thet komer szo wæl gud haffue loff och dw ffor och rætelygt got lyn mo dw wede och jegh haffuer bedet Per Yde ath hand skall lade dyne oxer och ffor kome hyd met gusz help daa skal dy ffo god ganggh och skal jegh lade sze szo wæl tiill dæm szom thyl myt eget dy dærr ær ycke græsz po Hanke myn kyæræ szøster her met degh gud beffalyndes lader Anne helsze deg met mange gode nater myn kyæræ szøster wylt dw nw gøre ffor gudszkyl och ffor alt thet gode jegh trouer degh tiil och wæræ meggh behelpelyg huosz kanszeleren om thette jegh haffuer skreffuet deg tiill om skreffuet po Tom onsz daffuen næst æffter szancte Wolessz daff mdlv.

Szuænd
Galle.

Udskrift: Ærlygh och wæl byrdygh kuyne ffrw Margrethe tiill Holme myn kyære szøster ganske wænlygh szændis thette breff.

Bagpaa: Swen Galles breff 55.

¹ Igjen udsløttet.

Sex Lagrettemænd og en Kvinde i Søndreluten paa Søndmøre gjøre vitterligt, at *Nils Jenssøn* paa Ørstens Ledingsthing 6 Decbr. paa Begjæring fik et Vidnesbyrd om, at *Jon Christopherssøn* var ret Arving til *Rebbestad* i Ørsten undtagen til 1 Meleslags Læie deri, som en tidligere Eier, *Baard Anundssøn* (Amundssøn?), havde udbetalt for et Slagsmaal, og som siden kaldtes *Kongsekke*.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Toldkasserer L. Daas i Christianssand). 4 paastrykte Voxsegl (Bomærker), hvoraf 1ste affaldet, og 2 skrevne Bomærker.

647. 7 Decbr. 1555. Setre (Ørsten).

Wij effther^{ne} Morthen Morthenson pa Oam Knwtt Bardtson paa Liidt, Oluff Iffwarson paa Weelle, Laffrans Erichson i Wyk, Oluff Vrbansson paa Fæytha breck, Knwtt Ieethmundson pa Moo eydz swornne lagrettis mendt i Syderluthen paa Sydmore, Margrette Gudfastdotter boandis ther samestedtz bekenness med thetta woort opne breff oc gör witterligiit foor alle, at aar effpther gudtz fødilsse M d l v om sanctj Nicolaj tiid paa ledandz tyngiit i Ørsten kom byskeliigt oc weelforstandig mandt Nielss Iensson kraafde oc sporde menyge man till som ther foorsamblade waar, om iordt eyna som Rebbestada kallas, om noeghen annad wiiste en Ioon Christofferson waar ey reeth ærfuinge til for^{de} iord Rebbestad, Swarade wij tha for^{ne} mendt att ooss ær fulkomelig witterligiit at thet woore ij samborne brøder bade tiil fader oc moder Then eyna kallas Ootte Anundson oc then andre Boorder Anundson och thesse ij samborne brøder otthe Follestada oc Rebbestade, som hooss hwer andre lygie, viider then øelff som rynder them emellom etc. Meen Bordor Amwndson for^{de} kom i slaagxmooll oc gaaff saa wtt j meleslag lege i for^{nde} [iordt Rebbestade wnder kunglig maiestatt oc kallas nw thet meleslagt Kwngx Eckre etc. oc thet som mere waar folde for^{de} Ioon Cristoffer son [i syn liiffz tiid¹ som waar aff for^{de} folk oc hanss slectinge føre honwm saa neer til thet *medelslagt lege Thetta witesbyrd wille wij bade baere oc swerie effther woor samwiske oc effther wore fadreess och foreldriiss ordt om ytermøre behoff gøris Tiil ytermere wiissen oc bethree forwaringt at saa j sandthied ær trycke wij wore indsigleer nedhen pa thetta woort opene, breff, med erlige oc welfornuptiig mand Troondtz Benckestockis fogiit med Nampn Dirick Buckleff pa then tiid med siitt Signette giiffuid oc scriffuid paa Seetre sancte Marie affthen Conceptionis aar som foore sagdt ær etc.

¹ Fra [tilskrevet i Margenen med Henvisning hid.

Reer Amundsson i Lille Jorde (Kville Sogn i Baahus Len) gjør vitterligt, at Fru *Margrete (Nilsdatter Krumme)* til Holme har betalt ham 3 gode Jakobsdaler paa *Anders Odssøns* Vegne i Varberg.

Efter Orig. p. Papir i svenske Rigsarkiv (Handling. af økonom. och jurid. innehåll från 1500-talet. Enskilda bref). 2 paatrykte Segl.

648. 1 Marts 1556. Store Jorde.

Jeg Rer Amundsszenn y Lele Jorde kiinndis och giør wetherliigh for alle med thet mitt obenne breff att erliig och welbyrdyg quinnde f(r)w Mergrette thell Holme haffuer betallet meg iij gode Jacop dalle(r) paa Anders Odszen wegnne y Warberyg thell gode rede att saa y sandhende er szom for schreffuett stord thell beder jeg thessze erliig och welffo(rn)unstygh mend Therkel Nielsszenn och Assmund Veloffsszenn att beszelle thet mitt obene breff som schreffuett er paa Store Jorde y Quille soginn andin søndag y fasted are effther gudz byrd m d l v j

Bagpaa, yngre: Rer *Anderssons quitens paa 3 daler ffru Mærtte betalade paa Anders Åttsons vægna i Varbærg etc.

Evert Bild takker sin Svogerske Fru *Margrete (Nilsdatter Krumme)*, *Otte Brockenhus's* Efterleverske, for Indbydelsen til ham og hans Hustru *Vivike (Podebusk)* til at besøge hende, hvilket ikke kan ske nu paa hans Nedreise til Danmark, hvorimod han lover at komme, naar han igjen drager op til Norge.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (v. Bytte m. svenske Rigsarkiv, Septbr. 1900). Brevform; Halvark m. Spor af uødvendig Forsegel. i grønt Vox.

649. 26 April 1556. Aaby.

Vennlig och kierlig helszenn altiitd forsenntt med wor herre kiere Maregretthe Suogerske och besønnerlig guode wenn betacker ieg teg kerligenn och giernne for allt gott som thu meg altiitd giortt och beuist haffuer, och besønnerlig for thid guode tilbud som thu nu sennde meg med thine thienere, wdj saa made atthu er begerennndes att ieg wiille kome tiill teg, Sameledes Wiuicke, huilcked ieg thed och allt andett gott altiitd ganndske giernne forskylle wiill wdj alle the made som thu meg behoff haffuer och wdj min formouge er eller worde kanndt kiere Maregretthe hade ieg [nu¹ well giernne talled med teg nu wiill min Leilighed paa thenne tiid icke begiiffue seg saa att ieg paa thene tiid kannd kome tiill teg, dog wiill ieg vest kome tiill teg nar gud wiill att ieg drager op igenn, Och beder ieg teg giernne atthu icke wiill tage meg och Wiuicke tiill møstøcke atth wii icke kam tiill teg kiere Suogerske wdj alle the made som thu wed meg ad brugge thaa

raad och bind alltid offuer meg som offuer thin egen hand.
Lader Viuicke helse teg med mange guode natther her med
teg thenn almegett gud befallendes. Schreffuit paa Aaby sun-
dagenn nest eptther sancti Iorens dag aar Mdlvj

Effuert

Bilid:

Utskrift: Erlig och welbørdlige quinde frue Margrethe Otte-
Brockenhuszes eptther leuerske till Holme sinn Kiere Snogerske
och besonnerlig guode wen wenligenn tillskreffuit

† Fra [] ijen udskrevet.

Fru Margrete Niels Datter Kone til Holme, Otte Brockhusz Eft-
leverske, under sin Tjener Anders Sersviler sin Gaard Omsiørg til sin
Brug saalange han selv lyster, hvorfor han har betalt 60 Daler i Gaardens
Efter Orig. p. Papir i norske Biserarkiv v. Bytte m. svenske Biserarkiv
Septbr. 1660. Uden Segl.

650.

5 Marts 1557.

Holme.

Bekienes jegh Margrete Niels Datter til Holme saligh Otte
Brockenhusijs efterlofuerske kiendes och gior wiitterliigtt til
alle¹ met thette mitt obne briiff, att jegh hafuer wntt thenne
mijn tienere Andriis sceredere, att sijtte paa mijn gordh Otte-
berijgh frij szaa lenghe handh siel att loster att bliiffue ther
med lutte och lunde skoff och mark wott och tiurtt hus och
jurdh ij alle gords egen, som ther til liiger och til ligitt hafuer
fraa forne och niie jnthet wnden tagendes, wttten the hus som
ieghe hafuer self med szaa skiel², atth holde the huse³ all thet
gordh agger och engh, med hus och tagh, och liiswiidh och
rodniyngh ther som agger och engh hafuer weriitt, saa att sex
mendh sijger att thet ær laglijggt, och hafuer lofuit migh att
were mijgh horiigh och lijdijgh saa som en truff tienere [att bor²
att were siin hosbonde, huor som the forscreffune stijke icke
holdes, tha ær mijtt briiff dott och mactelos, ther ij mod hafuer
hand gijfuit migh oppaa same gaard ij gorde tecth 60 daler.
Same 60 daler hafuer handh betaliitt migh til gode rede³ noge.
Jttem om saa kandh hende att same gordh ginge migh fraa med
nogen rett heller retter gangh, tha bepliiether ieghe migh att flij
hannom ien godh godh ij gien, som handh kandh were beholppen

med, tiil jttermere wiissen att saa ij sandhed ær som forscrefuitt stor triicker iegh mitt singnett neden for thette briiff som screfuitt (ær) paa Holme then 5 dagh Marsius aar efther guds biird 1557

Bagpaa: Jeg Anders skreder er Lauris lestemager skyllig othe daller att giiffue hanum tiill sanctj Mauriisze dag nest komendes anno dominj 1560

¹ Fra [tilskrevet over Linien. — ² Disse Ord staa 2 Gange. — ³ Fra [igjen udslettet.

Christopher Walckendorff sender Kong *Christian III* en Kopi af en efter afdøde Biskop (*Geble Pedersson*) funden *Traktat* mellem den norske og den skotske Konge angaaende «*Orknø*», beretter om *Handelsforhold* samt om *Maal og Vegt* og bebuder sin Nedreise til Danmark med sit *Regnskab*, saaledes at han atter kan være tilbage i Bergen til Kyndelmisse (2 Febr. 1558), naar *Sildefisket* begynder.

Efter Orig. p. Papir i danske Rigsarkiv (Skotland No. 14. c.). Brevform; 1½ Ark, udvendig forsegllet med Vaabensegl.

651. 30 August 1557. Bergenhus.

Mynn ganske wnderdanig pligtige troe thienniste, wille etthers kon. mats. werdes at wiide, at ieg her hos szender ethers kon. mat. en copie aff et forbunds breff, som giort er emellom koningen aff Danmarck, oc Norge, paa thenn ene, oc koningen aff Skotlandt paa thenn andenn szide, om Orckenøe, szom szame breff i szigh szieff ydermere formelder¹, och fantzs thette breff epther biscopen som nu szest døde her i Bergenn, eblandt nogher andre gamble breffue, oc er ther end nu iij jndzegle, ther fore, aff the Skotters fuldmegtigiis indzegle, som end nu well kende- lighe ere, Menn koningens aff Skotlands szegell, for hans fuld- magt ther wedt er festh, thett er fraa kommit, Oc wiill ieg for- uare thet well, met guds hielp, tiill ieg faaer budt, fraa ethers kon. mat.

Sammeledes giffuer ieg ethers kon. mat. oc ganske wnder- danig tiill kende, at nu for vj vgher szidenn, kom her et Eng- ske skiiff ind for byen, oc laa her oc brugthe szin køpmands- handell, oc then køpmand som wor paa thette skiiff, haffuer weriit iij aar, køpmandt for the Engelsker paa et aff theris skiibe, som the haffue haft, wdj Rytzlandt, oc ther tiill mett

haffuer hand leygit enn winther offuer, i Rytzlandt, och brugit k pmandshandell, for the Engelsker, oc nu wdj foraaritt, at the Engelsker szende iij aff theris skibe, ind wdj Rytzlandt jghenn, wille handt icke thienne, the Engelsker lenger for noghenn wiis bezolding, men wille haffue enn part i szamme handell oc k pmandskaff, met thennom, och thet wille the Engelske k pmentd icke tilstede hannom, och ther fore er nu fraa thennom, oc hos en anden k pmandtt, i en anden k pstedt i Engellandt. Oc ther ieg thette bemerckte beffallet ieg en borgher met naffn, Th nis Claus n, at handle met hannom, om hand icke wille thienne hannom, for en k pmandt, Thaa wille then Engelske icke, men the giorde thennom slig enn handell emellom, met breff oc szegell, epther som thenne copie formelder, som ieg her hos sender^s ethers k. m. at ethers kon. mat. ther aff ydermere kunde forfare ald leylighedenn, hurledes ethers kon. mat. szaa behager,

Oc szender ieg ethers k. m. her hos en schriff, paa hues artickeler, som ieg talde mett hannom, oc hues szuar handt mig ther paa giffuit haffuer^s, om ethers k. m. wille lade ether thenn fore lesze,

Sammeledes giffuer ieg ethers kon. mat. oc ganske wnderdanigh tilkende, at nu Peder Huitfeldt, oc laugmendenne, wore her wdj byenn, Thaa haffde nogher aff borgherne, tiiltald Guttho Norueger, for handt haffde tagit nogiitt gods fraa thennom, i szit leenn, for the szolde theris gods ebland b nderne, met Norsk alne, oc Norsk wegt, Och Peder Huitfeld, oc laugmendenne, d mde Guttho Norueger godzit tiill, epther tuende ethers k. m. breffuis lydelsze, som ethers k. m. haffuer ladett vdgaae, at her skulle holdiis Sellands alne, oc Kollenske wegth, Saa holdis oc szamme alne oc wegt, wed magt, nogit ner her wdj Norghe, vndertagit her wdj Bergenhuszis leenn, Thij at borgerne her i byenn sziger at the kunde icke bruge Szellands allne, eller Colendske wegt, epther thij the Tyske k pmentd her wed broghenn, wille icke bruge andet endt Norsk alne, oc Norsk wegt, Oc ther emod er b nderne, oc almuenn begerendis at mue beholde Collenske wegt, met sz lffuer at weyghe, forthij szaa at nar almuenn skall haffue nogit sz lffuer enthenn aff the Tyske, eller aff borgherne, tha taghe the thet lige dyert ind met Norsk wegt, oc nar the giffue thet wd ighenn, mue the giffue thet vd met

Collenske wegt, huilcket ethers kon. mat. gode willie, nu er at ieg her ephther skall lade holde, her wdj Bergenhuszis leenn, att ethers kon. mat. thett wille lade giffue mig tilkende, Dog staaar thet well tiill, at holde bode Szellands alne, oc Kollenske wegth, her i lennit, om thet er ethers kon. m. willighe,

Sammeledes giffuer ieg ethers k. m. oc ganske wnderdanigh tilkende, att nar ieg faar nu szuar fraa ethers k. m. saa wille ieg szieff folgiis nedt, met mitt regenskaff, at ieg tha kunde talle met ethers kon. mats. her om, och ther hos forfare ethers kon. mat² gode willie, bode om thesze for^{ne} erinder, oc szidenn om møyghen anden leylighedt, szom her falder, at ieg kunde giffue ethers konn. Mats. tilkende, hurledes ethers k. m. thett haffue wilde, om altingest, Oc will ieg drage her aff mett thet aller første, paa thet at ieg kunde komme hiid op ighenn, emodtt kyndermöße, thij szillefiskendet gaar thaa strags paa ther ephther, oc tisligeste tesze bønders skiibe, skulle oc thaa ferdighe giøris, Oc her forindenn skulle ieg, were her oppe ighenn, thij ieg kunde icke tha well, werre her fraa slottit, paa thenn tiidt, at ethers kon. mat. wille nu werdes at schriffue meg, ethers kon. mat. gode willie tiill her om, Oc will ieg met guds hielp haffue jndszeinde i alle mode, paa ethers kon, mat. gaffn, och fordeell, thet meste, oc fligtigste mig mueligt er, ethers kon. mat. liiff och szieff, met god lang fredzommeligh regement, gud almectiste beffallendes, Schriffuitt paa ethers kon. mat. slott Bergenhus then 30 dag Augustj, aar etc. mdlvij^o.

Ethers kon. mats.

ganske wnderdanig thienner
Christoffer Valckendorff

Udskrift: Hogborne første, stormectiste herre, her Christian, thenn tredie mett guds naade, Danmarckis, Norgis Wendis oc Gottis konningh, hertug wdj Sleszuig, Holstenn, Stormarn, oc Dytmerskenn, greffue wdj Oldenborgh och Delmenhorst, mynn aller naadiste herre oc konningh, ganske vnderdaneligh.

¹ Se Dipl. Norv. VIII No. 276. — ² Vedligger nu ikke.

Prov om, at *Jovar Thorbjørnsson* (paa Breen?) kjøbte hele *Nes* (i Grue) med 9 Ødegaarde samt *Mensøen* med de øst- og sydgaaende Sløer.

Indtaget i Underrettsdom af 20 Marts 1662 i norske Rigsarkiv (Statholderarkivet). (Se Breve ovenfor No. 138, 140, 145, 146, 247, 282, 283).

652. 3 April 1558. Breen (Grue).

7. Widere fremstillet jtt Pergements Probs Kiøbebreff daterit den Gaard Breen Palme Søndagh Anno Dominj 1558 an-gaaende prou att verre tagen, att Joffuer Torbiørnsøn kiøbte alt Neesz med sampt 9 ødegaarder jtem Meensøen med Sløderne som falder øst, och synder aff for^{ne} Meensøen och wdj Line kier,

Fire Lagrettemænd bevidne, at *Sigrid Arnesdatter* mageskiftede Gaarden *Gedestad* (i Fyresdal) til *Solmund Botolfsson* mod *Hjordal* og et Mellem-lag.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Moland 1849).

Alle 4 Segl mangle.

653. 6 Oktbr. 1558. Moland.

Ollum mannum [them som thette] breff see eller hørre be-kennis vij suorne lagriitthis mend Østhen Vlfsson, Biu Annonson Vlfuer . . son och Olaff Nikulasson vore vij paa Moland viij dage epther Michaelis anno m d lvijj hørdom vij och so[gom han-derband there] aff eino halffuo Solmon Biotølfsson, aff andro halffuo, Siigriitt Arnesz dotther, att the [heldo hondom saman] saa att Salmon gaff for^{ne} Siigriid Hiordal for Gedestad och gaff for^{ne} Salmon Siigriitt lodt sølff ij daller j tønne kornn tiill med saa bleffue the venliigh och vel forlicte [saa at Salmon skall] haffue Gedestad och Siigriitt och hennis barn skall haffue Hiordal, at huer skall haffue . . . tiill euerliigh eghe och med luthum och luthiindomme som tiilliggiitt och liig-giitt haffuer [fra forno och nyo med fiske och] føgle och alle vedestade at saa ij sanhet er som forscriffuit stoer henge vij for^{ne} mend vore inzele for thette vortt obne breff datum M(o)land vt supra

Kong *Christian (III)* giver ved Kantsleren *Peder Huitfeldt* paa sædvanlige Betingelser Grid og Fred indtil 29 Juli 1559 til *Thorlak Bergulfsson*, der var Atvistemand ved *Halvard Arnessøns* Drab, og paabyder Optagelsen af Forhør til Oplysning om de nærmere Omstændigheder derved.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Moland, 1849). Seglet mangler. (Se Dipl. Norv. VII No. 789).

654.

12 Novbr. 1558.

Oslo.

Vij Christian med gudz Nade Danmarcs Norges Vendes oc Gottes koning Hertug j Slesuig Holsten Stormaren oc Dytmer-schen, greffue j Oldenborg etc. Sender ollom mannom them som thette breff see eder hørje Q. gudz oc syne Ver wiliom at their witha att ver haffuom j heder weder gudz saker gode manne bønestader giffuett Tollack Berulssøn som sages for atuistmand i Haluord Arnesøns afftagh griid oc friid for oss och hueriom mannom tiill sancti Oluffz dag først komendes med them hette at han bøther veder gud oc arffuinge hins doude Biodom ver sislo-mannom vorom oc them som alleigumoll worom jnna haffue at proffue mol hans alle vphaff vederotte gridestader viglysing oc huosso langt lidet er j fran thij thette vigh vnnett vor hiauer-ende oc lagligh forestempde arffuinge hins doude oc huad visso han giøre oss for tegen och fridkoup och arffuinge hins doude for bøtherne eff han prouffes sakade werde oc ritha thet proff atther tiill oss attuj sanneste som feess at tisse mole End fuld-komeligen forbiodom ver hueriom mannom vandrode at oucke eder at oucke lathe veder hand inden tissom vorom gridom Nema huer som thet giøre att ville haffue forgjordt fee och fridi och aldrig verde botamader sedan Vor thette breff giord vdj Oslo then 12 Nouembris 1558 Peder Huitfeld Norges Riiges Cantzeler jndzeglendes.

Sex Lagrettemænd gjøre vitterligt, at de efter Begjæring af *Elling Matthis-son*, *Olaf Aasulfsson* og *Halstein Olafsson* dømte i en Sag mellem Elling og Halstein angaaende et Markebol Jord, hvorom tidligere var afsagt en Lagmandsorskurd; dette Markebol tilkjendtes efter de fremlagte Breve Elling i Gaardene *Herrekjeft* og *Skenne* (i Fons Sogn, Ramnes) mod Betaling efter 6 Mænds Kjendelse, ligesom han ogsaa skulde have *Aasæde* samme-steds, da han var af Brodergrenen, der i 3 Mandsaldere havde været ude-lukket derfra.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (fra Hedrum 1879). Alle 6 Segl mangle; de 4 gjenværende Seglremme ere skaarne af et latinsk Manuskript. (Jfr. Dipl. Norv. VIII No. 219).

655.

23 Juni 1559.

Bastvaal.

Wy efter screffne mend Keil Findsson Tolff Nielsson Anderss Ormsson Endrit Østeinsson Tord Byornsson oc Olaff Østeinsson some loffrettis mend quede gudz oc sine gøre veterlicht for alle med thette wort obne breff at vi vorum po Bastuol i Vole sogen po sancti Johans afftin Anno dominj mdlx vorum vi lagliger til kraffder aff Eling Mattisson Olaff Asvlffsson oc aff Halstein Olaffsson oc grangebelig offuer lest for oss lagmans oskoer om then broder part som Eling Mattisson klaffuir opo sin brøst horde ui begis teris breffue oc skille breff offuer lest for oss goffue dy seg i rette for sex mend Eling Mattisson oc Halstein Olaffsson dy same sex mend lod offuer lesse lagmandz oskoer oc skille breffuit ffor seg dømde vi tha efter vor samuitigheid oc begis teris tæckke so at Eling Mattisson skal beholle thette marke boel som oskorden ind holler oc giffue ther penning for effter sex menss mode bode i øde oc opbigder som er i Herrekeft oc i Scenno dømde vi Eling Mattisson asetten effter dy Eling er aff broderen oc haffuer lenggi vorit vd stengder som er nu i tridie mansz¹ alder. Thet skal vbrigdelig bliffue standen effter som oskoerdin meeller ffor fød eller vfød Til yter mere sandin her om henger vi vort incegle nedin for thette breff som screffuit er dag oc aar som for seger

Bagpaa: domsbreff for Herekiefft. — Yngre: Eling Matiszøn.

¹ Rettet hertil fra: manne.

To Lagrettemænd i Vangs Gjeld (Valdres) bevidne, at *Thorkel Jerne* af Søstrene *Olof* og *Thorny Andreadotre* har kjøbt og til dem betalt for 3 Løbsbol i *ovre Soudum* (Sundheim i Ulfnes?), hvortil hans Hustru *Thore Finkelsdatter* var odelsberettiget.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Kvale i vestre Slidre 1878). Begge Segl mangle. (Jfr. Dipl. Norv. VI No. 505 og VIII No. 429).

656.

23 April 1561. Vang (Valdres).

Wy effther^{ne} Hauor Erickszøn oc Juar Pouelszøn some logrettings mend vdj Vangs giæld kendis mett thette vortt obne

breff att oss fuld vitherligt er for. gud och menig mand, att Tørckild Jebne købtte aff thuene søster som er Olaff Andersdather oc Tarnie Andersdather iij løbboll y øffre Søndum fraa thennom oc theris arffuinger, vnder seg oc sine arffuinger till evindelig eiedom, oc fenge for^{ne} Olaff Andersdather for iij løbboll en punds kiedell en koe oc en halffdaller, oc fenge for^{ne} Tarnie Andersdother for sine iij løbboll en punds griøde en beduer saa guod som en daller oc j daller y sølff: oc er thet oss och saa fuld vitherligt att for^{ne} Tørckild Jebnis kone Tore Finckelsdather er retthe samige oc odals kone till same guodz, effther dj theris ij brøder haffde købtth thet først oc sidenn rackit same godz hiem igen oc thog theris pending igen som dj till for^{ne} vdgaff, att saa vdj sandhid er som forskrøffuit staaer trøcker vy voris signetther som henger vnder thet breff datum Vang then 23 dag Aprilis anno 1561

Bagpaa staaer følgende Begyndelse af et Brev med samme Haand: Wy effther^{ne} Hauor Lume oc Juar Leroll

Knud Loren, Lensmand paa nedre Romerike, erkjender, at *Kristine Gunildsdatter*, der mindes 50 Aar tilbage, bevidnede under sin Husbonds, *Thorger Sigurdssøns*, Segl, at *Evind*, *Jon* og *Auden Niklisønner* vare Helsøskende, samt at *Amund Thorbjørnssøn* og hans Hustru *Olof* flyttede ud af Høland og til Haabel i Askim Sogn.

Efter Orig. p. Papir i norske Rigsarkiv (fra Baastad i Smaalenene 1892). Spor af 3 paatrykte Voxsegl. (Jfr. ovenfor No. 172).

657. 19 Oktbr. 1563. Faller (Fit).

Thet bekiennis ieg Knud Løriun lensmand paa nere Romerige at ieg var paa Faller y Fit sogen tysdagen nest for elleffue 1000 Jo(m)ffruers dag der tog ieg j beskelig proff aff Christin Gunils dotter och vinner hund saa med syn bondis Jnsegel Torger Siugersøn och haffde hundt saa y herminge sine att Euinnd Niclissøn och Jon Niclissøn oc Auen Niclissøn at de vaare 3 samborne brøder baade til fader och moder och viner Christin saa att hund minis j 100 aar siden att Amund Torbiørnson och Oloff som var hans ecte quinne at de flutthe vd aff Høland och thil Høbel som liger y Askim sogen och de(r) saathe de al syn aller vd at saa vdy sannhed er sette vy siorne lagretis men Tosten

Jonsen och Gulick Oluffson vort insegel neden for thetthe vort obne breff Anno domini 1563¹

¹ Haandskriften har den Særegenhed, at flere Bogstaver (n, m, u) næsten gjennemgaaende have et Træk formeget, hvortil dog ikke er taget Hensyn ved Gjengivelsen paa Tryk.

Tre Lagrettemænd paa Thelemarken bevidne, at *Hauk Svensson* solgte to Markebol Jord i *Huvestad* (?) til *Elef Svensson* og modtog Betalingen. Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (Gave af Postexped. J. L. Malthé 1892. fra Klev i Morgedal). Huller efter 4 Segl, der mangle.

658. 12 Marts 1564. Brunkeberg.

Ollum mannum thennom som thette breff sze eller hore Bekennis vy suorne laugretis mend a Thelle marken [Torkill Aslagson Berulff(?) Halffuorson och Helie Dalle¹ att vy vore paa Brunkebergs kirke gaard dominica letare 1564 ther hørde vy och sogum och . . . thum ia och handerbande aff eno halffuo Høgh Suenson aff andro halffuo Eleff Suenson med the skylorde att Høgh solde Eleff for^{ne} ij marcke boel iord y Horstad² med lutum och lundum fiske och føgle och alle vedestadum som tiill ligger och liggiitt haffuer fraa forno och nyo vthen gaars och innen [millom] iiij hanstaffue, fraa for^{ne} Høgh och hans aruinghe, och vnder for^{ne} Eleff och hans arffuinghe tiill euerdeligh eye och odall kendis och for^{ne} Høgh att haffue opborritt første peningh och siste och alle ther ymellom ephtherdi som y kob thera kom, som er ij marcke guls y Sølf och koper, och vorko och j daller ij odals loszen att saa ij sanhed er som forscriffuitt stoer henge vij for^{ne} mend vore inzele neden for thette vortt obne breff, datum vt supra

¹ Fra [tilskrevet over Brevet med Henvisning hid. — ² Maaske rettet til Hwstad.

Tholluf Olsson samt *Christine* og *Karine Olsdotre* gjøre vitterligt, at de have solgt 1 Øres Leie i *Gran* paa Snaasen i Sparbofylke, som er deres Odelsgods, til *Jakob Iversson*, der ogsaa har kjøbt $\frac{1}{2}$ Øres Leie i samme Gaard af *Ener Olsson*, hvis Hustrus Jordegods dette er.

Efter Orig. p. Perg. i norske Rigsarkiv (kjøbt Febr. 1902). Brevet har havt 4 Segl, hvoraf det 3. ganske mangler, de øvrige ere utydelige.

659. 30 April 1566. Gran (Snaasen).

Vij efterscrifne Tolluff Oelszøn, Christene Oelsdotter och Karene Oelsdotter, kendis och giøre alle vitterligtt med thette vortt obne breff, att vij haffue giort itt venligtt köff med *vortt frende Jacob Jffuerszøn och soltt hanom vortt gamle holborne odals godz, som aarligen [er¹ j øre vdij Gran, liggendis paa Snaaszen vdij Sparbo følcke, vnden osz och vore aruinge, och vnder Jacob for^{ne} och hans aruinge til euerdelige æye och odal, med al luttum och lundum som der tilligger och ligett haffuer fran fordom och nijs, baade med vold och *veijsterder inthet vnder tagett, och haffuer Jacob for^{ne} giffuett osz alle penninge som ij vortt köff kom, som vor vj lott sølfuer, ij fremføde kør, ij m $\frac{1}{2}$ och iij $\frac{1}{2}$. penninge, och føde j quie frem, for Tholluff for^{ne} Saa att osz vel nøies ij alle maade, Jtem kendis och jegh Enir Oelszøn att ieg haffuer och soltt Jacob for^{ne} mijn hustrus iore [gods¹ som er j øre ij for^{ne} Gran, och skal Jacob for^{ne} nyde och beholle samme j øris leije. med alle parter som for benefntt er, for huerum mandom, och haffuer hand giffuit iij daler och j m $\frac{1}{2}$ saa mig vel att nøgis att saa ij sandhed er och vbrødeligtt holdis skal. Thilbeder vij ærlige mend, Enir ij Øne Euind ij Enge, och Euind paa Brynstad, och Erick på Berg om deris jnsegler for thet(te) breff som giortt paa Gran 30. aprilis anno 1566.

Paa et særskilt Stykke Skind, tilheftet ved 1. og den nu forsvundne 3. Seglrem, er med samme Haand skrevet:

Haffuer Jacob Jffuerszøn for^{ne} arfftt j spaand ij for^{ne} Gran effter fader sin, som er aff samme gamle odal, att saa ij sandhed besegler Enir y(!) och Euind Brønstad denne sedel, med thette breff etc.

¹ Fra [over Linien.

Sex Mænd bevidne, at Thore (Thordsson) og hans Forfædre altid havde klaget over, at en Jordepart (Underberg i Høle Sogn) var dem ulovlig frakommen, idet de hverken havde solgt eller bortgivet den.

Indtaget i Brev af 22 Juni 1570 (se nedenfor) i norske Rigsarkiv.

660. Uden Dag 1569. Høle (Ryfylke).

Dernest fremlagde Tore och et papirsz breff, vnder sex gamle mendz seigel, som loulig var taget paa Hølle schibredz

ting Anno 1569 vdj huilched der gaffes tiil kiende, at dennom det noch var noch som vitterligt at baade Toresz forældre, alle, mand efter mand, och deszligeste Tore, haffde altid giffuet last och klage, paa same jorde part baade paa laugting, och Hølle schibredtz ting, och Strand schibredz ting, at den same jorde part var dennom vloulig frakomen, och haffde hansz forældre huerchen giffuet eller sold samme jorde part eller ødegard och aldrig samtøgt det nogen tid sinne dage,

Henrik Brockenhus til Eline, K. M. Befalingsmand i Ryfylke etc., Lagmanden *Christopher Nilssen*, *Jon Gautsson (Dahl)* til Sveen og 5 Lagrettemænd i Ryfylke dømme *Thore Thordsson* og *Oluf Roaldsson* imellem angaaende *Underberg* og *Ødegaarden Odland* (i Høle Sogn, Strand), der tilkjendes *Thore*, hvis fremlagte Breve formenes at bevise hans Odelsret dertil, medens det af *Oluf* fremlagte Brev er forfalsket.

Indtaget i en orig. Dom af 20 Septbr. 1678 i norske Rigsarkiv (Ryfylke Fogderi-Regnskaber 1677—78) efter Orig. p. Perg. med 8 vedhængende Voxsegl. (Jfr. ovenfor No. 626).

661.

22 Juni 1570.

Stavanger.

Wj efterschreffne *Hendrich Brochenhusz* til *Elin Kong May*: befallings mand offuer *Ryefølche Jederen* och *Dallerne*, *Christopher Nielsz(en)* laugmand i *Staffuanger*, och *Ryefølchet Joen Gudszen* til *Sueen Suend Toreszen*, *Olluff Tieranszen*, *Jon Villomsen Torsten Olluffszen*, *Lauridz Suendtzen*, laurettes mend i *Ryefølche*, kiendesz och vitterlig gior for alle, med dette vort obne breff at ano dominj 1570 den 22 dag Junj paa et almindeilig laugting vdj *Staffuanger*, da kom for osz i rette beskedelig mand *Tore Torszen*, paa den enne szide, och haffde i rette stefent *Oloff Roeldszen* paa den anden side, och til taled hannom for en jorde part som liger i for^{ne} *Torisz odelsz jord Berge*, och er sex vetter saaed, och en ødegaard ved naffn *Odeland* ligendesz vnder for^{ne} *Torisz odelszjord Berge*, och berette for^{ne} *Tore osz*, at hansz forældre haffde giffuet last och klage paa same jorde part, och ødegaard for^{ne} *Odeland*, och fremlagde et gamelt perkamentz breff [*Her følger Brev No. 108 ovenfor.*] dernest fremlagde *Tore* och et papirsz breff, [*Her følger Brev No. 660 ovenfor.*] der til suarde for^{ne} *Olluff*, at hand jche lenge haffde

fult samme jorde part, och ey haffde nogen breff eller beuiszning paa samme jorde part, eller ode gaard, aluorligh huorledesz det er kommen vnder hansz høstrues folch, och den samme jorde part fra for^{ne} Berigh, haffde nu liget nogen tid lang vnder samme hansz quindesz folch, och da fremlagde for^{ne} Olluff et perkamentz breff [*Her følger Brev No. 611 ovenfor.*] och mentte dermed for^{ne} Olluff, at hand med samme breff, ville til heffde sig samme jorde part vnder Berig, och den ødegaard Odeland, der til suarde for^{ne} Tore Torszen, at hand eller hansz forældre, aldrig haffuer tald eller talle ville paa for^{ne} jord Gjøszzen, eller for^{ne} ødegaard Aszpdal och Eydar, men begierde at for^{ne} Olluff ville fremlige dj gamble register, eller ny breff, eller loulig leffuendesz vittne, at hansz forældre nogen tid haffde sold eller lofflig giffuit same jorde part Vnderberg enten til bispen eller dom kierchen, eller nogen geiszlig eller verdtzlig, da ville hand gierne giffue sig til fredtz om det saa kunde beuiszes, der til suarde for^{ne} Olluff, at hand haffde jngen anden breff der paa, enten gamel eller ny, och jngen anden beschen jnd vj den tid see motte, da ad spurde vj, och menige laugretted, om for^{ne} Olluff jche viste at bekomme nogen beuisznings breff eller seigel, eller leffuendesz vittne, der hand kunde beuisze det med, at samme jorde part i Berig och Odelandz ødegaard, var hansz quindesz forældre loulig vnder kommet, der som hand da haffde eller viste nogen paa skud, da schulle hand det nu sige, til huilche hand suarde osz och ald laugretted, och goede mend jndnen (och) vten vebond ney, at hand jngen anden beuiszning haffde jnd vj nu see motte, med flere ord och samtalle som dennom da jmellom var, vigde dj da for døren, Randsagde vj da beges derisz breffue, och beuiszning, proff och skiel, findesz der da i sandhed at samme perkamentz byttes breff var forfalsked, siden det var første gang skreffuit, och jnd sat for^{ne} ødegaard Odland i bredden paa samme breff med andet blich, och et i som er tilskreffuet, och med anden plaszering, som same breff skal endnu beuisze, och ey fandtz derj at for^{ne} beskop eller nogen anden haffde byt samme jorde part, Vnder Berg med nogen mand, geiszlig eller verdtzlig, da sagde vj det breff at vere falsch och vgild vdj alle maade, och effterdj, at for^{ne} Olluff jngen anden breff eller seigel haffde, och ey heller nogen schellig vitne eller proff, da kunde hand jche til heffde sig den jorde

part Vnder Berg, med den heffd eller breff som hand nu haffde, fordj lougen siger der jmod i odelsz bregden, saa lydendesz¹, Odelsz jorder der alle er kommen i arff effter barn sin, eller komen er giffuet tilgaff æda afflaga ginga vndan mannum der skal aldrig fyrmen aafalde, mette schellig vittne er til, ennd saa odelsz mader er boda er nest, schal bregget haffua til lusznar. thæger hand vel effter som bog vitner, der for var det allesz vor fulde dom, med mening laugretens samtøche, vden vebond, och jnnen at for^{ne} Olluffs bytes breff at vere vgild, och for^{ne} terisz breff at vere med magt i alle sinne puncter och articheler, och for^{ne} Tore Torszen skal jgien haffue dj for^{ne} sex vetter saæd Vnder Berg, och for^{ne} ødegaard Odland, jndtil for^{ne} Olluff kand det loughlig beuisze med gamle bytes breff, eller gamle register, eller loughlig vidner, at for^{ne} Toresz forældre eller hand haffuer loughlig sold eller loughlig giffuet for^{ne} jordepart Vnder Berg, eller Odeland ødegaard, enten vnder biszpen eller nogen anden geiszig eller verdtzlig, och der som for^{ne} Olluff jche beuisze kand, saadan nøyagtig beuiszning som fore siger, da skal for^{ne} Tore Tordtzen, och alle hansz arffuinger och effterkommere nyde bruge och beholde for^{ne} jorde part, for sit fulle och frelsze odel hereffter, At saa i sandhed ehr henger vj vore jnd seigel her neden fore dattum die loco vtsupra.

Med 8 vnder hengende vax och vskade zignetter,

Bag paa samme breff fantes schreffuen

Ano 1607 den 3 Julj lest paa et frit set fierdings ting paa Rendes Øe

Ano 1628 den 3 Decemb: lest for retten paa Jitze schibredz ting

Anno 1647 den 6 Septemb: lest for retten paa Gieszen i 6 laugrettes mendz neruerelsze

Anno 1678 den 20 Septemb. veret i rette paa Vnder Berg for 6 laurettes mend som da retten betientte, och der lydelig opleest Test. Thomasz Christensen — Ved Dom af nævnte Datum blev Gaardens Skyld fastsat at være som hidtil uden Afslag.

¹ Jfr. den nyere Landslov, Norges gl. Love II S. 97. 7.

SAG-REGISTER

over de mærkeligste Materier.

(Ved Kr. Bassøe.)

- Aal.* 372.
Aartidehold. 45. 47 ff. 206.
Aasæde. 825 f.
Abbeder. 43. 81. 83. 91. 98. 228.
281. 393.
Abbedisser. 3 f. 49. 119—26. 136 f.
193. 230 ff. 243. 291 f. 326. 401.
421 f.
Achtserklæring. 427 f. 458 f. 657 f.
Adel. 763 f.
Admiral. 767—76.
Advarsler. 529 f. 554. 634. 637.
Afgifter. 211 f. 231. 242. 285.
379. 384 ff. 423 f. 747 f. 787 f.
(Jfr. Skatter).
Afkald paa Løsøre. 305 f.
Aftad. 55 f. 62 ff. 71—76. 94 ff.
107 f. 143 ff. 249. 296. 304 f.
321. 333. 412 f.
Afskedigelse. 598.
Afskrivning af Bøger. 133.
Aftale. 750 f.
Alder, høi. 795.
Almisse, Tilladelse til at bede om.
122—25.
Altar. 39. 73—76. 94. 297 f. 304 f.
333.
Amindelse, aarlig. 286 f.
Anbefalingskrivelse. 121 f. 129 ff.
216. 397. 425. 428 f. 433 f. 538.
540. 543. 645—49. 673 f. 763 f.
Anniversarium. 39. 245. 366.
- Arbejds løn.* 606.
Arra (Haandpenge.) 600.
Arrest. 384. 386. 349 f. 492. 619.
Artikler for Flaaden. 767—72. —
for de tydske Kjøbmænd i Bergen.
211 ff. 233. — for Skomagerne.
275 f.
Arv. 54. 69 f. 96—99. 141 f. 159 f.
182 f. 190. 198. 282 f. 356. 757 f.
817 f.
Arvemidler fra Norge. 303 f.
Atvistemænd. 537 f. 825.
- Badekar eller —sager.* 33.
Banden og Svergen. 474. 755 f. 771.
Barsel. 631.
Befalingsmænd, se Hovedsmænd.
Befragtning af Skibe. 311 ff. 384.
387. 405 ff.
Begravelse, Begravelsesplads. 2—5. 7.
35 f. 40 f. 90. 181. 213 f.
Beleiringsredskaber. 667.
Benægtelse af at have skrevet Brev.
352 ff.
Bergmester. 746 f.
Bergverk i Thelemarken. 746 f. 765 f.
Berøvelse af Gaard. 270 f. 289 f.
Beskikkelse til Lagmand. 216.
Beskjærmelsesbrev, kongeligt. 30 f.
315. 523. 749 f. 800.
Beskyldninger mod Birgittinerordenen.
82.

Bealaglæggelse, se Arrest.

Besætning. 671 f.

Betaling. 30. 42. 97. 156. 175 ff.
180. 195 f. 202. 218. 226—29.
240. 248. 250. 266. 269. 271 f.
288—92. 295. 303 f. 323 f. 328 f.
339 f. 344 f. 347. 361 ff. 365 ff.
376 f. 420. 742 f. 786. 827 ff.

Bibeloversættelse. 588 f. (Jfr. Testamente, det nye).

Bidrag til Krig mod Tyrkerne. 237.

Biskopper. 3 f. 11. 15. 39 ff. 44.
46—49. 55 ff. 61 f. 68 f. 71—76.
83 ff. 49 f. 100. 102. 107. 109.
119. 122—25. 129—33. 136. 140.
143 f. 153 ff. 159. 165 f. 172.
176. 199 f. 214. 216 f. 231 f.
234. 242. 248 f. 269 f. 280. 287.
291 f. 304 f. 318. 325 f. 333 f.
370. 374. 377 f. 383 f. 397. 490.
493. 523. 571 f. 621. 639 ff.
669 f. 675. 679—84. 686—90.
693. 701. 703—6. 714. 722.
727 f. 734 f. 740 f. 747 f. 779.

Bjørn. 71.

Bladfinne. 301.

Blodsudgydelse. 249.

Blokhus. 495.

Bly. 248. 269.

Bodleie. 360 f.

Bogkjøber. 580 f.

Boldyk (Silketøi). 35 f.

Bolig i Kloster. 243 f.

Bomærke. 77. 98. 100. 177. 180.
236. 241. 251. 282. 286. 288.
300. 331. 341. 365. 462. 554.
593 ff. 670. 743. 808. 812. 817.

Bondegods. 403.

Bordhold. 138.

Borgen, Forløfte. 189. 230. 232. 348 f.
808. 810 ff. 812 ff.

Borgerleie. 523.

Borgermestre. 113. 150. 159. 181.
196. 227. 236. 242. 244. 284.
287. 291 f. 331. 341. 343. 404.
490—93. 498. 662. 757 f. 816.

Brandskatning. 697.

Breve til Norge. 522 f.

Breve, ugyldige. 65 f. 146 f. 591.

Brevvevling. 33. 79—83. 133 f. 140.
266 f. 273. 311 f. 348—61. 354 f.
367 ff. 379—88. 392—97. 399 f.
405—10. 425 f. 435—44. 446—49.
451—55. 465—75. 483 ff. 506 f.
511. 520 f. 524—37. 540—54.
557—63. 587. 570—73. 575 ff.
588 f. 598—603. 610 f. 613 f.
629 ff. 634—37. 642—45. 662 f.
673—76. 688 f. 695 f. 715. 719
—24. 806. 816 f. 819.

Bro, Vedligeholdelse af. 184.

Broderskab, se Gilder.

Brugsret af Jord overdrages. 820.

Bryllup. 150 f. 673.

Brødjern. 149 f.

Byfoged. 168 f. 236. 331.

Byg. 668. 673.

Bygdemærker. 390 f. (Jfr. Dele).

Bygdestevne. 809 ff.

Byggeforetagender. 55 f. 136. 638 f.
765 f. 790 f.

Bygsel. 77 ff. 334.

Bytte, Fordeling af. 768 ff.

Bæger (Ciphus). 33. 40.

Bælte. 256.

Bænkegave. 26.

Bæverskind. 667.

Bøder. 12. 14. 31. 35 f. 88 ff.
116. 192. 212 f. 215. 285. 335.
760. 810 f.

Bøger. 3 ff. 78. 136. 138. 512 f.
560. 585—89.

Bøn for døde og for Freden. 296.

Bønnehold. 286 f.

Børnepenge. 149.

Bøsseskud. 131 f.

Catholicon, en Bog. 193.

Chorsbrødre, se Kanniker.

Collect. 45 f. 48.

Collatie (Gjæstebud). 492.

Crucifix i Ragund. 321.

Dagbog. 489—506.

- Davids Salmer.* 5.
 Degne. 106. 222. 294. 304. 393.
 Deie, Prests. 192.
 Delagtiggjørelse i geistlige Ordners
 gode Gjæringer. 45. 48 f. 181.
 245. 257. 281. 607 f.
 Dele, Delesgang. 8. 15 f. 21—25.
 30 f. 53—57. 190. 203 f. 238 f.
 259—62. 268. 278 f. 307 f. 414.
 594 f. 789.
 Deltagelse, Udtalelse af. 590.
 Deponering af Dokumenter i Bank.
 457 f.
 Deventer (Tøi). 337.
 Disciple. 425.
 Domme. 8 f. 17 f. 77 ff. 155 f.
 159 f. 174. 184. 191 f. 214—17.
 223. 270 f. 289 f. 299 f. 308.
 325 ff. 346. 411 f. 414. 416. 419.
 422. 591 f. 725. 825 f. 830 ff.
 Domprovester. 59 ff. 256 f.
 Drab. 537 f. 747 f. 754 ff. 761 f.
 774. 825.
 Drikkehorn. 4. 40.
 Drikkepenge. 469 f.
 Drotsete i Norge. 111 ff. 124 f.
 Drukkenskab. 755.
 Dyretid i Jemteland. 263.
 Dødsfald. 103. 325 f.

 Ed. 18. 22. 29. 32. 37. 55. 57.
 86. 92. 131 f. 147. 192. 239.
 260 ff. 278 f. 341. 346. 353 f.
 361. 595. 755—58.
 Egetømmer. 790. 792. (Jfr. Tømmer).
 Eng, Tvist om. 784 f.
 Erkelegne. 61. 104 f. 271 f. 294.
 359. 393. 639.
 Erstatning. 322. 462 f. 808 f.
 Evangelium. 474.

 Fadebure. 404 f. 692. 750 f.
 Falske Diplomer. 15 f. 21. 23. 30 f.
 55. 65 f. 146 f.(?) 190. 339 f.(?)
 594 f. 830 f.
 Fangenskab, Fængsel. 189. 465. 564 ff.
 634. 636. 734 f. 761 f. 812.

 Fanger. 791.
 Fastebrev. 224.
 Fastelavn. 570 f.
 Faste Mænd. 224 ff. 233. 247. 255.
 259. 345.
 Fattige, Gaver til. 40.
 Fattighus. 4.
 Feilagtigt Aarstal. 422.
 Finne. 301. 307 f.
 Fisk, Fiskevarer. 29 f. 136. 138.
 174. 322. 348. 350. 355. 760 f. 780.
 Fiskeri. 93. 141 ff. 148. 193.
 Fjerdingssagve. 237.
 Flaader, se Skibe.
 Flytning. 827.
 Fogeder. 43. 61. 68 f. 98. 113.
 269. 288 f. 296. 299. 307. 364 f.
 391. 404. 414. 416. 422. 574 f.
 592. 692. 761 f. 787. 807 f. 818.
 Forbud mod dobbelt Konvent. 79 f.
 — mod Handel med Erkebiskop
 Olaf. 677 f. — mod Kjøb og Salg
 af Gaarde ved Bergens Brygge. 285.
 Forbund mellem Norge og Danmark.
 706 f. 722 f.
 Forbøn. 738 f.
 Forhandlinger. 275 f. 284 ff. 476 f.
 481 f. 489. 491—505. 511. 710
 —13. (Jfr. Underhandlinger).
 Forholdsregler. 564 f. 568 f.
 Foring. 765 f.
 Forkjøb. 423 f.
 Forkjøbret. 288 f. 759 f.
 Forlening, se Len.
 Forlig. 53. 128. 198. 268. 284 ff.
 294 f. 335 f. 394. 396. 619. 628.
 Forlovere for Skat. 59. 61.
 Forløfte, se Borgen.
 Forsvarsskrift, Christiern II.s. 452.
 Forsørgelse. 340 f.
 Frafaldelse af Krav mod Lunds Erke-
 stol. 109 f.
 Fragt af ledige Tønder. 348. 351.
 Franske Syge. 772.
 Fred. 311. 318. 567..
 Fremmede Presters Ret til at holde
 Messe. 114 f.

Fribyttere, se *Kaperier*.

Fvulle. 419 f.

Fuldmagt. 154 f. 221 f. 225—28. 240.

244. 322 f. 331 f. 623. 801. 807.

Fæste, Forlovelse. 236 f.

Fæstegave. 26.

Fødsel i Dølgemaal. 71.

Følgeskrivelser, se *Anbefalingskrivelser*.

Gaard, Kronens. 796.

Gaardetaegt. 801. 820.

Gadeløb, Ret til. 32. 58. (Jfr. *Veiret*).

Gambklo (Drikkebøger). 3.

Gaver. 2—7. 61 f. 77 ff. 127 f.

221 f. 229. 232 f. 235. 256. 258.

491 f. 497. 661 f. 665. 667. —

til Kirker og Klostre. 136. 138.

150—53. 234. 247. 303 f. 401.

— til Kongen. 273.

Generalkonfessorer. 119. 138 f. 230 ff.

243. 354 f. 401. 421 f.

Generalvikar. 62.

Gesandter (Sendebud). 466 ff. 481 f. 489—506.

Giftingbalken. 725.

Gilder. 34 ff. 388 ff. 607.

Gjædder. 258.

Gjengjærd. 263 ff. 682. 733. 765 f.

Gjenløsning, se *Indløsning*.

Gjæld. 12. 14. 29 f. 34. 38. 150.

166. 174. 215. 274. 408. 413.

510. 604 f. 807.

Gjældsbev. 59 ff. 793 f.

Gods, frataget. 621. 623. — geist-

ligt. 103 f. 403. — Kronens. 99.

423 f. — modtaget til Brug. 251 f.

Graaskind. 192.

Gravøl (Erve). 265.

Grid og *Fred*. 825.

Grænser. 65 f. 298 f. (Jfr. *Dele*).

Gudstjeneste, se *Sjælemesser*.

Guldringe. 237.

Guldsmed, *Guldsmedsvende*. 3. 657. 659.

Haandklæde. 4.

Haandskrift, særegen. 828.

Hagegjærde. 787.

Hamp. 806 f.

Handelsforhold. 12—15. 211 f. 280.

284 ff. 311 ff. 348—51. 423 f.

508 ff. 821 f. (Jfr. *Skibsfart*).

Handelsret. 749.

Hansa, den tyske i Bergen, se *Bergen*, tyske *Kjøbmænd*, paa *Navne-*
registret.

Hansker. 474.

Harnisk. 5 f. 40 f. 237.

Havnegang. 816 f.

Havnekjøb af *Tømmer*. 699.

Helgener. 2 f. 33—36. 64. 74. 94 ff.

121 f. 125. 130. 143 ff. 152.

161. 206. 234. 241. 244. 250.

282 f. 297. 302 f. 330. 377 f.

388 ff. 393. 399. 411. 413. 423.

693. 714.

Helgenbillede. 39. 249 f. 284 f. —

Skrin. 412 f.

Hellebard. 756.

Helmingefelag. 236. 725.

«*Hemmeligt Gemak*». 772.

Henlæggelse af *Færøernes Bispestol*
under *Bergenhus*. 693 f.

Henrettelse. 761 f.

Herberge. 467. 469.

Hermelin. 264.

Herold. 496.

Herredage. 392. 405 f. 688 ff. 698.

700. 716. 721 ff. 726—31.

Herredsdommer. 299.

Herredshøvdinge. 65. 158. 179. 187.

209 f. 219. 221—28. 232. 240.

242. 244. 247. 258. 277. 283.

287. 291. 314. 317. 339. 345.

357. 360 f.

Heste. 40 f. 192. 237. 404. 474.

556 f. 585 f.

Hjælp til at gjennerholde en *Gaard* i
Malmø. 281 f.

Hofklædning. 460 f.

Hofmester, *Danmarks Riges*. 698. 701.

704 ff. 722. 726 f. 797 ff. —

Sveriges. 232.

- Holme*, tilhørende Sverige. 360 f.
Horn, se Drikkehorn.
Hosebaand. 469 f.
Hospitaler. 81. 83.
Hugst og Havneret. 32. 223.
Humle. 372 f. 668.
Huncheerre. 762.
Hvalspek. 784.
Hverving. 477 f. 517 f. 528 f. 531.
 533 f. 547. 549. 563. 570. 575 f.
 578. 609. 612. 652 f.
Hyldning. 679 ff. 683 f. 711. 740.
 800.
Hø. 204 f. 310 f.
Høfrø. 806 f.
Høns. 371.
Hovedsmænd (Befalingsmænd). 99 f.
 113. 155. 164—70. 172 f. 251 f.
 259 ff. 272. 297 f. 301 f. 308 f.
 313. 341. 364. 411 ff. 419 f.
 423 f. 494 f. 584. 619. 621.
 674. 679 ff. 685. 687. 689. 692 f.
 695. 697 f. 703. 705. 708. 714.
 734. 736. 738 ff. 744 ff. 754.
 756 f. 759. 764 ff. 780. 784 f.
 789. 804 f. 809 f. 813. 815.

Indbydelse. 819.
 «*Inden fire Stokke*». 331.
Indkomster. 801. — Norges. 700 f.
Indløsning, Indløsningsret. 40 f. 57.
 64 f. 158 f. 180. 183. 188. 195 f.
 244. 328 f. 342. 344 f. 355 ff.
 361 ff. 414. 416. 624.
Indskyden af Sag for Kongen og Rigs-
 raadet. 618. 811. — til Oslo. 98.
Indtalelse af frataget Gods. 623.
Indulgents, se Aflad.
Indvielse af Kirke. 55 f. 248 f.
Instruction. 746 f.
Intercession, Christiern III.s for Nils
 Lykke. 718 f.
Inventariebrev, Paabud om at Prester
 optage. 89.

Jagt. 554.
Jamtemot. 256.

Jern. 156. 242. 287. 294. 353.
 372. 765 f. 806 f.
Johannesevangeliet. 638. 649 f.
Jordebog. 1 f.
Jordebrev. 802 ff.
Jordemuter. 424.
Jordepart, ulovlig frakommet. 829 f.
Juleaften. 39.

Kammerretten i Nürnberg. 430. 458 f.
 598 f. 617. 653 ff. 657—60.
Kancellinotitser. 522 f.
Kancelliskriver. 799.
Kanniker i Bergen. 10. 145 f. 153 f.
 — i Hammer. 117 f. — i Kjøben-
 havn. 273 f. — i Lübeck. 103. —
 i Lund. 393. — i Nidaros. 130 f.
 243. 273. 294. 402. 703. 705.
 — i Oslo. 19 f. 41. 99 f. 117 f.
 127. 184. 335. — i Skara. 314.
 — i Stavanger. 83 ff. 743 f. 779 f.
 — i Upsala. 61. 150 f. 323 f.
 326. 365 f. 574 f.
Kanonisation. 302 f.
Kantslere. 433. 445. 451. 456.
 460 ff. 470—73. 486 ff. 497 ff. 502.
 505 ff. 521. 537 f. 718—21. 730 f.
 740. 759. 761—64. 815 f. 825.
Kapel. 248 f.
Kapellaner. 83. 85. 145 f. 151.
 325 ff. 799 f. 804.
Kaperier. 308 f. 318. 783 f. 804 f.
Kardinaler. 303.
Kirker, Jemtlands. 799.
Kirkegaard, vanhelliget. 249 f.
Kirkekar. 36. 38 f.
Kirkekorn. 782.
Kirkemessedag, Fastsættelse af. 55 f.
Kirkemøde. 133 f.
Kirketugt. 423 f.
Kirkevielsesdag, Høitideligholdelse af.
 62.
Kirkeværger. 88 f. 105 ff.
Kirsebær. 503.
Kiste. 802 ff.
Kjedel. 26. 256. 353.
Kjerner. 35 f.

- Kjøb*, se *Salg*.
Kjøring. 793.
Klager. 100. 102. 120 f. 184—78.
 317—21. 379 f. 384 f. 395. 399 f.
 460 f. 492—99. 501. 585 f. 621.
 747 f. 750 f. 808. 829 f.
Klenodier. 409. — Christiern II.s.
 474 f. 535.
Klerk, Kongens daglige. 103.
Klokkere. 116.
Klokkeeringning. 115 f.
Klostre, Klosterforhold. 1 ff. 38 ff.
 43—52. 64. 67. 71 ff. 79 ff. 83.
 119—26. 133 f. 136—40. 151 ff.
 161 ff. 176 f. 180. 193. 201 f.
 206. 222. 230—34. 241. 243—
 46. 249 f. 258 f. 266 f. 270.
 281 ff. 291 f. 297. 315. 325 ff.
 330. 354 f. 393. 401. 421 f. 607.
 632. 638 f. 661.
Klubbe. 762.
Klæde. 606. 668.
Klæder. 3 ff. 26. 221. 565 ff. 656 f.
Kniv. 33.
Kobber. 353. 799 f.
Kobrygge. 770.
Konfiskation. 760.
Kongebreve. 12 ff. 30 f. 46 f. 103 f.
 145 f. 150 f. 205. 216 f. 229.
 230. 315. 423 f. 508 ff. 537 f.
 661 f. 749 f. 793. 796. 800. 804 f.
Kongevalg. 504. 638 f. 689. 691.
 700—5. 707—13. 715. 719 ff.
 723. 726—32.
Konvent. 245.
Kopier. 515 f. 634. 684.
Korn. 120—25. 743. 816 f.
Kors, Tilladelse til at bære paa Klæd-
 ningen. 51 f.
Kosthold. 334 f.
Krævbrev. 604 f.
Kredentsbrev, se *Anbefalingsskrivelse*.
Krig, Ufred. 553. 681 ff. 715. 735 ff.
 804 f.
Kristendommens Indførelse i Jemte-
 land. 301.
Krone, Kroning. 150 f. 489. 501. 503 f.
- Krudt*. 523. 774. 777.
Krydderier. 628.
Kurien. 154.
Kvartermestere. 767.
Kvernhus. 10.
Kvittants (Kjøbebreve). 8 f.
Kvittering. 96 f. 230 f. 274 f. 409.
 417. 460. 462. 483. 542. 555 f.
 563. 597. 615. 626. 787 ff. 799 f.
 818 f.
Kølnehus, Klosters. 243.
Laan. 470 f. 474 f. 619 f. 751 f.
 793.
Ladested. 699 f.
Lagbuden Gaard. 223 f.
Lagkaste. 210.
Lagmænd. 4. 7. 10. 16 f. 21. 51.
 65 f. 68 f. 86 f. 92. 98 ff. 104.
 112 ff. 115. 117 f. 128. 155.
 163. 182 f. 193. 210. 214. 216.
 220 f. 223—28. 232. 246 f. 251.
 269. 278 f. 288 f. 291. 294.
 300 f. 334. 337 f. 347 f. 354 f.
 370. 414 f. 417 ff. 422. 591.
 618. 623 f. 634. 662. 678 f. 687.
 693. 725. 743. 764. 786. 789.
 796 f. 811. 814 ff. 830.
Lagmandsdomme, se *Orskurd*.
Lagmandsed. 216.
Lagmandsgaard. 348. 796.
Lagmandsthing. 247.
Lampe i Vadstena Klosterkirke. 180.
Landehjælp. 522. 682. 781.
Landemærker. 300 f.
Landeskat. 714. 780.
Landgilde. 108. 584 f.
Landsfoged. 52. 65 f. 141. 251.
Landsknegte. 517—21. 524. 526—
 29. 531. 533 f. 549. 553. 563.
 570—73(?). 575 f. 578. 609. 612.
 652 f. 678 f. 767—72. 798.
Landskraa, Jemtlands. 65 f. 300 f.
Landskyld. 1 f. 4 f. 70. 135. 186.
 196. 207 f. 209. 235. 245 f.
 259. 270. 277. 283. 287. 293 f.
 297. 306. 308. 313 f. 324. 327.

331. 339 f. 343 f. 347. 352.
356 f. 360. 362 f. 366 f. 370—
376. 423. 572. 574. 623 f. 757.
792 f.
- Landsting.* 182.
- Landsvistbrev.* 637 f.
- Lappefoged.* 364.
- Lappeskat.* 364.
- Lax.* Lærefiske. 347. 665. 747 f.
787 f.
- Lectisternium* (Seng?). 33.
- Leding.* 171 f.
- Ledingsting.* 817 f.
- Leide.* 476 f. 479 f. 631. 695 f.
698. 712. 718.
- Leie.* 141 ff. 574 f.
- Leietropper,* se Landsknegte.
- Len,* Forlening, Lensbrev. 205 f.
242 f. 522 f. 687. 700 ff. 744.
763. 763—66. 793 f. 816 f.
- Lensmænd* (Bondelensmænd). 78. 147.
203. 239. 259. 261. 278 f. 345.
391. 747 f. 758. 787. 794. 809.
814. 827. — Kongens. 87.
- Linvarer.* 780 f.
- Livet* ved Dronning Elisabeths Hof.
474.
- Lov,* Norges. 216. 664. 691. 785.
794. 801. — St. Olafs. 691. 801.
— Sveriges 70. 179. 186 f. 191.
193. 200. 210 f. 221. 228. 241 f.
244. 293 f. 327. 357. 363. 370.
398. 404.
- Lukasevangeliets.* 635. 644 f. 649 f.
- Lydighedsløfte.* 43 f.
- Lykønskingskrivelse.* 409 ff.
- Lys.* 39.
- Lærred,* Leidensk. 492. 620. 628.
- Løfter.* 10. 506 f. 740.
- Løn* til Christiern II.s Tjenere. 621 f.
625 f. — til Prokurator. 431. 598 ff.
- Løstgighed.* 87. 90. (Jfr. Usæde-
lighed).
- Løssøre.* 25 f. 93. 305 f. 403.
- Maal* og Vegt. 821 ff.
- Maalsmand.* 618.
- Maaltider* ombord. 768. 774.
- Maarskind.* 4. 24 f.(?). 192. 787 f.
(Jfr. Vildvare).
- Madskat.* 765 f.
- Madvarer.* 12 ff.
- Mageskifte.* 16 f. 68 f. 77. 110 f.
127. 156 ff. 178 f. 186. 193.
196 f. 199. 207 f. 210 f. 225—
28. 276 f. 306 f. 330 f. 338 f.
343 f. 358 ff. 374 ff. 418. 571 f.
584 f. 779 f. 824.
- Malt.* 801. 816 f.
- Mandater* for Christiern II.s Forhand-
lere ved Regimentet. 429 f.
- Mands* Del i Vand og Skov. 592.
- Mangel* paa Tilførsel. 120—25.
- Marked,* Leipziger. 608. — Roskilde. 668.
- «*Marked,* Bergens». 563. 570.
- Marisk,* Sveriges. 232. 370.
- Matthæusevangeliets.* 608.
- Medhjælper* for Biskop. 83.
- Mellemgave.* 220.
- Messer,* se Sjølemesser.
- Messedegn.* 266 f.
- Mistanke.* 564 f. 568 f.
- Misvæxt* i Norge. 743.
- Morgengave.* 114 f. 236 f. 240. 420.
- Mumme* (Øl). 491.
- Munke.* 136—40.
- Mynt.* 1—7. 12. 14. 30 f. 35 f.
38—41. 50 f. 57. 59 ff. 64 f.
70. 88 ff. 97. 116. 134 f. 149 f.
174—78. 180. 183. 186. 188 f.
192. 195 f. 202. 209—13. 215.
218. 220. 222. 226—31. 233.
235 ff. 240. 244 f. 250. 266.
270—74. 283. 285. 287—94. 297.
303 f. 306. 323 f. 327 ff. 335.
339 f. 344. 347. 349. 352. 355
—63. 365—69. 370—77. 384 ff.
390. 401. 403. 408 f. 412 f. 414.
417 f. 420. 483. 494. 502. 513.
522 f. 536. 540. 542. 558. 574 f.
615. 619 f. 623. 626. 663 f.
667 f. 670. 682. 742 f. 748. 752.
758. 760. 773. 788. 793. 801.
807—11. 814. 819 ff. 824. 827 ff.

- Myntmester.* 442. 444. 447.
Mægling. 750 f.
Møder. 465. 481 f. 485—89. 603 f. 784.

Nadveren, Nadverlæren. 634. 636. 649. 651 f.
Natteherberge hos Presterne. 765 f.
Negtet Anerkjendelse af Kjøb. 294 f.
Nersk. 812.
Nonner. 3. — Indgivelse i Kloster af 38.
Nordfart. 131.
Notarialbekræftelse. 100—5. 109 f. 394.
Notarialmærke. 103.
Notarius. 5. 7. 100—5. 109 f.

Odel, Odelsret. 149. 288 f. 295. 621. 623. 664. 764 f. 795. 826—30. 832.
Odelsbønder. 404.
Oldensvin. 673.
Oldermænd, se under Bergen paa Navneregistret.
Ombudsmænd. 52. 93. 756. 808. 815. — Kirkens. 417. — Klostres. 126. 291 f. — Kongens. 53. 55. 113 f.
Omkostninger til Fortæring. 540. 542. 544 f.
Opbud af Krigsfolk. 662 ff. 687.
Opbyden til Kjøbs. 348.
Opdragelse. 557 f.
Ophævelse af Ægteskab, Formular for. 128 f.
Oprydning af Eng. 411 f.
Oprør, Uroligheder. 383 f. 387. 638. 640. 761 f. (Jfr. Krig).
Optagelse i geistlig Ordens Broderskab. 49 f. 281.
Optegnelser. 773—79.
Orskurd, Lagmands. 92. 117 f. 128. 183. 334 f. 337. 346. 764 f. 811 f. 814 ff.
Ost. 373.
- Overdragelse af Sag.* 130 f.
Overenskomster. 25 f. 34. 134 f. 295. 759 f.
Overfald. 489. 494 f.
Overgave. 255 f.
Overlevelsegaver. 26.
Oversættelse til fransk. 511.
Ozer. 733.

Pant, Pantsættelse. 50 f. 57. 88. 149. 188. 235 f. 291 f. 294 f. 301 f. 352. 409. 469. 624. 756 f. 793 f.
Pas. 129. 153 f. (Jfr. Leide).
Patronatsret. 145 f. 231.
Pavebrev, tvilsomt. 82.
Peber. 628.
Pengesager, Christiern II.s. 431. 456 f. 512 f. 554 f. 656.
Pennepróver. 30.
Pension. 432 f.
Pestilents. 392.
Pikkelhue. 474.
Pilegrime, Pilegrimsreise. 38. 71 f. 129 f. 153 f.
Plogkarl. 808 f.
Plyndring og Røveri. 669 f. 739. 741 f.
Pokker. 392.
Post. 798.
Prestegaarde i Jemteland. 89. 263 f.
Prestøl. 304.
Prior. 43. 47. 49. 133 f. 158 f. 234. 257. 284. 409. 607. 661. 692.
Priser. 30. 64 f. 97. 175 f. 180. 195 f. 202. 218. 226. 228 f. 240. 248. 250. 266. 269. 271 f. 288—91. 303 f. 328 f. 339 f. 344. 347. 361 ff. 365 ff. 545. 557. 606. 656. 668. 801. 827. (Jfr. Værdi).
Privilegier. 12—15. 165—73. 280. 318. 320. 489. 500 f. 505. 508 ff. 689. 691. 700 ff. 749. 759 f.
Proces, Christiern II.s. 460. 617. 653 ff. 657—80.

Prokuratorer, de tyske Kjøbmænds.
284. 348. 351. 367 ff. — ved
Regimentet i Nürnberg. 429. 431.
598 f.

Provent. 201. 241.

Proviant. 768. 774. 776—79.

Provster. 3. 5. 44. 46 f. 49. 52.
89. 99 f. 103. 109 f. 115. 158.
165 f. 179. 191. 236. 273. 281 f.
398 f. 537 f. 571 f. 574 f. 738.
740. 747 f. 787. 799. 814.

«*Præceptor*», Kurfyrst Frederiks. 441 f.

Pung (af Silke). 33.

Pönitents. 71 f.

Raadmænd. 24. 41. 113. 127. 133.
227 f. 236. 284. 294. 331. 337.
404. 490 f. 634. 662. 764. 786.
816.

Raadsmand. 20.

Ramphrodi libellus. 3.

Rav, Rækling. 174.

Reformationen. 564 ff. 582 f.

Regimentet i Nürnberg. 427—32. 444.
456. 458 f. 567. 617.

Begler for Gilder i Bergen. 34 ff.
388 ff.

Regnskab. 348 f. 390. 821. 823.

Reidemaal. 79.

Reiser, Reiseudgifter. 121 f. 138 f.
364. 489 f. 556 ff. 561 ff. 569.
587.

Reise, forbuden. 212.

Rektor. 425.

Relikvier. 234. 330.

Relikviegjemme. 273.

Rente. 368. (Jfr. Afgifter).

Restantser. 695 f.

Restitution, Christiern II.s 458 f.
470 f. 473. 482. 486—89. 516 f.
520 f. 524—27. 529 f. 533 f.
539. 547—52. 557 f. 593. 653 f.
658.

Ret holdes ombord. 771.

Bettergang. 423 f.

Reversbrev. 580. 594.

Riddere. 12. 47. 49. 51. 62. 67.

70. 100. 104. 106. 134. 146.
149. 152 f. 155. 158 f. 163.
165. 177—82. 186—89. 191 f.
196 ff. 200. 202 f. 205 ff. 209 ff.
213 ff. 217—21. 224—29. 232 f.
235. 237. 240. 242. 245 f. 252.
256 f. 270 f. 275. 277. 288.
291. 293 f. 302. 337 f. 363.
365. 374. 392 f. 409. 411 ff.
420 f. 481. 490 f. 493. 584 f.
618 f. 621. 623 ff. 662—65. 667.
670. 674 f. 685—88. 693—97.
700 f. 703—6. 708. 710. 715.
718 f. 721. 726 f. 732. 739 ff.
744 f. 748. 751. 753 f. 759.
761. 767. 784. 791 f. 798 f.

Ridkirke (Annexkirke?). 399.

Rigsdag. 440. 442 ff. 446 f. 449.
455 f. 458 f. 461. 489. 493.
653 f. 657. 660 f. 703 ff.

Rigsraad, det danske. 353. 392.
481 f. 491 f. 494 ff. 498—501.
503 ff. 527. 689 ff. 696. 698—
704. 707 ff. 712. 714—21. 723 ff.
749 ff. 753. 785. 811. — det nor-
ske. 111 f. 140. 165—68. 173.
216. 320. 499 f. 501 f. 508.
523. 618 f. 623. 673 f. 681. 683 f.
690 f. 693—96. 698—710. 716.
719 ff. 724—32. 740. 750 f. — det
svenske. 198. 230 ff. 243. 270 f.
289. 325. 353. 750 f.

Rug. 673.

Rummeni (Vin). 353.

Runer. 773. 779.

Rygter. 517. 520. 641 f.

Ryttere. 462 f. 478 f. 518 f. 521.
528. 553.

Rænker (sutelæ). 721.

Røveri. 130 f. 317. 319. 352 f.
399 f.

Sagefald. 523.

Sagfos. 816 f.

Sagkvern. 747 f.

Sagn. 301.

Salg. 9. 11 f. 18 ff. 23—30. 34.

42. 52 ff. 58. 63. 93. 97 f. 105—
8. 126. 161. 177 f. 180. 184 f. 190.
195 f. 202 f. 208 f. 213 f. 218 f.
223 f. 226—29. 240. 250—54.
265 f. 269—72. 285. 288—91. 303 f.
310. 313 f. 316 f. 328 f. 339 f.
341 f. 343—47. 361 ff. 365 ff. 403.
411. 419 f. 742 f. 786. 815. 824.
826—29.
- Salg*, ulovligt. 155 f.
- Sameie*, Udtagelse af. 25 f.
- Samtykke* til Gave til Kloster. 270.
- Secretair*, Christiern II.s. 457 f. 461.
465 f. 469 f. 520 f. 555. — Christian
III.s. 746.
- Segl* (Sigiller). 61. 64. 67. 74—77.
79. 92. 100 f. 151. 156. 164. 175.
177 f. 180. 190 f. 201 f. 206. 208.
214. 218. 237. 241. 243. 247. 276.
282. 286. 288. 297. 303 f. 347. 352.
361. 397. 428. 460. 462. 464. 537.
582. 596. 604. 625. 644. 649. 671.
- Segl*, mistet. 146.
- Selvtægt*. 307 f.
- Signal* tilsjos. 773. 775.
- Signet*. 540 f.
- Sikkerhed* for Hjemmel. 26 f.
- Sikkerhed* for Vanhjemmel. 178 f.
- Sikleg*. 148.
- Sild*, Sildefiske. 360 f. 604. 774. 821.
823.
- Silkevams*. 469 f.
- Sjælegaver*. 2 f. 39. 44—48. 161 f.
200 f. 222. 235. 241. 243—46. 258 f.
270. 282 f. 325 f. 414.
- Sjælemesser*. 3. 5. 38 f. 44 f. 48. 222.
230—33. 245. 297 f.
- Sjæleoffer*. 5. 39.
- Skarlaget*. 318.
- Skattepaalæg*. 59 ff. 670. 735. 747 f.
782. (Jfr. Afgifter).
- Skatregister*. 523.
- Ske* af Sølv. 33.
- Skettinger* (Mynt). 1.
- Skibbrud*, Skibbrudne. 130. 298 f. 308 f.
510.
- Skibe*, Flaader. 34. 288. 311 f. 317 ff.
380—86. 405 f. 492 f. 502. 507.
516 f. 554. 619. 687. 714. 716 f.
721. 724. 732 f. 767—81. 783 f.
790 ff. 797 ff. 804 f.
- Skibsbesætninger*. 767—72.
- Skibsfart*. 120—25. 348 f. 379—88.
394 ff. 405 ff. 423 f. 503. (Jfr. Han-
delsforhold).
- Skibslast*. 620. 628.
- Skibsrederi*. 348 f. 367 f.
- Skifte*. 32 f. 69 f. 134 f. 141 f. 163 f.
175. 194 f. 220 f. 238. 292 f. 349.
369—74. 397 f.
- Skippere*. 308 f. 311 f. 348. 350. 384.
386. 394 f. 405 ff. 619. 628. 777.
- Skjold* og Hjelm, Jon Marteinssøns.
41.
- Skjøde*. 232 f.
- Skor* (Skammel, Fodtrin). 755.
- Skordele*. 147.
- Skrifte*. 38 f.
- Skriftfader*, Ret til at vælge. 237 f.
- Skrin*. 33.
- Skrivemateriale*. 348. 351.
- Skydevaaben*. 435. 673.
- Skyts*. 523.
- Slagsmaal*. 817 f.
- Slagtefæ*. 672. 753 f.
- Slotsfoged*. 745.
- Slotte*, Slotslov. 404 f. 522 f. 689 f.
701. 710. 712. 738 f. 745. 750 f.
765 f.
- Slø* (Rende, Fiskeindretning). 141 f.
288. 824.
- Smeltehytte*. 746 f.
- Smykker*. 3 f. 26. 751 f.
- Smør*. 302.
- Sognebønder* (i Skaane). 504.
- Sognestuer*. 398 f.
- Sold*. 464. 549. 773.
- Sone*. 412.
- Sorenskrivere*. 23. 79. 308. 391. 790.
- Speider*. 580 f. 686.
- Spolii* Klage. 657 f.
- Stadfastelsesbreve*. 46 f. 91 f. 115 f. 151 f.
187. 190 f. 217. 223 ff. 232 f. 241 f.
247. 254. 269. 282 f. 315. 335 f.

346. 358 ff. 366 f. 374 ff. 411 f.
508 ff. 749 f. 787. 789.
Statuter for Jemteland. 87. 115 f.
Stemningen i Danmark for Christiern
II. 593. — i Norge. 734—37.
Stenhus. 303 f.
Stevning. 37. 86 f. 100 ff. 396. 809
—14.
Storedøden. 260. 262.
Storehanser (mægtige Mænd). 641 f.
Straffe. 770 f.
Studering Hjælp til. 425.
Styrmænd. 697.
Sukker. 628.
Sygdøm. 595. 632. 687 ff.
Sygehus. 2 f. 5 f.
Sysselmænd. 175 f.
Sysselmænd, Klosters. 247.
Sysselmændsgave. 29.
Sælpek. 781.
Sølv. 26. 682. 747 f. 751 f. 786.
799 f.
Sølvleding. 585.
Sølvskriver. 799.
Sølvtoi. 3 f. 188. 221.
Søpas. 792.

Takkeskrivelse. 120. 123. 138 f. 258.
282 f. 286 f. 473. 684 f. 819.
Testamente. 2—7. 38—41. 325 ff.
Testamente, det nye. 512 f. 580 f. 608.
634 f.
Thegn og Fredkjøb. 537 f.
Thing. 383.
Thingskriver. 414. 423.
Thrafnaskjerf. 40.
Tidender fra Tyskland. 695 f. — fra
Viken. 732 f.
Tiende. 88. 136. 138. 258. 263 f.
296. 787 f.
Tiendegave. 237.
Tilbud om at gjøre Ret og Skjel. 99 f.
Tilgivelse. 335 f.
Tiltale. 182. 618. 811.
Tjære. 34.
Told. 360 f.
Traktat. 821.

Transcript, se Vidisse.
Trær (med Lys at bære i Procession).
36.
Trøstebrev. 512 ff.
Tyveri. 808. 811. 813 f.
Tømmer, Tømmerhandel. 34. 399.
747 f. 759 f. 791.

Udrustning til Christiern II,s Tjeneste.
464. — mod Fribyttere. 804 f.
Udsætning af Jord. 758.
*Ulovlig Indhegning og Brug af Ode-
gaard.* 591.
Ulveskind. 667.
Underfoged. 300 f.
Underhandlinger. 164—74. 436 ff.
442 ff. 450. 452. 515 f. 547 f. 575 f.
630. (Jfr. Forhandlinger).
Understøttelse med Mel og Malt. 221.
233.
Undersøgelse af Breve. 117 f.
Undervisning. 588.
Undskyldningsskrivelse. 450. 470 f.
585 f. 601 f. 688 f. 703 ff.
Urter. 668.
Usædelighed. 778 f. (Jfr. Løsagtighed).

Vaaben. 756.
Vaabenthing. 419.
Valfart, se Pilegrimsreise.
Valg, geistlige. 79 f.
Varer. 604.
Ved. 783.
*Vedligeholdelse af Kronens Gods i
Norge.* 423 f.
Vedtægt (Upsætter). 213.
Vegt. 353. 409. (Jfr. Maal).
Veiret. 56 f. 250. (Jfr. Gadeløb).
Vestmænd. 794.
Viaticum, se Pas.
Vidisse. 10. 15. 41. 67. 91. 113.
128. 233 f. 269. 280. 393 f. 662.
816.
Vidner, Vidnesbyrd. 10. 29. 32. 37.
54 ff. 77 f. 92. 114. 131 f. 142 f.
146 ff. 161. 180 f. 192. 204 f. 223.
238 f. 247. 250. 256. 258—62. 265.

- 278 f. 283. 287 f. 291. 294. 298. 257 f. 274. 277. 286. 288 f. 294.
 317. 323 f. 326. 338. 341. 343. 306. 308 f. 316 f. 323. 341. 343.
 345 f. 347 f. 352 f. 360 f. 365 f. 347. 356. 358 f. 361 f. 364 f. 375.
 414 f. 421 f. 571 f. 574 f. 585. 592. 393. 618. 624. 704. 706. 725. 742.
 594. 657 ff. 692. 699. 741 f. 743. 786. 789.
 750. 754—58. 765 f. 779. 787. *Værdi*, (Vurdering). 38—41. 57. 188
 794 f. 803 f. 808. 812. 817 f. 824. 192. 215. 222. 256. 318 ff. 403.
 826—30. 409. 663 f. (Jfr. *Priser*.)
- Vildt*. 435. 437 ff.
Vildrare. 780 f.
Vinterforsyning til Bergen. 383 f.
Visitationsreiser. 55 f. 87. 115 f. 120.
 123. 138 f. 263.
Vogne. 464.
Voldsgjerninger. 131 f. 317—21.
Vox. 5.
Vrag. 298 f. 522 f.
Væbnere. 51. 62. 67. 99 f. 105 ff.
 113 ff. 117 f. 128. 134. 153. 155
 —59. 161. 179. 181 f. 189. 191 f.
 197. 201 f. 208. 215. 219 f. 225.
 227 f. 232. 235 f. 240. 245. 247.
- Yperst* (Klæde). 192. 215.
Æg. 370.
Ægte Fødsel. 54. 98 f.
Odegaard. 8. 161. 193. 302. 313
 339. 372 f. 571 f. 591. 764 f. 830 f.
Odelæggelse af Gjældsbreve. 191 f.
 214 f. 217.
Ogenavne. 158 f.
*Oicensygd*om, Dronning Elisabeths. 475.
Ol. 491. 671. 768. 774. 778 f.

NAVNE-REGISTER.

(Ved Kr. Bassøe.)

- Aa Sogn i Østergötland. 256.
Aa, ved, Gaard i Jemteland. 60.
Åbo Biskopper. 107.
Aaby i Baahus Len. 68 f. 316. 814.
819 f. — i Södermanland. 202 f. —
i Vestmanland. 371.
Aachen. 129. 153 f. 633.
Aadalen p. Ringerike. 55.
Aage, Aake (Ove) Axelssøn Thott.
236 f. — Bilde, se B. — Biskop i
Aarhus. 144. — Hanssøn Thott, Hr.,
se T. — Jenssøn Svarte-Skaanung,
se S. — Lunge, se L. — Pederssøn
Gamblese. 164.
Aahus. 252. 297 f.
Aaker, Gaard. 314.
Åkerbo Herred i Vesteraas Bispedømme.
226 f.
Åkerby i Åkerbo Herred i Vesteraas
Bispedømme. 226 f.
Aakerø i Oppunda Herred. 156 ff.
178 f. 187. 802.
Aaklangen, Vand. 25.
Aal Sogn i Hallingdal. 86. 592. 758.
787. 794 f.
Aalborg. 492. 710. 713. 737.
Aaleherred. 314. 360. 584.
Aalestad, Gaard i Jemteland. 742 f.
Aam, Gaard i Ørsten. 818.
Aamord Skibrede. 339 f.
Ångermanland. 300.
Aangroven, Gaard i Jemteland. 59.
Aanund, se Anund.
Aares. 373.
Aarhus. 798. — Biskopper. 107. 144.
333. 701. 704 ff. 722. 727 f.
Aarvik, Gaard i Jemteland. 59. 414.
Aas, Gaard i Hundalen i Vardal. 23.
53 f. — Gaard i Jemteland. 59. —
i Ullensaker. 766. — Herred (i Elfs-
borg Len?). 193. — i Sogn. 203 f.
Aasbrekke Sogn. 313. 316.
Aase Audunsdatter. 2. 6. — Eivinds-
datter, Hustru. 753 f.
Aaseherred. 339. 343.
Aaesekogen (Aasakskogen). 259. 261.
278 f.
Aasmund Kelssøn. 789.
Aasta Michelsdatter. 340.
Aasta, Gaard. 372.
Aastad, Gaard i Ullensaker. 765.
Aasum, Gaard i Jemteland. 419.
Åasunde Herred i Upsala Stift. 208.
Abbaryd. 373.
Aberland. 549.
Abraham Christiernsson (Lejonhufvud).
355—60. — Erikssøn Gyldenstjerne,
se G., — Pederssøn, Raadmand i
Kalmar. 404. — Stub. 591 f.
Adam, Byfoged i Bergen. 168 f.
Adelstad, Gaard i Upland. 293.
Adesarf i Nordhered p. Lom. 571 f.
Adolf Herdinck, Tolder(?) i Zeeland.
587.

- Afdal, Gaard i Vangens Sogn (Voss). 11. 200.
 Afo, Gaard i Jemteland. 59.
 Agdesiden. 5. 7. 776. 797.
 Agnahal, Gaard i Jemteland. 59.
 Ahlefeldt (Anefeldt), Benedikt v. 519. 521. 524. 529—33. — Hans v. 369.
 Aker, Gaard i Raade Sogn. 808 ff. — Gaard i Upsala Len. 323 f. — Sogn. 25.
 Akerbo Herred i Strengenes Bispedømme. 199. 357. 372.
 Akereng, Gaard i Jemteland. 346.
 Akershus. 99 f.(?). 184. 259 ff. 522. 591. 733—40. 744. 746. 754. 759. 765 f. 804. 809 ff. 813. 815. — Len. 791.
 Alaherred i Vestergötland. 149. (Se Aa—).
 Alanäset i Jemteland. 250. 411. 419.
 Albanien, Johan, Hertug af. 516 f.
 Albohered i Skaane. 105 ff.
 Albrant, Jodocus, de Brussella. 101 f.
 Albrecht (Albert), Biskop af Lübeck. 333. — af Brandenburg, Erkebiskop af Mainz. 439. — af Brandenburg, Høimester. 428. 430. 469. 630. 782. — v. Geisker. 677 ff. — v. Goch. 498. — Hertug af Mecklenburg. 436 ff. 450. 481 ff. 515. 577. 579. 603 f. 613. 631. 645 f. 724. 733. — Hondorff, se H. — Jepsson Ravensberg, se R.
 Alda (Olden) Skibrede i Nordfjord. 1.
 Alensaker, et Torp. 314.
 Alexander Kyngorne. 516 f. 590.
 Alf. 7 f. — Gudbrandsson. 108. — Hille. 795. — Kapellan. 326 f. — Knutsson af tre Roser. 663 f. — Ormsson. 58. — Pedersson. 328. — i Stad. 5. — Thorgardsson, kgl. Kapellan. 145 f. — Thronæsson. 19.
 Alingsaa i Elfsborgs Len. 584.
 Allehelgens Kirke i Bergen. 126. 140.
 Aller Pedersson. 260 f.
 Allstedt i Thüringen. 442. 444. 446. 449.
 Almaas, Gaard i Jemteland. 59.
 Alme, Gaard. 293. 352.
 Almusa i Nysetter Sogn. 371.
 Alsnö Sogn i Upsala Bispedømme. 363.
 Alster Kvern i Vermeland. 70.
 Altenburg. 464. 471.
 Altenes, Gaard i Jemteland. 419.
 Alteryd Torp i Glantshammer Sogn. 360.
 Ambre, Gaard i Rafund i Jemteland. 175 f. 225. (Jfr. Hambre).
 Ambrosius Storm, M. 506.
 Amelung, Hans. 368. 381 f.
 Amneherred i Skara Bispedømme. 218.
 Amsterdam. 465. 619 f. 628. 638 f. 641. 760 f.
 Amund Arnesson. 260 f. — Arvidsson. 336. — Aslesson (o: Anund Aasulfsson) Prest p. Lom. 127 f. — Asmundason. 54. — Bagge. 59. — Biskop af Færo. 693. 714. — Bolt se B. — Borgersson, Hr. 4 f. — Fitje. 34. — Foester. 8. — Gudthormsson. 284. — Olafsson, Lensmand p. Hadeland. 278 f. — Stake. 289 f. — Thorbjørnsson. 827. — Thorgilsson. 147. — Thronæsson. 278 f. — Tofvasen. 742.
 Amundrød, Gaard. 6.
 Andista (Ånsta), lille, i Åkerbo Herred i Vesteraas Bispedømme. 226 f.
 Andor Benesson. 233.
 Andrakebyn i Ørebro Len. 300.
 Andres, Andreas, Anders. 260. 262. — Amundsson. 99. — Benktsson. Væbner, 341. 343. — van Bergen. 323 f. 365 f. — Bilde. 621. — Biskop af Garde. 249. — Biskop af Strengenes. 61. — Bjørnsson. 164. 175. — i Borgilsten. 419. — Dan. 131 f. — i Djupavik. 256. — Eriksøn. 392. — Eriksson, Borger i Marstrand. 331 f. — Eriksson, Væbner. 347. — Gudthormsson. 693. — Gunnarsson. 28. — Hallager. 748. — Hallvardsson. 55. 126. — Hanssen. Raadmand i Bergen. 634. — i Heg. 59. — Helgesson. 22. — Henriksøn. 802 f. — Hjarrandesson. 42.

- i Hjelmung. 224. — Jenssen. 788. — Jenssen, Borgermester i Malme. 331. — Jenssen, Kannik i Lund. 393. — Jonsson i Vigge. 411 f. 419. — Jude. 666. 668. 670. — Jungstein. 810 f. 813 f. — i Kolege. 224. — Kroker. 59. — Lauritssen p. Sande, Foged. 269. — Matsson. 21. — Mus, Provst i Oslo. 99 f. — Nickelssen. 174. — Nilssen. 281 f. 332. — p. Næssi (Næs). 224. — Oddsson. 818 f. — Olafsson. 260 f. — Olafsson, Borgermester i Upsala. 150. — Olafsson i Sande. 345 f. — Olafsson, Væbner. 235. — Olsson, Væbner. 618. — Ormssen. 98 f. 826. — Palmessøn Fyren. 239. — — Pederssøn. 115. 247. — Pederssøn, Skriver. 695 f. 745. — Pederssøn, Væbner. 236. — Rektor ved Thronhjems Skole. 425. — Skrædder. 820 f. — i Stamnagerde. 346. — i Stenhulta. 226. — i Sundena. 226. — Thjostolfsson. 27. — i Thorsaa. 411. — Tot. 6. — i Vestansjø. 255. — i Vikar. 59.
- Andrup. 158.
- Aneste Sogn. 360.
- Angilstad, Gaard i Jemteland. 346.
- Angst, Judocus. 102.
- Anguls-Gryttevik (Rakkestad). 56 f.
- Anholt. 774.
- Anmoshø (Armoshø). 390 f.
- Anna (Anne) Arvidsdatter (Baad), Frue. 376. — Frue, til Aspenes. 803. — Barsebek. 158 f. — Christian III.s Datter. 797. — Eskildsdatter i Lindø. 241 f. — 306. — Gylta. 807. — Hansdatter Thott, Frue. 408. — Hustru. 725. — Karlsdatter til Vinstorp. 397 f. — Klemetsdatter Hogenskild. 802 ff. — Laurensdatter, Hustru. 270 f. 273. 286 f. — Lauritsdatter. 415. — Olafsdatter, Abbedisse i Munkeliv. 421 f. — Olufsdatter. 673. — Pedersdatter, Sven Galdes Frue. 817. — en Pige. 778. —
- Rud. 662—73. — i Trappenes. 418.
- St. Anna, se Helgener paa Sag-Register.
- St. Anna Chor i Vadstena Kloster. 180. 213 f.
- Ansje, Gaard i Jemteland. 59.
- Ansvid i Vædervik. 60. (Jfr. Asvid).
- Antonius Bryske, Secretair. 764 f. — (Antoine) de Ligne. 538—41. — Antonius v. Metz, se M.
- Antwerpen. 483. 540. 543 f. 545. 547. 551. 553—58. 560—64. 566—70. 578 f. 587 f. 595. 629.
- Antvorskov Kloster. 692.
- Anund Aasulfsson, Prest p. Lom. 127 f. — Anderssøn. 99. — Benktssøn, Munk. 181. — i Bjursjø. 60. — (Aanund) i Gerhem. 259. — Nilsson. 117 f. — Østenssøn. 114.
- Apostelkirken i Bergen. 4. 109. 145 f. 165 f.
- Arboga. 226 f. 231. 325. 327. 347. 356—60. 398.
- Ardestad i Flundreherred. 313.
- Arebuvandet i Sandshverv. 31.
- Arendals (Arnedals) Skibrede. 34. 699 f.
- Arent Benktssøn, Hr. 232. — Erkebiskop af Upsala. 103 ff. — Klemetsssøn, Biskop af Bergen. 100. 102.
- Arfrid Aagesdatter (Svarteskaanung). 338. — Hustru, Thorsten Jonssøns Enke. 191 f. 214—17.
- Arnald Jenssen. 594.
- Arnatorp i Upherred Sogn. 313.
- Arnbjørn Arnessøn. 789. — Biskop af Hammer. 75 f. — Bjørnssøn, Sysesmand i Jemteland. 175 f. — Provst 44. 46 f. 49.
- Arne, Biskop af Skaalholt. 75 f. — Eilifsson. 86. — i Fornaby. 59. — Gjedsjø. 594. — i Goksjø. 59. — Hallvardsson. 742. — Haraldsson. 53. — illa. 301. — Karlsson. 254 f. — i Mysen. 8. — Sivertsson. 24 f. — Steinsson. 148. — Thjostolfsson. 239. — Thoressøn. 335 f.

- Arneberg, Gaard. 293. 352.
 Arnemuyden. 587.
 Arnestad i Vestby Sogn. 184.
 Arngerd Kolbjørnsdatter. 22.
 Arne Gaard i Upland. 365.
 Aroa (Åa?). 372.
 Arv Gudthormsson. 618.
 Arvid, Abbed i Varnhem. 228. — Knuts-
 son i Torp, Væbner. 341. 343. —
 Lauritsson. 247. — Sjurdsen i
 Lilleby. 339. — Skrædder. 259. —
 Throndsen af Dodreim. 335 f. —
 Trolle, se T.
 Asaka Sogn i Skanungs Herred. 287.
 Asbjørn Hallvardsson. 37. — Haralds-
 son. 742. — Raudmarsson. 30.
 Asbond (Asbjørn?) Redulfsson. 55.
 Asbotorp. 373.
 Asche v. Schweicheln. 436 f.
 Asger Bjørnsson. 239. — Olsson i
 Mielby. 361.
 Asgrim Jonsson. 22. — Ketilsson. 22.
 Askaherred i Ostergötland. 282 f.
 Aske Thorgilsson. 100.
 Askeby Kloster. 270.
 Askel, se Eskil.
 Askers Herred (Örebro Län). 208 f.
 Askere i Jorlanda Sogn. 97.
 Askesund Sogn. 70.
 Askevig, Gaard (i Land?). 310.
 Askim, Herred og Sogn i Baahus Len.
 314. 330 f. 345. 361. 584 f. —
 Sogn p. Romerike. 185. 827.
 Askø. 371.
 Aslak Alfsson. 278 f. — Aslaksson.
 98 f. — Bolt, se B. — Egede. 174.
 — Engebretsson. 725. — i Løken.
 812. — Olafsson. 194 f. — Peders-
 son, Lagmand i Viken. 251. — Stei-
 narsson. 18.
 Asle Ivarsson. 55. — Thorsteinsson
 Sira p. Heggan. 37.
 Asmund. 6. — Asmundsson, Raadmand
 i Nyvarberg. 236. — Borgarsson i
 Solberg. 97. — Guldsmid. 3. — i
 Lillehoved. 394. — Ormsson. 42. —
 Paalsson. 54. — Velofsson. 819.
 Aspdal, Ødegaard. 831.
 Aspe, Gaard i Bjørnakog Sogn. 70 f. 352.
 Asper, Gaard i Kraakstad Sogn. 788.
 Aspenes. 218. 803.
 Aste Jonsson. 239.
 Astrid Oddsdatter. 91 f.
 Asvid (Aasvid, Ansvid) i Stovne. 59.
 Atberg, Gaard i Jemteland. 59.
 Atle Sigvidsson. 32 f.
 Audun. 5. — Bjørnsson. 594. — Ey-
 vindsson, Biakop af Stavanger. 83.
 85. 136. 140. 143 f. — Joarsson.
 Raadmand i Oslo. 41. — Niklissen.
 827. — Thjodolfsson. 91 f. — Thor-
 geirsson. 52 f. — Throndsen. 335.
 — i Tossaa. 411. 419.
 Augsburg. 560. 653 f. 656 f. 660.
 Augustin, Jakob. 61 f. 68 f. 98. 227.
 240. — Lambrecht. 61 f. — Hustru
 Margrete Jakobsdatter. 227 f. 240.
 Augustinus Frantsson, Hr., Prest i
 Holand. 78. — Olsson, Lagmand. 797.
 Aungulsnes (Ungeranes), Gaard i Igne-
 bakke Sogn. 184 f.
 Austby. 591.
 Austestad, Gaard i Fuse. 790.
 Austraat. 294 f.
 Avsi, se Agdesiden.
 Axel Brade, se B. — Gregersson, Fo-
 ged. 360 f. — Gyldenstjerne. 591.
 — Laurensen Thott. 409. — Monat.
 790. — Nilsson. 803. — Olsson.
 Væbner. 294. — Olsson (Skanke?).
 se S. — Pedersson (Skanke?). 305 f.
 — Posse. 692.
 Axevall (Axvall). 68 f. 220 f. 227 f.
 Azzor Baardason. 93. — Bjørnsson.
 86 f. — Thoressen. 28.
 Baad, Fru Anne Arvidsdatter. 376. —
 Hr. Knud Knudsson. 413. 756 f.
 Baadal, Gaard i Rakkestad. 77.
 Baahus. 251. 301 f. 383. 397. 399 f.
 413. 522. 618 f. 623 f. 710. 712.
 778. 790. — Len. 68. 91. 282. 286.
 313. 316. 331 f. 584 f. 618. 621.
 623. 669 f. 806. 818.

- Baard Anundsson (Amundsson?). 817 f.
 — Baardsson. 93. — Niklossen. 595.
 — Paalsson. 28. — Thoressen. 77.
- Baagaard i Söderköping. 420.
- Baastad, Gaard i Smaalenene. 185. 827.
- Badene. Baden i Vestergötland. 247. 340.
- Badscher, P. 201.
- Bagge, Amund. 59. — Christiern Væbner. 364 f. — Erik, Raadmand i Skara. 227 f. — Hans, Lagmand i Stegen. 675. 678. 725. — Knut. 591. — Peder, Slotsfoged. 745. — Peder, Væbner. 295. — Stig Skafsten. 689 ff. 747 f. 751—54. 761. 763.
- Bagy (Bagge?), Per. 672. — Torlef. 748.
- Bailleul. 538—41.
- Baker, Johan. 481 f. 506.
- Bakka, Gaard i Dalarne. 300.
- Bakke, Gaard i Askims Sogn (Baahusen). 330 f. 584. — Gaard i Jemteland. 59. — Gaard i Kraakstads Sogn. 19 ff. 161. — Gaard i Södermanland. 224 f.
- Bakkebrud, Bokke Bru. 391.
- Ballarum. 293.
- Ballerstad, Gaard i Halla Sogn. 190 f. 196 f.
- Ballingekelle. 373.
- Baltasar, Junker af Esena. 543. 645. 649. — Biskop af Hildesheim, se Waldkirch.
- Bamberg. 102.
- Bandervandet i Sandshverv. 31.
- Bang, Jens Jakobsson, Foged. 307.
- Banner, Erik Eriksson. 696. 698. 711. 713. — Sigrid Eskildsdatter. 369 f. 373. 397 f.
- Bardholt i Smaaland. 293.
- Barfva Sogn i Strengenes Bispedømme. 208. 210. 220. 225 f.
- Barne Herred i Vestergötland. 340.
- (Barsebek), Anne. 158 f. — Frederik. 158 f.
- Bartel, se Bertel.
- Bartholin, Thomas. 316.
- Barton, Robert. 516 f.
- Basel. 100. 102.
- Baseler-Conciliet. 100 f.
- Basnes. 621.
- Basse, Jon, Væbner. 361. — Ramund, Herredshøvding i Flundherred. 314. 317. 360.
- Bastvaal i Vaale Sogn. 826.
- Bayreuth, Hans v. 520 f.
- Beata Iversdatter Thott. 306 f.
- Beck, Joachim. 773.
- Bek i Vestergötland. 247.
- Belitz. 476 f.
- Belterne. 490. 773.
- Bemlum (?) i Odalen. 190.
- Benhammer. 376.
- Benkestok, Thrand. 675. 678. 725. 762 f. 789. 818.
- Benedikt, (Benkt, Bent) v. Ahlefeldt, se A. — Andersson, Herredshøvding i Aaleherred. 314. 360. — Andresson. 222. 233. — Andresson, Væbner. 182. 228. — Bentsson, Lensmand i Tverdalen. 239. — Bilde, se B. — Biskop af Skara. 182. 214. 216 f. — Dum, (Dun), Væbner. 192. 228. — Esbernsen, Abbed i Ebelholt Kloster. 43. — Faderssen Sparre. 344. — Gylta, se G. — Haardt, Lagmand. 815. — Hemmingsson, Lagmand. 753 f. — Jonsen (Oxenstjerna), Hr. 155. 160. — Karsson. 725. — lange. 401. — Olsson, Herredshøvding i Laskeherred. 361. — Rynning, Hr. 367. — i Selso. 93. — Sigurdsson. 54. — Stensson (Natt och Dag), Hr. 104. — Thuresen. 214 f. — v. d. Wisch. 645. 652 f.
- Bendix Olsson. 797.
- Benkta Eskildsdatter. 201. 241. — Jønsdatter (Svarteskaaning), se S.
- Bercksteden. 322.
- Berg i Jemteland. 250 f. 411. 419. — Gaard i Opstad Sogn. 268. — Gaard i Snaasen. 829. — Gaard p. Tjømo. 6.
- Berga, Gaard. 187. 372 f.
- Bergastrøm, Gaard i Elvesyssel. 98.

- Berge, Gaard i Høle Sogn. 795. 830 f. (Jfr. Underberg). — Gaard i Jemteland. 59. 255 f. 414. 743. — Sogn i Solør. 148.
- Bergefarerne. 311. 381. 399 f. 405. 408. 493. 780.
- Bergen. 3 f. 10—15. 34. 54. 119. 121. 123 ff. 128—34. 153. 164—67. 174. 176 f. 211 ff. 223 ff. 273. 275. 280. 285 f. 288. 308 f. 315. 317—22. 334. 348. 354 f. 368 f. 379 f. 383 ff. 387 f. 394. 396. 405. 489 f. 493. 496. 498 ff. 509 f. 675. 681. 683 f. 686. 693 ff. 700. 703—6. 717. 752 f. 760 f. 789. 821. — Almenninger. 789. — Biskopper. 11. 15. 44. 46 f. 49. 75 f. 100. 102. 107. 119—33. 143 f. 153 f. 166 f. 172. 176 f. 234. 280. 304 f. 318. 333 f. 383 f. 675. 681—84. 686 ff. 693 ff. 700. 703—6. 738 f. — Borgermestre. 662. — Brygge. 285. 330. 395. 495. — Byfoged. 168 f. — Gaarde. 54. — Gilder. 34 ff. 388 ff. — Hospital. 81. 83. — Hovedsmænd (Befalingsmænd). 164—73. 317—21. 789. — Kanniker. 10. 153 f. 783 f. — Kirker. 4. 10. 79. 140. 145 f. 165 f. 234. — Klostre. 1 f. 85 f. 79. 81. 83. 119—16. 133 f. 136—40. 176 f. 354 f. 401. 421 f. 661. — Lagmænd. 354 f. 634. 662. 789. — Provster. 44. 46 f. 49. 103 f. 109. 145 f. — Raadmænd. 634. 662. — Skomagere. 295. — Skotter. 489. 492—99. 501. — tyske Kjøbmænd og Oldermænd (Kontoret). 12—15. 34 ff. 140. 164—74. 211 ff. 293 f. 275 f. 280. 284 ff. 311 ff. 318. 320. 322. 348. 351. 367 ff. 379—90. 394 ff. 399 f. 405—8. 489—501. 505 f. 509. 619 f. 628. 638—41. 682. 669 f. 672. 677 f. 694. 721. 724. 822. — Takmark. 12 f. — Torv. 12 f. — Vaag. 502.
- «Bergens Marked.» 563. 570.
- Bergen, Anders van. 323 f. 365 f. —
- Hustru Elsebe. 323 f. 365. — Kristine. 366 f.
- Bergen i Nederlandene. 569. 587.
- Bergenhuis. 168 f. 383. 423 f. 495. 634. 639. 641. 674—77. 679. 681. 685. 687. 689 f. 692—95. 697 f. 700. 703. 705. 714. 739. 744 f. 753 f. 780. 789. 804. 821. 823. — Len. 822 f.
- Berger, Gaard i Jevnaker. 22.
- Bergestrømsed. 756 f.
- Bergkvara. 288. 306.
- Bergljot, Frue. 4.
- Bergmeier, Henrik, Biskop af Ratzeburg. 437. 450.
- Bergsjö eller Kälsjö mellem Jemteland og Aangermannland. 301.
- Bergsvein Audunsson. 63. — i Filinge. 59.
- Bergsvik, Gaard i Jemteland. 59. 419.
- Berhem, Gaard i Breidheim. 1.
- Berkeherred. 314.
- Berkerna Sogn. 371.
- Berkärr i Norbotten. 364.
- Berlin. 458. 463. 469 f. 528. 531. 593. 598.
- Bernhard (Bernt), Hr. 492. — Bonhøwer, Raadmand i Lübeck. 490. — Knuppel, Raadmand i Tunsberg. 816. — Kron, Raadmand i Rostock. 491. — v. Mehlen. 580 f. — Schune. 319.
- Bernhardinerordenen. 281.
- Berse i Forsom. 59.
- Bertel Jensson p. Bur. 288 f. — Lidænder. 777. — Matsson p. Kakuberg. 226. — Pedersson, Herredshøvding i Berkeherred. 314. — Persson, Herredshøvding i Kollandsherred. 345.
- Berthold, Biskop af Grønland. 55 f. 73 f. — Mylden. 368.
- Berulf (?) (Bergulf) Halvordsson. 828.
- Berum. 127. 184.
- Betna Sogn i Strengenes Bispedømme. 157 f. 179. 191. 199. 225 f.
- Beverdalen i Lom. 127.
- Bild, Evert. 819 f.

- Bilde, Anders. 621. — Appolonia. 680. — Bent. 773. 779. 804 f. — Esge. 623. 638—41. 667. 671—98. 700. 703. 705. 714. 732. 734 f. 738 f. 743 ff. 747 f. 751—54. 760 f. 774. 780. 783 f. 790 ff. 797 ff. — Hans. 692. 776. — Hartvig. 667 f. — Henrik. 680. — Jørgen. 667 f. — Klaus. 619. 624. 669. 710 ff. 732—35. 741. 759. 763 f. 784. 790. 797. — Ove, Biskop af Aarhus. 692. 695 f. 701. 703—6. 722 f. 727 f. — Thorben. 774. — Thorbern, Electus til Lund. 692. 715.
- Biltjern, et Grænsepunkt i Jemteland. 301.
- Bing, Hr. Jon, i Smedsthorp. 106 f.
- Bingeengen under Kopseng i Hoflands Sogn. 111.
- Bingstadaaen i Hundalen i Vardal. 54.
- Binklinge, Gaard. 187.
- Bircherod, Mag. Thomas. 38. 41.
- Birger (Berge) Bjørnsson. 247. — Jenson (Ulfstand). 797. — (Berge) Jenson i Udderyd. 361. — Mo. 78. — en Munk. 134. — Nilsson Grip, Hr. 752. — Pedersson i Brattestad. 742. — Skrædder, Foged p. Øland. 404. — Trolle. 155. 797. — Tvetter. 766. — Ulfsson, Hr. 160.
- Birgitte Haakonsdatter. 289 ff. — den hellige. 282 f. 302. 330. 377 f. 401. 413. (Jfr. Helgener p. Sagregistret). — Husfru. 229. — Jønsdatter (Svarte-Skaanung). 198. — Jønsdatter, Hr. Ulf Pedersson Ros's Hustru. 256 f. — Knutsdatter, Frue. 12. 69 f. — Michelsdatter. 340. — Mogensdatter (Natt och Dag). 355—60. — Olsdatter. 22. — (Brette) Olufsdatter. 755. — Ottersdatter i Aalestad. 742 f. — Pedersdatter i Vesterhus, Hustru. 288 f. 295 f. 337. — — Ulfsdatter (Ros). 70. 134. 152 f. 161 f.
- St. Birgitte (Altar?) i Lødose. 98. — Kirke i Vadstena, se St. Marie. — Kloster i Vadstena, se Vadstena Kloster.
- Birgittinerordenen. 79 ff. 330. 378. 401.
- Biri. 53.
- Birkebak i Digernes Sogn i Rakkestad. 57.
- Birkeland, Gaard i Søndfjord. 1.
- Birkelsberg, et Grænsepunkt ved Jemteland. 300.
- Birke i Alsne Sogn. 363.
- Biu (Byulf) Anundsson. 824.
- Bjarastødl, Gaard. 1.
- Bjarne. 7. — Audunsson, Hr. 2. 7. 816. — Thoressen. 91.
- Bjelke, Erik Thuressen, Hr. 376 f. — Jens. 269. — Nils Persson. 802 ff. — Peder Thuressen, Hr. 404. — Sten Benktassen, Hr. 46 f. 49. — Sten Thuressen, Hr. 363. 367. — Thure Benktassen, Hr. 46 f. 49. — Thure Persson. 802 ff.
- Bjerke i Grue. 308. — i Hof Sogn. 403.
- Bjermo, Gaard i Jemteland. 574 f.
- Bjermod i Trappanes. 59.
- Bjorsko Sogn. 372.
- Bjugnen. 294 f.
- Bjugneholmen. 294 f.
- Bjursjø, Gaard i Jemteland. 60.
- Bjørnbækken i Digernes Sogn. 27. 32.
- Bjerkvik. 256 f. — Kirke. 802.
- Bjørn p. Aas. 59. — Andersson. 247. — Aslaksen. 22. — i Berga. 187. — Bjørnsson. 794. — Eyvindsson. 194 f. 238. — Goss. 3. 5 ff. — i Hamarsgaard. 255. — Niklissen (Vinge), Lagmand i Vermeland. 115. 128. — Nilsson. 208. — Prest. 130 f. — i Rynkeby. 224 f. — Sigurdsson. 310. — Thorljotsson. 93.
- Bjørnakarl (Olaf Bolt). 59.
- Bjørndalen, Gaard i Sande Sogn. 15 f.
- Bjørnebek. 373.
- Bjørneklev. 391.
- Bjørnskog Sogn. 70 f.
- Bjørnsthorp i Hösne Sogn (Vestergötland). 178.
- Bjerskov i Grue Sogn. 308.

- Bjørvik, Gaard i Dalsfjord i Søndfjord. 1.
- Blaafinnestjern mellem Jemteland og Aangermannland. 301.
- Blanche af Namur, Dronning. 17. 99.
- Blasy Kotzelitze. 519.
- Blaw, Henrik. 619 f.
- Blekinge. 711. 782.
- Blik, Michel. 522 f. 679 f.
- Blindevandet mellem Sande og Strøms Sogne. 16. 21.
- Blixer, Magnus. 61.
- Blixrud i Aasbrekke Sogn. 314. 316 f.
- Bo Bosson, Hr. 160. — Flemming, Hr. 301 f. — Nilsson Grip, Hr. 186. 225. — Sommer. 110. — Stensson, Hr. 270. — Stensson Natt och Dag, Hr. 159. 189.
- Bockholte, Hinrik. 368.
- Bod i Romsdalen. 693. 701 f. 726—31.
- Boda. 373.
- Boda Torp i Bettna Sogn. 157 f.
- Bodal, Gaard i Rakkestad. 58.
- Boddeker, Mester Erasmus. 489. 493. 496. 503. 505 f.
- Boddild Knutsdatter Tre Roser. 397 f.
- Boeringholm, Peder Hanssen. Prest i Sigdal. 239.
- Bogen. 373.
- Bogense i Fyn. 158 f.
- Boglösa Sogn. 371.
- Bokenes Sogn. 344.
- Boknes i Lane Skibrede. 50.
- Bola Torp. 370.
- Bolen Torp. 362.
- Bollerup i Skaane. 332.
- Bolstad, Gaard p. Vaage. 63 f. 108.
- Bolt, Amund. 151. 153. 189. 195 f. 208 f. 219 f. 226 f. 245 f. 325 ff. — Amund Berdorsson, Hr. 40. 51. — Amund Sigurdsson. 177 f. — Aslak, Erkebiskop. 75 f. 120 f. 132 f. 143 f. 164. 166 f. — Gudrun Haakonsdatter. 270. 282 ff. — Haakon. 99 f. 270. 282 f. — Olaf Bjørnakarl. 59.
- Bonde, Karl. 105. — Karl Knutsson, Konge. 182. 189. 191. 370 — Fru Kristina Karlsdatter. 399 f. — Fru Magdalena Karlsdatter. 369 f. 397 f. — Magnus Philippsson. 195. — Magnus Væbner. 288. — Mereta Thordsdatter. 162. — Thord. 624. 757 f. 801. — Thord Philipsson, Hr. 211. 214 f. 220 f. 246. 276 f. 289.
- Bonhof, Gert. 348. 350.
- Bonhouwer, Bernt. Raadmand i Lübeck. 490.
- Bonrum Bonderum i Fulstofte Sogn Skaane. 105 f. 394.
- Boo, Gaard. 372.
- Booskulla. 372.
- Borchart v. Salder. 612.
- Borcken, Greger, Skipper. 502.
- Borderød. 375.
- Borestom, Gaard i Lerby Sogn. 245 f.
- Borg, Tomt i Olafs Kirke Sogn i Sarpeborg. 248. 269.
- Borgar Simonsson. 99.
- Borgarthing. 269. 334.
- Borge, Gaard i Vaale Sogn. 37. — Sogn i Aamord Skibrede. 339 f.
- Borgesysse. 16 f. 99. 254. 741 f.
- Borgholm. 235. 237 f. 261 f. 257. 404 f.
- Borgilsten, Gaard i Jemteland. 419.
- Borgunda Sogn. 277.
- Borkvard Hanssen. Herredshøvding. 339.
- Bornholm. 781.
- Borre, Johan, Borgermester i Deventer. 284.
- Borre Sogn p. Vestfold. 6.
- Boston. 349.
- Botheim i Lesje Prestegjeld. 328.
- Botil, se Botolf.
- Botneruds Myr i Holmeus Sogn. 239.
- Botnestenen, Grænsesten mellem Sande og Strøms Sogn. 16. 21. 24.
- Botolf Gudmundsson. 592. 758. 787. 794. — Korings. 3. — Ranum. 78. — i Tand. 59.
- Botolfsbod i Dalarne. 300.
- Brabant. 451. 457. 462. 478. 481. 501. 506. 609. 633.

- Bragde (Brade), Axel. 297. 664 f. 692.
 — Hr. Nils. 374. — Nils Perssøn
 i Vitskøl. 297 f. — Otte. 806.
 Bramstede, Jakob. 165.
 Brand Endridsson. 52 f. — Hogenelt. 284.
 Brand, Laurentius, Kantsler. 113.
 Brandenburg. 477.
 Brandsarf i Skiaaker. 26 f.
 Brandsrød, Gaard. 4.
 Brat, Laurits. 591 f.
 Brattathorp p. Orlost. 141 f.
 Brattestad. 742.
 Bratvold, Gaard i Jevnaker. 25.
 Braunschweig. 576.
 Breda. 539.
 Bredaby, Gaard i Jemteland. 59.
 Bredavang, Gaard i Jemteland. 59.
 Brede Almønning i Bergen. 789.
 Bredehult. 372.
 Bredsten. 623.
 Breen, Gaard i Grue Prestegjeld. 142 f.
 824.
 Brekke, Sogn i Jemteland. 61.
 Bremen. 284. 286. 319. 382. 384 ff.
 396. 405 f. 517 f. 527. 533. 549.
 553. — Erkebiskoppen af, se Chris-
 topher.
 Bremerholm. 774. 776.
 Bremsz (Brunsz?), Marcus. 407.
 Brene (Bränna i Baahuslen?). 757.
 Brenebol. 372.
 Bringbær (o: Dringberg, Dringelberg),
 Hans. 787.
 Bro, Gaard i Kinn Sogn i Søndfjord.
 334. — Sogn i Vesteraas Bispe-
 domme. 227. 270. 289 ff.
 Broby. 158 f. 287. 370.
 Brochmann, Mester Jesper. 666.
 Brockenhus, Eiler, til Varne. 764. —
 Henrik til Eline. 830. — Otte. 801.
 806. 808 ff. 815. 819 f.
 Brolanda Kirke p. Dal. 38 f.
 Broka, Nils. 182 f.
 Bru Kirke. 91.
 Bruaraas, Gaard. 1.
 Brufjeldaasen mellem Sande og Strøms
 Sogne. 16.
 Brunflo i Jemteland. 87. 90. 345.
 348. 574 f. 788.
 Brunkeberg i Thelemarken. 828.
 Brunkeberg. Slaget paa. 323 f. 365.
 Brunlag. 671 f. 699.
 Brunnathorp. 373.
 Brunsberg, Michel v. 690.
 Brunggaard i Lesje Prestegjeld. 328.
 Brunslund, Gaard. 2.
 Brüssel. 434. 485. 511. 536 f. 587.
 Brusella, Jodocus Albrant de. 101 f.
 Brynd i Grue. 148. 308.
 Bryni Olsson. 10.
 Brynje, Gaard i Jemteland. 59.
 Brynjulf, Biskop af Skara. 68 f. 370.
 374. 377 f. — i Vaglem. 59.
 Brynte Bertelssøn, Herredshøvding i
 Kollandsherred. 360.
 Bryske, Antonius, Secretair. 746 f.
 Brøbyhamber. 306.
 Brønstad, Gaard i Snaasen. 829.
 Brøten i Vika Sogn. 300.
 Bucha Peter. 260.
 Buche-Rider, Bomme Rider (?). 260 ff.
 Buck, Herman. 351.
 Bucklef, Dirik, Foged. 818.
 Budenes i Hefnes Sogn p. Romerike.
 254.
 Budnog (?), Gaard i Ullensaker. 766.
 Buer, Gaard i Enebak. 78.
 Bugislav, Hertug af Pommern. 112.
 Buk, Henrik. 100.
 Bülow, Ermegard. 356 f. — Fikke.
 181 f. 189. 356.
 Bunes, Gaard i Høland Sogn. 77 f.
 Bur (i Jemtland?). 288 f.
 Buretjern i Odalen. 190.
 Burger, Greger. 440 f.
 Burgund. 521.
 Burgundiske Hof. 456. 525. 530. 534.
 609.
 Burn (Bueren), Herren af. 609. Se
 Egmont.
 Burum, Gaard i Aas Sogn. 203.
 Busch, se Herzogenbusch.
 Busch, Hans. 407.
 Busk, Henrik v. d. 353.

- Buesthorp i Vester-götland. 182.
 Buttentjern. 22.
 By Sogn i Vestmanland. 180. 213 f.
 Bya i Skarstads Sogn. 340.
 Byrim. 369 f.
 Byrnathorp. 372.
 Byrstad Kirke p. Dal. 38 f.
 Byrstad. Gaard. 306.
 Bælings Herred. 371.
 Bælistad, (Bærstad i Værmeland). 293.
 Bø, Gaard i Løseje. 328. — Gaard i Sandshverv. 18. 30 f.
 Bøcken, Gaard. 375.
 Bøie i Lom Sogn. 328.
 Bøklinge. 371.
 Bøler, Gaard i Enebak. 78.
 Bølja, Haakon Svensson. 270—73. 289 f.
 Bølle. 692. — Fru Dorethe. 667 f.
 Bönaröd i Lännes Sogn. 208 f.
 Bönarid (Bönared i Skaraborgs Len?). 293.
 Børglum Bispedømme. 107. 110. 333.
 Børklinge Sogn. 372.
 Børsum, Gaard i Aas Sogn. 203.
 Bøvegaarden i Nordhered i Lom. 571 f.
- Cales, Eggert. 62.
 Caluen, Willem van. 165.
 Carlsen, Carl. Monsr. 43.
 Caspar v. Schoneich. 603 f.
 Catharina, se Katharina.
 Cecilia Amundsdatte. 141 f. — Haakonsdatte (Smør). 54. — (Secil) i Hölan. 418. — Jonsdatte. Frue. 152. — Kolbjørnsdatte. 9. — Magnusdatte (Mogensdattter Natt och Dag, Amund Bolts Hustru. 246. 356.
 Celsius, Olaus. 425.
 Christian (Christiern, Christen) Andersson, Thingskriver. 269. — Bagge. Væbner. 364 f. — Bertelsson Haue, Sorenskriver. 790. — Biskop af Ribe. 94 f. — Biskop af Øsel. 94 f. — Eskilsson. 490. — v. d. Ghere. 317. — Huede, Bøsseskytte. 777.
- I. Konge. 212. 214—18. 229 f. 232. 235. 271. 276. 280. 295. 315. 318 f. 323 f. 365. 509 f. — II, Konge. 394 f. 397. 399 f. 402. 413. 420. 423. 425—77. 480. 483—89. 492. 495. 499 ff. 506 f. 511 f. 516—21. 521—41. 543 f. 546 f. 554 f. 557. 561. 563 f. 567 f. 573. 575. 578—90. 593. 596—606. 609—17. 621 f. 625 ff. 629—34. 638—53. 655 ff. 661—84. 687. 706 ff. 720. 796. — III, Konge. 640. 697. 707 f. 710—19. 721. 723. 726—32. 734—38. 740 f. 745—50. 753 f. 758. 761. 767. 773. 780—83. 785. 790—94. 796—800. 804 f. 821. 823. 825. — Lambert Anderssens Morbroder. 465. — Munck. 815. — Persson. 523. — Rasmusson, Foged. 423. — Skram. 533. — Søfrensson. 773. — Thomesson. 566. 595 ff. — Thorbjørnsson, Raadmand i Bergen. 634. — Vinter. se V.
- Christina (Kristine, Kirsten), Abbedisse i Risakloster. 291 f. 326. — Benktsdatter, Abbedisse i Gudhems Kloster. 193. — v. Bergen. 366 f. — Eriksdatter. 305 f. — Gunnhildsdatter. 827. — Gyldenstjerne, se G. — Karlsdatter Bonde. 369 f. — Lauritsdatter. 415. — Lavesdatter Urne. 61 f. — Mogensdatter (Natt och Dag. 356 ff. — en Nonne. 3. — Olsdatter. 828 f. — Thorsteinsdatter. 184.
- Christkirken i Bergen. 10.
 Christopher Andersson (Ekelöf). 710. 751. — Asbjørnsson p. Melby. 161. — af Baiern, Konge. 140. 145 f. 150 f. 155 f. 159. 185. — Erkebiskop af Bremen. 518. 549. 553. — Galde, se G. — Greve af Oldenburg. 706 ff. 711. 714 f. 719 f. 724. — Nilsson, Lagmand i Stavanger. 830. — Ottesson Huitfeldt, se H. — v. Taubenheim, se T. — Thronsdson. 774. — Thronsdson Rustung. se R. — Walkendorff. 821. 823.

- Cimpler, Hans. 746 f.
 Clemens VII, Pave. 487. 525. 660.
 (Jfr. Klemet).
 Cleve, Hertugen af, se Johan.
 Cleys Dommuch. 384.
 Coëgius, I. Th. 750.
 Compostella. 130.
 Cordinck, Hans. 407.
 Cornelius. 756. — Scepper, se S.
 Cranach, Lucas. 512 f.
 Czerer, Joachim. 469 f.

 Dag Arnessøn. 108.
 Dagaherred i Strengenes Bispedømme.
 202. 223. 372.
 Dageliden i Opdal. 794.
 Dahl, Jon Gautessen. 830.
 Dal (Dalsland). 38 f. 290 f. 692. —
 (Dall). 372. — i Fingelanda Sogn.
 240 f. — i Molands Sogn. 623. —
 p. Thjern. 52 f.
 Dalarne. 299. 328. 638. 640.
 Dalby Sogn. 371.
 Dale (Dalen, Gaard i Brunkeberg?).
 828. — Gaard (?) i Jemteland. 59.
 — ved Vesteraas. 251 f.
 Daleheda, Gaard i Upherred Sogn. 313.
 Dalen i Skjeberg Sogn. 58.
 Dalerne. 830.
 Daniel i Heglid. 418. — Marqua. 587.
 Danmark, Danske. 94 f. 103. 129.
 181. 302 f. 355. 374. 376. 378.
 392. 415. 417. 427. 461. 495. 524.
 527. 550. 580 f. 585 f. 593. 637.
 639 f. 659. 666. 669 f. 680. 690 f.
 695 f. 698. 708. 710. 712. 715.
 717. 724. 727. 738 f. 753. 777.
 816. 819. 821.
 Danmark Kirkeby i Vaxalla Herred.
 323 f. 365 ff.
 Dannenberg, Jørgen. 460. 462 ff.
 Danzig. 557. 561.
 Darre, Jon. 51.
 David Benktssön (Oxenstjerna), Hr.
 232. — Falkoner. 516 f. — Herold.
 483 f.
 David, Skib. 799.

 Deensaas. 255.
 Degvold, Gaard i Dyste Sogn. 310.
 Delewatere, Merten. 351.
 Demstrup. 369 f.
 Den lange Grib, Skib. 799.
 Deventer. 284. 286. 311. 379 ff. 384 f.
 520 f.
 Dickermail. 478.
 Diderik (Dirick) Bucklef, Foged. 818.
 — Greve af Manderscheit. 478. —
 Hanoult. 483. — Melxstere. 349.
 — v. Schönberg. 428 f. 432 f. 600.
 Digernes Sogn i Rakkestad. 27. 32.
 56. 223.
 Digranes, Degernes, Gaard i Jemte-
 land. 59. 289. 296. 301.
 Diest. 556 f. 561.
 Dilby. 372.
 Dimparyd, Ødegaard. 373.
 Dingetuna Sogn i Vesteraas Bisp-
 dømme. 246.
 Dirdal, Gaard i Ryfylke. 795.
 Ditlef Reventlov. 493. 497.
 Djelp i Jönsakers Herred. 224 f.
 Djupavik, Gaard i Jemteland. 256.
 Djupvik, Gaard. 1.
 Dobberan. 613.
 Dordreim (Dørum i Vangs Sogn). 335 f.
 Dommuch, Cleys. 384.
 Dorothea Belle, Frue. 667 ff. — Chri-
 stiern I.s Dronning. 230. 232. —
 Christian III.s Dronning. 797.
 St. Dorothea Gilde i Bergen. 34 ff.
 388 ff.
 St. Dorothea, se Helgener paa Sag-
 registret. — Billede, se Helgenbil-
 leder.
 Dovre. 391.
 Dragsmark Kloster. 91. 98. 344.
 Drake, Jeppe. 155 f. — Olaf. 156.
 Draschwitz, Sebastian v. 464 f.
 Drengsarvet i Dalarne. 300.
 Dresden. 450 f.
 Drewesz, Ladewich. 174.
 Dringelberg, Hans. 787.
 Dringenberg, Peder. 780.
 Drivstuen. 391.

- Dronningborg. 805.
 Drøgestad, Gaard. 224 f.
 Düben i Sachsen. 475.
 Dufva, Jös. 233.
 Dugfaand (Drigf.?). 390.
 Dum (Dun), Benkt, Væbner. 192. 228.
 Dumbastein, Gaard i Daviks Sogn. 1.
 Durekop, Henrik. 500.
 Dus, Hr. Jens. 46 f. 49. — Lage, Væbner. 134.
 Duvavik, Gaard i Jemteland. 59.
 Dyngje i Baahuslen. 286 f. 291.
 Dyre p. Klop. 18. — Olafsson. 238. — Sevaldsson. 764.
 (Dyre), Jens Jensson. 355—60. — Jøns Ivarsson. 292 ff. 356. — Fru Mette Iversdatter. 366. 404 f. 409.
 Dyrebol. 372.
 Dyringe, Gaard i Mosjø Sogn. 114 f.
 Dyrsjø, et Grænsepunkt ved Jemteland. 300.
 Dymmelsta, Gaard i Oppunda Herred. 187.
 Dyry (Thurid) Haakonsdatter. 22.
 Dyssen, Ludvig v. 462.
 Dyste Sogn p. Thoten. 310.
 Dælin, Gaard i Enebak. 78.

 Ebbe Benktsson. 191. 197. — Munck. 692.
 Ebbrecht, Hans. 489. 493. 500. 502.
 Ebelholt Kloster i Roskilde Bispedømme. 43 f.
 Edinburg. 483 f. 590.
 Edsberg (Esberg) Sogn i Sverige. 276 f. 325. 327.
 Eg, Gaard. 224.
 Egbrechte, Herman. 368.
 Egeberg, Gaard i Sande Sogn. 21. 23 f.
 Egede, Aslak. 174.
 Egge, Gaard i Ulleraal i Norderhovs Sogn. 22 f.
 Eggedal. 110 f.
 Eggemanne, Henrik. 368.
 Eggen. 391.
 Eggert Cales. 62. — Frille, Hr. 318. — Grupendal, se G.

 Eggestenen. 22.
 Egholm (Edsholm). 50 f.
 Egmont, Floris, v., Herre af Ysselstein. 521. 609. (Se Buren).
 Egnholmen (Ängholmen) i Tegneby Sogn. 302.
 Eide, Gaard i Alda Skibrede i Nordfjord. 1.
 Eidene i Fossan Sogn, Høle Thinglag. 331.
 Eidsberg Kirke og Sogn. 8. 248. 254.
 Eidskogen i Solør. 28 f.
 Eidsvold. 117 f. 260 ff. 278 ff.
 Eiler, Biskop af Aarhus. 333. — Brockenhus til Varne. 764.
 Eilif Amundsson. 99. — Arnesson. Erkebiskop af Nidaros. 3. — Ertingsøn. 252. — Gunnrødsson. 58. — Jonsson, Biskop af Stavanger. 779 f. — Olafsson. 806. — Provst i Oppunda. 158. 179. 191. — Skomager. 288. — Slape. 5. — Svensson. 828. — Thorsteinsøn. 37.
 Einar (Ener) ved Aa. 60. — Baugesøn p. Brandsarf. 26. — Fluga. Hr. 218. — Gudbrandsson. 147 f. — Hallvardsson. 764 f. — Jonsson. 346. — Olsson. 828 f. — i Øne Aun?. 829.
 Eindride (Endre) Bjørnsson. 787. 794. — Erlendsson, Hr. 51. — Eysteinsøn. 826. — Gunnarsson. 742. — Holt. 766. — p. Loset. 147. — Sivordsson. 100.
 Eirik, Hr. 732. — Abrahamsson Lejonhufvud, Hr., se L. — Alfsson. 108. — Amundsson, Lagmand i Throndhem. 294. 337. — Anbjørnsson. 223. — Andersson. 815. — Andersson, Provst i Jemteland. 574 f. 787 f. 799 f. — Axelsson Thott. se T. — Bagge, Raadmand i Skara. 227 f. — Benktsson i Girisaas. 360. — Benktsson i Remo. 743. — p. Berg. 829. — i Bergsvik. 419. — i Binklinge. 187. — Biskop af Stengen. 155. 159. — Bjørnsson, Hr

- 330 f. — Brodssøn, Munk. 412 f. —
 Brudssøn. 401. — Christenssøn, Foged
 i Jemteland. 414. — Erikssøn (Ban-
 ner), Hr., se B. — Erikssøn, Foged
 i Dalarne. 299. — Erikssøn Gyl-
 denstjerne, se G. — p. Fagernes.
 148. — Flemming, Hr. 624 f. —
 Generalkonfessor i Vadstena. 49. —
 Haraldsson. 29. — Hermanssøn.
 184 f. — Hertug af Braunschweig.
 528. 531. 631. — v. Hoya. 496. —
 Jenssøn af tre Roser, se R. — Jons-
 søn i Øndsgaard. 300. — Kiil til
 Elin. 814. — Knutssøn tre Roser,
 se R. — Kok. 804. — XIV, Konge.
 782. — Laurensøn, Hr. 218. —
 Lauten. 766. — Lipen, Hr. 203. —
 Magnussøn, Hertug. 3. — Magnus-
 søn, Konge. 3. — p. Medim. 808 f.
 — Mester. 233. 287. 292. — i Nes.
 59. — Nilssøn. 117 f. — Nilssøn p.
 Strøm. 756 f. — Nipertz, Hr., se
 N. — Ogmundssøn. 28. — Olafs-
 søn. 99. 414. — Olssøn i Lungaa.
 300. — Olssøn i Skor. 361. — Pe-
 derssøn. 55. — Pederssøn, Kannik
 i Thronhjelm. 243 f. 259. — af
 Pommern, Konge. 34. 37. 41 f. 44
 —51. 53. 56 f. 61 ff. 67. 77. 79
 —83. 85 f. 91. 93. 97. 99. 103 ff.
 111. 127. 204. 230 f. 537. — Prest
 i Bogense. 159. — Prest i Sunde.
 414. — Rave. 175 f. — i Sande.
 288 f. 337. — Sigurdssøn, Prest p.
 Fron. 28. — Simonssøn. 165 f. 173 f.
 — Stake. 757 f. — Stenssøn. 282 f.
 — Stöök. 226. — Sæmundssøn, Hr.
 291 f. — Sæmundssøn, Væbner. 113.
 — i Thjodestad. 59. — Thordssøn,
 Prior i Kastele Kloster. 43. — Tho-
 ressøn. 91. — Thorgilssøn. 252. —
 Thorleffsøn i Högen. 141 f. — Thu-
 ressøn Bjelke, Hr. 376 f. — Trolle,
 Hr. 377. 421. — Tyrgelssøn. 208.
 — v. Tzeuen, Borgermester i Ham-
 burg. 284. — Ugerup, se U. —
 Walkendorff, se W.
- Ekaberg, Gaard i Borgesyssel. 17.
 Ekbyrinda. 401.
 Ekeberg i Glantshammer Sogn i Stren-
 genes Bispedømme. 359 f. — Gaard
 i Hvembo Sogn. 256.
 Ekeboda. 373.
 Ekeby, Gaard. 187. 197. 224 f. 271 ff.
 370. — Sogn. 372.
 Ekeland, Gaard i Kvinesdal. 761.
 763.
 Ekelöf, Christopher Anderssøn. 718.
 751.
 Eker. 30.
 Ekesjø. 292 f. 361 f.
 Eklands Sogn. 624.
 Elben. 518.
 Elburg. 627.
 Eldaahangen. 390.
 Eldfallom, Gaard. 226.
 Eldor, Gaard i Aas Sogn. 203 f.
 Elers, Simon. 368.
 Elfros i Sveg. 311.
 Elfsborg. 177 f. 288. 298 f. 313. 319 f.
 341. 360 f. 584. 692 f. 732. 734.
 750 f. 756 f. — Len. 193. 584. 733.
 Elfteloite Sogn i Sandshverv. 18. 403.
 Elftjern, et Grænsepunkt ved Jemte-
 land. 300.
 Elgsdal ved Jemtlands Grænse. 300.
 Eline (Elin) Jönsdatter. 201. — Lau-
 resdatter, Fru. 218 f. 282 f. — Nik-
 lisdatter. 160. — Nilsdatter Grip.
 221. 232 f. — Nilsdatter Kane. 294 f.
 — Nilsdatter Natt och Dag. 198.
 — Nonne. 3.
 Eline, Gaard i Onse. 814. 830.
 Elisabeth, Christiern II.s Dronning.
 434. 445. 472. 474—81. 511. 526 f.
 540—43. 546—49. 551 f. 563. —
 Markgrevinde af Brandenburg. 425 f.
 474. 476 f. 531. 535 f. 582. 585 f.
 588 f. 601. 610 f. 621 f. 625 f.
 630 f. 637.
 Elistuft i Hjertum Sogn. 251.
 Elitse Eskildsdatter, Fru. 297 f. 306.
 Ellwangen. 596—601.
 Ella i Dagaherred. 224.

- Elmebo Sogn. 375.
 Elmholt. 375.
 Elsebe v. Bergen i Lavnsberg, Hustru. 323 f. 365.
 Elv, i, Gaard i Jemteland. 59.
 Elvestad, Gaard i Raade Sogn. 812.
 Elvesyssel. 52. 98. 281 f.
 Emden. 566.
 Emendorp, Gerike. 100.
 Endesletten i Odalen. 190.
 Enebak. 77 ff. 594 f.
 Enes i Kvindherred. 790.
 Engar Hallvardsson. 18.
 Enge, Gaard i Jemteland. 59. -- Gaard i Snaasen. 829.
 Engel (Ingulf) Alfsson. 117 f. -- Gertsøen. 190.
 Engelbrekt (Ingebrekt). 502. -- Bjørnsøen. 764 f. -- Onsog. 766. -- Stafanssøn, Væbner. 115.
 Engelen, Skib. 799.
 Engelholm. 640.
 Engelke, Henrik. 350.
 England, Englændere. 80. 131 f. 318. 349. 457. 506. 521. 545. 805. 821 f.
 Englike v. d. Horst. 44 f. 48.
 Enno, Greve af Ostfrisland. 644 f.
 Engsjø. 292 f.
 Erasmus Bodeker, Mester. 489. 493. 496. 503. 505 f.
 Erengisle Nilsson, Hr. 46 f. 49. 134. 155. 159. 163. 181. 189. 203. 232. 274.
 Erlend Andersson, Lagmand i Bergen. 354 f. -- Eindridesson, Rigsraad. 112. 149. 165. -- i Øi. 27.
 Erling Eriksson, Kannik i Hammer. 117 f. -- Hallvardsson. 328. -- Kolbenssøn. 571 f. -- Matthiassen. 825 f. -- Nikolassøn. 37. -- Thormodsson. 22.
 Ermegard Bülow. 356 f.
 Ermund i Ormsta. 187.
 Ernst, Hertug af Braunschweig. 601. 603. 645. 648.
 Erstavik i Södermanland. 363.
 Ervalla. 70 f. 134 f. 256 f. 355. 357. 363.
- Esbjørn (Eabern) Andersson, Væbner. 316 f. -- Christiærnsøn. 224. -- Knutsson i Fjæle. 574 f. -- Lagmand i Jemteland. 288 f. 300 f. -- Pederssøn. 100 ff. -- i Tælle. 66.
 Esens, Junker Baltasar af. 543. 645. 649.
 Esge Bilde, se B.
 Eskil (Askel) Aakesson, Væbner. 201 f. 241. 247. -- Ellingsøen. 310. -- Erkebiskop af Nidaros. 55 f. 64. -- 73 ff. -- Isaksson, sv. Rigsraad. 271. 289. -- Lund. 766. -- i Sanberg. 59. -- Thorsteinsøn. 254 f.
 Eskilsthorp i Vitskøl Sogn. 297. 375.
 Eskilstuna Kloster. 44--49. 67. 257. 607.
 Eszlingen. 566. 596 f.
 Essen, Jakob v. 528 f.
 Eugenius IV, Pave. 101 f. 104. 109. 130.
 Evanger i Voss. 11.
 Evert Bild. 819 f.
 Eygard Hallvardsson. 238.
 Eystein. 6. -- Amundsson. 22. -- Biskop i Oslo. 39 ff. -- i Flatnør. 60. -- Gudthormsson. 265 f. -- i Hogramo. 59. -- Klerk. 40. -- p. Marigaard. 22. -- i Tangaraas. 59. -- Ulfsson. 824.
 Eytel Senft, Dr., se S.
 Eyvind p. Brønstad. 829. -- i Eng. 829. -- Eysteinsson. 26. -- Niklissøn. 827. -- Olafsson. 163. 175. 194. -- Pederssøn. 252 f. -- Stanger. 766. -- Svenssøn. 594.
 Ezard, Greve af Ostfrisland. 543.
- Faabro (Faderbro) i Berum. 127. 184.
 Fader Jenssøn. 106. -- Ulfsson Sparre, se S.
 Fagerflo mellem Hodal og Medelpad. 310 f.
 Fagernes, Gaard i Vinger. 148.
 Fagerholt, Gaard. 207. 375.
 Fagilsthorp. 293.
 Falang, østre, Gaard i Grans Sogn. 252 f.

- Falem i Vestergötland. 339. 359 f.
 Falen i Vestergötland. 340.
 Falle, Ødegaard. 373.
 Fallers, Gaard i Fit Sogn. 827.
 Fallothorp, Gaard i Vrena Sogn (Södermanland). 178 f. 224.
 Falster. 94 f. 523.
 Fano, Gaard i Lota Sogn. 70 f. 135.
 Farfjeldet (Torfjeldet?). 391.
 Farmann Sørby. 766.
 Farnham i England. 506 f.
 Fastaberg, Gaard i Skerike Sogn. 64 f.
 Faste i Angilstad. 346. — i Mordvik. 60.
 Faxnegeld, Gaard i Jemteland. 59.
 Fegerne ved Vesteraas. 251 f.
 Felberg (?). 669 f.
 Ferdinand, Erkehertug af Østerrige. 427 f. 442 ff. 451—59. 485. 616. 658.
 Fernabo Sogn i Norbo Herred. 213 f.
 Fickendorp, Jørgen. 536.
 Fiftaryd, Gaard i Hösne Sogn (Vestergötland). 178.
 Figlarid Sogn. 276 f.
 Fikke Bülow, se B. — Grupendal, se G. — Zysendorf. 68 f.
 Filinge, Gaard i Jemteland. 59.
 Finbøge, Biskop af Bergen. 234.
 Findshø. 392.
 Finkenow, Karl. 202 f. — Laurits, Væbner. 236. — Nils, Væbner. 202 f. 223 f.
 Finmarken (Lapmarken). 300.
 Finn Hanssøn Rostvig. 725. — Sigmundssøn, Kannik i Bergen. 153 f.
 Finnbo Haakenssøn. 126.
 Finnboge Daugtssøn (Dagssøn?). 24.
 Finstad, Gaard i Raade Sogn. 810 f. 813 f.
 Fingelanda Sogn i Skara Bispedømme. 240.
 Fiskerud ved Sidhö i Vettern. 152.
 Fit Sogn p. Romerike. 827.
 Fitje i Stokke Sogn. 34.
 Fjelensbro (nu Fellingsbro) Sogn i Vestmanland. 242 f.
 Fjæle, Gaard i Jemteland. 574 f.
 Fjærsing Degn. 106.
 Fjøs Viken, Gaard i Aadalen p. Ringesø. 55.
 Flandern. 554 f. 559. 579.
 Flatehval. 200.
 Flater, Thore. 59.
 Flatnor, Gaard i Jemteland. 60.
 Flekkere. 666. 774—77.
 Flekey i Nordhered p. Lom. 571 f.
 Flemming, Hr. Bo. 301 f. — Hr. Erik. 624 f.
 Flen, Gaard i Oppunda Herred. 187.
 Fleninge i Skaane. 670 f.
 Fleth, Hertich. 407.
 Fliholm i Södermanland. 46.
 Flikkefjorden. 747 f.
 Flindrum, Gaard i Ullensaker. 766.
 Florentius Guillelmus, Prædikebrødre-nes Orator. 517.
 Floris v. Egmont. 521. 609.
 Florkulla. 373.
 Flug, Hr. Einar. 218.
 Flundreherred i Vestergötland. 313—17. 360.
 Flætiabo, (Flettabo) Sogn i Vestmanland. 157. 207.
 Foester (Gaard?). 8.
 Fogelvik. 369 f.
 Folkaby, Folkarby i Dalarne. 299. 328 f.
 Follebo (Gausdal Herred). 10.
 Follestad, Gaard i Ørsten. 818.
 Follinge, Gaard. 207.
 Follo. 19 f. 39. 184. 205. 594 f. 759 f. 788 f.
 Fons Sogn, Ramnes. 825.
 Fontenay. 568.
 Forberg Kongsgaard i Jemteland. 60.
 Fordunnaskar mellem Norge og Jemteland. 300.
 Forlunda i Dalarne. 299.
 Fornaby, Gaard i Jemteland. 59. 414—18.
 Forr, Gaard i Fuse. 790.
 Fors Kirke p. Romerike. 38 f. — Sogn (Sverige). 313.
 Forsa. 373.

- Forsbol, Gaard. 314 f.
- Forsby, Gaard i Berg Sogn i Borge-syssel. 17. — i Fors Sogn (Sverige). 313.
- Forshem Gaard og Sogn i Kinne Her-red. 208.
- Forsom, Gaard i Jemteland. 59.
- Forssem Gaard (nu Forsen i Skara-borg Len?). 338.
- Forsæter i Obo Sogn. 293.
- Forsvika Kværn i Vadsbo Herred i Vestergötland. 152 f.
- Fosen. 715. 718 f. 721.
- Fossa i Moland Sogn. 623.
- Foxaherred. 97.
- Foxerne. 313 f.
- Foxfane. 391.
- Foyel, Hans. 435 f.
- Franciscus, Kardinal-Diakon. 303.
- Franciscus, keiserlig Secretair. 516.
- Frankfurt. 350. 656 f. 659. 661.
- Franckfurt, Herard v. 568 f.
- Frankrig. Franskmænd. 457. 470 f. 516. 526. 549. 568.
- Fransta. 370.
- Frants af Braunschweig, Biskop af Minden. 462 f. 527. 535 f. 612. 645. 647. — v. Halle. 612. — I., Konge af Frankrig. 457. 567. 782. — Ols-son. 803. — Sforza. 660. — Singer. 521. — Threeboe. 784.
- Frederik Barsebek. 158 f. — III., Kei-ser. 378. — I., Konge. 425—30. 435 f. 452. 460 f. 481 f. 489. 491 ff. 496—505. 508. 515—18. 520. 537. 603 f. 638—42. 655. 658 f. 661. 664. 666 f. 674—79. 681 ff. 684. 688 ff. 693. 701. 708. 712. — II., Konge. 797—800. — Kurfyrste af Sachsen. 435—44. 446—49. 451—55. 458 f. 467. 513. 536 f. — Pfalzgreve. 734 f.
- Frederiksstad. 269.
- Fregeno, Marinus de, Nuntius. 237.
- Frestad, Gaard i Kraakstad Sogn. 788 f.
- Fresje. 815.
- Freste (Frostaherred) i Skaane. 375.
- Fridik Thorstenssøn. 63. (Jfr. Frederik).
- Fridstad, Gaard i Kraakstad Sogn. 161.
- Friis, Jesper. 804 f. 809 f. 813. 814 — Johan. 718—21. 730 f. 761—64. 816. — Jorgen, Biskop til Viborg. 493. 692.
- Frikne i Baahuslen. 585.
- Frille, Hr. Eggert. 318.
- Frisland, Frisere. 550. 566. 641. 649 f. 775.
- Frisland, Greven af. 543.
- Frisle Sogn. 221 f. 232 f.
- Fron. 28. 97. 265 f.
- Frosaker. 375.
- Frostething. 337.
- Frue Kirke i Skara. 38. — i Västena. 38.
- Frysta. 373.
- Frögjorids (Fröjarids, Sogn i Vester-götland. 243 f. 258 f.
- Fröryd. 373.
- Fröslunda. 373.
- Fröstuna Sogn i Strengenes Bispe-domme. 202. 223. 372.
- Frösunde i Upsala Len. 323 f.
- Frösö i Jemteland. 574 f.
- Fuggerne, Handelshus. 431. 451. 656.
- Fuglasund, Gaard. 226.
- Fullalösa Sogn i Skara Bispedømme. 69. 208.
- Fullistad, Gaard i By Sogn Vestmar-land). 180. 213 f.
- Fulstoftte Sogn i Skaane. 105 f.
- Fure, (Gaard?). 8. — Gaard i He-gen. 37.
- Fuse i Nordhordland. 26. 790.
- Fust, Morten. 105 ff.
- Fyllingaaen. 25.
- Fyn. 519. 724. 782. — Biskopper. 490.
- Fyrary, Gaard i Obo Sogn. 70 f.
- Fyren, Gaard i Sigdal. 239.
- Fyrenvandet i Holmems Sogn i Sig-dal. 163 f. 175.
- Fyresdal i Thelemarken. 824.

- Fytiom, Tytiøen (Fike Gaard i Mel-
dalen). 391.
- Færø. 508. 510. 693 f. 714. — Biskop-
per. 143 f. 165. 693. 714.
- Fæytarbrek i Ørsten. 818.
- Gabriel, Skib. 799.
- Gad, Hemming, Electus til Linkjöping.
377 f. 404.
- Galde, Christopher. 804 f. 814. —
Gude. 522 f. 679 f. 735. 740 ff. 759.
— Olaf, Hr. 411 f. — Sven. 259 ff.
— Sven til Thom. 816 f.
- Gamleupsala Sogn i Vagsala Herred.
271 f.
- Gammel Gunnarssøn i Gillaby. 141 f.
- Gamper, Hans, Mønsterskriver. 517.
520 f.
- Gansaw, Simon. 521.
- Gard Alfsson. 17 f.
- Garde Biskopper. 55 f. 62. 73 f.
249.
- Gardhamar, Gaard i Jemteland. 59.
- Gatilsby, Gaard i Firgilanda Sogn.
240 f.
- Gatslöf (Gislöf) Sogn i Skaane. 375.
- Gausdal i Gudbrandsdalen. 10.
- Gaute (Gude) Eriksson. 40. — Erke-
biskop i Nidaros. 296. 304. 333.
337. — Galde, se G. — Ivarsson,
Kannik i Nidaros. 273. — Kantsler
(Norweger). 744. 822. — Vang. 4.
— p. Valen. 679 f.
- Gautestad, Gaard i Jemteland. 346.
- Gavno i Sjælland. 38. 41.
- Geble Pederssøn, Biskop. 821.
- Gedde, Johan. 134 f. 155 f. 161. 163.
189.
- Geddenes. 373.
- Gedestad, Gaard i Fyresdal. 824.
- Geger, Johan, Skrædder. 606.
- Geirmund Bjørnsson. 111. — Olafs-
søn. 77.
- Geisker, Albrecht v. 677 f.
- Gelbuviken i Sandshverv. 31.
- Gelsaboda. 373.
- Genvalle, Gaard i Jemteland. 59.
- Georg, Hertug af Sachsen. 425 f. 450 f.
— v. Minckwitz, se M. — Spalati-
nus. 512 f.
- St. Georgs Alter i Lunde Domkirke.
304 f. — Kapel ved Upsala. 144.
- (Gera), Hr. Holger Karlsson. 421. —
Karl Knutsson. 189. 198. 256 f.
- Gerard Mulart, keiserlig Raad. 541
—46.
- Gerd (Gert?). 369.
- Gerde, Henrik, Borgermester i Rostock.
491.
- Gerde, Gaard i Jemteland. 59.
- Gerdeka, Abbedisse i Vadstena. 49.
- Gereval (?). 6.
- Gerhard, se Gert.
- Gerhem, Gerdem i Væneherred. 259.
314.
- Gerike Emendorp. 100. — Hanssøn.
57. — Wikard. 97.
- Germestad i Stange. 335 f.
- Germund Benktssøn, Væbner. 236. —
Lauritssøn, Væbner. 197.
- Gersherred. 297.
- Gerst, Kolbjørn, Rigsraad. 112. —
Lemeke. 50.
- Gert (Gerhard), Biskop af Borglum.
107. — Bonhof. 348. 350. — Ger-
wen. 319. — v. Hottelen, Raad-
mand i Hamburg. 491. — Krudup,
se K. — v. d. Lancken. 67. —
Stercke. 578.
- Gertrud, Jon Thorleifssøns Hustru.
25 f. — Matsdatter Rømer, se R. —
— Narvesdatter Rømer, se R.
- Gerwen, Gert. 319.
- Gest Andersson Jungstein. 810 f. 813 f.
— Haavardsson. 190. — Hallvards-
søn. 147. 268.
- Getamaala i Hvembo Sogn. 256.
- Getteraabum (?) i Odalen. 190.
- Ghawesow, Jurgen. 407.
- Ghere, Christian v. d. 317.
- Ghysen, Klaus. 318.
- Gierschaften, Giers Gaften Taarn(?).
391.
- Gifstad, Gaard i Lider. 37 f.

- Gilberga Sogn i Södermanland. 362.
 Gili, Gaard i Nordfjord. 1.
 Gillaby i Baahuslen. 141.
 Gilleleie p. Sjælland. 776.
 Gilleraas. Gaard i Jemteland. 59.
 Gintsnes. 372.
 Girisaas. 360.
 Gisbrekt. Biskop af Bergen. 15.
 Giske. 236 f. 663 f. 684 f.
 Gislaas, Gaard i Jemteland. 59.
 Gisna Faldet Tald?. 390 ff.
 Gjedsjø. Gaard i Ski Sogn. 594 f.
 Gjestad. Gaard i Ullensaker. 765.
 Gjord. 5. — Lauritsøn. Borgermester i Vadstena. 244. — i Østberg. 414.
 Gjordslöf. 297.
 Gjuvsjøjordene i Aals Sogn i Hallingdal. 86 f.
 Gjuver, Gaard i Degernes Sogn i Rakkestad. 57.
 Gjon, Gaard i Fuse Herred. 26.
 Gjosen i Hole Sogn. 779 f. 831 f.
 Glad, Hans, Lagmand. 128.
 Glantshammer Sogn i Strengenes Bispedømme. 325. 358 ff.
 Glaszer, Hans, Bergmester. 746 f.
 Glemminge. 106.
 Glessjøen i Holmets Sogn i Sigdal. 163 f. 175.
 Glimmeraker Sogn. 375.
 Glisberg. 372.
 Glista. 371.
 Glob, Nikolaus, Biskop af Viborg. 333.
 Glomsrudvandet i Digernes Sogn. 27.
 Glothaføyke (Gloføk), Gaard i Nordfjord. 1.
 Glugister, Gaard i Smaaland. 135.
 Glumsrud, Gaard i Eidsberg. 254 f.
 Gløder Thorkelssøn. 96. 265 f.
 Goch, Albrecht v. 498.
 Godeke, Hr., lübsk Prokurator. 319.
 Godman Hallvarðsson. 91 f.
 Goksjö, Gaard i Jemteland. 59.
 Gord, Gaard i Helsingland. 66. — Sogn (nu Gol i Hallingdal). 86 f.
 Gotastad, Gaard. 2.
 Gotland. 3. 113. 426. 490. 527.
 Gotskalk Amundsson. Herredshøvding. 158. 179. — Biskop af Hole. 143 f. — Eriksson Kosenkrantz. se K. — af Kampen. Skipper. 619.
 Graabrodrø Kloster i Bergen. 35 f. — i Oslo. 40. — i Skara. 39. 362 f. — i Stockholm. 271. 290. 353. 367. — i Tunsberg. 5.
 Graahøen. Bygdemerke i Opdal. 392 f.
 Graarød, Ødegaard i Borge Sogn. 332.
 Graasmyren, Bygdemerke i Opdal. 391.
 Gralen. Gaard Graalum i Tune Sogn. 17.
 Grans Sogn p. Hadeland. 252 f.
 Gran paa Snaasen. 828 f.
 Granevolden. 278 ff.
 Graue, Henrik. 165. 171 f. 174.
 Graverdalen. 22.
 Gredby i Härads Sogn. 199 f.
 Green, Ivar. 320. — Mogens. 155. 159. 205 f. 229. 235. 237. 242 f. 251 f. 257. 281. 318 ff. 634. — Jomfru Philippa Magnusdatter. 237.
 Greenwich. 471 f.
 Greetziel i Frisland. 650 f.
 Greip Thoresen. 10.
 Gregor (Gregers, Greger Benktsson, Hr. 153. 189. — Boreken, Skipper. 502. — Bud. 544. 578. — Burger. 440 f. — i Duvavik. 59. — Jenssen. 782. — Matsson, Hr. 271. 289. 307. — Matthisson, Hr. 374 ff. — Nilsson, Herredshøvding i Dagaherred. 223. — den store, Pave. 30. — V., Pave. 607.
 Gregorsalletten, Bygdemerke i Opdal. 390 f.
 Grestom, Gaard. 226.
 Greuendorff, Hans v. 438.
 Grim, Jens, Hr. 62.
 Grim Ragnesson. 23.
 Grimanes, Gaard i Jemteland. 60.
 Grimsland p. Agdesiden. 5 ff.
 Grimsrød i Degernes Sogn. 32.
 Grimsta, Gaard. 226.
 Grimstad, Gaard i Raade Sogn. 810 f. 813 f.

- Grimstens Herred (Örebro Län). 208 f.
 Grindaker. 262.
 Grindbothorp. 163.
 Grip, Birge Nilsson, Hr. 751. — Bo Nilsson, Hr. 186. 225. — Elin Nilsdatter. 221. 232 f. — Nils. 221.
 Gripsholm. 787 f.
 Gris, Hr. Jakob. 376. — Olaf, i Kjølbjerg. 340. — Stig, Væbner. 376 f.
 Gro Aslaksdatter. 98 f. — Nikolasdatter. 52 f.
 Groeningen. 527. 578.
 Grosz Domphehlen i Sande Sogn. 24.
 Grotunge Sogn. 306.
 Grue Prestegjeld. 141 ff. 307 f. 824.
 Grumb, Peder, Lagmand. 422.
 Grumsherred i Vermeland. 347.
 Grupdal, Eggert. 271. 286 f. 291. 341 ff. — Fikke. 50 f. 68 f. 91. — Klaus, Hr. 67.
 Gryds Sogn. 297.
 Gryte, Gryten, Gaard i Jemteland. 59. 345.
 Gryteland, Gaard i Kraakstad Sogn. 788.
 Grythatten, Bygdemerke. 390 f.
 Grytevik. 56 f.
 Grytom, Gaard. 224.
 Græfte, Gaard i Jemteland. 59.
 Grønlands Biskopper, se Garde.
 Grønlikar, Bygdemerke. 392.
 Grønsta i Strengenes Bispedømme. 44. 46. 48.
 Grønsø. 370.
 Grötlösa, Gaard i Jemteland. 59.
 Grotsbakke Skibrede. 97.
 Gubestenen. 595.
 «Gudrunarstut», et Horn. 40.
 Gudbrand. 6. 538. — Anbjørnsson, Prest i Herjedalen. 30. — p. Berg. 268. — Ingebretsson, Prest p. Lom 571 f. — Olstad. 766. — Redersson. 58. — Thordsson. 340. — Thorkelsson, Lensmand p. Ringerike. 259. 261. — p. Thorper. 8.
 Gudbrandsdalen. 18 f. 108. 328. 571 f. 744.
 Gude, Gaard. 371.
 Gudenhusen, Dr. 506.
 Gudhem Kloster. 193. 303 f. — Sogn og Herred. 276 f. 303.
 Gudleik Olufsson. 828.
 Gudløg i Vige. 250.
 Gudmund Eriksson, Væbner. 209. 227. — Guldsmed. 401. — Raadmand i Kalmar. 404. — Løken. 766. — i Ovde. 59. — Roste. 391. — Testulfsson. 97. — Thorbjørnsson, Væbner. 317. 341. 343.
 Gudrid Andersdatter. 127. — Erlendsdatter. 28 f. — (Gyrid) Fadersdatter Sparre. 663 f. — i Svalerud. 92.
 Gudrun Haakonsdatter Bolt. 270. 282 ff.
 Gudthorm. 174. — i Agnahal. 59. — Erlandsson. 278 f. — Eyvindsson. 592. — Gunnesson, Raadmand i Nyvarberg. 236. — Haakonsson. 22. — Hallvardsson, Lensmand p. Follo. 788 f. — p. Klauvestad. 252. — Kolbeinsson. 97. — Kolbjørnsson, Lagmand i Tunsberg. 4. 7. — Nilsson, Lagmand i Bergen. 634. — Ogmundsson. 252. — Persson. 265 f. — Prest p. Sudreim. 40.
 Gudulf Klemetsson. 37. 98 f.
 Guillermus, Florentinus, Prædikebrødrenes Orator. 517.
 Gulberg Gods i Nerike. 177. — i Skara Bispedømme. 207.
 Gulverød, Gaard. 4.
 Gumme i Gryten. 59. — i Setre. 59.
 Gummegaard i Jemteland. 574 f.
 Gunbu i Sandshverv. 31.
 Gunna, Husfru. 149.
 Gunnar i Aarvik. 59. — Akevig. 310. — Biskop af Hammer. 143 f. — Engelbretsson. 161. — Erlendsson. 97. — Gudbyssen. 260 f. — Gunnarsson. 148. 779 f. — Haakonsson p. Gjuver. 57. — Hallvardsson. 594. — Hilligjasson. 341. — Hofvin. 765. — Holck, se H. — Olufsson. 261 f. — Sigurdsson. 53. — Sira. 37. — Siversson p. Lunde.

10. — Svensson. 618. — Thorgeirsson. 52 f. — Thorlaksson. 764 f. — Thorsteinsson, Kannik i Hammer. 117 f. Gunnar (☉; Gunnvor) Thorbjørnsdatter. 148.
- Gunnbjørn p. Ornes. 795. — i Rangseter. 66.
- Gunne Jeb. 233. — Mogensson. 233. Gunneryd. 373.
- Gunnes, Gaard i Sandshverv. 18. 30 f. Gunnhild Amundsdaughter. 248. 269. — Eyvindsdatter. 53. — snille. 301. — Thorper. 8.
- Gunnstein, Kannik i Nidaros. 130 f. Gunnulf Fure. 8. — Hallvardsson. 86. — i Oen. 18.
- Gunnvald p. Gunnes. 18.
- Gustaf Algotsson Sture, Hr. 159. — Karlsson, Hr., Lagmand i Upland. 232. 270. 289. 307. — I., Konge. 638 ff. 710. 732 ff. 736. 787. 799 f. — Laurensson, Hr. 146 f. 155. — Magnussøn, Hr. 62. — Olsson (Stenbock?), Hr. 177. 288. — Trolle. 409 ff. — Ulfsson (Sparre) af Varnhulta, Hr. 186. 227. 245.
- Gutröra, Sogn i Langhundare Herred. 362. 370.
- Gyde Jönsdatter, Hustru. 301 f.
- Gydingeherred i Skaane. 297. 375. (Gyldenløve), Henrik Jenssøn, Hr. 189. 294 f. — Fru Ingeborg Nilsdatter. 815. — Hr. Nils Henriksson. 337. 383 f.
- Gyldenstjerne. 692. — Abraham Eriksøn. 369. 392. 397 f. — Axel. 591. — Hr. Erik. 732—36. 738 f. 741. — Erik Eriksson, Hr. 191. 217. 270. 369 f. 397 f. — Henrik Nilsøn, Hr. 523. — Karl Eriksson, Hr. 733. — Fru Kristina Eriksdatter. 369 f. 397 f. 639. — Mogens, Hr. 679 f. 687. 767. 773. — Nils Eriksøn, Hr. 369 f. 373. 397 f.
- Gyldne Løve, Herberge i Antwerpen. 564.
- Gylta, Anna. 807. — Benkt, Hr. 182 f. 419. 306 f.
- Gyrid, se Gudrid.
- Gyridthorp i Frisle Sogn. 221 ff. 232 f. Gyrsnes. 106.
- Gyseler, Tyle. 493. 505.
- Gærdsherred i Skaane. 375.
- Gæsenherred. 277. 419 f.
- Göksholm. 208 f. 218 f. 245. 355—59.
- Göslunde Sogn i Skara Bispedømme. 227 f.
- Göthothorp. 293.
- Gøye, Hr. Henrik. 480 f. 535. — Hr. Mogens. 493. 496. 692. 696. 698. 701. 703—6. 722. 726 f.
- Haabel, Gaard i Askim Sogn. 827. — Sogn. 91.
- Haag. 542. 546.
- Haakon Aakessøn, Raadmand i Nyvarberg. 236. — i Aastad. 765. — Bjørnsson. 247. 259. — Bolt, Væner. 99 f. — Christopherssøn. 161. — p. Egge. 22. — i Ekeby. 187. — Eldor. 204. — Hoskuldsson, Raadmand i Oslo. 117 f. — Ivarsson, Biskop af Stavanger. 83—86. — Ivarsson, Notarius. 5. 7. — Kyka. 766. — i Landsem. 60. — Larsen, Lagmand i Jemteland. 65 f. 92. — Magnussøn V., Konge. 2 f. 5. — Magnussøn VI., Konge. 20. 23—31. 41. — Olafsson. 117 f. — Pederssøn. 141. 259. — Pederssøn, Raadmand i Nyvarberg. 236. — Poreksøn. 147. — Ragnvaldsson Smør. 54. — i Rør. 115. — Sigurdsson. 29. 40. 59. — Svenssøn. 251. — Svenssøn Bolja, se B.
- Hård, Hr. Peder. 624.
- Haardt, Bent, Lagmand. 815.
- Haasjo, Gaard i Jemteland. 256.
- Haavard Arnessøn. 86. — (Hallvard) Bjørnsson. 260 f. — Eiriksson. 826. — Endridsson. 96. — i Gerde. 59. — Lume. 827. — Thjostolfsson. 37. — Treider. 203. — Uggestassøn. 28.
- Hackvas Sogn (Örebro Län). 208 f.

- Hadeland. 22. 24 f. 53. 117 f. 252 f. 259—62. 278 f.
- Hadelnland. 549.
- Hadrian II., Pave. 607. — III., Pave, 607.
- Haff (Hof i Onse?). 812.
- Haffra(?), et Grænsepunkt ved Jemteland. 300 f.
- Hafre i Medelpad. 310 f.
- Haga, Gaard i Jemteland. 59. 346.
- Hagaboda. 373.
- Hagaby. 226. 372.
- Hagabyhöga, Sogn i Vestergötland. 152.
- Hagathorp. 373.
- Hage, Gaard paa Dovre. 391.
- Haglarkene, Grænsestene i Aadalen. 55.
- Hagnastad Lagmandsgaard. 348.
- Haitlem, Klein v. 528 f.
- Hakaaseng, Gaard i Jemteland. 59.
- Hakabol i Stenkyrke Sogn. 623.
- Haknasta, Gaard. 226.
- Halberstadt, Hans v. 518. 524. 529. 531 ff. 568 f. 609 f. 626 f. 629 f.
- Halby, Gaard i Aaseherred. 339. 343.
- Halkvi, Gaard. 376 f.
- Hall, Gaard i Jemteland. 59. 419.
- Halla Sogn. 186. 196 f. 225.
- Halland. 710. 732. 782.
- Halldor Sigurdsson. 108.
- Halle, Frants v. 612.
- Hallene. 750 f.
- Hallingdal. 23. 86. 592. 758. 787. 794.
- Hallstein Kolbjørnsson. 9. — Olafsson. 825 f. — Solle, Kannik i Throndhjem. 294. — Tivatsson. 418.
- Hallvard Alfsson. 63. — Andersson. 572. — Arnesson. 825. — Bentsen. 812. — Berdorsson, Kongens Ombudsmand. 53. — Birgittiner-munk. 355. — Brat, Raadmand i Oslo. 24 f. — Daffinsson. 78. — Eriksson. 282. — Hallvardsson. 336. — Hallvardsson, Lensmand i Aal(?). 758. — Jonsson. 42. — i Klifsjø. 59. — Olafsson. 86. 310 f. — Erkebiskop Olafs Bud. 258. — Rud. 78. Diplomatarium Norvegicum XVI.
- Sogn. 812. — Thoressen. 28 f. — Thorkelsson. 184. — Thorleifsson. 28 f. — Throndsson. 117 f. — Veggerson. 194.
- St. Hallvards Kirke i Oslo. 39 f.
- Halmstad. 304 f. 375. 402. 710 f.
- Hals, Michel. 781. — Peter v. Mecheln. 615.
- Halsne Kloster. 620. 628. 793 f.
- Hamardal i Jemteland. 255. 788.
- Hamarsgaard i Jemteland. 255.
- Hambre, Gaard i Grotunge Sogn. 306. — Gaard i Jemteland. 59. (Jfr. Ambre).
- Hamburg. 284. 396. 465. 486—89. 491. 496 ff. 503 f. 508. 527. 696. 714. 734. 775.
- Hamburger Gallion, Skib. 777. 799. — Kravel, Skib. 569.
- Hammarö i Vermeland. 12. 16 f. 99. 128.
- Hammer Bispedømme. 71. 75 f. 122—25. 143 f. 304 f. 571 f. — Gaard. 744 f. 764. 815. — Kanniker. 117 f. — Lagthing. 592.
- Hammerstad. 274.
- Handoga, Gaard i Jemteland. 59.
- Hanekind Herred. 186.
- Hangsdal i Vartofte Herred. 258 f.
- Hanke (Hank). 816 f.
- Hannart, Johan. 456. 466 ff. 476 f. 485. 511. 536 f.
- Hannin, Johannes, Kannik i Kjøbenhavn. 273 f.
- Hanout, Diderik. 483.
- Hans Aakesson Thott, Hr. 369 f. — v. Ahlefeldt. 369. — Albrektsson, Landsfoged. 65 f. — Amelung. 368. 381 f. — Bagge, se B. — v. Bayreuth. 520. — Bilde. 776. — Biskop af Skara. 287. 291. — Biskop af Strengenes. 270. — i Botolfsbode. 300. — Bringbær (o: Dringberg). 787. — Busch. 407. — Bersum. 203. — Carstensson, Sorenskriver. 308. — Christiern II.s Søn. 526 f. 557 f. 588 f. 638. — Cimbler. 746 f. — 55.

- Cordinck. 407. — Ebbrecht, se E. — i Elvestad. 812. — Erikssøn. 624. 797. — Erikssøn, Hovedsmand p. Baahus. 522. — Foyel. 435 f. — Frederik I.s Søn. 638 f. 698. 710. 712. — Fynbo, Foged. 692. — Gamper, Mønsterskriver. 517. 520 f. — Glad, Lagmand. 128. — Glaszer, Bergmester. 746 f. — v. Greundorff. 438. — Halberstadt, se H. — Hanssøn. 810. — Hanssøn, Provst af Assens. 580. 589. 616. 630—33. — Hanssøn, Raadmand i Bergen. 662. — Hertug af Sachsen. 583. 608. 634 ff. — Hildebrandssøn, Generalkonfessor i Munkeliv. 79. 119—26. 133 f. 136—40. — Hogenholt. 604 f. — Holt, Lensmand i Enebak. 78. — Hufvendal. 353. — Hotfilter. 407. — Jenssøn, Prest i Thegneby. 281 f. 331 f. — Kannik i Upsala. 574 f. — Karlssøn, Lagmand i Jemteland. 412. 422. — Konet. 319. — Konge. 316. 317. 384. 387. 392. 397. 399 f. 406. 623. 692. 750 f. — Krafse til Basnes. 621. — Kruckow, se K. — Krøger, Bøsseskytte. 777. — Krøpe lin. 62. — Lambritssøn, Borgermester i Nylødøse. 757 f. — Maler. 150. — Michelssøn. 434. 446. 451. 453 f. 462. 464. 472. 474. 477. 483. 511. 517. 532. 534 f. 540. 542. 544 f. 553—64. 566 ff. 570 f. 573. 578—81. 594—97. 599. 606. 612. 615. 627. 629 f. 632. 634. 637. 639 ff. 645. — Michelssøn, Lagmand. 418. — Mortenssøn, Sakristan i Skara. 292. — Mule. 522 f. — Müller, Borger i Eszlingen. 596 f. — Nyssels. 349. — Olssen. 78. 266. — Reff, Biskop, se R. — v. Rewitz. 428 f. — Scharnow. 352 ff. — Schwymmelouwe. 368. — v. Schönberg, se S. — Segeboden. 322. — Segebode. 284. — Sigurdssøn til Giske. 236 f. — Skipper. 405. — Skovgaard, Hr. 711. —
- Skriver. 589. — Sledorn. 353. — Smed. 173. — Stange. 407. — Svenssøn, Væbner. 341. 343. — Teiste, Biskop af Bergen. 273. 280. 304 f. 333 f. 383 f. — v. Tyge (?). 564. — Verner (Veren?). 351. — Vædde. Borgermester i Nyvarberg. 236.
- Hansa, Hansesæderne. 122. 165. 211 f. 284 ff. 311 f. 317—21. 379 f. 385. 387 f. 394 ff. 406. 492. 498. 501. 503. 508 ff. 557 f. 675 f. 695. 781 f.
- Hara, Gaard i Jemteland. 59. 346.
- Haraker, Slaget paa. 323 f. 365.
- Harald Bjørnssøn. 239. — Erlingssøn. 100. — Gjestad. 765. — Guldsmid. Borgermester i Skara. 341. 343. — Knudssøn, Væbner. 624. — Hr., i Nor. 115. — Olafssøn, Kongens Ombudsmand. 55. — Prest i Österplana. 191 f. 214—17. — Solvesøn. 164. 175. 239.
- Haraldstad, Gaard i Rakkestad. 58. 77. 91. 204.
- Hardanger. 793 f.
- Hardskaga, Gaard i Jemteland. 61.
- Harg. 372.
- Harik Paalssøn. 63. — Sigurdssøn. 97.
- Harstad, Gaard. 224 f.
- Hartvig Bilde. 667 f. — Biskop af Ribe. 333. — Japssøn, Væbner. 289. — Krummedige. 165 f.
- Hartvigs, Peter. 322 f.
- Hasioar, et Grænsepunkt ved Jemteland. 300.
- Hasse, I. 119.
- Hane, Christen Bertelssøn, Sørenskriver. 790.
- Haug (Hog), Gaard. 815. — Gaard i Ullensaker. 765 f.
- Haugan, Gaard i Sigdal. 163 f.
- Hauge, Gaard i Askims Sogn. 185.
- Haugen, Gaard i Fuse Herred. 26. — Gaard i Holmems Sogn. 238 f.
- Hauger, Gaard i Ullensaker. 766.
- Hauk Svenssøn. 828.
- Haukaas, Gaard i Lindaas Sogn. 2.
- Haurdin (Hurum), Sogn i Valdres. 19.

- Haus. 661.
 Haveman, Jörgen, Borger i Malmö. 605.
 Hebborn. 609.
 Hedalen. 114. 126. 591.
 Hede i Stenkyrke Sogn. 623.
 Hedemarken. 39. 112. 117 f. 121 f. 149. 335. 744.
 Hedensrud, Gaard i Skogbygden. 786 f. 792 f.
 Hederstorf, Reinhold v. 517—21. 640.
 Hedingstad, Gaard i Nærboas Sogn i Nerike. 298.
 Hefnes (Hemnes) Sogn p. Romerike. 254.
 Heg, Gaard i Jemteland. 59.
 Hegeman, Henrik. 173 f.
 Heggen p. Modum. 37.
 Heggenes. 370.
 Heggethorp i Skaraborgs Len. 343.
 Hegle, Jep. 201 f. — (?) Knut Eskils-
 søn. 305.
 Heglid, Gaard i Jemteland. 414—18.
 Hegne. 110 f.
 Heis (Hessen ved Aalesund?). 1.
 Heldburg. 448 f.
 Helfenstein, Ulrik, Greve af. 481 ff. 497 f. 506.
 Helge Baardsson. 26 f. 204. — Biskop af Oslo. 3 f. — Dale. 828. — i Gilleraas. 59. — i Gord. 66. — Gudmundsson. 260 ff. 278 f. — Hol-
 tessøn. 98. — Ingjerd. 766. — Jons-
 søn. 334 f. — Kolby. 765. — Næ-
 rendssøn i Kollethorp. 361. — Olafs-
 søn. 111. — Ragvaldsson. 259. —
 i Rødestad. 59. — Sallessøn (Sal-
 vessøn?). 52 f. — Steinarsson. 18.
 — Thoresøn. 141 f. 185. — Thor-
 geirsson. 200.
 Helge Olsdatter. 266.
 Helgebol, Ødegaard. 315.
 Helgeland. 663 f.
 Helgene Kloster ved Lund. 393.
 Helgenes. 373.
 Helle i Bergens Stift. 685 f.
 Helle (Helge) i Osby. 618.
- Hellefaldum(?) i Odalen. 190.
 Hellen, Gaard p. Vaage. 18 f. 26 f. 93 f.
 Hellige Blod, se Wilznack.
 Hellig Geists Kirke i Kjøbenhavn. 490. 498. 501 f. 504.
 Helligste Sogn i Östergötland. 372.
 Helligsøen, Gaard i Berge Sogn i Soler. 146.
 Hellsjø(?), et Grænsepunkt. 301.
 Helmich Helmesen. 407.
 Helsingborg. 663 ff. 670 f.
 Helsingland. 65 f. 300 f.
 Helsingør. 773 ff. 793 f.
 Hellsjø i Rafund. 301.
 Hemanda. 372.
 Hemming, Biskop af Færø. 143 f. —
 i Deensaas. 255. — Gad, Electus
 til Linköping. 377 f. 404. — i Har-
 stad. 224 ff. — i Ösan. 59.
 Hemskogen (i Thjølling?). 6.
 Henes Fjerding i Eidsberg. 254.
 Henike Fikkessøn. 331. — Klausson. 578. — Skacht. 91.
 Hennichen. 634. 637. 644 f.
 Henning van Husen, Styrmand. 777.
 — Mester. 780. — Olsson, Besse-
 skytte. 777.
 Henrik Aagesson Sparre, Hr. 585. —
 Bergmeier, Biskop af Ratzeburg. 437. 450. — Bilde. 680. — Biskop af Utrecht. 518. 628. — Blaw. 619 f. — Bockholte. 368. — Brockenhus til Eline. 830. — Buk. 100. — v. d. Busk. 353. — Durekop. 500. — Eggemanne. 368. — Engelke. 350. — Erkebiskop af Upsala. 48. — Gerde, Borgermester i Rostock. 491. — Gertsson Ulfstand, Hr. 106 f. — Grane. 165. 171 f. 174. — Gunnarsson. 310. — Gøye, se G. — Hans Michelssøns Svend. 639. 641. — i Hara. 346. — Hauger. 766. — Hegeman. 173 f. — Hennings-
 søn (Skanke?). 91. — Henriksson, Hr., Kantsler. 40. — Hertug af Braunschweig. 518. 528. 531. 534 f.

553. 578 f. 612. — Hertug af Mecklenburg. 603. 645. 647. — Hjerne. 146 f. — Jenssøn Gyldenløve. 189. 294 f. — VIII., Konge af England. 470—73. 486 ff. 506 f. 519. 525. 528. 790. — II., Konge af Frankrig. 805. — Krummedike, se K. — v. Liit, se I. — lille. 547. 549. — Mortenssøn, Kannik i Throndhjem. 402. — Möller, Borgermester i Magdeburg. 284. — i Nedregaard. 59. — Nilssøn Gyldenstjerne, Hr. 523. — Pael, Borgermester i Kampen. 284. — Røplin. 100. — Salsburg, Borgermester i Hamburg. 491. 498. — v. Santen. 408. — Steen. 319. — Trommeslager. 49. — Wittenhagen. 100.
- Herard v. Franckfurt. 568 f.
- Herbjørnarud, Gaard p. Ordost. 142.
- Herdal, lille, i Herjedalen. 55 f. 340 f.
- Herdinck, Adolf, Tolder(?) i Zeeland. 587.
- Herjedalen. 30. 56. 92. 258. 301. 784 f. 807.
- Herlaug Helgassøn, Prest i Myklaby. 282. — Matthiisøn. 99 f.
- Herleif Gunnarssøn. 148.
- Herman Bucke (Buck?). 351. — Egbrechte. 368. — Erkebiskop af Köln. 477. 479. 655. — Hessen. 174. — Houeman. 505. — Høyer, Skipper. 619 f. 628 f. — Krøger, Bøsseskytte. 777. — v. Mynden. 369. — Peterssøn van Husen. 777. — Polle. 578. — Rodenkirke, Hr. 323 f. 365 f. — Zabel. 280. — Zuderhusen. 481 f.
- Hermeling, Klaus. 519. 524. 527. 529 —34. 543 f. 547. 551. 553. 563 f. 570—73. 575.
- Herrekjeft, Gaard i Fons Sogn. 825 f.
- Hershamar. 371.
- Hertich Fleth. 407.
- Hertzogenbusch. 541. 549.
- Hertzberg. 621 f.
- Herum, Gaard i Aas Sogn. 203.
- Hesle i Upland. 272.
- Hesnes, Havn i Nedenes. 774 ff.
- Hessen, Landgreven af. 631.
- Hesterne Sogn. 362.
- Hetland. 273. 508. 510. 663 f.
- Hilgessund (Hellesund i Søgne). 309.
- Hille, Gaard i Strand i Ryfylke. 795.
- Hindelmusz (Hildesheim?) Biskoppen af. 658.
- Hisingen. 61.
- Hitterøen i Lister. 748.
- Hjarnes, Gaard i Sandshverv. 18.
- Hjarrandrud, Gaard i Ski Sogn. 204 f.
- Hjelmaryd. 198 f.
- Hjelmeland i Ryfylke. 9.
- Hjelmung, Gaard. 224.
- Hjerne, Henrik. 146 f. — Jon, Hr. 146 f.
- Hjerten i Baahuslen. 757.
- Hjerteseter, Gaard i Fingelanda Sogn. 240 f.
- Hjertum Sogn i Baahuslen. 251. 618.
- Hjetland, Olaf, Mag., Kannik i Kjøbenhavn. 273 f.
- Hjølmutland, Gaard. 1 f.
- Hjølmusæter, Gaard. 1.
- Hjordal, Gaard i Fyresdal. 824.
- Hjulestad i Upland. 292 f.
- Hjørringstjernet (i Odalen). 268.
- Hochmut, Jorg. 618.
- Hodal i Herjedalen. 65 f. 258. 296. 784 f. (Jfr. Øvrehodal).
- Hof, Gaard i Jemteland. 419. — Kirke p. Lom. 571 f. — Prestegaard p. Thoten. 754 f. — Sogn i Jarlsberg. 403.
- Hofland, Gaard i Kvinherred. 790. — i Vescherred. 291 f. — Sogn i Eggedal. 110 f.
- Hofvin, Gaard i Ullensaker. 765.
- Hofvet, Gaard(?). 748.
- «Hofuit», Ødegaard i Haus. 661 f.
- Hogby. 371.
- Hogenholt, Hans. 604 f. — Jakob. 604 ff. — Thomas. 604 f.
- Hogenskild, Fru Anna Klementadatter. 802 ff. (Jfr. Howenskild).
- Hogeraa i Jemteland. 419.

- Hogenelt, Brand. 284.
 Hogrammo, Hogermo, Gaard i Jemteland. 59. 411.
 Hogstvet, Gaard i Aas Sogn. 203 f.
 Hokaas, Gaard i Berge Sogn i Soler. 148.
 Hol i Hallingdal. 87.
 Holck, Larens, Borgermester i Tunsberg. 816.
 Holdhus, Gaard i Fuse Herred. 26.
 Hole Biskopper. 143 f.
 Holger Karlsson (Gera), Hr. 421. — Parsberg. 315 f. — Ulfstand. 621. 669 f.
 Holingerdsboda. 371.
 Holk, Gunnar, Biskop i Oslo. 117 f. 248. 269.
 Holland, Hollændere. 211. 379. 501 f. 506. 508 ff. 549. 669. 744. 759 f. 774 f. 778.
 Holm Buer. 78.
 Holms Kirke p. Dal. 38 f. — Sogn. 371.
 Holma, Gaard i Bjørnskogs Sogn. 70 f.
 Holme i Baahuslen. 801. 806 f. 809 f. 813—16. 818—21. — i Bragaseter Sogn (Baahuslen). 91. — (Holleim) i Mandal. 753 f. 796.
 Holmems Sogn i Sigdal. 163 f. 175. 194 f. 238.
 Holmen i Öbo Sogn. 293. — Gaard i Grue Sogn. 308.
 Holsjor (?), et Grænsepunkt. 300.
 Holste, Thomas. 582. 588 f. 626. 637. 644.
 Holsten, Holstenere. 426. 427. 518. 521. 527. 535.
 Holsøa. 391.
 Holt, Gaard i Borgesyssel. 17. — Gaard i Enebak. 78. — Gaard i Ulensaker. 766.
 Holta, Gaard p. Ordost. 142.
 Holte Gunnarsson. 117 f.
 Hondorff, Albrecht. 470. 621 f. 625 f.
 Hongaerden. 761.
 Horesberg (Horsberg?) mellem Hadeland og Romerike. 260. 262.
 Horkarerød, Gaard. 375.
 Horn, Johannes. 103. — Klaus Christiernssen. 806. — Kort. 319.
 Horn, Gaard. 2.
 Horndelofjeld, Hornfjeld (?), et Grænsepunkt ved Jemteland. 300.
 Horne, Jakob v. 384. 386 f. 394 f.
 Horst, Englike v. d. 44 f. 48.
 Hoskuld, Biskop af Stavanger. 679 ff. 683 f. 687 ff.
 Hossa, Nonne. 470.
 Hostaa-Fjeldet. 390 f.
 Hottelen, Gert v., Raadmand i Hamburg. 491.
 Hottængsøje (?), et Grænsepunkt. 300.
 Houeman, Herman. 505. — Kort. 322.
 Hovedø Kloster. 266.
 Howenskild, Klemet. 408. (Jfr. Hogen-skild).
 Hoya, Erik v. 496. — Johan v. 496.
 Hualleby (Hvaleby i Gran?). 260. 262.
 Hufvendal, Hans. 363.
 Huglik Haraldsson. 260. 262.
 Huimene (Hvinden i Gran?). 260 f.
 Huitfeldt, Christopher Ottesson. 778. 780. 789. 804 f. — Peder. 815. 822. 825.
 Huitlock, Willom. 566.
 Hulin. 373.
 Hult, Gaard. 372.
 Humblastad. 371.
 Hun Aa i Vardal. 54.
 Hundalen i Vardal. 23. 53 f.
 Hundshaug, hørende til Oviksfjeldene. 300.
 Hundstok, Ødegaard i Sandehered. 764 f.
 Hunsala, Gaard i Rakkeby Sogn. 339.
 Husaby-Byring Sogn i Strengenes Bispedømme. 155 f.
 Husby, Gaard. 187. 371. — Sogn. 197. 370.
 Husesta. 372.
 Husvikfjeld mellem Sande og Strøms Sogne. 16.
 Huvestad (?), Gaard i Brunkeberg Sogn. 828.

- Hvalfjeldet ved Jemteland. 300.
 Hvamsal, Gaard i Sandshverv. 18.
 Hvarfs Sogn i Östergötland. 282 ff.
 Hvembo Sogn. 256.
 Hvinge, en Holme. 360 f. (Jfr. Vinke).
 Hvit, Jens. 281 f.
 Hvitorme (?). 66.
 Hvitingsø. 136. 138.
 Hvitvand i Jemteland. 784 f.
 Hvorf (Hvarv), Matthias, Kantsler. 537 f.
 Hyrebod. 65 f.
 Hällestads Sogn i Vestergötland. 247.
 Härads Sogn i Strengenes Bispedømme. 199 f.
 Hærestad, Gaard. 306.
 Hæringstad, Gaard i Hedalen. 591.
 Hæste, Gaard i Jemteland. 59.
 Högaæn i Jemteland. 250.
 Högen, Gaard i Baahuslen. 141.
 Hölan, Gaard i Jemteland. 418.
 Høland Sogn. 77 f. 827.
 Høle Sogn i Ryfylke. 113. 779 f. 795. 829 f.
 Hölene, Gaard i Jemteland. 59.
 Hölje, Gaard i Jemteland. 59.
 Hönseter i Fullalösa Sogn. 68 f.
 Hørstad i Vardal. 53.
 Hørtvet i Sandshverv. 31.
 Hösne Sogn i Vestergötland. 178.
 Høtfilter, Hans. 407.
 Høyer, Herman Skipper. 619 f. 628 f.
 Høygrøtte. 22.
- Idse i Strands Sogn. 779 f. 832.
 Ignebakke Sogn p. Romerike. 184 f.
 «In den hogen Winkel.» 606.
 Inderdalen. 390 f.
 Indset i Østerdalen. 390.
 Indstrand p. Ørlandet. 294 f.
 Ingarsand (nu Jägesand i Indalselven). 301.
 Ingebjørg (Ingeborg) Aakesdatter Thott. 236. — Engebrektsdatter, Hustru. 419 f. — Erikadatter. 328. — Eriksdatter, Hertuginde. 2. — Gerdsdatter, Abbedisse i Vadstena. 230. 243.
- Glødersdatter. 265 f. — Haakonsdatter, Hertuginde. 2 f. 16 f. — Jakobsdatter Krumme. 806 f. — Jonsdatter. 40. — Niklisdatter (Natt och Dag). 156 f. 198. — Nilsdatter Gyldeuløve, Frue. 815. — Oddsdatter. 91. — Peter Aas's Efterleverske. 23. 54. — Ravaldsdatter. 159 f. 198. — i Rislaas. 255.
- Ingegerd (Ingerd) Amundsdatter, Frue. 801 f. — Hr. Gustav Olafssøns Hustru. 288. — Jensdatter, Frue. 313. 315. 341 f. 344. — Jens Skaanings Frue. 692. — Magnusdatter. 114 f. — Ottosedatter Rømer, se R. — Svens. 192.
- Ingeld i Badene. 247. — i Hæste. 59.
 Ingelstad Herred. 105 f.
 Ingemar Haakonsson. 259. — Vik. 78.
 Ingemund Arvidsson, Væbner. 134. 274. — i Kallebæk. 419.
 Ingerid Arvidsdatter, Hustru. 243. 258 f. — Olaf Magnussons Enke. 71.
 Ingerøy, Gaard i Skjeberg. 17.
 Ingjerd, Gaard i Ullensaker. 766.
 Ingulf Thorgilsson. 55. (Jfr. Engel).
 Ingulfseeng i Upherrred Sogn. 313.
 Ingvald Aker. 809. — Anstinson. 808. — Prest i Vendel. 105.
 Ingvar i Djelp. 224 f. — Michelsson, 227 f. — Michelsson, Væbner. 228. — i Spetaby. 187.
 Inlanda, Gaard. 187.
 Innocents, VII., Pave. 51. — VIII., Pave. 330.
 Insbruck. 657. 660.
 Irikstad (nu Irstad), Gaard i Romedal. 335.
 Isak i Bredavang. 59.
 Island, Islandsfarere. 381 f. 503. 508. 510.
 Ivar (Iver) Arnessen. 27. — Axelsson Thott, Hr. 274 f. 369 f. — Birgersøn. 93. — Green. 320. — Jensøn. 735. — Jensøn Jernskjeg. 815. — Joansson, Hr. 340. — Jonsson. 69 f. — Juel, Mester. 715. 720. — Lerol. 827. — Munck, Biskop af Ribe. 493. —

- Nilsson, Hr. 46 f. 49. — Oma. 10.
 — Paalsson. 826. — Pedersson. 86.
 — Testulfsson. 97. — Thordsson.
 37. — Thorgilsson. 100. — Thor-
 kelsson. 794. — Thorlaksson. 742.
 — Vikingsson, Provst i Oslo. 236 f.
 273.
- Jaar (Joar) Eriksson. 117 f.
 Jader, Gaard i Berum. 127. 184.
 Jakob p. Aas. 59. — Augustin, Væb-
 ner. 61 f. 68 f. 98. 227. 240. —
 Biskop af Bergen. 44. 46 f. 49. —
 Biskop af Garde. 62. — Biskop af
 Oslo. 72 f. — Bramstede. 165. —
 Erkebiskop af Upsala. 263. 321.
 325. 330. 345. 377 f. 398 f. —
 v. Essen. 528 f. — Greve af Mur-
 ray. 590. — Gris, Hr. 376. — Hal-
 landsfar. 619 f. 629. — Hanssen,
 Sorenskriver. 54. — Hogenholt. 604 ff.
 — v. Horne, se H. — Iversson.
 828 f. — IV., Konge af Skotland.
 590. — V., Konge af Skotland.
 483 f. 494. 496. 519. — Krumme.
 802. — Matsson Lund. 119. —
 Matsson Romer, Hr. 294 f. — af
 Oldenburg, Junker. 308 f. — Prior
 i Eskilstuna. 47. — Prior, kaldet Ged.
 158 f. — Skotte. 777. — Thrulsson,
 Raadmand i Tunsberg. 816. — de
 Voech, M. 506. — Wullenweber.
 693 ff.
- Jakobsaas, Gaard i Jemteland. 346.
 Jaren, Gaard i Rakkestad. 58.
 Jarlsberg. 15. 21.
 Jasper, se Jesper.
 Jean de la Sauche, keiserlig Secre-
 tair. 546.
 Jeh, Gunne. 233.
 Jeder Sogn i Strengenes Bispedømme.
 48.
 Jelda (Jälla i Vaxala Herred). 372.
 Jelskstorby. 375.
 Jemteland. 59 ff. 64 ff. 87. 92. 115 f.
 150. 175 f. 250. 263. 288 f. 295 f.
 300 f. 321. 337. 348. 398 f. 411 f.
- 418 f. 422. 574 f. 607. 742. 784 f.
 787. 799.
- «Jemtebolle», (Jon Marteinsson). 40.
 Jemteskogen. 301.
 Jena. 447 f.
- Jens (Jöna) Andersson. 595. — An-
 dersson Beldenak, Biskop. 490. —
 Andersson, Væbner. 62. — Benkts-
 søn Oxenstjerna, se O. — Bjelke.
 269. — Biskop af Fære. 165. —
 Biskop af Oslo, se Johannes. —
 Davidsøn, Væbner. 341. 343. —
 Dus, Hr. 46 f. 49. — Eriksson, se
 Jøsse. — Grim, Hr. 62. — i Grim-
 sta. 226. — i Grytom. 224. —
 Gudmundsson, Borgermester i Vad-
 stena. 242. 244. — Haakonsson.
 106. — Haakonsson, Erkebiskop i
 Upsala, se Johannes. — Hallvard-
 søn i Andrakeby. 300. — Hvit.
 281 f. — Inggjeldsson. 187. — Iver-
 søn. 325 ff. — Ivarsson (Dyre). 292 ff.
 356. — Jakob Bang, Foged i Øster-
 dalen. 307. — Jensson (Dyre?). 355
 —60. — Jensson (Skanke?). 347.
 352. — Johansson, Prior i Eskils-
 tuna. 607. — Jonsson, Herredshøv-
 ding i Skanungsherred. 287. —
 Jonsson, Munk. 401. — Karlsson.
 196 f. — Ketilsson i Berg. 250. —
 Ketilsson i Bjerme. 574 f. — Knuts-
 søn, Herredshøvding p. Dal. 291.
 — Knutson af tre Roser, se R. —
 Kobberslager. 100. — Krabbe. 155 f.
 — Lagapusa, Hr. 242. — Larens-
 søn, Foged p. Borgholm. 404 f. —
 Laurensøn, Skriver. 745. — Lau-
 rissøn. 219. — Lægbroder i Vad-
 stena. 266 f. — Matthiisøn. 227 f.
 240. — Michelsson Mønbo. 474. 630.
 — Michelsson, Thingskriver. 414.
 423. — Mortensson, Prior i Bergen.
 661 f. — Nilsson, Domprovst i Jemte-
 land. 59 ff. — i Odinsal. 59. —
 Olafsson. 149. 807. — Olsson, Kan-
 nik i Nidaros. 703. 705. 731. —
 Oxe. 375. — Pedersson. 343. 566.

- Persson i Drengsarvet. 300. — Rosenkrantz. 315 f. — Skulesson. 201. — Skytte. 330 f. — Splid, se S. — Storkarsson. 224 f. — Svarteskannung, se S. — Ulfsson Ros, se R. — i Vallinge. 224 f. — Werner sen (Wernskjold). 270.
- Jep i Fornaby. 417 f. — Hegle. 201 f.
- Jeppe Drake. 155 f. — Kjøbmand. 401. — Skriver. 816 f. — Sveningsson. 233.
- Jerfsjö i Helsingland. 66.
- Jernberget. 765 f.
- (Jernskjeg), Iver Jenssen til Fresje. 815.
- Jerusalem. 607.
- Jes (Jesse) Laurensen. 100. — Magnussen, Foged p. Varberg. 308 f. — Michelsson. 158 f. — Michelsson, Raadmand i Malmø. 131 f. — Nilsen. 297. — Persson. 159.
- Jesper Brochmann. 666. — Friis, se F. — (Jasper) Gjordsen, Hr. 134. — (Jasper) Klues, Raadmand i Stralsund. 491. — Nikelsson. 808.
- Jevnaker Sogn p. Hadeland. 22. 24 f.
- Joachim Beck. 777. — Czerer. 469 f. — Kurfyrste af Brandenburg. 426. 430. 432 f. 443. 450. 476 f. 481 f. 528. 582 f. 613 f. 631. — den yngre af Brandenburg. 631. — Olsson, Sølvsriver. 799. — Rapin. 621. — Rønnow, se R. — Wullenweber. 714.
- Joan i Ambre. 175 f. — Asvidsson. 255. — p. Bakke. 59. — Bergersson, Herredsdommer i Forlunda. 299. — i Brynje. 59. — i Dale. 59. — (Juan) Eriksson. 343. — i Fuglsund. 226. — i Grøtte. 59. — i Hara. 59. — Nasi. 288. — Nilsson. 198 f. — Nilsson i Ekeby. 224 f. — i Paalgaard. 255 f. — Parter. 59. — i Sande. 59. — Smidsson. 149.
- Jodocus Albrant de Brussella. 101 f. — Angst. 102.
- Johan Andersson p. Enes. 790. — Baker, se B. — Borre, Borgermester i Deventer. 284. — Christersson Vase, Hr. 271. — Dicson, Herold. 496. — Frederik, Kurfyrste af Sachsen. 746 f. — Friis, se F. — Gedde, Hr., se G. — Geger, Skrædder. 606. — Hannart, se H. — Hertug af Albany. 516 f. — Hertug af Cleve. 480. — Hertug af Sachsen. 439. 446. 549. 553. 559. — v. Hoya. 496. — Karlsson (Färla), Hr. 134. 159. 203. — Kruckow, se K. — Machtelf. Licentiat. 596. — Mogenssen (Natt och Dag). 355—59. — Molteke. 298. — Oxe, Hr. 523. — Syl. 349. — Thomassen, Hr. 46 f. 49. — Weffring, se W. — Wendlandt, se W.
- Johannes Baptista, episcopus Tusculanus. 303. — Biskop af Odense. 72 f. — Biskop af Oslo. 76. 94 f. 107. 143 f. — Biskop af Roskilde. 75. 94 f. 107. — Erkebiskop af Lund. 109 f. 144. 304. 333. — Haakonsen, Erkebiskop af Upsala. 72 f. 80. 87. 115 f. — Hannin, Kannik i Kjøbenhavn. 273 f. — Hemmingsson, Discipel af Thronhjems Skole. 425. — Horn. 103. — Krüger, Notar. 100. 103. — Laxmand, Erkebiskop af Lund. 109 f. — Magni, Erkebiskop af Upsala. 574 f. — de Merincha. 133 f. — Mistelgalb. 102. — Nygeman. 280. 284. — XII., Pave. 607. — XXII., Pave. 607. — Rydzenberg. 133. — Sworen, Borgermester i Stade. 284.
- St. Johannes, se Helgener paa Sagregistret.
- St. Johannes den Døbers Kirke i Hødal. 296. — Kloster i Eskilstuna. 607.
- Johnson, Finn. 31.
- Jon Aasum. 419. — Algotsson. 192. — Andresson, Prest. 9. — Andresen i Vige. 250. — Arnessen. 341. — Basse, Væbner. 361. — Bents

- søn, Hr. 4. — Bing i Smedsthorp, Hr. 106 f. — Bjørnssen, Raadmand i Oslo. 127. — Bonde Kolbjørnssen. 9. — Burum. 203. — Christopherssøn. 817 f. — Darre. 51. — i Digernes. 289. 296. 301. — i Enge. 59. — Erikssøn i Kvisle. 419. — Eskilssøn i Torpe. 361. — Gautsessen Dahl. 830. — Gautssøn, Lagmand i Viken. 98. — Gisleassøn. 419 f. — Gudthormssen, Kannik i Stavanger. 779. — Guldsmid, Raadmand i Thronhjelm 337. — Gulikssøn Miøen, Lensmand i Opdal. 391. — Gunnarssøn. 335. — Gunnulfssøn. 251. — Hafthorssøn, Hr. 12. 16 f. 69 f. — Hammar i Elfros. 311. — Hjerne, Hr. 146 f. — i Husby. 187. — Ingolfssøn i Velvig. 417. — Jensson. 411. — Jenssøn p. Austestad. 790. — Jonssøn. 295 f. — Jonssøn, Prest i Orkedalen. 391. — Jonssøn Skanke, Prest i Gudhem. 303. — Karlssøn, Hr., se Johan. — Klausson. 331. — Kruckow. 673 f. — Lauritssøn, Prest p. Lom. 127 f. — p. Listad. 266. — Lodessøn. 24. — i Maalung. 418. — Martinssøn, Landsfoged til Baahus. 251. — Martinssøn til Sudreim. 38. — i Medelby. 224. — Niklissøn. 185. 827. — Nilssøn i Mo. 411 f. — Olafssøn, Prest p. Fron. 265. — Pederssøn i Brattestad. 742. — Pederssøn Ros, se R. — Pile. 6. — Prest i Evanger. 11. — Prest i Sveig. 92. — Sebjørnssøn. 254. — i Silinge. 187. — Simonssøn, Lagmand. 796 f. — Skrædder. 259. — Skot. 538. — Slavekis (Slavkis), Hr. 323. 365. — i Smedstad. 224. — Svenssøn. 232. — Taleassøn (Kiles—?). 233. — Teiste, se T. — Thergordssøn. 808. — Thoressøn. 57. — Thoressøn, Ombudsmand i Thjørn. 52. — Thorleifssøn. 25 f. — Thormodssøn, Lagmand i Tunsberg. 21. — Troknegt. 538. — Ulfassøn. 160. — Vanne, Hr. 233. — Villumssøn. 830. — Hr. i Væsaerred. 115. (Jfr. Johan, Johannes).
- Jonas Sigmundssøn, Hr. 40.
 Jonsvolden i Bergen. 166. 320. 383.
 Jorde, lille og store i Kville Sogn. 818 f.
 Jorg Hochmut. 518.
 Jorghus(?) i Lande. 18.
 Jorlanda Sogn. 97.
 Jorsund i Stenkyrke Sogn. 623.
 Josef, Hr. 183.
 Jovar Thorbjørnssøn (paa Breen?). 824.
 Juel, Iver, Mester. 715. 720.
 Julitta Cistertienserkloster i Södermanland. 234. 245 f. 281.
 Julorp (Jularp). 375.
 Jung i Vestergötland. 182 f.
 Jungstein, Gaard i Raade Sogn. 808 —11. 813 f.
 Justathorp, Gaard i Vermeland. 287.
 Jüterbock. 439 f.
 Jylland. 526 f. 712—15. 718 ff. 724. 782. 798.
 Jyttehaugen (Jytelh—). 390 f.
 Jæderen. 681. 830.
 Jærngishult (Järshult) i Hvembo Sogn. 256.
 Jönåker Herred i Strengenes Bispedømme. 179. 196 f. 206. 224 f.
 Jöns, se Jens.
 Jöratompta (Jölunofta) Sogn. 256.
 Jørgen Baer, Bosseskytte. 777. — v. Dannenberg. 460. 462 ff. — Fickendorp. 536. — Friis, Biskop af Viborg. 493. — Ghawesow. 407. — Hanssøn Skrifer. 423 f. 465. 495. 566. 578. 627. 629. 638—43. 679 —82. — Haveman, Borger i Malmö. 605. — Kapellan. 804. — Knutsen, Prest p. Lom. 9. — Kok. 585. — Liflænder (c: Christiern II.). 570—73. — Olsson Forr. 790. — Pederssøn, Kannik i Lund. 393. — — Sido. 474. — Skotborg. 564 ff.

- 568 f. — Stegetin, se S. — Wullenweber. 734.
- St. Jørgen, se Helgener paa Sagregistret.
- St. Jørgens Kapel i Malmö. 332.
- Jørishatten (—stølen). 391.
- Jösse (Jös) Eriksson (Foged i Dalarne). 69 ff. 134. 152. 155 f. 161 f. — Dufva. 233. — Finnsson, Foged i Jemteland. 61.
- Kaalstad, Odegaard i Nordherred p. Lom. 571 f.
- Kaalethorp i Fullalösa Sogn. 208.
- Kaarethorp. 372.
- Kaffe, Mats. 750.
- Kagge, Mats. 187. 197. 245 f.
- Kahøg. 361.
- Kakuberg i Arboga. 226.
- Kalente Stræde i Malmö. 282. 332.
- Kalfnes, Gaard (Kalnes i Tune). 17.
- Kalføen i Thegneby Sogn. 302.
- Kalkebol. 372.
- Kallathorp i Rommundalef Sogn. 313.
- Kallebæk, Gaard. 361. — Gaard i Jemteland. 419.
- Kallundborg. 502. 698. 779. 792.
- Kalmar. 362 f. 365 f. 404. 420 f.
- Kalpastad, Gaard i Jemteland. 59. 346.
- Kalsæa. 391.
- Kalvesund nær Elfsborg. 319.
- Kalxbæk. 300.
- Kampen. 284. 286. 379 ff. 384 f. 394 ff. 638—43.
- Kampere (Indbyggere i Kampen). 211.
- Kane, Fru Elin Nilsdatter. 294 f.
- Kapnormark i Jamnaker Sogn. 24 f.
- Karl. 6. — Baardsson. 59. — i Balderstad. 197 f. — Benktasson, Væbner. 236. 277. 338. — Biskop af Hammer. 304 f. — Biskop af Odense. 305. 333. — Bonde. 105. — Egmont, Hertug af Geldern. 543. 628. — Erengialesson. 247. — Eriksson Gyldenstjerne. 733. — Finkenow. 202 f. — Hogstivet. 204. — i Hvamsal. 18. — Jonsen. 55. — V., Keiser. 445. 457. 486—89. 520. 525 ff. 530. 534. 536 f. 541. 543. 547. 552. 567. 609. 653 ff. 657 f. 660. 662 f. 734. 744. 767. 805. — Knutsson (Bonde), Kouge. 182. 189. 191. 215. 229. 319. 370. 397 f. — Knutsson (Gera). 189. 198. 256 f. — Knutsen tre Roser. 408. — Olfsson. 307. — Pederssen. 59. — Sigurdsson. 273. — i Skalnnda. 187. — Skriver. 670 f. — Ulfsson Sparre, Hr. 46 f. 49. — i Valla. 187. — i Øie. 224.
- Karlaby. 374.
- Karsthorp. 373.
- Kartseuerordenen. 409.
- Kassel. 360.
- Kastellekloster. 43.
- Katby Sogn. 372.
- Katharina (Karine, Karen). 779. — Alfsdatter tre Roser. 420 f. — Andersdatter, Fikke Grupendals Hustru. 68 f. — Anders Matssons. 21. — Benktsdatter (Königsmark). 161 ff. — i Haasjø. 256. — Hansdatter. 226. — Hogens i Nylødøse, Hustru. 331. — Hustru. 401. — Jonsdatter. 40. — Knutsdatter, Frue. 40. — Lyders. 332. — Lykke. 698. — Olaf Laurissens Hustru. 219. — Matthisdatter. 286 f. — Olsdatter. 828 f. — Thordsdatter, Hustru. 621. — Thoresdatter. 141 f. — Ulfsdatter Ros, Frue. 256 f.
- St. Katharina, se Helgener paa Sagregistret.
- St. Katharina Gilde i Bergen. 34 ff. 388 ff.
- Katnoset i Jevnaker Sogn. 25.
- Kellaas, Gaard i Sæby Sogn. 208.
- Kempe, Paulus Petrus. 512. 515. 555 ff. 561 f. 580. 582. 584 f. 587 ff. 608—11. 610. 613 ff. 634. 637 f. 644 f. 649 ff.
- Kerckendorf, Sabel. 61 f.
- Kesabro, Gaard. 226.
- Ketil (Kjeld) Amundsson. 117 f. —

- Bentsøn, Konfessor i Munkeliv. 355. — Biskop af Linkjöping. 231 f. 242. — Eyvindssøn. 194 f. — Finnsøn. 826. — i Fornaby. 415. — i Gautestad. 346. — Helgessøn. 22. — Hokssøn. 59. — Jonssøn. 756. — Karlssøn. 419. — Olafssøn. 345 f. — Oop i Kallebæk. 361. — i Ottersjø. 743. — Rolufssøn. 415. — Thorbjørnssøn. 110 f. — Tuessøn. 158 f.
- Ketilberg Sogn. 362.
- Ketwick, Dr. 481 f.
- Kiil (Kil), Erik til Elin. 814. — Söfren, Høvedsmand p. Elfsborg. 692 f. 732. 734. 756 f.
- Kilen i Vermeland. 287.
- Kind. 392 f. 733.
- Kindaherred, se Kinneherred.
- Kingerlød i Strengenes Bispedømme. 44. 46 f. 49.
- Kinkel. 382.
- Kinn Sogn i Søndfjord. 334.
- Kinnaromma Sogn i Elfsborg Len. 193.
- Kinneherred i Skara Bispedømme. 69. 191. 208. 215 f.
- Kirkeberger, Gaard i Berge Sogn i Solør. 148.
- Kirkeby i Veneherred. 314.
- Kirkestrøm i Odalen. 28.
- Kirsten, Kristine, se Christina.
- Kisa. 39.
- Kjebbe, Olaf, i Rangseter. 66.
- Kjelaas, Gaard i Sande Sogn. 21. 23 f.
- Kjeld, se Ketil.
- Kjus, Gaard i Ullensaker. 765.
- Kjøbenhavn. 72. 95 f. 151. 201 f. 216 ff. 270. 273 f. 318. 333. 384. 405 f. 423. 425. 481. 485. 489—92. 495. 497. 502 ff. 506. 508. 615. 618 f. 622. 635. 638 ff. 659. 661 f. 665—69. 688 ff. 700. 703. 705 ff. 722. 724. 734. 746. 748 ff. 767 ff. 772. 774. 776 f. 780. 782 ff. 790 ff. 798—801. 806.
- Kjöbmannagaden i Stockholm. 804.
- Kjølberg i Onø. 323 f. 340. 365.
- Kjølisaan i Hoflands Sogn i Eggedal. 111.
- Kjølstad, Gaard. 147.
- Kjørstad i Sandshverv. 31.
- Klaus. 795. — Bilde, Hr., se B. — (Klas) Christiernssøn (Horn). 806. — Ghysen. 318. — Grupendal, Hr. 67. — Gørtssøn, Kantsler. 639. 641. — Hermeling, se H. — Jakob Heinessøn, Borger af Amsterdam. 760 f. Kniphof, se K. — Kyle. 352. — v. Mölen, Besseskytte. 777. — i Okne. 59. — Pederssøn, Kantsler. 433. 445. 451. 456. 460 ff. 470—73. 486 ff. 506 f. 521. — Plate. 208. — Podebusk. 585. — Rantzau, Væbner. 159. — Rosengaard. 780. — Ryting, Doktor. 150 f. 191. — Skrædder. 353. — Strøm. 59. — Urne. 797. (Jfr. Nikolaus).
- Klauvestad, Gaard. 252 f.
- Klavestad, Gaard i Skjeberg. 334 f.
- Kleine van Arlan (Arlon?). 777. — v. Haitlem. 528 f.
- Klemens (Klemet) Howenskild. 408. — Rather. 634. 637. — Skipper. 627. 687. 710. 713. — Sundbredden. 795. — v. d. Wisch. 518.
- St. Klemens Kirke i Oslo. 40.
- Klence, Ludolf. 645. 649.
- Klenszken. 173.
- Klettingsthorp. 373.
- Klifstad. 256.
- Klifsjö, Gaard i Jemteland. 59.
- Klokkebode i Smaaland. 293.
- Klokkerbakken i Grue. 141 f. 308.
- Klop, Gaard. 18.
- Klues, Jasper, Raadmand i Stralsund. 491.
- Kluge (Kruke, Gaard i Hedalen). 114. 126. 591 f.
- Kluxaas, Gaard i Jemteland. 346.
- Kløfvenes i Veneherred. 314.
- Knag, Peder, Herredshøvding i Akerbo. 347. 357.
- Knapper, Gaard i Opstad Sogn (Odalen). 147. 268.

- Knem Skov i Sande Sogn. 21.
 Kniphof, Klaus. 540. 545. 566.
 Knob, Laurens. 297.
 Knuppel, Bernt, Raadmand i Tunsberg. 816.
 Knut. 299. — Alfsson af tre Roser, se R. — Andersson, Hr. 624. — Baardsson p. Lid. 818. — Bagge. 591. — Benktsson. 421. — Biskop af Linkjöping. 76. 107. — Bjørnssen, Herredshøvding i Aaseherred. 339. — Brynjulfsson (Ros). 114 f. — Endridsson. 758 f. — Eskilsson (Hegle?), Væbner. 288. 305. — i Fleninge. 670 ff. — Jensson, Provst i Tune. 814. — Jetmundsson p. Mo. 818. — Jonsson. 98. — Knutsson Baad, se B. — Løren, Lensmand p. Romerike. 827. — Magnussen, Hr., Lagmand i Vestergötland. 16 f. — Pedersson. 233. — Posse. 343 f. — Rud, Hr. 666 f. — Skipper. 348. 350. 777. — Sommer. 229.
 Knutby Sogn. 372.
 Koburg. 446.
 Kohult. 373.
 Kok, Jørgen. 585.
 Kokingherred. 373.
 Kolaas, Gaard i Jemteland. 59. — Gaard i Lindaas Sogn. 2.
 Kolbein Alfsson. 26 f.
 Kolbjørn. 7. — Gerst, Rigsraad. 112. — Thorgilsson, Lensmand i Nes. 147.
 Kolbo Sogn p. Thoten. 310.
 Kolby, Gaard i Ullensaker. 765.
 Koldinghus. 791. 796—99.
 Kolditz. 440 ff. 449.
 Kolege, Gaard. 224.
 Kolgrav, Gaard. 1.
 Kollands Herred i Skara Bispedømme. 227 f. 339. 343. 345. 360. 584.
 Kollethorp. 361.
 Kollin. 373.
 Kollisbogaard i Gudhems Herred. 276 f.
 Kolseter. 92.
 Koltved i Baahuslen. 623.
 Konet, Hans. 319.
 Kong Karls Chor i Vadstena Klosterkirke. 249 f.
 Konghelle. 749.
 Kongsekre i Ørsten. 817 f.
 Kongsgaarden i Jemteland, se Forberg.
 Konrad, Biskop af Strengenes. 377 f. — Pfenning, se P. — Wardorff. 599.
 Kopanger, Gaard i Aals Sogn i Haltingdal. 86 f.
 Koperbole. 372.
 Kopseng, Gaard i Hoflands Sogn i Eggedal. 110 f.
 Korsgaarden i Trostathorp i Göslunde Sogn. 227 f.
 Korsen paa Gros (Grof?) myren. 391.
 Korskirken i Oslo. 40 f.
 Korstad, Gaard i Fron. 96 f.
 Korsør. 667.
 Kort, Biskop i Strengenes. 325 f. — Horn. 319. — Houeman. 322. — Rogge, Dr. 271 f. (Jfr. Konrad).
 Kotzelitze, Blasy. 519.
 Kovelug Thorp i Bettna Sogn. 226.
 Kraakevaag, Gaard i Jemteland. 176.
 Kraakstads Sogn p. Follo. 19 ff. 161. 204 f. 788.
 Krabbe, Jöns. 155 f. — Morten, Provst i Oslo. 738 ff. 759. — Tyge, Hr. 662 ff. 670. 680. 692.
 Krafse, Hans, til Basnes. 621.
 Krag, Nils, Borgarthingslagmand. 269.
 Krageholm. 297.
 Kranged, Gaard i Jemteland. 59.
 Kredestad. 253.
 Kringlemoen. 22.
 Krog, Andreas Kristian, Sorenskriver. 391.
 Krogby. 371.
 Kron, Bernt, Raadmand i Rostock. 491.
 Krok, Gaard i Utanskogs Fjerding. 77.
 Kroker (Tilnavn?). 59.
 Krokeks Kloster. 222. 233.
 Krombach. 518.
 Krook, Per, Raadmand i Nyvarberg. 236.

- Kruckow, Hans. 158 f. 165. 173.
 754 ff. — Johan. 673—78. 700. 703
 —6. — Jon. 673 f.
 Krudup, Gert. 489. 493 f. 505 f.
 Krüger, Johannes, Notar. 100. 103.
 Krumme, Ingeborg Jakobsdatter. 806 f.
 — Jakob. 802. — Fru Margrete
 Nilsdatter. 806—20. — Nils, til Ør-
 boholt. 802. 801. 806.
 Krummedike, Hartvig. 165 f. — Hen-
 rik. 498 f. 584 f. 618. 621. 623.
 666 f. 670 f. 692 f. 750 f. 753. 756 ff.
 — Sofie. 676. 680. 684 ff. 698.
 739. 744.
 Krumpen. 692. — Stygge, Biskop i
 Vendsyssel. 493. 621.
 Kröpelin, Hans. 62.
 Kudalfos i Jarlsberg. 16.
 Kulastom, i, Gaard. 226.
 Kullen. 776.
 Kullerstad, Gaard. 270.
 Kumbla Sogn i Linköping Bispedømme.
 195 f.
 Kuntz v. Bremen, Bøsseskytte. 777.
 — Guldsmed. 659.
 Kvellaa, ved, i Jemteland. 93.
 Kvikstad, Gaard p. Fron. 28. 96.
 265 f.
 Kville, Gaard i Jemteland. 250. —
 Sogn i Baahuslen. 818.
 Kvisle, Gaard i Jemteland. 419.
 Kydem (?). 237.
 Kyken, Gaard i Ullensaker. 766.
 Kyle, Klaus. 352. — Paal. 404.
 Kyllingeryd. 373.
 Kyngorne, Alexander. 516 f. 590.
 Kälsjö eller Bergsjö mellem Jemteland
 og Aangermanland. 301.
 Kärna Sogn. 186.
 Kärre i Åleherred. 360.
 Kærre, Gaard i Baahuslen. 141.
 Kærræbol Thorp i Bettna Sogn i Stren-
 genes Bispedømme. 157 f.
 Køge (Kjøge). 505.
 Köln ved Rhin. 350. 476. 560 ff. 633.
 — ved Spree (Berlin). 459. — Erke-
 biskoppen af, se Herman.
- (Königsmark), Katharina Benktsdatter.
 161 ff.
 Köpping. Thomas. 693 ff.
 Körning, Simon, Hr. 189.
 Laake, Gaard i Ullensaker. 766.
 Laaland. 333. 523.
 Ladalm p. Vaage. 63. 108.
 Ladewich Drewesz. 174.
 Lagaraboda. 371.
 Lage Dus, Væbner. 134. — Urne, se U.
 Laggarbo Eng i Jönåker Hered. 206 f.
 Lagholt. 621.
 Lagnø. 274 f.
 Lambert Andersson. M. 457 f. 460.
 465 f. 511. — (Lambrekt) Augustin,
 Væbner. 62. — Henriksson. 173 f.
 — Loffe. 351. — Sterte. 386.
 Lancken, Gert v. d. 67.
 Land. 117 f.
 Landa i Vestergötland. 182.
 Lande, Gaard i Sandshverv. 17 f. 403.
 Landeryd i Veneherred. 315.
 Landsem, Gaard i Jemteland. 60.
 Landskrona. 733. 783.
 Lane Skibrede. 50.
 Langabrøte (?), Gaard. 293.
 Langdalsrabben. 22.
 Lange, Laurits, Oldemand i Bergen.
 280.
 Langemyren i Hundalen i Vardal. 54.
 Langen p. Romerike. 595.
 Langerdalen i Sandshverv. 31.
 Langevatn i Odalen. 190.
 Langgaden i Stockholm. 804.
 Langsdal, nordre. 815 f.
 Langset, Gaard i Follebo. 10.
 Langæter i Thyrkstad. 8.
 Lapmarken. 365.
 Lapsadal, Gaard. 92.
 Lars, Larens, se Laurens.
 Laskeherred. 361.
 Lasse Andersson i Forneby. 415. 417.
 — Bjørnsson. 115. — Bonde. 247.
 — i Haasjø. 256. — Jenssen. 297.
 — Jonsson. 270 f. — Karlsson, Lag-
 mand i Helsingland. 65 f. — Kul.

408. — Laurensen i Vang. 64 f. — Lauritsen. 61. — Matson i Heglid. 416. — Nilsson (Oxe?) p. Dynge. 291. — Siggesson. 192. — Sjulsson. 807. — Skriver. 802 f. — Skume. 392 f. — Thorbjørnsson, Borgermester i Kalmar. 404. (Jfr. Laurens).
- Lauenburg. 527. 549. 553.
- Lautens (Larens, Lars) Axelsson (Thott), Hr. 274 f. — Bentsson i Lyvesby. 361. — Bikop af Vexjö. 144. — Hr. i Bjørkvik. 803. — Brand, Kantsler. 113. — Degn i Aboherred. 106. — Hr., af Ekbyrinda. 401. — Eriksson i Vik. 818. — Fynbo, Raadmand i Tunsberg. 764 f. — Hage, Lensmand p. Dovre. 391. — Holck, Borgermester i Tunsberg. 816. — Ingemundsson. 345. — Jute p. Bergstrømsed. 756 ff. — i Kalpastad. 346. — i Kluxaas. 346. — i Knob. 297. — Nilsson, Vicekonnessor i Munkeliv. 421. — Olafsson. 241. — Olsson, Væbner. 189. — Olufsson, Konfessor i Munkeliv. 354 f. — Prest i Brunflo. 348. — Prest i Hodal. 311. — Prest i Sunde. 300 f. — Siggesson Sparre. 710. 713. — Siggesson, Væbner. 192. 222. — Snakenborg, se S. — Thordsson. 300. — Thorgeirsson. 742. — Thorsteinsøn. 764. — Thuresson tre Roser. 757 f. — Udsending fra Munkeliv. 121—25. — Ulfsson, Hr. 282 f. 291 f. — Ve-bjørnsson. 40. (Jfr. Laurits).
- St. Laurentius Kirke i Byrstad. 38 f. — i Tunsberg. 2 f. 5.
- Laurits Andersson Undall, Lagmand. 796 f. — Bjørnsson. 259. — Brat. 591 f. — Evertsson, Bøsseskytte. 777. — Figassøn, Væbner. 182. — Finkenov, Væbner. 236. — i Frosaker. 375. — Gregersøn p. Upland. 93. — Hansson, Raadmand i Bergen. 662. — Haug. 765. — Jakobsøn. 260 f. 278 f. — Jørgensøn (Oxe?), Hr. 301 f. — i Kesabro.
226. — Lange, Oldermænd i Bergen. 280. — Lauritsen. 21. — Læstemaker. 821. — Olufsson, Prest i Grue. 307. — Prest 680. 686. — Rauenklev. 266. — Svensson. 830. — Ubbesson. 224 f. — i Upland. 59. — i Vidbo. 224 f. — Øensson i Heglid. 415 f. 418. (Jfr. Laurens og Lasse).
- Lauten, Gaard i Ullensaker. 766.
- Lavnsberg (Lagundsberg) i Upsala Len. 324. 365.
- Laxmand, Johannes, Erkebiskop af Lund. 109 f. — Paal. 298.
- Ledaby (Leaby) i Vartofte Sogn. 201 f.
- Ledebro i Dagaherred. 224. 372.
- Ledsberg, Gaard i Lota Sogn. 356 ff.
- Legeved i Skaane. 298.
- Leggesz (?). 175.
- Leghengen. 371.
- Legstad, Gaard i Jemteland. 422 f.
- Leibell, Martin. 447.
- Leik Thorsteinsson. 32.
- Leipzig. 350. 425 f. 447 f. 457 f. 474 f. 560. 588. 608. 631 f. 644.
- Leirol, Gaard i Vang (Valdres). 827.
- Lejonhufvud, Abraham Christiernsen. 355—60. — Hr. Erik Abrahamsøn. 413. 421.
- Leksberg i Skarborgs Len. 293.
- Lembogaard (Lenbogaard) i Fregjorids Sogn. 243 f. 258 f.
- Lemeke Gerst. 50.
- Lene. 265.
- Lengebro Sogn i Nerike. 114 f.
- Leo III., Pave. 607.
- Leornaland, Gård. 2.
- Lerby Sogn. 245 f.
- Lesje Prestegjeld. 328.
- Leuthen (Løiten), Peder Evindsson, Prest i Enebak. 79.
- Lichtenberg. 441 f.
- Lid, Gaard i Jemteland. 742 f. — Gaard i Ørsten. 818.
- Lider. 37 f.
- Lier, By i Brabant. 536. 540. 542. 545. 554. 556. 558. 567 f. 594 f.

597. 599. 615. 642 ff. 646—49.
 Lifland. 381.
 Ligne, Antoine de. 538—41.
 Lijt, Henrik v. 540. 542. 545. 554 ff. 563. 565. 596 f.
 (Lilja), Hr. Gregers Matssøn. 271. 289. 307. 374 ff.
 Liljehök, Mons Bryntessøn. 584 f.
 Lilleby, Gaard. 339.
 Lilledals Bro i Digernes Sogn. 56 f.
 Lillehoved i Bokenes Sogn. 344 f.
 Lille-Kirke Sogn. 372.
 Lille Imnes, Gaard i Jemteland. 422 f.
 Lindasund i Vilberg Sogn. 370.
 Lindehult i Hvembo Sogn. 256.
 Lindesnes. 671 f.
 Lindholm. 389 f. 419 f. 757 f.
 Lindorm Bjørnssøn, Væbner. 277. 287. 338.
 Lindorm, Hr. Morten, Borgermester i Stockholm. 196.
 Lindø. 306. 374.
 Linekjær i Grue Prestegjeld. 824.
 Linköping. 153. 181. 195 f. — Bispedømme. 51. 76. 107. 159. 195. 207 f. 231 f. 242. 249. — Domprovster. 256 f.
 Linsafall. 372.
 Lipen, Erik, Hr. 203.
 Lislathorp. 372.
 Listad, Gaard og Thingstue. 266.
 Lister i Blekinge. 375.
 Lister. 423. 447 f. 751—54. 762. 782. 796.
 Lit Prestegjeld i Jemteland. 574 f. 788.
 (Litle), Peder Hanssøn. 522 ff. 706 f. (?). 740. 746 f. 754 f. 759. 761 f. 765 f. 815.
 Litlehammer, Gaard i Vinje Sogn. 42.
 Liungerom(?). 375.
 Ljøterud, Gaard i Hedenstad Sogn i Sandshverv. 32.
 Lochau i Sachsen. 435—39. 463.
 Loffe, Lambert. 351.
 Logen, Vand i Hallingdal. 794 f.
 Lom Prestegjeld. 8 f. 19 f. 25. 32. 108. 127. 328. 571 f.
 London. 473. 488 f. 507 f.
 Longhundare (Lång—) Herred. 362.
 Lorch Lubbert. 609.
 Lotter, Melchior. 581.
 Louwenborch. 350.
 Lubbert Lorch. 609.
 Lübeck. 80. 100. 102 f. 193. 165. 211. 213. 233. 284. 308 f. 311. 317. 321 f. 333. 348 f. 351. 367. 381. 383. 385 f. 389. 394. 396. 399 f. 405—8. 427 f. 430. 435 ff. 460 f. 481 f. 489 ff. 498. 503. 506. 508. 515 f. 527. 539. 568. 570. 655. 658 f. 677. 689. 691. 697. 714 f. 721 ff. 732. 734.
 Lucas Cranach. 512 f.
 Lucie Pedersdatter (Oxe). 330 f.
 Ludeke (Lydeke), Biskop i Vesteraas. 270. — Mule. 522 f. — Olfssøn, Væbner. 288. — v. Thunen, Borgermester i Lübeck. 284.
 Ludguda Sogn i Strengenes Bispedømme. 157. 358 f.
 Ludolf Klencke. 645. 649.
 Ludvig v. Dyssen. 462.
 Lume i Valdars. 827.
 Lund, Jakob Matssøn. 119.
 Lund. 109. 393 f. 721. 724. 780. — Bispedømme. 307. — Degne. 393. — Domkirke. 304 f. — Erkebiskopper. 72. 76. 94 f. 109 f. 304. 333. — Kanniker. 393.
 Lund, Gaard. 6. — Gaard i Ullensaker. 766. — Kirke p. Romerike. 38 f.
 Lundaslet, Gaard p. Ordost. 142. (Jfr. Lunnislet).
 Lunde, Gaard i Follebo. 10. — Gaard p. Vaage. 63.
 Lundeby i Raade Sogn. 809—13.
 Lundby. 293. — i Aa Sogn i Östergötland. 256. — i Hackvas Sogn (Örebro Län). 208 f. — Sogn i Vesteraas Bispedømme. 188 f.
 Lüneburg. 212. 407. 518. 658.
 Lunenborch, Skipper. 319.
 Lungaa i Dalarne. 300.

- Lunge, Nils. 493. — Ove, Hr. 492 f. 496 f. 499—502. 692. 711. 713. 715. 720. — Vincents, Hr. 492—96. 499. 522 f. 638 f. 662. 675. 677. 681—88. 698. 708. 718 f. 732 ff. 738.
- Lungegaard 681. 683.
- Lunkende i Alboherred i Skaaue. 105 ff. 394.
- Lunnislet, Ødegaard i Thegneby Sogn. 302. (Jfr. Lundaslet).
- Luther, Dr. Martin. 511 ff. 557 f. 583. 636.
- Lutke (Lydeke), Matthis. 352 f. 361 f.
- Lybske Ommeral, Skib. 799.
- Lyda, Gaard. 226.
- Lydeke, se Ludeke.
- Lygrisfjord i Nordhordland. 2.
- Lykke, Karine. 698. — Nils. 677. 697 f. 700. 703—7. 710. 714. 718 f. 721. 734 f. — Peder, Hr. 155 f. 731 f. — Peter, Erkebiskop af Lund. 72. 76. 94 f.
- Lyngbygaard. 591.
- Lyngsgaard. 763 f.
- Lyreholmen i Hoflands Sogn i Eggedal. 110 f.
- Lysaker i Berum. 184.
- Lyse Kloster. 315.
- Lysing Herred i Linköping Bispedømme. 195 f.
- Lystrup, Nils, Lagmand i Oslo. 815.
- Lyveaby. 361.
- Lædaby, Gaard og Sogn i Vartofte Herred. 241 f. 247.
- Længlinslid (nu Finnliderne paa den norske Grænse). 300.
- Lännes Sogn i Askers Herred. 208 f.
- Lærum, Gaard i Sande Sogn. 21. 23 f.
- Lødøse. 50. 57 f. 97 f. 113. 140. 143 —47. 178. 298 f. 314. 331. 621. 623 ff. 692. 733 f. 757 f.
- Löfkulla i Hagabyhöga Sogn. 152.
- Løken, Gaard i Raade Sogn. 812. — Gaard i Ullensaker. 766.
- Løkestad, Gaard i Amneherred. 218 f.
- Løndathorp. 373.
- Løniahult (Lønhult?). 372.
- Løren, Gaard p. Romerike. 827.
- Løset, Gaard i Odalen. 147.
- Löta Sogn. 70 f. 356 f. 371.
- Lötabrunna(?). 370.
- Löwen. 566. 636.
- Lövliden, Gaard i Hoflands Sogn i Eggedal. 110 f.
- Maalung, Gaard i Jemteland. 414. 418.
- Maastricht. 557 f. 561.
- Maberget i Aadalen p. Ringerike. 55.
- Machtelf, Johan, Licentiat. 596.
- Madvalsryd, Gaard i Kinnaromma Sogn. 193.
- Magdalena Karlsdatter Bonde, Frue, se B. — Olufsdatter (Skancke), se S.
- Magdeburg. 284. 528.
- Magnhild Ogmundsdatter. 252.
- Magnus (Mogens, Mons) Baardsson. 591 f. — Benktsson (Natt och Dag), se N. — Biskop af Åbo. 107. — Biskop af Hammer. 571 f. — Blix. 61. — Bonde Philippusson. 195. — Bonde, Væbner. 288. — Bryntesson Liljehök. 584 f. — Detter. 30. — Djekn. 247. — Eriksson, Konge. 2 f. 7 f. 10—20. 99. 173. — Green, Hr., se G. — Gunnersson. 233. — Gyldenstjerne, se G. — Gøye, se G. — i Haga. 346. — Hansson. 346. — Hansson, Lagmand i Jemteland. 348. — Haraldsson, Biskop af Skara. 638. 640. — Jonsson. 40. — Jönsson. 788. — Konfessor i Vadstena. 230. 243. — i Kulastom(?). 226. — Lassesson. 259. — Lauritsson, Væbner. 158. 179. — Mester. 523. — Munk, Hr. 46 f. 49. — Niklissøn, Borgmester i Vadstena. 181. — Nilsson. 346. — Nilsson, Underfoged i Jemteland. 300 f. — Olafsson. 346. — Olafsson, Væbner. 209. — Olofsson, Prest i Reden. 808. — Olsson, Kapellan. 799 f. — Peders-

- søn. 182. — Pederssøn, Væbner. 153. — Rolandssøn, Herredshøvding i Askimsherred. 314. — Svenssøn. 259. 732. — i Tande. 414.
- Magnussen (Magnæus), Arne. 31. 74. 76. 86. 131 f. 154 f. 177. 270. 315 f. 334.
- Mainz og Magdeburg, Erkebispnen af, se Albrecht.
- Malmö. 281 f. 331 f. 584 f. 604 f. 659. 665. 711. 734.
- Mandal. 753 f. 796.
- Manderscheit, Dietrich, Greve af. 478.
- Margrete (Margit, Marit) (Brock), Frue. 692. 750 f. — Eriksdatter Vasa. 420. — Frue. 2. 4. — Gudfastesdatter. 818. — Jakobsdatter Augustin, Hustru. 227 f. 240. — Jonsdatter i Matanes. 295. — Mogensdatter (Natt och Dag). 356 ff. — Nilsdatter Krumme, Frue. 806—20. — Olddatter. 415. — Pedersdatter. 725. — Pedersdatter Ros. 151. 153. — Regentinde af Nederlandene. 456. 475. 485. 511. 534. 539. 541 f. 546. 557. 559. 564 f. 568 f. 578 f. 636. — Thordsdatter, Jon Skettes. 618. 621. 623 f. 757 f. — Valdemarsdatter, Dronning. 44. 46—51. 59 ff. 64 ff. 67. 91. — Viljalmsdatter i Skaftan. 54.
- St. Margrete Billede og Marie Billede, se Helgenbilleder paa Sagregistret.
- Mariakirken i Lübeck. 133. — i Oslo. 2 f. 39 f. 99 f. 184. 236. 335. 538. 738. 740. — i Tunsberg. 3 f. — i Vadstena, se Vadstena Kloster. — Kloster i Maribo. 72 f.
- Maria, Skib. 554.
- Maribo. 72 f.
- Mariefred Kloster. 409.
- Marienwald. 80. 443.
- Marigaard. 22 f.
- Marine Aslaksdatter. 98.
- Marinus de Fregeno, Nuntius. 237.
- Marks Herred i Skara Bispedømme. 193. 207. 221 f. 232 f.
- Marka i Vilska Herred. 208.
- Markista i Smaaland. 135.
- Markman Lauritssøn. 808.
- Markman, Pelle, Væbner. 62.
- Markus Bremsz (Brunsz?). 407. — Budnog (?). 766. — Meyer. 733 f.
- Marqua, Daniel. 587.
- Marquard Schipherenj(?), Mag. 103.
- Marstrand. 318. 320. 331. 399 f. 492. 670. 697. 773. 776. 778.
- Martin (Morten) der Braszker. 469. — Erkebiskop af Korfu. 100 ff. — Fust. 105 ff. — Jonsøn. 301. 337. — Kolbjørnssøn. 9. — Krabbe, se K. — Larsen, Foged. 391. — Leibell. 447. — Lindorm, Borgermester i Stockholm. 196. — Luther, se L. — i Lyda. 226. — Mortenssøn p. Aam. 818. — Nes. 8 f. — Olssøn p. Melgaard. 266. — Otterssøn i Ottersjø. 742 f. — V., Pave. 79 f. 83 f. — Provst i Viborg. 110. — Svan, Hr. 182. — i Øy. 346.
- Matanes, Gaard i Jemteland. 295. 419.
- Matthias (Matthis, Mate) Biskop, Borger i Kalmar. 404. — Brynefsøn. 192. — Erlandsøn, Herredshøvding i Uppunda H. 225. — Haavardssøn, Hr. 3. — Henriksøn, Raadmand i Tunsberg. 786. 816. — Hvorf, Kantsler. 537 f. — Jepsøn, Rigsgaad. 112. — Johannis, Lundensis vicarius. 110. — Kaffe. 750. — Kagge, se K. — Lutke (Lydeke). 352 f. 361 f. — i Ottarsjø. 743. — Pallassøn. 168 f. — Perssøn, Væbner. 235. — Schaanlund, Sorenskriver. 391. — Skriver, Foged. 592. 787. — Størssøn, Lagmand i Bergen. 789. — i Valabakke. 345.
- Maurits Jenssøn. 592. — af Oldenburg, Junker. 566.
- Maximilian Transylvan, keiserlig Secretair. 539.
- Mecheln. 427 f. 445. 462. 480 f. 517. 564 ff. 569. 633.
- Mechtilde, Hustru. 356. — Klausdatter. 56.

- ter, Aake Svarteskaanungs Hustru. 181
- Mecklenburg. 577. 642.
- Medelby. 224. 232 f. 370. — i Dingetuna Sogn. 246. — i Fernabo Sogn. 213 f.
- Medelgaarden i Kvikstad i Fron. 265 f.
- Medelpad. 65 f. 301. 310.
- Medim (Meum), Gaard i Raade Sogn. 808 f.
- Mehlen, Bernhard v. 580 f.
- Meiningen. 434.
- Meissen. 451.
- Meknesbod, Gaard. 293.
- Melby, Gaard i Nordby Sogn. 161.
- Melchior de Germania. 445 f. 458. 460 f. 566. 580. — Lotter. 581.
- Meldals Thinglag. 391.
- Melgaard p. Fron. 266.
- Melsom Havn. 699 f.
- Melsomvig. 33.
- Melxstere, Dyrick. 349.
- Mengenstrasse i Lübeck. 133.
- Mennes, Willom. 639. 641.
- Mensøen i Grue. 141 ff. 147 f. 268. 824.
- Mereta Thordsdatter Bonde, Hustru. 162.
- Merincha, Johannes de. 133 f.
- Merten Delewatere. 351. — Johanssøn. 368. (Jfr. Martin).
- Mesit Herred (Neset o: Oddernes?). 774 f.
- Mette Iversdatter (Dyre), Fru, se D.
- Metz, Antonius v. 445. 538. 540 f. 564 f. 569. 580. 633. 641 ff.
- Meyer, Markus. 733 f.
- Meyger, Hans. 641.
- Michael (Michel) Blik. 522 f. 679 f. — v. Brunsberg. 690. — i Drengsarvet. 300. — i Grimanes. 60. — Hals. 781. — Hanssøn. 797. — Jonsson. 340. — Lauritssøn, Lensmand. 203. — Nilssøn. 106. — Pederssøn, Notar. 394. — Pederssøn, Vikar i Lund. 393 f. — Prijsz, Besseskytte. 777. — Rankemaag. 300. — Ruth i Hesle. 272. — Sjællandsfar, Besseskytte. 777. — Tasta. Væbner. 158. 191. — Tylehase. 319.
- St. Michaels og Alle Sjøeles Alter i Skara Domkirke. 94. — Kirke i Slangethorp. 62.
- Michel, Skib. 773 f. 776—81.
- Midakike (?) Sogn. 372.
- Middelburg. 587.
- Midskogen, Gaard i Skaraborgs Len. 287.
- Midsyssel. 687.
- Mielby (Melby). 361.
- Miklabolstad. Gaard. 1.
- Minckwitz, Georg v. 456—61. 469 f. 474 f. 483. 521. 559. 617.
- Minden. 612. — Biskoppen af, se Frants.
- Minildalen (Mineldalen). 390 f.
- Minoriterordenen i Linköping. 181.
- Mistelgalb, Johannes. 102.
- Mittenwalde. 625 f.
- Mjelde, Gaard i Haus. 661 f.
- Mjøen, Gaard i Opdal. 391.
- Mo, Gaard i Høland. 77 ff. — Gaard i Jemteland. 59. 411 f. 419. — Gaard i Östergötland. 293. — Gaard i Ørsten. 818.
- Modum. 30. 37.
- Moen, Gaard i Hoflands Sogn i Eggedal. 110 f. — i Lom. 108.
- Moeszen (Mosen i Eidsberg?). 8.
- Mofossen. 25.
- Mogens, Mons, se Magnus.
- Mogenstrup. 663. 665. 667 ff. 671. 747 f.
- Moland, Gaard og Sogn i Baahus Len. 331. 413. 623. 824.
- Moller, Henrik, Borgermester i Magdeburg. 284.
- Molsund (i Halland?). 309.
- Molteke, Johan. 298.
- Moor i Hertfordshire. 507.
- Mor (Mare) Sjø. 390 f.
- Mordvik, Gaard i Jemteland. 59 ff.
- Morten, se Martin.
- Mosaboda. 373.
- Mosjö, Sogn i Nerike. 114 f.

- Moss (Prokurator?). 22.
 Motala. 162.
 Mouat, Axel, til Hofland. 790.
 Mulart, Gerard, keiserlig Raad. 541.
 546.
 Mule, Hans. 522 f. — Lydeke. 522 f.
 Müller, Hans, Borger i Eszlingen.
 596 f.
 Munk, Ebbe. 692. — Christiern. 815.
 — Iver, Biskop til Ribe. 493. 692.
 — Hr. Magnus. 46 f. 49.
 Munkared. 375.
 Munkeliv Kloster. 1 f. 79. 81. 83.
 119—25. 183 f. 136—40. 176 f. 354.
 401. 421 f.
 Munkemale, Gaard. 375.
 Münster, Biskoppen af. 527. 658. —
 Stift. 527. 531. 533.
 Murray, Jakob, Greve af. 590.
 Mus, Anders, Provst ved Mariakirken
 i Oslo. 99 f. — Nils, Væbner. 105 ff.
 117 f. 393.
 Mykeren Sø. 148.
 Myklaas, Gaard i Jemteland. 59.
 Myklaby i Baahuslen. 282.
 Mylden, Bertolt. 368.
 Mynden (Minden?), Herman v. 369.
 Myntgaarden i Stockholm. 398.
 Myraby, Gaard i Strengenes Bispe-
 dømme. 155 f.
 Myre. 42.
 Mysen, Gaard i Eidsberg. 8. — i Ene-
 bak. 78.
 Mysshattesund. 371.
 Mæluplandeby. 343.
 Mærene, Gaard i Skanungs Herred.
 287.
 Mærin i Lider. 37.
 Møen. 523.
 Mölen, Volkmar v. 67.
 Mølnathorp. 371.
 Mønbo, Jens Michelssøn. 474. 630.
 Mørch, A., Sogneprest. 37.
 Møth, Peter, Domprovst i Linköping.
 256 f.
 Narve Aslakssøn. 742. — Botolfs-
 søn. 29. — Gunderssøn. 57. —
 Jepsøn (Rømer). 235. — Østens-
 søn. 360 f.
 Nasi, Joan. 288.
 (Natt och Dag), Hr. Benedikt Stens-
 søn. 104. — Birgitte Mogensdatter.
 355—60. — Hr. Bo Stenssøn. 159.
 189. — Fru Cecilie Mogensdatter.
 356. — Christine Mogensdatter. 356 ff.
 — Eline Nilsdatter. 198. — Ingeborg
 Niklisdatter. 156 f. 198. — Johan
 Mogenssøn. 355—59. — Hr. Maguns
 Benktssøn. 156. 158. 208 f. 214.
 217—20. 226 f. 245 f. 270. 292.
 — Margrete Mogensdatter. 356 ff. —
 Nils Bossøn. 159 ff. 198.
 Navne, Biskop af Odense. 94 f.
 Nægarsjö (Nagelsjö i Aangermann-
 land?). 301.
 Neapel. 660.
 Nedenes. 761 f. 774 f. 796.
 Nederlandene. 456. 525. 530. 551.
 585 f. 632. 636. 654. 656. 666.
 Nedreby i Molands Sogn. 623.
 Nedregaard i Jemteland. 59.
 Nerike. 70 f. 114. 151 f. 177. 246.
 293. 372.
 Nes Fjerding. 147. — Gaard(?). 4. — i
 Flettabo Sogn. 207. — i Grue
 Prestegjeld. 141 ff. 308. 324. — i
 Jemteland. 59. — i Lom. 8 f. — i
 Seim Sogn. 2.
 Neset (=: Oddernes). 774 ff.
 Neuenstadt. 531.
 Nicol(aus?) Gram(?). 102.
 Nidaros. 29. 74. 132 f. 154. 248 f.
 253. 273 f. 296 f. 409. — Dekan.
 294. — Erkebiskopper. 15. 29. 55 f.
 64. 73 ff. 120 f. 132 f. 143 f. 166 f.
 248. 258. 273. 296. 304. 333. 337.
 402. 409. 433 f. 499. 508. 628 f.
 675—78. 681 f. 684—87. 695 ff.
 700. 703—8. 714 f. 718 f. 726—31.
 734—39. — Erkebispergaard. 402.
 413. — Kanniker. 130 f. 243 f. 273.
 294. 402. 703. 705. — Kirke-
 provins. 130 f. (Jfr. Trondhjem).
 56*

Nidsjø, mellem Hadeland og Romerike. 260. 262. 278 f.

Nikolaus (Niklis). 513. — Andressen. 141 f. — Arnæssøn. 185. — Biskop af Berglum. 333. — Biskop af Roskilde. 333. — Christiærnsøn, Hr. 232. — Eysteinsøn, Landfoged i Elvevysse. 52. — i Gislæs. 59. — Glob, Biskop af Viborg. 333. — Greve af Salm. 616. — Hafthorsøn. 346. — p. Hal. 59. — i Hølje. 59. — Jensøn, Væbner. 105. — Jonsøn, Prest. 9. — i Okkade. 59. — (Nils) Olafssøn. 281 f. 332. — (Nils) Ragvaldssøn, Erkebiskop af Upsala. 115. 144—47. 155. 159. 161. — Ryting, Dr. 150 f. 191. 217. — Smyterlouwe, Borgermester i Stralsund. 491. 503. — Sovder. 60. (Jfr. Nils).

St. Nikolai Sogn (i Sverige). 206.

Nils. 673. — (Niklis) Abbed i Dragsmark. 91. 98. — Andersson, Kapellan i Risaberg Kloster. 325. 327. — Aslessøn, Lagmand p. Hedemarken. 112. 117 f. — Benktsøn p. Rista. 743. — Berelssøn, Befalingsmand p. Bergenhus. 671. 673. 789. — i Berge. 255 f. — Biskop af Linköping. 159. — Biskop af Vexjö. 325. — Rjørnsøn. 594. — Bossøn (Natt och Dag). 159 ff. 198. — Bossøn, Hr. (til Vinås?). 377. — Bottelsøn, Lagmand i Jemteland. 414. 417. — Brade, Hr. 374. — Broka. 182. — Christiærnsøn, Væbner. 189. — Dreng. 804. — i Eg. 224. — i Ellæ. 224. — Erikssøn, Hr. 318. — Erikssøn Gyldenstjerne, se G. — Erikssøn i Øsem. 574 f. — Erlandsøn. 239. — Fadersøn (Sparre). 292 ff. 344. — Finkenow, Væbner. 202 f. 223 f. — i Flæen. 187. — i Grestom. 226. — Grip. 221. — Gudmundssøn, Provst i Jemteland. 398 f. — i Gummegaard. 574 f. — Gustavssøn i Kahøg. 361. — i

Haknasta. 226. — Hanssøn, Generalkonfessor i Munkeliv. 401. — Henriksøn (Gyldenløve). 337. 383 f. — Hermanssøn. 219. — Jensøn. 817 f. — Jensøn (Oxenstjerne), Hr. 159. — Jonsøn (Schack?). 383 f. — Ketilssøn. 117 f. — Klausson, Lagmand i Stavanger. 679 f. 687. — Klausson (Sparre), se S. — Klausson til Storda. 419. 624. — Kortsøn, Erkedegne i Lund. 393. — Krag, Borgarthingslagmand. 269. — Krumme, se K. — Lauritssøn. 725. 797. — Lunge. 493. — Lykke, se L. — Lynderop. 672. — Lystrup, Lagmand i Oslo. 815. — Martinsøn Smed. 331. — Michelssøn i Mo. 411 f. — Mogenssøn, Væbner. 323. 365. — Munck, Bøsseskytte. 777. — Mus, se M. — Pederssøn i Brattestad. 742. — Pederssøn, Lensmand. 345. — Perssøn Bjelke. 802 ff. — Perssøn Bragde i Vitakøl. 297 f. — Peterssøn. 247. 319. 692. — Prest i Brunflo. 574 f. — Possé. 339 f. 343 f. — Prior i Mariefred Kloster. 409. — Ragvaldssøn. 155 f. — Ravaldssøn, Væbner. 274. — Santessøn, Væbner. 224 f. — Stensrud. 203. — Stub. 786. — Sture, se S. — Styrmand. 777. — Svarteskannung, Hr., se S. — Svenssøn, Lagmand i Sarpsborg. 811. 814. — Svenssøn (Tordenstjerne). 786 f. 792 f unge, Byfoged i Nyvarberg. 236. — Valgjordssøn. 808. — Vendelbo. 672. — i Vestaned. 256. — i Viby, Kannik i Upsala. 326. — i Vikingaker, Kannik i Upsala. 326. — Hr., i Ørby. 523. (Jfr. Nikolaus).

Nipertz, Erik, Hr. 188. 214. 217. 232.

Nisse Jenssøn. 106. — Joanssøn i Træksta. 226. — Tuessøn, Borgermester i Bogense. 159. (Jfr. Nils).

Nonneklostret i Bergen. 638 f. — i Oslo. 2 f. 39 f.

Nor i Vermeland. 115.

- Noraby i Vestmanland. 157.
 Norbo Herred i Vestmanland. 157.
 187. 207. 214.
 Norbotn. 301. 364.
 Norby, Hr. Søren. 500. 524. 527 f.
 578 f. 655.
 Nordby, Gaard i Rakkestad. 254. —
 Sogn i Aas. 161. — i Vermeland.
 114 f.
 Norddals Herred. 38.
 Nordenfjelds i Norge. 423. 683. 694.
 716. 720. 724. 734. 736. 763 f.
 Norderhovs Sogn. 22.
 Nordfarere. 166. 174. 355. 383. 424.
 678.
 Nordherred p. Lom. 571 f.
 Nordholm i Strengenes Bispedømme.
 44. 46. 48 f.
 Nordland. 355.
 Norder Ryd. 314 f.
 Nordseen. 773.
 Nore, Gaard i Rygge Sogn. 105 ff.
 Norge. 33. 65 f. 299 f. 303 f. 364.
 392. 508 f. 522. 638—41. 710. 712 f.
 780. 797—800.
 Norske Kyst. 773—77. 783 f. 792.
 Norændelaget i Lerby Sogn. 245.
 Notouw (Nathaug i Fjelberg?). 318.
 Numedal. 175. 194 f.
 Nunnerud, Gaard i Vartofte Herred. 373.
 Nürnberg. 350. 429—33. 440. 446—
 49. 451—58. 460 f. 472. 566.
 Nyborg. 663. 746.
 Nyby. 375.
 Nybeby. 362.
 Nygaard, Hr. Gude Galdes Gaard.
 740. 759. — i Smaaland. 358.
 Nygeman, Johannes. 280. 284.
 Nyhyttan i Örebro Len. 300.
 Nykjøbing paa Falster. 94 f.
 Nyköping By og Kloster. 206 f.
 Nylødøse, se Lødøse.
 Nymwegen, Oswald v. 626 f.
 Nysetter (Nysättra?) Sogn. 371.
 Nysætterby. 371.
 Nyssels, Hans. 349.
 Nærboas Sogn i Nerike. 293.
 Näs Sogn (Sverige). 339.
 Näshulta Prestebol. 225 f.
 Näss, Gaard. 224.
 Nævasta (Navasta), Gaard i Nerike.
 70 f.
 Nørholm, N. Clauszen. 750.
 Nørrehalland. 782.
 Nørrejylland, se Jylland.
 Oberstein, Ulrik, Greve af. 478 f.
 Occo, Popius. 564. 569.
 Odalen. 28. 147. 190. 268. 307 f.
 Odd Eysteinsøn. 29. — (Udde), Prest
 i Aker (Upsala Stift). 323 f.
 Oddevald. 778.
 Odense. 698. — Bispedømme. 72—
 76. 94 f. 305. 333.
 Odenskaraby. 372.
 Odinsal, Gaard i Jemteland. 59.
 Odland, Ødeaard i Høle Sogn. 830 ff.
 Offerdal i Jemteland. 788.
 Offigsbo, Gaard p. Lom. 128.
 Ogmund. 204. — Lafranssøn. 252 f.
 — p. Rise. 9. — p. Steine. 10.
 Oking. 486 ff.
 Okkade, Gaard i Jemteland. 59.
 Okne, Gaard i Jemteland. 59.
 Olaf (Oluf, Ole). 98. — i Aangroven.
 59. — Aasulfssøn. 825 f. — Abbed
 i Julitta Kloster. 281. — Alfssøn.
 686. 789. 794. — Alfssøn Ljøtte.
 795. — Amundssøn, Lensmand i
 Hallingdal. 794. — Andressøn. 98 f.
 — Andressøn, Discipel af Thron-
 dhjems Skole. 425. — i Ansjø. 59. —
 Arnessøn. 108. — p. Berger. 22. —
 Biskop i Aarhus. 107. — Biskop
 af Roskilde. 304 f. — Bjursøn. 59.
 — Bjørnsøn. 787. — Bjørnsøn,
 Løgmand i Vermeland. 347. —
 Bjørnsøn p. Strand. 300. — Bjørns-
 søn i Varga. 329. — Bolt Bjørna-
 karl. 59. — Dagfinssøn. 594. —
 Degn i Skara. 304. — Drake. 156.
 — i Dymmelsta. 187. — Eirikssøn.
 57. 100. 812. — i Elv. 59. — En-
 gelbrektsøn, Erkebiskop af Nidaros.

391. 433 f. 499. 508. 628 f. 675—78. 681 f. 684—87. 695 ff. 700. 703—8. 714—20. 726—31. 734—39. 744. — Erkebiskop af Nidaros. 15. 29 f. — Eysteinson. 826. — Flindrum. 768. — Galde. 411 f. — Garp. 71. — Gris i Kjelberg. 340. — i Gryte. 345. — Haakonsson. 99. — Haakonsson, Hr. 401. — Haakonsson, Konge. 32. — Haakonsson, norsk Rigsraad. 112. — i Haga. 59. — i Hakaaseng. 59. — Halldorsson. 403. — Halleson. 92. — Hamundsson. 59. — i Hara. 346. — Haug. 766. 815. — Helgesson. 786. — Helgesson i Forneby. 414. — Hemmingsson, Lagmand i Jemteland. 418. 742 f. — Henriksson. 809. — Hietland, Kannik i Kjøbenhavn. 273 f. — i Inlænda. 187. — Ivarsson p. Velle. 818. — Jensson. 187. — Jepsson i Forneby. 414—18. — Joansson i Nyhyttan. 300. — Jonasson. 100. — Jonsson i Kalxbek. 300. — i Kalpastad. 59. — Ketilsson. 328. — Kjebbe i Rangseter. 66. — Kjeldsson i Forneby. 414 f. — Klaussen, Prior i Varne. 284. — Laurentsson, Erkebiskop af Upsala. 100. 102. 107. — Lauritsen i Mielby. 361. — Lauritsson i Vang. 150. — Lauritsson, Vælner. 219. — i Lid. 742 f. — Magni, Kannik i Upsala. 61. — Magnussen. 71. — Martinsson, Prest. 401. — (Olef) Matsson. 353. — i Mo. 59. — Mogensson. 725. — Nikolasson. 824. — Nikolaussen, Biskop af Bergen. 107. 119. 129—32. 143 f. 153. 155. 166 f. 172. 176. — Nilsson. 795. — Nilsson, Hr., Befalingsmand i Bergen. 164—70. 172 f. 288. 317—21. 201 f. — Nilsson, Prior i Eskilstuna. 257. — Nilsson Rosenkrantz. 696. 698. — Nilsson Skanke, Hr. 201 f. — Olsson, Foged. 807. — Olsson i Heglid. 414. — Ormsson.

334 f. — Paulsson i Hyrebod. 65 f. — Pedersson. 30. 411. — Pedersson i Vaglen. 574 f. — Persson, Byfoged i Malme. 331. — Povelsson. 22. — Prest i Ervalla. 71. — Prest i Hodal. 66. — Prest i Jerfsjø. 66. — Prest i Tensta. 105. — Ragvaldsson. 411. 419. — Ragvaldsson, Lagmand i Östergötland. 104. — Roaldsson. 779. 830 ff. — Ryg. 795. — Ryting, Væbner. 208. 215. 228. — i Rosund. 224. — Sande. 288 f. 337. — Simonsson. 807. — i Skala. 59. — Skriver. 752. — i Smedstad. 224. — Sort. 739. — Stensson. 346. — Stigasson. 332. — i Tande. 59. — Theiste. 754 ff. — Thomasson i Valle. 289. 296. — Thordsson. 22. — Thoresson. 176. — Thorkelsson, Biskop af Bergen. 155. 675. 681—84. 686 ff. 693. — Thormodsson. 22. — Thorsteinsson. 99. 274 f. — Thronsson, Erkebiskop af Nidaros. 248. 258. 273. — i Thrulsaas. 59. — Tjeransson (=: Hjarrandsson). 830. — Tot. 6. — Ulfsson. 99. — Urbansson p. Føytabrek. 818. — i Valle. 301. — Vigfastsson, Lagmand i Thronhjem. 725. — i Vikar. 255. — Vold. 203. — Yliansson. 59.

St. Olaf, se Helgener paa Sagregistret.
St. Olafs Altar i Saxkjøbing. 73—76. 333. — Kirke i Lunkende i Skaane. 105 ff. 394. — Kirkesogn i Sarpsborg. 248. 269. — Kloster i Oslo. 40. — Kloster i Skara. 751.

Oldenburg. 547 ff. 632. — Greven af. 543. — Hertugerne af. 657 f.

Olle Nilsson. 23. 54.

Oleif Alfsson. 28.

Olof, Amund Thorbjørnssens Hustru. 827. — Andresdatter. 826 f.

Olstad, Gaard i Ullensaker. 766.

Olver Siversson. 190.

Ongulsvik, Gaard. 1.

Onsale i Halland. 669 f.

- Onslunde i Ingelstad Herred. 105 f.
 Onsog (Odinshof), Gaard i Ullensaker. 766.
 Oop, Ketil, i Kallebæk. 361.
 Opa, Gaard i Jemteland. 59.
 Opdal Skibrede. 790. — Sogn. 794. — Thinglag. 390 f.
 Opland, Gaard, se Upland.
 Oplandene. 6.
 Oppunda Herred i Strengenes Bispedømme. 157 f. 179. 187. 191. 197. 225.
 Opsal, Gaard i Fuse Sogn. 26.
 Opsjö i Jemteland. 301.
 Opstad Kirkegaard i Odalen. 190. 268.
 Ordost i Baahusen. 141. 282. 301 f. 331.
 Orknø. 821. — Biskopper. 75 f.
 Orm Brutte. 4. — Erlandsen. 239. — Ormssen. 98 f. — Sira i Elftelet. 18. — Thoressen. 91. — Varsen. 200.
 Ormelet p. Tjømo. 6.
 Ormsta, Gaard. 187.
 Orneberg, Gaard. 820.
 Ornes (Aarnes i Lister og Mandal?). 795.
 Ornæker, Gaard i Vesby Sogn. 375.
 Orreleken, Ødegaard i Kinnaromma Sogn. 193.
 Os, Gaard i Odalen. 147.
 Osby (Olshy p. Thjørn?). 618.
 Ose, Gaard. 1.
 Oslo. 20. 24. 41 f. 98. 100. 121 ff. 127. 184. 248. 260 f. 269. 537 f. 591. 623. 664. 671. 673. 677. 679 ff. 686. 735 ff. 740 f. 748. 759. 764. 777. 797. 800. 809 ff. 813. 825. — Biskopper. 3 f. 39 f. 72 f. 76. 94 f. 107. 143 f. 248. 269. 397. 734 f. 740 f. — Bispedømme. 124 f. — Borgere. 737. 759 f. — Herred. 6. — Kanniker. 19 f. 41. 99 f. 117 f. 127. 184. 269. 335. — Kirker. 2 f. 38—41. 99 f. 184. 236. 248. 269. 738. — Klostre. 2 f. 38 ff. — Lagmænd. 86 f. 99 f. 112. 117 f. 278 f. 591. 764. 814 f. — Raadmænd. 24. 41. 127. — Provster. 99 f. 236. 273. 537 f. 738.
 Ostlandene. 525. 530.
 Oswald v. Nymwegen. 626 f.
 Ottar i Handoga. 59. — i Ottarsjø. 59.
 Ottarsjø, Gaard i Jemteland. 59. 742 f.
 Otte (Otto) Andersson til Hammersgaard. 764. — Anundssen. 818. — Biskop af Vesteraas. 377 f. — Brade. 806. — Brockenhus, se B. — Hertug af Braunschweig. 645. 648. — Holgersson Rosenkrantz, se R. — Matsson (Rømer), se R. — Olsson, Hr. 189. 196. — Prest i Frösunde. 323 f. — Skinkel til Ruthegaard. 158.
 Ovde, Gaard i Jemteland. 59.
 Ove, se Aage.
 Overlacker. 734.
 Ovik i Jemteland. 250. 787 f. 799 f. (Oxe), Jens. 375. — Hr. Johan. 523. — Hr. Jørgen Lauritsson. 301 f. — Lasse Nilsson p. Dynge. 291. — Lucie Pedersdatter. 330 f.
 (Oxenstjerna), Hr. Benkt Jönsson. 155. 160. — Hr. David Benktsson. 232. — Jöns Benktsson, Erkebiskop af Upsala. 232. 242. — Hr. Nils Jönsson. 159.
 Oxnø. 371.
 Paal (Paul, Povel) Andersson. 815. — Andersson, Mester. 465. — Bjørnsson. 754 ff. — i Digranes. 59. — Dyressen. 22. 260 f. 278 f. — Eriksen, Hr. 4. — Grimsson. 185. — i Hal. 419. — Helgesson, Lagmand i Bergen. 662. — Herleifsson. 310. — Herum. 203. — Hofvet. 748. — i Hogermo. 411. — Jenssen. 61. — Jonsson. 619 f. — Kyle. 404. — Laxman. 298. — Normand. 174. — Ottarsson i Ottarsjø. 742 f. — Prest i Enebak. 78. — Steer. 368. —

- Thorsteinsson i Storebæk. 79. —
 v. d. Welde, se W.
 St. Paals Kirke i Sæxkjøbing. 73—76.
 Paalgaard i Jemteland. 266.
 Paalgaard i Lesje Prestegjeld. 328.
 Paathorp. 419 f. 806 f.
 Paavilsthorp. 373.
 Pael, Henrik, Borgermester i Kampen.
 284.
 Palme Bersvensson. 117 f.
 Parsberg, Holger. 315 f.
 Parter. Joan. 59.
 Patroclus Vamelo. 407.
 Paulus Petrus Kempe, se K.
 Pederløkke ved Ørebro. 219.
 Pelikanen, Vertshus i Diest. 556.
 Pelle Markman, Væbner. 62.
 Penningaby. 272.
 Peter (Peder, Per) Aas. 23. 54. — Aker.
 810. — Anckelsson. 651. — Anders-
 søn. 97. 411. — Andersson, Lagmand
 i Tunsberg. 764. 786. 816 f. — An-
 dersson i Matanes. 419. — Anders-
 søn Vinge. 190. — Bagge, se B. —
 Bagy. 672. — i Bakke. 224 f. — i
 Berge. 414. — Bertelsson, Abbed i
 Helgene Kloster. 393. — Biskop
 af Hammer. 122—25. — Biskop af
 Roskilde. 62. — Biskop af Streng-
 nes. 48. — Biskop af Vesteraas.
 48. — Brudssøn. 59. — Bucha(?).
 260. — Bøler. 78. — Christensson.
 797. — Degn i Skara. 222. — Drin-
 genberg. 780. — Dælin. 78. — i
 Eldfallom. 226. — Elefsson, Provst
 i Gudbrandsdalen. 571 f. — Eriks-
 søn i Kvisle. 419. — Erkedegn i
 Upsala. 106. — Evindsson (Løiten),
 Prest i Enebak. 79. — i Faxne-
 geld. 59. — Finbo. 523. — Gagij,
 Bøsseskytte. 777. — Gautesson.
 725. — Gertsson. 668. — Grumb,
 Lagmand. 422. — Hård, Hr. 624.
 — i Haga. 346. — Hallvordsson.
 808. 812. — Hals von Mecheln. 615.
 — Hanssøn Boeringholm, Prest i
 Sigdal. 239. — Hanssøn Litle, se
- L. — Hartvigs. 322 f. — Herlogs-
 søn, Lagmand i Oslo. 764. 814. —
 Hermanssøn, Borgermester i Skara.
 287. 291 f. — Huitfeldt, se H. — i
 Hølene. 59. — Ingemarsson, Gene-
 ralkonfessor i Munkeliv. 421. —
 Ivarsson, Notar. 109 f. — Janssøn,
 Borger af Amsterdam. 760. — Jens-
 søn. 411. 580 f. — Jonsson. 340.
 346. — Jonsson i Aas. 54. — Jons-
 søn, Borgermester i Tunsberg. 816.
 — Jonsson, Kanik i Bergen. 153 f.
 — Jonsson, Kannik i Oslo. 127. —
 Jyde p. Jungstein. 808 f. 817. —
 Karlsson, Foged i Jemteland. 288 f.
 296. 422. — Knag, Herredshövding.
 347. 357. — Kollgard. 3. — Kra-
 kevaag. 176. — i Kraged. 59. —
 Krook, Raadmand i Nyvarberg. 236.
 — Lauritsson i Skadhwy. 272. —
 i Lødabro. 224. — Lykke, se L. —
 i Maalung. 414. — Martinsson,
 Væbner. 192. 258 f. — Mortensson
 i Lødese. 178. — Møth, Domprovst
 i Linkøping. 256 f. — Nilsson. 61.
 288. 810 f. 813 f. — Nilsson. Hr.
 166. 317—20. — Nilsson, Herreds-
 høvding i Vartofte. 247. 258. —
 Nilsson p. Skodborg. 523. — Nils-
 søn, Væbner. 192. — Olafsson. 786.
 — Olafsson i Sande. 345 f. — Oles-
 søn p. Bakka. 300. — Olsson p.
 Rankhytten. 299 f. 328 f. — Peders-
 søn i Brattestad. 742. — Peders-
 søn, Prestbroder i Vadstena. 266 f.
 — Povelsson, Degn i Lund. 393. —
 Prest i Lit. 574. — Prest i Sunde.
 414. 416. — Ragvaldsson i Ersta-
 vik. 361. 363. 376. — Ragvalds-
 søn, Prest. 155 f. — Remenider,
 Raadmand i Malmö. 331. — Rib-
 bing, Væbner. 232. — i Rørig. 411.
 — i Saxen. 672. — Skram. 783. —
 Skriver. 663 f. 672. — Skytte. 353.
 — Staalpanna, Foged. 365 f. —
 Stub, se S. — Stygge i Legeved.
 298. — Styggesson, Væbner. 192. --

- i Svendsaa. 346. — Svenske. 538.
 — Svendsøn. 726. — Svendsøn,
 Foged p. Øland. 404. — Svendsøn,
 Lagmand i Baahuslen. 618. — Svends-
 zen van Husen, Styrmand. 777. —
 i Svenstad. 743. — Thomessøn,
 Foged. 416. — Thorgarsøn. 261 f.
 278 f. — i Thorp. 346. — Thor-
 steinssøn, Væbner. 115. — Thures-
 søn Bjelke, Hr. 404. — Tidekessøn,
 Notar. 104 f. — Tillungsaas. 59. —
 Uff, Kannik, i Lund. 393. — Ulf-
 søn Ros, Hr., se R. — Wale. 560 ff.
 656 f. 660. — Vannes. 471 f. 507.
 — Vygend (Wigant?). 174.
- St. Peters Gilde, kaldet Sjølegildet, i
 Rafund. 607. — Kirke i Malmø.
 332. — Kirke i Tunsberg. 3. 5.
- Peter van Höll, Skib. 566. 578. 687.
 Petershagen. 535 f.
- Pfeffinger. 454 f.
- Pfennig, Konrad. 518. 540. 542 f.
 545.
- Philip, Biskop af Speier. 660.
- Philippa, Dronning. 180. 213 f. 230.
 — Hansdatter, Frue. 236 f. — Mag-
 nusdatter Green. 237.
- Piparethorp i Bettna Sogn. 226.
- Plate, Klaus. 208.
- Podebusk, Klaus. 585. — Vivike.
 819 f.
- Polle, Herman. 578.
- Pommerske Hav. 528.
- Popius Occo. 564. 569.
- Poppelsdorff. 477. 479.
- Posse, Axel. 692. — Knut. 343 f. —
 Nils. 389 f. 343 f. (Se Rettelse).
- Potsdam. 476 f.
- Pretz. 603 f.
- Prag. 616.
- Puke, Ragvald, Lagmand i Östergöt-
 land. 163.
- Qvittinge, Gaard i Gryds Sogn. 297.
- Raabhyggelaget. 699. 761 f. 796.
- Raade. 808—14.
- Raasen, Gaard i Hols Annex (Aal).
 86 f.
- Radgerd under Berge. 256.
- Rafn Eiriksson. 10.
- Rafund i Jemteland. 175 f. 255 f.
 301. 321. 607. 787 f.
- Ragar (Ragnar?) Amundsson. 265.
- Ragnar i Øsby. 224 f.
- Ragne Grimssøn. 53.
- Ragnhild. 6 f. — Andres Thjostulfs-
 søns Hustru. 27. — Bergsdatter,
 Abbedisse af Munkeliv. 119—26.
 136 f. — Eyvindsdatter. 52 f. —
 Geirmund Olafssøns Hustru. 77. —
 Hustru. 342.
- Ragnvald i Almaas. 59. — Hallvards-
 søn. 32.
- Ragund, se Rafund.
- Ragvald (Ravald) Andersson, Væbner.
 215. 222. — Joanssøn, Herredshøv-
 ding i Jönåker. 224 f. — Magnussen.
 225 f. — Pederssøn, Væbner. 192. —
 Puke. Lagmand i Östergötland. 163.
 — Ødinsson, Væbner. 158.
- Rajeseter i Sandshverv. 31 f.
- Rakkeby Sogn. 339.
- Rakkestad. 17. 27. 32. 56. 58. 77.
 223.
- Rallersta, Gaard i Bettna Sogn. 199 f.
- Ralsta, Gaard i Nerike. 70 f.
- Ramborg i Heglid, Hustru. 414. 416.
- Ramnes. 825.
- Ramund Basse, Herredshøvding i Flun-
 dreherred. 314. 317. 360.
- Ramundelöf. 316 f.
- Ranarud i Jorlanda Sogn. 97.
- Randers. 710 f. 713.
- Ranfrid Øndsdaughter. 190 f.
- Rangseter, Gaard i Helsingland. 66.
- Rankhytten i Dalarne. 299. 328 f.
- Rannog, Hr. Bjarne Audunssøns Fæste-
 mø. 2. 4.
- Rantzau, Klaus, Væbner. 159.
- Ranum, Gaard i Enebak. 78.
- Rapin, Joachim. 521.
- Rasbo. 372.
- Rasmus. 680. — Ludvigssøn, Kan

- celliskriver. 799. — Mikkelsøn.
 Sorenskriver. 78 f. — i Svenstad.
 743.
 Rast, Gaard i Jemteland. 59.
 Rather, Clemens. 634. 637.
 Ratzeburg, Biskoppen af, se Berg-
 meier.
 Raudsjø(?), et Grænsepunkt. 300.
 Rauenklev (Ranklev i Ringebo). 266.
 Raugedal i Rakkestad. 58.
 Raunehaugen i Rakkestad. 58.
 Ravaldsparten i Langsdal. 815.
 Ravensberg, Herskabet. 527.
 Ravensberg, Hr. Albrecht Jepsøn.
 490. 664 f.
 Rebbestad, Gaard i Ørsten. 817 f.
 Redestadgerde ved Ørebro. 219.
 Reff, Hans, Biskop. 734 f. 740 f.
 Refsund i Jemteland. 788.
 Reföga. 623.
 Reidar (Reer). 6. — i Aarvik. 414.
 — Amundssøn p. Jorde. 818 f. —
 Andersson. 239. — Bryggesson. 97.
 — i Genvalle. 59. — Helgesson.
 86 f. — Smidssøn. 149. — Svens-
 søn. 742. — Thoresson. 310.
 Keiderskar, et Grænsepunkt ved Jemte-
 land. 300.
 Reidulf Olsson. 110. — Ragnarsson.
 52. — Reidulfsson. 91. — Thores-
 søn i Askerø. 97.
 Reinald Niklissøn. 254.
 Beincken v. d. Wolden. 319.
 Reinholdt v. Hederstorff, se H.
 Remfjel(?), Gaard p. Agdesiden. 7.
 Remo, Gaard i Jemteland. 743.
 Rendsburg. 519. 783 f.
 Rennebo. 390 f.
 Rennese i Ryfylke. 9. 832.
 Reppenhagen de junge. 407.
 Retedal, Gaard i Høle Sogn. 795.
 Reten, Mark under Sunde i Føllebo.
 10. — Ødegaard under Gausdal
 Prestebol. 10.
 Reventlov, Ditlef. 493. 497.
 Rewitz, Hans v. 428 f.
 Rhin. 549.
- Ribbing, Peder, Væbner. 232.
 Ribe. 523. — Biskopper. 94 f. 333.
 493.
 Rickeby i Gutrøre Sogn. 362.
 Ridebo i Vang Sogn. 335 f.
 Ridveg, Herred i Vestergötland. 277.
 373.
 Rifvi. 370.
 Riis i Veneherred. 314.
 Rikisheim, Gaard. 1.
 Ringebo. 266.
 Ringerike. 22 f. 55. 259. 261.
 Ringsaker Sogn. 127. 725.
 Rinkeby i Södermanland. 224 f. 293.
 Risaberg Kloster. 291 f. 325 f.
 Risasten, et Grænsepunkt. 300.
 Rise, Gaard i Rennese. 9.
 Riser (Rise?). 8.
 Rislaas, Gaard i Jemteland. 255.
 Rista, Gaard i Jemteland. 743.
 Risteröd Sogn i Baahuslen. 584 f.
 Robert Barton. 516 f.
 Roden i Ekeby Sogn. 372. — i Up-
 sala Bispedømme. 290.
 Rodenkirke, Hr. Herman. 323 f. 365 f.
 Roe p. Bø. 18.
 Roed, Thord. 744 f. 762. 784 f.
 Roer Os. 766.
 Rofsø mellem Soler og Odalen. 307 f.
 Rogasetter. 372.
 Rogge, Dr. Kort. 271 f.
 Rolalsgaard (Roaldsgaard?) under Kope-
 eng i Hoflands Sogn. 111.
 Roland Mogenssøn i Rud. Herreds-
 høvding i Askimsherred. 345. 361.
 Roleues. Titke. 407.
 Rolf Bjørnsson. 86 f.
 Rollag Sogn i Numedal. 163 f. 175.
 194 f.
 Rollef p. Mo. 59. — i Upgaard. 59.
 Rom. 33. 238. 266 f. 302 f. 422. 433.
 440. 568.
 Romedal. 335.
 Romene. 623.
 Romerike. 25. 29. 38 f. 117 f. 184 f.
 254. 259—62. 278 f. 594 f. 827.
 Rommundalef Sogn i Vestergötland. 313.

- Romsdal. 663 f. 693. 722. 726—31.
- Ronsdalshorn, Bygdemerke i Opdal. 391.
- Ros, Fru Birgitte Ulfsdatter. 70. 134. 152 f. 161 f. — Jens Ulfsson. 355. 357. 361 ff. 376. — Jon Pederssøn. 134 f. 151. 153. — Fru Katharina Ulfsdatter. 256 f. — Knut Brynjulfsson. 114 f. — Margrete Pedersdatter. 151. 153. — Hr. Peder Ulfsson. 69 f. 128. 152. 325. — Hr. Ulf Pederssøn. 134 f. 151 ff. 155 f. 256 f. 292 ff. 325.
- Rosendal i Smaaland. 293.
- Rosengaard, Klaus. 780.
- Rosenkrantz, Gotskalk Eriksson. 566. 579 f. 595. 597. 632. 645. 661.
- Roser, af tre, Slægten. 355. — Hr. Alf Knutsson. 663 f. — Bodil Knutsdatter. 397 f. — Erik Jenssøn. 356—59. 376. — Erik Knutsson. 408. 420. — Hr. Jøns Knutsson. 276 f. 291 f. 338 f. 343. 355—60. — Karine Alfsdatter. 420 f. — Karl Knutsson. 408. — Hr. Knut Alfsen. 366 f. 369 f. 383 f. 387. 398. — Lars Thuressøn. 757 f. — Hr. Thure Jønsen. 370. 374. 419 ff. 618. 621. 623 f. 638 ff. 663 f. 669 f. 679 f. 757 f.
- Roskilde. 218. 668. 673. 780. — Bispedomme. 43. 62. 75. 94 f. 107. 305. 333. 638—41. 728.
- Rossevig, Gaard i Ryfylke. 795.
- Rossæng, mellem ytre og øvre Høgdal. 300.
- Rossø. 816 f.
- Rostad. 623.
- Rostekjærneeng i Dalarne. 328.
- Roste, Gaard. 391.
- Rostock. 211. 213. 233. 319. 379. 384. 396. 405 f. 491.
- Rostvig, Finn Hanssøn. 725.
- Rot, Gaard i Smaaland. 135.
- Rottesjøhø mellem Opdal og Østerdalen. 390 f.
- Roudeberg, Rundeberg, Bygdemerke i Ørkedalen. 391.
- Rovald (Ravald) Ingjaldsson. 42.
- Rud. 361. — Gaard i Høland. 78. — Gaard i Ullensaker. 765.
- Rud, Fru Anna. 662—73. — Hr. Knut. 666 f. — (Ruth) Michel i Hesle. 272.
- Ruden. 343.
- Rudstad, Gaard i Enebak. 594 f.
- Rugøy (Raue i Onse). 17.
- Rumlaborg i Smaaland. 33.
- Rusland, Russere. 381. 821 f.
- Rustebergmyren i Hundalen (Vardal). 54.
- Rustung, Christopher Throndsøn. 725. 744. 778 f.
- Ruthegaard. 158.
- Ryd, Gaard i Fingelanda Sogn. 240 f. — i Vasbo Herred. 373. — i Vennerred. 314.
- Rydafors Kvern i Akerbo Herred. 372.
- Rydzenberg. Johannes. 133.
- Ryer, Gaard i Risterøds Sogn. 585.
- Ryfylke. 43. 113 f. 795. 829 f.
- Ryg (Gaard i Hetland?). 795. — Gaard i Skibland Sogn. 584.
- Rygge Sogn. 105 ff.
- Ryning, Hr. Benkt. 367.
- Rynninge, Gaard i Lengebro Sogn. 114.
- Ryting, Klaus (Nikolaus), Dr., Kanonik i Upsala. 150 f. 191. 217. — Hr. Olaf. 208. 215. 228.
- Rævelstad i Upland. 363.
- Rætan i Jemteland. 784.
- Rævhaug i Aas Sogn. 204.
- Rød, Gaard i Thjølling. 6.
- Røde Løve, Herberge i Antwerpen. 569.
- Røden i Jemteland. 115 f. 263. 265. 807 f.
- Rødestad, Gaard i Jemteland. 59.
- Rødevarde, et Grænsepunkt ved Jemteland. 300.
- Røise p. Thoten. 310.
- (Rømer), Fru Gertrud Matsdatter. 294 f.

- Gertrud Narvesdatter. 235. 242 f. 257. 281. 328 f. — Fru Ingerd Ottesdatter. 663 f. 683. 686. 718 f. 765 f. — Jakob Matsson. 294 f. — Narve Jepsen. 235. — Otte Matsson. 251 f. 294 f.
- Röna Herred i Strengenes Bispedømme. 157.
- Rennow, Joakim, Biskop af Roskilde. 692. 728. 730.
- Røosen i Odalen. 190.
- Røplin, Henrik. 100.
- Rør i Vermeland. 115.
- Rørbro, Rørbro, Gaard i Vestmandland. 157. 160. 187.
- Rørig, Gaard i Jemteland. 411.
- Røstad, Gaard i Raade Sogn. 812.
- Rosund i Dagaherred. 224.
- Røtker Kowasemaker (Hosemaker?). 565.
- Røngsvand i Hallingdal. 795.
- Saadasta. 370.
- Sällen i Baahusen. 757.
- Sabel Kerckendorf. 61 f.
- Sachsen, Sachsere. 394. 527. 621 f.
- Salista i Upland. 371.
- Salder, Borchart v. 612.
- Salm, Grev Nikolaus af. 616.
- Salmund (Solmund) Botolfsson. 824. — Thorgerssen. 537 f.
- Salna (Solna) i Herjedalen. 30.
- Salsburg, Henrik, Borgermester i Hamburg. 491. 498.
- Saltnes, Gaard. 7.
- Saltrød, Gaard. 5.
- Salttjern mellem Solør og Odalen. 307 f.
- Salvathorp i Östergötland. 293.
- Samsal, Gaard i Ringsaker. 725.
- Samsala. 293.
- Sandaas, Gaard i Tromø Sogn. 7.
- Sandbækken i Odalen. 190.
- Sande, Gaard i Aadalen p. Ringerike. 55. — Gaard i Jemteland. 59. 288 f. 337. 345. — Gaard i Tune. 269. — Sogn i Jarlsberg. 15 f. 21. 23 f. 792 f.
- Sandegaarden (Hisingen). 62.
- Sandeherred. 6. 764 f.
- Sandem, Gaard i Berge Sogn i Solør. 148.
- Sander, Sefren. 523.
- Sander Raen, Bondelensmand i Hol. 87.
- Sandor Seter i Sandshverv. 32.
- Sandshult, Gaard i Smaaland. 135.
- Sandshverv. 17 f. 30 f. 403.
- Sandvik i Haus. 661 f. — i Smaaland. 293.
- Santen, Henrik v. 408.
- Sarpsborg. 248. 269. 334. 735. 809 ff. 813 f. — Løgmænd. 811. 814.
- Sauche, Jean de la, keiserlig Secretair. 546.
- Saxe Andersson. 40. — Karlsson i Gyrsnes, Væbner. 106 f. — Østensson. 117 f.
- Saxkjøbing. 73—76. 333.
- Scepper, Cornelius. 506. 565—70. 658.
- Schaanlund, Mattihas, Sorenskriver. 391.
- (Schack?), Nils Jonsson. 383 f.
- Scharnow, Hans. 352 ff.
- Schipherenj (?), Marquard, Mag. 103.
- Schmidt, C. 32.
- Schoneich, Kaspar v. 603 f.
- Schune, Bernt. 319.
- Schutter, Willem. 619.
- Schwabiske Forbund. 661.
- Schweidnitz, Asche v. 436 f.
- Schweidnitz. 435 f. 438 ff. 608—11. 613 ff. 637.
- Schwerin. 603 f.
- Schwymmelouwe. 368.
- Schönberg, Diderik v. 428 f. 432 f. 600. — Hr. Hans v. 434. 448 f. 451—56. 460.
- Schöning, G. 392.
- Sebastian v. Draschwitz. 464 f.
- Segebaden (Segebo), Hans. 284. 322.
- Segerstad. 339 f.
- Selsbrøstet, Selgeb-, Bygdemerke. 390 ff.
- Selsö i Jemteland. 93.

- Selvig, Gaard i Sande Sogn. 15 f.
 Selø, Zelow (Selje?). 318. 320.
 Sem. 356. 358.
 Senft, Dr. Eytel. 429 f. 460 ff. 596—
 601. 656.
 Sergius III., Pave. 607.
 Setre, Gaard i Jemteland. 59. — i
 Ørsten. 818.
 Sevast i Hambre. 59.
 Seveløkke i Stenkirke Sogn. 623.
 Severin (Søfren, Søren) Blans. 391. —
 Episcopus Tranquiliensis. 94. — Kil,
 se K. — Knutssøn, Kannik i Oslo.
 335. — Norby, se N. — Prest i
 Ovik. 250. — Prest i Sunde. 417.
 — Sander. 523.
 Sforza, Frants, Hertug af Milano. 660.
 Sido, Jørgen. 474.
 Sidö i Vestergötland. 152.
 Sigbjørn. 6.
 Sigdal. 163. 175. 194 f. 238 f.
 Sigfrid i Opa. 59.
 Sigge, Biskop af Skara. 107. — Biskop
 i Strengenes. 199. 232. — i Drøge-
 stad. 224 f. — Jenssøn, se Svarte-
 skaanung. — Larensøn Sparre. 356
 —59. — Laritssøn, Væbner. 192. —
 Pederssøn. 259. — i Södæjö. 60.
 Sighvat Andorssøn. 18 f.
 Sigmund. 4.
 Sigmundnes, Gaard i Lom. 8 f. 19 f.
 25. 32 f.
 Signen Aa i Holmems Sogn. 239.
 Sigrid Arnesdatter. 824. — Eskils-
 datter Banér, se B. — Redarsdatter.
 149. — Roersdatter. 786 f.
 Sigurd (Sigvard, Sjur), Hr. 4. —
 Alfssøn. 27. — p. Berge. 59. 743.
 — Biskop af Hammer. 71 — Biskop
 af Stavanger. 216. — Bjørnssøn.
 108. — Bjørnssøn, Kannik i Oslo.
 117 f. — Drifstuen. 391. — Ey-
 vindssøn. 19. — Gudmanssøn. 808
 —14. — Gudthormssøn. 310. —
 Gunnæssøn. 23. — Hafthorsøn, Hr.
 40. — i Hara. 346. — Haraldssøn.
 117 f. — Hokaas. 148. — Jerunds-
 søn. 176. — Jon Marteinssøns
 Søstersøn. 40. — Jonssøn, Hr., Drot-
 sete. 40. 111 f. 124 f. — Kolbeins-
 søn. 93. — i Kville. 250. — i
 Myklaas. 59. — Mørth. 66. — Ni-
 kolassøn. 9. — Onassøn. 54. —
 Paalssøn. 18 f. — Persøn i Heglid.
 414. — Prest p. Vaage. 27. — i
 Tramstad. 59. — i Vik. 59. —
 Øenssøn i Heglid. 414.
 Sigurdgade, Ødegaard i Norderyd. 315.
 Silbo Herred. 372.
 Silfast. 299.
 Silinge, Gaard. 187.
 Silkeborg. 725.
 Sillabakka, Gaard i Jemteland. 59.
 Simon. 474. 672. — Bjørnssøn, (Skanke),
 Lagmand i Oslo. 100. 112. —
 Elers. 368. — Esgerssøn, Prest i
 Berglum. 110. — Gansaw. 521. —
 Jonassøn. 349. — Kørning, Hr. 189.
 — Prest i Glantshammer Sogn.
 325 f. — Prys, Skipper. 777.
 Sindre Knutssøn. 759.
 Singer, Frants. 521.
 Sixten, Hr., Provst i Vermeland. 115.
 Sixtus IV., Pave. 302. 330. 377 f.
 Sjovaraas i Fullalösa Sogn i Kinda-
 herred. 68 f.
 Sjuhundare Herred. 362.
 Sjølekapellet i Skara Domkirke. 143 f.
 Sjølland. 295 f. 526. 659. 712. 719.
 724. — Biskop (i Roskilde), se Urne.
 Sjøboda. 373.
 Sjømale, Gaard. 375.
 Sjøthorp i Marka Sogn. 208.
 Skaalholt Biskopper. 75 f.
 Skaane. 105 f. 297. 306 f. 504. 524.
 526 f. 711 f. 715. 717. 719. 721.
 732.
 Skacht, Henike. 91.
 Skadhwy i Upland. 272.
 Skaftan (Skaptan), Gaard i Bergen.
 54.
 Skagen. 318.
 Skala, Gaard i Jemteland. 59.
 Skalunda, Gaard. 187.

- Skanathorp i Thegneby Sogn. 141 f.
 301 f.
 Skanderborg. 698 f.
 Skanke, Axel Olafsson. 292 f. 297.
 306 f. 352 ff. 374 ff. — Axel Pe-
 dersson. 305 f. — (?) Henrik Hen-
 ningsson. 91. — (?) Jens Jenssen. 347.
 352. — Jon Jonsson, Prest i Gud-
 hem. 303. — Magdalena Olufsdot-
 ter. 297 f. 306 f. 374 ff. — Hr. Olaf
 Nilssen. 201 f. — Simon Bjørnssen,
 Lagmand i Oslo. 100. — Sæmund
 Thorgilssen, Lagmand i Viken. 51.
 68 f. — (?) Thorgeir Thoressen. 91.
 Skanungs Herred i Vermeland. 286 f.
 373.
 Skapem (Skoppum), Gaard i Borre
 Sogn. 6.
 Skara. 38 f. 68 f. 182. 191. 214 ff.
 221 f. 227 f. 277. 287. 292. 338.
 341 ff. 392 f. 419 f. 751. — Biskop-
 per. 68 f. 107. 182. 214. 287. 291.
 370. 374. 377 f. 638. 640. 669 f.
 — Borgermestre. 287. 291 f. 341.
 343. — Degne. 222. 304. — Dom-
 kirke. 68 f. 94. 143 f. 222. 286 f. —
 Kanniker. 314. — Raadmænd. 227 f.
 — Stift. 16 f. 143 f. 207 f. 218.
 221 f. 227 f. 232 f. 240.
 Skaraborgs Len. 338.
 Skarde, Gaard. 2.
 Skardeberg, Gaard i Thjølling. 2. 4 ff.
 Skarstad Sogn. 340.
 Skartum, Gaard i Holmems Sogn.
 238 f.
 Skaulstad (Skanstad?), Gaard. 224.
 Skefthammar Sogn. 372.
 Skekle, Gaard i Digernes Sogn i Rak-
 kestad. 56 f. — Skog. 32. 56 f.
 223.
 Skelleryd Kvern. 373.
 Skenne, Gaard i Fons Sogn. 825 f.
 Skerike Sogn. 64 f.
 Skeringesund (Skjergehavn nær Ber-
 gen?). 318. 320.
 Ski Sogn p. Follo. 204 f. 594.
 Skibland Sogn i Baahuslen. 584.
 Skinckel. 523.
 Skinkel, Hr. Otte i Ruthegaard. 158.
 Skipadræt, Gaard i Vrena Sogn (Söder-
 manland). 178 f. 224.
 Skipstada Skog i Hagabyhöga Sogn.
 152.
 Skjeberg Sogn i Smaalenene. 58. 334.
 Skjeldulf Helgesson, Kannik i Oslo.
 41.
 Skjoldenes. 103 f.
 Skjærtin (Skjerten i Askim?), Gaard.
 17.
 Skjæloy, Gaard i Onse. 17.
 Skodborg. 523.
 Skodin, Ødegaard i Nordhered p. Lom.
 571 f.
 Skodsbu i Sandshverv. 31.
 Skogbygden. 786. 792 f.
 Skoofatz (?), Skipper. 353.
 Skor, Gaard i Steinkirke Sogn p.
 Thjørn. 52 f. — Gaard. 361.
 Skordalsklev i Digernes Sogn. 56 f.
 Skorvokvern. 142.
 Skotborg, Jørgen. 564 ff. 568 f.
 Skotbud, Gaard i Kraakstad Sogn.
 204 f.
 Skotland, Skotter. 399 f. 470 f. 489.
 492—99. 501. 510. 516 f. 566.
 595 ff. 805. 821.
 Skovgaard, Hans. 711.
 Skram, Christian. 533. — Peder. 783.
 Skriksvik Sogn. 50. 757.
 Skrim (Skrimsdalen i Sandshverv?). 31.
 Skrukkeliden mellem Hadeland og
 Romerike. 117 f. 260. 262. 278 f.
 Skromstaby ved Örebro. 360.
 Skule Jarl. 301.
 Skulehus (Sjulehus?) i Ringsaker Sogn.
 127.
 Skulethorp. 361.
 Skume, Lasse. 392 f.
 Skyrsand, Gaard i Fuse. 25. 789.
 Skytte, Jens. 330 f. (Jfr. Skøtte).
 Skæggesta, Gaard i Barfva Sogn. 210.
 220 f.
 Sköfde Sogn i Vestergötland. 149.
 Skørplinge. 375 f.

- Skøtte, Jon. 623 f. (Jfr. Skytte).
 Slagen Skibrede. 699.
 Slangethorp (Slangerup) i Roskilde
 Bispedømme. 62. 523.
 Slatte, Gaard i Jemteland. 59.
 Slavekis, Jon, Hr. 323. 365.
 Sledorn, Hans. 353.
 Slesvig. 427.
 Sletteemo, Gaard. 372.
 Slode p. Sillebakke. 59.
 Slottøberget mellem Sande og Strøms
 Sogne. 16.
 Smaaland. 135. 208. 293.
 Smedstad i Frøstuna Sogn. 202 f. 223 f.
 Smedsthorp. 106.
 Smidr p. Tangeland. 8.
 Smit, Tewes. 308 f.
 Smyterlouwe, Hr. Nikolaus, Borger-
 mester i Stralsund. 491. 503.
 (Smør), Jomfru Cecilia Haakonsdatter.
 54. — Haakon Ragnvaldsson. 54.
 Smörmåla i Hvambo Sogn. 256.
 Snaasen. 828 f.
 Snaftunda Kvern i Nerike. 151 f.
 Snakenborg, Laurits, Hr. 159. 313.
 341. 344.
 Snare (Aslaksson?) Hr. 4.
 Snellevandet mellem Hadeland og
 Romerike. 260. 262. 278 f.
 Snoveskjønnen, Seileskjønnen. 391.
 Snuppathorp i Strengenes Bispedømme.
 44. 46. 48 f.
 Snäckian. 214.
 Sofie Krummedige, se K.
 Sofnedal, Savedal. 391.
 Sogn. 126. 673. 677 f.
 Sogn, Gaard i Raade. 812.
 Sognsø (Sognefjorden). 1.
 Solberg i Baahusen. 778. — i Fors
 Sogn. 313. — i Jorlanda Sogn. 97.
 — Ødethorp. 293.
 Solheim, Gaard i Hoflands Sogn i Eg-
 gedal. 110 f.
 Solithar (nu Solefte ved Aangerman-
 elven). 301.
 Sollem (?). 251.
 Solum, Gaard i Skogbygden. 786 f. 792 f.
 Solumfjeldet i Sandshverv. 31.
 Soler. 28 f. 39. 147 f. 268. 307 f.
 Sommer, Bo. 110. — Knut. 229.
 Sone i Skaulstad (Skanstad?). 224 f.
 Sonne (Sinnuf) Grimstad. 810 f. 813 f.
 Sort, Oluf. 739.
 Sortebredrekloster i Aahus. 297. — i
 Bergen. 35 f. 661. — i Skara. 39.
 341.
 Sotanor (Udløb af en Aa i Sota, Haf-
 veröfjärden). 300.
 Souastre, Philip, Hofmester. 541.
 Sougenesskoven i Odalen. 190.
 Sovder, Niklis. 60.
 Spalatinus, Georg. 512 f.
 Spanien. 445. 485. 520. 566. 578 f.
 Sparbo. 288 f. 296. 828 f.
 Sparre, Bent Faderssøn. 344. — Fader
 Ulfsson, Hr. 160. 186. 188. 197 f.
 203. 211. 220 f. 270. 289. 292 ff.
 — Gustav Ulfsson. 186. 227. —
 Gyrild Fadersdatter. 663 f. — Hen-
 rik Aghesson. 585. — Hr. Karl
 Ulfsson. 46 f. 49. — Lars Sigges-
 søn. 710. 713. — Nils Faderssøn.
 292 ff. 344. — Nils Klausson. 298 f.
 313 f. 316 f. 340—45. 360 f. 692.
 750 f. — Sigge Larensøn. 356—59.
 Speier. 101 f. 653 f. 656—59. — Bi-
 skoppen af, se Philip.
 Spetaby, Gaard. 187.
 Spetsbol i Vadsbo Herred. 373.
 Splid, Jens. 745. 752. 793 f.
 Sproteid i Jemteland. 346.
 Staalpanna, Peder, Foged. 365 f.
 Stad, Gaard i Jemteland. 59.
 Stade. 284.
 Stadt. 1. 120 f. 681 f.
 Staffan, Steffen, se Stephan.
 Stafre, Gaard i Jemteland. 60.
 Stake, Amund. 289 ff. — Erik. 757 f.
 Staksengdelen i Herjedalen. 30.
 Stalberget mellem Skara og Axevall.
 68 f.
 Stalsberg p. Romerike. 25.
 Stammagerde, Gaard i Jemteland. 346.
 Stanganes i Baahusen. 91.

- Stange, Hans. 407.
 Stange p. Hedemarken. 335.
 Stangenes, Gaard p. Eidskogen. 28 f.
 Stanger, Gaard i Ullensaker. 766.
 Starker Gods i Sköfde Sogn i Vester-götland. 149.
 Stavanger. 84. 86. 114. 136. 138. 679 ff. 687 ff. 743 f. 779. 830. — Biskopper. 83—86. 113 f. 136. 140. 143 f. 216. 679 ff. 683 f. 687 ff. 747 f. 779 f. — Domkapitel. 83. 743 f. 779. — Lagmænd. 216. 679. 687. 830. — Stift. 83 f. 747 f.
 Stave i Aal. 592.
 Steen, Henrik. 319.
 Steer, Povel. 368.
 Stege. 621.
 Stegen i Nordland. 678. 725.
 Stegentin, Jørgen. 518. 531 ff. 540. 544. 566.
 Stein (Sten). 6. — Abbed i Munkeliv. 81. 83. — Gunnessen. 403. — Hallvardssen. 419. — Jakobssen. 278 f. — Pederssen. 345. — Reidarssen. 411. — Sigurdssen. 419.
 Steinar Gudmanssen. 149 f. — Sjurdsen. 572. — (Stener) Østenssen. 114.
 Steinavaag (ved Aalesund). 1.
 Steine, Gaard i Follebo. 10.
 Steinkirke Sogn p. Thjørn. 52 f. 623.
 Sten Bjelke, se B. — Sture, se S.
 (Stenbock), Gustav Olssen, Hr. 177 f. 288.
 Stenbæk, Gaard i Tune Sogn. 17.
 Stendorf (Stendrof) Gullikssen. 278 f.
 Stenhulta, Gaard. 226.
 Stenkilshvarf i Askaherred i Östergötland. 282 ff.
 Stenkulla. 372.
 Stensjömåla i Hvambo Sogn. 256.
 Stensrud, Gaard i Aas Sogn. 203.
 Stensryd. 373.
 Stenvigsholm. 707. 710. 784 f. 804.
 Stephan (Staffan, Steffen) p. Berge. 59. — Gudthormssen. 260 f. — Klausson, Væbner. 62. — Ogmundssen. 55. — Olafssen. 208. 219 f.
 — V., Pave. 607. — Prior i Sæby Kloster. 234. — Sigvordssen. 310. — Skriver. 500. 565. 569. — Cardinalpresbyter til S. Maria Trans-tiberina. 303. — v. Trier, Skriver. 594. — Ulfsson, Hr. 160. 271. 288 f.
 Stercke, Gert. 578.
 Sterling, Gods i Edsberg Sogn (Nerike). 70 f. 325 ff.
 Sterte, Lambert. 386.
 Stettin. 604. 606.
 Stig Skafsten (Bagge). 689 ff. 747 f. 751—54. 761. 763. — Gris, Væbner. 376 f.
 Stiklinge i Öbo Sogn. 293 f.
 Stockholm. 12. 107 f. 155 f. 159. 161. 180. 188 f. 195 f. 198. 205 f. 210 f. 229. 242 f. 270 f. 290. 306 f. 352. 354. 361—67. 376 ff. 397 f. 408. 788. 802 f. — Gader. 804.
 Stodsjo, et Grænsepunkt ved Jemteland. 300.
 Stokkaryd. 373.
 Stokke, Gaard i Jemteland. 59. — Sogn i Jarlsberg. 34.
 Stolperod. 375.
 Storda (nu Stola). 419.
 Store Imnes, Gaard i Jemteland. 422 f.
 Store Samsing (Samson), Skib. 776.
 Storebek, Gaard. 79.
 Storm, M. Ambrosius. 506.
 Stovne, Gaard i Jemteland. 59.
 Stralsund. 211. 213. 233. 319. 396. 491. 503.
 Strand, Gaard i Aals Prestegjeld. 795. — i Dalarne. 300. — Gaard i i Risterød Sogn. 585. — i Ryfylke. 113. 779 f. 795. 830. — i Strengenes Bispedømme. 44. 46 f. 49.
 Strandebakken ved Landskrona. 783.
 Stranden i Bergen. 4.
 Strandviks Sogn. 789 f.
 Strasborg, Thomas. 626 f.
 Straume, Gaard. 1.
 Straumahvarv i Nordfjord. 2.
 Strengen, Ødegaard under Langseter i Thrykstad. 8.

- Strengenes. 134. 198 ff. 289 ff. —
 Bispedømme. 44. 47 ff. 61. 107.
 155 ff. 159. 179. 186. 196 f. 199.
 202. 208. 210. 220. 232. 270. 307.
 325 f. 358. 377 f. — Domkirke. 188.
 199. — Erkedegne. 358 ff.
 Stro . . ., Gaard i Esberg Sogn. 277.
 Strudtsklev i Digernes Sogn. 56 f.
 Strupebru. 6.
 Strættobæk (?). 313.
 Strøm, Gaard p. Indland (Baahus-
 len). 756 f. — Gaard i Jemteland.
 59. — Sogn i Jarlsberg. 15 f. 21.
 23 f.
 Strømene, Gaard. 375.
 Stub, Abraham. 591 f. — Peter. 562.
 580 ff. 589. 593. 610. 630. 634.
 637. 644 f. 649 ff. — Nils. 736.
 Sture, Hr. Nils. 270. 272. 289. 292 ff.
 299. — Hr. Sten, den ældre. 270.
 288 ff. 293. — Hr. Sten, den yngre.
 404 f. — Hr. Svante Nilssøn. 361 ff.
 370. 374. 376. 392 f. 404. 409.
 Stygge Krumpen, Biskop i Vendsys-
 sel. 493. 621.
 Stygge, Per, i Legeved. 298.
 Styrkar Peterssøn. 184.
 Stødl, Gaard i Nordfjord. 1.
 Stødle, Per. 670.
 Størjen i Odalen. 190.
 Støek, Erik. 226.
 Suderaas, Gaard i Jemteland. 59.
 Suderby. 293. — i Löta Sogn. 70 f.
 135.
 Suderbylanga, Gods i Edsberg Sogn.
 327.
 Suder Ryd i Veneherred. 314.
 Sudersøske Stæder. 211. 284. 286.
 381. 388. 394. 396. 405 f.
 Sudreim p. Romerike. 38 f. 41.
 Suldals Skibrede. 42.
 Sunberg, Gaard i Jemteland. 59.
 Sundbreden, Gaard i Aals Prestegjeld.
 795.
 Sundby. 157 f. 293. 371.
 Sundbæk i Eidsberg. 8.
 Sunddal Herred (Dalsland). 38 f.
 Diplomatarium Norvegicum XVI.
- Sunde i Jemteland. 300 f. 414—17.
 422 f. 788.
 Sundena, Gaard. 226.
 Sundre, Gaard i Aal i Hallingdal.
 758 f.
 Sunnanhaga i Vike Sogn. 299. 329.
 St. Sunniva, se Helgener paa Sagre-
 gistret.
 Svale Remarssøn. 51.
 Svalerud (Sullerud), Gaard i Øiamark
 Sogn. 91 f. 149 f.
 Svan, Martin, Hr. 182.
 Svanevandet i Sande Sogn. 21. 24.
 Svanholm. 793 f.
 Svante Nilssøn Sture, se S.
 Svartdalen. 391.
 Svarteskannung, Hr. Aake Jönssön.
 156 f. 159 ff. 178—81. 186—90.
 197—200. 202 f. 206. 210. 213 ff.
 217 f. 220—28. 232 f. 240. 256.
 276 f. 288. 338. — Arfrid Aake-
 datter. 338. — Benkta Jönsdatter.
 198. 207 f. 210. — Birgitte Jöns-
 datter. 198. — Hr. Jens. 61 f. 99 f.
 159 f. 188. 190 ff. 207 f. 215. 217.
 358 ff. — Nils (Niklis). 61 f. 191 f.
 214 f. — Hr. Sigge Jönssön. 156 f.
 180. 187. 198. 200. 206 ff. 210.
 220 f. 228. — Hr. Thure Jönssön.
 156. 158—61. 178. 180. 182 f. 188.
 190. 193. 198. 200. 206 f. 211
 214. 220 f. 224. 232. 247. 291.
 Svarvastad, Gaard i Indstryen i Nord-
 fjord. 1.
 Sveen. 830.
 Sveig i Herjedalen. 30. 92.
 Svein (Sven) Aaskuldssøn. 618. --
 Anderssøn. 192. — Asmundsøn,
 Raadmand i Nyvarberg. 236. — i
 Atberg. 59. — Bös. 131 f. — Eriks-
 søn. 795. — Erikssøn, Degn i
 Throndhjem. 294. — Galde, se G.
 — Harikssøn. 108. — i Heglid.
 418. — i Hof (?). 812. — Jonssøn.
 247. — Laurensøn. 151. 153. —
 Lauritssøn, Væbner. 257. — Lens-
 mand i Raade. 809. 814. — Otters-
 57.

- søn i Ottersjø. 742 f. — p. Rosse-
 vig. 795. — Sigurdssøn. 343. —
 Thoresøn. 830. — i Vigge. 250.
 Sveinke Tholfssøn. 58.
 Sveinung Anderssøn, Prest i Holmem.
 194 f. — Rolfssøn, Kannik i Oslo.
 100.
 Svenaby, Gaard. 258 f.
 Svenskaas, Gaard i Jemteland. 346.
 Svensbufjeldet i Sandshverv. 31.
 Svenstad, Gaard i Jemteland. 748.
 Sverige, Svensker. 3. 65 f. 70. 94 ff.
 103. 181. 205. 229. 231. 242 f.
 252. 302 f. 355. 360 f. 364. 374.
 378. 381. 392. 410. 502 ff. 519.
 624. 638. 640. 675 f. 715. 806.
 Sverker p. Bakke. 59.
 Sweten, Vilhelm v., Raadmand i De-
 venter. 284.
 Sviesta. 228. 371.
 Svinabodeholt. 314.
 Svinafætre, Gaard. 1.
 Svinavad Sogn. 372.
 Svinegarn Sogn. 371.
 Svinegarnsby. 371.
 Sworen, Johannes, Borgermester i
 Stade. 284.
 Syl, Johan. 349.
 Syls Sogn. 372.
 Sylta. 370.
 Synnerstad, Gaard. 70 f.
 Sæbjørn Bunes. 77 f. — Reidarssøn.
 254.
 Sæby, Gaard i Barfva Sogn. 210 f.
 220 f. 226. — Sogn i Smaaland.
 208. — Sogn i Tuhundare Herred.
 371.
 Sæby Cistertienserkloster (Julitta i
 Södermanland). 234.
 Sæfvistum, Gaard i Vikingaker Sogn.
 245 f.
 Sæmund Ivarssøn (o: Thorgilssøn
 Skanke), Lagmand i Viken. 51. 68.
 Særvaraas, Gaard. 2.
 Særvarbø, Gaard i Hjelmeland. 9.
 Sævedal. 360 f.
 Sævis, Gaard i Rakkestad. 58.
 Søborg p. Sjølland. 776.
 Sødassjø, Gaard i Jemteland. 60.
 Søderby i Barfva Sogn. 226.
 Söderköping. 181 f. 420.
 Södermanland. 46. 135. 178. 196. 202.
 210. 220 f. 223—28. 234. 246.
 Sødrem i Sogn. 673 f. 676.
 Sølva Aa i Strengenes Bispedømme.
 157.
 Sølvietsborg. 298.
 Søndenfjelds i Norge. 673 f. 679—83.
 734 f. 737.
 Søndfjord. 334.
 Søndmøre. 425. 663 f. 817 f.
 Søndreluten p. Søndmøre. 817 f.
 Søndum (Sundheim i Ulfnes?). 826 f.
 Sørbø, Gaard i Ullensaker. 766.
 Taalshult. 373.
 Taafaand. 391.
 Tage Erikssøn. 797.
 Tand, Gaard i Jemteland. 59.
 Tande, Gaard i Jemteland. 59. 414.
 Tangaraas, Gaard i Jemteland. 59.
 Tangeland, Gaard i Eidsberg. 8.
 Tangermünde. 580.
 Tangestad. 375.
 Tasta, Michel, Væbner. 158. 191.
 Taubenheim, Hr. Christopher v. 429—
 33. 600.
 Teigsmøyren i Ski Sogn. 204 f.
 Teiste, Hans, Biskop af Bergen. 273.
 280. 304 f. 333 f. 333 f. — Jon.
 619 f. 628. 675. 678. — Oluf. 754 ff.
 Tensta Sogn i Upsala Erkebispedømme.
 105.
 Tewes Smit. 308 f. (Jfr. Theus).
 Tharald, se Thorald.
 Tharan Thormodsatter. 239.
 Thegneby Sogn p. Ordost. 141 f. 281.
 301 f. 331.
 Theiste, se Teiste.
 Thelemarken. 746. 754. 762. 828.
 Theus Hollender. 777. (Jfr. Tewes).
 Thjodestad, Gaard i Jemteland. 59.
 Thjostolf (Thystel). 239. — Arnessøn.
 149. — Iverssøn. 254 f.

- Thjølling. 2. 6.
 Thjørn. 52 f.
 Tholf, se Tolf.
 Thom i Raade Sogn. 816 f.
 Thomas. 98. — Bartholin. 316. — i Bergsvik. 59. — Biskop af Orknø. 75 f. — Biskop af Strengenes. 107. — Christensson. 832. — Eriksson. 55. — Hogenholt. 604 f. — Holste, se H. — Jute. Raadmand i Throndhjem. 294. 337. — ved Kvellaa. 93. — Köpping. 693 ff. — Strassborg. 626 f. — v. Wickeden, se W. — Wolsey, se W.
 Thora, se Thore.
 Thorald (Tharald). 26. — Arnesson. 260 f. 278 f. — Baardsson. 261 f. 278 f. — Haakonsson. 594. — Helgesson. 18. — Olafsson. 238.
 Thorbjørn (Thorben). 774. — Asbjørnsson. 335. — (Thorbern) Bille, Electus til Lund. 692. 715. — i Bredaby. 59. — Esgersson, Herredshøvding i Veneherred. 314. 317. — Jung, Borgermester i Lødøse. 113. — Ketilsson. 110 f. — Magnussen, Væbner. 215. — Olufsson, M. 754 ff. — Petersson. 86 f. — p. Thorper. 8.
 Thord Amundsson. 149. — Anfastesson. 92. — Bergesson i Skulethorp. 361. — Bjørnsson. 826. — Bonde, se B. — Borgesson, Væbner. 742. — Eyvindsson. 37. 195. — Gudthormsson. 260 f. — Gunnarsson. 618. — Iversson. 27. — Jaren. 58. — Jeppesson. 247. — Karlsson. 239. — Knutsson. 22. — Matsson, Raadmand i Bergen. 634. — Roed, se R. — Thoraldsson. 97. — Thorbjørnsson. 148. — Thoresson. 77. — Thorsteinsson. 38.
 Thordsfos i Sande Sogn. 24.
 Thore (Thora) Finnkelsdatter. 826 f.
 Thore (Thorer) Aslessen. 54. — Bergulfsson. 10. — Endridsson, Prest p. Thjørn. 52. — Erlandsson. 55. — Finstad. 810 f. 813 f. — Flater. 59. — Fridiksson, Kannik i Bergen. 10. — Gunnvadsson i Mjelby. 361. — Hedensson. 92. — p. Hvinden(?). 260 f. — i Jakobsaa. 346. — Jonsen i Kærre. 141 f. — Olafsson. 742. — p. Rast. 59. — Reidarsson. 17 f. — i Røstad. 812. — Smed. 192. — Thordsson. 113 f. 795. 829 —32. — Thorkelsson. 148. — Thorkelsson, Lagmand i Stavanger. 216. — Thorsteinsson. 537 f. — i Tymetsdal. 192.
 Thorfinn Eyvindsson. 55. — Henriks-son. 200.
 Thorgard Bjørnsson. 310.
 Thorgaut. 223.
 Thorgeir Arnesson. 260 f. — Erlendsson. 54. — Lasseason p. Langset. 10. — i Mo. 59. — Mysen. 78. — Olufsson, Prest i Enebak. 77 f. — Pedersson. 99. — Hr., Prest. 4. 7. — Sigurdsson. 827. — Svensson. 26. — Thoresson (Skanke?). 91. — i Vik. 59.
 Thorghie (Thorger?) i Mo. 413. 419.
 Thorgils (Thorgiul, Thorgiuls). 8. — Amundsson. 147 f. — Bjørnsson i Ranarud. 97. — Erlandsson. 253. — p. Fure. 37. — Kolbeinsson, Kannik i Oslo. 41. — Sixtensson, Væbner. 115.
 Thorgrim Eriksson. 310.
 Thorgulf Ellefsson. 278 f. — (Thorgylf) Erlandsson. 278 f. (s: Thorgils).
 Thorgun Audunsdatter. 2. 6.
 Thorkelin, Grimur Jonsson, Justitsraad. 31.
 Thorkel i Aflo. 59. — Aslaksson. 828. — Jevne. 826 f. — Jonsson, Electus til Oslo. 397. — Karlsson 259. — Nilsson. 819. — i Sudernaas. 59. — Thorbjørnsson. 100. — Thorsteinsson. 77.
 Thorlak Bergulfsson. 825. — Steinars-son. 77. — Syversson. 742.
 Thorlaf, Biskop af Bergen. 318. — Biskop af Viborg. 144. — (Thorlof) i Hjertum. 618. — Olafsson, Hr., Provst i Bergen. 103 ff. 109. —

- (Tholluf) Olsson. 828 f.
 Thorleif Bagy. 748. — Gelaugssøn.
 28. — p. Kjelstad. 147. — Krok,
 Landsfoged p. Ordost. 141 f. —
 Laake. 766. — Thorgeirssøn. 28. —
 i Utby. 59 f.
 Thormod Jonassøn, Borgethingslagmand.
 334. — manter. 5. — Svenssøn. 4. —
 Torfæus. 43. 86. —
 Thorny Andresdatter. 826 f.
 Thorp, Gaard i Jemteland. 346. —
 Gaard i Skaraborgs Len. 343.
 Thorpe. 361.
 Thorpeherred. 57. 97. 251.
 Thorper, Gaard i Eidsberg. 8.
 Thorrestad, Gaard i Valdres. 19.
 Thorsaas, Tossaas, Gaard i Jemteland.
 411. 419.
 Thorsharg. 44. 46 f. 49.
 Thorsland, Gaard. 2.
 Thorstein, Biskop af Bergen. 11. —
 Bjørnssøn. 247. — Einarssøn. 795.
 — Etterssøn. 148. — Gudmundssøn.
 190. — Gunnerssøn. 117 f. — Haak-
 onssøn. 594. — p. Hjarnes. 118.
 — Iverssøn. 592. — Jonssøn. 191.
 214 f. 217. 827 f. — K... i B...
 30. — Knutssøn. 591 f. — Kjns.
 765. — Kjns p. Hvaleby. 260. 262.
 — Niklissøn, Væbner. 115. 128. —
 Olufssøn. 830. — Paalssøn List.
 114. 126. 591. — Pederssøn. 238.
 260 f. 278 f. 403. — Rud. 765. —
 Simonssøn. 40. — Simonssøn, Væb-
 ner. 61 f. — Skjeldulfssøn. 40. —
 Sniolssøn (Iniolfssøn). 38. — Thor-
 bjørnssøn. 99. — Thorsteinssøn. 795.
 — Vik, Raadmand i Lødøse. 113.
 Thorstensbæk mellem Hadeland og
 Romerike. 260. 262. 278 f.
 Thoten. 53. 117 f. 310. 754 f.
 Thott, Hr. Aake Axelssøn. 236 f. —
 Hr. Aake Hanssøn. 392 f. 398. —
 Fru Anna Hansdatter. 408. — Axel
 Laurensøn. 409. — Fru Beata
 Iversdatter. 306 f. — Fru Birgitte
 Olafsdatter. 274. — Hr. Erik Axels-
 søn. 189. 195 f. 206. 232. 270.
 274 f. — Hr. Hans Aakessøn. 369 f.
 — Hr. Ivar Axelssøn. 274 f. 369 f.
 — Hr. Laurens Axelssøn. 274 f.
 Threeboe (Trebov), Frants. 784.
 Thrond Algatssøn. 22. — Amunds-
 søn. 265. — Benkestok, se B. —
 Bjørnssøn. 3. 35. — Gudleikssøn. 238.
 — Hallvardssøn. 91. — Krakessøn,
 Lagmand i Bergen. 10. — Peders-
 søn. 108. — i Slatte. 59. — i
 Stafre. 60. — Thorsteinssøn. 19 f.
 Throndhjem. 258. 294 f. 318. 337.
 412 f. 425. 677. 696 f. 716. 721.
 723. 725—35. — Lagmænd. 294.
 337. 725. — Raadmænd. 294. 337.
 — Skole. 425. (Jfr. Nidaros).
 Throvanes (Tjovanes?), Gaard. 1.
 Thruls. 6. 106. — Arvedssøn. 692.
 — Arvidssøn i Skulethorp. 361. —
 Hallvardssøn. 808. — Olafssøn. 163.
 175. (Jfr. Thorgils).
 Thrulsaas, Gaard i Jemteland. 59.
 Thrykstad. 8.
 Thunen, Ludeke v., Borgermester i
 Lübeck. 284.
 Thure Benktssøn Bjelke, Hr. 46 f. 49.
 — Jenssøn tre Roser, se R. — Jens-
 søn (Svarteskaanung), Hr., se S. —
 Perssøn Bjelke. 802 f. — Thures-
 søn (Bjelke), Hr., Marsk. 232. 271.
 — Trolle, Hr. 625.
 Thüringen. 442.
 Thveit, Gaard i Fuse. 26. — Gaard i
 Strandviks Sogn. 789 f.
 Thveter, Gaard i Ullensaker. 766.
 Thystel, se Thjostolf.
 Tideke Jakobssøn. 149.
 Tideman, Hr. 98. — Hr., Kannik i
 Skara. 314.
 Tierp Sogn. 372.
 Tillinge Sogn i Upsala Stift. 208. 371.
 Tillog i Hardskaga. 61. — i Østanaar. 59.
 Tillungsaas, Gaard i Jemteland. 59.
 Tingvalla i Eds Sogn. 115.
 Tiogvad. 373.
 Tisler. 298 f.

- Tisthamar, Gaard i Utvik i Nord-
 fjord. 1.
 Titke Roleues. 407.
 Tivad i Vestanø. 59.
 Tjernsjøholm i Jemteland. 301.
 Tjårathorp i Kärna Sogn. 186.
 Tjømø. 6.
 Tofhatten. 391.
 Tofta i Sverige. 46 f. 49.
 Toke, Sira. 98.
 Tolf (Tholf) Nilssen. 826.
 Tolkabro i Vings Sogn. 193.
 Tollebythorp. 370.
 Toneng, Gaard i Nordfjord. 1.
 Tonga, Gaard. 372 f.
 Toot, Gaard i Jemteland. 59.
 (Tordenstjerne), Nils Svenssen. 786 f.
 792 f.
 Torgau. 442. 447 ff. 456 f. 466—69.
 608. 797.
 Tornby. 293.
 (Tornekrantz), Henrik, Abbed i Sorø.
 692.
 Torolgseide (Toringensjö paa Jemte-
 skogen). 300 f.
 Torssen Sogn i Strengenes Bispe-
 dømme. 307.
 Tossø (i Thjølling). 6.
 Tostathorp Hage. 69.
 Tostethorp i Gæsenherred. 419 f.
 Tosve Brandsson. 786. 793.
 Tot, Anders. 6. — Olaf. 6.
 Tovatn. 391.
 Tove Audunsdatter. 2. 6.
 Tove i Kolaas. 59. — Simonsson. 786.
 Traader, Gaard i Rollags Sogn. 163 f.
 175. 194 f.
 Tramstad, Gaard i Jemteland. 59.
 Tranekjær. 375.
 Transylvan, Maximilian, keiserlig Se-
 cretair. 539.
 Trappanes, Gaard i Jemteland. 59. 418.
 Tredesberg, Gaard i Skaraborg Len. 338.
 Treider, Gaard i Aas Sogn. 203.
 Treuenbitzen i Brandenburg. 469 f.
 Trier. 549.
 Trier, Stefan v., Skriver. 594.
 Troidhytten. 390 f.
 Trolle, Arvid. 274 f. 288 f. 306 f. 377.
 — Hr. Birger. 155. — Byrge. 797.
 — Hr. Erik. 377. 421. — Gustav,
 Erkebiskop. 409 ff. — Hr. Thure. 625.
 Troller Kittelsson. 194.
 Trollethorp. 306.
 Tromø Sogn i Nedenes. 7.
 Trosnes, Gaard i Grimsherred i Verme-
 land. 347 f.
 Trostathorp i Göslunde Sogn i Skara
 Bispedømme. 227 f.
 Truid Michelsson, Prest i Aal. 759.
 — Pedersson, Foged. 269. — Ulfs-
 tand, se U.
 Tryggar Andersson. 91.
 Tryninge ved Halmstad. 375.
 Træksta, Gaard. 226.
 Trøgden i Upland. 356 ff. 370.
 Tue Akersson. 331.
 Tuhundare Hered i Vestmannland.
 188. 371.
 Tullegarn, Gaard. 370.
 Tumbo Sogn. 371.
 Tunderaaesen. 301.
 Tuna, Gaard i Kumbla Sogn. 195 f.
 — Sogn i Strengenes Bispedømme. 48.
 Tune, Gaard i Aals Sogn i Halling-
 dal. 86 f. 592. 787. 794 f. — Preste-
 gaard i Borgeyssell. 741 f. 814.
 Tune og Aabygge Skibrede. 269.
 Tungehered. 98.
 Tunsberg. 7. 132 f. 149. 735 ff. 749 f.
 786. 793. 816. — Borgere. 34. 699.
 737. 749 f. — Borgermestre. 816. —
 Hovedsmand. 804 f. — Kirker. 2—5.
 — Lagmænd. 4. 7. 21. 764. 786.
 815 f. — Len. 740. 764. — Raad-
 mænd. 764 f. 786. 816.
 Tunsberghus. 2. 4 f. 7. 31.
 Tverdalen. 239.
 Tydeke Møller. 248. 269.
 Tydskland, Tydskere. 101. 485. 510.
 654 f. 695. 733.
 Tyge Krabbe, se K.
 Tygesen, I., Sorenskriver. 23.
 Tyle Gyseler. 493. 505.

- Tylehase, Michael. 319.
 Tymetsdal. 192.
 Tyol Sjululfsson (Thjodolf Skeldulfsson?). 788.
 Tyrgilstad. 91.
 Tyrker. 237. 653 f.
 Tzeuen, Erik v., Borgermester i Hamburg. 284.
 Tæby, Gaard og Sogn. 370. 372.
 Tælle, Gaard i Helsingland. 66.
 Tielliaasen, et Grænsepunkt. 301.
 Tæppathorp i Vikingaker Sogn. 245 f.
 Tönder, Friderich, Foged over Ryfylke. 43.
 Tonis Klausson. 822. — (Tonnes) Liflander. 777.

 Uby i Hesterne Sogn. 362.
 Udderyd. 361.
 Ugerup, Erik. 679 f. 736 f. 740. 764.
 Ulbro i Tillinge Sogn. 371.
 Ulf. 6. 824. — Benktsson. 187. 197. 226. — Laurensen, Raadmand i Oslo. 41. — Odsson. 184. — Olafsson, Erkedegn i Thronhjelm. 294. — Pedersson Ros, Hr., se R. — Sira. 98.
 Ulfarna Jogeirsdatter. 18 f.
 Ulfhild Olafsdatter. 86 f.
 Ulfnes. 826.
 Ulfstand, Byrge Jensson. 797. — Hr. Henrik Gertsson. 106 f. — Holger. 621. 669 f. 692. — Hr. Truid. 621. 669. 733. 759. 782.
 Ullavi, Gaard i Askesund Sogn. 70.
 Ullensaker Prestegjeld. 765 f.
 Ulleraal p. Ringerige. 22.
 Ullinsyn p. Vaage. 26.
 Ulrik, Biskop af Vesterås. 107. — Greve af Helfenstein, se H. — Greve af Oberstein. 478 f.
 Ulvathorp. 375.
 Ulvemyren. 22.
 Undade Sogn i Vestergötland. 152.
 Undall, Laurits Andersson, Lagmand. 796 f.
 Underberg, Gaard i Hole Sogn. 113 f. 829—32. (Jfr. Berge).

 Undersakers Sogn i Jemteland. 742. 788.
 Upgaard i Jemteland. 59.
 Upherred Sogn. 313.
 Upland, Gaard i Jemteland. 59. 93. — Landskab. 155. 232. 293. 347.
 Upsal, Gaard. 1.
 Upsala. 65. 104 f. 116. 144. 150. 323 f. 330. 365 f. 399. 799. — Bispedemme. 208. 270 ff. 289 f. 323 f. 362 f. 366 f. 378. — Biskopsbord. 345. — Borgermester. 150. — Domkirke. 59 f. 64 f. 95 f. 150. 345. 574 f. — Domprovst. 59 f. — Erkebiskopper. 48. 60 f. 72 f. 79 f. 87 f. 100. 102—5. 107. 115 f. 144 f. 155. 159. 232. 242. 263. 321. 325. 330. 345. 377 f. 398 f. 409. 574 f. — Erkedegne. 61. 104 f. 271 f. — Kanner. 61. 104 f. 150 f. 323 f. 326. 365 ff. 574 f.
 Urne, Kristine Lavesdatter. 61 f. — Klaus. 797. — Lage, Biskop af Sjøland. 523. 639. 641.
 Utanskogs Fjerding i Rakkestad. 58. 77.
 Utaal, Gaard i Bro Sogn. 270 f. 289 ff.
 Utby, Gaard i Jemteland. 60.
 Utenhof, Wolf v. 460 f. 493.
 Uthage i Nordhered i Lom. 571 f.
 Uthaug p. Ørlandet. 294 f.
 Utrecht, Biskoppen af, se Henrik. — Stift. 528 f.

 Vaage i Gudbrandsdalen. 18 f. 26 f. 63. 93. 108. 114. 126. 591.
 Vaagen i Bergen. 502.
 Vaagesarv, Gaard p. Lom. 128.
 Vaale Sogn p. Vestfold. 37. 826.
 Vänge Fjerding i Östergötland. 205.
 Vad i Vestergötland. 16 f.
 Vada, Kirke i Upsala Stift. 107.
 Vadsbo Herred i Vestergötland. 152. 373.
 Vadstena. 151 ff. 180 f. 213 f. 230. 232. 240—44. 249 f. 288. 398. 401. — Borgermestre. 242. 244. — Klo-

- ster. 38. 49 ff. 64. 67. 71 f. 79. 81. 120. 123. 138 ff. 150—53. 160—63. 176 f. 180. 201 f. 230 ff. 241. 243 f. 247. 249. 258 f. 266 ff. 282 f. 330. 354 f. 401. 412 f. 421 f.
- Vaglem, Gaard i Jemteland. 59. 574 f.
- Vagsala Herred i Upsala Bispedømme. 271 f. (Jfr. Vaxalla).
- Valabakke, Gaard i Jemteland. 345.
- Valberg, Gaard p. Vaage. 19.
- Valborg, Abbedisse i Munkeliv. 401. 422.
- Valby Sogn. 371.
- Walckendorff, Christopher. 821. 823. — Erik, Erkebiskop. 402. 409—12. 433.
- Valde i Vaage. 328. 571.
- Waldkirch, Baltasar, Biskop af Hildesheim. 617 f. 633 f.
- Valdres. 19. 136. 138. 826.
- Vale, Peter. 560 ff. 656 f. 660.
- Walem (i Belgien?). 587.
- Valen. 679 f. — † Øiamarks Sogn. 149.
- Valentin, Paulus Kempes Discipel. 649. 651.
- Valentuna Sogn. 370.
- Valla, Gaard i Oppunda Herred. 187. 197.
- Valle. 370. — Gaard i Jemteland. 289. 296. 301.
- Vallen i Halland. 584. 665 f. 670—73. 753 f.
- Valleryd. 373.
- Vallinge, Gaard. 224 f.
- Valshal. 373.
- Valsø Gods. 274 f.
- Valø Sogn. 372.
- Vamelo, Patroclus. 407.
- Vang, Gaard i Jemteland. 64 f. 150. — Gjeld i Valdres. 826 f. — Sogn p. Hedemarken. 335.
- Vanga. 373.
- Vangens Sogn p. Voss. 11. 200 f.
- Vannaryd, Gaard i Fingelanda Sogn. 240 f.
- Vanne, Hr. Jon. 233.
- Vannes, Petrus. 471 f. 507.
- Vannusjo i Aangermannland. 300.
- Vappa i Tillinge Sogn. 371.
- Varalden Sø. 148.
- Varberg. 236. 308 f. 621. 711. 733 f. 818 f.
- Vardal. 23. 53.
- Vardalen i Holmems Sogn i Sigdal. 163 f. 175. 194 f.
- Vardede i Skefthammar Sogn. 372.
- Vardhønne (Vargöen i Baahuslen?). 142.
- Wardorff, Konrad. 599.
- Vardri i Dagaherred. 372.
- Vardøen i Thegneby Sogn. 302.
- Vardøhus. 693. 708.
- Varga, Gaard. 329.
- Varne Hospital. 38 f. 269. 282. 284. 764.
- Warnemünde. 490.
- Varnhem. 228.
- Varnhulta. 245.
- Vartofte Herred i Vestergötland. 201 f. 241—44. 247. 258 f.
- (Vasa), Johan Christerssøn, Hr. 271. — Margrete Eriksdatter. 420.
- Vatikanet. 51.
- Vatnemellom Aa. 56 f. — Gaard i Digernes Sogn. 27. 32. 57. 223.
- Vaxalla Herred i Upsala Bispedømme. 271. 323 f. 365 ff. 372.
- Veberg, Gaard i Sande Sogn. 15 f. 21.
- Vebjørn i Toot. 59.
- Wedler (?). 616.
- Veere i Zeeland. 511.
- Weffring, Johan. 469 f. 520 f.
- Vegby. 371.
- Weimar. 446 f. 449. 617. 630 ff.
- Vekken, Gaard i Beverdalen p. Lom. 127 f.
- Welde, Paal v. d., Secretair. 490. 497. 501 ff. 505.
- Velle, Gaard i Ørsten. 818.
- Welserne, Handelshus. 566.
- Velund, Gaard i Digernes Sogn. 27. 32. 56 f. 223.
- Velvig, Gaard i Jemteland. 417.

- Vemund Ingemarsson. 251.
 Vendel Sogn i Upsala Erkebispedømme. 105.
 Wendiske Stæder. 311 f. 384 f. 387. 508.
 Wendlandt, Johan, Borgermester i Danzig. 558 f. 561 f.
 Vendsyssel Biskopper. 493. 621.
 Veneherred i Vestergötland. 314 f. 317.
 Vermeland. 12. 16 f. 70. 98. 114 f. 128. 218. 286 f. 291 f. 347 f.
 Vermisos. 373.
 Vernalund i Strengenes Bispedømme. 157.
 Werneke Stenhusz. 368.
 Verner (Veren?), Hans. 351.
 Wernersen (Wernskjold), Jens. 270.
 Vesbo i Linköping Bispedømme. 207.
 Vesby Sogn. 375.
 Veseherred Sogn i Vermeland. 291 f.
 Vestaned, Gaard i Jemteland. 256.
 Vestansjö, Gaard i Jemteland. 256.
 Vestanö, Gaard i Jemteland. 59.
 Vestby, Gaard i Utanskogs Fjording i Rakkestad. 58. — Sogn p. Follo. 184.
 Vesteraaas. 64 f. 156 f. 251 f. 271 ff. 293. — Biskopper og Bispedømme. 48. 107. 188 f. 207. 226. 246. 270. 377 f. — Domkirke. 246.
 Vesterby i Fernaby Sogn. 213 f.
 Vestergötland. 16 f. 61 f. 149. 152. 178. 182. 193. 201. 221. 228. 236. 241 ff. 247. 259. 291. 316 f. 370. 373. 419 f. 669 f. 679 f. 803.
 Vesterhus, Gaard i Jemteland. 288 f. 295. 337. 345. 348. 574 f.
 Vesterreka Herred. 371.
 Westfalere. 394.
 Vestfold. 37. 765.
 Vestmanland. 157. 180. 187. 207. 213. 226. 242. 246.
 Veterlide Bjarnesson. 93. — p. Langseter. 8.
 Vettern. 152.
 Vettarsjö i Thjölling. 6.
 Veveron i Stenkyrke Sogn. 623.
 Vexjö Biskopper. 144. 325.
 Weze, Johannes, Electus til Lund. 466—69. 476 f. 566 ff. 578 f. 630. 652 f. 657 f.
 Viborg Biskop og Kirke. 109 f. 144. 333. 493. — Provster. 110.
 Viby Sogn i Nerike. 177. 326.
 Wickeden, Thomas v., Borgermester i Lübeck. 490. 498 f. 502 f. 505.
 Vidbokvern, Gaard. 224 f.
 Vider Karlsson. 261 f. 278 f.
 Vidjerf i Gardhamar. 59.
 Vidsöthorp. 372.
 Vierosen i Odalen. 190.
 Vigge, Gaard i Jemteland. 250. 411 f. 419.
 Viggøbæk mellem Hadeland og Romerike. 260. 262. 278 f.
 Vik, Gaard. 6. — i Enebak. 78. — i Jemteland. 59. — i Upland. 342. 344. — i Ørsten. 818.
 Vika Sogn i Dalarne. 299. 328 f.
 Wikard, Gerike. 97.
 Vike, Gaard i Lom. 8 f. — Sogn i Dalarne, se Vika.
 Viken. 3. 51. 68 f. 98. 113. 251. 290. 732 ff. 749. 801.
 Viker, Gaard i Jemteland. 59. 255.
 Vikestranden i Lom. 9.
 Vikingaker Sogn. 245 f. 326.
 Vikmarubæk (et Grænsepunkt ved Jemteland). 300 f.
 Vilberg Sogn. 370.
 Wilde. 382.
 Vilhelm (Villem, Villom) Caluen. 165. — Huitlock. 566. — Mennes. 639. 641. — Schutter. 619. — v. Schweten, Raadmand i Deventer. 284. — Steinarsson. 149. — v. Zwolle, se Z.
 Wilken, Landsknegt-Hovedsmand. 576.
 Wilkin i Stokke. 59.
 Vilska Herred i Skara Bispedømme. 208.
 Wilsnack, det hellige Blod i. 129 f. 153 f.
 Vinelo (Viuelo?) i Örebro Len(?). 135.
 Vinald Henriksson, Erkebiskop i Nidaros. 33.

- Vincent's Lunge, se L.
 Ving Sogn (Aasherred). 193.
 Vinge), Bjorn Niklissøn, Lagmand i Vermeland. 115. 128. — Peder Andersson. 190.
 Vinjarvold i Sudreim. 39.
 Vinje Sogn i Suldals Skibrede. 42.
 Vinke (nu Vinga). 773. (Jfr. Hvinge).
 Vinter, Christiern. 426. 429. 432 f. 435 ff. 439. 441 f. 457. 460. 462. 465—69. 473. 475 ff. 483. 520. 536 f. 539. 555 ff. 561—63. 565. 567. 593. 596. 598—601. 603. 622. 631 ff. 645. 653. 655 ff.
 Visborg. 111. 113.
 Wisch, Benedikt v. d. 645. 652.
 Viskinge i Sjølland. 235.
 Wismar. 193 f. 211. 213. 233. 309. 319. 384 f. 396. 405 f. 500.
 Vistad, Gaard i Fron. 28.
 Vistalanda Sogn. 59. 97.
 Vister Sogn i Gudbrandsdalen. 18 f.
 Vitsköfle i Skaane. 297.
 Wittenberg. 440 f. 467 f. 474 f. 512 f. 515. 581 f. 584. 586—89. 613. 615.
 Wittenhagen, Henrik. 100.
 Vitungxgæf(?) (Vikungs- eller Vikings(?) p. Ordost. 142.
 Vivelstad Sogn i Linköping Bispedømme. 207.
 Vivike Podebusk. 819 f.
 Voech, M. Jakob de. 506.
 Wolbrand Claessen. 619.
 Vold, Gaard i Aas Sogn. 203.
 Voldemyren i Sandshverv. 31.
 Wolden, Reincken v. d. 319.
 Wolf Gennskragen. 518. — Hoffmansson. 451. — v. Utenhof. 460 f. 493.
 Volkmar v. Mölen. 67.
 Wolsey, Thomas, Kardinal. 473. 488. 507 f.
 Volther, Borger i Lødøse. 624.
 Vonga, Vænga i Kollands Herred. 343 f.
 Vorben(?). 773.
 Vordlingborg. 659.
 Workom. 491.
 Vortbo Herred i Skara Bispedømme. 240.
 Voss. 11. 200.
 Vossevangen. 200 f. (Jfr. Vangen).
 Voxen Thingstue i Akers Sogn. 25.
 Vrangavad p. Ordost. 142.
 Vrangø (Vrånge). 298 f.
 Vrena Sogn i Södermanland. 178. 224.
 Vreta i Upland. 356 ff.
 Wullenweber, Jakob. 693 ff. — Joachim. 714. — Jørgen. 734.
 Wurstenland, Wursthiesland. 517. 521. 549. 553 f.
 Württemberg, Hertugen af. 661.
 Vygend (Wigant?), Peter. 174.
 Vædde, Hans, Borgermester i Nyvarberg. 236.
 Vædervik, Gaard i Jemteland. 60.
 Värby i Bara Sogn. 332.
 Værend i Hvambo Sogn. 256.
 Væri, Gaard ved Linköping. 153. 161 ff.
 Væsaherred i Vermeland. 115.
 Yelksstorby. 375.
 Ylfarid, Gaard i Figlarid Sogn. 277.
 York, Kardinalen af, se Wolsey.
 Yasselstein, Herren af, se Egmont.
 Ytrebygden. 595.
 Zabel, Herman. 280.
 Zacharias Povelsson, Prest p. Aal. 592. 758.
 Zeeland. 536. 587.
 Zelle. 601. 603.
 Zinna i Brandenburg. 435.
 Zuderhusen, Herman. 481 f.
 Zwolle. 379 ff. 384 f.
 Zwolle, Villom v. 606. 634. 636.
 Zwynaerde i Flandern. 554 f.
 Zysendorp, Fikke. 68 f.
 Æfrabygden i Nerike. 372.
 Ækirsta i Halla Sogn. 186. 197.

- Øbo (nu Ødeby) Sogn. 70 f. 293. 371.
 Ødeskvern. 372.
 Ødger p. Grøtløsa. 59.
 Ødgisle Perssøn, Væbner. 235.
 Ødinstabod, Gaard i Tillinge Sogn. 208.
 Ødinsten, Gaard i Lundby Sogn. 188 f.
 Ødnista, Gaard i Lundby Sogn. 188 f.
 Øfvernås i Säby Sogn. 371.
 Øi, Gaard i Jemteland. 346. — Gaard
 i Vaage. 27. 592.
 Øiamark Sogn. 91 f. 149.
 Øie, Gaard. 224.
 Øien, Gaard i Sandshverv. 18. 30 f.
 Økna i Barfva Sogn. 208.
 Øknen. 372.
 Øland. 404.
 Øndsgaard i Dalarne. 300.
 Øne (Aun?), Gaard i Snaasen. 829.
 Ørs Kirke p. Dal. 38 f.
 Ørboholm. 802.
 Ørby Sogn i Skara Bispedømme. 207.
 233.
 Ørebro. 70. 219 f. 360. 413.
 Øresten Slot. 419 f.
 Øresund. 502. 776.
 Ørid, Gaard. 293.
 Ørjan (Yrjan) Karlssøn i Hof. 411 f.
 419. — Perssøn, Foged i Jemteland.
 574 f.
- Ørkedalens Fogderi. 391.
 Ørlandet. 294.
 Ørsten p. Søndmøre. 817 f.
 Øsan, Gaard i Jemteland. 59
 Øsby i Södermanland. 224 f.
 Osel Biskopper. 94.
 Osem, Gaard i Jemteland. 574 f.
 Østanaar, Gaard i Jemteland. 59.
 Østberg, Gaard i Jemteland. 414.
 Østerdalen. 307 f. 390 f.
 Østered. 375.
 Østergötland. 104. 152. 163. 205.
 232. 256. 282 f. 288. 293. 372. 420.
 Østerplana Sogn i Kinnaherred. 191.
 214—17.
 Østerreka Hundrede i Strengenes Bispe-
 dømme. 48. 208. 220. 226.
 Østerstrøm, se Strøm.
 Østersøen. 213. 384. 527.
 Østersøiske Stæder. 387.
 Østersølandene. 17.
 Østuna Kvern. 70 f.
 Øvrehodal i Herjedalen. 248 f. 310 f.
 (Jfr. Hodal).
 Øianger Fiskevand mellem Hadeland
 og Romerike. 260. 262. 278 f.
 Øvrebæk, Gaard i Vistalanda Sogn.
 57. 97 f.

KRITISKE NOTITSER.

(Ved O. Rygh).

- I., S. 63 L. 16 f. n.: Sæbiar kirkia er den nuvær. Hjelmeland Hovedkirke.
- « 97 « 8 f. o.: Eplapveit og Dal maa søges i Brunkeberg Sogn i Telemarken, jfr. IV, Side 745 f. 482. IX. 789.
- » « 115 « 17 f. o.: Gryting — i Orkedalen.
- « « 123 « 12 f. o.: Mihsgarde (Nuhsgarde) for Knutzgarde?, jfr. No. 169; den der nævnte Gudleik Endridsson kan være Søn af Endrid her.
- « « 145 « 13 f. o.: Aundal ligger i Vass Sogn i Skjold.
- « « 148 « 10 f. n.: Efter Sigurd tilføies: Prest.
- « « 169 « 9 f. o.: Gaarden har ligget i Sogndal i Sogn, jfr. III., S. 218.
- « « 183 « 6 f. n.: bode, skal være bo(n)de.
- « « 186 « 5 f. o.: «i Øyer» skal være: i Øerne (som laa under Manvik); derefter at rette i Brevet.
- « « 199 « 14 f. n.: ? efter Husnes udgaar. Husnes Kirke stod til 1874 paa Kaldestad.
- « « 232 « 11 f. n.: Gyrid l. Gudrid.
- « « 259 « 10 f. n.: Halvard Bjarnesson l. H. Bjørnsson, ligesaa S. 264 L. 4 f. o.
- « « 274 « 12 f. n.: Þor læs: Þorer.
- « « 275 « 11 f. n.: droteta, læs: drot(s)eta.
- « « 280 « 1 f. n.: er bør udgaa.
- « « 309 « 14 f. n.: Den i Anm. 1 anførte Læsemaade er vist den rette.
- « « 320: Ved No. 420, jfr. Munch, Unionsperioden II 7 n.
- « « 322 « 11 f. n.: Hermansson, læs: Hermundsson.
- « « 329 « 6 f. n.: Stein, læs: Steine.
- « « 367 « 8 f. n.: Efter «Prest» bør vel tilføies: ved Peterskirken.
- « « 368 « 4 f. o.: efter gardenom maa mangle: vid.
- « « 375 « 16 f. n.: Flogar, skal være Flagar (som er Nominativformen).
- « « 382 « 12 f. n.: Efter Smoxzogharde mangler et (i).
- « « 417 « 4 f. n.: a Sondini er Skrivfeil for Sondum.
- « « 453 « 15 f. o.: «siltimen» er rigtigt; vil sige: den Tid paa Aaret, da Fiskeriet af Sil (Lagesil) paagik.
- « « 455 « 9 f. n.: Bonom, Feilskrift for Benom.
- « « 463 « 9 f. o.: Gynte, læs: Gynt.
- « « 473 « 10 etc. er Brata Feilskrift for Brota.

- I., S. 534 L. 17 f. n.: Tof læs: Tove. — Samme Feil S. 537 L. 21 f. n.
- • 536 • 9 og 8 f. n.: Efter Fader tilføies: (og Svigerfader); efter Moder: (og Svigermoder).
- • 567 No. 788. I Overskriften staar 2 Gange Hartvik for Benkt.
- • 567 L. 11 f. n.: Raufnarwdb, læs: Raufuarwdh (Rauverud i Lillehammer S.).
- • 626 No. 859: a Skaghe, Skagsgardana, Feil for Skoghe, Skogs — se Norske Gaardnavne, II. 7.
- • 627 L. 15 f. o.: Foran givet tilføies: i Landskyld.
- • 658 • 16 f. n.: Fylke j sak skal betyde: Fylkeshang (nu i Aas S.).
- • 664 • 6 f. o.: Mand, læs: Fæstemand.
- • 727 No. 1008: Brevet er vel fra 1493, da det af D. N. II, Side 743 fremgaar, at Presten i 1500 allerede var død.
- II., • 19: I Overskriften til No. 19 er følgende Rettelser at gjøre:
- Ganstad, tilføies (Gaustad).
Vegstein, rettere Vigstein (i Nannestad).
Efter Bardarrud tilføies: Øykrin.
Istedetfor Bø sættes: Mykleby (i Kraakstad).
- • 29 L. 13 f. o.: Foran Ingemund tilføies: Sira.
- • 33 • 12 f. o.: abote synes her nødvendig at maatte være Egennavn, skjønt det er paafaldende som saadant.
- • 35 • 3 f. o.: Sysselmand, læs: Ombudsmand.
«Ved» i foregaaende Linie betyder vist Trælast (Tommer, Spærrer eller Planker).
- • 38 • 6 f. n.: Alrekskog, læs: Alreskog (betyder: Oreskov).
- • 52 • 4 f. o.: skyrkit maa være Feil for styrkit.
- • 70 • 1 f. o.: fiord meningsløst, mon fiordung?
- • 72 • 9 f. o.: læs: til den Præbende i sit Kapel Marie-Kirken i Oslo som Hr. Aake Kantsler har.
- • 136 • 18 f. o.: sinni maa sprogrigtigt betyde Kjøberen Ketils Moder (d. e. han kjøbte af sin Stedfader). Derefter bliver Overskriften at forandre.
- • 150 • 2 f. o.: Efter Mulavik tilføies (Vaale).
- • 152 • 4 f. n.: Klauæstadum, læs: Klanæ—, se Norske Gaardnavne II, 329.
- • 223 • 12 f. o.: paa Nordmøre, læs: i Hevne.
- • 232 • 9 f. o.: Om Gaardens Navn staar intet i dette Brev.
- • — • 8 f. n.: Sylte skal være Søholt i Ørskog, se min Afh. i Hist. Tidsskr., 3 R. III, Særtrykket S. 76 f.
- • 267 • 14 f. n.: Kallkarudi vel Feil for Ballkarudi (Balkerød i Valla S. paa Tjørn).
- • 392: No. 509 er vistnok udstedt i Bergen.
- • 395 L. 12 f. o.: Skibrede, læs: Skibreder.
- • 488 • 13 f. o.: alro teighenom, læs: Alro— (er Egennavn).
- • 490: Brevet No. 659 maa være yngre end 1420. Hallvard var Prest her 1446 (II 578); endnu i 1427 var Gest Ormsson i denne Stilling (XI, 132).

- II., S. 497 L. 17 f. o.: Gade kan rimelig suppleres Ga[n]de (Gan i Fet), se Norske Gaardnavne II, 235.
- « « 511 « 7 f. n.: Jon, læs: Jens.
- « « 528: No. 703 falskt?
- « « 651 L. 13 og 16 f. n.: Auden, læs: Oden.
- « « 653: Mon ikke Dateringen i No. 876 er at forstaa 1460?
- « « 671 L. 14 f. o.: (Agder), læs: (Setersdalen).
- « « 687 « 17 f. o.: Foran «Broder» indskydes: «afdøde».
- « « 776 « 5 f. n. og S. 777 L. 3f. o.: Bwnd, bør læses: Rwnd o: Rundø? Bli-
ver sikkert, naar man sammenholder hermed S. 839,
L. 10 f. n.
- « « 819 « 5—4 f. n.: Da «Hulle» (Hollen) nævnes, er vistnok Szognedall at
forstaa om Søgne i Lister og Mandals Amt, ikke om
Sogndal. Mon ikke Stig Bagge ogsaa blot havde med
Agder at gjøre?
- « « 849 « 2 f. o.: Efter Ikornnes tilføies: (i Kvernes).
- « « 854 « 3 f. o.: Mydborghe, Feil for Mydberghe. Jfr. V, No. 1116.
- III., « 55 « 9 f. o.: Foran 52 indsættes 51 og.
- « « 131 « 17 f. o.: [at] ndgaar som urigtigt tilføiet.
- « « 147 « 8 f. n.: Brevet kan ikke være udstedt i Oslo, jfr. S. 148 L.
10 f. o. (in til Osloar) og Vidnernes Hjemsted.
- « « 165 « 13 f. o.: Althinget paa Rusten, læs: Althinget for Nordre Gud-
brandsdalen (Gudbrandsdalen nordenfor Rost).
- « « 176 « 6 f. n.: Efter Brynjolfsson tilføies: Lensmand paa Voss.
- « « 183 « 6 f. o.: «Lagmand» vist urigtigt, «Lagamadr» betyder: «lovkyn-
dig Mand» og kan desuden her være at opfatte blot
som Tilnavn.
- « « 210 « 8 f. o.: Efter «Kjær» tilføies: (Norum Sogn, Bohuslen).
- « « 230 « 16 f. n.: Jonsson, læs: Paalsson.
- « « 243 « 6 f. n.: fos, læs: Fos.
- « No. 308: Om Dateringen jfr. Munch, Unionsp., I, 871, n. 1.
- « S. 304, No. 397: M. H. t. Dateringen jfr. Munch, Unionsp., II, 34.
- « S. 351 L. 5 f. o.: Bergsvein var paa Brevets Udstedelsestid Prest i Stange,
før paa Vaage.
- « « 389 « 10 f. o.: Forssenom er vel her Appellativ.
- « « 413 No. 564.: Brevet kan neppe være rigtigt dateret. Presten Hal-
vard Østensson nævnes ellers i Gausdal 1460—80.
Maaske medl secundo?
- « « 465 L. 12 f. n.: Det første han maa vistn. læses: hun.
- « « 479 « 5 f. o.: læs: *hum.
- « « 502 « 11 f. n.: «sin gardhe Gardhæ», læs: «Siugurdhegardhæ» (d. e.
Sjugaard, G. N. 83 i Lom).
- « « 579 « 7 f. o.: Den nævnte Bø Kirke maa udentvivel være den tidligere
paa Bø i V. Gausdal, hvorefter Sognet endnu kaldes
Bødals S.
- « « 597 « 18 f. n.: oc skulde aabenbart have staaet foran Aslak.
- « « 621 « 1 f. n.: Sindena skal formentlig være Suidena, jfr. R. B. 190.

- III., S. 641 L. 5 f. n.: Jon, læs: Andreas.
- IV., « 61 « 8 f. n.: Arnbjørn havde efter Brevet været Abbed.
- « « 74 « 10 f. n.: Foran Ogmund tilføies: Hr.
- « « 94 « 3 f. n.: Nestapørp Feil for Vestapørp (Bygden Vestpørp i Nannestad).
- « « 123 « 4 f. n.: Efter «Kanniken» tilføies: ved Apostelkirken.
- « « 133 « 14 f. n.: Efter fimtighi maa mangle: dagha.
- « « 164 « 17 f. n.: to Kanniker, læs: en Kannik.
- « « 175 « 6 f. o.: Solheimi, Feil for Sæimi, se II, No. 272 og V, No. 112.
- « « 211 « 12 f. o.: Bergs, læs: Bjørge (Bærga i Brevet er Feil for Biærga).
- « « 246 « 18 f. n.: Lunsæidhi maaske at læse: Lunsæidhi (Gaarden skri ves nu Lushed).
- « « 247 « 4 f. o.: Hornbordæy. Man skulde vente — bora — eller — boru —
- « « 308 « 3 f. o.: Hollem er vistnok Feil for Holom (Hole i Ramnes).
- « « 309 « 18 f. n.: Hellelands Sogn hører ikke til Jæderen.
- « « 313 « 18 f. o.: Hofs sokn, Feil for Ullenshofs s. (Holum i Ullensaker).
- « « 336 f. No. 439 er ogsaa trykt i III, No. 331.
- « « 344, No. 445 L. 9 f. o.: digraskyningenom er Egennavn (Gaardnavn i Oslo).
- « « 379 L. 13 f. o.: «eller Norge» udgaar. Manden siger udtrykkelig i Brevet, at han ikke vil til Norge.
- « « 411 « 17 f. n.: «paa Jæderen» udgaar (ligger i Bjerkreim S. i Dalene).
- « « 471 « 2 f. o.: Efter Jon tilføies: Trondsson.
- « « 579 « 2 f. o.: i prestegardum, Feil for prestegardenum. Maaske at skrive Prest— Er Gaarden Prestegaarden i Tretten.
- « « 601 « 8 f. n.: Sand, læs: Sande (Sandeid).
- « « 763 « 8 f. o.: Norgardh i Tyordals grendh er sikkert Nørstebo i Hjordalsbo, G. N. 38 i Bygland.
- « « 773 « 16 f. n.: Kykren er Kyken i Ullensaker (Norske Gaardnavne II. S. 312). — ? to Linier ovenfor udgaar.
- « « 832 « 12 f. o.: Kun Foss er Gaard, Holmefoss og Bjørnefoss er Fosser i Vestfosselven.
- V., « 40 « 2 f. o.: Varneid maa have ligget i Moss Landsogn, se Norske Gaardnavne I S. 357.
- « « 71 « 8 f. o.: Val, læs: Vaal (i Kraakstad). Ligeledes skal Vaal staa for Valle L. 3 f. n.
- « « 72 « 4 f. o.: Tronnase skal vist være Tronuase, se Norske Gaardnavne, II, S. 36.
- « « 77 « 20 f. n.: rudland og vollæn ere Egennavne.
- « « 80 « 2 f. o.: Nederholt, læs: Nederholter.
- « « 84 « 14 f. o.: Bordhwin skal være Bordhwm, se. No. 739.
- « « 84 « 5 f. o.: Nez stodho, læs: nez stodho (d. e. Sted, hvor der kan sættes Net, Fiskegarn).
- « « 96 « 4 f. n.: Wangnebergh vel at læse: Wangnebergh.
- « « 96 « 2 f. n.: Verpe, læs: Verp (p. Eker).
- « « 131 « 9 f. o.: Sandstad, læs: Sandstod (Sandstø i Ullensvang).

- V., S. 157 L. 4 f. o.: Vadestad ligger hverken i Aas eller, som senere rettet, i Kraakstad, men i Vestby (Dipl. Norv. I, No. 298 og Norske Gaardnavne II, S. 6).
- « « 207 « 6 f. o.: Aneimum er Feil for Alueimum.
- « « 209 « 1 f. n.: Lydvvin efter den nuværende Navneform antagelig at læse: Lydvvm.
- « « 219: No. 298 er væsentlig ligelydende med II, No. 442 og maa være omtr. samtidigt med dette.
- « « 249 L. 9 f. n.: i maa mangle foran nedzstæ.
- « « 255 « 7 f. o.: køypt, Feil for køypti.
- « « 289 « 4 f. n.: Schøning udfylder i sit Referat Lakunen med: rugshello.
- « « 290 « 1 f. o.: Schøning læser annan for anna. Bør staa: anna(n).
- « « 301 « 7 f. o.: skulde der nok staa «Biskops- og Provsteregistre».
- « « 301 « 7, 8, 15, 16 n.: Vist rettere, som i R.B., 217, at læse Augastadhom, jfr. Norske Gaardnavne I, S. 50.
- « « 333 « 12 f. o.: Haginom, Feil for Hanginom.
- « « 394 « 10 f. n.: ladhe er sikkert Egennavn (La i Østre Toten).
- « « 477 « 5 f. n.: Rodo, vist Feil for Rodko (Rokke).
- « « 487 « 18 f. o.: 40, læs: 60.
- « « 501 « 2 f. o.: Lakunen sandsynlig at udfylde [Bor]dom.
- « « 539 No. 749 kan neppe være rigtigt dateret. Peder Jonsson nævnes først som Erkeprest fra 1453 i en lang Aarrække; hans Forgjængere vare Sigurd Bjørnsson 1449—1453 og Toke Nikolassøn 1434—1448. Sandsynlig 1457 eller 1467.
- « « 597 « 7 f. n.: Lakunen at udfylde: a Furnese?
- « « 602 « 11 f. o.: Manden hed vistnok Nicolas Audunssøn. jfr. II 648, XI 213.
- « « 605 « 15 f. n.: Foran Æskielsson skal uden Tvivl staa: hengia her Joar, hvorefter hengia i L. 14 udgaar.
- « « 611 « 10 f. n.: Kanniken hed Oluf Bjørnsson.
- « « 627: No. 866 trykt efter en anden Original II, No. 874.
- « « 737 L. 5 f. o.: «af Vanvare» urigtigt (uden Overlæg).
- « « 765 « 7 f. o.: Fornavnet mangler efter sender, skal være Anders.
- « « 777 « 1 f. n.: østgardhen er Egennavn (Østgaarden i Flatdal). Ligessa 778 L. 8 f. o.
- VI., « « 53 « 17 f. o.: Lodin, maaske Lodvir. I D. N. II, 28 nævnes en Prest af Oslo Stift af dette Navn samtidig.
- « « 147 « 10 f. n.: rudstaden i dette Brev er sikkert Appellativ, jfr. dog No. 469.
- « « 178 « 3 f. o.: Foran a Sighistadum har vist staaet prester.
- « « — « 4 f. o.: Lakunen vel at udfylde: [a Velon]ge.
- « « 227: No. 198 kan umulig i den foreliggende Form være saa gammelt som fra 1350.
- « « 337 L. 10 f. o.: Nerom maa være Feil for Norom (Nore i Moss Landsogn, som dengang herte til Rygge S.).
- « « 382 « 16 f. o.: Presten kaldes hyppigst Halvard Thordsson (se f. Ex. næste Side).

- VI., S. 475 L. 7 f. o.: «forbrød sit Liv». Mon der ikke ved Brevets Udtryks sigtes til Selvmord?
- « 577 « 3 f. o.: Videid, læs: Vidueid.
- « 715 « 5—6 f. o.: Thorkelssøns, læs: Thorgilssøns.
- « 796 « 19 f. n.: Langeland ligger ikke i Holme men i Hægeland S., Øvrebo.
- « 825 « 20 f. n.: Vidissen er udstedt 1599.
- « 828, No. 802: Ved Overskriften jfr. Bemærkning til S. 796.
- « 834 L. 3 f. o.: Krefnuitt, Feil for Krefnuill (nu Krøvelen i Ørsten .
- VII., « 159 « 8 f. o.: Aufimi, Feil for Arnfinni, ikke for Audfinni, se Bd. IV 249. 259. 265.
- « 335: No. 326 i den foreliggende Skikkelse decideret yngre end 1393 efter Sproget.
- « 366: « 371 sikkert falskt; Falskneren kan have skrevet Navnene ud af ægte Breve.
- « 411 L. 17 og 20 f. n. Søndre Berg, læs: Søndre Berget (Del af nuværende Lille og Store Berget i Lillehammer S. .
- « 459: No. 464 kan neppe være ægte. Det kan mærkes, at Eilif Sveins søn nævnes som Prest paa Bø en Maaned efter, 27 September 1465, i D. N. II, 641.
- « 683 L. 11 f. n.: Løvik ligger i Skafsaa Sogn.
- « 699: No. 649. Indholdsangivelsen neppe korrekt. Indholdet maa vist forståes saaledes, at Manden har afdagt lovlig Benegtelse for et ham paasagt Leiermaal med den nævnte Pige.
- VIII., « 124 L. 11 f. n.: «som han igjen har taget til Naade.» Antagelig urigtigt opfattet; «betrat med hann» maa, som Sammenhængen viser, betyde: «givet ham et bedre Kald.»
- « 156 « 8 f. o.: «til staderr.» Maa efter Sammenhængen betyde et Prestesæde i Firdafylke. Mon Feil for Stadar Stadt', der kunde være brugt som Betegnelse for det nuværende Selje Kald?
- « 160 « 12 f. o.: Hiællæy[mi] o: Hjellum i Vang.
- « 219 « 9 f. o.: sancte crucis maa vel være rigtigt; nogen Andreskirke kjendes jo ikke ellers i Oslo.
- « 257: No. 205. Hvorfor dette Brev netop skal høre til Mandedøden, forstaar jeg ikke. Kan det ikke simpelthen være en Kirken tilhørende Optegnelse over Personer, der paa Grund af særlige Fortjenester af Kirken særlig skulde mindes i de i den holdte Bønner? Det har været Mandssiden af Optegnelsen; en tilsvarende Kvindeside har der selvfølgelig ogsaa været. Isaafald kan jo de nævnte Personer være døde til meget forskjellig Tid. — Brevets Datering kan alene baseres paa Sprog og Skrift, (der, med Undtagelse af de sidste Linier, tilhøre 14de Aarhundrede. De mange Personers, som det lader, samtidige Dødsfald [Fædre og Sønner] tyde vist nok paa en Farsot. *H.-K.*).

- VIII., S. 257 L. 12 f. o.: Æikiu[m]; maaske har der snarere staaet Æikiini (Eiken i Sigdal Hovedsogn).
- « « 260: No. 209 kan efter Sproget, i den foreliggende Skikkelse ialfald, ikke være fra 1383.
- « « 287 L. 4 f. o.: vange er vist, ligesom det foregaaende Jonsgarde (Jonsgaard i Tretten), Egennavn, skjönt der nu ikke kan paavises nogen Gaard Vang i Egnen.
- « « 333 « 18 f. n.: i stufwo er vist Rest af et Gaardnavn; der maa mangle et Ord foran stufwo, (eller der skulde maaske staa: stufwo a Skinstadhom? *H.-K.*).
- « « 355: No. 327 er sikkert falskt med Benyttelse af Mænds Navne efter ægte Breve.
- « « 389 L. 5 f. o.: Germundsdatter, læs Gudmundsdatter.
- « « 412 « 16 f. n.: Hubsvad = Uksvatn paa Vegaarsheien.
- « « 469 « 18 f. n.: Gaugsthorp (Dangsthorp?), se Norske Gaardnavne I, S. 126.
- « « 494 « 14 f. n.: Udfyldningen kan ikke være rigtig. Der vides aldrig at have existeret noget Varhaugs Prgd. Gaarden har vist altid hørt til Egersunds Prgd., hører ogsaa nu til Egersunds Sogn.
- « « 787 « 6 f. o. og 14 f. o.: Stareng er her Appellativ.
- IX., « 257 « 1 f. o.: Rettelsen til Tyrve kan ikke være rigtig, da Gaarden nu heder Tjørve. Vel at skrive Tjerne her.
- « « 265 « 14 f. n.: «16 m $\frac{1}{2}$ Guld og en egdsk Mark», læs: «4 m $\frac{1}{2}$ Guld.» (I Brevet maa dette forstaaes som Totalsummen; de 10 m $\frac{1}{2}$ i anden Termin maa ogsaa være egdsk Mark. 2 Mark Guld for et Mmbol vilde visselig ogsaa være for høi Pris).
- « « 323 L. 18 f. n.: Sigstad, læs: Sigstad Kirke (d. e. Biri Kirke). Orig. nu i norske Rigsarkiv.
- « « 345 « 18 f. n.: Østraad; her er udfaldt: Skibrede, jfr. No. 332.
- « « 391: No. 424. Ved Noten er at bemærke, at Larens Jenssøn findes som Kannik i Oslo allerede 1448 (D. N. V, 543); det er da lidet sandsynligt, at han skulde have været i Virksomhed endnu 1505.
- « « 466 L. 1 f. o.: Sudland, d. e. Sauland.
- « « 562 « 9 f. o.: sin, læs sit.
- « « 777 « 11 f. n.: Kraakevad (paa Yrjen), læs: Kraakevaad (udenfor Yrjen).
- « « 810 « 2 f. o.: Auold skal sikkert være Aavald, et i Sætersdalen endnu brugt Navn, medens Agvald ikke kjendes fra historisk Tid.
- « « 821 « 15 og 16 f. n.: Eidsfjord, læs: Eidfjord. (Eids- er en af Munthes Feil i Matrikulen).
- X., « 20 « 20 f. o.: [Brudavik]. Er vist ikke rigtigt. Der findes ikke nogen Gaard af dette eller noget lignende Navn i Hammer Sogn. I Haus er der en Gaard Bruvik, hvorefter et Sogn og nu et Prgd. er kaldet, men dette Navn skri-

- ves i Middelalderen Brunvik. Navnet maa være feil-læst i den sene Paategning.
- X., S. 24 L. 11 f. o.: Lund er utvivlsomt det rigtige; en Tycho Diekn var utænkelig i Lyon.
- « « 30 « 5 f. n.: Unaker. Mon der ikke i Brevet er at læse Wuakrom = Aavaak i N. Aurdal?
- « « 58 « 6 f. n.: 52, læs: 25.
- « « 87 « 17 f. n.: Londer. Er vistnok Lande i Halsaa Sogn.
- « « 119 « 19 f. o.: Om Gausthorp, se norske Gaardnavne I, S. 125.
- « « 128 « 3 f. o.: Der skal vist staa Jogrimsson, ikke Jostæinsson, se V, 493.
- « « 146 No. 190: Om Gauksthorp, se Bemærkning til S. 119.
- « « 631 L. 9—10 f. n.: «med hvem — Herberget» beror vistnok paa Misforstaaelse. Meningen maa være, at Hr. Nils den foregaaende Nat havde havt Herberge hos Jens Stolpe paa Salhus.
- « « 733 « 18 f. o.: almennyngen er Egennavn (Ø og Gaard i Bjørnør).
- « « 756 L. 9 f. n.: Om Gantsthorp, se Bemærkning til S. 119.
- « « 763 « 16 f. n.: «fire Mænd», læs: 1 Mand (eller snarere: deres Mænd. H.-K.)
- « « 832 « 7 f. o.: Hom. Gaarden skrives Havn (som er Navnets Betydning); udtales Hobm, som der skrives i Brevet.
- XI., « 18 « 17 f. o.: Stolpengen, læs: Stolp (æinghen i Brevet betyder eign, Eiendom).
- « « 42 No. 41.: Thorbjørn Steinarsson kan ikke have været Prest; «beggia okkra sal» er et utydeligt Udtryk, men kan vist ikke betyde andet end «min og min (afdøde) Kones Sjel.» «Sogneprest i Tønsberg» var en dengang ikke eksisterende Stilling; Byen var delt i flere Sogne, hvert med sin Prest.
- « « 43 L. 6 f. o.: «fylska» maa være Betegnelse for en Person (en Kreditor). Snarere at læse: Følska.
- « « — « 7 f. o.: arf vm maa læses: arfvm.
- « « 115 « 5 f. o.: Widhem i Brevet kan ikke være Vadum. Det er formentlig Feil for Widhum ∴ Veer (alm. skr. Vear) i Stokke.
- « « 147 « 10 f. o.: Mel er det gamle Navn paa Eid Prestegaard i Nordfjord, forekommer atter S. 149, hvor Udstedelsesstedet bør være «Mel Kirke.»
- « « 260 « 4 f. n.: offstegaar i Swndby. Har i lange Tider været en egen Gaard, Ostgaard, altsaa nom. propr. Derefter at rette i Overskriften.
- « « 637 « 5 f. o.: Idd, læs: Berg.
- « « 794 « 14 og 21 f. n.: Houg, Feilskrift for Hong (Hong i Øier).
- « « 804 « 2 f. n.: Øxe er formentlig Forvanskning af Hjuxe.
- « « 814 « 10 f. n.: Saulans, læs: Sanlans ∴ Sandlands.
- « « 815 « 9 f. n.: Skarvenes skal være Skorvenes (Seljord Prestegaard, jfr. X, 819).

- XII., S. 8 L. 12 f. n.: «Nederhus» maa betyde: den nedre Gaard i samme Haugaland.
- « 17 « 8 f. o.: [iij]. Efter det foregaaende Brev svarede 1 Mark brændt da til 5 Mark Sølv i Penge.
- « 144 « 8 f. o.: (i 1413). Af Brevet No. 150 sees, at denne Aftale var gjort længe før 1413, hvilket ogsaa fremgaar deraf, at Abbed Jon blev Biskop i Skaalholt c. 1406.
- « 172 « 11 f. o.: loghen maa være Egennavn (Gaarden Laugen i Rol-lag).
- « 226 « 9 f. n.: prima skal være perma (kobberbeslaaede Perme).
- « 508 « 5 f. n.: nef er Egennavn, de nuværende Gaarde Næve, hvoraf Lillænve hører til Meldalen, Stornæve til Nabobyg-den Hølandet.
- XIII., « 13 « 17 f. n.: «forgylt (Sølv).» Mon der ikke i Originalen har staaet: Mark forngilde.
- « 20 « 10 f. o.: Gaarden Igulstveit skal efter D. N. I, 651 have ligget i Høidalsmo. Gaarden i Seljord heder rettelig Iglstveit og er først i senere Tid forvansket til Igilds.
- « 54 « 11 f. o.: Dromsrud sandsynlig Gaarden af dette Navn i Ullens-aker (Norske Gaardnavne II, 314).
- « 89, No. 117: Den i Anm. anførte Læsemaade maa være den rette. En Bæk kan ikke vel siges at ligge «midtstrøms» i Elven.
- « 91, « 119: Dateringsstedet er Gaarden Kvaale (G. N. 39, 40) i Slidre Sogn.
- « 126 L. 10 f. n.: Bjellands Skibrede, læs: Bjellands Sogn og Aakredals Skibrede.
- « 669 « 9 f. n.: Arre skal vel være Are. Skede maa være Skeie i Hartmark Sogn.
- « 800, No. 709: Brevet gjælder snarere Saudland i S. Undal end S. i Lyngdal, siden Sagen forhandles paa Foss Thing.
- XIV., « 1.: Dateringsstedet Havefos beror paa urigtig Opfatning af Navnet. Dette har i normal oldn. Form lydt Håvifors og er det nuværende Hofoss i Brandval.
- « 1 L. 8 f. n.: Nest- kan ikke være Rest af noget Egennavn, men maa have hørt til en Betegnelse af Kvernestødets Beliggenhed. Altsaa med lidet Begyndelsesbogstav.
- « 5 « 1 f. o.: Efter Formen a Stæidi kan her ikke være Tale om Stedje i Sogndal; det maa være det i mange Breve omtalte Sted, Thingsted i Lomen S., V. Slidre. — Bre-vets Indhold maa vel forevrigt knytte sig til et andet Brev, hvori det tidligere har været fæstet.
- « 52, No. 63, Overskriften; «sitwgardh» kan i Brevet alene betyde «beboet Gaard», i Modsætning til Ødegaard.
- « 152, « 187: Her burde være henvist til II, No. 326.
- « 209, « 260: Efter det ene Vidnes Navn kan det være tvivlsomt, om Brevet er udstedt i Jemtland. «Beliwt a Vist»

er nemlig sikkert den samme som i N. R. J. II, 210
nævnes som Opsidder paa Vist i Værdalen 1520.

XV., S. 29, No. 32: Kan efter Sproget ikke være Original fra 1389.

« « 72, « 82: Mon ikke falskt? 1456 i Overskriften skal vel være
1455, hvorefter Brevet formodentlig bliver at datere
[1456]. — (Neppe; j antages at tilhøre Aarstallet. *H.-K.*)

« « 108 L. 3 f. o.: Aalfore, læs: Aal fore.

RETTELSER OG TILLÆG.

I første Samling.

- Side 305—6: Brevene No. 399 og 400 bør dateres: *13 Juli* for *30 Marts*.
— 307 Lin. 4 fraoven: Oktbr., læs: *Septbr*.
— 328 « 8 franeden: 4 April, læs: *16 Apr*.
— 377 « 18 — 9 Juni, læs: *14 Juli*.
— 546 « 10 fraoven udfyldes den aabne Plads med; *Postein*.

I anden Samling:

- Side 245 Lin. 8 fraoven: Pettær, læs: *Diostolf*.
— 261 « 2 franeden: 23, læs: *22 (15?)*.
— 335 « 7 fraoven: Tre, læs: *Fire*.
— 394 « 19 franeden: 29, læs: *28*.

I tredie Samling.

- Side 294 Lin. 3 franeden: 23, læs: *21*.
— 674 « 13—14 fraoven: Jfr. W. Christensen, Dansk Statsforvaltn. etc. S. 66, Note 2.

I fjerde Samling.

- Side 302 Lin. 14 franeden: 20, læs *13*.

I femte Samling.

- Side 731 Lin. 13 fraoven tilføies: (*Trykt i Finni Johannæi Hist. eccles. Islandiæ II, S. 520 f.*).
Side 731 Lin. 2 franeden: te et, læs: *te ac*.
— 732 « 13 fraoven: Rettelsen Jd til Jacobus rigtig, se Dipl. Norv. VI, Reg.
— 734 « « franeden tilføies: *Seglene affaldne. (Trykt i Fin. Joh. Hist. eccles. Isl. II, S. 520 f.)*.
— 734 Lin. 7 franeden skal Ordet domino staa 2 Gange.
— « « 3 — skal læses: *secreta nostra . . appendenda*.
— 764 « 13 fraoven udfyldes: *ofch mosse*].

I sjette Samling.

- Side 4 Lin. 18 franeden: 1190—92, læs: *c. 1190 (se Festskr. til Throndhjems Jubilæum 1897, L. Daae, Erkebisk. i Nidaros, S. 27).*
- 5 Lin. 20 fraoven: bigamam vistnok Skrivfeil for: *bigamiam.*
- 6 « 10 — udgaa Ordene: *eller Coelestino.*
- 372 « 20 og 16 franeden: pertinentie, læs: *partis.*
- « « 1 franeden: communis, læs: *communium.*

I ottende Samling.

- Side 784 Lin. 10 fraoven: 742, læs: 741.

I niende Samling.

- Side 322 Lin. 5 fraoven bør Aarstallet paa Grund af Sprogformen og Personernes Levetid hellere læses: *moedx quinto, hvorefter Dateringen bliver 13 Febr. 1415.*
- Side 323 Lin. 15 fraoven: *Brevet 352 tilhører nu Rigsarkivet.*

I tiende Samling.

- Side 651 No. 616: Uddrag i N. Nicolaysens Norsk Magazin I S. 578, hvor Datum urigtigt angives til 20 August.

I ellevte Samling.

- Side 45 Lin. 15 fraoven: Tre, læs: *to* — begge, læs: *alle.*

I tolvte Samling:

- Side 583 Lin. 5—7 fraoven: «dog ei — Brades» udgaa. Vaabenet er Görtzes.

I trettende Samling.

- Af Brevene No. 527, 531, 536 og 553 findes Uddrag i Norske Magazin I S. 577 f.
- Side 895 Lin. 15 franeden: 1922, læs: 922.

I femtende Samling.

- Side 885, Sp. 2, Lin. 9 franeden: Trosknegt, læs: *Troknegt.*

I sextende Samling.

- Side 51 Lin. 15 fraoven: Efter *Ifwarsson tilføies: (*o: Thorgilsson*).
- 54 « 6 — Bingstad, læs: *Biugstad.*
- « « 14 — Rangvaldsson, læs: *Ragnvaldsson.*

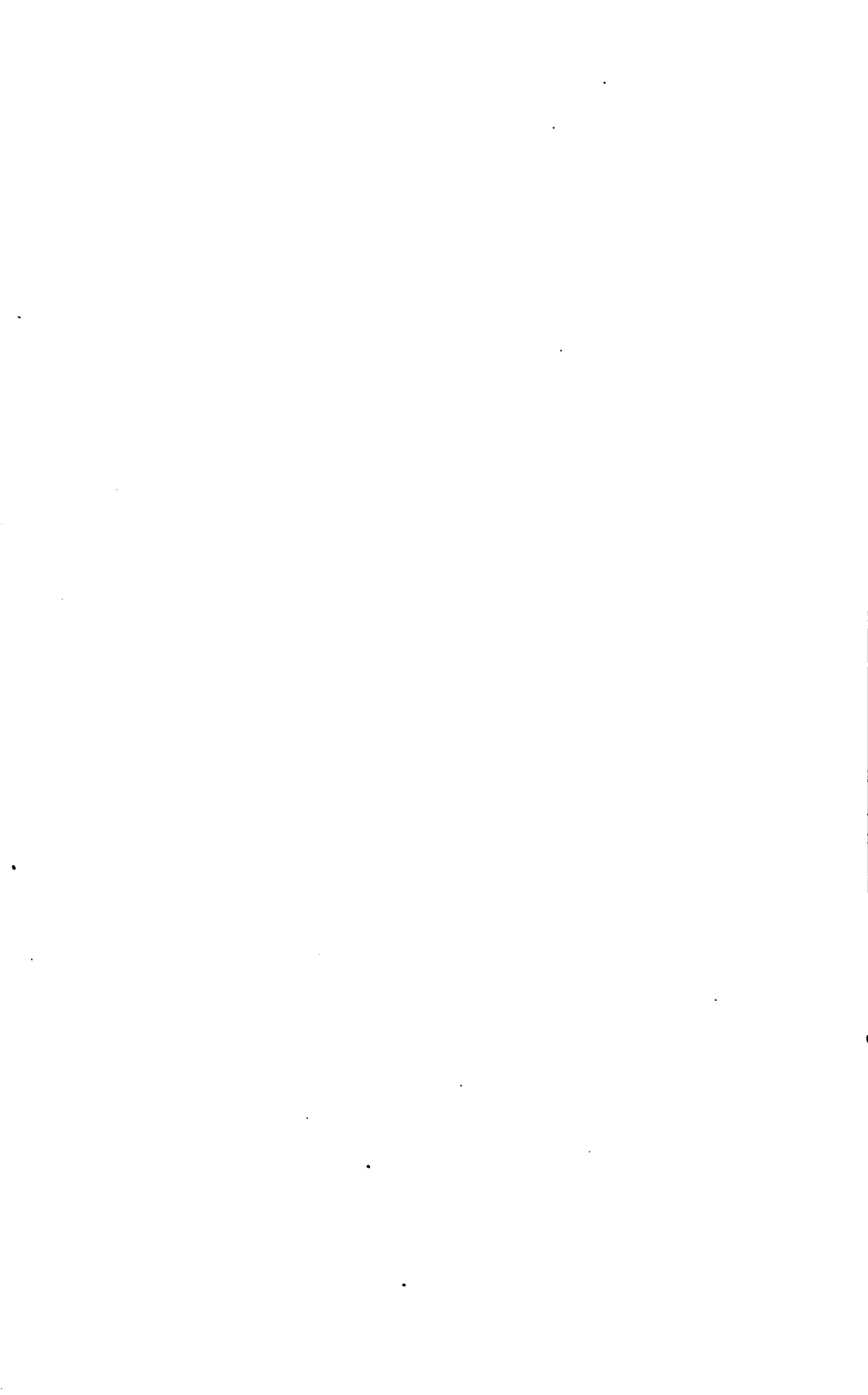
Side	65	Lin.	2—3	franeden:	Ordene «da de — samtidige» udgaa.
—	86	«	13	—	antem, læs: <i>autem</i> .
—	128	«	10	—	94, læs: 95.
—	135	«	15	—	Vimelo, læs: <i>Vinelo (Viuelo?)</i> .
—	140	«	5	fraoven:	Raadsherrer bør formentlig være: <i>Oldermænd</i> .
—	201	«	16	—	tilføies: (<i>Trykt i Unionskongerne og Hansestæderne af W. Christensen, S. 446 f.</i>).
—	202	«	10	—	med, læs: <i>met</i> .
—	238	«	5	—	atque, bør læses: <i>et ego</i> .
—	241	«	15	—	226, læs: 228.
—	308	«	9	franeden:	Rostock, læs: <i>Wismar</i> .
—	316	«	12—13	fraoven:	bør lyde: <i>og at han derfor har</i> —
—	330	«	4	franeden:	Erik, læs: <i>Jens</i> .
—	340	«	14	fraoven:	Polle, læs: <i>Posse</i> .
—	352	«	1	—	Jesn, læs: <i>Jens</i> .
—	384	«	15	franeden:	Oldermand, læs: <i>Oldermænd</i> .
—	487	«	8	fraoven:	negstium, læs: <i>negotium</i> .
—	528	«	1 og 2	franeden:	und, læs: <i>inde</i> .
—	584	«	16	fraoven:	1048, læs: 1050.
—	591	«	4	—	27, læs: 26 (og ligesaa ved Brevene No. 109 og 122).
—	799	«	15	franeden:	Olsson, læs: <i>Andersson</i> .

AKTIE-BOGTRYKKERIET
(DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI)

10143308

